ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ
မှတ်တမ်း

မဟာပါသာဏကလိုဏ်ဂူ၊ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ

ရန်ကုန်မြို့၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

၉-၁၁ ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၀၄ ခုနှစ်

WORLD BUDDHIST SUMMIT
SOUVENIR ALBUM

Mahā Pāsāṇa Cave, Kaba-Aye Hillock

9-11 December 2004

Ministry of Religious Affairs

Yangon, Myanmar

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ
မှတ်တမ်း

WORLD BUDDHIST SUMMIT
SOUVENIR ALBUM

Ministry of Religious Affairs

Yangon, Myanmar

First Edition
July, 2006
1000 - copies

Published by
Ministry of Religious Affairs
Kaba Aye Pagoda Road,
Mayangone Township,
Yangon, MYANMAR.
Tel: 95-1-665385 / 95-067-406007

Printed by
Nyunt Press
No. 321, Lower Kyimyindine Road,
Ahlone Township, Yangon, MYANMAR.

သာသနာရေးဝန်ကြီး၏ ဥယျောဖြင့်

ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်သမိုင်းတွင် မော်ကွန်းတင် စာထိုးလောက်သော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုလျက် ၂၀၀၄၊ ဒီဇင်ဘာ၊ ၉-၁၁ရက်တွင် အောင်မြင်စွာ ကျင်းပပြုလုပ်ပြီးစီးခဲ့လေပြီ။ နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် ပြည်သူတို့က ငွေအား၊ လူအား အစွမ်းကုန်အသုံးပြုလျက် ဗုဒ္ဓသာသနာရောင်ဝါ ကမ္ဘာကြီးကို လွှမ်းခြုံပျံ့နှံ့အောင်လည်း ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် သာသနာဝင်သမိုင်းတွင် ဆဋ္ဌသံဂါယနာပြီးနောက် အရေးပါသော သမိုင်းမှတ်တိုင်ကြီးလည်းဖြစ်သည်။ အာရှနိုင်ငံများမှ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်နိုင်ငံပေါင်း (၃၈)နိုင်ငံမှ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုယ်စားလှယ်ဆရာတော်ကြီးများ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များ တက်ရောက်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊ ဗုဒ္ဓသာသနာပြန့်ပွားရေးတို့ကို အင်တိုက်အားတိုက် တက်ရောက်ဆွေးနွေးပြီး ပူးတွဲကြေညာချက်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများတွင် အရေးပါသော မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ယခုကဲ့သို့ သာသနာပြုကုသိုလ်ထူးကြီးကို ပြုလုပ်ခွင့်ရရှိသည့်အတွက် အလွန်အားရကျေနပ်မိပါသည်။ နှစ်နှစ်ကျော်မျှ ကော်မတီအသီးသီးဖွဲ့စည်း၍ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ပြင်ဆင်ရက်ကျိုးလည်း နပ်ပေသည်။ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ဖြင့် လောင်ကျွမ်းနေသောကမ္ဘာကြီးကို မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ တည်းဟူသော ဗြဟ္မစိုရ် ဗုဒ္ဓရေစင်ဖြင့် သွန်းဖြန်းပြီး အေးချမ်းအောင်စွမ်းဆောင်ပေးခဲ့ပါသည်။ ထေရဝါဒ၊ မဟာယာန၊ တိဗက်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ဗုဒ္ဓဘုရားဟောကြားတော်မူသော မူလတရားတော်များကို အခြေခံ၍ စည်းလုံးညီညွတ်ကြပြီး တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး နားလည်မှုရရှိကာ ပိုမိုချစ်ကြည်ရင်းနှီးခဲ့ကြသည်။

ထိုကဲ့သို့ သမိုင်းဝင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို နောင်လာနောက်သားများ မှတ်တမ်းအဖြစ် အစဉ်သတိရစေရန် ယခုကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံ မှတ်တမ်းကြီးကို ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိလိုက်ရခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ထိုမှတ်တမ်းကြီးကို ပြန်ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ ကျင်းပခဲ့ပုံများကို ပြန်လည်သတိရ ကုသိုလ်ပွားများနိုင်ကြမည့်အပြင် နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ မိန့်ခွန်းများ၊ သဝဏ်လွှာများကိုလည်း ခိုင်လုံသော သမိုင်းမှတ်တမ်းများအဖြစ် ကိုးကားအသုံးပြုသွားနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ယခုမှတ်တမ်းကြီးတွင် သုတေသီများစွာ၏ ရှုထောင့်မျိုးစုံမှ တင်ပြထားသော အနာဂတ် ဗုဒ္ဓသာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေး လုပ်ငန်းရပ်များကိုလည်း မျိုးဆက်သစ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက အခြေအနေနှင့် အချိန်အခါအလျောက် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ကြမည်ဟုလည်း ယုံကြည်မိပါသည်။

ဝန်ကြီး

သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန

နိဒါန်းစကား

မဟာပါသာဏ လိဏ်ဂူတော်ကြီးတွင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို အောင်မြင်စွာ ကျင်းပခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့်အတူတကွ မြန်မာပြည်သူပြည်သား အားလုံး၊ ညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်ခဲ့သူအားလုံးတို့က ဝိုင်းဝန်းကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့ကြခြင်းကြောင့် ယင်းအောင်မြင်မှုကို ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းတွင် ဓမ္မရတနာမြေ အဖြစ် သမိုင်းဝင်မှတ်တိုင်များ စိုက်ထူခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ မဟာပါသာဏလိဏ်ဂူသိမ်တော်ကြီးတွင် ၂၀၀၄-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၉)ရက်မှ (၁၁)ရက်နေ့ထိ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ကျင်းပခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းတွင် မှတ်တိုင်သစ်တစ်ခုကို ထပ်မံစိုက်ထူလိုက်ပြီးဖြစ်ပါသည်။

ရဟန်းသံဃာတော်နှင့် သီလရှင် ဒါးသိန်းနီးပါးမျှရှိသည့်အပြင် မြန်မာလူမျိုးများသည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကြည်ညိုမြတ်နိုးကြသူများဖြစ်ကြသည့်အလျောက် မြန်မာနိုင်ငံသည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ လောကတွင် ပဓာနအခန်းကဏ္ဍ၌ ရပ်တည်လျက်ရှိသဖြင့် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ၂၀၀၂-ခုနှစ်၊ ဖန်နွမ်းပင်မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သော တတိယအကြိမ် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီး ညီလာခံ၌ ၂၀၀၄-ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို မြန်မာနိုင်ငံက အိမ်ရှင်နိုင်ငံအဖြစ် လက်ခံ ကျင်းပမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ဖော်ပြပါရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ကျင်းပခဲ့ပါသည်-

(၁) ဗုဒ္ဓဘာသာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်သော နိုင်ငံအချင်းချင်း ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု၊ အပြန်အလှန် နားလည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ တိုးတက်ထွန်းကားလာစေရန်၊

(၂) ဗုဒ္ဓဘာသာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုနှင့် လိုက်နာကျင့်သုံးမှုတို့ကို ဗုဒ္ဓဘာသာအချင်းချင်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်၊

(၃) ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင် ပရိယတ္တိကို အခြေခံသော ဗုဒ္ဓဘာသာပညာရေး ထွန်းကား ပြန့်ပွားစေရန်၊

(၄) ကမ္ဘာ့လူသားထုတစ်ရပ်လုံးအတွက် ငြိမ်းချမ်းသာယာသော ကမ္ဘာကြီးဖြစ်ထွန်း အကျိုးပြုစေရေးအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာရှုထောင့်က ဝိုင်းဝန်းကူညီဆောင်ရွက်ရန် နှင့်

(၅) ဗုဒ္ဓ၏ တရားဓမ္မများ မူရင်းမပျက် နိုင်ငံတကာသို့ ပြန့်ပွားထွန်းကားစေရန်။

၂၀၀၃ခုနှစ်၊ အစောပိုင်းကာလမှ စတင်၍ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ဩဝါဒါစရိယဆရာတော်များအဖွဲ့၊ ဦးစီးကော်မတီ၊ လုပ်ငန်းကော်မတီနှင့် အခြားဆပ်ကော်မတီ (၁၁)ခုတို့ကို ဖွဲ့စည်းလျက် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲခဲ့ကြပါသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က ဦးစီးကော်မတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဦးဆောင်ခဲ့ပြီး သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဝန်ကြီးက လုပ်ငန်းကော်မတီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးဆောင်ခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဆောင်မှုဖြင့် ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးများကို အကြိမ်များစွာပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးနှင့် ပတ်သက်သောကိစ္စရပ်များကို လျှင်မြန်စွာအရေးယူ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အတွင်းရေးမှူးများအဖွဲ့ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး ကျင်းပမည့်နေရာဖြစ်သော မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူသိမ်တော်ကြီးကို နှစ်နှစ်နီးပါးခန့်အချိန်ယူ၍ ငွေကြေးမြှောက်များစွာအကုန်အကျခံပြီး အကြီးစားမွမ်းမံပြင်ဆင်ခဲ့ပါသည်။ သီရိမင်္ဂလာကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ စိမ်းလန်း စိုပြေသာယာလှပစေရေးအတွက်ကိုလည်း ကြိုတင်ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ အသင်းအဖွဲ့များမှ ဗုဒ္ဓဘာသာအကြီးအကဲများနှင့် ကမ္ဘာ့နေရာအနှံ့အပြားမှ လေ့လာသူများအတွက် သွားလာနေထိုင်စားသောက်မှုစရိတ်ကိုသာမက ပြည်တွင်းခရီးလှည့်လည်ခြင်း ကုန်ကျစရိတ်များကိုပါ မြန်မာဘက်မှ ကျခံခဲ့ပါသည်။ လေ့လာသူများစွာသည် မိမိတို့ အသွားအပြန်ကုန်ကျစရိတ်ဖြင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက ဧည့်သည်တော်များအား ပြည်တွင်းနေထိုင်သွားလာစရိတ်ကျခံပေးသည့်အပြင် လိုအပ်ရာရာ အကူအညီ မှန်သမျှကိုလည်း ဖြည့်ဆည်းကူညီပေးခဲ့ပါသည်။

ပြည်ပနိုင်ငံများမှ ဧည့်သည်တော်များအပြင် ပြည်တွင်းမှ ကျောင်းတိုက်အကြီးအကဲ မဟာထေရ်ကြီးများ ဘာသာရေးအသင်းအဖွဲ့တို့မှ ခေါင်းဆောင်များကိုလည်း ညီလာခံကြီးကို တက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြားခဲ့ပါသည်။ အထူးဧည့်သည်တော်များကို ဖိတ်ကြားရာတွင်လည်း ကမ္ဘာ့ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းပြဆရာကြီး အက်စ်အဲန်ဂိုအင်ကာနှင့် ဆရာကြီး၏ နိုင်ငံစုံမှလာရောက်သော တပည့်ပရိတ်သတ်များကိုပါ ဖိတ်ကြားခဲ့ပါသည်။ သာမန်အခက်အခဲလေးများ အထိုက်အလျောက် ရှိခဲ့သော်လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနက တစ်ဦးတည်းတာဝန်ယူလျက် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို စည်ကားခမ်းနားစွာဖြင့် အောင်အောင်မြင်မြင် ကျင်းပခဲ့သည်မှာ လက်တွေ့မျက်မြင်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဤကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ဆဋ္ဌသံဂါယနာကဲ့သို့ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းတွင် ထူးခြားထင်ရှားလှသော သမိုင်းမှတ်တိုင်တစ်ရပ်အဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါလိမ့်မည်။ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုထွန်းကားရာ ဓမ္မရတနာမြေတွင် ဤညီလာခံကြီးပေါ်ထွန်းခဲ့ပါသည်။ ယင်းဓမ္မရတနာမြေတွင် ရဟန်းသံဃာတော် ငါးသိန်းနီးပါး နေထိုင်သီတင်းသုံးတော်မူကြသည်။ တိပိဋကဓရ တိပိဋက ကောဝိဒ သာသနာ့အာဇာနည်(၈)ပါး သက်ရှိထင်ရှားသီတင်းသုံးတော်မူလျက်ရှိကြပါသည်။ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ကြီး၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် သံဃအဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်ကိုလည်း ဖွဲ့စည်း ထားရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဝန်ထမ်းအင်အား (၂၀၀၀)ကျော်ရှိသော သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနက တစ်ပြည်လုံးရှိ ရဟန်းသံဃာတော်များ၏ အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိနေပါသည်။

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများမှ ဝန်ကြီးချုပ်များ၊ သံဃရာဇာမထေရ်မြတ်ကြီးများ ညီလာခံကြီးသို့ကြွရောက် အားပေးတက်ရောက်ခဲ့ကြသဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြည်ပနိုင်ငံ (၃၈)နိုင်ငံတို့မှ ဧည့်သည်တော်များ၊ လေ့လာသူများ စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ တက်ရောက်ခဲ့ကြသဖြင့်လည်းကောင်း ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး၏ ကျက်သရေမှာ ထယ်ဝါခန့်ညားလျက် ထူးခြား ထင်ရှားခဲ့

ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးဟူသော အမည်နာမနှင့် လျော်ညီစွာ ကမ္ဘာ့တိုက်ကြီးများ အားလုံးမှ သံဃာတော်များစုံညီစွာ ကိုယ်စားပြု တက်ရောက်အားပေးခဲ့ပါသည်။ ယင်းအချက်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ၏ ဗဟိုချက်မအဖြစ် တည်ရှိသည် ဟူသောအချက်ကို သက်သေပြုလျက်ရှိပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ မူရင်းဒေသနာတည်းဟူသော တံခွန်အောင်လံတော်အောက်တွင် မြန်မာတို့က ဗုဒ္ဓဘာသာစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ဖော်ဆောင်ပေးသည်ဟူသော အချက်ကို ခိုင်မာစေပါသည်။ ဤထိပ်သီးညီလာခံကြီးက မတည်ငြိမ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ပဋိပက္ခပြင်းထန်မှုတည်းဟူသော ကမ္ဘာ့ပြဿနာကြီးများ ဖြေရှင်းရန် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဒေသနာတော်များဖြင့် စည်းရုံးလမ်းညွှန်ပြသလျက် သက်သာရာရစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ယခင်ကကျင်းပခဲ့ပြီးဖြစ်သော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံများထက် ဖော်ပြပါအချက်များအရ သာလွန်လျက်ရှိပါသည်-

- ယခင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံများတွင် ကိုယ်စားလှယ်တော်အားလုံး နီးပါးသည် အာရှနိုင်ငံများမှ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဤညီလာခံကြီးတွင်မူ မက္ကစီကို၊ ဂျမေကာ၊ ချက်သမ္မတနိုင်ငံ၊ ရိုမေးနီးယား စသည့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးမှ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုယ်စားလှယ်တော်များ၊ လေ့လာသူများ ရှစ်ရာကျော် တက်ရောက်ခဲ့ကြသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံသမိုင်းတွင် ကိုယ်စားလှယ်အများဆုံးတက်ရောက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာရဟန်းသံဃာတော်များ၊ မြန်မာသုတေသီများကိုပါ ထည့်သွင်းရေတွက်ပါက နှစ်ထောင်ကျော် တက်ရောက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

- ယခင်ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံများကို အသစ်တည်ထောင်ထားသော အဆောက်အဦများတွင်သာ ကျင်းပခဲ့ကြရပြီး ယခုညီလာခံကြီးကိုမူ ဘာသာရေးနှင့် သမိုင်းရေးရာနှစ်မျိုးလုံးတွင် ထူးခြားထင်ရှားလှသည့် မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်ကြီးတွင် ကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၅၀-ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် ပိဋကသုံးပုံကျမ်းစာများကို သံဃာတော် ၂၅၀၀ က တည်းဖြတ်သုတ်သင်ရန် စုဝေးရာ ဆဋ္ဌသံဂါယနာမဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်ကြီးပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်နှစ် ၂၅၀၀ပြည့်အထိမ်းအမှတ် (ဗုဒ္ဓဇယန္တီ) အခမ်းအနားကြီး ကျင်းပရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဦးသျှောင် မဟာထေရ်ကြီးများနှင့် ဦးဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ နိုင်ငံအကြီးအကဲခေါင်းဆောင်များစုဝေးခဲ့ရာ နေရာကြီးဖြစ်ပါသည်။

- ယခင်ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံများကို အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများက တာဝန်ယူကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။ ယခုကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကိုမူ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ တစ်ခုတည်းကသာ တာဝန်ယူကျင်းပခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်ငွေအမြောက်အများကို ကျခံသုံးစွဲခဲ့ရာတွင် မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူ သိမ်တော်ကြီးကို အကြီးစားမွမ်းမံ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ လိုဏ်ဂူတော်ကြီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေကြီးတစ်ခုလုံးကို ထာဝရစိမ်းလန်းစိုပြေနေစေရန် မွမ်းမံပြင်ဆင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်တော်များအတွက် ဓမ္မလက်ဆောင်ပစ္စည်းများ လှူဒါန်းခြင်း၊ သွားလာနေထိုင်စားသောက်မှုနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုတို့ကို တာဝန်ယူခြင်း၊ လေ့လာရေးခရီး၊ ဧည့်ခံ ဖျော်ဖြေမှုတို့ကို တာဝန်ယူစရိတ်ကျခံပေးခြင်း စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ အများပြည်သူတို့ပါဝင်သော

အဖွဲ့အစည်းများက ယင်းညီလာခံကြီးအတွက် လုပ်အားဒါန ပေးလှူခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့၏ အချိန်နှင့်ငွေကြေးတို့ကို သုံးစွဲကျခံ လှူဒါန်းခဲ့ကြပါသည်။

- ယခင်ညီလာခံများတွင် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးပွဲများသို့ တက်ရောက်သူဦးရေ (၃၀)မှ (၁၀၀)ခန့်အထိသာ ရှိခဲ့ပါသည်။ ယခုညီလာခံကြီးတွင်မူ တက်ရောက်သူဦးရေ (၁၀၀)မှ (၄၀၀) အထိရှိခဲ့ပါသည်။ အုပ်စုကြီး (၄)စုခွဲခြားထားပြီး 'ဗုဒ္ဓသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရေးပါမှု'၊ 'ဗုဒ္ဓဘာသာ ပညာရေး'၊ 'ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေး'၊ 'ဗုဒ္ဓဘာသာ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး' ခေါင်းစဉ်လေးရပ်အပေါ် နက်နဲစွာဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို တက်ကြွစွာ အမြင်ချင်း ဖလှယ်ခဲ့ကြပါသည်။ ဘာသာရပ်အလိုက် နက်နဲစွာ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေး စိစစ်ခဲ့ကြပါသည်။ ပိဋကတ ကျမ်းစာများကို နှံ့စပ်ကျွမ်းကျင်၍ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကိုပါ တတ်ကျွမ်းတော်မူကြသော မဟာထေရ်ကြီးများက ယင်းဆွေးနွေးပွဲများကို ဦးစီးဦးဆောင်ပြုခဲ့ကြပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ရန်အတွက် အချိန်၊ ငွေနှင့် လုပ်အားတို့ကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာစည်းလုံးညီညွတ်ရေး တိုးမြှင့်နိုင်စေရန် ကျွန်ုပ်တို့၏ ကြိုးစားအားထုတ်မှုတွင် ပါဝင်ကူညီခဲ့ကြသူအားလုံးတို့အား သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့၊ ဦးရေ (၅)သိန်းနီးပါးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် မြန်မာပြည်သူ ပြည်သားတို့ကိုယ်စား ကျွန်ုပ်တို့၏ လုပ်ငန်းကော်မတီက အထူကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းစာမျက်နှာတွင် ကျက်သရေထွန်းပြောင်စွာ မှတ်တမ်းရေးထိုးခဲ့ကြသော လေ့လာသူများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်တော်များအားလုံး၊ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲများ၊ သံဃရာဇာ မဟာထေရ်ကြီးများကိုလည်း မှတ်တမ်းပြု ကျေးဇူးဥပကာရ အထူးတင်ရပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ ယခုပြုသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု အစုစုတို့ကို သတ္တဝါဝေနေယျ အားလုံးတို့အား အမျှပေးဝေပါ၏။

မြင့်မြတ်သောဓမ္မသည် ယင်း၏ ပကတိဖြူစင်သော မူလသဘာဝအတိုင်း ထွန်းတောက်ပြန့်နှံ့ပါစေသော်။

လုပ်ငန်းကော်မတီ

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး

ရန်ကုန်မြို့၊
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်
၂၀၀၆-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ကြသော နိုင်ငံများ

	နိုင်ငံ	ပါဝင်တက်ရောက်သူဦးရေ
	၁။ သြစတေးလျ	၄၇
	၂။ သြစတြီးယား	၁
	၃။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	၁၃
	၄။ ဘယ်လဂျီယမ်	၁
	၅။ ဘရာဇီးလ်	၂
	၆။ ကနေဒါ	၁၂
	၇။ ကမ္ဘောဒီးယား	၉
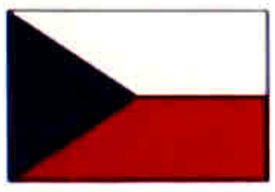	၈။ ချက်သမ္မတနိုင်ငံ	၂
	၉။ လာအို	၅
	၁၀။အင်္ဂလန်	၂၉

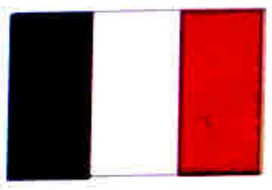

၁၁။ ပြင်သစ် ၁၃

၁၂။ ဂျာမဏီ ၁၄

၁၃။ အိန္ဒိယ ၂၁၉

၁၄။ အီရန် ၂၃

၁၅။ အစ္စရေး ၁၇

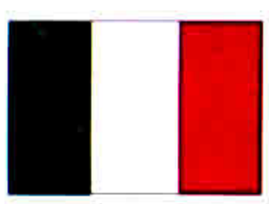

၁၆။ အီတလီ ၂

၁၇။ တရုတ် ၁

၁၈။ ဗင်နီဇွဲလား ၂

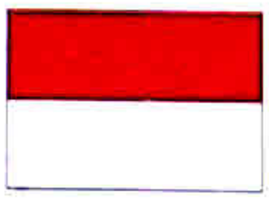

၁၉။ အင်ဒိုနီးရှား ၇

၂၀။ ဂျမေကာ ၁

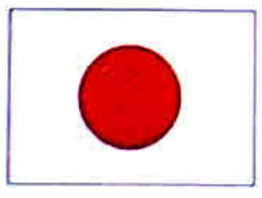

၂၁။ ဂျပန် ၃၇

၂၂။ ကိုရီးယား ၅၈

ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ကြသော နိုင်ငံများ

၂၃။ မလေးရှား ၁၀

၂၄။ မက္ကဆီကို ၃

၂၅။ နီပေါ ၃၁

၂၆။ နယ်သာလန် ၁၁

၂၇။ စင်ကာပူ ၁၀

၂၈။ ရီမေးနီးယား ၁

၂၉။ ရုရှား ၁

၃၀။ သီရိလင်္ကာ ၃၄

၃၁။ ဆွီဒင် ၂

၃၂။ ဆွစ်ဇာလန် ၂

၃၃။ ထိုင်း ၃၇

၃၄။ အမေရိကန် ၆၉

၃၅။ ဗီယက်နမ် ၁၆

၃၆။ နယူးဇီလန် ၄

၃၇။ ထိုင်ဝမ် ၁၈

၃၈။ မွန်ဂိုလီးယား ၅

ပါဝင်တက်ရောက်သူစုစုပေါင်း ၇၆၉

မာတိကာ

♦ သာသနာရေးဝန်ကြီး၏ ဥယျောဧဉ် ၈
♦ နိဒါန်း ၈
♦ ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့သောနိုင်ငံများ ၁၀
♦ အခမ်းအနားအစီအစဉ် ၁
♦ မိန့်ခွန်းများ ၁၂
♦ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားတွင် ပြောကြားသော
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစိုးဝင်း၏ နှုတ်ခွန်းဆက် အဖွင့်မိန့်ခွန်း ၁၂
♦ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားတွင် ထိုင်းနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ်
ဒေါက်တာသက်ဆင်ရှင်နာဝပ် ပြောကြားသည့် နှုတ်ခွန်းဆက်မိန့်ခွန်း ၁၆
♦ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားတွင် လာအိုနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ်
မစွတာဘောင်ည့် ဗိုရာချစ် ပြောကြားသည့် နှုတ်ခွန်းဆက်မိန့်ခွန်း ၁၉
♦ ဆရာတော် ဒေါက်တာ အရှင် ဉာဏိဿရ၏ မူဝါဒဆိုင်ရာ အဖွင့်မိန့်ခွန်း ၂၁
♦ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ပိတ်ပွဲအခမ်းအနားတွင် သီရိလင်္ကာ ဒီမိုကရက်တစ်
သမ္မတနိုင်ငံ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် မစွတာ မဟိန္ဒရာဂျာပက်(ခ်)စ် ပြောကြားသည့်
နှုတ်ခွန်းဆက်မိန့်ခွန်း ၂၉
♦ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ပိတ်ပွဲအခမ်းအနားတွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်
နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစိုးဝင်း ပြောကြားသည့်ကျေးဇူးတင်အမှာစကား ၃၂
♦ ချက်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံရဟန်းတော်၏ ကျေးဇူးတင်ဝမ်းမြောက်စကား ၃၅
♦ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်မြို့)
ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်ဒေါက်တာ သီလာနန္ဒာဘိဝံသ၏ အခမ်းအနားပြီးဆုံးကြောင်း
နိဂုံးချုပ်မိန့်ခွန်း ၃၇
♦ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသို့ ပေးပို့လာသော သဝဏ်လွှာများ ၄၁
♦ ဗုဒ္ဓဘာသာဦးသျှောင် ဆရာတော်ကြီးများ၏ သဝဏ်လွှာများ ၄၁
♦ နိုင်ငံခြောင်းဆောင်များနှင့် ဌာန/အဖွဲ့အစည်း အကြီးအကဲများပေးပို့သော သဝဏ်လွှာများ ၈၇
♦ သံရုံးများမှ ပေးပို့လာသော သဝဏ်လွှာများ ၁၁၀
♦ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများမှ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာများ ၁၂၀
♦ သီးခြားသဝဏ်လွှာများ ၁၂၂
♦ ပူးတွဲကြေညာချက် ၁၂၇
♦ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပရေးလုပ်ငန်းကော်မတီ အစီရင်ခံစာ ၁၂၉
♦ သမိုင်းဟော်ညွှန်းတည်မော်ကွန်း (ညီလာခံ မှတ်တမ်းတင် မဂ်လာရတု) ၁၃၂
♦ အက်(စ်)အင်(နှ်) ဂိုအင်ကာ၏ မိန့်ခွန်း "ဗုဒ္ဓဓမ္မ၏ တစ်ကမ္ဘာလုံးကို ဆွဲဆောင်မှု
ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်" ၁၃၃
♦ စာတမ်းများ ၁၄၆

CONTENTS

- PREFACE a
- INTRODUCTION b
- PARTICIPATING COUNTRIES e
- PROGRAMME 293
- SPEECHES 306
- WELCOMING ADDRESS DELIVERED BY GENERAL SOE WIN, PRIME MINISTER OF THE UNION OF MYANMAR, AT THE OPENING CEREMONY OF THE WORLD BUDDHIST SUMMIT 306
- REMARKS BY HIS EXCELLENCY THAKSIN SHINAWATRA, PRIME MINISTER OF THAILAND AT THE OPENING CEREMONY 309
- ADDRESS BY H.E. BOUNNHANG VORACHITH, PRIME MINISTER OF THE LAO PDR DELIVERED AT THE OPENING CEREMONY OF THE WORLD BUDDHIST SUMMIT 311
- KEYNOTE SPEECH BY DR. ASHIN NYANISSARA 313
- SPEECH DELIVERED BY H.E. MR. MAHINDA RAJAPAKSE, PRIME MINISTER OF THE SOCIALIST REPUBLIC OF SRI LANKA AT THE CONCLUDING CEREMONY OF THE WORLD BUDDHIST SUMMIT 319
- VOTE OF THANKS DELIVERED AT THE WORLD BUDDHIST SUMMIT BY GEN. SOE WIN, PRIME MINISTER OF THE UNION OF MYANMAR 321
- VOTE OF THANKS BY VENERABLE UTTAMA, CZECH REPUBLIC 324
- CLOSING SPEECH BY DR. SILĀNANDĀBHIVAṂSA, RECTOR SAYADAW, INTERNATIONAL THERAVĀDA BUDDHIST MISSIONARY UNIVERSITY, YANGON 326
- MESSAGES SENT TO THE WORLD BUDDHIST SUMMIT 329
- MESSAGES FROM BUDDHIST LEADERS 329
- MESSAGES SENT BY WORLD LEADERS AND HEADS OF DEPARTMENTS/ORGANIZATIONS 364
- MESSAGES FROM EMBASSIES 385
- MESSAGES FROM UN ORGANIZATIONS 394
- MESSAGES SENT BY OTHER ORGANIZATIONS 396
- JOINT STATEMENT 400
- WORKING COMMITTEE REPORT 407
- HISTORICAL POEM COMMEMORATING THE WORLD BUDDHIST SUMMIT 409
- S. N. GOENKA'S SPECIAL LECTURE "THE UNIVERSAL APPEAL OF THE BUDDHA DHAMMA A PERSONAL EXPERIENCE" 410
- PAPERS 419

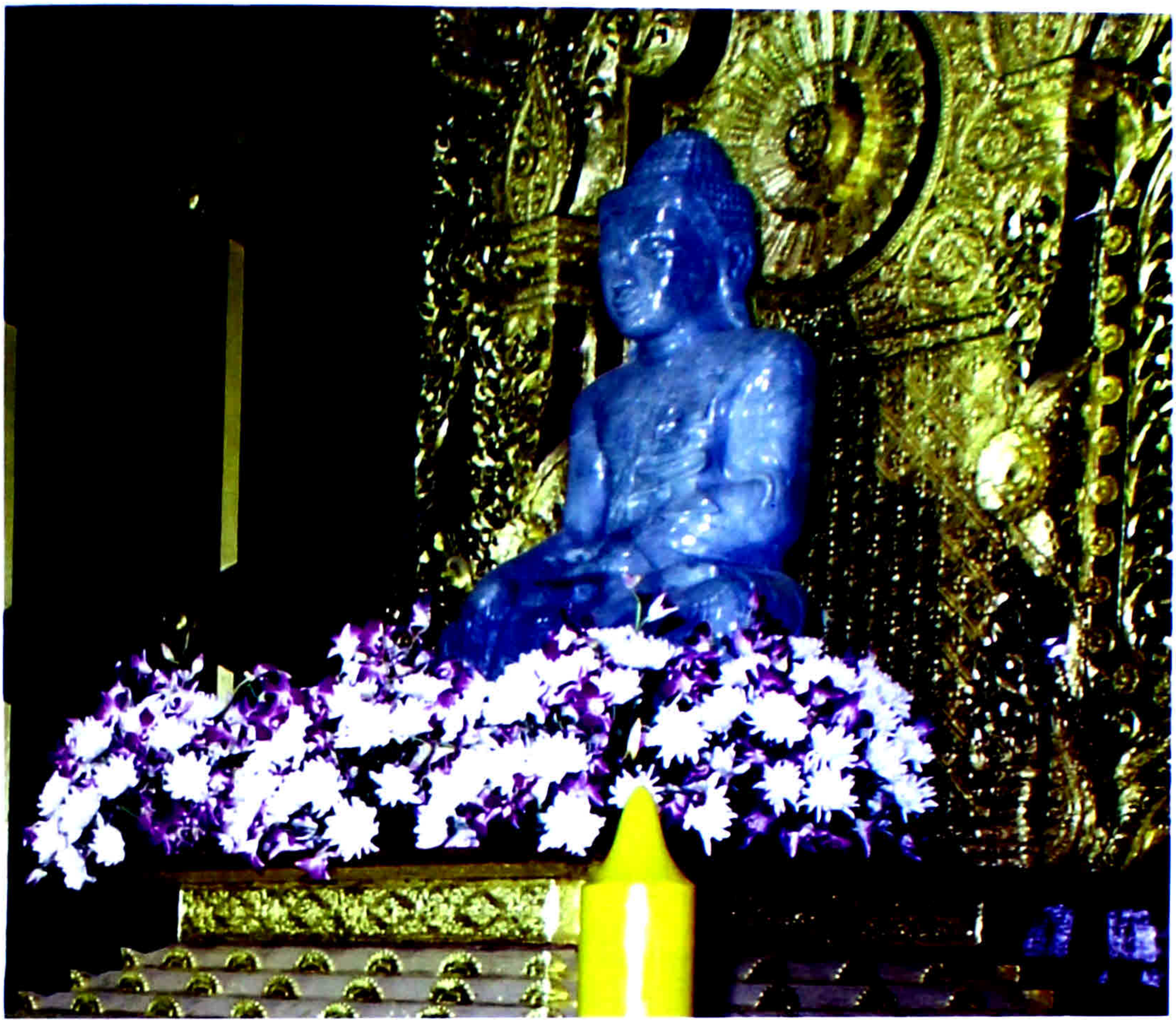

မဟာပါသာဏ လိဏ်ဂူတော်ကြီးအတွင်း ပူဇော်ခံထားသည့် ကျောက်စိမ်းဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်

Jade Buddha Image on its pedestal inside the Mahā Pāsāṇa Cave

မဟာပါသာဏ လိဏ်ဂူတော်ကြီးအတွင်း ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပနေစဉ်

The World Buddhist Summit in progress inside the Mahā Pāsāṇa Cave

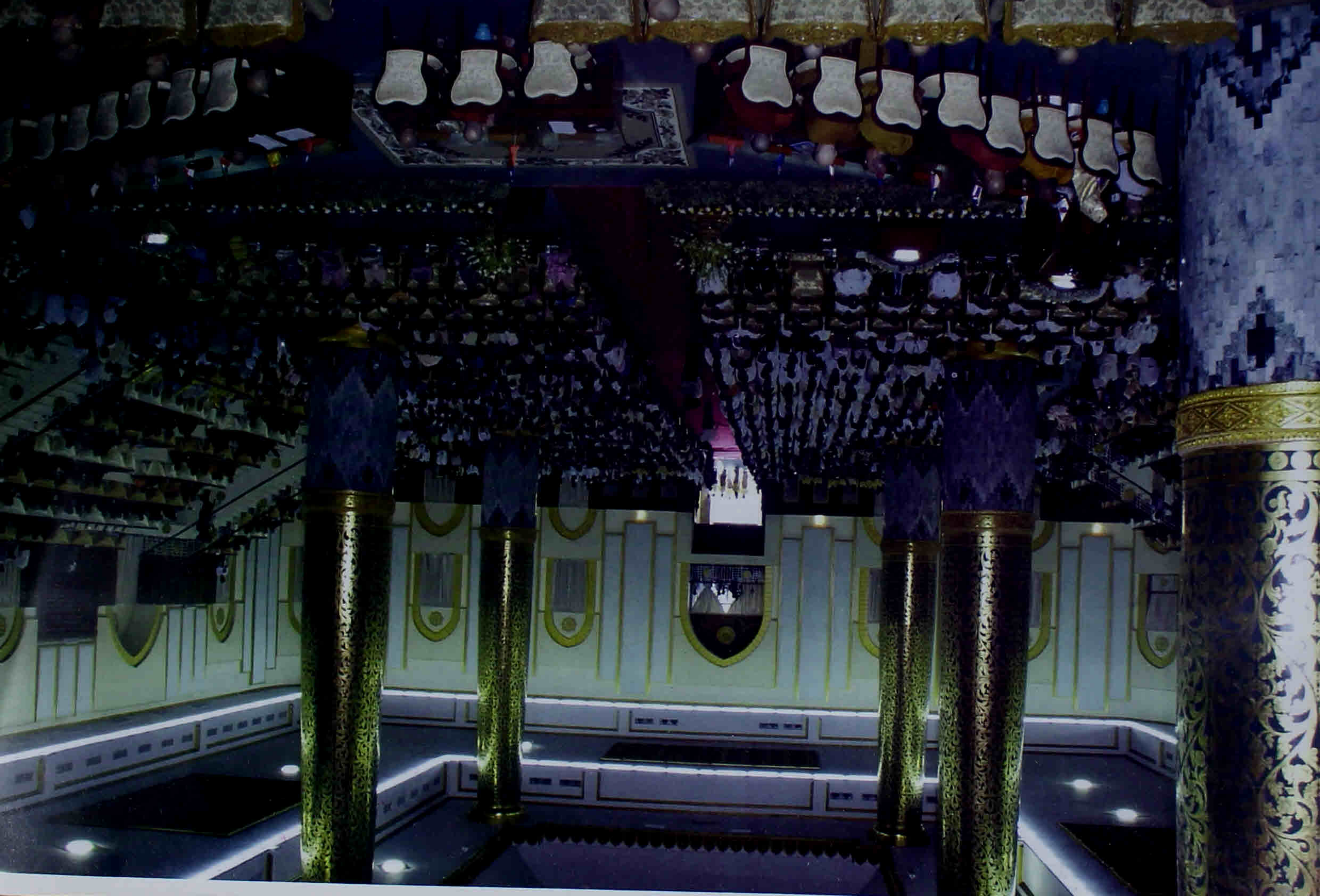

အခမ်းအနားအစီအစဉ်

မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူ

ရန်ကုန်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

ပထမနေ့ ဒီဇင်ဘာ(၉)ရက် (ကြာသပတေးနေ့) နံနက်ပိုင်း

၀၈:၀၀ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားစတင်ခြင်း

အခမ်းအနားကို 'နမော တဿ' သုံးကြိမ်ရွတ်ဆို ဘုရားကန်တော့၍ ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊

ဆရာတော် သံဃာတော်များက သရဏဂုံသုံးပါးကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊

ထူးမခြားနားသီချင်းခန့်ကို ရိုးရာမြန်မာ့စောင်းသံဖြင့် တီးခတ်ပေးခြင်း၊

လိုဏ်ဂူပတ်လည်ရှိ ခေါင်းလောင်း(၁၀၈)လုံးအား ထိုးခြင်း၊

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ဆရာတော်ကြီးနှင့် လာအိုပြည်သူ့ ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ သံဃရာဇာ ဆရာတော်ကြီးတို့က ဖယောင်းတိုင်၊ ဆီမီးများ ထွန်းညှိပူဇော်ခြင်း၊

ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံအထိမ်းအမှတ် ခေါင်းလောင်း (၉)ချက် ထိုးခြင်း၊

ထေရဝါဒသံဃာတော်များက မေတ္တာသုတ် ပရိတ်တရားတော်များ ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊

လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံမှ သံဃရာဇာဆရာတော်ကြီးက ဝမ်းမြောက်ဂုဏ်ပြုစကား မြွက်ကြားခြင်း၊

ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပရေး ဦးစီးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က ကြိုဆိုနှုတ်ခွန်းဆက်မိန့်ခွန်း ပြောကြားခြင်း၊

နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ဘုရားကြီး ပေးပို့သော ဩဝါဒကထာကို ဖတ်ကြားခြင်း၊

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာကို နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး(၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး သိန်းစိန်က ဖတ်ကြားခြင်း၊

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ သမ္မတ၏ သဝဏ်လွှာကို ဖတ်ကြားခြင်း၊

အိန္ဒိယနိုင်ငံ သမ္မတ၏ သဝဏ်လွှာကို ဖတ်ကြားခြင်း၊

ထိုင်းနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် ဒေါက်တာသက်ဆင်ရှင်နာဝပ်က နှုတ်ခွန်းဆက်စကား ပြောကြားခြင်း၊

လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် မစွတာ ဘောင်ညံဗိုရာချစ်က နှုတ်ခွန်းဆက်စကား ပြောကြားခြင်း၊

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ်၏ သဝဏ်လွှာကို ဖတ်ကြားခြင်း၊

သီရိလင်္ကာဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတနိုင်ငံ သမ္မတ၏ သဝဏ်လွှာကို ဖတ်ကြားခြင်း၊

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ်၏ သဝဏ်လွှာကို ဖတ်ကြားခြင်း၊

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ်၏ သဝဏ်လွှာကို ဖတ်ကြားခြင်း၊

နီပေါနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ်၏ သဝဏ်လွှာကို ဖတ်ကြားခြင်း၊

နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ကိုယ်စား သီတဂူကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ် အဓိပတိ ဒေါက်တာ အရှင် ဉာဏိဿရက Keynote Speech ပြောကြားခြင်း၊

၁၀း၂၀

- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မောင်အေးတို့ မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်သို့ ရောက်ရှိခြင်း၊
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေက နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက ဆရာတော်ကြီးများ အပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း (၁၈)နိုင်ငံမှ ထေရဝါဒနှင့် မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင် ဆရာတော်ကြီးများအား နှုတ်ဆက် ကန်တော့ခြင်းနှင့် လှူဖွယ်ပစ္စည်းများ ဆက်ကပ် လှူဒါန်းခြင်း၊
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မောင်အေးတို့ မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်မှ ပြန်လည် ထွက်ခွါခြင်း၊

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေက နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ဆရာတော်ကြီးအား ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းနေပုံ (ဝဲ)

H.E. Senior General Than Shwe, Chairman of The State Peace and Development Council offers Buddha Image to the Chairman of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee (left)

၁၀း၃၀

- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က ပြည်ပနိုင်ငံ (၈) နိုင်ငံမှ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုယ်စားလှယ်များအား ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် တစ်ဆူစီ ဆက်ကပ် လှူဒါန်းခြင်း၊
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စိုးဝင်းက ဂျပန်နိုင်ငံမှ ကား(၃၄)စီး လှူဒါန်းသော အလှူရှင် ဂျပန်နိုင်ငံ မြန်မာစီးပွားရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ မစ္စတာ နာကာဂိုမ ယစုယိုရှိအား ဂုဏ်ပြုလွှာ ပေးအပ်ခြင်း၊

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မောင်အေး၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီဝင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသူရရွှေမန်း၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစိုးဝင်း၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ၊ အတွင်းရေးမှူး(၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး သိန်းစိန်တို့က ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံဖွင့်ပွဲတက်ရောက်လာသော ဆရာတော်ကြီးများအား ကြည်ညိုကန်တော့နေကြစဉ်

H.E. Senior General Than Shwe, Chairman of The State Peace and Development Council, H.E. Vice Senior General Maung Aye, Vice Chairman of The State Peace and Development Council, H.E. General Thura Shwe Man, member of The State Peace and Development Council, H.E. General Soe Win, Prime Minister of The Union of Myanmar, H.E. Lt.Gen. Thein Sein, Secretary (1) of The State Peace and Development Council pay homage to the Sayadaws at the Opening Ceremony of The World Buddhist Summit

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မောင်အေးက နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ကြီးအား ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ဆက်ကပ်လှူဒါန်းနေပုံ

H.E. Vice Senior General Maung Aye, Vice Chairman of The State Peace and Development Council offers Buddha image to the Chairman of the State Samgha Mahā Nāvaka Committee

- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး သိန်းစိန်က ပြည်ပနိုင်ငံ (၈)နိုင်ငံမှ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုယ်စားလှယ်များအား ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် တစ်ဆူစီ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းခြင်း၊
- မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူ အလယ်သံဃာစင်မြင့်ပေါ်မှ ဆရာတော်ကြီးများနှင့် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ စုပေါင်းဓါတ်ပုံရိုက်ခြင်း။

၁၀း၄၅ **ဖွင့်ပွဲမင်္ဂလာအခမ်းအနား ပြီးဆုံးခြင်း။**

ဗုဒ္ဓအမွေအနှစ် ဓာတ်ပုံပြပွဲ ဖွင့်လှစ်ခြင်းအခမ်းအနား

၁၁း၀၀ **အခမ်းအနားစတင်ခြင်း**

- ဝိဇယမင်္ဂလာဓမ္မသဘင်တွင် ခင်းကျင်းပြသမည့် ဗုဒ္ဓအမွေအနှစ် ဓာတ်ပုံပြပွဲကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံသံအမတ်ကြီးတို့က ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်း၊
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးချုပ် သူရမြင့်မောင်က ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ အိန္ဒိယ နိုင်ငံသံအမတ်ကြီး H.E. Mr. Rajiv Kumar Bhatia အား ပိဋကတ်သုံးပုံ ကျမ်းစာအုပ်များ ပေးအပ်လှူဒါန်းခြင်း။
- သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးချုပ် သူရမြင့်မောင်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး H.E. Mr. Rajiv Kumar Bhatia တို့က ဝမ်းမြောက်ကျေးဇူးတင်စကားပြောကြားခြင်း။

၁၁း၃၀ **နံနက်ပိုင်းအစီအစဉ်များ ပြီးဆုံးခြင်း၊**

ဟိုတယ်များတွင် နေ့လည်စာ ပြန်လည်သုံးဆောင်ခြင်း

ပထမနေ့ ဒီဇင်ဘာ(၉)ရက် (ကြာသပတေးနေ့) မွန်းလွဲပိုင်း

၁၃း၀၀ **မွန်းလွဲပိုင်းအစီအစဉ်များ စတင်ခြင်း**

- အခမ်းအနားကို '**နမော တဿ**' သုံးကြိမ် ရွတ်ဆို ဘုရား ကန်တော့၍ ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊
- ဆရာတော် သံဃာတော်များက သရဏဂုံသုံးပါးကို ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊
- ထူးမခြားနားသီချင်းခန့်ကို ရိုးရာမြန်မာ့စောင်းသံဖြင့် တီးခတ်ပေးခြင်း၊
- ထိုင်းသံဃာတော်များက မေတ္တာသုတ် ပရိတ်တရားတော်များ ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊
- ဂုဏ်ပြုသဝဏ်လွှာများဖတ်ကြားခြင်း၊
- ဗုဒ္ဓဘာသာကိုယ်စားလှယ်များက စာတမ်းများ ဖတ်ကြားခြင်း၊

၁၆း၀၀ **မွန်းလွဲပိုင်း အစီအစဉ်ပြီးဆုံးခြင်း၊**

ရန်ကုန်မြို့ မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်ကြီးတွင်ကျင်းပသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်လာသည့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များနှင့် ကမ္ဘာ့ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၏ စုပေါင်းဓါတ်ပုံ ရိုက်ကူးထားပုံ

Group Photograph of The State Leaders and The World Religious Leaders attending The World Buddhist Summit being held in The Maha Pāsāṇa Cave in Yangon

သာသနာရေးဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးချုပ်သူရဖြင့်မောင်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အိန္ဒိယသံအမတ်ကြီး မစ္စတာရာဂျစ်ကုမားဘားတီးယားတို့ ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် ဓါတ်ပုံပြပွဲကို ဝိဇယမင်္ဂလာဓမ္မသဘင်တွင် ဖွင့်လှစ်ပေးနေပုံ

H.E. Brig-Gen Thura Myint Maung, Minister for Religious Affairs, and H.E. Mr. Rajiv Kumar Bhatia, Indian Ambassador to Union of Myanmar, open the Photo Exhibition on Buddhist Cultural Heritage at the Wizaya Maṅgalar Dhamma Sabin Hall.

ဒုတိယနေ့ ဒီဇင်ဘာလ(၁၀)ရက် (သောကြာနေ့) နံနက်ပိုင်း

၀၈:၀၀ နံနက်ပိုင်းအစီအစဉ်များ စတင်ခြင်း၊

- အခမ်းအနားကို 'နမော တဿ' သုံးကြိမ် ရွတ်ဆို ဘုရား ကန်တော့၍ ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊
- ဆရာတော် သံဃာတော်များက သရဏဂုံသုံးပါးကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊
- ထူးမခြားနားသီချင်းခန့်ကို ရိုးရာမြန်မာ့စောင်းသံဖြင့် တီးခတ်ပေးခြင်း၊
- ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံအထိမ်းအမှတ် ခေါင်းလောင်း (၉)ချက် ထိုးခြင်း။
- ကမ္ဘောဒီးယားသံဃာတော်များက မေတ္တာသုတ် ပရိတ်တရားတော်များ ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊
- ဂုဏ်ပြုသဝဏ်လွှာများဖတ်ကြားခြင်း၊
- အက်စ်အင်နဂိုအင်ကာက Special Lecture ပြောကြားခြင်း၊
- ဗုဒ္ဓဘာသာကိုယ်စားလှယ်များက စာတမ်းများ ဖတ်ကြားခြင်း၊

၁၁:၀၀ နံနက်ပိုင်းအစီအစဉ် ပြီးဆုံးခြင်း၊

ဟိုတယ်များတွင် နေ့လည်စာ ပြန်လည်သုံးဆောင်ခြင်း

ဒုတိယနေ့ ဒီဇင်ဘာလ(၁၀)ရက် (သောကြာနေ့)မွန်းလွဲပိုင်း

၁၃:၀၀ အဖွဲ့များခွဲ၍ ဆွေးနွေးခြင်း၊

အဖွဲ့(၁) ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရေးပါမှု
(နေရာ- မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူ)

အဖွဲ့(၂) ဗုဒ္ဓဘာသာပညာရေး
(နေရာ- သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အစည်းအဝေးခန်းမ)

အဖွဲ့(၃) ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး
(နေရာ- ရှင်းလင်းဟောပြောခန်းမ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓ သာသနာပြု တက္ကသိုလ်)

အဖွဲ့(၄) ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး
(နေရာ-ဘွဲ့နှင်းသဘင်ခန်းမ၊ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိ သာသနာ့ တက္ကသိုလ်)

၁၇:၀၀ မွန်းလွဲပိုင်း အစီအစဉ်ပြီးဆုံးခြင်း၊

တတိယနေ့ ဒီဇင်ဘာလ(၁၁)ရက် (စနေနေ့) နံနက်ပိုင်း

၀၈:၀၀ နံနက်ပိုင်းအစီအစဉ်များ စတင်ခြင်း၊

- အခမ်းအနားကို 'နမော တဿ' သုံးကြိမ်ရွတ်ဆို ဘုရား ကန်တော့၍ ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊
- ဆရာတော်သံဃာတော်များက သရဏဂုံသုံးပါးကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊
- ထူးမခြားနားသိချင်းခန့်ကို ရိုးရာမြန်မာ့စောင်းသံဖြင့် တီးခတ်ပေးခြင်း၊
- ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံအထိမ်းအမှတ် ခေါင်းလောင်း (၉)ချက် ထိုးခြင်း။
- လာအိုသံဃာတော်များက မေတ္တာသုတ် ပရိတ်တရားတော်များ ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊
- ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံအထိမ်းအမှတ် ခေါင်းလောင်း (၉)ချက် ထိုးခြင်း။
- စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးခြင်း၊
- အဖွဲ့ခွဲများ၏ ဆွေးနွေးချက်များကို တင်ပြခြင်း၊

၁၁:၀၀ နံနက်ပိုင်းအစီအစဉ် ပြီးဆုံးခြင်း၊

ဟိုတယ်များတွင် နေ့လည်စာ ပြန်လည်သုံးဆောင်ခြင်း

တတိယနေ့ ဒီဇင်ဘာလ(၁၁)ရက်(စနေနေ့) မွန်းလွဲပိုင်း

၁၁:၀၀ မွန်းလွဲပိုင်းအစီအစဉ်များ စတင်ခြင်း၊

- အခမ်းအနားကို 'နမော တဿ' သုံးကြိမ် ရွတ်ဆို ဘုရား ကန်တော့၍ ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊
- ဆရာတော် သံဃာတော်များက သရဏဂုံ သုံးပါးကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊
- ထူးမခြားနားသိချင်းခန့်ကို ရိုးရာမြန်မာ့စောင်းသံဖြင့် တီးခတ် ပေးခြင်း၊
- လိုဏ်ဂူပတ်လည်ရှိ ခေါင်းလောင်း(၁၀၈)လုံးအား ထိုးခြင်း၊
- ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံအထိမ်းအမှတ် ခေါင်းလောင်း (၉)ချက် ထိုးခြင်း။
- သီရိလင်္ကာသံဃာတော်များက မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တရားတော်များ ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊
- ဆရာတော် သံဃသေနမှ လဒတ်ပြည်နယ်ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေအနေတင်ပြခြင်း
- သီရိလင်္ကာ ဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ်က မိန့်ခွန်းပြောကြားခြင်း၊
- ပူးတွဲကြေညာချက် ထုတ်ပြန်ခြင်း၊ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း၊
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စိုးဝင်းက ကျေးဇူးတင်စကား ပြောကြားခြင်း
- သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးချုပ်သူရမြင့်မောင်က ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံ မှတ်တမ်းတင် မင်္ဂလာရတု ဖတ်ကြားခြင်း၊

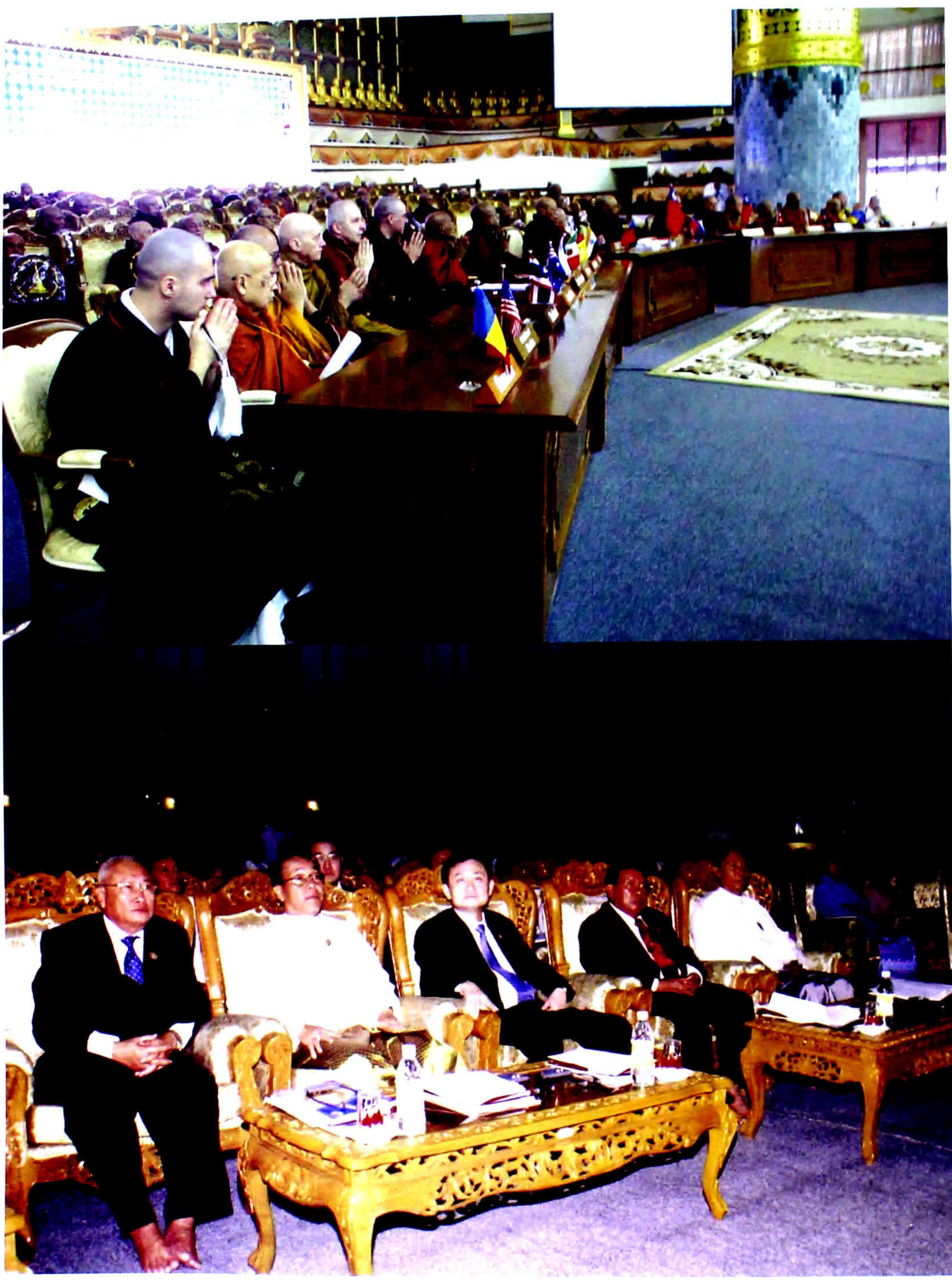

နိုင်ငံတကာမှ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့် ကမ္ဘာ့ခေါင်းဆောင်ကြီးများ မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူအတွင်းကျင်းပသည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကို တက်ရောက်နေပုံ

Buddhist Leaders and World Leaders attend the Opening Ceremony of The World Buddhist Summit being held at Mahā Pāsāṇa Cave.

- နိုင်ငံတကာဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များကိုယ်စား ချက်ပြည်ထောင်စုမှ အရှင်ဥတ္တမက ကျေးဇူးတင်စကား ပြောကြားခြင်း၊
- ဗိယက်နမ်သံဃာတော်များက အောင်ခြင်းရှစ်ဖြာမင်္ဂလာ တရားတော်များကို ရွတ်ဆိုခြင်း၊
- အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော် ဒေါက်တာ ဘဒ္ဒန္တ သီလာနန္ဒာဘိဝံသက အခမ်းအနားပြီးဆုံးကြောင်း နိဂုံးချုပ်မိန့်ခွန်း မိန့်ကြားခြင်း၊
- သံဃမိတ္တာ ဝတ်အဖွဲ့က အရပ်(၁၀)မျက်နှာသို့ မေတ္တာပို့သခြင်း၊
- ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ အောင်မြင်စွာ ပြီးဆုံးခြင်း အထိမ်း အမှတ်အဖြစ် "စိရံ တိဋ္ဌတု လောကသ္မိံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သာသနံ၊ တသ္မိံ သဂါရဝါနိစ္စံ၊ ဟောန္တု သဗ္ဗေ ဝိ ပါဏိနော" သာသနာ ဆုတောင်းဂါထာဖြင့် အခမ်းအနားကို ရုပ်သိမ်းခြင်း၊

၁၅:၃၅ မွန်းလွဲပိုင်းအစီအစဉ်များ ပြီးဆုံးခြင်း၊

တတိယနေ့ ဒီဇင်ဘာလ(၁၁)ရက် (စနေနေ့) ညနေပိုင်း

ဂုဏ်ပြုညစာစားပွဲ

၁၈:၀၀ ဂုဏ်ပြုညစာစားပွဲ အစီအစဉ်၊

- လောကချမ်းသာ အဘယလာဘမုနိဘုရားအနီး မြန်မာကွန်ဗင်းရှင်း စင်တာတွင် ဂုဏ်ပြုညစာစားပွဲ (Farewell Dinner) ဖြင့် တည်ခင်း ဧည့်ခံခြင်း၊
- (၂၀:၀၀) ညစာစားပွဲအပြီးတွင် မြန်မာကွန်ဗင်းရှင်းစင်တာ (MCC) ၌ ယဉ်ကျေးမှုအကပဒေသာများဖြင့် ဖျော်ဖြေခြင်း၊

မိန့်ခွန်းများ

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားတွင် ပြောကြားသော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစိုးဝင်း၏ နှုတ်ခွန်းဆက် အဖွင့်မိန့်ခွန်း

သာသနာပိုင်ဆရာတော်ကြီးများ၊ သံဃရာဇာ ဆရာတော်ကြီးများ၊ မထေရ်မြတ်များ၊ ဝန်ကြီးချုပ်များ၊ ဂုဏ်သရေရှိ ဧည့်သည်တော်ကြီးများနှင့် လူကြီးမင်းများ ခင်ဗျား-

သာသနာသမိုင်းဝင်မည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို မြန်မာနိုင်ငံက အစစ အရာရာ ထောက်ပံ့လှူဒါန်းပြီး အိမ်ရှင်နိုင်ငံအဖြစ် ယခုကဲ့သို့ လက်ခံကျင်းပခွင့်ရသည့်အတွက် နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီအစိုးရနှင့်တကွ မြန်မာနိုင်ငံသားအားလုံးက ဝမ်းသာ ကြည်နူးစွာ ကုသိုလ်ပွားများရပါကြောင်း ရှေးဦးစွာ ထုတ်ဖော် ပြောကြားလိုပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို တက်ရောက်လာကြတဲ့ ဆရာတော်ကြီးများ၊ နိုင်ငံခြင်းဆောင်များနဲ့ သူတော်စင်အပေါင်း ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ချမ်းသာကြပါစေကြောင်း လိုက်လဲစွာ မေတ္တာပို့သအပ်ပါတယ်။

ဒီနေ့ကျင်းပတဲ့ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးမှာ ပြည်ပနိုင်ငံများမှ သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကြီးများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုယ်စားလှယ်တော်များနဲ့ ဝန်ကြီးများ၊ ပြည်တွင်းမှသံဃာတော်များနဲ့ ဝန်ကြီးများ ပါဝင်တက်ရောက်နေကြပါတယ်။

၁၉၅၄-ခုနှစ်က ဒီလိုကာ်ဂူတော်ကြီးမှာပဲ ထေရဝါဒ ငါးနိုင်ငံမှ သံဃရာဇာများနဲ့ မထေရ်မြတ်နှစ်ထောင့်ငါးရာခန့် စုဝေးပြီး ဆဋ္ဌသံဂါယနာသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ သံဂါယနာပွဲကြီးပြီးဆုံးတဲ့ ၁၉၅၆-ခုနှစ်မှာ ထေရဝါဒနဲ့ မဟာယာန နိုင်ငံတွေက ဗုဒ္ဓဘာသာခြင်းဆောင်တွေ စုဝေးပြီး သာသနာ ၂၅၀၀-ပြည့် အထိမ်းအမှတ် ဗုဒ္ဓဇယန္တီပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပခဲ့တာလည်း ဒီလိုကာ်ဂူကြီးထဲမှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ယခုမဟာပါသာဏလိုကာ်ဂူတော်ကြီးဟာ သာသနာ့သမိုင်းဝင် မော်ကွန်းတင်နေရာကြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေ့လည်း နိုင်ငံတကာ ဗုဒ္ဓဘာသာခြင်းဆောင်များ ဒီသမိုင်းဝင်လိုကာ်ဂူတော်ကြီးထဲမှာ စုဝေးပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးကို ဆွေးနွေးကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးနဲ့ ကမ္ဘာ့လူသား

တို့အတွက် ငြိမ်းချမ်းသာယာမှုနှင့် တိုးတက်မှုတို့ကို ဖော်ဆောင်ရာမှာ သာသနာရေးအရ အထောက်အကူ ပြုနိုင်မယ့် နည်းလမ်းတွေကို ဆွေးနွေးကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များဟာ၊ အပြန်အလှန် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု၊ ပေါင်းစည်းညီညွတ်မှု၊ သည်းခံခွင့်လွှတ်မှုတွေကို အခြေခံပြီး မိမိတို့အားလုံးနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ သာသနာအကြောင်းအရာတွေကို ယခုကဲ့သို့ လာရောက် ဆွေးနွေးကြတာဟာ ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းမှာ ကြီးမားတဲ့ မော်ကွန်းမှတ်တိုင်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အစဉ်အလာအမျိုးမျိုး၊ ဂိုဏ်း အမျိုးမျိုး၊ နေထိုင်ကျင့်ကြံပုံ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေကြပေမဲ့ မိမိတို့အားလုံးဟာ သကျမုနိ ဘုရားရှင်ရဲ့ သားတော်၊ သမီးတော်တွေ ဖြစ်ကြပြီး အရိယသစ္စာလေးပါးကို သိမြင်ဖို့နဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုဖို့ဆိုတဲ့ အန္တိမရည်မှန်းချက်ဟာ တူညီကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ပွင့်တော်မူပြီးတဲ့ ကကုသန်၊ ကောဏာဂုံ၊ ကဿပနဲ့ ဂေါတမဘုရားရှင်တို့ လက်ထက်တော်တွေမှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ သံဃအဖွဲ့ရဲ့ ညီလာခံတွေအကြောင်း ပိဋကတ် စာပေတွေထဲမှာ တွေ့ရှိရပါတယ်။

ဒီအစည်းအဝေးပွဲတွေမှာ သည်းခံခွင့်လွှတ်ခြင်း၊ မေတ္တာကရုဏာထားခြင်းနဲ့ မကောင်းမှုဒုစရိုက်များကို ရှက်ကြောက်ရောင်ကြဉ်ခြင်းတို့ဟာ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးအတွက် အဓိကလိုအပ်တဲ့ အချက်တွေဖြစ်ကြောင်း သဗ္ဗညုဘုရားရှင်အားလုံးက ဆုံးမခဲ့ပါတယ်။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်အဆက်ဆက် ဆုံးမသွန်သင်ချမှတ်ပေးခဲ့တဲ့အတိုင်း မကောင်းမှုကို ရှက်ကြောက်တဲ့စိတ်၊ မေတ္တာကရုဏာစိတ်၊ သဒ္ဓါတရားထက်သန်တဲ့ စိတ်၊ ပျော့ပျောင်းနူးညံ့တဲ့ စိတ်တွေဟာ၊ သာသနာတော် ရေရှည်တည်တံ့ရေးကိုသာမက လူသားအချင်းချင်း ပေါင်းသင်းဆက်ဆံ နေထိုင်လျက်ရှိတဲ့ လူ့လောက ကိုလည်း အကျိုးပြုသွားစေမှာ သေချာလျက် ရှိပါတယ်။

လူသားတွေရဲ့ လိုအပ်ချက် နှစ်မျိုးအနက် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်တွေကို သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာ တိုးတက်မှုတွေက ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပေမဲ့ လူသားတွေရဲ့ စိတ်ဓါတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တောင့်တမှု၊ လိုအပ်မှုတွေကိုတော့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားဒေသနာတော်တွေကို ကျင့်ကြံလိုက်နာခြင်းဖြင့်သာ ထိန်းသိမ်းဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူ့လောကမှာ သည်းခံခြင်း၊ မေတ္တာကရုဏာထားခြင်းနဲ့ အရှက်အကြောက်ရှိခြင်း-ဆိုတဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားတွေ ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းမှု မရှိအောင် တားဆီးပြီး လူသားတွေရဲ့ စိတ်ထားတွေ ဖြူစင်လာကာ ကိုယ်ကျင့်တရားတွေ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင် မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားဒေသနာတော်က ဆောင်ကြဉ်းပေးနေပါတယ်။

သိပ္ပံနဲ့နည်းပညာက ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လူနေမှုဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နေချိန်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များက ဗုဒ္ဓရဲ့ သွန်သင်ဆုံးမမှုများနဲ့အညီ လူသားတွေရဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးကို ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ပြီး အေးငြိမ်းချမ်းသာမှုနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖော်ဆောင်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ လူတွေမှာ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိတဲ့ လွန်ကဲတဲ့ လောဘစိတ်၊ ပြင်းထန်တဲ့ ဒေါသစိတ်နဲ့ ကြီးမားထောင်လွှားတဲ့ မာန်မာနစိတ်တွေကို အချိန်နဲ့အမျှ ပြုပြင်ထိန်းချုပ်သွားနိုင်ရန် အရေးတကြီး လိုအပ်နေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံတကာနယ်ပယ်မှာ၊ လက်နက်ပြိုင်ဆိုင်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှု၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာဟမှုအရ ကြီးနိုင်ငယ်ညှင်းမှုတွေကြောင့် စိတ်နှလုံး တုန်လှုပ်ချောက်ချားဖွယ်ရာ အဖြစ်ဆိုးများကို ကြုံတွေ့.

နေကြရပါတယ်။ လူသားတို့ရဲ့ နှလုံးသားတွေဟာ လောဘမီး၊ ဒေါသမီး၊ သောကမီးတွေကြောင့် ပူလောင်နေကြရပါတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားတော်က ပူလောင်နေတဲ့ စိတ်နှလုံးတွေကို အေးချမ်းလာအောင် ကုစားနိုင်ပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်း အေးချမ်းတဲ့ မေတ္တာဓါတ်နဲ့ သည်းခံခွင့်လွှတ်မှုတို့ကို ဖော်ဆောင်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မထေရ်မြတ်များနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ခေါင်းဆောင်များက မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားတော်များရဲ့ အကူအညီနဲ့ မိမိတို့ မှီတင်းနေထိုင်ရာ ကမ္ဘာကြီးကိုရော၊ မိမိ အခြေပြုနေထိုင်ရာ နိုင်ငံကိုပါ တည်ငြိမ်အေးချမ်းသာယာမှုနဲ့ ဗြဟ္မစိုရ်တရား ထွန်းကားအောင် မဆုတ်မနစ် ကြိုးပမ်းကြလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်အားထားမိပါတယ်။

ဒီဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံကြီးက သာသနာတော်ကို အကြောင်းပြုပြီး ငြိမ်းချမ်းသာယာမှုနဲ့ တရားမျှတမှုအပြင် မကောင်းမှုမှန်သမျှကို ရှက်ကြောက်ခြင်းဆိုတဲ့ ဟီရိသြတ္တပ္ပတရား၊ ကမ္ဘာစောင့်တရား ပြန်လည် ရှင်သန်စေမှာ ဖြစ်တယ်လို့ မမှိတ်မသုန် ယုံကြည်မိပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်ဟာ မြတ်ဗုဒ္ဓသက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကတည်းက သာသနာတော်ရရှိခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံကို မြတ်ဗုဒ္ဓ သုံးကြိမ် ကြွရောက်ခဲ့တာကို သာသနာဝင်ကျမ်းတွေမှာ မှတ်တမ်းတင်ထားပါတယ်။ ထေရဝါဒနိုင်ငံဖြစ်တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားတော်တွေကို မူရင်းကျကျ သန့်သန့်စင်စင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားနိုင်တဲ့ ထူးခြားတဲ့ နိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရက သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနကို သက်ဆိုင်ရာ ဦးစီးဌာနသုံးခုနဲ့ သီးခြား ဖွဲ့စည်းပြီး နှစ်စဉ် ဘတ်ဂျက်ငွေအသုံးဖြင့် သာသနာတော်ကို ပြုစုစောင့်ရှောက်ထောက်ပံ့လျက်ရှိပါတယ်။ မြို့ကြီး၊ မြို့ငယ်အသီးသီးမှာရှိတဲ့ စာသင်တိုက်များ၊ တရားရိပ်သာများ၊ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်များ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်နဲ့ သီတဂူကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်တို့မှာ စာပေကျမ်းဂန်များ သင်ယူလေ့လာနေကြတဲ့၊ တရားအားထုတ် ကျင့်ကြံနေကြတဲ့၊ ရဟန်းသာမဏေများနဲ့ သီလရှင် စုစုပေါင်း ငါးသိန်းခန့် ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံအတွင်းမှာ ရှိတဲ့ သံဃာဂိုဏ်းကြီး ကိုးဂိုဏ်းကို တစ်ပေါင်းတည်း ဆက်စပ်ပြီး သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ အဆင့်ဆင့်ဖြင့် သာသနာ့ လုပ်ငန်းများကို အနီးကပ် ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါတယ်။

အထက်ပါ သာသနာ့ဝန်ထမ်းများနဲ့ အစိုးရဝန်ထမ်းများဟာ သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန်ပွားရေးနဲ့ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးတို့ကို အားသွန်ခွန်စိုက် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိနေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် သာသနာတော်ကို သံဃာတော်များနဲ့ ပြည်သူများ၊ အစိုးရ ဝန်ထမ်းများဟာ ဆရာ ဒကာ စိတ်ဓါတ်အရင်းခံဖြင့် ပူးပေါင်းပြီး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီညီလာခံမှာ တက်ရောက်နေကြတဲ့ မထေရ်မြတ်ကြီးများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များနဲ့ လေ့လာသူများကို တန်ခိုးကြီးဘုရားများ ဖူးမြော်ဖို့အပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေကျမ်းဂန်တွေ လေ့လာသင်ယူဖို့၊ သုတေသနပြုဖို့၊ တရားကျင့်ကြံဖို့၊ မြန်မာနိုင်ငံကို လာရောက်ကြရန် လှိုက်လှိုက်လဲလဲ ဖိတ်ခေါ်အပ်ပါတယ်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်ကြီးများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များနဲ့ လေ့လာသူများကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ကိုယ်စား၊ ပြည်သူပြည်သား (၅၃)သန်းရဲ့ ကိုယ်စား၊ မြန်မာရဟန်းသာမဏေများနဲ့ သီလရှင် ငါးသိန်းတို့ ကိုယ်စား ယခုကဲ့သို့ ကြိုဆိုနှုတ်ခွန်း ဆက်သရတာကို လှိုက်လှိုက်လဲလဲဂုဏ်ယူကြောင်း ထပ်လောင်းပြောကြားလိုပါတယ်။ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှုများကို မငဲ့ကွက်ဘဲ ညီလာခံမှာ ပါဝင်တက်ရောက် ဆွေးနွေးနေကြသူအားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ရှိပါတယ်။

ဧည့်သည်တော်ကြီးများ သက်တောင့်သက်သာရှိစေဖို့၊ အစစအရာရာ အဆင်ပြေစေဖို့၊ အကျိုးကျေးဇူးရှိစေဖို့ ညီလာခံကျင်းပရေးကော်မတီက ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများကို အကောင်းဆုံး ပြုလုပ်ထားပါတယ်။ ဒီကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများနဲ့ အစီအစဉ်များမှာ အကယ်၍ မပြည့်စုံမှုများရှိခဲ့ရင်လဲ မေတ္တာအရင်းခံဖြင့် ခွင့်လွှတ်ကြဖို့ တောင်းပန်ပါတယ်။

- သဗ္ဗညုမြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားဒေသနာတော် နေလိုလလို ထွန်းလင်းတောက်ပပြီး အဓွန့်ရှည်တည်တံ့ပါစေ။
- သဗ္ဗညုမြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမများ ကမ္ဘာအနှံ့ ပြန့်ပွားပါစေ။
- လူသားအားလုံး မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမတော်ကို အမြဲလိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ကြပြီး ကမ္ဘာအဝှန်းအေးချမ်းသာယာမှု၊ တရားမျှတမှုနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ။
- တက်ရောက်လာကြတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များအားလုံး ကိုယ်၏ ကျန်းမာခြင်း၊ စိတ်၏ချမ်းသာခြင်းတို့ဖြင့် ပြည့်စုံကြပါစေ။

လို့ မေတ္တာပို့သရင်း နိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားတွင် ထိုင်းနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် ဒေါက်တာသက်ဆင်ရှင်နာဝပ် ပြောကြားသည့် နှုတ်ခွန်းဆက်မိန့်ခွန်း(ဘာသာပြန်)

နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု အဘိဓဇ အဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မ ဇောတိက ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကုမာရ၊
သာသနာပိုင်ဆရာတော်ကြီးများ၊
မထေရ်မြတ်များ၊
အဆွေတော် နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ၊
ဧည့်သည်တော်ကြီးများ၊
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၊
လူကြီးမင်းများခင်ဗျား-

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ သံဃနာယကအဖွဲ့ဝင် ဆရာတော်ကြီးများ၊ မထေရ်မြတ်များ၊ အစိုးရအဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တော်များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ စုဝေးရာ ကြီးကျယ်ခမ်းနား လေးစားဖွယ်ကောင်းတဲ့ ဒီညီလာခံကြီးမှာ တက်ရောက်ခွင့်ရတဲ့အတွက် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ရပါကြောင်း ပဏာမ ပြောကြားလိုပါတယ်။ အခုကျင်းပတဲ့ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးဟာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ဘာသာရေးနဲ့ယဉ်ကျေးမှုအရ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ဆက်စပ်ယှက်နွယ်နေတဲ့ ဒီဒေသတွင်းက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ အတွက်ရော၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ အတွက်ပါ အလွန်အရေးပါတဲ့ ညီလာခံကြီး ဖြစ်တယ် ဆိုတာ သံသယ ဖြစ်စရာ မရှိပါဘူး။ ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို အိမ်ရှင်အဖြစ် အောင်အောင်မြင်မြင် လက်ခံကျင်းပပေးတဲ့ မြန်မာ အစိုးရနဲ့ မြန်မာပြည်သူတွေကို ထိုင်းအစိုးရနဲ့ ထိုင်းပြည်သူတို့ ကိုယ်စား ကျွန်ပ်က လှိုက်လှိုက်လဲလဲ ကြိုဆိုဂုဏ်ပြုအပ်ပါတယ်။ ရှေး ပဝေသဏီ ကတည်းက ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာ အမြစ်တွယ်စည်ပင်ထွန်းကား ပြန့်ပွားခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေနဲ့ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီး ညီလာခံကြီးကို လက်ခံ ကျင်းပဖို့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံဟာ အသင့်လျော်ဆုံးနေရာ တစ်နေရာ အမှန်ပင်ဖြစ်ပါတယ်။

သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ဝင်ဆရာတော်ကြီးများ၊ ဂုဏ်သရေရှိ လူကြီးမင်းများနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်များ ခင်ဗျား-

ဒီကနေ့ကမ္ဘာကြီးမှာ နိုင်ငံတွေဟာအချင်းချင်း အပြန်အလှန်မှီခိုအားထား အလုပ်လုပ်ကိုင်နေကြရတယ်။ သိပ္ပံနဲ့နည်းပညာတွေ တစ်ရှိန်ထိုး တိုးတက်လာတာနဲ့အမျှ တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံ ကူးလူးဆက်ဆံရာမှာ အလွန်လွယ်ကူလျင်မြန်လာပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် လူမျိုး၊ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ဘာသာရေး မတူညီတဲ့ လူသားတွေကို သမိုင်းတလျှောက် ဘယ်အခါကနဲ့မှ မတူအောင် အတူတကွ ပိုမိုပူးပေါင်းနေထိုင်လုပ်ကိုင်လာကြဖို့ တွန်းပို့ပေးလိုက် ပါတယ်။ ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် အင်တာနက်တို့က ကမ္ဘာ့ဒီဘက်ခြမ်းက လူသားတွေ ကမ္ဘာ့ ဟိုဘက်ခြမ်းက အဖြစ်အပျက်ကို ချက်ချင်းသိအောင် စွမ်းဆောင်ပေးနေပါတယ်။ အခုအခါ လူတွေဟာ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်တွေအဖြစ်၊ ကုန်သည်တွေအဖြစ်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအဖြစ်၊ အလုပ်အကိုင် ရှာဖွေသူများအဖြစ်၊ ပြောင်းရွှေ့အခြေချသူတွေအဖြစ် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှာ ယခင်က လုံးဝမမြင်ခဲ့ဘူးတဲ့ အရှိန်အဟုန်နဲ့ ကူးသန်းသွားလာနေကြပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ ပြောင်းလဲနေတဲ့ လူမှုရေးမြင်ကွင်းဟာ တကယ် အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်၊ လူမျိုးစုံ၊ ယဉ်ကျေးမှုစုံ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေဟာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်အဖြစ် ရောက်ရှိလာနေပြီဖြစ်ပါတယ်။

လူမျိုးစုံ၊ ယဉ်ကျေးမှုစုံ လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ပေါပေါက်လာတာနဲ့အမျှ မလိုလားအပ်တဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်ရပ်များက ကပ်ပါလာပါတယ်၊ အတိအကျ ပြောရမယ်ဆိုရင် အသားအရောင်၊ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု၊ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ တခြားအရာတွေအပေါ် အခြေခံပြီး ဘက်လိုက်မှုတွေ၊ အခြေအမြစ်မရှိတဲ့ အစွဲအလမ်းတွေ ရှိလာပါတယ်။

ဒီဘက်လိုက်မှုတွေနဲ့ အစွဲအလမ်းတွေကြောင့် 'သူ' 'ငါ' ခွဲခြားမြင်လာမှုဟာ ကမ္ဘာ့ဒေသအများအပြားမှာ အခုတွေ့မြင်နေရတဲ့အတိုင်း မုန်းတီးမှု၊ လူမျိုးရေးနဲ့ ဘာသာရေး ပဋိပက္ခတွေအပြင် အဆိုးရွားဆုံးအနေနဲ့ အစွန်းရောက်မှုနဲ့ အကြမ်းဖက်မှုတွေကို ဖြစ်ထွန်းလာစေပါတယ်၊ ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး သတိပြုမိတဲ့အတိုင်း ဒါတွေအားလုံး ကမ္ဘာ့ဒေသအများအပြားကို ပျံ့နှံ့ပြီး၊ မျက်မှောက်ကာလ ကမ္ဘာကြီးအတွက် အကြီးမားဆုံး ခြိမ်းခြောက်မှု တစ်ခုအဖြစ် ဖြစ်ပေါ်လာနေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဘာသာရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး အကြိုက်ချင်းတူသည်ဖြစ်စေ မတူသည်ဖြစ်စေ အလယ်အလတ်လမ်း (ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းစဉ်)ဖြစ်တဲ့ မလျော့မတင်းခြင်းနဲ့ သည်းခံခြင်းတရားများလက်ခံကျင့်သုံးသူတွေကို ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးက လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးအပ်ထားဖို့ လိုအပ်ပါတယ်၊ ပထမဆုံးမြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးမတွေထဲက ပဓာနသိလဖြစ်တဲ့ သူ့အသက်သတ်ခြင်းကို ရည်ညွှန်းလိုပါတယ်၊ ဘယ်လိုအကြောင်းကြောင့် ကျူးလွန်တာ ဖြစ်ဖြစ် သူတစ်ပါး အသက်သတ်တာဟာ မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ဘဲဖြစ်တယ်၊ အသက်ရှင်သန်မှုဟာ အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်ပြီး ဘာအကြောင်းပြချက်နဲ့မှ ကျူးလွန်ခြင်းမရှိစေရပါဘူး၊ အလားတူဘဲ နားလည်မှု၊ စာနာရိုင်းပင်းမှု၊ ချစ်ခြင်းမေတ္တာနဲ့ ကူညီထောက်ပံ့ရေးတရားတွေဟာ လူသားအတွက် မရှိမဖြစ်တဲ့ သုစရိုက် အားသာချက်တွေ ဖြစ်ပြီးဘာသာအားလုံးရဲ့ စစ်မှန်မွန်မြတ်တဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ပျံ့နှံ့အောင် ကျွန်ုပ်တို့ အားပေးကူညီရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ဝင်ဆရာတော် ကြီးများ၊ ဂုဏ်သရေရှိ လူကြီးမင်းများနဲ့.
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်များ ခင်ဗျား-

ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ မယုတ်မလွန်ခြင်းနဲ့. သည်းခံခြင်းတရားများ ပြည့်စုံတဲ့ဘာသာ ဖြစ်ပါတယ်။ စိတ်ရဲ့. ငြိမ်းချမ်းမှုနဲ့. အတွက်ကို စွန့်လွှတ်မှုတွေဟာ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနဲ့သာ ရရှိနိုင်တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အားလုံးရဲ့. အန္တိမရည်မှန်းချက်တွေ ဖြစ်ပါတယ်၊ ကျွန်ုပ်တို့. ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေမှာ သီလကို ဆောက်တည်စောင့်ထိန်းဖို့. အဆုံးအမတွေရှိပြီး ပထမဦးဆုံးသီလကတော့ သူ့.အသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့အပြင် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဆိုတဲ့ ဗြဟ္မစိရ်တရား လေးပါးကို ကျင့်ကြံကြဖို့. သွန်သင်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီညီလာခံကြီးရဲ့. ရည်ရွယ်ချက်တွေထဲက ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုဖြစ်တဲ့ "ကမ္ဘာ့လူသားထု တစ်ရပ်လုံးအတွက် ထာဝရငြိမ်းချမ်းသာယာသော ကမ္ဘာကြီးဖြစ်ထွန်းစေရေးအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာရှုထောင့်က ဝိုင်းဝန်းကူညီဆောင်ရွက်ခြင်း" ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့. ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ကျင်းပပြီး ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေက ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေကြတာတွေ့ရလို့ အလွန် နှစ်ထောင်းအားရ ဖြစ်မိပါတယ်။ ဒီဆောင်ရွက်ချက်ဟာ ကမ္ဘာကြီး အတိမ်းအစောင်း မခံတဲ့ လမ်းဆုံလမ်းခွရောက်နေချိန်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေရဲ့. ကြီးမားပြီး အဖိုးအနဂ္ဃထိုက်တဲ့ စွမ်းဆောင်အထောက်အကူပြုမှု တစ်ရပ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်၊ လူသား အားလုံးအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့. ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့ရေးကို ရှာကြံရာမှာ အောင်မြင်မှု အဖုံဖုံနဲ့. ပြည့်စုံပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်း တောင်းလိုက်ပါတယ်။

ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားတွင် လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် မစ္စတာဘောင်ညံ ဗိုရာချစ် ပြောကြားသည့် နှုတ်ခွန်းဆက်မိန့်ခွန်း(ဘာသာပြန်)

သံဃာ့ ကိုယ်စားလှယ်တော်များ၊
နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၊
ဝန်ကြီးများ၊ မြန်မာပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပမှ ဂုဏ်သရေရှိ ဧည့်သည်တော်ကြီးများ၊
လူကြီးမင်းများခင်ဗျား-

သာယာလှပပြီး ရှေးကျတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ မွန်မြတ်သော နေရာများစွာရှိတဲ့ ရန်ကုန်မြို့တော်မှာ ကျင်းပတဲ့ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားကို ယနေ့ တက်ရောက်ရတဲ့အတွက် အလွန်နှစ်ထောင်းအားရဖြစ်မိပါတယ်၊ ဂုဏ်ယူမိပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပရေးကို အလွန်ကောင်းမွန်အောင် စီစဉ်ဖို့ ညီညီညွတ်ညွတ်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြတဲ့ မြန်မာ ပြည်သူတွေနဲ့ အစိုးရကို လာအိုပြည်သူ့ ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ အစိုးရကိုယ်စားရော လာအို နိုင်ငံသားဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ ကိုယ်စားပါ လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ချီးကျူး ဂုဏ်ပြုပြီး ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါတယ်။ တစ် ချိန်ထဲမှာပဲ နိုင်ငံအသီးသီးနဲ့ အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးက ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုယ်စားလှယ်အားလုံးကို ဒီညီလာခံကြီးမှာ ပါဝင်တက်ရောက် ကြတဲ့အတွက် ချီးကျူး ဂုဏ်ပြုပြီး အရိုအသေပေးလိုပါတယ်။

နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များနဲ့ ဂုဏ်သရေရှိ ဧည့်သည်တော်များခင်ဗျား-

ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်တွေ စုဝေးပြီး မိမိတို့ ကြည်ညိုတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် အမြင်ချင်း ဖလှယ်နိုင်ကြဖို့ ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးဟာ အလွန် အရေးပါလှပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ကြာရှည်တည်တံ့တဲ့ တည်ငြိမ်မှု ရရှိရေးအတွက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ အနေနဲ့လှိုက်လှဲတဲ့ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုနဲ့ အပြန်အလှန်နားလည်မှုတွေကိုလည်း တိုးမြှင့်နိုင်ဖို့၊ လူသားတွေရဲ့ ကြီးပွားရေး၊ ပျော်ရွင်ရေးနဲ့ ချမ်းသာသုခကို ဖေါ်ဆောင်နိုင်ဖို့ အခွင့်အလမ်းတွေရရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူဦးရေ ၅.၆-သန်းရှိတဲ့ လာအိုပြည်သူ. ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံမှာ (၇၅)ရာခိုင်နှုန်းဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေသာမက အခြားဘာသာဝင်တွေရော ဘာသာတရားမရှိသူတွေကပါ အပြန်အလှန်လေးစားမှု အမြဲကိုင်စွဲထားရှိကြလို. လာအိုလူနေမှု အဖွဲ့.အစည်းတစ်ခုလုံးက လှိုက်လှိုက်လဲလဲ ချစ်ကြည် ရင်းနှီးမှု၊ သဟဇာတဖြစ်မှုနဲ့ အပြန်အလှန် ကူညီဖေးမမှုတို့.ကို ခံစားရရှိကြပါတယ်။ နိုင်ငံတော်ကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့. နိုင်ငံတော် သာယာဝပြောရေးကို အစိုးရမူဝါဒက ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့အတိုင်း ဖေါ်ဆောင် ကြိုးပမ်းရာမှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ ၆-နှစ်က စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့တဲ့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓ သာသနာပြု တက္ကသိုလ်ကို တည်ထောင်ခဲ့တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရရဲ့. ဆောင်ရွက်ချက်ကို အထူးအသိအမှတ်ပြု တန်ဖိုးထားပြီး ဂုဏ်ပြု ချီးမွမ်းလိုပါတယ်။ ဒီတက္ကသိုလ်ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာ လေ့လာသင်ယူရာနဲ့. ကမ္ဘာ့ လူသားတွေအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ကြားဖြန့်ဖြူးရာ အချက်အချာတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ လာအို ရဟန်းတော်နဲ့. သီလရှင် အတန်အသင့် ဒီတက္ကသိုလ်မှာ တက်ရောက်ပညာ သင်ယူခဲ့ကြပါတယ်။ အခုလည်း တစ်ချို့ တက်ရောက်ပညာသင်နေကြဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျက်သရေမင်္ဂလာအပေါင်း ခညောင်းတဲ့ ဒီအခါသမယမှာ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီး အထူးအောင်မြင်ရေးအတွက် ဆုမွန်ကောင်းတောင်းလိုက်ပါတယ်။

ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ဆရာတော် ဒေါက်တာ အရှင် ဉာဏိဿရ၏ မူဝါဒဆိုင်ရာ အဖွင့်မိန့်ခွန်း (ဘာသာပြန်)

သာသနာပိုင်များ
မထေရ်မြတ်များ
ဂုဏ်သရေရှိ ဧည့်သည်တော်များ
ဓမ္မမိတ်ဆွေ သူတော်စင်များ
ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမများ

နိုင်ငံပေါင်းများစွာက ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်ကြီးများ "မင်္ဂလာအပေါင်းနှ. ခညောင်းပါစေ" လို့ ရှေးဦးစွာဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါတယ်။ ဒီအရေးပါလှတဲ့ အခါသမယမှာ ဓမ္မမိန့်ခွန်း ပြောကြားခွင့်ရတဲ့အတွက် အလွန်ဂုဏ်ယူမိပါတယ်။

ရွှေရောင်လွှမ်းတဲ့ မိမိတို့ မြန်မာ့မြေပေါ်က ကြိုဆိုနှုတ်ခွန်းဆက်သအပ်ပါတယ်။ ဩဇာကြီးမား ညီညွတ်တဲ့ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ရဲ့ ဦးဆောင်မှုနဲ့ ရဟန်းသံဃာတော် ငါးသိန်းခန့် သီတင်းသုံးနေထိုင်ပြီး၊ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာ စည်ပင်ထွန်းကားနေတဲ့ မိမိတို့ နိုင်ငံတော်မှာ ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို အစစအရာရာ တာဝန်ယူပြီး အိမ်ရှင်နိုင်ငံအဖြစ် လက်ကျင်းပခွင့်ရတဲ့အတွက် မိမိတို့ အလွန်ဝမ်းမြောက်ဂုဏ်ယူပါတယ်။ ပြည်တွင်းမှာရော နိုင်ငံတကာမှာပါ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွါးစေဘို့အတွက် မိမိတို့ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ တိုင်းသူပြည်သားများနဲ့ သံဃအဖွဲ့အစည်းများက တစ်စိတ်တစ်ဝမ်းတည်း ရှိကြပါတယ်။

ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးဟာ သာသနာသမိုင်းတလျှောက်မှာ အရေးအပါဆုံး နဲ့ ဂုဏ်သရေအကြီးမားဆုံး ညီလာခံကြီးဖြစ်ပါတယ်။ တက်ရောက်သူ အရေအတွက်ရော ပြင်ဆင်မှုပိုင်းနဲ့ ရည်ရွယ်ချက်မှာပါ ဒီညီလာခံကြီးက အရင်ကျင်းပခဲ့တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ညီလာခံအားလုံးထက် သာလွန်ပါတယ်။

ဒီကမ္ဘာ့ထိပ်သီးညီလာခံကြီးကျင်းပရေးအတွက် အသေးစိတ် ပြင်ဆင်နိုင်ဖို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှာ ဆွေးနွေးပွဲတွေကို အကြိမ်ကြိမ် လုပ်ခဲ့ရပါတယ်။ ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို နိုင်ငံတော် အခမ်းအနားတစ်ရပ်အနေနဲ့ ကျင်းပအောင်မြင်နိုင်စေဖို့ ဝန်ကြီးအားလုံးနဲ့တကွ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်တို့က အကြိမ်ကြိမ် ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းခဲ့ကြရပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ညီလာခံကျင်းပရေးကော်မတီနဲ့ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ခေါင်းဆောင်တွေကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးက မဟာယာနနဲ့ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်

တို့ကလည်း ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး အောင်အောင်မြင်မြင် ကျင်းပနိုင်ရေးအတွက် အားပေးခဲ့ကြပြီး ညီလာခံ တက်ရောက်လိုတဲ့ ၎င်းတို့ရဲ့ ဆန္ဒကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ နေရာအခက်အခဲကြောင့် လှိုဏ်ဂူတော်ကြီးအတွင်း ဝင်ပြီးတက်ရောက်ခွင့်မရသူတွေကို ညီလာခံကျင်းပရေးကော်မတီကိုယ်စား တောင်းပန်အပ်ပါတယ်။ အသွင်သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးဟာ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ရဲ့ တရားဒေသနာတော်များ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ရေး၊ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးနဲ့ ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးတို့ရဲ့ အချက်အချာဖြစ်တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ သတ္တမသံဂါယနာတင်နေသလို ဖြစ်နေတယ်ဆိုရင် ပိုမယ်မထင်ပါဘူး။

ဒီညီလာခံကြီးကျင်းပရာ နေရာနှင့်ပတ်သက်တဲ့ ထူးခြားဝမ်းမြောက်ဖွယ် တိုက်ဆိုင်မှုတစ်ရပ်အကြောင်း ပြန်ပြောင်း ပြောပြလိုပါတယ်။ ဒီမဟာပါသာဏ လိုဏ်ဂူတော်ကြီးဟာ ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းမှာ သမိုင်းကြောင်းအရရော သာသနာရေးဆိုင်ရာအရပါ အရေးပါထူးခြားပါတယ်။ ၁၉၅၄-ခုနှစ်မှာထေရဝါဒနိုင်ငံတွေဖြစ်တဲ့ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို၊ မြန်မာ၊ သီရိလင်္ကာနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့က ရဟန်းတော်တွေ ဒီလိုဏ်ဂူကြီးအတွင်းမှာ စုဝေးပြီး ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲကြီးကို ကျင်းပခဲ့ကြပါတယ်။ ၁၉၅၆-ခုနှစ်မှာတော့ ထေရဝါဒနိုင်ငံများသာမက မဟာယာနနိုင်ငံတွေပါစုပေါင်းပြီး သာသနာ ၂၅၀၀-ပြည့် ဗုဒ္ဓဇယန္တီပွဲတော်ကြီးကို ကျင်းပခဲ့ဖူးပါတယ်။ ထေရဝါဒနိုင်ငံတွေက သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကြီးများ၊ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်များကပေးပို့တဲ့ ဂုဏ်ပြုဆုတောင်းသဝဏ်လွှာများကို ဒီလိုဏ်ဂူကြီးထဲမှာပဲ ဖတ်ကြားခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဂျပန်နိုင်ငံအပါအဝင် မဟာယာန (၁၀)နိုင်ငံကလည်း အဲဒီအခမ်းအနားကြီးမှာ ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီနေ့ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ တင်ပွဲကြီး ကျင်းပခဲ့တဲ့ အချိန်မှ ၄၈ နှစ်အကြာမှာ ထေရဝါဒနဲ့ မဟာယာနခေါင်းဆောင်တွေ ဒီ လိုဏ်ဂူတော်ကြီးမှာပဲ စုဝေးပြီး စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနဲ့ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးတို့အတွက် ဆွေးနွေးကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်တွေ မကြာခဏ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြတာက (မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့) တရားဒေသနာတော်တွေ ထွန်းကားပြန့်ပွားဘို့အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေမယ်လို့ မြတ်ဗုဒ္ဓ ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားခဲ့ပါတယ်။ မှန်မှန် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြဘို့ မြတ်ဗုဒ္ဓ ဆုံးမလမ်းညွှန်တော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်း ဗုဒ္ဓဝါဒရဲ့ အဓိကဝါဒကွဲတွေ ဖြစ်တဲ့ ထေရဝါဒနဲ့ မဟာယာနဗုဒ္ဓ ဘာသာဂိုဏ်းဝင်တို့ဟာ အခု ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးမှာ တွေ့ဆုံပြီး စည်းလုံး ညီညွတ်ရေးနဲ့ (သာသနာတော်) ပြန့်ပွားရေးဆိုင်ရာတွေကို ဆွေးနွေးကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အင်အားကြီးသူက အင်အားငယ်သူကို လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်နေပြီး ချမ်းသာသူတွေက ဆင်းရဲ ဒုက္ခရောက်နေသူများနဲ့ မိမိတို့ရဲ့ စည်းစိမ်ဥစ္စာတွေကို မျှဝေခံစားဘို့ ဝန်လေးနေတဲ့၊ တည်ငြိမ်မှု ကင်းမဲ့နေတဲ့၊ ကမ္ဘာလောကကြီးမှာ မြတ်ဗုဒ္ဓဟောကြားခဲ့တဲ့ သည်းခံရေးနှင့် မေတ္တာကရုဏာထားရေးဆိုတဲ့ တရားတော်တွေ ပျံ့နှံ့စေဖို့ ဒီဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံတွေက စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့တယ်ဆိုတာ သံသယဖြစ်စရာမရှိပါဘူး။

ဒါ့အပြင် ညီလာခံရဲ့ ဆောင်ပုဒ်ဖြစ်တဲ့ သဟဇာတဖြစ်မှုနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုတဲ့ ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမတော်ကလဲ အကြမ်းဖက်မှု၊ နိုင်ငံရေးတင်းမာမှုတွေ၊ ပဋိပက္ခတွေ၊ စစ်ပွဲတွေနဲ့ သေခြင်းတရားတို့ ပြည့်နှက်နေတဲ့ ဒေသတွေကို ရောက်ရှိရိုက်ခတ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ သဟဇာတဖြစ်မှု

မရှိတာဟာ မိသားစု၊ လူနေမှု အဖွဲ့အစည်း၊ နိုင်ငံ၊ သာသနာ၊ ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့တကွ ကမ္ဘာလောကကြီးကိုပါ ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးစေနိုင်ပါတယ်။

ပညာ၊ မေတ္တာ၊ ခန္တီနဲ့ ကရုဏာဆိုတဲ့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမတော်က လူသားတွေ ခံစားနေရတဲ့ (ဒီဆင်းရဲဒုက္ခ) ဝေဒနာတွေကို ကုစားပေးနိုင်တဲ့ တစ်ခုတည်းသော ဆေးဝါး ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးက နားလည်လက်ခံလာတဲ့အထိ မိမိတို့ အစွမ်းကုန်ကြိုးစား အားထုတ်သွားကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ အတူတကွလက်တွဲဆောင်ရွက်ရေးကို ရရှိပြီးရင်လည်း ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ ရောဂါဘယများနဲ့ အသိဉာဏ်ကင်းမဲ့မှုဆိုတဲ့ ဝဋ်ဒုက္ခအန္တရာယ်တွေရဲ့ အကြောင်းရင်းတွေကို ဆက်လက် တွန်းလှန်ကြရဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကျင်းပရခြင်းရဲ့ ရည်ရွယ်ချက် ၅ ရပ်ရှိပါတယ်-

အဲဒါ ဘာလဲဆိုတော့

(၁) ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု၊ အပြန်အလှန်နားလည်မှုနဲ့ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုတွေ တိုးပွားလာစေဖို့၊

(၂) ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတွေမှာ မြတ်ဗုဒ္ဓ (ဟောကြားခဲ့တဲ့) အဆုံးအမတော်တွေနဲ့ (မြတ်ဗုဒ္ဓ လမ်းညွှန်ခဲ့တဲ့) ကျင့်စဉ်တွေကို ထိန်းသိမ်းထားဖို့၊

(၃) ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေမှာ ပိုင်ကတ်စာပေ လေ့လာသင်ကြားတာကို အခြေပြုတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဆိုင်ရာ ပညာရေးထွန်းကားလာစေဖို့၊

(၄) ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့က ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ကမ္ဘာလောကကြီး ဖေါ်ဆောင်ဖန်တီးနေတာကို အထောက်အကူပြုဖို့၊

(၅) ဘုရားရှင်ရဲ့ မူလအဆုံးအမတော်တွေ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှာ ပြန့်ပွါးလာစေဖို့၊ -

တို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်က ကျင်းပခဲ့တဲ့ သံဃညီလာခံတစ်ခုမှာ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် ဟောပြောခဲ့တဲ့ အဆုံးအမကို ပြန်ပြောင်းပြောကြားလိုပါတယ်။ ဒီအဆုံးအမတော်ဟာ မိမိတို့ ညီလာခံအတွက် အလွန်အသုံးဝင်တဲ့ လမ်းညွှန်ချက် ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရလို့ ဘုရားအဖြစ်ရောက်တော်မူပြီး ကိုးလအကြာမှာ ပထမအကြိမ် သံဃအဖွဲ့ညီလာခံကြီးကို ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်မှာ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် (ကြီးမှူး) ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ ဒီဝေဠုဝန်သံဃညီလာခံမှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာကို ပထမ အဂ္ဂသာဝကအဖြစ်နဲ့ အရှင် မဟာမောဂ္ဂလာန်ကို ဒုတိယအကြီးအကဲအဖြစ် ခန့်အပ်ပြီးတော့ သံဃအဖွဲ့အစည်းကို အုပ်ချုပ်စေ ခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီညီလာခံမှာ ချမှတ်ခဲ့တဲ့ ဘုရားရှင်ရဲ့ အဓိက အဆုံးအမတော်တွေကတော့-

(၁) သည်းခံခြင်းဟာ အမြတ်ဆုံးအကျင့် ဖြစ်သည်။

(၂) ရဟန်းတစ်ပါးသည် သူတစ်ပါးကို မညှင်းဆဲရာ၊

(၃) သူတစ်ပါးကို စွပ်စွဲခြင်း၊ ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်း၊ အပြစ်တင်ပြောဆိုခြင်း မပြုရာ၊

(၄) ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံးကို ထိန်းသိမ်းရာ၏၊

(၅) ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ အိပ်ရာတို့၌ ရောင့်ရဲရာ၏၊

(၆) ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို မပြတ် အားထုတ်ကျင့်ကြံရာ၏၊

(၇) မကောင်းမှုဟူသမျှကို မပြုရာ၊

(၈) မကောင်းသောစကားဟူသမျှကို မဆိုရာ၊

(၉) မကောင်းသောအကြံဟူသမျှကို မကြံရာ၊

(၁၀) စိတ်ကို ဖြူစင်အောင် အားထုတ်ရာ၏ ဟူ၍ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဒီညီလာခံမှာ ဟောကြားခဲ့တဲ့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမတော်တွေနဲ့အညီ သည်းခံခြင်း၊ ရောင့်ရဲကျေနပ်ခြင်းနဲ့ အကောင်းမြင်ခြင်းတို့ကို လက်ကိုင်ထားပြီး ဘုရားရှင်ရဲ့ သားတော်၊ သမီးတော်တွေဖြစ်ကြတဲ့ မိမိတို့က ဒီညီလာခံကြီးမှာ သာသနာတော် တိုးတက်ရေး၊ ထွန်းကားပြန့်ပွါးရေးကို အလေးထားဆွေးနွေးကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လုပ်ငန်းတာဝန်ကြီး ၄ ရပ်

ဘုရားရှင်ဟောကြားခဲ့တဲ့ တရားဓမ္မမှာ အဓိကအကျဆုံးကတော့ အရိယမဂ်နဲ့ အရိယသစ္စာတို့ဖြစ်ပါတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ သားတော်၊ သမီးတော်တွေက ဒီအရိယမဂ်နဲ့ အရိယသစ္စာဆိုတဲ့ တရားတော်ကို လက်ဆင့်ကမ်း သယ်ဆောင်ထိန်းသိမ်းခဲ့တာ နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ရှိခဲ့ပြီဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဝါဒီအမျိုးမျိုးက မတူညီသော အစဉ်အလာဝါဒတွေကို လက်ခံကျင့်သုံးနေကြပေမဲ့ အရိယမဂ်၊ အရိယသစ္စာတို့နဲ့ ပတ်သက်ပြီး အငြင်းပွါးခဲ့ခြင်း မရှိပါ။ ဒါက ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ ထူးခြားချက်တစ်ရပ် ဖြစ်ပါတယ်။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ သာသနာတော်မှာ နေထိုင်ကြတဲ့ မိမိတို့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ သားတော်၊ သမီးတော်များဟာ သာသနာ့ဝန်ထမ်းများ ဖြစ်ကြပါတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ ၄၅ နှစ်ကြာ ဟောကြားခဲ့တဲ့ တရားဒေသနာတော်ကို မိမိတို့ နောင်တော်၊ အစ်မတော် အဆက်ဆက်၊ ဆရာအဆက်ဆက် လက်ဆင့်ကမ်း သယ်ဆောင်ခဲ့လို့ ဒီသာသနာတော်ကို မိမိတို့ ရရှိနေကြပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိတို့ရဲ့ ညီငယ်၊ ညီမငယ်အဆက်ဆက်တို့ အရိယမဂ်ပေါ်မှာ ဆက်လက်လျှောက်လှမ်းပြီး အရိယသစ္စာကိုသိမြင်ကာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ခံစားရရှိနိုင်ကြဖို့အတွက် လုပ်ငန်းတာဝန်ကြီး ၄ ရပ်ကို ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်ကြဖို့ မိမိတို့မှာ တာဝန်ရှိပါတယ်။ ဒီလုပ်ငန်း တာဝန်ကြီး ၄ ရပ်ကတော့-

(၁) ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို မူလဟောကြားခဲ့စဉ်ကအတိုင်း သန့်ရှင်းစင်ကြယ်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖို့၊

(၂) မူလဟောကြားခဲ့စဉ်ကအတိုင်း (သန့်ရှင်းစင်ကြယ်တဲ့) ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ထိထိရောက်ရောက် ဖြန့်ချိဖို့၊

(၃) ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ သင်ကြားခြင်း၊ သင်ယူခြင်းနဲ့ သုတေသနပြုခြင်းတို့မှာ ခေတ်မီ နည်းပညာများတွေကို အသုံးပြုဖို့၊

(၄) သမိုင်းဝင် သာသနာရေး နယ်မြေများ၊ ရွေးဟောင်းစေတီပုထိုးများ၊ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွါးတော်များ၊ ဗုဒ္ဓစာပေများနဲ့ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များကို သဘာဝဘေးရန်နဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမှုမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ကြဖို့- တို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ထွန်းကားပြန့်ပွါးအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းနဲ့ သင်ကြားခြင်းတို့အတွက် အဓိကလိုအပ်ချက် (၄) ခု ရှိပါတယ်။ ဒါတွေကတော့-

(၁) လူအင်အား

(၂) ငွေကြေးအင်အား

(၃) ပစ္စည်းအင်အား

(၄) စိတ်ဓါတ်အင်အား- တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

လူအင်အားအနေနဲ့ သာသနာတော်ထွန်းကားရေးအတွက် ရဟန်းတော်များ၊ အစိုးရ အဖွဲ့ဝင်များ၊ အသိပညာရှင် အတတ်ပညာရှင်များနဲ့ အလွှာပေါင်းစုံမှ ပြည်သူတွေကို စုစည်းဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ နိုင်ငံရေးအမြင် မတူညီတဲ့ နိုင်ငံတွေ စုပေါင်းပြီး ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီး တည်ထောင်ခဲ့သလို မိမိတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတွေ ပူးပေါင်းပြီး ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများအဖွဲ့တည်ထောင်ဖို့ ကြိုးပမ်းသင့်ပါတယ်။ အဲဒီ အခြေအနေ ရောက်ရှိဘို့ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု၊ အပြန်အလှန်နားလည်မှုနဲ့ ခွင့်လွှတ်မှု၊ သည်းခံမှုတို့ကို အခြေခံတည်ဆောက်ထားတဲ့ ညီနောင်သားချင်းတွေလိုရင်းနှီးနားလည်တဲ့ ခိုင်မာတဲ့ စိတ်ဓါတ်မျိုး ထားရှိနိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အကျင့်သီလနဲ့ ဉာဏ်ပညာလည်း လိုအပ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ခေါင်းဆောင်တွေ အချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုနဲ့ အပြန်အလှန်နားလည်မှုတို့အတွက် ဒီညီလာခံကြီးက ကောင်းကောင်း အထောက်အကူပြုလိမ့်မယ်လို့ မိမိ ယုံကြည်ပါတယ်။

ငွေကြေးအင်အားမရှိရင် သာသနာတော်ဆိုင်ရာ ကြီးမားတဲ့ စီမံကိန်းတွေကို ထိရောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါ။ မြတ်ဗုဒ္ဓ သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် အနာထပိဏ်သူဌေးက ဇေတဝန်ကျောင်းတော် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းရာမှာ ငွေသန်းပေါင်း ၅၄၀ ကုန်ကျခဲ့ပါတယ်။ ဒီကျောင်းတော်မှာ ဘုရားရှင်နဲ့ တပည့်သာဝကများ ၂၅ နှစ်တိုင်တိုင် သီတင်းသုံး နေထိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဘုရားရှင်က သုတ္တန်ပေါင်းများစွာ ဟောကြားခဲ့ပြီး တရားနာရတဲ့ လူပေါင်းများစွာ ရဟန္တာအဖြစ်ကို ရခဲ့ကြပါတယ်။ သာသနာနှစ် ၃၀၀ လောက်မှာ သာသနိကအဆောက်အဦးတွေ တည်ဆောက်ဖို့နဲ့ ကိုးတိုင်းကိုးဌာနကို သာသနာပြုတွေစေလွှတ်ဘို့အတွက် အသောကမင်းကြီးက ငွေသန်းပေါင်းများစွာ သုံးစွဲခဲ့ပါတယ်။ ဒီကမ္ဘာ့ ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပနေတဲ့ မဟာပါသာဏ လှိုဏ်ဂူတော်ကြီးကို ၁၉၅၂ခုနှစ်က ငွေကျပ် ကိုးသန်း အကုန်အကျခံ တည်ဆောက်ခဲ့ရပါတယ်။

အခု ဒီလှိုဏ်ဂူတော်ကြီးကို ပြုပြင် မွမ်းမံတာကပဲ သန်းပေါင်း ၉၀၀ လောက် ကုန်ကျပါတယ်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရက ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ကမကထပြုကျင်းပဖို့ ငွေသန်းပေါင်းများစွာ သုံးစွဲခဲ့ရပါတယ်။ ငွေကြေးအင်အားမရှိဘဲ ဒီလိုကြီးကျယ်ခမ်းနားတဲ့ လုပ်ငန်းစီမံကိန်းတွေကို ဆောင်ရွက်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါ။

ပစ္စည်းအင်အားကလည်း ဒီလိုပါပဲ။ ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး အောင်အောင် မြင်မြင် ကျင်းပနိုင်ဖို့အတွက် ခေတ်မီဆန်းသစ်တဲ့ ရုပ်သံစနစ်၊ ကွန်ပျူတာ၊ လက်ကိုင်ဖုန်းနဲ့ ဆက်သွယ်ရေး ကိရိယာများ၊ လျှပ်စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ ပုံနှိပ်စက် စတာတွေကို တပ်ဆင်အသုံးပြုခဲ့ရပါတယ်။

ဒါတွေအပြင် သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွါးရေးအတွက် အရေးအကြီးဆုံး မရှိမဖြစ် လိုအပ်တာကတော့ စိတ်ဓါတ်အင်အားဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ငွေကြေး၊ ပစ္စည်းနဲ့ လူအင်အား ဘယ်လောက် များပြားနေပါစေ အရည်အချင်း၊ စိတ်ဓါတ်နဲ့ အကျင့်သီလမရှိရင် ဘယ်လုပ်ငန်း ကိုမှ ထိရောက် အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါ။ သီလ (virtue) ဆိုတာကတော့ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံတို့ကို စောင့်စည်းတာကို ဆိုလိုပါတယ်။ မိမိတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဟာ မြတ်ဗုဒ္ဓဆုံးမ သွန်သင်ချမှတ်ထားတဲ့ သီလများကို စောင့်ထိန်းကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိတို့ဟာ သည်းခံခြင်း၊ ချစ်ခင်ခြင်းနဲ့ သနားညှာတာခြင်း–ဆိုတဲ့ ညီနောင်သားချင်းတွေလို ချစ်ကြည်ရင်းနှီးတဲ့ စိတ်ဓါတ်ရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ နူးညံ့သိမ်မွေ့တဲ့ နှလုံးသားရှိသူဟာ ထက်မြက်စူးရှသော ပညာ၊ ကြောင်းကျိုး ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်၊ ကိုယ်နှုတ်စိတ်တို့ကို စည်းကမ်းတကျ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် သီလနှင့် ပြည့်စုံဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သာသနာတော် တည်တံ့ရေး၊ တိုးတက်ရေး၊ ထွန်းကားပြန့်ပွါးရေးနဲ့ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေးကို အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ အဓိက လိုအပ်ချက် (၄) ရပ်မှာ စိတ်ဓါတ်အင်အားက အရေးအပါဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုအင်အား ၄ ရပ်ကို နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန် အသုံးချနိုင်ခဲ့လို့ အသောကမင်းကြီးဟာ သာသနာတော် အကျိုးအတွက် အများကြီး ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အသောကမင်းကြီးရဲ့ သာသနာပြုလုပ်ငန်းတွေကြောင့် အနောက်တိုင်း ဂရိ၊ တူရကီ၊ ရုရှားနိုင်ငံများနဲ့ အရှေ့တောင်အာရှဒေသတလွှားကို သာသနာတော် ရောက်ရှိ ပြန့်ပွါးခဲ့ပါတယ်။ အသောကမင်းကြီးက ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဘုရားကျောင်းကန်တွေ တည်ဆောက်ခဲ့တာကို သာသနာသမိုင်းမှာ မှတ်တမ်းတင်ထားပါတယ်။

ဒီအင်အား (၄) ရပ်ကို စနစ်တကျ သူ့နေရာနဲ့သူ အသုံးမချနိုင်ခဲ့လို့ သာသနာတော် မွေးဖွါးပေါ်ပေါက်ရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ သာသနာတော် မှေးမှိန်ကွယ်ပျောက်ခဲ့ရပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓသာသနာစက်ပျဉ်နှံ့ရာ ကျယ်ဝန်းလှတဲ့ ဒေသကြီးဟာလည်း ကျဉ်းမြောင်းလာခဲ့ရပါတယ်။ အသောကမင်းကြီး တည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ ဘုရားကျောင်းကန်တွေလည်း အုတ်ကျိုးအုတ်ပဲ့အစုအပုံတွေ အဖြစ် ရောက်နေပါပြီ။ ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းပြန့်ပွါးရေးကို စွမ်းနိုင်သလောက် ဆောင်ရွက်ကြဖို့ ဒီဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးမှ တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။

မျက်မှောက်ခေတ် နိုင်ငံတကာရေးရာ အခြေအနေ

နိုင်ငံတကာအခြေအနေများကို လေ့လာရင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွါးရေး၊ လူမှုရေးနဲ့ စစ်ရေး အဘက်ဘက်မှာ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုကင်းမဲ့ပြီး ရှုပ်ထွေးတင်းမာနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီလိုတစ်ကမ္ဘာလုံး တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုကင်းမဲ့နေခြင်းဟာ လူတစ်ဦးချင်းစီရဲ့ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှု ကင်းမဲ့ခြင်းက စတင်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ လူတစ်ဦးချင်းစီရဲ့ အလိုမပြည့်မှုတွေက နိုင်ငံရေးအခြေအနေ ရှုပ်ထွေးတင်းမာမှုနဲ့ စစ်ပွဲတို့အတွက် လမ်းစပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်း တစ်လျှောက်မှာ လူသားတွေရဲ့ အလိုမပြည့်မှုကြောင့် ဖြစ်ပွါးခဲ့ရတဲ့ စစ်ပွဲတွေ အများကြီး ရှိခဲ့ပါတယ်။

သူတစ်ပါးကို လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်ဖို့၊ သူတစ်ပါးရဲ့ စည်းစိမ်ဥစ္စာတွေကို လုယူဖို့နဲ့ သူတစ်ပါးကို သတ်ဖြတ်ဖို့–ဆိုတာတွေက နိုင်ငံတကာလူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ အဓိကသွင်ပြင် လက္ခဏာတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။ 'တစ်လောကလုံး လောင်ကျွမ်းနေသည်။ စိတ်၊ စေတသိက် များသည် ရာဂမီး၊ ဒေါသမီး၊ မောဟမီးတို့ဖြင့် လောင်ကျွမ်းနေကြသည်။ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏာတို့ဖြင့် လောင်ကျွမ်း

နေသည်။ ပရိဒေဝမီးတို့ဖြင့်လည်း လောင်ကျွမ်းနေသည်။'-လို့ မြတ်ဗုဒ္ဓကဟောကြားခဲ့ပါတယ်။ တော၊ တောင်၊ မြစ်ချောင်းတွေ၊ ဆီးနှင်းတွေနဲ့ သာယာလှပနေတဲ့ ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်ကို စစ်လက်နက် ပစ္စည်း စက်ရုံတွေက ဖျက်ဆီးနေပါတယ်။ အဖိုးတန်ရတနာတွေ ပြည့်နှက်နေတဲ့ ကမ္ဘာကြီးဟာ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပွါးနေတဲ့ စစ်ပွဲတွေကြောင့် သုသာန်တစပြင်ကြီး တစ်ခုလို ဖြစ်နေပါပြီ။ သဘာဝနိယာမအရ ဒီမကောင်းမှုဒုစရိုက်တွေရဲ့ အကြောင်းရင်းကတော့ တဏှာ လောဘဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လူသားတွေရဲ့ အတွင်းသဏ္ဌာန်မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေ ရှိနေပါတယ်။ ပြဿနာကိုသိရင် ပြဿနာရဲ့ အဖြေကို ရှာဖွေနိုင်ပါတယ်။ အလားတူဘဲ ရောဂါဝေဒနာရဲ့ ဇာစ်မြစ်ကိုသိရင် အဲဒီရောဂါကို ကုသနိုင်တဲ့ ဆေးဝါးကို ရှာလို့ရပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် ပြောရရင် မြတ်ဗုဒ္ဓဟာ လူသားတွေရဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေကို ကုသပျောက်ကင်းစေနိုင်တဲ့ သမားတော်ကြီးတစ်ဆူ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်တွေကတော့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ မကျန်းမာမှုများကို ကုသဖို့ ဆေးညွှန်း လိုပါဘဲ။ အရိယသစ္စာနှင့် အရိယမဂ်ဆိုတဲ့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားဓမ္မဟာ အဲဒီရောဂါတွေကို ကုသဖို့ အစွမ်းအထက်ဆုံး ဆေးဝါးဖြစ်ပါတယ်။ လူသားတွေရဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို ဖြည့်ဆည်းပေးတဲ့ အနေနဲ့ တရားဓမ္မ ဟောကြားသွန်သင်ကြဖို့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ သားတော်၊ သမီးတော်တွေဖြစ်တဲ့ မိမိတို့မှာ အထူးတာဝန်ရှိပါတယ်။ အမှန်တရားကို သိရှိနားလည်နိုင်ခြင်း မရှိသူတွေကို နားလည်သဘောပေါက်လာအောင် ပညာပေးသွန်သင်ဖို့နဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ စွဲကပ် လောင်ကျွမ်းနေတဲ့ ကမ္ဘာလောကကြီးကို ဆေးဝါးကုသပေးဖို့ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှာ သာသနာ့ရိပ်သာတွေ တိုးမြှင့်ဖွင့်လှစ်ပေးကြဖို့ အလေးအနက် တိုက်တွန်းအပ်ပါတယ်။

ကမ္ဘာအရပ်ရပ် နိုင်ငံအသီးသီးမှာ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံတွေ အသီးသီး အမျိုးမျိုး ကျင်းပခဲ့တဲ့ အကျိုးဆက်ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ စည်းလုံးညီညွတ်ကြရေးနဲ့ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြရေး၊ အချင်းချင်း အပြန်အလှန်နားလည်မှုရရှိရေးတို့အတွက် အင်အားတွေ၊ ခွန်အားတွေ ရရှိခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီညီလာခံများရဲ့ အကျိုးကျေးဇူးကြောင့် ထေရဝါဒီတွေ၊ မဟာယာနနှင့် တိဗက်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ တစ်ယောက် အကြောင်း တစ်ယောက် ပိုမို သိရှိနားလည်လာခဲ့ကြပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ချစ်ကြည်ရင်နှီးမှုတွေလည်း ရရှိလာခဲ့ပါတယ်။ တစ်ဆင့်တက်ပြီး မိမိတို့ ပြောဆိုယူဆချက်တွေကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ဖို့အတွက် စိမံချက်ချမှတ် လုပ်ဆောင်ဖို့ လိုအပ်နေပါသေးတယ်။

အနာဂတ်မှာ မိမိတို့ အချင်းချင်း ပိုမိုပူးပေါင်းဆက်သွယ်ဖို့ အထူးသဖြင့် တက္ကသိုလ်တွေနဲ့ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွေ အချင်းချင်း ချိတ်ဆက်ထားတာတို့ ပညာသင်တွေ လဲလှယ်ကြတာတို့ ပြုလုပ်သင့်ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်တို့ရဲ့ အချင်းချင်း ဆွေးနွေးပွဲတွေဟာ မရှိမဖြစ် လိုအပ်တဲ့အတွက် ဆွေးနွေးပွဲတွေနဲ့ အမြင်ချင်းဖလှယ်မှုတွေကို မှန်မှန် ပြုလုပ်သွားသင့်ပါတယ်။ မိမိတို့အနေနဲ့ ဒီလိုဆွေးနွေးပွဲများမှာ နားလည်ခြင်း၊ သည်းခံခြင်းနဲ့ ခွင့်လွှတ်ခြင်းတွေကို လက်ကိုင်ထားပြီး မိမိတို့ အားလုံးရဲ့ ဦးတည်ချက် အောင်မြင်ရေးကို ရှေးရှုပြီး ပါဝင်ဆွေးနွေးသင့်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအတွက် စိမံချက် ချမှတ် ဆောင်ရွက်ရာမှာ အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်အသွင် ဖွဲ့စည်းဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မိမိတို့ရဲ့ ဆွေးနွေးမှုများနဲ့အတူ တိုးတက်လာပြီး အဲဒီအဖွဲ့အစည်းရဲ့ နောက်ဆုံးပုံသဏ္ဌာန် ပေါ်ပေါက်လာမယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ပညာရေးဟာလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ ဂိုဏ်းကွဲတွေ တစ်ဂိုဏ်းအကြောင်း တစ်ဂိုဏ်းကောင်းကောင်း သိရှိနားလည်နိုင်စေဖို့ တကယ်ထိရောက်တဲ့ နည်းလမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရင် မိမိတို့ သန့်ဌာန် ချဆောင်ရွက်နေတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့

စည်းလုံး ညီညွတ်မှုနဲ့ အပြန်အလှန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ဟာ မရှိမဖြစ်တဲ့ လိုအပ်ချက်တွေ ဖြစ်ပြီး ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံကြီးဟာ မိမိတို့ရဲ့ မွန်မြတ်တဲ့ ရည်မှန်းချက်များကို လေးလေးနက်နက် ထပ်မံအတည်ပြုလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်တွေဟာ ပြင်ပအသွင်သဏ္ဌာန်၊ အစဉ်အလာဝါဒ၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့ ကွာခြားကြပေမဲ့ မေတ္တာ၊ ခန္တီ၊ ကရုဏာနဲ့ ပညာတို့ကို နှလုံးသား၌ တန်ဘိုးထား သိမှီးထားရာမှာတော့ တူညီကြပါတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ သွန်သင်ညွှန်ပြခဲ့တဲ့ အင်္ဂါ (၈) ပါးရှိတဲ့ အရိယမဂ်ဟာ မိမိတို့ အတူတကွ လျှောက်လှမ်းကြရမဲ့ လမ်းဖြစ်ပြီး (နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့) နိရောဓသစ္စာက မိမိတို့မလွဲမသွေ ရောက်ရှိရမဲ့ ပန်းတိုင် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် မိမိတို့အားလုံး အရိယမဂ်ဆိုတဲ့ ဘုံလမ်းမကြီးပေါ်တွင် အတူ လျှောက်လှမ်းကြပြီး မိမိတို့ ပန်းတိုင်ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်မှာ ပြန်လည်ဆုံတွေ့ကြပါစို့။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံတက်ရောက်လာတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်အားလုံး စည်းလုံး ညီညွတ်မှုနဲ့ မိမိတို့ရဲ့ မွန်မြတ်တဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေ၊ ဦးတည်ချက်တွေကို ပြီးပြည့်စုံအောင် ဖေါ်ဆောင်နိုင်ကြပါစေကြောင်းလည်း ဆုတောင်းအပ်ပါတယ်။

- ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်ကားပြန့်ပွါးရေးအတွက် ဆထက် ထမ်းပိုး တိုး၍ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါစေ၊

- ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များဟာ အရိယမဂ် ဆိုတဲ့ လမ်းမကြီးပေါ်မှာ လျှောက်လှမ်းကြရင်း လူသားတို့ရဲ့ ပြဿနာများကို ကူညီဖြေရှင်း ပေးနိုင်ကြပါစေ၊ နိရောဓသစ္စာ (ဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်)ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေ။

- သူတော်ကောင်းတရား နေရာတိုင်းမှာ တရားဓမ္မ ထွန်းတောက်ပါစေ၊

- ဗုဒ္ဓသာသနာတော် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ တည်တံ့ပါစေ၊

- သတ္တဝါအားလုံး ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်ပါစေ၊

- သတ္တဝါအားလုံး ကျန်းမာချမ်းသာကြပါစေ။

သီရိလင်္ကာ ဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် မစ္စတာ မဟိန္ဒရာဂျာပက်(ခ)စီ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံပိတ်ပွဲတွင် ပြောကြားသည့် နှုတ်ခွန်းဆက်မိန့်ခွန်း(ဘာသာပြန်)

ဗုဒ္ဓဘာသာဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ကြီးများ
ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းချုပ်ဘုန်းတော်ကြီးများ
လေးစားအပ်ပါသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်
လေးစားအပ်ပါသော ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့်
ဧည့်သည်တော်များခင်ဗျား-

ကျင်းပလျက်ရှိသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးတွင် မိန့်ခွန်းပြောကြားခွင့်ရသည့် အတွက် အထူးပင် ဝမ်းမြောက်ဂုဏ်ယူမိပါသည်။

ထူးမြတ်လှသော ဤညီလာခံကြီးကို အချိန်သင့် အခါသင့် ဦးစီးကျင်းပပေးသဖြင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရအား ကျေးဇူးတင်ရှိအပ်ပါသည်။

ထို့အပြင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်ခွင့်ရစေရန် ဖိတ်ကြားသည့် အတွက်လည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း ထပ်လောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

မင်္ဂလသုတ်တွင် **"ကာလေန ဓမ္မသာဝနံ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ"** ဟူ၍ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အချိန်အခါတွင် တရားတော်များကို နာကြားရခြင်း၏ အကျိုးများပုံကို ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရားက ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။ ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမနှင့်အညီ အခွင့်အခါ သင့်မြတ်လှသော အခါသမယတွင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီး ညီလာခံကြီးကို ဆင်ယင်ကျင်းပနိုင်ခြင်းသည် အကြောင်းသင့်လှပါသည်ဟု ပြောကြားလိုပါသည်။ ယခု ညီလာခံကြီးသည် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမနှင့်အညီ မေတ္တာ ကရုဏာတရားများ ထင်ဟပ်ရာ အစည်းအဝေးကြီးလည်း မည်ပါသည်။ ထိုမျှမကဘဲ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဩဝါဒတရားများမှတစ်ဆင့် လူသားများ၏ နှလုံးစိတ်ဝမ်း အေးချမ်းရေး ကမ္ဘာကြီး ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖော်ဆောင်ပေးမည့် ထိပ်သီးညီလာခံကြီးလည်း ဖြစ်ပါသည်။

မျက်မှောက်ကာလသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအကြား တည်ရှိနေသော ကွဲပြားခြားနားမှုများ၊ သာသနာအဆုံးအမမှ ပျက်ယွင်းသွေဖည်နေသော အခြေအနေများကို ယခု ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးက ပြန်လည်တည့်မတ်မှန်ကန်အောင် ပြုပြင်ထိန်းကြောင်းပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု ခိုင်မာစွာ ယုံကြည်မိပါသည်။ ယခုထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ဗုဒ္ဓသာသနာ ပြန့်ပွားစည်ပင်ရေးအတွက် မှန်ကန်စွာ ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုနိုင်စေရန် အားသစ်လောင်းပေးနိုင်မည့် အစည်းအဝေးကြီးလည်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတို့၏ နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေးကို ပြန်ပြောင်းကြည့်မည် ဆိုလျှင် ရှည်လျားနက်ရှိုင်းသော သမိုင်းကြောင်း ရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာကို အခြေခံသည့် နက်ရှိုင်းသော ဆက်ဆံမှုဖြစ်သည်ကို သိရှိနိုင်ပါသည်။ မိမိတို့ နှစ်နိုင်ငံ ဆက်ဆံရေးသည် (၄) ရာစုနှစ်ကာလကတည်းက တည်ရှိခဲ့သော ဆက်ဆံရေး ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာရဟန်းတော်များသည် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ အနုရာဓပုရမြို့ရှိ မဟာနိကာယတွင် ဗုဒ္ဓ၏တရားဒေသနာတော်များကို လာရောက်ဆည်းပူးလေ့လာခဲ့ကြပြီး မြန်မာပြည်တွင် သာသနာတော်ကို စည်ပင်ပြန့်ပွား ထွန်းကားစေခဲ့ပါသည်။

အနော်ရထာမင်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ နန်းစံစဉ် (၁၁)ရာစုနှစ်ကာလက ပိဋကတ်တော်များကို သိဟိုဠ်ဘုရင် ဝိဇယဗာဟုက မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပို့ဆောင်ပေးခဲ့ပါသည်။ ဤနေရာတွင် သီရိလင်္ကာ၌ ထိုစဉ်အခါက သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့ကြသော ရဟန်းသံဃာတော်များကို အထူးကျေးဇူးတင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ရဟန်းသံဃာတော်များသည် နှုတ်တက်အက္ခရာသာတင်လာခဲ့ကြသော ပိဋကတ်တော်များကို ပေထက်အက္ခရာတင် မှတ်တမ်းပြုနိုင်အောင် ခွဲ၊ လုံ့လ၊ ဝီရိယဖြင့် မနားမနေ အားထုတ်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြပါသည်။ ပိဋကတ်တော်များကို ကမ္ဘည်းတင်နိုင်ချိန်မှစ၍ မြန်မာနှင့် သီရိလင်္ကာတို့သည် ထေရဝါဒကို အခြေခံအပ်သော ရွှေကြိုးငွေကြိုးဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့သော မိတ်ဆွေရင်းများအဖြစ် နှစ်နိုင်ငံအကြား ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံမှုများ ထွန်းကားခဲ့ပါသည်။

နှစ်နိုင်ငံအကြား ရာစုနှစ်များစွာ ဖြစ်တည်ခဲ့သော သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ တိုးတက်မြင့်မားစေရန် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ အစိုးရနှင့် ပြည်သူတို့က ထပ်လောင်း ဆန္ဒပြုအပ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး ဆင်ယင်ကျင်းပပုံများကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်မှာလည်း အထူးပင် နှစ်ထောင်းအားရဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံများ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းကူညီမှုသည် စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် လမ်းကြောင်းမှန်ကို တွေ့မြင်နေရပြီ ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုသည်မှာ ဘာသာရေးသက်သက်မျှသာ မဟုတ်ဘဲ ကြွယ်ဝလှသော ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အကျင့်သီလ သိက္ခာများနှင့် ပြည့်စုံလျက် ရှိနေပါသည်။ ထိုမျှမကဘဲ ယနေ့ကမ္ဘာတွင် ရင်ဆိုင်နေရသော စိုးရိမ်ဖွယ် အန္တရာယ်အပေါင်းကိုလည်း ဗုဒ္ဓသာသနာတော်က ငြိမ်းအေးစေနိုင်သည် ဆိုသည်ကို ယခုကျင်းပလျက်ရှိသည့် ထိပ်သီးညီလာခံကြီးက ပြသလျက် ရှိနေပါသည်။

နှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင့်ငါးရာကျော် အခွန့်ရှည် တည်တံ့လာခဲ့သော ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သည် ညှိုးနွမ်းသွားခြင်းမရှိဘဲ မျက်မှောက်ကာလထိတိုင် ရှင်သန်ထွန်းကားပြန့်ပွားနေဆဲဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ ထွန်းလင်းတောက်ပမှုကို ယခုညီလာခံကြီးက ကမ္ဘာသိအောင် ပြသနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

မကြာမီအချိန်အတွင်း ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် အောင်မြင်စွာ ကျင်းပပြီးစီးတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအချိန်အခါသမယတွင် မိမိတို့အားလုံး၏ ရင်တွင်းဝယ် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမဒေသနာတော်များ ကိန်းအောင်း ပြန့်ပွားနေပြီ ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်မိပါသည်။

- ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး အောင်မြင်မှုအပေါင်း ခညောင်းပါစေ၊
- ရတနာမြတ်သုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကြောင့် အားလုံး ချမ်းမြေ့သာယာရှိကြပါစေဟု

ဆုမွန်ကောင်း တောင်းအပ်ပါသည်။ ။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စိုးဝင်း ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံပိတ်ပွဲတွင် ပြောကြားသည့် ကျေးဇူးတင်အမှာစကား

ကြွရောက်တော်မူလာကြတဲ့ သာသနာပိုင်ဆရာတော်ကြီးများနှင့် မဟာထေရ်မြတ်များ ဘုရား-နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ၊ ဂုဏ်သရေရှိ ဧည့်သည်တော်များနှင့် သူတော်စင်လူကြီးမင်းများ ခင်ဗျား-

ဒီမဟာပါသာဏ လိုဏ်ဂူ တော်ကြီးမှာ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ထည်ဝါ ခန့်ညားအောင်မြင်စွာ သမိုင်းဝင် ကျင်းပအောင်မြင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ညီလာခံကြီးမှာ နိုင်ငံပေါင်း (၃၈) နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ် သံဃာတော်များနှင့် လေ့လာသူ ဦးရေ(၆၀၀)ခန့်. မြန်မာရဟန်းသံဃာတော်(၆၀၀)ကျော် နှင့် သီလရှင်ဆရာကြီးများနှင့် လေ့လာကြည်ညိုသူ ပြည်သူများ အပါအဝင် နေ့စဉ်အင်အား (၂၀၀၀) ကျော် တက်ရောက်ခဲ့ကြပါတယ်။

သက်တော်ဝါတော် ကြီးရင့်လျက်ရှိကြတဲ့ နိုင်ငံတော် သြဝါဒိစရိယ ဆရာတော်ကြီးများ၊ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယက ဆရာတော်ကြီးများ၊ သံဃာတော် အရှင်မြတ်များနှင့် ကိုယ်စားလှယ် အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ရှိပါတယ်။ အထူးသဖြင့် သက်တော် (၉၀) ကျော်ပြီ ဖြစ်သော် လည်း ညီလာခံကြီးကို အစမှအဆုံးထိ တက်ရောက် ချီးမြှင့်ခဲ့ကြတဲ့ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံနှင့် လာအိုနိုင်ငံမှ သံဃရာဇာ ဆရာတော်ကြီး (၂)ပါးတို့.ကို လိုက်လဲစွာ ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း လျှောက်ထားအပ်ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို-

- ဗုဒ္ဓဘာသာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်သော နိုင်ငံအချင်းချင်း ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု၊ အပြန်အလှန်နားလည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ တိုးတက်ထွန်းကားလာစေရန်၊
- ဗုဒ္ဓဘာသာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုနှင့် လိုက်နာကျင့်သုံးမှုတို့.ကို ဗုဒ္ဓဘာသာအချင်းချင်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်၊
- ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင် ပရိယတ္တိကို အခြေခံသော ဗုဒ္ဓဘာသာပညာရေး ထွန်းကားပြန့်ပွားစေရန်၊
- ကမ္ဘာလူသားထု တစ်ရပ်လုံးအတွက် ငြိမ်းချမ်းသာယာသော ကမ္ဘာကြီးဖြစ်ထွန်း အကျိုးပြုစေရေးအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာရှုထောင့်က ဝိုင်းဝန်းကူညီဆောင်ရွက်ရန်နှင့်

• ဗုဒ္ဓ၏ တရားဓမ္မများ မူရင်းမပျက် နိုင်ငံတကာသို့ ပြန့်ပွားထွန်းကားစေရန်-ဟူသော ရည်ရွယ်ချက် (၅) ရပ်ဖြင့် ဆင်နွှဲကျင်းပခဲ့ပါတယ်။

ညီလာခံကြီးမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များက မိန့်ခွန်းပြောကြားခြင်းနှင့် စာတမ်းများ ဖတ်ကြားခြင်းအပြင် အဖွဲ့(၄)ဖွဲ့ ခွဲ၍လည်း သတ်မှတ်ထားတဲ့ "ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အရေးပါမှု"၊ "ဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားပြန့်ပွားရေး"၊ "ဗုဒ္ဓဘာသာပညာရေး" နဲ့, "ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်း" ခေါင်းစဉ်များကို ကျေလည်စွာ ဆွေးနွေးတိုင်ပင် ညှိနှိုင်းခဲ့ကြကြောင်းလည်း သိရှိရပါတယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ညီလာခံကြီးမှာ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ရဲ့တရားဒေသနာတော်များ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ရေး၊ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးနဲ့, ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးတို့အတွက် ဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့ပြီး မော်ကွန်းဝင် ပူးတွဲကြေညာချက် တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်နိုင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ပူးတွဲကြေညာချက်ထဲမှာ–

• ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနဲ့, ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးကို ဆောင်ရွက်ကြဖို့,

• သမိုင်းဝင် သာသနိက အဆောက်အအုံတွေကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းဖို့၊

• ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ပညာရေးကို တိုးမြှင့်ဖို့နဲ့

• ကမ္ဘာကြီးသာယာဝပြောရေးကို ဖော်ဆောင်ရာမှာ အထောက်အကူပြုဖို့၊ ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားတော်တွေကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ဖြန့်ချိဖို့ သဘောတူညီခဲ့ကြပါတယ်။

ဒီလိုထူးထူးခြားခြား အောင်မြင်ခြင်းဟာလည်း တက်ရောက်လာကြတဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များ အားလုံး အနေနဲ့, ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမများနှင့်အညီ သည်းခံခွင့်လွှတ်ခြင်း၊ ပျော့ပြောင်းနူးညံ့ခြင်း၊ မေတ္တာကရုဏာထားခြင်း၊ အကောင်းမြင်ခြင်းတို့ကို လက်ကိုင်ထားနိုင်ခဲ့လို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံအသီးသီးမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်များစွာ ယခုကဲ့သို့ စုစည်းတွေ့ဆုံနိုင်ခြင်းကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အချင်းချင်း တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ပိုမိုရင်းနှီးသိရှိပြီး စည်းလုံးညီညွတ်မှုနဲ့, နားလည်မှုများရရှိကာ သာသနာတော်ထွန်းကားရေးအတွက် ပိုမိုနီးကပ်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှာဖြစ်တယ်–လို့ မမှိတ်မသုန် ယုံကြည်ပါတယ်။

ကြွရောက်လာကြတဲ့, မထေရ်မြတ်များနဲ့, ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များကလည်း မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားတော်များ အကူအညီနဲ့, မိမိတို့, မှီတင်းနေထိုင်ရာ ကမ္ဘာကြီးကိုရော မိမိအခြေပြုနေထိုင်ရာ နိုင်ငံကိုပါ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုနဲ့, ဗြဟ္မစိုရ်တရား ထွန်းကားအောင် မေတ္တာအအေးဓါတ်ဖြင့် သည်းခံခွင့်လွှတ်မှုတို့ကို ဖော်ဆောင်နိုင်အောင် မဆုတ်မနစ် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ကြလိမ့်မယ်လို့, မျှော်လင့်အားထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမများဟာ လူသားတွေရဲ့, ပူလောင်စွာခံစားနေရတဲ့, စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဒုက္ခဝေဒနာများကို ကုစားနိုင်သကဲ့သို့, ကမ္ဘာပေါ်မှာ ကာယကံနှင့် ဝစီကံများယှဉ်ပြီး ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အကြမ်းဖက် အနိုင်ကျင့်မှုတွေ၊ လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်နေကြတဲ့ စစ်ပွဲတွေ၊ ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟမှုတွေ၊ ကြီးနိုင် ငယ်ညှဉ်းမှုတွေကိုလည်း အမှန်တကယ် လျော့နည်းပပျောက်စေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးဟာ ယခုအခါအောင်မြင်ပြီးမြောက်စွာ နိဂုံးကမ္ဘတ် အဆုံးသတ်တော့မှာဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရအနေနဲ့ရော မြန်မာနိုင်ငံသားအားလုံးကပါ ဒီဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို အစစအရာရာ တာဝန်ယူပြီး အိမ်ရှင်နိုင်ငံအဖြစ် ကျင်းပခွင့်ရတဲ့အတွက် အလွန်ဝမ်းသာကြည်နူး ကုသိုလ်ပွားများရပါတယ်။ သံဃာတော်များ၊ လူကြီးမင်းများရဲ့

အားပေးထောက်ပံ့မှုနဲ့ နားလည်ပူးပေါင်းမှုအပြင် သည်းခံခွင့်လွှတ်နိုင်မှုများကြောင့် ညီလာခံကြီး အောင်မြင်ခဲ့တာဖြစ်ကြောင်း ထပ်လောင်းတင်ပြပါရစေ။

ညီလာခံကြီးကိုတက်ရောက်လာခဲ့ကြတဲ့ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ၊ ဝန်ကြီးများ၊ သံအမတ်ကြီးများ၊ အထူးသဖြင့် လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် မစွတာ ဘောင်ည်ဗိုရာချစ်၊ ထိုင်းနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် မစွတာ သက်ဆင်ရှင်နာဝပ်နဲ့ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် မစွတာ လူလေစရန်– တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အချိန်မီ ကြွရောက်ချီးမြှင့်လျက်ရှိတဲ့ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံမှ အဆွေတော်ဝန်ကြီးချုပ် မစွတာ မဟိန္ဒရာ ဂျာပက်(ခ်)စီ ကိုလည်းကောင်း အထူးကျေးဇူးတင် ရှိပါတယ်။

ညီလာခံကြီးကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မတက်ရောက်နိုင်သော်လည်း ဂုဏ်ပြုဝမ်းမြောက်ကြောင်း သဝဏ်လွှာပေးပို့တဲ့ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ စိတ်ဓါတ်ရေးရာ အားပေးမှုများကလည်း ညီလာခံကြီးအတွက် အဖိုးမဖြတ်နိုင်တဲ့ ထောက်ပံ့ကူညီမှုများဘဲဖြစ်ပါတယ်။

ညီလာခံကြီး အစ အလယ် အဆုံး အောင်မြင်သည်အထိ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခဲ့ကြတဲ့ ဆရာတော် သံဃာတော်များကိုလည်းကောင်း၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနအပါအဝင် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းအဖွဲ့ အားလုံးကို လည်းကောင်း ဂုဏ်ပြုကျေးဇူးတင်ပါတယ်၊ သာဓုလည်းခေါ်ပါတယ်၊ အစစ အရာရာ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှုကို သည်းခံပြီး စောင့်ရှောက်ကူညီခဲ့တဲ့ သိတဂူဆရာတော် ဒေါက်တာအရှင်ဉာဏိဿရကိုလည်း ကျေးဇူး အထူးတင်ရှိပါကြောင်း လျှောက်ထားအပ်ပါတယ်။

– ညီလာခံကြီးကိုကြွရောက်လာကြတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များ ကိုယ်စားလှယ်များအားလုံး ကိုယ်၏ကျန်းမာခြင်း၊ စိတ်၏ချမ်းသာခြင်းတို့ခြင်းတို့ဖြင့် ပြည်စုံကြပါစေ၊

– သဗ္ဗညု မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားဒေသနာတော် နေလိုလလို ထွန်းလင်းတောက်ပပြီး အဓွန့်ရှည် တည်တံ့ပါစေ၊

– ကမ္ဘာတစ်ဝန်း အေးချမ်းသာယာမှု တရားမျှတမှုနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့ကို ဖော်ဆောင် နိုင်ကြပါစေ–လို့ ဆုတောင်းမေတ္တာ ပို့သရင်း နိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။

ချက်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံရဟန်းတော်၏ ကျေးဇူးတင်ဝမ်းမြောက်စကား (ဘာသာပြန်)

ရိုသေလေးစားရပါသော သံဃာတော်အရှင်သူမြတ်များ
ဓမ္မနောင်တော်၊ ညီတော်၊ ညီအစ်မတော်များ

ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး အစီအစဉ်တစ်ဝက်ပြီးဆုံးပြီဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်ကြေးသာ အပ်ပါသည်။ ဤညီလာခံကြီး၏ ပထမပိုင်းအစီအစဉ်အဖြစ် သမိုင်းဝင် မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂုဟာတော်ကြီး အတွင်း ကျွန်ုပ်တို့ဆွေးနွေးခဲ့ကြ၊ အတွေ့အကြုံများကို ဖလှယ်ခဲ့ကြ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ပြန့်ပွားရေးဆောင်ရွက်ရန် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အားပေးတိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်ပါသည်။

ခက်ခဲသောအပိုင်းမှာ ကျွန်ုပ်တို့၏ရှေ့တွင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏အဆုံးအမများ ပြန့်ပွားရေးအတွက် ကျွန်ုပ်တို့ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည့် စိတ်ကူးစိတ်သန်းများကို လက်တွေ့ကောင်အထည်ဖော် သင်ကြားပြသရေးမှာ များစွာခက်ခဲပါသည်။ ဤထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ သဝဏ်လွှာပေါင်းများစွာ ပေးပို့ထားကြသည်ကို အံ့ဩစွာ တွေ့ရှိရပါသည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတကြီးများ၊ နိုင်ငံတော်ခေါင်းဆောင်များ၊ ဝန်ကြီးချုပ်များ၊ သံအမတ်ကြီးများထံမှ ပေးပို့ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ အနက် အချို့သော နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ယုံကြည်မှုရှိကြောင်း၊ ထောက်ခံကြောင်းနှင့် စာနာကြောင်း၊ ဤညီလာခံကြီးသို့ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ ထုတ်ဖော်ပြောကြားကြရန် တက်ရောက်၍ လာကြပါသည်။ တဖက်ကလည်း ဤနိုင်ငံများနှင့် ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးသည် ကျွန်ုပ်တို့အား အမှန်တကယ်လိုအပ်ချက်ရှိပြီး မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ငြိမ်ချမ်းသည့်တရားတော်များသည် ယခင်အချိန်အခါများထက် ယခုအခါတွင် အမှန်တကယ်လိုအပ်နေရာ ဤကိစ္စကို ကျွန်ုပ်တို့က ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

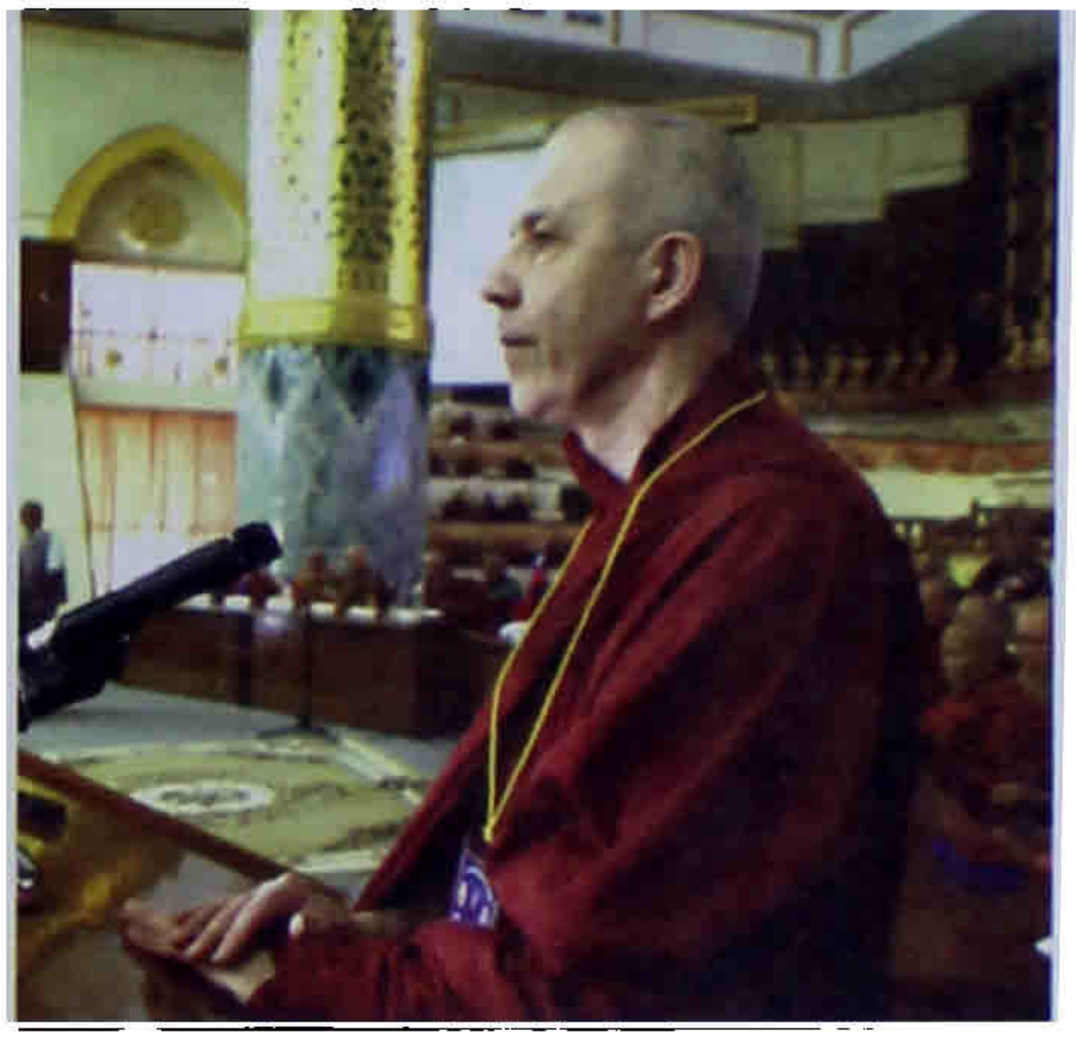

အမှန်အတိုင်းပြောရရင် ဆရာတော်က ကျွန်ုပ်ကဲ့သို့ အနောက်တိုင်းသားရဟန်းတော်တစ်ပါးကို ကျေးဇူးတင် စကားပြောခိုင်းလိုက်သည့်အခါ ကျွန်ုပ်များစွာအံ့ဩမိပါသည်။ အနောက်တိုင်းသားများသည် အလွန် ဝေဖန်တတ်သူများဖြစ်ပြီး(အကြောင်းအရာတစ်ရပ်ကို)နက်နက်နဲနဲ မသိတဲနှင့်ပင် ဝေဖန်ရေးဆရာကြီးများ လုပ်တတ်ကြသူများအဖြစ် လူသိများသလို ဝေဖန်ရန်လည်း ဝါသနာကြီးသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ယခုအခါမှာမူ များစွာခြားနားပါသည်။ ဤထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ဖြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် ကျင်းပရေးကော်မတီအား ကျေးဇူးတင်သည့်စိတ်များနှင့် ကျွန်ုပ်ရင်ထဲတွင် ပြည့်လျှံလျက်ရှိနေပါသည်။ စောစောပိုင်းက ကျင်းပရေးကော်မတီဝင်တစ်ဦးနှင့် စကားလက်ဆုံ ပြောဖြစ်ခဲ့ရာ ကော်မတီသည် ဤကြီးကျယ်လှသောညီလာခံကြီးဖြစ်မြောက်ရန် နှစ်နှစ်ခန့် ပြင်ဆင် လုပ်ကိုင်ခဲ့ရကြောင်း သိရပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော အားထုတ်မှုများ၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရပိုင်းက ငွေကြေး စိုက်ထုတ်

ပေးမှုနှင့် အခြားဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့် ဤညီလာခံကြီးကို ခမ်းခမ်းနားနား ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယနေ့နံနက် ကျွန်ုပ်သည် မော်တော်ယာဉ်ဖြင့် ဤနေရာသို့ လာခဲ့ရာတွင် မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူကြီးအား ပတ်၍လာခဲ့ရာ နတ်ဘုံနတ်နန်းတစ်ခုသို့ ရောက်ရှိနေသည့်အလား ခံစားမိပါသည်။ ပန်းများမြောက်များစွာ ဖူးပွင့်လျက် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုလုံး သာယာလှပနေပါသည်။ ကျင်းပရေးကော်မတီ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကို များစွာနှစ်ထောင်းအား‌ရဖြစ်မိပြီး ကျင်းပရေးကော်မတီအနေဖြင့် ဤညီလာခံကြီးအား မည်မျှအလေးထား‌ကြောင်း ဖေါ်ပြနေပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရပါမူ ဤသို့ဆောင်ရွက်ထားမှုသည် ကျွန်ုပ်တို့ကိုလည်း ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံအသီးသီးတွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားဓမ္မများ ပြန့်ပွားရေးအတွက် အလေးအနက်ထား၍ အတတ်နိုင်ဆုံး လုပ်ဆောင်ကြရန် တာဝန်ပေးအပ်လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်အနေနှင့် ကျွန်ုပ်၏မွေးရပ်မြေ ချက်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံတွင် ကျွန်ုပ်၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွား‌နိုင်ရန် ခွန်အား‌များ ရရှိနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ချက်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၌ ကျွန်ုပ်တို့ လုပ်ငန်းတစ်ခုဆောင်ရွက်ပြီးတိုင်း ဥပမာတရားပွဲတစ်ခု၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားစခန်းတစ်ပွဲပြီးတိုင်း၊ ဝမ်းမြောက်ဆုတောင်းစကား တိုတိုတုတ်တုတ်ပြောပြီး အဆုံးသတ်လေ့ရှိပါသည်။ ယခုလည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်လိုသူတိုင်း ကျွန်ုပ်နှင့်အတူကျေးဇူးတင် ဝမ်းမြောက်ကြောင်း ဆုတောင်းစကားဆိုကြရန် ဖိတ်ခေါ်ပါသည်။ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းရာတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ကိုယ့်ကိုကိုယ် အရင်မေတ္တာပို့သကဲ့သို့ ကျွန်ုပ်တို့၏ အသိဉာဏ်ပညာများ နိုးကြားလာစေရန် ဤညီလာခံကြီးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရသည့်အတွက် ကိုယ့်အတွက်ကိုယ် ဆုတောင်းစကားဆိုပါသည်။ ပြီးမှကျွန်ုပ်တို့အား တရားဓမ္မများ သင်ကြားပြသပေးခဲ့ပြီး သတ္တဝါအနန္တအား ကယ်တင်ရန် အတွက် သဗ္ဗညုတ‌ဉာဏ်တော်ရရှိရန် ပါရမီတော်အစုံ ဖြည့်ဆည်းခဲ့သည့် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်များကို အောက်မေ့ဆုတောင်းပါသည်။ ထို့နောက် ပွင့်တော်မူပြီးသည့် ဘုရားရှင်များ ဆရာသမား၊ မိဘများနှင့် ဓမ္မမိတ်ဆွေအပေါင်းအား ကုသိုလ်မျှဝေပါသည်။ ထို့နောက် ကျွန်ုပ်တို့၏ ကျေးဇူးတင်ဆုတောင်းစကားကို ယခုညီလာခံကြီး သို့တက်ရောက်လာကြသည့် ဧည့်သည်တော်များအား ခမ်းနားသိုက်မြိုက်စွာ ကြိုဆို‌ဧည့်ခံနိုင်ရန် အထူးဂရုစိုက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည့် ကျင်းပရေးကော်မတီကြီးကိုလည်း ပေးပို့ပါသည်။ ဤညီလာခံကြီးအတွက် ဆောင်ရွက်ခဲ့သမျှအား‌လုံးအတွက် ကျွန်ုပ်အထူးဝမ်းမြောက်ဂုဏ်ယူပါသည်။

ချက်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတွင် ဤသို့ဆုတောင်းမှုပြုပြီးနောက် စကြာဝဠာအနှံ့ ကုသိုလ်မျှဝေရန် ရွတ်ဆိုကြသည်မှာ-

ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒေဝတာ၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါ နုဘာဝေန သဒ္ဒါသုခိ ဘဝန္တုတေ။
ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒေဝတာ၊ သဗ္ဗဓမ္မာ နုဘာဝေန သဒ္ဒါသုခိ ဘဝန္တုတေ။
ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒေဝတာ၊ သဗ္ဗသံဃာ နုဘာဝေန သဒ္ဒါသုခိ ဘဝန္တုတေ။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်မြို့) ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

ဒေါက်တာ သီလာနန္ဒာဘိဝံသ၏

အခမ်းအနားပြီးဆုံးကြောင်း နိဂုံးချုပ်မိန့်ခွန်း (ဘာသာပြန်)

သံဃရာဇာများ၊
မထေရ်မြတ်များ၊
ဂုဏ်သရေရှိ ဧည့်သည်တော်များ၊
ဓမ္မမိတ်ဆွေများ၊
လူကြီးမင်းများ

မကြာမီအချိန်အတွင်းမှာ ကမ္ဘာ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီး အောင်မြင်စွာ ပြီးဆုံးတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်းပဲ ညီလာခံကြီး အောင်မြင်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရနဲ့ ပြည်သူများက ငွေအား၊ လူအား မခိုမကပ်ဘဲ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါတယ်။ အထိုက်အလျောက်လည်း အောင်မြင်ခဲ့တယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ သူတို့ ဘယ်လောက် ကြိုးပမ်း အားထုတ်ကြပေမဲ့ တက်ရောက်သူ မရှိရင် ဘာမှဖြစ်လာမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီသမိုင်းဝင် အခမ်းအနားကြီးမှာ မိန့်ခွန်းပြောသူများ၊ ဆွေးနွေးပွဲ တက်ရောက်သူများ၊ ဆွေးနွေးသူ များအဖြစ် လူကြီးမင်းတို့ တက်ရောက်ပြီး စိတ်အားထက်သန်စွာ ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ကြလို့ ဒီညီလာခံကြီး ခမ်းနားသိုက်မြိုက်စွာ အောင်မြင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအောင်မြင်မှုဟာ (ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်)အစိုးရ၊ ပြည်သူများနဲ့တကွ ညီလာခံ တက်ရောက် ကြသူများကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

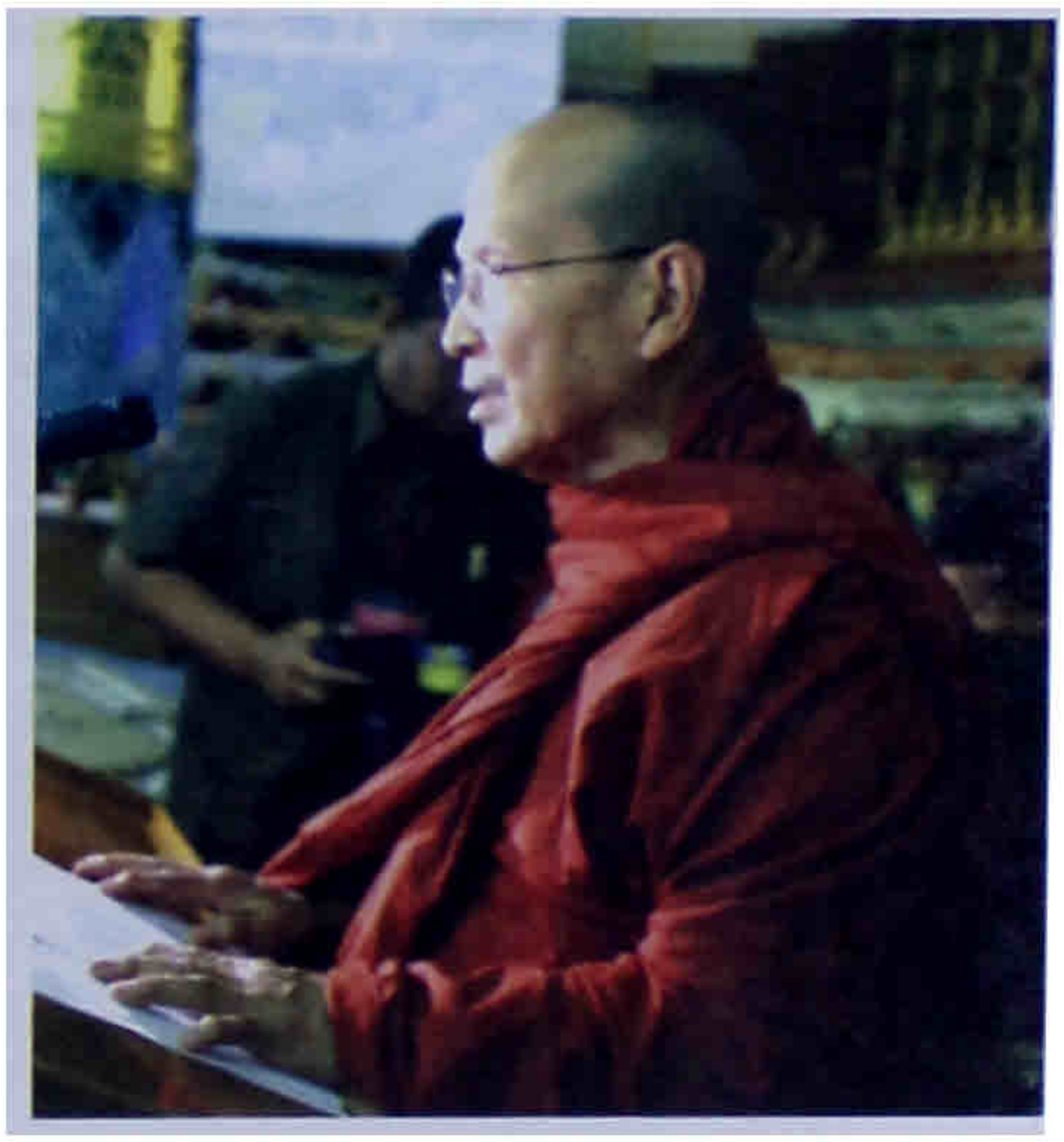

ထေရဝါဒ၊ မဟာယာန၊ ဝဇိရာယာနလို့ မခွဲခြားဘဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေရဲ့ စည်းလုံး ညီညွတ်ရေး ဆိုတဲ့ အခြေခံနဲ့ ဒီညီလာခံကြီးကို ကျင်းပတာ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံပေါင်း ၃၈ နိုင်ငံက ကိုယ်စားလှယ်တွေကို ဖိတ်ကြားခဲ့ပါတယ်။ မှတ်တမ်းအနေနဲ့ ဒီနိုင်ငံတွေရဲ့ အမည်တွေကို အက္ခရာစဉ် အတိုင်း ဖော်ပြလိုပါတယ်။

ဩစတြေးလျ၊ ဩစတြီးယား၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ဘယ်လ်ဂျီယမ်၊ ဘရာဇီးလ်၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ကနေဒါ၊ တရုတ်၊ ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယား၊ အင်္ဂလန်၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမဏီ၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ အီရန်၊ အစ္စရေး၊ အီတလီ၊ ဂျမေကာ၊ ဂျပန်၊ ကိုရီးယား၊ လာအို၊ မလေးရှား၊ မွန်ဂိုလီယား၊ မက်စီကို၊ နီပေါ၊ နယ်သာလန်

ရိုမေးနီးယား၊ ရုရှား၊ စကော်ပူ၊ သီရိလင်္ကာ၊ ဆွီဒင်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ထိုင်း၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ဗင်နီဇွဲလား၊ ဗီယက်နမ်၊ နယူးဇီလန်၊ ထိုင်ဝမ်နဲ့ မြန်မာ–တို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီစာရင်းကိုကြည့်ရင် (နိုင်ငံ) တော်တော် များများက (ကိုယ်စားလှယ်တွေကို) ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီး ညီလာခံ (တက်ရောက်ဖို့) ဖိတ်ကြားခဲ့ပြီး အားလုံး စိတ်ကောင်း စေတနာကောင်းနဲ့ တက်ရောက်ခဲ့ကြ တယ်ဆိုတာ သတိပြုမိကြမှာပါ။ ပူးတွဲကမကထပြုမဲ့ အဖွဲ့အစည်းက ညီလာခံကျင်းပရေးကို ကျောခိုင်း သွားခဲ့တာကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရင် မြန်မာအစိုးရနဲ့ ပြည်သူတွေ အထူးအောင်မြင်ခဲ့တယ်လို့ ပြောရ ပါမယ်။

အမှန်အတိုင်းပြောရမယ်ဆိုရင် ထေရဝါဒ၊ မဟာယာန၊ ဝဇိရာယာနဆိုတဲ့ နာမည် ပညတ်ချက်တွေ မပါဘဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အားလုံး တစ်ဖွဲ့တည်းဖြစ်လာဖို့ လုံးဝ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ (ဂိုဏ်း)အားလုံးနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်တွေ ရှိပြီးတော့ ဒီတရားတော်တွေကို ဗုဒ္ဓရဲ့ စစ်မှန်တဲ့ တရား ဒေသနာ တော်တွေ အဖြစ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အားလုံးက လက်ခံကောင်း လက်ခံနိုင်ကြမှာပါ။ ဒီ(တရားတော်)တွေ ကို ဦးတည်ပြီး မိမိတို့နိုင်ငံတွေမှာရော၊ ပြည်ပနိုင်ငံများမှာပါ ကမ္ဘာတစ်ဝန်း (ဗုဒ္ဓသာသနာတော်) ပြန့်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်ကြရမှာပါ။ သစ္စာလေးပါး တရားတော်ကို သာဓကပြလိုပါတယ်။ ဒီတရားတော်ကို မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ စစ်မှန်တဲ့ တရား ဒေသနာတော် ဖြစ်တယ်လို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်း အားလုံးက ယုံကြည်လက်ခံ ထားကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီတရားတော်ကို (ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ပျံ့နှံ့အောင်) ဟောကြား ကြဖို့အတွက် မိမိတို့ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက် နိုင်ကြမှာပါ။ သစ္စာလေးပါးထဲက တစ်ပါးဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး လမ်းစဉ်ကလည်း အရေးပါတဲ့တရားတော်ဖြစ်လို့ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် အရင်ကျင့်ကြံပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ဟောကြားကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဆိုတဲ့ တရားတော်တွေကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အားလုံး လက်ခံတဲ့တရားတော်တွေ ဖြစ်ပါတယ်၊ မိမိတို့အားလုံး သဘောတူလက်ခံကြလို့ ဒီတရားတော် တွေကိုလည်း ဟောကြားနိုင်ကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပိုးမွှားလေးတွေအထိ ချွင်းချက်မထားဘဲ မေတ္တာ ကရုဏာထားဖို့–ဆိုတဲ့ မေတ္တာ တရားတော်ဟာလဲ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ ထင်ရှားတဲ့ တရားတော်ဖြစ်ပြီး မိမိတို့ ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ဟောကြားနိုင်ကြမှာ၊ ဟောကြားကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်ဆုံး မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ကျင့်သုံးပြီးမှ ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ဟောကြားကြရမှာပါ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းအားလုံးက လက်ခံတဲ့ တခြား တရားတော်တွေလည်း ရှိပါတယ်။ အဲဒီ တရားတော်တွေကိုလည်း ဟောကြားဖို့ ကြိုးစားကြရမှာပါ။ အားလုံးနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ တရားတော်တွေဖြစ်တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားတော်တွေနဲ့ ကမ္ဘာလောကကြီးကို ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ သဟဇာတရှိမှု ထွန်းကားတဲ့ နေရာတစ်ခုအဖြစ် ဖန်တီးနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်၊ လူသားတွေ စိုးရိမ် ပူပန်မှုမရှိဘဲ နေထိုင်နိုင်ကြမှာပါ။

ကမ္ဘာ့လူသားတွေကို ပညာပေးဖို့နဲ့ ပတ်သက်ပြီး သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ကမ္ဘောဒီးယားနဲ့ လာအိုတို့မှာ ထွန်းကားတည်ရှိနေတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ရည်ညွှန်းရာမှာ ဟီနယာနဆိုတဲ့ အသုံးကို ဖွန့်လွှတ်ဖို့ ၁၉၅၀–ပြည့်နှစ်က ကိုလန်ဘိုမြို့မှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ ပထမအကြိမ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ညီလာခံ (First Fellowship of Buddhists)မှာ အားလုံး သဘောတူဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ် ဆိုတာကို ပြောဖို့လိုပါတယ်။ ဟီနယာနလို့ ရည်ညွှန်း ခံရသူတွေဟာ မဟာယာန၊ ဝဇိရာယာန တို့ထက် ယုတ်ညံ့ နိမ့်ကျတယ်လို့ ဟီနယာန ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို သုံးစွဲသူက ယူဆတဲ့ သဘော သက်ရောက်တဲ့အတွက် ဟီနယာန ဆိုတဲ့ အသုံးကို လုံးဝဖွန့်လွှတ်သင့်တယ်လို့ ထပ်လောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ အခု ခေတ်မှာ မိမိကိုယ်တိုင်မှတစ်ပါး တခြားသူ တွေကို နိမ့်ကျတယ်လို့ရည်ညွှန်းတာဟာ ယဉ်ကျေးတဲ့ အပြုအမူ

မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါ့အပြင် (ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ) စည်းလုံး ညီညွတ်ရေးကို ရှေ့ရှုပြီး ဒီ(ဟိန္ဒယာန ဆိုတဲ့) အသုံးကို ကျွန်ပ်တို့ရဲ့ မိန့်ခွန်း၊ စာအုပ်စတာတွေထဲမှာ လုံးဝရှောင်ကြဉ်ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ချက်ပြောလိုတာကတော့ စီးပွားရေးကုမ္ပဏီတွေက ရောင်းအားတိုးမြှင့်ဖို့ ကုန်ပစ္စည်းတွေမှာ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်နဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ သင်္ကေတတွေကို သုံးစွဲနေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ ကုန်ပစ္စည်းတွေ ကို ကြော်ငြာရာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေကို မထိပါးဖို့နဲ့ (မိမိတို့) အထွတ်အမြတ် ထားတဲ့ အရာဝတ္ထုတွေကို မရိုမသေ အသုံးမပြုဖို့ ရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းမှုမပါဘဲ သူတို့ကို ပြောကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အလုပ်လုပ်ရာမှာ လွယ်ကူချောမွေ့စေနိုင်တဲ့ အင်တာနက်ကို အသုံးပြုခွင့်ပေးတဲ့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ အင်တာနက်မပါဘဲ ညီလာခံကို ချောမွေ့စွာ ကျင်းပနိုင်မှာ မဟုတ်ပါ။ အနာဂတ် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ပြန့်ပွားရေး ဆောင်ရွက်ရာမှာလည်း အစိုးရက အင်တာနက် အသုံးပြုခွင့်ပေးမယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဒီကနေ့ တိုင်ဝမ်၊ မက်စီကိုနဲ့ အမေရိကက ကျောင်းသားတွေကို ပါတီမောက်နဲ့ ပတ်သက်လို့ တယ်လီဖုန်း ပြောဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်ပ် နေထိုင်တဲ့ ကာလီဖိုးနီးယားက Half Moon Bay မှာ ကွန်ပျူတာတွေနဲ့ ဆက်သွယ်ထားတဲ့ တယ်လီဖုန်း လုံလုံလောက်လောက် မရှိလို့ တယ်လီဖုန်းနဲ့ပဲ ပြောဖြစ်တာပါ။ ဒါပေမဲ့ ကျောင်းသားတွေက ကွန်ပျူတာတွေကနေ နားထောင်ကြပါတယ်။ ကျွန်ပ်ရဲ့ အသံကို အလွန်ကြည်လင်ပြတ်သားစွာ ကြားကြရတယ်လို့ ပြောကြပါတယ်။ ဘယ်ကိုမှ ကိုယ်တိုင် သွားစရာမလိုဘဲ နားထောင်သူ အများအပြားကို အင်တာနက်ကနေ ဒီလို ဆက်သွယ်နိုင်ပါတယ်။

နောက်ဆုံးအနေနဲ့ ပြောကြားလိုတာကတော့ မြန်မာအစိုးရနဲ့ ပြည်သူတွေက ဧည့်သည်တော်များ ပုဂံနဲ့ မန္တလေးကို ဘုရားဖူး သွားရောက်နိုင်ကြဖို့ စီစဉ်ထားတယ်လို့ သိရကြောင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးဟောင်း သုတေသနနဲ့ ဘာသာရေး ရှုထောင့်တွေအရ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းတာတွေ တွေ့ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူတွေရဲ့ ဘာသာရေးကို လေ့လာရာမှာ သူတို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုကို အနည်းငယ်ပဲဖြစ်ဖြစ် သိတာ ကောင်းပါတယ်။ အများကြီး တွေ့ကြလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။ ပုဂံကိုသွားရင် ကျောက်စာ နှစ်ချပ်ကို မဖြစ်မနေ ကြည့်ကြပါလို့ ပြောလိုပါတယ်။ တစ်ချပ်က ရာဇကုမာရ (သို့မဟုတ်) မြစေတီ ကျောက်စာ လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အိုဂျစ် ရှေးဟောင်း သုတေသနနယ်ပယ်မှာလည်း အလားတူ ကျောက်စာ တစ်ချပ် ရှိပါတယ်။ Rosetta stone လို့ခေါ်တဲ့ ကျောက်စာကို သိကြမှာပါ။ ဘာသာစကား သုံးမျိုးနဲ့ ရေးထိုးထားပြီး အဲဒီ ကျောက်စာကို အခြေခံပြီးမှ အိုဂျစ် ဘာသာစကားက အရုပ်စာတွေကို ပညာရှင်တွေ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်နိုင်ခဲ့ကြတာပါ။ အလားတူပဲ ရာဇကုမာရကျောက်စာဟာလည်း ပါဠိ၊ ပျူ၊ မွန်၊ မြန်မာ ဘာသာစကားတွေနဲ့ လေးမျက်နှာ ရေးထိုးထားတဲ့ကျောက်စာ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာလူမျိုးတွေ ပျူဘာသာစကားကို အထိုက်အလျောက် အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်နိုင်ခဲ့တာ ဒီကျောက်စာကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရေးထိုးထားတဲ့ အကြောင်းအရာကတော့ ကျွန်စစ်သား မင်းကြီး အသည်းအသန် ဖြစ်နေချိန်မှာ သားတော်က မင်းကြီးနတ်ရွာစံတော်မမူခင် မင်းကြီးအတွက် ရည်စူးပြီး ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော် တစ်ဆူလှူလိုတဲ့ အကြောင်းပါ။

နောက်ကျောက်စာ တစ်ချပ်ကတော့ ပုဂံ ရွှေဂူကြီးဘုရားက ရွှေဂူကြီးကျောက်စာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားအတွင်း နံရံ တစ်ဘက် တစ်ချက်စီမှာ ကျောက်စာနှစ်ချပ် ရှိပါတယ်။ ဘုရားဒါယကာဖြစ်တဲ့ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးက ထားခဲ့တာပါ။ သံသရာမှာကျင်လည်နေကြတဲ့ သတ္တဝါအားလုံးအပေါ် ထားရှိတဲ့ သူ့ရဲ့ကရုဏာတရားနဲ့ ဘုရားဆုပန်တာကို ပါဠိဘာသာနဲ့ ဖွဲ့နွဲ့ရေးထိုးထားတဲ့ ဂါထာ

အပိုဒ်တစ်ရာ ပါရှိပါတယ်။ ကျောက်စာမှာ ဘုရားဆုပန်တာကို တွေ့ရခဲပါတယ်။ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေလည်း ဘုရားဆုပန်တာရှိခဲ့တယ်-ဆိုတာကို ဒီကျောက်စာက ထင်ထင်ရှားရှား ဖေါ်ပြနေပါတယ်။ ဒီ ကျောက်စာမှာ မင်းကြီးက ဘုရားဆုပန်ခဲ့တာပါ။ နောက်ဆုံးမှာ ကျောက်စာကို သက္ကတဂါထာ နှစ်ပိုဒ်နဲ့ အဆုံးသတ် ထားပါတယ်။

မန္တလေးမှာ ၁၈၆၈-ခုနှစ်က စက္ကင်ကျောက်ချပ် (၇၂၉) ချပ်ပေါ်မှာ မင်းတုန်းမင်းကြီး ရေးထိုးလှူဒါန်းခဲ့တဲ့ ပိဋကတ်သုံးပုံကို တွေ့ကြရပါလိမ့်မယ်။ အမြင့် ၅ ပေခန့်၊ ဗျက် ၃ ပေခွဲခန့်၊ ထု ၅ လက္ခဏခန့် ရှိတဲ့ ကျောက်စာတစ်ချပ်စီကို ကျောက်စာ၇ တစ်ခုစီမှာ ထည့်သွင်းထားပါတယ်။ မန္တလေးကုသိုလ်တော်ဘုရား ပရဝုဏ်ထဲမှာ ထားတာပါ။ ဒီဘုရားအနားမှာ စန္ဒာမုနိလို့ ခေါ်တဲ့ ဘုရားတစ်ဆူ ရှိပါတယ်။ အဲဒီဘုရား မှာတော့ ရသေ့ကြီး ဦးခန္တီ ထားရှိခဲ့တဲ့ အဋ္ဌကထာတွေ ရေးထိုးထားတဲ့ စက္ကင် ကျောက်ချပ်တွေ ရှိပါတယ်။

ဒါတွေက ဘုရားဖူးသွားရင်တွေ့ရမယ့်ထဲက အရေးကြီးတာတွေပါ။

နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ ဒီသမိုင်းဝင်ညီလာခံကြီးမှာ ပါဝင် တက်ရောက်ကြသူတွေနဲ့ တက်ရောက်ကြသူတွေ သက်တောင့်သက်သာ အဆင်ပြေစေဖို့ အဘက်ဘက်က ကြိုးပမ်းခဲ့ကြတဲ့ အဆင့်အမြင့်ဆုံးကနေ အောက်ဆုံးအဆင့်ထိ ဝန်ထမ်းများအားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောလိုပါတယ်။ အစကနေအဆုံးထိ ညီလာခံ အောင်မြင်ရေးအတွက် အစစအရာရာကို ဝိရိယကြီးစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြတဲ့ သီတင်္ဂ ဆရာတော်နဲ့ အဖွဲ့ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ဖို့ မမေ့သင့်ပါ။

အားလုံး ကျန်းမာ၊ ချမ်းသာ၊ အေးချမ်းကြပါစေ၊

ကမ္ဘာတစ်ဝန်း တရားဓမ္မ ထွန်းကားပါစေ၊

ဗုဒ္ဓရဲ့ စစ်မှန်တဲ့ တရားဒေသနာတော်များ မူလကအတိုင်း သန့်စင်စွာ တည်တံ့ပါစေ။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသို့ ပေးပို့လာသော သဝဏ်လွှာများ

ဗုဒ္ဓဘာသာဦးသျှောင် ဆရာတော်ကြီးများ၏ သဝဏ်လွှာများ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ဘုရားကြီး ရှိုးမြင့်သော သြဝါဒကထာ

ယနေ့မှစ၍ သုံးရက်တိုင်တိုင် ကျင်းပမည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ ကြွရောက်လာကြသော ကိုယ်စားလှယ်တော်အပေါင်းနှင့် ဧည့်သည်တော်အပေါင်းတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာချမ်းသာကြပါစေ၊ ကျက်သရေမင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံကြပါစေဟု မေတ္တာပို့ကာ ဆုမွန်ကောင်းတောင်းလျက် နှုတ်ခွန်းဆက်သအပ်ပါသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်အရှည်တည်တံ့၍ စည်ပင်ပြန့်ပွားထွန်းကားစေရန် ဤညီလာခံကိုယ်စားလှယ်တော်များက စုပေါင်းညီညာစွာဖြင့် တက်တက်ကြွကြွ အားထုတ်ဆောင်ရွက်နေကြသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် အနာဂတ်သာသနာတော်အတွက် အားတက်ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်ရပါသည်။

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးတို့ စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် သာသနာရေး၊ သာသနာမှုကိစ္စများကို တက်တက်ကြွကြွ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြပါက ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မြတ်ကြီးသည် ဤကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံး၌ နေတစ်ထောင် လတစ်ထောင်ပမာ ထွန်းလင်းတောက်ပလျက် ကာလရှည်ကြာတည်နေမည်သာဖြစ်ပါသည်။

သာသနာတော်ဆိုသည်မှာ လိုရင်းအနှစ်ချုပ်အားဖြင့် (၁) သီလ၊ (၂) သမာဓိ၊ (၃) ပညာဤသိက္ခာသုံးပါးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသိက္ခာသုံးပါးကို တရားကိုယ်အားဖြင့် ခွဲပြပါက (၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပ (၃) သမ္မာဝါစာ (၄) သမ္မာကမ္မန္တ (၅) သမ္မာအာဇီဝ (၆) သမ္မာဝါယာမ (၇) သမ္မာသတိ (၈) သမ္မာသမာဓိ ဟူသော အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ ဤသုံးပါးတို့သည် သီလမဂ္ဂင်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ သုံးပါးတို့သည် သမာဓိမဂ္ဂင်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ဤနှစ်ပါးတို့သည် ပညာမဂ္ဂင်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဤအရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ သိက္ခာသုံးရပ်တို့ ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား တို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားတည်နေခြင်း၊ ထွန်းလင်းတောက်ပနေခြင်းကိုပင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော် တည်တံ့ခြင်း၊ ထွန်းလင်း တောက်ပခြင်းဟု ခေါ်ဆိုရပါသည်။

သက္ကမုနိဂေါတမဗုဒ္ဓက အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမရှိသော ဓမ္မဝိနယသာသနာ၌ ကိလေသာငြိမ်းသူ-သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာမရှိနိုင်။ အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးရှိသော ဓမ္မဝိနယသာသနာ၌သာ ကိလေသာငြိမ်းသူ-သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာရှိနိုင်သည်။ ဤဂါဘုရား၏ ဓမ္မဝိနယ သာသနာတော်၌သာ အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးရှိပေသည်။ ဤဂါဘုရား၏ ဓမ္မဝိနယသာသနာတော်၌သာ ကိလေသာငြိမ်းသူ-သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ ရှိနိုင်ပေသည်။ ဂါဘုရား၏ ဓမ္မဝိနယသာသနာတော်မှတစ်ပါး အခြားအယူဝါဒတို့သည် တရားကို သိမြင်ကြသည့်

ရဟန်းမြတ် (တစ်ကျိပ်နှစ်ပါး)တို့မှ ဆိတ်သုဉ်းကုန်၏ဟု သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်အား ဟောတော်မူခဲ့ကြောင်း ဒီဃနိကာယ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌ သံဂါယနာတင်ခဲ့ပေသည် (ဒီ၊ ၂။ ၁၂၅)။

သက္ကမုနိဂေါတမဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည်ပင် မဇ္ဈိမပဋိပဒါ-အလယ်လမ်းကျင့်စဉ်ဖြစ်သော ဤအရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ကျင့်သုံးပွားများ အားထုတ်တော်မူခဲ့ခြင်းကြောင့် ဉာဏ်မျက်စိ အလင်းပေါက်ကာ တရားအလုံးစုံကို သိမြင်တော်မူသော သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခဲ့ပေသည် (ဝိ၊၃။၁၄)။ ဤအရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် ရာဂစသော ကိလေသာမီးတို့ကို ငြိမ်းစေနိုင်သော ရေစင်ရေအေးသဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။

ယခုအခါ သတ္တလောကဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသား အများစုကြီးသည် ရာဂမီး၊ ဒေါသမီးတို့ တည်းညီး တပြောင်ပြောင် အလောင်အမြိုက် ခံနေကြရခြင်းကြောင့် ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့နှင့် တွေ့ကြုံနေကြ ရပေသည်။ ရာဂမီး၊ ဒေါသမီး၊ မောဟမီးတို့ကို အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော ရေစင်ရေအေးဖြင့် ငြိမ်းသတ်နိုင်မှသာ ဤကမ္ဘာလောကကြီးသည် ငြိမ်းချမ်းရေးရနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ရာဂမီး၊ ဒေါသမီး၊ မောဟမီးတို့ကို အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တည်းဟူသော ရေစင်ရေအေးဖြင့် မငြိမ်းသတ်ဘဲ ငြိမ်းချမ်းရေးဟူသော စကားလုံးကို နှုတ်ဖြင့် အော်ဟစ်နေရုံမျှဖြင့် မည်သည့်အခါမျှ ငြိမ်းချမ်းရေး ရမည် မဟုတ်ပေ။ ရာဂမီး၊ ဒေါသမီး၊ မောဟမီးတို့ကို အရိယမဂ္ဂင် ရေစင်ရေအေးဖြင့် အနည်းငယ် ငြိမ်းသတ်နိုင်လျှင် အနည်းငယ်ငြိမ်းချမ်းရေးရမည်။ များများ ငြိမ်းသတ်နိုင်လျှင် များများငြိမ်းချမ်းရေး ရမည်။ လုံးဝငြိမ်းအောင် ငြိမ်းသတ်နိုင်လျှင် တစ်ကမ္ဘာလုံးငြိမ်းချမ်းရေးရမည်မှာ ဧကန်မုချဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်အားလုံးတို့သည် ငြိမ်းချမ်းသာယာ၍ စည်ပင်ဝပြောသော ကမ္ဘာကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်လည်း ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ဟူသော ကိလေသာမီးတို့ကို အရိယမဂ္ဂင် ရေစင်ရေအေးဖြင့် တတ်စွမ်းသမျှ ငြိမ်းသတ်ကြ၍ ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသား အများစုတို့လည်း ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ- ဟူသော ကိလေသာမီးတို့ကို အရိယမဂ္ဂင် ရေစင်ရေအေးဖြင့် ငြိမ်းသတ်နိုင်ကြစေရန် သာသနာတော်၏ အနှစ်အမြုတေဖြစ်သော အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်ကို ကမ္ဘာအနှံ့ ပြန့်ပွားအောင် စုပေါင်းညီညာစွာဖြင့် အားထုတ်ကြစေလိုပါသည်။

သက္ကမုနိဂေါတမရှင်တော်မြတ်ဘုရားက "ရဟန်းတို့သည် မကြာမကြာ အကြိမ်များစွာ စည်းဝေးလျက် သာသနာရေးလုပ်ငန်းကိစ္စများကို အညီအညွတ် ဆောင်ရွက်နေကြပါက ရဟန်းတော်တို့ ဆုတ်ယုတ်ဖွယ်မရှိ၊ တိုးတက်ကြီးပွားရန်သာ ရှိ၏"-ဟု ဟောတော်မူခဲ့ကြောင်းကို ဒီဃနိကာယ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌ သံဂါယနာ တင်ခဲ့ပါသည် (ဒီ၊၂။၆၅)။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးများကို မကြာမကြာကျင်းပလျက် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ခေါင်းဆောင်များ စည်းဝေးတိုင်ပင်ကြ၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သာသနာတော်မြတ်ကြီး အရှည်တည်တံ့အောင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ပြန့်နှံ့စည်ကား ကြီးပွားတိုးတက်အောင် အစီအမံလုပ်ငန်းစဉ်များ ပြဋ္ဌာန်းရေးဆွဲကာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးတို့က တညီတညွတ်တည်း တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ကြပါရန် တိုက်တွန်းလိုက်ရပေသည်။

ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်

နိဂုံးတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓ သာသနာပြုတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ် ဘဒ္ဒန္တ ဒေါက်တာ သီလာနန္ဒာဘိဝံသပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

၂၀၀၄ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉)ရက်မှ (၁၁)ရက်နေ့ထိ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပမည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်ကြသူများအားလုံးအား နွေးထွေးစွာ နှုတ်ခွန်းဆက် ကြိုဆိုခွင့်ရသည့်အတွက် များစွာ နှစ်ထောင်းအားရဖြစ်မိပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးအား ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ သမိုင်းဝင်မြို့တော်ဖြစ်သည့် ရန်ကုန်မြို့တော်၌ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့၏ ဩဝါဒကို ခံယူ၍ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက ဦးစီးကျင်းပပေးသည့်အတွက် များစွာဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ ဤကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး၏ ရလဒ်များသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွင်း အချင်းချင်းနားလည်မှုနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုများ တိုးမြှင့်ပေးပြီး ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ မြင့်မြတ်လှသော တရားဒေသနာများ အဓွန့်ရှည်စွာ တည်တံ့ရေး တိုးတက်ရေးနှင့် ပြန့်ပွားရေးတို့တွင် ဦးဆောင်မှုပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များသည် ထိပ်သီးညီလာခံကြီး၏ ရည်မှန်းချက်များကို တရားတော်နှင့်အညီ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု ရိုးသားစွာမျှော်လင့်ပါသည်။ တရားတော်ဆိုသည်မှာ မှန်ကန်ခြင်းဖြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ လူသားများကို တောင်းဆိုချက်မှာလည်း ကမ္ဘာကြီးအား လူသားအားလုံး ညီညွတ်ငြိမ်းချမ်းစွာ နေထိုင်နိုင်မည့် နေရာကောင်းတစ်ခု ဖြစ်လာစေရန် မှန်မှန်ကန်ကန် ဆောင်ရွက်ရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး အောင်မြင်ပါစေကြောင်း ထပ်လောင်း၍ ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာမြတ်သုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကြောင့် ထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်လာကြသူအားလုံး ကျန်းမာချမ်းသာကြပါစေ။

ဘဒ္ဒန္တ ဒေါက်တာ သီလာနန္ဒာဘိဝံသ

ပါမောက္ခချုပ်

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒဗုဒ္ဓ

သာသနာပြုတက္ကသိုလ်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်) နာယကချုပ်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တပဏ္ဍိတာဘိဝံသ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ) ၏ သာရဏီယ ဩဝါဒကထာ

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံသို့. ကြွရောက်လာကြသော သဘာပတိဆရာတော်ကြီးနှင့်တကွ ပြည်တွင်းပြည်ပ ထေရဝါဒ၊ မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်ကြသော ဆရာတော်သံဃာတော်များ၊ ဥပါသကာ ဥပါသိကာမများအတွက် ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို မိမိ၏ သဗ္ဗဟွစာရီ သီတင်းသုံးဖော်ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဉာတိမိတ္တ အဖြစ်လည်းကောင်း သဘောထားပါသည်။ ထေရဝါဒ၊ မဟာယာန ခြားနားသော်လည်း ဗုဒ္ဓသာဝက- ဘုရားရှင်၏ တပည့်ချည်းဟူ၍ သဘောထားပါသည်။

မိမိတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဘုရားရှင်၏ တပည့်များဖြစ်ရသည်မှာ လွန်စွာမှ ကံကောင်း ကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓကိစ္စငါးပါးကို ပြုတော်မြဲဖြစ်သော ဘုရားရှင်သည် နေ့စဉ်ပင် ဒုလ္လဘ-လွန်စွာမှ ရနိုင်ခဲသော အချက်ငါးမျိုးကို မိန့်တော်မူခဲ့ပါသည်။

(၁) **ဒုလ္လဘော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေါ လောကသ္မိံ** - လောက၌ ဘုရားရှင်၏ ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာခြင်းကို လွန်စွာရခဲ၏။

(၂) **ဒုလ္လဘော မနုဿတ္တ ပဋိလာဘော** - လူ့အဖြစ် (လူ့ဘဝ)ကို လွန်စွာရခဲ၏။

(၃) **ဒုလ္လဘာ သမ္မတ္တိ** - ကိုယ်၊ လက်၊ နား၊ မျက်စိ-စသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ရတနာသုံးပါးနှင့် ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမ သာသနာတော် ထွန်းကားသော အရပ်ဒေသ၌ နေရခြင်း၊ ရတနာ သုံးပါးကို ကြည်ညိုသော သဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဟူသော သမ္မတ္တိကို လွန်စွာ ရခဲ၏။

(၄) **ဒုလ္လဘာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ** - ရှင်ရဟန်း၊ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ သာမဏေအဖြစ်ကို လွန်စွာရခဲ၏။

(၅) **ဒုလ္လဘံ သဒ္ဓမ္မဿ ဝနံ** - သူတော်ကောင်းစကား၊ တရားစကားကို နာကြားရခြင်းကို လွန်စွာ ရခဲ၏ ဟု မိန့်တော်မူခဲ့ပါသည်။ (ဒီ၊ ၌၊ ၁၊ ၄၇။ အံ၊ ၌၊ ၁၊ ၄၉။)

မိမိတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ဤဒုလ္လဘတရားငါးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံနေကြသဖြင့် လွန်စွာမှ ကံကောင်းကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် တရားဟောတော်မူရာ၌ မင်္ဂုလ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော လောကုတ္တရာ အကျိုးသက်သက်ကိုသာ ဟောတော်မူသည် မဟုတ်ဘဲ လောကီအကျိုးဖြစ်သော ကျန်းမာရေး စီးပွားရေး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး စိတ်ချမ်းသာရေးစသော တရားတော်များကိုလည်း များစွာဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။ ဤအချက်ကို မင်္ဂလသုတ်တော်၊ သိင်္ဂါလ သုတ်တော် စသော ကျင့်စဉ်များကို ကြည့်၍သိနိုင်ပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးရှုထောင့်က ကြည့်လျှင်လည်း ငါးပါးသီလ တစ်မျိုးတည်းဖြင့်ပင် ကမ္ဘာလောကရှိ သတ္တဝါများအား မည်မျှ ငြိမ်းချမ်းရေး ချမ်းသာရေးကို ပေးနိုင်ကြောင်းသိနိုင်ပါသည်။ ဤငါးပါးသီလ ဆိုသည်မှာ ဤသာသနာတော်၌ အောက်ဆုံး ကျင့်ဝတ်မျှပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုထက် မြင့်မြတ်သော သီလ သမာဓိ ဝိပဿနာ ကျင့်စဉ်များ များစွာရှိပါသည်။

ဤမျှလောက်အဖိုးတန်သော ဘုရားရှင်၏အဆုံးအမသာသနာတော် မကွယ်မပျောက်အောင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအားလုံး ညီညီညွတ်ညွတ်ဖြင့် စုပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါစေ၊ အပွမာဒေန သမ္မာဒေထ – မမေ့မလျော့ မပေါ့မဆသောသတိတရားဖြင့် မိမိတို့၏စားဝတ်နေရေး၊ ကျန်းမာရေးကိစ္စ၊ ကုသိုလ်ကိစ္စများကို ပြီးစီးအောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါစေ-ဟု ဆုတောင်းရင်း နိဂုံးချုပ်ပါသည်။

ဘဒ္ဒန္တပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ပါမောက္ခချုပ်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်

(ရန်ကုန်)

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(မန္တလေး) ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဝဏ္ဏိတ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ) ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ

အားလုံး မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံကြပါစေ---

ယခုလို ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို တက်ရောက်ခွင့်ရပြီး ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ ကြွရောက်လာကြသော ထေရဝါဒ-မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဆရာတော်ကြီးများနှင့် ထိပ်သီးဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များအား တွေ့ရှိရပါသဖြင့် လွန်စွာဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ရပါသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ရအောင် အဖက်ဖက်မှ ကူညီပံ့ပိုးပေးကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ညီလာခံကြီးဖြစ်မြောက်အောင် လက်ခံကျင်းပပေးသော မြန်မာနိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အစိုးရမင်းများကိုလည်း ကျေးဇူးတင် ဝမ်းမြောက်ကြောင်း ပြောကြားအပ်ပါသည်။

ယခု အစည်းအဝေးကြီးသို့ ကြွရောက်လာကြသည့် ဆရာတော်ကြီးများနှင့်တကွ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များက အကြံပြုကြ၊ ဆွေးနွေးကြ၊ လုပ်ဆောင်သင့်သည်တို့ကို တင်ပြကြမည့်ကိစ္စကိုလည်း ကြိုတင်စိတ်ကူး၍ အထူးပင်အားရဝမ်းသာဖြစ်ရပါသည်။ တပည့်တော် ဘဒ္ဒန္တဝဏ္ဏိတ ကလည်း နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(မန္တလေး)၏ ကိုယ်စား အကြံပြုတင်ပြပါရစေ။

ယခုအခါ ကမ္ဘာ့လူသားထု တစ်ရပ်လုံးလိုလို လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟများ များပြားလာပါသဖြင့် မတရားမှုများ များပြားလာပါသည်။ ဥပမာ- မတရားစိုးမိုးဗိုလ်ကျမှု၊ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှု၊ ရန်လိုမှု၊ ကြီးနိုင် ငယ်ညှဉ်းဆဲမှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေး ပျက်ပြားအောင်လုပ်မှု စသည်တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ကာမရာဂ အားကြီးလာခြင်းနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါး များများစားစား သုံးစွဲလာခြင်းတို့ကြောင့် ယခုတိုင် ကုသ၍ပျောက်ကင်းနိုင်သည့် ဆေးမတွေ့သေးဘဲ ကမ္ဘာ့လူသားထု တစ်ရပ်လုံးကို ဝါးမြိုနေသည့် (AIDS)အေအိုင်ဒီအက်စ် ရောဂါဆိုးကြီးလည်း ပေါ်ပေါက်နေပါပြီ။ နွားရူးရောဂါ၊ ကြက် ငှက်တုပ်ကွေး ရောဂါတို့မှ လူသားတို့အား ကူးစက်ပြီး သေကြေပျက်စီးနိုင်သည့် ရောဂါဆိုးများလည်း ပေါ်ပေါက်နေလေပြီ။

လူတို့ဖန်တီးသည့် ဘေးရန်အမျိုးမျိုးနှင့် သဘာဝဘေးရန်တို့ကလည်း လူသားထုတစ်ရပ်လုံးကို ဝါးမြိုနေသဖြင့် တုန်လှုပ်ချောက်ခြားဖွယ် စိတ်ပျက်ဖွယ် ကောင်းလှပါသည်။

လူတို့ဖန်တီးသည့် ဘေးအန္တရာယ်များကို လူသားတို့ကပင် ကိုယ်နှုတ်စိတ်တို့ကို စောင့်စည်းခြင်းသီလဖြင့်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမည်။ သီလဆိုရာ၌ မင်းနှင့် ပြည်သူ၊ မိဘနှင့် သားသမီး၊ ဆရာနှင့် တပည့်၊ အရှင်သခင်နှင့် ကျေးကျွန်၊ ရဟန်းနှင့် ဒါယကာ စသူတို့က မိမိတို့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဝတ္တရားများကို လိုက်နာကျင့်သုံးကြရမည်။ ယင်းကျင့်ဝတ် အသီးသီးကို ဗုဒ္ဓကမိန့်ကြားထားခဲ့ပြီးဖြစ်၍ လိုက်နာကျင့်သုံးဖို့သာလိုပါသည်။ လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်အောင် မည်သို့အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ကြရမည်ကို ဤအစည်းအဝေးကြီးက မူတစ်ရပ် ချမှတ်ဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟု အကြံပြု တင်ပြအပ်ပါသည်။

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကိုမူ လူသားတိုင်းက ကြိုတင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ အမြဲမပြတ်ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်မှ လွတ်မြောက်နိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် လူသားတိုင်း ကိုယ်စိတ်ငြိမ်းချမ်းသာယာမှု ရရှိခံစားရပေမည်။

ဗုဒ္ဓသည် လောကဓံတရားရှစ်ပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးမှ လွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို ညွှန်ပြခဲ့သည်။ နိဗ္ဗာန်ပန်းတိုင်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းများကိုလည်း "သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ"ဟု ဟောမိန့်ခဲ့ပါသည်။

၁။ "သီလ"သည် ကောင်းသော ကိုယ်ကျင့်တရားများဖြစ်သည်။

၂။ "သမာဓိ"သည် တည်ကြည် ငြိမ်သက်အေးချမ်းသော တရားဖြစ်သည်။

၃။ "ပညာ"သည် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာသတ္တဝါများ ဒုက္ခအားလုံးမှ အမြဲတမ်း အေးငြိမ်းစေသည့် အသိဉာဏ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဤအကျင့်တရားများသည်သာ လူသားထုတစ်ရပ်လုံး သတ္တဝါအားလုံး အပူအပင်မရှိ ငြိမ်းချမ်းသာယာစေနိုင်သည့် အကျင့်များဖြစ်သည်ကိုလည်း အကြံပြုတင်ပြအပ်ပါသည်။

ဤအစည်းအဝေးကြီးက ဗုဒ္ဓနည်းလမ်းပေးထားသည့်အတိုင်း "မပြတ်ညှိနှိုင်း၊ မူတိုင်းညီညာ၊ မှန်ရာကိုကျင့်" ဆိုသည့် လူ၊ ရှင်ရဟန်းတို့ ကြီးပွားတိုးတက်ကြောင်း တရားများမှ ---

၁။ ယခုကဲ့သို့ ညှိနှိုင်းနိုင်သည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဦလာခံကြီးများ မကြာခဏကျင်းပပေးခြင်း၊

၂။ ညီညီညွတ်ညွတ် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

၃။ မှန်သည်တို့ကိုသာ ကျင့်ဆောင်သွားခြင်း၊

ဟူသော ဤတရားသုံးမျိုးကို လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ပါက ကမ္ဘာ့လူသားထုတစ်ရပ်လုံး ငြိမ်းချမ်းသာယာပြီး အတူယှဉ်တွဲ အေးချမ်းစွာ နေထိုင်နိုင်ကြမည်ဟု ယုံကြည်ပါကြောင်း တင်ပြရင်း ဘဒ္ဒန္တဝဏ္ဏီတ၏ ဩဝါဒကထာကို နိဂုံးချုပ်အပ်ပါသတည်း။ ။

ဘဒ္ဒန္တဝဏ္ဏီတ

ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်

(မန္တလေး)

သီတဝုကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်(စစ်ကိုင်း) ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော် ဒေါက်တာနန္ဒမာလာဘိဝံသ (အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ)ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရန်ကုန်မြို့ ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိ မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်အတွင်း ဆင်ယင် ကျင်းပအပ်သော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် နိုင်ငံပေါင်း(၃၈)နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်း ခုနှစ်ရာကျော်တက်ရောက်ကြသည့်အတွက် ဗုဒ္ဓသာသနာ့သမိုင်းဝယ် အထူးခြားဆုံးမှတ်တိုင်ကြီး တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ညီလာခံကြီးသို့ ပါဝင်တက်ရောက်ကြသည့် ရှင်တော်ဘုရား၏ တပည့်သား ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများသည် ညီညွတ်သောစိတ်ထား၊ ပြတ်သားသောအမြင် သန့်စင်သော နှလုံးသားတို့ဖြင့် လောကအရေး ဓမ္မအရေး အရှည်တွေးလျက် ဆွေးနွေးတင်ပြ ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

ရှင်တော်ဘုရားသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးကိုမရမီ အလောင်းတော်ဘဝမှာပင် ဦးတည်ချက်မျှော်မှန်းချက်ကြီး (၃)ရပ်ကို ချမှတ်၍၊ ခက်ခဲလှသော စွန့်လွှတ်မှုကြီး(၅)မျိုး၊ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှု(၃)မျိုးတို့ကို အခြေခံပြီးလျှင် ထူးခြားလှသော အရည်အသွေးများဖြစ်သည့် ပါရမီ(၁၀)ပါး စွမ်းပကားကို မြင့်မားအောင်ကြိုးစားခဲ့ပါသည်။

ဘုရားအလောင်းတော်၏ ဦးတည်ချက်မျှော်မှန်းချက်(၃)ရပ်မှာ

(၁) ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓေယျံ = မိမိကိုယ်တိုင်အမှန်တရားကို သိအောင်ကြိုးစားပြီး လောကသားများအား အမှန်တရားသိရှိအောင်လည်း ကြိုးပမ်းအားထုတ်မည်။

(၂) တိဏ္ဏော တာရေယျံ = မိမိကိုယ်တိုင် ဒုက္ခပင်လယ်ကြီးကို ဖြတ်ကူးနိုင်အောင်ကြိုးစားပြီး လောကသားများအား ဒုက္ခပင်လယ်ကြီးကို ဖြတ်ကူးနိုင်အောင်လည်း ကြိုးပမ်း အားထုတ်မည်။

(၃) မုတ္တော မောစေယျံ = မိမိကိုယ်တိုင် ဘဝဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်အောင် ကြိုးစားပြီး လောကသားများအား ဘဝဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်အောင်လည်း ကြိုးပမ်းအားထုတ်မည်။

ရှင်တော်ဘုရားသည် ဗုဒ္ဓအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာသည့်အခါ လောကာနုကမ္ပ= လောကသားတို့အပေါ် အကြင်နာတရားကြီးမားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးအဖြစ် ထင်ရှားခဲ့ပါသည်။ ရှင်တော်ဘုရားသည် အတ္ထာယ- လောကသားတို့၏ မျက်မှောက်ဘဝအကျိုး တမလွန်ဘဝအကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်စေရန်၊ သုခါယ- လောကသားတို့အတွက် ခံစားချမ်းသာ ငြိမ်းအေးချမ်းသာများ ရရှိခံစားရအောင် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့ပါသည်။

ယနေ့ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသား လူအများတို့သည် **အတ္ထ ဟိတ သုခ** တို့ကို အများအားဖြင့် လက်လွတ်ဆုံးရှုံးနေကြပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ရှင်တော်ဘုရားသင်ကြားဆုံးမခဲ့သော တရားဓမ္မကို မသိခြင်းလက်တွေ့မကျင့်သုံးနိုင်ကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ လူသားအများစု တွေ့ကြုံခံစားနေရသည့် စိုးရိမ်ထိတ်လန့်ဖွယ် အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ဖြေရှင်းရန်အလွန်ခဲယဉ်းသော လူမှုရေးပြဿနာများ အဆုံးသတ်ရန် တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းမှာ ရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားဆုံးမညွှန်ပြအပ်သော ဓမ္မလမ်းကြောင်းအတိုင်းလျှောက်လှမ်းခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။

ဤညီလာခံကြီးသည် ရေမြေဒေသ မိုးနှယ်ဓလေ့စရိုက် အစဉ်အလာ ယုံကြည်ချက် အတွေးအမြင် မတူကွဲပြား ခြားနားကြသော လူသားများကို တစ်ခုတည်းသော ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမဓမ္မလမ်းကြောင်းမှာ အတူတကွ လက်တွဲညီညာ လျှောက်လှမ်းကြအောင် ဆွဲဆောင်နိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ ရှင်တော်ဘုရား၏ ဓမ္မလမ်းကြောင်းအတိုင်း လျှောက်လှမ်းခြင်းဖြင့် စည်းလုံးညီညာ သာယာဝပြော စိတ်သောကရှင်း ကြောက်ရွံ့မှုကင်းသော အလှပဆုံး ဘဝကမ္ဘာကြီးသို့ တက်ရောက်ခိုဝင်ကာ ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့နိုင်ကြပါစေ။

ဒေါက်တာနန္ဒမာလာဘိဝံသ

ပါမောက္ခချုပ်

သီတဂူကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်(စစ်ကိုင်း)

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ မဟာနိကာယ သံဃရာဇာ အရှင် ဆမ်ဒက်ရှ်တက်(ပ်)ဗွန် ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဆဋ္ဌသံဂါယနာသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပခဲ့ရာ ခမ်းနားလှသော သမိုင်းဝင် မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂုတော်ကြီး၌ ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့မှ (၁၃) ရက်နေ့ထိကျင်းပသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသို့ ဂုဏ်ပြုသဝဏ်လွှာပေးပို့ရသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် များစွာဝမ်းမြောက်ဂုဏ်ယူမိပါသည်။

ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် သာသနာသမိုင်းတစ်ခေတ် ဆန်းသစ်စေသော (ကမ္ဘာ့)ဗုဒ္ဓဘာသာ ညီလာခံကြီးကို အောင်မြင်စွာ စီစဉ်ကျင်းပနိုင်ခြင်းအတွက် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ သံဃာတော်အရှင်သူမြတ်များနှင့်တကွ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသားများအား လှိုက်လဲစွာ ဂုဏ်ပြုလိုပါသည်။

ယနေ့ကမ္ဘာကြီး၏ မရေရာမှုများကြောင့် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ထာဝရမှန်ကန်နေသော တရား ဒေသနာတော်၊ အထူးသဖြင့် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ ခန္တီ၊ အဟိံသာနှင့် ပရဟိတတရားများ ယခင် ယခင်ကာလများကထက် ပိုမိုလိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှေးအကျဆုံးဘာသာတရားတစ်ခုဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ကမ္ဘာကြီးအား အဘက်ဘက်မှ များစွာအကျိုးပြုခဲ့ပြီး ကမ္ဘာပေါ်ရှိ သန်းပေါင်းများစွာသော လူသားများအတွက် မီးရှူးတန်ဆောင်သဖွယ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များနှင့် ကိုယ်စားလှယ်များ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ကဏ္ဍများမှ ပါဝင်ကြမည့် ဤကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ကျင်းပခြင်းသည် အလွန်အရေးကြီးလှပါသည်။ ဤထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသာမက မည်သည့်ဘာသာကို သက်ဝင်သည်ဖြစ်စေ၊ မည်သည့်လူမျိုး မည်သည့် နိုင်ငံသားဖြစ်စေ၊ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ လူသားအားလုံး၏ ညီညွတ် ကြွယ်ဝခိုင်ခြင်း၊ ညီရင်းအစ်ကိုကဲ့သို့ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းများ ထွန်းကားလာရေးကို အောင်မြင်စွာ စွမ်းဆောင်နိုင်ပြီး၊ ဤနည်းအားဖြင့် လူသားအားလုံး၏ စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းသာယာရေးနှင့် ချမ်းသာပျော်ရွှင်ရေး–ဟူသည့် ညီလာခံ၏ မူနှစ်မြတ်သော ဦးတည်ချက် အောင်မြင်ရန် အထောက်အကူပြုစေမည်ဟု ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ယုံကြည်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ဂုဏ်သရေရှိ ညီလာခံကိုယ်စားလှယ်များ အထူးအောင်မြင်စွာ ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်နိုင်ပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

အရှင် ဆမ်ဒက်ရှ် တက်(ပ်) ဗွန်

မဟာနိကာယ သံဃရာဇာ

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ဓမ္မယုတိက နိကာယဂိုဏ်းသံဃရာစာ အရှင် ဘိုကရီ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ
(ဘာသာပြန်)
မြင့်မြတ်သောဆရာတော်များ
သံဃာတော်များ
နိဂင်းအကြီးအကဲများ
ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမများ

ဂုဏ်သတင်းကြီးမားလှသည့် ဤညီလာခံကြီးသို့ ပါဝင်ဆင်နွှဲခွင့်ရအောင် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာကမ္ဘာထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပရေးအတွက် စိမ်ဆောင်ရွက်သူများအား ကျွန်ုပ်အနေနှင့် လှိုက်လဲစွာ ကျေးဇူးဥပကာရတင်ရှိပါကြောင်း ရှေးဦးစွာပြောကြားလိုပါသည်။

မာတာယထာ နိယံပုတ္တ၊ မာယုသာ ဧကပုတ္တ မနုရက္ခေ။
ဧဝမ္မိသဗ္ဗဘူတေသု၊ မာနသံဘာဝယေ အပရိမာဏံ။
မေတ္တဉ္စသဗ္ဗလောကသ္မိံ၊ မာနသံဘာဝယေ အပရိမာဏံ။
ဥဒ္ဓံအဓောစ တိရိယဉ္စ၊ အသမ္ဗာဓံ အဝေရ မ သပတ္တံ။

မွေးသမိခင်ကျေးဇူးရှင်သည် မိမိရင်၌ဖြစ်သော တစ်ဦးတည်းသောသားအား မိမိ၏အသက်ကို မငဲ့ကွက်ဘဲ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ အပိုင်းအခြားမရှိ မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သောစိတ်ကို ပွားများရမည်။ အထက်၊ အောက်နှင့် ဝန်းကျင်အရပ်မျက်နှာအားလုံး စကြာဝဠာတစ်ခုလုံးသို့ အနှောင်အဖွဲ့ကင်းစွာ ရန်စွယ်ရန်ညိုးနှင့် အမုန်းတရား ကင်းရှင်းသည့် မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သောစိတ်ကို ပွားများထားရှိကြရမည်။

(မေတ္တာသုတ်)

ပရမ်းပတာနိုင်လှပြီး အဓိပ္ပာယ်မဲ့သော ဖြစ်ရပ်များ၊ ရိုင်းစိုင်းယုတ်မာသည့် အပြုအမူများ ကြီးစိုးမင်းမူနေသည့် ယနေ့ပစ္စက္ခကာလသည် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ အဆုံးအမတရားတော်များကို သိရှိနားလည်စေရေးအတွက် သင်ကြားပေးရန် အထူးလိုအပ်နေသည့် အချိန်ဖြစ်သည်ဟု ကျွန်ုပ်ယုံကြည်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အကြင်နာကရုဏာတရားကို ဖေါ်ကျူးသော မေတ္တာသုတ်ကို နားလည်အောင်ပြောပြရန် အလွန်အရေးကြီးလှပါသည်။ ဤတာဝန်သည် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ အဆုံးအမ တရားတော်များကို ထိန်းသိမ်းဖြန့်ချိပေးရသည့် ကျွန်ုပ်တို့ရဟန်းသံဃာတော်များ၏ အဓိကတာဝန်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမဖြစ်သည့် ကရုဏာတရားထားရှိရေးသည် ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်တိုင် ရှေးဦးစွာ လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်သည် လူသား ပီသလို သူများ လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် အရည်အသွေးနှစ်ရပ်အနက် တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ကရုဏာတရားတွင် ချစ်ခင်ခြင်း၊ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း၊ သနားကြင်နာခြင်း၊ သည်းခံခြင်းစသည့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ မြင့်မြတ်မှုများ ပါဝင်ပါသည်။ ဤအချက်များသည် လူသားတို့၏စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာတွင် အလွန်လိုလားအပ်သည့် အရည်အချင်းများဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးလက်ခံကြပါသည်။ သို့သော်လည်း အမှန်တကယ် နှစ်နှစ်ကာကာနားလည်ပြီး လိုက်နာကျင့်ကြံနိုင်သူမှာ လူနည်းစုသာဖြစ်ပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမတရားတော်များကို ယေဘုယျအားဖြင့် သဘောတရားအဖြစ် အားလုံးကောင်းစွာ လက်ခံကြသော်လည်း လက်တွေ့လိုက်နာကျင့်သုံးမှု မပြုနိုင်ကြပါ။ ကရုဏာတရားကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးပြသနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ လက်တွေ့ပြသသည်ဆိုရာ၌ ကရုဏာတရားတွင် သက်ဝင်နေဖို့ စိတ်နေစိတ်ထား၊ အပြုအမူ

အကျင့်အကြံများအတိုင်း ပြုမူကျင့်ကြံရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဒုက္ခရောက်နေသူများကို သနားရံ့ သနားနေခြင်းသည် ကရုဏာတရားမမည်ပါ။ ကရုဏာတရားသည် သတ္တဝါအားလုံးအပေါ် တပြေးညီ ချစ်ခင်ကြင်နာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သူများကိုရော သူစိမ်းတရံဆံများကိုပါ ညီတူညီမျှ ချစ်ခင်စိတ်ထားရမည်။ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်ထံမှ အမုန်းတရားဖြင့် တုံ့ပြန်မှုဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် အလျင်စလိုဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းမျိုး မပြုလုပ်နိုင်စေရန် ကရုဏာတရားက တားမြစ်ပါသည်။ လူအများနှင့် ဆက်ဆံရာတွင်လည်း အတွေ့စွဲကင်းကင်းဖြင့် ဆက်ဆံတတ်စေပါသည်။ ကရုဏာတရားသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးကိုလည်း တိုးတက်မြင့်မားစေပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် နည်းပညာပိုင်းနှင့် လျှပ်စစ်ပညာဗဟုသုတများဖြင့် ပြည့်ဝနေကြသော်လည်း ဤပြည့်ဝနေခြင်း သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ အတွေ့စွဲကို တစ်ခဏသာမြှင့်တင်ပေးနိုင်ပါသည်။ အတွေ့သည်မမြဲဟုသိသော အသိတရားသည်သာ အမှန်တရား ဖြစ်ကြောင်း သိမြင်လာသည့်အခါ ပညာစခန်းသို့ ခြေလှမ်းစတင်နေပြီ ဖြစ်ပါသည်။

မေတ္တာသုတ်သည် မရေမရာ ဆွေးနွေးငြင်းခုံခြင်းကို ရှောင်ရှားပြီး မိမိ၏အတွင်းပိုင်းသို့ အာရုံစူးစိုက်ရန် သတိပေးပါသည်။ မိမိ၏အစ္ဈတ္တကို မပြတ်အာရုံပြုရင်း မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ဝေဖန် ဆန်းစစ်ရန်၊ ကိုယ့်ကိုကိုယ် အဓိပ္ပာယ်ဖော်ရန်၊ ကိုယ့်ကိုကိုယ်သိရန် ကြိုးပမ်းခြင်းသည် အခြားသူများနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့်အခါ မိမိ၏အတွေ့ကို နေသားတကျဖြစ်စေရန် ဖြစ်ပါသည်။ ကရုဏာတရားကို လက်ကိုင်ထားခြင်းသည် စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရစေနိုင်သည်။ စိတ်သည်လောကကို ဦးဆောင်သည်။ ကာယက်၊ ဝစီက်အမှုတို့ကို မကောင်းသောစိတ်ထားဖြင့် ပြုလုပ်သူ၏နောက်သို့ မကောင်းမှုပြစ်ဒဏ်သည် နွားခြေရာ နောက်ကလှည်းဘီးရာကဲ့သို့ အမြဲမကွာ လိုက်ပါလျက်ရှိသည်။ အမုန်းတရားကို အမုန်းဖြင့် မအောင်မြင်နိုင်၊ အမုန်းတရားကို မေတ္တာဖြင့်အောင်နိုင်ခြင်းသည်သာ လောကနိယာမတရားဖြစ်သည်ဟု မြတ်ဗုဒ္ဓက ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းသောစိတ်သည် ပျော်ရွှင်မှုကိုဖြစ်ပေါ်စေပြီး ထိုပျော်ရွှင်မှုသည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအာရုံခံစားမှုပိုင်းဆိုင်ရာ ပျော်ရွှင်မှုမျိုးထက် သာလွန်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် မိမိတို့၏အပြုအမူနှင့် အားနည်းချက်များကို အသိရှိရှိဖြင့်လက်ခံနိုင်ရန် မိမိ၏အတွင်းစိတ် (အစ္ဈတ္တ)ကို သိနားလည်ရမည်။ အသိရှိရှိလက်ခံခြင်းဆိုသည်မှာ မိမိကိုယ်မိမိလက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ဘာဖြစ်နေသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့၏ အတွေ့က လက်ခံနိုင်ရမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းသည် အကောင်အထည်ပြု၍မရ၊ ဖယ်ရှား၍မရ၊ ထိုးဖောက်၍မရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ လူ့ဘဝရနေခြင်းသည် (ကျွန်ုပ်တို့ လူဖြစ်နေရခြင်းသည်) ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်ပါသည်။ ဤဝန်ထုပ်ကြီးသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ အစ္ဈတ္တစိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာများကို ပြုပြင်ပေးနိုင်ပါလျှင် ပေါ့ပါးလာပါမည်။ ဗဟိဒ္ဓအပေါ်တွင်သာ အာရုံပြုအလေးထားနေလျှင် လေးလံနေမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓက တစ်ပါးသူများ၏ ချို့ယွင်းချက်များ၊ အပြုအမူများ၊ ပမာဒတရားများကို အလေးမပြုဘဲ မိမိ၏အပြုအမူ၊ ချို့ယွင်းချက်များကို ဂရုပြုပါဟု သွန်သင်ဆုံးမခဲ့ပါသည်။ လောကီဆိုင်ရာ သိပ္ပံပညာနိယာမဥပဒေသများသည် လူသားတို့အားခြောက်လှန့်နေသည့် လျှို့ဝှက်ချက်များကို သိရှိအောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်ပါ။ ထိုသို့သိရှိနိုင်ရန်မှာ လောကကြီးတစ်ခုလုံးသည် တံလျှပ်အသွင်သာဖြစ်သည်ကို သတိပြုနှလုံးသွင်းနေရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် မိမိ၏သဘာဝအမှန်ကို ရင်ဆိုင်ရန်ကြောက်ရွံ့ကာ လူသည် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ကောင်းပါသည်ဟု မိမိကိုယ်မိမိ နှစ်သိမ့်နေကြခြင်းဖြင့် ဤအချက်ကို ငြင်းဆန်နေကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် အခြားသူများထက် ကောင်းပါသည်ဟု ပါးစပ်မှတဖွဖွ ပြောနေခြင်းဖြင့်

ကိုယ့်ကိုကိုယ် လိမ်ညာမနေဘဲ တကယ်ကောင်းရန် လိုအပ်လှပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသခင်က "အမှန်မှာ ကျွန်ုပ်တို့သည် မိမိကိုယ်ကိုမိမိစောင့်ရှောက်သူများ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခြားမည်သူကမျှား လာစောင့်ရှောက်မည်နည်း။ မိမိကိုယ်မိမိစောင့်ရှောက်ခြင်းဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ရရန်ခက်ခဲလှသည့် စောင့်ရှောက်မည့်သူကို ရရှိသည်" ဟု လမ်းညွှန်ပြခဲ့ပါသည်။ ကရဏာတရားကို လက်ကိုင်ထားခြင်းသည် လူသားတစ်ဦးအနေဖြင့် ဘာဝနာပွားခြင်းလည်းမည်ပါသည်။ ဤနည်းဖြင့် လူသားအချင်းချင်း ချစ်ခင်စေပြီး အသက်ရှင်နေထိုင်ခြင်းအဓိပ္ပါယ်ကို ထိုးထွင်းသိမြင်သဘောပေါက်စေပါသည်။ အသက်ရှင်နေထိုင်ခြင်းသည် လူသားအားလုံး ညီမျှစွာရကြသည့် အခွင့်အရေးတစ်ခုဖြစ်ရာ ဤအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ လူသားများသည် တစ်ဦးပေါ် တစ်ဦး ချစ်ခင်လာကာ အကြင်နာတရားထားရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်စွာနေလာသည့်အခါ လူသားတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကွာခြားချက် သိပ်မရှိကြောင်း သိမြင်လာနိုင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အခြေခံတူညီမှုများကို နိုင်ငံရေးစနစ်၊ အစဉ်အလာ၊ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်း စသောလူမှုရေး အဆင်တန်ဆာများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းထားကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် အချင်းချင်း ချစ်ချစ်ခင်ခင်နေကြရန်၊ ကရဏာတရားထားကြရန်လိုသည်ဟု မြင်ပါသည်။ ကရဏာတရားထားရှိခြင်းဖြင့် ငြိမ်သက်ခြင်း ၊ တုန်လှုပ်မှုမရှိခြင်းနှင့် နောင်တစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းကင်းစေခြင်း စသောအရည်အချင်းများသည် ပြီးပြည့်စုံသောပညာရေးစနစ်ကပင် သင်ကြားပေးခြင်းမပြုနိုင်သော ကိုယ်ပိုင်ပညာများကို ရရှိစေသည်။ ထို့ကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အခန်းကဏ္ဍအလိုက် လူသားအချင်းချင်း ဆက်ဆံနေကြသည့် ဆက်ဆံရေးများအပြင် သာမန်အတတ်ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ဗဟုသုတထက် အသိပညာဉာဏ် လိုအပ်လျက်ရှိကြောင်း သိရှိအောင်လုပ်ဆောင်ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် မည်မျှကောင်းမွန်သည်ဟုဆိုစေကာမူ လုံလောက်မှု ရှိမည်တော့မဟုတ်ပါ။

မြင့်မြတ်သောဆရာတော်များ
သံဃာတော်များ
နိုင်ငံအကြီးအကဲများ
ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမအပေါင်းတို့

ကရဏာတရားကိုယူ၍မရပါ။ ခံယူထိုက်သူတို့ကိုသာ ပေးနိုင်ပါသည်။ ကရဏာတရားကို မွတ်သိပ်နေသူများကိုသာ ပေးနိုင်ပါသည်။ ကရဏာတရားသည် ခံယူရရှိရန်ခက်ခဲသကဲ့သို့ လွယ်လည်း လွယ်ကူလှပါသည်။ ခက်ခဲရခြင်းမှာ လူတစ်ယောက်အဖို့ မိမိအတွက် အခြေခံအကျဆုံးနှင့် အလိုအပ်ဆုံးအရာတို့ကို သိရှိအောင်ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရန် လိုအပ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိ၏လိုအပ်ချက်ကို သိရှိပြီးသည်နှင့် လူသားများအပေါ် ကရဏာတရားပွားများ ထားရှိရန် လွယ်ကူသွားပြီဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက သူတစ်ပါးဒုက္ခရောက်အောင် နစ်နာအောင် ပြုလုပ်ရန်လွယ်ကူလှပြီး အကျိုးရှိ၍ နစ်နာမှုမရှိအောင်လုပ်တတ်ရန် ခက်ခဲသည်ဟု ညွှန်ပြတော် မူခဲ့ပါသည်။ လူသားတစ်ဦးအဖြစ် ရပ်တည်ရှင်သန်နိုင်မှုကို နားလည်သဘောပေါက်မှသာ မိမိအတွက် အားထားမှီခိုစရာကို တွေ့နိုင်မည် ဖြစ်ပြီး ပြတ်ပြတ်သားသားလည်း တည်ဆောက်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ လူ့ဘဝရှိခြင်းမှာ ဗုဒ္ဓအလိုအရ အနတ္တတရားကိုရရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ခန္ဓာအစဉ်၏မမြဲသောအနိစ္စတရားကို လက်ခံရရှိထားခြင်းဖြစ်ပြီး ခဏငယ်များဖြင့်ပြီးသော ကာယပသာဒများနှင့် ခိုင်မြဲခြင်းမရှိသည့် အနှစ်သာရကင်းမဲ့သည့် ဘဝဖြစ်သည်။ ဝိပွလ္လာသတရားများကို မကြောက်မရွံ့သိမြင်ပြီး အမှန်တရားကို လက်ခံရန် လူသားသည် မိမိအတွက် ဆောက်တည် အားထားရာရှာဖွေရမည်။ ဤသို့ရှာဖွေရာတွင် အမှန်တရားပေါ် ရပ်တည်ရမည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကိုယ့်ကိုကိုယ်သစ္စာရှိရမည်။ အားထားမှီခိုရာသည် အတ္တမဟုတ်၊ အဘယ့်

ကြောင့်ဆိုသော် အတ္တသည် ဗဟိဒ္ဓဝိပွလ္လာသတရားများအပေါ် အမှီပြုသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သင့်အတွက် သည်သာ အဓိကဖြစ်သည်။ သင်သာမိမိအရည်အသွေးကိုဖေါဆောင်နိုင်သည့် အစွမ်းဆောင် နိုင်ဆုံးသူ ဖြစ်သည်။ လူတစ်ဦးသည် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေများပေါ်မူတည်၍ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ အသိပညာ ပြည့်ဝရန် ဆည်းပူးနေရန်သာလိုပါသည်။ မိမိအတွက်အားထား မှီခိုစရာရရှိပြီးသည့်အခါ ရွှေပ်ထွေးမှု၊ မုန်းတီးမှုနှင့် မနာလိုဝန်တိုမှုများ လုံးဝကင်းစင်ပြီး မိမိကိုယ်ကိုမိမိ တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်လိုသည့် ဆန္ဒတစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်ပေါ်တော့မည် ဖြစ်ပါသည်။ အခြားသူများအပေါ် မုန်းတီးခြင်း၊ မနာလို ဝန်တိုခြင်း စသည့်စိတ်ထားများ ရှိနေသူများသည် ၎င်းတို့အတွက် ဆောက်တည် အားထားရာမတွေ့သေး သည့် သူများဖြစ်ပါသည်။ လူသားအားလုံး၏ တူညီသည့်အခြေခံအချက်ဖြစ်သည့် ဘဝရှင်သန်လိုမှု (အသက်ရှင်နေထိုင်လိုမှု)ကိုသိမြင်လျှင် လူသားတစ်ဦးအနေနှင့် ဘဝအမြင်ကြည်လင် ပြတ်သားပြီး မိမိရှေ့မှပုဂ္ဂိုလ်များဖြတ်သန်းလျှောက်လှမ်းသွားကြမည့် လမ်းခရီး၏အခက်အခဲများကိုလည်း မြင်နိုင်ကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ကရဏာတရားပွားများထားရှိရန် အထူး လိုလားပါသည်. အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ကျွန်ုပ်တို့၏ အတွေ့အကြုံများအရ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း အလားတူ အခက်အခဲများတွေ့ကာ စက်ဆုပ်နေကြမည်ကို နားလည်လာသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အဓိကအခက်အခဲမှာ ကရဏာတရားမထားနိုင်ခြင်းမဟုတ်ပါ။ အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်ခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ ကရဏာတရား ထားရှိနိုင်ရန်အတွက် ပထမဦးစွာ ကရဏာတရားကို တောင့်တနေသူဖြစ်မှသာ ကရဏာတရားကို ခံစားသိမြင်နိုင်သူဖြစ်ပါသည်။ ဤစေတသိက်ပိုင်း ဖြစ်စဉ်များကို သမာဓိထူထောင်ခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်ပါသည်။

သမာဓိထူထောင်ခြင်းသည် အမှန်တရားကို အကြွင်းအကျန်မရှိ တွေ့အောင်ရှာဖွေခြင်း ဖြစ်သည်။ အမှန်တရားကို ကောင်းစွာနားလည်သဘောပေါက်လျှင် တွယ်တာကပ်ငြိခြင်းများ ကင်းစင်သွားပါလိမ့်မည်။ လက်တွေ့တွင်သမာဓိထူထောင်ခြင်းသည် သင်ကြားနည်းတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ အခြားသူများအား နားထောင်၍ မိမိ၏စိတ်ကိုဆုံးမခြင်းနှင့် အခြားသူများအား သင်ကြားပေးသည့် သင်ခန်းစာများအား မိမိကိုယ်တိုင်လက်တွေ့ကျင့်ကြံအားထုတ်မှုများ ပြုလုပ်ရန်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းသည် မိမိအကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းရေးအတွက် မိမိ၏အတ္တကို မြှင့်တင်တွန်းအားပေးသည့် သင်ကြားနည်း မဟုတ်ပါ။ ကျွန်ုပ်ရည်ညွှန်းသောသင်ကြားနည်းမှာ မိမိ၏စိတ်ကို ပြုပြင်ပေးသည့် သင်ကြားနည်းသာဖြစ်သည်။ သက်ရှင်နေထိုင်ခြင်းကို ရှုမှတ်သိနေခြင်းထက်သာလွန်သောအရာ မရှိကြောင်း သိရှိနားလည်ပြီး တစ်ပါးသူ များအား စစ်မှန်သောမေတ္တာ ထားရှိနိုင်သည့် စိတ်စွမ်းအားရရှိစေသည့်နည်းဖြစ်ပါသည်။ ကရဏာတရား၏စွမ်းအားကို သိမြင်သဘောပေါက်သူတိုင်း အခြားသူများကိုလည်း ကရဏာတရား ထားတတ်စေရန် နည်းလမ်းပြသပေးဖို့လိုပါသည်။ ဤသို့လမ်းပြခေါ်ဆောင်ရာတွင်လည်း အတင်းအကြပ် တိုက်တွန်းခြင်း မဟုတ်ဘဲလက်ခံနိုင်စွမ်းရှိသူများအား ဟောပြောဆွေးနွေး၍ လည်းကောင်း၊ ငြင်းပယ်မည့် သူများကိုမူ ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဖေါဆောင်သွားရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဆွေးနွေး ဟောပြောခြင်းနှင့် ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းသည် ဘဝတူသတ္တဝါများအပေါ်ထားသည့် ကရဏာတရားပင် ဖြစ်ပါသည်။ စကားပြောဆိုရာတွင်လည်း သုံးနှုန်းသင့်သည့်အသုံးအနှုန်း၊ မသင့်သည့် အသုံးအနှုန်းကို ချင့်ချိန်တတ်ခြင်းသည် အမြင့်ရှင်းကြောင်း ပြသပါသည်။ မဆင်မခြင် သုံးနှုံးလိုက်သော စကားတစ်ခွန်း သည် အခြားသူတစ်ဦး၏ အတ္တမာနကို ချိုးနှိမ်ရာရောက်ပြီး ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနိုင်သည့် အခြေအနေ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓက ပျော်ရွှင်မှုနှင့် ချမ်းသာမှုကို ပေးစွမ်းနိုင်သော စကားတစ်ခွန်းသည် အဓိပ္ပါယ်မဲ့သော စကားအခွန်းပေါင်း တစ်ထောင်ထက် တန်ဖိုးရှိပါသည်ဟု ဆုံးမတော်မူခဲ့ပါသည်။

သမာဓိထူထောင်ခြင်းသည် ကျွန်ုပ်တို့၏စိတ်ကို နိုးကြားတက်ကြွစေပြီး သည်းခံမှု၊ တာဝန်သိတတ်မှုများ ရရှိလာစေရန် သင်ကြားပေးပါသည်။ တစ်ခုသောချာသည်မှာ ဤပညာရပ်မျိုးသည် လူသားအများစုနှင့် မသက်ဆိုင်ပါ။ လူသားအားလုံးကို (တညီတညီး) တစ်ပြေးတည်း ဖြစ်သွားအောင် လုပ်၍မရပါ။ လုပ်ရန်သောချာသည့် နည်းလည်း မရှိပါ။ လူသားဟူသည် တစ်မျိုးတည်းဖြစ်သလို တစ်ချိန်တည်းတွင် ကွဲပြားခြားနားမှုလည်း ရှိပါသည်။ လူသားများအား သဘောတရားတစ်ခုတည်း သက်ဝင်လာအောင် လုပ်နိုင်သည်ထားဦး ဤသို့လက်တွေ့လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ခြင်းကို တားဆီးရပေမည်။ ဤသို့လူသားများကို နားလည်ခြင်း၊ လူသားအားလုံး (တိရစ္ဆာန်များအပါအဝင်)၏ဘုံလက္ခဏာကို သိနားလည်ခြင်းတို့ဖြင့် ကရုဏာတရားသည် အကောင်အထည်ပေါ်လာပါလိမ့်မည်။

ပဓာန-နာယကဆရာတော်ကြီးများနှင့်
သံဃာတော်အရှင်မြတ်များဘုရား၊
ကမ္ဘာနိုင်ငံအသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့်
သံအမတ်ကြီးများ
ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမကြီးတို့

ကမ္ဘာကြီးသည် အမှန်တရားကို မြင်နိုင်စွမ်းမရှိသည့် ကမ္ဘာကြီးဖြစ်၍ အမှန်တရားကို မြင်နိုင်စွမ်းရှိသူမှာ ဂုဏ်ရှိုးလှကြောင်း၊ သို့ဖြစ်ရာ အမှန်တရားကို မြင်နိုင်စွမ်းရှိသူတို့က မရှိသူများကို အထူးသဖြင့် မျိုးဆက်သစ်တို့အား အမှန်တရားကို ပို၍မြင်နိုင်စွမ်းရှိအောင် သင်ကြားပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်တရားကိုမြင်နိုင်စွမ်းရှိရန်ဆိုသည်မှာ မိမိတို့မျက်စိရှေ့တွင် မြင်တွေ့နေရသော လူသတ္တဝါ မှန်သမျှ၊ အရာဝတ္ထုမှန်သမျှ၊ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲမှုမှန်သမျှကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် လက်ခံပြီး ကျေနပ်ကြရမည်ဟု မဆိုလိုပါ၊ စတင်သည့်နေရာတွင်သာ ရပ်တန့်၍မနေဘဲ တစ်ဆင့်တက်လှမ်းနိုင်ရန် ကြိုးပမ်း ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းပြောရလျှင် အမြင်မှန်ကိုရရှိအောင် ကြိုးပမ်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တစ်စုံတစ်ရာကို စူးစမ်းရှာဖွေရာတွင် ကြီးငယ်မဟူ အဖြစ်အပျက်မှန်သမျှ၏ နောက်ကွယ်တွင် ရှာဖွေရမည်ဟု မဆိုလိုပါ။ ဗုဒ္ဓ၏အလိုကျ "ကရုဏာတရား"ကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် ရှေးဦးစွာ အမှန်တရား ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း ဟု မစဉ်းစားသေးဘဲ ချန်လှပ်ထားခဲ့ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓက "ဤလောကတွင် အကြွင်းမဲ့မှန်ကန်သည့်အရာဟူ၍ မရှိကြောင်း"၊ မည်သည့်အရာမဆို တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အညမည ဖြစ်နေကြောင်း၊ မည်သည့်အရာမျှ တည်မြဲသည်ဟူ၍ မရှိကြောင်း ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

မျိုးဆက်သစ်တို့သည် အမှန်တရားကို သိရှိအောင်ကြိုးပမ်းကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ကြိုးပမ်းရာတွင် အရာရာကို အရှိကိုအရှိအတိုင်း မြင်တတ်ဖို့လိုအပ်ပါသည်။ အမှန်တရားကို သိရှိနိုင်ရန် မိမိကိုယ်တိုင်မြင်တွေ့၍၊ မိမိကိုယ်တိုင် နားလည်သဘောပေါက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကရုဏာတရားနှင့် မေတ္တာတရားတို့ကို နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ရန် အမှန်တရား ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း ဆိုသည်ကိုလည်း နားလည်သဘောပေါက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဓိကမီးမောင်း ထိုးပြထားသည့် တရားတော်မှာ အကျိုးနှင့်အကြောင်းဆက်စပ်သည့် "ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရား" ဖြစ်ပြီး၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရား အရ လောကတွင် မည်သည့်အရာမျှ ပြီးပြည့်စုံသည်ဟူ၍ မရှိဘဲ၊ "အရာအားလုံးသည် အကျိုးနှင့် အကြောင်းသာရှိပြီး တစ်ခုအပေါ်တစ်ခု မူတည်နေကာ အစဉ်တည်မြဲသည် ဟူ၍မရှိကြပါ" မျိုးဆက်သစ်တို့သည် ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသည့် တရားတော်ကို လက်ခံကြရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ယင်း တရားတော်မှာ "ဖြစ်-ပျက်၊ ဖြစ်-ပျက်" ဆိုသည့် တရားပင်ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်ကို-အမှန်ဟု လည်းကောင်း၊ အမှားကို အမှားဟု လည်းကောင်း၊ မိမိတို့ ကိုယ်ကို-မိမိတို့ဟု တိတိကျကျစဉ်းစားတတ်သူ ဟူသမျှ သည် အမှန်တရားကို

သိရှိနားလည် နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်၊ မျိုးဆက်သစ်တို့သည် အမှန်တရားကို သိရှိနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းရန် သာလိုပါသည်။ ယင်းသို့ကြိုးပမ်းရာတွင် လိုအပ်သော အရာ (၃)မျိုးရှိရာ ယင်း (၃)မျိုးအနက် တစ်မျိုးကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတစ်မျိုးမှာ တခြားမဟုတ် ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသည့်အတိုင်း လိုက်နာအားထုတ်ကျင့်ကြံရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓက "သတ္တဝါအားလုံးအပေါ် "မေတ္တာနှင့် ကရုဏာထားရေး"ကို ဟောကြားထားပြီး၊ တကယ့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများစုသည်ပင် ဗုဒ္ဓကဟောကြားချက် အရေးကြီးပုံကို မေ့လျော့နေကြပါသည်။ မူလအစကတည်းကပင် မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် သတ္တဝါအနန္တတို့၏ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာချမ်းသာရေးအတွက် တရားတော်များကို ဟောကြားသင်ကြားခဲ့ပါသည်။

ဗုဒ္ဓ၏သင်ကြားချက်များအနက် လူ့ကျင့်ဝတ်နှင့်ဆိုင်သော "သမ္မာဝါစာ=ကောင်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ သမ္မာကမ္မန္တော=ကောင်းသောအမှုကိုပြုလုပ်ခြင်းနှင့် သမ္မာအာဇီဝ= ကောင်းသောအသက်မွေးမှုဖြင့် အသက်မွေးခြင်း"ဆိုသည့် အချက် (၃)ချက်ပါဝင်သည်ကို မျိုးဆက်သစ်တို့ နားလည် သဘောပေါက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သမ္မာဝါစာဆိုရာ၌ "မုသား၊ မိတ်ခွဲ၊ ဆဲရေး၊ ပြိန်ဖျင်း" အပယ်ဆင်းလေးသင့်ဝစီကံဆိုသည့် ဝစီက (၄)ပါးကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်း ပါဝင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ "ကျိုးရှိ၊ ဟုတ်မှန်၊ သူနာခံလို"သောစကားမျိုးကိုသာ ပြောဆိုရမည်ဖြစ်ပြီး၊ တစ်ဖန်ပြောသောအခါတွင်လည်း "ပြောသင့်သည့်ကာလနှင့် ပြောသင့်သည့်ဒေသ" တွင်သာ ပြောရမည်ဖြစ်ကာ "ပြောစရာစကားမရှိပါက ဆိတ်ဆိတ်သာနေရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သမ္မာကမ္မန္တ–ကောင်းသောအမှုကိုပြုခြင်းဆိုရာ၌ "သက်သတ်၊ ခိုးဝှက်၊ အိမ်ရာဖျက်"၊ သုံးချက် ကာယကံ ဆိုသည့်အတိုင်း၊ "သူတစ်ပါးအသက်ကို သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးပစ္စည်းကို ခိုးယူခြင်း၊ သူတစ်ပါးသားမယားတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်း"တို့ မပြုရဟု ဗုဒ္ဓက တားမြစ်တော်မူခဲ့သည့်အပြင်၊ "အကျင့်စာရိတ္တ ကောင်းမွန်သော၊ အဖြဴရှိသော၊ အပြစ်ကင်းသောအမှုများကို သာပြု၍ သူတစ်ပါးကိုကူညီလျှင်လည်း ဤနည်းအတိုင်းသာ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သမ္မာ အာဇီဝ= ကောင်းသော အသက်မွေးခြင်းပြုရမည်ဆိုရာ၌ သူတစ်ပါးကို ထိခိုက်နစ်နာမှု မရှိစေရန် သတိပြုရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားက ဟောကြားတော်မူသည်။

မျိုးဆက်သစ်တို့ကို စာရိတ္တမကျိုင် ကြံခိုင်အောင်သင်ကြားပေးခြင်းသည် သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်ချမ်းသာရေးအတွက်ဖြစ်ပြီး၊ စာရိတ္တမကျိုင် ကြံခိုင်ခြင်းသည် အသိတရား ပိုမိုမြင့်မားရေး အတွက်လည်း လိုအပ်သောအုတ်မြစ်ဖြစ်သည် ဆိုသောအချက်ကို မျိုးဆက်သစ်တို့ နားလည် သဘောပေါက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့စာရိတ္တမကျိုင် မခိုင်မြဲပါက မိမိတို့၏ စိတ်ဓာတ်လည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မလာနိုင်ပါ။ စာရိတ္တမကျိုင် ကြံခိုင်မှသာ လူလူချင်း မေတ္တာ ကရုဏာထားနိုင်သည့် လူ့ဘောင် ပေါပေါက်လာနိုင်မည်ပါသည်။

ပဓာနနာယကဆရာတော်ကြီးများနှင့်
သံဃာတော်အရှင်မြတ်များဘုရား၊
ကမ္ဘာနိုင်ငံအသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့်
သံအမတ်ကြီးများ
ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမကြီးတို့

စာရိတ္တကောင်းမွန်ခြင်း၏ တန်ဖိုးကိုသာမက "လူ့ကျင့်ဝတ်"အကြောင်းကို ပို၍အလေးထားပြောကြားလိုပါသည်။ "လူတိုင်းသည် ဥပဒေအရာတွင် အတူတူပင်ဖြစ်သည်"ဟု အစိုးရတိုင်းက ပြောကြား

ကြသော်လည်း နေ့စဉ်ကြုံတွေ့နေရသော လောကကြီးတွင်မူ ဤသို့မဟုတ်ဘဲ "ပြောင်းပြန်" ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့မြင်နေရပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ "ကရဏာတရား"သည် ပြည်သူလူထုအများစုအတွက် မဟုတ်သည်ကို တွေ့မြင်နေရသည်မှာ အံ့သြဖွယ်ရာမဟုတ်တော့ပါ။ ကျွန်ုပ်တို့သည် "စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် ကြွေခိုင်သော ကမ္ဘာကြီး" ဖြစ်လာစေချင်ပါသည်။ ဤသို့သော ကမ္ဘာကြီးဖြစ်လာရန် ကျွန်ုပ်တို့ဘာမျှ မတတ်နိုင်သေးသည့်အပြင် 'နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းကြီး' ဟုခေါ်တွင်သော အဖွဲ့ကြီးကလည်း စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် ကြွေခိုင်သောကမ္ဘာကြီး ဖြစ်လာအောင် လုပ်ဆောင် နိုင်စွမ်းမရှိပါ။ တိတိကျကျ ပြောရမည်ဆိုပါက ကျွန်ုပ်တို့သည် ဂုဏ်သိက္ခာအကျခံကာ စာရိတ္တပိုး၍ကောင်းသော ကမ္ဘာကြီးဖြစ်လာအောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်ကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓက "မိမိတို့သည် မိမိတို့ ပြောသလို ပြုလုပ်ကြမည်ဆိုပါက သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း မိမိတို့က ရှေ့ဆောင်လမ်းပြ ပြုလုပ်သွားနိုင်မည် ဖြစ်သည်"ဟု ပြောခဲ့ပါသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ သူတစ်ပါးကို ဘာတွေလုပ်သင့်သည်ဟုမပြောမီ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်က လုပ်ပြသင့်ကြောင်းဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်သည် အုပ်ချုပ်သူလူတန်းစားများ မလုပ်ခဲ့ကြသည့် အချက်ဖြစ်သည်။ ဤအားနည်းချက်သည် ယခုခေတ် မျိုးဆက်သစ်တို့အဖို့ သိသိသာသာ မထိခိုက်သေးသော်လည်း သို့ရာတွင် လာမည့်အနာဂတ် မျိုးဆက်သစ်တို့က နောင်တော့်နောင်တော်များ ပြီးခဲ့သည့် နှစ်(၅၀)ခန့် တည်ဆောက်ရန်ကြိုးပမ်းခဲ့သည့် ငြိမ်းချမ်း၍ သာယာသောလူ့ဘောင်၊ ကရဏာတရား ပြည့်ဝသောလူ့ဘောင်ကြီးကို ယုံကြည်မှုလုံးဝကင်းမဲ့သွားလောက်အောင် စိတ်ပျက်သွားနိုင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ စိတ်ပျက်သွားပါက ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော လူ့ဘောင်ကြီးဖြစ်ရေးကို လမ်းပြပေးသလို ဖြစ်သွားနိုင်သည့်အပြင် တစ်ဘက်၏အတွေးသည်ပင် အခြားတစ်ဘက်အတွက် အဖျက်လက်နက် ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် အာသေဘကမင်းကြီး မိန့်ကြားသကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုသည်မှာ အာဏာရရှိရေးအတွက် တိုက်ပွဲများစွာကို စွန့်လွှတ်သည့် လူ့ဘောင်ဖန်တီးရေးဖြစ်ကာ အောင်နိုင်သူရော ရှုံးနိမ့်သူပါ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်စလုံးအဖို့ ငြိမ်းချမ်း၍အေးချမ်းသာယာမှုကို ဖော်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ လူသန်းပေါင်းများစွာကို လက်နက်အားကိုးဖြင့်တိုက်ခိုက်သည့် စစ်ရေးနှင့် စီးပွားရေးအရတိုက်ခြင်းဖြင့် အောင်မြင်ခြင်းထက် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ အောင်နိုင်သော၊ လူသားတို့ကိုပို၍ ရိုသေလေးစား ထိုက်သော လူ့ဘောင်ကြီးဖြစ်ပြီး "ကရဏာတရား"သည် "ငြိမ်းချမ်း၍ ချစ်ကြည်ပြီးသဟဇာတ" ဖြစ်သော ကမ္ဘာကြီးတွင် အလုပ်အတွက် တွန်းအားဖြစ်သင့်ပါသည်။ လိုအပ်သောဇီဝမ်ခံပစ္စည်းမှန်သမျှ ပြည့်စုံနေသောကြောင့် လောကကြီးကို ကျေနပ်အားရမနေဘဲ ဘဝ၏ အမြင့်ဆုံးသောပန်းတိုင်အထိ သစ္စာတရားကို လွှမ်းမိုးသော အမြင့်ဆုံးသော နောက်ဆုံးပန်းတိုင်အထိ ရောက်အောင်ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

လူ့ဘောင်နှင့်ပတ်သက်သော ဗုဒ္ဓ၏အယူအဆများကို အချို့က သဘောမတူကြချေ။ သို့ဖြစ်ရာ မိမိတို့၏အမြင် အယူအဆများကို ဖေါ်ပြရန်ကြိုးပမ်းနေသော အခြားသူများလည်း ရှိနေကြသည်။ ၎င်းတို့ကို ဗုဒ္ဓဘာသာတို့အနေဖြင့် ဗုဒ္ဓသင်ကြားခဲ့သည့်အတိုင်း ရိုသေလေးစားကြရမည်ဖြစ်သည်။ တူညီမှုမရှိသော ဤသူများမှာ ၎င်းတို့၏သဘောတရားရေးရာ ကွဲလွဲချက်များ ရှိကြမည်မှာ မုချဖြစ်သည်။ လူဆိုသည်မှာ ကောင်းသောအရည်အချင်းရှိနိုင်သလို မကောင်းသောစရိုက်များလည်း ရှိနိုင်သော သတ္တဝါဖြစ်ရာ မိမိ၏မကောင်းသောစရိုက်များ လျော့ပါးစေရန်အတွက် မည်သည့်လူ့ဘောင်သည် ပို၍ကောင်းသော လူ့ဘောင်ဖြစ်သနည်းဟု စဉ်းစားတွေးခေါ်တတ်ကြသည်။ ထိုလူသည် ပြဿနာ၏ အဓိကလိုအပ်ချက်ဖြစ်သော "ကရဏာ"တရား ကို မေ့ထားတတ်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကမူ ၎င်းကို မေ့မထားပါ။

ဗုဒ္ဓဘာသာအဖို့ မိမိတို့သည် လူသတ္တဝါမှန်သမျှကို ရိုသေလေးစားပါသည်ဟူ၍ ပြောရုံသက်သက် မဟုတ်ဘဲ ယင်းကဲ့သို့ ရိုသေလေးစားကြောင်း ပြသရမည်ဖြစ်သည်။ ယဉ်ကျေးမှုဟူသမျှ၏ ဒုက္ခနှင့် ပဋိပက္ခမှုများ၏ဇာစ်မြစ်သည် သူတစ်ပါးကို ရိုသေလေးစားမှုမရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဟန်ချက်ညီညီ လုပ်ဆောင်ခွင့်ရှိသော လူ့ဘောင်ကို ကြည့်၍ စွပ်စွဲအပြစ်တင်နေမည့်အစား လူ့ဘောင်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်ဆံရာတွင်ကြုံတွေ့ရမည့် ကွဲပြားဆန့်ကျင်သည့်အချက်များကို လျော့ပါးသွားအောင်လုပ်ဆောင်ရန် ဖြစ်သည်။ လူတိုင်းလူတိုင်းသည် မည်သို့ ဖြစ်သည်ကိုသိရှိရန် လိုအပ်ပြီး သူတစ်ပါးအတွက် တာဝန်ယူရန် မည်သူမျှဆန္ဒမရှိကြပါ။ မည်သည့်စနစ်မျှ ကောင်းလည်းမကောင်းနိုင်သလို ဆိုးလည်းမဆိုးနိုင်ပဲ စနစ်မှန်သမျှသည် အနှေးနှင့်အမြန်ဆိုသလိုပင် အန္တရာယ်နှင့်ကြုံတွေ့ရမည်သာဖြစ်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မည်သည့်အရာမျှ မတည်မြဲသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ စနစ်တစ်ခုသည် အခြားသူတစ်ပါးတို့၏ လက်ခံမှုအပေါ်တွင် မူတည်နေပေရာ ဥပမာ လူနည်းစုကို လူများစုက လက်ခံခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ လက်ခံခြင်းဟူသည် အခြားသူတစ်ပါးကို ယင်းတို့၏သမိုင်းကြောင်းအရ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် စိုးရိမ်ပူပန်စရာမလိုဘဲ ပြန်လည် သုံးသပ်နိုင်ရန် အခွင့်အရေးပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သူတစ်ပါးတို့ကို လက်ခံခြင်း ဆိုသည်မှာ မိမိကိုယ်မိမိ လက်ခံခြင်းပင်ဖြစ်ရာ ၎င်းကိုပင်လျှင် "ကရဏာတရား"ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

ပဓာနနာယကဆရာတော်ကြီးများနှင့်
သံဃာတော်အရှင်မြတ်များဘုရား၊
ကမ္ဘာနိုင်ငံအသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့် သံအမတ်ကြီးများ
ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမကြီးတို့

ဤကဲ့သို့သော ကရဏာတရား ထားရှိလာနိုင်ရန် ကျွန်ုပ်တို့သည် သည်းခံကြရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းသို့သည်းခံခြင်းဖြင့် များစွာသောကိစ္စအဝဝကို ကျော်လွှားနိုင်ကာ တည်ငြိမ်အေးဆေးသောအဆင့်သို့ ရောက်ရှိလာနိုင်ပါသည်။ လူတို့တွင် ပညာတစ်မျိုးရရှိရေးအတွက် အဓိကထားသည့် ပညာမျိုးမဟုတ်ဘဲ ခံနိုင်ရည်ရှိမရှိစမ်းသပ်၍ မိမိကိုယ်မိမိ ခံနိုင်ရည်ရှိကြောင်း အတည်ပြုနိုင်သည့်ပညာပင်ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းသို့သော ပညာမျိုးကို လက်ကိုင်ထားသူများဖြစ်သည့် ကျွန်ုပ်တို့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် မျိုးဆက်သစ်တို့လက်ခံနိုင်ကြမည့် နည်းလမ်းကို ပြသရန်လိုအပ်ပါသည်။ မျိုးဆက်သစ်တို့အနေဖြင့် စိတ်ဓာတ်တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် စတင်ဆောင်ရွက်လိုကြသူများဖြစ်ရာ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ဤလမ်းကိုပြရန် ဗုဒ္ဓ၏သင်ကြားချက်များအတိုင်း ကရဏာတရား ပေါ်ပေါက်လာစေမည့်နည်းလမ်းကို လက်တွေ့ပြသရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဤသို့လက်တွေ့ပြသခြင်းဖြင့် စိတ်ချမ်းသာမှု ရရှိကြမည်ဖြစ်ရာ တစ်နေ့သောအခါတွင် သတ္တဝါအားလုံးတို့သည် ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသည့် တရားတော်အတိုင်း ဆောင်ရွက်လာကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓ၏တရားတော်မှာမည်သူမဆို တိုက်ပွဲတစ်ခုတွင် သန်းပေါင်းများစွာသော စစ်သည်တို့ကို နိုင်အောင်တိုက်ခိုက်နိုင်သော်လည်း မိမိကိုယ်မိမိ အောင်နိုင်သူသာလျှင် အကြီးမြတ်ဆုံးသော အောင်နိုင်သူဖြစ်ကြောင်း ရှင်တော်ဘုရားက ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

သဗ္ဗေသတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တု
အဗျာပဇ္ဈာ ဟောန္တု
အနီဃာ ဟောန္တု
သုခီအတ္တာနံ ပရိဟာရန္တု

သတ္တဝါဟူသမျှ -
-စိုးရိမ်ကင်းကြပါစေ
-ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ
-မိမိကိုယ်မိမိ ချမ်းသာအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါစေ။

ဂရုတစိုက် နာယူကြ၍ ကျေးဇူးတင်ပါသည်

သံဃရာဇာ ဘိုကရီ
ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ

ဂျာမဏီနိုင်ငံ

ဂျာမန်ဗုဒ္ဓဘာသာသမဂ္ဂမှ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ချစ်ခင်လေးစားအပ်တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဓလေ့ထုံးစံမျိုးစုံက ကိုယ်စားလှယ်တော် အရှင်သူမြတ်များ၊ နိုင်ငံနဲ့ယဉ်ကျေးမှု အသီးသီးမှ ဂုဏ်သရေရှိ ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများ

ဂျာမန်ဗုဒ္ဓဘာသာသမဂ္ဂကိုယ်စား ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့က ခေတ်သစ်ကာလမှာ စစ်မှန်တဲ့ ဗုဒ္ဓဓမ္မထိန်းသိမ်းရေးနဲ့စပ်လျဉ်းတဲ့ အကြောင်းအရာတွေကို ဖလှယ်နိုင်ဖို့အတွက် ကျင်းပတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပပေးသူတွေကို အလွန်ကျေးဇူးဥပကာရ တင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ ထေရဝါဒ နဲ့ မဟာယာန (ဝဇြရာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ အပါအဝင်) ဗုဒ္ဓရှင်သူမြတ်ရဲ့ ဟောကြားချက်တွေကို လိုက်နာသူတွေအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနဲ့ ညီညွတ်ရေးကို ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ ဒီတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲမှာ ပါဝင်ခွင့်ရတဲ့အတွက် အလွန်ပျော်ရွှင်မိပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင့်ငါးရာက သကျမုနိ ဗုဒ္ဓဘုရားရဲ့ သင်ကြားချက်တွေဟာ ယဉ်ကျေးမှုနောက်ခံအမျိုးမျိုးရှိတဲ့ လူသားတို့အတွက် အလွန်အထောက်အကူပြုကြောင်း သက်သေထူခဲ့ပါတယ်။ ပါဠိဘာသာနဲ့ သက္ကတဘာသာတို့မှာ ဖေါ်ပြထားတဲ့ စစ်မှန်တဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့ ပိဋကကျမ်းတွေကို အခြေခံပြီး ဗုဒ္ဓရဲ့သင်ကြားချက်တွေဟာ အံ့သြဖွယ်ရာကောင်းလောက်အောင် ပျော့ပျောင်းပါတယ်၊ ထာဝရပျော်ရွှင်မှုရရှိရေးအတွက် ဒုက္ခက လွတ်မြောက်ရေးကို ရှာဖွေနေတဲ့ လူပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးရဲ့ လိုအပ်ချက်ကို လိုက်လျောညီထွေ အကျိုးပြုစေကြောင်း သက်သေပြခဲ့ပါတယ်။ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာမှာ လူပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးရဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို အမျိုးမျိုး တုံ့ပြန်မှုတွေကြောင့် များစွာကွဲပြားတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဓလေ့ထုံးစံတွေ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါတယ်။ အားလုံးဟာ အတ္တအခြေခံတဲ့ ဥပါဒါန်နဲ့ အယူအဆ ကန့်သတ်ချက်တို့ကို ကျော်လွန်ပြီး စစ်မှန်တဲ့ ပျော်ရွှင်မှုတို့ကို အကောင်အထည်ဖေါ်စေမှု (သို့) သစ္စာလေးပါးတရားကို သဘောပေါက်နားလည်စေမှုကို အခြေခံကြပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဓလေ့ထုံးစံတစ်ရပ် (သို့)ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေနဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမတွေရဲ့ စစ်မှန်မှုနဲ့ ပြည်သူတွေရဲ့ အားထားယုံကြည်မှုရရှိဖို့အတွက် မဆွဲဆောင်နိုင်တော့ဘဲ ကျဆင်းလာတယ်ဆိုရင် ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမတွေကို အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ရင်ထဲနှလုံးသားထဲရောက်အောင် မှန်မှန်ကန်ကန် မဆောင်ရွက်နိုင်လို့ဖြစ်ပြီး အဲဒီလိုမဆောင်ရွက်နိုင်တာဟာလည်း အဲဒီနိုင်ငံရဲ့ ဓလေ့ထုံးစံနဲ့ ခေါင်းဆောင်များ အပေါ်မှာ အဓိကမူတည်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို လိုက်နာကျင့်ကြံသူတို့ဟာ စည်းကမ်းကို လိုက်နာမှုအသိဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် ရယူမှုကိုလည်းကောင်း၊ စည်းကမ်းကိုကျင့်သုံးမှုကိုလည်းကောင်း သိရှိနားလည်ပြီး အတွေ့အကြုံ ရင့်ကျက်ခိုင်မာသူများ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဂျာမဏီနိုင်ငံမှာ ဗုဒ္ဓဝါဒဟာ အလွန်သက်တမ်းနဲသေးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် (၁၉၉၅)ခုနှစ်မှာ ဂျာမန်ဗုဒ္ဓဘာသာသမဂ္ဂ တည်ထောင်ပြီးကတည်းက ၎င်းအဖွဲ့အစည်းဟာ ဗုဒ္ဓဓမ္မကို သိမြင်ရရှိဖို့ ကြိုးပမ်းတဲ့အခါမှာ အမျိုးမျိုးသော ဗုဒ္ဓဘာသာဓလေ့ထုံးစံများဖလှယ်ရာ စင်မြင့်အဖြစ် ဖွဲ့ဖြိုးတိုးတက်လာခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုဏ်းတွေအကြား (ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်တဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်အကြား) အာဃာတတွေ၊ နားလည်လွဲမှားမှုတွေကို အောင်မြင်စွာကျော်လွှားနိုင်ခဲ့တဲ့ နှစ် (၅၀) သမိုင်းကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး အပြန်အလှန် လေးစားမှုနဲ့ နားလည်မှု-စတာတွေ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလာတာကို တွေ့ရှိရပါတယ်။

မျက်မှောက်ကမ္ဘာမှာ အတိတ်ကာလထက် သွားလာရေးမှာ လွယ်ကူလာလို့ များပြားတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဓလေ့ထုံးစံတွေ အကြားမှာရှိတဲ့ ကွဲပြားမှုတွေဟာ လျော့နည်းကျဆင်းလာပါတယ်။ ဒီလို နဲ့ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှာ ဗုဒ္ဓဘုရား၏ သင်ကြားချက်ကို ဓလေ့ထုံးစံအမျိုးမျိုးတို့နဲ့ လေကျင့်မှုကြောင့် ပွင့်လာတဲ့ လှပတဲ့ ပန်းပေါင်းများစွာကို လေးစားမြတ်နိုးလာကြပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ ကြီးမားတဲ့ အသိဉာဏ်ကို ဘက်ပေါင်းစုံ ဖေါ်ပြမှု (သို့) ယဉ်ကျေးမှုအားလုံးနဲ့ သင့်တော်ပြီး ရတနာအဖြစ် ဝေငှတဲ့အံသိဉာဏ် (သို့) စစ်မှန်တဲ့ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိဖို့အတွက် ဒုက္ခကလွတ်မြောက်ရေးရရှိဖို့အတွက် ရည်ရွယ်တဲ့ အသိဉာဏ်အဖြစ် အပြန်အလှန်လေးစားကြပါစို့။

ဒီငြိမ်းချမ်းရေး (သို့) စစ်မှန်တဲ့ ဓမ္မကိုကျင့်သုံးမှုကြောင့်ရရှိတဲ့ လက္ခဏာ၊ အတ္တအစွဲအလမ်းကကင်းလွတ်တဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးဟာ ဒီနေရာကပျံ့နှံ့ပြီး သတ္တဝါအားလုံးရဲ့ နှလုံးသားမှာ ထိတွေ့ပျံ့နှံ့ကြပါစေ။

ကောင်းမြတ်တဲ့ ဆန္ဒနဲ့ -

ဂျာမန်ဗုဒ္ဓဘာသာသမဂ္ဂရဲ့ကိုယ်စား

အရှင်သူမြတ်လှားမား လွန်ဒရပ် နှင့်
ကိုယ်စားလှယ်များ

ဘိက္ခု သုခစိတ္တော၊ ဂျာမန်ဗုဒ္ဓဘာသာယူနီယံ၊ မြူးနစ်မြို့တော်၊ ဂျာမဏီ၏ သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

သံဃမဟာနာယက ဆရာတော်ကြီးများ

ဂုဏ်သရေရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များ

ဓမ္မနောင်တော်၊ ညီတော်၊ ညီအစ်မတော်များ

မြင့်မြတ်သော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉)ရက်မှ (၁၁)ရက်နေ့ထိ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပနိုင်ရန် စီမံဆောင်ရွက်ပေးသော ထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပရေးကော်မတီအား လှိုက်လှိုက်လဲလဲ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ ကိုးကွယ်မှုဘာသာ တစ်ခုတည်းမှ ခေါင်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဗုဒ္ဓတရားတော်နှင့် ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာများကို ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရန် အညီအညွတ်စုဝေးလာကြသည်မှာ ကြုံတောင့်ကြုံခဲသည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့ဤအချိန်ဤနေရာသို့ မလာရောက်နိုင်ကြသည့်သူများ (အချို့မှာ ကွယ်လွန်သွားကြပြီးဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ အခြားတာဝန်များရှိ၍သော်လည်းကောင်း၊ လာရန်အခက်အခဲရှိ၍သော်လည်းကောင်း၊ အချို့ ဝေးကွာလှမ်းသည့်ဒေသများတွင် တရားဘာဝနာများ ရှုမှတ်ပွားများနေကြ၍ လည်းကောင်း)သည် မိမိတို့ရှိနေရာမှ ဤညီလာခံကြီးအောင်မြင်စေရန် ဆုမွန်ကောင်းများ ပို့သနေကြလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမများအား သတ္တဝါဝေနေယျများ အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းစေရန် တန်ဖိုးရှိလှသည့် အချိန်များကို လိမ္မာစွာ အသုံးချကြပါစို့၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သံဃာထုကြီး တိုးတက်ကြီးပွားရေးနှင့် ညီညွတ်ရေးအတွက် အဆုံးအမများ ထားခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

ဥရောပတွင် နေထိုင်ကြသည့် အနောက်တိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များသည် အာရှနိုင်ငံများရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့များအရာတွင် များစွာကွဲပြားခြားနားကြပါသည်။ အနောက်နိုင်ငံရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဆရာများသည် သိမ်ဝင်ရဟန်းများ မဟုတ်ကြသကဲ့သို့ လူအများကလည်း ယောကျ်ားနှင့် မိန်းမတန်းတူညီတူ အခွင့်အရေးပေးရမည်ဟု မျှော်လင့်သူများဖြစ်ကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကလည်း အမျိုးသမီးများသည် သံသရာမှ လွတ်မြောက်လမ်းကို ယောကျ်ားများနည်းတူ ရရှိနိုင်သည်ဟု ဟောကြားညွှန်ပြခဲ့ပါသည်။ ကျွန်ုပ်အနေနှင့်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အမျိုးသမီးများ၏ ပညာရေးကဏ္ဍကို တိုးမြှင့်ပေးရန်မျှော်လင့်ပြီး ယခုကဲ့သို့ အရေးပါလှသော အစည်းအဝေးများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသမီးခေါင်းဆောင်များ ပိုမိုတက်ရောက်လာကြသည်ကို တွေ့မြင်လိုပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများကို ခိုင်မာရှင်သန်လာစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး မျက်မှောက်ခေတ်စိန်ခေါ်မှုများကို မည်သို့မည်ပုံ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသင့်သည်ကို နက်နက်နဲနဲ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်နိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်ရိုးသားစွာမျှော်လင့်ပါသည်။

ညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြားခံရသည့်အတွက် အထူးဂုဏ်ယူပါသည်။

အားလုံးကိုကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ဘိက္ခု သုခစိတ္တော

ဂျာမဏီ

စကၠဝပူ သမ္မတနိုင်ငံ

စကၠဝပူ ဗုဒ္ဓတရားရိပ်သာ ဆရာတော် ဝေရာယောဒ သရထ မဟာထေရ (စကၠဝပူ ဗုဒ္ဓကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာ) ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းတွင် မြင့်မြတ်၍ ထူးခြားလှသည့် ကထိကတစ်ရပ်ဖြစ်စေနိုင်သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသော ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပနိုင်ရေးအတွက် စည်းရုံးဆောင်ရွက်နေသူများကို လွန်စွာဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြင့် ဂုဏ်ပြုမိပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းကြောင်းအရ ဘုန်းတော်အနန္တနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် မကြာမီပင် ပထမဆုံးအကြိမ် သံဂါယနာတင်ခြင်းကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ နှစ်တစ်ရာကြာပြီးနောက် ကာဠာသောက မင်းကြီး၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ဒုတိယအကြိမ် သံဂါယနာတင်ခြင်းကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ပင် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

တစ်ဖန် ဘုန်းတော်အနန္တနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် (၂၃၆)နှစ်အကြာတွင် ဓမ္မာသောကမင်းကြီးလက်ထက်၌ တတိယအကြိမ် သံဂါယနာတင်ခြင်းကို အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်ပင် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

ဤသမိုင်းကြောင်း မှတ်တမ်းများအရ သံဂါယနာတင်ပွဲများကို အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ကျင်းပပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း သမိုင်းဝင်သံဂါယနာတင်ပွဲကို ကျင်းပခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ ထိပ်သီးညီလာခံကို ကျင်းပခြင်းမှာ လွန်စွာမြင့်မြတ်လှသော ဗုဒ္ဓဘာသာအစဉ်အလာကို မြန်မာနိုင်ငံက ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း ပြသနိုင်၍ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် လွန်စွာဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သစ္စာတရားဟောကြားချက်များ ထာဝရတည်ရှိစေရေးဆိုသည့် မြင့်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကျင်းပမည့် ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသည် အချိန်အခါ သင့်မြတ်စွာ ကျင်းပသည့် အခမ်းအနားဖြစ်ပေသည်။ ကမ္ဘာကြီးသည် အကြမ်းဖက်မှုများ၊ စစ်ပွဲများနှင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော ကြမ်းတမ်းရက်စက်မှုများဖြင့် လွှမ်းခြုံလျက် ရှိပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ခေတ်တွင် အမျိုးသားအမျိုးသမီးတို့သည် ထာဝရ မှန်ကန်နေသည့် ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမ ဩဝါဒအပေါ်တွင် အခြေခံသည့် အကြမ်းဖက်မှုမပြုရေး၊ မေတ္တာထား ရှိရေး၊ ကရုဏာပွားများရေး-ဟူသော လမ်းကြောင်းများမှ သွေဖီလျက် ရှိပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် လူ့လောကကို စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ချမ်းမြေ့မှု ရှိစေရေးအတွက် အလေးအမြတ်ထားသော မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မဆို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ မြင့်မြတ်လှသော ဤထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပရေးအတွက် ဦးဆောင်မှုပြုသော မြန်မာ နိုင်ငံကို အလွန်ပင် ကျေးဇူးတင်ကြပါလိမ့်မည်။

ဤထိပ်သီးညီလာခံကြီး၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာလည်း ငြိမ်းချမ်းရေး၏ မြင့်မြတ်လှသော အရှင်သခင်ဖြစ်သည့် ဗုဒ္ဓဘုရား၏ အခါခပ်သိမ်း မှန်ကန်နေသော ဟောကြားချက်များကို လူ့လောကကြီးတစ်ခုလုံး ကြားနာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စစ်ကြောင့်ပျက်စီးခဲ့ရသော ဤကမ္ဘာတွင် ဗုဒ္ဓ၏ သတိပေးဟောကြားချက်များသည် ငြိုးငွေ့ဖွယ်ရာကောင်းသည့် ခြောက်သွေ့သော ကန္တာရတွင် ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာကောင်းသည့် မိုးပေါက်များကျလာ၍ အေးမြစေသကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်စေပါလိမ့်မည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရဟန်းသံဃာများနှင့် သူတော်စင်အားလုံးတို့သည် ကြီးမား၍ တုန့်ပြန်ခြင်းကင်းသော ဤဗုဒ္ဓညီလာခံကြီး အောင်မြင်မှုရရှိရေးအတွက် မိမိတို့ တတ်စွမ်းသမျှ နည်းများမဆို ပါဝင်ကူညီဆောင်ရွက်ကြပေလိမ့်မည်။ ကျွန်ုပ်အနေဖြင့်မူ သမိုင်းဝင်ဘာသာရေးအခမ်းအနားကြီး၌ ပါဝင်ခွင့်ရရန် ဖိတ်ကြားခံရသည့်အတွက် အလေးအနက် ဂုဏ်ယူမိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင်းပမည့် ဤဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးမှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် သဟဇာတဖြစ်ရေးဆိုသည့် စိတ်ဓါတ်များ ဖြာထွက်ကာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူသားအားလုံးတို့အား ပို၍ကောင်းမွန်သော ကမ္ဘာကြီးအဖြစ် ပြောင်းလဲပေးနိုင်မည့် အင်အားအဖြစ်တည်ရှိနိုင်မည်ဟု လုံးဝမျှော်လင့်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံကြီးသည် ကြိုတင်မျှော်မှန်းထားသည့်အတိုင်း ထူးကဲထိုက်တန်စွာ အောင်မြင်မှုရပါစေဟု ဆန္ဒပြုပါသည်။

ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်ကြောင့် သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်တွင် ပျော်ရွှင်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းမှု၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဝမ်းမြောက်မှုများ သွန်းလောင်းနိုင်ပါစေ၊ အားလုံးသော သတ္တဝါများ ကျန်းမာချမ်းသာကြပါစေ။

ဆရာတော် ဝေရာယောဒသာရဒ
မဟာထေရ

စက်ာပူ

ထိုင်းနိုင်ငံ

ထိုင်းနိုင်ငံ သံဃရာဇာ ဆရာတော် ဖရားဉာဏသံဝရ ထံမှ သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)
ဗုဒ္ဓဘာသာကိုယ်စားလှယ်တော်အပေါင်းတို့ -

၂၀၀၄-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်မှ (၁၁) ရက်ထိ ကျင်းပပြုလုပ်မည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသို့ တက်ရောက်ရန် ပင့်ဖိတ်စာ ရရှိသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်အလွန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်မိပါသည်။ ကျွန်ုပ်၏ ကျန်းမာရေး ကောင်းမွန်ခြင်းမရှိပါ၍ ထိုညီလာခံကြီးသို့ မတက်ရောက်နိုင်ခြင်းအတွက် စိတ်မကောင်းပါ။ သို့ပါသော်လည်း ထိုင်းနိုင်ငံ သံဃကိုယ်စားလှယ်တော်များကို ထိုညီလာခံကြီးသို့ ပါဝင်တက်ရောက်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ သိပ္ပံနှင့် ပြန်ကြားရေးနည်းပညာတို့သည် နေရာဒေသ အနှံ့အပြားတွင် လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲနေပါသည်။ လူသား၏ လိုအပ်မှုနှင့် ဆန္ဒများသည် ယင်းပြောင်းလဲမှုများ၏ နောက်ကို လွှဲရှောင်၍မရဘဲ အဆုံးမရှိ လိုက်ပါလျက်နေပါသည်။ ယင်းတို့က လူတို့အား ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ဆန္ဒကို ရှာဖွေရန် တွန်းအားပေးနေပါသည်။ သို့သော်လည်း လူသားတို့သည် မိမိတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒတိုင်းကို မရရှိနိုင်ကြချေ။ ထိုသို့ မရရှိကြသည့်အခါ လူသားတိုင်းသည် အနည်းနှင့် အများ ဒုက္ခရောက်ကြရပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေမျိုးတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အလွန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အဆုံးအမ၏ လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြစ်သော အနိစ္စ၊ ဒုက္ခနှင့် အနတ္တတရားတို့သည် ဒုက္ခရောက်နေသူတို့အား မိမိလိုချင်သော အရာတိုင်းကို မည်သူမျှ မရရှိနိုင်ကြောင်း၊ မည်သည့်အရာမျှ မတည်မြဲကြောင်းနှင့် မည်သည့်အရာကိုမျှ မစိုးမိုးနိုင်ကြောင်း စသည်တို့ကို နားလည်သဘောပေါက်စေပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာသည် သန့်စင်သိမ်မွေ့ပြီး ကျယ်ပြန့်သော ဘာသာဖြစ်၍ အသိပညာဉာဏ်ဖြင့် ပြည့်စုံသော ဘာသာလည်းဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်များကို ခိုင်မြဲသော အုတ်မြစ်ဖြင့် အနိမ့်မှအမြင့်သို့ အဆင့်ဆင့် တည်ဆောက်ပေးခဲ့ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ရှေးဦးစွာ သီလကို တည်ဆောက်စေခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပဋိပတ္တိ တရားဘာဝနာကို တည်ဆောက်စေပြီး ဆက်လက်၍ ပညာကို တည်ဆောက်စေပါသည်။ သီလသည် ဉာဏ်ပညာကို ဦးတည်သော ပဋိပတ္တိတရား၏ အဓိက အခြေခံတရားတော် ဖြစ်ပါသည်။ ပဋိပတ္တိတရား မရှိပါက ဉာဏ်ပညာ ရရှိလိမ့်မည် မဟုတ်၊ သီလမရှိပါက ပဋိပတ္တိတရား ဖြစ်ပေါ်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါချေ။ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမများသည် လူသား၏ ကာယ၊ ဝစီနှင့် မနော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအတွက် ကြီးမားသော အကျိုးကျေးဇူးများ ဖြစ်လေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာအရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် စဉ်ဆက်မပြတ် အဆင့်မြင့် တိုးတက်မှုပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို လုပ်ဆောင်ကြရမည် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံများ ကြွယ်ဝချမ်းသာလာခြင်းမှာ ထိုနိုင်ငံများ၏ မဖွံ့ဖြိုးသေးသော အစိတ်အပိုင်းများကို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ လူသားများသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိရန် အမှန်ပင် လိုပါသည်။ လူသားများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို လူသား၏ ဖွံ့ဖြိုးဆဲစိတ်ဓာတ်မှ စတင်လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော နည်းလမ်းမှ စတင်ခြင်းမရှိပါက လူသား၏ အခြားအစိတ်အပိုင်းများကို တိုးတက်စေရန် ခက်ခဲပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုလည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများကို အသုံးချ၍

ဗုဒ္ဓဘာသာတိုးတက်မှု ဖွံ့ဖြိုးစေရန် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ တိုးတက်မှု ဖွံ့ဖြိုးစေရေးအတွက် ဖြစ်ပါပေသည်။

လူသားသည် ထိုကဲ့သို့သော ကောင်းကျိုးကို ပြုလုပ်နိုင်၍ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူသားများ၏ ကောင်းကျိုးအတွက် ကျင်းပပြုလုပ်သော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီး ညီလာခံကြီးတွင် ကိုယ်စားလှယ်တော်အားလုံး ကြီးမားသော အောင်မြင်မှုကို ရရှိကြပါစေဟု ဆုတောင်းမေတ္တာ ပို့သလိုက်ပါသည်။

ဆရာတော် ဖရားဉာဏသံဝရ

ထိုင်းနိုင်ငံ သံဃရာဇာ

နီပေါနိုင်ငံ

နီပေါနိုင်ငံ ဝိရှ်ဝရှန်တိဝိဟာရမှ ဘိက္ခု အရှင် ဉာဏပူနိက မဟာထေရ် ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ဆရာတော် သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်များ၊
ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး စီမံဆောင်ရွက် နေသောပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၊
ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်ကြီးများ၊
ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများနှင့် ညီလာခံကြီး သို့ တက်ရောက်လာသော မင်းပရိသတ်အပေါင်းတို့-

ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ နီပေါနိုင်ငံ ကိုယ်စားပြုတက်ရောက်ခွင့်ရပါသဖြင့် နှစ်ထောင်းအားရစွာဖြင့် အနမောဒနာပြုရပါကြောင်း တင်ပြလိုပါသည်။ လူသားတို့အား အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ခြိမ်းခြောက်လျက်၊ စစ်မက်ဖြစ်ပွားစေပြီး၊ နောက်ဆုံးတွင် ပျက်စီးခြင်းသို့ ပို့ဆောင်နေကြသော ယခုလို အချိန်အခါတွင် ငြိမ်းချမ်းမှုကို မျှဝေခံစားရေးအတွက် ထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ဖြစ်မြောက်စေရန် ကမကထ ပြုသော ကော်မတီ၏ မွန်မြတ်သောစွမ်းဆောင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုလိုပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် မေတ္တာ၊ ကရုဏာတရားတို့၏ထာဝရတန်ဖိုးကို ဖြန့်ကျက်လာစေရန် သာသနာပြု ကြမည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အပေါင်းတို့သည် ပိုမိုခိုင်မြဲသော ညီညွတ်စည်းရုံးမှု တည်ဆောက်ရန် လိုအပ် ကြောင်းကို သိမြင်လာကြသဖြင့် ဤညီလာခံကြီးသို့ စုဝေးရောက်ရှိလာကြသည်။ ကမ္ဘာကြီးသည်ကား ပဋိပက္ခများ၊ ဖျက်ဆီးမှုများ၊ ရန်လိုမှုများ၊ ကိုယ်ကျိုးသာကြည့်မှုများ၊ တုံ့ပြန်လက်စားချေမှုများ လွှမ်းမိုး ကြီးစိုးရာနေရာကြီးဖြစ်လာလေပြီ။ အကြမ်းဖက်မှုများဖြစ်ပွားနေသော လှောင်ချိုင့်အိမ်ကြီး အဖြစ်သို့ ရောက်နေလေပြီ။ မေတ္တာတရား၊ ကရုဏာတရား၊ စာနာထောက်ထားမှုတရား၊ ဥပေက္ခာတရား (သမာဓိ တည်ငြိမ်မှုများ)စသော အမှန်တရားကို သိရှိဟောကြားတော်မူခဲ့သော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဓမ္မနှင့်သာ ဤကမ္ဘာကြီးကိုပြုပြင်ရပါမည်။ ကမ္ဘာတစ်ခွင် ဒေသအများရှိ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဂိုဏ်းအမျိုးမျိုးတို့ အချင်းချင်း နားလည်သဘောပေါက် လာစေရန်နှင့် စည်းလုံးညီညွတ်ကြပြီး၊ ချစ်ကြည်ရေးခိုင်မြဲစေရန်အတွက် အမြင် သဘောထား၊ အတွေး အခေါ်များဖလှယ်ကြရန်၊ ဒေသစွဲ၊ ဂိုဏ်းစွဲများကို ကျော်လွှားပြီး အစဉ်အလာနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အမျိုးမျိုးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤညီလာခံကြီးသို့ စုရုံးရောက်ရှိလာကြသည်။ ဤညီလာခံကြီး သည် လူသားအားလုံးအတွက် စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းမှု၊ တည်ငြိမ်မှုနှင့် သာယာဝပြောမှုသို့ဦးတည်သော မဟာခြေလှမ်းကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်လာမည်ဟုမျှော်လင့်ပါသည်။

နီပေါနိုင်ငံရှိဗုဒ္ဓဘာသာသည်ကား သိဒ္ဓတ္တဂေါတမ မွေးဖွားချိန်ကတည်းက စတင်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်ငြားလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ၏အလားအလာကို ပြောဟောကြရင်း အချိန်ကြာမြင့်စွာ ပျောက်ကွယ်နေ ပြီးနောက်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာပြန်လည်ရှင်သန်ပေါ်ထွန်းလာရေးကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ကြရသည်မှာ ပဏာမ အဆင့်၌သာ ရှိနေသေးသည်။ ကိုယ်ကျင့်တရား၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုထိန်းချုပ်ခြင်း၊ သမာဓိနှင့် ပညာဉာဏ်တို့ နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို လျော့ကျစေရန်တိုးတက်၍လုပ်ဆောင်ကြရပါမည်။ (ဗုဒ္ဓ)ဟောကြားသော တရားများအနက် "စစ်သည်စိတ်ထဲတွင် စ သန္ဓေတည်သကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းမှုသည်လည်း စိတ်ထဲတွင် စ သန္ဓေတည်သည်" ဟူသော အခြေခံတရားကို ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး လက်ခံယုံကြည်ကြသည်။ နီပေါနိုင်ငံတွင် လူသားတို့၏ဘဝကို ခြောက်လှန့်နေသော လက်ရှိပဋိပက္ခများ လျော့ကျသွားစေရန် ဤညီလာခံကြီးသို့ စုဝေးရောက်လာကြသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့၏ အသိစိတ်များမှ အတွေးအခေါ်အယူအဆများကို ပေါင်းစုရရှိ

လာမည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ စွဲမြဲစွာယုံကြည်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရား၏ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို လိုက်နာကျင့်ကြံခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းမှု ပြန်လည်ရှင်သန်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရာ၌ ကျွန်ုပ်တို့ အောင်မြင်ကြမည်ဟု တထစ်ချ ထင်မြင်ကြပါသည်။ မနုဿလူသားသည်သာ မြင့်မြတ်သော စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် အသိဉာဏ်ပညာတို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် စွမ်းဆောင်နိုင်သည်။ အခြားမည်သည့် သက်ရှိ သတ္တဝါများကမျှ မစွမ်းဆောင်နိုင်ဟု ဗုဒ္ဓဘာသာက လေးနက်စွာဟောကြားခဲ့သည်။ သို့သော် ကမ္ဘာကြီးတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော သက်ရှိသတ္တဝါအားလုံးသည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုသာ အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်းရှာဖွေနေကြသည်မှာ လျှို့ဝှက်ချက် မဟုတ်ပါ။ ထင်ရှားသော အဖြစ်မှန်သာတည်း။ နိပေါနိုင်ငံသည်လည်း ခွင်းချက် မဟုတ်ပါ။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာစည်းစိမ်များ၊ ပျော်ရွှင်မှုများအား လုံး ပိုင်ဆိုင်ရယူနိုင်ရေးအတွက် ငွေကြေးဓန ရရှိရန် လူသားအားလုံး အကြောက်အကန်၊ အပြေးအလွှား သူ့ထက်ငါ ကြိုးပမ်းနေကြသည်။ ကာမဂုဏ် အာရုံများအပေါ် အခြေတည်သော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပျော်ရွှင်သာယာမှုသည် အမှားဖြစ်ကြောင်းကို လူသားများစွာတို့ သဘောပေါက်လာကြသည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့သည် ယခုအခါ ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရှာဖွေနေကြရာ ယင်းငြိမ်းချမ်းမှုသည် သူတို့၏ အသည်းနှလုံး စိတ်များအတွင်း၌ ဖုံးကွယ်ကိန်းအောင်းလျက် ရှိနေသည်ကို မသိရှာကြသေးပါ။ သူတို့သည် ငြိမ်းချမ်းမှုရရေးအတွက် ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမများကို အာရုံပြုရှာဖွေလာကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် သူတို့၏ရှာဖွေမှုကို အဆုံးသတ်သွားစေရန် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် ကူညီနိုင်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီး ညီလာခံနှင့် အလားတူ ထိပ်သီးညီလာခံများက ကမ္ဘာတွင် ငြိမ်းချမ်းမှုရရေးနှင့် စစ်မှန်သော ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှုရရှိရေးအတွက် ဗုဒ္ဓဓမ္မကို ဖြန့်ကျက် ဟောကြားပေးရာတွင် အမြင်ချင်းဖလှယ်ကြရပါမည်။

၁၉၅၄–၅၆ ခုနှစ်များက ဤနေရာ ဤဌာနမှာပင် ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ချိန်က သီရိလင်္ကာနိုင်ငံက မဟာထေရ်ကြီး အာနန္ဒမေတ္တေယျ မိန့်တော်မူခဲ့သော ဩဝါဒမှ အောက်ပါအပိုဒ်ကို ဖော်ထုတ်ပြလိုပါသည်။

ဗုဒ္ဓ၏ဓမ္မတရားကို ဖော်ထုတ်ဖြန့်ကျက်သော ဤကြိုးပမ်းမှု၌ ထိုင်းလင်း၊ သီဟိုဠ် စသော ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဦးဆောင်လမ်းပြဖြစ်လာပါပြီ။

ဗုဒ္ဓသာသနာကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ ဓမ္မတရားကိုဖြန့်ခြင်းအတွက် ရဟန်းရှင်လူ အပေါင်းတို့၏ အားသွန်ခွန်စိုက်၊ စိတ်ရောကိုယ်ပါရှိသော တက်ကြွမှုသည်ကား နိုင်ငံတိုင်း၌ တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်ပွားများလာပါပြီ။ မကြာမီကာလအတွင်း သဗ္ဗညု ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏သာသနာတော်ကြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်းသို့ ပြန်လည်ပျံ့နှံ့ထွန်းကားလာမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ဤသို့ဆောင်ရွက်မှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံအား အခြားသောနိုင်ငံအပေါင်းတို့က ထိုက်တန်စွာဂုဏ်ပြုထောပနာကြပါလိမ့်မည်။

မြန်မာအမျိုးသားတစ်ရပ်လုံး၏ ကြီးပွားတိုးတက်မှုသည်ကား ဗုဒ္ဓသာသနာ၏ ကျေးဇူးတရားကြောင့်သာဖြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာကျဆင်းခြင်းသည် မြန်မာအမျိုးသား တစ်ရပ်လုံး၏ကျဆုံးမှုသာတည်း။

စစ်အတွင်းကာလများကလည်းကောင်း၊ အခြားသောဒုက္ခအမျိုးမျိုး ဘေးအန္တရာယ် အသွယ်သွယ်နှင့်ကြုံသောအခါများကလည်းကောင်း၊ မဆိုင်းမတွ စွမ်းပကားဝီရိယ၊ သူရသတ္တိ၊ ခုခံနိုင်စွမ်းအပြည့်နှင့် ရင်ဆိုင်ရန် မြန်မာအမျိုးသားတစ်ရပ်လုံး အားပေးခဲ့သော ဇာတိမာန်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာထံကရရှိခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် လွပ်လပ်ရေးပြန်လည်ရရှိပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ဗုဒ္ဓသာသနာကြီးပွား တိုးတက်ထွန်းကားရေး၊ သန့်ရှင်းရေးကို မြန်မာအမျိုးသားတစ်ရပ်လုံးကသံနှိုင်းဌာန်ချ ဆောင်ရွက်သည်မှာ မှန်ကန်လှသည်။ ထို့ကြောင့် ဆဋ္ဌသံဂါယနာကြီး အောင်မြင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့သည် သူတို့ယုံကြည်ကိုးကွယ်သော ဘာသာ သာသနာအပေါ် တာဝန်ကျေကြပါသည်။ ထို့အတူ သူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုကိုပါ တာဝန်သိသိ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကြသည်။ မြန်မာတို့သည် အခြားနိုင်ငံ၊ အမျိုးသားများအတွက် စံပြဖြစ်လာသည်။

ဖေါ်မပြဘဲ ချန်ထား၍မဖြစ်သော အချက်တစ်ခု ရှိပါသေးသည်။ အားလုံး သိကြသည့်အတိုင်း ကျွန်ုပ်တို့၏ဘာသာတွင် အပိုင်းသုံးပိုင်းရှိသည်။ ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိနှင့် ပဋိဝေဓတို့ဖြစ်သည်။ ယင်းသာသနာသုံးရပ်အနက် ပထမနှစ်ရပ်ကို အခြားထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများတွင် ယခုအထိ ကျေနပ်ဖွယ်ရာ အခြေအနေတွင် ရှိနေသေးသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ တတိယသာသနာရပ်တွင်မူ အားပျော့နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ပရိယတ္တိနှင့် ပဋိပတ္တိသာသနာနှစ်ရပ် ပြည့်စုံသည် သာမက ပဋိဝေဓ သာသနာသည်လည်း ယနေ့အထိ ရှင်သန်ထွန်းကားနေသည်ဟု ကျွန်ုပ်ယုံကြည်ကြောင်း ရဲဝံ့စွာ ကျွန်ုပ်၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအမြင်ကို ဖေါ်ထုတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်ဟု ကျွန်ုပ်ယုံကြည်သည်။

ဤနေရာတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် အခြားဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများထက် သာလွန်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤလိုနိုင်ငံမျိုးကလူတို့သည် အလွန်တရာ ဘာသာရေး ကိုင်းရှိုင်းသူများဖြစ်ပြီး သူတို့၏ ဘာသာအတွက် အချိန်မရွေး သူတို့၏ကိုယ်ခန္ဓာ၊ အသက်နှင့် အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကိုပါ စွန့်လွှတ်ရန် အသင့်ရှိနေကြသည်မှာ အံ့ဩဖွယ်ရာ မဟုတ်တော့ပါ။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါအတိုင်း စကားပုံသဖွယ် မှန်ကန်စွာ ပြောစမှတ်ပြုလာကြပါသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာကို လှိုက်လှဲစွာမြတ်နိုးကြပြီး၊ ထက်သန်စွာ လက်တွေ့ ကျင့်သုံးခြင်းကို မြင်တွေ့လိုပါက မြန်မာနိုင်ငံသို့ သွားကြည့်ပါ-ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေနှင့် နိဂုံးချုပ်ပြောလိုသည်မှာ ငြိမ်းချမ်းမှုအတွက် မျှော်လင့်ချက် အသစ်ထားရှိပြီး ယင်းအတွက် ကျွန်ုပ်တို့အတူတကွဆောင်ရွက်ရန် သန့်ဌာန်ချကြပါစို့။

ဗုဒ္ဓ၏မှန်ကန်သန့်စင်ပြီး သိပ္ပံနည်းကျလှသော ဓမ္မတရားတော်ပြန့်ပွားပါစေ။ လူတိုင်း၏ ဟဒယနှလုံးနှင့် စိတ်ဓါတ်အတွင်းဆီသို့ ရောက်ရှိပါစေ။ ဓမ္မတရားတော်၏ ခွန်အား၊ စွမ်းပကားကကမ္ဘာကြီး တစ်ခုလုံးအား ထာဝရငြိမ်းချမ်းမှုနှင့်ရောင့်ရဲမှု၊ ပျော်ရွှင်မှု၊ ကျေနပ်မှုနှင့်မေတ္တာတရားပြည့်ဝသော နှလုံးသားနှင့် နေထိုင်သွားကြစေရန် ဖျောင်းဖျဆောင်ကျဉ်းနိုင်ပါစေသောဝ်။

ဗုဒ္ဓသာသနာ အဓွန့်ရှည်စေသောဝ်။

ဘိက္ခု အရှင် ဉာဏပူနိက

နီပေါ

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ သံဃရာဇာ ဆရာတော်ဓမ္မသင်္ဂဟ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)
ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး
နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယက အဖွဲ့မှ အရှင်သူမြတ်များ
ဂုဏ်သရေရှိကိုယ်စားလှယ်တော်များ
ဧည့်သည်တော်များ
လူကြီးမင်းများ

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂုဟာ ကျင်းပမဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးအစည်းအဝေးကို (ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ညီလာခံ)တက်ရောက်ဖို့ ဖိတ်ကြားခြင်းခံရတဲ့အတွက် ယခုအခါ ကျွန်ုပ်အနေနဲ့အလွန်ဝမ်းမြောက်ပျော်ရွှင်မိပါတယ်။ ဒီ ထိပ်သီး အစည်းအဝေးပွဲကို တက်ရောက်ဖို့အတွက် ကျွန်ုပ်အနေနဲ့ များစွာဂုဏ်ယူပြီး စိတ်လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်ရပါတယ်။ ပထမဦးစွာ ကျွန်ုပ်အနေနဲ့ ဒီညီလာခံကို တက်ရောက်ကြမဲ့ လေးစားအပ်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်အားလုံးကို ကောင်းမြတ်တဲ့ဆန္ဒနဲ့ လေးစားတဲ့ကြိုဆိုမှုနဲ့ နှုတ်ခွန်းဆက်သပါတယ်။ ဒီထိပ်သီးအစည်းအဝေးပွဲဟာ ကျွန်ုပ်တို့ အားလုံးကို အမြင်မှားစေတဲ့ မသိနားမလည်မှုတွေ၊ ဒေါသ၊ လောဘတို့ကို ကျော်လွှားအောင်မြင်နိုင်ဖို့အတွက် ပိုမိုပြီးနားလည်မှု၊ အသိပညာ ထွန်းပြောင်မှုနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တည်ငြိမ်ရေးတို့ အတွက် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်လို့ ပါဝင်တက်ရောက်သူ အားလုံး အတွက် စည်းလုံး ညီညွတ်မှု၊ ကောင်းမွန် သော အခွင့်အလမ်းရရှိမှုတို့ကို ဖြစ်စေမယ့် အခါသမယလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

လေးစားအပ်သောဥက္ကဋ္ဌကြီး

ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးအစည်းအဝေးဟာ နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုနှစ်မှာ ဗုဒ္ဓရဲ့စစ်မှန်တဲ့ စံနမူနာနဲ့အဘိဓမ္မာတို့ ပြန့်ပွားစေဖို့အတွက်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာပေါ်မှာရှိတဲ့ ကွဲပြားတဲ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုတွေကို နီးစပ်စေဖို့လည်းကောင်း၊ မိတ်ဆွေဖြစ် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု၊ အတူတကွ ယှဉ်တွဲ နေထိုင်မှုတို့ကို ထိန်းသိမ်းဖို့အတွက်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေအကြား ချစ်ကြည်ရေးအတွက် လည်းကောင်း အလွန်အရေးကြီးတဲ့ အခန်းကဏ္ဍကပါဝင်ဆောင်ရွက်လိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

လူသားတို့ဟာ အာကာသကို ကျော်လွှားအောင်မြင်ခဲ့ပါတယ်။ လူသားတို့ဟာ မိမိကိုယ်ကို မိမိ မဟာလူသားအဖြစ် မြှင့်တင်ဖို့ပဲကြိုးစားလျက်ရှိကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခြားသူတွေအပေါ် ချစ်ခင်ကြင်နာမှုမရှိတဲ့အတွက် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ သိက္ခာရှိတဲ့လူသားအဖြစ် ရပ်တည်ဖို့ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း မရှိပါဘူး စိတ်ပိုင်း ဆိုင်ရာပိုင်ဆိုင်မှုမရှိဘဲ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအောင်မြင်မှုကို အလေးထားတဲ့အတွက် စစ်မှန်ပြီး ထာဝရ တည်ရှိမယ့် ပျော်ရွှင်မှုမျိုး မရရှိကြပါဘူး။

ကျွန်ုပ်တို့ဟာ အတိတ်ကာလက လူတို့ရဲ့အပြုအမူဆိုင်ရာ သမိုင်းကို လေ့လာတဲ့အခါ ခေတ်သစ်လူတို့ရဲ့ စိတ်ဓာတ်ရေးရာပြုမူမှုဟာ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်နေကြောင်း ထုတ်ဖော်နေပေမယ့် ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ ဘိုးဘွားတွေထက်ပိုမိုသာလွန်မှုမရှိကြောင်း ယုံမှားသံသယ ကင်းမဲ့စွာနဲ့သဘောတူညီကြပါတယ်။ တချို့ခေတ်သစ်တွေးခေါ်မြော်မြင်သူတို့က မကောင်းမှုဆိုတာဟာ လူရဲ့လုပ်ရပ်မှာ သဘာဝအလျောက် အပိုင်းတစ်ပိုင်းအဖြစ် ပါဝင်နေလို့ ၎င်းကို ကောင်းမွန်စေဖို့အတွက် လုပ်ဆောင်ဖို့မှာ လက်တွေ့လည်းမကျ၊ အချည်းနှီးလည်းမကျတဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်လို့ ယူဆကြပါတယ်။ ၎င်းတို့က လူအမျိုးမျိုးဟာ

ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ လုယက် ဖျက်ဆီးမှုတွေ၊ မုဒိန်းမှုတွေ အကြမ်းဖက်မှုတွေ၊ လူသတ်မှုတွေ စတာတွေကို ကြောက်မက် ဖွယ်ရာ ဆိုးသွမ်းတဲ့ လုပ်ရပ်အနေနဲ့ ညွှန်ပြကြပါတယ်။ ယဉ်ကျေးတဲ့သူတို့က ဘယ်လိုပဲ ကြိုးစားစေပေမဲ့ နိုင်ငံ အသီးသီးနိုးပါးမှာ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာကောင်းတဲ့ ဒီအဖြစ်ဆိုးတွေကို ဆက်လက် ကြုံတွေ့.ရမယ်လို့ ငြင်းခုံပြောဆိုကြပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ တချို့တွေးမြင်သူတို့အနေနဲ့ လူသားမျိုးနွယ်တို့ရဲ့ ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်မှုတွေ လျော့နည်းသွားဖို့ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လိုတာကို လက်လျော့ခဲ့ကြပါတယ်။

ဂုဏ်သရေရှိပုဂ္ဂိုလ်များ

ဗုဒ္ဓဘာသာပဲဒီလိုအကြမ်းဖက်မှုကနေ လူသားတို့ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်တော်မြတ်က လူသားတို့ကို ငြိမ်းချမ်းစွာနဲ့ ညီညွတ်စွာနေထိုင်ကြဖို့ ဟောကြားဆုံးမခဲ့ပါတယ်။ မြင့်မြတ်တဲ့ဆရာဖြစ်တဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားက သူ့ရဲ့နောက်လိုက်တွေကို သူ့ရဲ့ဟောကြားချက်တွေအပေါ် မျက်ကန်းယုံကြည်မှုတွေမဖြစ်စေဖို့သေချာစွာ ချဉ်းကပ်လေ့လာခြင်း၊ စူးစမ်းခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ပြီးမှ လက်ခံဖို့ အတွက်လည်းကောင်း၊ မိမိတို့ရဲ့ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံနဲ့.အသိဉာဏ်တို့ကို အခြေခံပြီး လက်ခံသင့်မသင့် ဆုံးဖြတ်ဖို့.အတွက်လည်းကောင်း မိန့်ကြားခဲ့ပါတယ်။ ရှင်တော်ဘုရားရဲ့ ရိုးသားတဲ့ဟောကြားချက်ဟာ "ကောင်းတဲ့အလုပ်ကိုလုပ်ပါ၊ မကောင်းတဲ့အလုပ်ကို ရှောင်ရှားပါ၊ စိတ်ဓါတ်ကို စင်ကြယ်စေပါ" လို့ဖေါ်ပြထားပါတယ်။

ကျွန်ုပ်တို့ဟာမြင့်မြတ်တဲ့မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို လိုက်နာကျင့်သုံးပြီး ငါးပါးသီလကို ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ နေ့စဉ်ဘဝမှာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်ရန် ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့စိတ်ဓာတ်ဟာ မကောင်းမှုအားလုံးက လွတ်မြောက်ပြီး သန့်ရှင်းစင်ကြယ်နေပါလိမ့်မယ်။ မေတ္တာတရားနဲ့ ကြင်နာမှုကို ပွားများစေမဲ့ အသိဉာဏ်နဲ့ ယှဉ်တဲ့လက်တွေ့ဟာ ကမ္ဘာငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အလွန်လိုလားအပ်ပါတယ်။ အမုန်းတရားကို အမုန်းတရားနဲ့ ချေဖျက်နိုင်ခြင်းမရှိပါဘူး။ မေတ္တာတရားနဲ့ကြင်နာမှုတို့နဲ့သာ ချေဖျက်နိုင်ပါတယ်။ ဒီမေတ္တာတရားနဲ့ ကြင်နာမှုဟာ ကမ္ဘာ့ဘန်းထိုင်ခြင်း၊ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းတို့နဲ့ အလွယ်တကူရရှိနိုင်ပါတယ်။

ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမများ

ဗုဒ္ဓဘာသာ အစဉ်အလာတွေ၊ ယဉ်ကျေးမှုတွေ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လူမျိုးတွေအကြားမှာ ကွဲပြားမှုတွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အတားအဆီးတွေကို ကျော်လွှားဖို့အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ ဆောင်ရွက်သင့်တဲ့ အရေးကြီးတဲ့အချက်တွေကို တင်ပြလိုပါတယ်။ ထေရဝါဒ၊ မဟာယာန၊ ဝဇိရာယာန၊ ကာလာစကြဈယာန၊ သဟဇယာန၊ တိဗက်ဗုဒ္ဓဘာသာကိုဏ်း၊ ဇင်ဗုဒ္ဓဘာသာ စတဲ့ အမျိုးမျိုးသော ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းတွေအားလုံး ကွဲပြားခြားနားမှုကို လျော့နည်းပြီး စည်းလုံးညီညွတ်စွာနဲ့ တစ်စုတစ်စည်းတည်း ရပ်တည်နိုင်ဖို့အတွက် အပေါင်းလက္ခဏာပြတဲ့ လက်တွေ့လုပ်ငန်းတွေကိုဆောင်ရွက်ဖို့ ကောင်းမွန်တဲ့ အချိန်အခါသမယ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလို ကွဲပြားတဲ့ ယုံကြည်ချက်တွေကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတွေကို တောင်အာရှမှာရှိတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်တဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ အခြားဘာသာဝင်တွေအဖြစ်ကို ကူးပြောင်းသွားစေခဲ့ပါတယ်။ ၎င်းတို့ဟာ အမျိုးမျိုးသော ဘေးဒုက္ခဆိုးတွေကို ရင်ဆိုင်ကြရမယ်။ ၎င်းတို့ဟာ စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ နိုင်ငံရေးအရ ဖွံ့ဖြိုးမှုမရှိကြပါဘူး ဒါကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ၎င်းတို့အတွက် ရပ်တည်ပြီး နည်းလမ်းကောင်းတွေရှာဖွေဖို့.ကိုယ်စားလှယ်တော်တွေကို နှိုးဆော်တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။

ဆရာတော်အရှင်သူမြတ်များနဲ့ ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမများ

ကျွန်ုပ်နေထိုင်တဲ့ဘင်္ဂလားဒေ့(ရှ်) က ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဟာ ၎င်းတို့ရဲ့မြင့်မြတ်တဲ့ အစဉ်အလာနဲ့ အမွေကိုရရှိတဲ့အတွက် အလွန်ဂုဏ်ယူကြပါတယ်။ နလန္ဒာမှာရှိတဲ့ အကြီးဆုံးတက္ကသိုလ်ရဲ့ကျောင်းအုပ်ကြီးဖြစ်တဲ့ အလွန်ထူးခြားတဲ့ ဘုန်းတော်ကြီး ဘိက္ခုသီဟဘဒ္ဒရ မထေရ်ဟာ ဘင်္ဂလားဒေ့(ရှ်) နိုင်ငံမှာရှိတဲ့ "ကိုမိလာ" မှာ မွေးဖွားတာဖြစ်ပါတယ်။ အလွန်ထူးခြားကျော်ကြားတဲ့ အရှင်အာဒိစ္စအတိသ သီရိမာဟာ ဘင်္ဂလားဒေ့(ရှ်)နိုင်ငံ "ဒါကာ" မြို့ ခိကရမ်ပူရ မှာရှိတဲ့ ဘဂ္ဂယောဂိနီကျေးရွာမှာ ဖွားမြင်ခဲ့ ပါတယ်။ အိန္ဒိယတိုက်ငယ်မှာ ပထမဆုံး D.Litt ဘွဲ့ရတဲ့ ပါမောက္ခဘေနီမာဒက်(ဘ်)ဘရူးဝါးဟာ ဘင်္ဂလားဒေ့(ရှ်) နိုင်ငံ စစ်တကောင်းမြို့ မဟာမုနိ ပဟာတလီရွာမှာ ဖွားမြင်ပါတယ်။ ဘာသာတရားကို အလွန်ကိုင်းရှိုင်းပြီး မြင့်မြတ်တဲ့ အရှင်ကာမဂေါဂီ ကရိုဝသရမ် မဟာထေရ်ဟာ ဘင်္ဂလားဒေ့(ရှ်)နိုင်ငံ စစ်တကောင်းမှာရှိတဲ့ ကျွန်ုပ်ရဲ့ရွာဖြစ်တဲ့ ဥနောပူရမှာ ဖွားမြင်ပါတယ်။ ဒီလိုဖော်ပြရတာဟာ လေးစားအပ်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးတွေ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ ကျက်သရေရှိတဲ့အတိတ်ကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ် တင်ပြဖို့အတွက် တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ ပျံလွန်တော်မူသွားကြပြီဖြစ်တဲ့ ကျွန်ုပ်ရဲ့ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော် အရှင်ဉာဏိသရ မဟာထေရ်နဲ့ အရှင်ဘန်ရှဝါဒီမဟာထေရ်တို့ကို မြတ်ဘုရားရဲ့ ဓမ္မစာပေများ လေ့လာသင်ကြား ဆည်းပူးခွင့်ပြုပေးခဲ့တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနဲ့ ပြည်သူများကို လေးစားပါကြောင်းနဲ့ ဆုမွန်ကောင်းများ တောင်းပေးပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။

တဖန်ဘင်္ဂလားဒေ့(ရှ်)နိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေကိုယ်စား ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပရေးကော်မတီဝင်တွေ၊ အစိုးရနဲ့.မြန်မာပြည်သူတွေကို လေးနက်စွာနဲ့ ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိကြောင်း တင်ပြလိုပါတယ်။

ဆရာတော်ဓမ္မသင်္ဂဟ

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ သံဃရာဇာ

မလေးရှားနိုင်ငံ

မလေးရှားနိုင်ငံမှ အရှင် ဒေါက်တာ ညီဝမွန္ဒ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့မှ (၁၁) ရက်နေ့ထိ ကျင်းပမည်ကို ဂုဏ်ယူဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များ၊ ဂျပန်၊ ထိုင်းနှင့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတို့တွင် စုဝေးခဲ့သော ယခင်ညီလာခံများကို တက်ရောက်နိုင်ခဲ့သောကြောင့် ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ အဆိုပါညီလာခံများတွင် ကမ္ဘာ့(ဗုဒ္ဓဘာသာ) ခေါင်းဆောင်အားလုံးတို့သည် ယင်းတို့၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဖေါ်ထုတ်ခဲ့ကြပါသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ဆယ့်ငါးရာစုအတွင်း မရေမတွက်နိုင်သော လူပေါင်းများစွာတို့ ရရှိခံစားခဲ့ကြရသော ကြီးမားသော အကျိုးကျေးဇူးများကို နောင်လာနောက်သားတို့ ရရှိခံစားကြနိုင်စေရန် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ထွန်းကားအောင် ဆောင်ရွက်ရန် ချမှတ်ထားသော ယင်းတို့၏ သန္နိဋ္ဌာန်ကိုလည်း ပြသခဲ့ကြပါသည်။

ဤမျှကြီးကျယ်သော နိုင်ငံတကာအခမ်းအနားမျိုး ကျင်းပရေးကို စိစဉ်ရသည်မှာ လွယ်ကူသည်မဟုတ်ပါ။ ဤညီလာခံများကို တင့်တယ်ခမ်းနားစွာ ဆင်ယင်ကျင်းပခဲ့ရုံသာမက ကိုယ်စားလှယ်တော်များကို အလွန်ကောင်းမွန်စွာ ပြုစုစောင့်ရှောက်နိုင်ရန် အထူးစိစဉ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသော ဤညီလာခံတစ်ခုချင်းကို ပြင်ဆင်ကျင်းပသူများအား အထူးကျေးဇူးတင်မိပါသည်။ ဤညီလာခံများအပြီးတွင် ခေါင်းဆောင်များသည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်အကျိုးသယ်ပိုးရန် အားမာန်သစ်၊ သန္နိဋ္ဌာန်သစ်ဖြင့် ယင်းတို့၏ နိုင်ငံအသီးသီးတို့သို့ ပြန်သွားခဲ့ကြပါသည်။

တတိယထောင်စုနှစ်၏ အဦးအစကို အထိမ်းအမှတ်ပွဲများ၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး အဓွန့်ရှည်တည်တံ့မည်ဟူသော မျှော်လင့်ချက်များဖြင့် ကြိုဆိုခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော် စက်တင်ဘာလ (၁၁)ရက်နေ့ နယူးယောက်မြို့ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဆောက်အအုံကို အဓိပ္ပါယ်မဲ့ တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးခဲ့ခြင်းနှင့် အပြစ်မဲ့သူ ထောင်ပေါင်းများစွာ အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသော တုန်လှုပ်ထိပ်လန့်ဖွယ် အဖြစ်ဆိုးကြီးက ထိုမျှော်လင့်ချက်များကို ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့ပါသည်။ ဤဖြစ်ရပ်က လက်တုန့်ပြန်မှုများနှင့် တာဝန်ရှိသူအားမဖြစ်မနေ ပြင်းထန်စွာ အပြစ်ပေးရန် ကြိုးပမ်းမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။ အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာ၏ နှစ်ဘက်လုံးတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော အကြမ်းဖက်မှုများ မပြီးမဆုံးနိုင်ဖြစ်နေသည်ကို စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာတွေ့မြင်နေရပါသည်။ အပြစ်မဲ့သောနိုင်ငံများစွာသည်လည်း တိုက်ပွဲအတွင်းသို့ မလွဲမရှောင်သာရောက်ရှိခဲ့ကြပါသည်။

> သကျမုနိဗုဒ္ဓ၏ "အမျက်ဒေါသကို အမျက်ဒေါသဖြင့် မချေဖျက်နိုင်၊ မေတ္တာဖြင့်သာ ချေဖျက်နိုင်၏" ဟူသော သွန်သင်ဆုံးမမှုကို လိုက်နာရန် ယခင်ယခင်ကာလများကထက် များစွာပို၍ လိုအပ်နေပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် မည်သို့သောအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်စေ အကြမ်းဖက်မှု မှန်သမျှကို ရွှတ်ချပြစ်တင်ရန် စည်းလုံးညီညွတ်ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ မည်သည့်ဘက်ကိုမှ အပြစ်တင်ရန် မလိုအပ်ပါ။ သို့သော် မိမိတို့အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော လူ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ကို အသိအမှတ်ပြုသော အသိဉာဏ်နှင့် ဆင်ခြင်တုံတရားရှိလာကြစေရန် တောင်းဆိုကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့လောကကြီးတွင် အလွန်အမင်း လိုအပ်နေသည်မှာ ကရုဏာတရားဖြစ်ပါသည်။ လက်စားချေမှု သို့မဟုတ် စစ်အင်အားသာလွန်ကြီးမားသူ၏ ခြိမ်းခြောက်မှု သို့မဟုတ် အကြမ်းဘက် ခြိမ်းခြောက်မှုတို့က ပြဿနာကို မည်သည့်အခါမှ ဖြေရှင်းနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ အပြစ်မဲ့သော အသက်များကိုသာ ဆုံးရှုံးစေခဲ့ပါသည်။ မည်သည့်ဘာသာကိုသက်ဝင်ယုံကြည်သည်ဖြစ်စေ၊ ဘာသာတရားမရှိသူဖြစ်စေ၊ လူသားအားလုံး ငြိမ်းချမ်းစွာ နေထိုင်နိုင်ရေး

အတွက် မိမိတို့အနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ချစ်ကြည်ရေးလိုလားမှုကို ဤညီလာခံကြီးတွင် ပူးတွဲထုတ်ပြန်ကြေညာနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

၂၀၀၄-ခုနှစ်သည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူသောနေရာနှင့် ဗုဒ္ဓဂါယာရှိ မဟာဗောဓိဘုရားကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့က ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ကြေညာခဲ့ခြင်းကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးအတွက် သမိုင်းဝင်သော နှစ်တစ်နှစ် ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ ငါးပုံတစ်ပုံခန့်အတွက် အရေးပါသော ဤသမိုင်းဝင်နေရာကို ထိုက်တန်စွာ အသိအမှတ်ပြုလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အထိမ်းအမှတ်ပွဲလမ်းသဘင်ကို နယူးဒေလီတွင်သာမက ထိုမြင့်မြတ်သောနေရာတွင်ပါ ခမ်းနားသိုက်မြိုက်စွာ ထိုက်ထိုက်တန်တန် ကျင်းပပေးခဲ့ခြင်းအတွက် အိန္ဒိယနိုင်ငံအစိုးရကို ကျေးဇူးတင်မိပါသည်။ အိန္ဒိယအစိုးရသည် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ အဓိကရနေရာများအား ဘုရားဖူး လာရောက်သူတို့အတွက် အဆောက်အအုံ၊ ပစ္စည်းပစ္စယတို့ကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဖြည့်တင်းပေးလိုသောရည်ရွယ်ချက် ကိုလည်း ဖေါ်ထုတ် ကြေညာခဲ့ပါသည်။ ခရီးသွားလာရေး၊ တည်းခိုနေထိုင်ရေးနှင့် အဆိုပါဒေသများတွင် လုံခြုံရေးတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ကြိုးကျယ်သော အစီအစဉ် ချမှတ်ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်သောကြောင့် အနာဂတ် ဘုရားဖူးခရီးသည်တို့သည် ယင်းတို့၏ အိန္ဒိယဘုရားဖူးခရီးစဉ်တွင် အနှောက်အယှက် ကင်းစွာ နေထိုင်သွားလာနိုင်ကြတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော် အဆိုပါသမိုင်းဝင်နေရာသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စိမ်အုပ်ချုပ်မှုအောက်သို့ လုံးဝ ရောက်ရှိလာခြင်း မရှိသေးကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ သတိပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မလိုလားအပ်သော ပြဿနာများစွာကို ပေါ်ပေါက်စေပါသည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာဗုဒ္ဓဘာသာ အသိုင်းအဝိုင်းက ဤသီသာထင်ရှားစွာ လွဲချော်နေမှုကို ပြုပြင်စေရန် မိမိတို့၏ဆန္ဒကို သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်တို့အား အသိပေးတင်ပြသင့်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှု ဖိစီးနေသောဒေသများရှိ လူဦးရေအမြောက်အမြားသည် "ကျင့်ဝတ်သိက္ခာမဲ့သော ဘာသာကူးပြောင်းခြင်း" (unethical conversions)ဟုခေါ်တွင်သော ဘာသာကူးပြောင်းမှုသဘောဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို စွန့်ခွါခဲ့ကြသည်ကိုလည်း သတိပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤဖြစ်ရပ်ကြောင့် လူမှုရေးအနှောက်အယှက်များစွာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ ပြည်ပသာသနာပြုတို့ကလည်း မိမိတို့၏ မွန်မြတ်သော သာသနာကို ပျက်ရယ်ပြု သိက္ခာချခဲ့ကြပါသည်။ ဤအပြုအမူမျိုးကို တရားဥပဒေသို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှုဖြင့် တုံ့ပြန်၍ မရနိုင်ပါ။ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများမှ ဆင်းရဲသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများနှင့် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုတို့မှ သွေဖီသွားခြင်း မရှိစေရန် ၎င်းတို့အတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ဖြစ်သော စားဝတ်နေရေးနှင့် ဆေးဝါးများကို ထောက်ပံ့ပေးရန် ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်တို့သည် စနစ်တကျစီမံချက်ချ၍ ပူးပေါင်းအားထုတ်ကြရန် လိုအပ်သည်ဟု ယူဆပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင်းပရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ကျေးဇူးဥပကာရ တင်ရှိကြောင်း ပြောကြားပြီး ၎င်းတို့ အဘက်ဘက်မှ အောင်မြင်မှုရရှိစေရန် ဆုမွန်ကောင်း တောင်းအပ်ပါသည်။ လူကြီးမင်း တို့၏ ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ချက်များ အကျိုးရှိပြီး မွန်မြတ်သော ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကားရေးကို ဖေါ်ဆောင်နိုင်ပါစေ။

သတ္တဝါအားလုံး ချမ်းသာကြပါစေ။

ဒေါက်တာညီဓမ္မနန္ဒ

မလေးရှားနိုင်ငံ

မွန်ကိုလီးယားနိုင်ငံ

မွန်ကိုလီးယားဗုဒ္ဓဘာသာအကြီးအကဲ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ချစ်ခင်လေးစားအပ်ပါသော ဓမ္မမိတ်ဆွေများ
လေးစားအပ်ပါသောကိုယ်စားလှယ်တော်များ
ဂုဏ်သရေရှိလူကြီးလူကောင်းများ

မြန်မာနိုင်ငံ မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူမှာကျင်းပတဲ့ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကို တက်ရောက်လာကြတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံအသီးသီးက ကိုယ်စားလှယ်တော်တွေကို ကျွန်ုပ်ရဲ့ရိုးသားဖြူစင်တဲ့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာမှုကို ဖေါ်ပြခွင့်ရတဲ့အတွက် ဝမ်းသာဂုဏ်ယူမိပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ကြင်နာဖေါ်ရွေမှုနဲ့. ကောင်းမွန်စွာ စီစဉ်ထားရှိမှုတို့အတွက် ဒီညီလာခံကြီးဖြစ်မြောက်ရေး ကော်မတီကိုလဲများစွာ ကျေးဇူးတင်ရှိပါတယ်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှာ ပြန်လည် သင့်မြတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိအောင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူအားလုံးကိုလည်း လေးစားဉီးညွတ်ကြောင်း ဆန္ဒပြုမိပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံဟာ လူမျိုး၊ ဓလေ့ထုံးစံ၊ ဂိုဏ်းဂဏတို့ ဘယ်လိုပဲ ကွဲပြားပေမယ့် စည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ဆောင်ရွက်တဲ့အရေးကြီးတဲ့ ကဏ္ဍက ပါဝင်လိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓရဲ့.ဟောကြားချက်အတိုင်း လူသတ္တဝါအားလုံးဟာ ဒုက္ခကလွတ်မြောက်ပြီး ပျော်ရွှင်မှုကို ရရှိချင်တဲ့ တူညီတဲ့ဆန္ဒရှိကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူအနည်းငယ်သာပဲ ဒုက္ခနဲ့. ပျော်ရွှင်မှုကိုဖြစ်ပေါ်တဲ့အကြောင်းရင်းကိုနားလည်ကြပါတယ်။ သတ္တဝါအားလုံးကပြင်ပအခြေအနေများဟာ ပျော်ရွှင်မှုရဲ့. အကြောင်းရင်းဖြစ်တယ်လို့ ယုံကြည်ကြတယ်။ ဒီလိုနဲ့. လူတို့ဟာ သူတို့ရဲ့. အချိန်နဲ့. စွမ်းအင်ကို ပြင်ပက ပျော်ရွှင်မှုများ ရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းကြတယ်။ အပေါ်ယံအနေနဲ့ကြည့်ရင် ဒီအရာတွေဟာ လူတွေကို ပျော်ရွှင်မှု ရရှိအောင် ဖန်တီးပေးတယ်လို့ ယူဆနိုင်ပါတယ်။ အသေအချာအလေးအနက် စဉ်းစားကြည့်ရင် ဒီအရာတွေဟာ ဒုက္ခနဲ့ပြဿနာတွေကို သယ်ဆောင်လာကြကြောင်း တွေ့.မြင်ရမယ်။ သစ္စာတရားနဲ့. ပတ်သက်ပြီး ဗုဒ္ဓရဲ့ဟောကြားချက်တွေမှာ လူတွေဟာ ဒုက္ခနဲ့.ကင်းဝေးဖို့ ဆန္ဒရှိရင် ပထမဦးဆုံး ဒုက္ခကို ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ အကြောင်းကိုနားလည်ဖို့ လိုအပ်တယ်။

မကြာသေးခင်က လူ.တွေရဲ့.ပြင်ပကမ္ဘာနဲ့.ပတ်သက်ပြီး နားလည်မှု၊ ထိန်းချုပ်နိုင်မှုတို့.ဟာ အထိုက်အလျောက် တိုးတက်လာခဲ့တယ်။ ရလဒ်အနေနဲ့. ထူးခြားတဲ့ ရုပ်ဝတ္ထုတိုးတက်မှုတွေကို တွေ့.မြင်ခဲ့ရသော်လည်း လူသားတွေမှာ ပျော်ရွှင်မှုမရခဲ့ကြပါဘူး။ ယနေ့.ကမ္ဘာမှာ ဒုက္ခတွေလျော့နည်းသွားတာ မရှိသလို ပြဿနာတွေ လျော့နည်းသွားတာလည်းမရှိပါဘူး။ တကယ်တော့ အရင်ကထက်ပြဿနာတွေ ပိုမိုလာပြီး စိတ်မချမ်းသာမှုတွေလည်း ပိုမိုလာခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့. ကျွန်ုပ်တို့.ရဲ့ ပြဿနာတွေနဲ့. လူ.အဖွဲ့.အစည်းတစ်ခုလုံးအတွက် အဖြေဟာ ပြင်ပကမ္ဘာကို ထိန်းချုပ်နိုင်မှုနဲ့. အသိပညာပေါ်မှာ မူတည်ခြင်းမရှိဘူးဆိုတာ ပြနေပါတယ်။ ဘာ့ကြောင့်လဲဆိုတော့ ပျော်ရွှင်မှုနဲ့. ဒုက္ခတို့.ဟာ စိတ်အခြေအနေတွေဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့.ရဲ့. အကြောင်းရင်းဟာ စိတ်ရဲ့ပြင်ပမှာ မတွေ့.ရှိနိုင်ပါဘူး။ ပျော်ရွှင်မှုရဲ့. အစစ်အမှန်အရင်းအမြစ်ဟာ အတွင်းပိုင်းငြိမ်းချမ်းရေးပဲဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့.ရဲ့စိတ်ဓာတ် ငြိမ်းချမ်းမှသာ ပြင်ပအခြေအနေတွေဟာ ပျော်ရွှင်မှုကိုရရှိနိုင်ပါမယ်။

အတွင်းပိုင်းငြိမ်းချမ်းမှုမရှိဘဲ ပြင်ပငြိမ်းချမ်းမှုကိုမရရှိနိုင်ပါဘူး။ ကျွန်ုပ်တို့. အားလုံးဟာ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်ုပ်တို့.ရဲ့စိတ်ဓာတ်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေးကို

ဦးစွာမတည်ဆောက်နိုင်သေးသရွေ့ ကမ္ဘာငြိမ်းချမ်းရေး ကို မရရှိနိုင်ပါဘူး။ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားနေတဲ့ နေရာတွေကို ငြိမ်းချမ်းရေးထိန်းသိမ်းမှု တပ်များ လို့ခေါ်ဆိုသူတွေကို ပို့ဆောင်နိုင်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပြင်ပက သေနတ်တွေနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးကို အတင်း အကြပ်ရရှိဖို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ စိတ်ဓာတ်အတွင်းမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖန်တီးနိုင်မှသာ၊ အခြားသူများကိုလည်း ဒီလိုဖြစ်လာဖို့ ကူညီဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ဒီကမ္ဘာမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုရရှိဖို့ မျှော်လင့်နိုင်ပါတယ်။ ဥပမာအနေနဲ့ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ အလွန်လှပတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာရှိပြီး ကျွန်ုပ်တို့လိုအင်ဆန္ဒတွေရရှိနေတဲ့တိုင်အောင် ကျွန်ုပ်တို့မှာ အမျက်ဒေါသ ဝင်ရောက်လာတာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် ပျော်ရွှင်မှုများဟာ ပျောက်ကွယ်သွားမှာပါ။ ဘာဖြစ်လို့လဲ ဆိုတော့ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့အမျက်ဒေါသဟာ အတွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖျက်ဆီးခဲ့တဲ့ အတွက်ဖြစ်ပါတယ်။

အမျက်ဒေါသထက်ပိုပြီးဖျက်ဆီးတဲ့အရာမရှိပါဘူး။ ဒီအမျက်ဒေါသဟာ လူ့လောကရဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ပျော်ရွှင်မှုဘဝကိုပျက်စီးစေပြီး အနှုတ်လက္ခဏာ လုပ်ဆောင်ချက်မျိုးကို လုပ်ဆောင်စေကာ ဒုက္ခဆိုသို့ ရှေ့ရှုပါတယ်။

ဒါ့ပြင် (၂၀)ရာစုနှစ် သမိုင်းမှာ မကြုံဖူးလောက်အောင် ကမ္ဘာ့စစ်ပွဲကြီး (၂)ခု အပါအဝင် စစ်ပွဲပေါင်း (၂၅၀)ခန့် ဖြစ်ပွားခဲ့ရာမှာ ဒေါသဟာကြမ်းကြုတ် ရက်စက်မှုရဲ့ အဓိကအကြောင်းရင်းဖြစ်ပါတယ်။ လူသန်းပေါင်း ၂၀၀-လောက် အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရတာသာမက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တွေလည်း ဖျက်ဆီးခံခဲ့ရပါတယ်။ ယဉ်ကျေးမှုရဲ့ အဖိုးတန်ရတနာတွေဟာလည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရတယ်။ ညှဉ်းဆဲသတ်ဖြတ်မှုကြောင့် ကြီးမားတဲ့ အရင်းအမြစ်တွေလည်း ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါတယ်။ စစ်ပွဲဟာ လူသားတွေအပေါ် သတ်ဖြတ်မှုတွေနဲ့ ဖျက်ဆီးမှုတွေ၊ အကြမ်းဖက်မှုနဲ့ လူသတ်ပွဲတွေ၊ အမုန်းတရားနဲ့ ဒေါသတွေ ဖုံးလွှမ်းစေခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်ုပ်တို့ဟာ (၂၁)ရာစုနှစ်ကို အတိတ်ရာစုနှစ်အတွင်းက မှားခဲ့တဲ့ စစ်မက်အနိဋ္ဌာရုံများ ထပ်မံမဖြစ်ပွားစေဘဲ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးများ ထွန်းကားစေရမယ်ဆိုတဲ့ မျှော်လင့်ချက်နဲ့ ယုံကြည်ချက်အပြည့်အဝနဲ့ ကြိုဆိုလိုက်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကြောက်မက်ဖွယ်ရာကောင်းတဲ့ အကြမ်းဖက်မှုတွေဟာ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှာ ဖြစ်ပွားလာခဲ့တယ်။ ဒီနေ့အထိ ဆက်လက် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိပါတယ်။

လာမယ့်ခေတ်ဟာ စစ်မက်ရာစုနှစ်အဖြစ် မရောက်စေဖို့အတွက် ပြဿနာတွေကို အကြမ်းဖက်မှုတွေ စစ်အင်အားတွေနဲ့ ဖြေရှင်းခြင်းကို ရှောင်ရှားဖို့ဟာ အဓိကလိုအပ်ချက် ဖြစ်ပါတယ်။ အကြမ်းဖက်ရက်စက်မှုကင်းရှင်းရေး၊ စည်းကမ်းလိုက်နာရေး စိတ်ဓာတ်တို့နဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်သွားဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ လူအများကို တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ငြိမ်းချမ်းစွာ၊ သဟဇာတဖြစ်စွာ နေထိုင်နိုင်ဖို့၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ မေတ္တာတရားကို မြှင့်တင်ဖို့အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားက စည်းရုံး စွမ်းဆောင်သင့်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ အနာဂတ်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့ ပဋိပက္ခတွေနဲ့ နားလည်မှု လွဲမှားခြင်းတွေက ကင်းဝေးစေဖို့၊ လူတွေအကြားမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေ ကိန်းအောင်းတည်ရှိဖို့ တာဝန်ယူရမှာဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓရဲ့ဟောကြားချက်တွေကို လူသတ္တဝါတွေဆီ လွယ်လင့်တကူနဲ့ ပြည့်စုံစွာ ပြန့်နှံ့ ထွန်းကားဖို့အတွက် များစွာကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ဘဝမှာ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့၊ လူ့တန်ဖိုးတွေ နားလည်သဘောပေါက်ပြီး ရှင်သန်ဖို့၊ ဗုဒ္ဓရဲ့ဟောကြားချက်တွေဟာ အရင်ကထက် ပိုပြီးလိုအပ်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် (၂၁)ရာစုနှစ်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုဏ်းအမျိုးမျိုး ဓလေ့ထုံးစံ အမျိုးမျိုးတို့ ရင်းနှီးစွာ ပူးတွဲညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ဖို့ ပိုပြီးလိုအပ်လာပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဒီကမ္ဘာမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ တည်ငြိမ်ရေး တိုးတက်ထွန်းကားဖို့အတွက် ယဉ်ကျေးမှုတွေ၊ လူမျိုးတွေရဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဓလေ့ထုံးစံကွဲပြားမှုတွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ နယ်နိမိတ်တွေကို ကျော်လွှားရမှာဖြစ်ပါတယ်။

ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်း ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့ကြပါစေ။

ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်း ပူဆွေးမှုကင်းဝေးကြပါစေ။

ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်း ၎င်းတို့ရဲ့ပျော်ရွှင်မှုက ဘယ်အခါမှ ပြတ်စဲခြင်း မရှိကြပါစေနဲ့

ဝေနေယျသတ္တဝါတွေ ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်းများက ကင်းလွတ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။

ဆရာတော် ဒေါက်တာ ရွှိုင် ကျမ(လ်)စ်

မွန်ဂိုလီးယားဗုဒ္ဓဘာသာအကြီးအကဲ

လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ

လာအိုဗုဒ္ဓဘာသာသင်္ဂဟအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဆရာတော် ဒေါက်တာဝီချစ်သဃ်ရာဇာပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

မြန်မာနိုင်ငံ၊ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ဘုရား –

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်မှ ကမကထပြု ကျင်းပသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ အခမ်းအနားတွင် လာအိုနိုင်ငံဗုဒ္ဓဘာသာသင်္ဂဟအဖွဲ့ ဗဟိုကော်မတီနှင့် လာအိုလူမျိုးစု ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ကိုယ်စားလည်းကောင်း၊ ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင်အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အရှင်ဘုရားနှင့်တကွ ဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာ လူမျိုးအား ချီးကျူးဂုဏ်ပြုရသည်ကို လွန်စွာနှစ်ထောင်းအားရ ဖြစ်မိပါသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဆုံးအမများကို အထူးကြည်ညို ရိုသေ ကိုင်းရှိုင်းသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတော် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် မြန်မာပြည်သူများသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၅၀၀–ပြည့်နှစ်က ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရန်ကုန်မြို့၊ မဟာပါသာဏ လိုဏ်ဂူတော်ကြီး၌ ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲ ကျင်းပပြီး ပိဋကတ်သုံးပုံအား သန့်စင်စေခဲ့ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ရန်ကုန်ရှိ မဟာပါသာဏ လိုဏ်ဂူတွင်ပင် ကျင်းပသွားမည်ဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းတွင် အရေးပါသည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုအဖြစ် သာမက (ကမ္ဘာ့)ထိပ်သီးဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များစုဝေး၍ လူသားအားလုံး၏ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ချစ်ကြည်ရေး၊ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးနှင့် ပျော်ရွင်ချမ်းမြေ့မှုတို့ တိုးတက်မြင့်မားလာစေရေးအတွက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဆုံးမသွန်သင်ညွှန်ပြချက်များ ပိုမိုပြန့်ပွားစေရန် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြန့်ဖြူးရာတွင် မည်သို့မည်ပုံ ဆောင်ရွက် သင့်ကြသည်ကို ဆွေးနွေးတိုင်ပင် အမြင်ချင်းဖလှယ်နိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ရန် ရင်းနှီးဖေါ်ရွေဧည့်ဝတ် ကျေပွန်စွာ စီမံပြင်ဆင်ခဲ့ကြသော မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်၊ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် မြန်မာပြည်သူပြည်သားတို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို လှိုက်လှဲစွာ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုပါကြောင်းနှင့် ထောက်ခံကြိုဆိုပါကြောင်း ထပ်လောင်းပြောကြား လိုပါသည်။

ဒေါက်တာ ဖရ ဝီချစ် သဃ်ရာဇာ

လာအိုဗုဒ္ဓဘာသာသင်္ဂဟအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ

သီရိလင်္ကာ ဒီဗိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံ

သီရိလင်္ကာဒီဗိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံ ရာမည နိကာယမှ မဟာထေရ် ဝေဝယ် ဒေနီယေ မေဓလင်္ကာရ မဟာနာယက မဟာထေရ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံနှင့် တက်ရောက်လာကြသော ကိုယ်စားလှယ်များထံသို့ ဤဝမ်းမြောက်ကြောင်းသဝဏ်လွှာ ရေးသားပေးပို့ရသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် များစွာဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရပါသည်။ ဤထူးကဲမွန်မြတ်လှသော ထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို မြန်မာနိုင်ငံ မဟာပါသာဏ လှိုဏ်ဂူတော်ကြီးတွင် ကျင်းပရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ လွန်စွာလျော်ကန် သင့်မြတ်၍ အခွင့်အခါလည်း သင့်လှကြောင်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မှတ်သားမိပါသည်။ ကျွန်ုပ်အမြင်ပြောရလျှင် ဆဋ္ဌသံဂါယနာကျင်းပရာနေရာဖြစ်သော ဂုဏ်သတင်း ကျော်ကြားသည့် မြန်မာနိုင်ငံ မဟာပါသာဏ လှိုဏ်ဂူတော်ကြီး၌ ကျင်းပမည့် ထူးကဲမွန်မြတ်လှသော ထိပ်သီးညီလာခံကြီးတွင် ပါဝင်ခွင့်ရသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် အလွန်ကံကောင်းခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓလမ်းစဉ်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးပေါင်းစုံတို့ စုစည်းမိခြင်းသည် ယနေ့အချိန်အခါ၌ အလွန်လိုအပ်နေသော ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကို မြှင့်တင်ပေးပြီး ပိုမိုခိုင်မာတောင့်တင်းစေမည့်အချက် ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားစွာ သက်သေထူလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

မျက်မှောက်ကာလတွင် ဤကမ္ဘာကြီးအနေဖြင့် မရှိမဖြစ်သော ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုအပ်နေကြောင်း သတိပြုမိပါသည်။ အင်အားအကြီးဆုံး နိုင်ငံများသည်ပင်လျှင် ကြီးထွားနေသော အကြမ်းဖက်မှုများ၏ မျက်မှောက်တွင် မလွဲမရှောင်သာ ရင်ဆိုင်နေကြရသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး သတိပြုမိကြပေသည်။ ကမ္ဘာနိုင်ငံများအကြား စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတို့ကို ဖေါဆောင်ရန် ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်လာကြသော ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စုပေါင်းကြိုးပမ်းမှုစွမ်းအားကို အလွန်ချီးမွမ်းသင့်လှပေသည်။ လူသားအချင်းချင်း စာနာထောက်ထားမှုကင်းမဲ့သူများအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးသည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်လှပေသည်။

ဘုရားလက်ထက်တော်က ပုဏ္ဏမန္တာဏီပုတ္တမထေရ်သည် သုနာပရန္တဇနပုဒ်သို့အသွား မြတ်စွာဘုရားအား ဖူးမြော်ပြီး လျှောက်ထားရာတွင် "ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်သော မြတ်စွာဘုရား သုနာပရန္တ တိုင်းသားတို့သည် အပြောအဆို ကြမ်းတမ်း(ဆဲရေး)ကြပါကုန်၏။ ခက်ထန် ကြပါကုန်၏။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ် ကြပါကုန်၏။ သို့ရာတွင် ထိုသူတို့သည် တပည့်တော်အား မရိုက်ပုတ်သဖြင့် (ဆော်သေးသည်ဟု) ဝမ်းမြောက်ပါအုံ့ဘုရား။ ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ ထိုသူတို့သည် တပည့်တော်အား ရိုက်ပုတ်သော်လည်း ရက်စက်စွာ မသတ်ဖြတ်ပါဟု (ဝမ်းမြောက်ပါအုံ့ဘုရား)။ အရှင်ဘုရား ထိုသူတို့သည် တပည့်တော်အား သတ်ဖြတ်မည် ဆိုပါကလည်း စိတ်မကွက်ပါဘုရား။ တပည့်တော်အနေဖြင့် မြင့်မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သုံးရ၍ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား" ဟုလျှောက်ထားပါသည်။ ဤသည်မှာ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး၏ မျှော်မှန်းချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

မည်သူမဆို ကောင်းမှုကုသိုလ်တရားများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြောက်မြားစွာသော အခက်အခဲများကို ကြုံတွေ့ရတတ်ပါသည်။ တွေ့ကြုံရသော လောကဓံတရားကြောင့် မတုန်လှုပ်ခြင်းသည် လောကဓံတရား (၈)ပါး၏ သဘောတရားပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤလောက၌ မွေးဖွားလာသူ မည်သူမဆို

ခြိမ်းခြောက်ခံရမှု၊ ကြောက်ရွံ့မှုတို့ဖြင့် တုန်လှုပ်နေကြရပြီး ဤသည်မှာ လူအများ ကြုံတွေ့ရသော လောကခံတရားများပင် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်အပေါ် လက်စားချေခြင်းသည် နောင်တတရား မှတစ်ပါး မည်သည့်အရာကိုမျှ ရစေလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမ တရားတော်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတော်အပေါ်တွင် အခြေခံပေသည်။

ဤညီလာခံသည် မြတ်စွာဘုရား၏အဆုံးအမတော်မှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ကြွေးကြော်ရန် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် အေးချမ်းသောနေရာတစ်နေရာမလွဲမသွေ ဖြစ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံသို့ တက်ရောက်ကြသော ကိုယ်စားလှယ်တော်များအား သူတို့၏ မြင့်မြတ်သော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုအတွက် ချီးကျူးခြင်းနှင့် ကျေးဇူးတင်ခြင်း ခံထိုက်ကြပါပေသည်။ ကမ္ဘာ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီး အောင်မြင်စေရန် လှိုက်လဲစွာ ဆန္ဒပြုအပ်ပါသည်။

ဝေဝယ်ဒေနီယေ မေဓလင်္ကာရ

သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ

သီရိလင်္ကာဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံ အမရပူရ သံဃာ့ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နှင့်အမရပူရ စူဠဝံသိက မဟာနိကာယဂိုဏ်း၏ မဟာနာယက မဟာပညာရှိ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဝိမလနန္ဒီတိဿ မဟာထေရ် ပေးပို့သည့် သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ အဆုံးအမများကိုလက်တွေ့ကျင့်သုံးရမည့် အချိန်အခါ သမယသို့ ဆိုက်ရောက်လာပါပြီ။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပသည့် ထူးကဲလှသော ဤအခါသမယ၌ ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သရဖြင်းကို ဝမ်းမြောက်လှပါသည်။ ဤညီလာခံသည် ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်ကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းပြန့်နှံ့တိုးပွားစေရန် အထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ယနေ့ကမ္ဘာ၏ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတွင် ကြီးမားသော ရှုပ်ထွေးပွေလီမှုများ ရှိနေပေသည်။ သည်းမခံနိုင်ခြင်း၊ စိတ်မရှည်ခြင်း စသည်များသည် လူတိုင်းလူတိုင်း၏ စိတ်အတွင်းသို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်လျက်ရှိပေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ကြောက်ရွံ့ စိုးရိမ်မှုများ၊ သံသယများနှင့် တွေကြုံနေကြရပေသည်။

အဆိုပါအရာများသည် လူ့ဘဝတွင် နေ့စဉ်ကြုံတွေ့နေရသော သမရိုးကျ အဖြစ်အပျက်များဟု သဘောထားကြသည်။ လူအများသည်လည်း အရာရာကို ဒေါသစိတ်များ၊ မုန်းတီးမှုများဖြင့်သာ ရှုမြင်တွေးတောဆက်ဆံရန် လှုံ့ဆော်ခြင်းခံနေရသည်။ လူ့ယဉ်ကျေးမှုအနာဂတ်ကို အကောင်းရှုမြင်ရန်အတွက် ဤအရာများသည် အတားအဆီးများပင်ဖြစ်သည်။

ဤကမ္ဘာလောကတွင် ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းတိုးတက်မှုသည် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနေပေသည်။ ဤအချက်သည် စိတ်ဓါတ်နှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာတိုးတက်မှုကို (ဟန့်တား) ခြိမ်းခြောက်လျက် ရှိပေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့အတွင်း လွှမ်းမိုးသော (ဘာသာရေးဆိုင်ရာ) ဗဟုသုတကင်းမဲ့မှုကြောင့် လူအပေါင်းတို့သည် သူတို့၏ အလိုဆန္ဒများ ပြည့်ဝရန်အတွက်သာ စဉ်းစားကြသည်။ ဤသည်မှာ လူတို့သည် မိမိတို့ အကျိုး ရှိမည့် အရာများကိုသာ သိမ်းပိုက်လေ့ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ယခုအချိန်တွင် အသိပညာသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် ထိပ်ဆုံးအဆင့်သို့ ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ကောင်းမွန်သော လူ့တန်ဖိုးနှင့် စိတ်နေသဘောထားမပါရှိပါက ပြီးပြည့်စုံခြင်းမရှိဘဲ ဆုံးရှုံးရမည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ကမ္ဘာအနှံ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ မပြန့်ပွားရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းများ များစွာရှိသည့်အနက် အဆက်မပြတ်ဖြစ်ပွားနေသော စစ်ပွဲများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများ၊ သူတစ်ပါးကို ဖျက်ဆီးလိုမှုများ၊ ဘာသာရေးနှင့် လူမျိုးရေးပဋိပက္ခများနှင့် မိမိကိုယ်မိမိ သူတစ်ပါးထက် သာလွန်မြင့်မြတ်သည်ဟု တွေးထင်ယူဆခြင်းများ ပါဝင်သည်။ လူသားများသည် ယခုအခါ တစ်ကိုယ်တည်း အထီးကျန် ဆန်နေပေသည်။ အချင်းချင်း ဆက်ဆံမှုများသည် ပြိုကွဲနေပြီး အဖွဲ့စိတ်ဓါတ်သည်လည်း ပျက်စီးခဲ့ပေသည်။

စစ်ပွဲနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို ကြောက်ရွံ့သောစိတ်သည် လူတိုင်း၏စိတ်တွင် စိုးမိုး နေပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဤကဲ့သို့သော မငြိမ်သက်မှုများကို ပယ်ဖျောက်စေရန် အလို့ငှာ မြတ်စွာဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး၏ အဆုံးအမများကို လက်တွေ့ ကျင့်သုံးရန် အရေးကြီးကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ ပြောဆို

ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လူများ၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများသည် အထီးကျန်ဆန်ခြင်းနှင့် တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်ခြင်းများကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ထိုအချက်သည် သိသာထင်ရှားလှပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် လူသားများအား ဗြဟ္မစိုရ်တရားလေးပါးကို သိရှိအောင် ပညာပေးရမည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် သူတို့၏စိတ်ထဲတွင် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ စသည့် မြင့်မြတ်သော အရည်အသွေးများကိန်းအောင်းလာအောင် သွတ်သွင်းပေးရပေမည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး အဓွန့်ရှည် တည်တံ့ရေးသည် လူသားများအပေါ်တွင် တည်မှီနေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် မြတ်စွာဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမအတိုင်း အမှန်တကယ် ကျင့်ကြံနေထိုင်ကြပါစို့။

ဤကမ္ဘာလောကတွင် မငြိမ်သက်မှုများ ပျောက်ကွယ်ကင်းပ၍ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထာဝရတည်ပါစေ။

မဟာပညာရှိ အဟုန်ဂါလေ

သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ

သီရိလင်္ကာဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံ သျှမ်းဂိုဏ်း မဟာနာယကထေရ အရှင် ဥဒ်ဂမ ဩ ဗုဒ္ဓရက္ခိတာဘိဓါန ပေးပို့ သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသို့ ဤသဝဏ်လွှာပေးပို့ရသည်ကို များစွာဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ ကျွန်ုပ်အား ဤအခွင့်အရေးကို ပေးခဲ့သော အတွင်းရေးမှူးချုပ်ဆရာတော်အား ကျွန်ုပ်နှင့်အတူ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးက လှိုက်လဲစွာ ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအား ကြည့်ပါက ယဉ်ကျေးမှုအမျိုးမျိုး၊ ဒေသအမျိုးမျိုး၊ မူဝါဒအမျိုးမျိုး– စသည် ဖြင့် အမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် ယခုအခါ မိမိတို့အားလုံး သာသနာ့အလံတော် တစ်ခုတည်းအောက်တွင် လာရောက်စုဝေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးတို့ကို ပွင့်လင်းစွာ ညှိနှိုင်းကြရန် မိမိတို့က တိုက်တွန်းကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ (ဗုဒ္ဓဘာသာလောက/ အဖွဲ့ကြီး (Buddhist World)ကိုတည်ထောင်မှုအတွက်) ဗုဒ္ဓဘာသာကမ္ဘာ အဖြစ်တည်ထောင်နိုင်ရေးကို မိမိတို့ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အားလုံးက ထောက်ခံအားပေးကြောင်း ဝမ်းမြောက်စွာ အသိပေးလိုပါသည်။ ဤညီလာခံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံး၏ အချင်းချင်း ဆက်ဆံရေးကို တိုးတက်စေနိုင်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် အခြားသူများအား ၎င်းတို့၏ လူမှုအဖွဲ့အစည်း၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံများ တိုးတက်စေရေး ဆောင်ရွက်သွားရန်၊ ဒေသနှင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးကို ကျွန်ုပ်တို့ တွန်းအားပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပထမအဆင့်အနေဖြင့် ကမ္ဘာလောကကြီးကို ပိုမိုသာယာကောင်းမွန် လာအောင် ကြိုးပမ်းကြရပါမည်။

ကျွန်ုပ်တို့အနေနှင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ တပည့်များဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အခြားသောယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာရေးနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အလေးထားခြင်းဖြင့် ချစ်ခင်ရင်းနှီးသော ကမ္ဘာကြီးအဖြစ် တည်ဆောက်ရန် သန္နိဋ္ဌာန်ပြုကြရပါမည်။

ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အပေါ် အခြားဘာသာတရားတို့က အလွန်တရာ လွှမ်းမိုးနေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အခြားဘာသာဝင်များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် လူမှုရေးပြဿနာများကို ရှင်းလင်းစွာ သိရှိအောင် ရှာဖွေကြပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် စီမံချက် အမျိုးမျိုး ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြပါသည်။ မိမိတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဆင်းရဲသားတို့အား ၎င်းတို့၏ ဘာသာသို့ တဖြည်းဖြည်းကူးပြောင်းသက်ဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်နေကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအခြေအနေကို အသိပေးရသည်ကို စိတ်မကောင်းပါ။ မိမိတို့နိုင်ငံ ဒေသအချို့တွင် လူမှုအဖွဲ့အစည်းလိုက် အခြားဘာသာသို့ ကူးပြောင်းသက်ဝင်ခြင်းများရှိပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဘက်၌မူ ဦးရေတိုးပွါးလာခြင်းမရှိပါ။ ဤညီလာခံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ချက်ချင်းစီမံရပါမည်။ ယခုအချိန်သည် အသင့်တော်ဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအခြေအနေကို ပြောင်းလဲစေပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးကို သာယာဝပြောသော အနာဂတ်ဖြင့် ပိုမို ကောင်းမွန်သော နေရာဖြစ်လာစေရန် ကြိုးပမ်းကြရပါမည်။ ဤကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသည် ကမ္ဘာ့လူသားတို့ကို ကုစားနိုင်အောင် ကြိုးပမ်းမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ရတနာသုံးပါး ကောင်းချီးပေးပါစေ –

ဥဒ်ဂမ ဩ ဗုဒ္ဓရက္ခိတာဘိဓါန

သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဓမ္မလောက ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့.မှ အရှင် အရိယဓမ္မ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

အမေရိက ဓမ္မလောကဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း ဖလော်ရီဒါ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အသင်းဝင်များကိုယ်စား ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပရေးလုပ်ငန်းကော်မတီသို့ သဝဏ်လွှာပေးပို့ခွင့်ရသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။

အမေရိကဓမ္မလောကဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း ဖလော်ရီဒါ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် အမြတ်အစွန်း မယူသော ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဗမာအမေရိကန်မိသားစုများက ၂၀၀၀ပြည့်နှစ် သြဂုတ်လ လပြည့်နေ့(၁၃၆၂ခု၊ ဝါခေါင်လပြည့်နေ့)တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် အစဉ်အလာထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပြန့်ပွားရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မလောကဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း၏ သာသနာပြုလုပ်ငန်းတွင် စိတ်ပါဝင်စားသူများအား ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာအကြောင်းကို ရှင်းလင်းသင်ကြားခြင်း၊ ဘာသာရေးမူဝါဒများ၊ ဘာသာရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ တရားထိုင်နည်းများ သင်ကြားပေးခြင်းနှင့် သီလစောင့်ထိန်းနည်း အချို့တို့ကို ပြသပေးခြင်းများပါဝင်ပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ တရားဒေသနာများအရ ကျွန်ုပ်တို့အား လုံးသည် ညီရင်းအစ်ကို၊ မောင်ရင်းနှစ်များဖြစ်ကြပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာတော်အတွက် လက်တွဲဆောင်ရွက်သွားကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အပရိဟာနိယတရားတော်အတိုင်း မှန်မှန်တွေ့ဆုံ၍ ညီညီညွတ်ညွတ်ဆွေးနွေးကာ စိတ်တူသဘောတူ ခွဲခွါကြခြင်းသည် ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများကို ခိုင်မာတိုးတက်စေမည့်အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမများ မူရင်းအတိုင်း သန့်ရှင်းစွာ တည်မြဲပါစေသတည်း။

အရှင် အရိယဓမ္မ

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု

အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ

အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ မဟာဗောဓိအဖွဲ့မှ အရှင် ဒေါက်တာ ဒီ၊ ရေဝတထေရ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကို မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဆင္ခသံဂါယနာတင်ပွဲ ကျင်းပခဲ့သည့် မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်တွင် ကျင်းပမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြားသိရသည့်အတွက် ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။

ဤညီလာခံသည် ဗုဒ္ဓသာသနာလောကတွင် အထင်အရှားကျန်ရစ်မည့် ညီလာခံပင် ဖြစ်ပါသည်။ အနာဂါရိကမဓမ္မပါလ တည်ထောင်ခဲ့သော ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှေးအကျဆုံး အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဟာဗောဓိအဖွဲ့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်ရှိသော ဗုဒ္ဓဘာသာအချက်အချာနေရာဌာနအားလုံးကို စောင့်ရှောက်လျက်ရှိသည်မှာ လွန်ခဲ့သောနှစ်တစ်ရာကျော်ကတည်းကပင် ဖြစ်ပါသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဟာဗောဓိအဖွဲ့ကိုယ်စား ဤညီလာခံသဘင်ကြီးသည် အောင်မြင်ပါစေသတည်းဟု ဆန္ဒပြုလိုက်ရပါကြောင်း။

အရှင် ဒေါက်တာ ဒီ၊ ရေဝတထေရ

အိန္ဒိယနိုင်ငံ

အီတလီသမ္မတနိုင်ငံ

အီတာလျံဗုဒ္ဓဘာသာသမဂ္ဂမှ အရှင် ရပ်ဖယ်လို လောန်ကို ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးမှ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များ ဂုဏ်သရေရှိ အစိုးရမင်းများနှင့် မြောက်မြားလှစွာသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ စုဝေးရောက်ရှိလာကြသည့် အရေးပါလှသော ဤအခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြားခြင်းခံရသည့်အတွက် များစွာဂုဏ်ယူမိပါကြောင်း အီတလီဗုဒ္ဓဘာသာယူနီယံအဖွဲ့ကိုယ်စား ပြောကြားလိုပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေနှင့် အခက်အခဲများကြောင့် ကိုယ်တိုင် တက်ရောက်နိုင်ခြင်းမရှိသော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့၏ စိတ်နှလုံးမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သင်တို့နှင့်အတူ ရှိနေပါသည်။

အလွန်ရှေးကျသည့် ဓမ္မတရားတော်(ဗုဒ္ဓတရားတော်)၏ သမိုင်းအတွင်းသို့ ကျွန်ုပ်တို့ အီတလီဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် နောက်မှရောက်ရှိလာကြသူများဖြစ်ပါသည်။ ဤညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်ပြီး ထင်ရှားသည့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၏ အဆုံးအမများကို ရက်အနည်းငယ် အတွင်းနာယူမှတ်သားခွင့်ရသည့်အတွက် အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ဤအဆုံးအမများကို တန်ဖိုးထား နာယူမှတ်သား၍ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသည့်အခါ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဆုံးအမများကို ထိထိရောက်ရောက် တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ဖြန့်ဖြူးသွားနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

လူသားအားလုံးအတွက် ဒုက္ခပင်လယ်ဝေနေသည့် ယနေ့အချိန်အခါ၌ တင်းမာမှုများ၊ ပြဿနာများ၊ လူသတ်ပွဲများ၊ စစ်ပွဲများ၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုများနှင့် တွေ့ကြုံနေကြရရာ၊ နိုင်ငံတိုင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတိုင်း၊ မိသားစုတိုင်းသည် ကမ္ဘာ့မည်သည့်အရပ်ဒေသတွင်မဆို ဗုဒ္ဓဩွန်ပြဆုံးမခဲ့သော စိတ်ဓါတ်ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရယူမည် ဖြစ်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမများတွင် အခြေခံအကျဆုံးဖြစ်သည့် ချစ်ခြင်းမေတ္တာနှင့် ကရုဏာများကို လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင့်ငါးရာကတည်းက ကျွန်ုပ်တို့အား မြတ်စွာဘုရားက ဆုံးမထားခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဤတရားများသည် လူသားများ အားလုံးအတူတကွ နေထိုင်ရေးနှင့် အနာဂတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ယနေ့အထိအရေးပါအရာ ရောက်ဆဲဖြစ်ပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ ထွန်းကားခဲ့သည့် ဤနိုင်ငံတွင် ရက်အနည်းငယ်တွေ့ဆုံဆွေးနွေး ပူးပေါင်းအားထုတ်ဆောင်ရွက်ချက်များသည် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမအတိုင်း ချစ်ခြင်းမေတ္တာနှင့် ကရုဏာတရားများကို အခြေခံ၍ လူသားအားလုံး၏ အကျိုးစီးပွားကို ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ချစ်ခြင်းမေတ္တာနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုများ နေရာတိုင်းတွင် ထွန်းကားပါ့နှံ့ပါစေသတည်း။

ဘုန်းတော်ကြီး ရပ်ဖယ်လိုလောန်ကို

အီတာလျံဗုဒ္ဓဘာသာသမဂ္ဂ

နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များနှင့် ဌာန/အဖွဲ့အစည်း အကြီးအကဲများပေးပို့သော သဝဏ်လွှာများ

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် မဲ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး သန်းရွှေ၏ သဝဏ်လွှာ

ကျက်သရေ မင်္ဂလာအပေါင်း ခညောင်းသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ ဝမ်းမြောက်စွာ နှုတ်ခွန်းဆက်သခွင့်ရသည့်အတွက် ဂုဏ်ယူဝမ်းမြောက်ပါသည်။

သန့်စင်သော ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး မူရင်းအတိုင်း မပျောက်မပျက် တည်ရှိနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဤညီလာခံကြီးကို ကျင်းပနိုင်သဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် ရဟန်း၊ သံဃာ ပြည်သူအများက အထူးဝမ်းသာ ဂုဏ်ယူလျက် ရှိပါသည်။

ဤမဟာပါသာဏ လိုဏ်ဂူတော်ကြီးတွင် စုဝေးရောက်ရှိလာကြသူအားလုံးအနေဖြင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ထာဝရမှန်ကန်နေသော တရားတော်များသည် တဏှာရမ္မက်နှင့် ဒုက္ခသံသရာပင်လယ်ဝေနေသော ယနေ့လူ့ဘောင်အား ကယ်တင်ပြုပြင်ရန်အတွက် များစွာလိုအပ်လျက်ရှိကြောင်း ခိုင်မြဲစွာ ယုံကြည်ကြပါသည်။

ယနေ့ကမ္ဘာကြီးတွင် ပဋိပက္ခမျိုးစုံ၊ ပြစ်မှုမျိုးစုံ ကျူးလွန်ကြသည်ကို တွေ့မြင်နေရပါသည်။ ဤဒုစရိုက်တရားများ၏ အရင်းခံမှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားများ ဖြစ်ပါသည်။ ဤလောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားများကို ပယ်သတ်ကြရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ကမ္ဘာကြီး ငြိမ်းချမ်းသာယာရေးအတွက် သည်းခံခြင်း၊ ကြင်နာခြင်း၊ ကိုယ်ကျိုးစွန့်လွှတ်ခြင်းစသည့် စိတ်ကောင်းစေတနာကောင်းများ မွေးမြူကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာတည်းဟူသော ဗြဟ္မစိုရ်တရားလေးပါးသည် လူသားအားလုံး အတွက် ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် သဟဇာတဖြစ်ရေးတို့ကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် အကောင်းဆုံးသော လမ်းညွှန်ချက်များဖြစ်ပါသည်။ ဤလမ်းညွှန်ချက်များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက်သာမက လူမျိုးဘာသာမခွဲခြားဘဲ လူသားအားလုံးအတွက် ရည်ညွှန်းသည့်တရားများ ဖြစ်ပါသည်။ ဤတရားများသည် လူသားများအား ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းမှ ကယ်တင်နိုင်သည့် လူသားအားလုံး ပျော်ရွှင်စွာ နေထိုင်နိုင်မည့် အေးချမ်းသာယာသော ကမ္ဘာလောကကြီးကို တည်ဆောက်နိုင်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ မွန်မြတ်သော တရားဒေသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားစေရန် ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အချင်းချင်း အပြန်အလှန်နားလည်မှု၊ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ကို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် ခန္တီ၊ မေတ္တာနှင့် ကရုဏာတရားများ ထွန်းကားပြန့်ပွားလာစေခြင်းဖြင့် လူသားအားလုံး၏ ငြိမ်းချမ်းပျော်ရွှင်ရေးကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် ဤညီလာခံကြီးက ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ဤအခါသမယတွင် ညီလာခံ တက်ရောက်လာကြသူအားလုံးအား လေးစားစွာ နှုတ်ခွန်းဆက်သ ပြီး၊ အခမ်းအနားကြီး အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာချမ်းသာကြပါစေ။

ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ၏ သဝဏ်လွှာကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ၊ အတွင်းရေးမှူး(၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး သိန်းစိန် ဖတ်ကြားနေပုံ

The message sent by H.E. Senior General Than Shwe, Chairman of The State Peace and Development Council, to the World Buddhist Summit is read by H.E. Lt.Gen. Thein Sein, Secretary (1) of The State Peace and Development Council, at the Opening Ceremony of The World Buddhist Summit

သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးချုပ် သူရမြင့်မောင်၏ သဝဏ်လွှာ

ဒီအစည်းအဝေးကြီးကို ကျင်းပရာမှာ လုပ်ငန်းကော်မတီဥက္ကဋ္ဌအနေနဲ့ရော သာသနာရေးဝန်ကြီးအနေနဲ့ပါ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်အတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရတာဖြစ်လို့ ဝမ်းမြောက်စွာ ဂုဏ်ယူပါတယ်။ ဘာကြောင့်လည်းဆိုတော့ မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ကမ္ဘာပေါင်းများစွာကြာမှ တစ်ဆူတစ်လေသာ ပွင့်တော်မူကြတာဖြစ်ပါတယ်။ လေးသချေကမ္ဘာတစ်သိန်းမှ ဘုရားပေါင်း (၂၈)ဆူမျှသာ ပွင့်တော်မူတယ်လို့ မှတ်သားဖူးပါတယ်။ လူ့ဘဝဆိုတာလည်းရခဲပါတယ်။ လူဖြစ်ပြန်တော့လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားတဲ့အရပ်မှာ လူဖြစ်ဖို့၊ ဗုဒ္ဓသာသနာကိုကြည်ညိုတတ်တဲ့ လူတစ်ယောက်ဖြစ်ဖို့ဆိုတာ အလွန်ခက်ခဲပါတယ်။

ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမြေပေါ်မှာ ဗုဒ္ဓနဲ့ဗုဒ္ဓသာသနာရောက်ခဲ့တာဟာ နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀-ကျော်ပါပြီ။ ဗုဒ္ဓပွင့်ပြီး ၄၉-ရက်အကြာမှာ မြန်မာပြည်က ကုန်သည်နှစ်ယောက်တို့ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ကို ဖူးတွေ့ခဲ့ရပြီး ဆွမ်းဦးလည်း ကပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ တရားဦးလည်း နာခဲ့ကြပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လည်း ဦးစွာဖြစ်ခဲ့ကြပါတယ်။ သက်ရှိဘုရားရဲ့ ဆံတော်ရှစ်ဆူကို ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာပြည်သားနှစ်ယောက်– တဖုသနဲ့ ဘလ္လိက ကုန်သည်နှစ်ယောက်တို့က ရရှိခဲ့ပြီး တည်ထားခဲ့တဲ့ စေတီတော်ကြီးဟာ ဒီကနေ့ ရွှေတောင်ကြီးကဲ့သို့ ဖူးမြင်နေကြရတဲ့ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးပါပဲ။

ဗုဒ္ဓရှင်တော် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း(၁၃၆)နှစ်အကြာမှာ ပိဋကတ်သုံးပုံ ရောက်ရှိသည်မှစပြီး ယနေ့အထိ မြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာတော်ဟာ ဆုတ်ယုတ်သည်မရှိ၊ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတော်မှာ အရိန်အဟုန်ကောင်းစွာဖြင့် တိုးတက်လျက်ရှိပါတယ်။ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတော်မှာ

၁။ ကျောင်းတိုက်ပေါင်း ငါးသောင်းကျော်

၂။ ရဟန်းတော်ပေါင်း နှစ်သိန်းရှစ်သောင်းကျော်

၃။ သာမဏေပေါင်း နှစ်သိန်းကျော်

၄။ သီလရှင်ပေါင်း သုံးသောင်းလေးထောင်ကျော် ရှိပါတယ်။

ပိဋကတ်သုံးပုံရဲ့အစ၊ အခြေခံဖြစ်တဲ့ ကျမ်းကြီးသုံးကျမ်းကို ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာနှင့်တကွ ပြန်ဆန်းသင်ကြားပြီး စာမေးပွဲကျင်းပပေးသဖြင့် ဓမ္မာစရိယ (Master in Dhamma) အောင်ပြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း ၈၄၀၀၀-ခန့် ရှိပါတယ်။ ပိဋကတ် သုံးပုံဆောင် စာမေးပွဲများကျင်းပပြီး ပိဋကတ် သုံးပုံဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်များ စုစုပေါင်း ၁၁-ပါးပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီ။ မင်္ဂလသုတ်၊ ဗုဒ္ဓဝင်၊ အဘိဓမ္မာ အခြေခံသင်တန်းများ တစ်နိုင်ငံလုံးအနှံ့ ပို့ချပေးပြီး ကျောင်းသားလူငယ်များအတွက်လည်း ဗုဒ္ဓအဆုံးအမမျိုးစေ့ကို ချပေးလျက်ရှိပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ လူဦးရေအားလုံးရဲ့ (၈၉.၃၇%) ရှစ်ဆယ့်ကိုး ဒသမ သုံးခုနှစ်ရာခိုင်နှုန်းဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြပါတယ်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနများဖွဲ့စည်းပုံထဲမှာ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနဆိုတာကို ဖွဲ့စည်းထားပြီး မြို့နယ်၊ ခရိုင်၊ တိုင်းများမှာလည်း သာသနာရေးအရာရှိများ ခန့်ထားပါတယ်။ နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက် ခွဲဝေရာမှာလည်း သာသနာရေးဘတ်ဂျက်ဆိုတာ သီးခြားသတ်မှတ်ပေးထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအစည်းအဝေးကြီးမှာ သပ်သပ်ရပ်ရပ် ထည်ထည်ဝါဝါ ပြင်ဆင်မွမ်းမံနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအစည်းအဝေးကြီးအတွက် ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံတော်အစိုးရအဖွဲ့က ဝန်ကြီးတွေ အားလုံး အဘက်ဘက်မှ ဝိုင်းဝန်း ကူညီကြတဲ့အတွက်ကြောင့်လည်း ဒီအစည်းအဝေးကြီးအောင်မြင်စွာ

ကျင်းပနိုင်တာဖြစ်ပါတယ်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသူ/နိုင်ငံသားတွေရဲ့ သဒ္ဓါ၊ စေတနာကလည်း အလွန်ကောင်းပါတယ်၊ ဒီအစည်းအဝေးကြီးမှာ ပုဂ္ဂလိကအလှူရှင်တွေကလည်း များစွာပါဝင်လှူဒါန်းထားကြပါတယ်။ ဂျပန်–မြန်မာစီးပွါးရေး အသင်းကဆိုရင် မော်တော်ကား (mini-vans) ၃၄–စီး လှူဒါန်းခဲ့တာရှိပါတယ်။ ဆွမ်းအလှူရှင်တွေ ခရီးစားရိတ် အလှူရှင်တွေလည်း ရှိပါတယ်။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမ ပေါ်ပေါက်လာတာ ကမ္ဘာမှာ နေလအစင်းပေါင်းများစွာ ပေါ်ပေါက်လာသလိုပါပဲ၊ လူတို့ ဉာဏ်မျက်စိအလင်းရကြပါတယ်။ အမှောင်လမ်းမှာစမ်းပြီး လျှောက်လှမ်းနေသူတို့ ဓမ္မအလင်းရောင်အောက်မှာ လမ်းမှား လမ်းမှန်ခွဲခြား နိုင်စေခဲ့ပါတယ်။ မီးခဲခင်းသောလမ်းမှာ ပူလောင်ပင်ပန်းစွာ လျှောက်လှမ်းနေကြသူတွေ အေးချမ်းသာယာသောလမ်းကို လျှောက်နိုင်ကြဖို့ ဓမ္မသီတာရေနဲ့ ဖျန်းကြရမှာဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးဟာ ကိလေသာမီးတွေ ဟုန်းဟုန်းတောက်နေပါတယ်။ ကမ္ဘာငြိမ်းချမ်းဖို့အတွက် ဒီအစည်းအဝေးကြီးရဲ့ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဓမ္မရေချမ်း ပက်ဖျန်းနိုင်ကြလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ဘဝများစွာ သံသရာမှာ ကိလေသာ ကာမတဏှာလောဘရဲ့ ကျေးကျွန်တွေအဖြစ်နဲ့ ပင်ပန်းခဲ့ရတဲ့ ဘဝပေါင်း များလှပါပြီ။ ဒီနေ့ ဗုဒ္ဓသာသနာကို ကြည်ညိုခွင့်ရတဲ့ ဒီဘဝမှာ ဒီအစည်းအဝေးကြီးအတွက် မည်မျှပင်ပန်းစေကာမူ သာသနာ့ကျေးကျွန်အဖြစ်နဲ့ ပင်ပန်းရတာဖြစ်လို့ ကျွန်ုပ်ဘဝကို သိပ်ကျေနပ်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်ရဲ့ကောင်းမှုကုသိုလ် အစုစုကို အားလုံးအတွက် အမျှကုသိုလ်ပေးဝေအပ်ပါတယ်။

ဗိုလ်မှူးချုပ် သူရမြင့်မောင်

ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးချုပ်ကျော်ဆန်း၏ သဝဏ်လွှာ

ဤမဂ်လာရှိသော အခမ်းအနားတွင် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဝမ်းမြောက်ကြောင်းသဝဏ်လွှာ ပေးပို့ရသည်အတွက် ဂုဏ်ယူဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပရေး ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်တစ်ယောက်အနေဖြင့် သမိုင်းနှင့်ဘာသာရေးအရ မွန်မြတ်သည့် မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်ကြီး အကြီးစားပြင်ဆင်မှုတွင် ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ထိပ်သီးညီလာခံကြီးဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဤမဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူအတွင်းတွင် ခေတ်မီရုပ်သံစနစ် ဆက်သွယ်တပ်ဆင်ပေးခဲ့ပါသည်။ သတင်းစာများ၊ ရေဒီယို၊ တယ်လီဗေးရှင်းများစသည်တို့ဖြင့် ထိပ်သီးညီလာခံအကြောင်းကို ထုတ်လွှင့်ပြန်ကြားခဲ့ပါသည်။ ညီလာခံကျင်းပစဉ်ကာလတွင် ထိပ်သီး ညီလာခံနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းလွှာများကို မြန်မာဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရန် စီစဉ်ထားပါသည်။ ထို့ပြင် ဝန်ကြီးဌာန ခါတ်ပုံရိုက်ကူးရေးအဖွဲ့က ဤထိပ်သီးညီလာခံအစည်းအဝေး၏ သမိုင်းဝင်ဆောင်ရွက်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ညီလာခံကို ဗွီစီဒီများဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းဖြင့် အနာဂတ်မျိုးနွယ်များအတွက် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော မှတ်တမ်းများ ရရှည်တည်တံ့ပါလိမ့်မည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ရေးအတွက် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနကိုယ်စား ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

ဗိုလ်မှူးချုပ်ကျော်ဆန်း

ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးလုပ်ငန်းဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးချုပ်သိန်းဇော်၏ သဝဏ်လွှာ

ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလာရေးလုပ်ငန်း ဝန်ကြီးဌာနကိုယ်စား အလွန်နှစ်ထောင်းအား၍ ဂုဏ်ယူစွာဖြင့် သဝဏ်လွှာ ပေးပို့အပ်ပါသည်။ လေးစားရပါသော ဧည့်သည်တော်များ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်စဉ် မိမိတို့ဝန်ကြီးဌာနမှ လိုအပ်သော အကောင်းဆုံး ဝန်ဆောင်မှုများကို ဝမ်းမြောက်စွာ ပေးပါမည်။ ကိုယ်စားလှယ် တော်များအတွက် တည်းခိုနေထိုင်ရေး၊ သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေး၊ လေ့လာရေးခရီးများ သွားလာရေးတို့အတွက် မိမိတို့ဝန်ကြီးဌာနမှ တာဝန်ယူ စီစဉ်ပေးမည်ဖြစ်ပါသည်၊ လေးစားအပ်ပါသော ဧည့်သည်တော်များသည် ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ် စေတီပုထိုးများနှင့် သာယာလှပသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှုခင်းများကို လှည့်လည် လေ့လာခွင့်ရသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် များစွာဝမ်းမြောက်မိပါသည်၊ ဧည့်သည်တော်များသည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို နေ့စဉ်စောင့်ထိန်းနေသော ပုဂ္ဂိုလ်များအား တစေ့တစောင်း ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်သကဲ့သို့ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ဧည့်ဝတ်ကျေပွန်မှု၊ ရိုသေကိုင်းရှိုင်းမှု၊ ဓလေ့များကိုလည်း ဧည့်သည်တော်များ မြင်တွေ့ရမှာဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး အစစအောင်မြင်ပါစေကြောင်း ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

ဗိုလ်မှူးချုပ်သိန်းဇော်

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ

ကမ္ဘောဒီးယားဘုရင် နိုရိုဒွန်သီဟာနုပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ဂုဏ်သရေရှိဥည့်ပရိတ်သတ်အပေါင်းတို့ခင်ဗျား

ဤကဲ့သို့သော အစည်းအဝေးများ ကျင်းပခြင်းသည် အစဉ်အလာအမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြားနား သော်လည်း တူညီသောယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုတစ်ရပ်ကို လေးစားမြတ်နိုးစွာ ဆည်းကပ်ကိုး ကွယ်ကြသူများ အတူတကွတွေ့ဆုံကြပြီး မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သိမ်မွေ့နက်နဲသော အဆုံးအမများကို ဆွေးနွေးခွင့် အမြင်ချင်း ဖလှယ်ခွင့်ရရှိစေကာ မိမိတို့၏ သဒ္ဓါတရားများ ပိုမိုရှင်သန်လာစေပါသည်။ အလင်းရောင်တစ်ခုတည်းမှ ဖြာထွက်လာသော အမျိုးမျိုးသော အလင်းတန်းများကြောင့် ကြည်လင်ပြတ်သားစွာ မြင်ကြရသူများကဲ့သို့ အစဉ်အလာအမျိုးမျိုးရှိကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအနေဖြင့် (ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမကြောင့် ရရှိသော) တူညီသောအသိဉာဏ်ပညာများသည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံး အား မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်စိတ်ချမှု ပိုမိုခိုင်မြဲစေမည်ဟု ကျွန်ုပ်မမှိတ်မသုံ ယုံကြည်ပါသည်။ ဤသို့ ခိုင်မာစွာစွဲမြဲလာသော ယုံကြည်မှုသည် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် အေးချမ်းတည်ငြိမ်မှုကို ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့အစည်းက အမြင့်မြတ်ဆုံး သောနည်းဖြင့် ကမ္ဘာ့လူသားတို့၏ ဟဒယ နှလုံးသားအား ဖျောင်းဖျဖြေသိမ့်၍ အကြီးမားဆုံးသော ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှုကို ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများသည် ယခုပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဟုအမည်တွင်သော ဒေသသို့ ရှေးပဝေသဏီကာလကပင် ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားမှာကဲ့သို့ပင် ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများသည် (မြန်မာနိုင်ငံ၌) ဖြစ်ထွန်းတည်ရှိပြီးသော ယဉ်ကျေးမှုအား ပိုမိုတိုးတက် ကြွယ်ဝစေခဲ့ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ နိုင်ငံ (ကမ္ဘောဒီးယား)သည်လည်း ဤဒေသသို့ တတိယ သံဃါယနာပွဲတော်အပြီး အသောကမင်းကြီး စေလွှတ်ခဲ့သည့် အရှင်သောဏနှင့် အရှင်ဥတ္တရ မထေရ်မြတ်တို့၏ သုဝဏ္ဏဘူမိသာသနာပြုအဖွဲ့က ချီးမြှင့်ခဲ့သည့် ထူးခြားသည့် (ဗုဒ္ဓ)အမွေအနှစ်များကို မျှဝေခံစားခဲ့ရပါသည်။ သုဝဏ္ဏဘူမိသည် အရှေ့ဘက်တွင် မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်း ဒေသနှင့် အနောက်ဘက်တွင် ဧရာဝတီမြစ်တို့အကြား၌ တည်ရှိပါသည်။ ခမာစာပေများတွင် ဤရဟန္တာအရှင်မြတ်နှစ်ပါး၏ သာသနာပြုခရီးကို မြတ်နိုးစွာ ဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်း တင်ခဲ့ကြပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့နှစ်နိုင်ငံ၏ ထူးခြားသောစွမ်းပကားများကြောင့် ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို မူရင်းအတိုင်း သာမက အမျိုးမျိုးသော အနုပညာအတတ်များ၊ စာပေအရေးအသားများဖြင့် ရေးသားဖွဲ့ဆိုထုတ်ဖော် ပြသနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက အာရှတိုက်ရှိ လူမျိုးအသီးသီးမှ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်များသည် တစ်နိုင်ငံမှ တစ်နိုင်ငံသို့ ကူးလူးသွားလာရင်း ဘုရားဖူးကြ၊ အမြင်ချင်းဖလှယ်ကြ၊ သင်ယူလေ့လာမှုများ ပြုခဲ့ကြပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ပြောင်မြောက်စွာ ရေးဖွဲ့ထားသည့် စာပေအဖွဲ့အနွဲ့သည် အခြားတစ်နိုင်ငံရှိ အနုပညာရှင်များအား ဖမ်းစားလွှမ်းမိုး သွားသည်များရှိပါသည်။ ဧမ္မုပတိသုတ္တန်ကို ဥဒဟာရံ ပြုလိုပါသည်။ ဧမ္မုပတိမင်းသည် မိမိ၏ ဘုန်းတန်ခိုး အာဏာကြီးမားမှုနှင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု အပေါ် ယစ်မူးမာန်တက်နေသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသခင်က တန်ခိုးတော်ဖြင့်ကြွလာကာ ရတနာ မျိုးစုံစီခြယ်၍ ယင်းထက်အဆပေါင်းများစွာ တန်ခိုးအာဏာ စည်းစိမ်ကြွယ်ဝမှုကိုပြသည့်အခါမှ ဧမ္မုပတိမင်းက အသိတရားရရှိကာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားပုံကို မြန်မာပညာရှင်များက ပါဠိဘာသာဖြင့် ကရဏာရသမြောက်စွာ ရေးဖွဲ့စပ်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။ မြန်မာများ၏ ဤရသမြောက်

လှသော အရေးအသားအဖွဲ့အနွဲ့သည် အလယ်ခေတ်ကမ္ဘောဒီးယားအနုပညာရှင်များအား စူးရှထက်မြက်သော အတွေးသစ်များရရှိစေကာ ၎င်းတို့ ထုဆစ်ခဲ့သော အင်ကော ခေတ်လွန်ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များသည် ခမာတို့၏ ဂန္ဓဝင်မြောက်လှသော ကိုယ်ပိုင်အနုပညာများအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာစေခဲ့ပါသည်။

ကျွန်ုပ်အနေနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံ အောင်မြင်ပါစေကြောင်း လိုက်လိုက်လဲလဲ ဆန္ဒပြုပါသည်။ ၂၀၀၂ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအတွင်းက ဖန်နမ်ပင်တွင်ကျင်းပခဲ့သော ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံကြီးမှ ရရှိခဲ့သော တူညီသောစိတ်ထား၊ သည်းခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမှုတို့သည် ယခုညီလာခံကြီးတွင် ဆက်လက်ရှင်သန်နေမည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရအာဏာပိုင်များနှင့်တကွ ဤညီလာခံသို့ တက်ရောက်လာကြသော နိုင်ငံအသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်တော်များအား လုံး မြတ်ဗုဒ္ဓပေးသော ဆုငါးပါး ဖြစ်သည့် အာယု၊ ဝဏ္ဏ၊ သုခ၊ ဗလ၊ ပဋိဘာနတို့ဖြင့် ပြည့်ဝကြပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်း တောင်းအပ်ပါသည်။

နိုရိဒွန်သီဟာန

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် ဆမ်ဒက်ဟွန်ဆန် ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ သမိုင်းဝင်မြို့တော်ဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပသည့် ကမ္ဘာ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံသို့ တက်ရောက်ကြသူ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးအား လှိုက်လှဲစွာ နှုတ်ခွန်း ဆက်သရခြင်းကို ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်မိပါသည်။

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအပါအဝင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးတို့သည် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံဘုရင် နော်ရိဒမ်သီဟာန ကြီးမှူး၍ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ဖနွမ်ပင်မြို့ ပလွင်ဆောင်ခန်းမ၌ ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် တတိယအကြိမ်ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပခဲ့ခြင်းကို အလေးအနက် ကျေးဇူးတင်လျက် သတိရနေကြဆဲရှိမည်ဟု လေးနက်စွာ ယုံကြည်မိပါသည်။ တတိယအကြိမ် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ၏ရလာဒ်သည် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတွင် နေထိုင်ကြသော လူသားများအကြား ငြိမ်းချမ်းမှု၊ တည်ငြိမ်မှုနှင့် သဟဇာတဖြစ်မှုတို့အတွက်သာမက ကျွန်ုပ်တို့၏ တူညီသော ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတွင် သက်ဝင်ယုံကြည်မှုကို ထောက်ပံ့ရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန်အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတွင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ ညီညွတ်သောစည်းလုံးမှုကို ထင်ဟပ်နေပေသည်။

ဤနေရာတွင် ညီလာခံကြီးသည် ကွဲပြားခြားနားသောနိုင်ငံအသီးသီးမှ ဂိုဏ်းအသီးသီးရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအကြား လေးနက်သော ခင်မင်ရင်းနှီးမှုနှင့် ကြံ့ခိုင်စည်းလုံးမှုတို့၏ တန်ဖိုးနှင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို မှတ်တမ်းတင်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အများ စွဲမြဲလက်ကိုင်ထားသည့် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းများစွာက သားစဉ်မြေးဆက် ထိန်းသိမ်း လက်ဆင့်ကမ်းခဲ့သည့် ဤဓလေ့သည် ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးအား တူညီသော ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ဖြစ်သည့် အကြမ်းဖက်ခြင်း၊ ကျူးကျော်ရန်စခြင်း၊ မနာလိုခြင်းနှင့် အကုသိုလ် တရားများကို ပယ်ရှားရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ လူသားများကို ဗုဒ္ဓ၏ တရားအလင်းရောင်အောက်တွင် ညီညွတ်စွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေးကို ရှာဖွေရေးသို့လည်းကောင်း ပို့ဆောင်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

ဤနည်းအားဖြင့် တတိယအကြိမ်ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ အခန်းကဏ္ဍတွင် အရေးအပါဆုံးလုပ်ငန်းဖြစ်သည့် ကြောက်မက်ဖွယ်ရာကောင်းလှသော အကုသိုလ် အပြစ်များဖြစ်သော လောဘ၊ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အမုန်းတရားတို့၏စွမ်းအားဖြင့် ထိန်းချုပ်ခြင်း ခံနေရသော ဘေးအန္တရာယ်များကို သိမြင်ရန် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်အသီးသီးမှ လူသားများအား နှိုးဆော်ရန် အတွက်နှင့် ဗုဒ္ဓ၏ တရားလမ်းကြောင်းနှင့်အညီ လိုက်နာရေးသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိစေရေး စသည့် အကျိုးတရားများကို ရရှိစေခဲ့သည်။

ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသည် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အရှိန်အဟုန် ထပ်မံမြှင့်တင်ပေးပြီး မေတ္တာနှင့် ကရုဏာကို လက်ကိုင်ထားသော အပြုသဘောဆောင်သည့် အပြောင်းအလဲများကိုလည်း ပိုမိုဖော်ဆောင်ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု လေးနက်စွာ ယုံကြည်မိပါသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ပဋိပက္ခများနှင့် ဆင်းရဲဒုက္ခများကို လျော့ပါးစေရေးအတွက် လည်းကောင်း၊ ဤလောက ကြီးအား ပိုမိုနေချင်စဖွယ်ကောင်းသော နေရာတစ်ခုအဖြစ် ပြောင်းလဲပေးရန်အတွက်လည်းကောင်း ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးမှ အထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ဤယုံကြည်ချက်ဖြင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရက ကမကထပြုကျင်းပသည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီး အစစအရာရာ အောင်မြင်ရေးအတွက် ကမ္ဘောဒီးယား နိုင်ငံတော်အစိုးရကိုယ်စား လှိုက်လဲစွာ ဆန္ဒပြုလိုက်ပါသည်။

ထပ်မံ၍ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး၏ စိတ်ဓာတ်သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ နှလုံးသားဝယ် ထာဝရကိန်းအောင်းနေပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် သာယာဝပြောရေးကို ဖန်တီးနိုင်မည့် ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို လိုက်နာကြသည့် ကမ္ဘာတဝန်းလုံးရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအကြား ခိုင်မာသော စည်းလုံးညီညွတ်မှု၏ သင်္ကေတဖြစ်လာစေရန် ဆုတောင်းလိုက်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဤထိပ်သီးညီလာခံသို့ တက်ရောက်လာကြသော ကိုယ်စားလှယ်တော်များ အားလုံး၊ဗုဒ္ဓ၏တန်ခိုးတော်ကြောင့် ဆု(၅)ပါး၊နှင့် ပြည့်စုံစေရန်ဆုမွန်ကောင်းတောင်းလိုက်ပါသည်။

ဟွန်ဆန်

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ သာသနာရေးဝန်ကြီး မစ္ဆတာ ခွန်ဟိုင်း ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် သမိုင်းဝင်ရန်ကုန်မြို့တော်တွင် ဒီဇင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့မှ ၁၁ ရက်နေ့ထိ ကျင်းပသည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံတွင် ပါဝင်တက်ရောက်ကြသူ အားလုံးအား လှိုက်လှဲစွာ နှုတ်ခွန်းဆက်သရသည်ကို ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် ၂၀၀၂-ခု ဒီဇင်ဘာလက ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၊ ဖနွမ်ပင်မြို့၊ ပလွင်ခန်းမဆောင်တွင် (ကမ္ဘောဒီးယား) ဘုရင်မင်းမြတ် ကမကထပြု၍ ကျင်းပခဲ့သော တတိယအကြိမ် ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကို ကျေးဇူးတင် သတိရလျက် ရှိနေပါသည်။ ထိုတတိယအကြိမ် ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံမှ ရရှိခဲ့သော အကျိုးတရားသည် အလွန်အရေးပါလှပါသည်။ လူမျိုးကွဲများ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အပြန်အလှန် နားလည်ခြင်းဟူသော စိတ်ဓါတ်များကို တိုးပွါးစေခဲ့ပြီး ကျွန်ုပ်တို့အား လုံး ကိုးကွယ်သော ဘာသာတရား၏ ကြိုးပွါးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူပြုခဲ့ပါသည်။ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တိုးတက်ရေးနှင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ထာဝရမှန်ကန်နေသော တရားဒေသနာတော်ကို များစွာလိုအပ်နေသော ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ပိုမို ပြန့်နှံ့စေရန် အထောက်အကူပြုခဲ့ပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသည် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် တွန်းအားတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး မေတ္တာ၊ ကရုဏာတို့ကို ပိုမိုပွါးများ ကျင့်သုံးစေကာ ပဋိပက္ခနှင့် ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ကို လျော့နည်းသက်သာစေခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာကြီးကို နေထိုင်၍ ပိုမိုကောင်းမွန်သော နေရာတစ်ခု ဖြစ်စေလိမ့်မည်ဟု ကောင်းစွာ ယုံကြည်ပါသည်။

ဤယုံကြည်ချက်ဖြင့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနကိုယ်စားအနေဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင်အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရက ကမကထပြု ကျင်းပသော ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ အဘက်ဘက်မှ အောင်မြင်မှုရပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

ခွန်ဟိုင်း

ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ

ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းဌာနဝန်ကြီး ချန်ဒေါင်ချီး ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ(ဘာသာပြန်)

ကိုရီးယားဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သန်း(၂၀) ကိုယ်စား မြန်မာနိုင်ငံ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပမည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသို့ ကျွန်ုပ်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ပါကြောင်း သဝဏ်လွှာကို ပေးပို့အပ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ခမ်းနားကြီးကျယ်လှစွာသော ညီလာခံကြီးသို့ နိုင်ငံပေါင်းများစွာတို့မှ ဗုဒ္ဓဘာသာ ခေါင်းဆောင်များ တက်ရောက်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

ယခုအခါ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကို ခြိမ်းခြောက်မှုများစွာဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ ရင်ဆိုင်နေကြရပါသည်။ လူပေါင်းများစွာတို့သည် ယနေ့တိုင် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှုနှင့် ရောဂါဘယဘေးဒုက္ခကို ခံစားနေရပြီး အကြမ်းဖက်မှုနှင့် စစ်မက်အန္တရာယ်တို့ကိုပါ ခံစားနေကြရပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ ဉာဏ်တော်နှင့် ကရုဏာတော်တို့သည် အနာဂတ်ကို အလင်းရောင်ပေး၍ လူသားတို့၏ ဒုက္ခနှင့် အဝိဇ္ဇာလွှမ်းမိုးမှုကို လျော့နည်းစေလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်တို့ ကြီးမားစွာ မျှော်လင့်ထားပါသည်။

ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးမှ ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့အစည်းများအတွင်း အပြန်အလှန်နားလည်သဘောပေါက်မှုနှင့် အနီးကပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ဖြင့် စစ်ဘေးနှင့် အကြမ်းဖက်မှုအန္တရာယ်မှ ပယ္ပောက်စေ၍ သနားကြင်နာမှုနှင့် မေတ္တာတရားတို့မှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းသောကမ္ဘာကြီးတစ်ခုအဖြစ် တိုးတက် ဖြစ်ပေါ်စေရေးအတွက် ဤညီလာခံကြီးသည် ထူးခြားလှသော အခမ်းအနားတစ်ခု ဖြစ်ပါစေကြောင်း ကျွန်ုပ် ဆုတောင်းပါသည်။

အထူးကျေးဇူးတင်ပါသည်။

ချန်ဒေါင်ချီး

နီပေါနိုင်ငံ

နီပေါနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် မစ္ဆတာ ရှားဗဟာဒူးဒူပါ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် ၂၀၀၄-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၉)ရက်မှ (၁၁)ရက်ထိ ကျင်းပမည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသို့ ဤဝမ်းမြောက်ကြောင်းသဝဏ်လွှာပေးပို့ရသည့် အတွက် အထူးနှစ်ထောင်းအားရကျေနပ်မိပါသည်။

ဦးမ်းချမ်းရေးတရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့သော အထွဋ်မြတ်ဆုံးသော သကျမုနိ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ခရစ်နှစ် ၆၂၃-ခုတွင် နီပေါနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ လုမ္ဗိနီဥယျာဉ်တွင် မိုးရွာသန့်စင် ဖွားမြင်တော်မူခဲ့ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ အဆုံးအမများဖြစ်သည့် ဦးမ်းချမ်းရေး၊ မေတ္တာတရားနှင့် ခန္တီတရားများသည် အတိတ်ကာလ ဖြစ်ရပ်အခြေအနေများနှင့် လိုက်ဖက်ဆီလျော်သကဲ့သို့ ယနေ့ မျက်မှောက်ကမ္ဘာ့အခြေအနေများနှင့်လည်း လိုက်ဖက်ဆီလျော်လျက် ရှိပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ၂၁-ရာစုအတွင်းသို့ စတင်ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်ခဲ့ကြပါပြီ။ ကုန်လွန်ခဲ့သော ရာစုနှစ်သည် ကျွန်ုပ်တို့အတွက် နိုင်ငံအတွင်းနှင့် နိုင်ငံအချင်းချင်း ဆင်နွှဲခဲ့ကြသည့် စစ်ပွဲများ၊ လူမျိုးစုပဋိပက္ခများနှင့် ပြဿနာပေါင်းမြောက်များစွာကို ချန်ထားပေးခဲ့ပါသည်။ သမရိုးကျ လက်နက်များနှင့် ညူကလီးယားလက်နက်များ အမြောက်အမြား ထုတ်လုပ်ပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းမှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်သည် ကြီးမားစွာ ဆက်လက်တည်ရှိနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့အနေနှင့် ဒေသတွင်းနှင့် ဒေသပြင်ပတွင်ပါ ဦးမ်းချမ်းရေးထိန်းသိမ်းရန် ပိုမိုတိုးတက်စေရန်နှင့် ပြန့်ပွားစေရေးအတွက် အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဦးမ်းချမ်းရေးထွန်းကားစေရန်အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ဆိုးရွားသည့် စစ်ပွဲများဆင်နွှဲရန်အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ဖန်တီးနိုင်သူမှာ လူသားများသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤထိပ်သီးညီလာခံသည် ကမ္ဘာ့လူသားအပေါင်းအတွက် ဦးမ်းချမ်းရေး၏ အရေးပါအရာရောက်ပုံကို မီးမောင်းထိုးပြနိုင်မည့် အောင်မြင်သည့် ညီလာခံကြီး ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်ခိုင်မြဲစွာမျှော်လင့်ပါသည်။

ဦးမ်းချမ်းရေးနှင့် တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှုတို့သည် တစ်ခုပေါ်တစ်ခု အမှီသဟဲပြုလျက် ရှိပါသည်။ ဦးမ်းချမ်းမှုမရှိဘဲ စီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရရှိရန်နှင့် ရရှိထားပြီး ဖြစ်သည့် စီးပွားတိုးတက်မှုကို တည်မြဲအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ဤအမြင်ကို အခြေခံ၍ ရန်ကုန်မြို့တော်တွင် ကျင်းပမည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် အလွန်အရေးပါ အရာရောက်လှသည်ဟု ကျွန်ုပ်ယုံကြည်ပါသည်။ ထိပ်သီးညီလာခံကြီး အထူးအောင်မြင်ပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

ရှားဗဟာဒူး ဒူပါ

ဗီယက်နမ် ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတနိုင်ငံ

ဗီယက်နမ် ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် မစ္စတာ ဖန်ဗန်ခိုင် ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး ကျင်းပသည့် အခမ်းအနားတွင် ဗီယက်နမ် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံအစိုးရအဖွဲ့ကိုယ်စား ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် လှိုက်လှဲစွာဂုဏ်ယူပါကြောင်းနှင့် ညီလာခံကြီး ဆထက် ထမ်းပိုး တိုးတက်အောင်မြင်ပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

ဖန်ဗန်ခိုင်

ဗီယက်နမ်ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတနိုင်ငံ ဘာသာရေးဆိုင်ရာအစိုးရကော်မတီ သဘာပတိ မစ္စတာ ဒုယင်သီ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင် အရှင်သူမြတ်များဘုရား
လေးစားအပ်သော ကိုယ်စားလှယ်တော်များနှင့်
ဂုဏ်သရေရှိ ဧည့်သည်တော်များ ခင်ဗျား

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၊ ရန်ကုန်မြို့တော်တွင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပနေသည်ကို သိရှိရသည့်အတွက် ဗီယက်နမ်ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတနိုင်ငံ၏ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အစိုးရ ကော်မတီ၏ ကိုယ်စားအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကျွန်ုပ်အနေနှင့်လည်းကောင်း၊ ကောင်းမြတ်သောဆန္ဒနှင့် ဝမ်းမြောက်ဂုဏ်ယူပါကြောင်းဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအားလုံး အတူတကွ ပေါများကြွယ်ဝ ချမ်းသာသုခနှင့်ပြည့်ဝသော အနာဂတ်တည်ဆောက်ရေးအတွက် တစ်ကိုယ်ကောင်းမဆန်ခြင်း၊ ပျော်ရွှင်မှုနှင့် စိတ်တည်ငြိမ်မှု၊ မေတ္တာ ကရုဏာ ဖေါ်ရွေရင်းနှီးမှု စသည်တို့ကို အခြေခံသော ဗုဒ္ဓ၏ ဟောကြားချက်များကို ပြန့်ပွားစေရန်၊ ငြိမ်းချမ်းရေး ကြွယ်ဝဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ငြိမ်းချမ်းစွာရောင့်ရဲကျေနပ်မှုနှင့် အပြန်အလှန်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ရရှိရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ လူ့လောက၏ မြင့်မြတ်သော တန်ဖိုးများ၊ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့်ပတ်သက်၍ မြင့်မြတ်သော စံများကိုလည်းကောင်း၊ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုရန်အတွက် ဤညီလာခံကြီးသည် မြင့်မြတ်သော အပြုသဘောဆောင်သည့်စိတ်ဓါတ်ဖြင့် စွမ်းဆောင်လိမ့်မည်၊ ကြီးမားသော အောင်မြင်မှုများရရှိလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ခိုင်မြဲစွာ ယုံကြည်ပါသည်။

ညီလာခံကြီး အောင်မြင်ပါစေ၊

ညီလာခံတက်ရောက်သူများကျန်းမာပါစေ၊

ဒုယင်သီ

ဘင်္ဂလားဒေရှ်.ပြည်သူ.သမ္မတနိုင်ငံတော်

ဘင်္ဂလားဒေရှ်.ပြည်သူ.သမ္မတနိုင်ငံတော် သမ္မတ ပါမောက္ခဒေါက်တာအီယာဂျုဒင်အာမက် ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ
ဥက္ကဋ္ဌ
နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်
အဆွေတော် ဥက္ကဋ္ဌကြီး-

၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉)ရက်နေ့မှ (၁၁)ရက်နေ့အထိ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်မည့် ကျက်သရေမင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်ဝသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံအတွက် အဆွေတော်ထံသို့ နှုတ်ခွန်းဆက် သဝဏ်လွှာ ပေးပို့ရသဖြင့် အထူးဝမ်းမြောက်မိပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုတစ်ရပ်အဖြစ်သာမက ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ လူသားများအား ယဉ်ကျေးမှု ရှင်သန်ထွန်းကားစေသည့် ဘာသာလည်းဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အတွေးအမြင်နှင့် စိတ်ထားများ အထူးသဖြင့် သက်ရှိသတ္တဝါ အားလုံးအပေါ်တွင် ထားရှိသည့် ခန္တီတရားနှင့် ချစ်ခြင်း မေတ္တာတရားများသည် အလွန်ခက်ခဲသိမ်မွေ့သည့် အချိန်အခါအခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေသော ပစ္စက္ခ လူ့ယဉ်ကျေးမှုနယ်ပယ်တွင် အထူးလိုအပ်ပြီး အရေးပါသည့်တရားများ ဖြစ်နေပါပြီ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အနှစ်သာရပြည့်ဝသော လူသားဝါဒသဘောတရားသည် နှစ်ပရိစ္ဆေဒများစွာ ကျော်လွန်ခဲ့ပြီဖြစ်သော်လည်း ယနေ့မျက်မှောက်ကာလတိုင်အောင် ကမ္ဘာ့လူသားများကို ဆွဲဆောင်လျက်ပင်ရှိပါသည်။

ဤထိပ်သီးညီလာခံသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအား ပိုမိုနီးကပ် ရင်းနှီးစေလာပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ နမူနာစံပြစိတ်ထားဖြစ်သည့် ငြိမ်းအေးသော စိတ်ထား၊ လိုက်လျောညီထွေ ပြေပြစ်စွာ နေထိုင်တတ်မှုများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ကွဲပြားခြားနားသော ဘာသာဝင်များ အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ အထူးအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွင်း၌သော်လည်းကောင်း ပိုမိုစွမ်းခိုင်မာလာစေမည်ဟု ကျွန်ုပ်ယုံကြည်ပါသည်။

ထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပပြီးစီးသွားသည့်အခါ ကျွန်ုပ်တို့ အိမ်နီးချင်း နှစ်နိုင်ငံအတွင်း ဖြစ်ထွန်းတည်ရှိနေပြီဖြစ်သည့် ချစ်ကြည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများသည် အနာဂတ်ကာလတွင် နှစ်နိုင်ငံပြည်သူတို့ အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ ပိုမို ခိုင်မာတည်မြဲလာမည်ဟု ကျွန်ုပ်မျှော်လင့်ပါသည်။

အဆွေတော် ကျန်းမာပျော်ရွှင်စွာဖြင့် သက်တော်ရာကျော် ရှည်ပါစေကြောင်း၊ ပြည်ထောင် စုမြန်မာနိုင်ငံတော်သူ နိုင်ငံတော်သားအပေါင်း ဆက်လက်ငြိမ်းချမ်းတိုးတက်စည်ပင်ဝပြောပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းများ တောင်းဆိုဆန္ဒပြုအပ်ပါသည်။ အဆွေတော်အပေါ်ထားရှိသော ကျွန်ုပ်၏ လေးစားဂါရဝတရားကိုလည်း ထပ်လောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ပါမောက္ခဒေါက်တာအီယာဂျုဒင်အာမက်

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် မစ္စစ် ခါလီဒါဇီယာ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

အဆွေတော်ဝန်ကြီးချုပ်

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ပြည်သူများနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ကိုယ်စား၊ ခရစ်နှစ် ၂၀၀၄–ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့မှ (၁၁) ရက်နေ့အတွင်း ကျင်းပပြုလုပ်သည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး၏ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်လှသော အခမ်းအနား ကြီးအတွက် လိုက်လိုက်လဲလဲ ဝမ်းမြောက်ကြောင်း သဝဏ်လွှာကို ပို့သန္နတ်ခွန်း ဆက်သအပ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓ၏အတွေးအခေါ်အယူအဆများဖြစ်သည့် အထူးအားဖြင့် အကြမ်းမဖက်ခြင်း၊ သည်းခံခြင်း၊ ရင်းနှီးချစ်ခင်စွာ နေထိုင်ခြင်းတို့သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ သမိုင်းတစ်လျှောက်လုံး အတွေးအမြင် အသိစိတ်နှင့် ယှဉ်တွဲ တည်ရှိခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် စည်းလုံးညီညွတ်ရေးတို့ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာရေးအတွက် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံပါ သဘောထားသည် ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ မှန်ကန်မြင့်မြတ်လှသော အတွေးအခေါ်များဖြင့် နိုးကြားတက်ကြွလျက် ရှိပါသည်။ အကြပ်အတည်းများ၊ အခက်အခဲများ ဖြင့် ပြည့်နှက်လျက်ရှိသော လူ့သမိုင်းတွင်၊ ဗုဒ္ဓဝါဒသည် နိုင်ငံများအတွင်း၊ လူမျိုးအသီးသီး အတွင်း၊ ဘာသာအယူဝါဒအမျိုးမျိုးအတွင်း၊ ငြိမ်းချမ်းခြင်း၊ ညီညွတ်ခြင်းများ တိုးတက်ရရှိလာစေရန် အလွန်အားကောင်းသော အမာခံအင်အားတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံသားအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း၊ သည်းခံခြင်း၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး နားလည်မှုရှိခြင်း၊ လူမျိုးမရွေး၊ ဘာသာမရွေး၊ အမျိုးအနွယ်မရွေး၊ အခွင့်အရေး တန်းတူရရှိရေးအတွက် အခြေခံဥပဒေတွင် ရေးဆွဲဖော်ပြထားပါသည်။

ဤကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံအပါအဝင်၊ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ပုဂ္ဂိုလ်များအား လုံးတို့အား ဆုံစည်းနိုင်သော အခွင့်အရေးကို ပေးသည်ဟု ကျွန်ုပ် ခိုင်မာစွာ ယုံကြည်မိပါသည်။ ဤဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ရှေ့နှစ်ပေါင်းများစွာ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံ နှစ်နိုင်ငံ၏ ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှုကို တည်တံ့ခိုင်မြဲစေမည်ဟုလည်း ယုံကြည်ပါသည်။

ရင်းနှီးဖော်ရွေသော မြန်မာပြည်သူပြည်သားများ၊ ငြိမ်းချမ်းခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်း၊ ကြီးပွားချမ်းသာခြင်းများနှင့် ပြည့်ဝကြွယ်၊ အဆွေတော်ဝန်ကြီးချုပ် ကျန်းမာခြင်း၊ ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့ခြင်း၊ အသက်ရှည်ခြင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံပါစေကြောင်း ဆုတောင်းမေတ္တာ ပို့အပ်ပါသည်။

အဆွေတော် အပေါ်ထားရှိသော ကျွန်ုပ် လေးစားဂါရဝတရားကို ထပ်လောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ခါလီဒါဇီယာ

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသာသနာရေးဝန်ကြီး မစ္စတာ မိုရှာရက်ဖ် ဟိုစိန်ရှာဟန် ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ဗိုလ်မှူးချုပ် သူရမြင့်မောင်
သာသနာရေးဝန်ကြီး
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ။
အဆွေတော် ခင်ဗျား

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကို ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့မှ (၁၁) ရက်နေ့ထိ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပမည်ဖြစ်ကြောင်း သိရ၍ နှစ်ထောင်းအားရ ဖြစ်မိပါသည်။ အဆွေတော် ဝန်ကြီးနှင့်တကွ ညီလာခံအဖွဲဝင်အားလုံးကို မင်္ဂလာရှိသော အခမ်းအနား၏ကြိုးကျယ်သော အောင်မြင်မှုအတွက် ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

ဤညီလာခံသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးကို စုစည်းစေနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။ ဤညီလာခံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာအပေါ် ပိုမိုယုံကြည်သက်ဝင်လာစေမည်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤညီလာခံသည် ကျွန်ုပ်တို့ တိုင်းပြည် (၂)ပြည်ရှိ ပြည်သူများရင်းနှီးမှု ရစေခြင်း၊ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ဆက်ဆံမှုများ၊ နားလည်မှုများ၊ ညှိနှိုင်းမှုများ နှစ်ပေါင်းများစွာ ရှည်ကြာအောင် တိုးပွါးစေမည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

အဆွေတော် အသက်ရှည် ကျန်းမာ ပျော်ရွှင်စေရန် ဆုမွန်ကောင်းများ ပို့သလိုက်ပါသည်။
ကျွန်ုပ်၏ အလေးထားဂါရဝပြုမှုကို လက်ခံစေလိုပါသည်။

မစ္စတာ မိုရှာရက်ဖ် ဟိုစိန်ရှာဟန်

လာအိုပြည်သူ. ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံ

လာအိုနိုင်ငံအမျိုးသားတည်ဆောက်ရေးတပ်ဦး ဥက္ကဋ္ဌ မစ္ဆတာ သီသဝပ် ကိုဘွန်ဖန် ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ဗိုလ်မှူးချုပ်သူရမြင့်မောင်
ဝန်ကြီး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

လာအိုနိုင်ငံ အမျိုးသားတည်ဆောက်ရေးတပ်ဦး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လာအိုပြည်သူများနှင့် လာအိုလူမျိုးစုများကိုယ်စား ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီး ညီလာခံကြီးကို သဒ္ဓါတရား ထက်သန်စွာဖြင့် လက်ခံကျင်းပပေးပြီး၊ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့နှင့် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနကို လိုအပ်သည့် စီမံပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် ခန့်ထားစီမံပေးသည့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရအား ချီးကျူးဂုဏ်ပြုပါကြောင်း ပြောခွင့်ရသည့်အတွက် နှစ်ထောင်းအားရ ဖြစ်မိပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ အနေနှင့် ဤဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးမှ အနာဂတ်ကာလတွင် ကမ္ဘာလူသားများအတွက် ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမတရားတော်များ ပြန့်ပွားနိုင်စေရန်နှင့် ထိရောက်သော သင်ကြားမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရေး အလေးထား ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စီမံချက်များလည်း ချမှတ်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ထို့ပြင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်သို့ တက်ရောက်ပညာသင်ယူဆည်းပူးနေကြသော လာအိုဗုဒ္ဓဘာသာသံဃာတော်များအား ချစ်ခင်ကြင်နာစွာ အထောက်အပံ့ ပေးကြသည့်အတွက်လည်း ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် ပြည်သူများကို ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် လှိုက်လှဲစွာ ကျေးဇူးဥပကာရတင်ရှိပါကြောင်း ထပ်မံပြောကြားလိုပါသည်။

ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် မိမိတို့. မျှော်မှန်းသည့် ရည်ရွယ်ချက်ပန်းတိုင်သို့. အောင်မြင်စွာရောက်ရှိပါစေသတည်း။

သီသဝပ် ကိုဘွန်ဖန်

သီရိလင်္ကာ ဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံ

သီရိလင်္ကာ ဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံ သမ္မတ မဒမ် ချန်ဒရိကဗန်ဒရနယ်ကကေ ကုမာရတွန်ဂါ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရန်ကုန်မြို့တွင် ၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ(၉)ရက်နေ့မှ (၁၁) ရက်နေ့ထိ ကျင်းပသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသို့ ဆုတောင်းသဝဏ်လွှာ ပေးပို့ရသည်ကို ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ ဤညီလာခံသည် ယခုနှစ်တွင် ကျရောက်သော သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ အမရပူရ မဟာနိကာယ တည်ထောင်ခြင်း အနှစ် ၂၀၀ ပြည့် နှစ်ပတ်လည်အထိမ်းအမှတ် အခမ်းအနားနှင့် တိုက်ဆိုင်နေသည်ကိုလည်း သတိပြုမိပါသည်။

၁၈၀၃ ခုနှစ်တွင် (သီရိလင်္ကာမှ) အရှင်ဝေလိတရဉာဏတိဿ မဟာနာယကထေရသည် ယခု မြန်မာနိုင်ငံဟု ခေါ်တွင်သော ဗမာပြည် အမရပူရနေပြည်တော်သို့ သွားရောက်ပြီး အမရပူရ သုဝဏ္ဏသီမာမာလကမည်သောသီမ်(ဆင်ကြိုးရွှေဂူသီမ်)တွင် ဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု သံဃရာဇ မဟာနာယက ထေရ် (မြန်မာသာသနာပိုင်ဆရာတော်) ထံမှောက်၌ ဥပသမ္ပဒါကံဆောင် ရဟန်းခံခဲ့ရာမှ (သီရိလင်္ကာ နိုင်ငံတွင်) အမရပူရမဟာနိကာယ စတင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံပြည်သူတို့၏ သာသနာတော်အကျိုးစီပွါးအတွက် (မြန်မာပြည်) အမရပူရမဟာနိကာယ သံဃအဖွဲ့က ထူးခြားစွာ စွမ်းဆောင်ပေးခဲ့သည်ဟု နားလည်လက်ခံထားပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသားများအနေဖြင့် ဤသို့သော ကျေးဇူးတရားများကို လှိုက်လဲစွာ အသိအမှတ်ပြု မှတ်တမ်းတင်လိုပါသည်။ ထို့ပြင် အနာဂတ် တွင်လည်း အမရပူရမဟာနိကာယသံဃအဖွဲ့သည် ဤမွန်မြတ်သော လုပ်ငန်းကို လေးနက်စွာ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသား အားလုံးတို့က မျှော်လင့်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့လူမျိုးများ တိုးတက်ရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာစကား၊ မျိုးနွယ် အမျိုးမျိုးရှိသော ကျွန်ုပ်တို့ လူနေမှုအဖွဲ့အစည်းမှ အဖွဲ့ကွဲများ အချင်းချင်း ငြိမ်းချမ်းရေးရစေရန် ဦးဆောင်မှုပေးခဲ့သော အမရပူရ နိကာယ မဟာသံဃအဖွဲ့၏ စွမ်းစွမ်းတမန် ကြိုးပမ်းချက်များသည် ကျွန်ုပ်တို့အတွက် အလွန်အားတက် စေပါသည်။ ဤထိပ်သီးညီလာခံတွင် ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ မွန်မြတ်သော ဒေသနာတော် ပြန့်ပွါးရေးနှင့် ကျွန်ုပ်တို့လူသားအားလုံး ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ မုန်းတီးခြင်း ကင်းၝ ငြိမ်းချမ်း သော ကမ္ဘာကြီး ဖြစ်လာစေရေးအတွက် အထောက်အကူပြုမည်ဟု လှိုက်လဲစွာ မျှော်လင့် ဆုတောင်းအပ် ပါသည်။

သတ္တဝါအားလုံး ကျန်းမာ ချမ်းသာကြပါစေ။

ချန်ဒရိက ဗန်ဒရနယ်ကကေ ကုမာရတွန်ဂါ

သီရိလင်္ကာ ဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာရေး ဝန်ကြီး ရတန သီရိ ဝိကရေမနာယကေ၏ သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ အစိုးရ ဗုဒ္ဓသာသနာရေးဝန်ကြီးအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရန်ကုန်မြို့တွင် ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၉ရက်နေ့မှ ၁၁ရက်နေ့ထိ ကျင်းပမည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီး ညီလာခံသို့ ဂုဏ်ပြုသဝဏ်လွှာပေးပို့ ဆုမွန်ကောင်းတောင်းရသည်ကို များစွာဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော် (ယခင်ဗမာပြည်)နှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတို့အကြား သာသနာရေးဆိုင်ရာ ဆက်သွယ်မှုများ တည်ရှိခဲ့သည်မှာ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် သာသနာတော်စတင်အခြေတည်စကပင်ဖြစ်၍ လွန်စွာကြာမြင့်လှပြီ ဖြစ်ပါသည်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် အရေးအပါဆုံးဖြစ်သော မဟာသံဃအဖွဲ့က ၎င်းတို့အဖွဲ့သည် ဗမာပြည်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟာသံဃအဖွဲ့မှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု ဆိုပါသည်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံရှိ အမရပူရမဟာနိကာယနှင့် ရာမညနိကာယ နှစ်ခုစလုံးသည် ဗမာပြည်မှ စတင်အခြေပြု၍ တည်ထောင်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း သီရိလင်္ကာသမိုင်းတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ဆင္ဒသံဂါယနာသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပခဲ့ရာ မဟာပါသဏ္ဍ လိုဏ်ဂူတော်ကြီးတွင်ကျင်းပမည်ဟု ကျွန်ုပ်နားလည်ထားပါသည်။ ဤညီလာခံကြီးကျင်းပခြင်းသည် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းတွင် အရေးပါသော မှတ်တိုင်တစ်ခု ဖြစ်လာပါမည်။ ဒေသ၊ ဂိုဏ်းဂဏတို့ ကွဲပြားနေသော်လည်း အစဉ်အလာပေါင်းစုံ ယဉ်ကျေးမှုပေါင်းစုံရှိသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် (ဒေသစွဲ ဂိုဏ်းဂဏစွဲများ မထားဘဲ) ဤညီလာခံသို့ လာရောက်စုဝေးပြီး အသိအမြင် အယူအဆများကို ပွင့်လင်းစွာ ဖလှယ်ကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ဆွေးနွေးဖလှယ်ကြခြင်းသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဒေသပေါင်းစုံမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းပေါင်းစုံတို့ အချင်းချင်း ရင်းနှီးချစ်ကြည်မှုကို ပိုမိုခိုင်မြဲစေပြီး အပြန်အလှန် နားလည်မှုကို ပိုမိုတိုးတက်စေမည်မှာ မလွဲစေကန့်ပင် ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်ယုံကြည်ပါသည်။ တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ကမ္ဘာငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် လမ်းဖွင့်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ယုံကြည်ပါသည်။

အမုန်းတရားသည် အမုန်းတရားကိုသာ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အမုန်းတရားကို မေတ္တာ၊ ကရုဏာတို့ဖြင့် ချေဖျက်နိုင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး စုပေါင်း၍ ရွှမ်းထွေးတင်းမာမှုများကင်းမဲ့သော ကမ္ဘာလောကကြီးကို တည်ဆောက်ကြပါစို့၊ အနာဂတ်မျိုးဆက်သစ်များအား ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဒေသနာတော်များနှင့်အညီလမ်းပြကြပါစို့။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ဤညီလာခံကြီး အဘက်ဘက်မှ အောင်မြင်ရေးအတွက် ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

သတ္တဝါအားလုံး ကျန်းမာ ချမ်းသာကြပါစေ။

ရတနာမြတ် သုံးပါး ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်ဖြင့်

ရတနသီရိ ဝိကရေမနာယကေ

သီရိလင်္ကာ ဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် နိုင်ငံ သမ္မတ၏အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၏ကိုယ်စားလှယ် လက်ရှုမန် ဇယကောဒီ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနက ကြီးမှူးကျင်းပသည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ ညီလာခံဖြစ်သော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို မျှော်မှန်းချက် ကြီးမားစွာဖြင့် စုဝေးကျင်းပပါသည်။

သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် သျှမ်းနိကာယ၊ အမရပူရနိကာယနှင့် ရာမညနိကာယ–ဟူ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့ကြီး သုံးခုရှိရာ အမရပူရနှင့် ရာမညတို့သည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း (၂၀၀)ကျော်က မြန်မာနိုင်ငံမှ ဥပသမ္ပဒါကံဆောင်ခြင်းကိုပြုခဲ့သော ရဟန်းသံဃာတို့မှ စတင်တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါ အဖွဲ့ကြီး နှစ်ခုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ယဉ်ကျေးမှုကို ကိုယ်စားပြုနေပေသည်။ မြန်မာ့ရဟန်းတော်များသည် သုတ္တန်ပိဋကဓိ၊ ဝိနည်းပိဋကများနှင့်အတူ အဘိဓမ္မာပိဋကနှင့် တရား ဘာဝနာပွားများမှုကို ပိုမိုအလေးထားပေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်မတိုင်မီကတည်းကပင် ဆန်နှင့်ကျွန်းသစ်များ တင်သွင်းခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံခဲ့ပါသည်။ အိန္ဒိယ၊ မြန်မာနှင့် သီဟိုဠ်နိုင်ငံတို့သည် ဗြိတိသျှလက်အောက်၌ အိန္ဒိယဘုရင်ခံတစ်ပါးတည်း၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် အတူတကွ ရှိခဲ့ရသည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကျွန်ုပ်တို့နှင့် ပိုမို နီးကပ်ခဲ့ပါသည်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းရေးရာဌာနကို လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုကာလအထိ အိန္ဒိယနိုင်ငံက ထိန်းချုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၄၀–ပြည့်နှစ်များ နောက်ပိုင်းကာလတွင် ကျွန်ုပ်တို့(၃)နိုင်ငံလုံး လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့ပါသည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပထမဦးဆုံး သံတမန် အဆက်အသွယ် ပြုခဲ့ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များသည် မြန်မာစကားကိုသင်ယူ၍ အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ပြောဆိုနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ရာစုနှစ်နှင့်ချီ၍ နှစ်နိုင်ငံအကြား ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံနိုင်ခဲ့သည်မှာ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ဓမ္မကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသနှင့် အနောက်နိုင်ငံအချို့တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်အတိုင်း ကျင့်သုံးနေထိုင်ခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များလိုက်နာ ကျင့်သုံးကြသည့် ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများနှင့် လူမှုကျင့်ဝတ်များကို ကျင့်သုံးနေထိုင်ခြင်းတို့ဖြင့် ၎င်းတို့ တွေ့ကြုံနေကြရသော လူမှုရေး ပြဿနာအများစုကို ဖြေရှင်းနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဘုရင်ဧကရာဇ်ဖြစ်သော အသောကမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ဝါဒကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းအားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဘက်သို့ နေ့ချင်းညချင်း လှည့်ပြောင်း သွားခဲ့ကြောင်း သမိုင်းများတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒသည် "တိကျသော ဘက်မလိုက်မူဝါဒ" ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ကမ္ဘာ့အင်အားကြီးနိုင်ငံများအုပ်စုတွင် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ ဖြစ်စေ၊ ပါဝင်ခြင်းမရှိကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် နားလည်သဘောပေါက်ပါသည်။

- ဤထိပ်သီးညီလာခံသည် ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ ထာဝရတည်တံ့သော သစ္စာတရားကို ဖော်ဆောင်နိုင်ပါစေ။
- ရန်ကုန်ညီလာခံသည် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ၏ ရည်မှန်းချက်များ ပိုမိုခိုင်မြဲအောင် ရွက်ဆောင်နိုင်ပါစေ။
- ဤသမိုင်းဝင်ညီလာခံကြီးသည် ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်စဉ်က မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူကြီးတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို ကောင်းစွာ သိမှီးနိုင်ကြပါစေ။
- လူသားအားလုံးငြိမ်းချမ်းစွာနေနိုင်ကြပါစေ။

လက်ရှုမန် ဇယကောဒီ

အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ

အိန္ဒိယနိုင်ငံသမ္မတ မစ္ဆတာ အေ၊ ပီ၊ ဂျေ အဗ္ဒုလ် ကလမ် ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကို ၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့မှ (၁၁) ရက်နေ့ထိ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ကျင်းပသည်ကို သိရ၍ ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏သာသနာတော်သည် ကျွန်ုပ်တို့နှစ်နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာ့အခြားဒေသများရှိ ဘာသာရေး၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များကို သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက် များစွာနှိုးကြားထက်မြက်စေခဲ့ပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖခင်ကြီးဖြစ်သော မဟတ္တမဂန္ဓီအပေါ် ထာဝရမှန်ကန် အရေးပါနေသော မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သီလ(အပါအဝင်) အဆုံးအမများက အလွန်လွှမ်းမိုးခဲ့ပါသည်။

ဤညီလာခံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေး ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန် အရေးပါသည့် သော့ချက်ဖြစ်သော "သတ္တဝါ အားလုံးအပေါ် မေတ္တာထားခြင်း" ဟူသည့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဓိကအဆုံးအမကို လူသားအားလုံးယုံကြည် လက်ခံမှု ပြန်လည်ထွန်းကားလာစေရန် အခွင့်အရေးတစ်ရပ် ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

ဤအခါသမယတွင် ညီလာခံတက်ရောက်သူအားလုံးအား နွေတ်ဆက်ဂုဏ်ပြုပါကြောင်းနှင့် ညီလာခံကြီး အဘက်ဘက်မှ အောင်မြင်ပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

အေ၊ ပီ၊ ဂျေ အဗ္ဒုလ် ကလမ်

သံရုံးများမှ ပေးပို့လာသော သဝဏ်လွှာများ

စကၠဴပူသမ္မတနိုင်ငံ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ စကၠဴပူသမ္မတနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး မစ္စတာဆိုင်မွန်ဒီကရု(ဇ်) ၏ သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ရန်ကုန်မြို့တွင် ၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်မှ (၁၁) ရက်အထိ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ကျင်းပခြင်းအတွက် ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးအား လှိုက်လှဲစွာ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။

စစ်မှန်သော ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာအစဉ်အလာများ ခိုင်ခံ့မြဲမြံစွာတည်ရှိနေသည့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်သည် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပရန် အလွန်သင့်တော်သော နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ ထိပ်သီးညီလာခံတွင် ကမ္ဘာနိုင်ငံပေါင်း (၃၀)ကျော်မှ ကိုယ်စားလှယ်တော်များမှ မိမိတို့၏ အသိပညာနှင့် အတွေ့အကြုံများ ဆွေးနွေးကြ၊ အမြင်ခြင်းဖလှယ်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤထိပ်သီး ညီလာခံသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြွယ်ဝသော ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အမွေအနှစ်များကို ကမ္ဘာသို့ ပြသနိုင်မည့် အလွန်သင့်မြတ်သော အခွင့်ထူးကြီးလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤညီလာခံကြီးသို့ ပါဝင်ဆွေးနွေးကြသူများအားလုံး ကြီးမားသော အကျိုးတရားများ ရရှိမည်မှာ အသေအချာဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး အစစအရာရာ အောင်မြင်ပါစေကြောင်း ဆန္ဒပြုအပ်ပါသည်။

ဆိုင်မွန်ဒီကရု(ဇ်)

ဖိလစ်ပိုင်သမ္မတနိုင်ငံ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဖိလစ်ပိုင်သမ္မတနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ရန်ကုန်မြို့တွင် ၂၀၀၄ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ(၉)ရက် မှ (၁၁)ရက်ထိ၊ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးအား လက်ခံကျင်းပပေးသည့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးအား ဝမ်းမြောက်ဂုဏ်ယူပါကြောင်း လှိုက်လှဲစွာ နှုတ်ခွန်းဆက်သအပ်ပါသည်။

ကျက်သရေ မင်္ဂလာအပေါင်း ခညောင်းသော ဤအချိန်အခါသမယသည် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွက်သာမက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးအတွက် အထူးအရေးပါအရာရောက်လှသည်ဟု ကျွန်ုပ်နားလည်သဘောပေါက်ပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံး၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၊ သာယာလှပသော မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်စုဝေး၍ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်နိုင်ရေးအတွက် အောင်မြင်စွာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့သော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပရေး လုပ်ငန်းကော်မတီအား ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ချီးကျူး ဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။

ဖို့(ဘ်) အေ ဂိုမက်(ဇ်)

တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး မစ္စတာလီဂျင်ဂျန်း ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံသို့ ဝမ်းမြောက်ကြောင်း သဝဏ်လွှာကို ပေးပို့အပ်ပါသည်။

ဤညီလာခံကြီးသည် ကျေနပ်ဖွယ်ကောင်း၍ အောင်မြင်မှုရရှိလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ် မျှော်လင့်ပါသည်။

မစ္စတာလီဂျန်ဂျင်း

ရှ့ရှားဖက်ဒရေးရှင်းနီင်ငံ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီးမစ္စတာ အိုလက်(ဂ်) ဗွီ ကဘနော(ဗ်)ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ(ဘာသာပြန်)

စက်တင်ဘာလ (၃၀) ရက်၊ ၂၀၀၄

မိတ်ဆွေများခင်ဗျား

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ ရုရှားပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသံရုံးမှ သံအဖွဲ့ဝင်များ ကိုယ်စားအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင်အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီး ညီလာခံသို့ တက်ရောက်ကြသူအားလုံးအား လှိုက်လှဲစွာနှုတ်ခွန်းဆက်သ ချီးကျူးထောမနာပြုလိုပါသည်။

စစ်မှန်သော ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကားစည်ပင်ရာ ရွှေရောင်လွှမ်းသော မြန်မာ့မြေပေါ်တွင် ကျင်းပသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်တော်များ၏ ဤညီလာခံကြီးသည် ကမ္ဘာ့လူသားတို့ သည်းခံမှုနှင့် အပြန်အလှန်နားလည်မှု တိုးပွားစေရန်နှင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းငြိမ်းချမ်းတည်ငြိမ်မှုကို ခိုင်မြဲစေရန်အတွက် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်အောင် အထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ စွဲစွဲမြဲမြဲ ယုံကြည်ပါသည်။

သင်တို့၏ကြိုးပမ်းမှုများ အဘက်ဘက်မှ အောင်မြင်ပါစေကြောင်း လှိုက်လှဲစွာ ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

အိုလက်(ဂ်) ဗွီ ကဘနော(ဗ်)

မလေးရှားနိုင်ငံ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ မလေးရှားနိုင်ငံသံအမတ်ကြီး ဒါတိုရီစမ်ကစ်ပ် ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

၁။ ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်မှ (၁၁) ရက်အထိ ကျင်းပမည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကို အိမ်ရှင်နိုင်ငံအဖြစ် လက်ခံကျင်းပပေးသော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရအား ဝမ်းမြောက်ကြောင်း သဝဏ်လွှာပေးပို့အပ်ပါသည်။

၂။ ဤညီလာခံကြီးသည် အမှန်စင်စစ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက်သာမက အခြား ဘာသာဝင်များအတွက်ပါ အလွန်အရေးပါပြီး ကြီးမားလှသည့် ကတ္တရာတစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။ သမိုင်းအစဉ်အလာ၊ ပထဝီဝင်အနေအထား၊ လူမျိုးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုနောက်ခံခြင်း ကွဲပြားခြားနားစွာရှိသော်လည်း၊ တူညီသော ဘာသာရေး ကျင့်ကြံမှုတစ်ခုဖြင့် ဆက်နွယ်ထားသည့် ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို အတူတကွ စုဝေးစေခြင်းဖြင့်၊ ဤညီလာခံကြီးသည် ညီလာခံသို့ ပါဝင်တက်ရောက်ကြသူများသာမကပဲ အခြား ဘာသာဝင်များကိုပါ အပြန်အလှန် နားလည်မှု တိုးပွားစေလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ် ယုံကြည်ပါသည်။

၃။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး၏ ဆွေးနွေးလုပ်ဆောင်မှုများ ကြီးမားစွာ အောင်မြင်မှု ရရှိပါစေကြောင်း ဆန္ဒပြုလိုက်ပါသည်။

ဒါတိုရီစမ်ကစ်ပ်

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး ဟာ(လ်)ဖန်နီ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရန်ကုန်မြို့တွင် (၂၀၀၄)ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ(၉)ရက်နေ့မှ (၁၁)ရက်နေ့ထိ ကျင်းပမည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လေးစားစွာ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် လူသားအားလုံး၏ ဟဒယနှလုံးသားတွင် စွဲစွဲမြဲမြဲ ထင်ရှိနေမည်ဟု ကျွန်ပ်နှင့်တကွ ကမ္ဘောဒီယားဘုရင်နိုင်ငံသံရုံးအဖွဲ့သားများ အားလုံးက မျှော်လင့်ပါသည်။ ဤထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏မြင့်မြတ်သော တရားဓမ္မများကို လိုက်နာကျင့်သုံးကြသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ ခိုင်မြဲသော ညီညွတ်မှုစွမ်းအား၏ သင်္ကေတဖြစ်ပါသည်။ ဤထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအချင်းချင်းသွေးစည်းညီညွတ်မှုနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုအတွက် အပြုသဘောဆောင်သောပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ဖေါ်ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိပြီး အကြမ်းဖက်မှု ပြိုင်ဆိုင်မှုများကင်းစင်သည့် ပျော်ရွှင်ခြင်း သာယာဝပြောခြင်းနှင့် တည်တံ့ခိုင်မြဲခြင်းများအတွက် အတူတကွ ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

မြင့်မြတ်သော ဆောင်ရွက်မှုအားလုံး အောင်မြင်မှု သရုပ်ဆောင်းနိုင်ပါစေ။

ဟာ(လ်)ဖန်နီ

သီရိလင်္ကာဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတနိုင်ငံ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ သီရိလင်္ကာဒီမိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး ဒီ၊ အမ်၊ အမ်ရာနာရာဂျာ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်မှ (၁၁) ရက်အထိ မြန်မာနိုင်ငံ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်မည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ ဤသဝဏ်လွှာကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာစွာ ပေးပို့အပ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ကျော်က ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှုကို အမွေဆက်ခံခဲ့သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၏ သံအမတ်ကြီးအနေဖြင့် ဤသဝဏ်လွှာကို ပေးပို့ရသည့်အတွက် ကျွန်ုပ် နှစ်ထောင်း အားရရှိလှပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ စံနှုန်းနှင့် တန်ဖိုးများကို တစ်သွေမသိမ်း ထိန်းသိမ်းလိုက်နာ ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက ဦးစီး၍ ဤညီလာခံကြီးကို ဦးစီးကျင်းပနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ပေးမှုများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအား ကျွန်ုပ်တို့ အလွန်တန်ဖိုးထားပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ဂုဏ်ကျက်သရေကို ပိုမိုမြှင့်တင်၍ ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အလို့ငှာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများမှ ကိုယ်စားလှယ်တော်များနှင့် ပညာရှင်များ ဆွေးနွေးပွဲအတွက် အကောင်းဆုံးသော စုစည်းရာနေရာကို ဤညီလာခံကြီးက စီမံဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ပဋိပက္ခ ပြဿနာများဖြင့် ရင်ဆိုင်နေရသော ယနေ့ကမ္ဘာကြီးတွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်သည် ပိုမိုတန်ဖိုးရှိ၍ အသုံးဝင်လာပါသည်။

ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးသည် တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပျော်ရွှင်မှုကို ရှာဖွေလျက် ရှိပါသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ မြင့်မြတ်သောတရားတော်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့ ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် ပျော်ရွှင်မှုတို့ကို ရရှိစေသော ကမ္ဘာကြီးအဖြစ် ရောက်ရှိစေနိုင်ရန်ထွန်းလင်းပေးမည့် မီးရှူးတန်ဆောင်ကြီး ဖြစ်ပါစေသတည်း။

ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်၊ ဓမ္မဂုဏ်တော်၊ သံဃဂုဏ်တော်တို့ဖြင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီး ညီလာခံကြီး အောင်မြင်ပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်းရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်ရပါသည်။

ဒီ၊ အမ်၊ အမ်ရာနာရာဂျာ

ထိုင်းနိုင်ငံ

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ထိုင်းနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး ဆူပေါ့ဒီရာကော်ဆယ် ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ရွှေရောင်ဝင်းသည့် စေတီပုထိုးများနှင့် ဗုဒ္ဓသာသနာထွန်းကားပြီး ဘာသာတရားကိုင်းရှိုင်းသော မြန်မာလူမျိုးများနေထိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရက ကြီးမှူးကျင်းပသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသို့ တက်ရောက်သူအားလုံးအား လှိုက်လဲပျူငှာစွာ နှုတ်ခွန်းဆက် ရခြင်းကြောင့် အလွန်ပင် ဂုဏ်ယူပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအချင်းချင်း၏ ပူးပေါင်းညီညွတ်မှုကို ဖေါ်ပြရုံသာမက ထေရဝါဒနှင့် မဟာယာနရဟန်းတော်များ ဗုဒ္ဓဘာသာကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရေးနှင့် ထွန်းကားပြန့်ပွါးအောင် လုပ်ဆောင်မှု အတွေ့အကြုံများဖလှယ်ရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ကိုလည်း ပေးစွမ်းပါသည်။

လူသားတို့၏ သမိုင်းတွင် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုသည် တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း အရေးပါသော အခန်း ကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက် ရှိပါသည်။ ယခုမျက်မှောက်ခေတ် ကမ္ဘာတွင်လည်း ဘာသာရေးသည် အရေးပါမြဲ ပါလျက်ရှိပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အလွန်တရာ အပြောင်းအလဲမြန်ပြီး ရေရာသေချာမှု မရှိသော ကမ္ဘာတွင် နေထိုင်လျက်ရှိကြပါသည်။ အလွန် လျင်မြန်သောဖြစ်ပေါ် တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ကောင်းကျိုးများရှိသလို ဆိုးကျိုးများလည်း ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအပြောင်းအလဲများနှင့်အတူ ဟန်ချက် ညီညီလုပ်ဆောင်သွားရေးနှင့် မရေရာ မသေချာသည့်ကြားမှ ပျော်ရွှင်စွာနေထိုင်သွားရေးတို့သည် အမှန်တကယ် ခက်ခဲပါသည်။

ထိုဖေါ်ပြပါ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ အဖြေမှာ ရိုးရိုးလေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဟောပြောသင်ကြားမှု၏ အနှစ်သာရဖြစ်သော မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါလမ်းစဉ်ကို စွဲမြဲစွာ ကျင့်သုံးရေးပင် ဖြစ်သည်။ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အလယ်အလတ် လမ်းစဉ်သည် အစွန်းနှစ်ပါးကို ရှောင်ရှားရေးပင် ဖြစ်သည်။ သိပ္ပံနည်းကျကျ ယထာဘူတနည်းကျကျ တွေးခေါ်လျှင် အရာဝတ္ထု တစ်ခုသည် မကျသွားစေရန် ဟန်ချက်ညီစွာ ထိန်းထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ဟန်ချက်ညီညီ ထိန်းထားနိုင်စေသော အလယ်အလတ် လမ်းစဉ်ကို ကျင့်သုံးပါက နောက်ဆုံးတွင် တည်ငြိမ်မှုကို ရရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။

အကြမ်းဖက်မှုများ တစ်နေ့တခြား များပြားလာသော ကမ္ဘာကြီးတွင် မည်ကဲ့သို့ ပျော်ရွှင်စွာ နေကြမည်နည်း။ ဗုဒ္ဓဟောကြားသော အသိပညာ၏ အဓိကအနှစ်သာရ ဖြစ်သောမေတ္တာကို ကျင့်သုံးခြင်းသည် ထိုမေးခွန်း၏အဖြေပင် ဖြစ်သည်။ မေတ္တာသည် အမုန်းတရားနှင့် ဒေါသတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် သတ္တဝါအားလုံးအပေါ် မေတ္တာထားပြီး သတ္တဝါများ ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့စေရန် အစဉ်မေတ္တာပို့သင့်ပါသည်။ မေတ္တာဖြင့် ပြည့်လျှမ်းသောစိတ်သည် ပျော်ရွှင်စိတ်၊ မေတ္တာနှင့် လွှမ်းခြုံသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းသည် ပျော်ရွှင်ဖွယ် ကောင်းသော လူ့အဖွဲ့အစည်း၊ မေတ္တာအတိ လွှမ်းမိုးထားသော ကမ္ဘာသည် ပျော်ရွှင်ဖွယ်ရာ ငြိမ်းချမ်းသောကမ္ဘာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်

ငြိမ်းချမ်းသာယာမှု ချို့တဲ့နေသော ကမ္ဘာကို ကျွန်ုပ်တို့သည် လက်တွေ့ကျကျ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားကို ပြန့်ပွါးအောင် လက်တွဲ ဆောင်ရွက်ကြပါစို့ဟု တိုက်တွန်း လိုက်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဖေါ်ပြလိုသည်မှာ ယခုကဲ့သို့ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များပါဝင်သည့် ကြီးကျယ်သည့် ထိပ်သီးညီလာခံအတွက် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းအားလုံးက ကြီးစွာသော လုံ့လဝီရိယဖြင့် အားထုတ် သည်ကို ချီးကျူးလိုပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကြီးစိုးသောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ထိပ်သီးညီလာခံကြီး အောင်မြင်ရေးအတွက် ထိုင်းနိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံကို အတတ်နိုင်ဆုံး ထောက်ခံဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်း ထပ်လောင်းပြောကြားလို ပါသည်။

ရတနာသုံးပါး၏ တန်ခိုးအာနုဘော်နှင့် ထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပခြင်းမှ ရရှိသော ကုသိုလ်တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံး ကောင်းကျိုးချမ်းသာရပါစေ၊ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံး ငြိမ်းချမ်းပြီး စည်းလုံးကြပါစေ၊ ထိုသို့ ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိခြင်းကြောင့် အယူဝါဒအမျိုးမျိုး ကိုးကွယ်သော ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားများသည် ညီညွတ်သင့်မြတ်စွာ အတူတကွ ယှဉ်တွဲ နေထိုင်နိုင်ကြပါစေဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာပြုလိုက်ပါသည်။

ဆူပေါ့ဒီရာကော်ဆယ်

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ပါကစ္စတန်အစ္စလာမ်သမ္မတနိုင်ငံသံအမတ်ကြီး မိုဟာမက် နဝတ်စ် ချောင်ဒရီ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့မှ (၁၁) ရက်နေ့ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပသော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပရာ မင်္ဂလာရှိသော အခါသမယတွင် လှိုက်လဲစွာ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုရသည်ကို များစွာဝမ်းမြောက်မိပါသည်။

ဤအခမ်းအနားသည် အဘက်ဘက်မှ အလွန်အရေးပါသော အခမ်းအနား ဖြစ်ပါသည်။ သည်းခံရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ကရုဏာထားရေးဟူသော စံများကို အလေးပေးထားသော မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ မွန်မြတ်သော တရားဒေသနာတော်သည် ရှေးယခင်က ကဲ့သို့ပင် အမြဲမှန်ကန်နေပါသည်။ ရှုပ်ထွေးနေသော ယခုအချိန်တွင် ဤကောင်းမြတ်သောစံများ၏လမ်းညွှန်မှုကို လိုက်နာရန် အထူးလိုအပ်နေပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသည် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံမူဝါဒ၏ အခြေခံများလည်းဖြစ်သော အသိဉာဏ်ကြီးမားခြင်း၊ ညီမျှခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူတကွယှဉ်တွဲ နေထိုင်ခြင်းဟူသော သဘောတရားများကို ပိုမိုပြန့်နှံ့စေမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ညီလာခံကြီး အဘက်ဘက်မှ အောင်မြင်ပါစေ။

မိုဟာမက် နဝတ်စ် ချောင်ဒရီ

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများမှ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာများ

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂဌာနေပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးမှူးနှင့် ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂဌာနေပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးမှူးနှင့် ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ် ဌာနေကိုယ်စားလှယ် မစ္စတာချာ(လ်စ်)ပက်ထရီ ပေးပို့သည့် သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားတွင် မြန်မာပြည်သူ ပြည်သားများနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနအား ဤညီလာခံကြီး ကျင်းပနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပေးသည့်အတွက် လှိုက်လှဲစွာ ချီးကျူးဂုဏ်ပြု ပါကြောင်း ဖေါ်ပြအပ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာတို့တွင် ရှည်လျားသောသမိုင်းရှိပါသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများ၊ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများနှင့် အနှစ်သာရများသည် မြန်မာပြည်သူများအတွင်း စွဲမြဲစွာ ကိန်းအောင်းကာ ၎င်းတို့၏လူနေမှုဘဝအပေါ် လွှမ်းမိုးထားပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော်သည် လူအပေါင်းအား ကြင်နာသနားတတ်ရန်၊ ကရုဏာတရားထား ရှိရန်၊ သတ္တဝါအားလုံးအပေါ် မေတ္တာဖြင့် လွှမ်းခြုံထားရန်တို့အပြင် ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းနေတတ်ရန်၊ စိတ်ရှည်သည်းခံတတ်ရန်နှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် တည်ငြိမ်မှု ဖန်တီးတည်ဆောက်ရန်များကို သင်ကြားပေးပါသည်။

ဆင်းရဲမွဲတေချွတ်ခြုံကျမှုများ၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများ တစ်နေ့တခြား တိုးတက်ကြီးထွားလာနေသည့် ကမ္ဘာကြီးတွင် ဗုဒ္ဓ၏လမ်းစဉ်နှင့် အဆုံးအမဖြစ်သည့် ကြည်လင်သန့်စင်သော မေတ္တာတရားသည် ဆင်းရဲဒုက္ခများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးနိုင်ရေးအတွက် ယခင်ကာလများထက် ပိုမိုလိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး တိုးတက်ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ဤထိပ်သီးညီလာခံကြီး အဘက်ဘက်မှ အောင်မြင်မှုရစေရန် ဆုတောင်းမေတ္တာပို့အပ်ပါသည်။

မစ္စတာချာ(လ်စ်)ပက်ထရီ

ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့.

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့. ဌာနေကိုယ်စားလှယ် ဒေါက်တာ အဂိုစတီနို ဘိုရာ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

လူကြီးမင်းများခင်ဗျား

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရန်ကုန်မြို့တွင် ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့မှ (၁၁)ထိ ကျင်းပပြုလုပ်မည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံအတွက် ပြင်ဆင်နေကြသူများအား လှိုက်လဲစွာ နှုတ်ခွန်းဆက်သရသည်ကို များစွာ ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံမှရလဒ်များသည် ကမ္ဘာ့လူနေမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေး သာယာရေးနှင့် သဟဇာတဖြစ်ရေးတို့အတွက် အထောက်အကူပြုလိမ့်မည်မှာ သေချာပါသည်။

လူကြီးမင်းတို့၏ မွန်မြတ်သောကြိုးစားအားထုတ်မှုများ အစစအရာရာ အောင်မြင်ပါစေကြောင်း ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့.ကိုယ်စား ဆုမွန်ကောင်း တောင်းအပ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် အစွမ်းကုန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ထပ်လောင်းပြောကြားလိုပါသည်။

မေတ္တာဖြင့်

လေးစားလျက်

ဒေါက်တာ အဂိုစတီနို ဘိုရာ

သီးခြားသဝဏ်လွှာများ

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ်ဒေါက်တာ စိုးရင် (ဥက္ကဋ္ဌ၊ တက္ကသိုလ်များဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အသင်းရန်ကုန်) ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ

မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်ဝသော အချိန်အခါသမယတွင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ တက္ကသိုလ်များဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းဥက္ကဋ္ဌအနေနှင့်လည်းကောင်း ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၏ ပါမောက္ခချုပ်အနေနှင့်လည်းကောင်း ချီးကျူးဂုဏ်ပြုသဝဏ်လွှာပေးပို့ခွင့်ရသည့်အတွက် လှိုက်လှဲစွာ ဂုဏ်ယူမိပါသည်။ မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်ဝသည်ဟု ဆိုရခြင်းမှာ ဤညီလာခံကြီးသည် အဖိုးအနှုံထိုက်တန်လှသည့် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာမြတ်သုံးပါးနှင့် ဆက်စပ်နှီးနွယ်လျက်ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဤညီလာခံကြီးကျင်းပသည့် လိုဏ်ဂူတော်ကြီးမှာ လွန်ခဲ့သော နှစ်(၅၀)က ဗုဒ္ဓသာသနာ အနှစ်(၂၅၀၀)ပြည့် အထိမ်းအမှတ်ပွဲတော်အဖြစ် သီရိလင်္ကာနှင့် အရှေ့တောင်အာရှဒေသမှ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများပါဝင် ဆင်နွှဲခဲ့သည့် ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲကြီးကျင်းပခဲ့သည့် ဘူမိနက်သန်မှန်သော နေရာလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်လာကြသည့် နိုင်ငံပေါင်း(၃၀)ကျော်မှ ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများအား လေးမြတ်ဂုဏ်ယူစွာ နှုတ်ခွန်းဆက်ခွင့်ရသည့်အတွက် များစွာ နှစ်ထောင်းအားရဖြစ်မိပါသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်သည် စစ်မှန်သော ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံအဖြစ် ကာလရှည်ကြာစွာ အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရသည့်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ရှေးပဝေသဏီကာလများကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများသည် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများကို ၎င်းတို့၏ ဘဝလမ်းညွှန်အဖြစ် လက်ခံလိုက်နာ ကျင့်သုံးခဲ့ကြပြီး မင်းအဆက်ဆက်၊ အစိုးရအဆက်ဆက်တို့ကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို လိုက်နာကျင့်သုံးကာ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ထောက်ပံ့ကူညီခဲ့ကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားသည့် ဘာသာအဖြစ် လူသိများထင်ရှားပါသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသခင်ကိုယ်တော်တိုင်က ငြိမ်းချမ်းရေးသမား တစ်ဦးဖြစ်ကာ သူ၏အဆုံးအမတရားဒေသနာအမြောက်အများမှာ လူသားများ အချင်းချင်း ငြင်းခုံခြင်း၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခြင်းတို့မှ ရှောင်ဖယ်ကာ ငြိမ်းချမ်းညီညွတ်စွာ နေထိုင်ကြရန် ဟောပြောခဲ့သည့် တရားအဆုံးအမများ ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများသည် ဤကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးမှ ရရှိသော အခွင့်ကောင်းကို အမိအရယူ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာမိသားစုကြီးတစ်ခုအဖြစ် စုစည်းကာ ဗုဒ္ဓသာသနာကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် သာသနာပြန့်ပွားအောင်ဆောင်ရွက်ရုံသာမက ကျွန်ုပ်တို့အချင်းချင်း အတွင်း ငြိမ်းချမ်းမှု၊ ညီညွတ်မှု၊ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာဆက်ဆံမှု၊ အပြန်အလှန်နားလည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ တိုးမြှင့်ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပြီး ကျန်ကမ္ဘာ့လူသားအားလုံးထံသို့လည်း လက်ကမ်းသွားနိုင်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်ရိုးသားစွာ မျှော်လင့်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေနှင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ "သမဂ္ဂါနံ တပေါ သုခေါ" (အညီအညွတ်ပြုခြင်းသည် ချမ်းသာခြင်းပင်တည်း။) ဟူသော အဆုံးအမဖြင့် ကျွန်ုပ်၏ သဝဏ်လွှာကို နိဂုံးကမ္မတ်အဆုံးသတ်အပ်ပါသည်။

ဒေါက်တာစိုးရင်

အိတလီနိုင်ငံ၊ ဥရောပဗုဒ္ဓဘာသာ သမဂ္ဂမှ ပါမောက္ခ မာရီယာ အင်ဂျယ်လာ ဖာလာ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ဆရာတော်ကြီးများ၊ သီလရှင်များ၊ ဂုဏ်သရေရှိ ညွှန်ကြားသူတော်များနှင့် ဓမ္မမိတ်ဆွေများ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပသော ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်ဆင်နွှဲကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့အား ဆုမွန်ကောင်းများပို့သပါကြောင်းနှင့် ညီလာခံကြီးအား လိုက်လံစွာ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုပါကြောင်း ဥရောပ ဗုဒ္ဓဘာသာယူနီယံကိုယ်စား ပြောကြားလိုပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေနှင့် ညီလာခံကြီးသို့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ တက်ရောက်နိုင်ခြင်းမရှိသော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့၏ စိတ်နှလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သင်တို့နှင့်အတူ ရှိနေပါသည်။

ယနေ့ကမ္ဘာတွင်ကျွန်ုပ်တို့ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသော စိုးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးစိန်ခေါ်မှုများသည် လူသားအားလုံးအတွက် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင့်ငါးရာက ဟောကြားခဲ့သော မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်များနှင့် အကျုံးဝင်ဆဲဖြစ်ပါသည်။

မြတ်စွာဘုရားဟောကြားခဲ့သော ဉာဏ်ပညာနှင့် ကရုဏာတရားများသည် အချိန်တိုင်း နေရာတိုင်းတွင် ထာဝရမြင့်မြတ်မှန်ကန်လျက်ရှိပါသည်။ ဤတရားများကို လက်တွေ့ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်းမရှိပါက နိုင်ငံအချင်းချင်း လူသားအချင်းချင်း မိသားစုများအချင်းချင်းအတွင်း ပြဿနာများ၊ ရန်ပွဲများ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်လာကြမြဲဖြစ်သည်။ ဉာဏ်ပညာနှင့် ကရုဏာတရားများအပေါ်အခြေခံသည့် ဓမ္မရောင်ခြည်သည် လူသားအများစုတွေ့ကြုံနေရသည့် အခက်အခဲပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် အတွေးသစ်၊ အမြင်သစ်များ ရရှိစေပြီး မေတ္တာကရုဏာနှင့် စိတ်ဇြိမ်းချမ်းသာမှုများ ရရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ယခုကဲ့သို့ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ ထင်ရှားကျော်ကြားပြီး အရေးပါအရာရောက်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များ စုဝေးတွေ့ဆုံသည့် ညီလာခံကြီးမှလည်း အနာဂတ်လူသားများအတွက် ကြည်လင်ပြတ်သားသည့် အတွေးအမြင်များ ဖေါ်ထုတ်ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့မျှော်လင့်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းတွင် သက်တမ်းနှုန်းယ်လသော ဥရောပဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်သည့် ကျွန်ုပ်တို့သည် အာရှတိုက်မှ ကျွန်ုပ်တို့၏ နောင်တော်၊ အစ်မတော်များထံမှ အကူအညီများ လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံနှင့် ဥရောပဗုဒ္ဓဘာသာယူနီယံတို့၏ ဆက်သွယ်မှုသည် နောင်အခါတွင် ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာကာ လူသားအားလုံး အကျိုးစီးပွားအတွက် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်များ ဖြန့်ဖြူးရာတွင် အကူအညီများ ပိုမိုရရှိလာမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ရတနာသုံးပါး ကောင်းချီးပေးပါစေ။

မာရီယာ အင်ဂျလာဖာလာ

ဘရာဇီး(လ်)နိုင်ငံ၊ နာလန္ဒ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓစင်တာမှ ညွှန်ကြားရေးမှူး မစ္ဆတာရိကာဒို ဆာဆကီ (ဓမ္မာစရိယ ဓမ္မပါလ)က ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာ (ဘာသာပြန်)

ဆရာတော်အရှင်သူမြတ်များ

ဂုဏ်သရေရှိကိုယ်စားလှယ်တော်များနှင့် ဒါယိကာ၊ ဒါယိကာမများ

ဤသာယာလှပသော မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကျင်းပပြုလုပ်သည့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်ရသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်များစွာဂုဏ်ယူပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ အားလုံး စည်းလုံးညီညွတ်ရန်လိုအပ်သည်ဆိုခြင်းမှာ စိတ်ကူးယဉ်မှုတစ်ရပ်မဟုတ်တော့ဘဲ အမှန်တကယ် လိုအပ်နေကြောင်း တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ထင်ရှားလာလျက်ရှိပါသည်။ ရတနာသုံးပါးအဆုံးအမကို ရိုသေလေးမြတ်စွာဦးထိပ်ပန်ဆင်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ ချစ်ခင်စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဖေါ်ပြသည့် ဖြစ်ရပ်များသည် များစွာအရေးကြီးလှပါသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာသည် ဘရာဇီး(လ်)နိုင်ငံရှိ မြေယာများ၏ မြေဩဇာဖြစ်ထွန်းမှုအခြေအနေများကို လေ့လာစစ်ဆေးရန် ၁၉၀၈ခုနှစ်က ကာဆာတိုမာရူးသဘော်ဖြင့် ပထမဦးဆုံးရောက်ရှိလာကြသည့် ဂျပန်အလုပ်သမားနှင့်အတူ ဘရာဇီး(လ်)နိုင်ငံသို့ရောက်ရှိလာခဲ့ပါသည်။ ဆက်လက်၍လည်း ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ဂျပန်အလုပ်သမားများ စဉ်ဆက်မပြတ်ရောက်ရှိလာကြရာ ဗုဒ္ဓဘာသာဦးရေမှာလည်း တိုးတက်များပြားလာခဲ့ပါသည်။ ကျွန်ုပ်၏ဖခင်ဖြစ်သူသည်လည်း ဤသဘော်များဖြင့် လိုက်ပါလာခဲ့သူဖြစ်ပါသည်။ နောင်အခါတွင် အလုပ်အကိုင်အခြေအနေသစ်များ ရှာဖွေရင်းဖြင့် တရုတ်နှင့် ကိုရီးယားနိုင်ငံသားများလည်းရောက်ရှိလာကြရာ ၎င်းတို့နှင့်အတူ ၎င်းတို့ကိုးကွယ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာလည်း ပါလာပါသည်။ ၁၉၆၇ခုနှစ်တွင် ရီယိုဒီဂျင်းနားရိုးမြို့၌ ပထမဆုံးနှင့် ယခုအချိန်အထိတစ်ခုတည်းသော သီရိလင်္ကာထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကျောင်းတော်ကို ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၉ခုနှစ်တွင် ဘရာဇီး(လ်)နိုင်ငံ၏ ဒုတိယမြောက်ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကျောင်းတော်တစ်ခုအဖြစ် နာလန္ဒဗုဒ္ဓဘာသာစင်တာ ကို ကျွန်ုပ်ထူထောင်ခဲ့ပါသည်။ ခရစ်နှစ်(၂၀၀၀)ပြည့်နှစ်ရောက်မှ မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးတစ်ပါး ဘရာဇီး(လ်)နိုင်ငံသို့ ပထမဆုံးအကြိမ်ရောက်ရှိလာခဲ့ပါသည်။ ကျွန်ုပ်၏ဆရာဖြစ်သူ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဆရာတော်ဦးရေဝတဓမ္မသည် ကျွန်ုပ်၏ပင့်လျှောက်ချက်အရ (၂၀၀၀)ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လအတွင်း ကြွရောက်လာကာ ကျောင်းတော်ကို သိဒ္ဓိတင်မင်္ဂလာအခမ်းအနားပြုလုပ်ပေးပြီး တရားစခန်းများလည်း ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ကျွန်ုပ်တို့နှင့် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာများ ရင်းနှီးမှုတဖြည်းဖြည်းတိုးတက်လာခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသားများသည် ကမ္ဘာကိုအကောင်းဆုံးလက်ဆောင်အဖြစ် ဓမ္မလက်ဆောင်ကို ပေးဝေလိုက်ပြီဖြစ်ပါသည်။ ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် ဆရာတော်ကြီးများနှင့် ဒါယိကာ ဒါယိကာမများ ဓမ္မအလင်းရောင်ကို ဤမြေပေါ်(မြန်မာနိုင်ငံ)တွင် ထွန်းတောက်သည့်ထက်ထွန်းတောက်အောင် စဉ်ဆက်မပြတ်ထွန်းညှိပေးခဲ့ကြပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးရှိ လူသားအားလုံးကိုပါ သဒ္ဓါတရားထက်သန်စွာဖြင့် ရက်ရက်ရောရော မျှဝေပေးခဲ့ပါပြီ။ ယခုအချိန်တွင် ခေတ်မီနည်းပညာများကြောင့် ဆက်သွယ်မှုများ လွယ်ကူလာပြီး ခရီးအကွာအဝေးကိုလည်း ချုံ့လာနိုင်သဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံများအချင်းချင်း ပိုမိုနားလည် သိကျွမ်းလာကာ မာန်မာနကင်းရှင်းစွာဖြင့် ဆက်ဆံလာနိုင်ကြပြီဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်အနေနှင့် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနကိုလည်းကောင်း၊ သီတဂုဆရာတော် အရှင်ဉာဏိဿရနှင့် ဤထိပ်သီးညီလာခံကြီး ဖြစ်မြောက်အောင် ကြိုးကြပ်ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူကြသော ဆရာတော်ကြီးများကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများကိုလည်းကောင်း၊ တရားတော်များကို ငြိမ်းချမ်းစွာ

ကြားနာမျှဝေခံစားရသဖြင့် ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။ ဤသဒ္ဓါတရား ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကြောင့် ကောင်းကျိုးများစွာ ဖြစ်ထွန်းပါစေသတည်း၊

ဗုဒ္ဓသာသနာ ကမ္ဘာချဉ်းသည့်တိုင် တိုးတက်ပါစေသတည်း။

သတ္တဝါအားလုံး သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်နိုင်ကြပါစေသတည်း။

ဓမ္မရောင်ခြည် ထာဝစဉ်ထွန်းတောက်ပါစေ။

ရိကာဒို ဆာဆကို

နာလန္ဒ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓစင်တာ

ဂျပန်နိုင်ငံ၊ တိုကျိုမြို့၊ မြန်မာစီးပွားရေးဘဏ်အသင်းဥက္ကဋ္ဌ ယာဆူယိုရှိ နာကာဂျိမ ထံမှ ပေးပို့သော နှုတ်ခွန်းဆက်သဝတ်လွှာ(ဘာသာပြန်)

မဂ်လာညနေခင်းပါခင်ဗျား-

ကျွန်တော် ဂျပန်နိုင်ငံ တိုကျိုမြို့ မြန်မာစီးပွားရေးဘဏ်အသင်းဥက္ကဋ္ဌ ယာဆူယိုရှိ နာကာဂျိမ ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာစီးပွားရေးအသင်းကိုယ်စား ဤကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက် ဆင်နွှဲနေကြသူများအား လှိုက်လှဲစွာ နှုတ်ခွန်းဆက်သအပ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်အနေနဲ့လဲ ဒီနေရာမှာ သင်တို့နဲ့အတူ ပါဝင်ဆင်နွှဲခွင့်ရတဲ့အတွက် အထူးဝမ်းမြောက်ဂုဏ်ယူမိပါတယ်။

ဒီနှစ်ဟာ မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ဂျပန်နိုင်ငံတို့ရဲ့ သံခင်းတမန်ခင်း ဆက်သွယ်ထူထောင်ခဲ့တာ အနှစ်(၅၀) ပြည့်တဲ့ နှစ်လည်းဖြစ်တဲ့အတွက် မဂ်လာနှစ်ထပ်ကွမ်းရှိတဲ့ အခါသမယလည်းဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ နှစ်နိုင်ငံလုံးအတွက် လာမဲ့နှစ်ပေါင်းများစွာမှာလည်း တိုးတက်အောင်မြင်မှုများ ရရှိပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးဟာ ကျေနပ်ဖွယ်ကောင်းပြီး အောင်မြင်မှုအပြည့်အဝ ရှိကြောင်းတွေ့ရပါတယ်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်က ထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ဦးစီးကျင်းပနိုင်တဲ့ အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ဆောင်ရွက်ချက်ကို အလွန်တန်ဖိုးထားပါတယ်။ ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီး ညီလာခံကြီးမှာ နိုင်ငံပေါင်း (၃၇)နိုင်ငံက ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းပေါင်းများစွာကို စုစည်းတွေ့ဆုံပြီး ဆွေးနွေး ခဲ့ကြတဲ့အတွက် အလွန်အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝတဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်ဖြစ်ပြီး ထာဝရမှန်ကန်တဲ့ တရားများပေါ် အခြေခံပြီး ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ပျော်ရွှင်မှုကို ထွန်းပြောင်စေလိမ့်မယ်လို့ ခိုင်မြဲစွာယုံကြည်ပါတယ်။

အင်မတန် အဖိုးတန်တဲ့ အခုလို အခွင့်အရေးပေးတဲ့အတွက် ကျေးဇူးအထူးတင်ပါတယ်၊ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓ ဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး အစစအရာရာ အောင်မြင်ပါစေကြောင်းနဲ့ ဂျပန်မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေး အစွန့်ရှည်ကြာတည်ပါစေကြောင်း ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သရင်း နိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။

ယာဆူယိုရှိ နာကာဂျိုးမား

ပူးတွဲကြေညာချက်

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ

၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၉ ရက်မှ ၁၁ ရက်

ရန်ကုန်မြို့

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

သံဃအစည်းအဝေးများကို မကြာခဏ ကျင်းပခြင်းသည် သာသနာတော်နှင့် သံဃအဖွဲ့အစည်း၏ တိုးတက်ကြီးပွားရေးကို အထောက်အကူပြုကြောင်း အပရိဟာနိယသုတ္တန်တွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်က ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။ အစောဆုံး ဗုဒ္ဓဘာသာ အစည်းအဝေးများကို ဘီစီ ၆-ရာစုကပင် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် သံဃအဖွဲ့ ညီလာခံနှစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ထိုညီလာခံများတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်က တရားဒေသနာတော်ကို လှည့်လည် ဟောပြောကြရန် လမ်းညွှန်ဆုံးမခဲ့ပြီး သံဃအဖွဲ့အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ခေါင်းဆောင်များခန့်ထားခဲ့ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို မူလဟောကြားခဲ့စဉ်ကအတိုင်း သန့်စင်စွာ ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် သံဂါယနာတင်ပွဲများကို ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ကနဦး သံဂါယနာ သုံးတန်ကို ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ ဇာတိမြေဖြစ်သည့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်ပင် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ထိုသံဂါယနာများအနက် နောက်ဆုံးသံဂါယနာ သို့မဟုတ် တတိယသံဂါယနာတင်ပွဲက သာသနာတော်ကို ပြည်ပသို့ ပြန့်နှံ့စေခဲ့ပါသည်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် ကျင်းပခဲ့သော စတုတ္ထသံဂါယနာသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံပြင်ပတွင် ကျင်းပခဲ့သော ပထမဆုံး ဗုဒ္ဓဘာသာ အစည်းအဝေး ဖြစ်ပါမည်။ ပဉ္စမသံဂါယနာတင်ပွဲကို မြန်မာနိုင်ငံ မန္တလေးမြို့တွင် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ၁၉၅၆-ခုနှစ်က ဤလိုဏ်ဂူတော်ကြီးတွင်ပင် ကျင်းပခဲ့သော ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲသည် ပိဋကတ်သုံးပုံကို သန့်စင်တည်းဖြတ်ရာတွင် ထေရဝါဒနိုင်ငံအားလုံးမှ သံဃခေါင်းဆောင်များ အဓိကကျသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ကြသည့် ပထမဆုံးသော ဗုဒ္ဓဘာသာ ညီလာခံ ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်၊ ဂျပန်စသော မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားရာ နိုင်ငံများမှ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်တို့လည်း ထိုအရေးပါလှသောသံဂါယနာပွဲသို့ တက်ရောက်ဆင်နွှဲခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၈-ခုနှစ် က နီပေါနိုင်ငံ လုမ္ဗိနီတွင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ညီလာခံ (World Buddhist Summit) ကို ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင် ပထမအကြိမ် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးကွန်ဖရင့် (First World Buddhist Propagation Conference)ကို ဂျပန်နိုင်ငံ ကျိုတိုမြို့တွင် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်နှင့် ၂၀၀၂-ခုနှစ်တို့တွင် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘောဒီးယား နိုင်ငံတို့၌ ဒုတိယနှင့် တတိယအကြိမ် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားပြန့်ပွားရေးကွန်ဖရင့်များ (Second and Third World Buddhist Propagation Conferences)ကို ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော် မူလဟောကြားခဲ့စဉ်ကအတိုင်း နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကျော်အောင် ထွန်းကားစည်ပင်နေသည့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရန်ကုန်မြို့ သမိုင်းဝင် မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်ကြီးတွင် ၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့မှ ၁၁ ရက်နေ့ထိ ဤကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကို ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ဤအရေးပါသော ညီလာခံသို့ ထင်ရှားသော ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များနှင့် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ဤကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များသည် ကမ္ဘာ့ဒေသအသီးသီးမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုနှင့် အပြန်အလှန်နားလည်မှု၊ ပူးပေါင်း

ဆောင်ရွက်မှုတို့ကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေသင်ကြားရေးနှင့် ကျင့်သုံးရေးတို့ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကျန်းဂန်များကို အခြေခံသော ဗုဒ္ဓဘာသာပညာရေးကို မြှင့်တင်ရန်၊ ငြိမ်းချမ်းသော ကမ္ဘာလောက ပေါ်ထွန်းလာစေရေးကို အထောက်အကူပြုရန်နှင့် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ တရားစစ် တရားမှန်ကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ပြန့်နှံ့အောင် ဆောင်ရွက်ရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဤဦးတည်ချက်များ အောင်မြင်စေရန် ဤသမိုင်းဝင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံတွင် တက်ရောက်ခဲ့ကြသော ကျွန်ုပ်တို့သည် အောက်ပါအချက်များကို သဘောတူညီခဲ့ကြပါသည်။

✔ ဗုဒ္ဓ၏ တရားဒေသနာတော်ကို မူလကအတိုင်း သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ ထိန်းသိမ်းထားရန် ဆုံးဖြတ်ပါသည်။

✔ ဗုဒ္ဓ၏ တရားဒေသနာတော်ကို တိုးတက်ကြီးပွားပြန့်နှံ့စေရန် ကြိုးပမ်းသွားပါမည်။

✔ သမိုင်းဝင် သာသနိက အဆောက်အဦးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်၊ ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် မူလအခြေအနေရောက်အောင် ပြုပြင်ရန် ကြိုးပမ်းသွားပါမည်။

✔ ဗုဒ္ဓ၏ မွန်မြတ်သော မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဟူသည့် တရားတော်ကို ပြန့်ပွားစေခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ငြိမ်းချမ်းသာယာဝပြောရေးကို ဖေါ်ဆောင်ရန် ကြိုးပမ်းသွားပါမည်။

✔ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ဖေါ်ဆောင်ပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုနှင့် အပြန်အလှန်နားလည်မှု တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ကြိုးပမ်းသွားပါမည်။

✔ ခေတ်မီနည်းပညာများ အသုံးပြု၍ ဗုဒ္ဓဘာသာပညာရေး တိုးတက်မြင့်မားအောင် ကြိုးပမ်းသွားပါမည်။

✔ အယူအဆများ ဆွေးနွေးဖလှယ်ရန်နှင့် အပြန်အလှန်နားလည်မှု တိုးတက်စေရန်အတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံများကို မကြာခဏ ကျင်းပသွားရန် ကြိုးပမ်းသွားပါမည်။

✔ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ကမ္ဘာ့လူသားများသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားများကို မျှဝေပေးသွားရန် ကြိုးပမ်းသွားပါမည်။

✔ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ တရားဒေသနာတော်များ ပိုမိုထိရောက်စွာ ပြန့်ပွားစေရန်အတွက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ဗုဒ္ဓဘာသာ ရိပ်သာများ တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူတော်ကြီး

ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်။
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

သာသနာနှစ် ၂၅၄၈

၂၀၀၄-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၁ ရက်

ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပရေးလုပ်ငန်းကော်မတီ အစီရင်ခံစာ

ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံဖြစ်မြောက်ရေးကော်မတီသည် ညီလာခံကြီးကျင်းပနိုင်ရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများကို ၂၀၀၃-ခုနှစ်၊ အစောပိုင်းကာလမှစ၍ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ကော်မတီအနေဖြင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်တစ်ရပ်ရေးဆွဲကာ မဟာထေရ်ဆရာတော်ကြီးများပါဝင်သော အကြံပေးအဖွဲ့၊ ဦးစီးကော်မတီ၊ လုပ်ငန်းကော်မတီနှင့် ဆပ်ကော်မတီတစ်ဆယ့်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဦးစီးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်လည်းကောင်း၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနဝန်ကြီးသည် လုပ်ငန်းကော်မတီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်လည်းကောင်း တာဝန်ယူကြပြီး၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်သည် သဘာပတိအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည့် ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးပေါင်းများစွာကို ကျင်းပဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးနှင့်သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များ လျင်လျင်မြန်မြန်အကောင်ထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အတွင်းရေးမှူးများအဖွဲ့ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပမည့် မဟာပါသဏလိုဏ်ဂူအား အကြီးစားပြင်ဆင်မွမ်းမံမှုကို အချိန်(၂)နှစ်ခန့်ယူ၍ ငွေကြေး ပမာဏအမြောက်အများ အကုန်အကျခံကာ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာအေး စေတီတော် ဘုရားပရဝုဏ်အတွင်း စိမ်းလန်း စိုပြေသာယာလှပရန် မြေအလှပြုပြင်မှု လုပ်ငန်းကိုလည်း အလားတူ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ မဟာပါသဏ လိုဏ်ဂူကြီးကို ၁၉၅၄-ခုနှစ်က ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပနိုင်ရန် အကြီးစားပြင်ဆင်မွမ်းမံမှု လုပ်ရန်လိုအပ်နေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ လိုဏ်ဂူကြီး၏ အမိုးမျက်နှာကြက်နှင့်နံရံများ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ လေအေးစက်အသစ်များ၊ လျှပ်စစ်မီးများ၊ ရုပ်သံစနစ်များ တပ်ဆင်ခြင်း၊ အပြင်နံရံများကိုအသံလုံ၊ အသံထိန်းပြားများဖြင့်ကာရံခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ပရိတ်သတ်မျက်နှာမူရာနံရံများကို ရွှေပိန်းချ၍ ဂူအတွင်းရှိတိုင်ကြီး(၆)တိုင်ကို ရွှေရောင်သုတ်ပြီး ကျောက်စိမ်းပြားများဖြင့်အလှဆင်ခဲ့ပါသည်။ လိုဏ်ဂူအတွင်းဗဟိုစင်မြင့်ပေါ်တွင် ပြည်သူအများ ဖူးမြော်ကြည်ညိုနိုင်ကြရန် သစ်သားပလ္လင်ပေါ်တွင် ကျောက်စိမ်းဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်တစ်ဆူ ပူဇော်ထားရှိပါသည်။ လိုဏ်ဂူကြီး၏ ပင်မဝင်ပေါက် (၂)ပေါက်ကိုလည်း ကျောက်စိမ်းတုံးများဖြင့် အလှဆင်ထားပါသည်။ သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များကလည်း လိုဏ်ဂူပတ်ဝန်းကျင်အား အလှဆင်ခြင်းနှင့် မြေပြင်အလှပြုပြင်ခြင်း လုပ်ငန်းများကို တာဝန်ယူခဲ့ကြပါသည်။

ညီလာခံဖြစ်မြောက်ရေးကော်မတီက ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များထံသို့ ဖိတ်ကြားစာများ ပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့အစည်းများမှ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များနှင့် ကမ္ဘာဒေသအသီးသီးမှလေ့လာသူအများအပြားကိုလည်း ဖိတ်ကြားခဲ့ပါသည်။ ဖြစ်မြောက်ရေးကော်မတီမှ အရေးကြီးပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်အထူးစည့်သည်တော်များအတွက် သွားလာရေး၊ စားသောက်ရေး၊ ဟိုတယ်နှင့် လေ့လာရေးစရိတ်များကျခံပေးခဲ့ပါသည်။ လေ့လာသူအများအပြားသည် မိမိတို့စရိတ်နှင့်မိမိ ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ လုပ်ငန်းကော်မတီအနေဖြင့် အထူး စည့်သည်တော်များအား နိုင်ငံအတွင်းသွားလာရေး၊ တည်းခိုနေထိုင်ရေးတို့အတွက် အကူအညီများ အတတ်နိုင်ဆုံးပေးခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံရပ်ခြားမှဧည့်သည်တော် များအပြင် ပြည်တွင်းမှ ဆရာတော် သံဃာတော်များ၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များကိုလည်း ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံကြီးသို့တက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြားခဲ့ပါသည်။ ဖိတ်ကြားသူများထဲတွင် နိုင်ငံတော်ဩဝါဒါစရိယဆရာတော်ကြီးများ၊ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ဝင်ဆရာတော်ကြီးများ၊ သံဃဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင်များ၊ တိပိဋကကောဝိဒနှင့် တိပိဋကဓရဆရာတော်များ၊ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်များနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခချုပ် ဆရာတော်များ၊ ကျောင်းထိုင် ဆရာတော်များ၊ နိုင်ငံတော် သံဃာအဖွဲ့ဝင်ဆရာတော်များ၊ ဘာသာရေးအသင်းအဖွဲ့ဝင်များ၊ သာသနာရေးဆိုင်ရာဘွဲ့တံဆိပ်အပ်နှင်းခြင်းခံရသူများနှင့် လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များကိုလည်း ဖိတ်ကြားခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးမှ စစ်မှန်သောဗုဒ္ဓဘာသာမိတ်ဆွေများ တက်ရောက်လာခဲ့ကြသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။

၂၀၀၄–ခုနှစ်ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးသည် ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းတွင် ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်ပွဲကဲ့သို့ပင် သမိုင်းမှတ်တိုင်တစ်ခုဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။

ဤသမိုင်းဝင်ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကို ရဟန်းသံဃာတော်ငါးသိန်းနီးပါးနှင့် ပိဋကတ်သုံးပုံအာဂုံဆောင်နိုင်သော တိပိဋကဆရာတော်(၉)ပါး သက်ရှိထင်ရှားရှိနေဆဲဖြစ်သည့် ကျွန်ုပ်တို့၏ဓမ္မမြေပေါ်တွင် ကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကကော်မတီ၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် သံဃာအဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်ကို စနစ်တကျဖွဲ့စည်းထားရှိပါသည်။ သာသနာရေး ဝန်ကြီးဌာနကလည်း ဝန်ထမ်းအင်အား(၂၀၀၀)ကျော်ဖြင့် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ သံဃာတော်များ အရေးကိစ္စများကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်စောင့်ရှောက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီး ညီလာခံကြီးသို့ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာဝင်နိုင်ငံအချို့မှ ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် သံဃရာဇာ ဆရာတော်ကြီး များ တက်ရောက်လာခဲ့ကြပြီး နိုင်ငံပေါင်း(၃၈)နိုင်ငံမှ အထူးဧည့်သည်တော်များနှင့် လေ့လာသူများ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံဟူသည့်အမည်နှင့် လိုက်ဖက်စွာပင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိတိုက်ကြီးများအားလုံးမှ သံဃကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခဲ့သည့် ညီလာခံကြီးလည်းဖြစ်ပါသည်။ ဤညီလာခံကြီးသည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချက်အဖြစ် ရပ်တည်နေခြင်းနှင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်များ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမ အောက်တွင် စည်းလုံးညီညွတ်စွာရှိရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်ကို ထပ်မံ အသိအမှတ်ပြု အတည်ပြုလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤထိပ်သီးညီလာခံသည် ထာဝရမှန်ကန်နေသည့် ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမများဖြင့် ကမ္ဘာ့အနှံ့ဖြစ်ပွားနေသော ရက်စက်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှု၊ မငြိမ်မသက်ဖြစ်မှုစသည့် ပြဿနာများနှင့် တင်းမာမှုများကို လျော့နည်းသွားစေရန် ကျေးဇူးပြုမည်ဖြစ်ပါသည်။

သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့၊ ရဟန်းသံဃာတော်ငါးသိန်းနှင့် မြန်မာပြည်သူများကိုယ်စား ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကျင်းပရေးလုပ်ငန်းကော်မတီအနေနှင့် ညီလာခံကြီး ချောချောမောမော အောင်အောင်မြင်မြင်ကျင်းပနိုင်ရန် မိမိတို့၏ အချိန်၊ ငွေကြေးနှင့် လုပ်အားဒါနပြုကြသူများအားလုံးအား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်နေထိုင်ခဲ့စဉ်အတွင်း

တစ်စုံတစ်ရာလစ်ဟင်း၊ ချို့ယွင်းမှုနှင့် အဆင်မပြေမှုများရှိခဲ့ပါက သည်းခံခွင့်လွှတ်ပါရန် ဂုဏ်သရေရှိ ဧည့်သည်တော်ကြီးများအား အနူးအညွတ်တောင်းပန်အပ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ပြုလုပ်ခဲ့သမျှသော ကုသိုလ်အားလုံးကို သတ္တဝါအားလုံးအားအမျှပေးဝေပါကြောင်းနှင့် ချမ်းမြေ့ပျော်ရွှင်အောင်မြင်ပါစေကြောင်း ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သအပ်ပါသည်။

ဗိုလ်မှူးချုပ်သူရမြင့်မောင်

ဝန်ကြီး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန

ဥက္ကဋ္ဌ

ကမ္ဘာဇုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ

လုပ်ငန်းကော်မတီ

သမိုင်းဖော်ညွှန်း တည်မော်ကွန်း
(ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ မှတ်တမ်းတင် မဂ်လာရတု)

သမိုင်းစာတင် ရွေနား‌ဆင်လော့၊ တောခွင်တောင်တန်း နိမ့်မြင့်လမ်းနှင့် ရှုခန်းဖြာဖြာ မြေပြန့်. မှာလည်း လယ်ယာထွက်ကုန် သီးနှံစုံတို့. ကုံလုံပြည့်ဝ ပေါကြွယ်လှသော မြင့်ရေကြောနှင့် အုံသြဘွယ်ရာ ရတနာတို့. နီလာပတ္တမြား စသည်အားဖြင့် စိန်လား‌တွင်းထွက် ဝင်းဝင်းလက်အောင် ပြုံးပြက်ရောင်လျှံ အုံဘွယ်ဖန်လျက် သယံဇာတ ပေါကြွယ်လှ၍ ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းထိန်ဖြာသည့် မြန်မာပြည်ဖွား လူအများတို့. ရှေးဖျားတိုင်မှ ယနေ့.ကျအောင် ကမ္ဘာ့အလယ် လွန်တင့်တယ်ခဲ့၊ အုံဘွယ်စုံညီ ရှုမအီအောင် စေတီပုထိုး အမျိုးမျိုးက တင့်တိုးသာသနာ ပြည်မြန်မာတွင် သဒ္ဓါတရား မေတ္တာအား‌တို့. ကြီးမား‌တောက်ပ သက်သေပြ၏။ ဗုဒ္ဓသာသနာ မြတ်နိုးပါသည် မြန်မာဘိုးဘွား စဉ်ဆက်အား‌ဖြင့် ဘုရားသာသနာ ကိုးကွယ်လာ၍ ကိုယ်မှာအလုပ် နှုတ်မှာအပြော မနောအကြံ ဆက်အဆံတို့. သုံးတန်ဖြူဖွေး လွန်ယဉ်ကျေးခဲ့၊ ရှေးခါဘိုးဘွား လူအများသို့. မခြား‌တူပေ ယဉ်ကျေးမွေကို ရစေလိုကြောင်း စိတ်ထား‌ကောင်းဖြင့် ခေါင်းဆောင် ရှေ့.သွား ဦးဆောင်အား‌ကြောင့် အများ‌ဝင်ပါ ခုချိန်မှာလည်း သာသနာ့ဆောက်အုံ မျိုးပေါင်းစုံတို့. ဖုံဖုံထင်ရှား ဟောင်းသစ်များနှင့် သင်ကြား‌မပြတ် ပရိယတ်စာပေ ယဉ်ကျေးမွေလည်း သင်ခြေဆင့်တန်း ပွင့်စုံလန်း၏၊ အေးချမ်းသာယာ ပြည်မြန်မာ၌ ခုခါကာလ ချိန်သမယတွင် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ညီလာခံထိပ်သီး ကျင်းပပြီး သီးသီးရောက်လာ နိုင်ငံတကာမှ ဘာသာဗုဒ္ဓ မြတ်နိုးကြသည့် များလှဘိတောင်း ခေါင်းဆောင်‌ကောင်း‌တို့. ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင် ညှိတိုင်ပင်၍ တူယှဉ်ကြိုးပမ်း ဘေးမသန်းသည့် ငြိမ်းချမ်းအေးမြ ပန်းတိုင်လှကို ရအောင်ယူမည် ကြံရွယ်ရည်သည့် ညီလာခံသဘာ ပြုချိန်ခါကား ကောဇာခေါ်ထုံး တစ်ထောင်သုံးရာ ခြောက်ဆယ်သာသည့် ခြောက်ဖြာစွန်းလစ် သက္ကရာဇ်တွင် ကောက်သစ်ရွှင်ပြုံး တန်ဆောင်မုန်းလ ထွက်ပြည့်ကျော်တက်၍ ဆယ်ရက်အပေါ် သုံးရက်ကျော်သည့် ရွှင်ပျော်ချမ်းမြေ့. ကြာသပတေး‌နေ့.ဝယ် မမေ့နိုင်စရာ ပြည်မြန်မာ၌ ညီညာဖျဖျ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ညီလာခံထိပ်သီး ခမ်းနား‌ကြီး‌ကို ပြုပြီးမဆိုင်း မြန်မာ့တိုင်း‌တွင် သမိုင်းဖော်ညွှန်း ဤမော်ကွန်းသည် တည်ထွန်းကမ္ဘာတိုင်စေသော်။

သာသနာရေး‌ဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးချုပ် သူရမြင့်မောင် ဖတ်ကြား‌သည်။

အက်(စ်)အင်(နှ်) ဂိုအင်ကာ၏ မိန့်ခွန်း
ဗုဒ္ဓဓမ္မ၏ တစ်ကမ္ဘာလုံးကို ဆွဲဆောင်မှု ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

အလေးစားထိုက်ဆုံးဖြစ်ကြတဲ့ သံဃာတော်များနှင့် ဓမ္မမိတ်ဆွေများခင်ဗျား –

ပထမဦးစွာ ကျွန်တော့်အား ကြင်နာစွာဖိတ်ကြားတဲ့ ဒီညီလာခံ စီစဉ်ကျင်းပသူများကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောကြားပါရစေ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးတရားတော်ကို တစ်ကမ္ဘာလုံး ဖြန့်ချိဖို့အတွက် ဗုဒ္ဓကိုးကွယ်သူများကို စုစည်းရန် ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကို ကျင်းပရာမှာ မြန်မာနိုင်ငံကို အိမ်ရှင်အဖြစ်ရွေးချယ်တဲ့ အတွက်လည်း စီစဉ်ကျင်းပသူများကို ကျွန်တော် ဝမ်းမြောက်စွာ ချီးကျူးပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ပူးပေါင်းပြီး စုပေါင်းကြိုးပမ်းမှု ပြုလုပ်ခြင်းဟာ ကမ္ဘာကို လွှမ်းမိုးဖို့မဟုတ်ပါဘူး။ ကမ္ဘာကို အသုံးချဖို့လည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ ကိုးကွယ်မှုဘာသာတစ်ခုက အခြားဘာသာ တစ်ခုထက် သာလွန်တာကို ကြွားဝါဖို့လည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ကြီးကျယ်တဲ့ လူသားပြောင်းလဲမှုကို ကူညီရိုင်းပင်းဖို့သာဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ပြောင်းလဲမှုက အနှောင်အဖွဲ့ဘဝက လွတ်မြောက်တဲ့ဘဝကို ကူးပြောင်းခြင်း ဖြစ်ပါတယ်၊ ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်တဲ့ဘဝက သနားကြင်နာတတ်တဲ့ဘဝကို ကူးပြောင်းခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ သဘောထားကွဲလွဲကြတဲ့ဘဝက ညီညွတ်သင့်မြတ်တဲ့ ဘဝကို ကူးပြောင်းခြင်း ဖြစ်ပါတယ်၊ ဆင်းရဲငြိုငြင်တဲ့ဘဝက ချမ်းသာပျော်ရွှင်တဲ့ဘဝကို ကူးပြောင်းခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါဟာဗုဒ္ဓရဲ့လမ်းစဉ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ညီညွတ်ရေးတရားကို ဟောကြားဖြန့်ချိပါတယ်။ ဧကရာဇ်ဘုရင် အသောကမင်းကြီးက ထပ်ဆင့်ကာ ဒီတရားကို နိုင်ငံများစွာမှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြန့်ချိပေးခဲ့ပါတယ်။ ဒီနေ့လည်း ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံက အဲဒီလမ်းစဉ်အတိုင်း အများအတွက်အကျိုးပွားအောင် ဆောင်ရွက်နေတာကို တွေ့မြင်ရလို့ ကျွန်တော်ဝမ်းမြောက်မိပါတယ်။

အပြင်ပန်းအားဖြင့်ကြည့်ရင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ တပည့်သားများဟာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေကြတယ်လို့ ထင်ရပေမယ့် ဒီကွဲပြားမှုဟာ အပေါ်ယံမျှသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းကွဲများ အားလုံးက တူညီတဲ့ အခြေခံသဘောတရားများဖြစ်ကြတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကျင့်စဉ်ပါဝင်တဲ့ အရိယ သစ္စာလေးပါးနဲ့ အကြောင်းအကျိုးဆက်နွယ်မှုအစဉ်အတန်းဖြစ်တဲ့ **ပဋိစ္စသမုပါဒ်**တရားတို့ကို လိုက်နာကြပါတယ်။ ဒီကြိုးပမ်းမှုဟာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ထိပ်သီးညီလာခံမှာ တွန်းအားသစ်ရရှိတဲ့အတွက် ကျွန်တော် အလွန်ဝမ်းသာပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံဟာ ကျွန်တော့်ရဲ့ မိခင်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ဟာ ဒီမှာမွေးတာပါ။ ကျွန်တော်ရဲ့မိသားစုလို အချို့သောမိသားစုများမှာ မိမိမွေးဖွားတဲ့ အဆောက်အအုံရဲ့မြေကြီးမှာ

မိမိရဲ့ချက်ကြိုးကို မြုပ်နှံတဲ့အစဉ်အလာရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်ရဲ့ချက်ကြိုးကို မြန်မာမြေထဲမှာပဲ မြုပ်နှံခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်ရဲ့အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဟာ မြန်မာ့မြေကြီးနဲ့အတူတကွ အစဉ်ရှိနေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ရဲ့ ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုက မြန်မာ့မြေကြီးနဲ့ တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်သွားရုံမျှနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံဟာ ကျွန်တော့်ရဲ့မိခင်နိုင်ငံ ဖြစ်လာတာမဟုတ်ပါဘူး။ မြန်မာနိုင်ငံဟာ ကျွန်တော့်ရဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ မိခင်နိုင်ငံလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံက ကျွန်တော့်ကို နှစ်ကြိမ် မွေးပေးခဲ့ပါတယ်။ ဒုတိယမွေးဖွားခြင်းက ပိုအရေးကြီးပါတယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီမှာ ကျွန်တော် တရားရခဲ့တဲ့အတွက်ပါဘဲ။ ငှက်တစ်ကောင်က မိခင်ရဲ့ ဝမ်းကြောတိုက်က တစ်ခါ မွေးဖွားတယ်၊ ပြီးတော့ ဥခွံကတစ်ခါ ထပ်မွေးဖွားတယ်။ အဲဒီလိုပဲ ကျွန်တော့်ကိုလည်း နှစ်ကြိမ် မွေးဖွားပါတယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ မိခင်က ကျွန်တော့်ကို ပထမမွေးဖွားပါတယ်။ ဆရာကြီး ဦးဘခင်က ကျွန်တော့်ကို ဒုတိယအကြိမ် မွေးဖွားပေးပါတယ်။ ကျွန်တော်တရားရပြီး မသိမှုအဝိဇ္ဇာရဲ့ ဥခွံမှ ဖောက်ထွက်ကာ ဂိုအင်ကာအသစ် ဖြစ်လာတာဟာ ဒုတိယမွေးဖွားခြင်းပါပဲ။

ဒီနိုင်ငံဟာ အလွန်အင်အားကြီးတဲ့ ဓမ္မနိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ဟာ ဗုဒ္ဓတရားတော်နဲ့ လုံးဝ ဆန့်ကျင်တဲ့ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ကြီးပြင်းလာရပေမယ့် သူတော်ကောင်းတရားသို့ ဆွဲဆောင်ခြင်းကို ကျွန်တော်ခံယူရပါတယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ကလေးဘဝနဲ့ လူကြီးဘဝ ရှေ့ပိုင်းတစ်လျှောက်လုံးမှာ ကျွန်တော် ထပ်ခါထပ်ခါ နာခံယူရတဲ့ အဆုံးအမကတော့ "ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ်ချင်ကိုးကွယ်ပါ။ ဒါပေမယ့် သူရဲ့ ဟောပြောချက်က ဝေးဝေးရှောင်ပါ။ ဗုဒ္ဓရဲ့ဟောပြောချက်တွေဟာ ငရဲကိုပို့ဆောင်မယ့် လှည့်စားချက်တွေပဲ" တဲ့။

ဒီလိုရေရေရာရာနားမလည်ဘဲ မတရားမှန်းဆပြီး လေးလေးနက်နက် စွပ်စွဲပြောဆိုချက်တွေကို ဆန့်ကျင်ပြီး သူတော်ကောင်းတရားဆီကို ကျွန်တော်ဘယ်လိုရောက်လာသလဲ။ ဘယ်အရာက ကျွန်တော့်ကို ဗုဒ္ဓဓမ္မဆီကို ဆွဲငင်လိုက်ပါသလဲ။

ဆရာကြီးဦးဘခင်နဲ့ ပထမအကြိမ် ကျွန်တော်တွေ့ဆုံရတာကို ကျွန်တော်မှတ်မိပါတယ်။ ကျွန်တော်ဟာ ကျွန်တော်ရဲ့ယုံကြည်ချက်တွေကို အင်မတန်စွဲလန်းပါတယ်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်အပေါ် မှာ ကျွန်တော်ရဲ့ ယုံမှားသံသယတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်ဟာ ဒေသခံ အိန္ဒိယ-ဟိန္ဒူ အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်တာကို ဆရာကြီးကသိပါတယ်။ သူကျွန်တော့်ကိုမေးတယ် - "မင်းတို့ ဟိန္ဒူတွေဟာ ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းတဲ့ဘဝ သီလကို ကန့်ကွက်စရာရှိသလား။ စိတ်ကို ကောင်းကောင်း ထိန်းချုပ်နိုင်တဲ့ သမာဓိကို ကန့်ကွက်စရာရှိသလား။ စိတ်ကိုဖြူစင်စေနိုင်တဲ့ ပညာကို ကန့်ကွက်စရာ ရှိသလား" တဲ့။ ကျွန်တော်ဘယ်လိုကန့်ကွက်ရပါ့မလဲ၊ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်စုံ တစ်ယောက်က ကန့်ကွက်နိုင်ပါ့မလဲ။

ဆရာကြီးက ဆက်ပြောတယ်- "ကောင်းပြီ၊ ဗုဒ္ဓသင်ပြပေးတာ ဒါပါပဲ။ ငါစိတ်ဝင်စားတာလည်း ဒါပါပဲ၊ မင်းကိုငါသင်ပြပေးမှာကလည်း ဒါပါပဲ" တဲ့။

တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူက ဘယ်လိုလုပ်ပြီး သီလ ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို ကန့်ကွက်နိုင်ပါ့မလဲ။ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာလို့ ကွဲပြားတဲ့ ဘာသာရေးနောက်ခံအမျိုးမျိုးက လာကြတဲ့လူတွေကို ကျွန်တော် ဓမ္မစာ စသင်ပေးတဲ့အခါ ဆရာကြီးသုံးတဲ့နည်းအတိုင်းပဲ သူတို့ကိုဓမ္မအကြောင်း ရှင်းပြတယ်။

ဆရာကြီးရဲ့ဓမ္မကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ဟာ လူအားလုံးလက်ခံနိုင်တဲ့ ဖွင့်ဆိုချက်ဖြစ်တယ်။ ဂိုဏ်းဂဏခွဲခြားမှုမရှိဘူး။ သူဟာ ကျွန်တော် ဗုဒ္ဓဘာသာကူးပြောင်းလာဖို့ကို စိတ်မဝင်စားဘူး။ သူပြောလေ့

ရှိတဲ့စကားက "ငါ့အဖို့တော့ လူတစ်ယောက်က သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို လက်ခံ ကျင့်သုံးမယ်ဆိုရင် လက်တွေ့ကိစ္စအားလုံးအတွက် သူဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ယောက်ပဲ" တဲ့။ တကယ်လို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တစ်ယောက်က သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို မကျင့်သုံးဘူးဆိုရင် သူ့အတွက် ကျွန်တော် ဝမ်းနည်းပါတယ်။

ကျွန်တော့်ရဲ့ ပထမဝိပဿနာသင်တန်းက ကျွန်တော့်ကို ဗုဒ္ဓတရားတော်နဲ့ မိတ်ဆက်ပေးပါတယ်။ ပြီးတော့ ကျွန်တော့်ရဲ့ဘဝကို ထာဝရပြောင်းလဲပေးလိုက်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓရဲ့ အကြောင်းအကျိုး ညီညွတ်ပြီး လက်တွေ့ကျတဲ့၊ အဓိပ္ပါယ်ရှိပြီး စစ်မှန်တဲ့၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးက လက်ခံနိုင်တဲ့ ဂိုဏ်းဂဏ ခွဲခြားမှုမရှိတဲ့ တရားတော်တွေဟာ ကျွန်တော့်ကို သံလိုက်ကြိုးလို ဆွဲငင်ပါတယ်၊ တရားတော်မှာ ကန့်ကွက်စရာ ဘာမှ မပါဘူး။ ကိလေသာတွေကို ပယ်သတ်ဖို့နဲ့ စိတ်ကိုဖြူစင်စေဖို့အကြောင်းတွေကို ကျွန်တော် ကြားနာနေခဲ့ရတယ်။ ပြောဆိုနေခဲ့ရတယ်။ ခံစားမှုတွေကို ကျွန်တော်စတင်ရှုမှတ်တဲ့အခါ အစပိုင်းမှာ ယုံမှားသံသယ ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒါက ငါ့ကိုဘယ်လိုကူညီမလဲ။ ဒါပေမယ့် မကြာခင်မှာ ခံစားမှုတွေကို ရှုမှတ်ခြင်းဟာ ပြဿနာရဲ့ အရင်းအမြစ်မှာ အလုပ်လုပ်နေတာပဲဆိုတာကို ကျွန်တော်သိနားလည်လာတယ်။ ကျွန်တော်ဟာ အမှန်တကယ်ပဲ လုံးဝလွတ်မြောက်ခြင်းပန်းတိုင်ဆီကို လျှောက်လှမ်းနေတာပါလား။

ကျွန်တော့်ကို ဆရာကြီးသင်ပေးသမျှဟာ ကြည်ညိုလေးမြတ်မှုကို ပျိုးထောင်ပေးရုံသာ မဟုတ်ပါဘူး၊ဆင်ခြင်ဉာဏ်ကို ကျေနပ်စေရုံသာလည်းမဟုတ်ဘူး၊ ကြည်ညိုလေးမြတ်မှုနဲ့ ဆင်ခြင်ဉာဏ် နှစ်မျိုးလုံးဟာ အရေးကြီးပါတယ်။ သူဟာ ကျွန်တော့်ကို အမှန်တရားကို ကိုယ်တွေ့ခံစားနိုင်တဲ့အထိ သိနိုင်အောင် နည်းလမ်းညွှန်ပြပေးပါတယ်။ ကျွန်တော့်ကို လက်ခံယုံကြည်စေတဲ့ လက်ငင်းချက်ချင်း အဖြေရလဒ်တွေကို ပေးတဲ့အချက်က ခန္ဓာကိုယ်ခံစားမှုများကတစ်ဆင့် အမှန်တရားကို ကြုံတွေ့ရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်က **အကာလိကော** အခါမလပ် ချက်ချင်း အကျိုးပေးပါတယ်။

ဒီဓမ္မမြေပေါ်မှာ ကျွန်တော့်ကိုမွေးဖွားတာ အလွန်ကံကောင်းတယ်လို့ ကျွန်တော် ခံစားမိပါတယ်။ ဆရာကြီးဦးဘခင်နဲ့ ဆုံတွေ့ရတာလည်း ကျွန်တော်အင်မတန်ကံကောင်းတယ်လို့ ခံစားမိပါတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာ အင်မတန်သန့်ရှင်းစင်ကြယ်တဲ့ နည်းပညာရှိတယ်။ ဆရာကြီးဟာ တစ်စုံတစ်ရာရရှိလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ချက်မထားဘဲ အကြင်နာတရားမြောက်များစွာနဲ့ သင်ကြားပြသပေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။

အခု အဲဒီသင်ပြမှုဟာ တစ်ကမ္ဘာလုံးက လူတွေကို ဆွဲဆောင်နေပါတယ်။ ဝိပဿနာ သင်တန်းတွေကို နိုင်ငံ(၇၀)လောက်မှာ ကျင်းပခဲ့ပြီး နိုင်ငံ(၁၃၀)ကျော်က လူတွေဟာ ဒီသင်တန်းမှာ ပါဝင်ရှုမှားခဲ့ကြပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဓမ္မက ဘာကြောင့်တစ်ကမ္ဘာလုံးကလူတွေကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိရသလဲ။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်ဟာ အလွန်ရိုးရှင်းပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အလွန် နက်ရှိုင်းတယ်။ သိပ်နက်ရှိုင်းတယ်။ သူဟာ သူ့ရဲ့တရားတော်ကို စကားလုံးအနည်းငယ်နဲ့ ရှင်းပြခဲ့ပါတယ်။

သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊
ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ၊
သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊
ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။

စတဲ့ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။ ဒါဟာဘုရားရှင်အားလုံးတို့ရဲ့ သင်ပြချက်ပါပဲ။ ဂေါတမဗုဒ္ဓတစ်ဆူသာ မဟုတ်ပါဘူး။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓအဖြစ်သို့ရောက်ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းဟာ ဒီသုံးချက်ကလွဲရင် အခြားဘာကိုမှ မဟောပါဘူး။ **သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ**။ မကောင်းမှုအားလုံး၊ ယုတ်မာတဲ့ အပြုအမူအားလုံး၊ အပြစ်ရှိတဲ့ အပြုအမူအားလုံးကို ရှောင်ကြဉ်ပါ။ **ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ**။ ကောင်းမှုအားလုံး အပြစ်ကင်းတဲ့ အပြုအမူအားလုံးကိုလုပ်ဆောင်ပါ။**သစိတ္တပရိယောဒပနံ**၊ စိတ်ကိုဖြူစင်အောင်ထားပါ။ လုံးဝဖြူစင်သွားတဲ့အထိ ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။ ဒါ–အကုန်ပဲ။ သိပ်ရှင်းတယ်၊ သို့ပါသော်လည်း သိပ်နက်ရှိုင်းတယ်၊ သိပ်အမြော်အမြင် ရှိတယ်။ အပေါ်ယံလွှာမှာ အလွန်ရိုးရှင်းတယ်လို့ ထင်ရတယ်။ ဘာသာတရားလို့ အမည်ခံထားတဲ့ ဘယ်ဘာသာတရားမဆို အပြစ်ရှိတဲ့ ပြုလုပ်ခြင်းများကို ရှောင်ကြဉ်ပါလို့ပြောလိမ့်မယ်။ ဘာသာတရားတိုင်းက ကောင်းတဲ့ ပြုလုပ်ချက်များကို ပြုလုပ်ပါလို့ ပြောလိမ့်မယ်။ ဘာသာတရားတိုင်းက သင့်ရဲ့စိတ်ကို ဖြူစင်အောင်လုပ်ပါလို့ ပြောလိမ့်မယ်။ ဒီလိုဆိုရင် ဗုဒ္ဓရဲ့အတုမဲ့ထူးခြားချက်ကဘာလဲ။ ကျွန်ုပ်တို့နားလည်အောင် ဆန်းစစ်ကြည့်ပါ။

အကယ်၍ တရားဟောပြောတာလောက်ကိုသာ ဆန်းစစ်မယ်ဆိုရင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟာ အခြားဘာသာရေးဆရာတို့နဲ့ တူညီတဲ့အဆင့်မှာ ရပ်တည်နေလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓက တရားဟောရုံမျှသာ မဟုတ်ဘူး။ သူဟာ ကျွန်တော်တို့ကို နည်းလမ်းပေးတယ်။ နည်းပညာပေးတယ် ကျင့်စဉ်ကိုပေးတယ်။ ဒီကျင့်စဉ်နဲ့ ဓမ္မနဲ့ညီညွတ်တဲ့ဘဝကို နေထိုင်တတ်အောင် တရားတော်များကို အတိအကျရုပ်လုံးဖော်ပေးတယ်။

ကိုယ်ကျင့်တရားနဲ့ညီညွတ်တဲ့ဘဝကို နေထိုင်ဖို့ဆိုတာ လူအားလုံးကအသိဉာဏ်အဆင့်မှာ လက်ခံနိုင်ပါတယ်။ ဟုတ်ကဲ့၊ ကျွန်တော် ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းတဲ့ဘဝနဲ့နေထိုင်ရမယ်။ ဒါကို ကျွန်တော်လက်ခံတယ်လို့ပြောလိမ့်မယ်။ ဒါမှမဟုတ်ရင် ကြည်ညိုလေးမြတ်တဲ့အဆင့်မှာ လက်ခံနိုင်ပါတယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဗုဒ္ဓညွှန်ကြားထားလို့ပဲ၊ ဒါမှမဟုတ် ဒီဘာသာ ဟိုဘာသာကို တည်ထောင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကပြောဆိုထားလို့ပဲ "ငါဟာဒီဂိုဏ်းကလူပဲ၊ ဟိုဘာသာဝင် တစ်ယောက်ပဲ၊ ဟိုအစဉ်အလာကလူပဲ၊ ဒါကြောင့် ငါဟာ ကိုယ်ကျင့်တရားရှိတဲ့ဘဝနဲ့ နေထိုင် ရမယ်"လို့ ပြောလိမ့်မယ်။

လူတစ်ယောက်ဟာ ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းဖို့ကို ကြည်ညိုလေးမြတ်တဲ့ အဆင့်မှာလည်း လက်ခံတယ်၊ အသိဉာဏ်နဲ့ ထိုးထွင်းသိတဲ့အဆင့်မှာလည်း လက်ခံတယ်။ "ငါဟာအပြစ်ကင်းတဲ့အလုပ်တွေကိုလုပ်ရမယ်၊ ကောင်းတဲ့အလုပ်တွေကိုလုပ်ရမယ်၊ ငါ့စိတ်ကိုဖြူစင်စေရမယ်" ဆိုတာကို လက်ခံတယ်။

ဒါပေမယ့် တကယ့်လက်တွေ့အဆင့်မှာ ကိုယ်တွေ့အဆင့်မှာ လက်ခံဖို့ဆိုတာ သိပ်ခဲယဉ်း တယ် ကိုယ်တွေ့အဆင့်ကလစ်လပ်နေတယ်။ ဒီအဆင့်လစ်လပ်နေရင် အားလုံး လစ်လပ်သွားလိမ့်မယ်။ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူက ဗုဒ္ဓဖြစ်လာတယ်။ သူကဓမ္မကို ကိုယ်တွေ့အဆင့်နဲ့ ဟောကြားတယ်။

မကောင်းမှုတွေကို ရှောင်ကြဉ်ပါ၊ ဘယ်လို ရှောင်ကြဉ်ရမလဲ၊ ကောင်းမှုတွေကို ပြုလုပ်ပါ၊ ကောင်းမှုတွေကို ဘယ်လိုပြုလုပ်ရမလဲ။ စိတ်ကိုဖြူစင်အောင်ထားပါ၊ စိတ်ကိုလုံးဝဖြူစင်သွားအောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ။ ဒီနေရာမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက လူသားတို့ကို အတုမရှိတဲ့ ပံ့ပိုးကူညီမှုကို ပေးဆောင်ပါတယ်။ စိတ်ကို လုံးဝဖြူစင်စေနိုင်တဲ့ နည်းလမ်းကို သူရှာဖွေတွေ့ရှိပြီး နည်းလမ်းညွှန်ပြပေးတယ်။

ကဲ့ သီလလို့ ကျွန်တော်တို့ခေါ်တဲ့ အပိုင်းက အပြစ်ရှိတဲ့ အပြုအမူတွေကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အချို့သော ဘာသာရေးဆရာတွေက လူတွေကို ပြောပေါတယ်။ အပြစ်ရှိတဲ့ အပြုအမူတွေကို လုပ်ဆောင်ရင် ငရဲပြည်သို့သွားကြရမယ်။ ဟုတ်ကဲ့ ဒါမှန်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒါကို ရယ်မောပြီး ပျက်ရယ်ပြုတဲ့လူတွေများစွာရှိပါတယ်။ "နောက်ဘဝအတွက် ဘယ်သူက ဂရုစိုက်ရမှာလဲ၊ ငရဲဆိုတာ ဘယ်မှာလဲ၊ ကောင်းကင်ဘုံဆိုတာဘယ်မှာလဲ၊ ဒီဘဝမှာပျော်ပျော်နေရရင် ငါ့အဖို့ကောင်းတယ်။ ငါကျေနပ်ပြီ" လို့ပြောတယ်။

ပြီးတော့ တခြားဆင်ခြေကို ပေးကြတယ်။ လူဆိုတာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံတတ်တဲ့သတ္တဝါဖြစ်တယ်။ လူဆိုတာ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာနေထိုင်ရတယ်။ မိသားစုဝင်များနဲ့အတူနေထိုင်ရတယ်။ အခြားလူများနဲ့ အတူနေထိုင်ရတယ်။ ရသေ့ ရဟန်း သီလရှင်တောင်မှ လူ့အဖွဲ့အစည်းဝင်တွေနဲ့ ဆက်ဆံထိတွေ့ရတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ညီညွတ်မှု ငြိမ်းချမ်းမှုကိုပျက်ပြားစေတဲ့ အပြုအမူတစ်ခုကို လူတစ်ယောက်က ပြုလုပ်မယ်ဆိုရင် မိမိသန္တာန်မှာ ငြိမ်းချမ်းမှုနဲ့ညီညွတ်မှုကို ဘယ်လို ရနိုင်တော့မှာလဲ၊ ဟုတ်တယ်။ လူတစ်ယောက်က ဉာဏ်ပညာနဲ့တွေးခေါ်ဆင်ခြင်ပြီး နားလည်လာတယ်။ "ငါ့ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ငါမိုးမွှေးရင် ဒီမိုးတွေရဲ့အပူဒဏ်ကို ငါခံရလိမ့်မယ်။ ငါက ပတ်ပတ်လည်မှာ မိုးလောင်စေတဲ့အတွက် ဒီမိုးအပူဒဏ်ကို ငါခံစားရလိမ့်မယ်"။

ဒါတင်မကသေးဘူး။ နောက်ရှင်းလင်းချက်တစ်ခုရှိသေးတယ် ကလေးတွေကိုမကြာခဏ ရှင်းပြချက်ပေါ့။

"တစ်စုံတစ်ယောက်က မင်းကိုလာသတ်မယ်၊ ဒါမှမဟုတ် လာရိုက်မယ်ဆိုရင် မင်းကြိုက်မလား"

"ဟင့်အင်း၊ ကျွန်တော်မကြိုက်ဘူး"

"ဒါဆိုရင် မင်းက တစ်စုံတစ်ယောက်ကိုရိုက်မယ် သတ်မယ်ဆိုရင်လည်း သူကကြိုက်ပါ့မလား"

"ဟင့်အင်း၊ ဟိုလူလဲကြိုက်မှာမဟုတ်ဘူး"

"ဒါဆိုရင် သူများကမင်းကိုလုပ်ရင် မင်းမကြိုက်တာကို သူများကိုလည်း မင်းမလုပ်သင့်ဘူး"

"ဟုတ်ကဲ့၊ ကျွန်တော်မသတ်ထိုက်ဘူး၊ ခင်ဗျားပြောတာမှန်တယ်"

ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာပုဒ်အားလုံးအတွက် အလားတူအကြောင်းပြချက်တွေကို တင်ပြကြတယ်။

ပဋ္ဌသီလရဲ့ ကျင့်ဝတ်ငါးပါးလုံးကို ယုတ္တိဗေဒအဆင့်မှာရော ဆင်ခြင်တုံတရားအဆင့်မှာရော ဉာဏ်ပညာအဆင့်မှာရော ကောင်းကောင်းလက်ခံနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လူတွေက သီလ ဆောက်တည်တဲ့ ဘဝနဲ့မနေထိုင်ကြဘူး။ "ငါဟာ သီလဆောက်တည်တဲ့ဘဝနဲ့နေထိုင်သွားရမယ်။ သီလဟာ ငါ့အတွက် သိပ်အရေးကြီးတယ်။ သီလဆောက်တည်တဲ့ ဘဝဟာ ငါ့အတွက် သိပ်ကောင်းတယ်။ သူများအတွက်လည်း သိပ်ကောင်းတယ်" လို့ နားလည်ကြတဲ့ လူတွေတောင် သီလ မဆောက်တည်ကြဘူး။ ဘာ့ကြောင့်လဲ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ဒါကို မှန်မှန်ကန်ကန်နားလည်တယ်။ ဘာ့ကြောင့်လဲ။ လူတွေက စိတ်ကိုမထိန်းနိုင်ကြလို့ပါပဲ။ လူတွေဟာ မိမိစိတ်ရဲ့ အရှင်သခင် မဟုတ်ကြဘူး။

အရက်စွဲနေတဲ့လူတစ်ယောက်ဟာ "ငါအရက်မသောက်သင့်ဘူး၊ အရက်ဟာ ငါ့အတွက် မကောင်းဘူး" လို့ ကောင်းကောင်းကြီးသိတယ်၊ ဒါပေမယ့် အချိန်ရောက်လာတဲ့အခါ သူအရှုံးပေးရတယ်။

သူ့ကိုယ်သူ မထိန်းနိုင်ဘူး။ "လောင်းကစားတာ ငါ့အတွက် မကောင်းဘူး"လို့ အပြည့်အဝ ကောင်းကောင်းနားလည်တယ်။ ဒါပေမယ့် အချိန်ရောက်လာတဲ့အခါ သူထလောင်းကစားတော့တာပဲ။ မကောင်းမှုတွေဟာ မိမိအတွက်မကောင်းဘူးဆိုတာကို အပြည့်အဝ ကောင်းကောင်းသိပါလျက်နဲ့ လူတွေဟာ ဒီမကောင်းမှုတွေကိုဆက်လုပ်နေကြတယ်။ ဒါက ကိုယ့်စိတ်ကို မထိန်းချုပ်နိုင်လို့ပါပဲ။ လူတွေဟာ မိမိတို့ရဲ့ မကောင်းတဲ့အကျင့်စရိုက်ရဲ့ ကျေးကျွန်တွေဖြစ်သွားကြတယ်။

ဒါကြောင့်မြတ်ဗုဒ္ဓက "**သမာဓိ**" ဆိုတဲ့ သူ့ရဲ့ဓမ္မဒုတိယပိုင်းကို ဆက်ဟောတယ်။ စိတ်ကို ထိန်းချုပ်နိုင်ဖို့ပဲ။ ဒီမှာလည်း မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့သမာဓိဟာ အခြားဆရာများသင်ကြားတဲ့ သမာဓိနဲ့ မတူဘူး။ သူက **သမ္မာသမာဓိ** ကိုသင်ပြပေးတယ်။

ကောင်းပြီ လူတစ်ယောက်က သမာဓိကို ကျင့်ကြံအားထုတ်ပြီးပြီ၊ စိတ်ကိုလည်း ထိန်းချုပ်နိုင်ပြီ။ သီလဆောက်တည်တဲ့ဘဝနဲ့လည်း နေထိုင်နေပြီ၊ အခြားသတ္တဝါများရဲ့ ငြိမ်းချမ်းမှုနဲ့ ညီညွတ်မှုကို ထိခိုက်စေမယ့် မကောင်းတဲ့အပြုအမူကိုလည်း မပြုလုပ်ဘူး။ သူက **သမာဓိ**ကို ထူထောင်ပြီးပြီ။ ဒါပေမယ့် စိတ်ရဲ့ နက်ရှိုင်းတဲ့အလွှာမှာ **အနုသယကိလေသာ** (စိတ်ရဲ့ အနက်ရှိုင်းဆုံးအလွှာမှာ အိပ်ပျော်နေတဲ့ အညစ်အကြေး မီးတောင်များ) ဖြစ်တဲ့ အညစ်အကြေးများရှိနေရင် ဒီအိပ်ပျော်နေတဲ့ မီးတောင်တစ်ခုခုကဘယ်တော့ပေါက်ကွဲမယ်ဆိုတာကို သူမသိဘူး ဒီအညစ်အကြေးရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုအောက်ကို သူရောက်သွားပြီး၊ မှားယွင်းတဲ့ဘဝနဲ့သူဆက်လက် နေထိုင်သွားလိမ့်မယ်။

ဘုရားအလောင်းဂေါတမက ဒါကိုနားလည်သဘောပေါက်တယ်။ သူက **လောကီဈာန်** ရှစ်ပါးလုံးကို ထူထောင်တယ်။ ဒီ**ဈာန်တရား**များကို ကျွမ်းကျင်နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ပြီးတဲ့ အခါမှာလည်း စိတ်ရဲ့ အနက်ရှိုင်းဆုံးအလွှာမှာရှိတဲ့ အညစ်အကြေးများဟာ အမြစ်မပြတ်သေးဘူး ဆိုတာကို သူနားလည်တယ်။ ဒီနက်ရှိုင်းစွာအမြစ်တွယ်နေတဲ့ **အနုသယကိလေသာ**များကို အမြစ်ပြတ် မပယ်သတ်နိုင်ဘူးဆိုရင် လူတစ်ယောက်ဟာ လွတ်မြောက်ပြီးသူ မဖြစ်နိုင်ဘူး။

ဒါကြောင့်ဘုရားအလောင်းတော်က တတိယပိုင်းဖြစ်တဲ့ **ပညာ**၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ ထိုးထွင်းသိတဲ့ဉာဏ်၊ အနက်ရှိုင်းဆုံးအဆင့်မှာ စိတ်ကိုဖြူစင်စေခြင်းတို့အတွက် ဆက်လက် အားထုတ်တယ်။ **အိန္ဒိယနိုင်ငံ**ရဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာရောင်စဉ်များနဲ့ ပြည့်လျှမ်းနေတဲ့ ပန်းချီကားချပ်ကြီး ကျွန်တော်တို့မှာရှိတယ်။ အလွန်များပြားတဲ့ဘာသာရေးဆရာတို့ကတူညီတဲ့ အကြောင်းအရာ တစ်ခုတည်းကိုကြည်ညာနေကြတာကို ကျွန်တော်တို့မြင်တွေ့ကြရတယ်။ အဲဒီအကြောင်းကတော့ "**တဏှာ** ကွန်ယက်မှထွက်လာပါ၊ **ဒေါသ** နယ်ပယ်မှထွက်လာပါ၊ ကာမဂုဏ်အာရုံများနဲ့ ပတ်သတ်ပြီး လိုချင်မက်မောခြင်းတဏှာနဲ့ မနှစ်သက်မှု **ဒေါသ**တို့ရဲ့အလိုကို မလိုက်ပါနဲ့" ဆိုတာပဲ ဖြစ်တယ်။

ဒါပေမယ့် ဒီအကြောင်းအရာကို ကျွန်တော်တို့ ပိုပြီးနက်နက်နဲနဲ လေ့လာတဲ့အခါ ဗုဒ္ဓရဲ့ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုက အတုမဲ့ထူးခြားတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရောက်ရှိခဲ့တဲ့ နက်ရှိုင်းတဲ့အလွှာအထိ အခြားဘယ်ဆရာကမှ မရောက်ရှိခဲ့ဘူး။ သူညွှန်ပြပေးတဲ့ လမ်းစဉ်က လူတိုင်းကို အဲဒီနက်ရှိုင်းတဲ့အလွှာကို ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးပါတယ်။

လူတစ်ယောက်ဟာ မိမိရဲ့စိတ်ကို အပြင်ပန်းအဆင့်လောက်ဖြူစင်စေနိုင်တယ်။ အနည်းငယ်ပိုနက်ရှိုင်းတဲ့ အဆင့်ထိလည်း မိမိစိတ်ကိုဖြူစင်စေနိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် စိတ်ကိုအနက်ရှိုင်းဆုံး အဆင့်အထိ အရင်းအမြစ်အထိ ဖြူစင်စေဖို့ဆိုတာကတော့ လစ်ဟင်းနေတယ်။ ဗုဒ္ဓက **အနုသယကိလေသာ**

အားလုံးကို ဘယ်လိုရှင်းလင်းသုတ်သင်ရမယ်ဆိုတာကို စတင်တွေ့ရှိခဲ့တယ်။ အညစ်အကြေးများရဲ့ အမြစ်များကို ဆွဲနှုတ်ဖယ်ရှားပစ်ရမယ်။ **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်**တရားတော်မှာ ရှင်းပြထားသလို စိတ်မှာ **သစ်္ခါရတရား**တွေ ကိန်းအောင်းနေသမျှကာလပတ်လုံး တဏှာ **ဥပါဒါန်**နဲ့ **ဘဝ**တို့လိုက်လာတယ်။ တစ်ဘဝပြီးတစ်ဘဝဆက်ဖြစ်မယ်။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှာ လူးလိမ့်နေရမယ်။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှာနစ်မျောနေရမယ်။ ဝဋ်ဆင်းရဲက ရုန်းထွက်လာနိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ အလွန်မြင့်မားတဲ့ဘုံများမှာ ဗြဟ္မာဘုံများမှာ **ဘဝသစ်**တွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ **ရူပဗြဟ္မာလောက**နဲ့ **အရူပဗြဟ္မာလောက**တို့မှာ ဘဝတွေဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဆင်းရဲနယ်ထဲမှာပဲ နေထိုင်နေရသေးတယ်။

အနုသယကိလေသာများဟာ ဘဝရဲ့မျိုးစေ့များဖြစ်ကြတယ်။ **ဒီသစ်္ခါရတရား**တွေဟာ ဘဝ တစ်ခုပြီး တစ်ခုဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ **တစ်ဘဝပြီး တစ်ဘဝဆက်ဖြစ်စေတယ်**။ **အနုသယကိလေသာ**တွေကို အမြစ်ပြတ်အောင် မပယ်သတ်နိုင်သမျှကာလပတ်လုံး ဆင်းရဲတွင်းက မရုန်းထွက်နိုင်ဘူး။

ဒါကို ဗုဒ္ဓက **ပရိပုဏ္ဏော် ကေဝလပရိပုဏ္ဏော်** လို့မိန့်ဆိုတယ်။ အခြားဘယ်အရာကိုမျှ ထပ်ဖြည့်စွက် စရာမလိုဘူး ဓမ္မအားလုံးဟာ အဲဒီအထဲမှာပါဝင်တယ်။ ဘယ်အရာမှ လစ်ဟင်းတာ မရှိဘူး။ **ဒီသုံးခု– သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာထဲမှာ ဘာမှလစ်ဟင်းတာမရှိဘူး။ ကေဝလပရိပုဏ္ဏော် နဲ့ ပရိသုဒ္ဓေ** အလွန်အလွန် ဖြူစင်လွန်းလို့ ဘာမှဖယ်ရှားဖို့မလိုဘူး၊ ဘယ်အရာကိုမှ ဖယ်ထုတ်ပစ်ဖို့ မလိုဘူး၊ ဘယ်အရာကိုမှလည်း ထပ်ထည့်ဖို့မလိုဘူး။ သိပ်ကိုပြည့်စုံပါတယ်၊ **ကေဝလပရိပုဏ္ဏော် ပရိသုဒ္ဓေ**။

အခုအခါ ဗုဒ္ဓရဲ့နည်းပညာဖြစ်တဲ့ **ဝိပဿနာ**ဟာ ကမ္ဘာကိုလွှမ်းပတ်သွားနေတာကို ကျွန်တော်တို့တွေ့ရတယ်။ ပညာရှိတွေ၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ၊ အင်ဂျင်နီယာတွေ၊ ဆရာဝန်တွေ၊ စိတ်ပညာရှင်တွေ –သူတို့က **ဝိပဿနာ**ကိုသင်ယူတယ်။ကိုယ်တိုင်ခံစားကြရတယ်။ ကွဲပြားကြတဲ့ ကိုဏ်းဂဏတွေက လူတွေ **ဒီဝိပဿနာ**သင်တန်းဆီလာကြတယ်။ ဟိန္ဒူတွေ၊ မူဆလင်တွေ၊ ခရစ်ယာန်တွေ၊ ဂျိန်းတွေ၊ ဂျူးတွေ၊ ပါစီတွေ၊ ဆစ်ခ်တွေ စသည်တို့နဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေပေါ့။ အစဉ်အလာအားဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို ဆန့်ကျင် ကြတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေထဲကလူတွေတောင် **ဒီဝိပဿနာ**သင်တန်းဆီ လာရောက်ကြတဲ့အခါ လက်ခံနိုင်တာကိုတွေ့ရှိကြတယ်။

ဒါကဗုဒ္ဓတရားတော်ရဲ့လှပခြင်းပါပဲ၊ တရားတော်ကသိပ်ရိုးရှင်းတယ်။ လက်တွေ့ကျတယ်၊ စကြဝဠာအတိုင်းအတာထိမှန်ကန်တယ်။ လူတိုင်းလက်ခံနိုင်တယ်။ **သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ** တို့ကို လေ့ကျင့်ဖို့သာလိုတယ်။ လုံလောက်ပြီ၊ တရားတော်က သိပ်ဖြူစင်တဲ့အတွက် ဘာကိုမှဖယ်ရှားပစ်ဖို့ မလိုဘူး။ **သီလ**မှာမှားယွင်းတဲ့အချက်တစ်စုံတစ်ရာရှိတယ်လို့ ဘယ်သူမှ မညွှန်ပြနိုင်ဘူး။ **သမာဓိ**မှာ တစ်စုံတစ်ရာချွတ်ယွင်းတာရှိတယ်လို့ ဘယ်သူမှ မညွှန်ပြနိုင်ဘူး။ **ပညာ**မှာ တစ်စုံတစ်ရာ မှားယွင်းတာရှိတယ်လို့ ဘယ်သူမှ မထောက်ပြနိုင်ဘူး။

ဗုဒ္ဓတရားတော်ရဲ့ အနှစ်သာရဖြစ်တဲ့ **သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ**ကို လူအားလုံးက လက်ခံနိုင်တယ်။ ဒီလိုဖြစ်ရတဲ့အကြောင်းက ဘာသာတရားအားလုံးမှာ အတွင်းအနှစ်သား ရှိတယ်။ စိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်းအပေါ်အာရုံစူးစိုက်တဲ့ အတွင်းအနှစ်သာရပါပဲ။ ဘာသာတရား အားလုံးမှာ အပြင်ခွံလည်းရှိတယ်။ ဒါက ရုပ်အသွင်အပြင်တွေ၊ ပွဲတော်တွေ၊ ဘာသာရေး ထုံးတမ်းဓလေ့တွေ စတာတွေနဲ့ ပိုပြီးသက်ဆိုင်တယ်။ အတွင်းအနှစ်သားကို အလေးထားနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ဘာသာတရား တစ်ခုနဲ့တစ်ခု အပြင်ပန်းအခွံကွာခြားတာ အရေးမကြီးဘူး။ သို့ပါသော်လည်း အပြင်ပန်းအခွံကိုသာ လုံးဝအလေးထားတယ်ဆိုရင်

အတွင်းအနှစ်သားက ပျောက်ဆုံးပြီး ဘာသာတရားတစ်ခုက ငြိမ်းချမ်းမှုနဲ့ ညီညွတ်မှုတို့ကို မဖန်တီးပေးနိုင်ဘူး။ ဗုဒ္ဓတရားတော်က အတွင်းအနှစ် သာရနဲ့အညီ နေထိုင်တတ်ဖို့ ကူညီပေးတယ်။ ဒီတရားတော်က ယခုဘဝတွင်ပဲ လက်ငင်းချက်ချင်း အကျိုးပေးတယ်။

ကျွန်တော်ဟာ ဝိပဿနာရှုပွားခြင်းကနေ အကျိုးကျေးဇူးများစွာရရှိတဲ့အတွက် ကျွန်တော့်ဆရာအကြံပေးချက်နဲ့အညီ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို စတင်ဖတ်ရှုပါတယ်။ ကျွန်တော်ငယ်စဉ်ကတည်းက ကြားသိခဲ့ရတာက ဗုဒ္ဓဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့အစဉ်အလာဓလေ့ထုံးစံနဲ့ ယုံကြည်ချက်တွေထဲက ကောင်းတဲ့အချက်များစွာကို သူ့တရားနဲ့ပေါင်းစပ်လိုက်ပြီးတော့ လွဲမှားတဲ့အယူအဆတွေကို ထပ်ထည့်လိုက်တယ်တဲ့။ ပြီးတော့သူဟာ ဘာအသစ်အဆန်းကိုမှ စတင်မတွေ့ရှိခဲ့ပါဘူးတဲ့။ ဗုဒ္ဓတရားတော်က အလွန်အကျိုးကျေးဇူးများတာကို ကျွန်တော်တွေ့ရှိရတဲ့အတွက် ဒီအဆိုအမိန့်တွေရဲ့ မှန်ကန်မှုကို ကျွန်တော် ဆက်လက်ပြီး စူးစမ်းရှာဖွေတယ်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်(**တိပိဋကတ**)ကို ဖတ်ရှုခြင်းဟာ ကျွန်တော့်ကို အလွန် ပျော်ရွှင်စေပါတယ်။

ကျွန်တော်စောစောက ကြားသိခဲ့ရတဲ့အချက်အလက်တွေဟာ သိပ်မှားနေပါလား၊ ဗုဒ္ဓ အလေးအမြတ် ပြုတာက အမှန်တရားကို ကိုယ်တွေ့သိဖို့ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို တရားတော်က ကျွန်တော့်ကို ပြသလိုက်တယ်။ ပိဋကသုံးပုံက သိပ်အားရစရာကောင်းတယ်။ တိပိဋကမှာ ဗုဒ္ဓရဲ့ **ဓမ္မကာယ**ကို အလွန်အံ့သြဖွယ်ကောင်းအောင် ဖော်ပြထားတာကို ကျွန်တော်တို့ တွေ့ရတယ်။

လူတွေက ဗုဒ္ဓတရားဟောတဲ့အခါ ဒီလိုပြောတယ်တဲ့- "သင်တို့ကို ငါဘုရားရဲ့တပည့်သာဝကတွေဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ဖို့ ငါစိတ်မဝင်စားဘူး၊ သင်တို့ကို သင်တို့ရဲ့ဆရာဟောင်းတွေဆီက ဆွဲလုယူဖို့ ငါစိတ်မဝင်စားဘူး၊ ဆင်းရဲတွင်းကထွက်မြောက်ဖို့နည်းလမ်းကို ငါတွေ့ရှိခဲ့တယ်၊ ဒီနည်းကို သင်တို့စမ်းကြည့်ကြပါ။" တစ်ချိန်က သူတော်ကောင်းတရား (**သဒ္ဓမ္မ**)ကို သံသယရှိနေကြ တဲ့ ရသေ့တစ်ချို့ကို (၇)ရက်ပဲစမ်းကြည့်ဖို့ သူတိုက်တွန်းတယ်။

တကယ်လို့ ကမ္ဘာပေါ်ကလူတွေ အရေအတွက်တိုးတိုးပြီး သူတို့ကိုသူတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေလို့စခေါ်လာကြတယ်ဆိုရင် သူတို့ဘယ်လိုအကျိုးရမလဲ။ ဟုတ်ကဲ့ တကယ်လို့သူတို့က သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကို စတင်လေ့ကျင့်ကြမယ်ဆိုရင် ဗုဒ္ဓတရားတော်မှ အကောင်းဆုံး အကျိုးကျေးဇူးတွေကို သူတို့အသေအချာရရှိကြမှာဖြစ်တယ်။ တကယ်လို့ လူတစ်ယောက်က သူ့ကိုဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လို့ခေါ်ပြီး သီလကိုမလေ့ကျင့်ရင် သမာဓိကိုမပျိုးထောင်ရင် ပညာကိုမလေ့ကျင့်ရင် ဗုဒ္ဓတရားတော်မှ သူဘယ်လို အကျိုးအမြတ် ရနိုင်ပါ့မလား။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက လူတွေရဲ့နာမည်တွေကို ပြောင်းလဲဖို့ စိတ်မဝင်စားပါဘူး။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်က မောဂ္ဂလာန်လို့ပဲ အမည်တွင်ရစ်တယ်၊ အဲဒါက ပုဏ္ဏားအမည်တစ်ခုဖြစ်တယ်၊ သီးသန့် ပုဏ္ဏားမျိုးနွယ်တစ်ခုဖြစ်တယ်။ ကစ္စာနက ကစ္စာနလို့ပဲ အမည်တွင်ရစ်တယ်။ ဘာရဒွါဇကလည်း ဘာရဒွါဇလို့ပဲ အမည်တွင်ရစ်တယ်။ ကစ္စာန နဲ့ ဘာရဒွါဇတို့လည်း ပုဏ္ဏားမျိုးနွယ်များရဲ့အမည်များဖြစ်ကြတယ်။

ဗုဒ္ဓတရားတော်က သိပ်ရိုးရှင်းတယ်၊ ပြီးတော့ သိပ်လေးနက်တယ်။ ဒါပေမယ့် **ဓမ္မ**ကိုတကယ်လက်တွေ့ ကျင့်ကြံရင် အပြင်းအထန်ကြိုးစားရမယ်။ ကျွန်တော့်ဆရာကြီးက ဒီလိုပြောလေ့ရှိတယ်- 'တရားက သိပ်လွယ်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ကျင့်ကြံဖို့က သိပ်ခဲယဉ်းပါတယ်' တဲ့။

တရားနားထောင်ခြင်း သို့မဟုတ် တရားစာဖတ်ရှုခြင်းဟာသိပ်ကောင်းတယ်။ **ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ စတံမင်္ဂလမုတ္တမံ။**[၂] ပြီးတော့ တရားဆွေးနွေးရတာ သိပ်အဲ့သြဖို့ ကောင်းပါတယ်– **ကာလေန ဓမ္မသာကစ္ဆာ စတံမင်္ဂလမုတ္တမံ။**[၃] ဒါပေမယ့် လူတစ်ယောက်က ဆွေးနွေးရုံ၊ အခြေအတင်ပြောရုံ လောက်ပဲလုပ်နေပြီးတော့ တရားကို မကျင့်ကြံ ဘူးဆိုရင် အလုပ်မဖြစ်ဘူး။ အကျင့်လမ်းပေါ်မှာ တကယ့်ခြေလှမ်းတွေကို စတင်လှမ်းသွားရမယ်။ ဓမ္မအကျင့်လမ်းပေါ်က မလျှောက်လှမ်းသွားဘူးဆိုရင် ဓမ္မရဲ့အသီးအပွင့်တွေကို မရရှိနိုင်ပါဘူး။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက သဘာဝနိယာမ၊ သဘာဝနဲ့ဆိုင်တဲ့ စကြဝဠာနိယာမဖြစ်တဲ့ ဓမ္မကို သင်ပြပေးတယ်။ ဒီဓမ္မက လူတစ်ဦးစီနဲ့ရော လူအားလုံးနဲ့ရော သင့်လျော်တယ်။ ပြီးတော့ ဗုဒ္ဓကအင်မတန်ရိုးရှင်းတဲ့ ဘာသာ၊ အင်မတန်ရှင်းလင်းတဲ့နည်းနဲ့ သင်ပြပေးတယ်။ ဒီတရားကို ကျွန်တော်တို့ မကျင့်ကြံကြတဲ့အခါ တရားကို ဒဿနိကပညာလုပ်ပြီး အချင်းချင်းငြင်းခုံကြတယ်–'မင်းရဲ့ယုံကြည်ချက်က မှားတယ်၊ ငါ့ရဲ့ ယုံကြည်ချက်က အားလုံးမှန်တယ်' ဒီလို ငြင်းခုံတဲ့အတွက် ကျွန်တော်တို့ ဘာအကျိုးအမြတ်ရသလဲ။ အကယ်၍ ငါ့ရဲ့ ယုံကြည်ချက်က အားလုံးမှန်တယ်၊ သိပ်ကောင်းတယ် ဆိုရင်တောင်မှ ငါကမကျင့်ကြံဘူးဆိုရင် ဒီယုံကြည်ချက်က ဘာအသုံးကျတော့မှာလဲ။

ကျွန်တော် မြန်မာနိုင်ငံမှာ မွေးပါတယ်။ ဒီဓမ္မမြေပေါ်မှာ ကျွန်တော့်ကို မွေးဖွားတဲ့အတွက် သိပ်ကျေးဇူးတင်ဖို့ကောင်းတယ်လို့ ကျွန်တော်ခံစားရတယ်၊ ဂုဏ်လည်းယူပါတယ်။ ဒီကရှစ်ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းကျော် လူတွေဟာ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ဝိညာဉ်ရှိတယ်လို့ မယုံကြည်ကြဘူး။ ဒီစကြဝဠာကို ဖန်ဆင်းပေးတဲ့ ဖန်ဆင်းရှင် သို့မဟုတ် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမြတ်တဲ့ ဘုရားသခင်ရှိတယ်လို့ သူတို့ မယုံကြည်ကြဘူး။ အခုအခါ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်သုံးဆယ်ကျော် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှာ ကျွန်တော်နေထိုင်တယ်၊ နိုင်ငံများစွာကို ကျွန်တော် ခရီးသွားတယ်၊ ဒီနိုင်ငံတွေမှာ ရှစ်ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းကျော် လူတွေဟာ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ဝိညာဉ်ရှိတယ်လို့ ယုံကြည်ကြတယ်။ သူတို့က ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမြတ်တဲ့ဘုရားသခင်ကို စကြဝဠာဖန်ဆင်းရှင်အဖြစ် ယုံကြည်ကြတယ်။

ဝိညာဉ်မရှိဘူးဆိုတာကို ဆင်ခြေပေါင်းထောင်ပေါင်းများစွာ ပေးနိုင်တယ်၊ ပြီးတော့ လူတစ်ချို့က ထာဝရ တည်မြဲတဲ့ ဝိညာဉ်အမှန်တကယ်ရှိတယ်လို့ ဆင်ခြေပေးလိမ့်မယ်။ ဒီဆင်ခြေတွေ အခြေအတင် ငြင်းခုံမှုတွေ ဟာ သိပ်အထောက်အကူမပြုကြပါဘူး။ **ဓမ္မ**ကို လက်တွေ့လေ့ကျင့်တဲ့အခါ သဘာဝဖြစ်ရပ်အားလုံးဟာ နာမ်နှင့်ရုပ်တို့ အပြန်အလှန် အကျိုးသက်ရောက်မှုသာပဲလို့ မိမိကိုယ်တိုင် ကိုယ်တွေ့ခံစားရပါတယ်။ မြင်သာတဲ့အဆင့်မှာ အစိုင်အခဲပဲ၊ သိပ်စစ်မှန်တယ်၊ သိပ်တည်မြဲတယ်လို့ ထင်ရတယ်။ ဒါကို ပညတ်(**ပညတ္တိ**)လို့ခေါ်တယ်၊ အမှန်ရှိတယ်လို့ ထင်မြင်ယူဆရတယ်၊ တကယ်မရှိဘူး။ ဗုဒ္ဓတရားတော်ဟာ ပညတ်ခေါ် ထင်မြင်ရတဲ့အမှန်တရားက **ပရမတ္ထ**ခေါ် အဆုံးစွန်အမှန်သဘောကို ခရီးသွားခြင်း ဖြစ်တယ်။ ထင်မြင်ရတဲ့အမှန်သဘောကို ကျော်လွန်ပြီး အဆုံးစွန် အမှန်သဘောကို ရောက်အောင်သွားရမယ်။ **ဝိပဿနာ**ဆိုတာ ဒါပါပဲ – **ပညတ္တိ ဌပေတွာ ဝိသေသေန ပဿတီတိ ဝိပဿနာ။**[၄] အတွင်းကျကျ ကြည့်ရှုတဲ့အခါ နာမ်တရားနဲ့ ရုပ်တရားနယ်ပယ်မှာ အရာ အားလုံးဟာ မတည်မြဲဘူး – အနိစ္စဆိုတာကို ဝိပဿနာရှုသူက နားလည်သဘောပေါက်လာတယ်။ အရာတိုင်းဟာ အစဉ်မပြတ် ပြောင်းလဲနေတယ်။

အစဉ်အမြဲပြောင်းလဲနေတဲ့အရာဟာ တည်တံ့တဲ့ ချမ်းသာပျော်ရွှင်မှုရဲ့ အရင်းအမြစ်မဖြစ် နိုင်ဘူး၊ ဘယ်ချမ်းသာပျော်ရွှင်မှုကိုပဲ ကြုံတွေ့.ရ ကြုံတွေ့.ရ၊ အနှေးနဲ့အမြန်ဆိုသလို မချမ်းသာ မပျော်ရွှင်မှုကို ပြောင်းလဲသွားတာ လူတိုင်းသိနားလည်ပါတယ်။ ကူးပြောင်းတတ်တဲ့ ချမ်းသာပျော်ရွှင်မှုမှာ မချမ်းသာ

မှုက သဘာဝသတ္တိအဖြစ် စွဲမြဲစွာပါဝင်နေတယ်။ မဂ်လမ်းပေါ်မှာ ဆက်လက်လျှောက်လှမ်းသွားတဲ့အခါ နာမ်ရုပ်နယ်ပယ်မှာ အတွေ့အကြုံတိုင်းမှာ ဆင်းရဲခြင်းက သဘာဝသတ္တိအဖြစ် ယှဉ်တွဲပါဝင်နေတာကို သိနားလည်လာတယ်-**ယံကိဉ္စိ ဝေဒယိတံ တံဒုက္ခသမိ**။[၁]

သဘာဝဖြစ်ရပ်ကို ဒိဋ္ဌဓမ္မကျကျ ရှုကြည့်တဲ့အခါ ဗုဒ္ဓသင်ပြတဲ့အတိုင်း အစိုင်အခဲမရှိဘူး ဆိုတာကို တွေ့မြင်လာလိမ့်မယ်။ ရုပ်နာမ်သဘာဝဖြစ်ရပ်ကို မိမိရဲ့ ကိုယ်တိုင်စူးစမ်းလေ့လာမှုက အရာအားလုံးဟာ တုန်ခါမှုမျှသာဖြစ်တာကို ညွှန်ပြလိမ့်မယ်။ **သဗ္ဗော ပဇ္ဇလိတော လောကော၊ သဗ္ဗောလောကော ပကမ္မိတော**။[၆] စကြဝဠာတစ်ခုလုံးဟာ လောင်ကျွမ်းခြင်းနှင့် တုန်ခါခြင်းမျှ သာဖြစ်တယ်။ စကြဝဠာထဲမှာ တည်မြဲတဲ့ အနှစ်အသားဆိုတာ မရှိဘူး။ ရုပ်နာမ် သဘာဝဖြစ်ရပ်ကို ချုပ်ထိန်းလို့လည်းမရဘူး။ 'ငါ' သို့မဟုတ် 'ငါ့ဥစ္စာ' သို့မဟုတ် 'ငါ့ဝိညာဉ်'ရယ်လို့ ညွှန်ပြစရာလည်းမရှိဘူး။

ကိုယ်တွေ့အဆင့်မှာ **အနိစ္စ**ကို တွေ့ကြုံခံစားရခြင်းဟာ **သညာ**ကို **အနိစ္စ-သညာ**သို့ ပြောင်းလဲပေးတယ်၊ **အနိစ္စသညာ**က **အနတ္တ**သဘောကို သဘာဝကျစွာ ညွှန်ပြပါတယ်။ ဒီသဘောက နိဗ္ဗာန်ရဲ့ အတွေ့အကြုံဆီသို့ ပို့ဆောင်ပေးတယ်။

အနိစ္စသညာနောဟိ၊ အနတ္တသညာ သင်္ဌာတိ၊ အနတ္တသညီ
အသမိမာနသမဂ္ဂါတံ ပါပုဏာတိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာနန္တိ။[၇]

ဒါက ကိုယ်တိုင်အတွေ့အကြုံနဲ့သိရမယ်။ 'ဝိညာဉ်မရှိပါဘူး' လို့ ပြောဆိုနေပေမယ့် မိမိသန္တာန်မှာ 'ငါစွဲ' ပြည့်လျှမ်းနေတယ်။ အဲသလိုဆိုရင် ဗုဒ္ဓတရားတော်က သင့်ကိုမကူညီနိုင်ဘူး။ 'ငါစွဲ' ဆိုတဲ့ အစွဲက သိပ်ခိုင်မြဲတယ်။ '**အနတ္တ**' ကို ကိုယ်တွေ့မခံစားရဘဲနဲ့ အနတ္တကို အခြေခံပြီး ဒဿနိက ပြုလုပ်မယ်ဆိုရင် ဗုဒ္ဓတရားတော်က မကူညီနိုင်ဘူး။ မိမိကိုယ်တိုင် အနတ္တကို ကိုယ်တွေ့ခံစားရမယ်ဆိုရင် မိမိဟာ လွတ်မြောက်သွားတဲ့ လူတစ်ယောက် ဖြစ်သွားပြီ။ အဲဒါ **အနတ္တ**ပါပဲ။

ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဆိုတဲ့ ပညာက ကိုယ်တွေ့ခံစားမှုအဆင့်ထိ သိမြင်လာခြင်းဖြင့် ငါစွဲကို ဖျော်ချနိုင်တဲ့ အဆင့်ကို ပို့ဆောင်ပေးပါတယ်။ ပညာဆိုတာ အသိဉာဏ်ပါတဲ့ ကစားနည်းတစ်မျိုးမဟုတ်ပါဘူး။ ပြင်းပြစွာခံစားရတဲ့ ကစားနည်း သို့မဟုတ် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ခြင်းနဲ့ဆိုင်တဲ့ ကစားနည်းလည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ မျက်ကန်းယုံကြည်မှုလည်း မဟုတ်ဘူး၊ တရားသေ လက်ခံထားတဲ့ အယူဝါဒလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်တဲ့ ကိုးကွယ်မှုစနစ်တစ်ခုလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ဒဿနိကဗေဒတစ်ခုလည်း မဟုတ်ဘူး။ လူအားလုံးက တစ်ယောက်စီ သိနားလည်နိုင်တဲ့ အမှန်တရား ဖြစ်ပါတယ်။ ခရစ်ယာန်ဖြစ်စေ၊ မူဆလင်ဖြစ်စေ၊ ဟိန္ဒူဖြစ်စေ၊ ဂျိန်းဖြစ်စေ၊ မြန်မာဖြစ်စေ၊ ထိုင်းဖြစ်စေ၊ အိန္ဒိယပြည်သားဖြစ်စေ၊ ပါကစ္စတန်ပြည်သားဖြစ်စေ၊ အမေရိကန်ဖြစ်စေ၊ ရုရှားဖြစ်စေ၊ တရုတ်ဖြစ်စေ အားလုံးသိနားလည်နိုင်တဲ့ အမှန်တရားဖြစ်တယ်။ ကွာခြားမှုမရှိဘူး။ သဘာဝနိယာမဟာ သဘာဝနိယာမပဲ လူတိုင်းအတွက် အသုံးကျပါတယ်။

ဒါက ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ တွေ့ရှိချက်ပါပဲ။ အတိတ်တုန်းက အချို့သောလူတွေ လက်ခံကြတယ်၊ အချို့လက်မခံဘူး။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက လမ်းစဉ်ကို ညွှန်ပြပေးတယ်။ မစူးစမ်းမဆင်ခြင်ဘဲ မျက်ကန်းလက်ခံတာမျိုးကို သူမလိုချင်ဘူး၊ သင်ကိုယ်တိုင်အမှန်တရားကိုရှာဖွေဖို့ သင့်ကိုသူနည်းလမ်းပြပေးတယ်။

ဂယ်လီလီယိုက ကမ္ဘာမြေကြီးလုံးတာကို စတင်တွေ့ရှိခဲ့တယ်၊ ကမ္ဘာမြေကြီးက ၎င်းရဲ့ ဝင်ရိုးပေါ်မှာ လည်ပတ်နေတာကိုလည်း သူစတင်တွေ့ရှိခဲ့တယ်၊ အဲဒါကို လူအချို့ယုံကြည်ကြတယ်၊ အချို့ မယုံကြည်ကြဘူး။ နောက်ပိုင်းမှာ လူအားလုံးက လက်ခံလာကြတယ်။ အမှန်တရားက အမှန်တရားပဲ။ ဂယ်လီလီယို

မရှိခင်ကတည်းက ကမ္ဘာမြေကြီးက လုံးနေတာပဲ။ နယူတန်က ကမ္ဘာ့ဆွဲအားနိယာမကို တွေ့.ရှိခဲ့တယ်၊ ဒါကို သူကြေညာတယ်။ ကမ္ဘာဆွဲအား နိယာမက နယူတန် မမွေးခင်ကတည်းက ရှိခဲ့တယ်၊ နယူတန်ရှိစဉ် အခါမှာလည်း ရှိနေတာပဲ၊ နယူတန် ကွယ်လွန်ပြီးတဲ့ အခါမှာလည်း ရှိနေမှာပဲ။

အလားတူပဲ **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်** နိယာမက ရှိနေတယ် ဗုဒ္ဓမတိုင်မီမှာရော ဗုဒ္ဓပွင့်နေစဉ်အခါမှာရော ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးတဲ့ အခါမှာရော ရှိနေတာပဲ၊ ဒါဟာ သဘာဝနိယာမပဲ။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားတို့ ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ ဓမ္မနိယာမကတော့ ထာဝရတည်ရှိနေမှာပါပဲ။ ဗုဒ္ဓက ဒီလိုမိန့်ဆိုပါတယ် –

ဥပ္ပါဒါ ဝါ တထာဂတာနံ အနုပ္ပါဒါ ဝါ တထာဂတာနံ၊
ဋ္ဌိတာဝသာဓာတု ဓမ္မဋ္ဌိတတာ ဓမ္မနိယာမတာ ဣဒပ္ပစ္စယတာ။[၈]

မသိမှ **အဝိဇ္ဇာ**တရားကြောင့် **နာမရူပ**ဆိုတဲ့ စိတ်နဲ့ရုပ်ဘောင်အတွင်းမှာ ဘာတွေဖြစ်နေတယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ မသိခြင်းဖြစ်တယ်။ အချိန်တိုင်းမှာ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးတွင် ခံစားမှုတစ်မျိုးမဟုတ် တစ်မျိုးရှိနေတယ်။ အသက်ရှိနေတဲ့နေရာတိုင်းမှာ ခံစားမှုရှိနေမှာပဲ။ ဒွါရခြောက်ပါးမှာ အာရုံခြောက်ပါး အသီးသီးလာထိတိုက်တဲ့အခါ **ဝေဒနာ**ဖြစ်ပေါ်တယ်၊ **ဖဿ ပစ္စယာ ဝေဒနာ**။ ဒီခံစားမှုကို ခံစားနိုင်တဲ့ စွမ်းရည်သတ္တိမရှိရင် **ဝေဒနာ ပစ္စယာ တဏှာ**ကို ဘယ်လိုနားလည်နိုင်မလဲ။

အဲဒီဝေဒနာက ဘုရားမပွင့်ခင်ကတည်းက ရှိနေတာပါ။ **ဝေဒနာ ပစ္စယာ တဏှာ**ဆိုတာ ဘုရားမပွင့်ခင်ကတည်းက ရှိနေတာပါ။ ဒီနိယာမက အမြဲရှိနေမှာပဲ၊ ဗုဒ္ဓလက်ထက်ကလည်းရှိတယ်၊ ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးတော့လည်း ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ဓမ္မဆိုတဲ့ နိယာမဟာ အမြဲထာဝရရှိနေမှာပဲ။ **ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော**။ ဓမ္မက **သနန္တနော** ထာဝရတည်မြဲတယ်။ ဗုဒ္ဓရှိသည်ဖြစ်စေ မရှိသည် ဖြစ်စေ ဓမ္မက ရှိနေမှာပဲ။

ဗုဒ္ဓက ကြီးကျယ်တဲ့လုံ့လနဲ့ ဓမ္မကိုရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ပြီးတော့ သူ့ကိုယ်ပိုင်လွတ်မြောက်ရေး အတွက် ဓမ္မကို အသုံးပြုခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ မဟာကရုဏာတော်နဲ့ ဓမ္မကို အခြားပုဂ္ဂိုလ်များကို ဖြန့်ဖြူးပေးခဲ့တယ်။ 'ကြည့်စမ်းပါ၊ ဒါက သင်တို့ ဘယ်လိုဆင်းရဲဒုက္ခဖြစ်နေတာကို ဖေါ်ပြတာပဲ၊ **ဝေဒနာ ပစ္စယာ တဏှာ၊ ဝေဒနာ ပစ္စယာ တဏှာ**။ ကြည့်စမ်းပါ၊ အဲဒီဆင်းရဲဒုက္ခက သင်တို့ ဘယ်လိုလွတ်မြောက်နိုင်တဲ့နည်းလမ်းကို ငါညွှန်ပြမယ်။ အခု **ဝေဒနာ**ကရှိနေတယ်၊ ဒါပေမယ့် **တဏှာ**မရှိတော့ဘူး။ သင်ဝေဒနာကို ခံစားရတဲ့ အချိန်တိုင်းမှာ ပညာဖြစ်ပေါ်ရမယ်။ အို **အနိစ္စ၊ အနိစ္စ၊ အနိစ္စ၊ အနိစ္စ**၊ ဒီဝေဒနာဖြစ်စေ၊ ဟိုဝေဒနာဖြစ်စေ **အနိစ္စ၊ အနိစ္စ**ပါပဲ။

တစ်ဖန် **ဝေဒနာ**တိုင်းက **အနိစ္စ**ပဲ၊ **ဝေဒနာ**တိုင်းက **အနိစ္စ**ပဲလို့ ဒဿနိကဖြစ်လာရင် သင်ဘာမှရမှာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီအခါ မိမိယုံကြည်မှုမျှသာ ဖြစ်သွားမယ်။ ဒါပေမယ့် အကယ်၍ မိမိဒီလိုတွေ့ကြုံခံစားရတယ် – ကြည့် **ဝေဒနာ**တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာပြီ၊ ပြီးတော့ အနှေးနဲ့အမြန် ဆိုသလို **ဝေဒနာ**က ပျောက်ပျက်သွားတယ်၊ ဘယ်လောက် မနှစ်မြို့ဖွယ်ကောင်းတဲ့ ခံစားမှုဖြစ်ပါစေ၊ ဘယ်လိုမနှစ်မြို့ဖွယ်ကောင်းတဲ့ **ဝေဒနာ**ဖြစ်ပါစေ၊ အဲဒီ**ဝေဒနာ** ပျောက်ပျက်သွားမှာ သေချာတယ်။ ဘယ်လောက် သာယာတဲ့ **ဝေဒနာ**ဖြစ်ပါစေ အဲဒီ**ဝေဒနာ**လည်း ပျောက်ပျက်သွား မှာပဲ။ ဥဒယ – ဝယ၊ ဥဒယ – ဝယ ဒီလိုဖြစ်ပြီး ပျက်သွားတာကို အမြဲသိနေရမယ်–**သမုဒယ ဓမ္မာနုပဿီ၊ ဝယဓမ္မာနုပဿီ** ဝိဟရတိ။[၉] ထင်မြင်ရတာက ဝေဒနာဟာ ဖြစ်ပေါ်ပြီးတော့ ခဏကြာတည်နေတယ်၊ နောက် အနှေးနဲ့အမြန်ဆိုသလို ဝေဒနာက

ပျောက်ပျက်သွားတယ်။ သို့ပါသော်လည်း တရားရှုပွားသူတစ်ဦးက အချိန်ခဏတိုင်းမှာပဲ ဝေဒနာက ဖြစ်ပေါ်ပြီးတော့ ကွာဟမှုမရှိဘဲ ပျောက်ပျက်သွားတာကို ကိုယ်တွေ့ခံစားမှုနဲ့ သိနားလည်ပါတယ်။ ဖြစ်လာပြီးတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အလွန်လျင်မြန်စွာပဲ ပျောက်ပျက်သွားတယ်–**သမုဒယဝယ ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ**။[၁၀]

ဝေဒနာက အချိန်တိုင်းပဲ ဖြစ်ပေါ်နေတယ်၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီးတော့ ပျောက်ပျက်သွားတယ်၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီးတော့ ပျောက်ပျက်သွားတယ်။ မိမိက **ဝေဒနာ**ကိုလိုက်ပြီး တုံ့ပြန်နေတယ်။ အကယ်၍ **ဝေဒနာ**က သာယာဖွယ်ဖြစ်ရင် **လောဘ**နဲ့ တုံ့ပြန်တယ်။ အကယ်၍ **ဝေဒနာ**က မသာယာဘူးဆိုရင် **ဒေါသ**နဲ့ တုံ့ပြန်တယ်။ ဒီလိုပဲ တစ်သက်တာပတ်လုံး တုံ့ပြန်နေတယ်၊ ပြီးတော့ မိမိအဖို့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ တိုးသထက် တိုးအောင် ဖန်တီးနေတယ်။ မိမိရဲ့ဆင်းရဲဒုက္ခကို တိုးပွားအောင် မိမိ လုပ်နေတယ်၊ ဆင်းရဲတိုးပွားအောင် လုပ်နေတယ်။

ကြည့်စမ်းပါ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခကို လွတ်မြောက်နိုင်တဲ့နည်းလမ်းရှိတယ်။ **ဝေဒနာ နိရောဓော တဏှာ နိရောဓော၊ တဏှာနိရောဓော၊ ဥပါဒါန နိရောဓော**။[၁၁] နာမ်နဲ့ရုပ်နယ်ပယ်ကို လွန်မြောက် သွားတဲ့အဆင့်ကို ရောက်ရှိသွားလိမ့်မယ်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက တရားဒေသနာတော်ကို ဟောကြားရုံမျှသာ မဟုတ်ပါဘူး။ တရားဟောရုံမျှသာဆိုရင် သူဟာ ကမ္ဘာ့ဒဿနိက ဆရာများစွာထဲက ဆရာတစ်ဆူဖြစ်သွားလိမ့်မယ်။ သူက ဗုဒ္ဓဖြစ်လာဖို့အတွက် အဆုံးစွန်ပရမတ် အမှန်တရားကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ကြုံခံစားပြီးတော့ သူတစ်ပါးတို့လည်း တွေ့ကြုံခံစားနိုင်အောင် သင်ပြပေးပါတယ်။

ဗုဒ္ဓတရားတော်ဟာ လက်တွေ့သဘောပါရှိတဲ့အတွက် ကျွန်တော့်ကို နှစ်သက်စွဲလန်းစေပါတယ်။ အကယ်၍ တရားတော်ဟာ အသိဉာဏ်ပညာနဲ့ဆိုင်တဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းသာဆိုရင် ဗုဒ္ဓလမ်းစဉ်ပေါ်မှာ ကျွန်တော် လျှောက်လှမ်းသွားခဲ့မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျွန်တော်ဒီလို ပြောဆိုခဲ့လိမ့်မယ်။

'သိပ်ကောင်းတယ်၊ သိပ်ကောင်းတယ်၊ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ **ဂီတ**ကလည်း အဲသလိုဆိုပါတယ်၊ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ **ဥပနိဂ္ဂဒ်**ကလည်း အဲသလို ဆိုပါတယ်။ ဒါဟာ သိပ်အံ့သြစရာ ကောင်းတယ်၊ သိပ်ကောင်းပါတယ်'လို့။ မဂ်လမ်းပေါ်မှာ ကျွန်တော်လျှောက်လှမ်းမိမှာ မဟုတ်ဘူး။

ကျွန်တော့်ကို နည်းလမ်းညွှန်ပြပေးတဲ့အတွက် ကျွန်တော်လက်ခံ ယုံကြည်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ် – 'ကြည့်ပါ၊ ဒါက **လောဘ**က သင်လွတ်မြောက်နိုင်တဲ့နည်းလမ်းပဲ၊ ဒါက**ဒေါသ**က သင်ထွက်မြောက်နိုင်တဲ့ နည်းလမ်းပဲ။'

ကျွန်တော် **ဓမ္မ**မြေဖြစ်တဲ့ ဒီအုံ့သြဖွယ်ကောင်းတဲ့နိုင်ငံမှာ မွေးဖွားရတာ အလွန်ကံကောင်းတယ်လို့ ခံစားမိပါတယ်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို မူရင်းအတိုင်းစင်ကြယ်စွာ ထိန်းသိမ်းထားတဲ့နိုင်ငံမှာ ကျွန်တော် လူဖြစ်ခဲ့ရတာ အလွန်ကံကောင်းပါတယ်။ ဝိပဿနာကို – ဘယ်လိုရှုပွားရမယ်ဆိုတာ – ဒီမှာ ထိန်းသိမ်းထားပါတယ်။

ပြီးတော့ ကျွန်တော့်ထံက ဘာမှမမျှော်လင့်ဘဲ ကျွန်တော့်ကို မေတ္တာ ကရုဏာ ကြီးမားစွာနဲ့ သင်ပြပေးခဲ့တဲ့ မြင့်မြတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးနဲ့ ကျွန်တော်တွေ့ဆုံခဲ့ရတာလည်း ကျွန်တော် အင်မတန်ကံကောင်းလို့ ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့ဘဝမှာ ထူးခြားတဲ့နေရာတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ သူ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရရှိပြီးလို့ ရက်သတ္တ ခုနှစ်ပတ်ကြာအောင် အမြိုက်ချမ်းသာကို ခံစားပြီးတော့ သူပထမဦးဆုံး ဘုန်းပေးခဲ့တဲ့ဆွမ်းဟာ မြန်မာနိုင်ငံက ကုန်သည်ညီနောင်များဖြစ်ကြတဲ့ တပုဿနဲ့ ဘလ္လိကတို့ရဲ့ မြန်မာထမင်းနဲ့ ဟုဏ်းရည်ဆွမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့နှစ်ဦးသာ (ဘုရားနှင့် တရားကို ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်ခြင်း) **ဒုရတနသရဏဂုံ**ကို ခံယူဆောက်တည်ကြရတဲ့ သူများဖြစ်ပါတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓဟာ ဆံတော်ကိုသုံးသပ်လို့ ကျွတ်ထွက်လာတဲ့ ဆံတော်မြတ်ရှစ်ဆူဆိုတဲ့ **ရူပဓါတု (ကေသဓါတု)**ကို မြန်မာကုန်သည်ညီနောင်တို့ကို ပေးသနားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓသက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်ကာလမှာ ဓာတ်တော်ကို သူကိုယ်တိုင်ချီးမြှင့်ခဲ့တာလည်း ဒီတစ်ကြိမ်သာရှိတဲ့အတွက် ဒီအချင်းအရာဟာလည်း တကယ့်ကို ထူးခြားတဲ့ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုပါပဲ။ ဗုဒ္ဓရဲ့ သက်တမ်းကာလမှာ သူကိုယ်တိုင် ချီးမြှင့်လိုက်တဲ့ **ဗုဒ္ဓဓာတ်တော်**ဟာ မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာပြီး ရွှေတိဂုံဘုရားကိုတည်ထား ကိုးကွယ်ခဲ့ကြတာဟာ အဲဒီဖြစ်ရပ်ရဲ့ ခမ်းနားထည်ဝါလှတဲ့သက်သေ အထောက်အထားပါပဲ။ မြန်မာနိုင်ငံဟာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ **ကေသဓာတုမျှလောက်**ကိုသာ ထိန်းသိမ်းထားတာမဟုတ်ဘူး၊ **ပရိယတ္တိ**နှင့် **ပဋိပတ္တိ**ဖြစ်တဲ့ **သဒ္ဓမ္မ**ကိုလည်း အထူးသဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားနည်းကိုလည်း နှစ်ထောင်ပေါင်းများစွာကြာအောင် ထိန်းသိမ်းပေးခဲ့ပါတယ်။

ယခုအခါ ဝိပဿနာဟာ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းကို ပျံ့နှံ့နေပါတယ်။ မိမိက မြန်မာနိုင်ငံက ဖြစ်စေ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံကဖြစ်စေ၊ အခြားထေရဝါဒ နိုင်ငံတစ်ခုကဖြစ်စေ၊ မဟာယာနနိုင်ငံကဖြစ်စေ၊ ဒါမှမဟုတ် ကမ္ဘာပေါ်က အခြားမည်သည့်ဒေသကပဲဖြစ်စေ၊ အရေးအကြီးဆုံးအချက်က ဓမ္မလမ်းပေါ်မှာ တကယ် လျှောက်လှမ်းနိုင်ဖို့ပဲ ဖြစ်တယ်။

သင်တို့အားလုံးသည် စင်ကြယ်တဲ့ ဓမ္မအရသာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ကြုံခံစားရတဲ့အဆင့်မှာ ခံစားခွင့်ရကြပါစေသတည်း၊ သင်တို့အားလုံးသည် စစ်မှန်တဲ့ငြိမ်းချမ်းမှု၊ စစ်မှန်တဲ့ညီညွတ်မှု၊ စစ်မှန်တဲ့ ချမ်းသာပျော်ရွှင်မှု၊ စစ်မှန်တဲ့အမြိုက်ချမ်းသာကို ခံစားနိုင်ကြပါစေသတည်း။

ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ ။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

၁။ ဒီဃနိကာယ၊ ၂၊ မဟာပဒါနသုတ်

၂။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ခုဒ္ဒကပါဋ္ဌ၊ မင်္ဂလသုတ်

၃။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ခုဒ္ဒကပါဋ္ဌ၊ မင်္ဂလသုတ်

၄။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ ဉာဏကထာ

၅။ မဇ္ဈိမနိကာယ၊ ၃၊ မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်

၆။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂ၊ ဥပစာလာသုတ်

၇။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ နဝကနိပါတ၊ သမ္မောဓိသုတ်

၈။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂ၊ နိဒါနသံယုတ္တ၊ ပစ္စယသုတ်

၉။ ဒီဃနိကာယ၊ ၂၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်

၁၀။ ဒီဃနိကာယ၊ ၂၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်

၁၁။ ဒီဃနိကာယ၊ ၂၊ မဟာပဒါနသုတ်

စာတမ်းများ

ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် စင်ကြယ်ခြင်း

ဒေါက်တာကုမာရာဘိဝံသ
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ
ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်
ရန်ကုန်၊ မြန်မာ

သံသရာတွင် ဆွေမျိုး၊ မိဘ၊ ညီအစ်ကိုတော်စပ်ခဲ့ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ တက်ရောက် လာကြသူ မိတ်ဆွေအားလုံး....

ဓမ္မလက်ဆောင်ပေးရန် ကျွန်ုပ်ဆန္ဒရှိပါသည်။ ဤဓမ္မကို လက်ခံကျင့်သုံးပါလျှင် ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ် အပါယ်လေးဘုံမှ လွတ်၍ မြင့်မြတ်သော လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာဘုံတွင် အကျိုးပေးပါလိမ့်မည်။

ဓမ္မလက်ဆောင်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

၁။ သီလဝိသုဒ္ဓိ = ကိုယ်အမှုအရာ၊ နှုတ်အမှုအရာ စင်ကြယ်ခြင်း၊

၂။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ = စိတ်၏ စင်ကြယ်ခြင်း (သမာဓိ)

၃။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ = အယူ စင်ကြယ်ခြင်း

၄။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ = သံသယလွန်မြောက်စင်ကြယ်၍ အကြောင်းအကျိုးနိယာမကို နားလည်ခြင်း

ဤလေးခုတွင် အခြေခံငါးပါးသီလသည် ကိုယ်၊ နှုတ်၊ အမှုအရာ စင်ကြယ်ခြင်းအတွက် လုံလောက်ပါသည်-

အခြေခံငါးပါးသီလမှာ-

၁။ သူတစ်ပါးအသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

၂။ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

၃။ သူတစ်ပါးသားမယားကို ပြစ်မှားမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

၄။ လိမ်လည်ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

၅။ သေရည်သောက်စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

ဤငါးပါးသီလကို စောင့်ထိန်းပါလျှင် ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်အမှုအရာ(ကာယကံ)၊ နှုတ်အမှုအရာ (ဝစီကံ)များကို ထိန်းသိမ်းပြီး ယဉ်ကျေးလာပါမည်။

သတ္တဝါများသည် အသတ်ခံရမည်ကို ကြောက်သကဲ့သို့ မိမိအသတ်ခံရမည်ကို ကြောက်ရွံ့လျက် အကြင်နာမေတ္တာ ကရုဏာများ ရှိလာပါမည်။

သတ္တဝါများသည် မိမိတို့၏ ဥစ္စာနှင့် အဖိုးတန်ရတနာများ ခိုးယူလုယက်ခံရမည်ကို ကြောက်သကဲ့သို့ မိမိ၏ ဥစ္စာနှင့် အဖိုးတန်ပစ္စည်း ခိုးယူလုယက်ခံရမည်ကိုကြောက်၍ အကြင်နာမေတ္တာကရုဏာများရှိလာပါမည်။

သတ္တဝါများသည် ဇနီးမယားတို့ စော်ကားခံရလျှင် ဝမ်းနည်းပူဆွေးသကဲ့သို့ မိမိ၏ ဇနီးမယား စော်ကားခံရလျှင် ဝမ်းနည်းပူဆွေးမည်ဖြစ်၍ အကြင်နာမေတ္တာကရုဏာရှိလာပါမည်။

ဤကဲ့သို့မေတ္တာ ကရုဏာဟူးများပါလျှင် ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားအားလုံး စိတ်ချမ်းသာပျော်ရွှင်ပါလိမ့်မည်။ အလားတူပင် မဟုတ်မမှန်ပြောဆိုခြင်း၊ သေရည်သောက်ခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲခြင်းမှရှောင်ကြဉ်ပါလျှင် လူသားအားလုံးပျော်ရွှင်ပါလိမ့်မည်။ မည်သည့် ဘာသာဝင်၊ မည်သည့်နိုင်ငံသားမဆို ငါးပါးသီလ စောင့်ထိန်းပါလျှင် လူသားအားလုံး ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာပါလိမ့်မည်။ စိတ်စင်ကြယ်ခြင်း(သို့)မဟုတ်သမာဓိ(စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ)အတွက် ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော် ဆင်ခြင်ခြင်းနှင့် သတ္တဝါအားလုံးအပေါ် မေတ္တာဖြန့်ကြက်ခြင်း။ ဤနှစ်ခုတွင် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းအတွက် မိမိမှ တစ်ကိုက်(သို့)တစ်ကိုက်ခွဲအကွာတွင် ဗုဒ္ဓပုံတော်ကို ချိတ်ဆွဲ(သို့) ကော်ဖြင့်ကပ်ရပါသည်။ မျက်စိဖွင့်၍ ဤပုံတော်ကို ငါးမိနစ်ဖြစ်စေ၊ ဆယ်မိနစ်ဖြစ်စေ၊ ဗုဒ္ဓပုံတော်ကို ဖူးမြော်ကြည်ညိုရပါမည်။ ထို့နောက် မျက်စိပိတ်ပါမည်။ မျက်စိပိတ်သော်လည်း စိတ်တွင် ဗုဒ္ဓ၏ပုံတော်ကို မြင်နေပါလျှင် ဤသို့အာရုံပြုရပါမည်။

အရဟံ၊ အရဟံ၊ အရဟံ၊

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊

ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နော၊

သုဂတော၊ သုဂတော၊

လောကဝိဒူ၊ လောကဝိဒူ၊

အနုတ္တရော ပုရိသ ဓမ္မသာရထိ၊

အနုတ္တရော ပုရိသ ဓမ္မသာရထိ၊

သတ္ထာဒေဝ မနုဿာနံ၊

ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓေါ၊

ဘဂဝါ၊ ဘဂဝါ၊

ဤသို့ မနက်တစ်ကြိမ်၊ နေ့လည်၊ ညဟု တစ်နေ့လျှင် သုံးကြိမ်အာရုံပြုရပါမည်။ ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်များကို အာရုံပြုပြီးလျှင် မိမိ၏ ကုသိုလ်ကို အမျှဝေရပါမည်။ ဤကုသိုလ်ကို အမျှရကြ၍ 'သတ္တဝါအားလုံး ကျန်းမာချမ်းသာပါစေ'ဟု မေတ္တာဟူးများရပါမည်။ မေတ္တာသုတ်ကို ရွတ်ဆိုတတ်လျှင် မေတ္တာဟူးများပါလျှင် ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်နှင့် မေတ္တာဟူးများမှကြောင့် စိတ်သည် စင်ကြယ်ပြီး လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကိလေသာတို့ လျော့ပါးလာပါလိမ့်မည်။ သို့နှင့် စိတ်၏ စင်ကြယ်ခြင်း(စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ)ကို ဟူးများရပါမည်။ စကြာဝဠတေးမင်း၏ ပတ္တမြားကို အိုးထဲရှိ ရေနောက်ထဲသို့ ထည့်လိုက်ပါလျှင် အိုးထဲရှိ ရေသည် ကြည်လင်လာပြီး ရေထဲမှ အမှုန်တို့ အနည်ထိုင်ကြပါသည်။ ထို့အတူ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့်

မေတ္တာဘာဝနာပွားများလျှင် မိမိ၏ ကိလေသာ အနည်မှုန်တို့ ပျောက်ကွယ်ပြီး စင်ကြယ်ဖြူစင်သော စိတ် မွေးဖွားလာပါသည်။

စိတ်သန့်ရှင်းလာသူတွင် စိတ်ခွန်အားရရှိပြီး လောကီ လောကုတ္တရာ အောင်မြင်မှုများ ရရှိနိုင်ပါသည်။ အယူစင်ကြယ်ခြင်း ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအတွက် နာမ်နှင့် ရုပ်သာရှိသည်ကို သဘောပေါက်ရပါမည်။ အသက်(လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်)ဟူ၍ မရှိပါ။ အသက်(လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်)ဟူသည်မှာ အယူအဆသာ ဖြစ်သည်။ အချို့က ဤကိုယ်ထဲတွင် ကိုယ်၊ ရုပ်၊ စိတ်နှင့် အသက်ရှိသည်ဟုထင်ကြသည်။ အချို့က အသက်သည် တစ်ထွာ(ကိုးလက္ခ)ခန့်ရှိ၍ ဦးခေါင်းထဲတွင် ရှိသည်ဟု ထင်ကြသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ခန္ဓာဗေဒ၊ ခွဲစိတ်ဘာသာ၊ ဆေးပညာတို့ သင်ယူနေသော ဆေးကျောင်းသားများကို မေးဖူးပါသည်။ လူနာရဲ့ ဦးခေါင်းကို ခွဲစိတ်တဲ့အခါ ၉ လက်မလောက်ရှိတဲ့အသက်ကို တွေ့သလား။ သူတို့က အသက်ဟုခေါ်သောအရာကို တစ်ခါမှ မတွေ့ဖူးပါဟု တူညီသော အဖြေကို ပေးကြသည်။ အချို့က နှလုံးထဲတွင် တစ်မိုက်(၄လက်မခွဲ)ခန့်ရှိ အသက်ရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။

ခန္ဓာဗေဒသင်ယူကြသော ဆေးကျောင်းသားများ၊ ပါမောက္ခများကို ကျွန်ုပ်မေးဖူးပါသည်။ သင်တို့ ခွဲစိတ်မှုပြုသောအခါ လူနာ၏ နှလုံးသားထဲတွင် အသက်(လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်)ကို မြင်ဖူးပါသလား။ ယခင်ကဲ့သို့ပင် သူတို့ အသက်(လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်)မမြင်ဖူးပါဟု တညီတညွတ်တည်း ဆိုကြသည်။ အချို့က လူ၏လက်မရွယ်ရှိ အသက်(လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်)သည် လူ၏လည်မျိုဧလုတ်တွင်ရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤယူဆချက်ကို ကျွန်ုပ်သည် ဆေးကျောင်းသားများ ပါမောက္ခများကို မေးဖူးပါသည်။ သူတို့က လည်မျိုဧလုတ်ကို ခွဲစိတ်စဉ် အသက်(လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်)ကို တစ်ခါမှ မမြင်ဖူးပါဟု တညီတညွတ်တည်း ဖြေကြပါသည်။

အလားတူပင် ခွဲစိပ်ဆရာဝန်အကျော်အမော်များကို မေးမြန်းသောအခါ ၃၂ ကောင်္ဂာသတွင် တစ်ခါမျှ အသက်လိပ်ပြာ မမြင်ဖူးပါဟု ဆိုကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမသည် အနတ္တာ (န+အတ္တာ) ဖြစ်သည်။ ရုပ်ဝတ္ထုသည် ငါ(သို့မဟုတ်) အသက်မဟုတ်ချေ။ "နတ္တိ အတ္တာ ယဿာတိ အနတ္တာ" ရုပ်တွင် အသက်(လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်)မရှိဟု ဗုဒ္ဓက ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။

မည်သည့်နာမကွန္ဓာလေးပါးတွင်မှ အတ္တမပါသကဲ့သို့ ရူပကွန္ဓာတွင်လည်း အတ္တမပါဟု ဗုဒ္ဓ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။ နာမ်နှင့် ရုပ်သာရှိသည်ဟုနားလည်လျှင် အယူစင်ကြယ်၍ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူမှား ကို ပယ်လေသည်။ ရုပ်နာမ်၏ အကြောင်းအကျိုးကို သိလျှင် ကခ်ါ ဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ သံသယ လွန်မြောက်သည်။ ဤနေရာတွင် အကြောင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်ပုံကို ရှင်းပြပါမည်။

သရက်စေ့ကို အပင်စိုက်လျှင် သရက်ပင်ပေါက်၍ သရက်သီးသီးလိမ့်မည်။ ဖရဲစေ့ကို အပင်စိုက်လျှင် ဖရဲပင်ပေါက်၍ ဖရဲသီးသာသီးလိမ့်မည်။ အလားတူပင် ငှက်ပျောပင်စိုက်လျှင် ငှက်ပျောသီးကို ရလိမ့်မည်။ ဤသည်က မျိုးစေ့(အကြောင်း)ကိုလိုက်၍ အသီး(အကျိုး)ဖြစ်ပေါ်ပုံကို ပြသည်။

"သခ်ါရပစ္စယာဝိညာဏ" ပါဠိတော်နှင့် အညီ လူနတ်စသည့် သုဂတိဘုံ ကုသိုလ်အကျိုး(ကမ္မဇရုပ်) သည် ကုသိုလ်ကံစေတနာကြောင့် ဖြစ်လာရသည်။ တိရစ္ဆာန် စသည့် ဒုဂ္ဂတိဘုံ အကုသိုလ်အကျိုးပေး သည် အကုသိုလ်ကံစေတနာကြောင့် ဖြစ်လာရသည်။ ဖန်ဆင်းရှင်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရသည် မဟုတ်ဘဲ အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် အကျိုးတရားများ မပြတ်ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။

အလားတူပင် ဗီဒီယိုကင်မရာဖြင့် လူ၊ ရွာခင်း၊ ရုပ်ပုံကား၊ အသံတို့ကို မှတ်တမ်းတင်ထားလျှင် ဤမှတ်တမ်းများကို ပြန်လည်ဖွင့်ကြည့်နိုင်သည်။ မူရင်း ပုံတွင် ရုပ်၊ အသံကောင်းလျှင် မှတ်တမ်းတင်ပုံတွင် ကောင်းသော ရုပ်၊ အသံ ကိုရသည်။ မူရင်းပုံတွင် ရုပ်၊ အသံ မကောင်းလျှင် ညံ့သောရုပ်၊ အသံကိုရသည်။ ဗီဒီယိုရိုက်ကူးခဲ့သော မူရင်းရုပ်၊ အသံပေါ်မူတည်၍ မှတ်တမ်းပုံ အကျိုးထွက်ကို ရရှိသည်။ အကျိုးတရား တို့သည် ဗီဿနိုး၊ ဗြဟ္မာ၊ ဖန်ဆင်းရှင်စသည့် တန်ခိုးရှင်တို့ကြောင့် မဟုတ်ပေ။

အကြောင်းကောင်းလျှင် အကျိုးကောင်းပြီး အကြောင်းညံ့လျှင် အကျိုးညံ့သည်။ ဤသည်ကို သဘောပေါက်လျှင် ဖန်ဆင်းရှင် တန်ခိုးရှင်မရှိဟု လက်ခံလာပြီး သံသယ ဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်သတ်နိုင်လေသည်။ ဤစင်ကြယ်ခြင်းလေးမျိုးကို အားထုတ်ပါလျှင် မဟာသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ ဒိဋ္ဌဝိကိစ္ဆာကို ပယ်ပြီး၍ အပါယ်လေးဘုံမှ လွတ်မြောက်ပါလိမ့်မည်။

အဖွဲ့.(၁)၊ "ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရေးပါမှု"၊ ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပရာနေရာ – မဟာပါသာဏလိဏ်ဂူတော်ကြီး
Discussion of Group (1) about "Buddhism and its Relevence to The Present World", Mahā Pāsāṇa Cave.

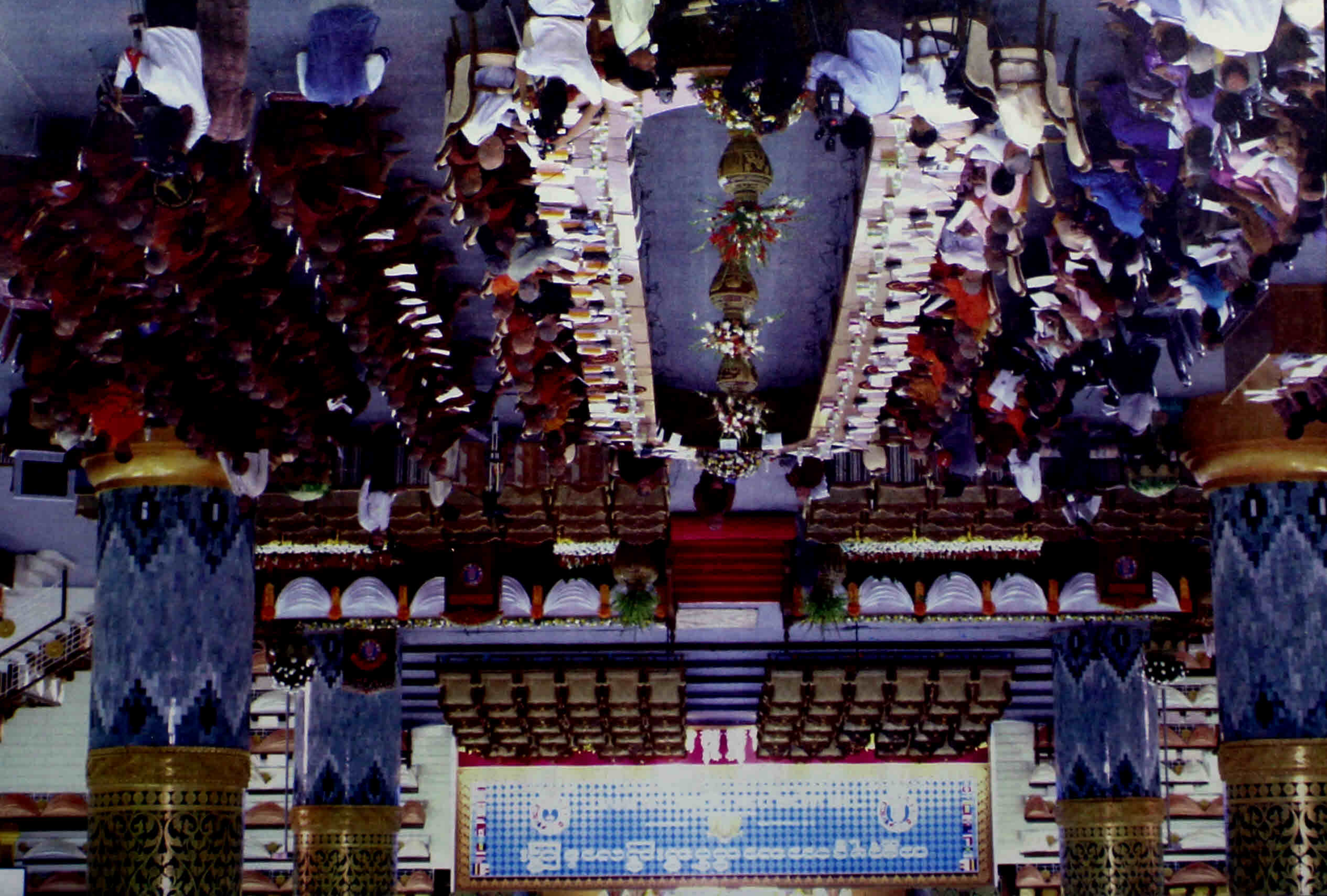

ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး၌ နိုင်ငံတော်၏ ပံ့ပိုးကူညီမှု အခန်းကဏ္ဍ

(ရှုကွက်နှင့် အရေးပါသော ဆောင်ရွက်ချက်များ)

ဆရာတော် ဦးကောသလ္ဍ
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြု
တက္ကသိုလ်
ရန်ကုန်၊ မြန်မာ

နိဒါန်း

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမတည်းဟူသော သာသနာတော်သည် နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ကျော် ခရီးရှည်ကြီးကို ကျော်ဖြတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍ သက်တမ်းရှည်လှသော ကိုးကွယ်မှု ဘာသာရေးတစ်ရပ်အဖြစ် ရပ်တည်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ သာသနာတော်သည် ဤခရီးရှည်ကြီးတစ်လျှောက် လောကဓံတရား၏ အလှည့်အပြောင်း၊ အတက်အကျ၊ အနိမ့်အမြင့်၊ အကြမ်းအနုဒဏ်ကို အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ခံစားခဲ့ရဘူးပါပြီ။

ဤကဲ့သို့သော လောကဓံအပြောင်းအလဲကို ခံနိုင်စွမ်းရည်ရှိခြင်းမှာ များသောအားဖြင့် တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်သော နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုကိုရရှိခြင်း၊ မရရှိခြင်းအပေါ်တွင် တည်နေသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ဥပမာဆိုရသော် အပင်များသည် မြေဩဇာကောင်းသော မြေပေါ်တွင် ကောင်းစွာ ရှင်သန်ပေါက်ရောက်၍ မြေဩဇာကင်းမဲ့သော ကျတ်တီးမြေကဲ့သို့သော မြေပေါ်တွင် မရှင်သန်၊ မပေါက်ရောက်နိုင်ပါ။ ထို့အတူ ဘာသာတရားတို့သည် ၎င်းတို့ပေါက်ဖွားထွန်းကားရာ တိုင်းပြည်၌ အုပ်ချုပ်သော အစိုးရမင်းတို့၏ ထောက်ခံအားပေးမှု ပံ့ပိုးကူညီမှုရမှသာလျှင် ရှင်သန်ကြီးထွားနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပေသည်။

သုံးပါးသောမြတ်ရတနာ

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ သာသနာတော် သန့်ရှင်း၊ တည်တံ့၊ ပြန့်ပွားရေးနှင့် စပ်ဆိုင်သော အဓိက အကြောင်းရပ်များကို မဆွေးနွေးမီ၊ ကျွန်ုပ် အထူးရိုသေမြတ်နိုး တန်ဘိုးထားအပ်သော ရတနာသုံးပါး၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုကြပါစို့။

ဗုဒ္ဓ ဘုရားဟူသည် တရားအပေါင်းကို မတိမ်းမစောင်း ကောင်းမြတ်သောသယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်တော်မူသော လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့ကို ဆိုဆုံးမနိုင်တော်မူသော ဆရာမြတ်ကြီးတစ်ဆူဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မ တရားဟူသည် ကောင်းစွာကျင့်ကြံသူအပေါင်းကို မင်္ဂိုလ်နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သောချမ်းသာကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမတော် အမှန်တရားကို ဆိုလိုသည်။

သံဃာ ဟူသည် ဘုရားရှင်ဟောဖော်ညွှန်ပြဆုံးမအပ်သော တရားတော်အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးကြကုန်သော တပည့်သား သာဝက ဟူသမျှကို ဆိုလိုပါသည်။

[ဗုဒ္ဓ] ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် သာမညောင်ည သူလိုကိုယ်လို ဝိရိယမျိုးဖြင့် သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်တော်ကို ရရှိခဲ့သည်မဟုတ်။ အလွန်ကြီးမားသော ဝိရိယ၊ မြင့်မြတ်လှသော ပညာ၊ ခိုင်မာသော အဓိဋ္ဌာန်တို့ဖြင့် မည်သူမျှ မတွေးတော မကြံစည်ဝံ့အောင် ပါရမီဆယ်ပါး၊ အပြားသုံးဆယ်တို့ကို လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းပတ်လုံး ဖြည့်ကျင့်၍ ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် ဘုရားသခင်အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓသည် မိမိက သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကို ကောင်းစွာသိမြင်သလို သတ္တဝါအပေါင်းကိုသိစေအံ့။ မိမိသည် သံယောဇဉ်အနောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်သလို သတ္တဝါအပေါင်းကိုလည်း လွတ်စေအံ့။ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်အဓိဋ္ဌာန်ပြုခဲ့သည်။ ဤအချက်များကို အလေးထား၍ တင်ပြရခြင်းမှာ အကြောင်းမဲ့မဟုတ်။ ဘုရားရှင်နှင့် သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ကို အထူးကြည်ညို လေးမြတ်စေလိုခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် မိမိ၏ဘဝတစ်သက်တာပတ်လုံး ပင်ပမ်းမှု၊ စိတ်ဆင်းရဲမှု၊ စိတ်ဆန္ဒကင်းမဲ့ခြင်းများကို မြို့မျှလောက်ပင်သဘောမထားဘဲ သတ္တဝါများ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ချမ်းသာဖို့အတွက်များစွာအားထုတ်ခဲ့ပြီး သတ္တဝါများကို ဒုက္ခဝပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းအောင် အငြိမ်းအေးဆုံးသော နိဗ္ဗာန်သောင်ကမ်းသို့ အရောက်လှမ်းနိုင်အောင် ပို့ဆောင်ကယ်တင်တော်မူခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်အား "မဟာကရုဏာတော်ရှင်"ဟု သမုတ်ခေါ်တွင်ရခြင်းဖြစ်သည်။

[ဓမ္မ] မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတည်းဟူသော ဓမ္မသည် ကောင်းစွာဟောကြားအပ်၍ အစ၌ကောင်းခြင်း၊ အလယ်၌ကောင်းခြင်း၊ အဆုံး၌ကောင်းခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ၎င်းတရားတော်မှာ မည်သည့်ချို့ယွင်းချက် တစိုးတစိမျှ မရှိ။ အလုံးစုံ ပြီးပြည့်စုံနေသဖြင့် ထပ်မံဖြည့်စွက်စရာလည်းမလို၊ နုတ်ပယ်စရာလည်းမလို၊ အမှားကင်းစင်သဖြင့် ပြင်ဆင်စရာလည်း မလိုပါချေ။ တရားတော်သည် လူသတ္တဝါနှင့် နတ်များ ဉာဏ်မမီနိုင်လောက်အောင် ခက်ခဲခြင်းမရှိ။ ထိုတရားတော်ကို နည်းမှန် လမ်းမှန် ကျင့်ကြံအားထုတ်လျှင် နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် သိမြင်နိုင်စွမ်းရှိ၏။

ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမဖြစ်သော ဓမ္မသည်– ပိဋကတ်(အစုအပုံ)အားဖြင့် သုံးသွယ်၊ နိကာယ်(သဘောတူရာစုပေါင်းခြင်း)အားဖြင့်ငါးရပ်၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာ(တရားကိုယ်)အားဖြင့် ရှစ်သောင်းလေးထောင်မျှ ပမာဏရှိ၏။ ထိုတွင် တရားသဘော အားလျော်စွာ ပိဋကတ်သုံးသွယ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

(က) ဝိနယပိဋက= ရဟန်းများအတွက် လိုက်နာကျင့်သုံးဖွယ်ရာ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများပါဝင်သည်။

(ခ) သုတ္တန္တပိဋက= ကာလ၊ ဒေသ၊ ပုဂ္ဂလ အလိုက် မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူအပ်သောတိုသော အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ရှည်သော တရားတော်များပါဝင်သည်။

(ဂ) အဘိဓမ္မပိဋက= ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပညတ်တို့ကို မသုံးသပ်မူ၍ ဗုဒ္ဓဒဿနိကဗေဒဟု ခေါ်ဆိုထိုက်သော ပရမတ်သဘောတရားများ ပါဝင်သည်။

ဤပိဋကတ်သုံးသွယ်တို့တွင် အဘိဓမ္မာပိဋကတ်သည် အခက်ခဲဆုံး၊ အနက်နဲဆုံး၊ အသိခက်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအဘိဓမ္မာပိဋကတ် သင်ကြားရေးကို နိုင်ငံတော်အစိုးရသာ အားမပေးခဲ့လျှင် ၎င်းပိဋကတ်တော်မှာ ပိဋကတ်အားလုံးအနက် အဦးဆုံးဖြစ်မှ၊ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားမှု၊ ရေပန်းစားမှုများ ဆုံးရှုံးနိုင်သည့် ပိဋကတ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင်မူကား နိုင်ငံတော်အစိုးရကိုယ်တိုင်အဘိဓမ္မာ စာမေးပွဲ

များကို အဆင့်ဆင့် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ကျင်းပပေးသဖြင့် အဘိဓမ္မာသင်ကြားရေးမှာ ဦးမော့ခေတ်စားလျက် အောင်လံတလူလူ လွင့်ထူနေပါသည်။

[သံဃ] ဟူသည် ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ပြန့်ပွားရန်အတွက် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဖွဲ့စည်းထားအပ်သော ကောင်းစွာစည်းကမ်းသေဝပ်သော၊ ကောင်းစွာလေ့ကျင့်အပ်သော တပည့်သား သံဃာအပေါင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ သံဃာတော်အရေအတွက် ခြောက်ဆယ်ပြည့်သောအခါ ဘုရားရှင်က "ရဟန်းတို့ များစွာသောလူတို့၏ အကျိုးငှာ၊ လူအများချမ်းသာခြင်းငှာ လောကကိုစောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ၊ နတ်လူတို့၏ အကျိုးစီးပွားချမ်းသာခြင်းငှာ ဒေသစာရီ လှည့်လည်ကြကုန်။ တစ်ကြောင်းတည်းသော ခရီးဖြင့် နှစ်ပါးမသွားကြကုန်လင့်။ ကောင်းမြတ်သော တရားကို ဟောကြားကြကုန်"ဟု သာသနာပြုပုံ ပြုနည်းကို နည်းပေးလမ်းပြ ဆုံးမတော်မူခဲ့ပါသည်။ (ဝိဉ၊ ၁၃ရ)

ဤသာသနာအဖွဲ့များကို ဘုရားရှင်သည် အုပ်ချုပ်သော မင်းတို့၏ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အကူအညီမယူဘဲ စေလွှတ်တော်မူခဲ့ပါသည်။ သို့ပေမယ့် အတော်အတန် အောင်မြင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ထိုအချိန်မှ အနှစ်၂၀ကြာခဲ့ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် အောက်ပါအကျိုးစီးပွားများကို ထောက်ဆ၍ ရဟန်းသံဃာများအတွက် ဝိနည်း သိက္ခာပုဒ်တော်များကို တစ်ပါးပြီးတစ်ပါး ပညတ်တော်မူခဲ့ပါသည်။

(၁) သံဃာတော်များက ဝိနည်းတော်ကို လိုက်နာခြင်း၊

(၂) သံဃာတော်များ ချမ်းသာစွာနေရခြင်း၊

(၃) အလဒ္ဓီ ဒုဿီလ ရဟန်းဆိုးများကို နှိမ်နှင်းနိုင်ခြင်း၊

(၄) သီလကို လေးစားသောရဟန်းတော်များ ချမ်းသာစွာနေနိုင်ခြင်း၊

(၅) ယခုဘဝ၌ ဘေးအန္တရာယ်များကို ကာကွယ်တားဆီးနိုင်ခြင်း၊

(၆) နောင်တမလွန်ဘဝ၌ ဘေးအန္တရာယ်များကို ကာကွယ်တားဆီးနိုင်ခြင်း၊

(၇) သာသနာတော်၌ မကြည်ညိုသေးသောသူများကို ကြည်ညိုလာစေခြင်း၊

(၈) ကြည်ညိုပြီးသူများကို သဒ္ဓါတရားဆထက်တိုးပွားစေခြင်း၊

(၉) သာသနာတော်အစွန့်ရှည်ကြာတည်တံ့ခြင်း၊

(၁၀)ဝိနည်းတော်ကို ချီးမြှောက်ခြင်း၊

တည်းဟူသော အကျိုးဆယ်ပါး ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တော်များကို ပညတ်ခြင်းကြောင့် ရရှိနိုင်ကြောင်း သိမြင်၍ ဘုရားရှင်သည် ဝိနည်း သိက္ခာပုဒ်တော်များကို ပညတ်တော်မူရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားရှင်သည် တပည့်သားရဟန်းများက မကောင်းမှု အပြစ်များ မကျူးလွန်မီ၊ မကျူးလွန်သေး သရွေ့ကာလပတ်လုံး ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တော်များကို ပညတ်တော်မမူသေး။ ကျူးလွန်ပြီးမှသာ ပညတ်

တော်မူသည်။ ဥပမာဆိုသော် လိမ္မာသော ဆေးသမားသည် ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်တွင် အနာဒဏ်ရာ တစ်စုံတစ်ရာ ပေါ်မှသာလျှင် ဆေးလိမ်းကျံသကဲ့သို့ ပင်ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော်အပြား

(၁) ပရိယတ္တိသာသနာ = ပိဋကတ်စာပေများကို သင်ကြားလေ့လာခြင်း(အဆင့်)

(၂) ပဋိပတ္တိသာသနာ = တရားဓမ္မကို ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်း(အဆင့်)

(၃) ပဋိဝေဓသာသနာ = တရားဓမ္မ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်း(အဆင့်)

ဤအဆင့်သုံးပါးတို့တွင် ပရိယတ္တိသာသနာတော်သည် အခြေခံအကျဆုံးအဆင့် ဖြစ်ပါသည်။ ပရိယတ္တိသာသနာတော်၏ ခိုင်မာမြဲမြံသော အခြေခံအုတ်မြစ်မရှိလျှင် သာသနာတော် အဆောက်အအုံတစ်ခုလုံးသည် ပြိုလဲပျက်စီးသွားနိုင်ပါသည်။ ဤသာသနာတော်သုံးရပ်သည် အစဉ်အတိုင်း မြင့်တက်သွားသည့် လှေခါးသုံးထစ် သုံးဆင့်နှင့် တူပါသည်။ အထက်ဆင့်သို့ တက်ရောက်လိုလျှင် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်ကို ဦးစွာ၊ ၎င်းနောက် အလယ်၊ အဆုံးအားဖြင့် အစဉ်အတိုင်း တက်ဖို့လိုပါသည်။

စာပေပရိယတ်ကို ကောင်းစွာမလေ့လာ မသင်ကြားမူ၍ တရားဓမ္မ ကျင့်ကြံအားထုတ်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်ပါ။ တရားဓမ္မကို ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်းမရှိဘဲ တရားဓမ္မကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်ခြင်းမှာ မဖြစ်နိုင်ပါချေ။ တရားဓမ္မသည် တောင်ထိပ်(၀၀) တောင်ထွတ်နှင့်တူသော အမြင့်မြတ်ဆုံး နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသန္တိသုခသို့ တက်ရောက်ရန် လမ်းညွှန်ပြသပေးပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ထိပ်ဆုံးသို့ မရောက်ဘဲ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်၊ အလယ်အလတ်အဆင့်တည်းဟူသော လမ်းခုလတ်၌ မဆုံးဖြတ်တတ်၊ ဇဝေဇဝါ၊ ချီတုံချတုံ၊ ဖြစ်လျက် တန့်ရပ်နေရန်မဟုတ်။

တနည်းအားဖြင့် မြတ်ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ဤသို့ နှိုင်းယှဉ်နိုင်သေးသည်။

ပရိယတ္တိသာသနာတော်သည် ကန်ဘောင်ရိုးနှင့်ဌင်း၊

ပဋိပတ္တိသာသနာတော်သည် ကန်ရေနှင့်ဌင်း၊

ပဋိဝေဓသာသနာတော်သည် ကန်တွင်းရှိကြာပန်းများနှင့်ဌင်း တူပေသည်။

ကန်ဘောင်ရိုး ခိုင်ခန့်မြဲမြံခြင်းမရှိလျှင် ကန်တွင်း၌ ရေမတည်နိုင်သကဲ့သို့ ကန်တွင်း၌ ရေမရှိလျှင် လည်း ကြာပန်းများ ပေါက်ရောက်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ထိုနည်းတူစွာ တရားဓမ္မကို နည်းမှန်လမ်းကျ(၀၀) စနစ်တကျ သေသေချာချာ ကျင့်ကြံအားထုတ်မှုမရှိဘဲ တရားဓမ္မကို မက်ဩဇာ ဖိုလ်ဩဇာဆိုက်အောင် ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်မည်မဟုတ်။ ထို့အတူ ဗုဒ္ဓပိဋကတ်၊ စာပေပရိယတ်ကို အဦးအစထား၍ ကောင်းစွာ မလေ့လာ၊ မသင်ကြားဘဲနှင့် တရားတော်ကို နည်းမှန်လမ်းမှန် ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်းမှာ မဖြစ်နိုင်ပါချေ။

ပရိယတ္တိသာသနာတော်၏ အခန်းကဏ္ဍ

ပါဠိစာပေများကို များသောအားဖြင့် ရဟန်းသာမဏေများ သင်ကြားကြရပါသည်။ အကြောင်းမှာ ပရိယတ်စာပေသင်ကြားမှုအလုပ်သည် သူတို့အတွက် ရဟန်းဘဝ၌ အသင့်တော်ဆုံး အလေးအနက်ထား၍ ဖော်ကျလုပ်ရမည့် တာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်နေသောကြောင့်ပင်တည်း။

ယနေ့ခေတ်ကာလအထိ ပရိယတ္တိစာပေကို သင်ကြားလေ့ကျင့်ရာ၌ နှုတ်တက်အာဂုံဆောင်ခြင်း စနစ်သည် မရှိမဖြစ် မလုပ်မဖြစ် လိုအပ်၍ ခေတ်စားဆဲ၊ ထိန်းသိမ်းထားဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ရဟန်းသံဃာတော်တို့သည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာတော်မြတ်ကို ရှေးမူမပျက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်ဟု ခေါ်သော ဘုန်းကြီးကျောင်းများမှာ ဗုဒ္ဓစာပေများကို သင်ကြားပို့ချရာ ဗဟိုဌာနကြီးများဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရန် အားထုတ်ရာ၌ ပရိယတ္တိသာသနာတော် အရှည်တည်တံ့နိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုသည် အထူးအရေးပါ အရာရောက်၍ အဓိကကျလှပါသည်။ နိုင်ငံတော်သည် ပရိယတ္တိသာသနာကောင်းမွန်ချောမွတ်စွာ လည်ပတ်နိုင်ရေးအတွက် အောက်ပါလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များဖြင့် အားပေးချီးမြှောက် ကူညီစောင့်ရှောက်နိုင်ပါသည်။

(က) ပရိယတ်စာပေများကိုသင်ကြားပို့ချနေကြသော ဘုန်းကြီးကျောင်း၊ သီလရှင်ကျောင်းများကို ပစ္စည်းလေးပါး ထောက်ပံ့ခြင်း၊

(ခ) ပါဠိကျမ်းစာများကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ၍ အခမဲ့ဖြန့်ချိခြင်း၊

(ဂ) ဘာသာရေးစာမေးပွဲများကျင်းပ၍ အောင်မြင်သူများအား ဆုလက်မှတ်များ ချီးမြှင့်ခြင်း၊

(ဃ) လူဝတ်ကြောင်များအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုသင်တန်းများဖွင့်လှစ်ပေးခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ပဋိပတ္တိသာသနာတော်၏ အရေးပါ အရာရောက်မှု

ပရိယတ္တိနှင့် ပဋိပတ္တိတို့မှာ ပဋိဝေဓတည်းဟူသော တစ်ခုတည်းသော ရွှေဒင်္ဂါးပြား၏ မျက်နှာပြင်နှစ်ဘက်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရာ၌ ပရိယတ္တိမှာ ဝေးသောအကြောင်းဖြစ်၍ ပဋိပတ္တိမှာ နီးသောအကြောင်းဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် လမ်းကြောင်းကိုသိဖို့ရန် ပရိယတ္တိ၏တာဝန်၊ ထိုလမ်းပေါ်၌ လျှောက်လှမ်းရန် ပဋိပတ္တိ၏တာဝန်၊ ပန်းတိုင်ဆီသို့ အရောက်လှမ်းနိုင်ခြင်းမှာ ပဋိဝေဓ ဧကန်စင်စစ်ဖြစ်တော့သည်။

ပဋိပတ္တိ၌ စိတ်ကို တိုးတက်အောင် ကျင့်ကြံအားထုတ်မှု နှစ်ပိုင်းပါဝင်နေပါသည်။

(က) သမထ ဘာဝနာ = စျာန်ကို ရစေနိုင်သော သမာဓိဦးစီးသော စိတ်ပွားများမှု

(ခ) ဝိပဿနာ ဘာဝနာ = မဂ်ဖိုလ်ကိုရစေနိုင်သော ပညာဦးစီးသော စိတ်ပွားများမှု

ဤထူးခြားသော ဘာဝနာနည်းနှစ်ပါးကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပေသည်။ သမထ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာတို့သည် သောက စိုးရိမ်မှုကို ပယ်ရှားနိုင်၏။ စိတ်တင်းမာမှုကို လျော့စေ၏။ စိတ်ခါတ်ကျဆင်းမှုကို ပယ်ဖျက်၏။ စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှုကို ချက်ခြင်းပေးစွမ်းနိုင်၍ စျာန်၊ မဂ်ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတို့ကို ရစေနိုင်၏။ ဤဘာဝနာနည်းများကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်းဖြင့် မုန်တိုင်းထန်နေသော စိတ်မိုက်စိတ်ရိုင်းတို့သည် တည်ငြိမ်အေးဆေး၊ ငြိမ်သက်၊ အဆုံးအမခံ၍ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့လာနိုင်ကြပေသည်။

ဤနည်းနာနိသယများကို စာသင်ကျောင်း၊ ကောလိပ်၊ တက္ကသိုလ်များ၌ နိုင်ငံတော်အစိုးရက အားပေးပြဋ္ဌာန်းနိုင်ပါမူကား ကျွန်ုပ်တို့၏နိုင်ငံတော်မှာ သူခိုး၊ လူဆိုး၊ ဓားပြကင်းစင်၍ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ စစ်တပ်များလည်း လိုအပ်တော့မည်မဟုတ်ပေ။ အေးချမ်းသာယာသော၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်ဖြစ်ဖို့ အလားအလာကောင်းများကိုသာ မျှော်လင့်နိုင်ဖွယ်ရှိတော့သည်။

ကိုယ်ကျင့်သီလအရေးကြီးပုံ

ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးအတွက် သင့်တင့်လျောက်ပတ် အကျိုးများသော အကြောင်းအထောက်အပံ့အဖြစ် ကျွန်ုပ်တို့သည် ပဋိပတ်ကိုရှေ့တန်းတင် အထူးပြုပြောဆိုဆွေးနွေးကြသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ထောက်ခံအားပေးတော်မူသော ပဉ္စသီလဟုခေါ်သော စည်းမျဉ်းကြီးငါးချက်၏ အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍကို မျက်ကွယ်ပြု လျစ်လျူရှုနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

ငါးပါးသီလကို ကျင့်သုံးဆောက်တည်သော နိုင်ငံတော်တစ်ခုတွင် သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ခိုးယူခြင်း၊ သူတစ်ပါးသားမယားကို မတော်မတရားပြုခြင်း၊ လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်း၊ သေရည်သေရက် သောက်စား၍ ဥပဒေမဲ့ပြုမူခြင်းတည်းဟူသော ဘေးအန္တရာယ်များကျရောက်မည်ကို စိုးရိမ်ပူပန်ရန် လိုတော့မည်မဟုတ်။

ဤကဲ့သို့သော နိုင်ငံတော်တွင်းရှိ ပြည်သူပြည်သားများမှာ ငြိမ်းချမ်းသာယာ၊ ညီညွတ်သင့်တင်စွာ နေထိုင်ကြရ၍ ဥပဒေတရားမျှတမှု စိုးမိုးရေးသည် ကျယ်ပြန့်စွာ အားကောင်းလွမ်းမိုးနိုင်လိမ့်မည်။

ပြည်သူတို့သည် ညဉ့်အခါ အိမ်များကို တံခါးဖွင့်အိပ်စက်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ နေအိမ်များမှာလည်း ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ကောင်းနိုင်မည်ဟု စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်း၊ စိတ်တထင့်ထင့်ဖြစ်ခြင်းမရှိဘဲ အရပ်တပါး လွယ်ကူလွတ်လပ်စွာ ထွက်ခွါနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ဤကဲ့သို့ စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းမှ ကင်းဝေးခြင်းမှာ ငါးပါးသီလကို အသက်ပမာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သော နိုင်ငံတော် သို့မဟုတ် လူမျိုး၌သာလျှင် ရရှိနိုင်ပေသည်။

ဤအကျင့်သီလတို့ကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံးကြလျှင် ကမ္ဘာမျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် ကမ္ဘာစစ်ပွဲကြီးများလည်း ဖြစ်ပွားစရာမလို၊ ဥပဒေကို ချိုးဖောက်မှုကို ကျူးလွန်မိမည်မဟုတ်။ နယ်မြေပိုင်နက် ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်မှုလည်း မရှိနိုင်။ ကတိကဝတ်ဖောက်ဖျက်မှုမျိုးကို ကြားရမည်မဟုတ်သလို မတရား ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းမျိုးလည်း တွေ့မြင်ရမည်မဟုတ်ပါ။

ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ လူမျိုးတို့သည် အတူတကွ ရပ်တည်နေထိုင်ခြင်း၊ ကောင်းမွန်ခိုင်ခန့်သော ဆက်သွယ်မှုကို ထူထောင်နိုင်ခြင်း၊ နီးကပ်သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို တည်ထောင်နိုင်ခြင်းအပြင် အချင်းချင်းမုန်းတီးမှု၊ ရန်လိုမှုကို မြေမြှုပ်ပစ်နိုင်ခြင်း၊ မိတ်ဆွေအဖြစ်ကို ပြန်လည် ဆန်းသစ်ခြင်း စသော အကျိုးများကို ရရှိနိုင်ကြမည်။ ဤဖော်ပြခဲ့သောအချက်များသည် ဤအကျင့်သီလသိက္ခာများကို စောင့်ထိန်းခြင်း၏ အလားအလာကောင်းသော အကျိုးဆက်များဟု ဧကန်မုချ ပြောနိုင်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ဆုတ်ယုတ်ကွယ်ပျောက်ကြောင်း

ဗုဒ္ဓသာသနာတော် အရှည်တည်တံ့ပြန့်ပွားစည်ပင်ရေးနှင့် ဆုတ်ယုတ်ကွယ်ပျောက်ခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန်အလို့ငှာ ကျွန်ုပ်တို့သည် သာသနာတော် ဆုတ်ယုတ်ကွယ်ပျောက်ခြင်း၏ အကြောင်းများကို သိထားရန်လိုအပ်ပါသည်။ သဒ္ဓမ္မသမ္မောသနသုတ်များ(အင်္ဂုတ္တိရ် ၂၊ ၁၅၅-၁၅၉) မှ လာရှိသော သာသနာတော်ကွယ်ကြောင်း တရားများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ငါးမျိုးသုံးလီ ဖြစ်ကြပါသည်။

သာသနာကွယ်ကြောင်းငါးပါး(ပထမအုပ်စု)

ရဟန်းများသည်-

(၁) တရားကိုရိုသေစွာမနာယူခြင်း၊

(၂) တရားကို ရိုသေစွာ မသင်ယူခြင်း၊

(၃) တရားကို ရိုသေစွာမမှတ်မဆောင်ခြင်း၊

(၄) ဆောင်ထားသောတရားတို့၏ အဓိပ္ပါယ်တို့ကို မဆင်ခြင်ခြင်း၊

(၅) တရားသဘောကိုသိ၍ ရိုသေစွာမကျင့်ခြင်း တို့ ဖြစ်ပါသည်။

သာသနာကွယ်ကြောင်းငါးပါး(ဒုတိယအုပ်စု)

ရဟန်းများသည်-

(၁) တရားဓမ္မကိုမသင်ယူခြင်း၊

(၂) တရားဓမ္မကို အကျယ်မဟောပြောခြင်း၊

(၃) တရားဓမ္မကို အကျယ်မပို့ချခြင်း၊

(၄) တရားဓမ္မကို အကျယ်မသင်အံခြင်း၊

(၅) တရားဓမ္မကို အဖန်ဖန်မဆင်ခြင်ခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

သာသနာကွယ်ကြောင်းငါးပါး(တတိယအုပ်စု)

ရဟန်းများသည်-

(၁) တရားဓမ္မကို မှားယွင်းစွာသင်ယူခြင်း၊

(၂) ဆုံးမရခက်ခြင်း၊ သည်းမခံတတ်ခြင်း၊

(၃) တရားဓမ္မကို ရိုသေစွာ မပို့ချခြင်း၊

(၄) တရားဓမ္မကိုမကျင့်ဘဲ ပစ္စည်းလေးပါး ပေါများရန်အားထုတ်ခြင်း၊

(၅) အချင်းချင်း ဆဲရေး၍ မညီညွတ်ခြင်း တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါအကြောင်းအချက်များကို ပြောင်းပြန်လှန်လိုက်လျှင် သာသနာတော်သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေးအတွက် အကြောင်းအချက်ဖြစ်သည်မှာ ယုံမှားဘွယ်မရှိ။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် အလေးထား ဟောကြားခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ဤအကြောင်းအချက်များကို တင်ပြရခြင်းမှာ သာသနာကွယ်ကြောင်းများ မှတ်မိရုံသက်သက်မျှ သာမဟုတ်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော် အရှည်တည်ရေးကို မျှော်တွေးထောက်ရှု၍ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်ရန်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။ ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမ သာသနာတော်မပျောက်ပျက်အောင် စာအုပ်ထဲ၊ စိဒိရွမ်ထဲတွင်၊ စက်မှုနည်းပညာရပ်များဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရုံဖြင့် လုံလောက်မည်မဟုတ်ပေ။ စက်မှုနည်းပညာသည် အဘယ်မျှလောက် ခေတ်မီတိုးတက်ထွန်းကားစေမူ လူ၏စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို သာလွန်နိုင်မည်မဟုတ်ချေ။

ဤနေရာတွင် နိုင်ငံတော်၏ ကူညီပံ့ပိုးမှု အခန်းကဏ္ဍသည် အထူးပင် အရေးပါအရာရောက်လှပေသည်။ နိုင်ငံတော်သည် သံဃာ့အစည်းအဝေးများကို အခါအားလျော်စွာ ကျင်းပပေးခြင်း၊ ကြီးကြပ်ပေးခြင်း၊ ကမကထပြုပေးခြင်းဖြင့် သာသနာရေးကိစ္စများ ပြီးမြောက်အောင်မြင်အောင် အထောက်အပံ့နည်းမျိုးစုံ ပေးစွမ်းနိုင်ပေသည်။

အားထားဘွယ်ရာ သံဂါယနာကြီးများ

ဗုဒ္ဓသာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေးကို ထိရောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတိုင်းအတာအလိုက်၊ နိုင်ငံတကာအတိုင်းအတာအလိုက် ဘာသာရေးအစည်းအဝေးမျက်နှာစုံညီ စုဝေးမှုများ ညီလာခံများ၊ ကွန်ဖရင့်များ၊ ဆွေးနွေးမှုကြီးများ အလွန်အမင်းလိုအပ်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ဂုဏ်ယူဖွယ်၊ ချီးကျူးဖွယ်ကောင်းသော ဗုဒ္ဓဘာသာအစည်းအဝေးများကို ကျင်းပရန်မှာ တူညီသော ရည်ရွယ်ချက်ရှိကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် မလုပ်မဖြစ်သော တာဝန်တစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်ပြောရလျှင် ကျွန်ုပ်တို့ပါဝင်သော ဤ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ညီလာခံမျိုးသည် တကယ်ပင် အချိန်သင့်အခါသင့် အကျိုးကြီးမြင့်သော ကိစ္စတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

အတိတ်က ကျွန်ုပ်တို့သည် ကျမ်းစာများကို ညီညွတ်စွာ ရွတ်ဆိုအပ်သော သံဂါယနာဟု ခေါ်ဆိုရသော အခါကြီးမျိုး ခြောက်ကြိမ်မျှ အောက်ပါအတိုင်းကြုံခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

(၁) ပထမသံဂါယနာကို ၅၄၄ ဘီစီတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

(၂) ဒုတိယသံဂါယနာကို ဘီစီ၄၅၀တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဝေသာလီပြည်၌ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

(၃) တတိယသံဂါယနာကို ဘီစီ၂၅၀တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ပါဋလိပုတ်ပြည်၌ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

(၄) စတုတ္ထသံဂါယနာကို ဘီစီ ၁၀၀တွင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၊ မာတလေအရပ်၌ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

(၅) ပဉ္စမသံဂါယနာကို ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၊ မန္တလေးမြို့၌ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

(၆) ဆဋ္ဌမသံဂါယနာကို ၁၉၅၄ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရန်ကုန်မြို့၌ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

ဤသံဂါယနာကြီးများကို အချိန်ကာလ၏ တောင်းဆိုချက်အရ အများအားဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ပံ့ပိုးကူညီမှုဖြင့် ကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။ ဤသံဂါယနာကို သုံးသပ်ကြည့်လျှင် အချိန်ကာလ ကွာဟမှုမှာ

၈၃ နှစ်မှ ၁၉၇၁ နှစ်အထိရှိကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံကြီးများကို အကြိမ်အနည်းငယ်သာကျင်းပခဲ့ကြရာ ဗုဒ္ဓသာသနာတိုးတက်ကြီးပွားရာ ကြီးပွားကြောင်း ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ၂၅၄၆ နှစ်မျှ ခရီးရှည်ကြီးတစ်လျှောက်တွင် ကျွန်ုပ်တို့မှာ သံဂါယနာခြောက်ကြိမ်မျှသာ ကျင်းပခဲ့ရပါသေးသည်။ တနည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် ပျမ်းမျှ ၄၂၄ နှစ်ကြာမှ သံဂါယနာတစ်ခါ ကျင်းပရပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာညီအစ်ကို အပေါင်းတို့သည် ဤအချိန်ကွာဟချက်ကို ချဲ့ဖို့ လိုပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံများကို အရှိန်တိုးမြှင့်၍ ကျင်းပသင့်ပါသည်။ ဖြစ်နိုင်လျှင် တတ်နိုင်၍ ဆန္ဒအာသီသကြီးမားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် အိမ်ရှင်အဖြစ်ဆောင်ရွက်၍ မိတ်ဆွေနိုင်ငံများကို အတူ ပါဝင်ဆင်နွှဲရန် ဖိတ်ခေါ်ကာ နှစ်စဉ်ကျင်းပသင့်ပါသည်။

ဤသို့ ပြုလုပ်ခြင်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများအတွက် အတူတကွပေါင်းစည်းနိုင်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း၊ အမြင်ချင်းဖလှယ်ခြင်း၊ သာသနာတော်တိုးတက်ရေးအတွက် အကြံဉာဏ်ကောင်းများ ပေးနိုင်ခြင်းတည်းဟူသော ရတောင့်ရခဲသော အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ကို ပေးသည်နှင့် တူနေပါသည်။

ယခုအခါ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာတော်သည် သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်း၊ မြန်မာ၊ ကမ္ဘောဒီယား၊ လာအို ဤငါးနိုင်ငံ၌သာလျှင် ထွန်းကားပြန့်ပွားနေပါသည်။ ဤငါးနိုင်ငံတို့သည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးအတွက် အတူတကွ လက်တွဲ၍ အနီးကပ် ညီညွတ်စွာ မရပ်တည်ခဲ့ပါလျှင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သည် မတွေးဝံ့နိုင်လောက်အောင် ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်ပေါ်မှ အနှေးနှင့်အမြန် ပျောက်ကွယ်သွားမည်မှာ မြေကြီးလက်ခတ်မလွဲဖြစ်ပါသည်။

အချို့သော နိုင်ငံရေးဝါဒများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်ကို ကြီးမားစွာ ခြိမ်းခြောက်နေပါသည်။ အချို့သော ဘာသာအယူဝါဒများမှာ ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို နောက်ကျောကရော၊ ပတ်ဝန်းကျင်ကပါ ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး လက်သီးပုန်းထိုး၍ တိုက်ခိုက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာတော်ကို ကာကွယ်နိုင်ရန် ညီညွတ်စွာရပ်တည်၍ ဤအခက်အခဲဘေးရန် အန္တရာယ်များကို လာမည့်ဘေး ပြေးတွေ့ဆိုသကဲ့သို့ ရဲရဲရင့်ရင့် ရင်ဆိုင်သင့်လှပေသည်။

ရှ။ ချီတက်ရမည့်ခရီး

မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်(ဒီ၂၊ ၆၁-၁၃၈)တွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် သံဃာတော်တိုးတက်ရေးအတွက် အကြောင်း ခုနှစ်ပါးတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

(၁) မကြာခဏ စည်းဝေးခြင်း၊ အကြိမ်များစွာစည်းဝေးခြင်း၊

(၂) ညီညွတ်စွာစည်းဝေးခြင်း။ ထွက်ခွာခြင်း၊ အလုပ်ကိစ္စဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(၃) အဟောင်းကိုလည်း မနုတ်ပယ်၊ အသစ်ကိုလည်း ပညတ်မှု မပြုခြင်း၊

(၄) ထေရ်ကြီးဝါကြီးများကို အရိုအသေပြုခြင်း၊

(၅) ဆိတ်ငြိမ်ရာ တောကျောင်း၌သာ မွေ့လျော်ခြင်း၊

(၆) တဏှာ၏အလိုသို့ မလိုက်ခြင်း၊

(၇) သီတင်းသုံးဖော်တို့နှင့် ညီညွတ်ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ခြင်း တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့အား တစ်လလျှင်နှစ်ကြိမ်၊ ဓမ္မဝိနယကြောင်းများ ဆွေးနွေးရန် စည်းဝေးရမည်ဟု တိုက်တွန်းတော်မူခဲ့သည်။ ဤဥပမာနည်းနာနိသျှကို ပြဿနာများကို လွယ်ကူစွာ ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ဘာသာရေးကိစ္စများကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုမရှိဘဲ ရှောရှောရှူရှူ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အတုယူသင့်လှပေသည်။

သံဃာ့ကိစ္စ၊ သံဃာ့လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ရဟန်းသံဃာများက ညီညွတ်စွာ တခဲနက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါမူ အောင်မြင်သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သဘောမတူ မညီညွတ်ဘဲ တစ်ယောက်တစ်နေရာ တစ်ကွဲတပြား ဆောင်ရွက်နေလျှင် သံဃာ့ကိစ္စများသည် အချည်းအနှီးဖြစ်ရန်ရှိပါသည်။ ဤသည်ကား ရဟန်းသံဃာတော်ညီညွတ်မှု အဘယ်မျှအရေးပါကြောင်း ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သံဃာတော်၏ အစဉ်အလာဌာ စည်းမျဉ်းအသစ်များကို သွတ်သွင်းခြင်း အပေါင်းများကို နှတ်ပယ်ခြင်းတို့သည် လိုလားအပ်သော အရာများမဟုတ်ပါ။ ဘုရားရှင်သည် မဟာရာဒသုတ်(အံ၃၊ ၃၈-၄၄)၌ "ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကတို့သည် အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ပညတ်အပ်သော ဝိနည်းစည်းမျဉ်း သိက္ခာပုဒ်တော်ကို ကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်လေ့မရှိကုန်"ဟု ဝန်ခံတော်မူခဲ့သည်။

ဓမ္မပဒပါဠိတော် (ဂါထာအမှတ် ၁၀၉)၌ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ "မိမိထက် အသက်သိက္ခာ ဂုဏ်ဝါအားဖြင့် ကြီးမြတ်သောသူတို့၌ အရိုအသေပြုလေ့ရှိသူအား အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ ခွန်အားကြီးခြင်း၊ တည်းဟူသော အကျိုးတရားလေးပါးတို့သည် တိုးပွားကုန်၏"ဟူသတည်း။ ဤအရာ၌ နိဂ်ံးတော်သည် သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရာ၌ ယနေ့ခေတ်လူငယ်များ၏ အပျော်တွန်သန္တာန် နှလုံးသားအတွင်း လူကြီးသူမများအား ရိုသေလေးစားတတ်သော မျိုးစေ့ကောင်းများကို ပျိုးထောင်ပေးသင့်ပါသည်။

"နိဗ္ဗာန်စကေ၊ ဒွေပညာ"ပညာလိုလျှင် ဆွေးနွေးဖက်အဖော်ရှာ၊ နိဗ္ဗာန်လိုလျှင် တစ်ယောက်တည်း သီးခြားနေ ဟူသော စကားတစ်ရပ်ရှိပါသည်။ ထိုစကားသည် ရဟန်းတော်တစ်ပါးအတွက် တိုးတက်ကြီးပွားဖို့ရန် ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ နေခြင်းသည် အဘယ်မျှအရေးကြီးကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။ တဏှာ၏ လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်မှု မခံရခြင်းကလည်း နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် လျှောက်လှမ်းနေသော ရဟန်းတစ်ပါးအတွက် အဘယ်မျှ အရေးကြီးကြောင်း ညွှန်ပြနေပါသည်။

ဓမ္မပဒပါဠိတော်(ဂါထာအမှတ် ၁၉၄)၌ "ဘုရားရှင်တို့ ထွန်းပေါ်လာခြင်းသည် ချမ်းသာ၏။ သူတော်ကောင်းတရားကို ဟောကြားခြင်းသည် ချမ်းသာ၏။ သံဃာတော်တို့ ညီညွတ်ခြင်းသည် ချမ်းသာ၏။ ညီညွတ်သောသူတို့၏ အလေ့အကျင့်သည် ချမ်းသာ၏"ဟူ၍ ဘုရားရှင်ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။

အထက်ဖော်ပြပါ အဆိုအမိန့် ဂါထာတော်များကို ထောက်ထားခြင်းအားဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည်-

(က) တရားအပေါင်းကို လုံးစုံကုန်စင် သိမြင်တော်မူသော ဘုရားစစ်ဘုရားမှန်၊

(ခ) မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ကျိုးသုံးတန်ကို ပေးစွမ်းနိုင်သော တရားစစ် တရားမှန်၊

(ဂ) ဘုရားရှင်ချထားအပ်သော လမ်းကြောင်းအတိုင်း မတိမ်းမစောင်း လိုက်နာကျင့်သုံးသော သံဃာစစ် သံဃာမှန်တို့ကို ရှိခိုးခြင်းဖြင့် အလွန်ကျက်သရေမင်္ဂလာအပေါင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံ၍ လူဖြစ်ကျိုးနပ်ကြပေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ချီးမြှောက်နေသရွေ့ ကျွန်ုပ်တို့မှာ ကျက်သရေအပေါင်းနှင့် ပို၍ပြည့်စုံလာမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်သည် ချမ်းသာကိုပေးတတ်သော ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မြတ်ကို အမြဲမပြတ် ထောက်ပံ့ကူညီအားပေး ချီးမြှောက်နိုင်ပါစေဟု ဆုတောင်းသမှု ပတ္တနာပြုရပေသည်။

အထွေထွေ တိုက်တွန်းအကြံပြုချက်

ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် အချိန်အခါအားလျော်စွာ ပေါ်ပေါက်လာသော သံဃာတော်နှင့် စပ်သောကိစ္စပြဿနာရပ်များ ပေါ်ပေါက်လာလျှင် အရေးတယူ အပြီးသတ် ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံပါဝင်သော တခဲနက်သော သံဃာထုတစ်ရပ်ရှိသင့်သည်။ "နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယက အဖွဲ့"ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ဤကဲ့သို့သော သံဃာအဖွဲ့အစည်းကြီးတစ်ရပ်သည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ၁၉၈၀ ခုနှစ်မှစ၍ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါသည်။ ဤသံဃာ့အဖွဲ့အစည်းကြီးသည် နိုင်ငံတော်က ကမကထပြုလုပ်၍ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာသနာရေးကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရရှိခဲ့ပါသည်။

ဤဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်၌-

(က) သာသနာရေးဦးစီးဌာန

(ခ) သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန ဟူ၍ နှစ်ဌာနရှိပါသည်။

ပထမဌာနသည် များသောအားဖြင့် သာသနာရေးဆိုင်ရာ စာမေးပွဲများ ကျင်းပပေးခြင်း၊ ကျမ်းစာများ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်သက်ဆိုင်၍ ဒုတိယဌာနသည် အဓိကအားဖြင့် နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်များ သာသနာပြုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။

ဤသို့အားဖြင့် ရန်ကုန်မြို့နှင့် မန္တလေးမြို့များတွင် နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် နှစ်ခုနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ် ဤတက္ကသိုလ်သုံးခု တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါသည်။ ပထမပရိယတ္တိတက္ကသိုလ်နှစ်ခုမှာ ပြည်တွင်းရဟန်းတော်များအတွက် ရည်ရွယ်၍ တတိယတက္ကသိုလ်မှာ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ရဟန်းသီလရှင် လူဝတ်ကြောင် အမျိုးသား အမျိုးသမီးအားလုံးတို့ ဗုဒ္ဓစာပေသင်ကြား ဆည်းပူးရာဌာနကြီးအဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။

ဤထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြု တက္ကသိုလ်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် သင်ကြား ပို့ချရကား ဗုဒ္ဓဘာသာ ကမ္ဘာပြန့်ရေးအတွက် ကျယ်ပြန့်သော အထောက်အကူတစ်ခုဟုဆိုလျှင် မှားအံ့မထင်။

ဤကဲ့သို့သော ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်ကြီးများသည် အခြားဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများတွင် အသီးအသီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါမူကား ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ကမ္ဘာတစ်ခုလုံး လွှမ်းပတ်တည်တံ့နေမည်မှာ ယုံမှားဖွယ်ပင် မရှိပါချေ။

ဘိုးဘွားရိပ်သာ၊ မသန်စွမ်းသူများအတွက်ဌာန၊ အခမဲ့ဆေးပေးရုံ စသော လူမှုရေး အဆောက် အအုံများကို တည်ထောင်သင့်ပေသည်။ တနင်္္ဂနွေဗုဒ္ဓဘာသာ သင်တန်းကျောင်းများကို ထောက်ပံ့အားပေး သင့်ပါသည်။ နံနက်ညနေ ဘုရားရှိခိုးဗုဒ္ဓပူဇော၊ ဖောဓိပူဇော ဝတ်ရွတ်ခြင်းများကို ထိန်းသိမ်းထားသင့်သည်။ ၎င်းတို့မှာ ပဋ္ဌိပတ်၊ ကျင့်စဉ်၏ အရိပ်အရောင်တစ်ခုဟုဆိုရသော်လည်း ပြင်ပမှ အတိုက်အခိုက် ဘေးဒဏ်ကို ဦးစွာကြွေကြွေခံနိုင်ကြပါပေသည်။

မဖွယ်မရာ အရက်ဆိုင်များ၊ ဘီယာဆိုင်များ၊ လောင်းကစားရုံဌာနများ၊ ပြည့်တန်ဆာအိမ်များ ကို ပိတ်ပစ်သင့်ပါသည်။

အခြားသော ဘာသာများ၏ ဘာသာရေးအဆောက်အအုံများဆောက်လုပ်ခြင်းကို အချိုးကျ ကန့်သတ်သင့်ပါသည်။

နိဂုံးစကား

ယခုအခါ ကျွန်ုပ်တို့သည် အသစ်တီထွင်မှု၊ ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုများနှင့် ပြည့်နေသော ရုပ်ပစ္စည်း အဆမတန် တိုးတက်လျက်ရှိသော မျက်မှောက်ခေတ်ကြီးတစ်ခုထဲတွင် လူသားလာ၍ဖြစ်နေကြပါသည်။ သို့သော်လည်း စိတ်နှင့်ဆိုင်သော တိုးတက်ပွားများမှုအတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မည့်သူများကား မပြောပ နိုင်လောက်အောင် နည်းပါးလှပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအဖို့ကား ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမတော် တည်းဟူသော သာသနာတော်နှင့် တွေ့ဆုံကြုံကြိုက်နေရသည်မှာ အရတော်ပေစွတဟု ဆိုရမည်ဖြစ်ပါ သည်။

(မင်္ဂဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့သွားသော ရောက်နိုင်သော) လမ်းမှန်ကားရှိပါ၏။ ကျွန်ုပ်တို့အဖို့ ထိုလမ်းပေါ်မှာ တည့်တည့်မတ်မတ်၊ မှန်မှန်ကန်ကန် လျှောက်ဘို့သာ လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ မိမိတို့ ရည်မှန်းထားသော ခရီးဆုံး(နိဗ္ဗာန်)သို့ ဧကန်မုချ ရောက်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

သို့ဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ညီအစ်ကိုများသည် ဗဟုသုတတိုးပွားရန် မကြာခဏ စည်းဝေးကြပြီး စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာတိုးတက်ကြီးပွားမှုများကို အသေအချာ ရရှိခံစား မျက်မှောက်ပြုနိုင် ကြရလေအောင် စိတ်ပါဝင်စားစွာဖြင့် အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ကြပါစို့ဟူ၍ တပ်လှန့်နှိုးဆော် တိုက်တွန်းလိုက်ရပေသတည်း။

မြန်မာ့သမိုင်းလာ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးကျောင်းပညာရေး

ဒေါက်တာခင်မောင်ညွန့်.
မဟာဝိဇ္ဇာ၊ ပီအိတ်ချ်ဒီ(လန်ဒန်)
ပါမောက္ခ၊ သမိုင်းဌာန
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒဗုဒ္ဓ
သာသနာပြုတက္ကသိုလ်
မြန်မာ

ပြည်တွင်းပြည်ပ သမိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အထားများအရ၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရေကြောင်း ကြည်းကြောင်းလမ်းနှစ်သွယ်မှ အနည်းဆုံးငါးကြိမ်တိုင်တိုင် ရောက်ရှိထွန်းကားခဲ့သည်ကို ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားသဒ္ဓါပွားကာပြောနိုင်ပါသည်။ ပထမသုံးကြိမ်မှာ မြတ်စွာဘုရားသက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်က ရောက်ရှိခဲ့ပြီး ဒုတိယနှစ်ကြိမ်မှာမူ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ရောက်ရှိခဲ့သည်။

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုဘဝတွင် တည်လာသော ဗုဒ္ဓဘာသာ

မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ရောက်ရှိလာကတည်းကပင် မြန်မာတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်ရောက်ကိန်းဝပ်လာပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းသီလရှင်တို့၏ သင်ကြားဆုံးမမှု ကျေးဇူးကြောင့် လေးနက်စွာသြဇာစက်ရိပ်လွှမ်းလာခဲ့သည်။ မြန်မာသမိုင်း၏ ပျူခေတ် (အေဒီဒုတိယရာစုမှ ၉ရာစုအထိ) ကတည်းကပင် ဘုန်းတော်ကြီးစာသင်ကျောင်းများသည် အရေး၊ အဖတ်၊ အတွက်၊ အချက်၊ ဘာသာရေးကို သင်ကြားပို့ချလာခဲ့သည်ကို ခိုင်မာသော သမိုင်းအထောက်အထားမြောက်မြားစွာက သက်သေပြုသည်။ အေဒီ ၁၀၅၇ခုနှစ်တွင် မဟာထေရ်ကြီး ရှင်အရဟံနှင့် ဘုရင်အနော်ရထာတို့က ပေထက်အက္ခရာတင်ပြီး ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ပုဂံပြည်သို့ပင့်ဆောင်လာပြီးကတည်းက နေပြည်တော်နှင့်တစ်ကွနိုင်ငံတော်အဝန်းသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ပြန့်ပွားထွန်းကားလာပြီး ဘုန်းတော်ကြီးသင် ကျောင်းပညာရေးပါ ထွန်းကားလာသည်။

ဘုန်းတော်ကြီးများကား စာသင်ဆရာများဖြစ်သည်နှင့်အညီ အသိပညာကို သင်ကြားပို့ချခြင်း၊ တရားဓမ္မဟောကြားခြင်းနှင့် သာသနာတော်ပြန့်ပွားမှုပြုကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် စာပေတတ်မြောက်မှု အရင်းခံဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ရန် စာပေသင်ကြားမှုသည် မူလပထမအဆင့်ဖြစ်သည်။ အရေး၊ အဖတ်၊ အတွက် (၀၊) အ–သုံးလုံးကြေသင်ကြားရေးသည် ရဟန်းသီလရှင် တို့၏ အဓိကဆောင်ရွက်ကြသော ပညာရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။

မြန်မာ့အစဉ်အလာအရ ဘုန်းတော်ကြီးများကို "ဆရာတော်"ဟု ခေါ်ကြပြီး ဘုန်းကြီးသီလရှင်တို့သီတင်းသုံးသော အဆောက်အဦးများကို "ကျောင်း"ဟုခေါ်ကြသည်။ မြန်မာစကား "ကျောင်း"ဟူသည်မှာ ဘုန်းကြီး၊ သီလရှင်တို့ သီတင်းသုံးရာ ဝိဟာရများဟူသောအဓိပ္ပါယ်အပြင် ရဟန်းရှင်လူတပည့်များအား စာပေ၊ ပရိယတ္တိသင်ကြားပို့ချရာ "ကျောင်း"ဟူသော အဓိပ္ပါယ်လည်းဆောင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စာတတ်မြောက်ရေးပညာသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးစာသင်ကျောင်းများတွင် စတင်ပေါက်ဖွားလာသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စာတတ်မြောက်သောဦးရေမြင့်မားနေခြင်းမှာ ဘုန်းတော်ကြီးသင်ပညာရေးပြန့်ပွားထွန်းကားနေခြင်း၏ ကောင်းကျိုးတစ်ရပ်ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဘုန်းကြီးသီလရှင်ကျောင်းများကိုနိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူတို့က ထောက်ပံ့လှူဒါန်းကြသည်။ မျိုးရိုးဇာတိနှင့် လူတန်းစားမခွဲ၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ၊ ကျားမ မရွေး၊ မခွဲခြားဘဲ သင်ယူနိုင်သော ဘုန်းကြီးကျောင်းပညာရေးသည် အခမဲ့ပညာရေးဖြစ်ရုံသာမက စာသင်တပည့်များ၏ စား၊ ဝတ်၊ နေ၊ ရေးအတွက်ပါ အခမဲ့ပေးသေးသည်။ စာသင်ဘုန်းကြီးများ၏ ကွပ်ကဲဆုံးမမှုအောက်တွင် ဘုရင့်သားတော်များနှင့် တောင်သူလယ်သမားသားသမီးများသည် အတူတကွ အခမဲ့ပညာဆည်းပူးကြပြီး တန်းတူရည်တူအခွင့်အရေး၊ ပြုစုထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုရကြသည်။ စာသင်ဘုန်းကြီးတို့က လောကီ၊ လောကုတ္တရာနှစ်ဖြာသော ဘာသာရပ်တို့ကို သင်ပေးသည်။ လောကီပညာများမှာ အရေး၊ အဖတ်၊ အတွက်၊ သဒ္ဒါ၊ စာပေ၊ ရာဇဝင်သမိုင်း၊ ဗေဒင်၊ နက္ခတ်၊ အင်္ဂရိတ် စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များမှာ ပိဋကတ်စာပေ၊ ဗုဒ္ဓစာပေကျမ်းဂန်များ၊ တရားဓမ္မ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဝိပဿနာများဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက "ပွဲကျောင်း"ဟူသော ကျောင်းများရှိခဲ့ဖူးသည်။ လောကီပညာမျိုးစုံ၊ လက်မှုပညာ၊ အတတ်ပညာမျိုးစုံအပြင်၊ ကိုယ်ခံပညာ၊ စစ်ပညာများကိုပါ လက်တွေ့သင်ကြားပေးသည်။ စာသင်ကျောင်းသားတို့သည် သာမဏေ၊ ရဟန်း ရာသက်ပန်ဝတ်လိုက ဝတ်ပြီး မဝတ်လိုပါက လူထွက်၍ လောကီဘဝတွင် နေထိုင်လုပ်ကိုင်စားသောက်ကြသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းထွက်များကို စာတတ်ပေတတ် ပညာရှိများဟု လေးစားရသည်။ ထူးချွန်သူတို့သည် ဘုရင့်အမှုထမ်းများဖြစ်လာပြီး မှူးမတ်၊ ဝန်ကြီးရာထူးများအထိ တာဝန်ပေးချီးမြှင့်ခံကြရသည်။ မြန်မာဘုရင်မင်းညီမင်းသားတို့သည် ငယ်စဉ်က ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် သင်ကြားခဲ့ကြသော ဘုန်းကြီးကျောင်းထွက်ပညာတတ်များဖြစ်ကြသည်။

ဘုန်းတော်ကြီးစာသင်ကျောင်းများ၏ စာရိတ္တမြင့်တင်ရေး

ဘုန်းတော်ကြီးစာသင်ကျောင်းများသည် အသိပညာ၊ အတတ်ပညာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို သင်ကြားရုံမကသေးပါ၊ လူကြီးလူငယ် အရွယ်အစားလုံးအား အကျင့်စာရိတ္တ၊ သီလ၊ သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံကြစေရန် ညွှန်ကြားဆုံးမပေးသေးသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသည်ကား ဂေါတမဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ သင်ကြားဆုံးမလမ်းညွှန်ပြသော ဒေသနာတော်ဖြစ်သည်။ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ကင်းလွတ်ရန် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာမှုရစေခြင်းအလို့ငှာ ညွှန်ပြသောလမ်းစဉ်ဖြစ်သည်။ ရဟန်းသံဃာတို့၏ ညွှန်ကြားဆုံးမမှုကို နာယူ၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သင်ယူနားလည်သဘောပေါက်ပြီး လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ ရယူခြင်းဟူသော လောကုတ္တရာလမ်းစဉ်သာဖြစ်သည်။

မိမိ၏ပစ္စုပ္ပန်လောကီဘဝ၏ မွန်မြတ်၊ ချမ်းမြေ့သာယာမှုအတွက် လိုက်နာကျင့်ကြံရန် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားဟောကြားခဲ့သော အကျင့်သီလတရားများ မြောက်မြားစွာရှိသည်။ ရဟန်းသံဃာများအတွက် လိုက်နာကျင့်ကြံရန် ဝိနည်းငါးကျမ်းရှိရာ ပိဋကတ်သုံးပုံ၏ တစ်ပုံဖြစ်သည်။ အလားတူ လောကီ၊ လူသားပုဂ္ဂိုလ်တို့ လိုက်နာကျင့်ကြံရန် ဟောကြားခဲ့သော သုတ်တရားတော်များရှိရာ စုစုပေါင်းသုံးကျမ်းရှိသည်။ ယင်းတို့သည် ပိဋကတ်သုံးပုံ၏ တစ်ပုံဖြစ်သည်။ ယင်းသုတ်တရားတော်များတွင် မင်္ဂလသုတ်အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

မင်္ဂလသုတ်တွင် ၃၈ဖြာသော မင်္ဂလာများကို ဖွင့်ဆိုထားပြီး ယင်း ၃၈ဖြာမင်္ဂလာရရှိစေခြင်းငှာ ကျင့်ကြံရမည့် ၃၈မျိုးသောကျင့်စဉ်များ ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသည်။ ၃၈ဖြာ

မင်္ဂလာကျင့်စဉ်ကို ကျင့်ကြံ လိုက်နာခြင်းဖြင့် လောကီသားတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို သာယာချမ်းမြေ့စွာ နေထိုင်နိုင်ကြမည်ဟု ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အပေါင်းတို့အား ညွှန်ကြားထားသည်။ ဒုစရိုက်မင်္ဂလာကျင့်စဉ်ကို လိုက်နာခြင်းဖြင့် အုပ်ချုပ်သူ မင်းစိုးရာဇာတို့သည် တိုင်းနိုင်ငံကို ကောင်းစွာအုပ်ချုပ်နိုင်ကြမည်။ ကမ္ဘာတစ်ခွင်၌ ငြိမ်းချမ်း သာယာဝပြောစေရန် အစီအမံများပြုလုပ်နိုင်မည်။ ဒုစရိုက်လာကို လိုက်နာခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်းအတွက် အထောက်အကူဖြစ်လာစေမည်ဟု ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်ကင်းရန် ဘာသာရေးဖြစ်သည်။ အသိ၊ အတတ်ပညာများ သင်ကြားပေးသော ပညာရေးဖြစ်သည်။ အကျင့်၊ သိက္ခာ၊ စာရိတ္တကောင်းမွန်ရေး အတွက် ပညာရေးလည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူလူထုအများစုအပေါ် အထူးသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မြန်မာတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝအတွင်းဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှုသည် လေးနက်စွာ သြဇာညောင်းလျက်ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် ဘုန်းတော်ကြီးစာသင်ကျောင်းပညာရေးသည်ကား မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၏ အမာခံအုတ်မြစ်ဖြစ်ပေသည်။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး
9-10-11 December, 2004
Yangon, Myanmar
MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS
THE WORLD BUDDHIST SUMMIT
သူတော်ကောင်းတရား နေရာတိုင်းမှာ တန်းတောက်ပါစေ

အဖွဲ့ (၂)၊ "ဗုဒ္ဓဘာသာပညာရေး"၊ ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပရာနေရာ - အစည်းအဝေးခန်းမ၊ ဝန်ကြီးရုံး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန

Discussion of Group (2) about "Buddhist Education", Meeting Room, Ministry of Religious Affairs

ဗုဒ္ဓဘာသာကမ္ဘာဦးနှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး

ဒေါက်တာစန္ဒာဝရာဘိဝံသ
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒ
ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်၊ မြန်မာ

လေးစားအပ်ပါသော ဆရာတော်ကြီးများ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ပညာရှင်များ

ယနေ့ ကျွန်ုပ်ပြောချင်တာက **ဗုဒ္ဓ၏ဝိပဿနာကျင့်စဉ်နှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး** ဆက်စပ်ပုံ အကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ပါဠိစာပေတွေမှာ လောက ဆိုတဲ့စကားလုံး တစ်ခုရှိပါတယ်၊ လောကဆိုတာ သတ္တလောက၊ သြကာသလောက သခ်ါရလောကဆိုပြီးတော့ သုံးမျိုးရှိပါတယ်၊ အထူးအားဖြင့် ဒီနေ့ပြောချင်တာက **သတ္တလောကအကြောင်းဖြစ်ပါတယ်၊ သတ္တလောကဆိုတာ** နာမ်ရုပ်တွေနဲ့ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားတဲ့ သတ္တဝါတွေပါ၊ နာမ်ရုပ်နှစ်မျိုးရှိတဲ့နေရာမှာ နာမ်တရား၏ (၀၂)စိတ်၏ ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရဖို့ ပိုအရေးကြီးပါတယ်။

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကိလေသာဆိုတဲ့အရာတွေဟာ နာမ်ရုပ်နှစ်မျိုးနဲ့ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားတဲ့ သတ္တဝါတွေကို အမြဲလောင်မြိုက်နေလို့ပါပဲ၊ နာမ်တရားတွေ ညစ်နွမ်းတယ်ဆိုတာ ကိလေသာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်၊ ညစ်နွမ်းနေတဲ့ နာမ်အစဉ်ဟာ(၀၂)စိတ်ဟာ သတ္တလောကကြီး ငြိမ်းချမ်းမှုရအောင် ပြုလုပ်မပေးနိုင်ပါဘူး၊

အဂုံတွေရနိုကာယ်၊ ဟတ္ထကအာဠဝကသုတ္တန်မှာ ဗုဒ္ဓက "ငါ့မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ကိလေသာ မရှိဘူး၊ အဲဒီကိလေသာတွေ ငါပယ်ခဲ့ပြီးပြီ၊ ဒါ့ကြောင့် ငါ့မှာ ငြိမ်းချမ်းမှုနဲ့ ပြည့်စုံနေတယ်" လို့ ဟောကြားခဲ့ပါတယ်၊

ဒါ့ကြောင့် ယနေ့ စိတ်ဆိုတဲ့ နာမ်ရဲ့ ငြိမ်းချမ်းမှုဖြစ်ဖို့ကို ဦးစားပေးပြီး တင်ပြမှာဖြစ်ပါတယ်၊ ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများ ပညာရှင်များ၊

ဗုဒ္ဓက ရဟန္တာကြီး အပါးခြောက်ဆယ်ကို "ရဟန်းတို့ သင်တို့ဟာ လူအများကောင်းကျိုးအတွက် လူအများချမ်းသာရာရဖို့အတွက် နတ်လူဗြဟ္မာတွေရဲ့ အကျိုးစီးပွားချမ်းသာဖြစ်ဖို့အတွက် ကရုဏာတရားလက်ကိုင်ထားပြီး ဒေသစာရီခရီးကြွချီကြ"လို့ မိန့်ကြားခဲ့ပါတယ်၊ ပြီးတော့ သူကိုယ်တိုင်လည်း သတ္တဝါတွေရဲ့ ကောင်းကျိုးအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးခရီးကို စတင်ခဲ့ပါတယ်၊ သတ္တဝါတွေအတွက် ဗုဒ္ဓဟာ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ငြိမ်းချမ်းမှုကိုရဖို့အတွက် ကျင့်စဉ်တွေ(၀၂) နည်းလမ်းတွေ ချမှတ်ပေးခဲ့ပါတယ်၊ နည်းလမ်းတွေကတော့ သမ္မာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ငြိမ်းချမ်းမှုရလိုသူ မည်သူမဆို သမ္မာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်၊

ဗုဒ္ဓမပွင့်ခင်ကတည်းက အိန္ဒိယမှာ ဇာတ်စနစ် ထွန်းကားနေပါပြီ၊ အဲဒီဇာတ်စနစ်ကြောင့် နိုင်ငံအသီးသီး ပြည်နယ်အသီးသီးမှာ စည်းလုံးညီညွတ်မှုတွေ မရခဲ့ကြပါဘူး၊ နိုင်ငံကြီးတွေက နိုင်ငံငယ်တွေကို မတရားသိမ်းပိုက်ခဲ့ကြတယ်၊ လောကလူသားတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ လောဘ ဒေါသတွေ လွှမ်းမိုးနေခဲ့ကြတယ်၊

ဘုရားပွင့်လာတဲ့အခါမှာ ဗုဒ္ဓက မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ဟောကြားခဲ့တယ်၊ လူသားတွေဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတဲ့ လမ်းကြောင်းပေါ်မှာ လျှောက်လှမ်းရင်းနဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ ကိလေသာတွေကို ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့တယ်၊

ဒါ့ကြောင့် အာနန္ဒာလို၊ အနုရုဒ္ဓါလို၊ ဘဒ္ဒိယလို ရှင်ဘုရင်တွေ မင်းသားတွေကတောင်မှ ဥပါလိ လို ကျွန်တစ်ယောက်ကို အရှိအသေပေးနိုင်ခဲ့တယ်၊ ဥရုဝေလကဿပလို သစ္စကပရဗိုဒ်လို အလွန်မာနကြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေတောင် မဂ္ဂင်လမ်းပေါ်လျှောက်လှမ်းပြီးတာနဲ့. မာနတွေကင်းစင်ပြီး ဗုဒ္ဓရဲ့ တပည့်သာဝကတွေ ဖြစ်လာခဲ့တယ်၊ ဒါဟာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးရဲ့ အကျိုးကျေးဇူးတွေပဲ၊

ဂင်္ဂါ၊ ယမုနာ အစိရဝတီ သရဖူ မဟီ ဆိုတဲ့ မြစ်ကြီးငါးစင်းထဲကရေတွေဟာ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာထဲကို ရောက်သွားတာနဲ့. အမျိုးအစားတစ်ခုတည်းဖြစ်သွားတယ်၊ ကွဲပြားမှု မရှိတော့ဘူး၊ အဲဒီလိုပါပဲ၊ ဇာတ်အမျိုးမျိုးမှ ရောက်လာသူတွေဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး လမ်းကြောင်းပေါ်ကို လျှောက်လှမ်းမိတာနဲ့. အတူတူဖြစ်သွားကြတယ်၊ ကိလေသာတွေအတူတူပယ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ငြိမ်းချမ်းမှုကို အတူတူရသွားခဲ့ကြတယ်၊

သမ္မာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတာ

သမ္မာဒိဋ္ဌိ မှန်သော အပြစ်ကင်းသော အသိအမြင်

သမ္မာသင်္ကပ္ပ မှန်သော အပြစ်ကင်းသော အတွေးအခေါ်

သမ္မာဝါစာ မှန်သော အပြစ်ကင်းသော အပြောအဆို

သမ္မာကမ္မန္တ မှန်သော အပြစ်ကင်းသော အပြုအမူ

သမ္မာအာဇီဝ မှန်သော အပြစ်ကင်းသော စီးပွါးရေး

သမ္မာဝါယာမ မှန်သော အပြစ်ကင်းသော ကြိုးစားမှု

သမ္မာသတိ မှန်သော အပြစ်ကင်းသော သတိရဆင်ခြင်မှု

သမ္မာသမာဓိ မှန်သော အပြစ်ကင်းသော စူးစိုက်မှု တို့ဖြစ်ကြပါတယ်၊

အဘိဓမ္မာကျမ်းတွေမှာ မဂ္ဂင်ကို နှစ်မျိုးပြထားပါတယ်၊ အဲဒါကတော့ သမ္မာမဂ္ဂင်(မှန်သောလမ်း)နဲ့. မိစ္ဆာမဂ္ဂင်(မှားသောလမ်း)ပဲဖြစ်ပါတယ်၊ မှန်သောလမ်း သမ္မာမဂ္ဂင်ကို လောကီမဂ္ဂင် လောကုတ္တရာမဂ္ဂင်လို့. နှစ်မျိုးထပ်ပြီး ခွဲပြထားပါသေးတယ်၊ လောကီလမ်းနဲ့. လောကုတ္တရာလမ်းလို့. မှတ်ယူရပါမယ်။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ လောကုတ္တရာလမ်းကြောင်းအတိုင်း သွားနိုင်ခဲ့ကြလို့. နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ အမြင့်ဆုံးငြိမ်းချမ်းမှုကို ရရှိသွားကြသူတွေဖြစ်ပါတယ်၊ ကျွန်ုပ်တို့.ဟာ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေ မဟုတ်ကြပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ လောကီလမ်းလို့.ခေါ်တဲ့ လောကီသမ္မာမဂ္ဂင်တွေကိုတော့ ကျင့်သုံးနိုင်ကြပါတယ်၊ (လောကီသမ္မာမဂ္ဂင်လမ်းအတိုင်းလျှောက်လှမ်းနိုင်ကြပါတယ်) လောကနိဗ္ဗာန်လို့.ခေါ်တဲ့ လောကငြိမ်းချမ်းမှုကိုလည်း ရအောင်ဖန်တီးနိုင်ကြပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့.ဟာ လောကငြိမ်းချမ်းမှု (၀၊) ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကိုရအောင် သမ္မာမဂ္ဂင်လို့.ခေါ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားကို လက်တွေ့. ကျင့်သုံးကြရပါလိမ့်မယ်၊

မြန်မာနိုင်ငံဟာ လောကီဝိပဿနာကျင့်စဉ် သမ္မာမဂ္ဂင်ကိုကော၊ လောကုတ္တရာ သမ္မမဂ္ဂင်ကိုပါ လက်တွေ့.ကျင့်သုံးနေတဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်၊ လောကုတ္တရာသမ္မာမဂ္ဂင်နဲ့.ပြည့်စုံဖို့.ကို နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့.ကြီးက ဦးဆောင်မှုပေးနေသလို လောကီသမ္မာမဂ္ဂင်နဲ့.ပြည့်စုံဖို့.ကို နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနဲ့. ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီက စီစဉ်ချမှတ်ပေးပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှာ ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူအားလုံးဟာ ပြည့်ဝတဲ့စိတ်ချမ်းသာမှုကို ရနေကြတာဖြစ်ပါတယ်၊

ယနေ့.ကမ္ဘာ့.နေရာများစွာမှာ ဆိုးရွားတဲ့ရာသီဥတုလို သဘာဝဘေးအန္တရာယ်တွေ ကျရောက်နေတာကို ကျွန်ုပ်တို့.တွေ့.မြင်နိုင်ကြပါတယ်၊ အဲဒါတွေဟာ ကျွန်ုပ်တို့.ရဲ့. သန္တာန်မှာရှိနေတဲ့ စိတ်ဓါတ်မစင်ကြယ်မှု ကိလေသာတွေကြောင့်ပဲဖြစ်ပါတယ်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရရင် ကျွန်ုပ်တို့.တတွေ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးနဲ့. ကြုံတွေ့.နေရတာဟာ သမ္မာမဂ္ဂင်လို့.ခေါ်တဲ့ မှန်ကန်တဲ့ ကျင့်စဉ်ကို မကျင့်သုံး နိုင်ကြလို့.ပဲ ဖြစ်ပါတယ်၊

အမှန်တကယ်တော့ ကျွန်ုပ်တို့.ဟာ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်လို့.ခေါ်တဲ့ မှားယွင်းတဲ့လမ်းကြောင်းပေါ်မှာ လျှောက်လှမ်းနေကြသူတွေများပါတယ်၊

မှားယွင်းတဲ့ မိစ္ဆာလမ်းကြောင်းဆိုတာကတော့

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	မှားသော အပြစ်မကင်းသော အသိအမြင်
မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ	မှားသော အပြစ်မကင်းသော အတွေးအခေါ်
မိစ္ဆာဝါစာ	မှားသော အပြစ်မကင်းသော အပြောအဆို
မိစ္ဆာကမ္မန္တ	မှားသော အပြစ်မကင်းသော အပြုအမူ
မိစ္ဆာအာဇီဝ	မှားသော အပြစ်မကင်းသော စီးပွါးရေး
မိစ္ဆာဝါယာမ	မှားသော အပြစ်မကင်းသော ကြိုးစားမှု
မိစ္ဆာသတိ	မှားသော အပြစ်မကင်းသော သတိရဆင်ခြင်မှု
မိစ္ဆာသမာဓိ	မှားသော အပြစ်မကင်းသော စူးစိုက်မှု တို့.ဖြစ်ကြပါတယ်။

သမ္မာမဂ္ဂင်က ငြိမ်းချမ်းမှုရအောင် အပြည့်အဝပြုလုပ်ပေးနိုင်သလို မိစ္ဆာမဂ္ဂင်က ငြိမ်းချမ်းမှုကင်းဝေးတဲ့ အခြေအနေမျိုးရောက်အောင် ဖန်တီးပေးပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ငြိမ်းချမ်းမှု လိုလားသူတိုင်းဟာ သမ္မာမဂ္ဂင်လို့.ခေါ်တဲ့ မှန်သောလမ်းကို လျှောက်လှမ်းနိုင်အောင် ကြိုးစားသင့်ကြပါတယ်၊

သမ္မာမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့လမ်းကို ဗုဒ္ဓက ချမှတ်ပေးထားတာပါ၊ ဒါပေမဲ့ သမ္မာမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ ကျင့်စဉ်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေသာမကပါဘူး၊ မည်သည့် လူမျိုး မည်သည့်ဘာသာဝင်မဆို လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ကြပါတယ်၊ သမ္မာမဂ္ဂင်ကျင့်စဉ်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးသူမည်သူမဆို ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရကြပါလိမ့်မယ်၊

ကျွန်ုပ်တို့.ဟာ သမ္မာမဂ္ဂင်လမ်းစဉ်ကို ပြည့်ပြည့်ဝဝကျင့်သုံးနေနိုင်ပြီဆိုရင် ဗုဒ္ဓရဲ့. ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကိုပါ အလိုလို ကျင့်သုံးလာနိုင်ပါလိမ့်မယ်၊ ဗုဒ္ဓရဲ့. ဝိပဿနာကျင့်စဉ် (Buddhist meditation) ဟာ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရစေနိုင်တဲ့ ကျင့်စဉ်ဖြစ်ပါတယ်၊ အကယ်၍ သင်ဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့. ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကို ကျင့်လာနိုင်ပြီဆိုရင် သမ္မာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကိုလည်း အပြည့်အဝကျင့်သုံးနေနိုင်သူ တစ်ယောက်ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီအခါမှာ သင်ဟာ လောကငြိမ်းချမ်းရေးကိုသာမက လောကုတ္တရာ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုပါ ရနိုင်သူတစ်ယောက်ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။

Buddhist meditation ကို လက်တွေ့.ကျင့်သုံးနိုင်ဖို့.အတွက် ဥာဏ်အဆင့်ဆင့်ရအောင် သင်ကြားကြိုးစားရပါလိမ့်မယ်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်မှာ ဥာဏ်(၇၃)မျိုးအထိပြထားပါတယ်၊ အဲဒီအထဲမှာ ကျွန်ုပ်တို့.ရနိုင်တာကတော့ ဥာဏ်(၆၇)မျိုးမျှသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီဥာဏ်တွေရဖို့. ကျင့်စဉ်ကတော့ သမ္မာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပဲဖြစ်ပါတယ်၊

ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ကို လေ့လာကြည့်ရင် သမ္မာမဂ္ဂင်ကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်သူဟာ အင်မတန်နည်းပါတယ်၊

ငါလုပ်နေတဲ့အလုပ်တွေဟာ အမှန်တွေပါလို့ သင်တွေးကောင်းတွေးပါလိမ့်မယ်၊ ဒါပေမဲ့ သင်လုပ်နေတဲ့ အလုပ်တိုင်းဟာ သင့်အတွက် သင့်မိသားစုအတွက် သင့်မိတ်ဆွေတွေအတွက် သင့်နိုင်ငံအတွက်ဖြစ်တယ်ဆိုတာကိုတော့ သင်မမေ့ပါနဲ့၊

ဗုဒ္ဓရဲ့ အဘိဓမ္မာအလိုအရ ငါ့ကိုယ် ငါဟာ ငါဥစ္စာဆိုတဲ့ အမြင်နဲ့ ပြုလုပ်မှုမှန်သမျှဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အလုပ်မျိုးမဟုတ်ပါဘူး၊ သင်ဟာဘယ်အချိန်မှာမဆို သခ်ါရဓမ္မဆိုတဲ့ တူညီတဲ့အမြင်မျိုးမြင်နိုင်အောင် ကြိုးစားရပါလိမ့်မယ်၊

ဗုဒ္ဓကဟောတယ်၊ သဗ္ဗေ သခ်ါရာ အနိစ္စာ တဲ့၊ သခ်ါရတရားတွေဟာ မမြဲဘူးတဲ့၊ ဒီဟောကြားချက်မှာ သဗ္ဗေသခ်ါရာ ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ အနိစ္စာဆိုတဲ့ စကားလုံးနှစ်လုံးကို သင်သတိပြုရပါလိမ့်မယ်၊ သင်မြင်သမျှ ကြားသမျှအရာအားလုံးဟာ သခ်ါရတရားတွေပါ၊ သူတို့ဟာ မမြဲကြပါဘူး၊ သခ်ါရတရားထဲမှာ ငါဆိုတာမရှိသလို ငါ့ဥစ္စာဆိုတာလည်းမရှိပါဘူး၊ ခိုင်မြဲတဲ့ အရာဆိုတာလည်း မရှိပါဘူး၊

ပြီးတော့ ဗုဒ္ဓကဟောသေးတယ်၊ စရံဝါ ယဒိဝါ တိဋ္ဌံ နိသိန္နော ဥဒဝါ သယံ၊ ပသာရေတိ သမိဉ္ဇေတိ ဧသာ ကာယဿ ဂ္ဂဉ္ဇနာတဲ့၊ သွားနေတာ ရပ်နေတာ ထိုင်နေတာ လဲလျောင်းနေတာတွေဟာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်ဘူး၊ နာမ်ရုပ်တို့ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေတဲ့၊ တကယ်တော့ နာမ်ရုပ်ရဲ့သဘာဝကို မြင်အောင်ကြည့်နိုင်မှ သမ္မာဒိဋ္ဌိအစစ်အမှန်ဖြစ်ပါတယ်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ရင် သမ္မာသင်္ကပ္ပစတဲ့ မဂ္ဂင်တွေလည်း ဖြစ်နေပါပြီ။

သမ္မာမဂ္ဂင်တွေဖြစ်နေချိန်မှာ အမြင်မှားမှုဆိုတဲ့ ဒိဋ္ဌိကိလေသာကို သင်ပယ်နိုင်ပါတယ်၊ ရုပ်နာမ်တွေဟာမမြဲဘူးလို့ သိလိုက်တဲ့အချိန်မှာ တဏှာကိလေသာကို သင်ပယ်နိုင်ပါတယ်၊ ဒိဋ္ဌိစွဲနဲ့ တဏှာစွဲ ကင်းစင်သွားပြီဆိုရင် သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသ တရားတွေ ဘယ်တော့မှ ဖြစ်မှာမဟုတ်တော့ပါဘူး၊ အဲဒီအချိန်မှာ သင့်ရဲ့စိတ်ဟာ သိပ်ကို ငြိမ်းချမ်းနေပါတယ်။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ ပါဠိတော် ဣန္ဒိယကထာအလိုအရ ဣန္ဒြေငါးမျိုးတို့ရဲ့ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း သာယာဖွယ်ကောင်းခြင်း အပြစ်တင်ထိုက်ခြင်း လွတ်မြောက်နိုင်ခြင်း သဘောတွေကို မသိနိုင်ဘူးဆိုရင် သမဏလို့ခေါ်တဲ့ ငြိမ်းချမ်းမှုရှိတဲ့သူလို့ မခေါ်နိုင်ဘူးတဲ့၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ငြိမ်းချမ်းမှုဖြစ်ကြောင်း သမ္မာမဂ္ဂင်တရား ရှစ်ပါး သူ့မှာမရှိလို့ပဲ၊ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကိုကျင့်ရင် အရိယမဂ်လို့ခေါ်တဲ့ လောကုတ္တရာမဂ္ဂင်ကို ရနိုင်ပါတယ် လောကုတ္တရာမဂ်ကို ရရင် ပြည့်ဝတဲ့ ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရနိုင်ပါတယ်။

ဒါ့ကြောင့် သမ္မာမဂ္ဂင်လို့ခေါ်တဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ဟာ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖြစ်စေတဲ့ ကျင့်စဉ်ပါ၊ ဒါ့ကြောင့် ငြိမ်းချမ်းမှုကိုလိုလားတဲ့ အထူးသဖြင့် စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှုကို လိုလားတဲ့ လူသားတိုင်းဟာ သမ္မာမဂ္ဂင်လို့ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကို မလွဲမသွေ ကျင့်ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လောကသားအားလုံး သမ္မာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနဲ့ ပြည့်စုံနိုင်ကြပါစေ၊
လောကသားအားလုံး ဝိပဿနာ ကျင့်စဉ်ကို ကျင့်နိုင်ကြပါစေ၊
လောကသားအားလုံး ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရနိုင်ကြပါစေ။

ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ မျက်မှောက်ကမ္ဘာကြီးအပေါ် အကျိုးပြုသက်ရောက်မှု

ဘဒ္ဒန္တဆေကိန္ဒ
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒဗုဒ္ဓ
သာသနာပြုတက္ကသိုလ်

ကောင်းသောနေ့ပါ ဓမ္မမိတ်ဆွေအပေါင်းတို့....

မြန်မာနိုင်ငံကြီးရဲ့မြို့တော်ဖြစ်တဲ့ ရန်ကုန်မြို့မှာ ယနေ့ကျင်းပတဲ့ ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီး မှာ "ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ ယနေ့မျက်မှောက်ကမ္ဘာကြီးအပေါ် အကျိုးပြုသက်ရောက်မှု" ဆိုတဲ့ စာတမ်းကို တင်ပြခွင့်ရတဲ့အတွက် ကျွန်ုပ်အနေနဲ့ အထူးပဲ ဝမ်းမြောက်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ရှင်တော်ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူပြီးတာ နှစ်ပေါင်း ၂၅၄၈ နှစ်ရှိခဲ့ပါပြီ။ ယနေ့ကမ္ဘာကြီးဟာလည်း Information Technology ခေတ်ကြီးအတွင်းကို ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်လို့ နေခဲ့ပါပြီ။ ကျွန်ုပ်တို့ မိုတင်းနေထိုင်နေကြတဲ့ မျက်မှောက်ကမ္ဘာကြီးဟာလည်း ထူးထွေဆန်းပြားတဲ့ နည်းပညာတွေနဲ့ သတင်းကွန်ယက် စနစ်တွေကြောင့် ကမ္ဘာရွာကြီးတစ်ရွာအသွင်အနေနဲ့ နေထိုင်မှုပုံစံတွေ ပြောင်းလဲလို့ လာခဲ့ပါပြီ။ ကွန်ပျူတာ အသုံးပြုမှုစနစ်ဆိုတဲ့ အလွန်ပြင်းထန်တဲ့ လုပ်ငန်းစွမ်းအားကြီးဟာ အကျွန်ုပ်တို့ လူသားတွေကို စက်ရုပ်လူသားဆိုတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဆီကို မောင်းနှင် ပို့ပေးနေပါတယ်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ရှင်တော်ဘုရား ပွင့်တော်မမူခင်နဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရှင်တော်ဘုရား မျက်မှောက် ထင်ရှားရှိစဉ် ခေတ်အခါတွေမှာလည်း လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းကြီးဟာ ဘာသာတရား အသီးသီးရဲ့ မွန်မြတ်တဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်မှုအောက်မှာ အဆင့်အတန်း သိက္ခာရှိရှိ ကျက်သရေပြည့်စုံစွာနဲ့ စီးဆင်းလာခဲ့ပါတယ်။ ဘာသာရေးဆိုတဲ့ အဖွဲ့အစည်းများရဲ့ အမည်နာမနဲ့ အခေါ်အဝေါ်သင်္ကေတတွေ ကွဲပြားကောင်း ကွဲပြားနိုင်ပေမယ့် ဘာသာတရားတိုင်းဟာ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းကို လမ်းညွှန်မှု ပေးခဲ့တာချည်းပါပဲ။

လူသားများဟာ ကိုယ်ကျင့်တရားနဲ့ စိတ်ဓါတ်ရေးရာ ဖွံ့ဖြိုးမှုစွမ်းအားများကို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်တဲ့ အရည်အချင်းကောင်းတွေ အများကြီးရှိကြတဲ့သူတွေပါ။ တစ်ကမ္ဘာလုံး အတိုင်းအတာနဲ့ လူသားတစ်ဦးချင်းစီရဲ့ တန်ဖိုးတွေကို မြှင့်တင်မယ်ဆိုရင် စိတ်ဓါတ်ရေးရာ လမ်းညွှန်ဆရာအဖြစ် ကိုယ်ကျင့်တရားကို အခြေခံထားဖို့ လိုအပ်လှပါတယ်။

ရွှေ့လျားနေတဲ့ အချိန်နဲ့အတူ ကာမဂုဏ်စည်းစိမ်ချမ်းသာကိုသာ လိုလားတပ်မက်တဲ့ ဆန္ဒက တွန်းတင်ပေးတဲ့ လမ်းမကြီးပေါ်ကို ရောက်နေရတဲ့ လူသားတွေဟာ မိမိတို့ရဲ့ အလိုအာသာ ပြည့်ဝဖို့ အတွက်သာ နေ့မအား ညမအား တစ်နေကုန် တစ်နေခမ်း အဆုံးမရှိတဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို ဆန်းသစ်တီထွင် ဖန်တီးလုပ်ကိုင်ရင်းနဲ့ပဲ ဘဝရဲ့တန်ဖိုးရှိတဲ့ အချိန်တွေကို ဖြုန်းတီးပစ်ခဲ့ကြရပါတယ်။ ကမ္ဘာလူသားတွေဟာလည်း အဲဒီသိပ္ပံဖန်တီးမှုများဆိုတဲ့ အံ့ဖွယ်သရဲ လုပ်ငန်းကြီးတွေအပေါ်မှာပဲ အလွန်သာယာနေကြပါတယ်။ ဒီဖန်တီးမှုကြီးကသာ ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းဆိုတဲ့ အခြေခံလိုအပ်ချက်တွေ မပြည့်မစုံ ချို့ချို့တဲ့တဲ့ဖြစ်နေရတဲ့ ရုပ်ပစာန၊ ရုပ်ဝတ္ထုဥစ္စာစားပေးနေတဲ့ လူ့ဘောင်လောကကြီးဆီကို အရှိန်ပြင်းပြင်းနဲ့ တွန်းပို့နေခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ပဲ လူသားတွေက ခေတ်ရေစီးကြောင်းတိုးတက်မှုဆိုတဲ့ အလျင်ကြီးကို အမှီလိုက် မျောပါနိုင်ဖို့ ကွန်ပျူတာ အသုံးချမှုစနစ် လုပ်ငန်းဘောင်

အတွင်း အံဝင်ဂွင်ကျဖြစ်အောင် ရုန်းရင်းကန်ရင်း လှုပ်ရှားရင်းနဲ့ တဖြည်းဖြည်း လူစက်ရုပ်တွေ ဖြစ်မှန်း မသိပဲ စက်ရုပ်ခေတ်ဆီကို ဆိုက်ရောက်လို့လာခဲ့ပါပြီ။

လူသားစင်စစ်တွေရဲ့ အခြေခံရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်တွေဆိုတာ ရှိပါတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ စားသောက်ရေး၊ နေထိုင်ရေး၊ ဝတ်ဆင်ရေးနဲ့ ကျန်းမာရေးတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ နေ့စဉ် လိုအပ်ချက် ဒီလေးမျိုးဖြည့်ဆည်းမှုကပဲ လူသားတွေကို လှုပ်ရှားစေခဲ့ပါတယ်။ အချိန်တရားဟာ လျင်လျင်မြန်မြန်ပဲ လောကကို နှစ်သက်သာယာမှုရဲ့ တောင်းဆိုချက်တွေနဲ့အတူ ရှေ့ကိုရွေ့လျားနေကြတဲ့အခါ လူသားတွေဟာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် အထက်တန်းကျကျ အဆင့်မြင့်ရေး စီးပွားရေး ပြည့်စုံရေး၊ ကျော်စောမှုပါဝါအာဏာ ဆိုတဲ့ ဟန်ဆောင်မှုရည်မှန်းချက်ကို ဦးတည်ပြီး အပြိုင်အဆိုင် တိုက်ပွဲဝင်နေကြပါတယ်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ရှင်တော်ဘုရားရဲ့ အဆုံးအမအနေနဲ့ကတော့ အဲဒီရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်တွေက ပြီးပြည့်စုံမှုဆိုတာ မရှိနိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ချမ်းသာမှုရရှိဖို့နဲ့ လွတ်မြောက်မှုလမ်းစဆီကို ဦးတည်နိုင်ဖို့ အတွက်တော့ အသုံးလိုတဲ့ ကိရိယာတန်ဆာပလာတွေသာဖြစ်ပါတယ်။

ယခုမျက်မှောက်ကမ္ဘာကြီးမှာ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ နိစ္စဓုဝမြင်နေရတဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေဟာ စက်ရုပ်လူသားစနစ်ကြီးရဲ့ အောက်မှာပဲ ရောက်ရှိနေပါတယ်။ စိတ်တင်းကျပ်မှု စိတ်ဖိစီးမှုတွေကို ကုစားနိုင်ဖို့ အတွက် ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တွေကို ရှာဖွေပေးနေရတဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေနဲ့သာ ဘဝကို ဖြည့်ဆည်းပေးနေရပါတယ်။ လူသားတွေဟာ မိုးလင်းကနေ မိုးချုပ်ဆိုသလိုပဲ သူတို့ရဲ့ တန်ဖိုးကြီးလှတဲ့ အချိန်တွေကို သူတို့ရဲ့ စီးပွားရေးနယ်ပယ်ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေအပေါ် စိတ်ဝင်တစား ထားရှိခြင်းနဲ့သာ ဖြုန်းတီးပစ်နေပါတယ်။ အသိဉာဏ်တွေ အားနည်းပြီး၊ ဘာသာရေးအကျိုးသက်ရောက်မှုတွေအပေါ် လူသားတွေရဲ့ တွေးတောဆင်ခြင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု အခွင့်အလမ်းအတွက် အချိန်ပေးနိုင်မှုမရှိကြပါဘူး။ အထူးအားဖြင့်ကတော့ လူနေမှုဘဝကြီးတစ်ခုလုံးကို တိုးတက်စေနိုင်ဖို့ အသုံးချနိုင်တဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမကိုတော့ သိဖို့ရာအတွက် အခွင့်အရေး အလွန်နည်းပါးကြပါတယ်။

အများအားဖြင့် လူတွေဟာ "ISM" ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို ကြားလိုက်တာနဲ့ ကန့်လန့်ကာချကာ တံခါးပိတ်လုပ်ချင်ကြတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ "ISM" အားလုံးကား အတူတူပါပဲ။ သက်ဆိုင်ရာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်ချည်းပါပဲဟု ထင်ကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အတိအကျပြောရင် ဗုဒ္ဓတရားဟာ "ISM" မဟုတ်ပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဗုဒ္ဓတရားဟာ သဘောတရားရေးသက်သက်စနစ်နဲ့ပဲ တည်ဆောက်ထားတာမဟုတ်လို့ပါ။ ဗုဒ္ဓတရားဟာ မြင့်မြတ်တဲ့ဘဝပညာ၊ မှန်ကန်တဲ့ ဘဝနေနည်းနဲ့ စင်စစ်ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ဘဝအခြေအနေတို့ကို အထောက်အကူပြုပါတယ်။ သဘာဝအားဖြင့် သတ္တဝါတိုင်းဟာ ကောင်းမွန်လုံခြုံတဲ့ဘဝကို တောင့်တကြတာပါပဲ။ ဒါ့ကြောင့် ဒါဟာ လိုအပ်တဲ့ ဘုံပန်းတိုင်တစ်ခုဖြစ်လာပါတယ်။ သို့သော်လည်း ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကို ချဉ်းကပ်တဲ့လမ်းကြောင်းက ပန်းတိုင်ကိုဦးတည်ရာကနေ ဒုက္ခပင်လယ်ဝေးရာဆီသို့ သွေဖီသွားပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ သတ္တဝါတွေကို တွေဝေမှုမောဟက ဖုံးကွယ်ထားလို့ပါပဲ။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရရင် တွေဝေမှု အမှန်မသိမှု မောဟဟာ ခံစားရတဲ့ ဒုက္ခအားလုံးအတွက် တာဝန်ရှိပါတယ်။

စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကျင့်တွေက နည်းနေမယ်ဆိုရင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဘဝနေနည်းတွေနဲ့ အကျွမ်းတဝင် ဖြစ်နေတဲ့ ချမ်းသာသူများဟာ စိတ်ချမ်းသာမှုကို မရနိုင်ပါဘူး။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အသိဉာဏ်

ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းလမ်းတွေ ပျောက်ဆုံးနေသူဟာ ဥစ္စာဓန ကျော်ကြားထင်ရှားမှုနဲ့. သြဇာအာဏာတွေကို သေးသိမ်တဲ့နည်းတွေ သူရဲ့ပိုင်ဆိုင်မှုတွေသုံးပြီး ရယူနိုင်ပါတယ်။ လူသားတွေဟာ ကောင်းမွန်တဲ့ အထောက်အပံ့တွေကို စိတ်ပိုင်းအရရော ရုပ်ပိုင်းအရပါ လိုအပ်တယ်ဆိုတာ အထူးပြောဖို့ မလိုပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ရုပ်နာမ် စနစ်ပါတဲ့ ဖွဲ့စည်းထားပုံပါပဲ။ ရုပ်ဝတ္ထုရုရှိမှု နည်းလမ်းများဖြင့် ဘဝဖြည့်ဆည်းမှုဟာ စိတ်တည်းဟူသော ရေမရှိလို့ လုံးဝခန်းခြောက်နေတဲ့ ကန်နဲ့တူပါတယ်။ ကန်ဆိုတဲ့ စကားလုံးမှာ ရေရောမြေသားပါ အကျုံးဝင်ပါတယ်။ တစ်ခုမရှိရင် တစ်ခုက မရှိနိုင်ပါဘူး။ ထိုနည်းတူစွာ လူဟာ စိတ်ပိုင်းရော ရုပ်ပိုင်းပါ ဖွံ့ဖြိုးဖို့ လိုပါတယ်။ သို့မှသာ အခြေခံစိတ်ရုပ် ရေကန်မှ လောကကို အလှဆင်မယ့် ဉာဏ်ပညာကြာပန်း ပွင့်လာနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျေနပ်မှုရရှိခြင်းသက်သက်ဟာ ပန်းတိုင်မဟုတ်ပါ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ တိရစ္ဆာန်တွေမှာလည်း ဒီအဆင့် ဒါမှမဟုတ် ဒီလောက်နီးနီးအဆင့်ကို ရရှိနိုင်လို့ပါပဲ။ လိုအပ်ချက်လေးမျိုးကို ကျေနပ်နေရုံလောက်ဆိုရင် လူသားတွေရဲ့ ဘဝဟာလဲ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်ဖြစ်တဲ့ တိရစ္ဆာန်ထက် ဘာမှပိုပြီးမကောင်းပါဘူး။ ခံစားမှုဆိုင်ရာအဆင့်ကို တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုဆိုင်ရာ အဆင့်တို့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့်တို့ ဆိုတာတွေလည်း ရှိပါသေးတယ်။

ခံစားမှုအဆင့်နဲ့. ပတ်သက်လို့ကတော့ လူတွေဟာ ကြိုက်မကြိုက်ဆိုတာတွေကို ပိုပြီးအလေးထားကြပါတယ်။ လူပ်ရှားမှုအားလုံးဟာ စိတ်ခံစားမှုက တိုက်ရိုက်ထုတ်လွှင့်လိုက်တာဖြစ်ပါတယ်။ အကျိုးသက်ရောက်မှုဟာ မှားယွင်းတဲ့ဆင်ခြင်မှု ဒါမှမဟုတ် မှားယွင်းတဲ့အသိကို ဦးတည်နိုင်ပါတယ်။ အဆင့်နိမ့်သတ္တဝါများဟာလည်း သူတို့ရဲ့. နေ့စဉ်ဘဝကို ဒီလိုပဲ ဖြတ်သန်းကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအဆင့်ဟာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအဆင့်ထက် မပိုပါဘူး။ ဒုတိယအဆင့်ကတော့ တွေးခေါ်မြော်မြင်မှု ဆိုင်ရာ အဆင့်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဆင့်မှာ လူတွေဟာ တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုများ၊ ဉာဏ်ပညာဖွံ့ဖြိုးစေမည့်အရာများကို သင်ယူမှုများကို အလေးထားပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ စာပေရဲ့ရသကို ခံစားနိုင်လာလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ဆုံးအဆင့်ကတော့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးမှု အဆင့်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဆင့်ကို ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာအဆင့်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကိုယ်ကျင့်သီလနဲ့. ပတ်သက်နေလို့ပါပဲ။ ကိုယ်ကျင့်သီလဟာ သနားကြင်နာမှု စာနာထောက်ထားမှု မေတ္တာတရားထားရှိမှု နားလည်သဘောပေါက်မှုတို့နဲ့.လည်း ဆက်စပ်လျက်ရှိပါတယ်။ တရားမျှတမှု သမာသမတ်ကျ ဆက်ဆံမှုတို့နဲ့. လည်း နီးနွယ်ပါတယ်။

ကိုယ်ကျင့်စည်းကမ်းမရှိရင် ကမ္ဘာကြီးဟာ စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာ အဆုံးသတ်တဲ့ ပဋိပက္ခတွေထိပ်တိုက်တိုးမှုတွေနဲ့. ရင်ဆိုင်ရပြီး ဗရုတ်သုတ်ခဖြစ်နေမှာသေချာတယ်။ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ချိုးဖောက်မှု ဒါမှမဟုတ် ကိုယ်ကျင့်တရားပျက်ပြားမှုဟာ တပ်မက်မှု မုန်းတီးမှုနဲ့. မသိနားမလည်မှုတို့အတွက် တွန်းအားဖြစ်ပါတယ်။ လူသားတစ်ယောက်ရဲ့အရည်အသွေးနဲ့. အဆင့်အတန်းဟာ သူ့ရဲ့. ကိုယ်ကျင့်တရားကို ထိန်းသိမ်းပေးမဲ့ စည်းကမ်းစည်းမျဉ်း ဥပဒေသများကို လိုက်နာမှုအပေါ်မှာ မူတည်ပါတယ်။ သီလမရှိရင် လူသားဟာ ကာမဂုဏ်အာသာလောက်နဲ့. ကျေနပ်နေတတ်တဲ့ တိရစ္ဆာန်အဆင့်ကို လျော့ကျသွားပါလိမ့်မယ်။ ဒါ့ကြောင့် သီလဟာ လူ့အဆောက်အအုံကြီးတစ်ခုလုံးရဲ့. မရှိမဖြစ်လိုအပ်တဲ့ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်အရဆိုရင် ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သူဖြစ်တဲ့ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ဟာ

သီလဆိုတဲ့ ကိုယ်ကျင့်စည်းကမ်းတွေ၊ စိတ်တည်ကြည်ခိုင်ခန့်မှုတွေ ထိုးထွင်းသိမြင်မှုနဲ့ နားလည်မှုဆိုတဲ့ ပညာတရားတွေကို ကိုယ်တိုင်ကျင့်သုံးသူ ဖြစ်သင့်ပါတယ်။

ဆိုးယုတ်တဲ့စိတ်တွေကို သန့်စင်ဖို့အတွက် တရားဘာဝနာပွားများခြင်းကို မဖြစ်မနေ ကျင့်ကြရပါမယ်။ ငြိမ်းအေးမှုပွားများခြင်းနှင့် ထိုးထွင်းသိမြင်မှုပွားများခြင်းဆိုပြီးတော့ ပွားများခြင်း နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။ အာရုံတစ်ခုတည်းကို စူးစိုက်တဲ့ သမထဘာဝနာနည်း လေးဆယ်ထဲ တစ်ခုခုကို အသုံးပြုပြီး ပွားများမယ်ဆိုရင် အားကောင်းတဲ့ စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှုအကျိုးကို ရရှိနိုင်ပါတယ်။ သမထဘာဝနာရဲ့ ထိုးထွင်းသိမြင်တဲ့ ပညာ(ဝိပဿနာ)ကိုတော့ မဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သမထဟာ ပညတ်အရာသာ ဖြစ်လို့ပါပဲ။

ဝိပဿနာဘာဝနာကတော့ မှန်မှန်ကန်ကန် သဘောပေါက်မှုဆိုတဲ့ ပညာကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါတယ်။ ဝိပဿနာက အရှိကို အရှိအတိုင်း မြင်နိုင်ဖို့ သမာဓိကို အသုံးချပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာကို လက်တွေ့ပွားများသူတစ်ယောက်အတွက် အထူးသတ်မှတ်ထားတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံဆိုတာ မလိုသလို တရားကျင့်သုံးဖို့ သီးသန့်ပတ်ဝန်းကျင်လည်း ဖန်တီးဖို့ မလိုပါဘူး။ တွေ့ကြုံသမျှ ရုပ်နာမ်တရားတွေကို သတိကပ်ပြီး ထိုးထိုးဖောက်ဖောက် မြင်နိုင်အောင် ကိုယ့်ကိုယ်ကို လေ့ကျင့်ပေးဖို့ လိုပါတယ်။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးလုံးရဲ့ သဘာဝဟာ ထာဝရပြောင်းလဲနေခြင်း၊ မမြဲခြင်းဆိုတာမှတစ်ပါး အခြားဘာမှမရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် မမြဲတဲ့တရားအားလုံးဟာ ဆင်းရဲခြင်းနဲ့ အစိုးမရခြင်း ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်တွေကိုလည်း ညွှန်ပြနေပါတယ်။ တစ်စုံတစ်ခုသောတရားကို မှန်မှန်ကန်ကန် သဘောပေါက်ဖို့ဆိုရင် ပထမအဆင့်အနေနဲ့ မှန်မှန်တွေးခေါ်ဆင်ခြင် သုံးသပ်နိုင်မှု စွမ်းအားလိုပါတယ်။ တစ်ခါ မှန်မှန်ကန်ကန်တွေးခေါ်သုံးသပ်နိုင်မှုကို လေ့ကျင့်ယူနိုင်ဖို့ မှန်မှန်ကန်ကန် လေ့လာဆည်းပူး သင်ယူမှုဟာ အင်မတန်အရေးကြီးပါတယ်။ ဒီလို ဆည်းပူးမှုဟာ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးမှုရဲ့ အသက်ပါပဲ။

ဗုဒ္ဓတရားဟာ လူတိုင်းအတွက် အလွန်တန်ဖိုးရှိတဲ့တရားပါ။ ဗုဒ္ဓတရားကို ဘာသာရေးရှုထောင့်တစ်ခုတည်းကနေ ကြည့်မနေဘဲနဲ့ တရားတော်ရဲ့ အရည်အသွေးကို လက်တွေ့စမ်းသပ်ကျင့်သုံးသင့်ပါတယ်။ ဒါမှသာလျှင် ဗုဒ္ဓတရားတော်မှာသာ တွေ့ရှိနိုင်တဲ့ အံ့ဩစရာကောင်းတဲ့ အကျိုးကျေးဇူးတွေကို ခံစားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန္ဒ၊ စိတ်ဆိုးရန်လိုမှု၊ နားလည်လွဲမှုတွေကြောင့် သာမန်လူတွေ(ပုထုဇဉ်)တွေဟာ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ မကောင်းတဲ့ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတွေကို ပြုလုပ်နေကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူတွေဟာ သူတို့ရဲ့ နေ့စဉ်ဘဝတွေထဲက မကောင်းတဲ့တရားတွေကို ပယ်နိုင်ရန် ကောင်းမွန်အကျိုးရှိတဲ့ ရလဒ်တွေကို ရရှိကြမှာပါပဲ။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်တွေကို အကျဉ်းချုပ်လိုက်ရင် မကောင်းတာမှန်သမျှ ဘာမှမလုပ်နဲ့၊ ကောင်းတာမှန်သမျှ အကုန်လုပ်၊ စိတ်ထားဖြူစင်သန့်ရှင်းအောင်လုပ် ဒါပါပဲ။ ပထမစကားစုက ကိုယ်ကျင့်တရား သီလကို ကိုယ်စားပြုပြီး ဒုတိယစကားစုက စိတ်တည်ငြိမ်အောင် ချမ်းသာမှု သမာဓိကို ကိုယ်စားပြုပါတယ်။ တတိယစကားစုကတော့ ကမ္ဘာငြိမ်းချမ်းရေးကို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်တဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတွေကို လက်ဆင့်ကမ်းဝေငှကြဖို့ တာဝန်ဟာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တပည့်တွေအပေါ်မှာ ရှိပါတယ်။

ရဟန်းတော်များနဲ့ သီလရှင်များက ခေါင်းဆောင်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပြီး တရားတော်များကို လေ့လာဆည်းပူးခြင်း၊ လက်တွေ့ကျင့်ကြံခြင်းတွေမှာ စံနမူနာဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ ဒါယကာ ဒါယိကာမများဟာ တရားတော်တွေကို တိတိကျကျ ဆောက်တည်လိုက်နာသင့်ပါတယ်။ ဒါမှသာလျှင် မျိုးဆက်သစ်လူငယ်တွေက တန်ဖိုးထား အတုယူလာကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူငယ်တွေအားလုံး လက်ခံကျင့်သုံးကြမယ်ဆိုရင် သူတို့တွေဟာ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ သာယာတဲ့ လူ့ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်မည့် ကမ္ဘာသားကောင်း သမီးကောင်းတွေ ဖြစ်လာကြပါလိမ့်မယ်။

ဆိုတော့ ဒီတာဝန်ကို ဘယ်အချိန် ဘယ်အခါမှာ စတင်ဆောင်ရွက်ရမှာလဲ၊ အချိန်တောင် တော်တော်နောက်ကျနေပါပြီ။ ဘိုးဘွားဘီဘင်တွေ လုပ်ခဲ့သလိုပါပဲ။ ကူညီပေးမဲ့လက်တွေကို ခုချက်ချင်းပဲ ကမ်းသင့်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်ကတော့ ကျွန်ုပ်ရဲ့လက်တွေကို ကမ်းပေးနေပါတယ်။ ဒီအတွက် အရမ်း ဝမ်းသာတယ်။ မော်ဘီမှာရှိတဲ့ ကျွန်ုပ်ရဲ့ ဓမ္မဒူတကျောင်းမှာ ရှစ်နှစ်ကနေ နှစ်ဆယ့်ငါးနှစ် အတွင်းမှာရှိတဲ့ အရွယ်စုံကလေးငယ်တွေအတွက် တရားစခန်းတွေ ဖွင့်ပေးပါတယ်။ နွေရာသီကျောင်းပိတ်ရက်တွေမှာပါ ကလေးတွေဟာ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် နေထိုင်ကြပြီး တရားဓမ္မတွေကို နာကြားကြပါတယ်။ တစ်ဦးချင်းဆိုင်ရာ အပြုအမူကောင်းတွေ ယနေ့ခေတ်မီကမ္ဘာကြီးနဲ့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆက်ဆံနိုင်တဲ့ နည်းနာတွေကို သင်ယူကြပါတယ်။

ကျွန်ုပ်ရဲ့ အတွေ့အကြုံအရဆိုရင် တော်တော်ကို အားရစရာကောင်းတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကလေးတွေဟာ တရားပတ်တွေကို ဆက်ကာဆက်ကာ စိတ်အားထက်ထက် သန်သန်နဲ့ ဝင်ရောက်နေကြလို့ပါပဲ။ သူတို့လေးတွေရဲ့ စိတ်သဘောထားတွေ ပြုမူဆက်ဆံပုံတွေ၊ အကျင့်စရိုက်တွေ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာတာ တွေ့ရတော့ သူတို့ရဲ့မိဘတွေလည်း သိပ်ကိုဝမ်းသာ ပီတိဖြစ်ကြပါတယ်။ မိဘနဲ့သားသမီး ဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်က ပြဿနာတွေကို ဖြေရှင်းရာမှာ ဒီကလေး တွေဟာ နမူနာကောင်းတွေဖြစ်လာတယ်။ ပြီးတော့ တခြားဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်တွေမှာလည်း တရား စွမ်းရည်တွေကို တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်နဲ့အသုံးချဖို့ ယုံကြည်မှုအပြည့် ရှိနေကြလိမ့်မယ်ဆိုတာလည်း ဒီကလေးတွေပဲ သက်သေပြနေပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်မတိုင်မီနဲ့ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်အချိန်တွေကဆိုရင် ကမ္ဘာလောကကြီးဟာ ငြိမ်းချမ်းပြီး ညီညွတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်ုပ်ကတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်တွေကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း ကျင့်ကြံခြင်းဖြင့် အားလုံး အတွက် ပျော်ရွှင်စရာကောင်းတဲ့ တိုးတက်ငြိမ်းချမ်းနေတဲ့ ဘုံဗိမာန်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်လာလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

ဓမ္မမိတ်တွေအပေါင်းတို့ ဓမ္မမိတ်ဆွေတို့ဟာ လက်လှမ်းမီတဲ့နေရာကနေ ဒီမြင့်မြတ်တဲ့ လုပ်ငန်း ရပ်ကြီးမှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြပါလို့ တိုက်တွန်းရင်းနဲ့ပဲ ကျွန်ုပ်ရဲ့ စာတမ်းကို နိဂုံးချုပ်ပါတယ်။

သတ္တဝါတိုင်း ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့ကြပါစေ။

သည်းခံနားထောင်တဲ့အတွက် ကျေးဇူးများစွာ တင်ရှိပါတယ်။

WELCOME TO THE WORLD BUDDHIST SUMMIT
WELCOME TO THE WORLD BUDDHIST SUMMIT

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ကိုယ်ကျင့်သီလအယူအဆနှင့် မျက်မှောက်ကမ္ဘာဆက်နွယ်မှု

ဒေါက်တာဇိနဗောဓိဘိက္ခု
ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် တွဲဘက်ပါမောက္ခ
စစ်တကောင်းတက္ကသိုလ်၊ စစ်တကောင်း
ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်

ကမ္ဘာ့အတွေးအခေါ်ပညာရှင်ကြီးများအနက် လူသားအားလုံးအဓိပ္ပါယ်ရှိပြီး ကောင်းမွန်လုံခြုံသော ဘဝရရှိရေးအတွက် ကိုယ်ကျင့်သီလစောင့်ထိန်းခြင်းသည် မလွဲမသွေ လိုက်နာရမည့်အချက်ဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ပြဟောပြောခဲ့သူမှာ ဘီစီ(၆)ရာစုနှစ်အတွင်းက ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ဂေါတမဗုဒ္ဓ ဖြစ်ပါသည်။

ညီမျှခြင်း၊ ထာဝရညီရင်းအစ်ကို စိတ်ထားရှိခြင်း၊ လူသားဆန်ခြင်း၊ အကြွမ်းမဖက်ခြင်းတို့သည် မြတ်ဗုဒ္ဓဟောကြားသည့် ကိုယ်ကျင့်သီလ၏ အနှစ်ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားသည် ကိုယ်ကျင့်သီလများကို စံနမူနာလက်တွေ့ လိုက်နာစောင့်ထိန်းခြင်းဖြင့် လူသားအားလုံး ရင်းနှီးချစ်ခင် ညီညွတ်သင့်မြတ်စွာ နေထိုင်နိုင်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် ပေါ်ထွန်းလာစေရန် မျှော်မှန်းခဲ့ပါသည်။

လူ့အဖွဲ့အစည်းဟူသောဝေါဟာရသည် မြတ်ဗုဒ္ဓအတွက် အလွန်လေးနက်သောသဘောဆောင်ပါသည်။ "သတ္တဝါဟူသမျှ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် အန္တရာယ်အပေါင်းမှ ကင်းဝေး၍ ချမ်းမြေ့ပျော်ရွှင်နိုင်ကြပါစေ" ဟူသော ဆုပေးစကားသည် သက်ရှိသတ္တဝါအားလုံး လုံခြုံစိတ်ချစွာနေထိုင်နိုင်သော ကမ္ဘာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ကို မျှော်မှန်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ကိုယ်ကျင့်သီလတွင် ထူးခြားသည့်အချက်(၃)ချက်ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

(က) အကြွမ်းမဖက်ရေးအခြေခံမူ

(ခ) မွန်မြတ်သော ဘဝဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ

(ဂ) ငါးပါးသီလ တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဤအချက်များသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ဖြစ်ပေါ်နေသည့် မညီမျှမှုများနှင့် ပြိုကွဲပျက်စီးနေခြင်းများကို တွန်းလှန်ရန်အတွက် လူသားတို့လိုက်နာရမည့်လူ့ကျင့်ဝတ်များ၏ အခြေခံအုတ်မြစ်များ ဖြစ်ပါသည်။[၁]

ဤအခြေခံမူများကို အကျဉ်းသဘောရှင်းလင်းဆွေးနွေးသွားခြင်းဖြင့် မျက်မှောက်ခေတ်ကမ္ဘာနှင့် ဤမူများမည်သို့ ဆက်နွယ်နေပုံကို ကျွန်ုပ်တို့ စဉ်းစားနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ခေတ်သစ်လူသားသည် ကြီးမားသော အကြပ်အတည်းနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ လူသားတွင် သူ၏ဆန္ဒနှင့်ဘဝကို ထပ်တူထပ်မျှ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် နည်းလမ်း ရှာမတွေ့သေးပါ။ ခေတ်သစ်လူသားဘဝတွင် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုနှင့် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှုတို့အကြား ကြီးမားသော ကွာဟချက်တစ်ခုရှိနေပါသည်။ ခေတ်သစ်လူသားအတွက် ဗုဒ္ဓသည် ကြီးမားသော အကူအညီဖြစ်နိုင်ပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏တရားတော်သည် တရားသေဝါဒမဟုတ်သလို လူသားသည် ငြိမ်းချမ်းမှုကို လိုအပ်ပြီး ထိုငြိမ်းချမ်းမှုရရှိရန်အတွက် လူတစ်ဦးချင်းအနေနှင့် ဖြစ်စေ၊ စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ ပြင်းပြင်းထန်ထန်ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရမည်ဟူသော အချက်မှတစ်ပါး အခြားမည်သည့် အာမခံချက်မှ

ပေးမထားပေ၊ အစဉ်အလာကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု ဘာသာတရားများ၏ မောင်းနှင်တံဖြစ်သော ဘုရားသခင်ဝါဒမှာပင် ဤအချက်ကို မရည်ညွှန်းနိုင်ခဲ့ပေ။

အပြစ်(အကုသိုလ်)များကို လွန်ကျူးခြင်းမပြု၊ တစ်ပါးသူ၏ သနားညှာတာခြင်းကိုလည်း မမျှော်လင့်၊ မမှီခို၊ ထာဝရဘုရား၏ မျက်နှာသာပေးမှုကိုလည်း မတောင့်တဘဲ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ရှင်သန်မှုနှင့် ဘဝကို ရရှိအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် လူသား၏ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် စွမ်းပကားအပေါ်၌သာ အားထားယုံကြည်ခြင်းသည် မြတ်ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်၏ အမာခံကိုယ်ထည်ဖြစ်ပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဒေသနာတော်များတွင် အလွန်ကျယ်ပြန့်နက်နဲသော သဘောတရားများ ပါရှိသော်လည်း အခြေခံရည်မှန်းချက်မှာမူ လူသားအားလုံး၏ အကျိုးစီးပွားအတွက်သာ ဖြစ်ကြောင်း မငြင်းကွယ်နိုင်ပါ။ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် သူ၏ဘဝတစ်လျှောက်လုံးတွင် တစ်ပါးသူများအတွက် ရှင်သန်ခဲ့သူဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ သူတစ်ပါးအကျိုးဆောင်ရွက်သယ်ပိုးခြင်းသည်ပင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကြီးကြယ်မြင့်မြတ်မှုနှင့် သူ၏ဘဝဒဿနအမြင် ရှင်သန်ထက်မြက်မှုတို့၏ လျှို့ဝှက်ချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ မိမိရင်နှစ်သည်းချာသားရတနာအတွက် အမြဲကြောင့်ကြစိုက်နေသော မိခင်တစ်ဦးပမာ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ဘုရားရှိခိုးဝတ်ပြုချိန်များတွင် သက်ရှိသတ္တဝါအားလုံးတို့အပေါ် မေတ္တာတရား ပို့လွှတ်ပွားများသင့်ကြပါသည်။ မြင့်မြတ်သော နှလုံးသားဖြစ်လာစေရန်နှင့် အမုန်းတရားကို ချေဖျက်ရန်အတွက် မေတ္တာတရားထက်ကောင်းမွန်သင့်မြတ်သော အခြားဆေးများမရှိပါပေ။ လူသားတို့၏ အနာဂတ်သည် မရပ်မနားဆောင်ရွက်နေရသည့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုတည်းအပေါ်တွင် မူမတည်ဘဲ စိတ်ရင်းစေတနာကောင်းများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် လေ့ကျင့်ပြုစုပျိုးထောင်မှုလည်း ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့တွင် ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်သုံးသပ်တတ်သောအမြင်နှင့် နှလုံးစိတ်ထားဖြူစင်ရေးကို လက်တွေ့နှင့် သဘောတရားအရပါ လေ့ကျင့်ပေးသည့် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုတစ်ရပ်ရှိရပါမည်။ ဤသည်ကို ထောင်စုနှစ်မတိုင်မီကပင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကပေးခဲ့ပြီး လူသားတို့၏ ရှင်သန်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုရရှိရေး၏ လျှို့ဝှက်ချက်သည် ဤအချက်ကို စိတ်ပါလက်ပါအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းပေါ်တွင် တည်မှီနေပါသည်။

အမှန်စင်စစ် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမမှာ ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့်စပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုမှုတွင် အဆုံးသတ်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဘဝရေးရာ ဒဿနဆိုင်ရာအဓိကအချက်မှာ တစ်ပါးသူများအားထိခိုက်နစ်နာမှုမရှိစေရန်သာမက ၎င်းတို့အပေါ် စိတ်ကောင်းစေတနာကောင်းများထားရန် အခြေခံအားဖြင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်ကို ထာဝရဘုရားဝါဒီများနှင့် ဘုရားမဲ့ဝါဒီများပါ မငြင်းနိုင်သကဲ့သို့ ငြင်းလည်း မငြင်းပယ်သင့်ချေ၊ ငြင်းပယ်ခြင်းဖြင့်လည်း လူသားများကို မပျက်စီးစေသင့်ပေ။

ခေတ်သစ်လူသားတို့ အမှန်တကယ်လိုအပ်နေသည်မှာ မိမိကိုယ်တိုင်ကောင်းနေရန်နှင့် တစ်ပါးသူများကောင်းလာစေဘို့အတွက် ကူညီသမှုပြုရန်ဖြစ်ပါသည်။ လူသားများတွင် ကောင်းမှုအတိနှင့် ပြည့်လျှမ်းနေသည်မှာ မြင်သာထင်သာ ရှိလှပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသခင်က သူ၏သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့် ကောင်းမှု၏ အနှစ်သာရသည် အလုပ်လုပ်မှုတွင်တည်သည်။ အသက်ရှင်နေထိုင်လိုမှုနှင့် တန်ခိုးဩဇာကြီးမာလိုမှုအပေါ်တွင်မတည်ဘဲ ပေးကမ်းလိုမှု၊ သူတစ်ပါးအကျိုးသယ်ပိုးလိုမှုနှင့် စိတ်အားထက်သန်မှုတို့အပေါ်တွင် တည်ကြောင်းညွှန်ပြခဲ့သည်။ ၂

ယခုတစ်ဖန် ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာအခြေခံမူများကို ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပါမည်။ ပထမဦးဆုံးအကြမ်းမဖက်ရေးဖြစ်ပါသည်။ အကြမ်းမဖက်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓ၏သဘောထားမှာ

လူသားအားလုံး အကြမ်းဖက်မှုကို ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ကြသည်။

အားလုံးသေခြင်းတရားကို ကြောက်ရွံ့ကြသည်။

မိမိကိုယ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ကိုယ်ချင်းစာတရားထားကာ တစ်ပါးသူအား သတ်ဖြတ်ခြင်းကို သော်လည်းကောင်း သတ်ဖြတ်စေရန်သော်လည်းကောင်း မပြုလုပ်သင့်ပေ ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် အကြမ်းဖက်မှုဟူသောစကားတွင် အခြားပုံစံများလည်းပါဝင်လျက်ရှိသည်ဟု ကျွန်ုပ်ဆိုလိုသည်။ အကြမ်းဖက်မှုမှာ လူသားများ၊ တိရစ္ဆာန်များနှင့် သဘာဝလောကတစ်ခုလုံးအား အန္တရာယ်ပြုခြင်း၊ နိမ့်ကျသွားစေခြင်း၊ လူသားအဖြစ်မှ ယုတ်လျော့သွားစေခြင်း သို့မဟုတ် ရိုင်းစိုင်းရက်စက်ခြင်းများဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အကြမ်းဖက်သူဆိုသည်မှာ သူ၏ ကာယကံမှု ဝစီကံမှုများဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍ သော်လည်းကောင်း၊ တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တရာယ်ပေးခြင်းသို့မဟုတ် သူ၏မနောအတွေးများတွင် အဆိုပါအန္တရာယ်ပြုလိုစိတ်များဖြင့် ပြည့်လျှမ်းနေသူကို ဆိုလိုပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သူ၏စေတောပရိယဉာဏ်တော်ဖြင့် ရှုမြင်ပြီး အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ပဋိပက္ခများကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း ပြိုကွဲပျက်စီးမည့် အကျိုးဆက်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ရန် ဒေသနာတော်အချို့ကို ဟောဖော်ညွှန်ပြတော်မူခဲ့ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အတွက် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အန္တိမပန်းတိုင်မှာ ဒုက္ခအပေါင်းချုပ်ငြိမ်းသည့် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်ပါသည်။ ဤရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်မှာ လက်ရှိဘဝမှာပင်ရနိုင်ရောက်နိုင်မည့် ပန်းတိုင်ဖြစ်ပြီး လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော အညစ်အကြေးများကို လုံးဝဥဿုံဖယ်ရှားခြင်းနှင့် ကမ္ဘာကြီး၏ ရှုမြင်နေကျ အမြင်ကို တော်လှန်ဖယ်ရှားလိုက်သည့် တရားနှင့် အတွေ့အကြုံတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို ရဖို့ရောက်ဖို့ဆိုလျှင် အကြမ်းဖက်လိုစိတ်နှင့် အကြမ်းဖက်လိုမှုဟူသည့် ကိလေသာအညစ်အကြေးများကို ဖယ်ရှားသုတ်သင်ပစ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် နိဗ္ဗာန်သည် အမြင့်မားဆုံးသော ကောင်းမြတ်သော ကိုယ်ကျင့်တရားပင်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် နိဗ္ဗာန်ကို လက်တွေ့ဘဝနှင့်ကင်းလွတ်ပြီး သိမြင်ရခက်သည့် အခြေအနေတစ်ရပ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့သွားရာလမ်းသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ သီးခြားဖြစ်သည်ဟု ရှုမြင်လျင်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်၏ အဓိပ္ပါယ်သည် အလွဲလွဲအမှားမှားဖြစ်သွားပါလိမ့်မည်။ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာသည် လက်တွေ့ဘဝပေါ်တွင် အခြေစိုက်ပါသည်။ အကြမ်းဖက်မှုသည် လူသားများကို အမှန်းတရားတိုးပွားစေပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းအား ပြိုကွဲစေနိုင်သည့်အတွက် ဖယ်ရှားသုတ်သင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ လူသားများအနေနှင့် ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်းစွာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားကို လွပ်လွပ်လပ်လပ် ကျင့်ကြံအားထုတ်နိုင်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် တည်ထောင်လိုပါက အကြမ်းဖက်မှုကို ရှောင်ကြဉ်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် နိဂုံးရေးသဘောဆန်သော မိမိကိုယ်မိမိကာကွယ်သည့် အကြမ်းဖက်မှုပြဿနာကို ဖော်ပြရပေလိမ့်မည်။ ပြည်တွင်း ပြည်ပမှ ခြိမ်းခြောက်မှုများခံနေရသော နိုင်ငံတစ်ခုအနေဖြင့် မိမိတိုင်းသူပြည်သားများကို ကာကွယ်ရန်လိုအပ်ချက်အရ အကြမ်းဖက်မှုလုပ်လျင် တရားသည်ဟု ပြောနိုင်ပါမည်လော၊ ဤအခြေအနေမျိုးသည် အကြမ်းဖက်မှုကို ရုံချမှုမပြုလုပ်ရမည့် အခြေအနေလော။ ဗုဒ္ဓစာပေကျမ်းဂန်များအရ ဤနေရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ခွဲခြားရှုမြင်သုံးသပ်တတ်ရန်ထောက်ပြထားသည်။ ဗုဒ္ဓစာပေများတွင် စစ်တပ်တစ်ခုလိုအပ်ခြင်းနှင့် ခုခံကာကွယ်ရန် အင်အားအသုံးပြုခြင်းကို လောကီလိုအပ်ချက်အဖြစ်ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော် "လောဘတဏှာစစ်ပွဲ"ကို ဂုဏ်တင်နေခြင်း မဟုတ်ဘဲ အကြမ်းဖက်မှုနှင့်စစ်ပွဲများကို (လူလောကစ၏)မြင့်မားသော တန်ဖိုးစံနှုန်းတို့အပေါ် အခြေခံ၍ ကြည့်မြင်ရန် တောင်းဆိုခြင်းသာဖြစ်သည်။ [၃]

အင်အားကို အင်အားဖြင့်သာရင်ဆိုင်ရလိမ့်မည်။ ဗုံးကို ဗုံးချင်း၊ လက်စားချေခြင်းကို လက်စားချေခြင်းဖြင့်သာ တုံ့ပြန်ကြလိမ့်မည်။ လက်တုံ့ပြန်ခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းမှုကို ဘယ်တော့မှ မပေးနိုင်၊ အကြမ်းမဖက်သည့် သူ၏တပည့်များအား ပေးသည့် ဗုဒ္ဓအဆုံးအမမှာ "ရန်ကိုရန်ချင်းမတုံ့လျင်းရာ၊ မေတ္တာဖြင့်သာရန်ကို အောင်နိုင်ရာ၏" ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။ မေတ္တာသည်သာ ခေတ်မီဗုံးများအတွက် အဖြေဖြစ်ပါသည်။ [၄]

ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမများနှင့် ပိုမိုဆီလျော်သည့် အမြင်တစ်ခုမှာ ရုပ်ဝတ္ထုလောကနှင့် လူသားများအပေါ် သြဇာအာဏာလွှမ်းမိုးလိုခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို မိမိကာကွယ်လိုခြင်းနှင့် အခြားသူများကို မိမိထက်နိမ့်ကျသည်ဟု ထင်ခြင်း၊ မိမိ၏ အတွေးအခေါ်အယူအဆကို ဖက်တွယ်ထားပြီး အခြားသူများ၏ အတွေးအခေါ်အယူအဆများကို ကဲ့ရဲ့ရွဲ့ချခြင်းတို့သည် တဏှာ၊ မာနနှင့် ဒိဋ္ဌိတို့တွင် အရင်းခံသည်ဟု ရှုမြင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ တဏှာ၊ မာနနှင့် ဒိဋ္ဌိတို့သည် ပပဉ္စတရားများဖြစ်ပြီး ပပဉ္စတရားသည် အတွေးအခေါ်များကို ချဲ့ကားတွေးမြင်ကာ လက်တွေ့ဘဝနှင့် ကင်းကွာသည့် ဝိပလ္လာသတရားများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းစေပါသည်။ နျူကလီးယားလက်နက်နှင့် ဓာတုလက်နက်များသည် လူများ၏ စိတ်ကူးများမှ ကြောက်မက်ဖွယ်ပေါ်ထွက်လာသည့် လက်နက်များသာဖြစ်ပါသည်။

အခြားတစ်ဘက်မှပြောရလျှင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြောင်းအချက်အနေနှင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံအများစုတွင် ဆင်းရဲသူများက ပို၍ဆင်းရဲလာကြခြင်းဖြစ်သည်။ ချမ်းသာသည့်နိုင်ငံများသည် ဆင်းရဲသည့်နိုင်ငံများအပေါ် အနိုင်ကျင့်၍ ပို၍ချမ်းသာလာကြသည်။ ဤသို့သောအခြေအနေများသည် အကြမ်းဖက်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီး တရားဥပဒေအရရော လက်နက်သုံး၍ပါ တားဆီး၍မရနိုင်ကြောင်း ဗုဒ္ဓစာပေများကသတိပေးထားပါသည်။ အရင်းခံအကြောင်းတရားကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်မှသာ ပိုမိုငြိမ်းချမ်းသော အခြေအနေများ ဖန်တီးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်သည် ကမ္ဘာကရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် အကြီးဆုံးသော စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်လာပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကမ္ဘာ့စီပွားရေးစနစ်ကြီးတစ်ခုလုံးကို အစမှစ၍ပြန်လည်ရေးဆွဲရန် ညွှန်ပြတောင်းဆိုနေသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို မလုပ်ရန် ဟန့်တားနေသော အတားအဆီးမှာ အမြတ်အစွန်းများရနေပြီး တန်ခိုးအာဏာနှင့် စည်းစိမ်ချမ်းသာအပြည့် ခံစားနေကြသော တန်ခိုးဩဇာနှင့် ဓနအင်အား တောင့်တင်းခိုင်မာသည့်နိုင်ငံများ၏ တဏှာလောဘပင်ဖြစ်သည်။

အထက်ပါတင်းမာမှုများအတွက် တစ်ဦးချင်းတုန့်ပြန်မှုမှာ လှုပ်ရှားမှုကင်းသော ဘဝအခြေအနေသို့ ဆုတ်ခွါလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤလုပ်ဆောင်ချက်ကို ဘီစီ (၆)ရာစုနှစ်အတွင်းတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ဘူးသည်။ နောက်ရာစုနှစ်များတွင်လည်း ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုဘာသာတရားများတွင် ပေါ်ထွန်းလာသည်ကိုတွေ့ရသည်။ သို့သော် လူ့ဘောင်ကို စွန့်ခွါခြင်းနှင့် လှုပ်ရှားမှုကင်းမဲ့ခြင်း၊ တပ်မက်မှုကင်းခြင်း(ဝိရာဂ)နှင့် ခံစားမှုကင်းမဲ့ခြင်းတို့ကို လွဲမှားစွာ အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူတတ်ကြသည်။ လူ့ဘောင်ကို စွန့်ခွါခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့အား လျော့ပါးစေရန်ရည်ရွယ်ပြီး လိုချင်သည့်ရလဒ်မှာ ခံစားမှုကင်းမဲ့ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ကရဏာတရားနှင့် မေတ္တာတရားများ ပိုမိုကြီးမားလာစေရန်ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဒုစရိုက်တရားများကို ရှောင်ကြဉ်ခိုင်းရုံသာမက သုစရိုက်တရားများ ရှင်သန်ကြီးထွားအောင် လုပ်ဆောင်ကြရန်အရေးကြီးပုံကိုလည်း ညွှန်ပြပါသည်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလမ်းစဉ်အတိုင်းကျင့်ကြံရန် ရဟန်းသံဃာများကိုသာမက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးကိုပါ တိုက်တွန်းတော်မူသည်။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာ

၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ

၂။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ

၃။ သမ္မာဝါစာ

၄။ သမ္မာကမ္မန္တ

၅။ သမ္မာအာဇီဝ

၆။ သမ္မာဝါယမ

၇။ သမ္မာသတိ

၈။ သမ္မာသမာဓိ တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် အကြမ်းဖက်မှုကမ္ဘာ၌ နေကြရသော ဗုဒ္ဓ၏ တပည့်သားတို့၏တာဝန်မှာ လှုပ်ရှားမှုကင်းမဲ့ခြင်း၊ နောက်ဆုတ်နေခြင်းနှင့် ခံစားမှုကင်းမဲ့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကို လေ့ကျင့် ပြုစုပျိုးထောင်၍ ကိလေသာတရားများကို ဖယ်ရှားပစ်ခြင်းဖြင့် ဘက်မလိုက်သော ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသော အသိအမြင်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချတတ်ကြရန်ဖြစ်ပေသည်။ အပြုသဘောဆန်သော အရည်အချင်းကောင်းများ မွေးမြူခြင်းဖြင့် ညီညွတ်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုကို ဖော်ဆောင်သွားရမည်။ အရေးအကြီးဆုံးမှာ ပစ်တင်ရှုတ်ချထိုက်သောကိစ္စမှန်သမျှကိုလည်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန်နှင့် ချီးကျူးထိုက်သော ကိစ္စမှန်သမျှကို ထုတ်ဖော်ချီးကျူးနိုင်ရန် အဆင်သင့်ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမများတွင် လေ့ကျင့်မှုများနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအစဉ်ကို ဖြေးဖြေးမှန်မှန်လုပ်ရန် အလေးပေးထားသည်။ ဖြေးဖြေးမှန်မှန်ပြုလုပ်ရမည့် ပထမအဆင့်မှာ ကိုယ်ကျင့်သီလပိုင်းဖြစ်ပြီး ငါးပါးသီလပေါ်တွင် အခြေခံသည်။ သီလငါးပါးလုံးသည် အမျိုးမျိုးသော အသွင်သဏ္ဌာန်ရှိသည့် အကြမ်းဖက်မှု လုပ်ရပ်များကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းနှင့် ဆက်သပ်လျက်ရှိသည်။ တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ခိုးယူခြင်း၊ မိန်းမသားများအပေါ် အနိုင်အထက်ပြုခြင်း၊ ကြမ်းတမ်းပြောဆိုခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲကာ မိမိကိုယ်ကို အကြမ်းဖက်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ [၅]

ပို၍အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ နိုင်ငံအလိုက်သော်လည်းကောင်း ကမ္ဘာတစ်ခုလုံးအတွက်လည်းကောင်း လူဦးရေပေါက်ကွဲမှုကို ကာကွယ်ရန် ဆင်နွှဲသည့် မွေးဖွားနှုန်းထိန်းချုပ်သည့် စီမံချက်ကိုချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်နေကြရာ၌ ငါးပါးသီလစောင့်ထိန်းခြင်းသည် ဤစီမံချက် အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာကပေးနိုင်သည့် ထူးခြားသောနည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးအတွက်သာမက အခြားအကျိုးကျေးဇူးများလည်း ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၏အဆုံးအမများသည် ဆရာဝန်တစ်ယောက်၏ ဆေးညွှန်းနှင့် ပမာတူပါသည်။ အဆုံးအမများသည် ခရီးသွားများကို လမ်းနှစ်လမ်းညွှန်ပြပေးပြီး လမ်းတစ်လမ်းသည် ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ဒုက္ခရောက်မည့်လမ်း၊ ကျန်တစ်လမ်းသည် ကြီးပွားတိုးတက်ပျော်ရွှင်စေမည့်လမ်းဖြစ်ပါသည်။ သွားမည့်လမ်းရွေးချယ်ရန်မှာ ခရီးသွားမည့်ပုဂ္ဂိုလ်က မိမိကြိုက်သည့်လမ်းကို မိမိဘာသာ ရွေးချယ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

သီလစောင့်ထိန်းခြင်း၏ လက်တွေ့အသုံးကျပုံကို ပြောလိုပါသေးသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော်တွင် အရက်သေစာသောက်စားခြင်းကဲ့သို့ မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲခြင်း၏ ဆိုးကျိုးများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအချက်သည်ယနေ့ခေတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်နေသော အခြားသော မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုများနှင့်ပါ အကျုံးဝင်ပါသည်။ အကယ်၍ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် သီလကို တိတိကျကျစောင့်ထိန်းနိုင်ပါက မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲခြင်းကို လုံးဝရှောင်ကြဉ်လာနိုင်ကာ ၎င်းအတွက်မူးယစ်ဆေးစွဲပြဿနာလည်း ရှိတော့မည်မဟုတ်ပေ။

ဗုဒ္ဓ၏ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ အဆုံးအမများကိုလိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် ရရှိမည့်ထင်ရှားသည့် အကျိုးကျေးဇူးမှာ လူကောင်းသူကောင်းဦးရေပမာဏ တိုးပွားလာခြင်းပင်ဖြစ်ပြီး အပြန်အလှန်အားဖြင့် လူဆိုးလူသွမ်းများ လျော့နည်းလာမည်ဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အဖြစ်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းတွင် မုန်းတီးမှုနှင့်ရန်လိုမှုများ လျော့နည်းကာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ကြည်မှုနှင့်ရင်းနှီးမှုများ ပိုမိုတိုးပွားလာပေလိမ့်မည်။ ဤသည်မှာ သီလစောင့်ထိန်းခြင်းနှင့် ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းမွန်ခြင်း ရှိလျင်ရှိသလောက် တိုးပွားလာမည်ဖြစ်သည်။

ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ပြောရလျင် သီလချိုးဖောက်ခြင်းသည် ထိတ်လန့်စိုးရိမ်ဘွယ်ကောင်းသည့် အရေးအခင်းများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ ခိုးမှု၊ လူသတ်မှု၊ လိမ်ညာမှု၊ မုဒိမ်းမှု၊ မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲမှုစသည့်အမှုများသည် နိုင်ငံတကာမှုခင်းများဖြစ်လာကာ ယနေ့မျက်မှောက်ကမ္ဘာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးအတွက် အလွန်အကျည်းတန်သည့် ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များ ဖြစ်နေပေသည်။[၆]

ဤလူမှုပြဿနာများသည် လူသားများ၏ ကိုယ်ကျင့်တရားချို့ယွင်းချို့တဲ့မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ လက်စွဲအဆုံးအမဖြစ်သော

> မကောင်းမှုမှန်သမျှရှောင်ကြဉ်ရန်
>
> ကောင်းမှုပြုလုပ်ရန်
>
> စိတ်ကိုဖြူစင်အောင်ထားရန် ဟူသော အဆုံးအမသည် လူသားတိုင်းလိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့်ကျင့်ဝတ်ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ အခြားအချက်တစ်ခုမှာ ဗြဟ္မဝိဟာရ ဟုခေါ်ဝေါ်သည့် မြင့်မြတ်စင်ကြယ်စွာနေသည့်ဘဝကို ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤကျင့်စဉ်တွင်လည်း ဗုဒ္ဓက ကိုယ်ကျင့်တရား၏ စစ်မှန်သောတန်ဖိုးကို လေးလေးနက်နက်စဉ်းစားကြရန်တိုက်တွန်းထားသည်။

ဗြဟ္မဝိဟာရတရားကို လက်တွေ့ကျကျပုံဖော်ရန်အတွက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ဗြဟ္မာဟူသော သဘာဝလွန်အယူအဆကို ပရမတ္ထတရားနှင့် နက်ရှိုင်းစွာထိတွေ့သည့် စစ်မှန်သော နယ်ပယ်အတွင်းသို့ ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်ခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည့် ဗြဟ္မဝိဟာရဖြင့် အစားထိုးသုံးစွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက အရာအားလုံးသည် တစ်ခုတည်းဖြစ်လျင် လက်တွေ့ကျသည့် အကောင်းဆုံးဒဿနမှာ အားလုံး၏ အကျိုးစီးပွားကို လိုလားရမည်ဖြစ်သည် ဟုညွှန်ပြခဲ့သည်။ ဤသို့ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်လျင် ဒြပ်မဲ့ ဗြဟ္မာ အယူအဆသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ ဦးဏှောက်မှတစ်ဆင့် ဟဒယနှလုံးသားအတွင်းသို့ ကိန်းဝပ်လာကာ ချစ်ခြင်းမေတ္တာများဖြင့် စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့နေပါလိမ့်မည်။[၇]

ဗြဟ္မဝိဟာရတွင် မြင့်မြတ်သော လိုက်နာကျင့်ကြံမှုလေးပါးပါဝင်ပြီး မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာနှင့် ဥပေက္ခာတရား တို့ဖြစ်ပါသည်။

မေတ္တာဟူသည် သက်ရှိသတ္တဝါအားလုံးအပေါ် အကန့်အသတ်မဲ့သော ချစ်ခြင်းတရားထားရှိပြီး ဒေါသနှင့် ဗျာပါဒတရားတို့၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သည့် တစ်ပါးသူများအား ချမ်းသာပျော်ရွှင်စေလိုသည့် ဆန္ဒဖြစ်ပါသည်။

ကရဏာဟူသည် ဒုက္ခရောက်နေပြီး အကူအညီလိုအပ်နေသည့် သူများအပေါ်ထား ရှိသည့် ကိုယ်ချင်းစာတရားဖြစ်ပါသည်။ ဒုက္ခရောက်နေသူများအား ၎င်းတို့ခံစားနေရသည့်ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်စေလိုသည့်ဆန္ဒဖြစ်ပြီး တစ်ပါးသူများအပေါ် ဒုက္ခရောက်စေလိုခြင်း၊ အန္တရာယ်ပြုလိုသည့် စိတ်ထား၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ပါသည်။

မုဒိတာဟူသည် ကံကောင်းထောက်မသူများ အောင်မြင်မှုရရှိသူများနှင့်အတူ ထပ်တူထပ်မျှ ဝမ်းသာပျော်ရွှင်နိုင်ခြင်းဖြစ်ပြီး မနာလိုဝန်တိုသည့် စိတ်ထား၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ပါသည်။ [၇]

စတုတ္ထအချက်ဖြစ်သော မြင့်မြတ်သည့်စိတ်ထားမှာ ဥပေက္ခာဖြစ်ပါသည်။ ဥပေက္ခာစိတ်သည် အလိုအပ်ဆုံးဖြစ်သလို ထားနိုင်ရန်လည်း အလွန်ခက်ခဲပါသည်။ ဥပေက္ခာ၏ ဝေါဟာရဓစ်မြစ်မှာ အမှန်အတိုင်းနားလည်ခြင်း တရားသဖြင့် ရှုမြင်ခြင်း သို့မဟုတ် ဘက်မလိုက်ဘဲ ရှုမြင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်းမရှိ မျက်နှာလိုက်ခြင်းမရှိဘဲ ရှုမြင်ခြင်းဖြစ်သည်။

မထေမဲ့မြင်လုပ်ခြင်း၊ စော်ကားမော်ကားပြုလုပ်ခြင်းများသည် လူသားတို့၏ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်တစ်ခု သဖွယ်ဖြစ်နေပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူကောင်းသူကောင်းများအနေဖြင့် မကြာခဏ မတရားပြစ်တင် ဝေဖန်မှုနှင့် စော်ကားမော်ကားလုပ်မှုများကို ခံကြရလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေမျိုးတွင် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်နှင့် ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်ခြင်းသည် လူစွမ်းကောင်းတို့၏လုပ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

လာဘော အလာဘော၊ ယသော အယသော၊ နိန္ဒာ ပသံသာ၊ သုခံ ဒုက္ခံ စသောလောကဓံ တရား(၈)ပါးသည် လူသားအားလုံးအား ရိုက်ခတ်လျက်ရှိသည်။ လူအများစုသည် ကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ ဆိုးသည်ဖြစ်စေ လောကဓံတရားနှင့် တွေ့ကြုံလာပါက လှုပ်လှုပ်ရှားရှားဖြစ်လာကြရသည်။ ချီးကျူးခံရသည့်အခါ ပျော်ရွှင်မြူးကြွလာကြပြီး ကဲ့ရဲ့ပစ်တင်ခြင်းခံရလျှင် စိတ်ပျက်အားငယ်သွားကြသည်။ ဘဝတစ်လျှောက်တွင် အနိမ့်အမြင့်အတက်အကျနှင့် တွေ့ကြုံတိုင်း မတုန်မလှုပ် ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ကျောက်စိုင်ကျောက်ခဲပမာ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်သူကို ပညာရှိဟု မြတ်စွာဘုရားက ချီးကျူးတော်မူသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ စံနမူနာပြုဘဝသည် ကျွန်ုပ်တို့ လူသားများအတွက် အကောင်းဆုံးသော ဥပေက္ခာ စံနမူနာဖြစ်ပါသည်။ [၉]

ယခုအခါ ကျွန်ုပ်တို့သည် ရာစုနှစ်အသစ်နှင့် ထောင်စုနှစ်သစ်အတွင်းသို့ စတင်ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်ခဲ့ပါပြီ၊ ယခုအချိန်အထိ ကျွန်ုပ်တို့သည် စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့စွာဖြင့် ဒေသအတွင်းနှင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးတွင် ပေါက်ကွဲလုဆဲဆဲ တင်းမာမှု၏ သားကောင်များဖြစ်နေပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများက ပေးသည့် တိကျသော စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာလေ့ကျင့်မှုနှင့် ကိုယ်ကျင့်သီလတို့သည် ဤပြဿနာများကို ဖြေရှင်းပေးပါလိမ့်မည်။ [၁၀]

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ကိုယ်ကျင့်သီလ အယူအဆများသည် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ကျော်က ဟောပြောချက်များဖြစ်သော်လည်း ယနေ့ထိခေတ်မီဆဲပင်ဖြစ်သည်။ ယနေ့လက်ရှိကမ္ဘာ့အခြေအနေများနှင့် ဆီလျော်နေဆဲဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ ယနေ့ကမ္ဘာတွင် ဖြစ်ပွားနေသော စစ်ပွဲများ၊ နိုင်ငံအချင်းချင်း ပဋိပက္ခများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများ၊ စာရိတ္တပျက်ပြားမှုများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဖျက်ဆီးမှုများ၊ ခုခံအားကျဆင်းမှု ရောဂါပျံ့ပွားမှု၊ မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲမှု စသော ပြဿနာအများစုသည် ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမများ (ငါးပါးသီလ၊

အကြမ်းမဖက်မှု၊ ဗြဟ္မစိုရ်တရား)ကို စောင့်ထိန်း၍ လေးလေးစားစား ကျင့်ကြံအားထုတ်လျှင် ဖြေရှင်းပြီးဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ငါးပါးသီလကို တစ်ကမ္ဘာလုံး လိုက်နာစောင့်ထိန်းရန် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့နှင့် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအဖွဲ့က စည်းရုံးသိမ်းသွင်းသင့်ပြီး အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအား ငါးပါးသီလစိတ်ဓါတ်မွေးမြူပြီး လက်တွေ့လိုက်နာစောင့်ထိန်းရန် အားပေးတိုက်တွန်းသင့်ပါသည်။ တရားဓမ္မ၏အနှစ်သာရ (ငါးပါးသီလစသည်)ကို ဘာသာတရားအားလုံးနှင့် လူမှုစနစ်အားလုံးက လိုက်နာကျင့်သုံးပါက ငြိမ်းချမ်း၍ သာယာဝပြောသော ခေတ်ကာလတစ်ခုကို ကမ္ဘာလောကကြီးအတွင်းသို့ ရောက်ရှိအောင် ပို့ဆောင်ပေးပါလိမ့်မည်။ ထိုသို့ဖြစ်လာသည့်အခါ ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ မိန့်ဆိုချက်များကို နားလည်သဘောပေါက် ခံစားလာနိုင်ပါလိမ့်မည်။

နတ္ထိ သန္တိပရံ သုခံ – ငြိမ်းချမ်းခြင်း(နိဗ္ဗာန်)ထက် သာလွန်သော ချမ်းသာမရှိ။ [၁၁]

ကျမ်းကိုးစာရင်း

1. Neetividya (A manual of Ethics): Anwarullah Bhuiyan, Assisant Professor, Dept. of Philosophy, Jahangir Nagar University, Dhaka Abasar 2003 pp. 25-26.
2. Buddha the Humanist; Dr. G.C. Dev (1907-1971), Professor of Philosophy, University of Dhaka, Dhaka, Bangla Academy, Dhaka, 1969 pp. 26-31.
3. Violence and Disruption in Society- a Study of the Early Buddhist Texts: Elizabeth J. Harris. The Wheel Publication no. 392/393, Buddhist Publication Society, Kandy, Sri Lanka, 1994 pp. 1-2, back cover, 12,16,17.
4. The Dhammapada: Narada Thera. Colombo 1971, p.ix
5. Same as no.3.pp. 50-52, 39.
6. Great Reply to Global Questions; Venerable Phra Rajadhammanidesa (Rabaeb Thiṭan...āno), Wat Borvoranives Vihar, Bangkok, Thailand. Eng. Version by Siri Buddha-sukh, English Lecturer, Mahamakut Buddhist University. Published by The Buddhism Promotion Centre of Thailand, Wat Borvoranives Vihar, Bangkok, Thailand.pp.44,82,83,86,95,96.
7. Same as no. 3 p. 25.
8. Buddhist Morality: Prof. Phra Thepsophon (Prayoon Mererk). Maha-chulalongkornrajavidyalay University. 2004. pp. 54-55
9. The Way to Nibbāna; Ven. Narada Thera. The Corporate Body of The Buddha Educational Foundation, Taiwan, 1997. p.21
10. The Buddha and His Message Past, Present and Future: Address given on the occasion of United Nations Celebration of Vesak year 2000 "Bhikkhu Bodhi". Ministry of Foregin Affaris, Sri Lanka and Buddhist Publication Society, Kandy, Sri Lanka, 2003p.17
11. Same as no. 8. pp 119-120

ဗုဒ္ဓဘာသာဆက်နွယ်မှုနှင့် ယနေ့ကမ္ဘာအခြေအနေ

အရှင်ဉာဏိသရ(သီတဂူဆရာတော်)
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ D.Litt
သီတဂူကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်
မြန်မာ

လူသားဟူသည် နှိုင်းဆ၍မရသော အစွမ်းသတ္တိများ၊ မြင့်မြတ်သောလက္ခဏာများနှင့် ယုတ်ညံ့သော သဘောထား တို့စုဝေးရာ ထူးခြားလှသည့် သက်ရှိသတ္တဝါဖြစ်သည်။ ထိုအကောင်းအဆိုးနှစ်မျိုးသော သဘောတရား တို့သည် မိမိတို့၏ ဘဝမျက်နှာပြင်ပေါ်သို့ မမြော်လင့်ဘဲ အချိန်မရွေး သူ့အလိုအလျောက် ပေါ်လာတတ်ပေသည်။ ထိုတရား တို့သည် မိမိတို့၏ သန္တာန်၌ အနည်းနှင့်အများ ကိန်းအောင်းနေကြ ပေသည်။ စွမ်းအားပြည့်ဝသလောက် နားလည်ရခက်လှပြီး သူ့သဘောသူဆောင်နေသည့် လူသား တို့၏ စိတ်သန္တာန်သည် ကောင်းမြတ်သောတရား တို့ စုဝေးရာ အမှိုက်ပုံကြီးလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုကောင်းမြတ် သော တရား တို့ကို ပွါးများခြင်းက လူ့ဘောင်လောကအတွက် ကောင်းကျိုးကို ဖြစ်စေနိုင်သလို ယုတ်မာ ညစ်ညမ်းသော တရား တို့ကို ကျင့်ကြံခြင်းက ဆိုးကျိုးကို ဖြစ်စေနိုင်ပေသည်။ လောက ကောင်းကျိုးအတွက် ကျင့်ကြံအားထုတ်လိုပါက မိမိတို့ သန္တာန်၌ ကိန်းအောင်းနေသော ယုတ်မာဆိုးရွား အညစ်တရား တို့ကို ပယ်ရှားရန်နှင့် ကောင်းမှုမျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရပေမည်။ မိမိတို့ သန္တာန်၌ ကိန်းအောင်းနေသော တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သည့် ရတနာတို့ကို တူးဖော်နိုင်ရန်အတွက် ခန္တီနှင့် မဆုတ်မနစ် သော ဇွဲလုံ့လတို့ မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပေသည်။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ဆင်းရဲမွဲတေလှသောသူတို့ပင် ခန္တီနှင့် ဇွဲကိုအသုံးပြုကာ ထိုရတနာတို့ကိုရအောင် ရှာဖွေဖော်ထုတ်နိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာ တန်ခိုးအာဏာတို့သည် လူ့တန်ဖိုးကို ဖြစ်စေရာ၌ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သောအရာတို့ မဟုတ်ကြချေ။

မိမိတို့သန္တာန်၌ ကိန်းအောင်းနေသော အဖျက်စွမ်းအင်တစ်ခုမှာ ဒေါသပင်ဖြစ်သည်။ ဒေါသကို ပယ်ရှားသုတ်သင်ပြီး လောကကိုအလှဆင်နိုင်သောတရားကား မေတ္တာဖြစ်သည်။ ယနေ့ကမ္ဘာကြီးကို လွှမ်းမိုးခြိမ်းခြောက်နေသော ကြောက်မက်ဖွယ်အဖြစ်ဆိုးများနှင့် ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်မှုတို့၏ တရားခံမှာ သတ္တဝါအချင်းချင်း ညှာတာထောက်ထားမှုကင်းမဲ့သော စိတ်ညစ်စိတ်ဆိုး အမျက်ဒေါသ၏ လွှမ်းမိုးမှုပင်ဖြစ်သည်။ ထိုကြမ်းကြုတ်ရက်စက်လိုသော စိတ်ရောဂါဝေဒနာကို ပျောက်ကင်းစေနိုင်သော ဆေးတော်ကြီးသည်ကား ကရုဏာဖြစ်သည်။ ကိုယ့်ထက်သာ မနာလိုတတ်သော လူ့ဘောင်လောက၏ အဆိပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအဆိပ်က ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် အန္တရာယ်များသော ပြိုင်ဆိုင်မှုများကို ဖြစ်စေပေလိမ့်မည်။ ထိုအဆိပ်ကို ကောင်းစွာဖြေဖျောက်နိုင်သော ဆေးစွမ်းကောင်းကား မုဒိတာတရားဖြစ်သည်။ နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံတို့ကို တွယ်တာတပ်မက်တတ်သော လောဘနှင့် မနှစ်သက်ဖွယ်အာရုံနှင့်တွေ့ကြုံပါက စိတ်ပျက်အားငယ်တတ်သော ဒေါသတို့သည် စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှုကို အမြဲတမ်းနှောက်ယှက်ဖျက်ဆီးတတ်သော တရားများဖြစ်ကြသည်။ ဥပေက္ခာကို ပွါးများခြင်းကြောင့် ထိုလောဘဒေါသတရား တို့ကင်းဝေးလွင့်ပျောက်ကာ စိတ်အေးချမ်းခြင်းသို့ရောက်နိုင်ပေသည်။ အထက် ဖော်ပြပါတရားလေးပါး တို့ကို မြတ်သောအကျင့်၊ ထိုတရား တို့ပွါးများ၍နေခြင်းကို မြတ်သောနေခြင်း ဟုဆိုနိုင်ပေသည်။ ထိုဗြဟ္မဝိဟာရ (မြတ်သောနေခြင်း) တရားလေးပါးသည် မိမိတို့ဘဝကို မြင့်မြတ် ဖြူစင်စေလိုသောသူအားလုံးအတွက် ကျင့်သုံးအပ်သော တရား တို့ဖြစ်သည်။ မျိုးနွယ်၊ အသားအရောင်၊ ဓာတ်၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမ မခွဲခြား အားလုံးသောလူသား တို့ ထိုဗြဟ္မဝိဟာရတရားကို ကျင့်သုံးကြပါက

ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတို့ ငြိမ်းချမ်းစွာ ညီညွတ်စွာ နေထိုင်နိုင်သော လောကနိဗ္ဗာန်ကြီးကို တည်ဆောက်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာအယူဝါဒစသည်မခွဲမခြား အားလုံးသော လူသားတို့အပေါ်၌ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာနှင့် ဥပေက္ခာဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရားလေးပါးကို ပွါးများသင့်လှပေသည်။ ဤကဲ့သို့ သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်၌ မခွဲမခြားတသားတည်း ပွါးများကျင့်ကြံအပ်သောကြောင့်လည်း ထိုတရားလေးပါးကို အပွမညာတရားဟုခေါ်နိုင်ပေသည်။ ဘာသာအယူဝါဒဟူသော ကန့်သတ်ချက်မထားပဲ လူတိုင်းလူတိုင်း ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သောထိုတရားတို့ကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် အတွက်သာမက အခြားသူ အားလုံးအတွက်ပါ ကောင်းမြတ်သော မင်္ဂလာတရားတို့ကို ဆောင်ယူနိုင်ကြပေသည်။

မေတ္တာတရားကိုပွါးများခြင်းက လူတို့၏နှလုံးသားကို နူးညံ့ပျေားပျောင်းစေနိုင်ပေသည်။ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများအချင်းချင်း စစ်ရေးအကူအညီများပေးကြမည့်အစား ဆိုးရွားသော ဖြစ်ရပ်များအကြား အကူအညီကင်းမဲ့နေသောသူများအတွက် မေတ္တာတရားကိုသာ ပေးသင့်ကြပေသည်။ မိမိနှင့်သူတပါး မခွဲမခြားဘဲ ကောင်းကျိုးစီးပွားကို လိုလားခြင်း စစ်မှန်သော ပျော်ရွှင်မှုကို ဖြစ်စေလိုခြင်းကို မေတ္တာဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပေသည်။ မိခင်သည် မိမိ၏တစ်ယောက်တည်းသောသားကို အသက်နှင့်လဲ၍စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်၌ အနှိုင်းအဆမရှိသောမေတ္တာကို ပွါးများသင့်ပေသည်။ ဤသည်ကား ဗုဒ္ဓဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့သော မေတ္တာသုတ္တန်လာ စကားပင်ဖြစ်ပါသည်။ မေတ္တာတရားသည် မိခင်က ရင်သွေးအပေါ် အတ္တနှင့်ယှဉ်၍ ချစ်ခင်မြတ်နိုးခြင်းမျိုးမဟုတ်ပါပေ။ ထိုနည်းတူစွာပင် မိမိတို့ပွါးများသော မေတ္တာသည် လောကကောင်းကျိုးနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုကို လိုလားသော အတ္တကင်းမဲ့စစ်မှန်သော အနှိုင်းမဲ့မေတ္တာမျိုးဖြစ်ရပေမည်။ နိုင်ငံတိုင်း၊ လူမျိုးတိုင်း၊ အတန်းအစားတိုင်းအပေါ် နိုင်ငံရေးအမြင်မတူညီမှုတည်းဟူသော အပိတ်အပင်အတားအဆီးကင်းလျက် အားလုံးအပေါ်၌ လွှမ်းခြုံနိုင်အောင် အနှိုင်းမဲ့မေတ္တာဖြင့် ညီရင်းအစ်ကို စိတ်ဓါတ်ကို ဖြန့်ကြက်ရပေမည်။

လောကကောင်းကျိုးနှင့် စစ်မှန်သောငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားသော မေတ္တာတရားသည် နိုင်ငံရေးအယူဝါဒစွဲ၊ လူမျိုးစွဲ၊ နိုင်ငံစွဲ၊ ဘာသာစွဲဖြင့် ချစ်ခင်ကြခြင်းမျိုးမဟုတ်ပေ။ ဒီမိုကရက်တစ်၊ ဆိုရှယ်လစ်၊ ကွန်မြူနစ်စသော နိုင်ငံရေးအယူဝါဒတူညီသူတို့အကြား ရင်းနှီးချစ်ကြည်မှုသည် ထိုအယူဝါဒ တူညီသူများအကြား၌သာ တည်သော ဘက်လိုက်တတ်သော ချစ်ခင်မှုမျိုးသာဖြစ်သည်။ အမျိုးချစ်စိတ် နိုင်ငံချစ်စိတ်ဟူသည်လည်း ထိုလူမျိုး၊ ထိုနိုင်ငံတို့အကြား၌သာ တည်ပေသည်။ မိမိတို့၏လူမျိုး၊ မိမိတို့၏နိုင်ငံရေးအယူဝါဒကို ခိုင်မာအောင်လုပ်ဆောင်ခြင်းက မကြာခဏဖြစ်ပွားသော ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်သော စစ်ပွဲကြီးများ၊ ကောင်းကင်မှ ကြင်နာသနားမှုကင်းမဲ့စွာ ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက် သတ်ဖြတ်ခြင်းများသို့ ဦးတည်စေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ရင်နင့်ဖွယ်ဖြစ်ရပ်များသည် မေ့ပျောက်၍ မရနိုင်သော ဥပမာများပင်ဖြစ်တော့သည်။ အခြေအနေခြင်း၊ ဘာသာအယူဝါဒခြင်း မတူကွဲပြားကြသော လူသားတို့အကြား အကြမ်းဖက်သောင်းကျန်းမှုများကို ဖွန့်လွှတ်ကြလျက် တရားမျှတသော ရိုးသားသော ဆက်ဆံရေးကို တည်ဆောက်သင့်ပေသည်။

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မေတ္တာတရားသည် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာတူကြသူအချင်းချင်းအကြားသာ ထားအပ်သော ညီရင်းအစ်ကို စိတ်ဓါတ်မျိုးမဟုတ်။ ကျဉ်းမြောင်းသည့် ဘာသာအယူဝါဒ စိတ်ဓါတ်ကြောင့် ဘာသာရေးငြင်းခုံမှုများ၊ သနားညှာတာမှုကင်းသော ဘာသာရေးစစ်ပွဲကြီးများဖြစ်ရခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိတို့အယူအဆကို ရိုးသားပွင့်လင်းစွာတင်ပြကြသော ယောကျ်ား မိန်းမတို့ အရှင်လတ်လတ်

အသတ်ခံခဲ့ကြရသည်။ လူတို့သည် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများစွာကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြသည်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် ကြမ်းကြုပ်သော စစ်ပွဲကြီးများ ဖြစ်ပွါးခဲ့ပြီ။ ကိုယ်ကျင့်တရားပျက်ပြားနေသော ဤလောကလူ့ဘောင်၏အတွင်း စစ်မှန်သောငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပျော်ရွှင်ခြင်းကို တည်ဆောက်နိုင်ရန် စစ်မှန်သော ဘာသာရေးကျင့်သုံးမှုနှင့် ညီညွတ်ရေးတို့သည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာအသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်များ ဆုံးမညွှန်ကြားသည့် မြင့်မြတ်သော လမ်းစဉ်တို့အပေါ်၌ အခြေခံကာ စင်ကြယ်သော အကျိုးရှိသော မေတ္တာ၊ ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်နိုင်းယှဉ်မှုနှင့် တရားမျှတမှုတို့ကို ကောင်းစွာတည်ဆောက်ကြရပေမည်။

'အမျက်ဒေါသကို အမျက်ဒေါဖြင့် ဖြေဖျောက်၍မရနိုင်၊ အမျက်ဒေါသကို မေတ္တာဖြင့်သာ ဖြေဖျောက်နိုင်သည်'ဟု ရှင်တော်ဗုဒ္ဓမြွက်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။ ဤတရားတော်သည် ရှေးယခင်ကာလကတည်းက ထာဝရတည်ရှိခဲ့သော လောကဥပဒေသတစ်ရပ်၏ အနှစ်ချုပ်ပင်ဖြစ်သည်။ မေတ္တာတရားသည် အေးငြိမ်းသော အပြုသဘောဆောင်သည့် ခွန်အားတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အဖျက်စွမ်းအားများ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ဆန့်ကျင်တတ်သော သဘောရှိပေသည်။ ဒေါသလွှမ်းမိုးသောစိတ်က အရာအားလုံးကို အဆိပ်ဖြစ်စေသလောက် မေတ္တာစိတ်က ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ကျန်းမာချမ်းသာခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်က စိတ်ဆင်းရဲမှုများ အခက်အခဲများကို ဖယ်ရှား၍ ပြဿနာအားလုံးကို ပြေလည်စေနိုင်သော နည်းလမ်းအဖြစ် သီလ၏အရေးပါမှုကို အလေးအနက်ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ အတွေ့ကင်းသောစိတ်၊ မေတ္တာတရား၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကင်းခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်မှုကင်းခြင်းတို့ကို မိမိတို့အနေဖြင့် ကျင့်ကြံပွါးများသင့်ပေသည်။

ယနေ့ကမ္ဘာလောကတွင် အရှုပ်အထွေးပြဿနာများ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခများ၊ စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်များနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ တင်းကျမ်းပြည့်နေပေသည်။ နိုင်ငံတိုင်းလိုလို စစ်လက်နက်များ အစွမ်းကုန်တပ်ဆင်နေကြသည်။ လူ့ဘဝဟူသည် အန္တရာယ်များပြည့်လျှမ်းသည့် ဘဝမျိုးဖြစ်လာပြီး နိုင်ငံအချင်းချင်း လက်နက်ပြိုင်ဆိုင်ခြင်းက လူတို့ကို ခြိမ်းခြောက်နေပေသည်။ ထိုလက်နက်များသည် အချိန်မရွေး ပစ်လွှတ်နိုင်သည့် အနေအထားမှာရှိနေပြီး လူပေါင်းများစွာ၏ အသက်ကို အချိန်မရွေးသေစေနိုင်ပေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်၌ စစ်မှန်သော မေတ္တာတရား အနှိုင်းအဆမဲ့ ကရုဏာတရားတို့ အမှန်ပင်လိုအပ်နေပေသည်။ ညီရင်းအစ်ကို မောင်ရင်းနှမပမာ ချစ်ခင်ငြိမ်းချမ်းညီညွတ်စွာ အတူနေထိုင်နိုင်ကြဖို့ ခန္တီတရားကို မြင့်မြင့်မားမားလက်ကိုင်ထားမှုနှင့် မှန်ကန်သော အသိအမြင်တို့ လိုအပ်နေပေသည်။ အဆိပ်အတောက်ဖြစ်စေသော ဣဿာတရားကို ကာကွယ်နိုင်ရန် မုဒိတာကို ပွါးများသင့်ပေသည်။ ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုး အမျိုးမျိုးသော အာရုံတို့အပေါ်၌ တပ်မက်တွယ်တာခြင်း၊ မနှစ်လိုမုန်းတီးခြင်းများ ပယ်ရှားသုတ်သင်ဖို့ရန် ဥပေက္ခာနှင့် ယှဉ်သောစိတ်ကို ပွါးများသင့်ပေသည်။

ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအားဖြင့်ကြည့်လျှင် ယနေ့ကမ္ဘာပေါ်၌ စက်မှုနှင့်ကုန်ထုတ်မှုနည်းပညာများ မြင့်မားစွာတိုးတက်ထွန်းကားနေသော်လည်း လူသားတို့၏ စိတ်ဓာတ်၌ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာနှင့် ဥပေက္ခာတရားတို့ကင်းမဲ့ကာ အတွေ့ကင်းသော စိတ်မျိုးလည်း ဆိတ်သုဉ်းနေပေသည်။ စိတ်ဓါတ်ရေးရာ မြင့်မြတ်မှုကင်းမဲ့လျက် အတွေ့ကိုသာ အလွန်အမင်း ရှေ့တန်းတင်နေကြပေသည်။ ထို့ထက်ပို၍ဆိုးသည်မှာ မျိုးဆက်သစ်လူငယ်များ၏ အကျင့်စာရိတ္တများ ပျက်ပြားလာနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်ခုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ရန် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများသာမက စိတ်ဓာတ်ရေးရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ရန်လည်း လိုအပ်လှပေသည်။ စိတ်ဓာတ်ရေးရာ ချွတ်ခြုံကျမှုကို မြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ

အားလုံးနှင့် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်များအားလုံးတို့က ခေတ်မီပညာရေးနှင့် ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ ပညာရေးတို့ကို ဟန်ချက်ညီညီတိုးတက်စေနိုင်သော ပညာရေးစနစ်တစ်ခု တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးအောင်ဆောင်ရွက်သင့်ပေသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပညာရေးစနစ်ကောင်းတစ်ခုသည် ကိုယ်ကျင့်တရားတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးသို့ ဦးတည်သောလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး လူအများကို ဆင်းရဲတွင်းမှလည်း လွတ်စေနိုင်သော နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ရပေမည်။ ယခုအခါတွင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် ကျေနပ်လောက်သောအနေအထားတွင် ရှိနေသော်လည်း စိတ်ဓာတ်ရေးရာအရမူ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်သို့ ရောက်နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် နောင်ရေတို့ရေရှည်အနာဂတ်ကာလများတွင် လူအားလုံးအတွက် အထူးအားဖြင့် မိမိတို့သားသမီးများ၏ စိတ်ဓာတ်ရေးရာနှင့် ကိုယ်ကျင့်တရားတိုးတက်စေရေးအတွက် မြှင့်တင်ပေးသင့်ပေသည်။

လောကဥ္စာ စစ်မှန်သောငြိမ်းချမ်းရေးကို အမှန်တကယ်တည်ဆောက်လိုပါက စိတ်ဓါတ်ရေးရာ ပြန်လည်မြှင့်မားလာသော ခေတ်တစ်ခုကို တည်ဆောက်သင့်ပေသည်။ ထိုသို့ တည်ဆောက်ရန်အတွက် နိုင်ငံတိုင်းရှိ ပညာရေးစနစ်များ တိုးတက်အောင်ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲကာ ကိုယ်ကျင့်တရားကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သော ပညာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေသော ပညာရေး၊ ဘာသာရေးအဆုံးအမများနှင့် ညီညွတ်သောပညာရေး၊ စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မြှင့်မားတိုးတက်စေသော ပညာရေးတို့ကို နိုင်ငံအလိုက် ယဉ်ကျေးမှုထုံးစံအလိုက် ရေမြေသဘာဝအနေအထားအလိုက် ကိုးကွယ်သောဘာသာအလိုက် သင်ကြားပို့ချနိုင်ရန် စီမံကိန်းချ အကောင်အထည်ဖော်သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်အားလုံး အထူးအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်အားလုံး မိမိတို့အကြား တူညီသော အဆုံးအမများပေါ်တွင် ရပ်တည်ကြကာ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီးကဲ့သို့ 'ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာသမဂ္ဂ (သို့မဟုတ်) ကမ္ဘာ့ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာပေါင်းစုံသမဂ္ဂ'ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်အောင် ကြိုးပမ်းသင့်ပါသည်။

'ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာသမဂ္ဂ (သို့မဟုတ်) ကမ္ဘာ့ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာပေါင်းစုံသမဂ္ဂ' ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်နိုင်ပါက နိုင်ငံအရပ်ရပ်ရှိ ပြဿနာပေါင်းစုံကို အတူလက်တွဲ၍ ဖြေရှင်းနိုင်ကြပေလိမ့်မည်။ ဗုဒ္ဓရှင်တော် မိန့်ကြားတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း 'ဒေါသကို မေတ္တာဖြင့် အနိုင်ယူ၊ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲမှုကို ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်ခြင်းဖြင့် အနိုင်ယူ၊ အတ္တကြီး၍ ဝန်တိုစေးနဲမှုကို ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်းဖြင့် အနိုင်ယူ၊ မုသားကို သစ္စာတရားဖြင့် အနိုင်ယူရမည်' ဖြစ်ပေသည်။ မိမိတို့ယုံကြည်ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာတရား၊ အမြင်နှင့် ဓလေ့ထုံးစံတို့မှ မတူညီသောအချက်များကိုသာ ဂရုပြုပြီး တူညီသောအချက်များအပေါ်တွင် မတွေ့ဆုံနိုင် မရပ်တည်နိုင် လက်တွဲမလျှောက်နိုင်ပါက ကရုဏာတရားကြီးမားကြပါသည်ဆိုသော ကမ္ဘာ့ခေါင်းဆောင်များ၏ လောကကောင်းကျိုးဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ကျရှုံးမည်မှာ မလွဲစေကန်ဖြစ်ပေတော့သည်။

ဤနေရာ၌ မိမိဆိုလိုသောအချက်ကို ပိုမိုရှင်းလင်းစေရန် ဥပမာဆောင်၍ တင်ပြလိုပါသည်။ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် နာမည်အမျိုးမျိုးရှိကြသော မြစ်များစွာတို့ စီးဆင်းနေကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဧရာဝတီမြစ်၊ လာအို ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် ဗီယက်နမ်တို့တွင် မဲခေါင်မြစ်၊ အိန္ဒိယတွင် ဂင်္ဂါမြစ်၊ ဥရောပတိုက်တွင် ရိုင်းမြစ်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် မစ္စစ္စပီမြစ် အစရှိသည်တို့ စီးဆင်းနေကြပါသည်။ ထိုမြစ်အားလုံးတို့ ဦးတည်စီးဆင်းရာအရပ်ကား သမုဒ္ဒရာပင်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံဒေသအရပ်ရပ်ရှိမြစ်များ၊ အမည်အမျိုးမျိုးကွဲပြားကြ၍စီးဆင်းပုံ မတူညီကြစေမူထိုမြစ်တို့ သမုဒ္ဒရာသို့ စီးဝင်ကြသည့်အခါတွင် တူညီသောအဆင်းနှင့် တူညီသော အရသာရှိကြမြဲဖြစ်ပေသည်။ သမုဒ္ဒရာအတွင်းသို့ရောက်သောအခါ ထိုမြစ်များ၏ မူလအမည်အသီးသီးလည်း မရှိနိုင်တော့ပေ။

မြစ်အားလုံးမှ ရေအားလုံးတို့သည် တူညီသော ဆားငံအရသာ၊ တူညီသော အပြာရောင်ဖြင့် ရောယှက်သွားကြရပေသည်။ မြစ်တစ်ခုကိုကြည့်ပါ။ မြစ်ဟူသည်ကား အဘယ်အရာနည်း။ မြစ်ဟူသည် သမုဒ္ဒရာထဲသို့စီးဝင်သော ရေစီးကြောင်းသာဖြစ်ပေသည်။ မိမိတို့အားလုံးသည်လည်း နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော တစ်ခုတည်းသောဦးတည်ရာသို့ စီးဆင်းနေသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော မြစ်ရေစီးတွင် မြစ်နှင့်အတူ စီးဆင်းနေကြသူများပမာသာဖြစ်ပေသည်။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်စံကြရသည့်အခါ မိမိတို့အားလုံး ဝိသုဒ္ဓိတည်းဟူသော တူညီသော အဆင်းရှိလာကြပြီး ဝိမုတ္တိအရသာတည်းဟူသော တူညီသော အမြိုက်အရသာကို ခံစားကြရမည်ဖြစ်ပေသည်။ မိမိတို့အားလုံးသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အတူနေထိုင်ကြသောသူများဖြစ်သည့်အပြင် ဗုဒ္ဓ၏သားတော် သမီးတော်များသာဖြစ်ကြသောကြောင့် မေတ္တာ၊ ခန္တီ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ပညာတို့သည် တူညီသော လမ်းကြောင်းများ ဖြစ်ကြပေသည်။ ထိုသို့ တူညီသော လမ်းကြောင်းပေါ်၌ အတူလျှောက်လှမ်းကြခြင်းသည် လက်တွေ့မဆန်ဟု ယူဆလိုက ယူဆနိုင်သော်လည်း ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်သော စစ်ပွဲကြီးများကို ဆင်နွဲခြင်းနှင့် ညူကလီးယားစစ်လက်နက်များကို ထုတ်လုပ်နေခြင်းတို့ထက် ပို၍လွယ်ကူ အန္တရာယ်ကင်းလှသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ပါဠိတော်၌ 'လူ'ဟူသော ပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်သည် အမှားနှင့်အမှန်ကို ခွဲခြားသိမြင်ပြီး အကြောင်းအကျိုးဆက်နွယ်မှုကို နားလည်သဘောပေါက်သော စဉ်းစားနိုင်စွမ်းရှိသည့် သတ္တဝါဖြစ်သည်ဟူ၏။ ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ သောက၊ စိတ်ကူးယဉ်အတွေးများနှင့် အစွန်းရောက်အတွေးအခေါ်များ လူ့နှလုံးသားတွင် ပေါ်လာတိုင်း ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်မှန်ကန်သော ပရမတ္ထသဘောတရားမှလွန်၍ စိတ်ကူးယဉ်အတွေးများကို အထိန်းအကွပ်မဲ့ဖြန့်ကျက်ခြင်းကြောင့် ကယ်တင်ရှင်တစ်ယောက်ကို ရှာဖွေမိလေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် အကြောက်တရားနှင့် စိတ်ကူးယဉ်အတွေးများသည် ဘာသာရေးတစ်ခု၏ မူလအစဟုဆိုနိုင်ပေသည်။ လူသား၏ အရေးပါမှုထက် ဖန်ဆင်းရှင် ကယ်တင်ရှင်ဘုရားက ပို၍ အဓိကကျလာခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓတရားတော်သည်ကား အကြောက်တရားနှင့် စိတ်ကူးယဉ်အတွေးများအပေါ် အခြေခံခြင်း မဟုတ်ချေ။ လူသားတို့ရင်ဆိုင်နေရသော ပြဿနာတို့ကို လူသားတို့ခန္ဓာ၌သာရှာတွေ့နိုင်သည်။ ကြောက်ရွံ့မှု၊ သောက၊ စိတ်အလိုမကျမှုနှင့် ဒုက္ခအားလုံးတို့သည် လူသားတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌သာ ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်သည်။ လူ့ခန္ဓာအစဉ်သည် စိတ်၊ စေတသိက်နှင့် ရုပ်တရားတို့၏အစုအဝေးသာဖြစ်သည်။ စိတ်နှင့် စေတသိက်တို့သည် ပြဿနာအားလုံးတို့၏ မူလဖြစ်ရုံသာမက ထိုပြဿနာတို့၏အဖြေကို ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်ရာ သဘောတရားတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဤအချက်ကို ဗုဒ္ဓက သစ္စာတရားဖြစ်သည်ဟု ဟောကြားခဲ့သည်။ ကိုးကွယ်ရာဘာသာတစ်ခု၏ အဓိကအချက်မှာ ယုံကြည်ခြင်းနှင့် ရှိခိုးအသနားခံခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ဘာသာတရားဟူသည် ဖန်ဆင်းရှင် ကယ်တင်ရှင်ဘုရားရှိသည်ဟု ယူဆထားချက်အပေါ် အခြေပြုသည်။ ဗုဒ္ဓ၏တရားတော်သည်ကား ကာယကံ၊ ဝစီကံနှင့် မနောကံတို့အပေါ် တည်မှီခြင်းဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓ၏တရားတော်အရ 'ဆိုးသွမ်းယုတ်မာပြီး အကျိုးမဲ့သောအရာများကို လုပ်ရန်လွယ်ကူသလောက် ကောင်းမြတ်ပြီး အကျိုးရှိသောအရာများကို လုပ်ရန်ခက်ခဲလှသည်။' လူတိုင်းလူတိုင်း ဓမ္မကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းမှုကို ခံစားရနိုင်ပေသည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီ၏ငြိမ်းချမ်းခြင်းသည် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းခြင်း၏ မူလအစဖြစ်ပေသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များကို တိုက်တွန်းလိုပါသည်။ အဖျက်တရားတို့ ပြည့်လျှမ်းနေသော လက်ရှိကမ္ဘာ့အခြေအနေတွင် မိမိတို့အနေဖြင့် အပြုသဘောဆောင်သော တရားဖြစ်သည့် မေတ္တာကို ဖြည့်ဆည်းပေးဖို့ လိုပေမည်။ ယနေ့ကမ္ဘာနှင့်တစ်ဝန်း ရက်စက်

ကြမ်းကြုတ်မှုများ၊ ကြောက်ရွံ့ဖွယ်အဖြစ်ဆိုးများ၊ ရန်ငြိုးသို မလိုမုန်းတီးမှုများ နေရာတိုင်း၌ လွှမ်းမိုးနေသောကြောင့် ကုသနိုင်သော ဆေးစွမ်းကောင်းတစ်လက်ကို ဝေငှရန် လိုအပ်နေပေပြီ။ ထိုဆေးစွမ်းကောင်းကား ကရဏာတရားပင်ဖြစ်ပါတော့သည်။ ယခုအခါ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံး၌ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ အန္တရာယ်များလှသော ပြိုင်ဆိုင်မှုများဖြင့် အဆိပ်သင့်နေပေသည်။ ဤအခြေအနေတွင် အဆိပ်သင့်နေသောလောကအတွက် အကောင်းဆုံးသောဆေးကို ဝေငှပေးရပေမည်။ ထိုဆေးကား မုဒိတာပင်ဖြစ်ပါသည်။ လောကလူသားတို့သည် စိတ်တည်ကြည်ခိုင်မာမှုကင်းနေကြသည်။ စိတ်ခါတ်ကျခြင်းကို စဉ်ဆက်မပြတ် ခံစားနေကြရသည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့၏ စိတ်နှလုံးကို အကောင်းလောကခံတို့နှင့် ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံရသည့်အခါလည်း ငြိကပ်တွယ်တာခြင်းမှကင်းအောင်၊ အဆိုးလောကခံနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့်အခါလည်း မုန်းတီးစက်ဆုပ်ခြင်းမှကင်းအောင် တည်ငြိမ်အေးချမ်းသောစိတ်ကို တည်ဆောက်နိုင်အောင် ကူညီရပေမည်။ အကောင်းအဆိုးလောကခံတို့နှင့် ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံရသော်လည်း တည်ငြိမ်အေးချမ်းသောစိတ်ကို ထားနိုင်ခြင်းသည် ဥပေက္ခာ၏ သဘောတရားပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုတင်ပြခဲ့သည်မှာ ဗုဒ္ဓတိုက်တွန်းမိန့်မှာတော်မူခဲ့သော ဗြဟ္မဝိဟာရ အပွမညာတရားလေးပါးကို ပွါးများကျင့်သုံးရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ အပိုင်းအခြားအကန့်အသတ် ခွဲခြားခြင်းအမျိုးမျိုးမှ ကင်းစင်သော ညီရင်းအစ်ကိုစိတ်ဓာတ်ကို တည်ဆောက်နိုင်အောင် စုစည်းဆောင်ရွက်ကြပါစို့။

သူတော်ကောင်းဓာတ်တရားမြတ် လွှမ်းပတ်ကမ္ဘာတည်စေသော်။

သတ္တဝါမှန်သ၍ တရားတွေ့ ချမ်းမြေ့သာယာရှိစေသော်။

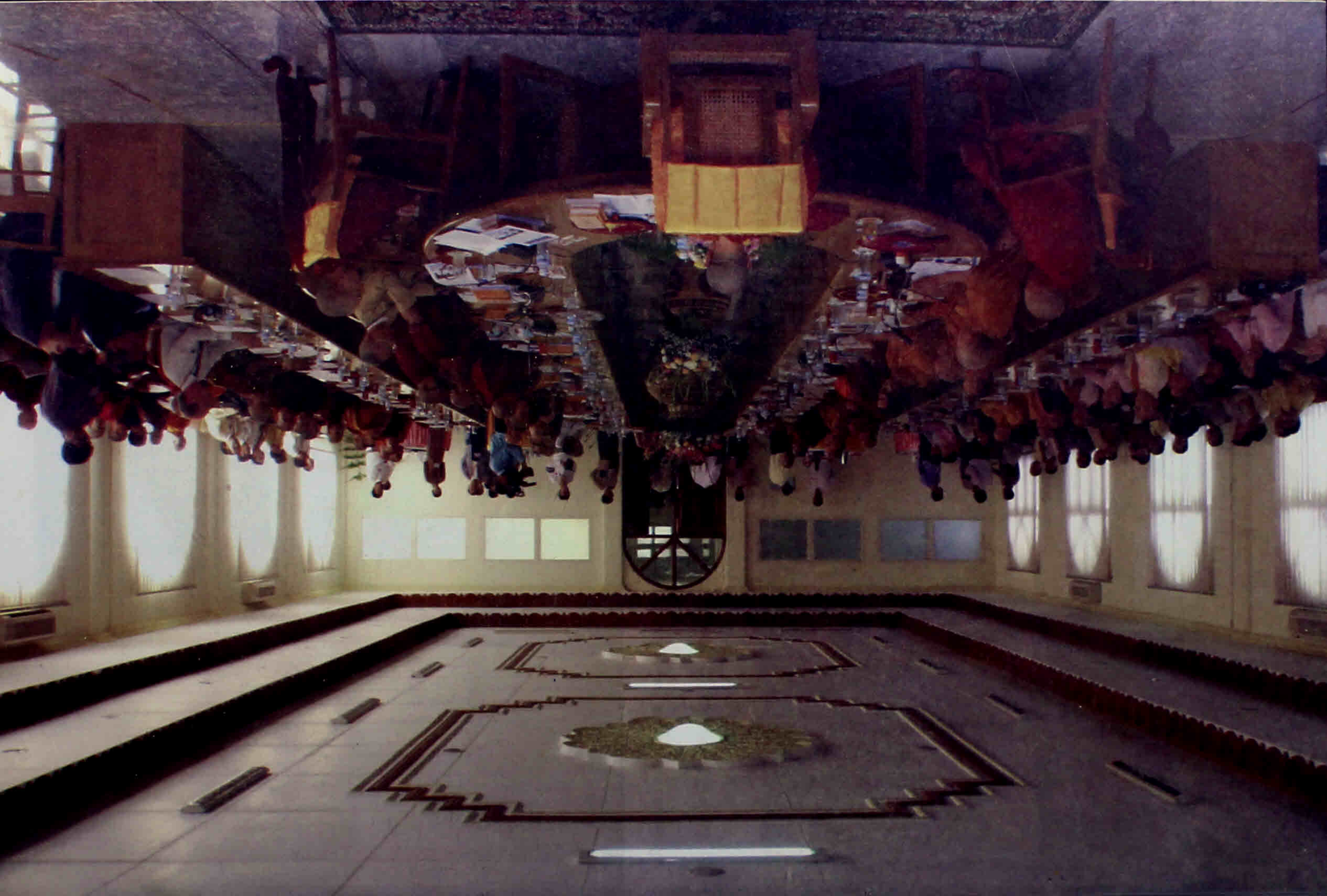

အဖွဲ့.(၃)၊ "ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး"၊ ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပရာနေရာ – ရှင်းလင်းဟောပြောခန်းမ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်

Discussion of Group (3) about "Promotion and Propagation of Buddhism", at theSeminar Hall of International Theravāda Buddhist Missionary University.

နိဗ္ဗာန်အယူအဆကို ထေရဝါဒရှုဒေါင့်မှ လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း

ဒေါက်တာအရှင်ဓမ္မပိယ
ညွှန်ပါမောက္ခ၊
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒ
ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်၊
ရန်ကုန်။

ရိုသေဂါရဝပြုထိုက်သောဆရာတော်ကြီးများ၊ သံဃာတော်များ၊ အထူးဧည့်သည်တော်များနှင့် အားလုံးသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အပေါင်းတို့အား ဤကဲ့သို့ထူးခြားလှသော ဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံကြီး၌ ဆုံတွေ့ရသည့်အတွက် အထူးဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာရှိလှပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ထူးခြားလှသော နေ့ကြီး၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားနှင့် ကမ္ဘာငြိမ်းချမ်းရေး (Meditation and World peace) ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ကျင်းပပြုလုပ်သော ဤအစည်းအဝေးခန်းမကြီးတွင် "နိဗ္ဗာန်အယူအဆကို ထေရဝါဒရှုထောင့်မှလေ့လာသုံးသပ်ခြင်း" ဟူသော ဤစာတမ်းကို ဖတ်ကြားခွင့်ရရှိသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်ကအားလုံးကိုအထူးပင် ကျေးဇူးတင်လျက် ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။

အဘိဓမ္မာလို့ခေါ်တဲ့ ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုင်ရာ ဒဿနိကပေဒ၌ နိဗ္ဗာန်ကို "ပရမတ္ထဓမ္မ– အသန်္ခတဓာတ်" လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ပါဠိတော်များ၊ အဋ္ဌကထာများ၌ မကြာခဏဆိုသလို တွေ့နေရတဲ့ "နိဗ္ဗာန်"ဆိုတဲ့ ပုဒ်ကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရန် ခက်ခဲလှတယ်လို့ ယူဆထားကြပါတယ်။ ဒါကလဲ ပရမတ္ထဓမ္မဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ အသန်္ခတဓာတ်နဲ့စပ်လျဉ်းပြီး အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အမျိုးမျိုးတွေကြောင့် နိဗ္ဗာန်အယူအဆဟာ ဗုဒ္ဓဝါဒမှာ အကျယ်တဝင့်ဝေဖန်ဆွေးနွေးရန် ထင်ရှားသည့် အကြောင်းအရာတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့လည်း ဘယ်လိုဘာသာစကားမျိုးနှင့်ပဲဖြစ်ဖြစ် နိဗ္ဗာန်၏အနှစ်သာရကို ခြုံမိ ငုံမိအောင်ဖွင့်ဆိုနိုင်သော စကားလုံးမျိုးလည်း မရှိနိုင်ပါ။

ဒါပေမဲ့လို့ ပါဠိ–အဋ္ဌကထာဆရာများ၊ ပါဠိပညာရှင်များကတော့ နိဗ္ဗာန်အဓိပ္ပါယ်ကို "ဒုက္ခ ချုပ်ခြင်း၊ ဒုက္ခငြိမ်းအေးသွားခြင်း၊ သံသရာမှ လွတ်မြောက်သွားခြင်း"လို့ တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း ဖွင့်ဆိုပြပြီးတော့ နိဗ္ဗာနပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်ကိုတော့ "ငြိမ်းစေခြင်း၊ ငြိမ်းသက်ခြင်း"လို့ ဖွင့်ဆိုပြလျက် နိဗ္ဗာန်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သိချင်နေသော ပရိသတ်အမျိုးမျိုးအား ရှင်းလင်းတင်ပြထားကြတယ်။ ဤကဲ့သို့ တိုတိုရှင်းရှင်း အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားရတဲ့ သူတို့ရဲ့ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ စာဖတ်သူများအား နိဗ္ဗာန် အယူအဆနှင့် ပတ်သက်ပြီးတော့ ရှုပ်ထွေးမှုနည်းပါးစေပြီး၊ အဓိပ္ပါယ်ကို ပိုမိုပြည့်စုံစေချင်တဲ့သဘောပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ တချို့အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွေဟာ မူရင်းအဓိပ္ပါယ်မှ တခြားအဓိပ္ပါယ်တစ်မျိုးကို သက်ရောက်သွားစေတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း မက်(က်)(စ်)မူလာကဲ့သို့သော အနောက်တိုင်းပညာရှင် အချို့ဟာ နိဗ္ဗာန်ကို "နတ္ထိကဝါဒ–သေပြီးသည်နောက် အားလုံးချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းဝါဒ (utter annihilation)[3]လို့ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုလိုက်ပါတယ်။ သူ့အဆိုက နိဗ္ဗာန်ဆိုတာဘဝချုပ်ငြိမ်းပြတ်စဲ သွားခြင်းထက် ဘာမျှပိုလွန်ထူးခြားတဲ့ အဓိပ္ပါယ်မရှိဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်။ သို့ပေမယ့် နိဗ္ဗာန်၏အဓိပ္ပါယ်ကို လိုလိုလားလား သိနေချင်သူများက ရှိနေပြန်တယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ရှေးဦးခေတ်လို့ ခေါ်ဆိုထိုက်တဲ့ ဗုဒ္ဓခေတ်အခါက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဟာ ဘုရား၊ ရဟန္တာများ ဟောကြားတဲ့ နိဗ္ဗာန်ပုဒ်ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို သိနားလည်ရန် မခက်ခဲကြသော်လည်း ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်လူများမှာတော့ နိဗ္ဗာန်၏အဓိပ္ပါယ်ကို သိနားလည်ရန် ခက်ခဲစေနိုင်တဲ့ အကြောင်းတွေကလည်း အများကြီးရှိနေပါတယ်။ ပထမအကြောင်းကတော့ ပညာရှင်များ၏ အဓိပ္ပါယ်ပြန်ဆိုချက်

ဟာ နိဗ္ဗာန်ရဲ့အဓိပ္ပါယ်ကို သဲသဲကွဲကွဲနားလည်နိုင်အောင် ဖွင့်ဆိုထားခြင်းမရှိလို့ပါပဲ။ ဒုတိယ အကြောင်းကတော့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ပုဒ်နှင့် အဓိပ္ပါယ်တူညီတဲ့ စကားလုံးမျိုး ဘာသာစကားများ၌ မရှိနိုင်လို့ပါပဲ။ တတိယအကြောင်းကတော့ ရေးသူပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဖတ်သူပဲဖြစ်ဖြစ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ပြုသိထားတဲ့အထိ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားများ အားထုတ်ထားခြင်းမရှိလို့ နိဗ္ဗာန်၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖွင့်ဆိုနိုင်စွမ်း(သို့မဟုတ်) နားလည်နိုင်စွမ်းမရှိခြင်းပါပဲ။

နေ့စဉ်ဘဝမှာ လူသားတွေဟာ မိမိတို့ရဲ့ ခံစားချက် ဘဝအတွေ့အကြုံများကို ရှင်းလင်းပြရန် ဘာသာစကားကို ဆက်သွယ်ရေးအတွက် အသုံးပြုကြပါတယ်။ ဘာသာစကားမပါဘဲနဲ့ မိမိရဲ့ ဝမ်းသာခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်း၊ စိတ်လှုပ်ရှားခြင်းနဲ့ ရသခံစားခြင်းကဲ့သို့သော ခံစားမှုမျိုးကို ဘယ်သူမှ ရှင်းမပြနိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကိုမူ စကားလုံးများဖြင့် (သို့မဟုတ်)ဘာသာစကားဖြင့်ဖော်ပြရန် မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဘာ့ကြောင့်လဲဆိုတော့ ဘာသာစကားဆိုတာပရမတ္ထဓမ္မကိုဖော်ပြရန် အမည်နာမ တစ်ခုမျှသာ ဖြစ်လို့ပါပဲ။ အမည်နာမဆိုတာ ပညတ်မျှသာဖြစ်တယ်။ ဓမ္မအရသာနဲ့ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ အနှစ်သာရဟာ အဆုံးစွန်ပရမတ္ထတရားဖြစ်လို့ ဘာသာစကား၏ နယ်နိမိတ်ကို ကျော်လွန်နေတယ်။ ဗုဒ္ဓဝါဒရှုထောင့်အရ နိဗ္ဗာန်ရဲ့အနှစ်သာရကို မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့်သာ နားလည်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် အစစ်အမှန် ပရမတ္ထတရားကို ရှင်းလင်းဖော်ပြဖို့ တိကျသောအမည်နာမမရှိ၊ ဘာသာစကားမရှိလို့ဆိုရခြင်းဖြစ်တယ်။

သို့ပေမဲ့ ဒဿနရှုထောင့်အမြင်ကနေ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်တယ်လို့ ထင်မြင်ယူဆကြတယ်။ "နိဗ္ဗာန်ဆိုတာဘာလဲ" "နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ တကယ်ပဲရှိသလား" (သို့မဟုတ်) "တကယ်မရှိဘူးလား" ဆိုတဲ့မေးခွန်းမျိုးတွေကို မေးခဲ့ကြတယ်။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်၏မူလအဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ဆိုပြရန် မရှိမဖြစ်လိုအပ်လာတယ်။ ဝေါဟာရရင်းမြစ်အရ နိဗ္ဗာနဟူသောပုဒ်သည် ပါဠိဘာသာ "နိ"နှင့်"ဝါန" ဟူသော နှစ်ပုဒ်တို့ကိုဆက်စပ်ထားသောဝေါဟာရဖြစ်တယ်။ "နိ"ဟူသည်မရှိခြင်း (သို့မဟုတ်) ထွက်ခွာခြင်း(နိက္ခန္တတ္တာ) ဖြစ်ပြီး "ဝါန"ဟူသည် နှစ်သက်ခြင်းတဏှာဖြစ်တယ်။ သို့ဖြစ်၍ "နိ+ဝါန" ဟူသော မူလပါဠိစကားမှလာသော နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ "တဏှာမရှိခြင်း"(သို့မဟုတ်) "တဏှာမှ လွန်မြောက်ခြင်း"လို့ အဓိပ္ပါယ်ရှိတယ်။

ဒီအဓိပ္ပါယ်ပြန်ဆိုချက်ဟာ ဓမ္မပဒပါဠိတော်မှာလာရှိတဲ့ ဘုရားစကားတော်နှင့်ညီတယ်။ အဲဒီစကားရပ်ကို မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ပဌမဗုဒ္ဓဝစန (ဗုဒ္ဓ၏ပထမဦးဆုံးမြွက်ကြားသောစကား)ဟု ကျမ်းဂန်များ၌ ဖွင့်ဆိုပြကြတယ်။ အဲဒီစကားအပြည့်အစုံကတော့..

အနေကဇာတိ သံသာရံ၊ သန္ဓာဝိဿံအနိဗ္ဗိသံ။
ဂဟကာရံ ဂဝေသန္တော၊ ဒုက္ခာဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။
ဂဟကာရက ဒိဋ္ဌောသိ၊ ပုနဂေဟံ န ကာဟသိ။
သဗ္ဗာတေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ၊ ဂဟကူဋံ ဝိသင်္ခံတံ။
ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တံ၊ တဏှာနံ ခယ မဇ္ဈဂါ။[၂]

အိမ်ဆောက်လုပ်သူနှင့်တူသော တဏှာအား ရှာဖွေသော်လည်းမတွေ့နိုင်သေးသောငါသည် ဘဝများစွာ မွေးဖွားမှုသံသရာကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရ၏။ ဘဝကြိမ်ဖန် ဖြစ်ရခြင်းကား နာကျင်လှချေ၏။ အို.. အိုးအိမ်ဆောက်သူ၊ ယခုသင့်ကိုငါတွေ့ပြီ။ သင်သည် အိမ်သစ် တစ်ဖန်ဆောက်ရန် မရှိတော့ပြီ။ သင်ဆောက်လုပ်ထားတဲ့အိမ်ရဲ့ အခြင်ရနယ်တို့ကို ငါဖျက်ဆီးလိုက်ပြီ။ သင်

ဆောက်လုပ်ထားတဲ့ အိမ်အထွဋ်ကိုလည်း ငါဖျက်ဆီးလိုက်ပြီ။ ငါ့စိတ်သည် ပြုပြင်ခြင်းကင်းသော နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ပြီ။ နှစ်သက်မှုတဏှာကုန်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခဲ့ပြီ။

အထက်ပါဖော်ပြချက်မှာ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည် ယင်းပါဠိဂါထာများကို နှုတ်တော်ဖြင့် ရွတ်ဆိုတော်မူရာ၌ ဒဿနဆိုင်ရာယူဆချက်များပါရှိနေပါတယ်။ အဲဒါကတော့ နှစ်သက်မှု တဏှာနဲ့ တဏှာမှလွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ အယူအဆပင်ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ တဏှာကသံသရာ၌ရှိ၍ နိဗ္ဗာန်သည် သံသရာ၌မရှိခြင်းပင်ဖြစ်တယ်။ အကယ်၍နိဗ္ဗာန်သည် သံသရာ၌မရှိလျှင် တဏှာနှင့် နိဗ္ဗာန်တို့၏ဆက်နွယ်မှုကို မည်သို့ရှင်းပြနိုင်အုံးနည်း။ အမှန်ဆိုသော် တရားအားထုတ်ခြင်းဖြင့် ရနိုင်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့်သာ တဏှာကို ဖယ်ထုတ်ပစ်နိုင်သည်။ တဏှာကသံသရာနှင့် ဆက်စပ်နေပြီး တဏှာကို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ပယ်ခဲ့ပြီးသည်မှစ၍ တဏှာကင်းသော နိဗ္ဗာန်၌ ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဘဝနှင့် ဘဝရှိမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဆင်းရဲခြင်းမျိုးသည် မရှိနိုင်တော့ချေ။ နိဗ္ဗာန်ကို အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့်သာ ရရှိခံစားနိုင်သည်ဟူသော ဖော်ပြချက်ကို ခိုင်မာစေရန် အဋ္ဌကထာဆရာအရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၌ ၎င်း၏အယူအဆကို ယုတ္တိနှင့်လက်တွေ့အမြင်ဖြင့် ဖော်ပြရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ပါတယ်။

နိဗ္ဗာနံ ပန လောကုတ္တရသင်္ခါတံ စတုမဂ္ဂဉာဏေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ
မဂ္ဂဖလာနံ မာရမ္မဏလောကဘူတံ ဝါ နသင်္ခါတာယ တဏှာယ
နိက္ခန္တတ္တာ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဝုစ္စတိ။[၃]
နိဗ္ဗာန်ဟူသည် လောကုတ္တရာဖြစ်၏။ မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့် သိနိုင်၏။ မဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်ပြီး ဝါနဟုဆိုအပ်သော တဏှာမှ ထွက်မြောက်တတ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟုခေါ်၏။

ဗုဒ္ဓဝါဒ စကြာဝဠာအယူအဆတွင် နိဗ္ဗာန်သည် ဘဝဖြစ်စဉ်၌ မပါဝင်သောကြောင့် ဝိဘဝ (ဘဝဖြစ်တည်မှု မရှိခြင်း)အဖြစ်ဟု ယူဆနိုင်တယ်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် နိဗ္ဗာန်၌ ဘဝနှင့်စပ်သော မွေးသေခြင်းမျိုး မရှိသောကြောင့်ဖြစ်တယ်။ ဤ၌ဘဝဟူသည် မွေးသေဖြစ်စဉ်ကိုဆိုလိုသည်။ သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ၌ ပါဝင်ခြင်းမရှိတော့သော မည်သည့်သတ္တဝါကိုမဆို ဝိဘဝ(ဘဝဖြစ်တည်မှု မရှိခြင်း)၌ ပါဝင်သူဟုခေါ်တယ်။ သို့ရာတွင် နိဗ္ဗာန်ကို ထင်ရှားမရှိသောတရားဟု မဆိုလိုပေ။ အကြောင်းမူ နိဗ္ဗာန်သည် သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ၌ မပါဝင်သော်လည်း ထူးကဲမြင့်မြတ်သည့်အခြေအနေဖြင့် အမှန်တကယ် တည်ရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်တယ်။ သို့ဖြစ်၍ ဖြစ်တည်မှု(ဘဝ)အမြင်နှင့် မွေးသေပြတ်စဲမှု (နိဗ္ဗာန်) အမြင်တို့သည် ကွဲပြားခြားနား မှုရှိကြောင်း ထေရဝါဒရှုထောင့်အမြင်ဖြင့် ပြောဆိုနိုင်တယ်။

ဣတိဝုတ္တပါဠိ၊ နိဗ္ဗာနဓာတုသုတ်တွင် နိဗ္ဗာနဓာတ်သဘာဝကို နှစ်မျိုးခွဲခြားပြတယ်။ တစ်မျိုးမှာ ခန္ဓဉပါဒိ အကြွင်းအကျန်ရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြစ်ပြီး၊ ကျန်တစ်မျိုးမှာ ခန္ဓာဉပါဒိ အကြွင်းအကျန်မရှိသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြစ်တယ်။ ပထမအမျိုးအစားကို သဉ်ပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်လို့ခေါ်ပြီး ဒုတိယ အမျိုးအစားဟာ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်ဟုခေါ်တယ်။ ဒဿနဆိုင်ရာယူဆချက်အရ ပထမအမျိုးအစားဟာ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကိလေသာများ လွတ်မြောက်မှုဖြစ်ပြီး ဒုတိယအမျိုးအစားကို စွဲလမ်းနှိုင်ရာဖြစ်သော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဘဝခန္ဓာများမှ လွတ်မြောက်မှုဖြစ်တယ်။ ဤအယူအဆနှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လွတ်မြောက်ခြင်းဟူသည် စိတ်အနှောက်အယှက်များ၊ စိတ်ကို ညစ်ထေး စေနိုင်သော ဝမ်းနည်းမှု၊ စိုးရိမ်မှု၊ ပူပန်မှုနှင့် အခြားသောစိတ်ဆင်းရဲများမှ လွတ်မြောက်ခြင်းပင်ဖြစ်တယ်။ ထေရဝါဒအယူအဆအရ ဤကဲ့သို့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဆင်းရဲဒုက္ခများမှ လွတ်မြောက်မှုကို ဝိမုတ္တိလို့ ခေါ်တယ်။ ဘဝခန္ဓာတွေမှ

လွတ်မြောက်ခြင်းသည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များ အသန်္ဓတဓာတ် ဟုခေါ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်စံပြီးနောက် ဖြစ်ပေါ်တယ်။ ဆိုလိုသည်မှာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်သွားသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ နာမ်ခန္ဓာ၊ ရုပ်ခန္ဓာ ဖြစ်စဉ်တို့သည် လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်း၊ ပုထုဇဉ်ဘဝက ပြုလုပ်ထားသော ကံသတ္တိဆိုသည်တို့မှာလည်း ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းနှင့် သံသရာစက်ရဟတ်တို့သည်လည်း လုံးဝရပ်စဲသွားခြင်းစသည်တို့သည် တပြိုက်နက်တည်း ဖြစ်ပျက်သွားခြင်းဖြစ်တယ်။ ဤကဲ့သို့သော ဓမ္မနိယာမနှင့် ဆိုင်သော ဖြစ်စဉ်များကို အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် (ပြုပြင်ခံ ခန္ဓာငါးပါးအကြွင်းအကျန်မရှိသော နိဗ္ဗနာဓာတ်ဟု သိမြင်နိုင်သည်။)

ဒီစာတမ်းအတွက် နိဂုံးချုပ်ပြောလိုသည်မှာ နိဗ္ဗာန်သည် လုံးဝပြတ်စဲသွားခြင်းမဟုတ်ဘဲ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းချမ်းမှုသာဖြစ်တယ်။ အမှန်စင်စစ် နိဗ္ဗာန်ဟူသည် လက်တွေ့အားဖြင့် ပြုပြင်ခံမဟုတ်သည့် ပရမတ္ထတရားအနေဖြင့် တည်ရှိနေသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ပြီးပြတ်ချုပ်ငြိမ်းသွားမှု အယူအမြင် (annihilation)နှင့် လုံးဝသက်ဆိုင်ခြင်းမရှိပါ။ နိဗ္ဗာန်ကို ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်ခြင်းဖြင့် အားထုတ်သူတို့ ရရှိနိုင်ပါတယ်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထဓမ္မအနေဖြင့် လောကုတ္တရာနယ်ပယ်၌ ထင်ရှားသောကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။

သို့ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဒဿနရှုထောင့်ဖြင့် တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် နားလည်ရန်ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကဲ့သို့ တရားဘာဝနာကိုပွားများအားထုတ်ခြင်းဖြင့် ကိုယ်တိုင်တွေ့ကြုံသိရှိမှုမရှိဘဲ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်၏အနှစ်သာရကို မှန်မှန်ကန်ကန်သဘောပေါက်နားလည်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ကြောင်း နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် တင်ပြလိုပါတယ်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း-

[၁] Guy Richard Welbon, *The Buddhist Nirvana and Its Western Interpreters* (Chicago: U of Chicago P, 1968) 113.

[၂] *Dhammapada Pāḷi*, Khuddaka Nikāya (Yangon: Department of Religious Affairs, 1992) 36.

[၃] Bhaddanta Anuroddhā-thera, *Abhidhammattha-saṅgaha Pāḷi* (Yangon: Department of Religious Affairs, 1993) 113.

ဗြိတိန်နိုင်ငံမှ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ထေရဝါဒသံဃာ

ဆရာတော် ဒေါက်တာ ဓမ္မသာမိ
အောက်စဖို့ဒ် တက္ကသိုလ်
အင်္ဂလန်

ယနေ့ခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အနောက်နိုင်ငံများတွင် အလျင်မြန်ဆုံးထွန်းကားလာသော ဘာသာတရားများအနက် တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း လူအများစုကထင်မြင်သုံးသပ်ကြပါသည်။[၁] ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အနောက်နိုင်ငံများတွင် ယေဘူယျအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် အထူးအားဖြင့် လည်းကောင်း အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လျက်ရှိပါသည်။ ဥရောပကိုလိုနီအင်အားစုနှင့် ယင်းတို့၏ ကိုလိုနီနိုင်ငံ အာရှနိုင်ငံများအကြား ဆက်နွယ်မှု၊ ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေများကို အနောက်နိုင်ငံ ပညာရှင်များလေ့လာမှု၊ ဥရောပနိုင်ငံများသို့ ကိုလိုနီနယ်များမှ လူများရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုနှင့် ဥရောပနိုင်ငံများသို့ အာရှနှင့် အနောက်နိုင်ငံများမှ သံဃာတော်များ ရောက်ရှိလာမှုတို့ ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ ဤစာတမ်းငယ်တွင် ဆက်လက် ဖော်ပြပါအချက်များအနက် (၂)ချက် ဖြစ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော်ကို လေ့လာမှုနှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် သံဃာတော်များ၏ သာသနာပြုဆောင်ရွက်မှုတို့ကို ဦးတည်ဖော်ပြသွားပါမည်။

အနောက်နိုင်ငံများသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာရောက်ရှိလာသည့် နေ့ရက်အတိအကျကို မည်သူမျှအတိအကျ ဖော်ပြနိုင်မည်မဟုတ်သော်လည်း[၂] ပါဠိစာပေကိုအနောက်နိုင်ငံ၌ လေ့လာမှုများတိုးတက်လာခြင်း နှင့် ဥရောပမြေပေါ်သို့ သံဃာတော်များရောက်ရှိလာခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို စိတ်ပါဝင်စားလာမှုကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်လေ့လာနိုင်ဘွယ်ရှိပါသည်။

၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံသား ပညာတော်သင် ယူဂျင်းဘားနော့ဖ်၏ "Pāḷi Grammar" စာအုပ်နှင့် ၁၈၄၄ခုနှစ်တွင် "Introduction to the History of Indian Buddhism" စာအုပ်များ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်းမှစတင်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အရေးထားလေ့လာမှုစတင်ခဲ့ပေသည်။ ၎င်းနောက် နိုင်ငံပေါင်းစုံမှ ထူးချွန်ပညာရှင်များ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို စိတ်ဝင်စားခဲ့ကြပြီး အားလုံး ပေါင်းစုစည်းရုံး၍ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း လေ့လာခဲ့ကြသည်။ ထိုအုပ်စုများအနက် တစ်ခုဖြစ်သည့် "Anglo Germanic School" အဖွဲ့သည် ပါဠိတရားတော်များကို လေ့လာခဲ့ကြသည်။[၃]

၁၈၇၃ခုနှစ်တွင် Childers သည် ပါဠိ–အင်္ဂလိပ်အဘိဓါန်ကိုထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၁၈၇၈တွင် သောမတ်(စ်)ရီး(စ်)ဒေးဗစ်သည် "Buddhism" စာအုပ်ကိုပထမဦးစွာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး နောက်သုံးနှစ်ကြာ ၁၈၈၁တွင် သူ၏အောင်မြင်သော "Gibbert Lecture Series" (၆)တွဲကို ထုတ်ဝေပြီးနောက် Pāḷi Text Society ကိုဆက်တိုက်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ တည်းဖြတ်ခြင်းမပြုရသေးသော ရှေးဟောင်းဗုဒ္ဓဘာသာစာပေအမွေအနှစ်များနှင့် ဥရောပရှိ ပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်များတွင် ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသောလက်တွေ့အသုံးမပြုကြသည့် လက်ရေးစာမူများကို စာသင်သားများ သိရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်းလည်း[၄] ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။

ရှေ့ပြေးအနောက်တိုင်း ပါဠိပညာရှင်များတွင် ရီး(စ်)ဒေးဗစ်နှင့်အတူ သူ၏ဇနီး မစ္စစ်ကာရိုလင်း ရီး(စ်)ဒေးဗစ်၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံမှ ဝုဒ်ဝို့ဒ်၊ ဟာရီ၊ အော်နာနှင့် စတက်ဒီ၊ ဂျာမဏီနိုင်ငံမှ မက်စ်မြူလာနှင့် ဟာမန်အိုဒန်ဘာ့ဂ်၊ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံမှ ထရက်(က်)နာ၊ ဖော့စ်ဘောလ်နှင့် အင်ဒါဆင်၊ ဆွီဒင်မှ

ဟယ်လ်မာစမစ်(သ်)တို့လည်းပါဝင်ခဲ့ကြသည်။[၅] ဤပညာရှင်များသည် ပါဠိတော်မူရင်းများကို ရိုမန် ဘာသာဖြင့် တည်းဖြတ်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ရုံမျှမက အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့လဲပြန်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ၁၉၂၀ခုနှစ်တွင် ပါဠိတော်လာ နိကာယ်(၅)ရပ်အနက် နိကာယ်(၄)ရပ်ကို ပုံနှိပ်နိုင်ခဲ့ပြီး အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခြင်းအလုပ်ကို ၁၉၀၉ခုနှစ်တွင် စတင်ဆောင်ရွက်ကာ ၁၉၃၇ခုနှစ်တွင် ဘာသာပြန်ပြီးဖြစ်ခဲ့သည်။[၆] ဤပညာရှင်များ၏ ဘာသာပြန်ဆိုမှုကြောင့် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့များနှင့် သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ တိကျမှုမရှိဘဲ မှန်းဆ၍ဖော်ပြခဲ့ကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာ၏အနှစ်သာရကို ပိုမိုကောင်းမွန် ပြည့်စုံ၍ ပိုမိုတိကျစွာ ထောက်ပံ့ကူညီဖော်ညွှန်းခဲ့ပေသည်။

ဤပညာတော်ရှင်များသည် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအဖြစ် ထုတ်ဖော်မပြောခဲ့ကြပါ။ သို့ရာတွင် ရီး(စ်)ဒေးဗစ်သည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားတော်မြတ်၏ ဟောပြောညွှန်ပြချက်ကို သက်ဝင် လွမ်းမိုးခံရကြောင်း သူရေးသားခဲ့သည့် ဗုဒ္ဓတရားတော်များတွင် ရှင်းလင်းစွာ တွေ့မြင်ရမည်ဖြစ်ပေသည်။ "ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်စေ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဘာသာကြီးများ၏ နည်းစနစ်များကို တစ်ခုစီလေ့လာဆန်းစစ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓ၏ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားတော်မြတ်ထက်စိတ်၏ နူးညံ့သိမ်မွေ့ခြင်း၊ စိတ်နှလုံး၏ လိုအပ်ချက်များကို နားလည်ဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်ခြင်းကို မည်သည့် ဘာသာကမျှ တစုံတရာသာလွန်နိုင်ခြင်းမရှိကြောင်း တွေ့ခဲ့ရသည်။ ယင်းလမ်းစဉ် အတိုင်း ကျွန်ုပ်၏ဘဝကို ကျင့်ကြံနေထိုင်သွားရန် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပေသည်" [၇] ဟု ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။

ထိုအချိန်ကစတင်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အဆင့်မြင့်လေ့လာမှုများသည် အရေးပါ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလာခဲ့ပေသည်။ အချို့သောတရားတော်များကို အခြားအနောက်တိုင်းသားပညာတော်သင်များက ခေတ်နှင့်အညီ ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အိုင်ဘီအော်နာ၊ မြန်နာပိုနီကာထေရ်၊ ဉာဏမောလီဘိက္ခု၊ ဝဲလ်ရှ်မောရစ်နှင့် လန်ဒန်ကဲ့သို့သော ဗြိတိန်နိုင်ငံရှိ ထိပ်တန်းတက္ကသိုလ်ကြီးများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်ပတ်သက်သော ဟောပြောပို့ချချက်များ၊ သုတေသနပြုချက်များကို ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း (၇၀)က ဗြိတိန်နိုင်ငံရှိ တက္ကသိုလ်ကြီးများမှ ပီအိပ်ချ်ဒီဘွဲ့ရရှိသူ ကျောင်းသား (၁၀၀)ခန့်ရှိပြီးဖြစ်သည်။ ယင်းတို့အနက် ထက်ဝက်သည် ယေဘုယျအားဖြင့် သုတေသန ပြုလေ့လာမှုနှင့် Sanskrit နှင့် Indology ကို အထူးပြုလေ့လာမှုများ နှစ်ပေါင်းကြာရှည်စွာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်မှာ တိုက်ဆိုင်မှုတစ်ရပ်မဟုတ်ပါပေ။

Pāḷi Text Society တည်ထောင်သူက ၁၀နှစ်ခန့်သာခံမည်ဟု ခန့်မှန်းထားခဲ့သော်လည်း အနောက်တိုင်းတွင် ယင်းအဖွဲ့သည် နှစ်ပေါင်း ၁၂၃နှစ်ကျော် တည်တံ့ခဲ့ပြီး ပါဠိဘာသာတော် လေ့လာမှုအတွက်လည်းကောင်း၊ ပါဠိတော်မူရင်းများ အရှည်တည်တံ့ရေး ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်စကားပြောနိုင်ငံများအတွင်း ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို သိရှိနားလည်စေရေးအတွက်လည်းကောင်း တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုများကို ပေးစွမ်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ပါဠိထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ရှေးဦးလေ့လာမှုကို လက်ရွေးစင်လူအနည်းငယ်ကသာ လေ့လာခဲ့ကြသော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကဲ့သို့ လက်တွေ့ကျင့်ကြံခဲ့ကြခြင်း မရှိပါ။ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာတိုးတက်မှုကို လက်တွေ့ကျင့်ကြံမှုမရှိဘဲ စာတွေ့အားဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်ပါက မှားယွင်းဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၈၇ခုနှစ် အောက်စဖို့(တ်) ပညာတော်သင် ကဗျာနှင့်စာရေးဆရာ ဆာအက်ဒဝင်အာနိုးလ်၏ ကျော်ကြားသောကဗျာဖြစ်သည့် "The light of Asia" ကို ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိပြီးချိန်မှစ၍ လူလတ်တန်းစား ပညာတတ်သူများ တရားတော်ကို ကျင့်ကြံအားထုတ်လာအောင် စတင်ဆွဲဆောင်ခဲ့ကြသည်။ လန်ဒန်မှ

သဘာဝသိပ္ပံပညာရှင် အလန်ဘန်းနက်၊ ရှေ့နေ ခရစ်စလတ်ဟမ်းဖရေးတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအဖြစ် ဦးစွာကူးပြောင်းခဲ့ကြသည်။ စင်စစ်မူ အလန်းဘန်းနက်သည် သူ၏ဇာတိ အင်္ဂလန်တွင် ထေရဝါဒသံဃာအဖွဲ့တည်ထောင်နိုင်ရေးမွန်မြတ်သောရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ၁၉၀၂ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်၍ ရဟန်းခံခဲ့သည်။[၈] သူ၏ ကြိုးပမ်းမှုဖြင့် ၁၉၀၃ခုနှစ် မတ်လတွင် "International Buddhist Society" (ဗုဒ္ဓသာသနာ သမဂ္ဂ)ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၀၈ခုနှစ်တွင် အလန်ဘန်းနက်သည် အရှင်အာနန္ဒ မေတ္တေယျ ဘွဲ့အမည် ရဟန်းဘဝဖြင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုရန် ဦးဆောင်ကြွတော်မူခဲ့သည်။ ပစ္စယာ နဂ္ဂဟအဖြစ် မစွက်အမ်အမ်လှအောင်နှင့် သားရှေ့နေ၊ ချွေးမဖြစ်သူတို့က ထောက်ပံ့ခဲ့ကြသည်။ ယင်း သာသနာပြုအဖွဲ့သည် အင်္ဂလန်တွင် (၆)လကြာ သာသနာပြုနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ အရှင်အာနန္ဒ မေတ္တေယျ အနေဖြင့် ဟောပြောချက်များ ရေးသားခြင်းများတို့ဖြင့် လူအများကို ဗုဒ္ဓဘာသာ အသိဉာဏ်များ ပေးစွမ်းနိုင်ခဲ့သော်လည်း ဗြိတိန်တွင် ထေရဝါဒသံဃာအဖွဲ့ကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပါ။ သူ၏ ကျန်းမာရေး ချို့ယွင်းလာမှုကြောင့် ၁၂ နှစ်ကြာပြီးနောက် လူဝတ်လဲခဲ့ရသည်။ အရှင်အာနန္ဒမေတ္တေယျ၏ ထေရဝါဒ သံဃအဖွဲ့ တည်ထောင်ရေးကြိုးပမ်းမှုတွင် ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံရသော အခက်အခဲများအနက် အချို့မှာ ဘဏ္ဍာရေးအခက်အခဲပင်ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်သွားသာသနာပြုအဖွဲ့ကို မြန်မာနိုင်ငံမှ ငွေကြေး ထောက်ပံ့မှုပြုခဲ့ပြီး ရန်ပုံငွေ ကုန်ခမ်းသွားသောအခါ အရှင်မေတ္တေယျအနေဖြင့် ရန်ကုန်သို့ ပြန်လာခဲ့ရသည်။ ထိုအချိန်ကဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဗြိတိန်နိုင်ငံသား ရာနှင့်ချီ၍ရှိခဲ့သော်လည်း ငွေကြေး ထောက်ပံ့မှုပေးမည့် ဘာသာရေးယုံကြည်သက်ဝင်သူများက အင်္ဂလန်တွင်မရှိခဲ့ကြပေ။ ဤငွေကြေး ပြဿနာသည် နောက်ထပ် ၂၅နှစ်တိုင် တာရှည်ခဲ့ပြီး ကာလကတ္တားနှင့် လန်ဒန်၌ မဟာဗောဓိအသင်းကြီး စတင် တည်ထောင်ခဲ့သူ သီဟိုနိုင်ငံသား အရှင်အဂ္ဂရိကဓမ္မပါလက သီရိလင်္ကာမှ သာသနာပြုရဟန်းတော်များ အတွက် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်းထူထောင်နိုင်ခဲ့သည့်အချိန်ထိဖြစ်သည်။ ၁၉၂၅ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်သို့ ကြွရောက်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ပညာတော်သင်ရဟန်း အရှင်အာဒိစ္စဝံသသည်လည်း အလားတူ အခြေအနေကြောင့် အင်္ဂလန်၌ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်း ဆောက်လုပ်ရန် ကြိုးပမ်းခြင်း မပြုခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေမည်။

သံဃအဖွဲ့တည်ထောင်မှုနှောင့်နှေးခဲ့သော်လည်း ဗြိတိန်နိုင်ငံသားများအကြားတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကျင့်ကြံအားထုတ်မှုများ ဆက်လက်ရှင်သန်ခဲ့သည်။ ၁၉၀၇ခုနှစ်ကစတင်၍ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ဖွားမြင်တော်မူခြင်း၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရရှိတော်မူခြင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်း အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓနေ့ Vesak Day ကို ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ဘာသာရေးပွဲများကျင်းပခြင်း၊ ပုံမှန်တရားနာကြားခြင်းများ ရှိခဲ့သူဦးရေမှာ ၂၅ဦးမှ ၃၀၀ အကြားရှိခဲ့သည်။ လက်ကမ်းစာစောင်များ၊ ထိုမှတဆင့်တက်၍ မဂ္ဂဇင်းများ၊ လစဉ်ထုတ်ပြန်တမ်းများကိုလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ စိတ်ပါဝင်စားသူများအတွက် ထောက်ပံ့ကူညီပေးထုတ်ဝေခဲ့ကြသည်။ ရှင်အာနန္ဒာမေတ္တေယျက ဗုဒ္ဓဘာသာ"Buddhism"ဟူသောမဂ္ဂဇင်းကို အနောက်တိုင်းသားများအတွက် ရန်ကုန်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ Buddhist Review စာစောင်ကို ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့် အိုင်ယာလန်ဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း British Society of Great Britain and Ireland က ၁၉၀၉ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်၌ ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ "Buddhist Lodge" ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းများက "Buddhism in England" မဂ္ဂဇင်းကို ၁၉၃၆-ခုနှစ် တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အကိုင်းအခက်မျှသာဖြစ်သည်ဟု ၁၉၂၇ခုနှစ် အထိ ဗြိတိန်နိုင်ငံသားတို့က သိနားလည်ခဲ့ကြသည်။ အစဉ်အလာထေရဝါဒအတွေးအခေါ်အရ ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်များ ကျင့်ကြံအားထုတ်နိုင်ခြင်း၊ တိုးတက်ပြန့်ပွားရေးတို့တွင် သံဃာတော်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ

သည် အဓိကဖြစ်သည်ကို သိနားလည်လာကြသဖြင့် ဗြိတိန်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၊ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့မှ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းထူထောင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ၁၉၂၈ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်ရှိ မဟာဗောဓိအသင်းကြီးသည် လန်ဒန်တွင် တရားတော်များ ပို့ချသင်ကြားရေးအတွက် ကိုလံဘိုမှရဟန်းတော် ၃-ပါးကို ပင့်ဖိတ်ခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်သောအခါ ကျောင်းတော်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန် မဖြစ်နိုင်တော့၍ အနာဂါရိကဓမ္မပါလ ထူထောင်ခဲ့သည့်တစ်ခုတည်းသော ကျောင်းတော်ကြီးကို ပိတ်သိမ်းခဲ့ရသည်။ သို့သော် ၁၉၄၈ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး ထို့နောက်မှစ၍ အထူးသဖြင့် ၁၉၆၀ခုနှစ်ကစ၍ ထေရဝါဒဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများ များစွာပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ယခုအခါတွင် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းပေါင်း ၃၂-ကျောင်း ရှိနေပြီဖြစ်ပြီး ဥရောပနိုင်ငံသား သံဃာတော်များအပါအဝင် သီရိလင်္ကာ၊ မြန်မာ၊ ထိုင်း၊ အိန္ဒိယနှင့်နီပေါနိုင်ငံများမှ ရဟန်းတော် ၁၀၀ကျော် သီတင်းသုံးနေထိုင်လျက်ရှိသည်။ အများစုမှာ လန်ဒန်နှင့် ဘာမင်ဂန်မြို့ကြီးနှစ်မြို့မှဖြစ်ပြီး မကြာသေးမီက မန်ချက်စတာ၊ ဂလပ်စ်ဂို၊ နယူးကာစတယ်၊ ဝါးဝစ်စ်၊ ဒေဝန်၊ ဟာမေးလ်၊ ဟမ်းမ်စတက်နှင့် အောက်စဖို့(ဒ်)တို့တွင် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ ဆောက်လုပ်နေပြီဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် နိုင်ငံတဝန်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို စိတ်ဝင်စားမှုများနေ့စဉ်နှင့်အမျှ တိုးတက်လာနေသည့် အတွက် လိုအပ်ချက်များဖြည့်ဆည်းပေးရန် ထေရဝါဒသံဃာတော်များအတွက် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာအား စိတ်ဝင်စားမှုများပြားလာခြင်းကို အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ပြည်သူများအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေများ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိလာခြင်းအားဖြင့် တိုင်းတာနိုင်ပါသည်။ ၁၈၇၈ခုနှစ်တွင် ပါမောက္ခ သောမတ်စ် ဒဗလျူရီးစ်ဒေးဗစ်သည် "Buddhsim"အမည်ရှိ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ စာအုပ်ခေါင်းစဉ်ကပင် ယေဘုယျ စာဖတ်သူများအတွက် ရည်ရွယ်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပြည်သူလူထုအတွင်း ကျယ်ပြန့်လာစေရန် အစပျိုးပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်မှစတင်၍ အနည်းဆုံး စာရေးဆရာ ၃၉-ဦး ၏ ခန့်က "Buddhism" အမည်ဖြင့်စာအုပ်များ ရေးသားခဲ့ကြပြီး နောက်ဆုံးထုတ်စာအုပ်ကို ယခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့ပေသည်။ ဤခန့်မှန်းအရေအတွက်မှာ အောက်စဖို့(တ်)ယူနီဗာစီတီ၏ ဗဟိုစာကြည့်တိုက်ကြီးဖြစ်သည့် ဘိုဒ်လိန်းစာကြည့်တိုက်မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုစာရေးဆရာ ၄၀ဦးအနက် တစ်ဦး၏ စာဖတ်ပရိသတ်မှာ ၁၁နှစ်သား အရွယ် ကျောင်းသားကလေးငယ်များဖြစ်ကြပြီး ၁၉၉၅ခုနှစ်မှစ၍ ထိုစာရေးဆရာမသည် သူမ၏စာအုပ်ကို ၅ ကြိမ်တိုင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်ကျောင်းသားကလေးငယ်များအတွက် ရေးသားခဲ့ကြသော အခြားစာရေးဆရာ ၂ဦးလည်း အနည်းဆုံးရှိခဲ့သည်။ ဤစာရင်းဇယားအရ လွန်ခဲ့သော နှစ်-၂၀ က Buddhism အမည်ဖြင့် နှစ်စဉ်တစ်အုပ်ထုတ်ဝေခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြခြင်းလည်းဖြစ်ပေသည်။ ထို့ပြင် အနောက်နိုင်ငံ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာကို လေ့လာလိုက်စားမှုအင်အား ကြီးစွာကြီးထွားလာကြောင်းကိုလည်း ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်ပေသည်။ အင်္ဂလန်နှင့်ဝေလနိုင်ငံတို့တွင် ဂျီစီအက်စ်အီးနှင့် ဂျီစီးအီးအေအဆင့် ကျောင်းသားကလေးငယ်များအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ခန်းစာများ သေချာစွာပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ကံအားလျော်စွာပင် ၂၀၀၂ခုနှစ်၌ နာမည်ကျော်စာသင်ကျောင်းတစ်ခု၏ ဘာသာရေးပညာဌာန၊ ဌာနမှူးဖြစ်သူ အီတန်က အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်မှ ဘာသာတရားများ၏ ယုံကြည်ချက်များအပေါ် သင်ရိုးပြဋ္ဌာန်းရန် အတွက် လေ့လာမှုပြုချိန်တွင် ကျွန်ုပ်(စာရေးသူ)အနေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၏ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို အကြံပြုတင်ပြခွင့်ရရှိခဲ့ပါသည်။

ထေရဝါဒသံဃာဖွဲ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရောင်ခြည်ရှိနေပြီဖြစ်သော်လည်း ထေရဝါဒသံဃာနှင့် သာသနာပြုအဖွဲ့များ ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံနေရသည့် ပြဿနာရပ်များကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဆွေးနွေးတင်ပြလိုပါသည်။ ထေရဝါဒသံဃာများ၏ အားသာမှုများ၊ အားနည်းမှုများကိုပါတွေ့ရှိရပါသည်။ အားသာချက်မှာ အာရှထေရဝါဒရဟန်းတော်များ ဗြိတိန်နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာခြင်းသည် အဓိကအားဖြင့် ၁၉၆၀ခုနှစ်များက ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်ဖြင့် ပြောင်းရွှေ့ရောက်ရှိနေထိုင်လာကြသူ အာရှတိုက်သားတို့၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကို ကူညီစောင့်ရောက်ရန်ဖြစ်သည်။ ထေရဝါဒသံဃာများသည် ဤရည်ရွယ်ချက်ကို ကောင်းစွာဆောင်ရွက်တော်မူနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထေရဝါဒကျောင်းများသည် ယုံကြည်ကိုးကွယ်သူများ၏ ဘာသာရေး၊ ရိုးရာအစဉ်အလာ အဓွန့်ရှည် ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ရှင်သန်လျက် ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း၊ ဘာသာရေး အခမ်းအနားများ ကျင်းပခြင်းတို့ကို အာရှတိုက်အတွင်း ကျင့်ကြံဆောင်ရွက်နေကြသည့်နှီးပါး အစဉ်အလာမပျက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရောက်ဆောင်ရွက်နေကြပြီဖြစ်သည်။ ဤအချက်သည် အနောက်နိုင်ငံများတွင် အာရှဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးမှုများ ဆက်လက်တည်ရှိနိုင်ရေးအတွက် အရေးပါလှပေသည်။

သို့သော်လည်း ထေရဝါဒသံဃာတော်များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို စိတ်ဝင်စားကြသော ဥရောပသားများ သို့မဟုတ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို ဟောပြောပို့ချရသောအခါတွင် ဤအားသာချက်သည် အားနည်းချက်တစ်ရပ်ဖြစ်လာရသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ဥရောပသားများ၏ စိတ်နေစိတ်ထားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာတို့သည် အာရှနိုင်ငံသားများနှင့် မတူကွဲပြားခြားနားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အာရှရဟန်းတော်များသည် ဗြိတိသျှနိုင်ငံသားစစ်စစ်များကို တရားဓမ္မဟောပြောပို့ချရာတွင် အခက်အခဲများတွေ့ခဲ့ရသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဘာသာစကားကျွမ်းကျင်မှုမရှိခြင်းနှင့် ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းပညာရေးလေ့ကျင့်ရေးကဏ္ဍများတွင် ကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားဖြင့် ဟောပြောပို့ချနိုင်သော ဗြိတိန်ရှိ ထေရဝါဒသံဃာတော်အရေအတွက်မှာ ၃ပုံ၁ပုံထက်လျော့နဲလျက်ရှိသည်။ ထိုရဟန်းတော်များသည်ပင်လျှင် ဥရောပယဉ်ကျေးမှုစကားလုံးအသုံးအနှုန်းများဖြင့် တရားတော်များဆွေးနွေးရာတွင် ပြဿနာများရှိနေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ ရဟန်းတော်များသည် အထွေထွေဗဟုသုတလည်းမရှိကြ၊ သမိုင်းကြောင်းအနေအထားကိုလဲမသိကြသည့်အပြင်၊ ခေတ်ကာလအလိုက် လူမှုရေးအခြေအနေကိုလည်း နားမလည်ကြပါ။ ထို့ပြင်ရဟန်းများသည် တရားပြခြင်းလုပ်ငန်းတွင် ကျွမ်းကျင်မှုမရှိကြချေ။ အာရှတိုက်သား ရဟန်းသံဃာတော်များအနေဖြင့် မိမိဒေသ၌ပညာသင်ကြား လေ့လာ တတ်မြောက်ရုံမျှဖြင့် အနောက်တိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာပို့ချခြင်း၊ ပြန့်ပွားအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို အရည်အချင်း ပြည့်ဝစွာဆောင်ရွက်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

ဤပြဿနာရပ်သည် ၁၉၂၈ခုနှစ်တွင် ပထမဦးဆုံး သီရိလင်္ကာဘုန်းတော်ကြီး ၃ပါး လန်ဒန်သို့ ကြွရောက်ခဲ့စဉ်ကထဲက သာဓကအဖြစ်ရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် ဗြိတိသျှဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ဤပြဿနာ၏အဖြေကို ရှာဖွေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၀၈ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်၌ အခြေချခဲ့သော အာနန္ဒမေတ္တေယျ ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် အင်္ဂလန်၌အနောက်တိုင်း ထေရဝါဒသံဃာအဖွဲ့ ထူထောင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုရှိခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း အောင်မြင်မှုမရှိခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

၁၉၅၀ ခုနှစ်များတွင် ရစ်ချတ်ရန်ဒယ်ဆိုသူ ဂုဏ်သရေရှိလူကြီးတစ်ယောက်သည် မြန်မာဗုဒ္ဓသာသနာပြုဆရာတော် ဦးသေဋ္ဌလထံ၌ ကိုရင်ဝတ်ခဲ့ပြီး ကပိလဗုဒ္ဓါဘွဲ့အမည်ဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက်မြို့ရှိ ပက်ကနန်ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ ကြွရောက်ခဲ့ကာ ရဟန်းပြုခဲ့သည်။ သူ၏ဌာနေသို့

ပြန်ရောက်ပြီး အင်္ဂလိပ်လူမျိုးသံဃအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နှစ်အနည်းငယ်ကြာပြီးနောက် ကျန်းမာရေးချို့ယွင်းမှုကြောင့် လူဝတ်လဲခဲ့ရသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံမှ တရားနည်းပြဆရာ အဂ္ဂန်ချားနှင့် အင်္ဂလန်မှ သူ၏ အနောက်တိုင်းသားယောဂီများသည် ၁၉၇၆ခုနှစ်မတိုင်မချင်း အင်္ဂလိပ်လူမျိုးသံဃအဖွဲ့ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ အဂ္ဂန်ချား၏ယောဂီများသည် ယခုအခါ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ဒေသများအတွင်း ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းငါးကျောင်း တည်ထောင်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ယောဂီများ ဦးရေဆက်လက်ရှင်သန်တိုးပွားရေးနှင့် အရည်အချင်းပြည့်ဝသော ရဟန်းတရားပြဆရာများအဖြစ် ရောက်ရှိနိုင်ရေးအတွက် အချိန်ယူဆောင်ရွက်ကြရပါမည်။ ဤကြားကာလတွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံရှိ သူတို့၏ အာရှယောဂီများက ဆရာတော်များအရည်အချင်းမြှင့်တင်ရေးအတွက် ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဥရောပတွင် တရားတော်များ ဟောပြောပို့ချနိုင်ရေးအတွက် အရည်အချင်းပြည့်ဝသော လေ့ကျင့်မှုများ ပေးရန် ပြန်လည်စီစစ်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။

ခြုံငုံ၍ သုံးသပ်တင်ပြရပါလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အနောက်တိုင်းတွင် အလျင်မြန်ဆုံးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လျက်ရှိသည့် ဘာသာတရားများအနက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာသည် အလျင်မြန်ဆုံးတိုးတက်နေခြင်းမရှိသော်လည်း ယင်း၏ ဂုဏ်သတင်းမှာမူ ပုံမှန်တိုးတက်နေပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ တိုးတက်မှု အထူးသဖြင့် ထေရဝါဒသံဃာ တိုးပွားမှုကို ဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်မှုထက် လိုအပ်ချက်များကပိုများနေပါသည်။ ကျွန်ုပ်၏ အမြင်နှင့် အတွေ့အကြုံများအရ တင်ပြရပါလျှင် အာရှတိုက်သားဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် သီလရှင်များ တွေ့ကြုံနေရသောပြဿနာနှင့် အနောက်တိုင်းသားထေရဝါဒသံဃာများ ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံနေရသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှေးကွေးရခြင်းပြဿနာသည် ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင်သာမက ဥရောပနှင့် မြောက်အမေရိကရှိ ဒေသတစ်ချို့တွင်လည်း ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။ အမှန်စင်စစ်မူဤပြဿနာနှစ်ရပ်သည် အနောက် နိုင်ငံများတွင် ဂျပန်နိုင်ငံသားများ၊ ကိုရီးယားနိုင်ငံသားများ၊ တရုတ်မဟာယာနသံဃာတော်များမှာပါ တွေ့ကြုံနေရသော ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပြဿနာများသာဖြစ်ကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

အောက်ခြေမှတ်စု

၁။ ဘိက္ခုဗောဓိ (Bhikkhu Bodhi)၊ ဥရောပတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာမြှင့်တင်ခြင်း (Promoting Buddhism in Europe)[ဆရာတော် မိတိရိဂါလ (Ven. Mitirigala Dhammanisanthi thera)ယခင် အသောကဝိရာရတန (Asoka Weeraratana)၊ ဂျာမန်ဓမ္မဒူတ သာသနာပြုအဖွဲ့ထူထောင်ခဲ့သူ၊ ပျံလွန်တော်မူသည့်နှစ်ပတ်လည် အခမ်းအနားတွင် ဖတ်ကြားသည့် စာတမ်း၊ ၂ ဇူလိုင် ၂၀၀၀၊ စာမျက်နှာ ၂]

၂။ အီယံအိုလီဗာ(Ian Oliver)၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာ (Buddhism in Britain)၊ စာမျက်နှာ -XI ဥရောပတိုက်သို့ဗုဒ္ဓဘာသာရောက်ရှိချိန်ကို ရှာဖွေကြရာတွင် ပညာရှင်အမြောက်အများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် အနောက်တိုင်းသားတို့ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို ခြေရာကောက်၍ဖော်ထုတ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ အချို့က မဟာအလက်ဇန္ဒားဘုရင် အိန္ဒိယနယ်မြေအစိတ်အပိုင်းအချို့ကို သိမ်းပိုက်သည့် ဘီစီ ၃-ရာစုအထိခြေရာကောက်ခဲ့ကြသည်။ ဂျေ၊ ဒဗလျူ၊ ဒီဝွန်။ ဥရောပနှင့် အမေရိကတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာလေ့လာခြင်း သမိုင်းအကျဉ်း (J.W. de Jong, A Brief History of Buddhist Studies in Europe and America, Sri Satguru Publications, Delhi) စာမျက်နှာ ၅-၆။ အချို့ အနောက်တိုင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာပထမဆုံး ထိတွေ့သည့်အချိန်မှာ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး Innocent IV က ဖရန်စစ်ကန်နှင့် ဒိုမီနီကန် ရဟန်းတော်များ (Franciscan and Dominican)ကို မွန်ဂိုဘုရင်"ခန်" ထံသို့ သံတမန်များ

အဖြစ်စေလွှတ်သည့် ၁၃-ရာစုနှစ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်၊ ယင်းစာမျက်နှာ ၈၊ ဤအချက်များအရဆိုလျှင် အနောက်တိုင်း အထူးသဖြင့် ဥရောပသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို သယ်ဆောင်လာသူမှာ အာရှနွယ်ဖွား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များမဟုတ်ဘဲ အနောက်တိုင်းသားများ ဖြစ်ကြကြောင်း တွေ့ရပေမည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို မြောက်အမေရိကသို့ ယူဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ပါဠိဘာသာစာပေကို ဥရောပဘာသာသို့ ပထမဆုံး ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့သည့် စာအုပ်မှာ ပါတိမောက်ဖြစ်ပြီး ထိုစာအုပ်ကို ယိုးဒယားနိုင်ငံ အယုဒ္ဓယမြို့သို့ ၁၇၀၇-၀၀ ခုနှစ်များအတွင်း ရောက်ရှိခဲ့သည့် ဆိုင်မွန် (Simon de la Loubere)က ဘာသာပြန်ခဲ့သည်။ ဆိုင်မွန်ရေးသည့် ယိုးဒယားဘုရင့်နိုင်ငံ(The Kindom of Siam, Oxford University Press, 1923)စာအုပ်နှင့် J.W. de Jung ၏ စာအုပ်စာမျက်နှာ ၁၃-၁၅တွင် ရှု။

၃။ ဘိက္ခုဇောဓိ၊ ဥရောပတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာမြှင့်တင်ခြင်း၊ စာမျက်နှာ-၃။

၄။ အီယံအိုလီဗာ ဗြိတိန်နိုင်ငံဗုဒ္ဓဘာသာ စာမျက်နှာ ၃၀။

၅။ အိန္ဒိယဗုဒ္ဓဘာသာကို လေ့လာသည့် အခြားအနောက်တိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာပညာရှင်အဖွဲ့သည် ထေရဝါဒနှင့် မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာကို သက္ကဋဘာသာ၊ တိဘက်နှင့် တရုတ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားသည့် စာပေများကို လေ့လာကြသည်။ ပြင်သစ်-ဘယ်လ်ဂျီယံအဖွဲ့ ပညာရှင်များ (Franco-Belgian School)ကို (de la Valle Poussin, Sylvain Levy နှင့် Lamote)တို့က ခေါင်းဆောင်သည်။ ရုရှားအဖွဲ့ (Russian School) တွင် Stcherbatsky, Rosenberg နှင့် Obermiller တို့ပါဝင်ပြီး၊ အိန္ဒိယဗုဒ္ဓဘာသာကို တိဘက်အထောက်အထားများဖြင့် လေ့လာကြသည်။ ဘိက္ခုဇောဓိ၊ ဥရောပတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာမြှင့်တင်ခြင်း စာမျက်နှာ-၃။

၆။ ခရစ်(စ်)မတ်(စ်) ဟမ်ဖရေး၊ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားလာခြင်း (Chirstmas Humphreys, The Development of Buddhism in England, London, 1937. p.12.) စာမျက်နှာ ၁၂။

၇။ အီယံအိုလီဗာ၊ စာမျက်နှာ ၃၄၊

၈။ သူသည် ရခိုင်ပြည်နယ် စစ်တွေမြို့တွင် ရောက်ရှိပြီးနောက် မကြာမီ ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည်။ သူ၏ ဥပသမ္မဒါကံဆောင်ပွဲတွင် သူမိန့်ကြားခဲ့သည်မှာ "ယခုအချိန်မှစ၍ ကျွန်ုပ်ဘဝကို မြုပ်နှံပြီး လုပ်မည့်အလုပ်သည် ကျွန်ုပ်ရှေ့တွင် စောင့်နေပါပြီ။ ဤအလုပ်မှာ အနောက်နိုင်ငံများသို့ မေတ္တာနှင့် သစ္စာတရားများကို သယ်ဆောင်သွားပြီး မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် မိန့်မှာတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုဒေသများတွင် ဗုဒ္ဓတပည့် ရဟန်းသံဃာများ ပေါ်ထွန်းလာစေဘို့ဖြစ်ပါသည်။ ခရစ်(စ်)မတ်(စ်) ဟမ်ဖရေး၊ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားလာခြင်း၊ စာမျက်နှာ ၁၄။

၉။ T. W. Rhys Davids (1878); T. W. Rhys Davids (1896) (A collection of his lectures at Cornell University, USA); Andre Bareau (1912); Kenneth K. Saunders (1929); Annie Wood Besant (1941); Charles Henry S. Wood (1947); Christmas Humphrey (1951); Edward Conze (1951); Richard Abbof Gard (1961); Donald Swearer (1977); Micheal Ridley (1978); J.G. Edmonds (1978); John Snelling (1986); Peggy Morgan (1987); Lal Mani Joshi (1989); Peter Conolly (1989); Lilian Weather (1992); Madhu Bazas Wengu (1993); Derie Ciush (1994); David Rose (1995); Noble Ross Reat (1995); Luois Fredovic (1995); Catharine Hewitt (1995); Clive Erricker (1995); Sue Penny (1995); Barry Thomas (1996); Mary Green (1997); Bradley K. Hawkins (1999); John Powers (2000); Mel Thompson (2000); Kulananda (2000); Kevin Trainar (ed.) (2001); Ruth Oarnniter

(2001); Peter Harvey & Brian Peter (eds.) (2001); Anne Geldart (2002); Cavan Wood (2002); Geoff Teece (2003); Philip Wilkinson (2003); Donald S. Lopez (2004).

ကျမ်းကိုးစာရင်း

1Ananada Guruge "Buddhism in Europe in the Twenty-First Century" Buddhism into the Year 2000: International Conference Proceedings, Dhammakaya Foundation, Bangkok, 1994.

2.(Prof.) Arnold de Hoyos, "Buddhism in Latiin America" Buddhism into the Year 2000: International Conference Proceedings, Dhammakaya Foundation, Bangkok, 1994.

3.Bhikkhu Bhodhi, Promoting Buddhism in Europe, a paper delivered in Sri Lanka to mark the first death anniversary of Ven.Mitirigala Dhammanisanthi Thera, formerly Asoka Weeraratna, the founder of the German Dhammaduta Mission. 2 July 2000.

4.Bhikkhu Pasadika, " Buddhist Monasticism in European Culture with Special Reference to France" Buddhism into the Year 2000. International Conference Proceedings, Dhammakaya Foundation, Bangkok, 1994.

5.Charles Prebish and Martin Baumann, eds, Westward Dhamma: Buddhism Beyond Asia, University of California Press, California, 2002.

6.Christmas Humphreys, The Development of Buddhism in England, The Buddhist Lodge, London, 1937.

7.Christmas Humphreys, Sixty Years of Buddhism in England, 1907-1967, London,1968.

8.J.W De jong (Australian National University), A Brief History of Buddhist Studies in Europe and America, Sri Satguru Publications. Delhi.

9.James Co.man, The New Buddhism, Oxford University Press, Oxford,2001.

10.Lance S. Cousins, "Theravada Buddhism in England" Buddhism into the Year 2000: International Conference Preceedings, Dhammakaya Foudation, Bangkok,1994.

11.Prof. R.H.C. Jannsen, " Buddhism in the Netherlands: History and Present Status" Buddhism into the Year 2000: International Conference Preceedings, Dhammakaya Foundation, Bangkok, 1994.

12.Ian P. Oliver, Buddhism in Bratain, Rider and Company, London, 1979.

13.Steven Heine and Charles Prebish, eds. Buddhism in the Modern World, Oxford University Press, 2002.

14.Michael Tom (His interviews with Buddhist leaders), Buddhism in the West: Spiritual Wisdom for the 21st Century, New Dimensions Foundation, Carlsbad, CA,1998.

15.Buddhism in England (a monthly bulletin of the Buddhist Lodge), 24 volumes, the Buddhist Lodge, 101 a Horseferry Road, Westminster, London, 1926-27.

16.P.C Almond , The British Discovery of Buddhism, Cambridge, 1988.

17.Peter Harvey, Inroduction to Buddhism, Cambridge University Press, Cambridge, 1990.

18.(Dr.) Rupert Gethin " Buddhism in Bratain: A Brief Sketch of Its History and Development " Buddhism for the New Millennimu, World Buddhist Foundation, London, 2000.

19.W. Peiris, The Western Contribution to Buddhism, Delhi, 1973.

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သေးသောနိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဓမ္မကို မည်ကဲ့သို့သင်ကြားမည်နည်း။

အရှင်နန္ဒိသေန
မက္ကဆီကို

နိဒါန်း

ဒီစာတမ်းရဲ့ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်တဲ့နိုင်ငံမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ဘယ်လို သင်ကြားပို့ချပေးသင့်တယ်ဆိုတာနဲ့ပါတ်သက်ပြီး အယူအဆအချို့ကို တင်ပြမှာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်ဟာ ၁၉၉၆ခုနှစ်ကစပြီး မက္ကဆီကိုနိုင်ငံမှာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးတစ်ကျောင်း တည်ထောင်ရေးအတွက် ဆရာတော်ဦးသီလာနန္ဒ[၁]နဲ့အတူ ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၉၉-ခုနှစ် ဧန်နဝါရီလ (၃၀) ရက်နေ့မှာ ဓမ္မဝိဟာရကျောင်းကို တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့တယ်။ ဒီနှစ် (၂၀၀၄-ခုနှစ်)မှာ (၅)နှစ်မြောက်နှစ်ပတ်လည် အခမ်းအနားကို ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေနဲ့ ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်များအတွင်း တရားစခန်းများဖွင့်လှစ်သင်ကြားပေးခဲ့ပါတယ်၊ ဗုဒ္ဓတရားတော်များကိုလည်း ပို့ချပေးခဲ့တယ်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းကို လာကြသူများနဲ့လည်း တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ပါတယ်၊ ကလေးသူငယ်များအတွက် တရားနဲ့စပ်တဲ့ အတွေ့အကြုံနှီးနှော ဆွေးနွေးပွဲတွေ ဆက်လုပ်ခဲ့ကြပါတယ်။

ကျွန်ုပ်ဟာ အခုအထက်ကပြောခဲ့တဲ့ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ ဓမ္မဝိဟာရမှာ သီတင်းသုံးနေပါတယ်။ ဒီနှစ်ထဲမှာ သာသနာ့ဘောင်ဝင်ပြီး ဗုဒ္ဓတရားဓမ္မများကို အားထုတ်လိုတဲ့ မက္ကဆီကိုဆယ်ကျော်သက်လူငယ်တစ်ဦးကို ပထမဦးဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ရှင်သာမဏေပြုပေးဖို့ရှိပါတယ်။ လာမယ့်နှစ်များမှာလည်း အလားတူ သာသနာ့ဘောင်ထဲ သွတ်သွင်းချီးမြှောက်ပေးဖို့ ကျွန်ုပ်တို့ကို မေတ္တာရပ်ခံလျှောက်ထားကြတဲ့ လူရွယ်လူလတ်ပိုင်း (၃)ဦးလည်း ရှိပါသေးတယ်။

"ဓမ္မဝိဟာရ"ကျောင်းဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ကြိုးစားရတာဟာ ဒီစီမံချက်မှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြသူအားလုံးအတွက် လက်တွေ့သင်ခန်းစာယူစရာ အတွေ့အကြုံတစ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံမှာ ဒီလိုထေရဝါဒကျောင်းမျိုး ယခင်ကမရှိခဲ့ဘူးတဲ့အတွက် မမျှော်လင့်ဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ပြဿနာအမျိုးမျိုးနဲ့ကြုံတဲ့အခါ ယခင်က ဘယ်လိုဖြေရှင်းခဲ့ကြသလဲဆိုတဲ့ ဖြေရှင်းပုံနည်းနာကို ကျွန်ုပ်တို့ မသိကြဘူး၊ ဒါကြောင့်လည်း အဲဒီလိုကျောင်းဖြစ်မြောက်ရေး လုံးပမ်းခဲ့ရတဲ့နှစ်များအတွင်း သင်ခန်းစာတွေ အတော်လေး ရလိုက်ပါတယ်။ အဲသလိုဖြေရှင်းနည်းရေးအစဉ်အလာများ မရှိတဲ့အခါ အရေးအကြီးဆုံး သင်ခန်းစာကတော့ ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမဒေသနာတော်များနဲ့လျော်ညီစွာ တရားဓမ္မကိုသာ လမ်းညွှန်အဖြစ် အားကိုးဖို့ပဲ ရှိတယ်ဆိုတဲ့ အချက်ဖြစ်တယ်။

ဒီစာတမ်းထဲမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်တဲ့နိုင်ငံမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့သဘောတရားတွေကို ဘယ်လိုဖြန့်ဖြူးပို့ချပေးသင့်သလဲဆိုတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကျွန်ုပ်ရဲ့အယူအဆတချို့ကို မျှဝေတင်ပြလိုပါတယ်။

အခြေခံတရား

ပါဠိဘာသာ "ဓမ္မ" ဆိုတဲ့စကားလုံးဟာ "ဓါရ" ဆိုတဲ့စကားကဆင်းသက်လာတာဖြစ်တယ်။ "ဓါရ" ကတော့ "ဓါရကာ" ဆောင်ထားခြင်း၊ ထောက်ပံ့ခြင်းဆိုတဲ့အဓိပ္ပာယ်ပါပဲ၊ အခြေခံအားဖြင့်ဆိုရင် ဒါဟာ "ဓမ္မ" ပါပဲ၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ သတ္တဝါများကို အပါယ်(၄)ဘုံသို့မကျရောက်အောင် ဆောင်ထားတတ်

လို့ပဲ။ ဗောဓိပင်ရင်းမှာ အားထုတ်ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရင်း တွေ့ရှိတော်မူခဲ့တဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်ဟာ သတ္တဝါတွေကို အပါယ်ဘေးမှ ကယ်တင်ကာကွယ်ပေးနိုင်တယ်။ ဇာတကပါဠိတော်မှာ လာရှိတာကတော့-

> တကယ်တော့ တရားဟာတရားစောင့်သူကို စောင့်ရှောက်တယ်၊ ကောင်းစွာကျင့်ကြံအားထုတ်တဲ့တရားဟာ ချမ်းသာသုခကို ပေးစွမ်းနိုင်တယ်။ ဒါဟာ တရားဆိုတဲ့ဓမ္မကိုကောင်းစွာအားထုတ်လို့ရတဲ့ အကျိုးကျေးဇူးပဲ၊ ဓမ္မနဲ့အညီကျင့်ကြံနေထိုင်သူဟာ ဒုဂတိဘုံလို့ခေါ်တဲ့ မကောင်းတဲ့ဘဝကိုမရောက်ဘူး။[၂]

ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃာတရားများ ကောင်းစွာအခြေမခိုင်သေးတဲ့ ဥပမာဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်တဲ့ တိုင်းပြည်မျိုးမှာ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုချင်တယ်ဆိုရင် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုသဒ္ဓါတရား လုံလုံလောက်လောက် ထက်သန်မှုလည်းရှိ၊ နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းလည်းရှိတဲ့ အဲဒီနိုင်ငံက လူပုဂ္ဂိုလ်အစုအဖွဲ့ကလေးကို အမာခံထားပြီး ဆောင်ရွက်သင့်ပါတယ်။

အဲဒီအမာခံလူပုဂ္ဂိုလ် အစုအဖွဲ့လေးဟာ ငါးပါးသီလလုံခြုံဘို့ အထူးလိုအပ်တယ်၊ အနည်းဆုံးငါးပါးသီလကိုတော့ စောင့်ထိန်းရပါလိမ့်မယ်၊ ဒီအမာခံလူအစုအဖွဲ့လေးထဲက ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ငါးပါးသီလကို ဘယ်နည်းနဲ့မှ မကျိုးမပေါက်စေသင့်ပါဘူး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သေးတဲ့နိုင်ငံမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာပြုမယ့်အဖွဲ့ရဲ့ အမာခံအဖွဲ့ကပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် ဒါဟာပထမဦးဆုံး လိုအပ်ချက်ပါဘဲ။

အဲဒီအမာခံလူတွေဟာ ဗုဒ္ဓတရားတော်နဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့အလုပ်တွေ လုပ်နေသလား၊ ငါးပါးသီလနဲ့သွေဖည်နေသလားဆိုတာ သူတို့ကိုအခါအားလျော်စွာ အကဲဖြတ်ဆုံးဖြတ်ဖို့လိုတယ်။ ဘာကြောင့်ဒီလိုလုပ်သင့်သလဲဆိုတော့ တရားက တရားစောင့်သူကို စောင့်ရှောက်သလိုပဲ အမာခံလူတွေက တရားစောင့်ရင် သူတို့နဲ့ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ သာသနာပြုအဖွဲ့အစည်းဟာလည်း ရည်မှန်းသလိုရင့်ကျက်အောင်မြင်သွားမှာဖြစ်လို့ပါပဲ။

ဒါကြောင့်ကျယ်ပြန့်တဲ့ သာသနာပြုအဖွဲ့အစည်းကြီးများ ပါဝင်ကြမယ့် အမာခံလူပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးဟာ ဒီအခြေခံတရားတော် တစ်နည်းအားဖြင့် ငါးပါးသီလမြဲကြပြီဆိုရင်ဖြင့် ရှေ့ဆက်ရမယ့်ခရီးလမ်းအတွက် အခြေခံကောင်းတွေ အောင်မြင်စွာချနိုင်ခဲ့ပြီလို့ပဲ ဆိုရမှာဖြစ်ပါတယ်။

"တရားစောင့်သူကို တရားကစောင့်၏"တဲ့။ ဒီဆောင်ပုဒ်ကိုဘယ်တော့မှ မမေ့သင့်ပါဘူး။

ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်.ဖြန့်.ဖြူးရေး

အမာခံအဖွဲ့ဟာ ငါးပါးသီလမြဲကြပြီဆိုရင်၊ ဒုတိယအဆင့်အနေနဲ့ ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြန့်ဖြူးပေးဘို့ပါပဲ။ ဒါမှလည်း တတိယအဆင့်အနေနဲ့ တရားရဲ့ "ဧဟိပဿိကော" (လာလှည့်ရှုလှည့်) ဆိုတဲ့ ဂုဏ်တော်ကို စိတ်ဝင်စားပြီးလက်တွေ့ အားထုတ်လာကြမှာဖြစ်ပါတယ်။

ဒီခေတ်မှာ တရားကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြန့်ဖြူးနည်းတွေ အတော်များပါတယ်၊ ပစ္စည်း၊ ငွေ၊ လူအင်အားစတာတွေလုံလုံလောက်လောက် မတတ်နိုင်တဲ့တိုင်အောင် အင်တာနက်ဆိုတာမျိုးလို ဆက်သွယ်ရေးနည်းတွေ တိုးတက်လာနေတဲ့အတွက် တရားတော်ကို လူတွေအများကြီးဆီကိုရောက်အောင် ဖြန့်ဖြူးပေးနိုင်နေပြီ။

ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကောင်းကောင်းမသိကြတဲ့အခါ ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ပတ်သက်ပြီး နားလည်မှုလွဲမှားတာတွေအများအပြားရှိမှာပါပဲ။ ဒါဟာသဘာဝပဲ၊ စိုးရိမ်စရာမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး ၁၉၉၉ခုနှစ်တုံးက "ဓမ္မဝိဟာရ"ကျောင်းဖွင့်အပြီး ဒေသခံလူတချို့က ကျွန်ုပ်တို့ကို ဝေဖန်တာကိုသွားသတိရမိပါတယ်။ "ဓမ္မဝိဟာရ" ကျောင်းဟာ တောင်ပိုင်းမက္ကဆီကို ဗာရာကရ(ဇ်)ပြည်နယ်ရှိ တော်တော်ခေါင်တဲ့နေရာမှာ တည်ဆောက်ထားတဲ့ ထေရဝါဒတောရဘုန်းကြီးကျောင်းဖြစ်တယ်။ အဲဒီတုံးက သူတို့ကျုပ်ကိုပြောခဲ့တာကို မှတ်မိသမျှလိုရင်းပြန်ပြောရရင် "ဆရာတော်အခုကျောင်းသစ်မှာ ပြောင်းထိုင်နေပြီပဲ" ဗုဒ္ဓဘာသာဘက် ပြောင်းကိုးကွယ်လာအောင် လူတွေကိုထွက်ပြီး စည်းရုံးဖို့ကောင်းတာပေါ့" တဲ့။ ကက်သလစ်ဘာသာဝင်အများစု နေထိုင်ကြပြီး တစ်ခြားခရစ်ယန်ဂိုဏ်းဝင်တွေကို ကက်သလစ်ဂိုဏ်းဝင်တွေဖြစ်အောင်ထွက်ပြီး စည်းရုံးကြသလိုပဲ ကျွန်ုပ်ကိုလည်းအဲဒီလိုထွက်ပြီး စည်းရုံးစေချင်ကြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ပတ်သတ်ပြီး အယူအဆအမှားတွေကိုပြင်ဖို့ကိစ္စဟာ အလွန် အရေးကြီးတယ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ ဘာလဲဆိုတာ ရှင်းပြရာမှာစိတ်ရှည်ဖို့နဲ့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြတ်ပြတ်သားသား ပြောတတ်ဖို့လိုတယ်။ ဒီအရည်အချင်းနှစ်ရပ်နဲ့ ပြည့်စုံတယ်ဆိုအုံးတော့ ထိရောက်ဖို့ဆိုတာ အချိန်အတော်ယူရမှာပါပဲ။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်တဲ့ နိုင်ငံတွေမှာဆိုရင်ယေဘူယျအားဖြင့် ခေတ်ပညာတတ်များဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုပိုပြီးသိကြတယ်၊ ဒါပေမယ့် တကယ်တန်းလေ့လာလိုက်စားဖို့၊ ဒါမှမဟုတ် လက်တွေ့အားထုတ်ဖို့ကျတော့ သူတို့ထဲက တချို့လောက်သာလုပ်ကြတယ်။ အများစုဖြစ်တဲ့ ကျန်တဲ့လူတွေ ကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုမသိကြသူများတယ်၊ လမ်းထဲမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးတွေနဲ့ တွေ့ကြတဲ့အခါမျိုး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားဟောကြားတဲ့အခါမျိုးတွေမှာ အထူးအဆန်းကြီးကိုဖြစ်လို့။ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ သူတို့အဖို့ အသစ်အဆန်း၊ ခုမှပေါ်လာတဲ့ ဘာသာတရားဖြစ်နေတယ်။ ဘာအကြောင်းတွေ ဟောသလဲ ဆိုတာလည်း သူတို့သိချင်ကြမှာပဲ။

၁၉၉၉-ခုနှစ် "ဓမ္မဝိဟာရ"ကျောင်းဖွင့်ပြီးကတည်းက လူအတော်များများကျောင်းကိုလာပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ပတ်သတ်ပြီး မေးမြန်းစူးစမ်းကြပါတယ်။ "ဓမ ္မဝိဟာရ"ကျောင်းကိုရောက်တဲ့ ၄-မိုင်ရှည်တဲ့ ကျောင်းလမ်းအဝင်မှာတွေ့ရတဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားပုံတော်နဲ့ ဆိုင်းဘုတ်ကိုတွေ့လို့ သိချင်တာနဲ့ လာမေးကြတာမျိုးလည်းဖြစ်နိုင်တယ်၊ မြို့ထဲမှာဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးတွေ တွေ့ခဲ့ရလို့ ဒါမှမဟုတ်အသိမိတ်ဆွေဆွေမျိုးတစ်ယောက်ယောက်က ဒီဘုန်းကြီးကျောင်းကိုရောက်ဖူးပြီး ဘုန်းကြီးတွေဟာ ပုရွက်ဆိတ်ကလေးတောင် မသတ်ဘူးဆိုတာပြောကြလို့ စသည်ဖြင့်အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့်လာပြီး မေးကြမြန်းကြတာပါပဲ။ ဒီကျောင်းကိုလာတဲ့ ဗုဒ္ဓနဲ့ ဗုဒ္ဓတရားတော်နဲ့ ပတ်သတ်ပြီးမသိကြသူတွေထဲက အများစုဟာကလေးသူငယ်တွေဖြစ်ပါတယ်၊ သူတို့ကတစ်ခါတစ်ရံ လူနည်းနည်းအုပ်စုဖွဲ့လာကြတယ်၊ တစ်ခါတစ်ရံကျတော့လည်း ကျောင်းသူကျောင်းသားလေးတွေ အများကြီးအုပ်စုဖွဲ့ပြီး ဆရာဆရာမတွေနဲ့အတူလာကြပါတယ်။

အဲဒီလိုမသိနားမလည်သူများအတွက် ကျွန်ုပ်တို့ကထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာအကြောင်း အကျဉ်းနဲ့ "ဓမ္မဝိဟာရ" ဘုန်းကြီးကျောင်းရဲ့ လုပ်ငန်းတွေအကြောင်း ဖေါ်ပြထားတဲ့လက်ကမ်းစာစောင် ပေးပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့က သူတို့မေးတာတွေကို ရှင်းပြပေးပါတယ်၊ ဘုန်းကြီးတွေရဲ့နေ့စဉ်လုပ်ငန်းတွေ၊ ဝိနည်းတော်တွေ၊ ကျောင်းမှာနေတဲ့လူဝတ်ကြောင်တွေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ စည်းကမ်းတွေစတာတွေကို ရှင်းပြပေးတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ လူ့ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းတွေ လူသားအချင်းချင်း စောင့်စည်းလိုက်နာရမယ့်

အချက်တွေနဲ့ စတဲ့ဘာသာတရားဖြစ်ကြောင်း၊ အဲဒီလိုစောင့်စည်းမှုတွေမရှိရင် တရားကျင့်စဉ်တိုးတက်ပေါက်မြောက်ဖို့မဖြစ်နိုင်ကြောင်းဆိုတာကို အထူးအလေးပေးပြီးရှင်းပြပေးပါတယ်။ ငါးပါးသီလအကြောင်း လူတစ်ယောက်အတွက်ဘာကြောင့် ဒီငါးပါးသီလကို လိုက်နာဖို့အရေးကြီးကြောင်း အချိန်ယူပြီးရှင်းပြပေးတယ်၊ တစ်ပါးစီကိုလည်း ယခုမျက်မှောက်ခေတ်ကာလထဲက ဆီလျော်ရာဖြစ်ရပ်တွေကို ထောက်ပြရှင်းလင်းပေးပါတယ်၊ သာမန်သိချင်တာမျိုးထက် ပိုတဲ့သူများကိုတော့ (ဒီလိုလူမျိုးက ရှားပါတယ်) တရားထိုင်နည်းတွေကို သင်ပေးပါတယ်၊ ကမ္မနိယာမစတဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့တစ်ခြား တရားဒေသနာများကိုလည်း ပြောပြပေးပါတယ်။

စောစောကပြောခဲ့အတိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာအကြောင်း အနည်းနဲ့အများ သိရှိနားလည်ကြတဲ့ ခေတ်ပညာတတ်တွေ၊ ဆရာဝန်ကျောင်းဆရာစတဲ့ လူတွေလည်းရှိသေးတယ်၊ ဒီလူတွေက ဘုန်းကြီးကျောင်းကို ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်သတ်သတ်မှတ်မှတ်နဲ့ လာကြတာဖြစ်တယ်၊ တချို့က တရားထိုင်ဖို့၊ တချို့က ဗုဒ္ဓဘာသာကိုလေ့လာဖို့၊ တချို့ကျတော့ (ဒီလူတွေကများသောအားဖြင့် နိုင်ငံခြားသားတွေ) ကျောင်းရဲ့ဝေယျာဝစ္စကိုစေတနာလုပ်အားပေး ဒါနပြုကြတာပါပဲ၊ ဒီလူတွေဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်ရာဘာသာအသစ်အဆန်းတစ်ရပ်အဖြစ် ယူကြတာဖြစ်ကြသလို တချို့ကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာထဲက တချို့အချက်တွေအထူးသဖြင့်ဝိပဿနာပွာများခြင်းဆိုတာမျိုးကို စိတ်ဝင်စားကြလို့လာကြခြင်းဖြစ်တယ်၊ "ဓမ္မဝိဟာရ" ကျောင်းစတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့တဲ့ လွန်ခဲ့တဲ့ငါးနှစ်ကစပြီး အဲဒီလို တရားအားထုတ်တာကို ဝါသနာပါ လိုက်စားလာကြသူဦးရေဟာ တိုးပွားလာခဲ့ပါတယ်၊ ဒါဟာ အင်မတန်အလားအလာကောင်းတဲ့ တိုးတက်မှုဖြစ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေကို တရားဓမ္မနဲ့ပတ်သက်ပြီးပိုပြီးထိရောက်အောင် ကောင်းမွန်စွာကူညီပံ့ပိုးပေးနိုင်ဖို့ရှိပြီးသား အဆောက်အဦးများကို တိုးချဲ့ခြင်းနဲ့ပိုမိုကောင်းအောင် ပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းများအတွက် အလှူခံရငွေများကို ဆက်တိုက်သုံးစွဲနေခဲ့ရပါတယ်၊ အခုဆိုရင် အဆောက်အဦး အသစ်တစ်ဆောင်ကိုဆောက်ပြီးခဲ့ပါပြီ။ အဲဒီအဆောက်အဦးမှာ ကျယ်ဝန်းတဲ့ဆွမ်းချက်ဆောင်၊ ဆွမ်းစားဆောင်နဲ့ တရားထိုင်ယောဂီများနဲ့ဧည့်သည်များအတွက် အခန်း(၁၂)ခန်းတို့ ပါဝင်ပါတယ်။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံဟာ လူဦးရေသန်း(၁၀၀)ရှိပြီး စပိန်ဘာသာစကားဟာ မိခင်ဘာသာစကားဖြစ်ပါတယ်။ စပိန်ဘာသာစကားပြောကြသူများဟာ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာနဲ့ဆိုရင် ဦးရေသန်း(၄၀၀)ကျော်တယ်။ ၁၉၉၆–ခုနှစ်ကစပြီး CMBT လို့အတိုကောက်ခေါ်တဲ့ မက္ကဆီကိုထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာဗဟိုဌာန ('ဓမ္မဝိဟာရ'ကျောင်းကို ထောက်ပံ့ပေးနေတဲ့အဖွဲ့)နဲ့ အမေရိကန်ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းတို့ဟာ အင်တာနက်ကိုအသုံးပြုပြီး ဗုဒ္ဓဓမ္မပြန့်ပွားရေးကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။

CMBT ရဲ့အင်တာနက်စာမျက်နှာဟာ နည်းနည်းပါးပါးပဲရှိခဲ့ရာက အခုဆိုရင်ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ပတ်သတ်ပြီး အထွေထွေအချက်အလက်တွေ၊ အင်တာနက်ထဲမှာ ဖတ်လို့ရတဲ့စာအုပ်တွေဟာ စာမျက်နှာရာနဲ့ချီပြီးရှိနေပါပြီ။ ဒါကြောင့်အာဂျင်တီးနားကနေ မက္ကဆီကိုနဲ့စပိန်နိုင်ငံများအထိ စပိန်ဘာသာစကားပြောနိုင်ငံများဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့စပ်ဆိုင်တဲ့စာအုပ်တွေ၊ သတင်းတွေကို CMBT ရဲ့ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် နေ့စဉ်ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်နေကြပါပြီ။

အင်တာနက်ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့တတွေဟာ အခြားနည်းနဲ့မတွေ့နိုင်တဲ့လူတွေ ဒကာဒကာမတွေနဲ့ ထိတွေ့နေနိုင်ကြပါပြီ၊ အင်္ဂလိပ်လိုရေးထားတဲ့ တရားဟောပြောချက်များ စာအုပ်များကိုလည်း စပိန်ဘာသာ ပြန်ပေးတဲ့ စေတနာ့ဝန်ထမ်း ဘာသာပြန်ဆရာများကိုလည်း

ရအောင်စုဆောင်းပေးနိုင်ခဲ့ပါတယ်၊ ဘာသာပြန်ပြီးတာနဲ့ အဲဒါကိုတည်းဖြတ်ထုတ်ဝေဖို့ ဘာသာပြန်ဆိုသူက အိမေး(လ်)နဲ့ပို့ပေးတယ်၊ ဒီနည်းနဲ့ပဲ အင်တာနက်မှာနေ့စဉ်နဲ့အမျှ တစ်နေ့တစ်မျိုး အချက်အလက်တွေကို တင်ပြပေးနေပါတယ်၊ ဒါကြောင့်လည်း ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ဝက်(ဘ်)ဆိုဒ်ကို ကြည့်ရှုကြသူတွေ တိုးပွားလာတာ ဖြစ်တယ်၊ ၂၀၀၄-ခုနှစ် ဇွန်လထဲကဆိုရင် အဲဒီအင်တာနက် လိပ်စာဖြစ်တဲ့ (www.cmbt.org)ကို ဆက်သွယ် ကြည့်ရှုတဲ့အကြိမ်ပေါင်းဟာ (၈,၀၀၀)လောက် ရှိပါတယ်။

ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ၂၀၀၄-ခုနှစ်စက်တင်ဘာလမတိုင်မီအထိ အင်တာနက်ကို ဗုဒ္ဓဓမ္မ အချက်အလက်များ စပိန်ဘာသာနဲ့သိမှိထားရာ ဘဏ္ဍာတိုက်ကြီးအဖြစ်အသုံးပြုခဲ့ပါတယ်၊ အဲဒီဘဏ္ဍာတိုက်ကြီး ထဲကနေ ပြီးလိုရာကိုထုတ်ယူ၊ ကူးယူ၊ ပုံနှိပ်စသဖြင့်ပြုလုပ်နိုင်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ၂၀၀၄-ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ထဲကျတော့ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို စပိန်ဘာသာစကားနဲ့ ဆွေးနွေးတဲ့ စကားဝိုင်းအဖြစ် ပြောင်းလဲ တိုးချဲ့ခဲ့ပါတယ်၊ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုစိတ်ဝင်စားသူများဟာ ဓမ္မရေးရာ အမျိုးမျိုးကို အင်တာနက်ပေါ်မှာ စပိန်ဘာသာနဲ့ အချင်းချင်းတွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြဘို့ပဲဖြစ်တယ်။

အင်တာနက်ဟာ စပိန်ဘာသာစကားပြောနိုင်ငံများ အထူးသဖြင့်တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံအလှမ်း ကွာဝေးလွန်းတဲ့ နိုင်ငံများအတွက် အလွန်ထိရောက်တဲ့ဆက်သွယ်ရေး ကိရိယာဖြစ်ပေမယ့် လူတိုင်း အင်တာနက်ကိုသုံးနိုင်ကြတာမဟုတ်ပေဘူး။ တစ်ဖက်ကကြည့်ပြန်တော့လည်း "ဓမ္မဝိဟာရ"ကျောင်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီးပြောရရင် ခရီးစရိတ်အခက်အခဲကြောင့် လူတိုင်းဒီဘုန်းကြီးကျောင်းကို မလာနိုင်ကြပါဘူး။ ဒါကြောင့် တစ်ခါတစ်ရံကျွန်ုပ်တို့က အဲဒီနေရာတွေဆီသွားပြီး တရားဟောရ၊ တရားပြရတဲ့အခါတွေ ရှိပါတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်များကဆိုရင် မက္ကဆီကိုတစ်ဝန်းသာမက အာဂျင်တီးနားနဲ့ ပျူးတိုရီးကိုနိုင်ငံတွေ ကိုပါသွားပြီး တရားဟောခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သတ်ပြီး လုပ်စရာတွေအများကြီး ကျန်သေးတယ် လို့ပြောရင်လျှော့လျှော့ပေါ့ပေါ့ ပြောလိုက်ရခြင်းမျှသာဖြစ်ပါတယ်၊ စပိန်ဘာသာစကားပြောတတ်တဲ့ ဘုန်းကြီးကလည်းရှားနေတဲ့အတွက် အရည်အချင်းပြည့်ဝတဲ့ ဓမ္မကထိကတို့တရားဟော တရားပြဆရာတို့ လုံလုံလောက်လောက်ရဖို့ဆိုတာ နှစ်တွေအတော်ကြာအုံးမယ့်ကိစ္စဖြစ်နေတယ်။ လာလောဆယ်မှာတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ပတ်သတ်ပြီး သဘောတရားနဲ့လက်တွေ့ကျင့်စဉ်ပိုင်းကို အတန်အသင့်သိရှိနားလည်တဲ့ လူဝတ်ကြောင်များကိုသာ အားထားနေရဖို့ရှိပါတယ်။

အခုပြောခဲ့သမျှတွေဟာ ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို တစ်ဦးချင်းအနေနဲ့ရော မက္ကဆီကိုနိုင်ငံအနေနဲ့ပါ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှံ့ပြန့်ပွားသွားအောင် ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့တာတွေကို အကျဉ်း တင်ပြချက်ဖြစ်ပါတယ်၊ ဆက်ပြီးလည်းအထူးကြိုးစားလုပ်ဆောင်နေပါတယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ စပိန်ဘာသာစကားနဲ့ ပြန်ဆိုထားတာတွေနည်းနေသေးလို့ပါပဲ၊ ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေကို လူအများဆီကို လွယ်လွယ်ကူကူရောက်ရှိဖို့နှံ့သွားအောင်လုပ်ရမှာက ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်တဲ့နိုင်ငံမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာတရား ဖြန့်ချိနိုင်ရေး စီမံချက်ရဲ့ဒုတိယအဆင့်ဖြစ်ပါတယ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ပတ်သတ်ပြီး မှန်ကန်တဲ့ အချက်အလက် တွေကို လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ လူအများအကြားရနိုင်စေရမယ်။ (၁)ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ပတ်သတ်ပြီးအဲဒီလို လွယ်လွယ်နဲ့ လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရနိုင်ခြင်းနဲ့၊ (၂)အချက်အလက်မှန်ကန်ခြင်းဆိုတဲ့အချက် (၂)ချက်

ပြည့်စုံမှသာလျှင် လူတွေဟာလွတ်လပ်စွာတရားအားထုတ်ချင်လာနိုင်မယ်၊ ဆက်လက်လေ့လာချင်လာနိုင်တယ်။

"ဧဟိပဿိကော"

တရားတော်အကြောင်းကို အဲဒီလိုလွယ်လွယ်ကူကူ သင်ယူသိရှိနိုင်ပြီး သိရှိသူတွေလည်းများလာပါမှ တကယ်အကျိုးရှိမရှိ တရားတော်ရဲ့ "လာလှည့်ရှု့လှည့်" ဂုဏ်တော်ကိုလက်တွေ့စမ်းသပ်ကြည့်လာနိုင်မှာဖြစ်တယ်၊ အဲဒီကနေ နောက်ပိုင်းမှာတော့ တရားတော်ရဲ့အကျိုးကျေးဇူးများနဲ့ပတ်သတ်ပြီး လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းက မိမိကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်သွားဘို့ပဲရှိပါတယ်။

တရားတော်နဲ့ထိတွေ့ပြီးနောက်ပိုင်း တချို့သူများဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ်ခံယူဘို့ဆုံးဖြတ်ကြတယ်၊ တချို့တလေပဲသာသနာဘောင်ဝင်ပြီး ဘုန်းကြီးရဟန်းပြုကြတယ်၊ တချို့ကျတော့လည်း တရားအားထုတ်ရတာကို နှစ်ခြိုက်သဘောကျသွားကြတယ်။ ဒီတော့လူအများမှာ ဓမ္မမျိုးစေ့ရသွားကြပြီ ဆိုတာသံသယရှိစရာမလိုတော့ပါဘူး

ဓမ္မပဒမှာအောက်ပါအတိုင်းဆိုထားပါတယ်။

"ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရာတွင် ထပ်ခါထပ်ခါပြုရာ၏။ ကုသိုလ်မှုဌ်ပျော်မွေ့ရာ၏၊ ကုသိုလ်ပွားများခြင်းသည်ချမ်းသာမှုသုခကိုဖြစ်စေ၏"[2] တဲ့။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအဖြစ် ကျွန်ုပ်တို့ဒကာ ဒကာမတို့အားလုံးရဲ့ ပန်းတိုင်ဟာဒုက္ခဆင်းရဲ ချုပ်ငြိမ်းရာကိုရောက်ဘို့ဘဲဖြစ်တယ်၊ မိမိတို့အတွက်ရော သူတစ်ပါးတွေအတွက်ပါ ချမ်းသာသုခရရှိရေး ဖြစ်တယ်၊ ကျွန်ုပ်တို့တတွေဟာ ကုသိုလ်အမှုတွေဆိုတာ ဘာလဲဆိုတာသင်လည်းသင်ပြ လက်တွေ့လည်း လုပ်ပြကြမယ်ဆိုရင်၊ ကုသိုလ်မှုတွေကို ကိုယ်တိုင်စံနမူနာလုပ်ပြကြမယ်ဆိုရင်၊ ဒါမှမဟုတ်ယုတ်စွအဆုံး ကုသိုလ်မှုတွေလုပ်ဖို့အရေးကြီးကြောင်း ဆင်ခြင်သုံးသပ်တတ်လာအောင်လုပ်နိုင်မယ်ဆိုရင် ဒါဟာအဲဒီ လူတွေကိုချမ်းသာသုခဖြစ်ကြောင်း တရားတွေကိုနားလည်သဘောပေါက်အောင် အဲဒီတရားတွေသူတို့မှာတည်သွားအောင် ကျွန်ုပ်တို့တတွေက ကူညီပံ့ပိုးပေးနေတာဖြစ်တယ်လို့ဆိုရမှာဖြစ်ပါတယ်။

အောက်ခြေမှတ်စု

၁။ ဆရာတော် ဦးသီလာနန္ဒသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်၊ ဓမ္မနန္ဒဝိဟာရ၏ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ဖြစ်သည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဗဟိုဌာန၏ ဓမ္မရေးရာ ညွှန်ကြားရေးမှူးလည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရန်ကုန်မြို့ရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်၏ ပါမောက္ခချုပ်လည်းဖြစ်သည်။

၂။ ဓမ္မောဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိံ၊ ဓမ္မောသုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟတိ၊ ဧသာနိသံသော၊ ဓမ္မေသုစိဏ္ဏေ၊ နဒုဂ္ဂတိ ဂစ္ဆတိ ဓမ္မစာရီ(ဇာတက ပါဠိ-၁၊ ၂၁၅) ထေရဂါထာ ပါဠိ ၂၇၂

၃။ ပုညဉ္စေ ပုရိသော ကယိရာ၊ ကယိရာနံ တမှိ ဆန္ဒံ ကယိရာထ၊ သုခေါ ပုညဿ ဥစ္စယော၊ ဓမ္မပဒ ပါဠိ၊ ၁၁၈။

အင်တာနက်လမ်းကြောင်းတွင်းရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာ သတင်းအချက်အလက် ပညာပေးဖြန့်ချိမှုနှင့် အရင်းအမြစ်များ

အရှင်ပညာဝရော
ညြစတေးလျ

ဗုဒ္ဓဝါဒ ယနေ့ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်မှုမှာ ဗုဒ္ဓဓမ္မနှင့် ပတ်သက်ခြင်းမရှိပါ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်၊ သစ္စာလေးပါးမြတ်တရားနှင့် ထုံမွှမ်းထားသော ဓမ္မတွင် ဓမ္မရေးရာပြဿနာဟူ၍ မရှိသောကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် စားသုံးမှုလူမှုအဖွဲ့အစည်းတန်ဖိုးများဖြင့် ပုံသွင်းခံရသော ခေတ်လူတို့အတွက် ယင်းရှေးကျသော မြတ်ဓမ္မကို အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံသော ခေတ်မီတင်ပြချက်အဖြစ် မည်သို့မည်ပုံတင်ပြရမည်ဆိုသည်မှာ အဓိကပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

ယခုအချိန်တွင် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံး နည်းပညာဆန်းသစ်တီထွင်သော ခေတ်တစ်ခေတ် ပေါ်ထွန်းလာပြီဖြစ်၏။ ထိုခေတ်က ဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက်လွန်စွာ အားကောင်းပြီး ပတ်ဝန်းကျင်လောကကို လေ့လာစူးစမ်းရာတွင် လွန်စွာထိရောက်မှုရှိလှသော အင်တာနက်ဆက်သွယ်ရေးကို မွေးဖွားပေး၏။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံး ဆက်သွယ်နိုင်သော အင်တာနက်ဝက်ဘ်ဆိုက် (The internet's world wide web) ပင်တည်း။ အင်တာနက်ကို ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်များအား လိုအပ်သလို ပုံဖော်ရန်သို့တည်းမဟုတ် ဖြန့်ဖြူးရန် နည်းလမ်းသစ်တစ်ခုအနေဖြင့်သာ မရှုမြင်သင့်၊ လူမှုဘဝပြောင်းလဲမှုနှင့် တန်ဖိုးကိုပေးသော နည်းသစ်တီထွင်ဖော်ထုတ် ပေးစွမ်းနိုင်သည့် ဆန်းသစ်တီထွင်ထားသော ဓမ္မလူမှုအဖွဲ့အစည်း(သို့မဟုတ်) ဆိုက်ဘာသံဃအဖွဲ့အစည်းအတွက် စွမ်းအားရှိသော အခြေခံတစ်ခုအဖြစ်လည်း ရှုမြင်သင့်၏။

ကမ္ဘာဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက်သည် သံဃာတော်များအား ဓမ္မတရားတော်များကို သင်ယူရန်နှင့် အချင်းချင်းဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အထောက်အကူပြုပေး၏။ ဗုဒ္ဓဓမ္မစာသင်သားတစ်ဦးသည် အင်တာနက်နှင့် ချိတ်ဆက်ထားသော ကိရိယာမှတဆင့် နေ့ညအချိန်အခါမရွေး၊ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဆရာများ၊ ရဟန်းများထဲမှ သတင်းအချက်အလက်များ၊ တရားတော်များ၊ သုတ္တန်များ၊ ပညာရေးအရင်းအမြစ်များနှင့် ပတ်သက်၍ သိလိုသည့်အချက်အလက်များကို ချက်ခြင်းအခမဲ့ရရှိနိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ပညာပေးအစီအစဉ်များကို အခမဲ့ဖြန့်ဝေနိုင်မှုစွမ်းအားသည် ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းများအတွက် ဓမ္မတရားတော်များနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကို အံဝင်ခွကျဖြစ်စေသည့်အပြင် လူသားအားလုံးအတွက် အကျိုးအမြတ်ဖြစ်စေသည်။

လေလှိုင်းဆက်သွယ်ရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကြီးထွားမှု (Online Growth)

အင်တာနက်၏ အနာဂါတ်ကို မည်သည့်အချက်အလက်များပေါ် မူတည်လျက် အမှန်အတိုင်းဟောကိန်းထုတ်နိုင်မည်နည်း၊ လေလှိုင်းဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းမှနေ၍ ကျွန်ုပ်တို့သည် အတွေးအခေါ်အယူအဆများကို ရရှိနိုင်၏။ ယခုအခါ ကမ္ဘာလူဦးရေ ၆ရာခိုင်နှုန်းသည် အင်တာနက်ကို အသုံးပြုကြ၏။ ကမ္ဘာလူဦးရေအနက် တစ်ဘီလီယံနီးပါး သို့မဟုတ် ၁၅ရာနှုန်းသည် ၂၀၀၅-ခုနှစ်ခန့်တွင် အင်တာနက်အသုံးပြုမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြိုတင်ဟောပြောနိုင်၏။ ယခင်နှစ်က အမေရိကားတွင် နိုင်ငံ၏လူဦးရေ ၃၄-ရာနှုန်းသည်လည်းကောင်း ဥရောပ၌ ၂၉-ရာနှုန်းသည်လည်းကောင်း၊ ဂျပန်တွင် ၁၀-ရာနှုန်းသည် လည်းကောင်း အင်တာနက်ကို အသုံးပြုနေကြောင်း စစ်တမ်းကောက်ယူရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၀၅ခုနှစ်တွင် ဥရောပနှင့် အာရှကွန်ယက်အသုံးပြုမှုသည် အမေရိကန်နိုင်ငံ အဆိုပြုမှုထက် သာလွန်မည်။ အစီရင်

ခံစာများအရ မိဘိုင်းဖုန်းနှင့် အခြားအင်တာနက်ကို ဆက်သွယ်သော ကိရိယာများသုံးစွဲမှု ကျယ်ပြန့်လာခြင်းက အဆိုပါတိုးတက်မှုထက် သာလွန်စေပေဦးမည်။

ဖွံ့ဖြိုးမှုနောက်ကျသော နိုင်ငံများ၌ လူအများစုသည် အင်တာနက်နှင့် ခေတ်မီဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းများကို အသုံးမပြုနိုင်ကြ၊ ကမ္ဘာလူဦးရေ သန်း ၆၀၀၀အနက် သန်း ၄၀၀ခန့်သည်သာလျှင် အင်တာနက်ကို နေ့စဉ်အသုံးပြုလျက်ရှိပေသည်။ တစ်နေ့နေ့တွင် အင်တာနက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကြောင့် လူများစွာ အသုံးပြုလာကြမည်ဖြစ်ပြီး အသုံးမပြုသောသူများမှာ ဆင်းရဲသော လူနည်းစုသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ လေလှိုင်းဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်သော သာသနာပြုအလုပ်သည် စန်းပွင့်လာမည်ဖြစ်ကြောင်း မျှော်မှန်းနိုင်ပေသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ဆယ်ကျော်သက် ဆယ်နှစ်ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူ ရှစ်ရာနှုန်းသည် ဘာသာရေး သို့မဟုတ် စိတ်လေ့ကျင့်ခန်းများ ပြုလုပ်ရာတွင် အင်တာနက်ကို အသုံးပြုလျက်ရှိကြပြီး လေ့လာချက်အရ အရေအတွက်မှာ တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးပွားလာဖွယ်ရှိပါသည်။ ရှိရင်းစွဲ ကိုးကွယ်မှုဘာသာတရားများအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှုနည်ပါးလာခြင်းနှင့် လောကီအတွေးအမြင် အယူအဆများတိုးပွားလာခြင်းရှိသော်လည်း ဘာသာရေးအခြေခံ အချက်အလက်မပါဘဲ ဘဝကို တည်ဆောက်ဖန်တီးနိုင်သည်ဟူသော အယူအဆကို အင်တာနက်ခေတ်သစ်တွင် တွေ့ရှိကြပြီဖြစ်သည်။

ဆန်းသစ်သော နည်းပညာ

ကျွန်ုပ်တို့ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကိရိယာတန်ဆာပလာများကို ထိန်းချုပ်ဆက်သွယ်ရန်နှင့် နည်းလမ်းသစ်ရရှိရေးခေတ်မီစက်ကိရိယာတန်ဆာပလာများနှင့်အတူ နည်းပညာသည် အင်တာနက်နှင့် ပေါင်းစပ်လျက် အရှိန်အဟုန်ပြင်းစွာ ဆက်လက်တိုးတက်နေပေဦးမည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ လေ့လာသင်ကြားရေး သတင်းအချက်အလက်ရရှိရေး နည်းပညာ စနစ်များမှာလည်း ကြီးထွားလာနေပြီဖြစ်သည်။

လေလှိုင်းထဲမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာအရင်းအမြစ်များ

ဓမ္မကို အခမဲ့သင်ကြားဖြန့်ဝေရေးမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ပဓာနလမ်းညွှန်ချက်ဖြစ်သောကြောင့် အင်တာနက်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာအသိုင်းအဝိုင်းအတွက် လွန်စွာသင့်လျော်လျက်ရှိ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝက်ဘ်ဆိုက်များကို အခမဲ့ကျယ်ပြန့်စွာပေးထားခြင်း၊ နာမည်ကျော် ခေတ်မီဆရာတော်ကြီးများ၊ ဂုရုကြီးများ၏ လေလှိုင်းမှ ထုတ်လွှင့်သော ဓမ္မဟောပြောချက်များ၊ ရွှတ်ဆိုသရဇ္ဈာယ်ပုံများ၊ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်နှင့် လျော်ညီသော အခမဲ့စာအုပ်စာတမ်းများ စသည်ဖြင့် အင်တာနက်မှတ်တမ်းများမှတဆင့် သိရှိခွင့်ရကြ၏။ ၎င်းအပြင် တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ ဓမ္မစင်တာများ၊ ကျောင်းတော်များဆိုင်ရာလိပ်စာနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များကိုလည်း ရရှိနိုင်ကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အောက်ပါထုတ်လွှင့်ချက်များပင်ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့မှာ-

- တော့ပ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝက်ဘ်ဆိုက်
- အွန်လိုင်းတရားရှုမှတ်နည်းသင်ခန်းစာ
- လေလှိုင်းထဲမှ သုတ္တန်တရားတော်များ စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓနက်၊ နက်

ဗုဒ္ဓနက်ဆိုသည်မှာ ဗုဒ္ဓဓမ္မပညာရေးအသင်းကြီးက ကြီးမှူးဆောင်ရွက်သော ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းစွဲမထားသည့် ပညာပေးရေးကွန်ယက်လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံမှ ထုတ်ဝေပြီးစာပေများ ပါဝင်

သည်။ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံမှ ဆရာတော်များ၊ ဆရာမများ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ ဘာသာရပ်များ ပါဝင်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ဗုဒ္ဓနက်ကွန်ယက်ရှေးခေတ်နှင့် ခေတ်သစ် ထင်ရှားသော ကျမ်းစာများ၊ သက်ဆိုင်ရာ အဖွင့်ကဋ္ဌကထာ ကျမ်းစာများ၊ မူရင်းဗုဒ္ဓဘာသာကျမ်းများ၊ ဘာသာပြန်များကိုပါ ထုတ်လွှင့်ပေးသည်။ လစဉ်မဂ္ဂဇင်းကိုလည်း ထုတ်လွှင့်သည်။ ပညာပေးရေးအပြင် ဖျော်ဖြေရေးများပင် ပါဝင်သည်။ ကလေးများ အတွက် ရယ်ရွှင်ဖွယ်ရာအပြင် ရုပ်ပြရုပ်ရှင်များကိုပင်ထည့်သွင်းထုတ်လွှင့်သည်။

ဤအပြင် တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းလိပ်စာများ၊ အဖွဲ့အစည်းလိပ်စာများ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာများ၏ လိပ်စာများကိုပါ ထုတ်လွှင့်ပေးသည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းအသီးသီးမှ ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်သံများ၊ တရားဟောကြားချက်များကိုပါ ထုတ်လွှင့်သည်။ အများအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ဝက်ဘ်ဆိုက်အများစုသည် အဖွဲ့အစည်းများအကြောင်း၊ ဆရာတော်ကြီးများ၊ ဆရာများအကြောင်းကို ထုတ်လွှင့်ကြပြီး ကြည့်ရှုနားဆင်စရာ စာအုပ်စာတမ်းနှင့် တရားဟောကြားချက်များအကြောင်းမှာ အနည်းငယ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ သက်ဆိုင်ရာဂိုဏ်းဂဏ၏ လက်ရွေးစင် ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေများကိုလည်း ထုတ်လွှင့်တတ်ကြ၏ ရိုးရာအားဖြင့် တည်ရှိပြီး တရားတော်များကို တစ်ကမ္ဘာလုံး ဖြန့်ကျက်သည့် ဝက်ဘ်ဆိုက် (WWW) မှ ထုတ်လွှင့်ခြင်း၊ ခေတ်မီနည်းနာနိသယများကို အခြေခံအသုံးပြုလျက် ဓမ္မဖြန့်ဝေရေးကို ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အား လေလှိုင်းထဲက သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း (Online Snagha) ပေါ်ထွက်လာရန် ပထမအဆင့်ဖြစ်၏။ တရားတော်များကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ တိုက်ရိုက်ခံစား သိရှိနိုင်ရန်အသိဉာဏ် ပွင့်ထွန်းခြင်း (ဝိပဿနာ)နှင့် ဖြူစင်ငြိမ်းချမ်းမှု (သမထ)လုပ်ငန်းတို့ကို တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်ချိန်တွင် အထောက်အကူပြုနိုင်တော့မည်ဖြစ်သည်။

'ဗုဒ္ဓနက်၊ နက်' လုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာထိပ်သီးဝက်ဘ်ဆိုက်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ၂၀၀၄ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် အမေရိကန်နိုင်ငံထုတ် ပီစီမဂ္ဂဇင်းတွင် ဖော်ပြထား၏။ တစ်နေ့လျှင် စာမျက်နှာ ငါးသိန်းကျော်ဖြင့် ထုတ်ဝေလျက်ရှိသော 'ဗုဒ္ဓနက်၊ နက်'ကို စေတနာဝန်ထမ်းကျွမ်းကျင်သူများ အလှူရှင်များဖြင့် ထုတ်လုပ်လည်ပတ်စေလျက်ရှိ၏။

ဒိုးယိုပေါက်ဆက်သွယ်လျက်ရှိသော ဤကမ္ဘာ

တစ်ကမ္ဘာလုံး ဒိုးယိုပေါက်ဆက်သွယ်လျက်ရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် ကမ္ဘာလှသားများ အချင်းချင်း ကူးလူးဆက်ဆံနေခြင်းက သက်ဆိုင်ရာ လူမှုတာဝန်ရှိ အဖွဲ့အစည်းဝင်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ တစ်ဦးချင်းစွမ်းရည်ကို လျော့ကျစေလျက် ရှိပါတယ်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခြင်း၏ အဆုံးစွန် အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ လူတစ်ဦးချင်းစီကို စားသုံးသူသက်သက် အသုံးပြုသူသက်သက် အဖြစ်သို့သာ ရောက်ရှိစေပြီး ပျော်ရွှင်မှုကို ကုန်ပစ္စည်းများ ပိုင်ဆိုင်ခံစားမှုဖြင့်သာ ရရှိနိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြသောကြောင့် ဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်၌ ကမ္ဘာလောကကြီး၏ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များကို ကုစားပေးရန် နည်းလမ်းများ ဖော်ပြပါရှိ၏။ ယင်းနည်းလမ်းမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလမ်းစဉ်ဖြစ်သည်။ နက်နဲသော လူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ယင်းမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလမ်းစဉ် ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် ဖြည့်ဆည်းနိုင်၏။ သို့ဖြစ်ရကား တစ်ဦးချင်းစီအတွက် စိမ်းနေသေးသော အဖြေတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဘဝလွတ်မြောက်ရေးလမ်းစဉ်နှင့် တစ်ဦးချင်း၏ဉာဏ်ရည်တိုးတက်မှုတို့ကို ပေါင်းစည်းဆက်သွယ်ပေးရန် ဗုဒ္ဓဘာသာလူမှုအဖွဲ့အစည်းဘက်က ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိနေသေး၏။

ယနေ့ဖြစ်ပေါ်နေသော လူ့သဘောထားနှင့် တန်ဖိုးထားမှု တစုံတရာအပြောင်းအလဲ မမြင်ရမီ အခြေခံကျသော အခြားအပြောင်းအလဲများဦးစွာ လိုအပ်၏။ သို့ရာတွင် အင်တာနက်သည် လူမှု အပြောင်းအလဲကို တန်ဖိုးအနေအထားအားဖြင့် ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်စေနိုင်၏။ ကျွန်ပ်တို့သည် နည်းပညာကို ဆန်းသစ်စွာ အသုံးချနိုင်မည်ဆိုပါက အင်တာနက်သည် ဤဒီဂျစ်တယ်ကမ္ဘာလောကကြီး အတွင်း သနားကြင်နာမှုနှင့် အလေးထားမှုပေးခြင်း နည်းနိသများ၊ လူ့သဘာဝဘာသာရေး(သို့) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကိစ္စများအတွက် အထောက်အကူပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ရှေးကျသောဒေသနာနှင့်ယဉ်ကျေးမှုတို့ဖြင့် ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားသော ဗုဒ္ဓဝါဒသည် ယခုတင်ပြပါခတ်သစ်ဆက်သွယ်ရေးမှတစ်ဆင့် ဤကမ္ဘာလောကကြီး၌ နေထိုင်လျက်ရှိသော သတ္တဝါများ၏ လူမှုရေးနှင့်စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကို အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော အကူအညီများပေးနိုင်ခွင့် ရရှိရလေအောင် ဝါဒသဘောတရားကို ဆီလျော်အောင် ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းကျောင်းလျက် လက်ခံရရှိနေသော အခွင့်အလမ်းကို အရအမိ ဆုပ်ကိုင်ရမည်သာဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဝါဒသည် အယူဝါဒပြောင်းလဲတတ်သော ကိုးကွယ်မှုဘာသာတရားမဟုတ်သဖြင့် ဒေသနာတော်များကို ဖြန့်ဖြူးရာတွင် ကိုယ်ပိုင်သာသနာပြုသဘောတရား ကျိန်းသေရှိ၏။ အတိတ်ကာလတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဒေသနာတော်များသည် နှေးကွေးစွာပြန့်နှံ့ခဲ့၏။ ရှေးခေတ်ဆက်သွယ်ရေး ကန့်သတ်ချက်များကြောင့်သာမဟုတ်ဘဲ ဗုဒ္ဓဝါဒရောက်ရှိရာဒေသများတွင် ဒေသခံယဉ်ကျေးမှုအသစ်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရအောင် လိုအပ်နေသောကြောင့်ဖြစ်၏။ ဥပမာအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော် များ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ တရုတ်ပြည်သို့ ရောက်ရှိရန် နှစ်ငါးရာခန့်ကြာမြင့်ခဲ့၏။ ယင်းမှာ အချိန်ကြောင့်သာ မဟုတ်၊ တရုတ်ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြောင်းလဲယူရန် လိုအပ်နေသောကြောင့်လည်း ဖြစ်၏။ ဆိုလိုသည်မှာ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒဖြစ်ပေါ်လာအောင်ပြောင်းလဲယူရန် လိုအပ်နေသောကြောင့် ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ဒေသယဉ်ကျေးမှုတို့နှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်သွားသောအခါ ဒေသနာတော်လည်း ပြောင်းလဲသွားပြီး မူရင်းနှင့်များစွာ ကွဲပြားခြားနားသွားနိုင်၏။

ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ဒိုးယိုပေါက်လျက်ရှိသော ကမ္ဘာ၏ခြားနားချက်မှာ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ကို လက်ခံကျင့်သုံးရာ၌ ဒေသခံယဉ်ကျေးမှုဘာသာတရားနှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်နေရန်မလို၊ ဒေသနာတော်၏ အနှစ်သာရသည် အရေးပါ၏။ အမှန်စင်စစ် ယဉ်ကျေးမှု ပေါင်းစည်းဖြစ်ထွန်းမှုကို လောကသစ္စာတရားနှင့် ပေါင်းစည်းညီညွတ်မှု မမြင်တွေ့ရမီ အနှစ်သာရဖြစ်သော သိမြင်နားလည်မှုမှ သီးခြားခွဲထွက်ယူရ၏။ သို့ဖြစ်ရကား သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာတို့ နေရာတကာခေတ်စားလျက်ရှိပြီး လူမှုဘဝနှင့် ဆက်သွယ်ရေးတိုးတက်နေသော ဤကမ္ဘာတွင် ဓမ္မသို့မဟုတ် အမှန်သစ္စာတရားသည် သီးခြားရပ်တည်ရတော့၏။

ဗုဒ္ဓဘာသာသံဃာထုသည် ဒီဂျစ်တယ်ခေတ်နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ကိရိယာများကို အသုံးပြုနိုင်စွမ်းရှိသလားဆိုသည်မှာ ယနေ့စိန်ခေါ်နေသော ပြဿနာဖြစ်၏။ ၎င်းအပြင် နည်းပညာ မျိုးဆက်သစ်အတွက် ခံစားမရနိုင်သော သို့မဟုတ် ခံစားမှုနည်းပါးသော သမရိုးကျသုတ္တန်ဒေသနာတော်များ နည်းစနစ်များနှင့် ဘာသာရေးအခမ်းအနားများထက် ဒီဂျစ်တယ်ကမ္ဘာနှင့် ပိုမိုလိုက်လျောညီထွေ ရှိသော ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်များကို တင်ပြရာတွင် သစ်လွင်သောနည်းစနစ်များကို ကျွန်ပ်တို့ ရှာဖွေတင်ပြနိုင်မည်လော။

ရှေးရှေးသော ဘုရားလောင်းတို့၏ စံနမူနာဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဗုဒ္ဓဓမ္မ၏အစစ်အမှန် တန်ဖိုးဖြစ်သည့် အတ္တကင်းသော ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ကိုယ်ချင်းစာကရုဏာတရား နှိုးဆွတိုက်တွန်းပေးခြင်းသည်လည်း အမှန်တကယ်လိုအပ်သော နည်းပညာကျွမ်းကျင်မှုကဲ့သို့ပင် အရေးပါလှပေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ပုဂ္ဂလိကအလိုက် နိုင်ငံအလိုက် ကန့်သတ်ထားသော စည်းအတွင်းမှ ကမ္ဘာလောကတစ်ဝန်းလုံးအတွင်းသို့ ချဉ်းနင်းရွေ့ပြောင်းသင့်ပြီဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားလာပြီးဖြစ်၏။

'ဆိုက်ဘာသံဃာ'ဟူသော ဝေါဟာရပေါ်ထွက်ကောင်း ပေါ်ထွက်လာနိုင်ပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများရှိ သမရိုးကျစာပေသင်ယူနေသော ရဟန်းငယ်များသည်လည်း အင်တာနက်အွန်လိုင်းအသုံးပြုမှုများပြားလာနိုင်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှုကန့်သတ်ခံရခြင်းမရှိသော အနောက်နိုင်ငံမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မျိုးဆက်သစ်သည်လည်း လေလှိုင်းလွှင့် ဓမ္မစာပေများကို ပိုမိုထုတ်လုပ်ရေးသားလာကြပြီး အပြောင်းအလဲပေါ်ပေါက်နိုင်၏။

တစ်ဘက်တွင် အီးသင်ယူမှု (အီလက်ထရောနစ်ဓမ္မ)စနစ်ဖြင့် တရားတော်ကို ပြန့်ပွားစေနေသလို အွန်လိုင်းသံဃာ၏အခန်းကဏ္ဍမှာ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါပိုင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းတစ်သွယ်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာဆန်သော စီးပွားရေးကြောင့် ဖိအားနှင့် စိတ်ဖိစီးမှုများ ခံစားနေရသော လူသားများအား ဝန်ဆောင်မှုပေးရာတွင် အွန်လိုင်းသံဃာသည် လိုက်ဖက်အဆင်ပြေစေလိမ့်မည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းများနှင့် အင်တာနက်

အပြောင်းအလဲမြန်ဆန်လှသော ဒီဂျစ်တယ်ခေတ်၏ စိတ်ဖိစီး၊ လူဖိစီးစရာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရပေမည်။ သေချာမှုဟူသည် မရှိ၊ အရာရာတို့မမြဲ၊ မသေချာကြောင်းကို တရားတော်က သွန်သင်ထားပြီးဖြစ်၏။ အပြောင်းအလဲကို လက်ခံကာ အပြောင်းအလဲနှင့်အတူ နေထိုင်လုပ်ကိုင်တတ်ခြင်းကို အချို့က "မသေချာ မရေရာမှုကပေးသောပညာ" Wisdom of Insecurity ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာတန်ဖိုးများ၊ သိနားလည်မှုနှင့် ထိုးထွင်းသိမြင်ချက်များကို ကမ္ဘာနှင့်ချီ၍ မြှင့်တင်ပေးရန် အင်တာနက်က အခွင့်အလမ်းများစွာ ပေးအပ်နေ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာအရေးပါလှစွာ တည်တံ့နေနိုင်ခြင်းငှာ 'ဒါန' အကျင့်ကြောင့်ဖြစ်၏။ ယင်းမှာ ဝေမျှသုံးစွဲရေးနှင့် ကူညီဆောင်ရွက်ဝန်ဆောင်ပေးရေး ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်ရာ ငွေသားတန်ဖိုးများကို အခြေခံသည့် လောဘယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်လေသည်။ မကြာသေးမီကပင် ငွေကိုမက်ကာ နည်းပညာကို အလွဲသုံးခဲ့မှုကြောင့် အင်တာနက်ကို အခြေပြုသည့် ဒေါ့ကွမ်း Dot coms ကုမ္ပဏီများ ပြိုလဲပျက်စီးခဲ့ကြသည်။ စောစောပိုင်းကဆိုလျှင် အင်တာနက်၌ BBS (Bulletin Board System) ခေါ် ဝန်ဆောင်မှုပေါ်ထွက်ခဲ့ရာ စေတနာအလျောက် ပါဝင်သူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး အခမဲ့ဖြစ်သည်။ အွန်လိုင်းဓမ္မအသိုက်အဝန်းကိုလည်း အဆိုပါပုံစံမျိုးဖြင့် ဖွဲ့စည်းကာ တရားအရသာကို ဝေမျှခံစား အပြန်အလှန် အကူအညီပေးနိုင်ကြလိမ့်မည်။

ခေတ်သစ်ကမ္ဘာသည် အတောမသတ်နိုင်သော လောဘဖြင့် ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုလေဟာနယ်ကြီးသဖွယ် ဖြစ်နေရာ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ စိတ်ပိုင်းဖွဲ့ဖြိုးရေးယဉ်ကျေးမှုကို အများသိရှိအောင် ပြုလုပ်သင့်၏။ ဥပမာ ကမ္ဘာ့ဌာန်းထိုင်ခြင်းဆိုလျှင် အွန်လိုင်းနည်းပြဆရာက စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်လွှင့်ပေးနေသော အသံ/အရုပ်များဖြင့် ကောင်းမွန်စွာ ရှင်းလင်းသရုပ်ပြသွားနိုင်သည်။ အင်တာနက်၏လက္ခဏာတစ်ခုမှာ အချင်းချင်းချိတ်ဆက်ထားမှု၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အပြန်အလှန်မှီခိုမှုဖြစ်တော့၏။

ဤနေရာမရွေး မှန်ကန်သော သစ္စာတရားသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ ပင်မသဘောပေါက်ခံယူချက်လည်း ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ဘဝတစ်သက်တာ သင်ယူမှုကို ပြန်လည်အလေးထားရဦးမည်။ လေ့ကျင့်သင်ကြားခြင်း၊ ပြန်လည်လေ့ကျင့်သင်ကြားခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်ခြင်းတို့လည်း ရှိရလိမ့်မည်။ နည်းပညာခေတ်ဖိအားများကို ရင်ဆိုင်ကိုင်တွယ်ရင်း မနိုင်ဝန်မထမ်းမိအောင်၊ စိတ်ဖိစီးမှုမဖြစ်အောင် အားထုတ်ရလိမ့်မည်။ ဓမ္မမှ ရရှိနိုင်သော ကျင့်စဉ်နှင့် နက်နဲသော သိမြင်မှုများဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် စိတ်သုခရရှိနိုင်မည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ ရှာကြံရပေလိမ့်မည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကုစားရေးအပိုင်းကို ခေတ်သစ်စိတ်ကုထုံးပညာက အသုံးချနေပေပြီ။ ယခင်ကဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ ဘာသာရေးထုံးဓလေ့တို့မှသည် တဖြည်းဖြည်းတစိမ်းဆန် လာနေသော ကမ္ဘာတွင် အကူအညီထောက်ကူမှုရှာကြံရေးသို့ ပြောင်းလဲလာသည်။ အင်တာနက်မှတစ်ဆင့် အပြန်အလှန် မာလ်တီမီဒီယာနည်းဖြင့် နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးရေးဝန်ဆောင်မှုသည် အနာဂတ်၌ မလွဲမသွေ လူကြိုက်များတော့မည်။ ဤအချက်ကို ယခုလူကြိုက်များနေပြီးဖြစ်သော စကားစမြည် "ချက်"ယဉ်ကျေးမှု Chat culture က သရုပ်ဖော်ပြထားသည်။

ဆိုက်ဘာသံဃာ (Cyber Sangha)သည် ဒေသန္တရဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့အစည်းက ထောက်ပံ့၊ သို့မဟုတ် တိုးချဲ့ဖန်တီးထားသော အရာတစ်ခုဖြစ်လာဖွယ်ရှိ၏။ ဖြစ်ပေါ်လာမည့်အသွင်မှာ ဒီဂျစ်တယ်ကမ္ဘာသစ်ကြီးတွင် စိတ်တူသဘောတူ လူနှင့်ရဟန်းတို့သည် အွန်လိုင်းပေါ်၌ ဗုဒ္ဓ၏တပည့်အသိုက်အဝန်းအဖြစ် စုစည်းမိလိမ့်မည်။ ဗုဒ္ဓ၏ပညာသားနှင့် ကရုဏာပြည့်ဝသော တရားတော်ကို ဖြန့်ချိရင်း တရားတော်နှင့်အညီ ကျင့်ကြံကြပေလိမ့်မည်။

အီးသင်ယူမှု e-learning သို့မဟုတ် အီလက်ထရောနစ် ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ယူလေ့လာမှုသည် ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနှစ်ခုစလုံးအဖို့ ကိရိယာတစ်ခုဖြစ်လာနိုင်၏။ အီးသင်ယူမှုသည် အမှန်ကတော့ မျက်နှာချင်းဆိုင်ပို့ချဟောကြားမှုကို မမီနိုင်၊ သို့သော် ရှိပြီး ကျွမ်းကျင်မှု တိုးတက်အောင် အလွယ်တကူ သင်ယူခံစားနိုင်အောင် ကူညီသည့်နည်းလမ်းတစ်သွယ်ဖြစ်နေသည်။ ကမ္ဘာအနှံ့အပြားရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အသိုက်အဝန်းသည် အီးသင်ယူရေးစာသားများကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ထုတ်လုပ်ရပေသည်။ ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှုမျိုးစုံပေါင်းစုံမိကာ သုတေသနလည်းလုပ်ရင်း တရားတော်များ တင်ပြမှုနည်းသစ်များကို ရှာကြံရပေလိမ့်မည်။

သတင်းစကားလား၊ အသိပညာလား

ဗုဒ္ဓ၏ သွန်သင်ဆုံးမချက်များမှာ စာသားထဲ၌သာ ရှိသည်ဟု မည်သည့်အခါကမျှ မယူဆခဲ့ကြပါ။ အတိတ်ကဆိုလျှင် ဓမ္မသည် အဓိကအားဖြင့် နှုတ်ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်မှုဖြင့် ပြန့်ပွားစေခဲ့ရသည်။ လူတို့သည် နည်းပညာ၏နည်းလမ်းသစ်များကို အသုံးမချပဲ အချက်အလက်(အဖြစ်အပျက်)များသက်သက်ကိုသာ အွန်လိုင်းပေါ်သို့ တင်လိုစိတ်ပေါ်တတ်သည်။ အချက်အလက်နှင့်သတင်းများသည် ပညာဖြစ်မလာနိုင်ပါ။

ကျောင်းတော်၌ ဓမ္မပို့ချပုံမှာ ဆရာကတရားဟောပြီး ဟောပြောချက်ကို စောဒကတက်လို့မရ။ ယခုခေတ်သစ်နည်းမှာ ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် အစုအဖွဲ့သင်ယူမှုပုံစံဖြစ်သည်။ အင်တာနက်ပေါ်ရှိ စကားစမြည်ဝိုင်းများတွင် ဆရာက ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှု အဆင်ပြေချောမွေ့အောင် ညှိနှိုင်းပေးသည်။

အီးသင်ယူမှု၏ အကျိုးတရားမှာ သတင်းအချက်လက်ခံသိရှိရသလို အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့်လည်း ဆက်သွယ်နေရခြင်းဖြစ်သည်။ လောလောဆယ်အဖြစ်မှန်မှာ သင်ယူသူများသည် အရင်းအမြစ်များကို ကိုယ်တိုင်ရှာကြံရင်း တစ်ဆက်တည်း၌ သုံးသပ်ဆင်ခြင်နေသည်။ နောင်တွင် ဆရာကို ရှာပုံဖြင့် ဖော်ပြလွယ်ရှားပို့ချစေဖွယ်ရှိသေးသည်။ နောင်လာမည့် ဆော့ဖ်ဝဲများသည် ကြည့်ရှုသူက တင်ပြချက်များကို ချက်ခြင်း သုံးသပ်ထင်မြင်ချက်ပြုနိုင်ရန် အစပြုလှုံ့ဆော်ပေးကြလိမ့်မည်။

မဟာဒီဂျစ်တယ်ကွာဟချက်

မျက်မှောက်ကာလအဖြစ်မှန်မှာ ဒီဂျစ်တယ်ကွာဟချက် (digital divide) ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လူအဖွဲ့အစည်းမှ အချို့သော အုပ်စုများသည် ကွန်ပျူတာနှင့် အင်တာနက်တို့ကိုအသုံးပြုရန် အခက်အခဲရှိနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤသည်မှာ ကမ္ဘောဒီးယား၊ မြန်မာနှင့် သီရိလင်္ကာစသည့် စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းမသာ ဖြစ်နေသော ထေရဝါဒနိုင်ငံများဖြစ်သည်။ ကွန်ပျူတာနှင့် အင်တာနက်တို့ကို ရယူအသုံးချနိုင်မှု အခြေအနေသည် လူအချင်းချင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံအချင်းချင်း လူမှုစီးပွားရေး ကွာဟချက်ကို ထင်ဟပ်ပြနေသည်။ အခြားအကြောင်းခံတစ်ခုမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားဖြစ်သည်။ ဆိုက်ဘာအာကာသ (cyberspace) ၌ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား လွှမ်းမိုးကြီးစိုးထားရာ အင်္ဂလိပ်စာ အနည်းအကျဉ်းမျှသာ တတ်ကျွမ်းလျှင် အွန်လိုင်းသင်ယူရန် မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။ သို့ရာတွင် အင်တာနက်တွင် ဘာသာစကားများ ပိုမို စုံလင်လာလျက်ရှိပေသည်။

ဗုဒ္ဓတရားတော်စစ်မှန်ခြင်း ရှိမရှိ

ကျွန်ုပ်တို့ရင်ဆိုင်ရမည့်ပြဿနာတစ်ခုမှာ အင်တာနက်ပေါ်တွင် တင်ပြထားချက်များ ဗုဒ္ဓတရားတော် အစစ် ဟုတ်မဟုတ် ကိစ္စဖြစ်သည်။ ဆုံးဖြတ်နိုင်မည့်နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ တင်ပြထားချက်များကို သစ္စာလေးပါးတရားနှင့် ချိန်ထိုးကြည့်ရန်ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုဏ်းဂဏာပေါင်းတို့၏ တရားကျင့်ကြံအားထုတ်မှုပုံစံများတွင် အခြေပြုအဆောက်အအုံအဖြစ် သစ္စာလေးပါးတရားကို လက်ခံထားကြသည်။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်အရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားထူးအသိထူးရရှိထားကြောင်းဖြင့် အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့က ကြေညာတတ်ကြသည်။ ယင်းကို သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ရန် နည်းတစ်ခုကို ကျွန်ုပ်အကြံပြုလို၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ အသိပညာကို ရိုးရာစဉ်ဆက်နည်းကို အခြေခံ၍ သက်ဆင်းတည်မြဲစေတတ်သည်။ ရိုးရာစဉ်ဆက် ဂိုဏ်းဆရာတော်က တပည့်၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုကို စစ်ဆေးအတည်ပြုပေးသည်။ ကျမ်းဂန်တတ်ပညာအပိုင်းသည် ကျမ်းစာအုပ်များအပေါ် အခြေပြု၏။ စိတ်ပိုင်းပျိုးထောင်မှုမှာ လက်တွေ့အားထုတ်မှုအပေါ် အခြေပြုပြီး ဂိုဏ်းဂဏာဆရာတော်က တရားစစ်ဆေးသည်။ ထို့ကြောင့် အင်တာနက်ပေါ်၌ တင်ပြထားချက်များ ဗုဒ္ဓဓမ္မစစ် မစစ်ဆိုသည်ကို ရှေးရိုးစဉ်လာဂိုဏ်းရှိ မရှိကို ကြည့်၍ စစ်ဆေးနိုင်ပေသည်။

အနာဂတ်ဘယ်လဲ

အနာဂတ်အဖို့ အမျိုးမျိုးသော ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်စရာများရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ ဂိုဏ်းအလိုက် မော်ကွန်းတင်ပြစုထားသည် နည်းနိသယရည်းများအရ တရားထိုင်သင်တန်းများပေးခြင်း၊ အချိန်မရွေးသင်နှစ်သက်ရာ ဘုန်းကြီးသို့မဟုတ် သီလရှင်ဆရာကြီးထံမှ တရားစကားကြားနာခြင်းနှင့် အချိန်

အဆင်မပြေလျှင် နောင်မှ downloadလုပ်နိုင်ခြင်း၊ သံဃာတော်များအတွက် တရားစကားစမြည် ဝိုင်းများ၊ ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်မှု သို့မဟုတ် အွန်လိုင်းဂါထာစာအုပ်များကို တယ်လီဖုန်းသို့မဟုတ် လက်ပတ်နာရီနှင့် တွဲထားသည့်ကိရိယာမှတစ်ဆင့် ဖမ်းယူသိရှိနိုင်ခြင်း၊ အွန်လိုင်းပိဋကတ်သုံးပုံ၊ သော့ချက်စကားလုံး စကားစုဖြင့် လိုအပ်သော စာသားကို အလွယ်တကူ ရှာကြံ့ရည်ညွှန်းနိုင်ခြင်း၊ အချို့သော ကျောင်းတော်များမှ ချက်ပြုတ်နည်းအချက်အလက်များ သင့်အိမ်ရှိ ရေခဲသေတ္တာ၏ hard drive သို့ ရောက်ရှိနိုင်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ကြ၏။

နောက်တစ်ဆင့် အနာဂတ်အဖို့ကား broadband နှင့် interactive နည်းပညာများကြောင့် အွန်လိုင်း လူ့အဖွဲ့အစည်း ပိုမိုပီပြင်ကာ အွန်လိုင်းသင်ယူမှု ပိုမို အဆင့်မြင့်လာဦးမည်။ အကယ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများ ခေတ်နောက်ကျန်နေသေးလျှင် မဖြစ်မနေ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းကြရဦးမည်။

ဤပြဿနာဖြေရှင်းရန် နည်းတစ်ခုမှာ မျိုးစပ်နည်းပညာအသုံးချခြင်းဖြစ်သည်။ အီးသင်ယူမှုအတွက် အင်တာနက်ဖြစ်စေ၊ အင်ထရာနက်ဖြစ်စေ စီဒီရွမ်ကိုအသုံးချနိုင်သည်။ Buddha Net အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် အခြေခံနှင့် အလယ်တန်းအဆင့် စာသင်သားများအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ခန်းစာများပါရှိသော စီဒီရွမ်ထုတ်လုပ်ထားပါသည်။ ဝက်ဘ်ဆိုက်နှင့် တိုက်ရိုက်တွဲသုံးနိုင်သည့် မာလ်တီမီဒီယာ စီဒီထုတ်လုပ်ထားရာ ယင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာအီးစာအုပ် ဖဝကျော် ပါဝင်ပါသည်။

သမရိုးကျကျောင်းတော်များနှင့် အဆောက်အအုံများသည် လူအများ၏ ဓမ္မရှာကြံမှုတွင် ဆက်လက်၍ အကျိုးပြုနေကြဦးမည်။ သို့သော် ပေါ်ထွန်းစ ဆိုက်ဘာသံဃာတော်အား နောက်ဆုံး နည်းပညာပစ္စည်းများဖြင့် ဆက်လက်ပံ့ပိုးကာ အွန်လိုင်းဓမ္မပေါ်ထွန်းစေပါက ပိုမိုအကျိုးဖြစ်ထွန်းဖွယ် ရှိပေသည်။

သာသနာတော်တစ်ရပ်ရှေးကျသည်ဆိုရုံနှင့် နည်းပညာသစ်ခေတ်၌ မဆီလျော်တော့ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ ယနေ့ကာလ၌ ဗုဒ္ဓသက်တော်ထင်ရှားရှိခဲ့လျှင်ပင် ၎င်းအဖို့ ဒီဂျစ်တယ်ကမ္ဘာမှာ အဆင်ပြေနေဦးမည်။ အင်တာနက်နည်းပညာနှင့်အတူရှိနေသည့် မျိုးဆက်သစ်သည် သတင်းအချက်အလက် ရယူရန်၊ သင်ယူရန် စိတ်ပိုင်းယုံကြည် ခံစားမှုပြုရန် အင်တာနက်ကိုသာ အားကိုးပေမည်။ အင်တာနက်သည် ဗုဒ္ဓဓမ္မကို အဓိပ္ပါယ်ရှိရှိခံစားစေနိုင်မည့် နေရာတစ်ခုလားဟု မေးစရာမလို၊ မလွဲမသွေ ဖြစ်ပေါ်မည့် အနာဂတ်သာဖြစ်ပေတော့မည်။

အဖွဲ့. (၄)၊ “ဗုဒ္ဓဘာသာ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး”၊ ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပရာနေရာ – ဘွဲ့နှင်းသဘင်ခန်းမ၊ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)

Discussion of Group (4) about "Buddhist Meditation and World Peace", at the Convocation Hall of State Pariyatti Sāsana University (Yangon).

ဝိပဿနာဘာဝနာ၌ ပေါက်မြောက်အောင်မြင်ခြင်း

ဘဒ္ဒန္တအာစိဏ္ဏ
သြဝါဒါစရိယချုပ်၊
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဖားအောက်တောရ
ဗုဒ္ဓသာသနာ့ရိပ်သာများ။
ဒေါက်တာမင်းတင်မွန်
ပါမောက္ခ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒ
ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

စာတမ်းအကျဉ်းချုပ်

ဝိပဿနာသည် ပညတ်ကိုပယ်ခွာ၍ ပရမတ်တရားများကို ရှုပွားရသော ဘာဝနာဖြစ်သဖြင့် စိတ်နှင့် ရုပ်ကို အဋ္ဌတ္တ(ကိုယ်တွင်း) ဗဟိဒ္ဓ(ကိုယ်ပြင်ပ)နှစ်ဌာနလုံး၌ သမ္မာသမာဓိနှင့် ယှဉ်သော ဘာဝနာဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီးလျှင် စိတ်များ၊ စေတသိက်များနှင့် ပရမတ်ရုပ်များကို ၎င်းတို့၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန် အသီးသီးဖြင့် တစ်ခုစီတစ်ခုစီ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိအောင် ပထမ ရှုပွားရသည်။ ဤသို့ ပရမတ်နာမ်တရားများနှင့် ရုပ်တရားများကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ရှုသိသော ဉာဏ်သည် "နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်" ဖြစ်၏။

ဤဉာဏ်ကို မှန်မှန်ကန်ကန် ထူထောင်နိုင်လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိမှ အသိအမြင်စင်ကြယ်ခြင်းဟူသော "ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ"[3] အဆင့်သို့ မှန်ကန်စွာဆိုက်ရောက်ပြီဟု ဆိုနိုင်၏။ ပရမတ်တရားများကို တစ်လုံးချင်း ပိုင်းခြား၍ မြင်သိရန်နှင့် အနတ္တလက္ခဏာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားရန် နာမ်အစုများ(စိတ်များ)နှင့် ရုပ်ကလာပ်များ(ရုပ်အဖွဲ့အစုများ)ကို ဃနလေးပါးပြုအောင် ဃနဝိနိဘ္ဘောဂဆိုက်အောင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး ရှုမြင်ရမည်ဖြစ်သည်။ [၂၇]

ထို့နောက် ရုပ်တရားများကို ဖြစ်ပေါ်စေသော ကံ, စိတ်,ဥတု, အာဟာရဟူသည့် အကြောင်းတရားလေးပါးနှင့် ဒွါရခြောက်ပါးတွင် ဝိထိစိတ်အစဉ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းတရားများကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် တိုက်ရိုက်မြင်သိအောင် ရှုရမည်။ ထို့အပြင် အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ်နှင့် သက်ဆိုင်သော ယုံမှားမှု ကင်္ခါဝိတရဏ-ပါးနှင့် အယူမှားများကို ဖယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုးဆက်နွယ်မှုများကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမြင် သိအောင်ရှုရမည်။[၄] ဤသို့ ရုပ်နာမ်ဖြစ်စဉ်များ၏ အကြောင်းတရားများကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ တိတိကျကျ ရှုသိသောဉာဏ်သည် "ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်" ဖြစ်သည်။ ဤဉာဏ်ဖြင့် ယုံမှားသံသယများနှင့် အယူမှားများကို ဖယ်ရှားနိုင်ပြီဖြစ်၍ "ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ"အဆင့်သို့ ဆိုက်ရောက်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကြောင်းအကျိုးဆက်နွယ်မှုများကို ဘာဝနာ မယဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မရှုမြင်ဘဲနှင့် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်နိုင်ကြောင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်[၅]နှင့်အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ[၆]တို့တွင် အတိအလင်း မိန့်ဆိုထားပါသည်။

တစ်ဖန် ဝိပဿနာရှုပွားရာတွင် ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်ပါဠိ[၇]၊ သံယုတ် ပါဠိ[၈]၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်[၉,၁၀] စသည်တို့မှာ ညွှန်ကြားထားချက်အရ အဋ္ဌတ္တ- ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်နာမ်အားလုံး၊ အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ် ရုပ်နာမ် အားလုံး၊

အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရား အားလုံးပါဝင်သော လောကီပရမတ်တရားတို့ကို အနိစ္စတစ်လှည့်၊ ဒုက္ခတစ်လှည့်၊ အနတ္တ တစ်လှည့် တင်ရှုရမည်။ ကျမ်းဂန်တွင်ဖော်ပြထားသော အကျိုးတရားများ ရရှိရေး၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဆယ်ဆင့်နှင့် အထက်ဝိသုဒ္ဓိ အဆင့်ဆင့်တို့ မှန်မှန်ကန်ကန်ဖြစ်ပေါ်ရေး၊ သံသရာဝဋ္ဌ ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်းဟူသည့် အမြင့်ဆုံးဘဝပန်းတိုင်သို့ ရောက်နိုင်ရေး တို့အတွက် ရုပ်နာမ်သဒ်ါရ တရားများကို စူးစမ်း၊ ဆင်ခြင်၊ ပိုင်းခြား သိမြင်နိုင်ရန် နည်းမျိုးစုံဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားရမည်။ ဤသို့ ရှုမြင်နိုင်လျှင် ဤမြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၁၉၈၃ခုနှစ်မှ ၂၀၀၄ခုနှစ်အထိ ၂၁နှစ်ကာလအတွင်း၌မြန်မာ နိုင်ငံနှင့် ပြည်ပနိုင်ငံများမှ ဘာဝနာရှုပွားသူ ရဟန်းရှင်လူများစွာတို့ သည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဖားအောက်တောရ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ရိပ်သာများ၌ သမထဝိပဿနာတရားများကို ရှုပွားခဲ့ကြရာ ယောဂီ များစွာပင် လွန်စွာကျေနပ်ဖွယ်ကောင်းအောင် ကြီးကျယ်သော အောင်မြင်မှုများကို ရရှိခဲ့ကြပါသည်။ တစ်နှစ်ပတ်လုံး ဖွင့်လှစ်ထားကြသော ဤသာသနာ့ရိပ်သာများ၌ ဗုဒ္ဓညွှန်ကြားထားသည့်အတိုင်း သမထ-ဝိပဿနာတရားများကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ တိတိကျကျ ပြည့်ပြည့်ဝဝ ရှုပွားကြပါရန် ဓမ္မမိတ်ဆွေ အပေါင်းတို့အား ခင်မင်လေးစားစွာ ဖိတ်ကြားအပ်ပါသည်။

အဓိကစာတမ်း

နိဒါန်း

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဖားအောက်တောရ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ရိပ်သာများ၌ ပြည်တွင်းပြည်ပမှ ရဟန်းရှင်လူ ယောဂီများစွာတို့သည် ဝိပဿနာဘာဝနာကို ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်များနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အောင်မြင်စွာ အသေးစိတ်ရှုပွားနိုင်ကြောင်းဟူသော သတင်းကောင်းကို ကြေညာခွင့်ရသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ အလွန်ဝမ်းမြောက်ပါသည်။

သမ္မာသမာဓိနှင့် ယှဉ်သောဘာဝနာစိတ်မှ ဖြာထွက်လာသည့် တောက်ပ၍ဖောက်ထွင်းသွား နိုင်သော အလင်းရောင်၏ အကူအညီဖြင့် ဘာဝနာရှုပွားသူများသည် စိတ်နှင့် ကိုယ်ခန္ဓာကို ဖွဲ့စည်း ထားကြသည့် ပရမတ် ရုပ်နာမ်တရားများအထိ ထိုးထွင်းရှုမြင်ကာ စိတ်တစ်လုံးစီ စေတသိက်တစ်လုံးစီ ပရမတ်ရုပ်တစ်ခုစီကို ၎င်းတို့၏ သိကြောင်းအမှတ်အသား(လက္ခဏ)၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စ(ကိစ္စရသ)၊ ကိစ္စ ရသကြောင့် ရထိုက်သည့်အကျိုး(ပစ္စုပဋ္ဌာန်)ဆိုင်ရာ ပရမတ်တရားကို ဖြစ်စေသော အနီးကပ်ဆုံး အကြောင်းတရား (ပဒဋ္ဌာန်)အသီးသီးတို့ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ရှုမြင်ကြသည်။ ဤ ပရမတ် ရုပ် နာမ်တရား များကို ဖြစ်ပွားစေသည့် အကြောင်းတရားများကိုလည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်မှု များနှင့်တကွ ထိုးထွင်းကာ ရှုမြင်ကြသည်။

ထို့နောက် ပရမတ်ရုပ်နာမ်သဒ်ါရတရားတို့၏ မတည်မြဲခြင်း သဘော(အနိစ္စ)၊ ဆင်းရဲခြင်း သဘော(ဒုက္ခ)၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ မဟုတ်ခြင်းသဘော(အနတ္တ)ဟူသော လက္ခဏာရေးသုံးပါးတို့ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အထူးရှုဆင်ခြင်သော နည်းပေါင်းများစွာတို့ဖြင့် ဆင်ခြင် ရှုပွားကြသည်။ သို့မှသာ ဝိပဿနာ၏ နောက်ဆုံးပန်းတိုင် ဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဟူ သော ပဋိဝေဓအသီးအပွင့်ကို ရယူခံစားနိုင်ပေမည်။

စိတ်ကို အဆင့်ဆင့်ဖြူစင်စေခြင်း

ရထဝိနီတသုတ္တန်[၁၁]နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်[၁၂]တို့တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ စိတ်ကို အဆင့်(၇)ဆင့်ဖြင့် စနစ်တကျ ဖြူစင်စေရ၏။

၁။ သီလဝိသုဒ္ဓိ–သီလ၏ စင်ကြယ်ခြင်း၊

၂။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ–သမာဓိဖြင့် စိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်း၊

၃။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ–သက္ကာယဒိဋ္ဌိမှ စိတ်၏ စင်ကြယ်ခြင်း၊

၄။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ–ယုံမှားမှုကို ဖယ်ရှား၍ စိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်း၊

၅။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ–လမ်းမှန်နှင့်လမ်းမှားတို့ကို ခွဲခြား၍ ထင်ရှားစွာ သိမြင်တတ်သော ဉာဏ်ဖြင့် စိတ်ကို စင်ကြယ်စေခြင်း၊

၆။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ–မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သည့် ဉာဏ်အမြင်၏ စင်ကြယ်ခြင်း၊

၇။ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ–နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်တတ်သော မဂ်ဉာဏ် လေးပါးဖြင့် စိတ်ကို စင်ကြယ်စေခြင်း တို့ဖြစ်သည်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိမှ စိတ်၏စင်ကြယ်စေခြင်း (ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ)

စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလကို ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်အောင် စောင့်ထိန်းခြင်းဖြင့် သီလစင်ကြယ်အောင်၊ သမ္မာသမာဓိထူထောင်ခြင်းဖြင့် စိတ်စင်ကြယ်အောင်ဆောင်ရွက်ပြီးသောယောဂီသည်တတိယအဆင့် စင်ကြယ်ခြင်းဟူသော ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ တက်လှမ်းရမည်ဖြစ်၏။ ဤအဆင့်တွင် ခန္ဓာငါးပါးအစုကို 'ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ' ဟု အထင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့် 'ဇီဝ၊ အတ္တ၊ အသက်ကောင်၊ လိပ်ပြာကောင်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ငါ' ရှိသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသော အတ္တဒိဋ္ဌိတို့ကို ဖယ်ရှားရပေလိမ့်မည်။

ထိုသို့ ဖယ်ရှားနိုင်ရန်အတွက် မိမိစိတ်နှင့် ခန္ဓာကိုယ်တို့ကို ဖွဲ့စည်းထားသော ပရမတ် ရုပ်နာမ်တရားများကို ထိုးထွင်းမြင်သိအောင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ရှုရမည်။ ထို့နောက် ပရမတ် ရုပ်တရား (ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော စသည်)နှင့် ပရမတ်နာမ်တရား(စိတ်၊ စေတသိက်များ) တစ်ခုစီကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားမြင်သိအောင် ရှုရမည်။ သို့မှသာ ဤပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားတို့ ကိုယ်စားပြုသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးသာ ရှိသည်၊ ဇီဝ၊ အတ္တ၊ အသက်ကောင်၊ လိပ်ပြာကောင်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါတို့ မရှိကြောင်းကို ရှင်းလင်းစွာ သိမြင်သွားလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် ယောဂီသည် ဝိပဿနာနယ်တွင်းသို့ ဝင်လာသောအခါ ပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိအောင် ရှုရမည်။ လွယ်ရာမှ ခက်ရာသို့ ရှုပွားနိုင်ရန်အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဖားအောက်တောရဗုဒ္ဓသာသနာ့ရိပ်သာများတွင် ယောဂီတို့အား ရုပ် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဦးစွာ ရှုပွားစေပါသည်။

ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် ရုပ်ကိုသိမ်းဆည်းခြင်း

မဟာဂေါပါလကသုတ္တန်[၁၃]တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မဂ်ဉာဏ်ရောက်သည်အထိ အဆင့်ဆင့် တိုးတက်သွားနိုင်ရန်အတွက် *ဘူတရုပ်* ခေါ် ထင်ရှားသည့် အခြေခံရုပ် ၄-ပါးနှင့် *ဥပါဒါရုပ်* ခေါ် အမှီရုပ်များအားလုံးကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိအောင် ရှုရမည်။

ယောဂီသည် မိမိရရှိထားသော သမ္မာသမာဓိကို ပထမထူထောင်၏။ ထို့နောက် အခြေခံ ဓာတ်လေးပါးကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိရန် ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း သို့မဟုတ် စတုဓာတုဝဝတ္ထာနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရွတ်ဖတ်၏။ ပထဝီဓာတ်ကို ၎င်း၏မာမှု၊ ကြမ်းမှု၊ လေးမှု၊ ပျော့မှု၊ ချောမှု၊ ပေါ့မှုသဘောတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၏။ အာပေါဓာတ်ကို ၎င်း၏ ယိုစီးမှု၊ ဖွဲ့စည်းမှုသဘောတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၏။ တေဇောဓာတ်ကို ၎င်း၏ ပူမှု၊ အေးမှုသဘောတို့ဖြင့် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်၏။ ဝါယောဓာတ်ကို ၎င်း၏ ထောက်ကန်မှု၊ တွန်းကန်မှု သဘောတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၏။

ယောဂီသည် မိမိခန္ဓာကိုယ်၌ မာမှုထင်ရှားသည့် တစ်နေရာမှစ၍ မာမှုသဘောကို ဦးခေါင်းမှသည် ခြေဖျားသို့တိုင်အောင် ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအားလုံးဝယ် အနှံ့အပြားမြင်အောင်ရှု၏။ ကျန်ဓာတ်သဘော (၁၁)မျိုးကိုလည်း အလားတူပင် ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းအားလုံးတွင် အနှံ့အပြားမြင်အောင်ရှု၏။ ဤ(၁၂)မျိုးသော ဓာတ်သဘောတို့ကို တစ်မျိုးပြီးတစ်မျိုး ရှုသည့်အခါ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ဓာတ်သဘောပြန့်နေရမည်။ တစ်ကိုယ်လုံး၌ အနှံ့အပြား မြင်နေရ မည်။ တစ်မျိုးပြီးတစ်မျိုး ကြိမ်ဖန်များစွာ ရှုသောအခါ ဓာတ်သဘောအားလုံးတို့ ပြိုင်တူလိုလို ထင်ရှားလာလိမ့်မည်။

ထိုအခါ ယောဂီသည် အခြေခံဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို ကိုယ်စားပြုသော ဓာတ်သဘော(၁၂)မျိုး၌ ဘာဝနာစိတ်ကို စူးစိုက်ထားကာ ဓာတ်သဘောတို့ကို ရှုသိနေရမည်။ ဓာတ်သဘောတို့၌ ဘာဝနာစိတ်ကို တစ်နာရီ နှစ်နာရီစသည်ဖြင့် ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်တည်ထားနိုင်သည့်အခါ အလွန်စူးရှတောက်ပသော အလင်းရောင်များ ဖြာထွက်၍ ဥပစာရသမာဓိသို့ ရောက်၏။ ထိုအခါ၌ ယောဂီသည် ဓာတ်ကြီးလေးပါးကိုသာ မြင်သိ၍ မိမိ၏ခန္ဓာကိုယ်ကို မမြင်တော့ချေ။

ယောဂီသည် ဓာတ်ကြီးလေးပါးအာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်ကို စူးစိုက်ထားသည့်အခါ ဓာတ်အစုအဝေး၌ မီးခိုးရောင်ကို စတင်တွေ့ရှိတတ် ၏။ ထိုမီးခိုးရောင်ဓာတ်အစုအဝေး၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို မြင်အောင် ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ဆက်ရှုသော် ဝါဂွမ်းစိုင်ကဲ့သို့ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသည့် တိမ်တိုက်ကဲ့သို့သော အဖြူပြင်ကို မြင်လာတတ်၏။ ယင်း အဖြူပြင်၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့်ပိုင်းခြားလျက် သမာဓိဆက် ထူထောင်သော် ရေခဲတုံးဖန်တုံးကဲ့သို့ အလွန်ကြည်လင်တောက်ပနေသည့် အစိုင်အခဲကို မြင်လာတတ်၏။ ဤကြည်လင်သော အစိုင်အခဲသည် ပဿာဒရုပ်အကြည်များဖြစ်၏။

ထိုအကြည်ဓာတ် အကြည်ပြင်၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် ဆက်လက်ပိုင်းခြားလျက် သမာဓိဆက်ထူထောင်သော် မကြာမြင့်မီပင် ထိုအကြည်ပြင်ကြီး ပြိုကွဲကာ ရုပ်ကလာပ်မှုန်များ လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ပျက်နေကြသည်ကို စတင်တွေ့ရှိတတ်ပေ၏။ ယောဂီသည် မိမိခန္ဓာကိုယ်တွင် ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့်ပိုင်းခြား၍ မြင်အောင်ရှုခဲ့သလို ဤရုပ်ကလာပ်မှုန်များ၌လည်း ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ မြင်အောင်ဆက်ရှု၏။ အောင်မြင်သော် ဤရုပ်ကလာပ်မှုန်များ၌ ဥပါဒါရုပ်များကို ဉာဏ် ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ မြင်လာအောင် ဆက်လက်ရှုပွား၏။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ နှလုံး ဟူ၍ ဒွါရအလိုက် (၆)ပိုင်း ခွဲခြားလျက် ရုပ်ကလာပ်မှုန်များကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာ၍ မြင်သိအောင် ဆက်ရှုရမည်။

စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်ပျက်နေကြသော ရုပ်ကလာပ် ၆-မျိုးကို ဉာဏ် ဖြင့် ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာ၍ ရှုမြင်ရသော ဘူတရုပ်များနှင့် ဥပါဒါရုပ်များကို ဇယား(၁)တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ထိုနည်းအတူ ယောဂီသည် သောတဒွါရ(နား)၊ ဃာနဒွါရ (နှာခေါင်း)၊ ဇိဝှာဒွါရ(လျှာ) အသီးသီး၌ အလားတူ ရုပ်ကလာပ်(၆)မျိုးနှင့် ပါဝင်သည့် ပရမတ်ရုပ်ပေါင်း (၅၄)မျိုးတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာ၍ ရှုသိနိုင်၏။ စက္ခုပသာဒအစား သောတပသာဒ၊ ဃာနပသာဒ၊ ဇိဝှာပသာဒတို့ အသီးသီး ပါရှိခြင်းသာ ထူးခြား၏။ ကာယဒွါရ(ကိုယ်)၌မူ ရုပ်ကလာပ်(၅)မျိုးနှင့် ရုပ်ပေါင်း (၄၄)မျိုးသာပါရှိသည်ကိုရှုမြင်ရ၏။ ထိုကလာပ်(၅)မျိုးမှာ ကာယဒသကကလာပ်၊ ဘာဝဒသကကလာပ်နှင့် အဋ္ဌက ကလာပ် သုံးမျိုးတို့ ဖြစ် ကြ၏။ ပသာဒရုပ်ပါသော ရုပ်ကလာပ်များသည် ကြည်၍ ပသာဒရုပ်မပါသည့် ရုပ်ကလာပ်များမှာ မကြည်ချေ။

မနောဒွါရ၌လည်း ဟဒယဒသကကလာပ်၊ ကာယဒသက ကလာပ်၊ ဘာဝဒသကကလာပ်တို့နှင့် အဋ္ဌကကလာပ် (၃)မျိုးပေါင်း (၆)မျိုးသော ရုပ်ကလာပ်တို့ပင် ဖြစ်ကြ၏။

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် နာမ်ကို သိမ်းဆည်းခြင်း

နာမ်တရားဟူသည်မှာ စိတ်နှင့် စေတသိက်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ စိတ်နှင့် စေတသိက်တို့ ပေါင်းစပ်၍ အတူဖြစ်ချုပ်ကြ၏။ အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာ[၁၅]၏အဆိုအရ စိတ်တို့သည် တစ်ခုပြီးတစ်ခု တစ်စက္ကန့်လျှင် ကုဋေသိန်းချီ၍ ဖြစ်ပျက်သွားကြ၏။ စိတ်စေသသိက်တို့သည် ပုံသဏ္ဌာန်မရှိဘဲ လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ပျက်နေသည့်အတွက် နာမ်တရားများကို မည်သို့ရှုမြင်နိုင်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရာရှိ၏။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ(အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိဟ်)အဆိုအရ ဘဝင်စိတ်အစဉ်သည် မနောဒွါရ (စိတ်တံခါးပေါက်)အဖြစ်ဆောင်ရွက်၍ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်ပေါ်သော ဝီထိစိတ်အစဉ်သည် အကောင်အထည်၊ အသွင်သဏ္ဌာန် မရှိသော ပရမတ်ရုပ်များနှင့် စိတ်၊ စေတသိက်များကို လည်းကောင်း၊ အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ်အာရုံများကိုလည်းကောင်း ယူနိုင်၊ သိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပရမတ်ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားများကို မနောဒွါရ၌ဖြစ်သောစိတ်များ (မနောဒွါရိကစိတ်များ)ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်၏။ ထိုသို့ ရှုမြင်ရန် ဤမနောဒွါရိကစိတ်များသည် သမ္မာသမာဓိနှင့် ယှဉ်စပ်ဖို့ လိုအပ်၏။

နာမ်တရားများကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ရှုမြင်ရန်အတွက် ယောဂီသည်

(၁) စိတ်စေတသိက်တို့၏ မိုရာဝတ္ထုဖြစ်သည့် ဟဒယဝတ္ထုနှင့်

(၂) စိတ်စေတသိက်တို့ ယူသော အာရုံတို့ကို ဦးစွာရှုမြင်ထားရမည်။ [၁၅]

နာမ်တရားများကို စနစ်တကျ ရှင်းလင်းစွာ သိမ်းဆည်းနိုင်ရန် ဒွါရ ၆-ပါး၌ ဖြစ်ပေါ်ကြသည့် ဝီထိစိတ်အစဉ်များအတိုင်း သိမ်းဆည်းသင့်ပါသည်။[၁၆]

အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ[၁၇] အဆိုအရ ရူပါရုံ(အဆင်း)သည် စက္ခု ဒွါရ (မျက်စိ)နှင့် မနောဒွါရ (ဘဝင်စိတ်)တို့၌ ပြုံ့ဝင်တူထင်၏။ သဒ္ဒါရုံ(အသံ)သည် သောတဒွါရ(နား)နှင့် မနောဒွါရတို့၌ ပြုံ့ဝင်တူထင်၏ စသည်ဖြင့်သိပါ။

သို့အတွက် ယောဂီသည် သမ္မာသမာဓိကို အလင်းရောင် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် ထွက်ပေါ်လာသည်အထိ ပထမ ထူထောင်၏။ ထို့နောက် ရူပါရုံတစ်ခုက ဤဒွါရနှစ်ခုတို့ကို ပြုံ့ဝင်တူလာတိုက်သည်ကို အာရုံယူ၏။ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝီထိစိတ်အစဉ်ကို အောက် ပါအတိုင်း ပိုင်းပိုင်းခြားမြင်သိအောင် သူရှုပွား၏။

-ဘ-"တီ-န-ဒ-ပ-စ-သံ-ဏ-ဝ-ဓ-ဓ-ဓ-ဓ-ဓ-ဓ-ဓ-ဒါ-ဒါ-"-ဘဝင်-

ဘ= ဘဝင်စိတ်အစဉ်

တီ= အတိတဘဝင်၊ ဒွါရ၌ အာရုံတိုက်သည်မှ အာရုံထင်ပေါ်လာ သည်အထိ ကာလအတွင်း လွန်မြောက်သွားသော ဘဝင်စိတ်၊

န= ဘဝင်္ဂစလန၊ ဒွါရ၌ အာရုံထင်လာသောအခါ လှုပ်ရှားသွားသော ဘဝင်စိတ်၊

ဒ= ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ၊ ဘဝင်နှစ်ကြိမ်လှုပ်ပြီး ပြတ်စဲသွားသော ဘဝင် စိတ်၊

ပ= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ အာရုံကို ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းသော စိတ်၊ ဝိထိစိတ် အစဉ်စတင်သည်၊

စ= စက္ခုဝိညာဏ်၊ အဆင်းအာရုံကို မြင်သိသည်၊

သ= သမ္ပဋိစ္ဆိန်း၊ မြင်သိစိတ် လက်ဆင့်ကမ်းပေးသော အာရုံကို လက်ခံသောစိတ်၊

ဏ= သန္တီရဏ၊ အာရုံကောင်းမကောင်း စူးစမ်းသည့်စိတ်၊

ဝ= ဝုဋ္ဌော၊ အာရုံကောင်းမကောင်း ဆုံးဖြတ်သောစိတ်၊

ဇ= အာရုံကို သိပြီး အာရုံအရသာကို ခံစားသောစိတ်၊ အရှိန်အဟုန်နှင့်ဖြစ်၍ ဇောစိတ်ဟု ခေါ်သည်။

ဒါ= တဒါရုံ၊ ဇောနောက်လိုက်ပြီး အာရုံကို ဆက်ခံစားသောစိတ်။

ဘဝင်= ဘဝင်စိတ်အစဉ်ဆက်ဖြစ်သည်။

သက်ဆိုင်ရာအာရုံက နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာနှင့် ကိုယ်ကာယကို ထိတိုက်သောအခါ အလားတူ ဝိထိစိတ်အစဉ် ဖြစ်ပေါ်သည်။ စက္ခုဝိညာဏ်အစား သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်တို့ကို လိုသလိုပြောင်းထည့်ရန်သာ လိုပါသည်။

အထက်ပါ ပဉ္စဒွါရဝိထိ တစ်ခုပြီးဆုံးတိုင်း ထိုဝိထိနောက်သို့ လိုက်သော တဒနုဝတ္တက မနောဒွါရ ဝိထိများစွာ ဖြစ်၏။ ဤနောက်လိုက် မနောဒွါရဝိထိများသည် ပဉ္စဒွါရ၌ထင်၍ ချုပ်ငြိမ်းသွားသော အတိတ်အာရုံကိုယူ၍ ထိုအာရုံ၏အရွယ်၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ အချိုးအစား၊ အမည်စသည်တို့ကို အသေးစိတ် ဆင်ခြင်သည်။ အမှန်တွင် စိတ်၏အလုပ်လုပ်ပုံသည် ဧရာမကွန်ပျူတာတစ်လုံး အလုပ်လုပ်ပုံနှင့် တူ၏။ အာရုံအချက်အလက်များစွာကို စိတ်အစဉ်၌ သိုမှီးထားပြီးလျှင် လက်ရှိ မြင်တွေ့၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ စားသိ၊ ထိသိသောအာရုံကို ထိုသိုမှီးထားသည့်အာရုံများနှင့် တိုက်ကြည့်ကာ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပေး၏။

မနောဒွါရ၌ စိတ်ကူးအာရုံကဲ့သို့ သိမ်မွေ့သောအာရုံတစ်ခု ထင်လာသည့်အခါ၌လည်း အောက်ပါကဲ့သို့ သီးသန့်မနောဒွါရဝိထိ စိတ် အစဉ်ဖြစ်ပေါ်၏။

-ဘ-"န-ဒ-မ-ဓ-ဓ-ဓ-ဓ-ဓ-ဓ-ဓ-ဒါ-ဒါ"-ဘဝင်-

ဤဝိထိ၌ ဖော်ပြထားသော သင်္ကေတများသည် စောစောက ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အဓိပ္ပာယ် အသီးသီးရှိကြ၏။ 'မ'သည် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကို ရည်ညွှန်းပြီး စောစောက ဝုဋ္ဌောနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်၏။

အာရုံအလွန်အားကြီး ထင်ရှားသည့်အခါ၌သာ တဒါရုံ'ဒါ' ဖြစ်ပေါ်ပြီး အာရုံသင့်ရုံအားကြီးလျှင် တဒါရုံမဖြစ်ပေါ်တော့ချေ။

ဝိထိစိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော စိတ်တစ်လုံးစီကို ပိုင်းခြား၍ သိအောင်ရှုပြီးသောအခါ ယောဂီသည် စိတ်တစ်လုံးစီ၌ ယှဉ်ဖြစ်သည့် စေတသိက်များကို တစ်လုံးစီစူးစမ်းလေ့လာ၏။ စိတ်တစ်လုံးစီတွင် စိတ်နှင့်အာရုံကို ထိတွေ့ပေးသည့်သဘောဖြစ်သော "ဖဿ" စေတသိက် ပါဝင်ခြင်းရှိမရှိ သူစူးစမ်းလေ့လာ၏။ တစ်ဖန် စိတ်တစ်လုံးစီတွင် ခံစားမှုနှင့် အာရုံကို ခံစားခြင်းသဘောဖြစ်သည့် "ဝေဒနာ" စေတသိက် ပါဝင်ခြင်းရှိမရှိ သူစူးစမ်းလေ့လာ၏။ ဤနည်းဖြင့် စိတ်တစ်လုံးစီနှင့် ယှဉ်ဖြစ်သော စေတသိက်များကို ဇယား(၂)တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း သူသိမြင်လာ၏။

အဘိဓမ္မာတွင် ဖော်ပြထားချက်အရ လောဘမူစိတ်(လောဘ အရင်းခံသည့်စိတ်)၌ စေတသိက် ၂၁လုံး အထိ ယှဉ်နိုင်၏။ ဒေါသမူ စိတ်(ဒေါသအရင်းခံသည့်စိတ်)၌ စေတသိက် ၂၀ အထိ ယှဉ်နိုင်၏။ ဘဝင်စိတ်(မဟာဝိပါက်စိတ်)၌ စေတသိက် ၃၃လုံးအထိ ယှဉ်နိုင်၏။ မဟာကုသိုလ်စိတ်(ကုသိုလ်ပြုသည့် အခါဖြစ်သည့်စိတ်)၌ စေတသိက် ၃၄လုံးအထိ ယှဉ်နိုင်၏။ စိတ်တစ်လုံးစီနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်များကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိအောင် ရှုပြီးသည့်နောက် စိတ်တစ်လုံးစီနှင့် ယှဉ်သောစေတသိက်အားလုံးကို ယောဂီသည် တစ်ပြိုင်နက် ရှုမြင်လာနိုင်သည်။

အနတ္တလက္ခဏာထင်ရှားလာခြင်း

အဆုံးစွန်အမှန်တရားများဖြစ်သည့် ပရမတ်တရားများကို မြင်သိရန် ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အပေါင်းအစု အတုံးအခဲသဘောကို ဖြိုခွဲခြင်းဟူသည့် "ဃနဝိနိဗ္ဘောဂ" ပြီးမြောက်ရန်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမရှိဟူသည့် 'အနတ္တ'လက္ခဏာပေါ်လွင်ထင်ရှားလာရန်တို့အတွက် နာမ်အဖွဲ့အစု(စိတ်)တစ်ခုစီနှင့် ရုပ်အဖွဲ့အစု(ရုပ်ကလာပ်)တစ်ခုစီကို ၎င်းတို့ကို ဖွဲ့စည်းထားသည့် အခြေခံအကျဆုံး ပါဝင်ပစ္စည်းများ (ပရမတ်တရားများ)အဖြစ် သို့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ရှုမြင်တတ်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ "ဃနဝိနိဗ္ဘောဂ"ဟူသည်မှာ "အပေါင်းအစုကို ခွဲခြင်း၊ တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်းဟု ထင်မှုကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ သိခြင်း၊ တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်းဟူသော အယူကို ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးခြင်း" ဖြစ်သည်။ ထို့သို့ ဖြိုခွဲနိုင်ပါမှ အနတ္တလက္ခဏာ ပေါ်လွင်ထင်ရှား လာသည်။[၁၈,၁၉]

> *"အနတ္တလက္ခဏာကို ဘုရားပွင့်ရာသာသနာအတွင်းမှာသာ ထင်မြင်နိုင်သည်၊ သာသနာပမှာ မထင်မြင်နိုင်။* [၂၀]
>
> *"အနတ္တလက္ခဏာကို သန္ဓတိစသည့် "ဃန"ဖုံးလွှမ်းမှုကြောင့် မသိနိုင်၊ မမြင်နိုင်၊ မထင်မြင်နိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဃနကို ဖြိုခွဲ ဖျက်ဆီးနိုင်လျှင်ကား အနတ္တလက္ခဏာသည် ဟုတ်မှန်သည့် သဘောအတိုင်း ထင်မြင်လာတော့၏။* [၁၈,၁၉]
>
> *(အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၄၇)*

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း

ယောဂီသည် မိမိ၏စိတ်နှင့်ကိုယ်၌ စိတ်စေတသိက်အားလုံး၊ ရုပ်တရားအားလုံးကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ရှုသိပြီးသောအခါ သူတစ်ပါးတို့၏ခန္ဓာကိုယ်၌ရှိသည့် ပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားများကို အလားတူစွာ ပိုင်းခြားရှုမှတ်ပြန်၏၊ သို့မှသာ လူတိုင်း၊ သတ္တဝါတိုင်းတွင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးသာရှိသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ မရှိကြောင်း ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိနားလည်နိုင်သည်။

ဝိပဿနာ၏ အရှုခံဖြစ်သော ဥပါဒါန်တရား(လောဘ,ဒိဋ္ဌိ) စွဲလမ်းသည့် ခန္ဓာငါးပါး (ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ) ဟူသည်မှာ-

၁။ *ရူပုပါဒါနက္ခန္ဓာ* - ရုပ် ၂၈ပါး၏ အပေါင်းအစု၊

၂။ *ဝေဒနုပါဒါနက္ခန္ဓာ* - လောကီစိတ် ၈၁-ပါးနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာအားလုံး၏ အပေါင်းအစု၊

၃။ *သညုပါဒါနက္ခန္ဓာ* - လောကီစိတ် ၈၁-ပါးနှင့်ယှဉ်သော သညာအားလုံး၏ အပေါင်း အစု၊

၄။ *သင်္ခါရုပါဒါနက္ခန္ဓာ* - ဝေဒနာ၊ သညာတို့မှ ကြွင်းသော လောကီစေတသိက် ၅၀တို့၏ အပေါင်းအစု၊

၅။ *ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓာ*- လောကီစိတ် ၈၁-ပါးတို့၏ အပေါင်းအစု။

ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟု ထင်မှတ်နေသည့်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးစီ၌ အမှန်ရှိသည်မှာ ခန္ဓာငါးပါးသာ ဖြစ်သည်။ ဤခန္ဓာငါးပါးရုပ်နာမ်တရားတို့သည်လည်း လျင်မြန်စွာမရပ်မစဲ ဖြစ်ပြီး ပျက်နေကြသည်။ 'ပုဂ္ဂိုလ်', 'သတ္တဝါ'၊ 'ဇီဝ'၊ 'အတ္တ' ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သည့် တည်မြဲသော အနှစ်သာရဟူသည် လုံးဝမရှိ၊ ဤသို့ ရှင်းလင်းစွာ ရှုမြင်လာသော အခါ 'ပုဂ္ဂိုလ်,သတ္တဝါ'၊ 'ငါ' အဖြစ် အထင်မှားနေသော 'သက္ကာယဒိဋ္ဌိ' ကို ဖြိုဖျက်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ယောဂီသည် အယူမှားကင်းစင်သဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိမှ စိတ်၏ စင်ကြယ်ခြင်းဟူသည့် "ဒိဋ္ဌိ ဝိသုဒ္ဓိ" အဆင့်သို့ မှန်ကန်စွာ ဆိုက်ရောက်မည်ဖြစ်၏။

စိတ်တစ်လုံးစီ စေတသိက်တစ်လုံးစီ ရုပ်တစ်လုံးစီကို ၎င်းတို့၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်အသီးသီးဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ရှုမြင်နိုင်သောဉာဏ်ကို "နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်"ဟု ခေါ်၏။ ဤဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအဆင့်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြောင်းကို ညွှန်ပြ၏။

(၂) ယုံမှားမှုကို ဖယ်ရှား၍ စိတ်ကိုဖြူစင်စေခြင်း *(ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ)*

အဋ္ဌတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓတို့၌ ပရမတ်ရုပ်နာမ်များကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ရှုမြင်ပြီးသော ယောဂီသည် ဤရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းတရားများကို ဆက်လက်သိမ်းဆည်းရမည်။ သို့မဟုတ်က ဤရုပ်နာမ်များဖြစ်ပေါ်လာခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ယုံမှားမှု သို့မဟုတ် အယူမှားများသည် ယောဂီ၏ စိတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ရုပ်ကိုဖြစ်စေသော ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ ဟူသည့် အကြောင်းတရားလေးပါးကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားရှုမြင်အောင် သူစူးစမ်းလေ့လာသည်။

ရုပ်ကိုဖြစ်စေသောအကြောင်းလေးပါးကိုရှုခြင်း

သမာဓိအလင်းရောင် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက်နှင့် တောက်ပစွာ ထွက်ပေါ်လာအောင် သမာဓိကို ထူထောင်ပြီးသော် ယောဂီသည် မိမိ၏နှလုံးသွေးထဲ၌ ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီကာ ဖြစ်ပေါ်နေသော သူ၏ စိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သူ၏ လက်ယာဘက် လက်ညှိုးကိုလည်းကောင်း၊ အာရုံစူးစိုက်ထား၏။ ထို့နောက် လက်ယာလက်ညှိုးကို ကွေးရန် ရည်ရွယ်သောအခါနှင့် တကယ်ကွေးနေသည့်အခါတို့တွင် စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်များ ထောင်ပေါင်းများစွာကို စိတ်က ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ထိုစိတ္တဇရုပ်များက လက်ညှိုးကို

ကွေးစေသည်ကို သူတွေ့ရ၏။ တကယ်တွင်လည်း သူ့ခန္ဓာကိုယ်ခြေလက်တို့၏ လှုပ်ရှားမှုများ အားလုံးသည် စိတ္တဇရုပ်များက ဖြစ်စေသည်ကို သူသဘောပေါက်နားလည်လာ၏။

ထို့နောက် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုကို ယောဂီက အာရုံစူးစိုက်ထားပြီးလျှင် ထိုရုပ်ကလာပ်၏ ဥတု(တေဇော)မှ ဥတုဇရုပ်ကလာပ် တစ်ခုပြီးတစ်ခု ရုပ်အစဉ်အတန်းတစ်ခုအဖြစ် ထွက်လာသည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်သိအောင် သူရှု၏။ ထိုရုပ်ကလာပ်အတွင်းရှိ အာဟာရ (သြဇာရုပ်)ကလည်း ပြင်ပမှ စားမြိုလိုက်သော အစားအစာမှ သြဇာနှင့် ပေါင်းဆုံမိပြီးသည်နောက် ဇီဝိတနဝကကလာပ်တို့၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသည့်အစာကို ကြေကျွက်စေတတ်သော ကမ္မဇတေဇောဓာတ် = ကမ္မဇ ဝမ်းမီး၏ အကူအညီဖြင့် အာဟာရဇ ရုပ်ကလာပ်များကို နောက်ရုပ်အစဉ်အတန်းတစ်ခုအဖြစ် ထုတ်ပေးနေသည်ကို သူရှုမြင်၏။

ဤဘဝကို ဖြစ်စေသော ကံကို သူတိတိကျကျ ရှုမြင်သည့်အခါ ထိုကံက ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်များကို အဆက်မပြတ် ခဏမစဲဖြစ်ပေါ်နေစေသည်ကိုလည်း သူရှုမြင်နိုင်လိမ့်မည်။

ဒွါရနှင့် အာရုံထိတိုက်သဖြင့် စိတ်အစဉ်ဖြစ်လာသည်ကို ရှုခြင်း

ထို့နောက် ကောင်းစွာကြဲစည်မှုဟူသော သမ္မာသင်္ကပ္ပနှင့် ကောင်းစွာသိနားလည်သည့် ပညာ (သမ္မာဒိဋ္ဌိ) တို့ဖြင့် နာမ်တရားတို့ကို ဖြစ်စေသည့်အကြောင်းများကို သူစူးစမ်းလေ့လာ၏။ တစ်ဖန် ပြုံးပြုံးပြက်ပြက် တလက်လက်တောက်ပ၍ ဖောက်ထွင်းသွားနိုင်သည့် သမာဓိအလင်းရောင် အကူအညီဖြင့် စက္ခဒွါရနှင့် ရူပါရုံတို့ ထိတိုက်မှုကြောင့် စက္ခဒွါရဝီထိစိတ်များ ဖြစ်လာသည်ကိုလည်းကောင်း၊ သောတဒွါရနှင့် သဒ္ဒါရုံတို့ ထိတွေ့မှုကြောင့် သောတဒွါရဝီထိစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကျန်ဒွါရအသီးသီးနှင့် ဆိုင်ရာအာရုံတို့ ထိတွေ့မှုကြောင့် ဆိုင်ရာဝီထိစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမြင်သိအောင် သူရှု၏။ [၂၁]

အတိတ်-အနာဂတ်-ပစ္စုပ္ပန်ဆိုင်ရာယုံမှားမှု (၁၆)ပါး

ထိုသို့ ရှုပြီးသည့်နောက်တွင်လည်း အတိတ်နှင့် ပတ်သက်၍ ယုံမှားသံသယငါးမျိုး ရှိချေသေး၏။ "အတိတ်မှာ ငါဖြစ်ခဲ့ဖူးသလား၊ အတိတ်မှာ ငါမဖြစ်ခဲ့ဘူးလား၊ အတိတ်မှာ ငါဘယ်ဘဝဖြစ်ခဲ့ဖူးသလဲ၊ ဘယ်လိုအဆင်းသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ဖြစ်ခဲ့ဖူးသလဲ၊ ဘယ်လိုဘဝတွေ အဆက်ဆက်ဖြစ်ခဲ့ရသလဲ"

အနာဂတ်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ယုံမှားသံသယ ငါးမျိုး ရှိသေး၏။ "အနာဂတ်မှာ ငါဘဝ ဖြစ်ရဦးမလား၊ အနာဂတ်မှာ ငါ မဖြစ်ရတော့ဘူးလား၊ အနာဂတ်မှာ ငါဘယ်လိုဘဝဖြစ်ရမလဲ၊ ဘယ်လို အဆင်းသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ဖြစ်ရမလဲ၊ ဘယ်လိုဘဝတွေ အဆက်ဆက်ဖြစ်ရဦးမလဲ"

ပစ္စုပ္ပန်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ယုံမှားသံသယခြောက်မျိုး ရှိ ချေသေး၏။ "ယခု ငါဟာ ဖြစ်နေဆဲလား၊ ယခု ငါဟာ ဖြစ်နေဆဲ မဟုတ်လေသလား၊ ပစ္စုပ္ပန်မှာ ငါဘယ်လိုဘဝဖြစ်နေသလဲ၊ ဘယ်လိုအဆင်းသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ဖြစ်နေသလဲ၊ အဘယ်ဘဝမှ ယခုဘဝဖြစ်လာသလဲ၊ ယခုဘဝမှတစ်ဖန် ဘယ်ဘဝသို့ ကူးပြောင်းသွားမလဲ" [၂၂]

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကြောင်းအကျိုးဆက်နွယ်မှုများကို ရှုခြင်း

အထက်ပါ ယုံမှားသံသယ ၁၆ ပါးကို ကျော်လွှား ရှင်းလင်းရန်အတွက် ဘာဝနာရှုသူယောဂီသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်မှုများကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ထင်ထင်ရှားရှား မြင်သိအောင် ရှုပွားရမည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်မှုများကို မှန်ကန်စွာ ထိုးထွင်း၍ မသိမြင်ခြင်းကြောင့် သတ္တဝါများသည် တစ်ဘဝပြီးတစ်ဘဝ သံသရာကျင်လည်နေရသည်ဟု အရှင်အာနန္ဒာအား မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည်။ [၂၄၂၁]

ထို့အပြင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်[၂၆]နှင့် အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ[၂၇]တို့၌ ရှင်းရှင်း လင်းလင်းမိန့်ဆိုထားသည်မှာ *'သံသရာစက်ရဟတ်ဖြစ်သည့် ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်ကြောင်းကျိုးဆက်နွယ်မှုသဘောများကို မြတ်သော သမာဓိကျောက်ဖျာထက်၌ မြမြထက်အောင် သွေးထားသည့် ဉာဏ်သန်လျက် ဖြင့် ထိုးထွင်းပြီး ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မမြင်သိဘဲနှင့် သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲဘေးဆိုးကြီးကို လွန်မြောက်ကျော်လွှားသွားသည့်သူ ဆိုသည်မှာ အိပ်မက်ထဲမှာပင် မရှိစကောင်းချေ။'*

သို့ဖြစ်၍ ယုံမှားသံသယအားလုံးကို ဖယ်ရှင်း၍ အယူမှားအားလုံးကို ဖယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သံသရာစက်ရဟတ်၏ အကြောင်းအကျိုးဆက်နွယ်မှုများကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြားထိုးထွင်းသိမြင်ကာ မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြရပေမည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ[၂၈]တွင် ညွှန်ကြားထားချက်အရ-

(၁) အတိတ်အကြောင်းတရား ငါးပါးဖြစ်ကြသော သစ္စာလေးပါးကိုမသိမှု *အဝိဇ္ဇာ*၊ ကောင်းမှုမကောင်းမှုဟူသော *သင်္ခါရ*၊ လိုချင် တပ်မက်မှုဟူသည့် *တဏှာ*၊ စွဲလမ်းမှုဖြစ်သော *ဥပါဒါန်*နှင့် ကံသတ္တိဟူသော *ကမ္မဘဝ*တို့ကို စုးစမ်းရှာဖွေ၍ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားထိုးထွင်း မြင်သိအောင် ဉီးစွာရှုရမည်။

ထိုအကြောင်းတရား ငါးပါးကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရား ငါးပါး ဟူသည့် ဝိပါက်စိတ်(ဝိညာဏ်)၊ ကမ္မဇရုပ်နှင့် စေတသိက်နာမ်များ (နာမ်ရုပ်)၊ အတွင်းအာယတနခြောက်ပါး(သဠာယတန)၊ ထိတွေ့မှု(ဖဿ)နှင့် ခံစားမှု(ဝေဒနာ)တို့ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကို ဉာဏ်နှင့် ထင်ထင်ရှားရှား ထိုးထွင်းမြင်သိအောင် ဝိပဿနာ ရှုရမည်။

(၂) တစ်ဖန် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ထူထောင်သောအကြောင်းတရား ငါးပါးဟူသည့် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ သင်္ခါရ၊ ကံတို့ကို တစ်ဖန် ထိုးထွင်း၍ မြင်သိအောင် ရှုရမည်။ ထို့နောက် ဤအကြောင်းတရားတို့ကြောင့် အနာဂတ်အကျိုးငါးပါးဟူသော ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကိုလည်း ထိုးထွင်း၍ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမြင်သိအောင် စူးစမ်းရှာဖွေကာ ဝိပဿနာရှုရမည်။ ဤတွင် အကြောင်းတရားများက ဆင်းရဲခြင်း၏အကြောင်းရင်းအမှန်တရား(သမုဒယသစ္စာ)ကို ကိုယ်စားပြု၏။ အကျိုးတရားများက ဆင်းရဲခြင်းအမှန်တရား(ဒုက္ခသစ္စာ)ကို ကိုယ်စားပြုကြ၏။

သို့ဖြစ်၍ ဘာဝနာရှုပွားသူသည်-

(၁) အတိတ်သမုဒယသစ္စာကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊

(၂) ပစ္စုပ္ပန်သမုဒယသစ္စာကြောင့် အနာဂတ်ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ ရှုမြင်ရမည်။

ဤရည်မှန်းချက်အောင်မြင်ရန် အဇ္ဈတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓတို့၌ ရုပ်နာမ် အဖြစ်အပျက်ကို ရှုမြင်ပြီးသော ယောဂီသည် သမ္မာသမာဓိကို ထူထောင်ပြီးလျှင် ဘုရားဆင်းတုတော်တွင် ဆွမ်းဆက်ကပ်နေသည့်အခါ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်နာမ်တရားများကို အသေးစိတ်ရှုပွား၏။ ထို့နောက် တရားစုပေါင်း ထိုင်ရာ ခန်းမဆောင်သို့သွား၍ အများနှင့်အတူ တရားထိုင်ပြီးလျှင် မိမိသန္တာန်၌ ရုပ်နာမ် အဖြစ်အပျက်ကို ရှု၏။ ထို့နောက် ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်အစဉ်ကို နောက်ဘက်သို့ လိုက်သွားခြင်းဖြင့် စောစောက ဘုရား ဆင်းတုတော်အား ဆွမ်းကပ်နေစဉ်အခါ ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော ရုပ်နာမ်တို့ကို တစ်ဖန်ပြန်ရှု၏။ စောစောက ရှုမြင်ခဲ့သည့်အတိုင်း ရုပ်နာမ်တရားများကို ရှုမြင်ရလျှင် အနီးကပ်အတိတ်ကို ရှုနိုင်ပြီဟု ယူဆရ၏။

ထို့နောက် ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်အစဉ်ကိုလိုက်၍ အတိတ်ဘက်သို့ ဆုတ်သွားကာ ယမန်နေ့က ထင်ရှားသည့် အခြေအနေများ၌ သူ့တွင် ဖြစ်ပျက်နေကြသော ရုပ်နာမ်များကို ရှု၏။ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ရက် လွန်ခဲ့သည့်ရက်သတ္တတစ်ပတ်-နှစ်ပတ်-တစ်လ-နှစ်လ-တစ်နှစ်-နှစ်နှစ်-စသည့် အချိန်အခါများ၌ ထင်ရှားသည့်အခြေအနေများတွင် ဖြစ်ပျက်ခဲ့ကြသော ရုပ်နာမ်များကို ရှု၏။ ဤသို့နောက်ဆုတ်ရင်း ဤဘဝအမိဝမ်းကြာတိုက်တွင် ပဋိသန္ဓေတည်နေစဉ်အခါက ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ယှဉ်ဘက်စေတသိက်များ၊ အတွင်းအာယတန ၆ပါး၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့ကို သူရှုပွား၏။ သို့အတွက် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ အကျိုး ငါးပါးဖြစ်ကြသော ပဋိသန္ဓေစိတ်(ဝိညာဏ်)၊ ယှဉ်ဘက်စေတသိက် နာမ်တရားများနှင့် ကမ္မဇရုပ်၊ သဋ္ဌာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့ ကိုသူသိရပြီ ဖြစ်၏။

ယောဂီသည် ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်အစဉ်ကို လိုက်၍ ဤဘဝ ပဋိသန္ဓေစိတ်မှ အတိတ်ဘဝစုတိစိတ်သို့ ရှုမြင်အောင် အာရုံပြု၏။ သူသည် ပထမအတိတ်ဘဝကို မြင်လာပြီးလျှင် ထိုဘဝ၌ထင်ရှားသည့် အဖြစ်အပျက်များနှင့် ပြုလုပ်ချက်များကိုလည်း ရှုမြင်လာ၏။ ထို့ နောက် အတိတ်ဘဝ သေခါနီးအခါ၌ ထင်သော မရဏာသန္ဒနိမိတ်ကိုရှု၍ ဤမရဏာသန္ဒနိမိတ်မှတစ်ဆင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဖြစ်အောင် အကျိုးပြုမည့် သင်္ခါရနှင့် ကံတရားတို့ကို သေချာစွာ မြင်သိအောင် ရှု၏။ ထိုသင်္ခါရနှင့် ကံတို့ကို အထောက်အကူပြုသည့် စွမ်းအားသုံးပါးဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့ကိုလည်း သေချာစွာ မြင်သိအောင်ရှု၏။

ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို ဖြစ်အောင် ပြုပြင်စီရင်ပေးကြသော အတိတ်အကြောင်းငါးပါးကို သိရသော အခါ ထိုအတိတ်အကြောင်းငါးပါးကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးငါးပါး ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားများ ဖြစ်နေ သည်ကို ထင်ထင်ရှားရှားမြင်သိအောင်အကြောင်းအကျိုးစပ်၍ ရှု၏။ အကြောင်းအကျိုးမှန်လျှင် အတိတ် အကြောင်းငါးပါးက ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးငါးပါးတို့ကို ဖြစ်စေကြောင်းကို ရှုမြင်ရမည် ဖြစ်၏။

ထို့နောက် ထိုပထမအတိတ်ဘဝ၏ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်အစဉ်ကို အတိတ်ဆီသို့ တဖြည်းဖြည်း ရှုသွားပြီးလျှင် ထိုအတိတ်ဘဝ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ယှဉ်ဖက်စေတသိက်များ၊ ကမ္မဇရုပ်များ၊ အာယတန များ၊ ဒွါရနှင့် အာရုံထိတိုက်မှု ဖဿနှင့် အကျိုးတရားအဖြစ် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝေဒနာတို့ကို ကောင်းစွာ သိမ်းဆည်းနိုင်လာအောင် ရှု၏။ ထို့နောက် ဒုတိယအတိတ်ဘဝကို အာရုံယူပြီး ထိုဒုတိယအတိတ်ဘဝ၏ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်အစဉ်ကို လိုက်၍လည်း ထိုဒုတိယဘဝ၌ ပထမအတိတ်ဘဝအကျိုးငါးပါးကို ဖြစ်စေသော အကြောင်းတရားငါးပါးကို ကောင်းစွာမြင်သိအောင်ရှု၏။ ဒုတိယအတိတ်ဘဝ၌ ထူထောင်သော အကြောင်းတရားငါးပါးကြောင့် ပထမအတိတ်ဘဝ၌ အကျိုးတရားငါးပါး ဖြစ်ပေါ်သည်ကို အကြောင်း အကျိုးစပ်၍ရှုနိုင်သောအခါ အလားတူပင် တတိယအတိတ်ဘဝနှင့် ဒုတိယအတိတ်ဘဝတို့ကို အကြောင်း အကျိုးစပ်နိုင်အောင် ဆက်ရှု၏။

ထို့အပြင် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝနှင့်အနာဂတ်ဘဝတို့၏အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်မှုကိုလည်း ကောင်းစွာ ရှုမြင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းရပေဦးမည်။ ထို့ကြောင့် ယောဂီသည် မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းလှူဒါန်း၍ ယင်း ကုသိုလ်ကံစေတနာကြောင့် မိမိမည်သည့်ဘဝဖြစ်လိုသည်ကို ဆုတောင်း၏။ ထိုဆွမ်းဒါနပြုစဉ် ဖြစ်ပေါ်နေသော ကုသိုလ်စိတ်၊ စေတသိက်များ(သခ်ၤါရ)နှင့် ကံသတ္တိ(ကမ္မဘဝ)တို့ကိုလည်း မြင်အောင် ရှု၏။ သူသည် နတ်ဘဝဖြစ်လိုသည်ဟု ဆုတောင်းလျှင် ထိုနတ်ဘဝအမှန်တကယ်ရှိသည်ဟု ထင်မြင် ယူဆခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာ၊ ထိုနတ်ဘဝကို လိုချင်တပ်မက်ခြင်းသည် တဏှာ၊ ထိုနတ်ဘဝကို ပြင်းပြစွာ စွဲလမ်းခြင်းသည် ဥပါဒါန်၊ မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်း လှူဒါန်းသော ကုသိုလ်စိတ်စေတသိက်တို့သည် သခ်ၤါရ၊ ထို စိတ်စေတသိက်တို့၏ ကံသတ္တိစိတ်အစဉ်တွင် ကျန်ရှိခြင်းသည် ကမ္မဘဝ၊ ထို့ကြောင့် အနာဂတ်ဘဝတစ်ခုကိုဖြစ်စေဖို့အတွက် အကြောင်းတရားငါးပါးကို သူထူထောင်ပြီးဖြစ်သည်။

ထို့နောက် ဤအကြောင်းငါးပါးကြောင့် အနာဂတ်တွင် ဖြစ်လာမည့်ဘဝသစ်ကို အာရုံယူ၍ စူးစိုက်ရှု၏။ ဤအကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အနာဂတ်ဘဝသည် ထင်ပေါ်လာလေ့ ရှိ၏။ ဤအနာဂတ်ဘဝသည် အထက်ပါဖော်ပြထားသော ဆွမ်း လှူသည့်ကံက လာအကျိုးပေးခဲ့သော် သူဆုတောင်းသည့်ဘဝဖြစ်လာပေမည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ထိုဘဝသစ်၏ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဖြစ်ပေါ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ယှဉ်ဖက်စေတသိက်များ၊ ကမ္မဇရုပ်များ၊ အာယတနများ၊ ဒွါရနှင့် အာရုံထိတိုက်မှု ဖဿ၊ ထိုဖဿကြောင့်ဖြစ်လာသော ဝေဒနာတို့ကိုသိမြင်လာအောင်ရှု၏။ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ထူထောင်သော စောစောကအကြောင်းတရားငါးပါးကြောင့် ယခုအနာဂတ်ဘဝ၏ အကျိုးတရားငါးပါးတို့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ရှိမရှိကိုလည်း သူအကြောင်းအကျိုးစပ်ကာ ရှုပွား၏။ အကြောင်းအကျိုးမှန်ခဲ့လျှင် ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းငါးပါးကြောင့် အနာဂတ်အကျိုးငါးပါးတို့ ထင်ထင်ရှားရှားဖြစ်နေသည်ကို သူမြင်တွေ့ရ မည်ဖြစ်၏။

ထိုနည်းအတူ ပထမအနာဂတ်ဘဝနှင့် ဒုတိယ အနာဂတ်ဘဝတို့ကို အကြောင်းအကျိုး စပ်နိုင် အောင် ရှုပြီးလျှင် နောက်ထပ် အနာဂတ်ဘဝ မမြင်ရသည့်တိုင်အောင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်မှုကို ဆက်လက်ရှုပွားသွား၏။

သို့ဖြစ်၍ ယခုအခါတွင် ယောဂီသည် သူ၏ အတိတ်ဘဝ သုံးဘဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝနှင့် အနာဂတ် ဘဝများ၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကြောင်း အကျိုး ဆက်နွယ်မှုများကို အကြောင်းငါးပါးကြောင့် အကျိုးငါးပါး ဖြစ်သည့်နည်းဖြင့် အောင်မြင်စွာ ရှုပွားနိုင်ပြီ ဖြစ်သည်။

"အတိတ်ဘဝတွင် အကြောင်းငါးပါး ထူထောင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်
ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင် အကျိုးငါးပါးကို ခံစားရသည်။
ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင် အကြောင်းငါးပါးထူထောင်ပြန်သဖြင့်
အနာဂတ်ဘဝတွင် အကျိုးငါးပါးကို ခံစားရပေဦးမည်"[၂၇]

ထို့နောက်တစ်ဖန် အတိတ်သုံးဘဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝများ၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်မှုများကို အကြောင်းတစ်ပါးကြောင့် အကျိုးတစ်ပါးဖြစ်သည့်နည်းဖြင့်လည်း ကောင်းစွာဆက်စပ် နိုင်အောင် သူရှုပွား၏။

(၁) အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သခ်ၤါရဖြစ်၏။။

(၂) သခ်ၤါရဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိပါက်ဝိညာဏ်ဖြစ်၏။

(၃) ဝိပါက်ဝိညာဏ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ယှဉ်ဖက်စေတသိက်နာမ်များနှင့် ကမ္မဇရုပ်များ ဖြစ်၏။

(၄) နာမ်ရုပ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အတွင်းအာယတနခြောက်ပါး ဖြစ်၏။

(၅) အာယတန ၆-ပါးဖြစ်ခြင်းကြောင့် အာရုံနှင့် ထိတွေ့မှု- ဖဿ ဖြစ်၏။

(၆) ဖဿဖြစ်ခြင်းကြောင့် ခံစားမှု-ဝေဒနာဖြစ်၏။

(၇) ဝေဒနာဖြစ်ခြင်းကြောင့် လိုချင်တပ်မက်မှု-တဏှာဖြစ်၏။

(၈) တဏှာဖြစ်ခြင်းကြောင့် စွဲလမ်းမှု-ဥပါဒါန်ဖြစ်၏။

(၉) ဥပါဒါန်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကမ္မဘဝနှင့် ဥပပတ္တိဘဝတို့ ဖြစ်၏။

(၁၀) ကမ္မဘဝဖြစ်ခြင်းကြောင့် အနာဂတ်ဘဝ၌ ဇာတိဖြစ်၏။

(၁၁) ဇာတိဖြစ်ခြင်းကြောင့် အိုမင်းခြင်း-သေခြင်း (ဇရာ-မရဏ)၊ စိုးရိမ်ခြင်း(သောက)၊ ငိုကြွေးခြင်း(ပရိဒေဝ)၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း(ဒုက္ခ)၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း(ဒေါမနဿ)နှင့် ပြင်းစွာပူဆွေးခြင်း (ဥပါယာသ)တို့ ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။[၂၉]

တတိယအတိတ်ဘဝမှ နောက်ဆုံးအနာဂတ်ဘဝအထိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်မှုများကို ထင်ထင်ရှားရှားမြင်သိအောင် ရှုပွားပြီးသောအခါ အတိတ်ဆုံးဘဝမှ နောက်ဆုံးအနာဂတ်ဘဝအထိ ရုပ်နာမ်တရားများ အကြောင်းအကျိုးစပ်ကာ ဖြစ်ပျက်နေကြသည့် အစဉ်အတန်းတစ်ခုလုံးကို ယောဂီ၏ဉာဏ်မျက်စိတွင် ရှုမြင်နေရ၏။

သို့ဖြစ်၍ အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ်ဆိုင်ရာ ယုံမှားသံသယ ၁၆ ပါးကို သူဖယ်ရှားနိုင်၏။ ထို့အပြင် အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်လာသည်ဟု ယူဆသော 'အဟေတုကဒိဋ္ဌိ'၊ မမှန်သောအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်လာသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသော 'ဝိသမဟေတုကဒိဋ္ဌိ'၊ ကောင်းမှု-မကောင်းမှုပြုသော်လည်း ကံမဖြစ်ဟု ယူဆသော 'အကိရိယဒိဋ္ဌိ'၊ ကံ၏အကျိုးတရားမရှိဟု ယူဆသော 'နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ'၊ ဝိညာဉ်ကောင်က ထာဝရတည်မြဲသည်ဟု ယူဆသော 'သဿတဒိဋ္ဌိ'၊ သေလျှင် ဘဝပြတ်စဲသည်ဟု ယူဆသော 'ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ'စသည့် အယူမှားများအားလုံးကို ဖယ်ရှားနိုင်ပါတော့သည်။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်သည့်နည်းဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့ကို ဖြစ်စေသောအကြောင်းတရားများကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ကာလသုံးပါးနှင့် ပတ်သက်သည့် ယုံမှားသံသယများကို ဖယ်ရှားပြီးသော ယောဂီသည် အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ် ဘဝအစဉ်အတန်းကို စုတိ-ပဋိသန္ဓေအစွမ်းဖြင့် ဉာဏ်အမြင်တွင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်သိလာပါသည်။ ဤသို့ ဘုံသုံးပါးအတွင်း၌ နာမ်ရုပ်၏အကြောင်းတရားတို့ကို ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့် သိမ်းဆည်းလျက် အတိတ်-အနာဂတ်-ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါးတို့ ၌ ယုံမှားခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာတရားကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်၍ တည်နေသော ဉာဏ်ကို 'ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ'ဟုမှတ်သားအပ်၏။ ရုပ်နာမ်တရားများကို ဖြစ်စေသောအကြောင်းတရားများကို သိမ်းဆည်းနိုင်သည့်ဉာဏ်သည် 'ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်' ဖြစ်၏။

လမ်းမှန်နှင့် လမ်းမှား တို့ကို ခွဲခြား၍သိမြင်သောဉာဏ်ဖြင့် စိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်း*(မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ)*

အဋ္ဌဟ္ထနှင့် ဗဟိဒ္ဓတို့၌ စိတ်၊ စေတသိက်နှင့် ပရမတ်ရုပ်တရားများကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိမြင်ပြီး၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်မှုများကိုလည်း ထင်ထင်ရှားရှား မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ရှုသိပြီးသော ယောဂီသည် ဝိပဿနာဘာဝနာကို မှန်ကန်စွာ ရှုပွားရန် အဆင်သင့်ဖြစ်လေပြီ။ သို့ပါသော်လည်း ဝိပဿနာ၏ အရှုခံအာရုံ ဖြစ်သော ပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားတစ်ခုစီကို ၎င်း၏လက္ခဏာ (သိကြောင်းအမှတ်အသား)၊ ရသ(ပြုဖွယ်ကိစ္စ)၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန် (ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့် ရထိုက်သည့်အကျိုး)၊ ပဒဋ္ဌာန် (၎င်းပရမတ်တရားကို ဖြစ်စေသည့် အနီးကပ်ဆုံးအကြောင်းတရား)တို့ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ရှုသိရမည်ဟု မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်[၃၀]နှင့် အဋ္ဌကထာများ [၃၁,၃၂] တို့ တွင် ဆိုထားပါသည်။

ပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို လက္ခဏ,ရသ,ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန် တို့ဖြင့် လေးဘက်လေးတန်မှ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ရှုပွားပြီး သောအခါ ယောဂီများ၏ ပရမတ်အမြင်သည် အလွန်ပေါ်လွင် ထင်ရှားလာသည်ဟု ယောဂီများက ဆိုကြပါသည်။

လက္ခဏာယာဉ်သုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုခြင်း

ယခုအခါ ယောဂီသည် ပိုလွယ်ကူရာက စတင်၍ ဝိပဿနာ ရှုနိုင်ပါပြီ။ ယောဂီသည် နိပ္ပန္နရုပ်ခေါ်ရုပ်အစစ် ၁၈ပါး၊တို့ကို အာယ တန (၆)ဒွါရ၌ ပထမသိမ်းဆည်း၏၊ ကောဋ္ဌာသ(၄၂)ပါး၊တို့ကို သိမ်းဆည်း၏၊ မိမိသန္တာန်ဟူသော အဋ္ဌတ္တ၌ သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် သူတစ်ပါး၊တို့၏ သန္တာန်ဟူသည့် ဗဟိဒ္ဓ၌ သိမ်းဆည်း၏။ ထို့နောက် အာယတနဒွါရတစ်ခုစီ ကောဋ္ဌာသတစ်ခုစီ၌ ပရမတ် ရုပ်တရားတစ်ခုစီကို မတည်မြဲခြင်းအနိစ္စသဘော၊ ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခသဘော၊ ငါမဟုတ်ခြင်းအနတ္တသဘောအားဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ဝိပဿနာရှု၏။

ရုပ်တရား၏ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှားမြင်အောင် ရှုပြီးလျှင် အနိစ္စဟု ဆင်ခြင်၏။ အဋ္ဌတ္တ၌ လည်းကောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓ၌လည်းကောင်း နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်၏။ အလားတူပင် ရုပ်တရားတို့၏ မပြတ်မစဲ ချုပ်ပျက်ခြင်းဖြင့် အဆက် မပြတ် နှိပ်စက်ခံနေရသည့်သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိအောင် ရှုပြီးလျှင် ဒုက္ခ ဟု ဆင်ခြင်၏။ မပျက်စီးဘဲ တည်မြဲနေသည့် 'ပုဂ္ဂိုလ်၊ ငါ၊ ဇီဝ၊ အတ္တ'မရှိခြင်းသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်သိအောင် ရှုပြီး အနတ္တ ဟု ဆင်ခြင်၏။

ထို့နောက် ယောဂီသည် အဒွါပစ္စုပ္ပန်နည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှု၏။ ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင် ဘဝတစ်လျှောက်အတွင်း၌ ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ္တံ့သော ရုပ်တရားနာမ်တရားတို့တွင်

(၁) ရုပ်သက်သက်ကို အနိစ္စတစ်လှည့် ဒုက္ခတစ်လှည့် အနတ္တ တစ်လှည့် လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ရှု၏။

(၂) နာမ်သက်သက်ကို အနိစ္စတစ်လှည့် ဒုက္ခတစ်လှည့် အနတ္တတစ်လှည့် လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ ရှု၏။ ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်သော ဝီထိစိတ် စေတသိက်တို့ကို ဝိပဿနာရှုရမည်ဖြစ်၏။

ကြွေမ်ဖန်များစွာ ခပ်စိပ်စိပ် ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာ ရှုရမည်။ အဋ္ဌတ္တာတစ်လည့်၊ ဇဟိဒ္ဓ တစ်လည့်၊ အနိစ္စတစ်လည့် ဒုက္ခတစ်လည့်၊ အနတ္တာတစ်လည့် ကြွေမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာ ရှုရမည်။

အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ်ဆိုင်ရာ ဝိပဿနာရှုခြင်း

ထို့နောက် အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ်တို့နှင့် ဆိုင်သော ဝိပဿနာကို ရှုရမည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်မှုများကို ကောင်းစွာရှုဆင်ခြင်ခဲ့ပြီးသော အတိတ်ဘဝများ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝနှင့် အနာဂတ်ဘဝများ၌ ဘဝတစ်ခုစီတွင် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိတိုင်အောင် ရုပ်တရားတို့ကို အနိစ္စတစ်လည့်၊ ဒုက္ခတစ်လည့်၊ အနတ္တ တစ်လည့် ဝိပဿနာရှု၏။ ရုပ်တရားနာမ်တရားတို့ကို တွဲ၍လည်း လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်တစ်လည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာရှု၏။

ထို့နောက် ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာငါးပါးကို ဝိပဿနာရှု၏။ ယောဂီသည် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၏ အာယတန ခြောက်ခွါရ၌ နိပ္ပန္နရုပ်အစစ်(၁၈)ပါးနှင့် ကောင္မာသ(၄၂)ပါးတို့ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားမြင်အောင် ရှုပြီးနောက် ဤအဋ္ဌတ္တာရုပ်တရားတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို မြင်အောင်ရှုလျက်အနိစ္စတစ်လည့်၊ ဒုက္ခတစ်လည့်၊ အနတ္တာတစ်လည့်၊ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လည့်စီတင်ရှု၏။ ဇဟိဒ္ဓရုပ်တရားတို့၏ ဖြစ်နေပုံပျက်နေပုံကို အာရုံယူပြီးတော့လည်း အနိစ္စတစ်လည့်၊ ဒုက္ခတစ်လည့်၊ အနတ္တ တစ်လည့် ဝိပဿနာရှု၏။ ဤကား ရူပက္ခန္ဓာကို ဝိပဿနာရှုခြင်း တည်း။

ထို့နောက် အာယတနခြောက်ခွါရ၌ ဖြစ်ပေါ်သော ဝိထိစိတ်တစ်လုံးစီ၌ ယှဉ်တွဲပါရှိသည့် ဝေဒနာ စေတသိက်အသီးသီးကို ပိုင်းခြား၍ သိအောင်ရှုပြီးလျှင် ထိုဝေဒနာစေတသိက်တို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို အာရုံယူ၍ အနိစ္စတစ်လည့် ဒုက္ခတစ်လည့် အနတ္တာတစ်လည့် ဝိပဿနာရှု၏။ အဋ္ဌတ္တာ-ဇဟိဒ္ဓ နှစ်ဌာနလုံး၌ ဝိပဿနာရှု၏။ ဤကား ဝေဒနက္ခန္ဓာကို ဝိပဿနာရှုခြင်းတည်း။

ထိုနည်းတူစွာ သညက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့ကို တစ်လည့်စီလက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်တင်၍ ဝိပဿနာရှု၏။

အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ်ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဝိပဿနာရှုခြင်း

တစ်ဖန် အတိတ်ခန္ဓာငါးပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာငါးပါး၊ အနာဂတ်ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ယောဂီသည် ဆက်လက်ကာ ဝိပဿနာရှုပွား၏။ 'မည်သည့်ရုပ်တရားဖြစ်ပါစေ၊ အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ်-အဋ္ဌတ္တာ (ကိုယ်တွင်း)-ဇဟိဒ္ဓ(ကိုယ်ပြင်ပ)-ဩဠာရိက(ရုပ်ကြမ်း)-သုခုမ (ရုပ်နု)-ဟီန(အယုတ်)-ပဏီတ (အမြတ်)-ဒူရ(အဝေး)-သန္တိက (အနီး)ဟူသည့် အခြင်းအရာတစ်ဆယ့်တစ်မျိုးဖြင့် ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ဤရုပ်တရားတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို အာရုံပြုကာ အနိစ္စတစ်လည့် ဒုက္ခတစ်လည့် အနတ္တာတစ်လည့် လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှု၏။ [၃၃-၃၄]

ယောဂီသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကြောင်းအကျိုးစပ်၍ ရှုခဲ့ပြီးသော မိမိ၏ အတိတ်ဘဝများ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝနှင့် အနာဂတ်ဘဝများအနက် အတိတ်ဆုံးဘဝမှစ၍ ဘဝတစ်ခုစီ၏ ဒွါရ(၆)ပါး၊ ကောင္မာသ (၄၂) ပါးတို့၌ ရှိသော ရုပ်အစစ်များကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်သိအောင် ရှုပြီးလျှင် ဤရုပ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို အာရုံယူလျက် အနိစ္စတစ်လည့် ဒုက္ခတစ်လည့် အနတ္တာတစ်လည့် အဋ္ဌတ္တာတစ်လည့် ဇဟိဒ္ဓတစ်လည့်

ဝိပဿနာရှု၏။ ဤရူပကွန်ဒာကို ရှုသည့်နည်းနှင့်တူစွာ ဝေဒနာကွန်ဒာ၊ သညာကွန်ဒာ၊ သင်္ခါရကွန်ဒာနှင့် ဝိညာဏာကွန်ဒာတို့ကိုလည်း တစ်လှည့်စီ ဝိပဿနာရှု၏။

တောလေးဆယ်နည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုခြင်း

တစ်ဖန် ခန္ဓာငါးပါး၌ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တ လက္ခဏာတို့သည် ယောဂီ၏ ဝိပဿနာဉာဏ်တွင် ပိုမိုပေါ်လွင် ထင်ရှားလာရန်အတွက် တော(၄၀)ရှုကွက်ကို ဆက်ရှု၏။ အနိစ္စ–မြဲခြင်းသဘောမရှိ၊ ပလောက်–ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိ၏၊ စလ်–မတည်တံ့ဘဲရွေ့ရှားတုန်လှုပ်တတ်၏၊ ပဘင်္ဂ–ဖရိဖရဲပြိုကွဲခြင်းသဘောရှိ၏၊ အဒွဲဝံ–ခိုင်မာခြင်းသဘောမရှိ၊ ဝိပရိဏာမံ–ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိ၏၊ အသာရကံ–ခိုင်မာသည့်အနှစ်သာရမရှိ၊ မရဏဓမ္မံ–သေခြင်း သဘောရှိ၏၊ သခ်ံတံ–အကြောင်းတရားတို့အဖန်ဖန် ပြုပြင်အပ် သည့်သဘောရှိ၏။ ဤကား အနိစ္စလက္ခဏာ(၁၀)ချက်တည်း။

ဒုက္ခံ–ယုတ်မာညစ်ဆိုးဆင်းရဲသည့်ဒုက္ခမျိုးဖြစ်၏။ ရောဂံ–ကျင်နာညစ်ဆိုး ရောဂါမျိုးဖြစ်၏။ အဃံ–အကျိုးယုတ်အကျိုးမဲ့မျိုးဖြစ် ၏၊ ဂဏ္ဍံ–မဖွယ်ရပ်ဆင်းထွတ်မြင်းအနာမျိုးဖြစ်၏၊ သလ္လံ –စူးဝင်ညစ်ဆိုးမြားငြောင့်မျိုးဖြစ်၏၊ အာဗာဓံ–နှိပ်စက်လွှမ်းမိုး အနာမျိုး ဖြစ်၏၊ ဥပဒ္ဒဝံ–လွန်စွာကပ်ရပ်နှိပ်စက်တတ်သော ဥပါဒ်မျိုးဖြစ်၏၊ ဘယံ–ကြီးမားသောဘေးမျိုးဖြစ်၏၊ ဥပသဂ္ဂံ–စွဲကပ်နှိပ်စက်တတ်သော ဥပါဒ်မျိုးဖြစ်၏၊ အတဏ်–စောင့်ရှောက်မဲ့လျင်းဘေး၏အသင်းသာတည်း၊ အလေဏံ–ကွယ်ရာမဲ့လျင်း ဘေး၏အသင်းသာတည်း၊ အသရဏံ–ကိုးကွယ်ရာမဲ့လျင်း ဘေး၏အသင်းသာတည်း၊ ဝဓကံ–နာရီမလပ်အတွင်သတ်သည့် လူသတ်မျိုးရိုးသာတည်း၊ အဃမူလံ–ကျိုးမဲ့ခပင်း ဆင်းရဲခြင်း၏အရင်းအမြစ်သာတည်း၊ အာဒီနဝံ–ဆိုးဝါးညစ်ကျူ အပြစ်စုသာတည်း၊ မာရာမိသံ–မာရ်ငါးပါးတို့၏စားဖတ်ဝါးဖတ် သုံးသပ်နင်းနယ်ရာသာတည်း၊ ဇာတိ–ဖြစ်ချင်တိုင်းဖြစ်သည့်သဘောရှိ၏၊ ဇရံ–ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးခြင်းသဘော ရှိ၏၊ ပရိဒေဝံ–ငိုကြွေးမြည်တမ်းရခြင်းသဘောရှိ၏၊ ဥပါယာသံ–သက်ကြီးရွိုက်ငင် ပြင်းစွာပူပန်ရခြင်းသဘောရှိ၏၊ သံကိလေသိက ဓမ္မံ–ကိလေသာဆယ်ပါးတည်းဟူသော ညစ်နွမ်းခြင်းကို ပွားစီးစေတတ်သောသဘောရှိ၏။ ဤကား ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅–ချက်တည်း။

အနတ္တ–အတ္တမဟုတ်၊ သုညံ–အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်း၏၊ ပရံ အကျွမ်းဝင်ခြင်း အမြဲကင်းသော သူစိမ်းပြင်ပသာတည်း၊ ရိတ္တံ–ဓဝ သုခ သုဘ အတ္တဟူသော အနှစ်သာရကင်းသော သဘောတရား သာတည်း။ တုစ္ဆံ–ဓဝ သုခ သုဘ အတ္တမမှီး အချည်းနှီးသော တရား သာတည်း၊–ဤကား အနတ္တလက္ခဏာ ၅–ချက်တည်း။

ဤသို့ ရူပကွန်ဒာစသည့် ခန္ဓာတစ်ပါးစီ၌–

(၁) အနိစ္စာနုပဿနာ ၁၀ ချက်

(၂) ဒုက္ခာနုပဿနာ ၂၅ ချက်

(၃) အနတ္တာနုပဿနာ ၅ ချက် ပေါင်း ဘာဝနာ (၄၀)ဖြစ်၏။

ခန္ဓာတစ်ပါးတွင် ဘာဝနာ(၄၀)ဖြစ်သဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးအတွက် ဘာဝနာ(၂၀၀)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နယဝိပဿနာဟုခေါ်ဆိုသော သမ္မသနဉာဏ်သည် ၂၀၀အပြားရှိ၏။[၃၅]

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကြောင်းတရားအကျိုးတရားများကို ဝိပဿနာရှုခြင်း

ထို့နောက် တစ်ဖန် ယောဂီသည် အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ် ဟူသော ဘဝအစဉ်၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားများကို ပရမတ်တရားများအဖြစ် ပိုင်းခြား၍ သိမြင်အောင် ရှုဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ဤပရမတ်တရားတို့ကို အနိစ္စတစ်လည်း၊ ဒုက္ခတစ်လည်း၊ အနတ္တတစ်လည်းလက္ခဏာ ယာဉ်သုံးပါး တင်၍ တစ်လည်စီ ဝိပဿနာရှု၏။ ဥပမာ-

အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရလည်းဖြစ်၏။
အဝိဇ္ဇာဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာသည် အနိစ္စ။
သင်္ခါရဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရသည်လည်း အနိစ္စ။

ရူပသတ္တက,အရူပသတ္တကနည်းတို့ဖြင့် ဝိပဿနာရှုခြင်း

ထို့နောင်တစ်ဖန် ယောဂီသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်[၃၆]တွင် ဖော်ပြထား သည့်အတိုင်း ပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားများကို ရူပသတ္တကရှုနည်း၊ အရူပသတ္တကရှုနည်းတို့ဖြင့်လည်း ဝိပဿနာရှု၏။

ဤရူပသတ္တကရှုနည်း၊ အရူပသတ္တကရှုနည်းတို့ကို အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးလုံးတို့၌ အဝါးဝစွာ နိုင်နိုင်နင်းနင်း ရှုမှားနိုင်ခဲ့သော် ယောဂီသည် ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းနှစ်မျိုးလုံးကို အဝါးဝကျွမ်းကျင်စွာ နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် လေ့လာနိုင်နင်းပြီ ဖြစ်ပေ၏။

သမ္မသနဉာဏ်အထွတ်အထိပ်ရောက်ခြင်း

ယောဂီသည် မိမိ၏ဝိပဿနာဉာဏ်ထက်မြက်လာရေးအတွက် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စတစ်လည်း၊ ဒုက္ခတစ်လည်း အနတ္တတစ်လည်း လက္ခဏာယာဉ်တင်ရှု၍ အဝါးဝကျွမ်းကျင်လာသောအခါ ရုပ်နာမ် ပရမတ်ဓမ္မများ၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုသဘောတို့သည် သူ၏ အသိဉာဏ်တွင် အလွန်ထင်ရှားပြတ်သားစွာ ပေါ်လွင်လာကြ၏။ ယခုအခါ သူသည် ပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလက္ခဏာတို့ဖြင့် ရှုမြင်တတ်သည့် သမ္မသနဉာဏ်ကို အထွတ်အထိပ်ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ခဲ့ပြီးလေပြီ။

မဟာဝိပဿနာအမည်ရသော ပင်မဝိပဿနာဉာဏ်(၁၈)ပါးတို့၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုလည်း သူထိုးထွင်းမြင်သိပြီဖြစ်သဖြင့် သူထိုးထွင်းမြင်သိပြီးသောအခြင်းအရာများနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် သဘောတရားများကို သူဖယ်ရှားထားနိုင်လေပြီ။ [၃၇]

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ပို့ဆောင်ခြင်း

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် ပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တလက္ခဏာတို့နှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘောတို့ကို ထင်ရှားစွာရှုသိသောဉာဏ်ဖြစ်၏။

ဤဉာဏ်ကို ပို့ဆောင်ရန်အတွက် ယောဂီသည် ပရမတ် ရုပ် နာမ်တရားများကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားများနှင့်တကွ အနိစ္စတစ်လည်း ဒုက္ခတစ်လည်း အနတ္တတစ်လည်း လက္ခဏာသုံးတန် တစ်လည်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုပြန်၏။ သူသည် ရှေးဦးစွာ ပစ္စုပ္ပန်၌ (၁) ရုပ်သက်သက်ကို

(၂) နာမ်သက်သက်ကို (၃) ရုပ်နာမ်တွဲလျက် အဇ္ဇတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ရံခါအနိစ္စ လက္ခဏာတင်၍၊ ရံခါဒုက္ခလက္ခဏာတင်၍၊ ရံခါအနတ္တလက္ခဏာတင်၍ တွင်တွင်ကြီးဝိပဿနာရှု၏။

အလားတူပင် ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် (၁) ရုပ်သက်သက်ကို (၂) ဝေဒနာသက်သက်ကို (၃) သညာသက်သက်ကို (၄) သခ်ါရသက်သက်ကို (၅) ဝိညာဏ်သက်သက်ကို ရံခါအနိစ္စလက္ခဏာတင်၍, ရံခါဒုက္ခလက္ခဏာတင်၍၊ ရံခါအနတ္တလက္ခဏာတင်၍ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှု၍ အဇ္ဇတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့်ရှု၏။

အလားတူပင် အဝိဇ္ဇာ၊ သခ်ါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဋ္ဌာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ(ကမ္မဘဝ+ဥပပတ္တိဘဝ) ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်များ၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုကိုသာ အာရုံယူ၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာရှု၏။ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ရှု၏။

ပစ္စုပ္ပန်ဝယ် ယင်းရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင်တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုနိုင်၍ အသိဉာဏ်လည်း သန့်ရှင်းခဲ့သော် အတိတ်ဘဝအဆက်ဆက်မှ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှ အနာဂတ်ဆုံးသည်အထိ (၁) ရုပ်သက်သက်ကို (၂) နာမ်သက်သက်ကို (၃) ရုပ် နာမ်တွဲလျက် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့် အဇ္ဇတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ရံခါအနိစ္စလက္ခဏာတင်၍၊ ရံခါဒုက္ခလက္ခဏာတင်၍၊ ရံခါအနတ္တလက္ခဏာတင်၍၊ ခဏပစ္စပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် တွင်တွင်ကြီးဝိပဿနာရှု၏။ အဇ္ဇတ္တတစ်လှည့်၊ ဗဟိဒ္ဓိတစ်လှည့် ရှု၏။

အလားတူပင် အဝိဇ္ဇာ၊ သခ်ါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဋ္ဌာယ တန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ(ကမ္မဘဝ+ဥပပတ္တိ ဘဝ)ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်များ၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုကိုသာ အာရုံယူ၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာ ရှု၏၊ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် ရှု၏။

ပစ္စုပ္ပန်ဝယ် ယင်းရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် တွင်တွင်ကြီးဝိပဿနာရှုနိုင်၍ အသိဉာဏ်လည်း သန့်ရှင်းခဲ့သော် အတိတ်ဘဝအဆက်ဆက်မှ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှ အနာဂတ်ဆုံးသည်အထိ (၁) ရုပ်သက်သက်ကို (၂) နာမ်သက်သက်ကို (၃) ရုပ် နာမ်တွဲလျက် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့် အဇ္ဇတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လှည့်စီတင်၍ရှု၏။ ထို့နောက် (၁) ရုပ်သက်သက်ကို (၂) ဝေဒနာသက်သက်ကို (၃)သညာသက်သက်ကို (၄) သခ်ါရသက်သက်ကို (၅) ဝိညာဏ်သက်သက်ကို ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့်လည်း အလားတူ ဝိပဿနာရှု၏။

ထို့နောက် ယောဂီသည် ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အဖြစ်သက်သက်ရှုနည်း *(သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ)*၊ (၂) အပျက်သက်သက်ရှုနည်း *(ဝယဓမ္မာနုပဿီ)*၊ (၃) အဖြစ်အပျက်ရှုနည်း *(သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ)* [၃၈,၃၉,၄၀] တို့ဖြင့် ဝိပဿနာရှု၏။ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာတွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုလာနိုင်သောအခါ ရုပ်နာမ်တရားများကို အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရားများနှင့်တကွ ဖြစ်ဆဲခဏ(ဥပ္ပါဒ)၌ လည်းကောင်း၊ တည်ဆဲခဏ(ဌီတိ)၌လည်းကောင်း၊ ပျက်ဆဲခဏ(ဘင်္ဂ)၌လည်းကောင်း ထင်ရှားစွာ မြင်သိလာ၏။

ဥပက္ကိလေသာ(၁၀)ပါး ဖြစ်ပေါ်ခြင်း

ထိုအခါ အရိယသစ္စလေးပါး၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားများနှင့် လက္ခဏာသုံးပါးတို့သည် ယောဂီ၏ အသိဉာဏ်တွင်ပေါ်လွင် ထင်ရှားလာ၏။ ယောဂီ၌ *တရုဏဝိပဿနာဉာဏ်* ဖြစ်ပေါ်လာ

၏။ ဤဝိပဿနာဉာဏ်အဆင့်၌ မှတ်ကျောက်အဖြစ် ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်းဖြစ်သော ဥပက္ကိလေသာ ၁၀ပါး[၄]တို့ ပေါ်ပေါက် လာ၏။ တောက်ပသော ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ သြဘာသ၊ သန့်ရှင်းထက်မြက်သည့် ဝိပဿနာဉာဏ်၊ ထိဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော ဝမ်းမြောက်မှုပီတိ၊ ငြိမ်းအေးမှုပဿဒ္ဓိ၊ ချမ်းသာသည့်သုခဝေဒနာ၊ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါ၊ အားထုတ်မှုဝီရိယ၊ စွဲမြဲစွာတည်သော သတိ၊ ဗျာပါရမရှိဘဲ လျစ်လျူရှုသည့်သဘောဥပေက္ခာနှင့် နိကန္တိ ခေါ် သိမ်မွေ့သော တဏှာတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။ ထိုအခါ ယောဂီသည် "ငါမင်္ဂ ရပြီ၊ ဖိုလ်ရပြီ"ဟု မှားယွင်းစွာ ယူဆမိတတ်၏။ မင်္ဂမဟုတ်သည်ကို မင်္ဂဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဖိုလ်မဟုတ်သည်ကို ဖိုလ်ဟုလည်းကောင်း အယူမှားမိခြင်းဖြစ်၏။ ယောဂီသည် ဘာဝနာအာရုံကိုစွန့်၍ချမ်းသာ သည့်ခံစားမှုကို တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ထိုင်ခံစားနေပေလိမ့်မည်။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ရောက်ခြင်း

သို့သော် ယောဂီသည် ပရိယတ္တိကျမ်းကျင်လျှင် သို့မဟုတ် ဆရာသမား၏ မှန်ကန်သော လမ်းညွှန်မှုကို ခံယူရလျှင် ထိုကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါစသည်တို့သည် ဝိပဿနာအညစ်အကြေးများဖြစ်ပြီး တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ကိုဖြစ်ပေါ်စေတတ်ကြောင်းကိုသိ၏။ ဥပက္ကိလေသတစ်ခုစီကို ဆင်ခြင်စိစစ်၍ 'ဤအရာသည် ငါ့ဟာမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ ငါ၏အတ္တမဟုတ်'ဟု သိမြင်၏။ တစ်နည်းဆိုရသော်အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟုရှု၏။ ထို့ကြောင့် သူသည်ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ၊ ပီတိ၊ သုခ စသည်တို့ကို တပ်မက်တွယ်တာသော နိကန္တီတဏှာကို ပယ်ဖြတ်၍ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်နိုင်ရေးအတွက် ဝိပဿနာကို တွင်တွင်ရှုပွား၏။ ဤကား လမ်းမှားကိုပယ်၍ လမ်းမှန်ကိုယူခြင်း ဖြစ်၏။ ယောဂီသည် လမ်းမှန်နှင့် လမ်းမှားတို့ကို ခွဲခြား၍ ထင်ရှားစွာသိမြင်တတ်သော ဉာဏ်ဖြင့် စိတ်ကိုစင်ကြယ်စေခြင်း ဟူသော 'မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ'အဆင့်သို့ ဆိုက်ရောက်လေပြီ။

မင်္ဂဖိုလ်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သည့် ဉာဏ်အမြင်၏ စင်ကြယ်ခြင်း

(ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ)

လမ်းမှားကို ဖယ်ခွါ၍ လမ်းမှန်ပေါ်တွင် လျှောက်လှမ်းနေသော ယောဂီသည် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်တိုင်အောင် ရှစ်ပါးသော ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ အထွတ်အထိပ်ဉာဏ်ဖြစ်သည့် မင်္ဂဖြစ်ရန် လျော်ညီသော အနုလောမဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း ထူထောင်နိုင်ရန် ဝိပဿနာဆက်လက်ရှုပွားပြန်၏။

သူသည် အာယတနဒွါရခြောက်ပါး၌ ဖြစ်ပေါ်သည့် ပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားအားလုံးကို (၁) ရုပ်သက်သက် (၂) နာမ်သက်သက် (၃) ရုပ်နာမ်တွဲလျက် (၄) ခန္ဓာငါးပါး (၅) အာယတန ၁၂ပါး (၆) ဓာတ် ၁၈ပါးနည်းအသီးသီးဖြင့် အနိစ္စတစ်လှည့်၊ ဒုက္ခတစ်လှည့်၊ အနတ္တတစ်လှည့် လက္ခဏာသုံးပါး တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာတွင်တွင် ရှုပွား၏။

အနုပဿနာလေးပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုခြင်း

ထို့နောက် အနုပဿနာလေးပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာဆက်ရှု၏။ အာယတနခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်အားလုံးအနက် ရုပ်သက်သက်ကို ပဓာနထားကာ ဦးစားပေး၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါး တစ်လှည့်စီတင်လျက် ဝိပဿနာရှုပြီးမှ နာမ်တရားကို ဝိပဿနာဆက်ရှု၏၊ ဤသို့ရှုခြင်းကို ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် ရှုပွားသည်ဟုဆို၏။

တစ်ဖန် ဝေဒနာဦးဆောင်သည့် နာမ်တရားအားလုံးနှင့် ထိုနာမ်တရားတို့၏ မှီရာဝတ္ထုရုပ်နှင့် အာရုံရုပ်တို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ဝေဒနာကိုပဓာနထားကာ ဦးစားပေး၍ ရုပ်နာမ်အားလုံးကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါး တစ်လှည့်စီတင်လျက် ဝိပဿနာရှုပွား၏။ ဤသို့ ရှုခြင်းကို ဝေဒနာ နုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ရှုပွားသည်ဟု ဆိုရ၏။ ဥပမာ-

မှီရာဝတ္ထု ဖြစ်ပျက် - အနိစ္စ (ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)

အာရုံရုပ် ဖြစ်ပျက် - အနိစ္စ (ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)

ဝေဒနာ ဖြစ်ပျက် - အနိစ္စ (ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)

(ဝေဒနာ၏ ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သော နာမ်တရားအားလုံးကို ဆက် ရှုပါ)

တစ်ဖန် အသိစိတ်ဝိညာဏ်ကို ဦးစားပေးကာ နာမ်ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် အသိစိတ်ကို ပဓာနထားကာ ဦးစားပေး ၍ ရုပ်နာမ်အားလုံးကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးတစ်လှည့်စီတင်လျက် ဝိပဿနာရှုပွား၏။ ဤသို့ရှုခြင်းကို စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ရှုပွားသည်ဟု ဆိုရ၏။ ဥပမာ-

မှီရာဝတ္ထု ဖြစ်ပျက်- အနိစ္စ (ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)

အာရုံရုပ် ဖြစ်ပျက် - အနိစ္စ (ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)

ဝိညာဏ် ဖြစ်ပျက် - အနိစ္စ (ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)

(ဝိညာဏ်၏ ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သော နာမ်တရားအားလုံးကို ဆက်ရှုပါ)

တစ်ဖန် ဖဿ,စေတနာ,သညာစသည်ကို ဦးစားပေးကာ နာမ် ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ဖဿစသည်ကို ပဓာနထားကာ ဦးစားပေး၍ ရုပ်နာမ်အားလုံးကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးတစ်လှည့်စီတင်လျက် ဝိပဿနာရှုပွား၏။ ဤသို့ရှုခြင်းကို ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ရှုပွားသည်ဟု ဆိုရ၏။ ဥပမာ-

မှီရာဝတ္ထု ဖြစ်ပျက်- အနိစ္စ (ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)

အာရုံရုပ် ဖြစ်ပျက် - အနိစ္စ (ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)

ဖဿ(စေတနာ)ဖြစ်ပျက် - အနိစ္စ (ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)

(ဖဿစသည်၏ ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သော နာမ်တရားအားလုံးကို ဆက်ရှုပါ)

ဣရိယာပထနှင့် သမ္ပဇညပိုင်းဝိပဿနာရှုခြင်း

"ဣရိယာပထ"သည် သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း ဟူသောဣရိယာ ပုတ်လေးပါးကို ဆိုလို၏။ 'သမ္ပဇည'သည် ဆင်ခြင်ဉာဏ်ဖြစ်၏။ ယောဂီသည် သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်း၊ လက်ဆန့်ခြင်း၊ လက်ကွေးခြင်းစသည်ဖြင့် ဣရိယာပုတ်တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် နေနေသည့်အခါ ရုပ်နာမ်တရား=ခန္ဓာငါးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိအောင်သိမ်းဆည်း၏။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှု တိုင်း၌ လှုပ်ရှားလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်၊ ရွေ့ရှားပုံ၊ ရွေ့ရှားခြင်း၏ အကျိုးတရားတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့်သိအောင်

ဆင်ခြင်၏။ အာယတနခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်ပေါ်ကြသော ရုပ်နာမ်တရားများ (ခန္ဓာငါးပါး)ကိုလည်း ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိအောင် ရှုဆင်ခြင်၏။

ထိုသိမ်းဆည်းပြီးသော ဣရိယာပုတ်တစ်ခုစီ၌ ရှိသည့် ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို

(၁) ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့် (၂)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊

(၂) ခန္ဓငါးပါးနည်းဖြင့် (၅)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊

(၃) အာယတန (၁၂)ပါးနည်းဖြင့် (၁၂)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊

(၄) ဓာတ် (၁၈)ပါးနည်းဖြင့် (၁၈)ပုံ ပုံ၍လည်းကောင်း၊

(၅) အင်္ဂါ (၁၂)ရပ်ပုံ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊

ဝိပဿနာရှု၏။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုပုံမှာ–

(၁) ရုပ်သက်သက်ကို (၂) နာမ်သက်သက်ကို (၃) ရုပ်နှင့် နာမ်ပူးတွဲ၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာ ရှု၏။ အတိတ်–ပစ္စုပ္ပန်–အနာဂတ်ဟူသော ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ–ဗဟိဒ္ဓဟူသည့် သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ဝိပဿနာရှု၏။

ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ကာလသုံးပါး၊ သန္တာန်နှစ်ပါးတို့၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်ဆိုက်အောင် ဝိပဿနာ ရှုနိုင်ခဲ့သော် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပထမနည်းဖြင့် ဆက်လက်၍ ဝိပဿနာရှု၏–

(၁) အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ စသော အကျိုးတရားဖြစ်၏။

(၂) အဝိဇ္ဇာစသည့်အကြောင်းတရားချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ စသည့်အကျိုးတရားချုပ်၏။

(၃) အကြောင်းတရားဖြစ်ပြီး ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပြီးချုပ်၏။

(၄) အကြောင်းအကျိုး နှစ်မျိုးလုံးတို့၏ ဖြစ်ပျက်သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှု၏၊ ကာလသုံးပါး၊ သန္တာန် နှစ်ပါးလုံး၌ ရှု၏။

ဤသို့ အဝါးဝစွာ ရှုပြီးသည့်အခါ ယင်းရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အသုဘသဘောကိုလည်း ရံခါရှု၏။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပြည့်စုံလာသည်အထိ ယောဂီသည် ကြိုးစား၍ ရှုပွား၏။

ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်အောင် ဆက်ရှုခြင်း

ဤသို့လျှင် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး,ခန္ဓာငါးပါး,အကြောင်းတရားအကျိုးတရားများကို အနိစ္စတစ်လှည့်, ဒုက္ခတစ်လှည့်၊ အနတ္တတစ်လှည့်၊ ရံခါအသုဘတစ်လှည့် ထပ်ခါဖန်ဖန် တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုနေ သဖြင့် ရှေးရှေးဘာဝနာဉာဏ်နှင့် နောက်နောက်ဘာဝနာဉာဏ်တို့ ဆက်စပ်မိကြရကား ဝိပဿနာဉာဏ် သည် အလွန်အားကောင်းလာ၏၊ ထက်မြက်လာ၏၊ စူးရှလာ၏၊ သန့်ရှင်းလာ၏။ ထိုအခါ ယောဂီသည် သင်္ခါရတရားတို့၏အဖြစ်ကို နှလုံးမသွင်းတော့ဘဲ အပျက်ကိုသာ တစ်ဖက်သတ် နှလုံးသွင်း၏။

'ခယ ဝယ ဘေဒ နိရောဓေယေဝ သတိသန္တိဋ္ဌတိ'

"ရှေးရှေးသော ဝိပဿနာဘာဝနာဉာဏ်တို့၏ အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှုအရှိန်အဝါသတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံရသော နောက်နောက်ဝိပဿနာဉာဏ်တို့နှင့် ယှဉ်တွဲ ဖြစ်ပေါ်သည့်သတိသည် သခ်ါရတရားတို့၏ ကုန်မှု၊ ပျက်မှု၊ ပြိုမှု၊ ချုပ်မှု သဘော၌သာလျှင် ကောင်းစွာတည်နေပေ၏"

(၁) *အနိစ္စ* ခယဋ္ဌေန–သခ်ါရတရားတို့၏ ကုန်မှု ပျက်မှု ပြိုမှု ချုပ်မှုသဘောကို တိုက်ရိုက်ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ "အနိစ္စ၊ အနိစ္စ"ဟု ထပ်တလဲလဲရွတ်၏။

(၂) *ဒုက္ခံ* ဘယဋ္ဌေန–သခ်ါရတရားတို့၏ ကုန်ကုန် ပျက်ပျက် ပြိုပြိုပျောက်ပျောက်ဖြစ်နေသဖြင့် ကြောက်လန့်ဖွယ်ကောင်းသည့် အနက်သဘောကို တိုက်ရိုက်ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ "ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခ"ဟု ထပ်တလဲလဲ ရွတ်၏။

(၃) *အနတ္တာ* အသာရကဋ္ဌေန–သခ်ါရတရားတို့၏ ခိုင်မာသည့် အနှစ်သာရ မရှိခြင်း၊ အတ္တာမရှိခြင်း ငါမရှိခြင်းသဘောကို တိုက်ရိုက်ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ "အနတ္တ၊ အနတ္တ"ဟု ထပ်တလဲလဲ ရွတ်၏။

(၄) ရဲခါ အသုဘသဘောကိုလည်း ရွတ်၏။

ယောဂီသည် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိတို့ကို ထူထောင်စဉ်အခါ၌ ရုပ်ဃန, နာမ်ဃန=ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ, နာမ်တုံး နာမ် ခဲများကို ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲ၍ ပရမတ်ရုပ်နာမ်တရားများကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ဝိပဿနာရွှေ့ခဲ့ရာ ယခုအခါ ဘင်္ဂဉာဏ်ခန်းသို့ ရောက်လာပြီဖြစ်သဖြင့် ရုပ်ကလာပ်များ မထင်ရှားတော့ချေ။ သူ၏ ဝိပဿနာဘာဝနာဉာဏ်သည်လည်း အလွန်ထက်မြက်စူးရှလာသဖြင့် ပရမတ်ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့သည် သူ၏ဉာဏ်တွင် အလွန်လျင်မြန်စွာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာကြ၏။ ထိုသခ်ါရတရားတို့ သည် အလွန်အလွန်လျင်မြန်စွာဖြစ်ပျက်နေရကား ၎င်းတို့၏ဖြစ်မှု ဥပါဒ်သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မီအောင်မလိုက်နိုင်၊ တည်မှု ဌီ သဘောကိုလည်း ဉာဏ်ဖြင့်မီအောင်မလိုက်နိုင်၊ ပျက်မှု ဘင် သဘောကိုသာ ရှုမြင်ရတော့၏။

ရုပ်နာမ်သခ်ါရတရားတို့၏ ပျက်ခြင်းသဘောကိုသာ ရှုသိသော ဉာဏ်သည် ဘင်္ဂဉာဏ် ဖြစ်ပေ၏။

ဉာတ–ဉာဏဝိပဿနာရှုခြင်း

'ဉာတ'ဟူသည်မှာ အတိတ်–ပစ္စုပ္ပန်–အနာဂတ် ဟူသော ကာလသုံးပါး၊ အဈတ္တ–ဗဟိဒ္ဓဟူသည့် သန္တာန်နှစ်ပါးတို့၌ တည်ရှိကြသော ပရမတ်ရုပ်တရားနာမ်တရားများနှင့် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားများကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

'ဉာဏ'ဟူသည်မှာ ဉာတအမည်ရသော ရုပ်နာမ်သခ်ါရတရားတို့ကို အနိစ္စတစ်လှည့် ဒုက္ခတစ်လှည့် အနတ္တတစ်လှည့် ဝိပဿနာရှုတတ်သော ဉာဏ်ဖြစ်၏။ ဤဉာဏ်သည် ဝိပဿနာရှုနေသော မနောဒွါရိက ဇောဝီထိစိတ်အစဉ်နှင့် ယှဉ်သည့် ပညာစေတသိက်ဖြစ်၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်[၄၄]တွင် ညွှန်ကြားထားသည့်အတိုင်း ယခုအခါ ယောဂီသည် ၎င်းဉာတ, ဉာဏအမည်ရသော တရား(၂)မျိုးလုံးကိုပင် ဝိပဿနာရှုရမည်ဖြစ်သည်။ ပုံစံအားဖြင့်–

(၁) ရုပ်ရှု–ရုပ်ပျက်–အနိစ္စ၊ ရှုသည့်ဉာဏ်လည်းပျက်–အနိစ္စ။

(၂) နာမ်ရှ-ရုပ်ပျက်-အနိစ္စ၊ ရှသည့်ဉာဏ်လည်းပျက်-အနိစ္စ။

(ဒုက္ခ-အနတ္တ-နည်းတူရှပါ) ဤသို့ရှရာ၌

(၁) ရုံခါ အဋ္ဌတ္တ (၂) ရုံခါဗဟိဒ္ဓ, ထိုတွင်လည်း

(၃) ရုံခါရုပ်တရား (၄) ရုံခါနာမ်တရား

(၅) ရုံခါအကြောင်းတရား (၆) ရုံခါအကျိုးတရားတို့ကို

လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုရ၏။ အတိတ်နှင့် အနာဂတ်တို့၌လည်း နည်းတူပင် လှည့်လည်၍ဝိပဿနာ ရှုရ၏။ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့်လည်း အလားတူ ဝိပဿနာရှုရ၏။ ထိုသို့ ဝိပဿနာရှုရာ၌ ရှု၍ပိုကောင်းသော ရုပ်တရား သို့မဟုတ် နာမ်တရားကို ဦးစားပေး၍ ရှုနိုင်ပါသည်။ မဟာဋီကာ[၄]တွင် ညွှန်ပြထားသည့်အတိုင်း ဘင်္ဂဉာဏ်ပြည့်စုံရန်အတွက် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဝိပဿနာရှုသင့်သည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရုပ်တို့၏ အပျက်သက်သက်ကိုလည်း အာရုံယူ၍ လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပါ။ ကာလသုံးပါး၊ သန္တာန်နှစ်ပါးလုံး၌ ရှုပါ။ ရုံခါ ရှသည့်ဉာဏ်ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ရှုပုံမှာ-

(၁) အဝိဇ္ဇာရှ-အဝိဇ္ဇာပျက်-အနိစ္စ၊ ရှသည့်ဉာဏ်လည်းပျက်- အနိစ္စ၊

(၂) သင်္ခါရရှ-သင်္ခါရပျက်-အနိစ္စ၊ ရှသည့်ဉာဏ်လည်းပျက်- အနိစ္စ၊

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆက်ရှုပါ။

ဘယဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ်၊ အဋ္ဌတ္တ-ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သည့် ဘုံသုံးပါးအတွင်းရှိ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့၏ ကုန်ကုန်ပျက်ပျက်သွားခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ခဏိကနိရောဓလျှင် အာရုံရှိသည့် ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ပွားများနေသည့်အခါ ယောဂီ၏ဉာဏ်အမြင်တွင် အလုံးစုံသော ဘဝသုံးပါး၊ ယောနိလေးပါး၊ ဂတိငါးပါး၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိခုနစ်ပါး၊ သတ္တဝါသ ကိုးပါး တို့ကို ဖြစ်စေသည့် သင်္ခါရတရားတို့သည် တရစပ်ပျက်နေကြသည့်အတွက် ကြောက်မက်ဖွယ်ရာဘေးကြီး အဖြစ်ထင်လာ၏။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏမစဲပျက်ပျက်နေသည့်ဒဏ်ချက်ဖြင့် နှိပ်စက်ခံနေရခြင်းသည် ကြီးကျယ်သော ဆင်းရဲနှင့် ကြီးမားသောကြောက်မက်ဖွယ်ရာဘေးကြီးအဖြစ် အလွန်ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာ၏။

"အတိတ်သင်္ခါရတရားတို့သည် ချုပ်ပျက်ကုန်ပြီ၊ ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရတရားတို့ကလည်း ချုပ်ပျက်ဆဲ၊ အနာဂတ်သင်္ခါရတရားတို့လည်း အလားတူချုပ်ပျက်ကုန်လတ္တံ့'ဟု ရှုမြင်သော ယောဂီအား ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့သည် ကြောက်လန့်ဖွယ်ရာ ဘေးဆိုးကြီးပါတကားဟုသိသော ဘယဉာဏ်(၀၊) ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

အာဒီနဝဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း

ထို ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်ကို ရှိသေလေးမြတ်လျက် ကြိမ်ဖန်များစွာ မှီဝဲပွားများသော ယောဂီအား အလုံးစုံသောဘဝသုံးပါး၊ ယောနိလေးပါး၊ ဂတိငါးပါး၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိခုနစ်ပါး၊ သတ္တာဝါသ ကိုးပါးတို့သည် ကိုးကွယ်လဲလျောင်းရာ မှီခိုပုန်းအောင်းရာအဖြစ် မထင်ကြတော့ချေ။

ဘဝသုံးပါးတို့သည် မီးကျီးတွင်းကဲ့သို့၊ မဟာဘုတ်လေးပါးတို့သည် အဆိပ်ကြွမ်းသောမြွေကဲ့သို့၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် သန်လျက်ချိုပိုးထားသည့် သူသတ်ယောကျ်ားကဲ့သို့ ထင်ကုန်၏။ အဋ္ဌတ္တိကာယတနခြောက်ပါးတို့သည် လူသူကင်းဆိတ်သည့် ရွာပျက်ကဲ့သို့၊ ဗာဟိရာယတနခြောက်ပါးတို့သည် ခိုးသားဓားပြကဲ့သို့ ထင်ကုန်၏။ ဝိညာဏဌိတိခုနစ်ပါးနှင့် သတ္တာဝါသကိုးပါးတို့သည် ရာဂစသည့်မီး (၁၁)ပါးတို့ဖြင့် အလျှံတပြောင်ပြောင် တောက်လောင်နေသကဲ့သို့ အလုံးစုံသောသင်္ခါရတို့သည်လည်း အိုင်းအမာ၊ အနာရောဂါ၊ မြားငြောင့်၊ ဘေးဆိုးကြီး၊ ဒုက္ခတုံးကြီး၊ ကြီးမားသောအပြစ်အစုအဖြစ်ထင်ကုန်၏။[၄၅၊ ၄၆]

ဤသို့လျှင် ဘင်္ဂါနုပဿနာပွားများသည်၏ အစွမ်းဖြင့် အလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့သည် ကြောက်မက်ဖွယ်ရာဘေးဆိုးကြီးအဖြစ် ထင်လာကုန်၏။ ထိုသင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စအပြစ်၊ ဒုက္ခအပြစ်၊ အနတ္တအပြစ်၊ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးတတ်သော ဝိပရိဏာမ အပြစ်တို့ကို သိမြင်သော အာဒီနဝဉာဏ်သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း

ယောဂီသည် ဘုံသုံးပါးအတွင်းရှိ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရအားလုံးကို ကျေနပ်မှုမရှိဘဲ အပြစ်များနှင့် ပြည့်လျက်ရှိသော ဘေးဆိုးကြီးအဖြစ် မြင်လာသည့်အခါ အလုံးစုံသောဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဌိတိ၊ သတ္တာဝါသတို့၌ အတွင်းဝင်သည့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရအပေါင်း၌ ငြီးငွေ့ခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ဆန့်ကျင်၏၊ မမွေ့လျော်တော့။ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရ တရားအားလုံးကို ငြီးငွေ့ ရွံမုန်းဖွယ်အဖြစ် ရှုမြင်သော နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။[၄၇]

မုစ္ဆိတုကမျတာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း

တစ်ရံမစဲ အမြဲပြိုပျက်နေကြသော ရုပ်နာမ်သင်္ခါရအားလုံး၌ ငြီးငွေ့ရွံမုန်းလာသော ယောဂီသည် အလုံးစုံသော ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဌိတိ၊ သတ္တာဝါသတို့၌ ပြိုပျက်နေကြသည့် သင်္ခါရတို့တွင် တစ်ခုသော သင်္ခါရ၌လည်း ကျေနပ်နှစ်သက်ခြင်းမဖြစ်၊ မငြိမကပ်၊ မဖွဲ့မယှက်၊ ထိုအလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားအပေါင်းမှ လွတ်ခြင်းငှာ ထွက်မြောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိ၏။

အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူ ပိုက်ကွန်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်မိသော ငါး၊ မြွေခံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ရသည့်ဖား၊ လှောင်ချိုင့်တွင်မိနေသော တောကြွက်၊ မြဲမြံစွာနှောင်ဖွဲ့သည့် ကျော့ကွင်းထဲရှိ သမင်၊ ရန်သူတို့ ဝန်းရံထားသောယောကျ်ား အသီးသီးက ထိုထိုအနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်လို၊ ထွက်မြောက်လို သကဲ့သို့တည်း။ ထို့အတူ ထိုယောဂီသူမြတ်သည် ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရအပေါင်းမှ လွတ်လိုထွက်မြောက်လို၏။ ထို့ကြောင့် အလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်သင်္ခါရအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်လိုသော မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏ်သည် ယောဂီသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။[၄၈]

ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း

ထိုသို့ ကာလသုံးပါး ဘုံသုံးပါးအတွင်း၌ ဖြစ်ပျက်နေကြသော ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်လိုသည့် ယောဂီသည် ဤရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ကိုပင် တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူလျက် လက္ခဏာယာဉ်သုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာရှု၏။ ဤသို့ ရှုသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်၏။

ထိုအလုံးစုံသော သခ်ၤါရတရားတို့သည် (၁) ပျက်ခြင်းအစွန်းကို မလွန်နိုင်သောကြောင့် (၂) အခိုက်အတန့်မျှသာ တည်သောကြောင့်၊ (၃) ဖြစ်ခြင်းချုပ်ခြင်းဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သောကြောင့်၊ (၄) ဗျာဓိ၊ ဇရာ၊ မရဏာတို့ဖြင့် ပေါက်ကွဲပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ (၅) လာဘ၊ အလာဘ စသော လောကဓံတို့ဖြင့် တုန်လှုပ်သောကြောင့်၊ (၆) ပျက်စီးတတ်သောကြောင့်၊ (၇) မမြဲသည့်သဘောကြောင့်၊ (၈) ဇရာ၊ မရဏာသို့ ဖောက်ပြန်တတ်သောကြောင့်၊ (၉) အနှစ်မဟုတ်၊ အကာနှင့်တူခြင်းကြောင့်၊ (၁၀) သေခြင်းပျက်ခြင်းသဘောရှိခြင်းကြောင့် ယောဂီ၏ဉာဏ်တွင် အနိစ္စအဖြစ် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာကုန်၏။

တစ်ဖန် ထိုအလုံးစုံသော သခ်ၤါရတရားတို့သည် (၁) မပြတ်မလပ် အဖန်ဖန် နှိပ်စက်တတ်ခြင်းကြောင့်၊ (၂) သည်းခံနိုင်ခဲသည့် အဖြစ်ကြောင့်၊ (၃) ဒုက္ခ၏တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (၄) အနာရောဂါနှင့်တူသည်အဖြစ်ကြောင့်၊ (၅) အိုင်းအမာနှင့်တူသည့်အဖြစ်ကြောင့်၊ (၆) မြားငြောင့်နှင့်တူသည့်အဖြစ်ကြောင့်၊ (၇) အစီးအပွားမဲ့ခြင်းကို ဆောင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (၈) ပြင်းပြစွာ နှိပ်စက်တတ်သောအဖြစ်ကြောင့်၊ (၉) ရောဂါဆိုးနှင့်တူသောကြောင့်၊ (၁၀) ကြီးကျယ်သည့် ပျက်စီးခြင်းနှင့်တူသောကြောင့်၊ (၁၁) ကြောက်မက်ဖွယ်ရာဖြစ်သောကြောင့်၊ (၁၂) ဘေးရန်ကို မစောင့်ရှောက်နိုင်သည့် အဖြစ်ကြောင့်၊ (၁၃) မိုခိုပုန်းအောင်းရာမဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊ (၁၄) ကိုးကွယ်ရာ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊ (၁၅) ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (၁၆) မကောင်းမှု၏ အရင်းမူလဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (၁၇) သူသတ်သမားနှင့်တူသည့်အဖြစ်ကြောင့်၊ (၁၈) အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (၁၉) မစ္စုမာရ်၊ ကိလေသမာရ်တို့၏ အစာဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသောကြောင့်၊ (၂၁) အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းသဘောရှိခြင်းကြောင့်၊ (၂၂) နာခြင်းသဘော ရှိခြင်းကြောင့်၊ (၂၃) စိုးရိမ်ခြင်းသဘောရှိသည်အဖြစ်ကြောင့်၊ (၂၄) ငိုကြွေးခြင်းသဘောရှိသည်အဖြစ်ကြောင့်၊ (၂၅) လွန်စွာပင်ပန်းခြင်း ရှိသည်အဖြစ်ကြောင့်၊ (၂၆) တဏှာ,ဒိဋ္ဌိ,ကိလေသာတို့၏ အာရုံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ယောဂီ၏ဉာဏ်တွင် ဒုက္ခအဖြစ် ပေါ်လွင်ထင်ရှား လာကုန်၏။

တစ်ဖန် ထိုအလုံးစုံသော သခ်ၤါရတို့သည် (၁)ပြင်ပသူစိမ်းနှင့် တူခြင်းကြောင့် (၂) ဓာတ်၊ သုဘ၊ သုခ၊ အတ္တ စသည်တို့မှ ဆိတ်သုဉ်းခြင်းကြောင့် (၃) အချည်းနှီးဖြစ်ခြင်းကြောင့် (၄) ဇီဝ၊ အတ္တ၊ အနှစ်သာရကင်းခြင်းကြောင့် (၅) ပိုင်ရှင်မရှိခြင်းကြောင့် (၆) အစိုးမရသည်၏အဖြစ်ကြောင့် (၇) အလိုသို့ မလိုက်တတ်သည်အဖြစ်ကြောင့်၊ ဤသို့စသောအကြောင်းတို့ကြောင့် ယောဂီ၏ဉာဏ်တွင် အနတ္တအဖြစ် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာကုန်၏။

တစ်ဖန် ထိုအလုံးစုံသော သခ်ၤါရတရားတို့သည် (၁) မနှစ်သက်ဖွယ်မတင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (၂) မကောင်းသောအနံ့ ရှိသည်အဖြစ်ကြောင့်၊ (၃) ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်ကြောင့်၊ (၄) နှစ်သက်ခြင်းမှ ဆန့်ကျင်သည်အဖြစ်ကြောင့်၊ (၅) ဝတ်စားတန်ဆာတို့ဖြင့် သုဘသဘောကို မပယ်ဖျောက်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ (၆) မကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (၇) ရွံ့မဲ့ကာ ငြင်းဆန်စေတတ်သည် အဖြစ်ကြောင့်၊ ဤသို့ စသောအကြောင်းတို့ကြောင့် ယောဂီ၏ဉာဏ်တွင် အသုဘအဖြစ် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာကုန်၏။

ဤသို့ လုံလစိုက်ကာ ဝိပဿနာတွင်တွင် ရှုပွားသဖြင့် ရုပ်နာမ် သခ်ၤါရအနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်ခြင်းအကျိုးငှာ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ် နာမ်တရားတို့ကို တစ်ဖန်သိမ်းဆည်းတတ်သည့် ပဋိသခ်ၤါဉာဏ်သည် ပြည့်စုံလာ၏။[၄၉]

သခ်ၤါရပေကၡာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း

ထိုသို့ ကာလသုံးပါး ဘုံသုံးပါးအတွင်း၌တည်ရှိသော သင်္ခါရ တရားတို့ကို ခြုံငုံ၍ အဋ္ဌင်္ဂတစ်လည်း၊ ဗဟိဒ္ဓတစ်လည်း၊ ရုပ်တစ်လည်း၊ နာမ်တစ်လည်း၊ အကြောင်းတစ်လည်း၊ အကျိုးတစ်လည်း၊ အနိစ္စတစ်လည်း၊ ဒုက္ခတစ်လည်း၊ အနတ္တတစ်လည်း၊ အသုဘတစ်လည်း ဤသို့လည်းလည်း၍ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုခဲ့သော် ထိုသင်္ခါရတရားတို့၏အပျက်ကား အလွန်အလွန်ထင်ရှားလျက် အလွန်အလွန်လျင်မြန်စွာ ဝိပဿနာဉာဏ်၌ ထင်လာတတ်၏။ ထိုပျက်မူသဘောကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တစ်လည်စီတင်၍ ဝိပဿနာဆက်ရှု၏။

ထိုသို့ ရှုနိုင်ခဲ့သော် ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်သည် သင်္ခါရတရားတို့အပေါ်၌ ကြောင့်ကြတောင့်တမှု မရှိတော့ဘဲ အညီအမျှလျစ်လျူ ရှုထားနိုင်သောအဆင့်သို့ တဖြည်းဖြည်းရောက်ရှိသွားလိမ့်မည်။ ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်သည်လည်း ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၏ ပျက်မူအာရုံပေါ်၌သာ ငြိမ်ဝပ်စွာ တည်နေပေလိမ့်မည်။

ထိုအခါ အဋ္ဌင်္ဂသင်္ခါရတရားကို ဝိပဿနာရှုခိုက်၌ ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်သည် အဋ္ဌင်္ဂသင်္ခါရအာရုံ၌ ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍တည်နေလျှင် အဋ္ဌင်္ဂသင်္ခါရတရားကိုသာ ဝိပဿနာဆက်ရှုပါ။ ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရတရားကို ဝိပဿနာရှုသည့်အခိုက် ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်သည် ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရအာရုံ၌ ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍တည်နေလျှင် ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရတရားကိုသာ ဝိပဿနာဆက်ရှုနေပါ။ လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးတွင် ရှု၍ပိုကောင်းသော လက္ခဏာကို ဦးစားပေး၍ ဝိပဿနာရှုနိုင်၏။

ဤအဆင့်တွင် သဒ္ဒါနှင့်ပညာ၊ ဝီရိယနှင့်သမာဓိတို့ကို အထူးညီမျှအောင် သတိဖြင့် အထူးကြိုးစားရမည့်အခါဖြစ်၏။ သဒ္ဒါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာတည်းဟူသော ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ ညီမျှပါမှ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်အထိ တိုးတက်နိုင်မည်ဖြစ်၏။

သင်္ခါရတရားတို့၏အပျက်အာရုံ၌ ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်သည် ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်၍တည်လာသောအခါ ယောဂီသည် အပြင်အသံစသည်ကို မကြားရတော့ချေ။ သင်္ခါရတရားတို့၏ အပျက်အာရုံ၌ ဝိပဿနာဘာဝနာစွမ်းအားသည် အထူးအားကောင်းလာပြီ ဖြစ်၏။

ယောဂီသည် ဝိပဿနာရှု၍ပိုကောင်းသော သင်္ခါရတရားကို ရှု၍ပိုကောင်းသည့် လက္ခဏာရေးတစ်ပါးပါးတင်၍ ဝိပဿနာရှုနိုင် ၏။ ထိုသို့ရှုရာ၌ အကယ်၍ ရုပ်တရားများ၏ အပျက်ကို လုံးဝမမြင်တော့ဘဲ နာမ်တရားတို့၏ အပျက်သက်သက်ကိုသာ တွေ့နေလျှင် နာမ်တရားတို့၏ အပျက်ကိုသာ လက္ခဏာယာဉ်တင်၍ ရှုရမည်။

ဘယဋ္ဌ နန္ဒိဋ္ဌ ဝိပ္ပဟာယ သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဥဒါသိနော ဟောတိ မဇ္ဈတ္တော[၁]

သင်္ခါရတို့၏အပြစ်ကို ကောင်းစွာမြင်သဖြင့် သင်္ခါရတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် သင်္ခါရတို့၏ အပျက်ကို လက္ခဏာယာဉ်အသီးသီးတင်၍ ဝိပဿနာရှုနေသည့်ယောဂီသည် "ငါ၊ ငါ့ဟာ၊ ငါ၏အတ္တ"ဟု စွဲယူထိုက်သည့် တစ်စုံတစ်ခုသော သင်္ခါရတရားကိုမျှ မမြင်တွေ့ရချေ။

(၁) သင်္ခါရတို့ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း 'ဘယ'ဟူသော အစွန်းတစ်ခု၊

(၂) သင်္ခါရတို့ကို နှစ်သက်ခြင်း 'နန္ဒိ'ဟူသည့် အစွန်းတစ်ခု၊

ထိုအစွန်းနှစ်ခုကိုပယ်၍ အလုံးစုံသော သခ်ါရတရားတို့အပေါ်၌ ဥဒါသိန်မူနိုင်ခြင်းသဘော အလယ်အလတ် လျစ်လျူထားနိုင်မှု သဘောသည် ဖြစ်ပေါ်နေပေ၏။ သစ္စာမဲ့ဖောက်ပြန်နေသော ဇနီးကို တရားဝင်ကွာရှင်းပြီးသော အမျိုးသားသည် ထိုဇနီးဟောင်းကို လျစ်လျူရှုထားနိုင်သကဲ့သို့တည်း။ ဤသို့ ဘက်မလိုက်ဘဲ တည်ငြိမ်နေနိုင်သောသဘော၊ သခ်ါရတို့အပေါ်၌ လျစ်လျူထားနိုင်မှုသဘော သို့ ရောက်စေသော ဉာဏ်သည် သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်ပေ၏။

ဤသခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်သည် ရင့်ကျက်လာသဖြင့် ငြိမ်းအေးခြင်းသဘောရှိသည့် နိဗ္ဗာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် တစ်နည်း–ရုပ်နာမ်သခ်ါရတို့မှ ကင်းငြိမ်းနေသဖြင့် မဖြစ်မပျက်သည့် ဓာတ်သဘောအားဖြင့် အကယ်၍ သိမြင်ငြားအံ့၊ အလုံးစုံသော သခ်ါရတို့ ကို စွန့်လွှတ်၍ သခ်ါရတို့ကင်းရာ မဖြစ်မပျက်ရာ အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန်သို့သာ စိတ်သည်ပြေးဝင်သွား၏။

အကယ်၍ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်အငြိမ်းဓာတ်ကို ငြိမ်သက်အေးမြသည့် သန္တိသုခသဘောအားဖြင့် မမြင်သေးငြားအံ့၊ ထိုသခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်သည် မရင့်ကျက်သေးရကား သခ်ါရတရားကို အာရုံယူ၍ သာလျှင် အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်ပေါ်နေလိမ့်မည်။ ရွက်သဘော်သားတို့ လွှတ်လိုက်သော ကျီးကန်းသည် ကုန်းကို မမြင်သဖြင့် သဘော်ဆီသို့သာ တစ်ကြိမ်ပြီးတစ်ကြိမ် ပြန်လာသကဲ့သို့တည်း။ ၁၁

ထိုသို့ဖြစ်နေလျှင် သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်ရင့်ကျက်လာအောင် (၁) ရုံခါရုပ်တရား (၂) ရုံခါ နာမ်တရားတို့ကို (၃) ရုံခါအဇျတ္တ၌ (၄) ရုံခါဗဟိဒ္ဓ၌ (၅) ရုံခါအနိစ္စလက္ခဏာတင်၍ (၆) ရုံခါ ဒုက္ခလက္ခဏာတင်၍ (၇) ရုံခါအနတ္တလက္ခဏာတင်၍ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုပါ။ (၈) ရုံခါ အကြောင်းတရား (၉) ရုံခါအကျိုးတရားတို့ကိုလည်း အလားတူပင် လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ (၁၀) အတိတ် (၁၁) အနာဂတ်တို့၌လည်း ပုံစံတူရှုပါ။ (၁၂) ခန္ဓာ ငါးပါးနည်း ဖြင့်လည်း တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။

အနုလောမဉာဏ်၊ ဂေါတြဘုဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်

ထိုသခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို မှိဝဲလျက် ပွားစေလျက် အကြိမ်များစွာပြုသော ယောဂီအား ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်မှု အဓိမောက္ခသဒ္ဓါသည် အားကြီးစွာဖြစ်၏။ ကောင်းစွာ ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့အပ်သော ဝီရိယသည် ထက်သန်စွာဖြစ်၏။ သတိသည် ကောင်းစွာထင်၏။ စိတ်သည် ကောင်းစွာ တည်ကြည်၏။ အထူးသဖြင့် ထက်မြက်သော သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုဝိပဿနာ ဘာဝနာဉာဏ်သည် သခ်ါရတို့၏ ပျက်မှုသဘောဟူသည့် 'ပဝတ္တ'မှစ၍ သခ်ါရတို့၏ မဖြစ်မပျက်မှုသဘောဟူသော 'အပဝတ္တ'သို့ သက်ဝင်သွားသောအခါ အောက်ပါမဂ်ဝီထိ ဖြစ်၏။

(မန္ဒပညာ) "နဒမပဉနဂေါမဂ်ဖိုလ်ဖိုလ်"–ဘဝင်–

(တိက္ခပညာ)"နဒမဉနဂေါမဂ်ဖိုလ်ဖိုလ်ဖိုလ်"–ဘဝင်–

နဒ = ဘဝင်္ဂစလန – တုန်လှုပ်သွားသောဘဝင်စိတ်

ဒ = ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ – ပြတ်စဲသွားသောဘဝင်စိတ်

မ = မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း – အာရုံကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်သော စိတ်

ပ = ပရိကံ = မဂ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်ရန် ပြုပြင်စီရင်တတ်သော စိတ်

ဥ = ဥပစာ = မဂ်ဇော၏အနီး၌ ဖြစ်သောစိတ်

နု = အနုလုံ – အောက်ပရိကမ်ဇောအားလည်းကောင်း၊ အထက် အပွနာဇောအားလည်းကောင်း လျော်စွာဖြစ် တတ်သောစိတ်၊

ဂေါ= ဂေါတြဘု– ပုထုဇဉ်အနွယ်ကိုဖြတ်၍ အရိယာအနွယ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ်။

မဂ် = သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်

ဖိုလ်= သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ်

ဘဝင်= ဖြစ်နေကျဘဝင်စိတ်အစဉ်

သခ်ါရတို့၏အာရုံသည် အနိစ္စ သို့မဟုတ် ဒုက္ခ သို့မဟုတ် အနတ္တ အနေဖြင့် မနောဒွါရ၌ ထင်လာသည်ရှိသော် ဘဝင်စိတ်နှစ်ကြိမ် လှုပ်၍ပြတ်၏ (နု–ဒ)။ ထို့နောက် မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ် (မ)သည် အာရုံကို ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်း၍ အနိစ္စ သို့မဟုတ် ဒုက္ခ သို့မဟုတ် အနတ္တအဖြစ် ဆုံးဖြတ်၏။ ထို့နောက် မဟာကုသိုလ် ဉာဏ သမ္ပယုတ် စိတ်လေးပါးအနက်မှ တစ်ပါးပါးသည် ပရိကံ(ပ)၊ ဥပစာ(ဥ) အနုလုံ(နု)၊ ဂေါတြဘု(ဂေါ)ဟု လေးကြိမ်ဖြစ်၍ ချုပ်၏။

"ပရိကမ်"သည် မဂ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်ရန် ပြုပြင်စီရင်ပေး၏။ တိက္ခ ပညာ (ဉာဏ်ထက်သူ)တွင် ပရိကမ်မဖြစ်ပါ။

"ဥပစာ"သည် မဂ်စိတ်အနီး၌ ဖြစ်၍ မဂ်သို့ဝင်ရန် တံခါးဝဖြစ်၏။

"အနုလုံ"သည် ရှေး၌ဖြစ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်ရှစ်ပါးတို့၏ မှန်သော ကိစ္စရှိသည်အဖြစ်အားလည်းလျော်၏။ အထက်မဂ်၌ပါဝင်သော ၃၇–ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယ တရားတို့၏ မှန်သောကိစ္စရှိသည်အဖြစ်အားလည်းလျော်၏။

ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံစိတ်သုံးပါးနှင့် ယှဉ်သောပညာသည် အမြင့်ဆုံးဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပြီး "အနုလောမဉာဏ်"ဟု အမည်ရ၏။

အနုလုံစိတ်ဖြစ်ပြီးသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဂေါတြဘုစိတ် ဖြစ်၏။ဂေါတြဘုစိတ်သည် သခ်ါရတရား တို့ကို အာရုံမယူဘဲ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံယူ၏။၊ မဂ်စိတ်ဖြစ်ရန် နိဗ္ဗာန်ကို ညွှန်ပြပေး၏။ သဘော်သားတို့၏ ကျီးကန်း(ဒိသာကာက)က ကုန်းမြေကို ညွှန်ပြ၍ ကုန်းမြေဆီသို့ သဘော်ရွက်လွှင့်သွားနိုင်ရန် လမ်းညွှန် ပေးသည်နှင့် တူ၏။ ဂေါတြဘုစိတ်သည် ယောဂီ၏ ပုထုဇဉ်အနွယ်ကို ဖြတ်တောက်၍ ယောဂီအား အရိယာအနွယ်သို့ ကူးပြောင်းစေ၏။ ဂေါတြဘုစိတ်ဖြစ်သည်အထိ ယောဂီသည် သံယောဇဉ် နှောင်ကြိုးဆယ်ချောင်းနှင့် အချည်နှောင်ခံနေရသော ပုထုဇဉ်သာ ဖြစ်နေသေး၏။ ဂေါတြဘုချုပ်၍ မဂ်စိတ်ဖြစ်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ယောဂီသည် အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေတော့၏။

ဤတွင် ခေါင်ထိပ်သို့ ရောက်သော သခ်ါရပေက္ခာဉာဏ်၊ အနု လောမဉာဏ်နှင့် ဂေါတြဘုဉာဏ် တည်းဟူသော ဉာဏ်သုံးပါးသည် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ (ဝါ)ခေါင်ထိပ်သို့ ရောက်သော ဝိပဿနာ (ဝါ)ထသော အရိယာမဂ်သို့သွားရောက်သော ဝိပဿနာဟု အမည်ရ၏။

အနုလောမညာဏ်သည်ကား သခ်ါရကိုအာရုံပြုသော ဝုဋ္ဌာန ဂါမိနီဝိပဿနာ၏ အဆုံးစွန်ဖြစ်ပေ၏။ ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်မူကား ဂေါတြဘုဉာဏ်သည် မဂ်သို့သွားရောက်သော ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ၏ အဆုံးစွန်ဖြစ်ပေ၏။

မဂ်စိတ်သည် တစ်ကြိမ်သာဖြစ်ရိုးရှိပြီး ၎င်း၏ကိစ္စလေးရပ်ကို ဆောင်ရွက်၏။ ဆီမီးသည် မီးစာကိုလောင်၊ အမှောင်ပယ်ခွင်း၊ အလင်းရောင်လွှမ်း၊ ဆီကုန်ခန်းစေမှု၊ ဤကိစ္စလေးခုကို တစ်ပြိုင်တည်း ပြုနိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ မဂ်ဉာဏ်သည် (၁) ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၊ (၂) သမုဒယသစ္စာ အမည်ရသည့် တဏှာလောဘကို ပယ်ခြင်း၊ (၃) နိရောဓသစ္စာ အမည်ရသည့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ (၄) မဂ္ဂသစ္စာ အမည်ရသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပြည့်ဝစွာဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းဟူသော ကိစ္စလေးချက်ကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပြီးစေနိုင်၏။

မဂ်စိတ်ချုပ်ပြီးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဖိုလ်စိတ်သည် အချိန်ကွာဟခြင်းမရှိဘဲ *(အကာလိကော)* နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံယူလျက်နှစ်ကြိမ် ဖြစ်၏။ ဤမဂ်ဝီထိသည် ဉာဏ်နှံ့သောယောဂီ (မန္ဒပညာပုဂ္ဂိုလ်) အတွက်ဖြစ်၏။ ဉာဏ်ထက်သောယောဂီ(တိက္ခပညာပုဂ္ဂိုလ်)အတွက်မူ ပရိကံကို ကြဉ်ဖယ်၍ ဖိုလ်စိတ်သုံးကြိမ် ဖြစ်ပေးရ၏။ သောတိပတ္တိဖိုလ်ဖြစ်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ယောဂီသည် သောတာပန် (သောတာပန္နေ)ဖြစ်လာ၏။[၁၂] သူသည် နိဗ္ဗာန်၏ အတုမရှိသော အမြိုက်ချမ်းသာကို အလိုရှိသလောက် ခံစားနိုင်ပြီးလျှင် အပါယ်ဘုံများ၌ မည်သည့်အခါမျှ ဘဝသစ်မဖြစ်ရတော့ချေ။

မဂ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော ပညာကို "မဂ်ဉာဏ်" *(မဂ္ဂဉာဏ)* ဟုလည်းကောင်း၊ ဖိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သည့် ပညာကို "ဖိုလ်ဉာဏ်"ဟု *(ဖလဉာဏ)*ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဆိုပါသည်။

မဂ္ဂဝီထိပြီးဆုံး၍ ဘဝင်စိတ်အနည်းငယ်ဖြစ်ပြီးနောက် (၁) မဂ်ကိုဆင်ခြင်သောဝီထိ၊ (၂) ဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်သောဝီထိ (၃) နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်သောဝီထိ၊ (၄) ပယ်ပြီးသောကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်သည့် ဝီထိ၊ (၅) ကြွင်းကျန်သည့်ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်သောဝီထိဟူ၍ ပြန်လည်ဆင်ခြင်သည့်ဝီထိ (၀၊) ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ ၅ မျိုးဖြစ်၏။ ဤပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့နှင့် ယှဉ်သောပညာကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် *(ပစ္စဝေက္ခဏညာဏ)*ဟုခေါ်၏။[၁၃]

နိဗ္ဗာန်ကိုသိမြင်တတ်သော မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့် စိတ်ကိုစင်ကြယ်စေခြင်း

(ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ)

စိတ်ကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် စင်ကြယ်လာအောင် ကြိုးပမ်းမှုသည် သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ရန် သီလ စောင့်ထိန်းခြင်းဖြင့် စတင်ခဲ့၏။ အနုလောမညာဏ်ကို ရရှိသည့်အခါတွင် သီလဝိသုဒ္ဓိ မှ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအထိ ဝိသုဒ္ဓိခြောက်ပါးတို့ ပြည့်စုံလာပေပြီ။ သောတာပတ္တိမဂ်နှင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်တို့ကို ရရှိသောအခါ၌မူ နောက်ဆုံးအဆင့်ဖြစ်သည့် ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီ ဖြစ်၏။

ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိတွင် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်, သကဒါဂါ မိမဂ်ဉာဏ်, အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်နှင့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တို့ ပါဝင်ကြ၏။

၁။ သောတာပတ္တိမဂ်နှင့် သောတာပန်

သောတာပတ္တိမဂ်သည် အယူမှားဒိဋ္ဌိနှင့် ယုံမှားသံသယဖြစ်ခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာတည်းဟူသော ကိလေသာနှစ်ပါးကိုလည်းကောင်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမသ ဟူသော သံယောဇဉ် သုံးပါးကိုလည်းကောင်း ပယ်သတ်၏။ ကြွင်းကျန်နေသည့် ကိလေသာတို့၏ ရုန့်ကြမ်းသော အလွှာများကိုလည်း ပယ်သတ်ပြီး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သောတာပန်သည် မည်သည့်မကောင်းမှုကိုမျှ မကျူးလွန်တော့ချေ။ ကာမဘုံ၌ အလွန်ဆုံး ခုနစ်ဘဝသာ ပဋိသန္ဓေနေရတော့မည်ဖြစ်၏။

၂။ သကဒါဂါမိမဂ်နှင့် သကဒါဂါမ်

သကဒါဂါမိမဂ်သည် မည်သည့်ကိလေသာကိုမျှ မပယ်သတ်သော်လည်း ကြွင်းကျန်နေသည့် ကိလေသာများကို ပိုမိုခေါင်းပါး အားနည်းစေ၏။ သကဒါဂါမ်သည် ကာမဘုံ၌တစ်ကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေတော့မည်ဖြစ်၏။

၃။ အနာဂါမိမဂ်နှင့် အနာဂါမ်

အနာဂါမိမဂ်သည် ဒေါသကိလေသာကို ထပ်မံပယ်သတ်၏။ ကာမရာဂသံယောဇဉ်နှင့် ပဋိဃသံယောဇဉ်တို့ကိုလည်း ထပ်မံပယ်သတ်၏။ အနာဂါမ်သည် ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေမနေတော့ချေ။ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌သာ ပဋိသန္ဓေနေတော့မည် ဖြစ်၏။

၄။ အရဟတ္တမဂ်နှင့် ရဟန္တာ

အရဟတ္တမဂ်သည် ကြွင်းကျန်နေသည့် ကိလေသာအားလုံးနှင့် သံယောဇဉ်အားလုံးတို့ကို ပယ်သတ်၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန္တာ၏စိတ်သည် လုံးဝဖြူစင်သွားပေပြီ။ ရဟန္တာသည် အာသဝေါကုန်ပြီးသော ကြီးကျယ်သည့် အာနုဘော်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်၏၊ အဆုံးစွန်သော ခန္ဓာကိုယ်ကိုဆောင်သည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ချပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသည့် မိမိ၏အကျိုးကို ရောက်ပြီးရပြီးသော ဘဝသံယောဇဉ် ကုန်ခန်းပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏၊ မှန်စွာသိ၍ အထူးလွတ်မြောက်ပြီးသူ ဖြစ်၏၊ နတ်နှင့်တကွသော လူအပေါင်းတို့၏ မြတ်သည့်အလှူကို ခံယူထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီး ဖြစ်ပေ၏။[၁၄]

မဂ်စိတ်အသီးသီးဖြစ်ပြီးသည်နောက် မဂ်၏အကျိုးဖြစ်သော ဆိုင်ရာဖိုလ်စိတ်အသီးသီးသည် အချိန်ကွာဟခြင်းမရှိဘဲ ချက်ချင်းဖြစ် ပေါ်လာ၏။ ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးဖြစ်ကြသော သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့သည် မိမိတို့ရရှိထားသည့် ဖိုလ်အသီးသီးကို ဝင်စား၍ နိဗ္ဗာန်အမြိုက်ချမ်းသာကို မိမိတို့အလိုရှိသလောက် ခံစားနိုင်ကြပါသည်။

နိဂုံး

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဖားအောက်တောရဗုဒ္ဓသာသနာ့ရိပ်သာများ၌ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်များ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့် အခြားပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများတွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည့် မြတ်စွာဘုရား၏ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့်အညီ ဝိပဿနာဘာဝနာကို အထူးအသေးစိတ်ကာ ရှုပွားနိုင်အောင်သင်ကြားပြသပေးပါသည်။ အဋ္ဌတ္တ ဗဟိဒ္ဓကာလ သုံးပါးတို့၌ ဖြစ်ပျက်နေကြသော ပရမတ်ရုပ်တရားများ၊ နာမ်တရားများ၊ အကြောင်းတရားများနှင့် အကျိုးတရားများကို စူးစမ်းရှာဖွေ၍ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား တိတိကျကျကျမ်းဂန်များတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဉာဏ်ဖြင့်ပိုင်းခြားလျက် ထိုးထွင်းရှုမြင်နိုင်အောင် လက်တွေ့ ရှုနည်းအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုပါသည်။ ယောဂီမြောက်မြားစွာတို့သည် သမ္မာသမာဓိဟူသော အားကြီးသော ဥပနိဿယအထောက်အပံ့ဖြင့် ပရမတ်တရားများကို ထိုးထွင်းမြင်သိကာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ လက္ခဏာယာဉ်သုံးတန်

တစ်လည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုပွားနိုင်ကြပါသည်။ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယဆရာသမား၏ မှန်ကန်သော အနီးကပ်လမ်းညွှန်မှုသည် အလွန်လိုအပ်သည်နှင့်အညီ အမြဲတစေလမ်းညွှန်ပေး၍ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းကြောင်းမှ တိမ်းစောင်းမသွားရန် ဆရာတပည့် ရင်းနှီး ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးမေးမြန်းဖြေကြားခြင်းများကိုလည်း ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။

တရားရှုပွားသူ ယောဂီများစွာတို့သည် ဝိပဿနာနယ်မြေသို့ နက်ရှိုင်းစွာ ထိုးထွင်းဝင်ရောက်ပြီးလျှင် အမှန်တရားကို ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် တိုက်ရိုက်ဉာဏ်ဖြင့် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ရှုမြင်ရသည့်အတွက် အထူးကျေနပ်အားရကြပါသည်။ ဝိပဿနာရှုနည်း အပြည့်အစုံကို အောင်အောင်မြင်မြင် ရှုပွားနိုင်ကြသောယောဂီအရေအတွက်သည်လည်း များပြားလာပါပြီ။ တရုတ်ပြည်၊ ဗီယက်နမ်၊ မလေးရှား၊ စင်ကာပူ စသည့်နိုင်ငံများမှ ပညာတတ်တရုတ်ယောဂီများသည် တရုတ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းနှင့်အညီ ဝိပဿနာဘာဝနာကို အသေးစိတ်ရှုပွားခွင့်ရကြသည့်အတွက် အလွန်ဝမ်းမြောက် ကြပါသည်။

ဖားအောက်တောရရိပ်သာများ၏ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယချုပ် ဖြစ်တော်မူသော ဖားအောက်တောရဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တအာစိဏ္ဏာသည် ယောဂီလမ်းညွှန်အဖြစ် "နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်"(အကျဉ်းချုပ်)ရှစ်တွဲကို ရေးသားပြုစုထားသည့်အပြင် အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာ ဖားအောက်တောရဗုဒ္ဓသာသနာ့ရိပ်သာများ၌ ညွှန်ကြားပြသပေးနေသော သမထ-ဝိပဿနာရှုနည်းအပြည့်အစုံကို ရှင်းလင်းချက်များ၊ ကျမ်းဂန်အထောက်အထားများနှင့်တကွ 'နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ' အမည်ဖြင့် ကျမ်းစာအုပ်ကြီး ၅-တွဲ စုစုပေါင်း စာမျက်နှာ ၃၅၀၀ ကို စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၃၅၅/၂၀၀၄(၆) ဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေထားပါသည်။ စိတ်ဝင်စားသူများသည် အကျယ်လေ့လာ၍ ဖားအောက်တောရရိပ်သာများတွင် အချိန်မရွေး လာရောက်ကာ ကိုယ်တိုင်တရားရှုပွားနိုင်ကြပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ကိုးကားသော ကျမ်းအားလုံးသည် ဆဋ္ဌမအကြိမ်ဗုဒ္ဓဘာသာ သင်္ဂါယနာမြန်မာမူများ ဖြစ်ကြသည်။

အံ-အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်

အဘိ၊ ဋ္ဌ-အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ

ဒီ-ဒီဃနိကာယ်

ဒီ၊ ဋ္ဌ-ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာ

မ-မဇ္ဈိမနိကာယ် ဝိသုဒ္ဓိ-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်

မ၊ ဋ္ဌ-မဇ္ဈိမနိကာယ်အဋ္ဌကထာ

သံ-သံယုတ္တနိကာယ်

သံ၊ ဋ္ဌ-သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ

ပဋိသမ္ဘိဒါ-ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ

၁။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၅၀-၅၂
၂။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၅၂-၅၄
၃။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၅၄-၅၆
၄။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၅၆-၆၀
၅။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၆၀-၆၂
၆။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၆၂-၆၄
၇။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၆၄-၆၆
၈။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၆၆-၆၈
၉။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၆၈-၇၀
၁၀။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၇၀-၇၂
၁၁။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၇၂-၇၄
၁၂။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၇၄-၇၆
၁၃။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၇၆-၇၈
၁၄။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၇၈-၈၀
၁၅။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၈၀-၈၂
၁၆။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၈၂-၈၄
၁၇။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၈၄-၈၆
၁၈။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၈၆-၈၈
၁၉။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၈၈-၉၀
၂၀။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၉၀-၉၂
၂၁။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၉၂-၉၄
၂၂။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၉၄-၉၆
၂၃။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၉၆-၉၈
၂၄။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၂၉၈-၁၃၀၀
၂၅။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၀၀-၀၂
၂၆။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၀၂-၀၄
၂၇။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၀၄-၀၆
၂၈။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၀၆-၀၈
၂၉။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၀၈-၁၀
၃၀။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၁၀-၁၂
၃၁။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၁၂-၁၄
၃၂။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၁၄-၁၆
၃၃။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၁၆-၁၈
၃၄။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၁၈-၂၀
၃၅။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၂၀-၂၂
၃၆။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၂၂-၂၄
၃၇။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၂၄-၂၆
၃၈။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၂၆-၂၈
၃၉။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၂၈-၃၀
၄၀။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၃၀-၃၂
၄၁။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၃၂-၃၄
၄၂။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၃၄-၃၆
၄၃။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၃၆-၃၈
၄၄။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၃၈-၄၀
၄၅။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၄၀-၄၂
၄၆။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၄၂-၄၄
၄၇။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၄၄-၄၆
၄၈။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၄၆-၄၈
၄၉။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၄၈-၅၀
၅၀။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၅၀-၅၂
၅၁။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၅၂-၅၄
၅၂။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၅၄-၅၆
၅၃။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၅၆-၅၈
၅၄။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၅၈-၆၀
၅၅။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၆၀-၆၂
၅၆။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၆၂-၆၄
၅၇။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၆၄-၆၆
၅၈။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၆၆-၆၈
၅၉။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၆၈-၇၀
၆၀။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၇၀-၇၂
၆၁။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၇၂-၇၄
၆၂။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၇၄-၇၆
၆၃။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၇၆-၇၈
၆၄။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၇၈-၈၀
၆၅။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၈၀-၈၂
၆၆။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၈၂-၈၄
၆၇။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၈၄-၈၆
၆၈။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၈၆-၈၈
၆၉။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၈၈-၉၀
၇၀။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၉၀-၉၂
၇၁။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၉၂-၉၄
၇၂။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၉၄-၉၆
၇၃။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၉၆-၉၈
၇၄။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၃၉၈-၁၄၀၀
၇၅။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၀၀-၀၂
၇၆။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၀၂-၀၄
၇၇။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၀၄-၀၆
၇၈။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၀၆-၀၈
၇၉။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၀၈-၁၀
၈၀။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၁၀-၁၂
၈၁။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၁၂-၁၄
၈၂။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၁၄-၁၆
၈၃။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၁၆-၁၈
၈၄။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၁၈-၂၀
၈၅။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၂၀-၂၂
၈၆။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၂၂-၂၄
၈၇။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၂၄-၂၆
၈၈။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၂၆-၂၈
၈၉။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၂၈-၃၀
၉၀။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၃၀-၃၂
၉၁။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၃၂-၃၄
၉၂။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၃၄-၃၆
၉၃။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၃၆-၃၈
၉၄။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၃၈-၄၀
၉၅။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၄၀-၄၂
၉၆။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၄၂-၄၄
၉၇။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၄၄-၄၆
၉၈။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၄၆-၄၈
၉၉။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၄၈-၅၀
၁၀၀။ ဦးဘိုးကြီး၊ ဒုတိယတပ်မှူး၊ ၁၄၅၀-၅၂

နာလန္ဒတက္ကသိုလ် အမွေအနှစ်နှင့် ဆက်လက်တည်တံ့ရပ်တည်ရေး

ဒေါက်တာရာဇင်ဒရာပန်.
ညွှန်ကြားရေးမှူး
နဝနာလန္ဒမဟာဝိဟာရ၊ နာလန္ဒ၊
ဘီဟာပြည်နယ်၊
အိန္ဒိယနိုင်ငံ။

၁။ ယနေ့အခါ လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲနေသော ကမ္ဘာကြီးတွင် ပညာရေး၏ အခန်းကဏ္ဍကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အရေးတကြီး လိုအပ်နေသည်။ ပညာရေးဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်တို့ စတင်ပြောဆို နေကြသည့် တန်ဖိုးရှိပညာရေးက မျှော်မှန်းသည့်စံမှာ စာရိတ္တဖွံ့ဖြိုးရေး ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာပညာရေး၌ အရည်အချင်းရှိ ပညာရေးကို ထိပ်တန်းဦးစားပေးထားပြီး စာရိတ္တပျိုးထောင်ရေးမှာလည်း အရေးပါလျက်ရှိသည်။ ရှေးဟောင်း နာလန္ဒတက္ကသိုလ်ကြီး၌ လူသားကောင်း ပျိုးထောင်မှုမှာ အနုပညာတစ်ခုလို ဖြစ်နေပြီး အစွမ်းကုန်အလေးအနက်ထား၏။ နာလန္ဒတက္ကသိုလ်သည် မူလကရဟန်း အစုကလေးတစ်စု တရားထိုင်စီးဖြန်းရာ ကျောင်းတစ်ကျောင်းအဖြစ်မှ မဟာဝိဟာရခေါ် တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့် တက္ကသိုလ်ကြီးတစ်ခု အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး ရာစုနှစ်စု နှစ်ခုနီးပါးအထိ အဆင့်မြင့်လေ့လာသုတေသန ပြုမှုဌာနအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ပေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် တရုတ်၊ ကိုရီးယား၊ တိဘက်စသည်တို့မှ စာသင်သားနှင့်ပညာရှင်များ လာရောက်၍ လေ့လာသင်ယူခဲ့ကြသည်။

၂။ နာလန္ဒ ဆိုသည်ကို ပါဠိတော်စာပေထဲ၌ ရာဇဂြိုဟ် (ယနေ့ဓေတ်ရတ်ဂီရဲ)နှင့်အတူ အစောဆုံးတွေ့ရှိရသည်။ ရာဇဂြိုဟ်မှ ဗိမ္ဗိသာရ၊ ထို့နောက် သားတော် အဇာတသတ် စိုးစံခဲ့ရာ အင်အားကြီးမားသော မာဂဓတိုင်း၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်။ နာလန္ဒမည်သော ဖွံ့ဖြိုးစည်ပင်သည့် မြို့ကလေးသည် ရာဇဂြိုဟ်ဘက် အစွန်အဖျား တစ်ယူဇနာဝေးကွာသောအရပ်၌ တည်ရှိ၏။ ရာဇဂြိုဟ်နှင့်စာလျင် ပိုမိုလုံခြုံအေးချမ်းမှုရှိသည်။ နာလန္ဒနှင့် ရာဇဂြိုဟ်နှစ်ခုစလုံးသည် ဗုဒ္ဓ၏လှည့်လည်တရားဒေသနာဟောကြားခြင်း၌ အရေးပါသော နေရာများဖြစ်ကြသည်။ (ပါဝါရိကမင်းသားတော်များအား လှူဒါန်းသည့်) ပါဝါရိကသရက်ဥယျာဉ်မှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ မကြာခဏဖြတ်သန်း သီတင်းသုံးတော်မူရာ နေရာဖြစ်ခဲ့သည်။

၃။ အချိန်တန်သော် ဤသရက်ဥယျာဉ်နှင့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများသည် အခြေတကျ အဆင့်မြင့်တရား ဓမ္မသင်ကြားကျင့်သုံးရန် နေရာကြီးများ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

၄။ ဤနည်းဖြင့် ဗုဒ္ဓသက်ရှိထင်ရှားရှိစဉ်က ရဟန်းများဆိတ်ငြိမ်စွာ တရားဘာဝနာ စီးဖြန်းရာနေရာ အဖြစ်မှသည် တဖြည်းဖြည်း မဟာဝိဟာရခေါ် အဆင့်မြင့်လေ့လာသင်ယူသုတေသနပြုခိုင်းသည့် တက္ကသိုလ်ကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာပါသည်။

၅။ ယခုအခါ နာလန္ဒနှင့် ရှေးဟောင်းမဟာဝိဟာရ ကျောင်းတော်အဆောက်အအုံ အပျက်အစီးများမှာ အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်နေပြီး 'နာလန္ဒ' ဟုဆိုသည်နှင့် နှစ်ပေါင်းခုနစ်ရာနီးပါးမျှ ဗုဒ္ဓစာပေသင်ကြားလေ့လာမှုဌာနဖြစ်ခဲ့သော ရှေးဟောင်းမဟာဝိဟာရကျောင်းတော်ကြီးကို မျက်စေ့ထဲ မြင်ယောင်ပေတော့မည်။ မဟာဝိဟာရမှ အထင်အရှားဆုံး တရုတ်စာသင်သားဟောင်းမှာ Xuan Zang (Hreun Tsang) ဖြစ်၍ ၎င်းက ဂုတ္တဘုရင် စကြာဒိတျ Sakraditya ခေါ် ကုမာရဂုတ္တ (၄၁၅-၄၅၅ အေဒီ)

သည် သရက်ဥယျာဉ် အလယ်၌ ကျောင်းတစ်ကျောင်း တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ ဤအချက်ကို ယခုအခါ ရွေးဟောင်းသုတေသန တူးဖော်မှုလုပ်ငန်းအရ အခိုင်အလုံ သိရှိရပေသည်။ သမိုင်းမှတ်တမ်းများအရလည်း ဂုတ္တမင်း အဆက်ဆက်တို့က ကျောင်းတော်များ တည်ဆောက်ခဲ့ရာမှ မဟာဝိဟာရအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၆။ ဂုတ္တမင်းများလွန်သည့်နောက်၌လည်း အခြားဘုရင်များက ဆက်လက်ပံ့ပိုး ထောက်ပံ့လေ့ရှိရာ အရေးပါသူ တစ်ဦးမှ Kannaij ဘုရင်ဟာရှ ဖြစ်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက်၌ မဟာဝိဟာရကျောင်းတော်ကြီးမှာ အရှေ့ဖျားနှင့် အရှေ့တိုင်း၌ စံပြပညာရေးဌာနကြီးတစ်ခု အဖြစ်ယူဆကြသည်။ ထိုကာလ အတောအတွင်းပင် Xuan Zang က နာလန္ဒသို့ လာရောက်သင်ကြားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၇။ Xuan Zang နှင့် I-tsing တို့က မဟာဝိဟာရ တည်ဆောက်ဖွဲ့စည်းပုံကို အသေးစိတ်ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ Xuan Zang အဆိုအရ ကျောင်းတော်ဝင်းအတွင်း စာသင်သားတစ်သောင်း နေထိုင်၏။ စာသင်သားများသည် ခက်ခဲတင်းကျပ်သော ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲကို ဖြေဆိုရ၍ ဒွါရပါလခေါ် တံခါးမှူးများက စိစစ်သည်ဟု ဆို၏။ နာလန္ဒမဟာဝိဟာရ၏ သင်ခန်းစာများ ကျယ်ပြောလှ ဘာသာရပ်အမျိုးမျိုး ပါဝင်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် အခြားဂိုဏ်းတို့ မကြာခဏအယူဝါဒဆန့်ကျင် ခြားနားနေသည်။ သို့သော် ယင်းတို့အပြင် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၌ လောကီဘာသာရပ်များ ပါဝင်၏။ Xuan Zang ကတင်ပြထားရာတွင် ရွေးရိုးစဉ်လာပညာရပ် ငါးမျိုးဖြစ်ကြသော (၁) သဒ္ဒဝိဒျာ ခေါ် သဒ္ဒါနှင့် ဒဿန (၂) ဝိကိစ္ဆာဝိဒျာ ခေါ် ဆေးပညာ (၃) ဟေတုဝိဒျာ ခေါ် ယုတ္တိဗေဒ (၄) သိပ္ပဋ္ဌာန ဝိဒျာ ခေါ် အနုပညာဘာသာရပ်များနှင့် (၅) အစ္ဈာတမဝိဒျာခေါ် တက္ကိကဗေဒတို့ ပါဝင်ကြသည်။

၈။ ဤပညာရပ်များ ရည်ရွယ်ချက်ကို တိဗက်စာရေးဆရာ Bu-Stan ရှင်းပြပုံမှာ ယုတ္တိဗေဒ၊ သဒ္ဒါနှင့် ဒဿနတို့သည် တဖက်သားနှင့်ငြင်းခုံပြောဆိုရာ၌ အနိုင်ယူနိုင်စေရန်၊ ဆေးပညာ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တစ်ပါးသူအား ကူညီကုသပေးရန်နှင့် တက္ကိကဗေဒ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကိုယ့်အကြောင်းကိုယ် သိရှိရန် တို့ ဖြစ်ကြသည်ဟုဆို၏။

၉။ နာလန္ဒတက္ကသိုလ်၏ ပညာရေးစနစ်မှာ စာသင်သားနှင့် ဆရာတို့၏ ကိုယ်ရေးဆက်စပ်မှု အပေါ် အခြေခံခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆင့်မြင့်ပညာရေးသည် ဆရာနှင့် လက်ပွန်းတတီးနေသော စာသင်သားများအတွက်သာ အခြေအနေပေးသည်။ စာသင်သားတစ်ဦးချင်း၏ ဉာဏ်ရည်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ထပ်မံအားဖြည့်ထားသည်မှ တစ်ဦးချင်း၏စရိုက် ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ဂရုစိုက်မှု ဖြစ်သည်။ ဤသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ပရိယတ္တိသို့မဟုတ် စာတွေ့၊ ပဋိပတ္တိသို့မဟုတ် လက်တွေ့ကျင့်ကြံ အားထုတ်ခြင်းနှင့် ပဋိဝေဒသို့မဟုတ် အမှန်တရားကို ထိုးထွင်းသိမြင်မှုတို့သည် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၏ ခွဲခြားမရသော တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သည်။ အန္တိမရည်မှန်းချက်မှာ ပြည့်ဝသော အသိပညာ ကြွယ်ဝမှုကို ဆွတ်ခူးနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓစာပေသင်ကြားရေးကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် "မဟာဝိဟာရ" ၏ ထောက်ကူ ဆောင်ရွက်မှုသည် အလွန်ပင်ကျေးဇူးကြီးလှပေသည်။

၁၀။ Xuan Zang ၏ သင်ကြားနည်းစနစ်အရဆိုလျှင် အဓိကအကြောင်းအရာမှာ စာသင်သားများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် အတန်းတင်စာမေးပွဲများ စစ်ခြင်းဖြစ်သည်။ "လူအိုလူနှင့် လူရွယ် တို့ လက်တွဲညီစွာ ကူညီနေသည်"၊ ၎င်းမှာ လူအိုဆိုခြင်းမှာ ဆရာဖြစ်ပြီး စာသင်သားများ စာသင်ကြားရာတွင် စာအုပ်ရှိခက်ခဲသော စာပိုဒ်များကို ရှင်းလင်းပြသခြင်းဖြင့် ကူညီခြင်းဖြစ်သည်။ စာသင်သားများကတစ်လှည့် ဆရာများကိုလောကီရေးနှင့် လောကုတ္တရာတာဝန်များကို ကူညီကြသည်။

အတန်းတွင်းစာမေးပွဲ စစ်ခြင်းနှင့် အတူဆွေးနွေးမှုများလည်း ပြုကြသည်။ ထိုဆွေးနွေးမှုများကို မနက်မှ ညအထိ နားထောင်ရခြင်းကြောင့် ပိုမို၍ ဗဟုသုတရရှိလာကြသည်။ ဤဟောပြောပို့ချချက်များသည် စာမလိုက်နိုင်သော၊ သင်ခန်းစာအပေါ် ကြေလည်သော ကျောင်းသားနှင့် သူ့ဆရာတို့ ဆွေးနွေးသည့် ပုံစံရှိကြသည်။ တခါတရံ ကျောင်းသားများ မဖြေရှင်းနိုင်၍ တင်ပြလာသော ပြဿနာ အရှပ်အထွေးများအကြောင်း ပါမောက္ခက ဟောပြောပို့ချသည်။ တခါတရံ ပါမောက္ခက သူဖြေရှင်းခဲ့ပြီးဖြစ်သော အရေးကြီးပြဿနာ သို့မဟုတ် သူ့ဂုဏ်ပညာဖြင့် ပိုင်းခြားသိသော အမှန်တရားအကြောင်း ဟောပြောပို့ချသည်။

၁၁။ ငြင်းခုံဆွေးနွေးခြင်းမှာ အမှန်တရားကို အဆက်မပြတ် ရှာဖွေခြင်းအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာသည်၊ လက်တွေ့အမြင်မှကြည့်လျှင်မူ ဆွေးနွေးငြင်းခုံခြင်းကို ပညာရှင်အားလေ့ကျင့်ပေးခြင်း၊ လုံလဝီရိယဖြင့် အားထုတ်သည့်အလေ့အထကို အားပေးခြင်းအဖြစ် ရှုမြင်နိုင်သည်။ ဆရာ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးမှာ ကျောင်းသား၏ အကျင့်စရိုက် ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ကျောင်းသား၏သဘောထား အမြင်ကို လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ရာ၌ ကြီးမားသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဉာဏ်ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အားထုတ်မှုများအား လိုက်စားရာ၌ စိတ်အားထက်သန်သော ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးခြင်းဖြင့် နာလန္ဒတက္ကသိုလ်သည် ပညာရေးနယ်ပယ်ကို ကြီးစွာ အထောက်အကူပြုပေးသည်။

၁၂။ သုတ္တန်အရာတွင် ဆရာတစ်ဆူမြောက်သည့် တဦးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် သတင်းများကဆိုသူ၊ သီလဘဒ္ဒရက Xuan Zang အား ဗုဒ္ဓဒေသနာအင်္ဂကထာများကို သင်ပေးသည်။ Xuan Zang တရုတ်ပြည် ပြန်သွားပြီးနောက် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ကျောင်းတစ်ကျောင်းကို တည်ထောင်သည်။ နာလန္ဒမှာ ဗုဒ္ဓယုတ္တိဗေဒ၏ အချက်အချာလည်း ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓယုတ္တိဗေဒ၏ ဖခင်တစ်ဦးဖြစ်သူ Dignnaga မှာ အိန္ဒိယတွင် အာစရိယတစ်ဆူဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓယုတ္တိဗေဒကို ဆက်လက်ရှင်သန်သောသူဖြစ်သော ဓမ္မခတ္တိက Dignnaga ၏ လမ်းကို လိုက်သည်။ Pala ခေတ်၊ Prajnakanamitra မှာ ဤနယ်ပယ်တွင် အကျော်ဒေးယျ ပုဂ္ဂိုလ်နောက်တစ်ဦးဖြစ်သည်။

၁၃။ နာလန္ဒတက္ကသိုလ်၏ အမွေအနှစ်ကို နောက်ဆုံး၌ Pala မင်းများကဆက်ခံပြီး ရာစုနှစ်များစွာ ထွန်းကားပြန့်ပွါးစေသည်။ မဟာဝိဟာရကျောင်းတော်အား Pala မင်းများက ပစ္စည်းလေးပါးထောက်ပံ့ခဲ့သည့် အထောက်အထားများကို ယင်းကျောင်းတော်၏ အပျက်အစီးများကြားတွင် ယခုထိန်းသိမ်းထားသည်။ အများစုမှာ Pala မင်းဆက်ခေတ် အေဒီ ၈၁၀ မှ ၈၅၀ အတွင်းက ဖြစ်သည်။ မဟာဝိဟာရ ဘိက္ခူသံဃသဿ သဘောတရားမှာ ထိုကာလအတွင်း ဖြစ်ထွန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဟူမူ ရှေးဦးခရီးသည်များဖြစ်သော Xuan Zang နှင့် I-tsing တို့က သံဃရာမဟူသော အသုံးအနှုန်းကို သုံးခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ နာလန္ဒတက္ကသိုလ်၏ မဟာဝိဟာရအပြင် ပါလခေတ်တွင် ထွန်းကားခဲ့သော အခြားဝိဟာရ အချို့ကလည်း ထိုအမည်သံဃရာမကို ရည်ညွှန်းသုံးနှုန်းခဲ့သည်။

၁၄။ မဟာဝိဟာရမှာလည်း နက်နဲသော ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ဗဟိုဖြစ်လာသည်။ ဗုဒ္ဓနိုင်ငံရပ်ခြားတွင်၊ အထူးသဖြင့် တိဘက်ဒေသတွင် ပျံ့နှံ့မှုကို ယင်း၏အထောက်အကူပြုမှုက ယင်း၏ရွှေခေတ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ Shanktarasita ကို တိဘက်ဘုရင် Thri-Song က ပထမဆုံးဖိတ်ကြားခဲ့သည်။ Shanktarasita ၏ အကြံပြုချက်အရ ဘုရင် Thri-Song က နာလန္ဒတက္ကသိုလ် မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတော်က Padmasanbhava ဆရာတော်ကို တိဘက်သို့ဖိတ်ကြားသည်။ ဆရာတော်က တိဘက်လူမျိုးတို့ကို တန္တရာ

ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ သွတ်သွင်းပေးသည်။ ဆရာတော်မှာ လာမာဘုန်းကြီး အဖြစ် အကိုးအကွယ်ခံလာရသည်။ Shanktarasita က ဗုဒ္ဓသာသနာများကို တိဘက်တွင် ဟောကြားသည်။ ဆရာတော်၏ သီတင်းသုံးဖက် နာလန္ဒတက္ကသိုလ်က ဆရာတော် Kamaklasila ကိုလည်း တိဘက်သို့ ဖိတ်ကြားခံရသည်။

၁၅။ ထို ဆရာတော်များတိဘက်နှင့် အဆက်အသွယ်မရမီ နာလန္ဒတက္ကသိုလ် acarryas များမှာ ဗဟိုအာရှနှင့် တရုတ်ပြည်သို့ ဒေသစာရီ ကြွချီလေ့ရှိသည်။ Parajnakamitra, Vajrabodhi, Amoghavajra, Prajna နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဗုဒ္ဓစာပေများကို ဘာသာပြန်ဆိုသူများအဖြစ် ထင်ရှားခဲ့သည်။ ဓမ္မပါလကနာလန္ဒမှ ဆူမထရားသို့ သူ၏အရွယ်ရင့်သည် အချိန်တွင် သွားရောက်ပြီး ဗုဒ္ဓဓမ္မ အစစ်အမှန်များကို ဟောကြားဖြန့်ဖြူးသည်။ ဤနည်းလမ်းဖြင့် နာလန္ဒဝိဟာရမှာ ဂုဏ်သရေကြီးမြင့်လှသဖြင့် မဟာဝိဟာရကျောင်းထွက် ရဟန်းများမှာ ဘုရင့်ဆရာတော်၊ ဆရာသမား၊ တွေးခေါ်ပညာရှင်၊ ကဗျာဝိဒူ၊ သမိုင်းပညာရှင်များ အဖြစ် လူကြိုက်များလှသည်။

၁၆။ အနီစွတရားမှာ ဗုဒ္ဓဟောကြားသည့် တရားများတွင် အရေးပါသော တရားတစ်ပါးဖြစ်သည်။ နာလန္ဒ တက္ကသိုလ်တွင်လည်း ဤတရားကို လိုက်နာကျင့်သုံးသည်။ ဝိဝါဒကွဲပြားသော အုပ်စုများကြောင့် နာလန္ဒမဟာဝိဟာရကို ရဟန်းများတဖြည်းဖြည်း စွန့်ခွါသွားကြပြီး နောက်ဆုံးတွင် ပစ်ပယ်မေ့လျော့သွားတော့သည်။ နာလန္ဒတက္ကသိုလ် တည်နေရာမှာ နောက်ဆုံးတွင် မြေကြီးပုံအဖြစ်သို့ ယုတ်လျော့ကျဆင်းသွားလေသည်။ Francis Buchanan မှာ ထိုနေရာကို ၁၈၁၂- ခုနှစ် ဧန်နဝါရီလတွင် ပထမဆုံး စတင် စူးစမ်းလေ့လာသူ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မဟာဝိဟာရ၏ ပျက်စီးနေသော အစိတ်အပိုင်းများကို ၁၈၆၁-၆၂-ခုနှစ် အတွင်း နောက်ဆုံးဖော်ထုတ်ခဲ့သူမှာ Sir Alex and Cunningham ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယ ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနက လက်ရှိဝိဟာရမြေနေရာကို ၁၉၁၅ မှ ၁၉၃၇ အတွင်း တူးဖော်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၇။ ခေတ်ဟောင်း နာလန္ဒမဟာဝိဟာရကျောင်းတော်၏ ပျောက်ကွယ်နေသော ဂုဏ်ကျက်သရေနှင့် အမွေအနှစ်ကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ရန်အလို့ငှါ အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး သမ္မတ ဒေါက်တာ ရာဂျင်ဒရာပရာဆဒ် က နာလန္ဒရှိ ဗုဒ္ဓစာပေလေ့လာရာ ရှေးဟောင်းဌာနကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ်မည်ဟု ၁၉၅၀ လွန်နှစ်များ အစောပိုင်းတွင် ကြေညာလိုက်သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် နဝနာလန္ဒဝိဟာရကို ဘိက္ခု Jagdish Kashyap ကို အမှူးထား၍ ဗိဟာအစိုးရက ပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ နဝ နှင့် အခြားဆရာတော်များကို အမှူးထား၍ နဝနာလန္ဒ မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတော်မှာ ဆက်လက် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ပါသည်။

၁၈။ နဝနာလန္ဒ မဟာဝိဟာရ ပြန်လည်ပေါ်ထွန်းလာမှုက မြန်မာ၊ ထိုင်းလင်း၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ဘူတန်၊ ကမ္ဘောဒီယား၊ သီရိလင်္ကာ၊ တိဘက်၊ ဗီယက်နမ်၊ ဂျပန်၊ ထိုင်ဝမ် စသောဒေသများဆီက နိုင်ငံခြားသား ရဟန်းနှင့် ကျောင်းသားများကို စွဲဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ စွဲဆောင်ဆဲလည်း ဖြစ်သည်၊ သင်ကြားခြင်း၊ သုတေသနလုပ်ခြင်းနှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးမှာ နဝနာလန္ဒမဟာဝိဟာရ၏ အခြေခံ လုပ်ဆောင်မှုများ ဖြစ်သည်။ ဤကျောင်းတော်က ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဆက်သွယ်သော သင်တန်းအမျိုးမျိုး ပေးနေပါသည်။

၁၉။ လောလောဆယ်ဆယ်တွင် မဟာဝိဟာရက ပါဠိဘာသာအောင်လက်မှတ်ပေး တစ်နှစ် သင်တန်းနှင့် ဒီပလိုမာဘွဲ့ပေး နှစ်နှစ်သင်တန်းတို့ကို ပို့ချနေသည်။ ရိုးရာဘွဲ့ပေး ပါဠို Acharya သင်တန်း အတွက် Kameshwar Singh Darbhanga သက်ရိုက်တက္ကသိုလ်နှင့် ဆက်သွယ်ပေါင်းစည်း သင်တန်းပေးနေသည်။

၂၀။ အလားတူ ဗုဒ္ဓဂယာ၊ မာဂဒတက္ကသိုလ်နှင့် ဆက်သွယ်ပေါင်းစည်းက M.A. ဘွဲ့ပေးပါဦး၊ ဒဿနိကဗေဒနှင့် ခေတ်ဟောင်း အိန္ဒိယနှင့် အာရှစာပေသင်တန်းများကို မာဂဒတက္ကသိုလ်၏ သင်ရိုးအတိုင်း ကြိုးမှူးသင်ကြားပေးနေသည်။ ဘာသာစကားသင်တန်းများ ကာလမှာ နှစ်နှစ်ဖြစ်သည်။ ဟင်ဒီ၊ အင်္ဂလိပ်၊ တိဘက်နှင့် သင်္ကရိတ်ဘာသာများမှာ M.A. သင်တန်းသားများအတွက် သင်ကြားရန် လိုအပ်သည်။ ပါရဂူဘွဲ့ရနိုင်သည်သင်တန်းများကိုလည်း မာဂဒ တက္ကသိုလ်နှင့် ဆက်သွယ်၍ ပို့ချနေပါသည်။

၂၁။ အနာဂတ်မှာ ဖွင့်လှစ်မည့်သင်တန်းများတွင် အိန္ဒိယလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှု၊ ဝိပဿနာနှင့် ဗုဒ္ဓစာပေလေ့လာမှု (အသုံးချဗုဒ္ဓဝါဒ) သုတေသနပြုလုပ်နည်း၊ ခေတ်သစ်သိပ္ပံပညာဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒကို ချဉ်းကပ်နည်းသင်တန်းတို့ ပါဝင်သည်။ ကွန်ပျူတာသင်တန်း၊ ပါဠိနှင့် ဗုဒ္ဓစာပေးစာယူ သင်တန်း၊ ဗုဒ္ဓဝင်နေရာများသို့ ယဉ်ကျေးမှု ကမ္ဘာလှည့်သင်တန်းတို့ကို စတင်ဖွင့်လှစ်ရန် အစီအစဉ်များ ရှိလေသည်။ ရေးဟောင်းဗေဒ၊ ကျောက်စာဗေဒ၊ သုခုမသဘင်အပါအဝင် အခြားအနုပညာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ အနုပညာလက်တွေ့ သင်တန်းများကိုလည်း လက်ခံသင်ကြားပေးမည်။ အခြား အလားတူ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ တက္ကသိုလ်၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် အစီအမံများလည်း ရှိပါသည်။

၂၂။ မဟာဝိဟာရ ပညာရေးဆောင်ရွက်ချက်များတွင် သင်ကြားပို့ချမှု၊ သုတေသန နှီးနှော ဖလှယ်ပွဲ၊ ညီလာခံ၊ အထူးဘွဲ့နှင်းသဘင်၊ စာပေထုတ်ဝေရေးနှင့် စာကြည့်တိုက် ထိန်းသိမ်းတိုးချဲ့ရေး တို့ပါဝင်ပါသည်။

၂၃။ Xuan Zang အောက်မေ့ဖွယ် နယ်မြေသည် အနာဂတ်တွင် ပဋိပတ္တိအားထုတ်ရာနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကျေးရွာအဖြစ် ပေါ်ပေါက်ထွန်းကားလာမည်ဖြစ်သည်။

၂၄။ လောလောဆယ်ဆယ်တွင် နဝနာလန္ဒ မဟာဝိဟာရသည် အိန္ဒိယအစိုးရ၏ ယဉ်ကျေးမှုဌာနလက်အောက်တွင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရှိ တက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။ နာလန္ဒကျောင်းတော်၏ ကြွယ်ဝသော အမွေအနှစ်ကို ဆက်လက်ရှင်သန်စေရန် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်နေပေသည်။

လူသားအားလုံး ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့ပါစေ။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ဗောဓိညောင်ပင် ၃၆-ပင်ကို မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူ ပတ်ပတ်လည်တွင် စိုက်ပျိုးနေပုံ
Planting of 36-Bodhi trees to commemorate The World Buddhist Summit around Mahā Pāsāṇa Cave.

တရားထိုင်ခြင်းနှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး

အရှင်လောကနာထ
(ဂျမေကာ)

ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံး ငြိမ်းချမ်းရေးရဖို့ လိုနေပါတယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို အားလုံးလိုချင်ကြတယ်။ နှလုံးသားတွေ၊ စိတ်တွေ ငြိမ်းချမ်းချင်ကြတယ်။ မိမိတို့ အိမ်နီးနားအချင်းချင်း ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း နေချင်ကြတယ်။ နိုင်ငံအချင်းချင်း ငြိမ်းချမ်းစွာနေချင်ကြတယ်။ ဘာကြောင့်ဒီလို နေချင်ရတာလဲဆိုတော့ ကမ္ဘာကြီးဟာ ဖရိုဖရဲဖြစ်နေတယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေးတို့ စိတ်ချမ်းသာမှုဆိုတာတို့ ကင်းမဲ့နေလို့ဖြစ်ပါတယ်။

စစ်မှန်တဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုတာ ပါးစပ်နဲ့ ပြောနေရုံနဲ့ မရပါဘူး။ မိမိတို့ရဲ့စိတ်ကို တရားထိုင်တဲ့ နည်းဖြင့် လေ့ကျင့်ပို့ပေးရပါတယ်။ တရားထိုင်တဲ့အလုပ်နဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးဟာ အချင်းချင်း ဆက်စပ်နေပါတယ်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်အရဆိုရင် တရားထိုင်ခြင်းဟာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းဆိုင်ရာ တရားများထဲမှ တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပါတယ်။ စိတ်ကိုသန့်ရှင်းအောင်၊ အပြစ်ဒေါသတွေကင်းအောင် မလုပ်ဘဲ၊ ဒါနစတဲ့ကောင်းမှုကုသိုလ်မျိုးတွေလောက်နဲ့ နိဗ္ဗာန်မရောက်နိုင်ကြောင်း ဗုဒ္ဓတရားတော်များအရ သိရပါတယ်။ ယဉ်ကျေးအောင် လေ့ကျင့်ဆုံးမထားခြင်းမရှိတဲ့ စိတ်ဟာ အမိဖမ်းဖို့ ခက်တယ်။ မကောင်းမှုအကုသိုလ်တွေဖြစ်အောင် ကာမဂုဏ်တွေလိုက်စားအောင် ဆွဲဆောင်တတ်တယ်။ ဒါဟာ လူ့စိတ်ရဲ့ သဘာဝပါတဲ့။ စိတ်ကို မှန်မှန်ကန်ကန် ဆုံးမမထားဘူးဆိုရင် တွေးချင်ရာတွေးပြီး ဝမ်းနည်းလိုက်၊ ဝမ်းသာလိုက် စသည်ဖြင့် ခံစားချက်အမျိုးမျိုးနဲ့ အမှားမှား အယွင်းယွင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်တတ်ပါတယ်။ တရားအားထုတ်တတ်တဲ့သူများကတော့ လွဲမှားတဲ့ ကာမဂုဏ်အာရုံများကို ကောင်းကောင်း ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပါတယ်။ ဒီကနေ့ လူသားအားလုံး ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ဒုက္ခအများစုဟာ စိတ်ကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမ မထားလို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တရားထိုင်ခြင်းဟာ ကိုယ့်ခန္ဓာမှာ ကပ်ရောက်တဲ့ ရောဂါများနဲ့ စိတ်ရောဂါဝေဒနာများကို ကုစားပေးနိုင်ပါတယ်ဆိုတဲ့ အချက်ဟာ အခုအခါ အခိုင်အမာ ဖြစ်နေပါပြီ။

ဒါ့ကြောင့် တစ်နေ့ မိနစ်အနည်းငယ် အချိန်ပေးပြီး စိတ်ငြိမ်အောင် တရားထိုင်ပေးရင်း အဲဒီ ရောဂါဝေဒနာတွေကို ရှောင်လွဲနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ တရားထိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အလုပ်ဟာ စိတ်ကို ပစ္စက္ခအပေါ်မှာ တည့်တည့်တင်ပေးရတဲ့အလုပ်ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အကျင့်ပါနေတဲ့ အလေ့အလာ အမူအကျင့်များကြောင့် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်နေတဲ့ စိတ်ကို အဲဒီအနှောက်အယှက်တွေကနေ ကင်းလွတ်အောင် သတိနဲ့ယှဉ်ပြီး ပစ္စုပ္ပန်မှာဘဲ တည့်တည့်ထားပေးနေရတဲ့ အလုပ်ဘဲဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ မြတ်ဗုဒ္ဓကို စံထားကြည်ညိုသင့်ပါတယ်။ ဘုရားဟာ စိတ်ကို သန့်ရှင်းကြည်လင်ရင့်ကျက်အောင် ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်းဖြင့် သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူခဲ့တယ်။ ဘယ်တန်ခိုးရှင် ဆီကမှ အကူအညီယူခဲ့တာမဟုတ်ဘူး။ မိမိကိုယ်တိုင် လုံ့လပြု တရားအားထုတ်ခြင်းဖြင့်သာ သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်တော် ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်တယ်။ စိတ္တသုခ၊ ကာယသုခ၊ ရချင်ယင် လူ့ဘဝမှာ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းနေချင်ရင် ဘယ်လို တရားအားထုတ်ရတယ်ဆိုတာ မဖြစ်မနေ သိထားဘို့လိုပါတယ်။

ခု တကယ်စိတ်ချမ်းသာမှုမရှိယင် လူ့ဘဝတစ်ခုလုံး ပြိုလဲသွားမှာဖြစ်တယ်။ လူဆိုတာကတော့ စိတ်ဆင်းရဲ့တရားတွေကို ကာမဂုဏ်လိုက်စားမှုများနဲ့ ကျော်လွှား ဖျောက်ဖျက်ဘို့ ကြိုးစားကြတာဘဲ။ အရက်သောက်တယ်၊ လောင်းကစားလုပ်တယ်၊ သီချင်းတကျော်ကျော်၊ ကလိုက်ခုန်လိုက်ကြနဲ့၊

အချိန်ရှိသရွေ့ ဒီလိုဘဲ လုပ်ကြရင်း တကယ့်ငြိမ်းချမ်းရေး တကယ့်စိတ်ချမ်းသာမှုကို ရနေပြီလို့ဘဲ ထင်မှတ်မှားနေကြပါတယ်။ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို နှိုးဆွပေးနေကြခြင်းဟာ စိတ်ငြိမ်းအေးမှုကို ရရှိစေနိုင်တဲ့ နည်းလမ်းမဟုတ်ပါဘူး။ ကာမဂုဏ်တွေလိုက်စားဘို့ ကြိုးစားလေလေ အဲဒီကာမဂုဏ်တွေရဲ့ ကျေးကျွန်တွေ ဖြစ်လာလေလေပါဘဲ။ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲတယ်ဆိုတာ ဘယ်တော့မှ ရှိတော့မှာမဟုတ်ဘူး။ စိတ်ရောကိုယ်ပါ ငြိမ်းအေးစေချင်တယ်ဆိုရင် စိတ်ကို နိုင်အောင် ထိန်းချုပ်ခြင်းဖြင့် အဲဒီကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို ငြိမ်းအောင်လုပ်တဲ့နည်းသာ စစ်မှန်တဲ့ နည်းဖြစ်တယ်။ စိတ်ကိုထိန်းကွပ်နိုင်ရင် အရာရာကို ထိန်းကွပ်လာနိုင်မှာဖြစ်တယ်။ စိတ်ထိန်းကွပ်နိုင်ပြီး သန့်ရှင်းကြည်လင်နေတဲ့အခါ စိတ်ထဲမှာ အနှောင့်အယှက်တွေ ကင်းသွားမယ်။ ဒီလိုနဲ့ နောက်ဆုံးမှာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲက လွတ်ပြီး အငြိမ်းဓါတ်ရသွားကြမှာဖြစ်ပါတယ်။

တရားအားထုတ်တော့မယ်ဆိုရင် ခိုင်မာတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ ဇွဲလုံ့လနဲ့ သည်းခံမှုတွေလိုတယ်။ ချက်ချင်းကြီး အကျိုးထူးပါလိမ့်မယ်လို့တော့ မမျှော်လင့်နိုင်ဘူး။ ဆရာဝန်တို့ ရှေနေတို့၊ သချိုင်ပညာရှင်၊ ဒဿနိကပညာရှင်၊ သိပ္ပံပညာရှင်စတဲ့ လူတွေဖြစ်လာဘို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြိုးစားကြရတာဘဲ မဟုတ်လား။ ဒီလိုပါဘဲ၊ ကျွမ်းကျင်တဲ့တရားယောဂီတစ်ယောက်ဖြစ်လာဘို့ဆိုယင် လွှင့်ချင်ရာလွှင့်နေတဲ့ စိတ်ကို ထိန်းကွပ်ဖို့၊ အာရုံတွေကို ငြိမ်သက်သွားဘို့ အချိန်ပေး လေ့ကျင့်ဘို့လိုတယ်။ ချက်ချင်း အကျိုးမထူးရကောင်းလားဆိုပြီး စိတ်မရှည်မဖြစ်ရပါဘူး။ တစ်ချိန်ထဲမှာဘဲ သီလကိုလဲ စောင့်စည်း ပျိုးထောင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ အနှောက်အယှက်ကင်းရှင်းစွာ တရားထိုင်နိုင်မယ့် နေရာမျိုးလဲ အရေးကြီးပါတယ်။ တရားအားထုတ်တဲ့အခါ ဘာကိုအာရုံစိုက်ရမလဲဆိုတာ အရေးကြီးတယ်။ အဲဒါမရှိရင် စိတ်ကို တစ်နေရာထဲမှာ ဖမ်းထားဘို့ မြဲနေဘို့ မလွယ်ဘူး။ အာရုံစိုက် ရှုမှတ်ရမယ့် အရှုခံဟာ ယောဂီရဲ့ စိတ်ထဲမှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေ မဖြစ်ပေါ်စေရဘူး။ တစ်နည်းအားဖြင့် အဲဒီအရှုခံကြောင့် စိတ်လှုပ်ရှားမှုတွေ ဖြစ်နေတာမျိုး မဖြစ်စေရပါဘူး။

လူတွေဟာ မိမိတို့ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး အချိန်တွေ အများကြီးပေးကြရတယ်။ စားဘို့၊ ဝတ်ဘို့၊ အချိန်ပေးရတယ်။ ဝတ်စားဆင်ယင်ဘို့၊ သန့်စင်ဘို့၊ လှပတင့်တယ်ဘို့၊ အနားယူဘို့ စသဖြင့် အချိန်တွေအများကြီးပေးရတယ်။ ဒါပေမယ့် စိတ်ကို စောင့်ကြည့်ဘို့ အချိန်ဘယ်လောက်များပေးကြပါသလဲ။

မြတ်ဗုဒ္ဓက တပည့်သား သာဝကများကို သံသရာမှ လွတ်မြောက်ချင်ယင် မိမိတို့ ကိုယ်ကို မိမိတို့ အားကိုးကြပါလို့ တိုက်တွန်းဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကုသိုလ်ရော အကုသိုလ်ပါ မိမိတို့အပေါ်မှာသာ တည်မှီနေလို့ပါဘဲ။ ဓမ္မပဒမှာ ဘာဆိုထားသလဲဆိုတော့ "မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင် ကြိုးစားအားထုတ်ရာ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားတို့သည် နည်းပေးလမ်းပြသူများသာ ဖြစ်ကြ၏။ လမ်းမှန်ကို ကျင့်ကြံအားထုတ်ကြသူများသည် အကုသိုလ်အနှောင်အဖွဲ့တို့မှ လွတ်မြောက်ကြ၏။ နိုးကြားချိန်တန်ပါလျက် မနိုးကြားသူ၊ နုပျိုသန်စွမ်းပါလျက် ပျင်းရိသောသူ စိတ်ဓါတ်ခွန်အား အတွေးအမြင် ခွန်အားနည်းသူ၊ ဤသို့ ပျင်းရိထိုင်းမှိုင်းသူသည် မဂ်လမ်းကို ဘယ်တော့မှ မတွေ့နိုင်။ ဇွဲ၊ လုံ့လ၊ ထက်သန်မှုသည် သေခြင်းကင်းရာ အမတာသို့ သွားရာလမ်းဖြစ်၏။ ဇွဲ၊ လုံ့လရှိသူသည် မသေဟု ဆိုအပ်၏။ ပျင်းရိသူကား သေနေသူနှင့်တူ၏။"

ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်မြတ်များဟာ လမ်းကို ညွှန်ပြပေးတော်မူတယ်။ သံသရာက လွတ်အောင် ကြိုးစားဘို့ဆိုတာ လူတွေရဲ့ တာဝန်ပါဘဲ။ သူများကို အားကိုးတာဟာ အန္တရာယ်လက္ခဏာဆောင်တယ်။

မိမိကိုယ်မိမိ အားကိုးခြင်းကတော့ အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်တယ်။ မိမိကိုယ်မိမိ အားကိုးရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မြတ်ဗုဒ္ဓက ပရိနိဗ္ဗာန် သုတ်တော်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြားခဲ့ပါတယ်။

"မိမိကိုယ်မိမိ မီးအိမ်သဖွယ်ပြုလုပ်ပါ။ မိမိကိုယ်မိမိသာ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်၏။ တရားကို မီးအိမ်သဖွယ် စွဲမြဲစွာ ကိုင်ဆောင်ပါ။ တရားကို မြဲစွာ ကိုးကွယ်ပါ။ မိမိမှတစ်ပါး တပါးသူကို အားမကိုးရာ။ မိမိကိုယ်ကို မိမိ မှီခိုသူသည် အမြင့်ဆုံး ဗောဓိဉာဏ်ကို ရနိုင်၏။

ဒါကြောင့် ဝိပဿနာတရားအားထုတ်တော့မယ်ဆိုယင် အရှုခံတရား တစ်ခုခုလိုပါတယ်။ အဲဒီအရှုခံအပေါ်ကိုဘဲ စိတ်ကို အမြဲစိုက်ထားနိုင်အောင် ကြိုးစားရမှာဖြစ်တယ်။ စိတ်ကတခြားအာရုံတွေဆီမှာ လွတ်သွားရင် ဒီအဓိက "အိမ်ရှင်"အရှုခံကိုဘဲ ပြန်တင်ထားရတယ်။ အစဉ်အလာအားဖြင့် အသက်ရှူသွင်း၊ ရှူထုတ်တာကိုဘဲ အရှုခံအဖြစ်ထားကြပါတယ်။ ရှူသွင်းရင် ရှူသွင်းတယ်။ ရှူထုတ်ရင် ရှူထုတ်တယ်လို့ မှတ်ရတယ်။ စိတ်က တခြားလွင့်သွားရင် တခြားဟာတွေကို စဉ်းစားနေရင်၊ စဉ်းစားနေတယ်ဆိုတာ သိရမယ်။ ဒီလိုဘဲ ကြားရင်ကြားတယ်။ စိတ်တွေပျံ့လွင့်နေရင် ပျံ့လွင့်နေတယ်။ တခုခုခံစားနေရရင်လဲ ခံစားနေရတယ် စသည်ဖြင့် သိဘို့လိုပါတယ်။ ကာယဝေဒနာမျာကိုလဲ အလားတူသိရဘို့ လိုတယ်။ ဒီနည်းအားဖြင့် အာရုံ(၆)ပါး၊ တံခါးပေါက်များကတဆင့် ဝင်လာတာမှန်သမျှကို သိနေပါတယ်။

အဲသလို ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်းအားဖြင့် ထက်မြက်စူးရှတဲ့ သမာဓိရလာပါတယ်။ ဒီသမာဓိဟာ ဖြစ်ပျက်မှုတရားတွေကို အမှန်အတိုင်း မြင်လာစေနိုင်တယ်။ အမှန်အတိုင်းဆိုတာကတော့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဆိုတဲ့ လက္ခဏာသုံးပါးကို သဘာဝအရှိအတိုင်းမြင်ခြင်းလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီလက္ခဏာရေးသုံးပါးကို မြင်ဘို့အရေးကြီးတယ်။ ဒီလိုမြင်မှ မိမိရဲ့ စိတ်နဲ့ ကိုယ်ကာယတို့ သံယောဇဉ်ကပ်ငြိခြင်းတွေ လျော့ပါးသွားမှာဖြစ်တယ်။ တရားကို ပိတ်ဆို့ထားတဲ့ အကုသိုလ် အညစ်အကြေးတွေ အားနည်းသွားမှာဖြစ်တယ်။

တရားထိုင်တော့ အကုသိုလ်မှုတွေကို ရှောင်ပါတယ်။ ဒါဟာ လူအဖွဲ့အစည်းကို အကျိုးပြုနေခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ တရားထိုင်ခြင်းဖြင့် စိတ်ဓါတ်ယဉ်ကျေး ရင့်ကျက်လာတဲ့အခါ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို အလွန်ကျေးဇူးပြုတယ်။ တရားထိုင်နေတာဟာ အချိန်ဖြုန်းနေတာမဟုတ်ဘူး။ တရားထိုင်ထားတဲ့သူဟာ ပြဿနာတွေကိုရှင်းနိုင်တယ်။ သူများကိုလည်း ကောင်းရာကောင်းကြောင်း နည်းပေးလမ်းပြပြုနိုင်တယ်။ အနောင့်အယှက်အမျိုးမျိုးရှိနေတဲ့ ယနေ့ခေတ်ကမ္ဘာကြီးမှာ စိတ်အေးချမ်းသာစွာ နေနိုင်လာတယ်။ မျက်စိရှပ်၊ နားရှပ်လို့ လူတွေနဲ့ ဝေးတဲ့တောထဲသွားနေဘို့မဟုတ်ပါဘူး။ တစ်ယောက်တည်းနေပြီး စိတ်ကူးယဉ်နေ ဘို့မဟုတ်ဘူး။ လူတစ်ယောက်ဟာ ငွေနဲ့ဝယ်ယူလို့မရတဲ့ အရာကို တရားထိုင်ခြင်းဖြင့် ရယူသင့်ပါတယ်။

တရားထိုင်အလေ့အကျင့်ပါလာရင် သူများတွေက နှောင့်ယှက်လာရင်တောင် မိမိက ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေးပြန်ပြီး ဆက်ဆံလာနိုင်ပါတယ်။ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ငြိမ်းအေးအောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲဆိုတာ သိလာနိုင်တယ်။ ဘဝမှာ အခက်အခဲနဲ့ တွေ့တဲ့အခါ မှန်မှန်ကန်ကန် ဆုံးဖြတ်လာနိုင်တယ်။ ဒီလို အရည်အချင်းတွေကို ငွေပေးဝယ်လို့မရဘူး။ တရားထိုင်ခြင်းရဲ့ အဓိကရည်မှန်းချက်က နိဗ္ဗာန်ရောက်ရေးဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ဘာလဲ။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ဟိုမှာဆိုပြီး လက်ညှိုးထိုးပြနိုင်တဲ့နေရာမျိုးမဟုတ်ဘူး။ အကုသိုလ်တရားတွေကင်းစင်သွားတဲ့ နောက်ဆုံးအဆင့်ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ သဘောသဘာဝကို

စိတ်ကူးနဲ့လဲ မသိနိုင်ဘူး။ တင်စားခိုင်းနှိုင်းပြောဆိုလို့လဲမရဘူး။ ပညာရှင်တစ်ချို့က နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်တဲ့ တရားတဲ့။ တစ်ချို့က ဘာမှမရှိတဲ့တရားတဲ့။ ဒါပေမယ့် အောက်ပါ သုတ်တော်ကိုကြည့်ရင် နိဗ္ဗာန်ရဲ့ သဘောသဘာဝကို နားလည်သဘောပေါက်အောင် ကြိုးစားရာမှာ အထောက်အကူဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

တခါက အရှင်သာရိပုတ္တရာဟာ နာဠကရွာမှာ နေတော်မူပါတယ်။ အဲဒီအခါ ဇမ္ဗုခါဒကာဆိုတဲ့ လူတစ်ယောက်က သူ့ဆီလာပြီး "နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်"ဆိုပြီး ပြောကြပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ဘာပါလဲလို့ မေးတယ်။ ဒီတော့ အရှင်သာရိပုတ္တရာက "နိဗ္ဗာန်"ဆိုတာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ တရားများ လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းသွားတာဖြစ်တယ်လို့ ပြောကြားတယ်။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ဘို့ ဘယ်လိုကျင့်ရသလဲလို့ မေးတော့ အရှင်သာရိပုတ္တာက "သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာ ကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာ သမ္မာဓိ" ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလမ်းစဉ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်တယ်။"လို့ သံယုတ်နိကာယ်မှာ ဟောကြားခဲ့ပါတယ်။

လူတွေ ကိုယ့်ဒုက္ခကိုယ် ရှာနေကြတဲ့အကြောင်းရင်းကို ရှာကြည့်ရင် လောဘ၊ ဒေါသနဲ့ မောဟ ဆိုတဲ့ တရား(၃)ပါးကိုဘဲ တွေ့ရတယ်။ နိဗ္ဗာန်ရောက်တော့မှသာ အဲဒီ အကြောင်းခံတရားတွေနဲ့ အဲဒီ အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲမှုတွေဟာ လုံးဝ အမြစ်ပြတ်ပျောက်ကွယ်ချုပ်ငြိမ်း သွားမှာဖြစ်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးလဲ ဖြစ်ပေါ်လာမှာဖြစ်ပါတယ်။

အကျဉ်းချုပ်ကတော့

"ထာဝရငြိမ်းချမ်းမှုကို ရနိုင်တဲ့နည်းစစ် နည်းမှန်ကတော့ ကာမတဏှာ ငြိမ်းသွားအောင် စိတ်ကို ထိန်းကွပ်ပေးတဲ့နည်းပဲဖြစ်ပါတယ်။"

ခေတ်အဆက်ဆက် ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားမှုနှင့် ရင်ဆိုင်ရမည့် စိန်ခေါ်မှုများ

ဒေါက်တာဘိက္ခုသက္ကပါလ
ဌာနမှူး၊ ဗုဒ္ဓစာပေဌာန
နယူးဒေလီတက္ကသိုလ်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ

နိဒါန်း

ယခုအချိန်မှာ အသွင်သဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးနဲ့ ရှိနေတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ နှစ်ပေါင်း ၂၅၅၀တိုင်အောင် သမိုင်းကြောင်း ရှည်ကြာခဲ့ပြီဖြစ်ပါတယ်၊ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ ဘီစီ ၆–၅ ရာစုနှစ်အတွင်းက အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းမှာ ထွန်းကားခဲ့တဲ့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမများအပေါ် အခြေပြုတဲ့ဘဝနေနည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီတုန်းကတရားသေဆန်တဲ့ ပူဇော်ကိုးကွယ်မှု ယုံကြည်ကိုးကွယ်ချက်များကြောင့် လူပ်လူပ်ရွရွ ဖြစ်နေတဲ့ ကာလတစ်ခုပါ။ ထိုစဉ်အခိုက်မှာ သက္ကတိုင်းကပိလဝတ်ဘုရင် သုဒ္ဓါဒနမှာ ဘုရားလောင်းကို ဖွားမြင်တယ်။ သိဒ္ဓတ္ထဂေါတမမည်တဲ့ ဤသားဟာဗုဒ္ဓဖြစ်လာလိမ့်မယ်လို့ နက္ခတ်ဗေဒင် ပညာရှင်များက ဟောကိန်း ထုတ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့်သူဘုရားအဖြစ်သို့ မရောက်လေအောင် အကောင်းဆုံးလောကီ စည်းစိမ်တွေ ခံစားစေခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် နန်းတော် ဥယျာဉ်သို့အသွားသူအို၊ သူနာ၊ သူသေနဲ့ အေးချမ်းတဲ့မျက်နှာသွင်ပြင်ရှိ ရသေ့ရဟန်းကိုမြင်တော့ ဘဝပြဿနာတွေ ဖြေရှင်းနိုင်မယ့်နည်းလမ်းကို တွေးတောဆင်ခြင်ခဲ့တယ်။ ထို့နောက်သူဟာ လောကီစည်းစိမ်ကို စွန့်ပြီးရဟန်းဘဝရောက်ရှိတယ်။ အပြင်းအထန်ခြိုးခြံတဲ့အကျင့်များကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ပြီးနောက် အနီးအနားရွာမှာ ကုန်သည်ရဲ့သမီးသုဇာတာရဲ့ နို့ဆွမ်းကိုဘဉ်းပေးတော်မူကာ ဥရဝေလတော (ဗုဒ္ဓဂယာ)မှာ အမြင့်မားဆုံးဉာဏ်အလင်းပွင့်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိပါတယ်။ နောင်တော့်ကမ္ဘာမှာ ဂေါတမဗုဒ္ဓရယ်လို့ ထင်ရှားသွားတော့တယ်။ ဉာဏ်အလင်းဖြင့်ရရှိတဲ့ ဓမ္မကြောင့်သမုတိသစ္စာနဲ့ ပရမတ္ထသစ္စာကို သိမြင်တယ်။ ဘုရားရှင်က ၎င်းသိမြင်တော်မူတဲ့တရားအား ပဉ္စဝဂ္ဂိငါးပါးကို တရားဦးအဖြစ် "ဓမ္မစက္ကပဝတ္တန" သုတ်တော်ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ၄၅နှစ်တာကာလပတ်လုံး ဒေသစာရီ လှည့်လည်ပြီး တရားဟောကြားခဲ့ရာမှာ အခြေခံဆောင်ပုဒ်က 'ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခါယ' ခေါ် အများ ကောင်းစားရေးနဲ့ အများချမ်းမြေ့ရေးဖြစ်ပါတယ်။ ဒီရည်ရွယ်ချက်က အခြေခံလူ့စရိုက်ထဲမှာပါဝင်တဲ့ မေတ္တာနဲ့ကရုဏာဖွံ့ဖြိုးရေးကို အားပေးတဲ့အတွက် ဗုဒ္ဓရဲ့လမ်းစဉ်ကို လူအများကြည်ညိုလက်ခံလာစေခဲ့ပါတယ်။ အကျိုးဆက်အဖြစ် ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ တောင်အာရှနဲ့ အရှေ့တောင်အာရှမှာ ပြန့်ပွားခဲ့ပြီးယခုအခါ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများသို့ ရောက်ရှိနေပါပြီ။ တင်ပြခဲ့တဲ့ ဗုဒ္ဓဆောင်ပုဒ်ဖြင့် စတင်ပေးသော ဓမ္မကိုယနေ့တိုင် လက်ဆင့်ကမ်းဟောကြား ပြန့်ပွားစေလျက်ရှိပါတယ်။ ဘဝကို ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း နေထိုင်ပြီး ထာဝရသုခရရှိအောင် ညွှန်ပြတဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမများဟာ ယခုအချိန်တိုင်အောင် အကျိုးထူး တန်ဖိုးရှိလှတာမို့ လူအပေါင်းအားဆွဲဆောင်နေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ နှစ်ပေါင်း၂၅၅၀နီးပါးတစ်လျှောက်မှာ နိမ့်တုံမြင့်တုံတွေကြုံခဲ့ရပေမယ့် ဆက်လက်ပြန့်ပွားနေဆဲပါ။ စိန်ခေါ်ချက်တွေ ကြားဖြတ်နောက်ယှက်မှုတွေ ရှိသော်လည်း လျင်မြန်စွာဘဲ ဆက်လက်ပြန့်ပွားတိုးတက်လျက်ရှိပါတယ်။ ဤကာလရှည်ကြီးတစ်လျှောက် ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားမှုနဲ့ ထိန်းသိမ်းထားရာမှာ ကြုံခဲ့ရတဲ့ ထင်ရှားသောအဆင့်များနဲ့ နည်းလမ်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အာဂုံဆောင်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားခြင်း

ပထမဆုံးကျွန်ုပ်တို့တွေ့ရမှာက မိဂဒါဝုန်တရားဦးဖြင့် စတင်ခဲ့တဲ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်ပွားမှုဟာ အာဂုံဆောင်တဲ့နည်းလမ်းနဲ့ဖြစ်ပြီး သီရိလင်္ကာမှာပြုလုပ်တဲ့ စတုတ္ထသံဂါယနာကျမှသာ ဗုဒ္ဓမုက္ခပါဠိတော်အားလုံးကိုစာအရေးအသားဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့တဲ့ အချိန်ထိဖြစ်ပါတယ်။ သည်လိုဓမ္မစာပေ ပေါ်လာလို့နှုတ်ဖြင့်ဆုံးမတာ၊ တရားဟောတာပြီးဆုံးသွားတယ်လို့ မဆိုလိုပါဘူး။ စတုတ္ထသံဂါယနာ မတိုင်မီအထိတော့ ပြောဆိုဟောကြားဆုံးမတာ အဓိကနည်းလမ်းပဲ။ သည်နည်းကယခုထိတိုင် ကိုယ့်အမြင်ကိုယ့်အယူအဆကိုသူတစ်ပါး သိရှိအောင်လုပ်ရာမှာ ထိရောက်တဲ့နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်နေဆဲပါပဲ။ အပြောစကားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုပြန့်ပွားစေရာမှာ ဗုဒ္ဓနဲ့သာဝကကြီးများ၊ ဘိက္ခုနဲ့ဘိက္ခုနီများ နဲ့ အစောဆုံးသံဂါယနာ သုံးခုတို့ဟာ အရေးပါတဲ့အခန်းမှ ပါဝင်ခဲ့ကြပါတယ်။

ဗုဒ္ဓနဲ့သာဝကကြီးများရဲ့အခန်းကဏ္ဍ

ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူများဟာ ထူးထူးခြားခြားစိန်ခေါ်ချက်များကို တွေ့ကြုံခဲ့ရကြောင်း အထက်မှာ တင်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားရေးဟာ မိဂဒါဝုန်တော(ယနေ့ခေတ်ဆာနတ်သ်)မှာ ဗုဒ္ဓက ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးပါးကို တရားဦးဟောကြားတော်မူခြင်းဖြင့် စတင်ခဲ့တာပါ။ ဓမ္မစကြာပဝတ္တနာခေါ် တရားဘီး ကိုလည်ပတ်စေခြင်း တရားတော်ဟာဗုဒ္ဓဘာသာ အဆောက်အအုံကြီးတစ်ခုလုံးရဲ့ အခြေခံအုတ်မြစ် ပါ။ သည်တရားတော်ကြောင့်ပဲ လူတွေကလောကီဒုက္ခကို သိရှိလာတယ်။ ဗုဒ္ဓကလူတို့ကို ဒုက္ခရဲ့အကြောင်းရင်းတရား၊ အစစ်မှန်ဆုံးချမ်းမြေ့မှုဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်နဲ့နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းလမ်းကိုသိ ရှိစေပါတယ်။ ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးပါးက ဗုဒ္ဓရဲ့လမ်းစဉ်ကို မြတ်နိုးလက်ခံလို့ သာဝကအဖြစ်လက်ခံတော်မူရန် ပန်ကြားကြတယ်။ သည်နောက်မှာ ဗုဒ္ဓဟာပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်သည်အထိ ၄၅နှစ်တိုင်တိုင် တရားဒေသနာများ ဟောကြားတော်မူသွားပါတယ်။

အဲဒီကာလတစ်လျှောက်မှာ ဗုဒ္ဓကြုံတွေ့ခဲ့ရတဲ့ ပြဿနာများကတော့ ကဲ့ရဲ့ရွဲတ်ချတဲ့စကားတွေ၊ သူ့အကျင့်သီလအပေါ် မဟုတ်မမှန်စွပ်စွဲချက်တွေအပြင် အသက်ဘေးလုပ်ကြံမှုများ ပင်ပါဝင်ပါတယ်။ ဒီစိန်ခေါ်ချက်များကို ဗုဒ္ဓကသူရဲ့မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ စိတ်ထားမပျက်စေရဘဲ ကျော်လွှားနိုင်ခဲ့ပါတယ်။

ထို့ပြင်ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်များကို ဟောကြားရာမှာ အသုံးပြုမဲ့ ဘာသာစကားရွေးချယ်မှုဟာလဲ စိန်ခေါ်ချက်ဖြစ်နေတာကို ဗုဒ္ဓနှင့်တကွပြည်သူတိုင်းသားအများထုရဲ့ ဘာသာစကားဖြစ်တဲ့ သကါယနိရုတ္တိ Sakāya niruttī ဖြင့် ဟောကြားခြင်းနဲ့ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီဘာသာစကားနဲ့ပတ်သက်လို့ ပညာရှင်များ အငြင်းပွားနေဆဲဖြစ်ပြီး အချို့က အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် အမျိုးမျိုးဖွင့်ဆိုခဲ့ပေမဲ့ ယေဘုယျအားဖြင့်ကတော့ ဒီဘာသာစကားဟာ အဲဒီခေတ်ကလူအများနားလည်တဲ့ ဘာသာစကားဖြစ်ပါတယ်။ ဓမ္မကို သွန်သင်ပြန့်ပွားစေရာမှာ ဆန်း(ဝေဒသက္ကတ)ဘာသာစကားသုံးစွဲဘို့ ညီနောင်နှစ်ဦးက လျှောက်ထားပေမယ့် ပယ်ချခဲ့ပါတယ်။ မသိနားမလည်သူများက ပုတ်ခတ်ဝေဖန်ကြပေမဲ့ ဗုဒ္ဓကဇြဟ္မဝိဟာရတရား ကျင့်သုံးကာ မှန်ကန်သော သာသနာပြုအလုပ်ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟာ သူ့ရဲ့ လမ်းစဉ်က မသွေဖည်ဘဲ ဒုက္ခနဲ့မကင်းတဲ့လူအပေါင်း အပေါ်မေတ္တာကရုဏာထားရှိတော်မူပါတယ်။

မှတ်သားသင့်တဲ့ အချက်တစ်ခုက ဗုဒ္ဓဟာလူတွေမတောင်းပန်ဘဲ ဘယ်တော့မှတရားမဟောခဲ့ပါဘူး။ သူ့အမြင်သို့မဟုတ် ဓမ္မကိုအတင်းမဟောဘဲ စိစစ်စမ်းသပ်မှုဖြင့်သာ လက်ခံလိုက်နာစေပါတယ်။ နာကြားသူများက ဓမ္မကိုပိုမိုသိရှိချင်စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာအောင် နှိုးဆွပေးတယ်။ ကြောင်းကျိုးဆင်ခြင်၊

ငြင်းချက်ထုတ်တဲ့နည်းဖြင့် ရှင်းပြတယ်။ ဗုဒ္ဓက တရားတော်ကို လူများအလွယ်တကူနားလည်အောင် ဥပမာအလင်္ကာများနဲ့ ရှင်းလင်းရိုးစင်းတဲ့ စကားအသုံးအနှုန်းနဲ့ ဟောကြားတယ်။ နားလည်ဘို့ ခက်ခဲတဲ့ နည်း မသုံးစွဲပါဘူး။ သူရှင်းလင်းဟောကြားထားတဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းအတိုင်း လျှောက်လမ်းမယ်ဆိုလျှင် သူညွှန်ပြတဲ့ပန်းတိုင်သို့ မည်သူမဆိုရောက်ရှိနိုင်ကြောင်း မိန့်တော်မူပါတယ်။ ဗုဒ္ဓက တိကျပြတ်စွာ ဟောကြားတော်မူရုံသာမက နာကြားသူရဲ့စိတ်ဓါတ်အခံ အဆင့်အတန်း၊ ယုံကြည်ချက်များနဲ့ သက်မွေးအလုပ်အကိုင်နဲ့ လိုက်လျောညီထွေရှိအောင်ဂရုစိုက်ပါတယ်။ သူ့တရားတော်ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ရှင်းလင်းပြဘို့ ဝန်မလေးပါဘူး။ သူသွန်သင်တဲ့ဓမ္မဟာ ပညာပေး၊ အသိပညာပေးတဲ့အပြင် လက်တွေ့ကျပါတယ်။ ဘဝမှာငြိမ်းချမ်းရေးရရှိအောင် ရိုးရာအရ ပူဇော်တဲ့ထုံးဓလေ့များမကျင့်သုံးစေဘဲ အမှားရှောင်ကာ အမှန်ဆောင်ရန် သွန်သင်တော်မူတယ်။ သူ့တရားတော်များရဲ့ အနှစ်ချုပ်ကိုအောက်ပါဂါထာမှ ထုတ်ယူနိုင်တာထင်ရှားပါတယ်။

"သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ၊
သစိတ္တပရိယောဒပနံ ဧတံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ"

ဒီဂါထာကလေးဟာ ကိုယ်ကျင့်တရားတန်ဖိုးများကို ဖွဲ့ဖြိုးစေပြီးဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ အနှစ်ချုပ်လို့ယူဆနိုင်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓကသူသွန်သင်တဲ့ ဓမ္မရဲ့အမှန်တရားနဲ့ အလုံးစုံလွှမ်းခြုံမှုကို သက်သေထူရန် တရားနာကြားသူများအား တိုက်တွန်းတော်မူတယ်။

ဓမ္မပြန့်ပွားရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍သံဃာတို့၏အခန်းကဏ္ဍ

သံဃာအစုအဖွဲ့တည်ထောင်ပြီး ဆက်လက်တိုးချဲ့ကာ ဓမ္မပြန့်ပွားရေး ဆောင်ရွက်ဘို့ခွင့်ပြုလိုက်ခြင်းဟာ အဆင့်သစ်တစ်ခုကို စတင်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ သံဃာအဖွဲ့အစည်းဟာ ပဉ္စဝဂ္ဂီများထံမှာ အခြေပြု၍ ကျယ်ပြန့်လာခဲ့တာဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့သိရှိထားကြပါပြီ။ အချိန်ရလာတော့ ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်များပြန့်ပွားစေရန် သံဃာတော်များ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရရှိလာတယ်။ သည်လိုနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ လျင်မြန်စွာဘဲအိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းမှာ အနံ့အပြားပြန့်ပွားသွားပါတော့တယ်။ တစ်ဘက်ကလည်း သံဃာတွေ တိုးပွားအောင် အားပေးလိုက်တာပဲ။ သံဃာတော်များဟာဓမ္မရဲ့ အကျိုးထိရောက်မှုကို ကြားသိလာ၊ သဘောပေါက်လာတော့ ဘဝဒုက္ခမှလွတ်မြောက်ရေးအတွက် ဗုဒ္ဓလမ်းစဉ်အတိုင်းလျှောက်လှမ်းရေး ရည်ရွယ်ချက် တစ်ခုတည်းဖြင့် သံဃာအစုအဖွဲ့သို့ ဝင်ရောက်ကြခဲ့ပါတယ်။ စောစောပိုင်းမှာ ၎င်းတို့လှည့်လည် ဆွမ်းခံခွင့်ပြုထားသော်လည်း တရားတော်ကိုပြန်လည် ဟောကြားခွင့်မရရှိကြပါ။ လူတို့ကရဟန်းရဲ့ ရိုးစင်းသောနေထိုင်မှုနဲ့အကျင့်သိက္ခာကို စိတ်ဝင်စားလာတော့ တရားတော်နာယူရန် သံဃာများနောက် လိုက်ပါလာကြပြီး မြတ်စွာဘုရားထံ တရားနာကြားရန်ဆည်းကပ်လာကြတယ်။ ဗုဒ္ဓကထိုလူများ တောင်းပန်တဲ့အတိုင်း ရဟန်းဘောင်ဝင်ခွင့်ပေးတန်ပေး၊ ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာအဖြစ်လက်ခံတန် လက်ခံဆောင်ရွက်ပေးပါတယ်။ စောစောပိုင်းမှာ သံဃာတော်များက လူပုဂ္ဂိုလ်အား ရဟန်းဘောင်သို့ သွတ်သွင်းပေးခွင့်မရှိလို့ အခက်အခဲများပေါ်ပေါက်ကြောင်း သိရတဲ့အခါ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခွင့်ကို စည်းကမ်းချက်များနှင့်တကွ ဗုဒ္ဓကခွင့်ပြုတော်မူလိုက်ပါတယ်။ စည်းကမ်းချက်များကတော့ သံဃာလောင်းလျှာဟာ လူ့ဘောင်ကို အပြီးအပိုင် စွန့်လွှတ်ရမယ်၊ သရဏဂုံတည်ရမယ်၊ ဆံမုတ်ဆိတ်ပယ်စွန့်ရမယ် တို့ဖြစ်ပါတယ်။

သံဃာတော်တို့ဟာ ခွင့်ပြုချက်ရရှိလို့ ဇမ္ဗုဒ္ဝီပဒေသအသီးသီးသို့ ဖြန့်ကျက်ထွက်ခွာပြီးနောက် ဗုဒ္ဓချမှတ်တော်မူတဲ့ လမ်းညွှန်မှုအတိုင်း ပြည်သူများကိုတရားဟော ကြပါတယ်။ သည်ဖြစ်ပေါ်မှု ဟာ အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာလျင်မြန်စွာ ပျံ့နှံ့ဖို့စေဘို့ လမ်းပွင့်သွားစေပါတယ်။ အစတုံးက ဆိုလျှင်

ဘိက္ခုသို့မဟုတ် ဘိက္ခုနီဖြစ်လိုတဲ့ သူတစ်ဦးဟာဗုဒ္ဓရှိရာကို လာရောက်ရလို့ အချိန်ကုန်ခဲ့ရပါတယ်။ အခုတော့ ဗုဒ္ဓရဲ့သာဝကများဟာ ပြဿနာများတွေကြုံပေမယ့် ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင်ရဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ရရှိထားကြပြီ။ ပြဿနာတွေကြုံရလျှင် ဗုဒ္ဓကဖြေရှင်းပြဋ္ဌာန်းခြင်း ပြုလုပ်တော်မူပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဝစနကို နူတ်စကားဖြင့် ထိန်းသိမ်းရာ၌ သံဃာတော်တို့၏ အခန်းကဏ္ဍ သို့မဟုတ် သံဂါယနာများဖြင့် ဗုဒ္ဓဓမ္မပြန့်ပွားစေခြင်း

တရားစစ်တရားမှန်မှာပါရှိတဲ့ လွတ်မြောက်ရေးလမ်းကို ဗုဒ္ဓကရှာကြံတွေ့ရှိတော်မူခြင်းရဲ့ အကျိုးဆက်အဖြစ် တိပိဋကပါဠိတော်များနှင့်တကွဆက်စပ်နေသော စာပေများတည်ရှိနေတာဖြစ်ပါတယ်။ သည်လမ်းကလျှောက်လှမ်းသူအား ချမ်းမြေ့သာယာတဲ့ ဘဝရရှိစေပါတယ်။ ခေတ်အဆက်ဆက် ဆရာတော်ကြီးများရဲ့ အသိစိတ်ဖြင့် စုပေါင်းအားထုတ်မှုအကျိုးကြောင့် မျိုးဆက်သစ်များအတွက် စစ်မှန်တဲ့ ဗုဒ္ဓတရားတော်များ သည်နေ့သည်ခေတ်ထိ ရှိနေတာကျွန်ုပ်တို့အတို့ အင်မတန်ကံကောင်းပါတယ်။

ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ပြီးနောက် ဓမ္မထိန်းသိမ်းမှုဆိုတာ ဓမ္မကိုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ဖို့ မဟုတ်ဘဲ ဒုက္ခနယ်မှသတ္တဝါတွေရဲ့အကျိုး၊ အထူးသဖြင့် လူသားထုကြီးတစ်ရပ်လုံးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဖြစ်ပါတယ်။ သည်ကိစ္စမှာ ဓမ္မကိုသံဃာတော်များက အာဂုံဆောင်ရွတ်ဆို သရဇ္ဈာယ်ခြင်းဟာ အလွန်အရေးပါလှပါတယ်။ မှတ်သားဖွယ်ထူးခြားချက်က ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်များဟာ နူတ်စကားဖြင့် တည်ရှိခဲ့ပြီး သည်အစဉ်အလာ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာပြီးမှ စာပေကျမ်းဂန်စာအုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာခြင်းပါပဲ။ ကျွန်ုပ်တို့ သိရှိပြီးဖြစ်တဲ့ အတိုင်းဗုဒ္ဓကဟောကြားတော်မူတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် နာကြားတဲ့ သံဃာတော်တို့က သူတို့မှတ်ဉာဏ်ထဲမှာ စာတစ်လုံးစီအတိအကျ အလွတ်ကျက်မှတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ သည်နည်းနဲ့ ဗုဒ္ဓဝစနကို အတိအကျထိန်းသိမ်းနိုင်ကာ နူတ်ရွတ်ဆိုမှုဖြင့် ဆရာမှတပည့်သို့ လက်ဆင့်ကမ်းခဲ့ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓထံတရားနာခဲ့သူ တစ်ချို့ဟာရဟန္တာတွေဖြစ်လို့ တန်ခိုးကြီးပါတယ်။ ကိလေသာများကင်းရှင်းလို့ တရားတော်များကို နောင်လာနောက်သားများအတွက် မှန်မှန်ကန်ကန် ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်စွမ်းရှိကြတယ်။ ရဟန္တာမဖြစ်သေးဘဲ ရှေ့သုံးဆင့် မဂ် ဖိုလ်ဆိုက်ပြီးသူများတောင် ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်ကို စိတ်ထဲမှာ ကောင်းစွာမှတ်သား ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်းရှိကြတယ်။ သည်လိုရဟန်းတစ်ပါးကတော့ ဗုဒ္ဓဘဝသက်တမ်း နောက်ဆုံး၂၅-နှစ်တစ်လျှောက်မှာ အနီးကပ်အလုပ်အကျွေးပြုခဲ့သူ အရှင်အာနန္ဒာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရှင် အာနန္ဒာဟာ ဉာဏ်ထက်မြက်ပြီး ကြားသမျှကိုမှတ်မိနိုင်စွမ်းရှိတယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားခဲ့တဲ့ တရားအားလုံးကို သူ့ကိုပြန်ဟောပေးဖို့တောင်းဆိုချက်အတိုင်း မြတ်စွာဘုရားဟာသူဟောသမျှတရားများကို အရှင်အာနန္ဒာကို ပြန်ဟောပြပါတယ်။ အရှင်အာနန္ဒာဟာ ရဟန္တာမဖြစ်သေးပေမယ့် ဗုဒ္ဓရဲ့တရားစကားအားလုံး တစ်လုံးမကျန် အတိအကျ မှတ်သားထားပြီးတော့ ရဟန်း၊ ဘိက္ခုနီနဲ့လူပုဂ္ဂိုလ်များကို ပြန်လည်ဟောပြပါတယ်၊ သည်လိုပါရမီရှင် ဘိက္ခုရဟန်းများရဲ့ စုပေါင်းအားထုတ်မှုကြောင့် ဗုဒ္ဓဓမ္မနဲ့ ဝိနယတရားတော်များ မူရင်းမပျက် ကျန်ရှိနေပါတယ်။

ဥပုသ်ပြုပွဲ ပြုလုပ်ခြင်းဟာ တရားတော်များကို သရဇ္ဈာယ်ဘို့နဲ့ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ဘို့ (အထူးသဖြင့် ဝိနည်းတော်များ)များစွာ အထောက်အကူဖြစ်စေပါတယ်။ ထို့အတူပဲ ဝါတွင်းကာလ၌ ရဟန်းတော်များ ဝါဆိုသီတင်းသုံးရင်း တရားတော်ကို ဆင်ခြင်ပွားများမှုဟာ ဓမ္မတရားတော်ကို မှတ်ဉာဏ်ဖြင့် မှတ်သားကြရသဖြင့် တရားတော်များကို ထိန်းသိမ်းရာမှာ အထောက်အကူဖြစ်ပါတယ်။

ဓမ္မကို ထိန်းသိမ်းထားရာ၌ သံဂါယနာများ၏ အခန်းကဏ္ဍ

ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် ရဟန္တာမထေရ်မြတ်များက ဓမ္မကို စုပေါင်းစည်းဝေးရွတ်ဆိုကာ သံဂါယနာများတင်ခဲ့ကြပါတယ်။ သည်လိုရွတ်ဆိုခြင်းဟာ ဓမ္မပြန့်ပွားရေးသာမက မူရင်းအတိုင်း ထိန်းသိမ်းမှုမှာ ပို၍ပင် ထိရောက်တဲ့အခန်းကဏ္ဍကပါဝင်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ သိရှိထားပြီးဖြစ်တဲ့ အတိုင်း ဗုဒ္ဓက သူမရှိတော့ရင် သံဃာတွေစုဝေးပြီး သူသွန်သင်ခဲ့တဲ့အတိုင်း စုပေါင်းရွတ်ဆိုရန် လိုအပ်ကြောင်း သံဃာများကို မှာကြားခဲ့တယ်။ အဲဒီညွှန်ကြားချက်နဲ့အညီ ထေရ်ကြီးများက ပထမသံဂါယနာ ခေါ်ယူခဲ့ပါတယ်၊ ဤသံဂါယနာမှာ ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်များကို စနစ်ကျသေချာအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ ဒုတိယအဆင့်အနေနဲ့ ဗုဒ္ဓသာသနာပြန့်ပွားရေးကို ဆောင်ရွက်ကြပါတယ်။ နောက်ပိုင်းကာလများမှာ သံဂါယနာတင်ပွဲများ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ပထမဆုံး သံဂါယနာသုံးခုမှာ သီးခြားကိစ္စရပ်များ ရှိကြပေမယ့် သံဂါယနာရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်စင်စစ်မှာ ၄၅၀ပါတ်လုံး ဗုဒ္ဓဟောကြားခဲ့တဲ့ ဒါမှမဟုတ် သူအတည်ပြုထားတဲ့ တရားတော်အားလုံးကို အစစ်အမှန်အတိုင်းဖြစ်စေဘို့နဲ့ စုစည်းခြင်း၊ အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်းပြုလုပ်ဘို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဓမ္မတရားတော်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အငြင်းပွားစရာ ပြဿနာ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် သံဂါယနာခေါ်ယူပါတယ်။ ပထမသံဂါယနာမှ ဓမ္မဟာမူရင်းစစ်မှန်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုထားပါပြီ။ သံဃာတော်များ သန့်ရှင်းစစ်မှန်ရေးအတွက်လည်း အားထုတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ တတိယသံဂါယနာဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းမှာ ကြီးကျယ်တဲ့ခေတ်တစ်ခုပါ၊ ခေတ်ပြိုင်သံဃာတော်များ ကြုံနေရတဲ့ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းပေးရုံ၊ လက်ရှိတိပိဋကတ်တော်၊ အထူးသဖြင့် အဘိဓမ္မာရဲ့ ပုံစံအသွင်ကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ရုံသာမက တောင်အာရှ တစ်ခွင်လုံးနီးပါးမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အဓိက ကိုးကွယ်မှုဘာသာ ဖြစ်လာအောင် လုပ်ပေးခဲ့ပါတယ်။ ဘီစီ ၂၆၁ခုလောက်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည် ကိုးကွယ်သူအာသောကမင်းကြီးဟာ တတိယသံဂါယနာရဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း ကိုးတိုင်းကိုးဌာသို့ ဓမ္မနဲ့ ဝိနယကျမ်းကျင်သူ ဓမ္မဒူတ သာသနာပြုများစေလွှတ်ပါတယ်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်တကွ ၎င်းတို့ ကြွချီတော်မူရာ ဌာနများကို ဇယားဖြင့် ပြုစုတင်ပြထားပါတယ်။

စဉ်	သာသနာပြုဌာန	သွားရောက်ရာဌာန	မှတ်ချက်
၁။	အရှင်မဇ္ဈန္တိကမထေရ်	ကသ္မီရနှင့်ဂန္ဓာရ	
၂။	အရှင်မဟာဒေဝ	မဟိံသကမဏ္ဍလ	မိုင်းဆိုး
၃။	အရှင်ရက္ခိတ	ဝနဝါသ	အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းမှ မြောက် ကနာရခရိုင်
၄။	အရှင်ယောနကဓမ္မရက္ခိတ	အပရန္တက	မြောက် ဂုဇ္ဇရတ် ကသိရဝါ၊ ကတ်ချ်နှင့် ဆင်း
၅။	အရှင်မဟာဓမ္မရက္ခိတ	မဟာရဋ္ဌ	မဟာရတ်ရှ်တြ
၆။	အရှင်မဟာရက္ခိတ	ယောနကလောက	အိုင်အိုနီးယား၊ ဘက်တြီယနှင့် ခေါမတိုင်း
၇။	အရှင်မဇ္ဈိမ	ဟိမဝန္တာ	ဟိမာလယတောင်တန်းနှင့် ကပ်လျက်သားဒေသ

၈။ အရှင်သောဏနှင့်အရှင်ဥတ္တရ သုဝဏ္ဏဘူမိ မြန်မာ

၉။ အရှင်မဟိန္ဒ၊ အရှင်သမ္ဗလ၊

အရှင်ဣဒ္ဓိယ၊ ဥတ္တိယနှင့် ဘဒ္ဒသာလ တမ္ဗပဏ္ဏိ သီရိလင်္ကာ

ဓမ္မဒူတများဖြင့် တရားတော်ကို ပြန့်ပွားစေခြင်း

ဓမ္မဒူတခရီးများစေလွှတ်ခြင်းဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းမှာ အကြီးအကျယ်အောင်မြင်ပါတယ်။ တရားဟောပြောခြင်း အောင်မြင်သလို အချိန်ရလာသည်နှင့်အမျှ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားပြည်သူများကို မြင့်မြတ်လာစေပြီး သူတို့ရဲ့ လူမှုဘဝနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအပေါ် သြဇာညောင်းလာပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဝစနဖြစ်တဲ့ ဓမ္မတွေ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်သို့ ပျံ့နှံ့သွားတာနဲ့အမျှ အိန္ဒိယအား ကမ္ဘာဆရာကြီး VISVAGURU အဖြစ် ကျော်ကြားစေခဲ့ပါတယ်။

မောရိယဘုရင် အာသောက က သူ့ရဲ့သားတော် မဟိန္ဒနှင့် အဖွဲ့အား သာသနာပြုခရီးတစ်ခု အဖြစ် ထွက်စေခဲ့တာကြောင့် သီရိလင်္ကာသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာရောက်ရှိပြီး တစ်ကျွန်းလုံး ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံ ဖြစ်သွားခဲ့ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားမှုမှာ သီရိလင်္ကာဘုရင် ဒေဝါနံပိယတိဿ (ဘီစီ ၂၄၇–၂၀၇)က အရေးပါတဲ့ အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့တယ်။ ဒီဘုရင်က ဦးဆောင်သူ မဟိန္ဒ၊ ဣဒ္ဓိယ၊ ဥတ္တိယစတဲ့ သာသနာပြုများကို နွေးထွေးစွာ ကြိုဆိုကြောင်းဖြင့် အစဉ်အလာ လက်ခံထားကြပါတယ်။ သီရိလင်္ကာ ကျွန်းပြည်သူများနှင့် ဘုရင်က လေးနက်မြင့်မြတ်တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို လိုလိုလားလား လက်ခံခြင်းဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းအဖို့ အဆင့်သစ်တစ်ရပ် စတင်ရန်အကြောင်း ဖြစ်သွားပါတော့တယ်။ တစ်ချိတည်း ပြည်သူ သန်းနှင့်ချီ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်သွားပြီး များစွာသောလူတို့ သာသနာ့ဘောင်ဝင်ကြတယ်။ သာသနာပြုအဖွဲ့မှာ ပါလာတဲ့ အာသောကရဲ့သမီးတော် သဃ်မိတ္တာက ထိုကျွန်းမှာ ဘိက္ခုနီသာသနာ တည်ထောင်ပေးဖို့ တောင်းပန်ခံရပါတယ်။ အနုရာဓပုရမှာ မဟာဝိဟာရကျောင်းတော်တစ်ခုကို တည်ဆောက်ပြီးတော့ ပိဋ္ဌကသုံးပုံကို သင်ကြားလေ့လာခြင်းပြုလုပ်ကြပါတယ်။ အရှင်မဟိန္ဒက တိပိဋ္ဌကကို ယူဆောင်လာတယ်လို့ ဆိုပေမယ့် နှုတ်တိုက်အနေနဲ့ပါ။ (ဘီစီ ၁၀၁–၇၇သို့မဟုတ် ၈၈–၄၆) သီရိလင်္ကာ ဘုရင် ဝဋ္ဋဂါမဏိအဘယ လက်ထက်တော်အတွင်း စတုတ္ထသံဂါယနာတင်တော့ ပိဋ္ဌကသုံးပုံကို စာပေ အက္ခရာတင်ခဲ့ကြပါတယ်၊ ပိဋ္ဌကသုံးပုံနှင့်တကွ အဋ္ဌကထာများကို ပေထက်အက္ခရာတင်ပြီး နောက်အကြိမ်တစ်ရာမက စစ်ဆေးခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အဋ္ဌကထာများဟာ အရှင်မဟိန္ဒနဲ့အတူ ပါလာတယ်လို့ ယုံကြည်ရပြီး သီရိလင်္ကာရဲ့ ဘာသာစကား (ဆင်ဟာလီ)နဲ့ ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့တယ်။ ဒီဘာသာမှပဲ ထင်ရှားတဲ့ အဋ္ဌကထာဆရာ ဗုဒ္ဓဃောသက အဋ္ဌကထာတစ်ရပ်လုံးကို မူရင်းဘာသာသို့ ထပ်မံပြန်ဆိုပြန်တယ်။ ဗုဒ္ဓဃောသ ပြုစုတဲ့ကျမ်းအမျိုးမျိုးထဲမှာ တွေ့ရတာက မဟာအဋ္ဌကထာကျမ်းများ၊ မဟာပစ္စရီ၊ ကုရုန္ဒီ(သို့မဟုတ်) ကုရုန္ဒီယ၊ အန္ဓကဋ္ဌကထာ၊ သံခေပဋ္ဌကထာ၊ အာဂမဋ္ဌကထာနဲ့ အာစရိယာနံ သမနုတ္တကထာများဖြစ်ကြပါတယ်။ သည်တော့ ဗုဒ္ဓဃောသရဲ့ အဋ္ဌကထာများဟာ ဆင်ဟာလီဘာသာအဋ္ဌကထာများရဲ့ အနှစ်သာရအပေါ် အနည်းနှင့်အများ အခြေခံထားပုံပေါ်ပေါက်ပါတယ်။ ဒီအချက်တွေက သီရိလင်္ကာဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့မူလဟောကြားချက်များကို ထိန်းသိမ်းရုံကမ ဗုဒ္ဓစာပေ ကျမ်းဂန်သစ်များကို ပြုစုဖန်တီးပေးခဲ့တယ်ဆိုတာ ထင်ရှားစေပါတယ်၊ ဒီဆောင်ရွက်ချက်တွေမှာ မဟာဝိဟာရနဲ့ ဥတ္တရဝိဟာရတို့ ရှေ့တန်းက ပါဝင်ခဲ့တယ်။ မဟာဝိဟာရရဲ့ ရှေးထုံးအတိုင်း ဗုဒ္ဓဃောသက အဋ္ဌကထာ အသွင်ပုံစံအမျိုးမျိုးပြုစုခဲ့တာကို ညွှန်ပြနေတဲ့ ဂါထာများကတော့–

"တေသံ ပါမောဒ္ဓကရဏံ သုဝိသုဒ္ဓိနိစ္ဆယံ
မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဒေသနာနယနိဿိတံ
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဘာသိဿံ၊ တံ မေ သက္ကစ္စ ဘာသတော
ဝိသုဒ္ဓိကာမာ သဗ္ဗေပိ၊ နိသာမယထ သာဓဝေါတိ"

သီရိလင်္ကာမှာ ဗုဒ္ဓသာသနာထွန်းကားပြန့်ပွားခဲ့ပြီးနောက် ပါဠိဘာသာစကားရဲ့ လက်တက်ခွဲများဖြစ်ကြတဲ့ သဒ္ဒါ၊ ကဗျာဖွဲ့နည်း၊ ကာလစဉ်သမိုင်းများကို ရေးသားပြုစုခဲ့လို့ ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေကို အလွယ်တကူ နားလည်စေရုံမက ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ သံဃအစုအဖွဲ့ရဲ့ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုများကို သိရှိခွင့်ရခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓသာသနာ ပြန့်ပွားရေးမှာ သီရိလင်္ကာကကြီးမားတဲ့ အခန်းကဏ္ဍမှာ ပါဝင်လျှက်ရှိနေပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဃောသ၊ ဗုဒ္ဓဒတ္တ၊ ဓမ္မပါလ၊ အနုရုဒ္ဓါ၊ ကစ္စာန၊ မဟာကဿပ တို့ကဲ့သို့သော ထင်ရှားကျော်ကြားတဲ့ အဋ္ဌကထာဆရာကြီးများ ပေါ်ထွန်းခဲ့ခြင်းဟာ ပါဠိတော်နဲ့ ပါဠိဘာသာစကား ဖွံ့ဖြိုးမှုမှာ နောက်ထပ် အဆင့်တစ်ခုပါပဲ။ ဒီဆရာကြီးများ ပြုစုတဲ့စာအုပ်များကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့တစ်တွေ လွယ်ကူရှင်းလင်းတဲ့ အရေးအသားနဲ့ ရေးထားတဲ့ ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေကို ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ကြပါတယ်။ အချို့ကျမ်းဂန်များဆိုလျှင် အလွန်အရေးပါပြောင်မြောက်တာမို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအကြားမှာ အလွန်မြတ်နိုး လေးစားကြပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဃောသပြုစုတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ စွယ်စုံကျမ်းတစ်ခုအဖြစ် ယူဆကြပါတယ်။

အရေးအသားအစဉ်အလာ

ပေရွက်၊ ကျောက်တိုင် ကျောက်ပြားနှင့် လိုဏ်ဂူစာ၊ ပန်းချီ၊ အနုပညာ၊ စာအုပ်၊ ဒေသန္တရဘာသာပြန်ဆိုမှုနှင့် အကွရာဖလှယ်ရေးသားချက်များ

ကနဦးမှာ ဓမ္မကို တစ်ယောက်မှ တစ်ယောက်သို့ နှုတ်စကားဖြင့် လက်ဆင့်ကမ်းခဲ့ပါတယ်။ ရှေးရှေးကရဟန်းအများအပြားဟာ ပိဋကစာပေတစ်ရပ်လုံးကို အလွတ်ကျက်မှတ်ထားနိုင်စွမ်းရှိကြတယ်။ ဤအချက်ကို သံဂါယနာပွဲများက သက်သေထူလျှက်ရှိပါတယ်။ အရှင်အာနန္ဒက ဓမ္မတစ်ရပ်လုံးကိုလည်းကောင်း၊ အရှင်ဥပါလိကဝိနည်းတော်ကိုလည်းကောင်း အလွတ်ရွတ်ဆိုတော်မူနိုင်တာ သံသယရှိစရာမရှိပါဘူး၊ ပါဠိတော်ကျမ်းဂန်များမှာ အထင်အရှားတွေ့ရှိရတဲ့ သုတ္တန်ကြီး၊ အဘိဓမ္မာကဆိုတဲ့ စကားလုံးများကလည်း သက်သေထူလျှက်ရှိပါတယ်။

စာအရေးအသားအဖြစ် ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားပုံတွေ့ရတာကတော့ မောရိယဘုရင်အာသောကလက်ထက်မှာ ကျောက်ပြားပေါ်၊ ကျောက်ဂူနံရံပေါ်ရေးသားထုထွင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဓိန့်တော်ပြန်တမ်းကျောက်စာများလည်းပါဝင်တယ်။ တိပိဋကကို အက္ခရာမတင်နိုင်မီအထိကတော့ ဓမ္မကို နှုတ်စကားဖြင့် ပြန့်ပွားစေ ခဲ့ပါတယ်။ သီရိလင်္ကာမှာ ကျင်းပတဲ့ စတုတ္ထသံဂါယနာဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို စာပေအရေးအသား အနေနဲ့ ပြန့်ပွားစေမှုမှာ အဓိကအခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ ပိုမိုထိရောက်စွာနားလည် အကဲဖြတ်နိုင်အောင် ထိုသံဂါယနာ စီစဉ်ဆင်နွှဲကျင်းပခဲ့ပုံကို လေ့လာသင့်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားရေးအတွက် စတုတ္ထသံဂါယနာ၏အခန်းကဏ္ဍ

ဘီစီ ၂၉၃ခုနှစ်ခန့်မှာ စတုတ္ထသံဂါယနာကို သီရိလင်္ကာ၌ ဘုရင်ဝဋ္ဋဂါမဏိရဲ့ ကြည်ဖြူစွာလိုက်လျောချက်ဖြင့် ဆင်ယင်ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ မြင့်မြတ်တဲ့ရည်ရွယ်ချက်မှာ တိပိဋကတစ်ရပ်လုံးကို စာပေအက္ခရာတင်ဘို့ဖြစ်ပါတယ်။ အရှင်မဟိန္ဒနှင့်အဖွဲ့ရောက်ရှိချိန်ကတော့ ပိဋကတ်တော်တစ်ရပ်လုံးကို မှတ်မိအောင် ကျက်မှတ်ထားနိုင်ခဲ့ကြတယ်။ သံဂါယနာတင်ရာမှာ အရှင်မဟာရက္ခိတကဦးဆောင်ပြီး ရဟန်းငါးရာက ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ကို ရွတ်ဆိုကာ ပေထက်အက္ခရာတင်ကြပါတယ်။ နေရာကတော့ ယနေ့ မာတလေမြို့အနီးရှိ အာလောကလိုဏ်ဂူဖြစ်ပါတယ်။ သံဂါယနာရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်းပဲ ဗုဒ္ဓဝစနသို့မဟုတ် ဓမ္မဖြစ်တဲ့တိပိဋကတစ်ရပ်လုံးကို စစ်မှန်စွာ စာအရေးအသားအဖြစ် ပြောင်းနိုင်ခဲ့တော့ နောင်လာမယ့်မျိုးဆက်သစ်တွေအတွက် အကျိုးထူးဖြစ်ပါတယ်။ စတုတ္ထသံဂါယနာနောက်ပိုင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားရေးကို စာအရေးအသားဖြင့် စတင်ပြုလုပ်နိုင်ပြီဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပဋ္ဌမနှင့် ဆဋ္ဌသံဂါယနာများ၏ အခန်းကဏ္ဍ

ပဋ္ဌမသံဂါယနာကို မြန်မာနိုင်ငံမန္တလေးမြို့တော်၌ အေဒီ ၁၈၇၁ခုနှစ်မှာ ပြုလုပ်ပါတယ်။ အဓိကရည်မှန်းချက်နဲ့ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဗုဒ္ဓတရားတော်အားလုံးကို အသေးစိတ်စစ်ဆေးကာ ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ထားခြင်း၊ တလွဲရေးသားထားခြင်း၊ ပယ်ထားခြင်းများရှိ၊ မရှိ စိစစ်ရန်ဖြစ်ပါတယ်။ ကြီးမှူးတဲ့ မဟာထေရ်ဆရာတော်ကြီးများကတော့ အရှင်ဇာဂရာဘိဝံသ၊ အရှင်နရိန္ဒာဘိဓဇနဲ့ အရှင်သုမင်္ဂလသာမိတို့ဖြစ်ကြပါတယ်။ ပါဝင်ထမ်းရွက်သူ သံဃာ ၂၄၀၀ ခန့်ရှိပြီး ဓမ္မရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်မှု အချိန်ငါးလကြာမြင့်ခဲ့ပါတယ်။ သံဂါယနာတင်ပြီးတဲ့နောက် အတည်ပြုထားတဲ့ တိပိဋကတစ်ရပ်လုံးကို စကျင်ကျောက်ပြားများပေါ်၌ ထွင်းထုရေးသားပြီး မန္တလေးတောင်ခြေကုသိုလ်တော်ဘုရားဝင်းအတွင်းရှိ ကျောင်းဆောင်ငယ်ကလေးများမှာထားရှိခဲ့ပြီး ယနေ့တိုင် ကမ္ဘာအကြီးဆုံးစာအုပ်အဖြစ် ကျော်ကြားနေပါတယ်။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာကို ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေမှာ ၁၉၅၄ခုနှစ်အတွင်း ကျင်းပပြုလုပ်ပါတယ်။ ထိုစဉ်က ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုတက်ကြွစွာ ဦးစီးဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့ရဲ့စီစဉ်မှုနဲ့ ပထမသံဂါယနာတင်ပွဲကျင်းပခဲ့တဲ့ သတ္တပဏ္ဏိဂူနဲ့ တူတဲ့ဂူတစ်ခု(မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူ)ကို တည်ဆောက်ခဲ့တယ်။ ၁၉၅၄ခုနှစ်၊ မေလ(၁၇)ရက်မှာ စတင်ကျင်းပတဲ့ ဆဋ္ဌသံဂါယနာဟာ ယခင်သံဂါယနာများလိုပဲ စစ်မှန်တဲ့ ဓမ္မနဲ့ ဝိနယကို အတည်ပြုထိန်းသိမ်းထားရေး အဓိကဖြစ်ပါတယ်။ ထူးခြားတာက ပါဝင်ဆင်နွှဲသူ ကျမ်းဂန်တတ်သံဃာများဟာ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ အိန္ဒိယ၊ လာအို၊ နီပေါ၊ သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်းနဲ့ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံစတဲ့ (၈)နိုင်ငံမှ သံဃာများပါဝင်နေခြင်းပဲ။ ယခုပျံလွန်တော်မူပြီးဖြစ်တဲ့ မဟာစည်ဆရာတော်ကလိုအပ်တဲ့ တရားတော်ဆိုင်ရာ အမေးပုစ္ဆာများ ထုတ်ရပါတယ်။ သည်မေးခွန်းများကို ဆရာတော်ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသက ကျေနပ်ဖွယ်ရာ ပညာသားပါပါ ဖြေဆိုတော်မူပါတယ်။ သည်နေရာမှာ မှတ်သားသင့်တာက ထိုအချိန်ကာလ၌ ပါဝင်ဆင်နွှဲတဲ့ နိုင်ငံအားလုံးအနက် အိန္ဒိယ မှတစ်ပါး ကျန်နိုင်ငံများ၌ တိပိဋကပါဠိတော်ကို သက်ဆိုင်ရာဘာသာ စကားဖြင့် အက္ခရာဖလှယ်ပြီးသားရှိနေခြင်းပါပဲ။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာပွဲမှာ တရားတော်များကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်မှု နှစ်နှစ်ကြာမြင့်ခဲ့ပါတယ်။ တိပိဋကနှင့်တကွ ဆက်နွယ်ရာစာပေအားလုံးကို အသေအချာစစ်ဆေးခဲ့တော့ မူကွဲများကို ကျမ်းတိုင်းလိုလိုမှာတွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာက အတည်ပြုတဲ့ တိပိဋကစာအုပ်အားလုံးကို မြန်မာအက္ခရာဖြင့်

ခေတ်မီပုံနှိပ်စက်များတွင် ရိုက်နှိပ် ဖြန့်ဝေခဲ့ပါတယ်။ သည်ထူးခြားတဲ့ အောင်မြင်မှုကြီးမှာ သံဃာတော် ၂၅၀၀ သာမက လူပုဂ္ဂိုလ်အများအပြားရဲ့ သဒ္ဓါထက်သန်အားထုတ်မှုလည်း ပါဝင်တယ်။ လုပ်ငန်းကြီးဟာ ၁၉၅၆ခုနှစ်၊ မေလတွင် ပြီးဆုံးတော့ ဗုဒ္ဓမဟာပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ပြည့်ချိန် ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကမ္ဘာတစ်ခုလုံးမှ ကိုယ်စားလှယ်များရဲ့ထူးခြားလှသော အောင်မြင်မှုပါပဲ။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာမူပိဋကတ်တော်ဟာ ဗုဒ္ဓဂေါတမရဲ့ မူလဟောကြားချက်များနှင့် ကိုက်ညီတယ်၊ အခိုင်လုံဆုံး ဖြစ်တယ်လို့ အသိအမှတ်ပြုကြပါတယ်။

ကျွန်ုပ်တင်ပြခဲ့သလို ဗုဒ္ဓဘာသာကို စာပေအရေးအသားနဲ့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြန့်ပွားခြင်းမပြု လုပ်မီက အကွရာအရေးအသားဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားမှုအချို့ရှိခဲ့ပါတယ်။ ပါဠိတော်မှ စာပိုဒ်စာသား အချို့ဖြစ်တဲ့ အနာဂတဘယာနီ၊ ဥပတိသပသီနေ၊ မောနေယျသုတ်၊ အရိယဝံသသုတ်နဲ့ ရာဟုလော ဝါဒသုတ် စသည်များဟာ အသောကဘုရင်နဲ့ အမိန့်ပြန်တမ်း ကျောက်စာများတွင်ပါရှိတယ်။ အခြားဘုရင်အများအပြားကလည်း ဗုဒ္ဓရဲ့ဟောကြားချက်များ၊ ဗုဒ္ဓဝင်အဖြစ်အပျက်များကို ဂူထဲမှာ၊ ကျောက်နံရံမှာ ရုပ်ပုံနဲ့ ဖော်ပြကြပါတယ်။

စတုတ္ထသံဂါယနာပြီးဆုံးချိန်မှာတော့ ပိဋကတ်တော်တစ်ရပ်လုံး ပေထက်အက္ခရာတင်ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ဂူနှင့်ကျောင်းတော်နံရံများပေါ်မှာ ပုံနဲ့သရုပ်ဖော်ပြီးတော့လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပြန့်ပွားစေခဲ့ပါတယ်။ ကမ္ဘာကျော်အဂျန္တာလိုဏ်ဂူမှာဆိုရင် ဗုဒ္ဓရဲ့ဘဝဖြစ်စဉ်၊ ဘုရားလောင်းဘဝဇာတ်တော် ဝတ္ထုများကို ရုပ်ပုံများနဲ့ ဖော်ပြထားပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကျောင်းတော်များဖြစ်တဲ့ နာလန္ဒ၊ ဩဒန္တပူရစသည်တို့ရှိ အပျက်အစီးများကို လေ့လာတဲ့အခါ ဗုဒ္ဓဘဝဖြစ်စဉ်များ၊ ဇာတ်တော်များကိုရုပ်ပုံဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားခြင်းတွေ့ရလို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်ပွားမှု မြင့်တင်ရေးနည်းလမ်းတစ်ခုလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ထိုကျောင်းတော်များအနီးတဝိုက်ရှိ ဘုရားကျောင်းများ(ယခုဟိန္ဒူဘုရားကျောင်းများဟု သတ်မှတ်ထားသည်)ဟာ ဗုဒ္ဓအား ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့လို့ ဗုဒ္ဓဘဝဖြစ်စဉ်အချို့ကို ရုပ်ပုံရုပ်တုဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားကြပါတယ်။ ဗောရောဗုဒ္ဓ အဆောက်အုံကြီးမှာလည်း ဇာတကဝတ္ထုများစွာကို ရုပ်ပုံဖြင့် ဖော်ပြထားပါတယ်။ သည်နည်းနဲ့ ဗုဒ္ဓတရားတော်များကိုလည်း ကျောက်ပြားကျောက်တိုင်များပေါ်တွင် ထွင်းထုထားခဲ့ကြတယ်။

ဆဋ္ဌသံဂါနုယနာမူ တိပိဋကကို ရွေးဦးစွာ ထိုင်းနိုင်ငံ၌ စီဒီဖြင့်ရေးသားမှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပြီး နောက် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဝိပဿနာ သုတေသနအဖွဲ့ကလည်း တိပိဋကနှင့်တကွ ဆက်စပ်တဲ့ စာပေများကို စာအုပ်အဖြစ်သာမက စီဒီအဖြစ်ပါ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ထားပြီးဖြစ်ပါတယ်။

ဝမ္မစာပေစာမူများ စုဆောင်းခြင်းနှင့် စာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း

ကိုလိုနီခေတ်အတွင်း နီပေါနဲ့ဂျီလ်ဂျစ်မှာ ဗုဒ္ဓကျမ်းဂန်စာမူများကိုတွေ့ရှိရာမှတစ်ဆင့် အနောက်တိုင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာထိတွေ့စရာအကြောင်း ဖြစ်သွားပါတယ်။ ပညာရှင်များဖြစ်ကြတဲ့ မက်စ်မူလာ၊ မစ္စတာရိုက်စ်ဒေးဗစ်နှင့်ဇနီး၊ ဒဗလျူကီဂါ၊ ဖူဆဘောလ်၊ အက်ဒါတို့၊ ချာဗက်စကီးနှင့် ကန်း အစရှိသူတို့ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို လေ့လာသင်ယူဖို့၊ လူထုရှေ့မှောက်ချပြဖို့ အလွန်စိတ်ထက်သန်ကြပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ အားထုတ်မှုကြောင့် ယနေ့ အနောက်ကမ္ဘာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်တည်နေခြင်းဖြစ်ပြီး လေ့လာ သုတေသနပြုလုပ်ဖို့ ကာလသစ်တစ်ရပ် စတင်ပေးရာလည်းရောက်ခဲ့ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံနေရာအများအပြားမှာ ဗုဒ္ဓကျမ်းစာမူအမြောက်အမြားတွေ့ရှိခဲ့လို့ သင်ကြားရေးနဲ့ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှု တစ်ဟုန်ထိုး တိုးတက်ခဲ့တယ်။ လန်ဒန်မှာ ပါဠိတော်အသင်း၊ ကန္ဒီ (သီရိလင်္ကာ)မှာ ဗုဒ္ဓစာပေပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေးအသင်းနဲ့ အိန္ဒိယမှာ မဟာဗောဓိအသင်းတို့ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး ကမ္ဘာတစ်လွှား ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားအောင် လမ်းထွင်ပေးတဲ့အပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေ ပုံနှိပ်ဖြန့်ဝေခြင်းနဲ့ လေ့လာသင်ကြားရေးစင်တာ တည်ထောင်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ထိုစာအုပ်များကို ဈေးပေါပေါနဲ့ ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ဖြူးနိုင်ရင် သာမန်လူထု အလွယ်တကူ အသုံးချနိုင်သကဲ့သို့ စာကြည့်တိုက်သုံး အတွက် ခပ်ကောင်းကောင်းပုံနှိပ်ရင်တော့ တာရှည်ခံပါလိမ့်မယ်၊ နှစ်မျိုးစလုံးကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်ပွားရေးကို ပံ့ပိုးကြမှာပါပဲ။

ကမ္ဘာ့ပြည်သူပြည်သားများက ဗုဒ္ဓဓမ္မရဲ့ အလိုရှိအပ်တဲ့ အကျိုးထိရောက်ဖြစ်ထွန်းနိုင်မှုကို သိရှိလာကြတော့ ဒေသဆိုင်ရာ ဘာသာစကားဖြင့် ပြန်ဆိုခြင်း၊ အကွာရာဖလှယ်ခြင်းပြုလုပ်ကြပါတယ်။ အချို့ကဆိုရင် ဗုဒ္ဓအကြောင်းကို သီးခြားစာအုပ်အဖြစ် ပြုစုရေးသားလာပါတယ်။ အကျိုးဆက်အဖြစ် ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို ပြန့်ပွားစေတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကိုစေ့ငုရှာဖွေတဲ့ စာအုပ်အမြောက်အမြားပေါ်ထွက်လာတာကို တွေ့ကြရပါတယ်။ ဒီစာအုပ်အားလုံးကို အမည်နှင့်တကွ ဖော်ပြရန် မဖြစ်နိုင်ပေမယ့် အနောက်တိုင်းမှာ အကြီးအကျယ် အပြောင်းအလဲဖြစ်စေတဲ့စာအုပ်တစ်အုပ်ကတော့ ရပ်ဆယ်အာနိး ရေးသားတဲ့ The Light of Asia (အာရှရဲ့အလင်းရောင်)စာအုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ သည်နည်းအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ ဒေသန္တရ အသွင်ပြောင်းတာရော တစ်ကမ္ဘာလုံးအသွင် ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်တာပါတွေ့ရပါတယ်။ အာနိးဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့သဘာဝအစစ်အမှန်သာမက ကိုယ်ကျင့်တရားတန်ဖိုးများနဲ့ သိပ္ပံနည်းကျအမြင်တို့ရဲ့ သြဇာလွှမ်းမိုးမှုခံစားရတာကြောင့် တင်ပြခဲ့တဲ့ သမိုင်းဝင်စာအုပ်ကို ရေးသာခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်ရဲ့ တန်ခိုးကြီးမားမှုကို သိရှိစေတဲ့ ဖြစ်ပေါ်မှုတစ်ခုကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ အဓိကအမြတ်တနိုးထားတဲ့ 'ဓမ္မပဒ'ကျမ်းဟာ ကမ္ဘာ့ဘာသာစကားကြီးအားလုံးနီးပါးဖြင့် ပြန်ဆိုပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ပညာသင်ကြားရေးဌာနအဖွဲ့အစည်းများအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားစေခြင်း

ပညာသင်ကြားရေးဌာနများ၊ တက္ကသိုလ်စသည်များ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ကြားစေခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ ကဏ္ဍအမျိုးမျိုး၌ သုတေသနလုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ခြင်း၊ သုတေသနဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်း၊ ဓမ္မဇင်း၊ ဓမ္မသတင်းလွှာတို့ဖြင့် ဓမ္မအသိပညာပေးခြင်းတို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာပိုမိုပြန့်ပွားနိုင်ရုံမက တစ်ကမ္ဘာလုံး ဆက်စပ် ဖြစ်ပေါ်သွားနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

အီလက်ထရောနစ်နည်းလမ်းများဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားရေး

ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာတစ်ကမ္ဘာလုံး ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်မှုဟာ မျက်မှောက်ခေတ်မှာ အရှိန်ရနေပါတယ်။ ဤခေတ်မှာ သိပ္ပံနဲ့ အီလက်ထရောနစ်ပညာအထူးထွန်းကားလို့ ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားရေးဟာ အတိုင်းအတာသစ်တစ်ရပ်နဲ့ တက်လှမ်းတော့မှာဖြစ်တယ်။ စီဒီဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားတဲ့ ပါဠိတော်၊ ဗုဒ္ဓနဲ့တရားတော်တို့နဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့ ရုပ်ပုံကားချပ်ဖလင်တွေ ဖန်တီးလာနိုင်လို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ အလွယ်တကူ ပြန့်ပွားရေးနှင့် ကာလရှည်ကြာထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ကဏ္ဍသစ်တစ်ရပ်ရရှိလာပါတယ်။ ပထမဦးစွာ ထိုင်းနိုင်ငံ၌ တိပိဋကတစ်ခုလုံးကို စီဒီသွင်းနိုင်ခဲ့တဲ့အပြင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဟာဂုတ်ရှ်တြေပြည်နယ် အီဂတ်ပူရီ ရှိ ဝိပဿနာသုတေသနလုပ်ငန်းဌာနမှာလဲ တိပိဋကကို စာအုပ်အဖြစ်သာမက စီဒီအဖြစ် ဖန်တီးနိုင်လို့ အလွန်အရေးပါလျက်ရှိပါတယ်။ အလားတူပဲ တိုင်ပေမှ ဗုဒ္ဓစာပေဖောင်ဒေးရှင်း ကော်ပိုရေးရှင်းအဖွဲ့က

ဗုဒ္ဓစာပေများကို စိဒိသွင်းထားပြီး စာအုပ်များကို အခမဲ့ပုံနှိပ် လှူဒါန်းလျက်ရှိခြင်းဟာ ကမ္ဘာ့ပြည်သူများ မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာတရားတော်များကို အာရုံစိုက်လာအောင် အထောက်အကူပြုနေပါတယ်။

သည်ပြင်လဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ရေဒီယိုနှင့်တီဗွီအစီအစဉ်များ၊ တယ်လီကွန်ဖရင့်နှင့် အင်တာနက် ကွန်ဖရင့်များ ကျင်းပပြုလုပ်ခြင်းတို့ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကမ္ဘာ့ကိုးကွယ်မှု ဘာသာတစ်ခုဖြစ်လာအောင် အရေးပါတဲ့ အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟောခဲ့တဲ့ 'အရာအားလုံးဟာ အနိစ္စဖြစ်တယ်' ဆိုတာလိုဘဲ ဗုဒ္ဓဘာသာထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပျံ့ပွားရေးဆောင်ရွက်ချက် နည်းစနစ်တွေဟာလဲ မမြဲဘူးဆိုတာ ဝန်ခံရမှာပါ။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓဘာသာပျံ့ပွားရေးအတွက် အခြားမျက်နှာစာမှာတော့ အောင်မြင်စရာ ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓစာပေကို ဘာသာစကားအမျိုးမျိုးနဲ့. ပြန်ဆိုခဲ့တာကြောင့် ထိုဘာသာစကားများ အသုံးပြုရာဒေသအသီးသီးမှ ပြည်သူတွေကို အကျိုးပြုရုံမက ဓမ္မဝိနည်းပညာနှင့် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း များကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ အဖွဲ့အစည်းများနဲ့. သုတေသနဌာနများပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို လျင်မြန်လွယ်ကူစွာ ပြန့်ပွားပျံ့နှံ့စေနိုင်တဲ့ ဓမ္မဝိနည်းပညာအသုံးချမှုကို ကျွန်ုပ်တို့. အားပေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ဓမ္မဝိနည်းပညာရပ်များကို မသုံးစွဲနိုင်သေးတဲ့သူများ ရှိသေးတာမို့ ရိုးရာ အစဉ်အလာဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်ပွားနည်းဟာ လူ့အင်အားအပေါ် လုံးဝတည်မှီတာကြောင့် ဆက်လက်အသုံး ချသင့်ပြီး ဓမ္မဝိနည်းနာတွေကတော့ အဆင့်မြင့်ပစ္စည်းကိရိယာများအသုံးပြုရတဲ့အပြင် ထိုပစ္စည်းများအတွက် စွမ်းအင်ကို ဓမ္မဝိနည်းနာဖြင့် ထုတ်လုပ်ရပြန်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပိုကောင်းတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်ပွားနည်းကတော့ တင်ပြခဲ့တဲ့ နည်းလမ်းနှစ်သွယ်အကြားမှာ ညှိနှိုင်းအသုံးချရေး ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားရေးမှာ သိပ္ပံပညာရပ်က များစွာကူညီပံ့ပိုးခဲ့ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့. တွေ့မြင်ရပါပြီ။ အမှန်ကတော့ သိပ္ပံပညာနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မဆန့်ကျင်ဘဲ အပြန်အလှန် ဖြည့်စွက်ပံ့ပိုး လျက်ရှိကြောင်း တင်ပြလိုက်ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ

ပါမောက္ခဆရာတော် ဒေါက်တာ
ဖရသုဓိဝေါရရန်
ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်
မဟာချုပ်လောင်းကောင်ရာဇဝိဒယလယ
တက္ကသိုလ်၊ ထိုင်းနိုင်ငံ။

ဆရာတော် မဟာထေရ် အရှင်မြတ်များ၊
တက်ရောက်လာကြသော ဧည့်သည်တော်များ
ဓမ္မမိတ်ဆွေများ

ယနေ့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းတွင် အရေးအပါဆုံးနေ့တစ်နေ့ ဖြစ်ကြောင်း ဝမ်းမြောက်စွာ ပြောကြားလိုပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် ဆရာတော် အရှင်မြတ်များ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ကျင်းပအပ်သော ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံသို့ တက်ရောက်ရန် ကျွန်ုပ်တို့ ရောက်ရှိလာကြပေပြီ။

မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာသည် ဗုဒ္ဓသာသနာ၏ အပိုင်းနှစ်ခုအတွက် ပင်မငြမ်းကြီးဖြစ်ပါသည်။

ပရိယတ္တိသာသနာအတွက် ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတွင် အကောင်းဆုံးသော ပါဠို၊ တိပိဋကနှင့် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများကို အတွဲလိုက် စုစည်းပုံနှိပ်ခဲ့သည်။ ဤသည်တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာလောကအတွက် အဓိကကျမ်းကိုးဖတ်စာအုပ်များဖြစ်သည်။ ပဋိပတ္တိသာသနာအတွက် အကောင်းဆုံး ဝိပဿနာဆရာများ ဖြစ်သော မဟာစည်ဆရာတော်၊ မိုးကုတ်ဆရာတော်၊ လယ်တီဆရာတော်၊ ဆရာကြီး ဦးဂိုအင်ကာ၏ ဆရာဖြစ်သော ဦးဘခင် စသူတို့ရှိကြသည်။ ဤဆရာကြီးများသည် မြန်မာအတွက် သာမကကမ္ဘာအတွက်ပါ ဗုဒ္ဓဘာသာကမ္မဋ္ဌာန်းကို သမထရော ဝိပဿနာပါ အားထုတ်နည်းများ ပြသခဲ့ကြသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် သိပ္ပံနည်းပညာနှင့် ပူးပေါင်းရမည်ဟု ကျွန်ုပ်ထင်ပါသည်။ ကမ္ဘာတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာဖြန့်နိုင်ရန် သိပ္ပံနည်းပညာလိုအပ်ပါသည်။ ယခုအခါ အထူးအားဖြင့် အချို့သော ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများတွင် အကြမ်းဖက်မှုများ ရှိနေပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် သင့်တင့်သော အားထုတ်မှုကို နမူနာပြု၍ အကြမ်းဖက်သူတို့၏ စိတ်ဓါတ်ကို လမ်းမှန်ရောက်အောင် ပြုပြင်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာကို ကာကွယ်ပါလျှင် တရားဓမ္မဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်း ဓမ္မဝိဇယဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ အင်အားသုံး၍ အောင်မြင်မှု ယုဒ္ဓဝိဇယကို ရှောင်ကျဉ်ကြပါ။ ထိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် အနော်ရထာမင်းမြတ် အုပ်စိုးခဲ့သည့် အချိန်ကပင် ဆက်ဆံမှုများ ရှိခဲ့သည်။ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဆက်နွယ်မှုနှင့် နည်းမျိုးစုံဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် ၁၆-ရာစုကပင် ရှိခဲ့သည်။ အထူးအားဖြင့် ပရိယတ္တိနှင့် ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျင့်စဉ် မဟာချုံလဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်တွင်ရှိခဲ့သည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် သင်တို့ထဲမှ ဖတ်စာအုပ်များနှင့် ကျင့်စဉ်နည်းလမ်းများကို အတုယူ၍ ကျွန်ုပ်တို့၏ သင်ရိုးတွင်ထည့်သွင်းခဲ့သည်။ သံဃာ့မဟာထေရ်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရမှ စီစဉ်သော ဤထိပ်သီးညီလာခံကို အလေးထားပါကြောင်း ဘန်ကောက် ဝပ်မဟာဓာတု မဟာချုံလဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်ကိုယ်စား ပြောကြားလိုပါသည်။

ကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံအောင်မြင်မှုအတွက် ရတနာမြတ်သုံးပါးတို့က ချီးမြှောက်စောင့်ရှောက်၍ မြန်မာပြည်တွင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော် တိုးတက်ပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံး ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိပါစေသတည်း။

သဗ္ဗေသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတာ။

သတ္တဝါအားလုံး ချမ်းသာကြပါစေ။

များစွာကျေးဇူးတင်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်တရားနှင့် ယနေ့ကမ္ဘာနီးနွယ်ဆက်စပ်မှု

ဒေါက်တာ အာဒီစွဝံသ
မြန်မာ

ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ

ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသည်မှာ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမတရားတို့ကို လေးစားလိုက်နာခြင်းကို ခေါ်ဆိုပေသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၂၅၀၀)ကျော်ကာလက သိဒ္ဓတ္ထမည်သော ဂေါတမ မျိုးနွယ်မင်းသားငယ် မှစတင်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒထွန်းကား ပေါက်ဖွါးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသားငယ်သည် ရွှေနန်းစည်းစိမ်တို့ကို စွန့်၍ လူသားတို့၏ အိုနာသေဘေးဆင်းရဲဒုက္ခ ပြဿနာများမှ လွတ်မြောက်လိုခြင်းကြောင့် အဖြေမှန်ရှာရန် စိတ်ဆန္ဒပြင်းပြစွာဖြစ်၍ ဆင်းရဲဒုက္ခအားလုံးတို့၏ လွတ်မြောက်ရာကို ရှာဖွေခဲ့ပါသည်။ ထိုခေတ်အခါက ထင်ရှားသော အတွေးအခေါ်ပညာရှင်များထံ ချဉ်းကပ်နည်းယူခဲ့သော်လည်း ကျေနပ်လောက်သော အဖြေမှန်ကို မရခဲ့ပေ။ ထို့နောက် (၆)နှစ်တိုင်တိုင် ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ကျင့်ခဲ့သော်လည်း မိမိ၏ မျှော်မှန်းချက်ကို မရရှိခဲ့ပေ။ နောက်ဆုံး မိမိကိုယ်စိတ်ကို အလွန်အမင်း အလိုလိုက်ခြင်းအကျင့်နှင့် မိမိကိုယ်စိတ်ကို အလွန်အမင်း ခြိုးခြံညှဉ်းပန်းခြင်းအကျင့်တို့မှ သွေဖည်၍ (မဇ္ဈိမပဋိပဒါ)ခေါ် အလယ်လမ်းကျင့်စဉ်ကို သုံးခြင်းဖြင့် မိမိရှာဖွေသော အဖြေမှန်ကိုရရှိခဲ့ကာ သူ၏ ဝါဒကို စတင်တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ပေသည်။ သူ၏ အလယ်အလတ်လမ်းစဉ်အကျင့်သည် ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခတို့ကို ချုပ်ငြိမ်းစေနိုင်သော ကျင့်စဉ်ဖြစ်ပြီး ဘဝဖြစ်ရခြင်းသည် ဆင်းရဲခြင်းဆိုသော အမှန်တရားဒုက္ခသစ္စာ၊ ဆင်းရဲရခြင်းသည် တွယ်တာမှု အစွဲအလန်းကြောင့် ဖြစ်ရသည်ဆိုသော အမှန်တရား သမုဒယသစ္စာ၊ ဆင်းရဲမှုအပေါင်းချုပ်ငြိမ်းခြင်း – ဆင်းရဲမှုအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်ခြင်း ဆိုသော အမှန်တရား နိရောဓသစ္စာ၊ ယင်းဆင်းရဲမှုအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်မှု ကျင့်စဉ်အမှန်ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာ – အမှန်တရား သစ္စာလေးပါးပင်ဖြစ်ပေသည်။

ဗုဒ္ဓဝါဒသည် အထက်ပါအချက်တို့ကို အခြေခံခြင်းကြောင့် တစ်စုံတစ်ဦး – တစ်ယောက်သည် ဗုဒ္ဓ ဘာသာတရားတော်များကို လေ့လာ-လက်ခံ-ကျင့်သုံးခဲ့လျှင်-ဒုက္ခအားလုံးတို့၏ အကြွင်းမဲ့လွတ်မြောက်မှုအရသာ-သောက-စိတ်ပူပန်မှုကင်းခြင်း-အေးငြိမ်းခြင်း-စိတ်ချမ်းမြေ့ခြင်းတို့ကို အမှန်ပင်ခံစားရပေမည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ လောကကိုလည်းကောင်း၊ ဘဝကိုလည်းကောင်း ဓမ္မဓိဌာန်ကျကျ ရှုမြင်သုံးသပ်နိုင်သောအမြင်ရှိလာနိုင်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူခဲ့သော-ဒုက္ခဆင်းရဲမှာ သာမန်ထက်ပိုသော ဆင်းရဲဒုက္ခများဖြစ်ရာ၊ ပိုမိုနက်ရှိုင်းသည့် အနာအဆာမကင်းသော ချို့ယွင်းချက်များ-မတည်မြဲခြင်းများ-မဖြည့်စွမ်းနိုင်ခြင်းများ-တည်တံ့ခိုင်လုံမှုမရှိခြင်းများ စသည့် ဆင်းရဲမှုအမျိုးမျိုးကို ဆိုလိုပေသည်။ အကယ်၍ လူသားတို့သည် နည်းမှန်လမ်းမှန်ဖြင့် သေချာကျနစွာ ဓမ္မတရားတော်တို့ကို လိုက်နာကျင့်သုံးခံယူခဲ့ပါမူ ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းမှ လွတ်ကင်း၍ နောက်ဆုံးဌ် ဆင်းရဲမှု ဒုက္ခအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်သော (နိဗ္ဗာန်)ချမ်းသာစစ်ချမ်းသာမှန်ကို ရရှိခံစားနိုင်မည်မှာ မလွဲပေ။

အထက်ပါ ဗုဒ္ဓဝါဒ/ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်ပေါ်ပုံ နောက်ကြောင်းပြန်မှုကို ခေတ္တထား၍ ယနေ့ကမ္ဘာကြီး၏ ဖြစ်ရပ်ပြဿနာများကို လေ့လာဆန်းစစ်ကြပါစို့-ယနေ့မျက်မှောက်ကမ္ဘာကြီးသည် ဘေးဆိုးကပ်ဆိုက်ရောက်ခြင်း၊ ရုတ်တရက်ဖြစ်ပွားသည့် ဘေးအန္တရာယ်ကပ်ဆိုက်မှုကြီးများ ၊ ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးများ၊ ကံဆိုးမိုးမှောင်ကျခြင်းများ စသည်တို့ပေါ်ပေါက်လာရခြင်းတို့သည် သဘာဝ အလျောက်လည်းကောင်း၊ လူသားတို့၏ လုပ်ဆောင်ဖန်တီးလုံ့ဆော်မှုကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်ခံစားနေကြ

သည်မှာ မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ ယနေ့ကမ္ဘာကြီးအား ဘက်ပေါင်းစုံမှ ကျရောက်စေသော ဘေးအန္တရာယ်ဆိုးများကို ကဏ္ဍအလိုက်လေ့လာရသော် – ယနေ့ကမ္ဘာ့နိုင်ငံကြီးအချို့တို့သည် မိမိနှင့် မိမိနိုင်ငံ အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းရေးကိုသာ ဦးစားပေး၍ စက်ရုံများ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများ တည်ထောင်ခြင်းတို့ကြောင့် ၎င်းတို့မှ ကာဗွန်နှင့် စက်မှုမီးခိုးအဆိပ်ငွေ့များကို မဆင်မခြင် စွန့်ထုတ်လျက် ရှိပေသည်။ ယင်းအဆိပ်ငွေ့များသည် ကမ္ဘာ့ဝန်းကျင်ပူနွေးမှုဖြစ်စေကာ ကမ္ဘာ့ဖန်လုံအိမ် အကျိုးဆက် ပြဿနာရပ်များ ဖြစ်ပေါ်စေပေသည်။ ဤသည်က ကမ္ဘာ့အပူချိန်ကို တစ်ဆထက်တစ်ဆတိုး၍ မြင့်မား လာစေပါသည်။ တစ်ဖန် ဤအပူချိန်မြင့်တက်မှုက သဘာဝ တောတောင်ရေမြေများရှိ ရေခဲများကို ပို၍ အရည်ပျော်စေခြင်း၊ ကမ္ဘာ့ဝန်ရိုးစွန်းရှိ ရေခဲပြင် မျက်နှာပြင်ဒေသများကို သာမန်ထက်ပို၍ အရည်ပျော်လာစေလေသည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တစ်ဖန်အအေးဓါတ်ဖြင့် ထိန်းပေးနိုင်မှု သဘာဝလျော့ပါးပြန်ကာ ကမ္ဘာကြီးကို ပို၍ပူစေပြန်လေသည်။

ရေကြီးခြင်း၊ မိုးပြင်းထန်စွာရွာသွန်းခြင်း၊ လေပြင်းမုန်တိုင်း တိုက်ခတ်ခြင်း၊ မြေငလျင်ပြင်းထန်စွာ လှုပ်ရှားခြင်း၊ ဒီရေလှိုင်းလုံးကြီးများတက်လာခြင်း၊ မီးတောင်ပေါက်ကွဲခြင်း၊ မကြုံစဖူး အပူလှိုင်း အအေးလှိုင်းများ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းစသည့် ဘေးဆိုးအမျိုးမျိုးကို ကမ္ဘာ့ပူနွေးမှုများက တစ်ကျော့ပြန် ဒုက္ခပေးမှုမျိုး ဖန်တီးစေပြန်၏။

စက်ရုံကြီးများမှ အညစ်အကြေးများ မဆင်မခြင်စွန့်ပြစ်ခြင်းများကလည်း လေထုညစ်ညမ်းမှု၊ ရေထုညစ်ညမ်းမှုများကို ထပ်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်စေပေရာ ပင်လယ်နေရေသတ္တဝါများကိုသေဆုံးမှုဘေးသို့ ဆောင်ကြဉ်း ပြန်လေ၏၊ ညှကလီးယား ဓါတ်ပေါင်းဖိုယိုဖိတ်မှုများ၊ ညှကလီးယားလက်နက်ဆန်းများ လျို့ဝှက်ဖေါက်ခွဲ စမ်းသပ်မှုများကလည်း ရာသီဥတုဖေါက်ပြန်ဆိုးရွားမှုများကို ထပ်လောင်းဖြစ်စေပြန်ပါသည်။

ရေခဲသေတ္တာများ၊ လေအေးစက်များမှထွက်သော ဓါတုပစ္စည်းများ ကလိုရိုဖလိုကါဗွန်များကလည်း ကမ္ဘာ့အာကာသရှိ အိုဇုံးလွှာကို တစ်ဖန်ပျက်စီးစေပြန်ပါသည်။ နေရောင်ခြည်ထုမှလာသော ကမ္ဘာမြေပြင်သို့ ကျရောက်အန္တရာယ်ပြုသည့် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်ကို အိုဇုံးလွှာပါးလွှာမှုက တားဆီးနိုင်မှုအားနည်းပါးသွားရပြန်၏၊ ဤဖြစ်ရပ်က အရေပြားကင်ဆာဆိုးဖြင့် လူသားတို့၏ အသက်အန္တရာယ်ပေးမှုကို တွန်းအားပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်လာပြန်၏။ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်မှုက လူသားတို့အား မျက်စိအတွင်းတိမ်ရောဂါဖြစ်စေမှု၊ ကိုယ်ခံရောဂါခုခံအားစံနစ်ကို အားနည်းစေမှု၊ ကောက်ပဲသီးနှံပင်များ ပျက်စီးစေမှုစသည့် ဆိုးကျိုးများကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုမျှသာမက အဏ္ဏဝါပင်လယ် အစာဖြစ်ထွန်းမှု ယန္တယားကွင်းဆက်ဖြစ်စဉ်များ ထိန်းကွပ်ပေးသော ပင်လယ်မှော်လှေးပင်၊ မှော်လှေးကောင်များ ရှင်သန်ပေါက်ဖွါးမှုကို ပျက်ပြားစေပြန်ပါသည်။

ယနေ့ကမ္ဘာ့ဖြစ်ရပ်များမှာ သဘာဝတရား၏ဖန်တီးမှုကြောင့်ချည်းမဟုတ်ဘဲ လူသားတို့၏ သတိမမူပေါ့ဆမှုများ၊ လောဘကြီးမှု၊ အတ္တလွန်တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်မှု၊ အလွန်အလွန် ပိုင်စိုးလိုမှုများကြောင့်လည်း ပါဝင်ပေသည်။

ယနေ့လူသားတို့၏ လိင်မှုဆိုင်ရာ အမူအကျင့်သိက္ခာထိမ်းသိမ်းစောင့်စည်းမှု ကျင့်ဝတ်တရားများ လျော့ရိလျော့ရဲနိုင်လာခြင်းသည်လည်း ယနေ့ကမ္ဘာရင်ဆိုင်နေရသော ပြဿနာရပ်တစ်ခုပင်ဖြစ် သည်။ စိပ္ပါးရေး ဈေးကွက်တစ်ရပ်ကဲ့သို့ အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးငယ်များကို လိင်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအတွက် လူကုန်ကူးမှုပြဿနာများသည်လည်းပဲ ကမ္ဘာကိုခြိမ်းခြောက်သော ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။

ဤလူကုန်ကူးမှုများမှ ရောဂါကူးစက်လွယ်ကူစေသော လူသားတို့၏ အသက်အန္တရာယ်ပေးသည့် HIV, AIDS, SARS နှင့်ကြက်–ငှက်တုပ်ကွေးရောဂါများကို တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ အမြန်ပြန့်နှံ့ ကူးစက်စေပေသည်။ ထို့ပြင် ယင်းနှင့် ဆက်နွယ်သော ရာဇဝတ်မှုများလည်း ထပ်မံဖြစ်ပွားစေပြန်ပါသည်။ ယင်း၏ အခြေခံအကြောင်းရင်းမှာ အလိုလောဘကြီးခြင်း၊ ရက်စက်ယုတ်မာခြင်းနှင့် ဗိုလ်ကျစိုးမိုးလိုခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော် အဆုံးအမအရ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတရားများ ပွါးလျက် ချမ်းသာသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ နိုင်ငံတို့က ဆင်းရဲသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ နိုင်ငံများကို မျှဝေပေးကမ်း ထောက်ထား ညှာတာ၍ ကူညီစောင့်ရှောက်ပါက ဤပြဿနာရပ်များ ဖြေရှင်းပြီးသား ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

စိတ်အာရုံ ခြောက်ခြားမှုရောဂါဝေဒနာများ ဖြစ်စေသော အမ်ဖက်တမင်း၊ ဟီးရိုးအင်း၊ ဘိန်းဖြူနှင့် အခြားမူးယစ်ထုံထိုင်း ဆေးဝါးအမျိုးမျိုးကလည်း ယနေ့ကမ္ဘာရင်ဆိုင်နေရသော ပြဿနာဆိုးတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့က HIV, AIDS ကဲ့သို့ ကုသရန် "ကုရာနတ္တိဆေးမရှိ"သော ရောဂါများကို ထပ်ဆင့်ကူးစက် ဖြစ်ပွါးစေပြန်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမအရ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အားလုံးစောင့်ထိန်းအပ်သည့် ကျင့်ဝတ်(၅)ပါးရှိရာ–သူ၏အသက်ကို သတ်ဖြတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါး ပစ္စည်းကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါး သားမယားတို့ကို ပြစ်မှားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ မဟုတ်မမှန်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ မူးယစ်ထုံထိုင်းစေတတ်သော သေရည်သေရက်စသည်တို့ကို သောက်စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ရာ ထိုကျင့်ဝတ်တို့ကို စောင့်ထိန်းခဲ့ပါမူ ယနေ့ကမ္ဘာရင်ဆိုင်နေရသော ပြဿနာဆိုးကြီးများ ဖြစ်ပေါ်လာမည်မဟုတ်ပေ။

လက်နက်နှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ရောင်းဝယ်ဖေါက်ကားခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း၊ လိင်ကုန်ကူးခြင်း၊ ရှားပါးတိရစ္ဆာန်များ ရောင်းဝယ်ခြင်းတို့သည်လည်း လူသားတို့၏ လောဘတရားကြောင့်လည်းကောင်း၊ စာနာမှုကင်းမဲ့ခြင်းနှင့် ကရုဏာတရားကင်းမဲ့မှုတို့ကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့ကမ္ဘာတွင် သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာများအလွန်အမင်းတိုးတက်သော်လည်း အချို့ဒေသများတွင် လူအများသည် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်း၊ အစာရေစာရှားပါးခြင်းနှင့် အာဟာရချို့တဲ့ခြင်းများ ခံစားနေရပေသည်။

ယနေ့ကမ္ဘာသည် အနုမြူလက်နက်များ၊ ဇီဝ–ဓာတုလက်နက်များ၊ အသေခံဗုံးခွဲမှုများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံနေရပါသည်။ မည်သည့်နိုင်ငံမျှ လုံခြုံစိတ်ချရသည်ဟူ၍ မရှိပေ။ စစ်အင်အားတိုးချဲ့ခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်ခြင်းတို့သည် နေရာအနှံ့တွင် လူ့အဖွဲ့အစည်းအား မတည်မငြိမ်ဖြစ်စေသည်။ လက်နက်ပြိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စစ်ပွဲများသည် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ ဖြစ်ပွါးလျက်ရှိသည်။ ဤသည်တို့မှာ တန်ခိုးအာဏာရလိုမှုနှင့် တစ်ဦးပေါ်တစ်ဦး အသာစီးရလိုမှုကြောင့်ဖြစ်သည်။

မျက်မှောက်ခေတ် ကမ္ဘာ့ရွာကြီးအသွင် ဖြစ်ထွန်းလာမှုကြောင့် လက်ရှိကမ္ဘာ့စီးပွားရေးစနစ်တွင် ချမ်းသာသောနိုင်ငံများ ပိုမိုချမ်းသာပြီး၊ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများ ပိုမိုဆင်းရဲလာစေသည်။ အကယ်၍ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများသည် ဗုဒ္ဓတရားတော်အတိုင်း မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာနှင့် ဥပေက္ခာတရားများ

လက်ကိုင်ထားပြီး ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများအား ပစ္စည်းဥစ္စာအရဖြစ်စေ၊ စိတ်ဓါတ်ရေးရာအရဖြစ်စေ မျှဝေပေးလျှင်ဤကမ္ဘာကြီးသည် နေထိုင်ရန် သာယာချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာနေရာတစ်ခု ဖြစ်လာမည်မှာမလွဲပေ။

လူသားအသီးသီးလိုက်နာရမည့် အထက်ပါကျင့်ဝတ်တို့ကို စောင့်ထိန်းလိုက်နာပြီး အကြင်နာတရား၊ မေတ္တာတရား၊ ကရုဏာတရား၊ စာနာထောက်ထားမှုတရား (လောကပါလ)များကို စောင့်ထန်းကြပါလျှင် ဤလိုင်ကုန်ကူးခြင်း၊ မူးယစ်ထုံထိုင်းဆေးများရောင်းဝယ်ခြင်း၊ ရှားပါးတောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ၊ ပေါက်ကွဲစေတတ်သော ဓါတုလက်နက်များ ရောင်းဝယ်ဖေါက်ကားမှုများ ယနေ့ကမ္ဘာ၌ ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံခံစားရမည်မဟုတ်ပေ၊

ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်အခါက ကုရုတိုင်းသားတို့သည်၊ သူတစ်ပါးအသက်မသတ်ခြင်း၊ သူတပါးပစ္စည်းမတရားမယူခြင်း၊ ကာမဂုဏ်တို့မှ မဖေါက်ပြန်ခြင်း၊ မဟုတ်မမှန်သော စကားမပြောခြင်း၊ မူးယစ်စေသော အရာများ မမှီဝဲခြင်းတို့ကြောင့် မည်သည့်ဘေးအန္တရာယ်မှ မကပ်ငြိဘဲ အေးချမ်းသာယာစွာနေခဲ့ကြရသော သာဓကများရှိကြောင်း မြတ်ဗုဒ္ဓဟောပြထားပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမတရားတော်တို့သည် ယနေ့ကမ္ဘာ့လူသားတို့ကောင်းကျိုး၊ ချမ်းသာအဝဝကို ပေးဆောင်နိုင်ပြီး ကမ္ဘာ့သက်ရှိသက်မဲ့အကြောင်းအရာ အရပ်ရပ်တို့ကို အေးချမ်းခြင်း ငြိမ်းအေးခြင်း ဖြစ်ထွန်းစေမည်မှာ ဧကန်ပင်ဖြစ်ပါကြောင်း ဤစာတမ်းဖြင့်တင်ပြအပ်ပါသည်။

သုခိအတ္တာနံ ပရိဟာရန္တု -

အနောက်တိုင်းရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေအနေ

ဆရာတော် အရှင်ဥတ္တမ
ကန္ဒာစတက်မြို့
ချက်(ခ်)ပြည်ထောင်စု

ရိုသေကြည်ညိုလေးစားအပ်ပါသော
သံဃာတော်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်များနှင့် ဓမ္မမိတ်ဆွေအပေါင်းတို့

ဒီကမ္ဘာဗုဒ္ဓဘာသာညီလာခံကြီးသို့ တက်ရောက်ပါဝင်ဆွေးနွေးတင်ပြခွင့်ရတဲ့အတွက် ကျေးဇူးတင်ဂုဏ်ယူမိပါတယ်။

ဒီအစည်းအဝေးကြီးကို ကျွန်ုပ်ဘာတွေပုံပိုးပေးနိုင်မလဲလို့ စဉ်းစားတော့ ဒီမှာထင်ရှား ကျော်ကြားဆုံးမဟာထေရ်တွေ၊ သံဃမဟာနာယကတွေနဲ့ လေးစားအပ်သောဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင်ကြီးတွေရှိနေကြရာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အကြောင်းကို ကျွန်ုပ်ထက် အများကြီးတတ်သိနားလည်ကြမှာပါ။ ဒါပေမယ့်ရတဲ့ အခွင့်အလမ်းကို အသုံးချပြီး အနောက်တိုင်း ကမ္ဘာသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာပျံ့နှံ့သွားပုံကို အကျဉ်းမျှတင်ပြရန် စိတ်ကူးပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ အာရှရဲ့ ဘာသာရေးကိုးကွယ်မှုစနစ် တစ်ရပ်ဖြစ်နေခဲ့တာနှစ်ထောင်ချီ၍ ကြာခဲ့ပါပြီ။ လွန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ်နှစ်ခုအတွင်းမှာတော့ အနောက်တိုင်းသို့လည်း ပျံ့နှံ့ဝင်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ အနောက်ဘက် ကမ္ဘာခြမ်းမှာ မွေးဖွားနေထိုင်ပြီး ဗုဒ္ဓဓမ္မကို လိုက်နာကျင့်သုံးသူအနည်းငယ်သာရှိတဲ့အထဲမှာ ကျွန်ုပ်လည်း တစ်ဦးအပါအဝင်ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ ကမ္ဘာရဲ့ ပထမဆုံးအားလုံးနဲ့ ဆိုင်တဲ့ယုံကြည်မှုဘာသာအဖြစ် မကြာခဏ ရည်ညွှန်း ပြောဆိုကြပါတယ်။ တစ်သီးတခြားနိုင်ငံ၊ လူမျိုးနွယ်စု၊ လူတန်းစားတစ်ခုအတွက် သက်သက်မဟုတ်ဘူးပေါ့။ အစကတည်းက ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ ဇာတ်ခွဲခြားမှု၊ တိုင်းပြည်နိုင်ငံခွဲခြားမှု အတားအဆီးများကို ချိုးဖျက်ခဲ့ပါတယ်။ နားလည်သဘောပေါက်ပြီး သဒ္ဓါပွားနိုင်တဲ့ လူအားလုံးအတွက် လွတ်မြောက်ရေးမှာကြား သွန်သင်ချက်ဖြစ်ပါတယ်။

သမိုင်းကို ကျွန်ုပ်တို့ကြည့်လျှင် ၁၃ ရာစုနှစ်ကျမှ ဗုဒ္ဓဘာသာအကျင့်အကြံများ ဥရောပသို့ ရောက်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားတာတွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ၁၈ ရာစုနှစ်မတိုင်မီအထိ ဥရောပ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယေဘုယျနားလည်မှုဟာ အပေါ်ယံသဘောသာဖြစ်ပြီး အတော်ကြီး ချွတ်ချော်ပုံပျက်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉ရာစု နှစ်နောက်ပိုင်းကျမှသာ ဥရောပမှာ ဗုဒ္ဓဓမ္မပုံစံ အမျိုးမျိုးကို အလေးထားလောက်အောင် တစ်စထက်တစ်စ သိရှိ နားလည်ခဲ့ ကြတယ်။ အာရှရဲ့ ဘာသာရေးအမွေအနှစ်နဲ့ ကျွမ်းဝင်ရင်းနှီးလာနိုင်အောင် ခရီးသည်တွေ၊ သိပ္ပံပညာရှင် တွေအပြင် ခရစ်ယာန်သာသနာပြုအချို့ကပါ အာရှနိုင်ငံများမှ ဗုဒ္ဓစာပေကျမ်းစာမူများကို ဥရောပသို့ သယ်ယူလာကြပါတယ်။ ဤကျမ်းစာများကို ထင်ရှားတဲ့ တက္ကသိုလ်များနဲ့ ပညာရှင် အသိုက်အဝန်းတို့က စစ်ဆေးခြင်း၊ လေ့လာခြင်း၊ စီစစ်လေ့လာ ဝေဖန်ဆန်းစစ်ခြင်း၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း၊ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းနဲ့ အချိန်၊ ဘာသာစကားနဲ့ ပထဝီအရပ်ဒေသအလိုက် အစီအစဉ်တကျဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ ယနေ့အခါ အနောက်တိုင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့သမိုင်းနဲ့ နောက်ပိုင်းဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများကို စိတ်ချလောက်အောင် အတိအကျ စီစဉ်ပြုစုထားကြပါပြီ။

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၁၅၀အတွင်း စစ်မှန်တဲ့ဗုဒ္ဓဘာသာကျမ်းများကို အနောက်တိုင်းမှာ ရရှိလေ့လာနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာအသွင်အမျိုးမျိုးနှင့် ပတ်သက်တဲ့ စာအုပ်များစွာကိုလည်း

ထုတ်ဝေခဲ့ကြပါတယ်။ အဲ့ဘနန်း နက်ရှိုင်းပီပြင်လှတဲ့ ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို နှစ်ခြိုက်သဘောတွေ့သွားတဲ့ အနောက်တိုင်းသားတွေ ရေတွက်လို့ မကုန်နိုင်ပါဘူး။ ၂၀ ရာစုနှစ်စောစောပိုင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာလေ့လာ လိုက်စားသူ အသိုက်အဝန်း ငယ်ငယ်ကလေးတွေ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း၄၀ အတွင်းမှာတော့ ကိုယ့်ဖာသာ ရပ်တည်လူပ်ရှားနိုင်သော သံဃအစုအဖွဲ့များ ရှိလာပါတယ်။

၁၉၅၀ ပြည့်လွန်နှစ်များနဲ့ ၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအတွင်း ဇင်ဗုဒ္ဓဘာသာ ဆရာတော်များ အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ အထူးသဖြင့် ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်သို့ ရောက်ရှိကာ သူတို့ရဲ့ဓမ္မ အယူဝါဒ ပျံ့နှံ့စေခဲ့ပါတယ်။ နုပျိုပြီး တိုးတက်လိုစိတ်ရှိတဲ့ အမေရိကန်များက ထူးခြားတဲ့တရားတော်များကို အံ့သြသဘောတွေ့လို့ တရားထိုင်စခန်းတွေ စည်းရုံးဆောင်ရွက်တယ်။ အဲဒီအချိန်ကစပြီး အနောက်တိုင်းအဖို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ တစ်မူထူးခြားဆန်းပြားတဲ့ ဒဿနအဖြစ်သာမက လက်တွေ့ကျင့်သုံးပြီး အကျိုးရရှိနိုင်တဲ့ အရာဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များမှာတော့ တိဗက်ပြည်ပြေး ဒုက္ခသည်များနဲ့ အတူပါလာတဲ့ ဆန်းကြယ်လှိုက်နက်ရှိုင်းတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အနောက်တိုင်းက စာနာစိတ်နဲ့ ရှုမြင်သုံးသပ်ကြပါတယ်။ အဲဒီအချိန်လောက်မှာပဲ လေးနက်စွာ အားထုတ်ရတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဝိပဿနာနည်းနာများကို အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပသားများစွာတို့ စတင်ကျင့်သုံးခဲ့ပါတယ်။ ယခုခေတ်မှာ အရေးပါတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းအားလုံး ကျင့်သုံးသူများနှင့်တကွ အနောက်တိုင်းမှာ ရပ်တည်နေကြပါပြီ။

ဗုဒ္ဓဓမ္မကို အနောက်တိုင်းမှာ သာသနာပြုရတာ အာရှမှာ သွန်သင်ပြရသလို မဟုတ်ပါဘူး။ အနောက်တိုင်းသားရဲ့ စိတ်အညစ်အကြေးဟာ အခြားကမ္ဘာနေရာတစ်ခုမှ လူရဲ့ စိတ်အညစ်အကြေးနဲ့ အတူတူပဲ။ ဒါပေမယ့် အာရှသားရဲ့ စိတ်ပိုင်းဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနဲ့ အနောက်တိုင်းသားစိတ်ကို နှိုင်းယှဉ်တဲ့အခါ ခြားနားချက်များစွာတွေ့ရပါတယ်။ အနောက်တိုင်းသားတွေမှာ ခြားနားတဲ့စိတ် တိမ်းညွတ်ချက်၊ တန်ဖိုးထားမှုများနဲ့ အရေးကြီးတယ်လို့ သတ်မှတ်ထားတဲ့ အရာများရှိတယ်။ ခေတ်ပြိုင် အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုမှ ဒီမိုကရေစီနဲ့ ရပ်ဝတ္ထုဆန်ဆန် သိပ္ပံနည်းကျကျ ချဉ်းကပ်တတ်ပုံကိုကြည့်လျှင် ရှေးဟောင်းဂရိနဲ့ ရောမအစဉ်အလာများရဲ့ သြဇာကို ခြေရာကောက်မိနိုင်တယ်။ ယနေ့ အနောက်တိုင်းစံရဲ့ ထူးခြားတဲ့ အသွင်လက္ခဏာများကတော့ တစ်ကိုယ်တော်ဝါဒကိုးကွယ်မှု၊ အုပ်ချုပ်သူများအပေါ် မကျေမလည်နဲ့ ဝေဖန်လိုတဲ့ သဘောထား၊ ယုတ္တိဗေဒနဲ့တကွ ကြောင်းကျိုးဆီလျော်စွာ လေ့လာစူးစမ်းခြင်းနဲ့ စိတ္တဇ ယူဆချက်များကို ဖက်တွယ်ခြင်းနဲ့ ထူးထူးခြားခြားလုပ်ကိုင်နိုင်မှု စွမ်းရည်တို့ကို တွေ့ရှိရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် လူ့ကျင့်ဝတ်နဲ့ အကျင့်သီလပိုင်းမှာ ခရစ်ယာန်ဘာသာရဲ့ သြဇာအလွန်ကြီးမားတာကို မမေ့ထားသင့်ပါဘူး။

ဗုဒ္ဓဘာသာအပေါ် အာရှသားတို့ ချဉ်းကပ်ရာတွင် အဓိကအချက်ဟာ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်သတိပြုမိတယ်။ အနောက်တိုင်းသားများကတော့ ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို ရှိခိုးကိုးကွယ်စရာအဖြစ် မမြင်ကြပါဘူး။ သူတို့က များသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ နက်ရှိုင်းလှတဲ့ ဒဿနအမြင် တန်ဖိုးများကို နှစ်ခြိုက်တာဖြစ်ပါတယ်။ နက်နဲတဲ့နားလည်မှု၊ ထိုးထွင်းတဲ့အသိ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လွတ်မြောက်ရေးမျှော်မှန်းချက်တို့ကို သဘောတွေ့ကြတယ်။ အနောက်တိုင်းသားများ ဓမ္မကို ချဉ်းကပ်ပုံက အသိ၊ သဘောပေါက်မှုနဲ့ ခွဲခြားပိုင်းခြားနိုင်ခြင်းဆိုတဲ့ ပညာနှေးမှတစ်ဆင့် ဖြစ်ပါတယ်။

အနောက်တိုင်းသားများအဖို့ ဗုဒ္ဓသွန်သင်ချက်များရဲ့ အရေးကြီးတဲ့အကြောင်းခံတစ်ခုက ဓမ္မထဲမှာ ခေတ်ပြိုင်သိပ္ပံပညာမှ ထက်မြက်တဲ့ သီအိုရီများနှင့် ထူးထူးခြားခြား လိုက်လျောညီထွေဖြစ်တဲ့ အရာခပ်သိမ်းပြုပြင်စီမံခံရမှု၊ အဆုံးစွန်နိုင်းရသီဝရီ၊ အချိန်နှင့် နေရာတို့ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအရဖြစ်ပေါ်မှု၊

စကြာဝဠာကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့် ပျက်ပြားသွားမည့်ပုံ စဉ်းစားကြံဆမှုနဲ့ အရာဝတ္ထုတို့၏ ပရမာအနုမြူပစ္စည်းစတဲ့အချက်များ တွေ့ရှိရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ သည့်အပြင်လည်း အနောက်တိုင်းသားတို့က ဗုဒ္ဓဘာသာထဲက သည်းခံ၍ အကြမ်းမဖက်သော ကျင့်ဝတ်စနစ်နဲ့ လက်တွေ့အကျိုးဖြစ်ထွန်းအောင် ကျင့်ကြံရတဲ့ ဘဝ ချဉ်းကပ်နည်းကို တန်ဖိုးထားတယ်။ အနောက်တိုင်းသားများစွာအဖို့ ဓမ္မဟာ ဘဝမှာ ဘာသာရေးမျက်နှာစာသစ် ဖွင့်ပေးသလိုပါပဲ။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ အရေးပါဆုံး ဘာသာရေးစနစ်တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်စွမ်းရှိတယ်လို့ ကျွန်ုပ်မမှိတ်မသုဉ် ယုံကြည်ပါတယ်။

အနောက်ကမ္ဘာတစ်ခွင်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ ကြောင်းကျိုးသိရှိဆင်ခြင်တတ်ပြီး ဒီမိုကရေစီကျတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ ရောနှောဆက်ဆံနေရပါတယ်။ အာရှမှ လူမှုဘဝဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနဲ့ ခြားနားပြီး ဘုရားရှင်လက်ထက်တော် အာရှလူမှုဘဝဖွဲ့စည်းပုံနဲ့ဆိုလျှင် ပိုလို့တောင် ခြားနားပါတယ်။ သဘာဝလည်းကျပြီး နားလည်နိုင်စရာရှိတာက အနောက်တိုင်းရောက် ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ သီးခြားကိုယ်ပိုင်အဖြစ်၊ အသွင်နဲ့ လက္ခဏာဖေါ်ဆောင် ပိုင်ဆိုင်လာနေခြင်းပဲ။ လက်တွေ့ရှိခိုးရိုသေလေးမြတ်မှုအလေ့အထ မေးမိုန်နေသလို သံသရာမှာ တဝဲဝဲလည်ဆိုတာမျိုးကို အလေးပေးမှု နည်းလာတယ်။ တမလွန်ဘဝမှာ ဘာဖြစ်မလဲ ဆိုတာကလည်း ဘာသာရေးဉာဏ်ပွင့်ရန် အဓိကကျတဲ့ ရင်းမြစ်မဟုတ်တော့ဘူ။ ယေဘုယျအားဖြင့် အနောက်တိုင်း ပြည်သူများဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော်မှ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ အကျင့်စင်ကြယ်ခြင်း၊ ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းနဲ့ ပညာစတဲ့ အရည်အသွေးများကို ပိုမိုစိတ်ဝင်စားကြတယ်။ ၎င်းတို့ကို ဒုက္ခနဲ့၊ ငရဲနဲ့, လှုံ့ဆော်တိုက်တွန်းရင် သိပ်ထိရောက်မှုမရှိနိုင်ပါဘူး။

ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းများဟာ အာရှမှာ ပထဝီနယ်မြေအလိုက် ကွာခြားကြပေမယ့် အနောက်တိုင်းမှာ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။ အာရှမှ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ ပုံစံမျိုးစုံ အနောက်တိုင်းသားများအကြားမှာ ရောက်ရှိနေတယ်။ အဲဒါဟာ အနောက်တိုင်းသားများက တစ်ခါတစ်လေ တရားအကျင့်နည်းလမ်းတစ်မျိုးထက်မကကို လေ့လာလိုက်စားကြတဲ့အကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်တယ်။ မကြာခဏပဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဆရာတော် အမျိုးမျိုး၊ ဒါမှမဟုတ် ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်တဲ့ ဂုရုကြီးများကို ဆည်းကပ်နေကြတယ်။ အနောက်နိုင်ငံများမှ လေ့လာဆည်းပူးသူများသာမက ဂိုဏ်းအသီးသီးမှ ဆရာကြီးများက အကြံဉာဏ်နှင့် ကျင့်ကြံအားထုတ်မှုကိစ္စအပါအဝင်၊ ပြဿနာများနဲ့ အခက်အခဲများကို အတူတကွ ဆွေးနွေးဖလှယ်မှု ပြုနေကြပါတယ်။ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံကွဲပြားနေခဲ့တဲ့ သံဃာနဲ့ တရားဓမ္မများဟာ အသီးသီးသော ကျင့်ကြံအားထုတ်မှုနှင့် အလေ့အထများကို ထိန်းသိမ်းထားရင်း လွတ်မြောက်မှုလမ်းအတွက် ရှင်းလင်းပီပြင်သော သွန်သင်ချက်တစ်ရပ် ပြန်လည်ဖြစ်ကောင်းဖြစ်သွားနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ အနောက်တိုင်းမှာ ဖွံ့ဖြိုးထွန်းကားစပြုနေပေမယ့် အခိုင်အခဲ့တည်ရှိနေတဲ့ အာရှမှ ဗုဒ္ဓဘာသာအလေ့အထများနှင့် အမြင်ကွဲလွဲမှုအချို့ ပေါ်ထွက်လာနေကြောင်း မြင်သာပါတယ်။ အဆိုးဆုံး စိတ်မချမ်းမြေ့စရာအချက်က ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာသံဃာအတွင်း အမျိုးသမီးတို့ရဲ့ နေရာအဆင့်အတန်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကိစ္စက ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ခုတည်းနဲ့ သက်ဆိုင်တာတော့မဟုတ်ဘူးပေါ့။ အနောက်တိုင်း အမျိုးသမီးများဟာ အမျိုးသားများနဲ့ လူမှုရေးနဲ့ဘာသာရေး တန်းတူအဆင့်အတန်းရရှိအောင်ကြိုးပမ်းနေကြရာမှာ တစ်ခါတစ်ရံ အမျိုးသားများကပါ ထောက်ခံအားပေးနေပါတယ်။

မျက်မှောက်ခေတ်မှာ အနောက်တိုင်းသားအများအပြား ဗုဒ္ဓဘာသာအကျင့်သိက္ခာတို့ကို လိုက်စားကြပေမယ့် သူတို့ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကသာ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လို့ ပြောဆိုကြပါတယ်။

အခြေအနေကတော့ တိုးတက်ပြောင်းလဲနေပြီ။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓရဲ့ သွန်သင်ချက်များကို ဘာသာရေးမဟုတ်တဲ့နည်းဖြင့် ချဉ်းကပ်မှုများ တည်ရှိနေကြောင်း သိသာပါတယ်။

အနောက်တိုင်းသား ဓမ္မလေ့လာသူများက ဗုဒ္ဓတရားတော်ရဲ့ အမြင့်မားဆုံးအနေအထားကို သဘောပေါက်ကြပြီး တစ်ချိန်ထဲမှာပဲ လက်တွေ့တရားကျင့်မှုနဲ့ ရရှိမယ့်အကျိုးများကို စိတ်ဝင်စားကြတယ်။ သီအိုရီပိုင်း ငြင်းခုံမှု နည်းပါးပါတယ်။ ဘာသာရေးဆရာများဟာ တည်ကြည်မှုနဲ့ တကွ စစ်မှန်ရမယ်။ ရိုးဖြောင့်ပြီး ရင်းနှီး စာနာတတ်ရမယ့်အပြင် ဟာသဉာဉ်ကလေးပါရှိဖို့ အနောက်တိုင်းသားလေ့လာသူများက မျှော်လင့်ကြပါတယ်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးနေဆဲ အနောက်တိုင်းရောက် ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ အခြေခံကောင်းရနေပြီလို့ ဆိုနိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် အနောက်တိုင်းဆရာကြီးများအနေနဲ့ လေးနက်မှုနဲ့ ဘာသာရေးရင့်ကျက်မှု လိုအပ်ကောင်း လိုအပ်နေပါလိမ့်မယ်။ အနောက်တိုင်းလူမှုဘဝဟာ ရုပ်ပိုင်းရော စိတ်ပိုင်းပါ အလွန်သက်သက်သာသာ ဇိမ်ခံလိုနေကြတယ်။ ကျွန်ုပ်အမြင်ဆိုရလျှင် အနောက်တိုင်းသားများဟာ ဘာသာရေးလမ်းကြောင်းမှာ သက်သာချောင်ချိမှုနဲ့ နှစ်သိမ့်မှုကို အာရုံစိုက်လွန်းလို့ စစ်မှန်တဲ့ တရားပေါက်မြောက်ရေးမှာ အခက်အခဲတွေ့နိုင်စရာ ရှိတယ်။ ဒီအချက်က အနောက်တိုင်းနှင့်သာသက်ဆိုင်တာမဟုတ်ဘဲ ယေဘုယျကမ္ဘာတိမ်းညွတ်မှုဖြစ်နေတယ်။ အနောက်တိုင်းမှ ဗုဒ္ဓဘာသာ သွန်သင်ပြသသူများဟာ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဆရာကြီးများအနေနဲ့ မဟုတ်ဘဲ ဓမ္မမိတ်ဆွေ များသာဖြစ်တယ်လို့ ပြောဆိုကြပါတယ်။ ဓမ္မသွန်သင်ပြသခြင်းမှာ ကိုယ်တိုင်လုပ်နေကျ ကျင့်ကြံအားထုတ်မှုရဲ့ ခြေလှမ်းတစ်ခုသာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုတယ်။ များသောအားဖြင့် အနောက်တိုင်းသားများက အနောက်တိုင်းသားဆရာကို ဦးမညွတ်သော်လည်း တတ်ပွန်တဲ့ အာရှမှ ဆရာဘုန်းကြီးကိုတော့ အလွယ်တကူ ရိုသေလေးမြတ်ကြတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာအစည်းအဝေးကြီးများရဲ့ အကြီးဆုံးရည်မှန်းချက်တစ်ခုက "အတူတကွ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန်" ဖြစ်လို့ မြင့်မြတ်ပြီး ဂုဏ်ယူအားကျစရာကောင်းပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ အတူတူ တွေ့ဆုံ၊ တစ်ဦးကတစ်ဦးကို နားထောင်ကာ ရိုသေလေးစား၊ နောက်ပြီးလာမယ့် ရှေ့ဆက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး နည်းလမ်းတွေ ရေးဆွဲနိုင်ကြပါပြီ။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူတဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ သံဃာနဲ့ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒဟာ ဂိုဏ်းအချို့အဖြစ် ကွဲသွားခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့တစ်တွေဟာ အသိဉာဏ်ရှိရှိ အားထုတ်မှုဖြင့် အမြင်သဘောထား ခြားနားချက်များကို အပြုသဘော ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းကြမယ်ဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ညီညွတ်မှုရရှိမယ်။ ဗုဒ္ဓသာသနာထွန်းကားပြန့်ပွားရေးနဲ့ သတ္တဝါများအကျိုးအတွက် ထိရောက်စွာ အတူတကွ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်မိပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဓမ္မရဲ့ ရောင်ဝါ ကမ္ဘာမှာ ထွန်းလင်းပါစေ။

၂၁ရာစုတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားပြန့်ပွားရေး

ဒေါက်တာ ဥတ္တရာဇာ
ဗုဒ္ဓဝိဟာရ၊ ဘာမင်ဂန်
အင်္ဂလန်

လွန်စွာလေးစားရပါသော မဟာထေရ်အရှင်မြတ်များ၊ လေးစားရပါသော သံဃာတော် အရှင်မြတ်များ၊ ဒေသအသီးသီး၊ ဂိုဏ်းအသီးသီးမှ ဓမ္မမိတ်ဆွေ ညီအစ်ကို မောင်နှမများကို ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ဝမ်းမြောက်စွာ ကြိုဆိုနှုတ်ခွန်းဆက်သပါတယ်။ အခုလို စည်းလုံးညီညွတ်စွာနဲ့ ရောက်ရှိလာတဲ့အတွက် ဒီအစည်းအဝေးကြီးဟာ ဂုဏ်ကျက်သရေနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ အခမ်းအနားဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ နောက်ဆုံးပန်းတိုင်၊ နောက်ဆုံး သုခချမ်းသာဆိုတာ ဘဝလွတ်မြောက်ရေး၊ နိဗ္ဗာန်ရရှိရေး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီခရီးလမ်းကို လျှောက်လှမ်းတဲ့နေရာမှာ တခြားသော လောကီသုခချမ်းသာတွေကိုလည်း ရရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဘုရားရှင်ရဲ့ မြတ်တရားတွေကို အဆင့်ဆင့် လက်ဆင့်ကမ်းပြီး သင်ကြားပေးဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓရဲ့တပည့်တွေဖြစ်တဲ့ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ တာဝန်ဟာ အနာဂတ် မျိုးနွယ်ဆက်များအတွက် ဒီအမွေအနှစ်တွေကို လက်ဆင့်ကမ်းပေးဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ၂၁-ရာစုနှစ်မှာ ကျွန်ုပ်တို့ ဘယ်လိုဆောင်ရွက်သင့်သလဲဆိုတာ ကျွန်ုပ်စာတမ်းရဲ့ အဓိကရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၁-ရာစုနှစ်ဟာ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ ယုံကြည်မှုကို လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်တဲ့နေရာမှာ ယခင်တုန်းကထက် စိန်ခေါ်မှုတွေ ပေးနေသလို လိမ်မာပါးနပ်စွာ ရှုမြင်နိုင်သူများအတွက် ကြီးမားတဲ့ အခွင့်အလမ်းတွေလဲ ပေးနေပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ရှုမြင်ရုံနဲ့မပြီးဘဲ ဒီစိန်ခေါ်မှုတွေကို ရင်ဆိုင်ဖို့အတွက်နဲ့ အခြားတစ်ဘက်မှာ အခွင့်အလမ်းတွေကို ရယူနိုင်ရေးအတွက် မိမိတို့ကိုယ်ကို လေ့ကျင့်မှု၊ ပျိုးထောင်မှုတွေ ပြုလုပ်ပေးရပါမယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ သာသနာပြုလုပ်ငန်းဟာ ကမ္ဘာအနှံ့အပြားမှာ ဗုဒ္ဓရဲ့ ဟောကြားချက်တွေနဲ့ ပျံ့နှံ့သိရှိသွားစေဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားဟာ ပထမဆုံး ဝါကျွတ်ပြီး ပဝါရဏာပွဲမှာ ရဟန္တာ(၆၁)ပါးကို "လူသားတွေရဲ့ ချမ်းသာသုခအတွက်၊ သာယာဝပြောရေးအတွက်၊ အကျိုးစီးပွားအတွက် သင်တို့ ခရီးထွက်ကြပါ။ ခရီးတစ်ခုတည်းကို အတူတကွ မသွားကြပါနဲ့။ အစက အဆုံးထိအောင် ကောင်းမြတ်တဲ့ တရားဓမ္မတွေကို ဟောကြားကြပါ" လို့ မိန့်ဆိုခဲ့ပါတယ်။

ဒီဟောကြားချက်တွေကို အမှတ်ရနေဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ ဗုဒ္ဓရဲ့ ဟောကြားချက်တွေဟာ ဝိနယပိဋကက၊ မဟာဝဂ္ဂကျမ်းမှာ ပါဝင်ပါတယ်။ ရဟန်းသံဃာတော်တွေနဲ့ ဘိက္ခုနီတွေအတွက် လိုက်နာရမဲ့ စည်းကမ်းတွေ၊ တာဝန်တွေလဲပါရှိပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစည်းကမ်းတွေဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့ခေတ်ကာလမှာလိုဘဲ ကျွန်ုပ်တို့ခေတ်မှာ လိုအပ်ပါတယ်။

ကျွန်ုပ်တို့အနေနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပျံ့နှံ့ဖို့နဲ့ အများသူငါတို့ သိရှိဖို့ဆိုပြီး ဟောကြားတဲ့အခါမှာ ကမ္ဘာဒေသအသီးသီးကို သာမက ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ ကမ္ဘာက ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာပြည်ကို အာရုံစူးစိုက်ကြည့်ရှုနေကြတယ်လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓရဲ့ဟောကြားချက်တွေကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း မပြုရင် အခြားသူတွေက ကျွန်ုပ်တို့ကို ဗုဒ္ဓဘာသာအစစ်တွေအဖြစ် ယုံကြည်မှာ မဟုတ်ဘူး။

ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ သင်ကြားမှုကို စိန်ခေါ်နေတဲ့ မျက်မှောက်ကာလ အခြေအနေဆိုတာဘာတဲ့။ ပထမဦးစွာ ခေတ်သစ်စီးပွားရေးရာမူဝါဒလို့ခေါ်တဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လွှမ်းခြုံမှုဆိုတာ ပေါ်ပေါက်နေ

ပါတယ်။ ဒါဟာ စီးပွားရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အပြုံးအဆိုင် အယူအဆကို လောဘရမ္မက်ကြီးစွာ စွမ်းဆောင်အသုံးချခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ လောဘကို ကောင်းတယ်လို့ မြင်ကြပြီး ကရဏာ၊ အကြင်နာ၊ မေတ္တာကိုတော့ ရှုံ့ချကြပါတယ်။ မုန်းတီးမှု၊ ဒေါသဖြစ်မှု ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးပါရှိတဲ့ ပြိုင်ဆိုင်မှုကို ကောင်းတယ်လို့ ယူဆကြပါတယ်။ အမှန်တကယ်တော့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအနေနဲ့ အားလုံးသော အနှုတ်လက္ခဏာ ခံစားမှုတွေကို ဒုက္ခတွေ ပူဆွေးမှုတွေ စိတ်ပျက်စရာတွေအနေနဲ့သာ ရှုမြင်ခဲ့ပါတယ်။ တကယ်တော့ ပြိုင်ဆိုင်မှုဟာ စစ်ပွဲပုံသဏ္ဌာန်တစ်မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ပြိုင်ဆိုင်မှုဟာ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုထက် ပူဆွေးမှု သောကကို ဆောင်ကြဉ်းပါတယ်။

ဒီလို အခြေအနေမျိုးမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ ကြီးမားတဲ့ ကောင်းကျိုးတွေနဲ့ စတင်ခဲ့ပါတယ်။ ပထမဦးဆုံး ဘာတွေဖြစ်ပျက်နေသလဲဆိုတာကို လေ့လာ သုံးသပ်ဖို့ အသိဉာဏ်ရရှိရပါမယ်။ ဒါ့အပြင် ယဉ်ကျေးမှု တန်ဖိုးတွေ ပျက်စီးမှုကို ကုစားဖို့အတွက်လည်း အကြံဉာဏ်ပြုခဲ့ပါတယ်။ လူ့အပြုအမူနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဗုဒ္ဓရဲ့သင်ကြားသုံးသပ်ချက်တွေဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင့်ခြောက်ရာက ဗုဒ္ဓ ပထမဆုံးဟောကြားခဲ့တဲ့ အခြေအနေအတိုင်းဖြစ်ပါတယ်။ အချိန်နဲ့အတူ ပြောင်းလဲသွားခြင်းမရှိခဲ့ပါဘူး။ တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံရဲ့ လူ့သဘာဝဟာလည်း ကွဲပြားခြားနားခြင်း သိပ်မရှိပါဘူး။ အရှေ့နဲ့ အနောက်နိုင်ငံတွေဟာလည်း ထို့အတူဘဲဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဟာ တူညီတဲ့အကြောင်းရင်းနဲ့ စတင်ခဲ့တဲ့ အတွက် တူညီတဲ့ ကုသမှုနဲ့ အဆုံးသတ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ အနှစ်သာရမှာ အာဏာပါဝါဆိုတာကို မယုံကြည်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ အာဏာဇဟိုအချက်အချာဆိုတာမရှိပါဘူး။ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ ဆွဲဆောင်မှုဟာ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအတွေ့အကြုံ၊ သင်ကြားမှုနဲ့ စမ်းသပ်ချက်တို့ကို အလေးပေးထားပြီးခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်တော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဆိုတာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ ဟောကြားချက်များကို နေ့စဉ်ဘဝမှာ အသုံးချသူဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့လုပ်ဆောင်ရမယ့်တာဝန်ကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာစိတ်ဝင်စားသူတွေကို ရှာဖွေရမှာဖြစ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ ရုပ်ဝါဒနဲ့ပတ်သက်ပြီး စိတ်ဓါတ်ဟာ ချမ်းသာသုခထက် ဒုက္ခကိုသာပေးဆောင်ကြောင်း သဘောပေါက်စေဖို့ ပြောဆိုရပါမယ်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေနဲ့ သူတို့သိလိုတဲ့ အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စတွေကို သင်ကြားပေးဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ အရာဝတ္ထုတွေအပေါ်မှာ မှီခိုအားထားမှုလျော့နည်းရေး၊ လောဘ၊ မာန်မာနနဲ့ မုန်းတီးမှုလျော့နည်းရေး၊ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်မှုကို လျော့နည်းစေပြီး စိတ်ချမ်းသာမှုရရှိရေးကို သင်ကြားပေးခြင်းဖြင့် ယုံကြည်ချက်တွေခိုင်မာလာတဲ့နည်းလမ်းဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်ုပ်တို့ဟာ မျက်မှောက်ခေတ်ဗုဒ္ဓဘာသာ တိုးတက်ထွန်းကားရေးနဲ့ ပြန့်ပွားရေးအတွက် ဆောင်ရွက်တဲ့နေရာမှာ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ရဲ့ လမ်းညွှန်သြဝါဒအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ အစမှ အဆုံးတိုင်အောင် ကောင်းမြတ်တဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားဓမ္မတွေကို သင်ပေးပြီး ခြောက်ပစ်ကင်းတဲ့၊ စစ်မှန်တဲ့၊ တရားနည်းလမ်းကျတဲ့ ဗုဒ္ဓ၏ တရားဓမ္မတွေကို လူတွေရဲ့ စိတ်ထဲနှလုံးသားထဲအထိ စိမ့်ဝင်သိရှိနေစေရပါမယ်။

ဒီတာဝန်တွေကို ဖြည့်စွမ်းဖို့အတွက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှာ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုဗဟိုဌာနတွေ တည်ထောင်ရပါမယ်။ သာသနာပြုဗဟိုဌာနတွေကို အမျိုးမျိုး တည်ထောင်နိုင်ပါတယ်။

(၁) စွမ်းရည်အမျိုးမျိုးကို ဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ကြားရေးဌာနတွေ

(၂) ဝိပဿနာလေ့ကျင့်နိုင်တဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာတွေ

(၃) ဘုရားပုထိုးတွေနဲ့. ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတွေဖြစ်ပါတယ်

ဒါ့ပြင် ဗုဒ္ဓသာသနာကို ထွန်းကားပြန့်ပွားဖို့.အတွက် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကိုလည်း ကျင့်သုံးရပါမယ်။

(၁) ရုပ်မြင်သံကြားအစီအစဉ်တွေ

(၂) Internet website တွေ

(၃) တစ်နိုင်ငံလုံးကို ဖြန့်.ဖြူးမဲ့ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းတွေ

(၄) ပညာရပ်ဆိုင်ရာ သုတေသနစာတမ်းတွေ

(၅) လူအများနဲ့.သက်ဆိုင်တဲ့ အခမ်းအနားတွေဖြစ်ပါတယ်

ဥပမာတစ်ရပ်ကို ပြောပြလိုပါတယ်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၊ ဘာမင်ဂန်မြို့.မှာရှိတဲ့ ပြတိုက်နဲ့. အနုပညာပြခန်းနဲ့. ဘာမင်ဂန်ဝိဟာရတို့. ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီပြတိုက်မှာ အိန္ဒိယရုပ်ထုပုံစံနဲ့. ထုလုပ်ထားပြီး အေဒီ(၇)ရာစုလက်ရာ ပဉ္စလောဟာ မတ်ရပ်ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်ရှိပါ တယ်။ ၂၀၀၄-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓနေ့.မှာ ပရိသတ်ကိုဖိတ်ကြားပြီး အဲဒီရုပ်ထုရှေ့.မှာ အနေကဇာတင် အခမ်းအနားကျင်းပပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့.ကျောင်းက ဆရာတော်ဒေါက်တာဥဒိုးရေဝတဓမ္မလည်း မနှစ်ကတက်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီနှစ်ဆောင်းဦးရာသီမှာလည်း အဲဒီရုပ်ထုရှေ့.မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ပြပွဲလုပ်ပါတယ်။ သူတို့.က ပေရွက်နဲ့. ရေးထားတဲ့ ဗုဒ္ဓစာပေတွေကို စုဆောင်းပြီး ပြပွဲလုပ်ဖို့. ပြင်ဆင်နေလို့. ကျွန်ုပ်ကို လိုအပ်သည်များ အကြံပေးဖို့.ပြောကြားကြပါတယ်။

နောက်တစ်ခုလည်းရှိပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့.ရဲ့. ဘာမင်ဂန်ကမ္ဘာအေးစေတီမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာလေ့လာရေးဌာနရှိပါတယ်။ နှစ်တိုင်း မူလတန်း၊ အလယ်တန်းနဲ့. အထက်တန်းအဆင့်ကျောင်းပေါင်း (၂၄)ကျောင်း၊ ကောလိပ်တွေ၊ တက္ကသိုလ်တွေနဲ့. အဖွဲ့.အစည်းတွေ လေ့လာဖို့.လာကြပါတယ်။ လေ့လာရေးကျောင်းသူကျောင်းသားပေါင်း ငါးထောင်ကျော်နှစ်စဉ်လာပါတယ်၊ ဘာမင်ဂန်ဝိဟာရမှာ နှစ်စဉ် ဩဂုတ်လအတွင်း ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မြန်မာယဉ်ကျေးမှုပြပွဲ (အင်္ဂလိပ် ရှေးဟောင်းနဲ့.ယဉ်ကျေးမှုဌာနအစီအစဉ်အရ) ကျင်းပတာ ယခု (၂)ကြိမ်ရှိပါပြီ။ ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့. မြန်မာကို စိတ်ဝင်စားသူ ငါးရာကျော်ခန့်လာရောက်လေ့လာကြပါတယ်။ နှစ်တိုင်း ကျောင်းဂေါပကအဖွဲ့.က ကြိုးမှူးပြီး ပညာရေးအဖွဲ့.လုပ်ငန်းအနေနဲ့. သင်တန်းတွေပေးပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့. ကျောင်းမှာဗုဒ္ဓစာပေသင်တန်းနဲ့. ဝိပဿနာသင်တန်းကို အခမဲ့ သင်ပေးပါတယ်။ အချို့. အတန်းတွေကို ဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့.အစည်းတွေနဲ့. ပူးပေါင်းဖွဲ့.စည်းဖို့. အစီအစဉ်ရှိပါတယ်။ အခုအခါ ကျွန်ုပ်တို့.ဟာ ဘာမင်ဂန်တက္ကသိုလ်နဲ့. ပူးပေါင်းပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့. ဒီဂရီဘွဲ့.ပေးဖို့.အထိ စီစဉ်နေပါတယ်။

ယခုအခါ သာသနာပြုလုပ်ငန်းဟာ အခြားလုပ်ငန်းတွေထက် ထူးခြားတဲ့ လုပ်ငန်းဖြစ်လို့. အထူးလေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပြီး ဆောင်ရွက်သင့်ပါတယ်။ အချို့.နိုင်ငံတွေမှာ လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်တဲ့ဌာနတွေရှိပါတယ်။ ဒီလိုလေ့ကျင့်ပျိုးထောင်တဲ့နေရာမှာ ဘယ်လိုအကြောင်းအရာကို သင်ကြားပေးမယ်ဆိုတာနဲ့. လေ့ကျင့်မှုကို ခံယူမဲ့ (သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မယ့်)သူတွေရဲ့. အရည်အချင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖို့.လဲလိုပါတယ်။

အခြားနိုင်ငံတွေကိုသွားပြီး သာသနာပြုမယ့်သူတွေအနေနဲ့ ဘာသာစကားကျွမ်းကျင်မှု လိုအပ်ပါတယ်။ အဓိကကတော့ ကြားခံစကားဖြစ်တဲ့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင်နဲ့ ပြောဆိုရှင်းပြနိုင်ရပါမယ်။ ဒါ့အပြင် မိမိသွားမဲ့နိုင်ငံရဲ့ ဘာသာစကားကိုလည်း နားလည်ထားဖို့ လိုပါတယ်။

ဒါ့အပြင် ရပ်ဝတ္ထုအနေနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးပြီးတဲ့ နိုင်ငံတွေကိုသွားမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အဲဒီနိုင်ငံတွေရဲ့ ရပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ ဆွဲဆောင်မှုတွေကို သတိပြုပြီး မိမိရဲ့ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာမြင့်မားရေး၊ သင်ကြားမှုစည်းကမ်းတွေကို အလေးအနက်ထားရေးတို့ကို သတိပြုရပါမယ်။ ဒါကြောင့် သာသနာပြုလုပ်ငန်းမှာ ကြီးမားတဲ့အတွေ့အကြုံရှိဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ သဘောတရားသာမကဘဲ လက်တွေ့ကျင့်သုံးတဲ့အခါမှာလည်း အရေးကြီးပါတယ်။

အရေးကြီးဆုံးကတော့ သာသနာပြုမည့်သူတွေဟာ ဌာနနယ်ပယ်သစ်တွေကို စည်းရုံးဆောင်ရွက်ဖို့ လက်တွေ့စွမ်းရည်ရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အခြားနိုင်ငံတွေကိုသွားပြီး သင်ကြားပို့ချတော့မယ်ဆိုရင် အဲဒီနိုင်ငံတွေမှာနေတဲ့ သူတွေလို အဲဒီနိုင်ငံရဲ့ အနိမ့်ဆုံးပညာရပ်လောက်တော့ တတ်ထားဖို့လိုပါတယ်။ အဲဒီနိုင်ငံက လူတွေက ဗုဒ္ဓဘာသာကလွဲလို့ အခြားအရာအားလုံးကို သိနားလည်ပြီး ကျွန်ုပ်တို့က ဗုဒ္ဓဘာသာကလွဲလို့ အခြားအရာ(သိပ္ပံနည်းပညာ)တွေကို မသိနားမလည်သေးဘူးဆိုရင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးအတွက် အောင်မြင်မှုရဖို့ ခက်ခဲပါလိမ့်မယ်။ ဒါ့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့အနေနဲ့ အရှေ့တိုင်းဒဿနရော၊ အနောက်တိုင်းဒဿနပါ အထိုက်အလျောက် သိရှိထားဖို့လိုပါတယ်။ ဒါ့အပြင် သာသနာပြုသွားရမယ့် နိုင်ငံတွေရဲ့ သမိုင်းကြောင်းကိုလည်း သိရှိထားဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နိုင်မယ့် ဘာသာခြား ကိုးကွယ်သူတွေနဲ့ တွေ့ဆုံပြီး အသိပညာဆွေးနွေးဖလှယ်ပွဲတွေ ပြုလုပ်ဖို့ အဆင့်သင့်ရှိရပါမယ်။

ဒါ့ကြောင့် သာသနာပြုသူဟာ မိမိကိုယ်တိုင်

(၁) လေ့ကျင့်မှုရှိရပါမယ်၊

(၂) အခြားဘာသာတို့ရဲ့ အကြောင်းကို နားထောင်နိုင်စွမ်းရှိရပါမယ်၊

(၃) မျှတစွာနဲ့ နှိုင်းယှဉ်နိုင်စွမ်းရှိရပါမယ်၊

(၄) ပရိယာယ်ကြွယ်ဝစွာနဲ့ ပြန်လည်ပြောကြားနိုင်စွမ်းရှိရပါမယ်။

သိပ္ပံပညာဟာ ကြီးမားတဲ့ အခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်နေတဲ့အတွက် သိပ္ပံပညာကိုလည်း တစ်စုံတစ်ခုသော အတိုင်းအတာအထိ သိရှိဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ နောက်ဆုံး အရေးကြီးတာက ကွန်ပျူတာကို အသုံးပြုတတ်ရပါမယ်။ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ဆက်သွယ်တဲ့နေရာမှာဘဲဖြစ်ဖြစ်၊ သတင်းအချက်အလက်တွေကို ရှာဖွေစုဆောင်းတဲ့ နေရာမှာပဲဖြစ်ဖြစ် ကွန်ပျူတာသုံးတတ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

အဓိကအချက်ကတော့ သာသနာပြုလုပ်ငန်းတွေကို အလေးအနက်ထားပြီး ဆောင်ရွက်တော့မယ်ဆိုရင် ဒီကြိုးပမ်းချက်တွေကို ဘယ်လောက်ထိ အနှစ်အတာခံပြီး ဆောင်ရွက်ရမယ်ဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်ဖို့လိုပါတယ်။ အဲဒီလိုမဟုတ်ရင် ဗုဒ္ဓဓမ္မကို လေးစားတဲ့သဘောဘဲရှိပြီး ဗုဒ္ဓရဲ့လမ်းညွှန်ဟောကြားချက်တွေကို အလေးမယူဘဲ ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။ ပိုပြီး အလေးအနက်ပြုရမယ့်အချက်ကတော့ ကြီးမားတဲ့ အခွင့်အလမ်းတွေ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓရဲ့ ဟောကြားချက်တွေကို ကြားနာခွင့် မရတဲ့အတွက် ကမ္ဘာလူသားတွေဟာ ချမ်းသာပျော်ရွှင်ဖွယ်ရာအခြေအနေမျိုးတွေ မရနိုင်ပါဘူး။

သာသနာပြုလုပ်ငန်းတွေကို ဆောင်ရွက်တဲ့အခါ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနဲ့၊ မတူကွဲပြားတဲ့ကြားက အင်အားတွေရရှိရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီလိုစီမံကိန်းတွေကို ဆက်ပြီးအကောင်အထည်ဖော်တဲ့ နေရာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာအတွင်းမှာဘဲ အကွဲကွဲအပြားပြားဖြစ်နေတဲ့ ဂိုဏ်းအသီးသီးတို့ဟာ ပူးပေါင်းကြိုးပမ်းပြီး အကျိုးပြုလုပ်ငန်းတွေကိုအတူတကွ လက်တွဲဆောင်ရွက်ရပါမယ်။ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီး ညီလာခံလို အခမ်းအနားကနေ တစ်စုံတစ်ခုသော လက်တွေ့လုပ်ငန်းတွေ ပေါ်ပေါက်မလာဘူးဆိုရင် အနှစ်သာရမဲ့ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ လူပ်ရှားမှုမျိုးဘဲ ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဒီကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးမှာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ဆွေးနွေးပြောဆိုကြတာကတစ်ဆင့် တိုးတက်မှုရရှိပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှာ လုပ်ငန်းတွေကို အကောင်အထည်ဖော်ကြပါစို့...

- ဗုဒ္ဓရဲ့ ဟောကြားချက်တွေကို ပိုမိုသိရှိနိုင်ရေးအတွက် တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အတူတကွ ပူးတွဲဆောင်ရွက်ကြပါစို့၊
- ဘဏ္ဍာရေးအရ၊ စိတ်ဓါတ်ရေးရာအရ အားပေးကူညီရေးအတွက် ညီအစ်ကိုမောင်နှမတွေလို လက်တွဲဆောင်ရွက်ကြပါစို့၊
- ၂၁-ရာစုနှစ်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားပြန့်ပွားအောင် ကြိုးပမ်းကြပါစို့....

လောကချမ်းသာ အဘယလာဘမုနိဘုရားအနီး မြန်မာကွန်ဗင်းရှင်းစင်တာတွင် တည်ခင်းစည့်ခံသော ဂုဏ်ပြုညစာစားပွဲ
Farewell dinner at the Myanmar Convention Centre (near Great Marble Buddha Image)

ENGLISH VERSION

PREFACE

The World Buddhist Summit which was a milestone in history was successfully concluded after three-day session in December 2004. The summit was made possible by the enthusiastic support of the Government of the Union of Myanmar and Myanmar peoples with investment in money, time and labour. The summit helped to spread the message of the Buddha around the world. Next to the Sixth Buddhist Council, the summit was another significant milestone in history of Buddhism. The state leaders of Theravada countries, Mahatheras, honoured guests and observers from thirty eight countries participated in the conference and discussed ways and means to achieve Buddhist unity, to promote and propagate the original teachings of the Lord Buddha.

After three days of intense intellectual debate and meetings the participating countries managed to issue joint communique which reaffirms their ideals and mapped out the future course of action for the Buddhist. Myanmar as the leading country in Theravada Buddhism was very satisfied with the meritorious deeds especially Dhama gift to the world by convening the World Buddhist Summit. Preparation efforts for nearly two years to convene the World Buddhist is also rewarding and worthwhile. The sprinkling of luster water containing loving-kindness, compassion, sympathetic joy and equanimity showered on the flame of greed, anger and delusion burning inside the hearts of the peoples was a great contribution to peaceful world. The participating countries also pledged Buddhist unity based on the original teachings of the Lord Buddha and gained mutual understanding and friendship among the various sects of Buddhism.

In order to recapture the exciting experience of the World Buddhist Summit and to leave the historical records for younger generations the Working Committee publishes the present souvenir album just like the souvenir album of the Sixth Buddhist Council. The speeches and messages of the World Buddhist will remain as primary historical records in the history of Buddhism. Since the speeches and messages were written from different points of view by expert hands, they will be future guidelines for the implementation of the plan for promotion and propagation Buddhism in the world.

Minister

Ministry of Religious Affairs

INTRODUCTION

The World Buddhist Summit held in the Great Mahā Pāsāṇa Cave has come to a successful conclusion. The resounding success was due to the support of the Government, the Sangha and the people of the Union of Myanmar and all the participants who took part in this glorious event. Myanmar as a land of Dhamma has already established many milestones in the history of Buddhism.

Now, Myanmar has set up a new milestone in the history of Buddhism by holding the World Buddhist Summit from 9 to 11 December 2004 in the Great Mahā Pāsāṇa Cave, Yangon.

As Myanmar, where nearly five hundred thousand monks and nuns reside and the people of which are devout Buddhists, occupies central position in the Theravāda world, the Myanmar delegation announced at the Third World Buddhist Propagation Conference held in Phnom Penh in 2002 that Myanmar would host the World Buddhist Summit in 2004.

This World Buddhist Summit was held with the following objectives:

(1) To promote friendship, mutual understanding and cooperation among the Buddhist countries

(2) To maintain Buddhist teachings and practice among the Buddhist countries.

(3) To promote Buddhist education based on the studies of Buddhist scriptures in nations of the world.

(4) To help and to create the peaceful world by the Buddhist, and

(5) To propagate the original teachings of Buddha in the world.

Preparations for the World Buddhist Summit began in early 2003. A working plan was drawn up with the formation of the Advisory Board of Mahātheras, Steering Committee, Working Committee and eleven sub-committees.

The Prime Minister of the Union of Myanmar acted as the chairman of the Steering Committee and the Minister for Religious Affairs as the Chairman of the Working Committee. Many coordination meetings were held under the chairmanship of the Prime Minister. A secretariat was formed to take prompt action relating to the World Buddhist Summit.

Preparations included the major renovation of the venue of the World Buddhist Summit, the Great Mahāpāsāṇa Cave, which took almost two years and cost a lot of money. So was the landscaping and the greening in the precincts of the Kaba Aye Pagoda.

Buddhist leaders from world Buddhist associations and many observers from different parts of the world were invited. Myanmar organizing committee provided the cost of transportation, meals and accommodations and sight-seeing for the VIPs and special guests. Many observers came to attend the World Buddhist Summit at their own expense. The Government of the Union of Myanmar gave every possible help to the honoured guests including local accommodation and transportation.

In addition to foreign guests, many Mahātheras and religious leaders inside the country were invited to attend the World Buddhist Summit. Among the special guests were Sayagyi S.N. Goenka, a world meditation master, and his disciples.

Despite a few temporary and minor problems, the Ministry of Religious Affairs of Myanmar succeeded in holding the World Buddhist Summit as the sole sponsor. The result, as you have witnessed, was a very successful Buddhist Summit held on a grand scale with the attendance of many Buddhist friends from all over the world.

This World Buddhit Summit would be a landmark in the history of Buddhism like the Sixth Buddhist Council. It took place in our land of Dhamma where peace and stability prevail and where nearly 500,000 monks reside and eight outstanding Mahātheras who can commit the whole Tipitaka texts to their memories are still alive. Sangha organizations at different levels are well established under the direction of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee. The Ministry of Religious Affairs with more than 2,000 staff is taking care of the interests of members of the Sangha throughout the country.

Prime Ministers and Sangharajas from the Theravāda countries graced the event with their presence, and honoured guests and observers from 38 countries participated in this Summit. True to its name, the World Buddhist Summit was attended by broadly represented Sangha from all the continents. It reaffirms Myanmar's central position in the Theravada world and Myanmar's commitment to Buddhist unity under the banner of the original teachings of the Buddha to bear upon the world wide problems of violence, terrorism and instability, and contribute to relaxation of tensions.

The present World Buddhist Summit surpasses the previous Buddhist Summits in many ways:

- In the previous Buddhist summits, almost all the delegates were from Asian countries. In this Summit we invited Buddhist delegates from all over the world including Mexico, Jamaica, Czech Republic, Romania, etc. Foreign delegates and observers who attended the Summit almost numbered eight hundred, which is the highest attendance in the history of Buddhist Summit. With the Myanmar monks and laypersons, the participants numbered well over two thousand.

- The Previous summits were held in newly constructed buildings, where as this Summit was held in the holy Mahā Pāsāṇa Cave which has both historical and religious significance. The Great Mahā Pāsāṇa Cave was the venue of the Sixth Buddhist Council, in which 2,500 monks assembled to edit the Tipitaka texts in the 1950s. It was also where the Buddhist leaders and Heads of State assembled to celebrate the 2500th Anniversary of the Buddha Sasana.

- The Previous Buddhist summits were sponsored by NGOs. The present World Buddhist Summit, on the other hand, was solely sponsored by the Government of the Union of Myanmar. A huge amount of Government budget was allocated for the major renovation of the Great Mahā Pāsāṇa Cave, landscaping and gardening around the cave, transportation, accommodation, Dhamma gifts, medical cares, sightseeing and entertainments for the delegates. Many NGOs and public organizations gave voluntary labour and invested their time and money.

- In the previous summits, only thirty to a hundred participants attended a group discussion. Here in this Summit, the attendance varies between 100 and 400. Panel Discussion Groups were divided into four, namely: panel for "Buddhism and Its Relevance to the Present World," "Buddhist Eduaction," "Promotion and Propagation of Buddhism," and "Buddhist Meditation and World Peace." The subjects were discussed in depth and there were lively exchanges of ideas and intellectual debates. The discussions were chaired by learned Mahatheras well-versed in the scriptures and fluent in English.

On behalf of the Ministry of Religious Affairs, the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee, 500,000 monks and Myanmar citizens, the Working Committee would like to thank all those who helped us in our endeavours to promote Buddhist unity by contributing their time, money and labour for the successful holding of the World Buddhist Summit. We would also like to record our gratitude to the Sangharajas and Heads of States as well as the delegates and observers for a glorious page in the history of Buddhism. We would also like to share our merits with all the sentient beings.

May the sublime Dhamma prevail in its pristine purity.

The Working Committee

The World Buddhist Summit

Yangon, Myanmar.

April 2006.

PARTICIPATING COUNTRIES

Country	Number of Participants
1. Australia	47
2. Austria	1
3. Bangladesh	13
4. Belgium	1
5. Brazil	2
6. Canada	12
7. Cambodia	9
8. Czech Republic	2
9. Democratic Republic of Laos	5
10. England	29
11. France	13

12. Germany 14

13. India 219

14. Iran 23

15. Israel 17

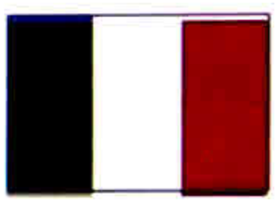

16. Italy 2

17. People's Republic of China 1

18. Venezuela 2

19. Indonesia 7

20. Jamaica 1

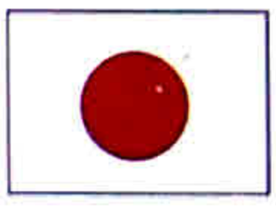

21. Japan 37

22. Korea 58

23. Malaysia 10

Participating Country	(g)
24. Mexico	3
25. Nepal	31
26. Netherlands	11
27. Republic of Singapore	10
28. Romania	1
29. Russian Federation	1
30. Sri Lanka	34
31. Sweden	2
32. Switzerland	2
33. Thailand	37
34. United States of America	69
35. Vietnam	16

	36. New Zealand	4
	37. Taiwan	18
	38. Mongolia	5
	Total Participants	769

The Chairman of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee of the Union of Myanmar lighting the candles.

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့. ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဖယောင်းတိုင်ဆီမီးများ ထွန်းညှိပူဇော်နေပုံ

The World Buddhist Summit in progress inside the Mahā Pāsāṇa Cave
မဟာပါသာဏ လိုဏ်ဂုတော်ကြီးအတွင်း ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပနေစဉ်

Mahātheras from the Union of Myanmar and Buddhist Delegates from abroad arriving at the Mahā Pāsāṇa Cave.

ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပမှ သံဃာတော်မထေရ်မြတ်ကြီးများ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံကြီးကျင်းပရာ မဟာပါသာဏ လိုဏ်ဂူတော်ကြီးအတွင်းသို့ ကြွရောက်လာကြပုံ

PROGRAMME

YANGON, UNION OF MYANMAR

MAHĀ PĀSĀṆA CAVE

DECEMBER 9 (THU)—DAY ONE (MORNING)

Opening Ceremony

08:00 Opening Ceremony begins

Recitation of *Namo Tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa* three times by the audience

Recitation of the Three Refuges by the venerable monks.

Myanmar religious music (*Htoo-ma-cha-na*) on traditional harps

Striking of 108 bells around the cave

Lighting candles by the Chairman of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee and a *Sangharaja* from a *Theravadin* Buddhist country

Striking the World Buddhist Summit Bell nine times

Chanting of *Metta Paritta* (by *Theravadin* Monks)

Blessings by the *Sangharaja* of Lao PDR

World Buddhist Summit Bell
ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ အထိမ်းအမှတ်ခေါင်းလောင်း

Welcoming Address by H.E. Gen. Soe Win, Prime Minister of the Government of the Union of Myanmar and President of the Organizing Committee of Myanmar

Congratulatory Message sent by the President of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee, Union of Myanmar

Congratulatory Message sent by the Senior General Than Shwe, Chairman of the State Peace and Development Council, the Union of Myanmar

Congratulatory Messages sent by presidents from foreign countries (Bangladesh, India)

Greetings by H.E. Dr. Thaksin Shinawatra, Prime Minister of Thailand

Greetings by H.E. Mr. Bounnhang Vorachith, Prime Minister of Lao PDR

Congratulatory Messages sent by H.E. Samdech Hun Sen, Prime Minister of Cambodia

Congratulatory Messages sent by H.E. Mdm. Chandrika Bandaranaike Kumaratunga, President of Socialist Republic of Democratic Socialist Republic of Sri Lanka

Congratulatory Messages sent by H.E. Mdm. Begum Khalida Zia, Prime Minister of Bangladesh

Congratulatory Messages sent by H.E. Mr. Phan Van Khai, Prime Minister of Vietnam

Congratulatory Messages sent by H.E.Mr. Sher Bahadur Deuba, Prime Minister of Nepal

H.E Senior General Than Shwe, Chairman of The State Peace and Development Council offers Buddha image to the Chairman of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee (left)

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေက နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ကြီးအား ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော် ကပ်လှူနေပုံ (ဝဲ)

H.E Senior General Than Shwe, Chairman of The State Peace and Development Council, H.E Vice Senior General Maung Aye, Vice Chairman of The State Peace and Development Council, H.E General Thura Shwe Man, member of The State Peace and Development Council, Lt. Gen Thein Sein, Secretary (1) of The State Peace and Development Council offer Buddha images to the Sayadaws at the Opening Ceremony of the World Buddhist Summit.

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး သန်းရွှေ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမောင်အေး၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီဝင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး သူရရွှေမန်း၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်း သာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး(၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး သိန်းစိန် တို့က ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံ ဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားတွင် ဆရာတော်ကြီးများအား ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များ ဆက်ကပ် လှူဒါန်းနေကြပုံ

Keynote Speech by Dr. Ashin Nyanissara, Chancellor, Sitagu International Buddhist Academy, on behalf of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee.

10:20

Arrival of H.E. Senior General Than Shwe, Chairman of the State Peace and Development Council, and H.E. Vice Senior General Maung Aye, Deputy Chairman of the State Peace and Development Council

H.E. Senior General Than Shwe paying homage and presenting gifts to the Theravāda and Mahāyāna Buddhist leaders from 18 countries including the members of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee

H.E Vice Senior General Maung Aye, Vice Chairman of The State Peace and Development Council offers Buddha image to the Chairman of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမောင်အေးက နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ကြီးအား ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းနေပုံ

H.E General Soe Win, Prime Minister of the Union of Myanmar, offers Buddha images to the Sayadaws.

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစိုးဝင်း ဆရာတော်ကြီးများအား ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းနေပုံ

Secretary (1) of the State Peace and Development Council, Lt. Gen. Thein Sein offers Buddha Images to the Sayadaws

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး(၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးသိန်းစိန် ဆရာတော်ကြီးများအား ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းနေပုံ

Departure of H.E. Senior General Than Shwe, Chairman of the State Peace and Development Council, and H.E. Vice Senior General Maung Aye, Deputy Chairman of the State Peace and Development Council

10:30

Offering donations to the Theravāda and Mahayana Buddhist leaders from 8 countries by H.E. Gen. Soe Win, Prime Minister of the Government of the Union of Myanmar

Presenting an acknowledgement of appreciation to Mr. Nakajima Yasuyoshi, Chairman of the Myanmar Economic Association, Japan, for donating thirty-four automobiles for the World Buddhist Summit by H.E. General Soe Win, Prime Minister of the Government of the Union of Myanmar,

Offering donations to the Theravāda and Mahāyana Buddhist leaders from 8 countries by H.E. Lt-Gen. Thein Sein, Secretary 1 of the State Peace and Development Council

Group Photo Session inside the Mahāpāsāna Cave (for Venerable Sayadaws and World Leaders)

10:45 Opening Ceremony ends

11:00 Opening of the Buddhist Heritage Photo Exhibition

Formal opening of the Photo Exhibition on Buddhist Heritage at the Wizaya Mingalar Dhamma Hall by the Minister for Religious Affairs and the Ambassador of India to the Union of Myanmar

Presenting Tipiṭaka texts to the Indian Ambassador by the Minister for Religious Affairs

Speech by the Minister for Religious Affairs

Speech by the Indian Ambassador

11:30 Morning session ends

LUNCH BREAK

Venerable Saṁgha reciting the Paritta Suttas

ရဟန်းတော်များ ပရိတ်တရားတော်များကို ရွတ်ဖတ်နေပုံ

Minister for Religious Affairs, Union of Myanmar and the Ambassador of India to the Union of Myanmar viewing "the Buddha's Heritage Photo Exhibition" held at Vizaya Maṅgalā Dhamma Sabin Hall.

သာသနာရေးဝန်ကြီးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အိန္ဒိယသံအမတ်ကြီးတို့ ဝိဇယမင်္ဂလာဓမ္မသဘင်တွင် ခင်းကျင်းပြသသည့် ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ဓါတ်ပုံပြပွဲကို ကြည့်ရှုနေစဉ်

DECEMBER 9 (THU)__ DAY ONE (AFTERNOON)

13:00 Afternoon session begins

The recitation of *Namo Tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa* three times by the audience

The recitation of the Tisaraṇa Guṇa by the venerable Mahatheras and Theras

Singing the Myanmar classical song, *Htoo-ma-cha-na,* to the accompaniment of traditional harps

Chanting of Metta Paritta (by Thai Monks)

Congratulatory Messages

Papers by Buddhist leaders

(1) Ven. Paññavaro (Australia), "Buddhist Information, Education and Resources on the Internet"

(2) Ven. Dr. Jinabodhi (Bangladesh), "Moral Philosophy of the Buddha and Its Relevance to Contemporary World"

(3) Venerable Yo Amagalan (Mongolia), "Buddhism in Mongolia"

(4) Ven. Dr. Candāvarābhivaṁsa (Myanmar), "Buddhist Education"

(5) Ven. Josho Adrian Cirlea (Romania), "Buddhism: A way to live"

(6) Ven. Ashin Uttama (Czech Republic), " Situation of Buddhism in the West."

(7) Ven. Puṇṇobhāsa (Myanmar) read the paper "Relevance of Buddhism and Present World Situation" by Ven. Dr. Nyanissara.

16:00 Afternoon session ends

DECEMBER 10 (FRI)__ DAY TWO (MORNING)

08:00 Morning session begins

The recitation of *Namo Tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa* three times by the audience

The recitation of Tisaraṇa Guṇa by the venerable Mahatheras and Theras

Singing the Myanmar classical song, *Htoo-ma-cha-na,* to the accompaniment of traditional harps

Striking the World Buddhist Summit Bell nine times

Chanting of Metta Paritta (by Cambodian Monks)

Congratulatory Messages

Special Lecture by S.N. Goenka

11:00 Morning session ends

LUNCH BREAK

DECEMBER 10 (FRI)__ DAY TWO (AFTERNOON)

13:00 Afternoon session begins

Group Discussion

Syndicate One.— Buddhism and Its Relevance to the Present World (Mahā Pāsāṇa Cave)

Syndicate Two.—Buddhist Education (Meeting Room at the Ministry of Religious Affairs)

Syndicate Three.—Promotion and Propagation of Buddhism (Seminar Hall, International Theravāda Buddhist Missionary University)

Syndicate Four.—Buddhist Meditation and World Peace(Convocation Hall, State Pariyatti Sāsana University)

16:00 Afternoon session ends

DECEMBER 11 (SAT)__ DAY THREE (MORNING)

08:00 Morning session begins

The recitation of *Namo Tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa* three times by the audience

The recitation of Tisaraṇa Guṇa by the venerable Mahatheras and Theras

Singing the Myanmar classical song, *Htoo-ma-cha-na,* to the accompaniment of traditional harps

H.E. General Soe Win, Prime Minister of the Union of Myanmar and H.E. Mr. Mahinda Rajapakse, Prime Minister of the Socialist Republic of Sri Lanka at the Closing Ceremony of the World Buddhist Summit.

မြန်မာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစိုးဝင်းနှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် မစ္စတာမဟိန္ဒရာဂျာပက်(ခ်)စီ တို့. ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံ ပိတ်ပွဲအခမ်းအနားသို့. တက်ရောက်စဉ်

Honoured Guests attending the Closing Ceremony of the World Buddhist Summit.

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ ထိပ်သီးညီလာခံ ပိတ်ပွဲအခမ်းအနားသို့. တက်ရောက်ကြသည့် အထူးဧည့်သည်တော်ကြီးများ

Striking the World Buddhist Summit Bell nine times

Chanting of Metta Paritta (by Laotian Monks)

Round Table Conference

Report on the Group Discussions

11:00 Morning session ends

LUNCH BREAK

DECEMBER 11 (SAT)__ DAY THREE (AFTERNOON)

Closing Ceremony

13:00 Afternoon session begins

The recitation of *Namo Tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa* three times by the audience

The recitation of Tisaraṇa Guṇa by the venerable Mahatheras and Theras.

Singing the Myanmar classical song, *Htoo-ma-cha-na*, to the accompaniment of traditional harps

Striking the World Buddhist Summit Bell nine times

Chanting of Metta Paritta (by Sri Lankan Monks)

Presentations Ven. Sanghasena, "Buddhism in Ladakh"

Speech delivered by H.E. Mahinda Rajapakse, Prime Minister of Democratic Socialist Republic of Sri Lanka

Adoption of the Joint Statement

Vote of thanks by H.E. General Soe Win, Prime Minister of the Union of Myanmar

Historical Poem Commemorating the World Buddhist Summit read by H.E. Brig.-Gen. Thura Myint Maung, Minister for Religious Affairs

Vote of thanks by Ven. Uttama of Czech Republic on behalf of world Buddhist leaders

Chanting the glorifications of the Buddha's Eight Victories by the Vietnamese monks

Closing Statement by Venerable Dr. Sīlānandabhivaṁsa, Rector of the International Theravāda Buddhist Missionary University

Reciting the formula for radiating *metta*

The recitation of the prayer *Ciraṁ tiṭṭhatu lokasmiṁ sammāsambuddha-sāsanaṁ tasmiṁ sagāravāniccaṁhontu sabbe'pi pāṇino*

15:30 Afternoon session ends

DECEMBER 11 (SAT)__ DAY THREE (EVENING)

Farewell Dinner

18:00 Farewell dinner at the Myanmar Convention Centre (near Great Marble Buddha Image).
20:00 Cultural Performances at the Myanmar Convention Centre.

SPEECHES

Welcoming Address Delivered by General Soe Win, Prime Minister of the Union of Myanmar, at the Opening Ceremony of the World Buddhist Summit

Venerable Sayadaws,
Saṁgharajas,
Maha Theras,
Excellencies Prime Ministers and
Distinguished Guests,

At the outset may I express the happiness of the Government of the State Peace and Development Council and people of Myanmar on being able to share merit and for the honour of being able to take full responsibility to host this World Buddhist Summit which will go down in the annals of Sasana history.

May I take this opportunity to convey *Metta* for the physical and spiritual well-being of the Sayadaws, Heads of State and pure-hearted people who are attending this World Buddhist Summit.

The World Buddhist Summit is being attended by Venerable Sayadaws and Buddhist delegates from abroad, world leaders and Ministers as well as Venerable Sayadaws and Ministers from Myanmar.

The Mahā Pāsāṇa Cave is of great significance in the annals of Buddhism. In 1954 about 2,500 Saṁgharajas and Maha Theras from the five Theravāda Buddhist countries assembled in this Great Cave for the Sixth Buddhist Synod. At the conclusion of the Synod in 1956, this cave was also the venue where Buddhist leaders from Theravāda and Mahāyāna countries assembled to celebrate the 2500th Anniversary of the Buddha Sasana.

Today world Buddhist leaders are assembled in this historic Cave to discuss how to perpetuate the Buddha Sāsanā. This meeting will seek ways and means on how the Sāsanā can contribute to peace and prosperity for the world and mankind.

At this World Buddhist Summit, leaders will exchange views on matters of Buddha Sāsanā on the basis of mutual friendship, cooperation and forbearance. This coming together for the exchange of view is a major milestone in the history of Buddhism. Despite different traditions, sects and practices, we are all sons and daughters of the Sakyamuni Buddha. We have the same objectives to understand the Four Noble Truths and to realize Nibbana.

In the Buddhist scriptures, we note four Sangha Synods during the lifetimes of four Buddhas—Kakusandha, Konagamana, Kassapa and Lord Gotama.

In all these Synods, the Enlightened Ones preached the virtue of patience, forgiveness, loving-kindness, compassion and the avoidance of evil—in deed, speech and thought, as the basic principles for the propagation of Buddhism. I believe these admonitions by successive Buddhas will continue to remain as fundamental principles today in the dissemination of the Buddha's teachings.

Of the two requirements of mankind, physical and spiritual, while progress in science and technology can fulfil the physical needs, only the teachings of the Lord Buddha can satisfy the spiritual requirements.

The Buddha Dhamma is preventing the decline of moral values and contributing to enhancing patience, loving-kindness, compassion and selflessness. It purifies the hearts and minds of mankind and promotes these values.

While social development can be achieved through science and technology, mental attributes can be gained and peace and tranquillity developed through the teachings of the Lord Buddha. It is most important to control at all times excessive greed, violent anger and false pride.

In the international arena, men are frightened and shocked by arms rivalry, terrorism, the gap between rich and poor and bullying of the weak by the strong. Men's feelings are enflamed by the three evil fires of greed, anger and fear. These fires can be extinguished by Lord Buddha's Teachings and bring global peace, loving-kindness, tolerance and forgiveness. It is our ardent hope that the Theras and religious leaders would unswervingly strive to attain peace and prosperity and the flourishing of the Eternal Truths, for the world and the country in which we reside, in accordance with the teachings of the Buddha.

I firmly believe that this Buddhist Summit will, on the basis of the Sāsanā, not only bring peace, prosperity and justice to all, but also revive the ethical values and the guiding principles that protect the world.

Myanmar is a country which received the teachings of the Buddha in his lifetime. According to religious chronicles, the Buddha visited Myanmar three times. As a Theravāda country, Myanmar has preserved the pristine purity of the Buddha's teachings for over two thousand years. The Government of the Union of Myanmar has formed the Ministry of Religious Affairs with three departments and allocates budgets for the promotion and propagation of the Buddha Sasana. Throughout the country nearly five hundred thousand monks and nuns are engaged in scriptural studies and meditation practices at the State Pariyatti Sasana Universities, meditation centres, International Theravāda Buddhist Missionary University and Sitagu International Buddhist Academy. The nine major Sangha sects in the country have been brought

together. They closely supervise Sāsanā work through the various levels of the Saṁgha Mahā Nāyaka Committee.

The members of the Sangha and civil servants are undertaking the task of promoting and propagating the Buddha Sāsanā in unison. In other words, the Saṁgha, the people and civil servants are joined together by the true teacher-disciple spirit in protecting the Sāsanā.

I also would like to extend my cordial invitation to the Maha Theras, Buddhist leaders and observers who are attending this summit to visit Myanmar again. I warmly invite all to come to Myanmar for pilgrimage, study of Buddhist scriptures, meditation and research. We will do whatever we can to assist our honoured guests.

Once again, I am deeply honoured to warmly welcome State leaders, Buddhist leaders and observers on behalf of the Government of the Union of Myanmar and of the fifty-three million citizens including five hundred thousand monks and nuns of the country. I would also like to thank all of you for participating in this event.

The organizing committee of the summit has made all possible preparations for the ease, comfort and benefit of the distinguished guests. I hope you are happy with the preparations and arrangements. If there be any shortcomings I humbly request your understanding in loving-kindness.

In conclusion may I express my wish that:

- The Truth of the Omniscient Buddha be like unto the luminescence of the sun and moon and be long lasting.
- The Teachings of the Buddha be propagated throughout the world.
- Mankind be able to follow the Teachings of the Buddha and bring about World Peace, Justice and Prosperity.
- All the Buddhist leaders attending the summit are blessed with physical wellbeing and spiritual tranquillity.

Remarks by His Excellency Thaksin Shinawatra, Prime Minister of Thailand at the Opening Ceremony

The Most Venerable Sayadaw Bhaddanta Kumara Mahathera, Chairman of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee,
Excellency Senior General Than Shwe, Chairman of the State Peace and Development Council,
Excellencies,
Fellow Buddhists,
Ladies and Gentlemen,

It is a pleasure for me to be present at this august gathering of esteemed members of Maha Saṁgha, scholars, government representatives and Buddhists from different parts of the world. The World Buddhist Summit is undoubtedly an event of great significance for Buddhists of this region, who share the strong bonds of religious and cultural ties, and for Buddhists the world over. On behalf of the Government and people of Thailand, I wish to extend to the Government and people of Myanmar our warmest congratulations on the successful hosting of this event. As a country where Buddhism has long taken root and flourished, Myanmar is indeed qualified as one of the most suitable venues for the World Buddhist Summit.

Respected Mahā Saṁgha,
Excellencies,
Fellow Buddhists,

In the age of globalisation when interdependence in all areas of endeavour and great leaps in science and technology have done much to compress the world, people of different races, cultures and religions have come to live and work together much more closely than at any other times in history. Telecommunications and internet also enable people to have instant access to news and information from the other side of the globe. Peoples are now travelling the world at a pace and intensity never seen before, as tourists, merchants, investors, job seekers and migrants. The demographical landscape of the world has indeed undergone dramatic changes. The multi-racial, multi-cultural societies have become the global phenomenon.

Along with the emergence of multi-racial, multi-cultural societies, also arise undesirable consequences of the process, namely the biases and prejudices on the basis of colours, beliefs, cultures and others. The rise in biases and prejudices, separating "them from us," as we have witnessed in many parts of the world, breeds hatred, racial and religious conflicts and, worst of all, extremism and terrorism. All these, as we are all

aware of, have been prevalent in many parts of the world and have posed as one of the most serious threats of the world today .

And for this reason, there is also a need for all of us, regardless of religious inclinations, to empower those who advocate and practise the middle path (or *Machima Patipatha* in Buddhism), moderation and tolerance. First of all, let me refer to the central tenet of Lord Buddha's teachings that killing, regardless of justifications, is a sin. The right to life is supreme and, for whatever reason, should never be violated. We also have to help propagate that understanding; compassion, love and assistance are the beautiful and indispensable virtues for mankind and the true noble goals of all religions.

Respected Mahā Saṁgha.,
Excellencies,
Fellow Buddhists,

Buddhism is the religion of moderation and tolerance. A peace of mind and the salvation from *Atta* (self) are the ultimate goals of all Buddhists, which could be achieved by means of *Sila, Samadhi* and *Panya*. We, Buddhists, are taught to abide by *Sila* (the prececpts), the first of which is to refrain from killing. We are also taught, among other things, to observe the four divine abidings, namely the loving-kindness (*Metta*), compassion (*Karuna*), sympathetic joy (*Mudita*) and equanimity (*Ubekkha*).

I am therefore very pleased to see that we, Buddhists, have made efforts, by holding this World Buddhist Summit, which, among other things, aims to encourage Buddhists to help build lasting peace in the world, through the observance and propagation of the Lord Buddha's teachings. This is a great and most valuable contribution from Buddhists at the critical juncture of the world. I wish you all a success in this quest of peace and happiness for all mankind.

Thank you.

Address by H.E. Bounnhiang Vorachith, Prime Minister of the Lao PDR Delivered at the Opening Ceremony of the World Buddhist Summit

Venerable representatives of the Buddhist clergy,
H.E. Mr. Chairman/Vice-Chairman of the State Peace and Development Council,
H.E. General Soe Win, Prime Minister of the Union of Myanmar,
Excellencies, Distinguished Myanmar and Foreign Guests,
Ladies and Gentlemen,

Today, it takes a great pleasure and honour for me to attend the opening ceremony of the World Buddhist Summit which is being held in Yangon, a beautiful city enriched with many ancient and sacred Buddhist sites.

On behalf of the Government of the Lao People's Democratic Republic and Lao Buddhist worshippers, I would like to extend my sincere congratulations and goodwill to the Government and the Myanmar people for their concerted efforts to ensure the excellent arrangements of the World Buddhist Summit. At the same time, I would also like to pay respect and congratulate all Buddhist representatives from various countries and organizations for taking part in the Summit.

Excellencies,
Distinguished Guests,

The current World Buddhist Summit is of great significance as it enables the Buddhist leaders to gather and exchange views on the preservation of the revered Buddhist faith. It also provides an opportunity for the Buddhist followers worldwide to foster a sense of cordial friendship and mutual understanding with one another in order to ensure world peace and lasting tranquility as well as to bring about prosperity, happiness and well-being to mankind.

The Lao People's Democratic Republic has 5.6 million inhabitants, out of which 75% are Buddhists. Nevertheless, the Lao Buddhist people as well as other religious believers or atheist people have always manifested a sense of mutual respect thus enabling the entire Lao society to enjoy cordial friendship, harmony and mutual help while jointly

safeguarding and driving the nation towards prosperity as defined by the government policy.

I would like to congratulate and express my high appreciation to the Myanmar Government for establishing the International Theravāda Buddhist Missionary University that opened its doors six years ago. It is both a learning and dissemination center of Buddhist teachings for the people of the world. A number of Lao monks and nuns studied here and some are currently following their study in this University.

I would like to take this auspicious occasion to wish the World Buddhist Summit a brilliant success.

I thank you.

KEYNOTE SPEECH BY DR. ASHIN NYANISSARA

Your Holinesses,
Your Most Venerable Mahātheras,
Distinguished Guests,
Friends in Dhamma,
Ladies and Gentlemen,

First and foremost, I would like to convey my wish that may auspiciousness come to all the Buddhist leaders from many nations. I am also deeply honoured to deliver Dhamma speech on this important occasion.

Welcome to our golden land of Myanmar. We call our country golden land because of golden pagodas, golden rice fields and golden Dhamma. We are happy and proud to host this World Buddhist Summit as a devout Theravāda Buddhist nation where approximately 500,000 monks reside with strong and united State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee. The Government, the people and the *sangha* organizations are united in the promotion and propagation of Buddha Sāsanā both inside the country and in the world.

This World Buddhist Summit is the most supreme and prestigious Buddhist conference ever held in the history of Buddhism. Many brainstorming sessions were held to prepare for the successful holding of the World Buddhist Summit as a national event. My sincere congratulations are in order for the Organizing Committee of the World Buddhist Summit. Both Mahayana and Theravāda Buddhists around the world give moral support for the successful holding of the World Buddhist Summit and express their desire to attend the Summit. On behalf of the Organizing Committee, I would like to apologize to those who cannot be seated in the cave because of the limited seating capacity. It would not be too much to say that this World Buddhist Summit bears many characteristics of the Seventh Buddhist Council, with Myanmar as centre of Buddhism for purification, perpetuation and propagation of the original teachings of the Buddha.

With the benefit of hindsight I would like to draw your attention to the wonderful coincidence regarding the venue of this conference. This Mahā Pāsāṇa Cave has special historical and religious significance in the history of Buddha Sasana. In 1954, monks from five Theravāda countries, namely, Cambodia, Laos, Myanmar, Sri Lanka and Thailand, convened the Sixth Buddhist Council in this very cave to celebrate the 2500th Anniversary of Buddha Sasana. Saṁgharajas, heads of states and prime ministers of the five Theravada countries graced the occasion and read goodwill messages. Moreover,

ten Mahayana countries including Japan participated in that great event. Today, forty-eight years after the convening of the Six Buddhist Council, both Theravada and Mahayana Buddhist leaders are now gathering again in the same great cave and will be discussing Buddhist unity and cooperation and propagation of Buddha Sasana.

The Buddha preached that frequent meetings and discussions of Buddhist leaders could contribute to the promotion and propagation of his teachings. In the Aparihāniya Sutta, the Buddha propounded the same thesis. Following the Buddha's advice for continuous discussion, the three main sects of Buddhism, namely, Theravada, Mahayana and Tibetan Buddhism, are now meeting again at this World Buddhist Summit to discuss the matters concerning the unity and propagation of Buddhism.

Undoubtedly, the Buddhist conferences are sending powerful Buddhist messages of tolerance and compassion to the turbulent world where the strong rules over the weak and the rich is reluctant to share with the poor. Also the Buddhist message of harmony and unity as we emphasize in the Summit motto will send vibrations to the region where violence, tension and death are the rule of the day and remind the world leaders that selfishness and extremism are self-defeating and will result in disputes and armed conflicts. Lack of unity and harmony is bound to dislocate family, society, nation, religion, environment and the world. We must try our best until the world is convinced that Buddhist teaching of love and compassion is the only panacea to cure the illness of mankind. Even if we achieve harmony and peace in the world we still have to fight poverty, diseases and ignorance which are the origins of human misery and scourge of civilizations.

The following are the five objectives for holding the World Buddhist Summit:-

(1) To promote friendship, mutual understanding and cooperation among the Buddhist countries

(2) To maintain Buddhist teachings and practice among the Buddhist countries

(3) To promote Buddhist education based on the studies of Buddhist scriptures in nations of the world

(4) To help and to create the peaceful world by the Buddhists

(5) To propagate the original teaching of the Buddha in the world

Let me go further to give you historical flashback of the Buddha's advice at a Sangha conference in his lifetime. His advice will be a very useful guideline for our meetings.

Nine months after his Enlightenment, even the Buddha held the First All Sangha Order Conference at Veḷuvana Monastery at Rājagaha. Before that conference, at a meeting with sixty monks at Sarnath at Benares, the Buddha urged his disciples to go on *dhamma* tour and propagate his teaching for the benefit of mankind. The Buddha only emphasized the propagation of his teaching and did not touch on fundamental principles of Sangha Organization. At the Veḷuvana Sangha Conference, the Buddha made Ven. Sāriputta as his chief disciple with Ven. Mahāmoggallāna as his deputy for the administration of the Saṁgha.

The main points of Buddha's *Ovāda* (Admonition) at the conference were as follows:-

(1) Patience (Forbearance) is the best virtue.

(2) A monk must not ill-treat the others.

(3) One must not accuse, abuse, and blame the others.

(4) Control your bodily, verbal and mental action.

(5) One must be content with the food, residence and one's sleeping place.

(6) One must keep on practicing meditation.

(7) One must avoid all evils.

(8) One must avoid evil speech.

(9) One must avoid evil thoughts.

(10) One must try to purify one's mind.

Therefore, following the Buddha's advice at the above two meetings, we, the sons and daughters of the Buddha, should earnestly discuss the propagation of Buddhism for the benefit of mankind with patience, contentment and optimism at this conference.

The meaning of man in Pāḷi—the sacred language of Buddhism—is the rational being who could judge right or wrong and understand the relationship of cause and effect. When fear, worry, imagination and extreme thought often appear in man's heart, man cannot comprehend objective reality. Going beyond the rational limit, man's imagination runs wild and looks for a saviour. Therefore, fear and imagination are the origin of religion. When belief, worship and praying become the main features in a religion, God rather than man becomes the central figure.

The Buddha's Dhamma does not follow this line of thinking. Problems of human's life could be found in human's body. The problem of fear, worry, dissatisfaction and suffering all happen in human's body. Therefore the solution to the problems is also to be found in the human's body. The human's body is the proportional composition of mind, mental concomitant, and body. The mind and mental concomitant are not only the origin of problems of human being but also solutions have to be found in them. This is called truth or Dhamma when the Buddha preached the Dhamma based on the human being. Religion is mainly based on the concept of God because the main idea of religion is belief and worship. On the other hand, the Dhamma synchronize the actions of body, speech and mind. In the words of the Buddha, "Easy to do are things that are bad and not beneficial to self. But very, very hard to do indeed is that which is beneficial and good." If Dhamma is to be practiced by every individual, peace will be achieved individually. Individual peace is the starting point to move forward to world peace.

Four Big Tasks

There are two main points in Dhamma preached by the Buddha, namely, Noble Path and Noble Truth. Buddha's sons and daughters have been carrying the message

of Noble Path and Noble Truth from generation to generation and preserve them for 2500 years. Although different Buddhists practice different traditions, there has been no dispute over the Noble Path and Truth.

The Buddha's sons and daughters who live during the age of the Buddha Sāsanā are all servants of the Buddha Sāsanā. Because of carrying over of Buddha Sāsanā, which the Buddha preached for forty-five years, by generations of our brothers, sisters and teachers, we come to possess this Sasana. For the younger generations of our brothers and sisters to continue to work over the Noble Path to realize Noble Truth and to enjoy the bliss of *Nibbāna*, we must carry out four big tasks effectively. They are the following:-

(1) To preserve Buddhism as the original teaching and to keep its pristine purity

(2) To disseminate the original teaching of the Buddha effectively

(3) To apply the modern methods and techniques in preservation, teaching, learning and research of Buddha Sasana

(4) To protect Buddhist historical sites, ancient pagodas, Buddha images, Buddhist literature and cultural heritage from natural disaster and destruction by opposition forces.

There are four essential requirements for protecting, promotion, propagation and teaching of the Buddha's teaching. They are as follows:-

(1) Man Power

(2) Money Power

(3) Material Power

(4) Mind Power

When we talk about manpower, we need to mobilize the power of monks, government officials, educated persons, technicians and people from all walks of life for the promotion of Buddhism. Just as different nations with different political outlooks united in forming the United Nations, we Buddhists should try to unite our Buddhist nations and form United Buddhist Nations. In order to reach that stage, we need a powerful spirit of Buddhist brotherhood. The foundation of that spirit is friendship, understanding, forgiveness and patience. Added to these qualities are virtue and wisdom. I believe the present conference will contribute a great deal to friendship and mutual understanding among Buddhist leaders.

Without money power, we cannot undertake great religious projects effectively. During the Buddha's lifetime, a wealthy man named Anāthapiṇḍika built the Jetavana monastery for the Buddha at the cost of 540 million. In this monastery the Buddha with his disciples spent their days for twenty-five years. The Buddha also preached many *suttas* and many people became *Arahats* after listening to the Buddha's sermons. About 300 Buddhist Era, Emperor Asoka spent millions to build many religious buildings and pagodas and to send missionary monks to nine regions. The venue of the World Buddhist Summit, the Mahā Pāsāṇa Cave, was built at the cost of 9 million Kyats (Myanmar currency) in 1952. Nowadays the renovation of this great Cave cost 1.5

billion Kyats. The sole sponsor of the World Buddhist Summit, the Government of the Union of Myanmar spent millions of dollars for this conference. There is no doubt that without money power, these grand projects cannot be implemented.

The same is true of material power. To make the Buddhist Summit a success, a new audio-visual system, computers, mobile phones, transmission equipments, electrical appliances and a printing press had to be installed and used.

The most important prerequisites for the promotion and propagation of Buddhism is mind power. However much and many money, material and manpower we have, without character, morale and virtue, we cannot implement any plan effectively. Virtue means disciplining of mind, body and speech. We as Buddhists have to keep the common virtue recommended by the Lord Buddha. We should store virtue of patience, loving-kindness and compassion and spirit of universal brotherhood in our hearts. At the same time, the kind-hearted person also must have good sense of virtue. Therefore, out of four kinds of power, mind power is the main power for successful promotion and propagation of Buddhism.

By using these four essential powers judiciously, Emperor Asoka had done a great service to Buddhism. As a result of Emperor Asoka's missionary efforts, Buddhism spread to Greece, Turkey and Russia in the west and to the whole of Southeast Asia. It was recorded in the history of Buddhism that Emperor Asoka built thousands of temples and monasteries.

Since these four powers were not combined well and used in Indian continent, land of the birth of Buddha Dhamma became the land of death of Buddha Dhamma. The big area of Buddhism has been reduced in size. Emperor Asoka's temples and monasteries became heaps of broken bricks. Therefore, at this World Buddhist Summit I would like to urge my brothers and sisters to safeguard, maintain and disseminate Buddhism to the best of their ability.

Buddhism and Present-day International Situation

When we look at the international situation, we will find everything is in ferment lacking stability in political, economic, social and military situation. The instability of the world starts with unstable state of each individual, whose unfulfilment of desires paves the way for tensions and war. The history of the world is full of wars waged by persons of unfulfilled desires.

To dominate others, to confiscate others' property and to kill others, are the basic features of international society. Moral man seems to be creating immoral society and we seem to be back to the law of the jungle. In the words of the Buddha "Everything is burning: the mind is burning, mental objects (idea etc.) are burning, burning with the fire of lust, with the fire of hate, with the fire of delusion; it is burning with birth, aging and death, with sorrows and with lamentations." Beautiful world environment with mountains, forests, rivers and snow is defaced by factories which produce weapons of death and destruction. The earth which is full of precious gems became graveyard as a result of continuous wars. From the point of view of law of nature, the roots of these evils are cravings and desires. Underneath the appearance of human being lie delusion, lust and anger. If we can identify the problems, we can now look for the solutions. In the same manner, if we know the cause of illness, we can find out the medicine to cure

the illness. In other words, the Buddha is a great doctor who can heal the suffering of mankind. *Tipiṭaka* texts are like books for prescription for the cure of human mental illness. The Buddha's teaching—of Noble Truth and the Noble Path—is the most effective medicine for patients of the world who are suffering from mental illness. It is the prime responsibility of the Buddha's sons and daughters to fulfil the needs of mankind by teaching them Dhamma. In order to educate the world which cannot comprehend the objective reality and to cure the world which is burning with lust and delusion, I strongly recommend to open more Buddhist centres around the world.

We need to take new steps towards drawing a concrete action plan to translate our words into action. In future plan we should do more networking among us, especially we should form linkages among universities, monasteries and exchange scholars. International forums for Buddhist leaders are absolutely essential and should be regularly held for intellectual debates and exchange of ideas. We also should participate in these forums with understanding, patience and forgiveness to each other to reach our common goal. Recent conference initiated by Thailand based on the spirit of our Buddhist Summit to celebrate the day of Vesak or Buddha's Birthday at the United Nations Headquarters or other United Nations Offices is a step in the right direction and it augurs well for the future Buddhist unity and cooperation. Again, the International Conference on Theravada and Mahayana Buddhism held in Thailand in July of this year also gave new impetus to Buddhist unity and cooperation. For further implementation of plan for Buddhist unity and cooperation we need an institutional structure. I think it will take its final shape in due course with progress of further discussion. Moreover, Buddhist education is also a very effective medium by which Buddhist sects will understand each other well. In short, our commitment to Buddhist unity and cooperation is indispensable and this World Buddhist Summit is reaffirmation of our lofty ideals.

Although the Buddhist leaders are outwardly different in appearance, traditions and cultures, inside their hearts they are the same in cherishing the values of loving-kindness, forbearance, compassion and wisdom. The Eightfold Noble Path laid down by the Buddha is the common path we will have to take together. The Noble Truth of Cessation is our common destination which we are determined to reach in the end. Therefore. Let us walk together in the common path with common values toward our common destination. I also pray that all the supreme Buddhist leaders and the delegates of the Buddhist Summit as a united group fulfil sublime mission with noble aims and objectives.

May the Buddhist leaders be able to do more for the promotion and propagation of Buddha Sasana.

May the Buddhist leaders help to solve the problems of mankind, while taking the Noble Path let us realize the Noble Truth of Cessation together.

May the Dhamma prevail everywhere.

May original Buddha Sasana exist in its purity.

May the sentient beings be free from suffering .

May sentient beings be well and happy.

May all the Buddhist leaders work together for World Peace.

SPEECH DELIVERED BY H.E. MR. MAHINDA RAJAPAKSE
PRIME MINISTER OF THE DEMOCRATIC SOCIALIST REPUBLIC OF SRI LANKA AT THE CONCLUDING CEREMONY OF THE WORLD BUDDHIST SUMMIT

Most Ven. Mahā Saṁgha
Excellency the Prime Minister of the Union of Myanmar
Hon. Deputy Prime Minister of Cambodia
Your Excellencies
Distinguished Guests
Ladies & Gentlemen

It is my distinct honour to attend the World Buddhist Summit today. May I thank the Government of the Union of Myanmar for organizing the most auspicious and timely event and I wish to thank you for the Summit.

To quote from the Maha Mangala Sutta,

Kalena Dhamma Savanam

Etam Mangalamuttamam

Lord Buddha has preached the benefits and the importance of listening to Dhamma discourses at the suitable time. Thus, I consider the Summit as a well-timed event, to reflect on Lord Bulddha's message of love and compassion as the fundamental maxims for the creation of a peaceful mind among human beings thus creating a peaceful world.

I firmly believe thus such a Forum will be helpful to alert the sensible Buddhists to organize themselves to avert erosion of Buddhism and to address the glaring problems facing the contemporary Buddhist. It will also help to re-invigorate the Maha Sangha so that there will prevail a progressive and a learned leadership, to propagate the Dhamma.

Regarding the relations between the two countries, Myanmar and Sri Lanka are steeped in history based on Theravada Buddhism. Our relations date back to the 4th century, when the Myanmar monks had frequently visited the Maha Vihara of

Anuradhapura in Sri Lanka to learn orthodox traditions and to continue in their own country.

In the 11th century, during the regime of King Anawrahta of Myanmar, the sacred scripture Tripitaka was sent to Myanmar by king Vijayabahu of Sri Lanka. It may be recalled with gratitude, that owing to the untiring efforts and the perseverance of the Bhikkhus of Sri Lanka, it was made possible to produce the written Tripitaka, which was earlier preserved only through oral tradition. Since this time, there has been no turning back, and the two countries were intertwined with the golden thread of Theravada Buddhism.

Therefore, it is our fervent hope and the wish of the Government and the people of Sri Lanka to cherish and to further consolidate the cultural bonds that had prevailed between the two countries over the centuries.

Further, I am pleased to observe the manner in which the Summit has brought unity among Theravada Buddhist countries paving the way for mutual cooperation among the Theravada countries.

Let this Summit be a reminder to the world that Buddhism is not only a religion but a whole civilization with a rich cultural heritage, and a code of ethics having the ability to mould human beings to face the daunting tasks of the modern day.

Let this Summit be remembered as a forum, which protected Buddhism as a dynamic force, which has influenced the receptive mind for the last two thousand five hundred years, and protecting its relevance in the present day's context.

As we are getting ready to conclude the Summit, I firmly believe that all of us will be bound by the strong ethics of Buddhism.

May I wish the World Buddhist Summit every success.

May the Noble Triple Gem bless you.

Vote of Thanks Delivered at the World Buddhist Summit By Gen. Soe Win, Prime Minister of the Union of Myanmar

Your Holinesses,
Venerable *Maha Theras*,
Excellencies
Distinguished guests, and
Friends in the Dhamma,

I would like to say that this historic World Buddhist Summit is a great success. More than two thousand participants—Saṁgha delegates and six hundred observers from thirty-eight countries, more than six hundred Myanmar Theras, Maha-theras and nuns, and lay-persons—attended the Summit daily.

I would like to thank the State Ovadacariya Sayadaws, Sayadaws of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee, venerable monks and delegates. Especially, I would like to say that I deeply appreciate the fact that the Venerable Saṁgharajas of Sri Lanka and Lao PDR attended the Summit from the beginning to the end despite their advanced years.

This World Buddhist Summit was held with the following five objectives:

(1) To promote friendship, mutual understanding and cooperation among the Buddhist countries

(2) To maintain Buddhist teachings and practice among the Buddhist countries

(3) To promote Buddhist education based on the studies of Buddhist scriptures in nations of the world

(4) To help and to create a peaceful world by the Buddhists

(5) To propagate the original teachings of the Buddha in the world

In this Summit, Buddhist leaders delivered speeches and presented papers. The participants also took part in the four group discussions to discuss "Buddhism and Its Relevance to the Present World", "Buddhist Education," "Promotion and Propagation of Buddhism", and "Buddhist Meditation and World Peace".

In other words, the participants discussed the ways and means for the perpetuation, promotion and propagation of the Buddha Sasana in its pristine purity, and adopted a joint statement. In the Joint Statement the participants have agreed to preserve, promote and propagate the Teachings of the Buddha; to protect and preserve historic Buddhist monuments; to promote Buddhist education; to promote Buddhist unity; and to strive to propagate the Teachings of the Buddha to contribute to bring about peace and prosperity in the world.

The Summit has come to a success only because all the participants discussed with patience and forbearance, politeness, loving-kindness, compassion and optimism in accordance with the Teachings of Lord Buddha.

I strongly believe that this gathering of Buddhists from various countries will foster friendship among Buddhists and will promote unity and mutual understanding. This in turn will lead to a closer cooperation among the Buddhists in the future.

It is my sincere hope that all the Mahatheras and Buddhist leaders, with loving-kindness, patience and forbearance, will strive for the prevalence of peace and stability and the four modes of sublime living and loving-kindness, patience and forbearance in their respective countries and all over the world. The sublime message of the Buddha can heal the burning hearts of mankind and put an end to extremism, intimidation and armed conflicts.

The World Buddhist Summit will come to a glorious end very soon. It is highly delightful and something to be proud of to the Government and the people of the Union of Myanmar because of the fact that Myanmar is the sole sponsor of this Summit. I would also like to say that the success of the Summit is due to the support, cooperation, patience and forbearance of all of you.

My special thanks go to the heads of states, ministers and ambassadors—especially H.E. Mr. Bounnhang Vorachit, Prime Minister of the Lao People's Democratic Republic, H.E. Dr. Thaksin Shinawatra, Prime Minister of the kingdom of Thailand, H.E. Mr. Lu Lay Sreng, Deputy Prime Minister of the Kingdom of Cambodia, and H.E. Mahinda Rajapakse, Prime Minister of the Socialist Republic of Sri Lanka who arrived in time to this Summit.

Buddhist leaders and statesmen who could not participate in this Summit supported us by sending goodwill messages. I would like to take this opportunity to thank all of them for their invaluable support.

The Mahatheras and the staff from the Ministry of Religious Affairs, with the support and assistance of the ministries concerned, worked hard for the success of this Summit. I would like to congratulate all of you for your hard work and dedications. My special thanks also go to Ven. Dr. Nyanissara for his invaluable help throughout the preparation of the Summit.

In conclusion I offer my sincere wishes:

May all the Buddhist leaders attending the summit be blessed with physical well-being and spiritual tranquillity.

May the Dhamma of the Omniscient Buddha be like unto the luminescence of the sun and moon and be long lasting.

May all of you be able to contribute to bring about peace, stability, justice and prosperity in the world.

Vote of Thanks by Venerable Uttama, Czech Republic

Most respected Sanghas,
Dear brothers and sisters in Dhamma,

I was given the privilege to announce this World Buddhist Summit is now half over. The first part was this meeting here in the historical Mahā Pāsāṇa Cave where we have discussed, where we were exchanging our experience, where we were inspiring each other to propagate the Buddha Dhamma, Buddha Sasana in the world. But this was probably the easy part of our task. There is more difficult part, which is in front of us, which is ahead of us, to bring all this inspiration and knowledge into practice in our lands to teach the Dhamma, to spread the message of our Lord Buddha.

I was highly surprised by the number of well-wishing messages sent to this summit. Yesterday, I was going through the printed book which is just the list of all these messages sent by presidents, by leaders of the countries, sent by prime ministers, by ambassadors; some of these world leaders have come here even personally to express us their sympathy, their support, their trust in our work. On the other side, it gives me also the idea that these countries and the whole world really need us, count on us. The peaceful message of Lord Buddha is really necessary for the world right now more than any other time.

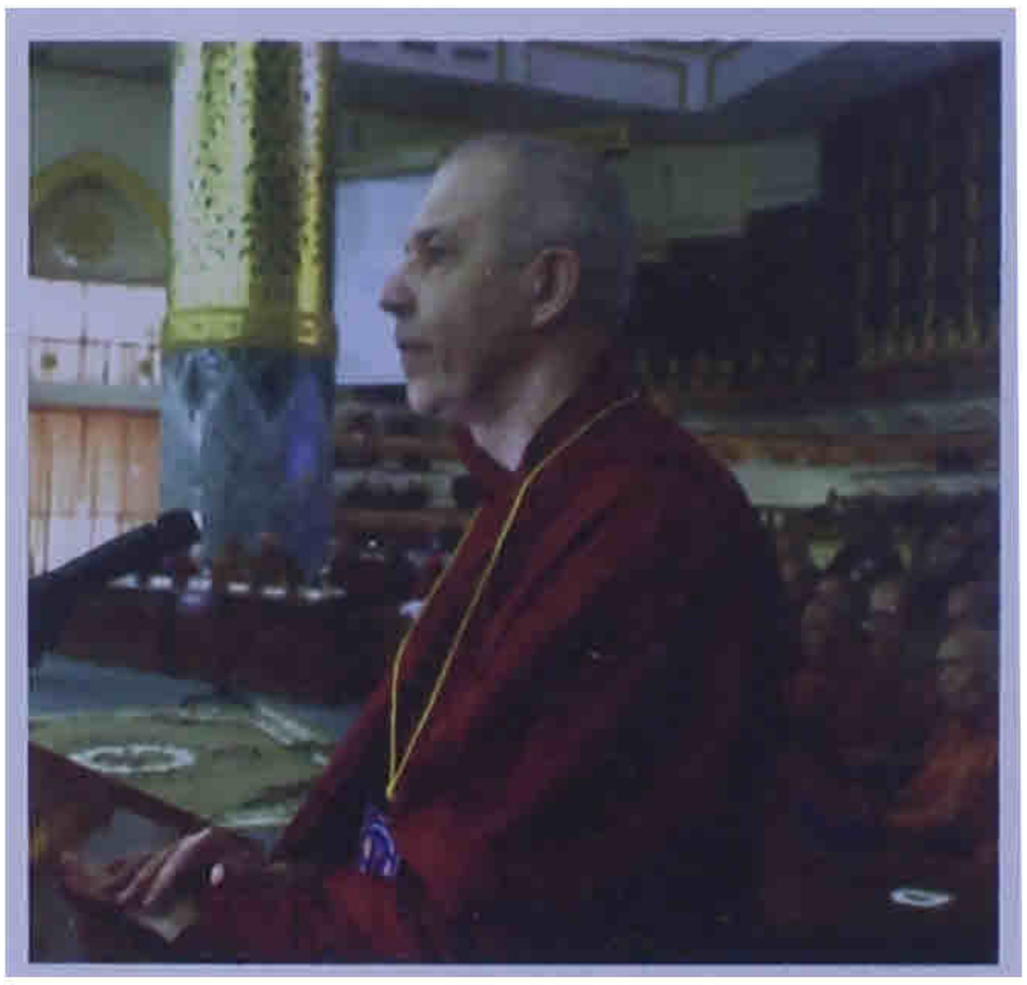

To say the truth I was highly surprised when the Sayadaw has assigned a western monk to express the words of gratitude. The western people are rather known to be very critical, to be the masters of critical thoughts without even knowing deeply. Western people are great in criticism but this time it is really different.

My heart is overflowing with measureless gratitude to the organizing committee of this summit. In the beginning I was talking to somebody from the organizing committee and he told me that the committee was working for two years to prepare, to coordinate this enormous gathering. So much effort and even the donation of the Myanmar government which helps financially and in all other ways bring such a magnificent gathering together.

This morning I came by car and we took the other way. We went around the Mahā Pāsāṇa Cave. It was such an impression as if it is some *deva* land. So many flowers! Such a beautiful surrounding here! So I am deeply touched and impressed by all these efforts the organizing committee gave, the importance the organizing committee has given to this meeting. On the other side it has given most of responsibility on us to do our work the best we can with great resolution to spread the Dhamma in our countries. I hope to continue my work in the Czech Republic, the country of my birth.

In the Czech Republic, when we finish some very wholesome activities, perhaps some Dhamma seminars or some meditation retreats usually we finish with a very short and brief reflection of gratitude. And I would invite any who wishes to reflect together with me. Like *metta* meditation, we start always sending gratitude towards ourselves. For the awakening wisdom in our heart that we have this decision this wisdom to have the opportunity to take part in such a wonderful gathering, expressing the gratitude towards oneself. But in the next turn, of course, the greatest gratitude belongs to our Lord Buddha for all the teachings he gave us, for all the preparatory time when he was accumulating *Paramīs* to wake up in the supreme enlightenment and to help countless beings of this world with his message. All the Buddhas of the history meet our greatest gratitude and also our teachers, our parents, our Dhamma friends! We should include in the field of our gratitude the organizing committee for working so well to take care of the guests in such a magnificent manner. I am appreciating deeply all the work which has been done.

In the Czech Republic when we finish the reflection we always recite we share the merit with the whole universe with the short recitation.

bhavatu sabbamaṅgalaṁ,
rakkhantu sabbadevatā,
sabbabuddhānubhāvena sadā sukhī bhavantu te

bhavatu sabbamaṅgalaṁ,
rakkhantu sabbadevatā,
sabbadhammānubhāvena sadā sukhī bhavantu te

bhavatu sabbamaṅgalaṁ,
rakkhantu sabbadevatā,
sabbasaṁghānubhāvena sadā sukhī bhavantu te

Closing Speech by Dr. Sīlānandābhivaṁsa, Rector Sayadaw, International Theravada Buddhist Missionary University, Yangon

Your Holinesses,
Your Most Venerable Mahatheras,
Distinguished Guests,
Friends in the Dhamma,
Ladies and Gentlemen,

The Buddhist Summit will be brought to a glorious end a few moments from now. As you know, the Government of Myanmar and its people have spared no efforts both physically and financially to make it a success and I hope that have been accomplished quite well. But however much they have endeavoured, if there were no participants it would come to nothing. Now that you have participated in this historic event quite enthusiastically as speakers, panelists, discussionists and so on, this Summit has come to a resounding success. Therefore the success is due to both the Government and people of Myanmar on the one hand and the participants like you on the other.

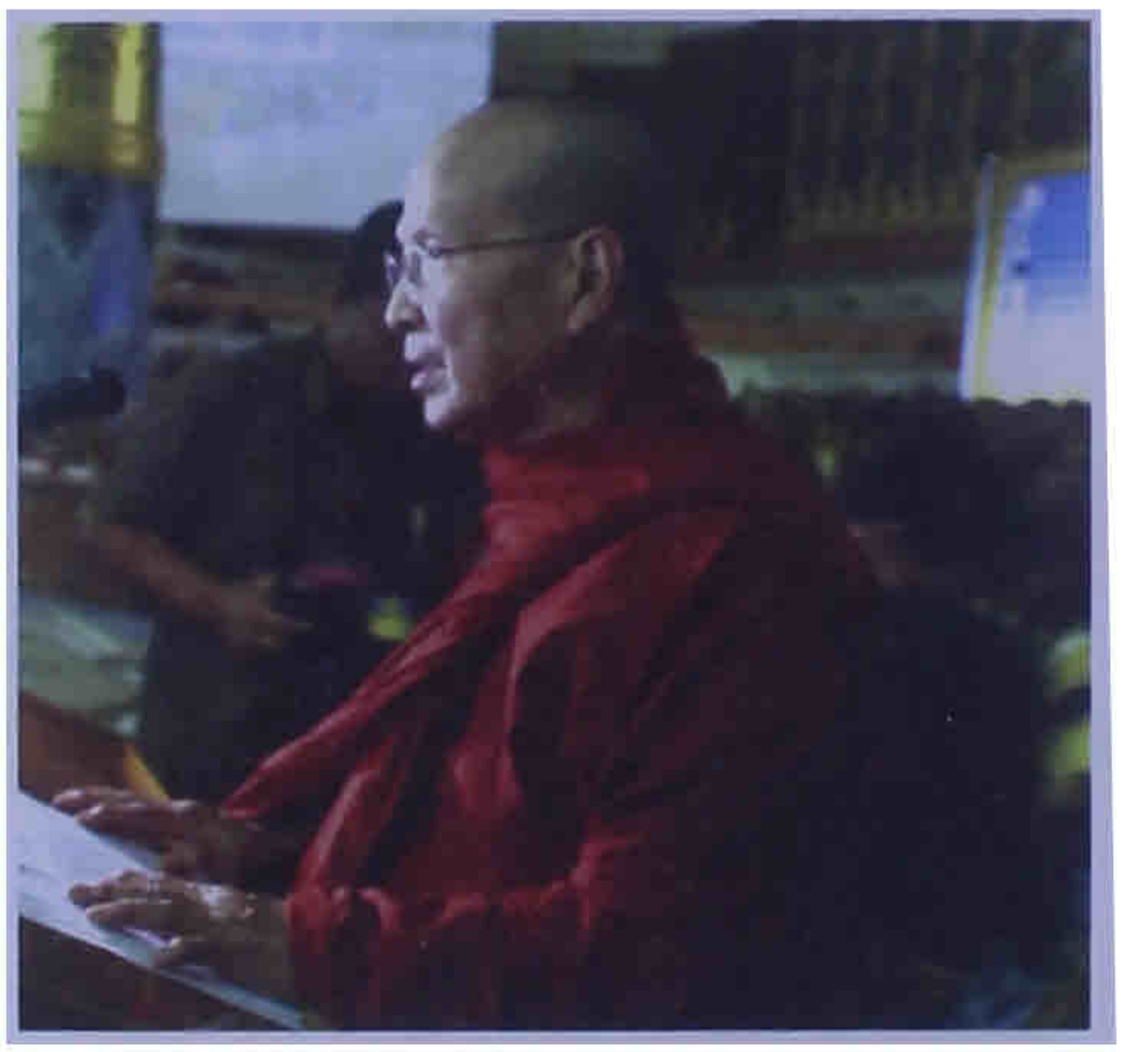

This Summit is convened on the principle of unity among Buddhists regardless of their being Theravada or Mahayana or Vajrayana, etc. We have invited delegates from thirty-five countries and, as a record, I would like to read the names of those countries here. The names of the countries will be in alphabetical order. They are: Australia, Austria, Bangladesh, Belgium, Cambodia, Canada, People's Republic of China, Czech Republic, England, France, Germany, India, Indonesia, Iran, Isreal, Italy, Jamaica, Japan, South Korea, Lao PDR, Malaysia, Mongolia, Mexico, Nepal, the Netherlands, Romania, Russian Federation, Singapore, Socialist Republic of Sri Lanka, Sweden, Switzerland, Thailand, USA, Venezuela, Vietnam, Union of Myanmar.

If you look at the list you will notice that the Buddhist Summit has invited quite a lot and all attended the Summit with a good will. It is a great achievement of the Myanmar Government and people if we take into account that the other co-sponsor has pulled out of this Summit.

To tell you the truth, it is not at all possible for all Buddhists to become one again without the labels Theravada, Mahayana, Vajrayana, etc., but we have some Teachings of the Buddha in common, or which every Buddhist is likely to admit that they are authentic teachings of the Buddha. On these we will concentrate and spread to the world both in our countries and in foreign countries. For example, the teaching of the Four Noble Truths: Every Buddhist Sect believes that it is the authentic teaching

of the Buddha and so we can co-operate in teaching it to the world. The Noble Eightfold Path which is one of the Four Noble Truths is an important one and we must practice first ourselves and then teach them to the world. The impermanence of all things conditioned, suffering nature of all things conditioned and non-soul nature of all things both conditioned and unconditioned which are also accepted by all Buddhists are another subject which we all agree and so we can teach them too. The teaching of the universal love, i.e., love for all beings can be and will be taught to the world, first practising ourselves and later teaching to the world. There are other teachings as well that are accepted by all sects of Buddhism and we can make effort to teach them. With the principles of Buddhism, which are after all universal principles, the world can be made into a place where peace and harmony prevail, and people can live their lives without worry and anxiety.

As to educating the people of the world we must say that the First Fellowship of Buddhists held in 1950 in Colombo unanimously decided the term Hinayana should be dropped when referring to Buddhism existing in Sri Lanka, Thailand, Myanmar, Cambodia and Laos, etc. I would like to add that the term Hinayana should be dropped from usage altogether since it implies that the person who used that term thinks that those termed Hinayana are inferior to the Mahayana and Vajrayana. In these days it is not a good manner to refer to others rather than one's own as inferior. And also for sake of unity we would avoid it altogether in our speeches, books and so on.

The other thing is commercial companies using the Buddha image and other Buddhist Symbols in commercial objects to promote their sales. We must tell them without being rude or violent to leave Buddhists alone and not to desecrate our sacred objects in commercializing their commodities.

We are grateful to the Government of Myanmar for permitting us to use the Internet, the expediency of which made work smooth. Without that the Summit would not run so smoothly. In the future also I hope that the Government will allow us to use the Internet in propagating Buddhist Teachings to the world. As of today I am talking by phone the Patimokkha to the students in Taiwan, Mexico and America. I talk through the phone because the place where I live, Half Moon Bay in California, has no adequate phone connection by computers yet, but my students listen to my talk through their computers, and they said that my voice was very clear. Thus talking through the Internet can reach many listeners, without myself ever leaving my place.

Last but not least, I understand that it is arranged for you to go on a pilgrimage to Bagan and Mandalay with the compliments of Myanmar Government and people. You will find many interesting things, especially the archaeological things of religious interest. It is good to know even a little of their culture when you learn something about their religion. I hope you will find many things there. When you visit Bagan, I would like to ask you to make it a must to see two inscriptions in Bagan. One is called Rajakumara or Myazedi inscription. It has a parallel in Egyptian Archaeology. You know the Rosetta stone. It was written in three languages and it was through this inscription that Egyptologists could decipher the hieroglyphs of Egyptian language. Quite similarly, Rajakumara or Myazedi inscription was written in Pali, Pyu, Mon and Myanmar languages on its four sides. It was from this inscription that Myanmar people were able to decipher to some extent the Pyu language. The subject written was just

the dedication when King Kyansittha was ill and his son wanted to dedicate the Buddha image before the King died.

The other inscription was the Shwegugyi inscription in Shwegugyi Pagoda in Bagan. In the pagoda were inlaid two slabs of inscription on each side of the wall in the inner pagoda. It was put there by King Alaungsithu, the donor of the pagoda. The inscription contains one hundred elegant Pali verses expressing his compassion for all beings who were suffering in the round of rebirths and inspiring for Buddhahood. It is indeed a rare experience that one sees the inspiration for Buddhahood on an inscription. It clearly shows that Buddhahood was not unknown to Theravada Buddhists and here the King himself was inspiring for Buddhahood. In the end the inscription ends with two additional verses in Sanskrit.

In Mandalay you will see the Tipitaka on 729 marble slabs donated by King Mindon in 1868. Each marble slab is about five feet in height and three and a half feet accross and about five inches thick. Each slab is housed in a shrine, and they were put in the Kuthodaw Pagoda in Mandalay. Near that Pagoda there is another pagoda, called Sandamuni Pagoda where you can see the commentaries written on marble slabs which was put there by Hermit U Khanti.

These are the highlights you will see on your pilgrimage.

In conclusion we would like to thank all of you for participating in this Historical Summit, and to all the staff and others from top to bottom who made every effort for the participants to be comfortable, and also we must not forget to thank Sitagu Sayadaw and his staff who from the very beginning to the end worked hard to make the Summit what it is, leaving no stones unturned in doing so.

May you all be well, happy and peaceful!

May the Dhamma prevail in the world!

May the Original Teachings of the Buddha continue to exist in its pristine purity!

MESSAGES SENT TO THE WORLD BUDDHIST SUMMIT

MESSAGES FROM BUDDHIST LEADERS

UNION OF MYANMAR

Message from the Chairman of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee, Union of Myanmar

May the auspiciousness, good health and happiness fall on the guests who come to attend the World Buddhist Summit for three days.

I feel reassured for the bright prospect of Buddha Sasana as I see all the delegates in spirit of unity are making great efforts for the perpetuation, promotion and propagation of Buddha Sasana.

If all Buddhists throughout the world actively cooperate with each other, Buddha Sasana will continue to flourish for so long. The thriving of Sasana is as bright as the light from one thousand suns and moons shone on earth.

The essence of Sasana is *sīla* (moral precepts), *samādhi* (mental discipline) and *paññā* (wisdom). If we analyze these three concepts we can elaborate as the Noble Eightfold Path: right understanding, right thought, right speech, right action, right livelihood, right effort, right mindfulness and right concentration.

Out of the Noble Eightfold Path, right speech, right action and right livelihood belong to the realm of *sīla* (moral precepts). Right effort, right mindfulness and right concentration are the qualifications of *samādhi* (mental discipline). Right understanding and right thoughts are the components of *paññā* (wisdom). The perpetuation and flourishing of Sasana means the storing of Noble Eightfold Path in the hearts of mankind. Sakyamuni Gotama Buddha maintained that without following Noble Eightfold Path, there could not be *arahats* and *sotāpanna* (stream enterers). Only by means of Noble Eightfold Path, the fire of defilements can be extinguished. "Except in my Sasana, there could not be any *arahats* who realized the *Dhamma*," so preached the Buddha in the Mahāparinibbāna-sutta. Even the Buddha attained Enlightenment and obtained Buddhahood only as a result of following the Middle Way or Noble Eightfold Path. The Noble Eightfold Path can be compared to pure cold water, which can put out the fire of defilements.

The people in the world are afflicted with the fire of lust, anger and delusion and faced with different kinds of problems and dangers. Peace cannot be achieved just by propagating. The degree of success for getting peace depends on how much we can

control lust, anger and delusion. Therefore to establish a peaceful and prosperous world, the fire of lust, anger and delusion should be controlled not only by individuals, but also by making a great effort to propagate Noble Eightfold Path throughout the world.

Sakyamuni Gotama Buddha recommends in the Mahāparinibbāna-sutta that if the Sangha meet frequently to work for the Sasana there is always prospect for success. Therefore by holding World Buddhist Summits frequently Buddhist leaders should discuss and draw plans for promoting and propagating the Sasana. All Buddhists should actively cooperate in this great endeavour to implement the plans for the promotion and propagation of the Sāsana.

Chairman

State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee

Message from Bhaddanta Dr. Sīlānandābhivaṁsa, Rector of the International Theravada Buddhist Missionary University

It gives me great pleasure to extend my warm greetings and best wishes to all the participants in the World Buddhist Summit that is to be held in Yangon from 9 to 11 December 2004.

I am immensely pleased that the World Buddhist Summit is to be held in Yangon, the historic capital of the Union of Myanmar, under the guidance of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee and to be sponsored by the Government of the Union of Myanmar. I am convinced that the outcomes of this World Buddhist Summit will promote friendship and mutual understanding among the Buddhists all over the world and will play a leading role in the perpetuation, promotion and propagation of the sublime Teachings of the Buddha.

I sincerely hope that world Buddhist leaders will be able to fulfill the aims of the summit in accordance with Dhamma. As Dhamma means "righteousness", the Buddha's appeal to humanity is to be righteous to make the world a better place where all beings can live in peace and harmony.

Once again, I would like to offer my sincere greetings and best wishes for the grand success of this World Buddhist Summit.

With the blessings of the "Three Jewels"—the Buddha, the Dhamma and the Saṁgha, may all the participants be healthy and happy.

Bhaddanta Dr. Sīlānandābhivaṁsa

Rector

The International Theravāda Buddhist
Missonary University

Message of Greeting from Sayadaw Bhaddanta Paṇḍitābhivaṁsa Rector of the State Pariyatti Sasana University, Yangon

I am pleased to convey my best wishes to all the Theravāda and Mahāyāna delegates inland and abroad, the Mahātheras, Upāsakas, Upāsikās headed by Chairman Sayadaw.

Whenever I meet Buddhists, whoever may be, Theravādins or Mahāyānists, I regard them all as my fellow Dhamma-friends—Sabramacārī or my own relatives, as all are the disciples of the Buddha though different by name.

We all are very lucky to be the followers of the Buddha who always practices his daily routine duties and on a daily basis preaches the following five kinds of rare occasions - *Dullabha Dhammas*:

(1) *Dullabho Bhuddhuppādo Lokasamiṁ*

Rare is the appearance of the Enlightened Buddha in this world;

(2) *Dullabho Manusattapaṭilābho*

Rare is a special chance to be born as a human being;

(3) *Dullabhā Sampatti*

Rare is a special chance to be born as a human being without any physical defect, to live in a suitable place where the teachings of the Buddha flourish and to have an unshakable faith in the three Gems;

(4) *Dullabhā Pabbajjā*

Rare is the noble attainment of an ecclesiastical member as novice-hood, or bhikkhuship or nunhood in the circle of Buddhist Teachings; and

(5) *Dullabhaṁ Saddhammasavanaṁ*

Rare is the opportunity to hear the words of Noble Ones (*Ariyas*).

We, Buddhists, are very fortunate as we are coincident with the above five kinds of Dullabhas—rare occasions. The Buddha showed not only the benefits of Magga, Phala and *Nibbāna*—the mere Supra-mundane attainments, but also the way to progress and prosperity, peace and harmony, health care and social adaptability—the mundane ways and means. With reference to the facts mentioned in Maṅgala Sutta, Siṅgāla Sutta, etc., it can be noted that the Buddha did not neglect the major issues of human society. We can realize how protective it is towards the world peace by observance of mere five moral precepts. In short, the observance of five moral precepts is the lowest practice in the teachings of the Buddha. There are many higher and deeper ones such as the practice of insight meditation.

I would like to conclude my message with the best wishes:-

- May all Buddhists work together in unanimous efforts in order to protect all the teachings of the Buddha from dissipation and dissolution.

- May all the Buddhists make endeavour for the achievement of everyday life performing meritorious and wholesome deeds with the accomplishment of mindfulness - *Appamādena sampādetha.*

Bhaddanta Paṇḍitābhivaṁsa
Rector
The State Pariyatti Sāsana University
(Yangon)

Ovādakathā from Bhaddanta Vaṇṇita (Aggamahāpaṇḍita) Rector of the State Pariyatti Sasana University, Mandalay

Auspiciousness to you all.

It is a great pleasure to offer my best wishes to the most venerable Theravada and Mahayana monks and the Buddhist leaders from all over the world who are participating in this World Buddhist Summit. I would like to convey my appreciations to everybody including governmental officials of the State Peace and Development Council who endeavoured for the successful holding of this summit.

I am looking forward to the deliberations that will be made in this summit by the venerable monks and the Buddhist leaders participating. I, Bhaddanta Vaṇṇita, would like to give a suggestion on behalf of the State Pariyatti Sasana University, Mandalay.

Nowadays, excessive greed, anger and ignorance of mankind have led to much unjustice—dominations, terrorisms, aggressions, bullying, disorders, etc.

Lust and drug abuse have brought about a hitherto incurable disease as AIDS which is threatening mankind. Deadly diseases such as mad cow disease and bird's flu have also appeared.

Man-made as well as natural disasters are threatening humanity. Man-made disasters can be checked by the cultivation of virtues—bodily, mental and verbal. As regards the virtues (*sīla*), the Buddha has taught the obligations to be fulfilled by the royalty and the citizens, by the parents and children, by the masters and their slaves, and by the monks and their lay followers.

The dangers caused by natural disasters, however, can be eased by taking preparatory measures to respond to emergencies created by such disasters. In this way, humanity may gain mental and physical wellbeing.

The Buddha pointed out *Nibbāna* as the liberation from all sufferings, which resulted from the eight worldly conditions. He also stated *sīla, samādhi* and *paññā* as the "three trainings" to be fulfilled to gain *Nibbāna*.

Sīla means "moral practice", *Samādhi* means "meditation", *Paññā* is the wisdom that can free all beings, human, gods and *brahmas*, from all sufferings and bring about eternal peace.

I would like to advice you that these "trainings" are the ones that will lead all the living beings including humankind to tranquillity.

To conclude, I believe that the humanity will be able to live in peace and harmony if we follow the Buddha's guidance for the betterment of mankind, laity as well as monks:

1. holding frequent conferences (like this World Buddhist Summit)
2. work in harmony, and
3. to do what is right.

Bhaddanta Vaṇṇita

Rector

The State Pariyatti Sāsana University

(Mandalay)

Message from Dr. Nandamālābhivaṁsa, Rector, Sitagu International Buddhist Academy, Sagaing

The World Buddhist Summit that is held at the Great Cave of the Sixth Buddhist Synod at Kaba-Aye hill, Yangon, in the Union of Myanmar, is a landmark par excellence in Buddhist history, because this summit is attended by thousands of delegates from 38 countries.

I believe the delegates, Buddha's disciples, who attend this summit are able to discuss and decide on the cause of Loka and Dhamma with united mind, clear vision, pure heart and far sightedness.

The Buddha as Bodhisatta before he attained the Enlightenment being laid the three objectives down. He fulfilled the ten perfections that were virtues par excellence based on the five great renouncing and the three practices.

The three objectives of the Buddha-to-be are as follows:

1. *Buddho bodheyyaṁ*—to endeavour to become himself the Enlightened-One and to make others enlightened.
2. *Tiṇṇo tāreyyaṁ*—to endeavour to cross over himself the mass of suffering and to make others crossed over the mass of suffering.
3. *Mutto moceyyaṁ*—to endeavour to free himself from suffering and to make others free from suffering.

The Buddha, when had attained the Enlightenment, became the noblest man with great compassion for the world. The Buddha made His attempt to have the benefit of the world here and hereafter; to have cause and conditions for the benefit of the world; to experience the enjoyment and stable peace for the world.

The majority of the people in the world lost their benefit, cause and condition and happiness. That is because of the ignorance of the Dhamma and not following of it. To make the end of dreadful and horrible terrorism and social problems hard to solve there is the only way that is to walk on the dhamma path guided by the Buddha. I hope this Summit will be able to persuade the people of the world who have the different territory, race, practice, tradition, religion, and view to walk together on the dhamma path the Buddha guided.

May all people live happily in the world of paradise where is prosperous, free from worry and fear by walking on the Buddha's dhamma path!

May all beings be happy !

Dr. Nandamālābhivaṁsa

Rector

Sītagu International Buddhist Academy

CAMBODIA

Message from H. H. Samdech Tep Vong, the Supreme Patriarch of the Mahanikaya Order of Cambodia

I have great pleasure and honor to send this congratulatory message to the World Buddhist Summit—World Buddhist Conference being held from December 9-13, 2004, at the historic and beautiful Mahā Pāsāṇa Cave, the venue of the Six Great Buddhist Council in Yangon, the capital city of the Union of Myanmar.

I would like to extend my warm congratulation to the government, the Sangha and to the people of the Union of Myanmar in successful planning and organizing the Buddhist Summit, which is another epoch-making in the history of Buddhism.

Given the uncertainty of the world today, the eternal message of the Buddha is more needed than ever before, particularly the teachings on universal love, compassion, tolerance, non-violence and altruism.

Being one of the oldest religions on earth, the Buddhism has enormously contributed to the world in all spheres, and has been a guiding lamplight to millions of people in the globe. Therefore, the holding of the World Buddhist Summit in which world Buddhist leaders and delegates take their invaluable part is extremely important. I'm confident that the Summit will succeed in promoting unity, solidarity and brotherhood not only among the Buddhists but also among peoples in the world, irrespective of their belief, race and nationality, thus helping to achieve the meeting's noble objective of true peace, serenity, happiness and prosperity for all mankind.

I would like to wish the President and distinguished delegates of the World Buddhist Summit a great success in their deliberations.

H. H. Samdech Tep Vong

The Supreme Patriarch of Mahanikaya Order of Cambodia

Message from Cambodia Sangharajah H. H. Bour Kry, the Supreme Patriarch of the Dhammayuttika Nikaya Order, Cambodia

Your Holinesses,
Most Venerables,
Excellencies,
Ladies and Gentlemen,

First of all, please let me express my deepest thanks to the organisers of World Buddhist Summit who have allowed me to participate in this prestigious conference.

Mātā yathā niyam puttam ayusa ekāputtaṁanurakkhe
Evaṁpi sabba bhutesu mānasambhāvaye aparimānam.
Mettañca sabba lokasmim mānasambhāvaye aparimānam
Uddhamadho ca tiriyañca asambābaṁ averaṁ asapattaṁ.
As a mother would risk her life to take care and protect her only child.
Even so should one cultivate a limitless heart with regard to all beings.
With good will for the entire cosmos, cultivate a limitless heart.
Above, below & all around unobstructed without enmity or hate.

(Metta Sutta)

In this era of disorder and of senseless events of the world and in the often barbaric behavior of men, it seems to me that education towards the knowledge of the teachings of the Blessed One is more than necessary. It is in particular important to continue to explain the Sutta of Lovingkindness often better known under the term compassion. This is our principal task for us as monks, the carriers of the message of the Blessed one.

Buddhist compassion is first of all a spiritual work upon ourselves. It is one of the two qualities that man has to adopt in order to become perfect. It includes love, charity, kindness, tolerance, all the heart's noble virtues. We usually accept these qualities as particularly striking notions in the spirit of people. But in fact very few people really understand them, especially in practice. The Buddha's theory is usually well admitted but it remains without effect in practice. Compassion needs to be shown. To show it means to display the whole set of attitudes included within this feeling. It is not to have pity for people in disarray. Compassion is first of all universal love. We must love not only people close to us but strangers as well. It also implies to refrain from hasty judgement which might produce a reaction of hate from the other person. It implies to live relations with others in a detached manner. Compassion enables us to enrich our own personality. We are filled in with technical and electrical knowledge which is but an ephemeral valorisation of our ego. When true knowledge is the perception that the ego is not perfect and therefore any clear sighted knowledge of the imperfections of one's ego is the possible beginning of the real advance toward khowledge and wisdom.

The Metta Sutta (Sutta of Lovingkindness) remains us that one must "avoid the pointless discussions" and "having the deep inside vision." To constantly reflect on our internal being to auto evaluate oneself, to define oneself, to know oneself, in order to position one's ego better face to another's. The adoption of compassion allows

peace of mind. Didn't the Lord say, "All mental states have the spirit as forerunner, for leader; they are created by this mind. If a man talks or acts with a bad spirit, he is grieved by suffering as surely as the wheel follows the clog of the ox pulling the cart. In truth, hate never comes to rest with hate. Hate comes to rest with love, this is an universal law".

The peaceful mind carriers happiness which is not simply material or sentimental comfort. We need to know our inner being to take conscience of our own deeds and of our own failings. To take conscience means to accept oneself. What we are needs to be acccepted by our own ego because what it is remains intangible. irremovable, impenetrable. To be what we are is the burden. This burden would be light if we have shaped up the inner muscles of our spirit. It remains heavy if the spirit is bent on the outside. The Lord Buddha has told us, "Pay no attention to others failing, acts or carelessness. Be rather aware of your own acts and of your own failings. The knowledge of this world's scientific laws does not render man conscious of all the mysteries that haunt a man's mind. To know, is to be conscious of the world's vacuity as an illusion. To deny, is to fear to face our own nature and to indulge in believing that man is fundamentally good. It is not by persuading oneself with incantations that we are better than others that we really are so. As the Exalted One said: "In truth, we are the keepers of ourselves, which other keeper might there be? By mastering oneself, we get a keeper that is hard to obtain". Compassion is a meditation with oneself as a human being. It means and binds human beings to at radical thought about what living really means. Life is what all men share and it is by basing ourselves upon this most common denominator of mankind that every human being will at last be able to understand and adopt compassion and love for others without any hesitation. By keeping close to what we all share in common, we finally realise that we are not so different from one another. We have just covered our common core with social dressings such as the particular polities, tradition and culture from each. We therefore see the need to adopt compassion and love for one another. This is a personal meditation which calls for calm, placidity and self-abnegation that the most standard complete education cannot teach. This is why, next to a socialisation of individuals which depends on the role of society, it is necessary to show the need of Knowledge that goes beyond the usual technical knowledge. But such a system for society as perfect as possible is not enough.

Your Holinesses,
Most Venerables,
Excellencies,
Ladies and Gentlemen,

Compassion cannot be taken. It is offered to those who deserve it. Compassion is just given to the one demanding much of himself. It is a difficult acquisition and so easy at the same time. It is difficult because it requires to demand oneself efforts for having in mind what is fundamental and essential within oneself one's own being. It is easy as, with such a state of mind, Compassion is initialed by oneself in every man as soon an effort has been accomplished. As the Exalted One said "It is easy to wrong or to hurt oneself. What is useful and not hurting is very difficult to accomplish". To understand man's being allowed to discover the shelter of one's own being and to set up it definitely. Being is achieving Buddhist non-self, it is being receptive to the impermanence of our body, to ephemeral materiality and to the inessentiality of Man as a tangible substance. To perceive this illusion without fear of making it a tangible reality with regard to oneself, it is necessary to build one's own house where to seek shelter if necessary. This house can only be built on what is undeniable: which means just on your true self. It is not your ego as ego is fed with outside illusion. Your being

is the most elementary entity of your own person. As the most elementary entity, it is the most solid and strongest one in the shaping of personality. One just needs to feed it with the knowledge of oneself taking environment into account. At this step, there is no more complex, rancour, hatred nor jealousy as, after having set up the home of one's own desire to cultivate this being is the only one.

One does not look for the other's home as his own home. On the other hand, jealousies and rancours of other ones are understood in a better way considering they have not found their own houses. Over all perceiving the common denominator of each man which is being, existing, one is more clearsighted and sees the difficulty of walking on the road that has been previously used by others. We are therefore more willingly compassionate because we are more up to understanding what the others might have resented as we have experienced it ourselves. The very difficulty is not compassion but being. To be able to have compassion, one first needs to be, then he can feel compassionate. This mental and spiritual process can be practised by meditation.

To meditate is to go near something or someone in order to discover reality without any concession. By a better understanding of this reality one can reach detachment. Actually, meditation is also teaching; to teach one's mind by listening to others and to put into practice for oneself the lesson given to others. It is not any more the education that consists in acquiring knowledge in order to valorize one's own ego in a professional activity. The education I am referring to is the Education of the mind. To gain the mental ability to see that there is nothing greater than to be concious of the state of being, without saying and by seeing others with desireless love. It is essential for those aware of the power of compassion to show the way for others; not by force but by speaking to receptive people, or remaining silent with people inclined to reject the ego of those they are talking to. To tell and keep silent is also a part of compassion on fellow creatures. To know how to use language, or how not to use it is clearsightedness as an unconsidered word could cousciously or unconsciously be a rejection of the other one's ego and thus contribute to create a situation of conflicts.As the Exalted One said: "One single word that brings happiness and concord is better than a thousand words without sense". It is an Education of vigilance of our mind, a Teaching of patience and a Teaching of responsibility. It is certain that this type of education cannot concern masses as the human being cannot be uniformised. There is no pattern for sure. Being is unique and multiple at the same time. Even if being could be theorized in an unique ideology, men must forbid such practice. It is from this understanding of beings, a common denominator of all the human beings, including animals and persons, that compassion may come.

Your Holinesses,
Most Venerables,
Excellencies,
Ladies and Gentlemen,

The world is blind; rare are those who see. The few person who see must educate the others and particularly the young generation to see better and more. "To See" does not mean to say to content ourselves to accept the things, the people and the events that materialize before our eyes. It is in fact to attempt to go beyond starting appearances. It is a kind of transcendence of the correctness of view. It is not a question either to seek something behind such or such small or large events. It will initially be necessary to exempt from the knowledge of the truth according to the Master, the absolute Truth is that there is nothing absolute in this world, that all in relative, is conditioned and impermanent. The young and the younger ones must acquire this notion of the Truth

by understanding it in the following way: to see the things as they are without illusion or ignorance. The Truth is, the only thing that you could do is to see it and to understand it. To be able to understand compassion and universal love, it is necessary to understand this concept of truth. It is the doctrine of the Dependent Origination (paṭicca Samuppāda) which is highlighted and is a synthetic method according to which nothing in the world is absolute, all thing being conditioned, relative and interdependent. It is relativity. The young people must spiritually intergrate the following formula stated by the Blessed One: "When this is, that is; that is appearing, that appears; when this is not, that is not; this is ceasing, that cease . . . . But these who take truth as truth and delusion as delusion. Those who feed themselves in the pasture of accurate thinking will achieve the real. Then it will only be a question of pursuing the education of the young people by the development and the improvement of one of the three essential elements of the training and the Buddhist discipline which is the ethical conduct.

This last one is based on the vast conception of this universal love and compassion for all living beings. A lot of fervent Buddhist laymen forget this great ideal of the teachings of the Master. Therefore, these Buddhist laymen lose themselves often to the dry philosophical and metaphysical ramblings on Buddhism by forgetting that a true Buddhist, understanding with intelligence and wisdom the things such as they are, are full with love and compassion for all the living beings. It is said from the beginning that the Buddha taught "for the good of the great number, for the happiness of the great number, by compassion for the world." The young generation must understand that the ethical conduct comprises three factors the Right Speech, Right Action and the Right Livelihood. The Right Speech consists of abstaining from all forms of false and harmful words. One must say the truth, one must employ friendly, benevolent, pleasant and soft words that are meaningful and useful. one must speak at the right time and at a suitable place. If there is nothing to say, one will have to keep a "noble silence". The Right Action aims at promoting a moral, honorable and peaceful conduct and at helping the others in this way. Lastly, the Right Livelihood consists of abstaining from earning a living in an occupation that is harmful to others. The young people must understand that ethical and moral conduct aims at ensuring a happy and harmonious existence for them. They must learn that it is the essential foundation of any higher realization. The young people will be able to aspire no spiritual development without this moral base. It is under this only condition that a society of compassion could be envisioned.

Your Holinesses,
Most Venerables,
Excellencies,
Ladies and Gentlemen,

It is not a matter of imposing a moral value but more about a code of conduct. Rulers tell common people that we are all equal whereas the fact in daily life proves them the opposite. It is therefore not surprising that compassion would not mean anything for the population. We want a good moral world. Yet, we have not given ourselves any means to achieve this goal. It appears that the so called international community did the choice of morality without demanding its implication. In this precise case, we must be willing to act in order to establish a better moral world at risk of being discredited. As the Lord Buddha said one day, "If we behave ourselves as well as when we preach to the other, we can thus lead them". This means that before telling other people what they should do, one must already apply the advice given around to his oen self. That is what rulers have not done. This discredit would not touch the generations of today. But for the next generations, it would be such a disappointment which could go until a loss of faith in what the older have tried to build up for half a century; a society of peace and agreement, a society of

compassion. It would be the opened door to an aggressive society. Even the thought became a weapon of negation of the other. In the example of Ashoka, Buddhism aims at creating a society which would renounce the ruinous fight for power, where the tranquility and peace would prevail on the victory and defeat; where there would be more respect for mankind that conquers itself rather than conquering million beings by the military and economic war; where compassion would be the engine of the action; where in peace, friendship and harmony, in the world where material satisfaction, the life would be directed towards the highjest goal and noblest of the attainment of the Ultimate Truth.

Other subjectivities are bent on opposing to this Buddhist view about the human society; there are several types of societies trying to show another point of views. Buddhism must respect it according to the teaching of Lord Buddha. Unavoidably, these different types of societies will come into ideological conflicts. Man, as an individual, having the ability of being good and bad, is drowning himself into a sterile debate on what kind of society is better in order to reduce his own animal side. He has forgotten the essential of this issue: Compassion. Buddhism does not forget him. It is not only a matter of saying that respects human being. We have to apply this. The origin of troubles and conflicts of all civilizations is, first of all, a non-respect for the other. It is not a question of accusing a functional system that allows one society to work harmoniously. It is a matter of finding ways to reduce some perverse effects of human nature in a relation of human society with other human society. Repetitively and fascinatingly, it is a problem of being conscious of what each persons is. It is fully true that nobody can oblige someone to know how to take his responsibilities. Still, we can nevertheless ask a clear question and give to see. A system as itself, can never be good or bad. Sooner or later, it would be at risk of danger because of the impermanence of things. That would be functional or dysfunctional. An operating system is based on the acceptance of the others (the minoirity) by the other ones (the majority). To accept is giving the other a possibility to review his own historical site without feeling menaced on the ground of his existence. Acceptance for the other is as well as acceptance for one's self in his failing and his qualities. This is compassion.

Your Holinesses
Most Venerables,
Excellencies,
Ladies and Gentlemen,

To reach such a state of mind, one has to endure and take patience that resorts more to calm and serenity than to a flurry of activities. Man will need some sort of an education, not only classical education, not only classical which refers mainly to acquisition of technical know-how, but rather an education that stirs sensitivity and confirms it a the guardian of oneself.

It will be necessary for us to show, we the holders of the knowledge, the way to be followed to the younger generation which wish to begin a spiritual development. To show this way, we will have to show that Buddhism is a system which allows all, ordinary men and women, to put all the words of the Master into practice. It will be necessary for us to show by our example the way which leads to compassion and, by doing this, to happiness so that one day, all the individuals men and women, apply the same words as Buddha: "One can conquer million in the battle, but only the one who conquers himself, only him is the greatest conqueror.

May all being live in Peace and Serenity.

Thank you for attention.

Sangharajah BOUR KRY

Supreme Patriarch of Cambodia.

GERMANY

Message from German Buddhist Union (Deutbche Buddhistische Union, Buddhistische Religionsgemenschaft)

Dear Most Venerable Representatives of the various Buddhist traditions!
Dear Most Venerable President of this Buddhist Summit
Honourable Representatives of State and Culture!

On behalf of the German Buddhist Union our delegation wishes to express its gratitude to the organizers of this World Buddhist Summit for making it possible to exchange on topics relevant to the preservation of the authentic Buddhadharma in modern times. It is a great joy for us to be able to participate in this exchange, since it will further unity and cooperation among the many followers of Lord Buddha's teaching of which there are two main streams: the Theravāda and Mahāyana, the latter one also including Vajrayana Buddhism.

In the past 2,500 years the teachings of Shakyamuni Buddha have proven to be of profound help to people of a great variety of cultural backgrounds. On the basis of the unchanging canonical scriptures available in Pāli and Sanskrit, the teaching of the Buddha has proven to be of astonishing flexibility, adapting itself to the different needs and inclinations of individuals' seeking liberation from suffering, the state of ultimate happiness. Due to these varying responses to the needs of people over the centuries, many different Buddhists Traditions have developed. All of them are rooted in the realisation of the Four Noble Truths, the realisation of true happiness beyond the limitations of concepts.

If ever a Buddhist tradition or Buddhist country was to face a decline in its authenticity and its appeal to people, this would probably also be due to not actualising the Buddha's teaching in one's own mind stream and, naturally and foremost in the minds of the leaders of that tradition and country. Buddhist practitioners that are well-grounded, experienced and realized in the practices of discipline, meditative absorption and wisdom have always been an inspiring example for others to follow, and a decline of Buddhist practice is unlikely as long as this is case.

Buddhism is very young in Germany. But since its foundation in 1955 the German Buddhist Union has quickly developed into a platform of exchange that represents the different Buddhist traditions in Germany in their common effort to make the Buddhadharma available in this world. We now look back on a history of almost fifty years of successfully overcoming prejudices and misunderstandings between Buddhist Schools (as well as with our non-Buddhist environment), and there has been a growth in mutual appreciation and understanding through coming to know each other better.

In this modern world travel distances can be covered much more easily than in the past, and consequently also the distances between the various Buddhist traditions tend to diminish. Thus we all come to appreciate the many beautiful flowers that have arisen from Lord Buddha's message in form of the different traditions of practice existing all over the Buddhist world. Let us all appreciate each other as being the various aspects of the manifold expressions of the Buddha's compassionate wisdom —a wisdom that

provides a treasure grove of different means, suitable to all cultures, a wisdom whose single aim is to find complete liberation from suffering and to realize true peace. May this peace, characteristic of authentic dharma practice, a peace that manifests in freedom from clinging to self-importance spread from here and touch the heart of all beings!

With our best wishes,

Ven. Lama Lhundrop and the others

German Buddhist Union.

Message from Bhikkhu Sukhacitto, German Buddhist Union, Munich City, Germany

Respected Maha Sangha,
Distinguished Buddhist Leaders,
Dear Brothers and Sisters in Dharma!

I like to convey my deepest gratitude and congratulations to the organising committee to have made possible this noble congregation of the World Buddhist Summit in Yangon from 9th to 11th December 2004. It is indeed a rare occasion that so many leaders of one religion come together in harmony with the intention to discuss relevant topics concerning the Buddha Dharma.

Please let us think about those who cannot join us there and today: some may have passed away already, others might have other commitments or could not afford to come, a number of practitioners live in solitude in remote places and are bent on meditation and many send us their good wishes for the success of this meeting.

Let us spend our precious time together wisely in order to help Buddha Sasana to be of benefit to many sentient beings. Let us overcome our prejudices against each other and meet in a real spirit of respect and openness. The Buddha gave in his teaching very helpful advice for the benefit of the growth and harmony of the Sangha.

As a western Buddhist monk living in Europe we are living in a very different cultural setup than in the Buddhist Asian countries. Many Buddhist teachers in the West are not ordained and people expect equality between women and men. As the Lord Buddha pointed out, women have the same spiritual potential for final liberation as men have. I do hope we can improve the education of Buddhist women and see more and more female Buddhist leaders attending such important meetings.

I wish sincerely this World Buddhist Summit will foster the strength of the Buddha's teaching and will reveal many insights into how to deal with the current challenges.

I feel very privileged having been invited and thank you all very much!

Bhikkhu Sukhacitto

German Buddhist Union

REPUBLIC OF SINGAPORE

Message from Ven.W. Sarada Maha Thero, The Singapore Buddhist Meditation Centre

It gives me great pleasure indeed to felicitate the organizers of the current Buddhist Summit in Myanmar, especially because this event represents a holy and significant chapter in the whole history of Buddhism in the world.

According to the perspectives of the Buddhist chronicles the very first Council was held in India, immediately after the great Demise of the Supremely Enlightened Buddha. A hundred years later, the Second Buddhist Council took place, once again in India under the Patronage of King Kalashoka.

Two hundred and thirty six years after the passing away of the Supremely Enlightened Buddha, Emperor Dhammasoka organized the Third Buddhist Council—this too in India.

I traced this history to record that it was only Myanmar that held a formal and historical Buddhist Council, after those in India.

In this light, we are serenely joyous to record, that Myanmar is continuing this highly sacred Buddhist tradition, through this latest Buddhist Summit. This Buddhist Summit in Myanmar stems from the noble aim of perpetuating the eternal words of the Buddha the Supreme.

The Buddhist Summit in Myanmar is an event, whose time has unerringly come. The world is riven by violence, wars and alarming acts of violence. By and large, most men and women in our time have strayed away from the path of kindness, compassion and non-violence highlighted by the timeless Teaching of the Buddha.

The Buddhist world, and all those who highly esteem the spiritual well-being of mankind, will be extremely grateful to Myanmar for extending patronage to this high Buddhist Summit. The intention of this Summit is to make the humankind hearken to the timeless words of the Supreme Buddha the excellent Master of Peace. In this war-ravaged world, the serene words of the Buddha will be very much like cooling, welcome drops of rain, in an arid and dreary desert.

Members of the clergy and lay devotees will foregather in their thousands to contribute whatever they can, however small it could be, towards the success of this great and unparalleled Buddhist Summit. Speaking for myself, I feel deeply honoured to have been invited to participate in this history making spiritual event.

I am quite hopeful that the spirit of peace and harmony that will invariably radiate from this Buddhist in Myanmar will prove a transforming force that will ensure a more wholesome world to all beings. I wish the Buddhist Summit all the success it so preeminently deserves.

May the blessings of the Triple Gem shower, happiness tranquillity and spiritual joy on all. May all beings be happy and well.

Ven. Weragoda Sarada Maha Thero

Founder/Chief Monk/Chief Administrator

The Singapore Buddhist Meditation Centre

THAILAND

Message from His Holiness Somdet Phrananasangvara, The Supreme Patriarch of Thailand

Dear Buddhist Delegates,

I am very pleased to have your letter of invitation to the Buddhist Summit during December 9-13, 2004 in Myanmar. I regret that my bad health prevents me from attending the meeting. However, I will certainly have Thai Sangha delegates participate in the summit.

Changes in economics, politics, science and information technology (IT) are taking place rapidly everywhere. Human needs and desires follow them unavoidably and endlessly. They force people to seek what they lack and desire. However, they can not meet everything they are in need of. So they suffer more or less. Buddhism plays its more important parts in such situations. The Buddhist instructions of the three signs of Being: impermanence, state of conflict and not-self may help people in sufferings understand what is happening: no one can get everything they want; nothing is permanent, it is not under your control.

Buddhism is the religion of refinement and elaboration; it is endowed with wisdom. The Buddha laid the stable foundation of his teachings step by step from low to high. That is, he first instructed a precept, afterward meditation and then wisdom respectively. The precept is the solid base of meditation which leads to wisdom. Without meditation, Wisdom will not occur and meditation will not appear without the precept. These teachings are of great advantages in human bodily, vocal and mental developments.

Development, according to Buddhism, refers to a continual advancement or improvement. It is what is to be performed. Nations prosper due to the progression of their under-developed parts. Of course, human beings in each nation are to be developed as well. Human development should begin with their under-developed mental improvement. Without this process, it is difficult to progress their other parts. Buddhism itself needs to be developed too. It is the Buddhist instructions that are applied to improve Buddhism. This Buddhist summit is for Buddhist development.

May I say all men to do this good deed and wish all of you a great success in the Buddhist Summit for the good of many people all over the world.

Somdet Phranansangvara
Supreme Patriarch

NEPAL

Message from Ven. Bhikshu Jnanapurnik Maha Thero, Vishwa Shanti Vihara, Nepal

Most Venerables, the organizers of Buddhist Summit (WBC), Most Venerable Buddhist Leaders, Esteemed Representatives and all those present distinguished ladies and gentlemen,

It is with great pleasure that I would like to extend my felicitations for this opportunity to represent Nepal at this Buddhist Summit. I would even like to acknowledge the most commendable work of the organizing committee for organizing this Peace-Sharing Summit at a time when the threats to humanity are diverse and grave, leading human beings to war and ultimately to destruction.

For this reason, the extreme necessity for all Buddhists to come together has been felt for establishing stronger brotherhood in propagating the abiding relevance of the eternal values of peace and compassion. The world has now become a place of conflict, destruction, enmity, selfish motives and the feeling to revenge has turned the world into a cage of violence, which needs to be consolidated with loving kindness and compassion, sympathy and equanimity taught by our Real Curtain Raiser, the Buddha.

Today we are gathered here as a cluster of different traditions and cultures overcoming all the barriers of regional and sectarian differences in order to exchange ideas for strengthening the bonds of friendship and improving the understanding among different Buddhist sects and regions of the world. I hope, this will, in turn, be a huge leap towards the true peace, serenity and prosperity for all mankind.

Buddhism in Nepal dates far back to the birth of Siddhattha Gotama. But while advocating its present prospects, we have to say that the "Revival of Buddhism," after a gap of long period, is still in the preliminary phase. It is enhancing its steps to reduce violence by the role of morality, self-control, concentration and Wisdom. Among all other preachings, "War begins in mind and so does Peace," is the basic concept we believe in. We are enthusiastic for we strongly believe that this conference would help us gather a bunch of ideas from various minds clustered here together for diminishing the present conflicts threatening human lives in Nepal. We are positive in thinking that we will succeed to revive Peace by following the Noble Eightfold Path of the Buddha. Buddhism emphasizes that a high mental and intellectual development can be achieved by human beings only and not by one who is born in any other form. However, it is not a secret to all, that material development has been strongly sought for by all the inhabitants of this world and Nepal is not an exception to this. Man has been rushing to make money to possess all comforts and happiness, but now most people have realized that this materialistic happiness based on sensual pleasures is a fault and a mistake and they are now in search of PEACE that is hidden in one's own heart and mind. In that sense, they are searching for BUDDHISM for peace and in that case, we can unanimously help them end their search. Hence, this Summit and other summits like this would be conducive for sharing the views for propagating the teachings of Buddha to establish Peace and real happiness in the world.

Here I would like to quote some of the passages expressed by late Most Venerable Ananda Metteyya Mahathero from Sri Lanka during the time when the sixth Sangayana was held here in this very spot in 1954-1956. He proclaimed:-

"In this present effort of hoisting up and propagating the Buddha Dhamma, this country of Burma (Myanmar) has become the leader and guide of all other countries as Thailand, Ceylon, etc."

Now enthusiasm both of Bhikkhus and laymen in raising up the Sasana, in spreading the Dhamma, it seems, is gradually increasing in every country. I hope the Sasana of the Omniscient Buddha will spread all over the world once again before long.

In this activity, this country of Burma (Myanmar) will be duly paid honor and respect by all the other countries.

The whole progress of the Burmese (Myanmar) nation is due only to Buddhism and the decline of Buddhism is the downfall of Burma (Myanmar) nation.

And further, it is the very Buddha Dhamma that has given them courage and preserving energy to stand unhesitatingly and unmoved even in the times of war, facing bravely and enduringly all sorts of troubles and tribulations with a heroic vigour.

So, they are quite right that they have determined, immediately after they got independence, to enhance the Sasana and bring it back to its pristine purity; as a consequence of which, this sangayana has come to pass. Thus doing their duty to their religion, and thereby to their culture as well, the Burmese (Myanmar) people have set an example to other nations.

Last of all, there is one more fact that I cannot neglect mentioning here. You known, I think, that our Sasana consists of three divisions named Pariyatti, Patipatti and Pativedha. The first two of these three are still to be found in a somewhat satisfactory condition in other Theravadin countries, where with regard to the third division they lack it. But here in Burma (Myanmar), I believe and boldly express my personal view, there are not only Pariyatti and Patipatti in perfect condition, but also Pativedha Sasana too is still existing and so, I believe, there are Ariya-puggalas still in this country.

Thus in this aspect too, Burma excels all other countries, and it is no wonder that people of such a country are extremely pious and so inclined to their religion that they are ready at any moment to sacrifice their health, wealth and even their life for the sake of their religion. So, rightly it has become a proverbial saying:

"If you want to see the ardent love for Buddha-Sasana and earnestly put to practice, go to Burma (Myanmar) and see."

Finally, I would like to conclude my sayings with a new hope for peace and let us resolve together to work for the same.

May the realistic, scientific and pristine pure doctrine of the Buddha spread and reach every heart and mind and its strength persuade the whole world to live in eternal peace, contentment and happiness with self-satisfaction and a liberal heart.

"Long live the teaching of the Buddha."

Ven. Bhikshu Jnanapurnik Maha Thero

Vishwa Shanti Vihara

PEOPLE REPUBLIC OF BANGLADESH

Message from Dhammasangaha Maha Thera, the Sangharaja of Bangladesh

The Venerable President of the world Buddhist Summit,
Venerable secretary General, The Office-bearers,
Members of Sangha Distinguished Officials of State,
Distinguished Delegates, Guests,
Ladies and Gentleman,

Today I am extremely glad and happy to be invited to attend the Buddhist Summit (World Buddhist Conference) at Mahā Pāsāṇa cave of Myanmar where the sixth Great Buddhist Council was held. I am greatly overwhelmed and proud of attending the summit. At first I convey my respectful, greetings and best wishes to all esteemed participants. The summit is being held at a such important moment that it has made a healthy opportunity for all participants to be united strongly with a pronounced aim of playing a vital role for peace, tranquility, enlightenment, better understanding by conquering greed, anger and ignorance which made us blind.

Honourable President

We have strong belief and confidence that the Buddhist Summit will pay a tremendous part in spreading the true Buddhist ideals and Philosophy in the 21st Century and bringing closer the different Buddhist Cultures of the world and consolidating the bond of, Fraternity among the Buddhists and maintaining. Relation with the people at the world in spirit of coexistence and co-operation and friendship.

Man has conquered the space. He is even trying to elevate himself a super being but man has not been capable of conducting himself as a decent human being because having no love and compassion for others. Only material gains without spiritual acquisition do not provide true and lasting happiness.

If we study world history concerning man's behaviors in the past, we will undoubtedly agree that modern man's moral conduct is no better than that of his ancestors although. We tend to claim glorify of our civilization. Some modern thinkers are of the opinion that evil is a natural part of man's make up and trying to make him good and pure is simply an impractical and futile task.

They point to the terrifying evil actions of murder, violence, rape, pillage carried on by all types of people. They argue that in spite of efforts of civilized man, we have continued to the horrors of persecution in almost every country. As such some thinkers are giving up hope of ever improving the human race of violence.

Your Excellency

Only Buddhism can protect man from violence. Lord Buddha teaches man to live in peace and harmony. The great teacher Lord Buddha exhorted his followers not to take his teachings in blind faith but to accept them only after close investigation and enquiry as to whether the teachings are really acceptable according to one's own common sense intelligence and experience. His simple teaching is "Do good, shun evil and purify the mind". If we follow and practice the noble eight fold path and the five precepts in our every day life our mind will be purified and freed from all evils. Practice associated with wisdom giving birth to love and compassion are very necessary for world peace. Hatred can never be eradicated by hatred but only through love and compassion, which may be easily attained through meditation and practice.

LADIES & GENTLEMEN

Now I would like to tell that some important steps should be taken for us to overcome the barriers created by difference among the Buddhist traditions, cultures, and nationalities. It is high time to take positive and practical measures to reduce the distance among the numerous Buddhist fraternities like Theravada, Mahayana, Vajrayana, Kalachakrajayana, Sahajayana, Tibetan tradition, Zen and other functioning under different names and forge once for all the cordiality, solidarity and oneness among all these traditions.

These different faiths and beliefs have led the conversion of Buddhists into other religions in some Buddhist and non-Buddhist countries of South Asia. They suffer from various diseases. Economically, educationally and politically they are undeveloped. So I like to draw the attention of all participants in the Summit to eke out ways to stand by them.

HIS HOLINESS, VENERABLE AND EXCELLENCIES

The Buddhist people of my country Bangladesh, are proud of their glorious past tradition and heritage. The most outstanding monk, Bhiikku Shilabhadra, the Principal of the biggest University in Nalanda was born in Comilla, Bangladesh. The most outstanding Saint Atisha Dipankar Srijnan was born in Bagrajogini Village of Vikrampur, Dhaka, Bangladesh. Professor Benimadab Barua,. First D.Lit of Indian Sub-continent and Asia was born in Mahamuni Pahartali, Chittagong, Bangladesh. The most dedicated and noble soul Karmagogi Kripasharan Mahathero was born in my village Unainpura Chittagong, Banlgladesh. I like to draw the kind attention of esteemed participants to come forward to revive our past glory.

In conclusion, I humbly pay my best respects and best wishes to the Ven. Monks and to the people of Myanmar where my venerable teachers late Ghyanishwar Mahathero and late Bangshawadip Mahathero carried on their Dhamma studies with the cordial help and cooperation from government.

Once again I would like to express Buddhist my deep thanks on behalf of the people of Bangladesh to the organizing committee, the Buddhist Summit, Government and people of Myanmar for their sincere hospitality and kindness.

Dhammasangaha

Sangharaja of Bangladesh

MALAYSIA

Message from Ven. Dr. Sri Dhammananda, Malaysia.

I note with pride and pleasure that the World Buddhist Summit will be held in Myanmar from 9th to 11th December 2004. I am pleased that I have been able to attend all the previous gatherings of world Buddhist leaders in Japan, Thailand and Cambodia. At these gatherings all the world leaders expressed their solidarity as well as their determination to protect and promote the Buddha Sasana so that future generations will also enjoy the great benefits that countless numbers of human beings have gained over the past twenty five centuries.

To organize an international event on this grand scale is no easy task and I would especially like to thank the organizers of each of these events who went to such extraordinary lengths not only to ensure that the meetings were conducted with decorum and grandeur but that all the delegates were extremely well looked after. We thank the organizers in the host countries for their effort. After these gatherings the leaders returned to their own countries with renewed vigor and determination to serve in the cause of Buddhism.

The world situation has changed dramatically since the First Summit in Kyoto, Japan in 1998. We saw the dawning of the Third Millennium amidst much celebration and hopes for lasting world peace. Unfortunately all these hopes were rudely shattered by the horrendous disaster of September 11 which saw the senseless destruction of the World Trade Center in New York and the end of thousands of innocent lives. This unleashed another round of counter attacks and a determined and ruthless effort to make someone pay for the crime. Unfortunately we have seen no end to the terrorism which is raging on both sides of the Atlantic Ocean and many innocent nations are unwillingly being drawn into the conflict.

More than at any other time does the world need to heed the advice of Shakyamuni Buddha who said:

"Hatred can never be overcome with hatred.

By love alone can it be quelled."

Buddhists of the world must stand united to condemn violence of any kind, for any reason. We need not try to blame any party but appeal for common sense and the wisdom to recognize our common human heritage. The world desperately needs compassion, not revenge or the threat of superior military strength. Terror and violence have never solved problems, they have only claimed innocent lives. I hope that at this Summit we will jointly declare our desire for peace and goodwill so that all human beings, no matter what religion they belong to, or whether they belong to no religion at all, will live in peace.

2004 is a historic one for all Buddhists, because it was in this year that the sacred spot where the Buddha was enlightened and Great Mahabodhi Temple in Bodh Gaya has been declared a World Heritage site by the United Nations. It is a fitting recognition of the importance of this site to nearly a fifth of the world's population. We are grateful to the Government of India for having celebrated this event with fitting grandeur not only in New Delhi but at the sacred site itself. The Indian Government has also declared its intention to upgrade the facilities for pilgrims to visit all the Buddhist holy sites in

the country. It has already embarked on an ambitious program to improve transport, accommodation and security in these areas and future pilgrims can look forward to a trouble free stay in India during their pilgrimage in the future.

However we must take note of the fact that the management of the site is not yet completely in the hands of Buddhists. This has caused an enormous amount of unnecessary problems and I sincerely hope that the international Buddhist community can make its opinions on this matter known to the authorities to correct this obvious anomaly.

We should also be concerned about the numbers of people in poverty stricken areas of Buddhist countries who are giving up their practice of Buddhism through what has come to be known as unethical conversions. This has caused much social disruption and the name of our sacred religion has been ridiculed and disgraced by foreign missionaries. We cannot counter this kind of behavior through legislation or violence. I think Buddhist leaders must come up with some well planned, concerted efforts to provide the poor in Buddhist countries with the basic necessities of food, shelter, clothing and medicine so that they will not be lured away from their traditional cultures and beliefs.

In conclusion I wish to thank the organizers for making the World Buddhist Summit in Myanmar a reality and I wish them every success. May all your deliberations be fruitful and see the further development of the Sublime Buddha Sasana.

Sabbe Sattā Bhavantu Sukhitatta.

Dr. Sri Dhammananda

Malaysia

MONGOLIA

Message from His Eminence D. Choijamts, Abbot of Gandanategchenilng Monastery, Head of Mongolian Buddhists

Dear Dharma friends,
Esteemed Participants
Distinguished guests,
Ladies and gentlemen.

It is a great pleasure and privilege to convey my sincere congratulation to the Buddhists of Myanmar as well as to the delegates from various countries who have come to participate in the World Buddhist Summit in the Mahā Pasansa Cave, Myanmar. Also my heartfelt thanks to the Organizing Committee for their kind hospitality and good arrangements and I wish to pay tribute to all those involved in bringing peace and reconciliation over the world. I hope that the Buddhist Summit will play an important role to bring Buddhists together in unity, irrespective of differences of tradition, nationality and denomination.

According to the Buddha's teaching all living beings have the same basic wish to be happy and avoid suffering but very few people understand the real causes of happiness and suffering. All sentient beings generally believe that external conditions are the real causes of happiness and as a result people devote all their time and energy to acquiring these. Superficially it seems that these things can make people happy, but if we look more deeply we shall see that they also bring as a lot of suffering and problems. The Buddhist teaching of the Four Noble Truths demonstrates that if people wish to do away with suffering they need first to understand its causes.

In recent years mankind's understanding and control of the external world have increased considerably, and as a result we have witnessed remarkable material progress, but there has not been a corresponding increase in human happiness. There is no less suffering in the world today and there are no fewer problems indeed it could be said that there are now more problems and greater unhappiness than ever before. This shows that the solution to our problems and to those of society as a whole, dose not lie in knowledge or control of the external world. Why is this? Happiness and suffering are states of mind and so their main causes cannot be found outside the mind. The real source of happiness is inner peace. External conditions can only make us happy if our mind is peaceful.

Without inner peace, outer peace is impossible. We all wish for world peace, but world peace will never be achieved unless we five establish peace within our own minds. We can send so called peacekeeping forces into areas of conflict, but peace cannot be imposed from the outside with guns. Only by creating peace within our mind and helping others to do the same can we hope to achieve peace in this world. For example, even if we are in the most beautiful surroundings and have everything we need, the moment we get angry any happiness we have disappears. This is because our anger has destroyed our inner peace.

There is nothing more destructive than anger. It destroys humankind's peace and happiness in this life, and impels us to engage in negative actions that lead to suffering.

Moreover, anger was the core cause of violence in the twentieth century when humanity experienced nearly 250 wars - a total unprecedented in history. Not only were some 200 million lives victimized, but the environment both natural and social - was annihilated, precious treasures of cultures wiped out, and huge amounts of resources were expended on nuclear bombs. War brought humanity slaughter and destruction violence and murder hatred and rage.

We greeted the twenty first century with the hope and confidence that we would not make the mistake of reiteratig the previous century's havoc of war that the new century would shine with peace and reconciliation. But then one after another horrendous terrorist incidents occurred around the world, and continue to take place today.

To prevent the new era from becoming another "century of war", it is crucial to avoid solving problems through violence and military power, and instead to try to labour towards peace in the spirit of non-violence and civil disobedience. We Buddhists should teach people how to live peacefully and harmoniously with each other and promote peace and love. We have to take the responsibility to inculcate and instill these feelings among the people and save this world from future misunderstandings and conflicts.

Great effort must be exerted to flourish and spread the Lord Buddha's teachings to people in an easy and comprehensible way; to enrich our lives with spiritualism; to generate better understanding and strengthen human values as the world today needs the Noble Buddha's teachings more than ever before. Furthermore the close collaboration of Buddhists from different denominations and traditions is increasingly necessary in the 21st century. Therefore, we must overcome boundaries created by differences between various Buddhist traditions, nationalities and cultures to promote peace and serenity in the world.

May all sentient beings be happy,

May all sentient beings be free from misery,

May all sentient beings never be separated from their happiness,

May all sentient beings have equanimity, free from hatred and attachment.

D. Choijamts

Head of Mongolian Buddhists

LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

Message from the Most Ven. Dr. Mahavichit Singharaj, President of the Lao Buddhist Fellowship Organization, to the Chairman of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee of Myanmar

Esteemed: Most Ven. Chairman of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee of Myanmar

I on behalf of the Lao Buddhist Fellowship Organization Central Committee, Lao Buddhist of the ethnic groups and myself have great pleasure and honor to convey a congratulation and gratitude to your Most Ven. as well as to the Buddhist people of Myanmar on the occasion of holding the World Buddhist Summit.

The Union of Myanmar is the devoted Buddhist Country and faithfully believe in the Lord Buddha's Teachings. The Governnment and Myanmar people have patronized the sixth Buddhist Council to redact Tripitaka in BE 2500, at Maha Pasana Guha, in Yangon, the Union of Myanmar.

The World Buddhist Summit is also going to be held in the Maha Pasana Guha (Cave), Yangon, the capital city of Myanmar, is not only a remarkable event in the history of Buddhists, but it is also the gathering of the Top Buddhist leaders to exchange their views on how to bring the Lord Buddha's Teachings into wide propagation to people of the world in order to promote peace, friendship, solidarity and happiness of all humanity in the world.

I again would like to convey my sincere congratulation and support to Most Ven. Chairman of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee of Myanmar, especially to the Government and the people of Myanmar for excellent hospitality of holding the World Buddhist Summit successfully.

Most Ven. Dr. Mahavichit Singharaj

Lao Buddhist Fellowship Organization

DEMOCRATIC SOCIALIST REPUBLIC OF SRI LANKA

Message from Most Ven. Weweldeniye Medhalannkara, the Mahā Nāyaka Mahathero of the Ramanna Nikāya, Sri Lanka

It gives me much pleasure in subscribing this message of felicitations to the World Buddhist Summit and all those participating delegates. I am also pleased to note that making arrangements to hold this supreme summit in the Rocky Cave of Myanmar is quite fitting and timely. In my point of view, we are quite fortunate enough to associate ourselves with this supreme summit to be held in the Rocky Cave of Myanmar which has earned great fame for providing accommodation for the Sixth Buddhist Convocation (*Saṅgāyanā*).

Assembling of worldwide Buddhist religious sects in Myanmar which is fostered on the theories of Theravada Buddhist principles obviously bears witness to the fact that it would promote and strengthen the word peace which is the greatly felt need of the day.

At present the world thoroughly feels the need of world peace which is indispensable. We are all aware that even the strongest world powers are at bay in the presence of escalating terrorism. The collective effort of the participating delegates arriving at the World Buddhist Summit to bring out unity and peace among nations is highly commendable. Peace is essential for those that lack of humanity.

During the days of Buddha one Punna Manthani Putta Thero proceeding to the hamlet of Sunaparanthan met with the Blessed One (Buddha) and in the dialogue with Buddha Manthani Putta states: "Most Venerable Sir, the people of Sunaparantha are harsh in words and unruly and in humane in action but I am happy that they didn't thrash me. I didn't mind their killing me for I was happy that, I practiced celibacy. This is the great vision of our master Lord Buddha. Anyone becomes subjected to untold hardships on his task of delivering the goods not being shaken of worldly matters is the law of eight worldly conditions. Anyone born to this world is shaken with threats and fears and that is the universality of worldly matters. Revenging on another gains nothings but repentance. The Buddha's doctrine is based on the law of the cause and effect.

The present world Buddhist will surely be an oasis to voice the cry of peace through the gist of the preaching of Buddha. The participating delegates to the World Buddhist Summit deserve my compliments and thanks for their noble effort. I whole heartedly wish the World Buddhist Summit a great success.

Most Ven. Weweldeniye Medhalannkara

Mahā Nāyaka Mahathero of the
Rāmanna Nikāya

Message from Madapatha Dhammasara Thero, Parama Dhamma Chethiya Pirivena, Sri Lanka

The most important factor is the get-together of various Buddhist Sects from various Buddhist Sects from various countries for discussion and disperse in unison.

"Samgga Sannipathitha Honti-Samagga Uttahanthi"

To meet and rise in unison is what the Buddha expected of the Saṁgha.

"Samagga Sammodhamana Avivadamana Keerodhaki Bhootha Angna Magnan Piya Chakku Hi"

To meet in unison without arguments and to live in harmony with loving kindness to each other is what the Buddha appreciated.

Therefore, it is my view that this summit to be held in Myanmar in 2004 is sure to develop harmony among the Sangha and the Buddhist people internationally.

The interest and vision on the world peace are more relevant to this period than to any other. I wish and hope that this summit will be an eye-opener to those religious and nationalistic extremists .

With the determination to serve the Buddha Sasana Internationally.

Yours in the Dhamma

Madapatha Dhammasara Thero
Director & Chief High Priest
Parama Dhamma Chethiya Pirivena

Message from Royal Pandit Ahungalle Vimalananditissa, President of Sri Lanka Amarapura Sangha Council and Mahā Nāyaka of Amarapura Chulawansika Maha Nikaya

The time has come to put the Lord Buddha's teachings into practice

It is with great pleasure that I express my deep feelings regarding this significant event at the moment of World Buddhist Conference. I believe that conference will help to promote and propagate *Dhamma* throughout the world.

There is a great confusion in the world human society today. Intolerance and impatience were entered into each and every mind. We are experiencing the fear and suspicion. Those are considered as ordinary events in the life. Also people are motivated to see, to think and to treat everything with anger and hatred. It is an obstacle of seeing the hopeful side of the future in the human civilization.

Material development of the world has come to the top. It has become a threat to the mental and spiritual development. Due to lack of the knowledge which prevails within the Buddhist and Non-Buddhist societies people think only to satisfy their senses. That is because people take in fertile things leaving out infertile things.

Now the knowledge has come to the top as an investment concept. But the world believe that it is incomplete and failure without good values and attitudes.

There are so many reasons for not spreading the Buddhism throughout the world like continuous war, violence, desire to ruin others religious and racial conflicts and thought of oneself being superior to others. Man is alone now. Inter relationships have torn far apart. Team spirit was destroyed. The fear of war and terrorism prevails in everyone's mind. That is why we say it is essential to put the Lord Buddha's teachings into practice to eradicate this unrest It is obvious through the activities of people being alone and selfishness.

We must educate them on four supreme qualities. We must inculcate in their minds the noble qualities like loving kindness, compassion, mildness and equanimity. The survival of Buddhism depends on man. Therefore let's really practice and live according to the teachings of Lord Buddha.

May the unrest disappear and the Buddhism shine in the world forever.

Royal Pandit

Ahungalle Wimalanan-ditissa MahaThero

Sri Lanka Amarapura Sanga Council and

Amarapura Chulawansika Maha Nikaya.

Message from Most Ven. Udgama Sri Buddharakkhitabhidhana, Mahā Nāyaka Thera of Siyam Mahā Nikāya, Sri Lanka

It is a great pleasure to send this message to world Buddhist summit (world Buddhist conference). All Sri Lankan Buddhist people stand with me to give heart full thank to reverend chief secretary who please to give me this chance. The world Buddhist summit is a organization that Theravāda, Mahāyana Buddhist people get to gather and work to protect Buddhism forever.

When we search about the world Buddhist people, we can see that they are divided on many cultures, many regions, many policies and so many. However, we come to here under one flag which follow, The world Lord Buddha's philosophy. We must encourage all Buddhist people in the world to compromise this situation frankly. I am happy to inform that we (all Sri Lankan Buddhist people) give full support to build up Buddhist World. I think this summit can work to develop interrelationship with all Buddhist people. In this way we must influence the other people develop their society, culture, country, region and the world. It may be the first step to make the world a better place.

We must determine to live as Lord Buddhist followers to honour other cultures, other religions and other people in the way to make a friendly world to us.

Now we can see the Buddhism and Buddhist people are influenced very high level by the other religions. Other religions find out Buddhist people's poverty and social problems very clearly. They are planning a variety of projects to carry out for this people. They gradually change our poor Buddhist people to their religion. Specially, in Sri Lanka, I am regretted to inform this situation. Some part of our country change community percentage of religion totally. But Buddhist people are not increase. This Summit immediately work to plan out to protect Buddhist People. This is the most suitable time to it.

We must change those situation and make the world a better place with prosperous future. I wish the World Buddhist Summit can work hard to heal the world people.

May the Triple Gem bless you.

Most Ven. Udgama

Sri Buddharakkhitabhidhana

Siyam Maha Nikaya

UNITED STATES OF AMERICA

Message from Ashin Ariyadhamma, Dhammaloka Buddhist Society, USA

I am delighted to send a message on behalf of Dhammaloka Buddhist Society of America, Florida, U.S.A. and the members of our society, to the Working Committee on the occasion of the World Buddhist Summit.

"Dhammaloka Buddhist Society of America, Florida, U.S.A." is a nonprofit religious organization and it was founded by Burmese American families, in Full moon day of August, 2000, with the purpose of preserving and propagating the Traditional Theravada Buddhism in United States.

The missionary work of a Dhammaloka Buddhist organization includes teaching what Theravada Buddhism is, the religious doctrines, offering religious services, teaching meditation, and conducting various religious observances to people who are interested.

Under the name of Lord Buddha and His Teaching Dhamma, we all are own brothers and sisters and should take hands in hands for Buddha Sasana. According to "Aparihaniya Dhamma", having regular meetings and assembling in harmony and dispersing in harmony are the factors of promotion for the Buddha's Dispensation.

May The Dhamma prevail in its pristine purity.

Ashin Ariyadhamma

USA

REPUBLIC OF INDIA

Message from Ven. Dr. D. Rewatha Thero, Mahabodhi Society, India

I am happy to learn that the World Buddhist Summit is being held at Maha Pasana Cave, where the sixth great council was held, in Myanmar.

It will mark a significant occasion for the Buddhist world. From the beginning of the first Buddhist Summit in Maha Bodhi Society of India, an oldest Buddhist organisation in the world, founded by Anagarika Dharmapala, looking after all the Buddhist important places in India since more than century.

On behalf of the Maha Bodhi Society of India, I wish the conference all success.

Bhavatu Sabba Mangalam

Ven. Dr. D. Rewatha Thero,

General Secretary,

Maha Bodhi Society of India

ITALY

Message from Ven Raffaello Longo, Unione Buddhista ItalianaYangon - Myanmar

9 December, 2004

On behalf of the Italian Buddhist Union I would like to say that we were honoured to be invited to attend at this important event that has brought together Buddhist religious leaders from all over the world, distinguished authorities and numerous Dharma followers Due to difficulties in organisation we couldn't be present in person but our hearts are with you in Myanmar.

We Italian Buddhists latecomers in the ancient history of Dharma, are grateful to be here and to share these few days with so many distinguished religious leaders listening to their teachings, making treasure of them so that when we return to our country we are able to spread Buddha's message more effectively.

In these troubled times for all mankind, when we are afflicted by tension and problems, when each day we witness massacres, wars and slayings, may Buddha's spirit bring peace everywhere, in every country, in every community, in every family.

Love and compassion are the foundations of the teachings that Buddha offered to us two-thousand five hundred years ago and to this day are still essential elements for all human co-habitation and for any hope of future development.

We hope that the next few days of meetings and common efforts in this land for centuries blessed by Dharma, can be of benefit to all beings along the lines of the love and compassion taught by Buddha.

May the spirit of love and peace spread everywhere.

Ven. Raffaello Longo

Messages Sent by World Leaders and Heads of Departments/Organizations

UNION OF MYANMAR

Message From Senior General Than Shwe, Chairman of The State Peace and Development Council, Union of Myanmar

I am deeply honored to extend a congratulatory message on this auspicious occasion of the World Buddhist Summit.

The Government, the Sangha and the people are extremely happy and proud of the fact that this auspicious Summit is to be held in the Golden Land of Dhamma where Theravada Buddhism is preserved in its pristine purity.

All those who gather in this Mahā Pāsāṇa Great Cave firmly believe that the timeless Teaching of Lord Buddha is very relevant and essential to save the humanity made up of craving, desire and suffering.

Today, the world is witnessing numerous conflicts and crimes. All those evils result from greed (*lobha*), anger (*dosa*) and delusion (*moha*). We should rid the world of the roots of all evils and sow the seeds of goodwill, tolerance, kindness and altruism for the sake of peace and prosperity.

Lord Buddha's message of the four noble conducts—loving-kindness (*metta*), compassion (*karunā*), appreciative joy (*muditā*) and equanimity (*upekkhā*)—is the best path that will lead humanity to peace and harmony. Those teachings are valid not only for Buddhists, but for all humankind, regardless of race or creed. This universal message of the Compassionate Teacher undoubtedly can save humanity from the brink of despair, and lead humanity to a peaceful and prosperous world in which everybody can live in happiness.

I am convinced that this summit will be instrumental in promoting and propagating the Buddha's Teaching and will enable us to develop better understanding, friendship and cooperation among Buddhist nations, and contribute to bring about peace and happiness to all mankind by generating tolerance, loving-kindness and compassion in our world.

On this occasion, I extend my respectful greetings and best wishes to all the participants for the success of this auspicious summit.

May all beings be well and happy.

(Senior General Than Shwe)

The message sent by H.E. Senior General Than Shwe, Chairman of The State Peace and Development Council, to the World Buddhist Summit is read by H.E. Lt.Gen. Thein Sein, Secretary (1) of The State Peace and Development Council, at the Opening Ceremony of The World Buddhist Summit

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ၏ သဝဏ်လွှာကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော် အေးချမ်း သာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ၊ အတွင်းရေးမှူး(၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး သိန်းစိန် ဖတ်ကြားနေပုံ

MESSAGE from H.E. Brig-Gen Thura Myint Maung, the Minister for Religious Affairs, the Union of Myanmar

I am deeply honoured to work for the World Buddhist Summit as the Minister for Religious Affairs and president of the working committee. It takes many aeons for one Buddha to get Enlightenment. So far, there were only twenty-eight Buddhas who attained Enlightenment within four *asaṅkheyya-kappas* and one hundred thousand world cycles. It is very difficult to become a human being. Even if one becomes a human being, it is very difficult to be alive at a time when Buddha Sasana flourishes and to become a good Buddhist.

Two thousand five hundred years have already passed since the arrival of the Buddha Sasana in Myanmar. Forty-nine days after the Enlightenment of the Buddha the two merchant brothers from Myanmar got a chance to pay obeisance and offer alms to the Buddha. Moreover, they also received eight strands of the Buddha's hair and enshrined them in the present-day Shwedagon Pagoda, which everyone can see like a golden mountain.

Tipiṭaka texts reached Myanmar one hundred and thirty-six years after the Demise of Lord Buddha. Since then up to the present day the Buddha Sasana in Myanmar has never declined. Instead the Buddha Sasana in Myanmar flourishes in increasing momentum. The following figures will speak for themselves the state of Buddhism in Myanmar:-

- over fifty thousand monasteries
- over two hundred and eighty thousand monks
- over two hundred thousand *sāmaṇeras*
- over thirty thousand nuns

Monks learn the Tipiṭaka scriptures in Pali, commentaries and sub-commentaries. There are more than eighty-thousand monks who have passed scriptural examinations in Myanmar and got Dhammācariya titles. There have been eleven monks who can commit the whole Tipiṭaka texts to their memories. Also many monks named Vinaya-dharas or masters who can recite Vinaya (monastic code of discipline) by heart. The same with Suttanta and Abhidhamma Pitakas. For laymen and young people, classes for teaching Maṅgala-sutta, Abhidhamma and Visuddhimagga are opened throughout the country, and examinations are held every year thus sowing the seeds of Dhamma.

About 89.37% of the population of Myanmar are Buddhists. The government formed independent Ministry of Religious Affairs and branches of religious office are established at district and divisional levels. The State also allocates special budget for the Buddha Sasana every year. Holding the World Buddhist Summit on a grand scale and major renovation of Mahāpasāṇa cave are possible because of the grant from the national budget of Myanmar. Ministers of the Government of the Union of Myanmar also gave a helping hand for the successful holding of the summit. Strong faith of the Myanmar Buddhists and the generosity of Myanmar people are obvious on this special occasion. Private donors also contributed to the success of the conference. The Myanmar Economic Association of Japan donated thirty-four mini-vans for the transportation of the delegates during the summit. Many donors donated international airfares and alms food for the honoured guests.

The appearance of the Buddha and his teachings can be compared to the appearance of suns and moons. They give the people the light of Dhamma and wisdom. They also enable the people to distinguish between right and wrong as if they come out of the darkness to the path of the light of Dhamma. The pure and cold water of Dhamma has to shower upon those who painfully walk on the path of fire burning with lust, anger and delusion. In the same manner to get world peace this summit must shower the Dhamma water in higher momentum on mankind.

We have been slaves of defilements—craving and anger—in numerous existences in the cycle of rebirths. However tiring the work is for the preparation of this summit, we do not mind at all as we are fortunate enough to profess Buddhism in this life and as we are working as the slaves of the Buddha Sasana. (I would like to offer) the share of my merits (to you all).

Brig-Gen Thura Myint Maung

Message *From* H.E. Brig.-Gen. Kyaw San, Minister for Information, the Union of Myanmar

It is a privilege and honour to send congratulatory message from the Ministry of Information on this auspicious occasion. As a member of the Organizing Committee of the World Buddhist Summit I took part in the major renovation of the Great Mahā Pāsāṇa Cave which is the place of historical and religious significance. The Ministry installed state-of-the-art audio-visual system inside the great cave for the deliberation of the summit. We also promoted the publicity of the summit by means of radio, television and newspapers. During the conference we plan to publish bulletins of Summit News in English and Myanmar. Moreover, photo units of the ministry are going to record the historical moment of this summit. Preserving the records on VCD will be valuable for posterity and good memories will be kept forever. On behalf of the ministry, I sent every good wishes for the success of the World Buddhist Summit.

Brig.-Gen. Kyaw San

Message from Brig-Gen Thein Zaw, Minister for Hotels and Tourism

I am deeply honoured to send a congratulatory message on behalf of the Ministry of Hotel and Tourism. Our ministry is very glad to serve our honoured guests with the best facilities available in the country. Transportation, accommodation and sightseeing for the participants are well taken care of by our ministry. I am glad that our honoured guests will have a chance to visit the historical sites, famous temples and beautiful scenic spots of Myanmar. Also, the guests will be able to get a glimpse of Theravada Buddhism in everyday life of the people. Myanmar people would like to show their hospitality and traditional regards for the honoured guests. I wish every success for this World Buddhist Summit.

Brig.-Gen. Thein Zaw

CAMBODIA

Message from His Majesty Preah Bat Sandech Preah Norodom Sihanouk, King of Cambodia

Ladies and Gentlemen:

I am thoroughly convinced that mutual knowledge between the members of the various traditions of Buddhism, who are like members of a family enlightened by different flashes of the same light, will enable the Buddhist community as a whole to enjoy greater self-confidence. This renewed confidence will give ever greater force to the universal message of peace and serenity that this community is to bear to the world in the noblest way, by speaking to the minds and hearts of all mankind, to bring to it ever greater happiness.

The message of the Blessed One came a very long time ago to the vast provinces that now make up the Union of Myanmar. Just as in Cambodia, it brought enrichment to an already very old civilization. My country also shares with those provinces the marvellous heritage left by the mission of the Holy Venerables Soṇathera and Uttarathera, sent by the great king Asoka to the country of Suvaṇṇabhūmi to teach the Dhamma, subsequent to the Third Buddhist Council. The valley of the Mekong that bathes Cambodia is the eastern hinterland of the country of Suvaṇṇabhūmi that is bathed by the majestic waters of the Irrawady to the west, and Khmer literature honors in its very pious and fervent memory the mission of these two venerable arahants.

The particular genie of our nations gave both original and diverse artistic and literary expressions to the teaching received from Buddha. The pilgrimages in the course of which Buddhist monks from various peoples of Asia, from the most ancient times, went to study about one another promoted interchanges and at times a brilliant literary work composed in one country but inspiring the artists of another. That is certainly the case, for example, of Jambūpatisutta, of which the composition in the Pali language originates from Myanmar out of compassion for the king of Jambūpati, who was excessively self-satisfied with his power and riches, the Buddha appeared miraculously to him, bedecked in jewels of such incomparable magnificence that the sovereign immediately understood the inanity of his pride and later became an arahant. This impressive account has been a powerful source of inspiration for Cambodian artists of the Middle Period, from which resulted the purely Khmer masterpieces featuring the ornate Buddha images of post-Angkorian art.

I express my most heartfelt and enthusiastic wishes for the success of the World Buddhist Congress, I hope that the spirit of concord, tolerance and openness that emerged so brilliantly at the Third Buddhist Congress held in Phnon Penh in December 2002 will prevail similarly at the meeting taking place this year in Yangon. I convey to the governmental authorities of the Union of Myanmar as well as to all the international delegates at this congress the five Buddhist wishes of longevity (*āyu*), health (*vaṇṇa*), happiness (*sukha*), success (*bala*) and understanding (*paṭibhāṇa*).

Norodom Sihanouk

Message from H.E. Samdech Hun Sen, Prime Minister of the Royal Government of Cambodia

I am pleased to extend my warmest greetings to all Buddhist followers, the participants of the World Buddhist Summit in Yangon, the historic capital of the Union of Myanmar.

It is my conviction that all the Buddhists including those from Cambodia still remember with deep gratitude the holding of the Third World Buddhist Summit in December 2002, in Phnom Penh of the Kingdom of Cambodia, and patronized by His Majesty Preah Bat Samdech Preach Norodom Sihanouk, the King of Cambodia, in the Throne Hall. The outcome of the Third Buddhist Summit reflects a unified consolidation of Buddhist around the world in their cooperation to support and promote faith in Buddhism, for the cause of peace, stability and harmony among people living in a society.

In this sense, the conference records the value and the sense of profound friendship and solidarity among all Buddhists from different sects and countries. This tradition, that has been adhered by every Buddhist followers and that has been maintained and transferred from generation to generation—long time ago, leads us all toward a common goal of eliminating violence, aggression, jealousy and other dishonest and immoral acts, then turning to searching for harmony and coexistence under the lights of the Dharma of Buddha.

Thus, the Third World Buddhist Summit achieved such the results which are of great importance, upon our Buddhists' role, in calling all mankind from every political affiliation to realize the dangers of being controlled by the power of greed, violence and hatred which are the frightening sins or evils; and come back to comply with the path of our Buddha.

In all these, I am strongly convinced that the World Buddhist Summit in Yangon will surely gain another momentum for global peace and generate more positive changes in exercising love and compassion, thus helping to reduce conflict and suffering, and making the world a better place to live.

With this conviction, on behalf of the Royal Government of Cambodia I would like to earnestly wish the World Buddhist Summit every success, with the sponsorship of the Government of the Union of Myanmar.

Once again, I wish the spirit of the World Buddhist Summit remain in our hearts forever and become the symbol of firm unity among all the Buddhist followers across the world, who follow the Dharma of our Buddha to create peace and progress.

Finally, may I wish all of you, the participants of this summit, the five gems of Buddhists blessing.

Hun Sen

Message from H.E. Mr. Khun Haing, Senior Minister, Ministry of Cults and Religions

Phnom Penh, 9th, September 2004.

I am please to extend my warmest greetings to all participants at the Buddhist Summit held in Yangon, the historic Capital of the Union of Myanmar from December 9th to December 11th, 2004.

The Buddhists of Cambodia still remember with gratitude the holding of the Third Buddhist Summit in December 2002, in Phnom Penh, Cambodia, patronized by His Majesty the King in the Throne Hall. The outcome of the Third Buddhist Summit has been a paramount importance. It helps to promote the sense of cooperation and mutual understanding among peoples, and to contribute to the enhancement of our common faith, leading to peace and progress of countries in the region and to the wider dissemination of the timeless *Dhamma* of the Buddha throughout the world where a pressing need for it has been long manifested.

I am strongly convinced that the Buddhist summit in Yangon will surely gain another momentum for global peace and generate more positive changes in exercising love and compassion, thus helping reduce conflict and suffering, and making the world a better place to live in.

In this conviction, I would like to earnestly wish the Buddhist summit on behalf of the Ministry of Cult & Religion of Cambodia and my own behalf every success under the sponsorship of the Government of the Union of Myanmar.

Khun Haing

REPUBLIC OF KOREA

Message from H.E. Mr. Chung Dong-Chea, Minister of Culture and Tourism, Republic of Korea

On behalf of the 20 million Korean Buddhists, I would like to extend my sincere congratulations to you on the World Buddhist Summit to be held in Yangon, Myanmar. Buddhist leaders from many countries will participate in this grand event.

We now face numerous threats to world peace. Many people still suffer from starvation and disease as well as the continuing danger of terrorism and war.

It is our great hope that the wisdom and mercy of Buddha will shed light on the future and relieve human suffering and ignorance.

I pray that this conference will be a significant occasion to promote a peaceful world through mercy and love, as well as to eliminate the fear of war and terrorism through close cooperation and mutual understanding among Buddhist communities around the world.

Thank you very much.

Chung Dong-Chea

NEPAL

Message from H.E. Mr. Sher Bahadur Deuba, Prime Minister of Nepal

It gives me great pleasure to send this message of felicitations to the Government of the Union of Myanmar on the occasion of the hosting of the World Buddhist Summit in Yangon, Myanmar from 9 to 11 December 2004.

Shakyamuni Lord Buddha, the greatest apostle of peace was born in 623 BC in Lumbini, which lies in the southern part of Nepal. His teachings of peace, compassion and tolerance are as relevant in today's world as they were in the past.

We have just entered into the 21st century. The legacies of the last century like inter and intra-country wars, ethnic conflicts still pose serious challenges to the peace and stability in the world. The threat emanating from the existing both conventional as well as weapons of mass destruction still looms large. We, therefore, must remain effortful to maintain, promote and spread peace in our region and beyond. Mankind itself is responsible for propagating peace or making evil design of war. It is my firm belief that this Summit would be a successful event to highlight the urgency of peace among the citizens of the world.

Peace and development complement each other. Without peace economic development cannot be achieved and sustained as well. Viewed against this backdrop, I believe that the convening of this World Buddhist Summit in Yangon holds greater significance. I wish the Summit a great success.

Sher Bahadur Deuba

SOCIALIST REPUBLIC OF VIETNAM

Message from H.E. Mr. Phan Van Khai, Prime Minister of the Socialist Republic of Vietnam

On the occasion of the World Buddhist Congress, on behalf of the Government and the people of the Socialist Republic of Vietnam. I would like to convey to the Congress our warmest congratulations and best wishes for the great successes of the Congress.

Phan Van Khai

Message from H.E. Mr. Ngo Yen Thi, Chairman, Government Committee for Religious Affairs, Socialist Republic of Vietnam

Your Most Venerable the Supreme Buddhist Leaders,
Esteemed Participants,
Distinguished Guests,

Yangon, Union of Myanmar

Knowing of the International Buddhist Summit Conference being held in Yangon, Myanmar, on behalf of the Government Committee for Religious Affairs of the Socialist Republic of Vietnam, and myself personally, I would like to extend to you our sincere compliments and best wishes.

We firmly believe that, the Conference in the highly-constructive spirit, will achieve great success, make contribution to honor noble ideals about Enlightenment by Lord Buddha and fine values of humankind in order together with Buddhist followers and all nations throughout the world to strive for peace, prosperity, peaceful contentment and mutual development, to propagate Lord Buddha's Teachings on Friendliness, Compassion, Joy and Equanimity, and Selflessness, for building a happy and prosperous future.

May the Conference be successful!

May all participants be healthy!

Ngo Yen Thi

PEOPLE'S REPUBLIC OF BANGLADESH

Message from Professor Dr.Iajuddin Ahmed, President of the People's Republic of Bangladesh

HIS EXCELLENCY
SENIOR GENERAL THAN SHWE
CHAIRMAN OF THE STATE PEACE AND DEVELOPMENT COUNCIL
COMMANDER-IN-CHIEF OF DEFENCE SERVICES
THE UNION OF MYANMAR

Your Excellency,

It gives me immense pleasure in conveying to Your Excellency our heartiest felicitations and greetings on the auspicious occasion of the World Buddhist Summit to be held in Yangon on 09-11 December 2004.

Buddhism has not only professed a religion but also endowed the world with thriving civilization. The philosophy and spirit of Buddhism specially the tolerance and fondness for all living beings is very imperative in this critical juncture of human civilization. The humanitarian essence of Buddhism that has transcended over the span of time is equally having great appeal to the present day world.

I am confident that the Summit will bring the followers of Buddhism specially peace and harmony among different religions to the mankind in general and to the Buddhists in particular.

I am hopeful that following the Summit, existing bonds of friendship and cooperation between our two neighbouring countries will be further strengthened and consolidated in the years ahead to the mutual benefit of our two peoples.

Please accept, Excellency, my best wishes for your good health, long life and happiness as well as for the continued peace, progress and prosperity of the friendly people of the Union of Myanmar.

Please accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

Professor Dr. Iajuddin Ahmed

Message from H.E. Mrs. Khaleda Zia, Prime Minister, Government of the People's Republic of Bangladesh

His Excellency
General Soe Win
Prime Minister
Government of the Union of Myanmar

Excellency,

On behalf of the government and the people of Bangladesh and on my own behalf, I extend to Your Excellency and through you to the friendly people of the Union of Myanmar our heartiest greetings and felicitations on the auspicious occasion of the World Buddhist Summit to be held in Yangon on 09-11 December 2004.

The philosophy of Buddhism specially the non-violence, tolerance and fondness have been associated with our history, thoughts and conscience. The constitutional spirit of Bangladesh for the promotion of international peace and harmony has imbued with those ideals. In the present critical time of human history, the spirit of Buddhism has strong substance to promote peace, harmony among the religions, races and nations. In Bangladesh, we are constitutionally committed to communal harmony, tolerance and mutual respect for each other's faith as well as obligated to ensure equality of rights irrespective of caste, creed and religious beliefs.

It is my firm belief that the Summit will give opportunity to get together the followers of Buddhism around the globe including Bangladesh. I am confident that the Summit will further strengthen and consolidate the friendly relations existing between our two peoples in the years to come.

I take this opportunity to convey my best wishes for your good health, happiness and long life and for the continued peace, progress and prosperity of the friendly people of the Union of Myanmar.

Please accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

Khaleda Zia

Message from H.E. Mr. Mosharef Hossain Shahjahan, State Minister for Religious Affairs, Government of the People's Republic of Bangladesh

His Excellency
Brig. Gen. Thura Myint Maung
Minister of Religious Affairs
Government of the Union of Myanmar
Excellency,

I am delighted to know that the Government of the Union of Myanmar is holding the World Buddhist Summit in Yangon on 09-11 December 2004. I convey to Your Excellency and through you all who belong to the organization of the Summit my best wishes for the grand success of the auspicious occasion.

I believe that the Summit will congregate the followers of Buddhism around the world. It will also inspire them to follow the ideals and spirit of Buddhism with renewed devotion. I am also hopeful that the Summit will bring the peoples of our two countries closer and enhance people-to-people interactions in the years ahead for greater understanding and engagement between them.

I would like to convey my best wishes for your good health, long life and happiness.

Please accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

Mosharef Hossain Shahjahan

LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

Message from Sisavath Keobounphanh, President of the Lao Front for National Construction

His Excellency Mr. Thura Myint Maung,
Minister for Religious Affairs of the Union of Myanmar,

It is a great pleasure for me to express my compliments on behalf of the Lao Front for National Construction, Lao Buddhists as well as the Lao people of all ethnic groups and on behalf of my own, to the Government of the Union of Myanmar for being generous in hosting the World Buddhist Summit and has assigned to the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee and the Ministry of Religious Affairs of Myanmar to make all necessary arrangements and preparations.

Our front highly appreciates this World Buddhist Summit as it will set forth the directives and plan for the interest of comprehensive education and propagation of Buddhist teachings to the world in the years ahead.

Once again, I would like to take this opportunity to convey my heartfelt thanks and gratitude to the Government and people of Myanmar for its kind support extended to the Lao Buddhist monks while attending the International Theravada Buddhist Missionary University.

With the blessings of the Triple Gem and under the Leadership of the Prime Minister of the Union of Myanmar, May the World Buddhist Summit be crowned with great successes as stipulated in its goal and objectives.

Sisavath Keobounphanh

DEMOCRATIC SOCIALIST REPUBLIC OF SRI LANKA

Message from H.E. Mdm. Chandrika Bandaranaike Kumaratunga, President of Sri Lanka

I am happy to send a message of good wishes to the World Buddhist Summit being held in Yangon Myanmar from 9 - 11 December, 2004. It is noted that this Summit coincides with the founding of the Amarapura Maha Nikaya in Sri Lanka which celebrates its 200th anniversary this year.

The Amarapura Maha Nikaya was established in Sri Lanka in the year 1803 after the visit of the Most Ven'ble Velitara Gnanatissa Maha Nayake Thero to the City of Amarapura in Burma (now known as Myanmar) and obtained the Higher Ordination from the Dhamma Rajadhi Rajaguru Sangaraja Maha Nayake Thero at the Swarnaguha Sima Malaka in Amarapura City. Since then the services rendered by the Mahā Saṁgha of the Amarapura Mahā Nikāya for the spiritual upliftment of the people of our country have been most outstanding and well recognized. We as Sri Lankans wish to place on record our appreciation of these services with a deep sense of gratitude. All Sri Lankans look forward to the continuation of this noble mission by the Mahā Saṁgha of the Amarapura Mahā Nikāya with dedication and commitment in the future too.

The great efforts being made by the Ven'ble Mahā Saṁgha of the Amarapura Nikāya to ensure the advancement of our people as well as to usher in peace amongst all sections of our multi-cultural, multi-lingual and multi-ethnic society is a source of great encouragement. It is my sincere hope and wish that the deliberations of the Summit will help to spread the noble message of the Buddha and to ensure a peaceful world for all of us to live without fear and hatred.

May all beings be well and happy.

Chandrika Bandaranaike Kumaratunga

Message of Hon. Ratnasiri Wickremanayake, Minister of Buddha Sasana, the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka

As the Minister of Buddha Sasana of the Government of Sri Lanka, it gives me great pleasure to send this message of felicitations and good wishes to the World Buddhist Summit to be held in Yangon, Myanmar, from 9th—11th December 2004. The religious ties between Myanmar (former Burma) and Sri Lanka have been in existence from a long period of time since the establishment of Buddhism in Sri Lanka. The most important community of the Venerable Mahã Saṁgha in Sri Lanka traces its present day spiritual descent through the Buddhist Mahã Saṁgha of Burma. The Sri Lankan history records that the founding of the Sri Lanka Amarapura Maha Nikaya and the Sri Lanka Ramanna Nikaya too originated from this country.

I am made to understand that the World Buddhist Summit is to be held at the Maha Pasana Cave where the Sixth Great Buddhist Council was held. This event will make a significant milestone in the history of world Buddhism. Amidst barriers of regional and sectarian differences, the world Buddhists of different traditions and cultures will come together at this conference and exchange their views and ideas openly and frankly. I am certain that this will definitely strengthen the ties of friendship and improve the understanding among the various and different Buddhist sects and regions of the world. I am certain that this move will definitely pave a way for a lasting World Peace.

Hatred begets hatred. It can be overcome by compassion, kindness and love. Let us all get together and build a world free of tension, turmoil and usher our future generations to lead peaceful lives according to the teachings of Lord Buddha.

Finally, I take this opportunity to wish the summit all success.

May all beings be well and happy,

With the blessings of the Noble Triple Gem.

Ratnasiri Wickremanayake

Message from H.E. Lakshman Jayakody, Advisor to the President and Delegate

The World Buddhist Summit

As it is hosted by the Ministry of Religious Affairs of the Union of Myanmar, the World Buddhist Summit, holds its gathering with high expectations.

In Sri Lanka the three main Buddhist sects exist. The Siam, the Amarapura and the Ramannya Nikayas: and the last two obtained their Higher Ordination from Myanmar about 2 centuries ago.

In these two sects the Culture of Myanmar personifies. The Myanmar Bhikkhus give more weigh age to Abidhamma Pitaka and Bhavana along with the Suthra and the Vinaya Pitakas. We have had close links with Burma before the World War II in importing rice and teak timber. Burma was so close to us as Britain administered India, Burma and Ceylon as one unit and the Viceroy of India was its Head. Our Civil Services were controlled by Delhi until the Independence Movement. We all became free in the late 1940's. The first diplomat appointed by Independent Sri Lanka was to Burma. Buddhist monks and devotees learnt and interacted in the Burmese language. It was the Dharma that kept the two countries friendly throughout the centuries.

The Middle East and some Western countries should resort to Buddhist practices, where the Teachings and Human Duties performed by Buddhist will solve most of their problems. History states that Emperor Ashoka of India turned to Peace overnight following the Philosophy of the Buddha. We understand that the Foreign Policy of Myanmar is "strict Non-Aligned" so much so she did not join a power bloc in the world directly or indirectly.

May this Summit bring out the everlasting Truth of Buddhist Philosophy.

May the Yangon Summit strengthen the objectives of the World Buddhist Conference.

May this Historic Conference enshrine the words of the Buddha as it was done in the Mahā Pāsāṇa Cave when the sixth Buddhist Great Synod was held.

May the entire mankind live in Peace.

Lakshman Jayakody

REPUBLIC OF INDIA

Message from H.E. Mr. A.P.J Abdul Kalem, President of the Republic of India

I am happy to know that the World Buddhist Summit is being held in the Union of Myanmar during December 9-11, 2004.

Lord Buddha's teachings have historically inspired religious, social and political leaders in our two countries and other parts of the world. Mahatma Gandhi, the Father of the Indian Nation, was deeply influenced by Lord Buddha's precepts and teachings which have eternal truth and universal significance.

The summit could be an occasion to renew humanity's faith in Lord Buddha's central message of "love for all lives", which is a key to restoring peace on the globe.

On this occasion, I extend my greetings and felicitations to all the participants and wish the Conference all success.

Mr. A.P.J Abdul Kalem

REPUBLIC OF SINGAPORE

Message from H.E. Mr. Simon De Cruz, Ambassador of the Republic of Singapore to the Union of Myanmar

"MY HEARTIEST CONGRATULATIONS TO THE UNION OF MYANMAR FOR HOSTING THE WORLD BUDDHIST SUMMIT FORM 9 TO 11 DECEMBER 2004 IN YANGON.

THE UNION OF MYANMAR, WITH ITS STRONG THERAVADA BUDDHIST TRADITIONS, IS IDEALLY PLACED TO HOST THE SUMMIT. THE SUMMIT WILL ALLOW PARTICIPANTS FROM MORE THAN 30 COUNTRIES TO EXCHANGE KNOWLEDGE AND EXPERIENCES. IT IS ALSO AN EXCELLENT OCCASION TO SHOWCASE MYANMAR RICH THERAVADA BUDDHIST CULTURE AND HERITAGE TO THE WORLD. I AM SURE THE PARTICIPANTS WILL BENEFIT GREATLY FROM THIS EVENT.

I WISH THE BUDDHIST SUMMIT EVERY SUCCESS."

Mr. Simon De Cruz,

REPUBLIC OF THE PHILIPPINES

Message of H.E. Mme Phoebe A. Gomez, Ambassador of the Republic of the Philippines to the Union of Myanmar

I wish to extend warm felicitations and good wishes to the Government of the Union of Myanmar on the occasion of its hosting the World Buddhist Summit in Yangon on 9 to 11 December 2004.

I understand that this auspicious occasion is of singular importance to Myanmar, as well as to all Buddhists. I wish to congratulate the Organizing Committee for the work that they have done to ensure the success of this undertaking that will bring together Buddhists from all over the world to this beautiful country.

Phoebe A.Gomez

PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Message of H.E. Mr. Li Jinjun, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the People's Republic of China to the Union of Myanmar

This is my pleasure to present a congratulatory message to the World Buddhist Summit.

I hope the Summit will be satisfactory and successful.

H.E. Li Jinjun

RUSSIAN FEDERATION

Message of H.E. Mr. Oleg V. Kabanov, Ambassador of the Russian Federation to the Union of Myanmar

September 30, 2004

Dear friends,

I would like to take this opportunity to express, on the behalf of the members of the Embassy of the Russian Federation in the Union of Myanmar and on my own, our heartfelt felicitations and the warmest greetings to all participants in the World Buddhist Summit.

We are strongly confident that this meeting of the representative of the world Buddhist community being held on the Golden Land of Myanmar, where the pure Buddha Teaching is flourishing, will make an invaluable contribution to promotion of tolerance and understanding among the peoples of the Earth, consolidation to peace and stability in the world.

Please accept our most sincere wishes of every success in all your endeavors.

Your sincerely,

Oleg V.Kavanov

MALAYSIA

Message of H.E. Mr. Dato Cheah Sam Kip, Ambassador of Malaysia to the Union of Myanmar

1. It is my pleasure and honour to extend the Malaysia Government's sincere congratulations to the Government of the Union of Myanmar for hosting the World Buddhist Summit in Yangon from 9 to 11 December 2004.

2. The Summit is indeed an event of great significance not only to followers of the Buddhist faith but others as well. I am confident that the Summit, by bringing together followers of the Buddhist faith from diverse historical, geographical, racial and cultural background throughout the world and who are bonded together by a common religious practice, will further enrich mutual understanding not only among the participants but also others with different religious beliefs.

3. I wish the World Buddhist Summit great success in its deliberations.

H.E. Mr. Dato Cheah Sam Kip

CAMBODIA

Message of H.E. Mr. Hul Phany Ambassador of Cambodia to the Union of Myanmar

It is with great pleasure that I convey my sincere congratulations on the convening of the World Buddhist Summit to be held from 09-11 December 2004 in Yangon, the Union of Myanmar.

On behalf of the Royal Embassy of Cambodia and on my own behalf, may I express my hope for the World Buddhist Summit to remain in the hearts of everyone. May the spirit of the Summit become a symbol for the firm power of unity of Buddhist followers throughout the world in compliance with the sacred Dharma of the Buddha, that will ensure positive collaboration for friendship and solidarity, remain free from violence and rivalry, and accept to create the bonds of happiness, prosperity and sustainability.

May all the noble activities be crowned with success.

Hul Phany

Message of H.E. Mr. D.M.M. Ranaraja, Ambassador of Sri Lanka to the Union of Myanmar

It gives me great pleasure to issue a message on the occasion of the convening of the World Buddhist Summit) in Yangon, Myanmar from 09-11 December 2004. I am pleased to issue the message as the Ambassador for Sri Lanka- a country claiming heritage of 2500 years of Buddhist civilization.

The Summit is held under the patronage of the Government of Myanmar a country upholding and preserving the norms and values of Buddhism to the letter and spirit. We highly value the contribution made by the Government of Myanmar for organizing the Summit.

This Summit provides an ideal platform to foster dialogue among the representatives of Buddhist countries and academics, in order to find ways and means of further uplifting and restoring the glory of Buddhism.

In a conflict- ridden world of today, Lord Buddha's teaching becomes even more relevant.

The whole world is in quest of lasting peace and happiness. Let the World Buddhist Summit be a beacon of light to enlighten the world that peace and happiness can be attained by following the path of "Lord Buddha's noble doctrine".

I conclude by wishing the World Buddhist Summit all the success with the blessings of Buddha, Dhamma and Sangha!

D.M.M. Ranaraja

THAILAND

Message of H.E. Mr. Suphot Dhirakaosal, Ambassador of Thailand to the Union of Myanmar

It is indeed a great honour and privilege for me to send my warmest welcome to all participants of the World Buddhist Summit, hosted by the Government of the Union of Myanmar, the land of golden pagodas where Buddhism flourishes and permeates among people.

The World Buddhist Summit not only symbolizes the religious ties that bind all Buddhists fellows together, but also provides an opportunity for us, both Theravada and Mahayana sects, to exchange views and unique experiences in practicing and propagating the teachings of Lord Buddha.

Religion has always played a significant role in one way or another, in the long history of mankind. The world today is not exceptional. We are living in a world of rapid changes and uncertainties. The speedy development has introduced a wide range of advantages and disadvantages. Therefore, how to move steadily along these changes and how to live happily amongst these uncertainties is challenging.

As a Buddhist, the answer is rather simple. Just firmly uphold and apply the core philosophy of Lord Buddha's Teachings, the so-called *'Middle Path'*. The *'Middle Path'* implies not to be extreme. Scientifically and logically every being needs a balance to prevent a fall. Therefore, if we follow the balancing *'Middle Path'*, it will eventually lead us to the state of stability.

How to live happily in the ever-growing violent world? *'Metta'*, one of the basic essences of the Buddhism wisdom, is the answer. *'Metta'* is the opposite of hatred, anger, or resentfulness. Hence, we should have *'Metta'* toward all living beings and always wish them happiness and joy. The mind filled with 'Metta' is a happy mind, a society filled with *'Metta'* is a happy society, and then a world filled with *'Metta'* is a happy and peaceful world. Therefore, let us join our hands to propagate all the practical doctrine of Buddhism to the needed world.

Lastly, I wish to commend the Government of the Union of Myanmar and all parties concerned for the tremendous efforts to organize this greatest events for Buddhists worldwide. As one of the dominant Buddhist countries, I would reiterate that Thailand stands ready to support the Union of Myanmar in every possible ways and means for the success of the supreme gathering.

May the sacred power of Noble Triple gems and merit gained from this World Buddhist Summit bless all of Buddhists and bring about peace, unity and happiness to every part of our world, so that people of all religious beliefs could live harmoniously together.

H.E. Mr. Suphot Dhirakaosal

ISLAMIC REPUBLIC OF PAKISTAN

Message of H.E. Mr. Muhammad Nawaz Chaudhry, Ambassador of the Islamic Republic of Pakistan to the Union of Myanmar

It gives me great pleasure to extend my sincere felicitations on the auspicious occasion of Buddhist Summit which is being held in Yangon on 9-11 December 2004.

This is a big event by all means. The noble teachings of Lord Buddha which emphasize upon the values of tolerance, peace, compassion continue to be as valid as they always have been since ancient times. The need to seek guidance from these glorious principles has in fact become more imperative in the present complex times.

I hope that the Buddhist Summit will lead to a greater dissemination of the principles of enlightenment, moderation and peaceful co-existence which also constitute vital component of Pakistan's policy.

I wish the summit every success.

H.E. Mr. Muhammad Nawaz Chaudhry

Messages from UN Organizations

UN and Resident Representative of UNDP

Message of Resident Coordinator of UN and Resident Representative of UNDP

On the occasion of the opening ceremony of the World Buddhist Summit, it is a great honor and privilege to express our most sincere appreciation and congratulation to the people of Myanmar and to the Ministry of Religious Affairs of the Union of Myanmar for organizing the Buddhist Summit.

Myanmar has a long history of Buddhism. Buddhist teachings, cultures, traditions and values pose a strong bearings and influences over the daily lives of the Myanmar people.

Buddhism teaches people to be kind, compassionate, caring and to embrace all beings with Metta-pure loving kindness. It also teaches people to be peaceful, tolerant and create the culture of peace and tranquility for the development of the country.

In the growing world of extreme poverty, armed conflicts and terrorism, the teachings and principles of Buddhism Metta-pure loving kindness is much more needed than ever before for caring and protecting the poor and the most vulnerable communities.

We wish the Summit every success in promoting the world's peace.

Mr. Charles Petrie

WHO

Message of Dr. Agostino Borra, WHO Representative to Myanmar

Dear Sir,

It gives me great pleasure to convey my warmest greetings to the organizers of the World Buddhist Summit which will be held in Yangon, Myanmar from 9to 11 December 2004.

We are sure the outputs of the World Buddhist Summit will contribute to the process of peace, tranquility and harmony of global community.

On behalf of World Health Organization, we would like to take this opportunity to wish you all the success in your noble endeavours and assure you of our utmost cooperation.

With best regards.

Yours Sincerely,

Dr Agostino Borra

Messages sent by Other Organizations

Good Will message From Dr. Soe Yin, Chairman of the Universities' Buddhist Association, Yangon And Rector of the University of Yangon,

I am deeply honoured to have been given the privilege of sending a congratulatory message, as Chairman of the Universities' Buddhist Association, Yangon and Rector of Yangon University, on this most auspicious occasion _ the Conference of the World Buddhist Summit. I deem it to be auspicious because it is associated with the peerless Triple Gems — the Buddha, the Dhamma and the Sangha. The venue of the conference, the Great Cave, is truly appropriate as it had witnessed the convening of the Sixth Buddhist Council initiated by Myanmar 50 years ago, to commemorate the 2500th Anniversary of Buddhism, and in which Sri Lanka and other Theravada Countries in Southeast Asia participated. It also gives me great pleasure to be able to convey my highest regards to all the representatives from over 30 countries on this occasion.

The Union of Myanmar has long been recognized as a staunch Theravada Buddhist Country. Since ancient times, its people have accepted and practiced Lord Buddha's Teachings as their way to life, and kings as well as governments have professed and supported Buddhism whole-heartedly. It is well-known that Buddhism is a religion of Peace. The teacher of Buddhism, Lord Buddha himself was a great peace-maker who delivered a number of discourses in which He dissuaded people from disputing and quarreling, and persuaded them to live in peace and harmony.

It is my sincere hope that we, the Buddhist nations would take this unique opportunity provided by the World Buddhist Summit, to come together as one big family of Buddhists not only to preserve and further propagate Buddhism, but also to promote peace, harmony, friendly relations mutual understanding, and co-operation among ourselves, as well as extend them to the rest of the world.

Finally, I would like to conclude my message with Buddha's saying, "Samagganam taposukho" - "Happy is the practice of unity."

Dr. Soe Yin

Message from Maria Angela Fala, European Budhist Union, Italy

Venerable Monks, venerable Nuns, Distinguished Guests and dear Friends in the Dharma,

On the occasion of the Buddhist Summit, on behalf of European Buddhist Union, I would like to extend my sincere congratulations and best wishes to all participants attending in Yangon(Myanmar). We cannot be present but our hearts are between you joint in Myanmar.

Giving the many economic and political challenges facing the world in our time, the teaching of the Lord Buddha are still relevant for all mankind as far as they were two thousands and five hundred years ago.

Wisdom and compassion preached by Lord Buddha are the greatest universal virtues everywhere and in every time. When these qualities are not practised problems and conflicts arise between the states, the people or the families. The light of Dharma based on these virtues could surely offer a new prospective in solving the difficult situations, in which a large part of mankind is still living, in a spirit of peace, loving kindness and compassion. And we hope that such a meeting with so many important and well-known Buddhist Leaders, come from all over the world, could offer a clear vision for the future of mankind.

As European Buddhists we are really young in the history of Buddhism and we need help and sustain from our elder brothers and sisters. We hope that in the future the links between the Buddhist Summit and the European Buddhist Union will develop and increase in the common aims of sustaining and helping the spread of Buddhadhamma in the world for the sake of all sentient beings.

May the blessing of the Noble Triple Gem be with you all.

Yours in the Dhamma

Maria Angela Fala

Message from Ricardo Sasaki, (Dhammacariya Dhammapala) Director, Nalanda Theravada Buddhist Center, Brazil

Venerable monks,
Distinct delegates and generous sponsors,

It is an honor for me to be present at the World Buddhist Summit held in the beautiful country that is Myanmar. That all Buddhists of the world should be united in peace is no more only a wishful thinking but a reality that grows year by year. How important are those events that mark this union of friendship and deep allegiance to the Triple Gem!

Buddhism came to Brazil through the Japanese immigrants aboard the first ship that ever arrived in Brazilian lands to bring Japanese workers eager to check its promising fertility. The ship Kasatomaru arrived in 1908. Buddhism grew in the following decades mainly within the community of Japanese immigrants that kept arriving in Brazil. My own father came in one of those first ships. Later, Chinese and Korean immigrants, also looking for better job opportunities, add their own kind of Buddhism. In 1967, the first and up-to-now only Sri Lankan Theravada Temple was opened in Rio de Janeiro. In 1989, I started the Nalanda Buddhist Center, the second Theravada center to be created in Brazil. But it was only in the year 2000 that the first Myanmar monk visited Brazil. My teacher Aggamahapandita Rewata Dhamma Sayadaw arrived in Brazil at my invitation in July 2000, blessed our center, performed Refuge Ceremonies and conducted meditation retreats. Since then our ties with Myanmar Buddhism only grew steadily.

The people of Myanmar has given the world the best gift, the Dhamma. Generation after generation, eminent Sayadaws and their lay sponsors have kept the light of Dhamma brightening this land, and generously shared with the people of the entire world. Now that technology is making communication easier and the distances shorter Buddhist countries are knowing better each other and learning to communicate without prejudices and in harmony. I only have to thanks the Ministry of Religious Affairs, the Sitagu Ashin Nyanissara Sayadaw and the eminent Venerables ones overseeing the event, as well the wonderful people of Myanmar for this unique opportunity to listen and share the Dhamma in peace and harmony. May the generosity of these bear the best fruits.

May the Sasana prosper beyond limits,

May all beings find liberation,

May the Dhamma shine ever.

Ricardo Sasaki

Goodwill Message from Yasuyoshi Nakajima, Chairman of The Myanmar Economic Association, Japan

Good evening, Gentlemen,

I am Yasuyoshi Nakajima, chairman of the Myanmar Economic Association from Tokyo, Japan.

I would like to take this opportunity to express on behalf of the Myanmar Economic Association and on my own, our heartfelt felicitations and the warmest greetings to the World Buddhist Summit participants here. I feel very much honoured to be here and share this great moment with you all.

This year also falls on the 50th anniversary of the establishment of diplomatic relations between Myanmar and Japan, and doubles the auspicious events. We hope to extend our sincere best wishes for many more years of progress and success for both countries.

We are sure that the World Buddhist Summit is successful and satisfactory and highly value the contribution made by the Union of Myanmar for organizing the Summit. We have a strong belief that the World Buddhist Summit will have the significant meaning to bring together people of all Buddhist sects from 37 countries i the world and enlighten world peace and happiness based on universal values.

Thank you again for giving me such a precious opportunity. Thank you for all of this great evening. Let me conclude by wishing the World Buddhist Summit all the success and continued friendly relations between Myanmar and Japan. Thank you.

Yasuyoshi Nakajima

JOINT STATEMENT

World Buddhist Summit (9—11 December 2004, Yangon, Myanmar)

The Buddha Himself expounded in the Aparihaniya Sutta that frequent meetings of the Sangha will contribute to the well-being of the Sasana and the Sangha. The earliest Buddhist conferences date back to the sixth century BC. Two Sangha conferences were held in India, during the lifetime of the Buddha, where He urged the members of the Sangha to propound His Teachings and appointed leaders for the administration of the Sangha.

Following the Parinibbana of the Buddha, Buddhist Councils were held mainly to preserve the Buddha's Dhamma in its pristine purity. The first three Buddhist Councils were held in India, the birthplace of Buddhism, and it was due to the last of these councils, i.e. the Third Buddhist Council, that Buddhism spread abroad. The Fourth Buddhist Council held in Sri Lanka may have been the first Buddhist conference outside India. The Fifth Buddhist Council was held in 1871 in Mandalay, Myanmar. The Sixth Buddhist Council held here in this cave in 1956 was the first Buddhist conference in which Buddhist leaders from all the Theravada countries took a vital role in editing and restoring the Tipitaka to its original version. Venerable monks from countries of Mahayana tradition such as China and Japan also participated in the great conclave. A World Buddhist Summit was held at Lumbini, Nepal, in 1998. In the same year, the First World Buddhist Propagation Conference was held at Kyoto, Japan. In 2000 and 2002, the Second and Third World Buddhist Propagation Conferences were held in Thailand and Cambodia respectively.

In the Union of Myanmar, where Buddhism has prevailed in its true form for more than a thousand years, this World Buddhist Summit was held at the great historic place of the Mahā Pāsāṇa Cave in Yangon from 9 to 11 December 2004. Prominent Buddhist Mahatheras and Heads of State attended the important Summit.

The objectives of this World Buddhist Summit are: to promote friendship, mutual understanding and cooperation among Buddhists from different parts of the world; to maintain Buddhist teachings and practice; to promote Buddhist education based on the studies of Buddhist scriptures, to help bring about a peaceful world, and to propagate the original teachings of the Buddha in the world.

To this end, we the participants in this historic World Buddhist Summit hereby solemnly agree upon the following Objectives:

- We are determined to preserve the Buddha Dhamma in its pristine purity
- We will endeavour to promote and propagate the Teachings of the Buddha
- We will strive for the protection, preservation and restoration of historic Buddhist monuments
- We will contribute to bring about peace and prosperity in the world by spreading the Buddha's sublime message of loving-kindness, compassion, sympathetic joy and equanimity
- We will endeavour to promote Buddhist unity and strive for friendship and mutual understanding among Buddhists all over the world

- We will endeavour to promote Buddhist education employing modern methods and technology
- We will endeavour to hold the Buddhist conferences frequently to exchange ideas and promote understanding
- We will endeavour to share the knowledge of Buddhist meditation with the people of the world for sake of individual as well as and world peace
- We believe that more Buddhist centres should be established around the world to disseminate the original Teachings of the Buddha more effectively.

The Great Mahā Pāsāṇa Cave
Kabar Aye
Yangon, Union of Myanmar
Dated: 2548 of the Buddhist Era
11 December 2004

1. Bhaddanta Paññindābhivaṁsa
   Union of Myanmar

   Signature 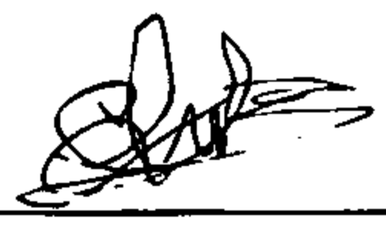

2. Bhaddanta Kumāra
   Union of Myanmar

   Signature

3. Bhaddanta Osadhābhivaṁsa
   Union of Myanmar

   Signature

4. Bhaddanta Dr. Sīlānandābhivaṁsa
   Union of Myanmar

   Signature

5. Dr. Ashin Nyanissara
   Union of Myanmar

   Signature 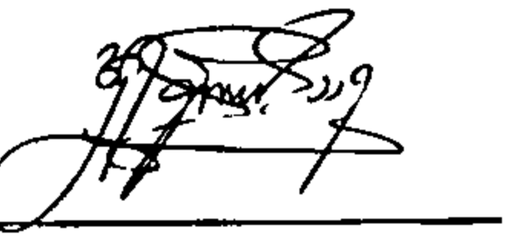

6. Ven. Pannavaro
   Australia

   Signature 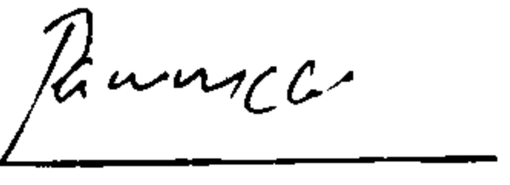

7. Ven. Jotidhammo Thera
   Indonesia

Signature

8. Most Ven. Samaruks Phong
   Lao PDR

Signature

9. **Ven. Dr. Dhammika**
   Switzerland

Signature

10. **Ven. Dr. Phra Dhammoli**
    Thailand

Signature 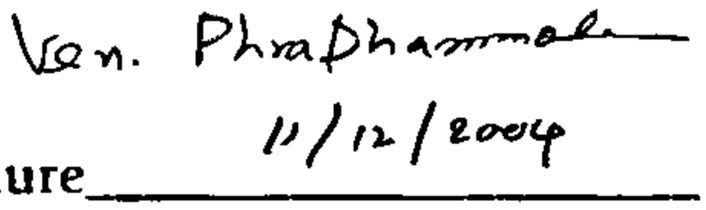

11. Ven. Davuldena Gnanissara Thero
    Sri Lanka

Signature 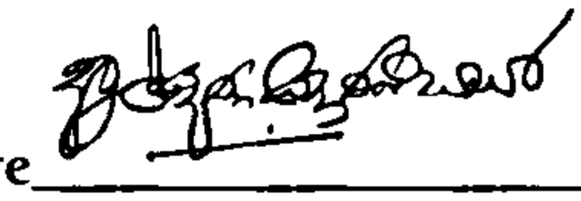

12. Ven. Nandisena
    Maxico

Signature 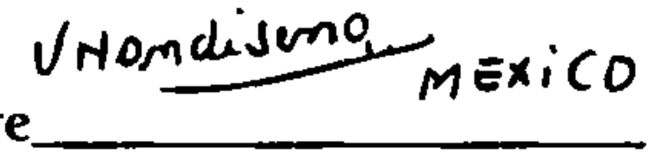

13. Ven. Uttama
    Czech Republic

Signature

14. **Ven. Piyadassi**
    United Kingdom

Signature 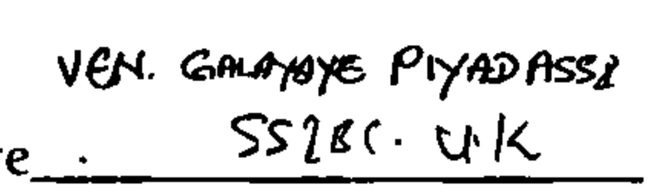

15. **Ven. Piyatissa**
    USA

Signature 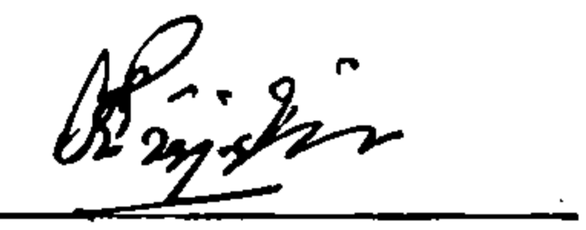

16. Ven. Yondon Amgalan
Mongolia

Signature_____

17. Bhaddanta Kheminda
Japan

Signature_____

18. Ven. Mok Tak
Korea

Signature_____

19. Ven. Josho Adrian Cirlea
Romania

Signature_____

20. Ven. Shi Fa Zhao
Singapore

Signature_____

21. Dr. Bhikkhu Satyapala
India

Signature_____

22. Bhikkhu Janapurnika
Nepal

Signature_____

23. Ven Dhammapalo
Vietnam

Bhikkhu DHAMMAPĀLO

Signature_____

24. Ven. Preah Kru Khy Sovanratana
Cambodia

Signature_____

25. Lama Sonam Lhundrup
Germany

Lama Sonam Lhundrup

Signature_____

26. Ven. Mettavihari
Netherland

Signature_____

27. Dr. Jinabodhi Bhikkhu
Bangladesh

Jinabodhi Bhikkhu
Bangladesh
11-12-04

Signature_____

28. Ven. Dhammaratana
Sweden

Signature_____

29. Bhikkhu Sanghasena
India

Bhikkhu SANGHASENA, India
Sanghasena

Signature_____

30. Bhanddanta Lokanātha
Jamaica

Signature_____

31. Ven. Dr. Dhammasami
UK

Ven. Dhammasami (Oxford)

Signature_____

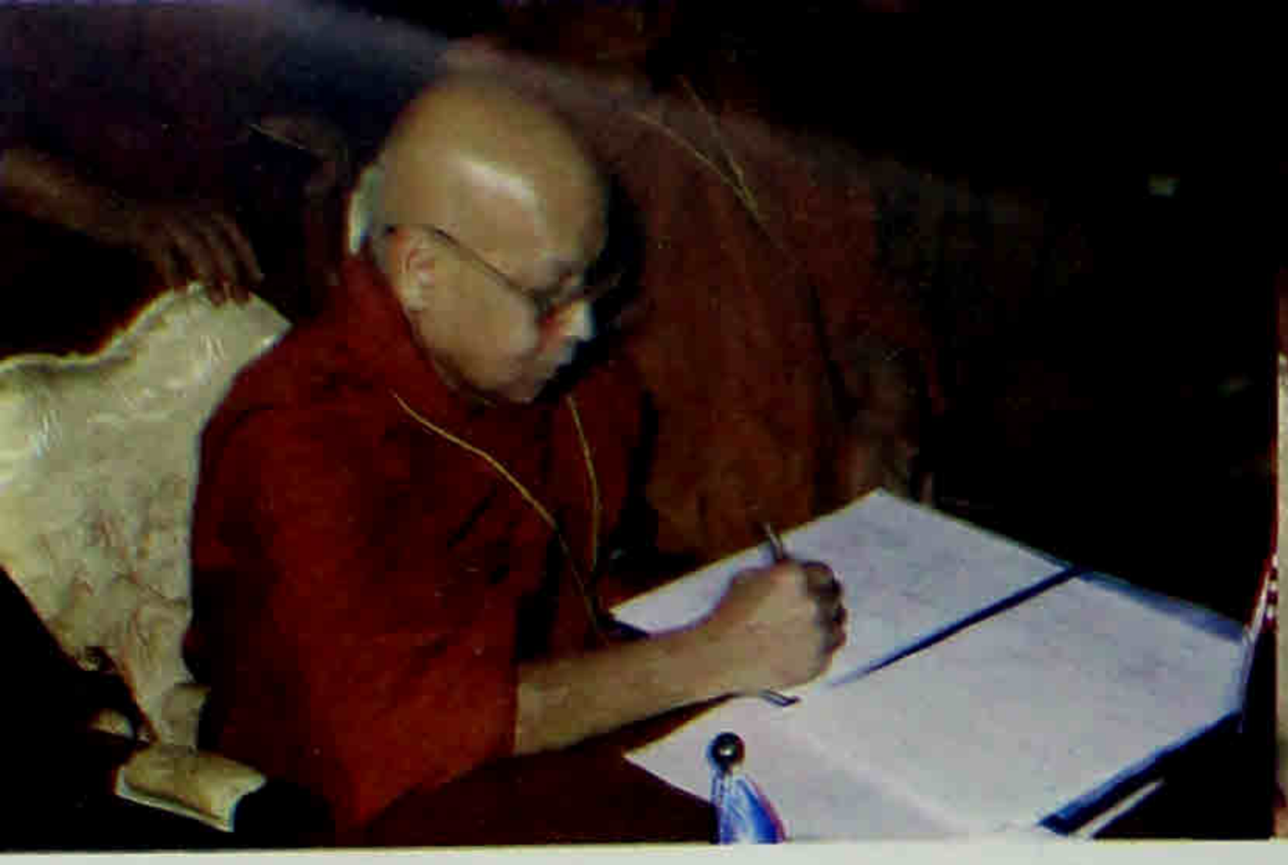

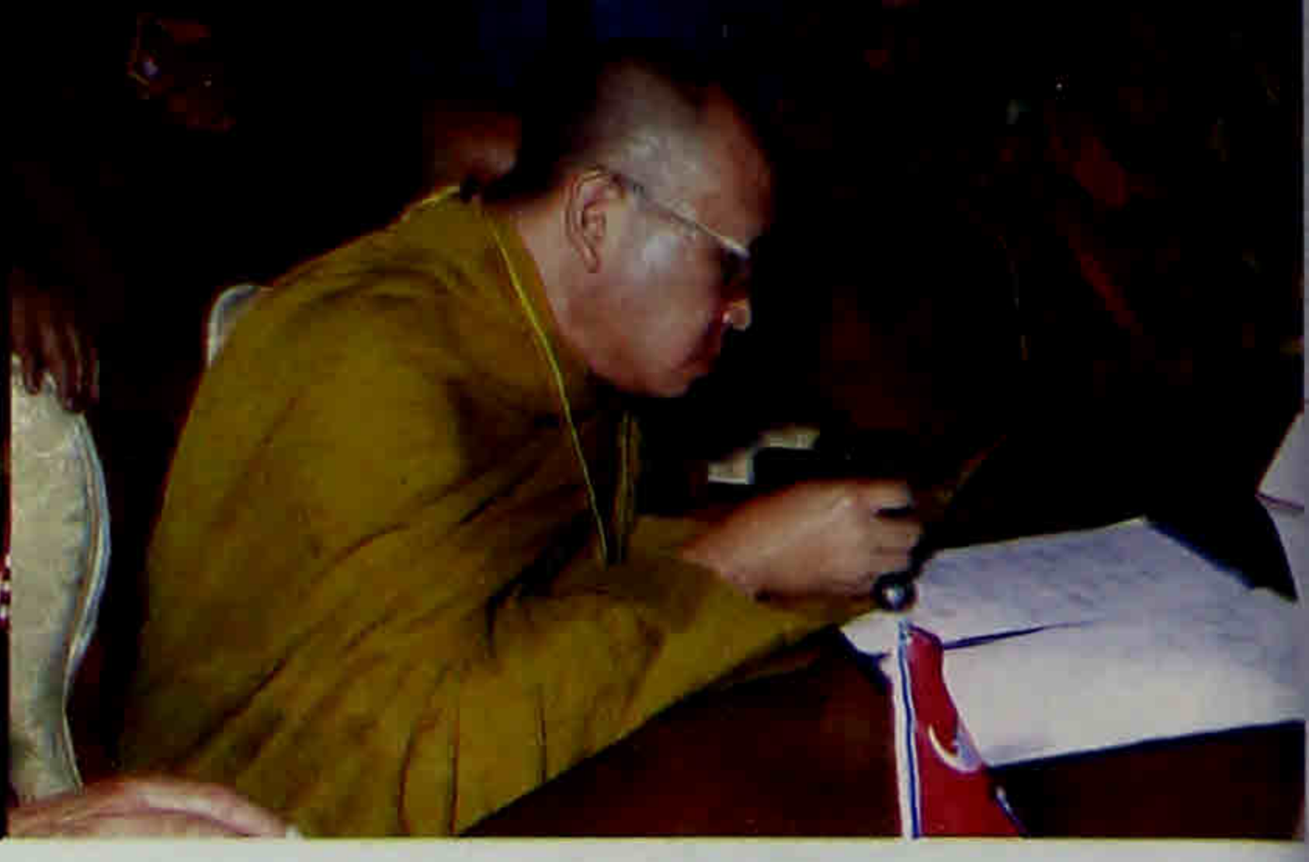

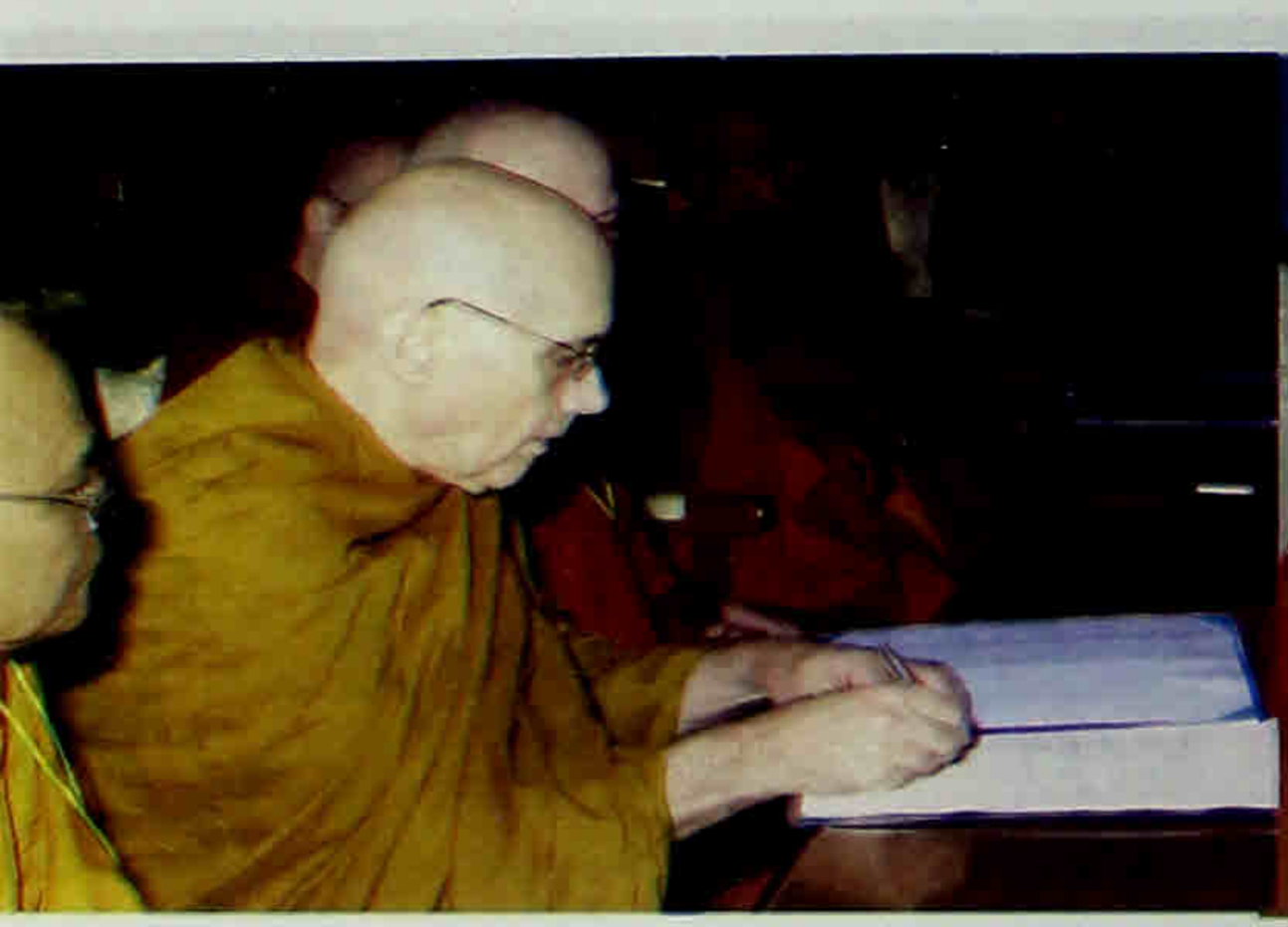

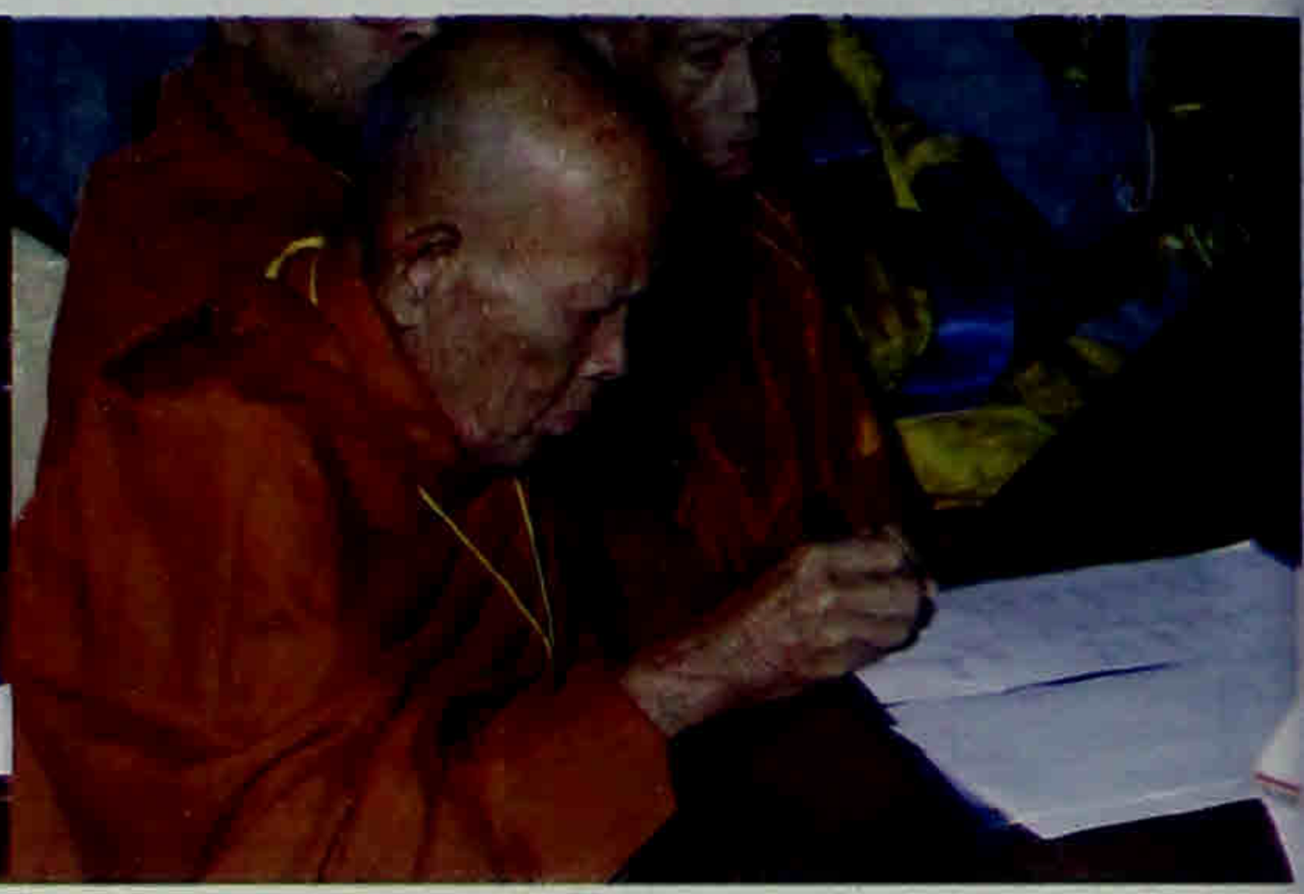

Working Committee Report

THE WORLD BUDDHIST SUMMIT

Preparations for the World Buddhist Summit were started by the Organizing Committee at the beginning of 2003. A working plan was drawn up with the formation of the Advisory Board of Mahatheras, Steering Committee, Working Committee and eleven sub-committees. The Prime Minister of Myanmar is the President of the Steering Committee and the Minister for Religious Affairs is the President of the Working Committee. Many coordination meetings were held under the chairmanship of the Prime Minister. The secretariat was also formed to take prompt action relating to the World Buddhist Summit.

Major renovation of the venue of the World Buddhist Summit, the Mahā Pāsāṇa Cave, took almost two years and cost a lot of money. So was the landscaping and greening for the Kabar Aye Pagoda compound. The cave was constructed in 1954, and major renovation was required for holding the World Buddhist Summit. Repairing the roof, ceiling and walls were undertaken together with installation of new air-conditioning, lighting, audio-visual systems and covering the walls with acoustic tiles. The wall facing the audience is also decorated with gold lacquer. The six pillars inside the cave were gilded and decorated with jade tiles. A jade Buddha image with wooden pedestal was also placed on the main platform inside the cave for public veneration. Two main entrances to the great cave were decorated with jade stones. The Ministry of Forestry and private firms took responsibility for the landscaping and gardening around the cave.

Invitations to the world Buddhist leaders were sent by the Myanmar Organizing Committee. Buddhist leaders from world Buddhist associations and many observers from different parts of the world were invited. The Organizing Committee provided the cost of transportation, meals, hotels and sight-seeing for the VIPs and special guests. Many observers came to attend the World Buddhist Summit at their own expense. The Organizing Committee gave every possible help to the honoured guests including local accommodation and transportation.

In addition to foreign guests, many Mahatheras and religious leaders inside the country were invited to attend the World Buddhist Summit. Mahatheras consisted of State Ovadacariya Sayadaws, members of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee, members of Central Working Committee of the Sangha, Tipitakakovida and Tipitakadhara Sayadaws, Rectors of the State Pariyatti Sasana Universities and the International Theravāda Buddhist Missionary University, abbots of monasteries, monks from State Sangha organizations, and monks from Sangha universities. Members of pagoda trustees, members of religious organizations, persons who received the religious titles and members of public organizations were also invited. The disciples of S.N. Goenka, a world meditation master, were also invited. The result as you see was the holding of the World Buddhist Summit on a grand scale with the attendance of genuine Buddhist friends around the world.

This World Buddhist Summit of 2004 will be a landmark in the history of Buddhism like the Sixth Buddhist Council. It took place in our land of Dhamma where nearly 500,000 monks reside and nine outstanding Mahatheras who can commit

the whole Tipitaka texts to their memories are still alive. Sangha organizations at different levels are well established under the direction of the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee. The Ministry of Religious Affairs with more than 2,000 staff is taking care of the interests of the Sangha throughout the country. In addition, the World Buddhist Summit was attended by Prime Ministers and Sangharajas from some Theravada countries, and honoured guests and observers from 38 countries. True to its name, the World Buddhist Summit was attended by broadly represented Sangha from all the continents. It reaffirms Myanmar's central position in the Theravada world and Myanmar's commitment to world Buddhist unity under the banner of the original teachings of the Lord Buddha. This summit will bring the timeless teachings of the Buddha to bear upon the worldwide problems of violence, terrorism and instability, and contribute to relaxation of tensions.

On behalf of the Ministry of Religious Affairs, the State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee, 500,000 monks and Myanmar citizens, Myanmar working committee would like to thank all those people who contributed their time, money and labour for the successful holding of the World Buddhist Summit. We would like to apologize for any shortcomings and inconveniences met by our honoured guests during their stay in Myanmar. We would also like to share our merits with all the sentient beings and, once again, we wish all of you every success and happiness.

Brig-General Thura Myint Maung

Minister for Religious Affairs

President of the Working Committee

The World Buddhist Summit

HISTORICAL POEM COMMEMORATING THE WORLD BUDDHIST SUMMIT

Please listen to this beautiful historical poem. Myanmar is a country full of mountains and rivers with scenic beauty. Endowed with abundant natural resources, Myanmar produces a variety of agricultural products, different kinds of precious stones such as rubies and sapphires. Myanmar exists as a dignified country in the family of nations with flourishing Buddha Sāsanā. Many stupas testify thriving of Buddhism and the extent of piety and loving-kindness of Myanmar people. Because of Buddhist teaching Myanmar people are so disciplined and cultured in their thought, speech and action. As a result of a cultural heritage left by our ancestors, present-day Myanmar is full of old and new religious buildings with flowering of scriptural studies. The World Buddhist Summit takes place in peaceful and stable Myanmar. At the Summit many delegates from different nations attempt to find ways and means to reach the common goal of peace. The opening of the conference falls on the 13th Waning of Tazaungmon (Thursday) 1366 Myanmar Era. This is the time of bountiful harvest. For Myanmar people holding of the World Buddhist Summit is unforgettable. The World Buddhist Summit is held on a grand scale that it will be a historical record for Myanmar, which will last until the end of the world.

Read by Brig.Gen. Thura Myint Maung, Minister for Religious Affairs.

S. N. GOENKA'S SPECIAL LECTURE

WORLD BUDDHIST SUMMIT, YANGON, MYANMAR

DECEMBER 9 TO 11

THE UNIVERSAL APPEAL OF THE BUDDHA DHAMMA;

A PERSONAL EXPERIENCE

ĀCARIYA S.N. GOENKA

Namo Tassa Bhagavato Arahato Sammasambuddhassa

Most Venerable Sangha and Dhamma friends;

Let me first thank the organizers of this conference for kindly inviting me. I would also like to congratulate the organizers for choosing Myanmar as the host for the World Buddhist Summit that aims at uniting the followers of the Buddha in order to spread the peaceful message of the Buddha all over the world. We unite and make a collective effort not to dominate the world, not to exploit the world, not to boast the supremacy of one religion over another but to help in a great conversion of humanity—conversion from bondage to liberation, from cruelty to compassion, from discord to concord, from misery to happiness. This is the Buddha's way. The Buddha spread the message of peace and harmony. Emperor Ashoka helped to disseminate it further in many countries and today I am happy to see the world Buddhist Summit is working in the same direction for the benefit of many.

Apparently it seems that there are many divisions of the followers of the Buddha but the differences are superficial. All these branches follow the same basic principles of the Four Noble Truths including the Noble Eightfold Path and the *Paṭṭiccasamuppāda* the Chain of Conditioned Arising. I am very happy that this effort is getting a new impetus in this Summit in Myanmar.

Myanmar is my motherland. I was born here. In some families as in my family it was a tradition to bury the umbilical cord in the ground of the building where one is born. My umbilical cord is buried here in the soil of Myanmar. A part of me will always remains with the soil of Myanmar. It is not my motherland just because a part of my physical being has become one with the soil of Myanmar—it is also my spiritual motherland. Myanmar gave me two births and the second birth is more important for me because I got Dhamma here. As the bird, has got two births: one birth coming out of the mother's womb, and the second birth coming out of the shell of the egg. My mother gave me the first birth, and Sayagyi U Ba Khin gave me the second birth—I received Dhamma broke the shell of ignorance and a new Goenka came out of it.

This is such a powerful Dhamma land that it attracted me to the Saddhamma in spite of my upbringing, which was totally opposed to the Buddha's teaching. Throughout my childhood and early adulthood it was drilled into me that one may worship the Buddha but one must stay away from his teaching. I was told that the Buddha's teaching was deceptive and leads to hell! How could I come to Saddhamma in spite of such deep prejudices? What attracted me to the Buddha Dhamma?

I remember the first time my teacher Sayagyi U Ba Khin. I had great attachment to my beliefs. I had many misgivings about the teaching of the Buddha. Sayagyi knew that I was a leader of the local Indian Hindu community. He asked me, "Do you Hindus have any objection to *sīla*—a life of morality, to *samādhi*—mastery over the mind and to *paññā*-wisdom to purify the mind?" How could I object! How could anybody object! He continued, "Well, this is what the Buddha taught. This is all I am interested in and this is all that I am going to teach you." How can anyone have objection to *sīlā, samādhi* and *paññā*? Years later when I started teaching Dhamma to those who came from diverse religious backgrounds, I used the same way as Sayagyi to explain Dhamma to them.

Sayagyi's interpretation of Dhamma was universal and non- sectarian. He was not interested in converting me to "Buddhism". He used to say, "For me if someone follows *sīlā, samādhi* and *paññā*, for all practical purposes he or she is a Buddhist". And if a Buddhist doesn't practice *sīlā samādhi* and *paññā* I feel sorry for him or her!

My first *Vipassana* course introduced me to the teaching of the Buddha and transformed my life forever. I was pulled like a magnet to his logical, practical, universal and non-sectarian teaching. There was nothing objectionable in it. I had been hearing about and talking about the eradication of defilements and purification of mind. When I started observing sensations, initially there were moments of doubt, "How is this going to help me?" But very soon I realised that by observing sensations I am working at the root of the problem. I was actually walking towards the goal of full liberation. Whatever Sayagyi taught me what not merely to develop devotion or to satisfy the intellect thought both are important. He taught me the way to know the truth at the experiential level. What convinced me and gave me here-and-now results was the experience of the truth through bodily sensations. The Buddha's teaching is *akāliko*.

I feel very fortunate that I was born in this land of Dhamma. I feel very fortunate that I came in contact with Sayagyi U Ba Khin. Here was a person who had the technique in its pristine purity. Sayagyi was a saintly person who taught with so much compassion without expecting anything in return.

Now the same teaching is attracting people from all over the world. Vipassana courses have been held in about 70 countries and people from more than 130 countries have participated in the courses. Why are people from all over the world getting attracted to the Buddha Dhamma?

The teaching of the Enlightened One is so simple and yet so deep, so deep. He has explained his teachings in few words:

Sabbapāpassa akaraṇṇaṁ,
Kusalassa upasampadā.
Sacittapariyodapanaṁ,

etaṁ buddhāna sāsanaṁ[1]

Etaṁ buddhāna sāsanaṁ. This is the teaching of all the Buddhas. Not just Gotama the Buddha. Everyone who becomes a the Buddha will teach nothing but only these three: sabbapāpassa akaraṇaṁ-abstain from all unwholesome actions, evil actions, sinful actions; kusalassa upasampadā-perform wholesome actions, pious actions; and sacittapariyodapanaṁ-keep on purifying the mind, keep on purifying the totality of mind. That's all. So simple. And yet so deep, so profound.

At the surface level it looks so simple. Any religion worth the name will say: "Abstain from sinful action." Every religion will say that. "Perform good actions." Every religion will say that. "Purify your mind." Every religion will say that. Then what was unique about the Buddha? Let us understand.

If it was just a question of giving sermons, then the Buddha stands on the same level like any other religious teacher. But the Buddha does not merely give sermons. He gives us a way, a technique, a practice by which one can actualize those sermons to enable one to live the life of Dhamma.

To live the life of morality is acceptable by one and all at the intellectual level; "Yes, I must live a life of morality. I accept it." Or one accepts it at the devotional level because the Buddha said so or the founder of this religion or that religion says so and: "I am from that particular sect, from that particular religion, from that particular tradition. Therefore, I must live a life of morality," One accepts at the devotional level. One accepts at the intellectual level. "I must perform wholesome actions, good actions. I must purify my mind."

But it is so difficult to accept at the actual level, the experiential level. The experiential level is missing and if that is missing, everything is missing. Someone becomes the Buddha. He teaches the experiential level of Dhamma.

Abstain from sinful actions. How to abstain? How to abstain? Perform good actions. How to perform good actions? Purify the mind. How to purify the mind in its totality? This is where the Buddha made a unique contribution to humanity. He discovered and showed the way to totally purity the mind.

Now the first part, which we call *sīla*: abstain from sinful actions. Some religious teachers tell people that if they perform sinful actions they will go to hell. If they abstain from sinful actions they will go to heaven. Yes, it is true. But there are many who just laugh at it: "Who cares for the next life. Where is hell? Where is heaven? If I enjoy this life, it is good for me."

Then another argument is given. A human being is a social being. One has to live in the society. One has to live with the members of the family. One has to live with others. Even a recluse or a monk or a nun remains in contact with the other members of the society. If one performs any action which disturbs the peace and harmony of the society, how can one have peace and harmony within oneself? "Yes," intellectually one starts understanding, "If I ignite fire all around me, I will have to suffer the heat of this fire around me. I will suffer from this heat that I have generated all around."

Yet another explanation is given; often to children:

"If someone comes to kill you or someone hits you do you like it?"

"No, I don't like it."

"Then if you hit somebody and try to kill somebody, that person won't like it, will he?"

"No, that person won't like it."

"Then you should not do something which you don't like others to do towards you!"

"Yes, I should not kill. You are correct."

Similar arguments are presented for all the moral precept.

All these five *sīlas* are quite acceptable at the logical level, at the rational level, at the intellectual level. Yet people do not lead the life of *sīla*. Even those who understand that: "I must live the life of *sīla*. *Sīla* is so important for me. A life of morality is so good for me, so good for others." And yet, one does not live a moral life. Why? The Buddha understands it properly. Why? Because one has no control over the mind. One is not the master of one's own mind.

An addict of alcohol knows very well, "I should not take alcohol; alcohol is not good for me." And yet when the time comes, he succumbs. He can't control himself. A gambler knows fully well, "I should not gamble, gambling is not good for me." And yet when the time comes he starts gambling. One Keeps on performing evil deeds while understanding fully well that these are not good for one. This is because one is not the master of one's own mind. One has become a slave of one's own unwholesome habit patterns.

Therefore the Buddha teaches the second part of Dhamma: *samādhi*. The mastery over the mind. Again the Buddha's *samādhi* differs from that taught by the other teachers. He teaches *sammā samādhi*.

All right, one has practised *samādhi*. One has developed the mastery over the mind. One is living a life of *sīla* and is not performing any unwholesome actions that will disturb the peace and harmony of other beings. One has developed *samādi*. But if there are impurities at the depth of the mind, *anusaya kilesa* (sleeping volcanoes of impurities at the deepest level of the mind), and one does not know when one of these sleeping volcanoes will erupt. One will again get overpowered by the impurity and will again start living a wrong life.

The Bodhisatta Gotama realized this. He practiced all the eight *jhānas, lakiya-jhānas*. He realized that even after perfecting these *jhānas* the impurities at a very deep level of the mind were still not eradicated. Unless these deep-rooted impurities are destroyed, one cannot be a liberated person.

So he worked for the third: *paññā*, wisdom, insight, purification of the mind at the deepest level. We have a vast canvas with the spectrum of the entire Indian spirituality and we see so many teachers announcing the same thing: "Come out of craving, come out of aversion. Don't indulge in craving and aversion towards all the sensual objects." But when we go deeper in this subject we find that the Buddha's contribution was unique. No other teacher could reach the depth that the Buddha reached. The path he showed takes everyone to that depth.

One can purify one's mind at the surface level. One can even purify one's mind at a little deeper level. But to purify the mind at the deepest level, at the root level, this was missing. The Buddha discovered how to take out all the *anusaya kilesa*. The roots of impurities have to be taken out. So long as these *saṅkhāras* are there, as explained in *paṭiccasamuppāda; taṇhā*, upādāna and bhava follow-bhava after bhava. One keeps on rolling in misery, one keeps on rolling in misery. One cannot come out of misery. One may keep on taking births in very high planes, *brahmic* planes, *rūpa-brahmalokā* or *arūpa-brahmaloka*. But still one is living in the field of suffering.

The *anusaya kilesa* are the seeds of *bhava*. These *saṅkhāras* give one *bhava* after another, one *bhava* after another. One does not come out of misery as long as the *anusaya kilesas* are not eradicated.

The Buddha claims that this is *paripuṇṇaṁ. Kevalaparipuṇṇaṁ*. Nothing else needs to be added. The entire Dhamma is included in it. Nothing is missing. In these three—*sīlā samādhi* and *paññā*-nothing is missing. *Kevalaparipuṇṇaṁ* and *parisuddhaṁ*. It is so pure that nothing needs to be removed. Nothing needs to be taken out and nothing else needs to be added. It is so complete—*kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ*.

And now we see that *Vipassanā* this technique of the Buddhā has traveled round the world. Intellectuals, scientists, engineers, doctors, psychiatrists-they have learnt it and experienced it. People from different sects come to these courses-Hindus, Muslims, Christians, Jains, Jews, Parsis, Sikhs etc. and, of course, Buddhist. Even people from communities who have been traditionally opposed to the Buddha when they come to Vipassana courses, find it acceptable.

This is the beauty of the Buddha's teaching. It is so simple, pragmatic, universal, acceptable to all. One just practises *sīlā samādhi* and *paññā*. Enough. And it is so pure that nothing needs to be taken out. Nobody can point out anything wrong in *sīla*. Nobody can point out anything wrong in *samādhi*. Nobody can point out anything wrong in *paññā*.

The essence of the Buddha's teaching—*sīla, samādhi* and *paññā*— are acceptable to all. This is because all religions have an inner core, an inner essence that focuses on the purification of mind. All religions also have an outer shell that is concerned more with appearances, festivals, rites, rituals etc. So long as one gives importance to the inner essence, it doesn't matter if the outer shell differs from one religion to another. However, when the outer shell is given all the importance, the inner core is lost and a religion fails to create peace and harmony. The Buddha's teaching helps to live according to the inner essence. It gives benefits here and now.

I benefited so much from the practice of *Vipassana* that I started reading the words of the Buddha as per my teacher's advice. I had been told from childhood that the Buddha incorporated good points from our tradition in his teaching and then added delusion to it; and that he had not discovered anything new. Since I found the Buddha's teaching to be very beneficial I further explored the truth about these statements. Reading the words of the Buddha (*Tipiṭaka*) gave me so much joy! How wrong my earlier information turned out to be! It showed me how the Buddha's emphasis was on actual experience of the truth. The *Tipiṭaka* is so inspiring. We see such a wonderful description of the *Dhammakāya*, of the Buddha in *Tipiṭaka*.

When the Buddha taught Dhamma to people, he said: "I am not interested to make you my disciples. I am not interested to snatch you away from your old teachers. I have found out the way out of misery. Give it a trial." At one time, while talking to some ascetics who were sceptical about Saddhammā he exhorted them to give a trial only for seven days.

If more and more people in the world start calling themselves Buddhists, blow will they benefit? Yes, if they start practising *sīlā samādhī paññā* then yes, they will surely get the best fruit of the Buddha's teaching. If one calls himself a Buddhist, but does not practise *sīlā* does not practise *samādhī* does not practise *paññā,* how will one benefit from the teaching of the Buddha?

The Buddha was not interested in changing names of the people. Moggallāna remained Moggallāna. That is a brahmin name, a particular brahmin clan. Kaccāna remained kaccāna. Bhāradvāja remained Bhāradvāja. Kaccāna and Bhāradvāja are the names of brahmin clans.

The Buddha's teaching is so simple. And so profound. But to actually practise Dhamma one has to work hard. My Sayagyi used to say, " It is very easy. And yet it is so difficult!"

Listening to discourses or reading scriptures is very good. *Kālena dhammassavanaṁ etaṁ maṅgalamuttamaṁ.*[II] And to discuss Dhamma is wonderful—*kālana dhammasākacchā etaṁ maṅgalamuttamaṁ.*[III] But if one just keeps on discussing and debating, discussing and debating, discussing and debating, and one doesn't practise Dhammā then it doesn't work. One has to start taking actual steps on the Path. If one doesn't take steps on the path of Dhammā one doesn't get the fruits of Dhamma.

The Buddha teaches Dhammā the law of nature, the universal law of nature, which is applicable to one and all. And he teaches in such a simple language and in such a lucid manner. When we don't practise it we make a philosophy out of it and we start fighting: "Your belief is wrong. My belief is all right. Your belief is wrong, my belief is correct." What do we gain? Ever if my belief is all right, very good, yet I don't practise, then what is the use of this belief.

I was born in Myanmar. I feel very grateful and proud also, that I am born in this Dhamma land. More than eighty-percent of the people here do not believe that there is a soul inside. They do not believe that there is a creator of this universe, the God Almighty. And now for last more than three decades I live in a country and I often travel in countries, where more than eighty-percent of people believe that there is a soul inside. They believe in God Almighty as the creator of universe.

There could be thousand of arguments that there is no soul and some would argue that there is indeed a lasting soul. Ditto for God Almighty. These debates and these arguments don't help much.

When one pracitses Dhammā one experiences oneself that the entire phenomenon is nothing but interaction of mind-matter. At the apparent level it looks so solid, so substantive, so lasting. This is *paññatti;* it appears to be so. The Buddha's teaching is journey from *paññatti,* the apparent to *paramatthā* the ultimate truth. One has to go beyond the apparent to reach the ultimate truth. This is what *Vipassana* is-*paññatti thapetvā*

visesena passatī ti vipassanā.[IV] When one looks within, one starts to realize that everything in the field of mind and matter is impermanent *anicca.* Everything keeps changing.

Whatever keeps changing cannot be a source of lasting happiness. One realizes that whatever happiness one experiences, sooner or later, turns into unhappiness. Unhappiness is inherent in transient happiness. As one continues on the path one realizes that suffering is inherent in every experience in the field of mind and matter: *yaṁ kiñci vedayitam taṁ dukkhasmiṁ.*[V]

As one observes the phenomenon objectively, the way the Buddha taught, one will find that there is no solidity. One's own investigation of the mind-matter phenomenon leads the discovery that everything is mere vibration. *Sabbo pajjaltio loko, sabbo loko pakampito.*[VI] The entire universe is nothing but combustion and vibration, vibration. There is no lasting substance in it. One has no control over it. There is nothing that one can point out as "I" or "mine" or "my soul".

The experience of *anicca* at the experiential level changes *saññā* to *anicca-saññā* which naturally leads to *anattā*. This leads to the experience of the *nibbāna*.

> *Aniccasaññino hī anattasaññā, saṇṭhāti anattasaññī asmimānasamugghātaṁ pāpuṇāti diṭṭheva dhamme nibbānan'ti.*[VII]

This has to be experienced. One may keep on saying: "There is no soul," and one is full of ego, then the Buddha's teaching does not help you. One's ego is so strong. If one doesn't experience *anattā* and one makes a philosophy out of it then it will not help. But when one experiences oneself, one is a liberated person. That is *anattā*.

Paññā—wisdom—takes one to the stage where the ego naturally gets dissolved by understanding at the experiential level. It is not an intellectual game. It is not an emotional or devotional game. It is not a blind belief; it is not a dogma; it is not a cult; it is not a philosophy. It is a truth that can be realized by one and all. A Christian or a Muslim or a Hindu or a Jain. A Myanmar or a Thai, an Indian or a Pakistani or an American or a Russian or a Chinese. It makes no difference. Law of nature is law of nature—it is applicable to everyone.

This was the discovery made by the Buddha. Some accepted it in the past and some didn't. The Buddha shows the path. He doesn't want you to accept blindly. He gives you a way to find out the truth for yourself.

Galileo discovered that the earth is round. He also discovered that the earth is rotating on its own axis. Some believed, some didn't believe. Later on people accepted it. The fact is fact. The earth was round even before Galileo. The earth was round at the time of Galileo. The earth remains round after Galileo. Newton found out that there is a law of gravity. He announced it. The law of gravity was there even before Newton, at the time of Newton, and will remain after Newton.

Similarly, the law of *paṭiccasamuppāda* was there-even before the Buddha or at the time of the Buddha or after the Buddha. This is law of nature.

Whether there is a Buddha or no the Buddha, *Dhamma niyāmatā* remains eternal. The Buddha said:

Uppādā vā tathāgatānaṁ anuppādā vā tathāgatānaṁ ṭhitāva sā dhātu dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā idappaccayatā.[VIII]

Due to *avijjā* ignorance, one does not know what is happening within th framework of *nāma-rūpa*, mind and matter. Every moment there is some sensation or the other, throughout the body. Wherever there is life, there is a sensation. All these six sense doors coming in contact with their respective objects: there is a *vedanā, phassa-paccayā vedanā*. If one does not have the ability to feel the *vedanā*, how can one understand *vedanā-paccayā taṇhā*.

That was there even before the Buddha. *Vedanā-paccayā taṇhā* was there before the Buddha. This law was there. This was at the time of the Buddha. This is also after the Buddha. That is why the law, the Dhamma is eternal, *Esa dhammo sanantano*. It is *sananatano*, eternal. The Buddha or no the Buddha, it is there.

The Buddha with all the efforts, discovers it and makes use of it for his own liberation. And with all the compassion distributes to others. "Look, this is how you are miserable. *Vedanā-paccayā taṇhā, vedanā-paccayā taṇhā*. Look, I will give you a way by which you come out of it. Now *vedanā* is there, but no more *taṇhā*. With every time you experience *vedanā, paññā* must arise. Oh *aniccā aniccā anaissā anaissa*. This *vedanā* or that *vedanā*, it is *aniccā anaissa*."

Again, if it becomes a philosophy that every *vedanā* is *anaissā* every *vedanā* is *anaissa*—one doesn't get anything. Then it is merely one's belief. But if one experiences:Look, a vedanā has arisen. And sooner or later it passes away. However unpleasant a sensation may be, however unpleasant a vedanā may be, it is bound to pass away. However pleasant a vedanā may be it is bound to pass away. *Udaya-vayā udaya-vaya*. One has to remain aware of this arising and passing away—*Samudaya-dhammānupassī viharatī vaya-dhammānupassī viharati.*[IX] Apparently it seems that is stays for some time but sooner of later it passes away. However, a meditator realizes with one's own experience that every moment it arises and passes away without any gap. As it arises so it passes away with so much rapidity... *samudayavaya-dhammānupassi viharati.*[X]

The *vedanā* is there all the time. It arises and passes away, it arises and passes away. One keeps on reacting to it. If it is pleasant one reacts with *lobha*. If it is unpleasant one reacts with dosa. This is what one is doing the whole life. And one is creating more and more misery for oneself. One keeps on multiplying one's misery, multiplying one's misery. Look, there is a way to come out of misery. *Vedanā nirodhā taṇhā-nirodho. Taṇhā-nirodhā, upādāna nirodhā.*[XI] One reaches the stage where one transcends the field of mind and matter.

The Buddha didn't merely give sermons. Mere sermons would have made him just one among so many philosophers in the world. He experienced the ultimate truth himself to become the Buddha and taught others to experience it.

The Buddha's teaching fascinated me, because of its practical aspect. If it were only an intellectual exercise, I doubt that I would have gone on the path of the Buddha. I would have said:"Very good, very good. Our Gita also says so. Our *Upanishada* also says so. This is wonderful. Very good." I would not have walked on it.

I was convinced because I was given the way: "Look, this is how you can come out of *lobha*. This is how you can come out of *dosa*."

I feel very fortunate that I was born in this wonderful land, the land of Dhamma. I am very fortunate to be born in a country where the teaching of the Buddha is maintained in its pristine purity. *Vipassana*—how it should be pracitsed—is maintained here.

And I feel very fortunate that I came in contact with a saintly person who taught so compassionately without expecting anything in return.

Myanmar has a special place in the life of Buddha. After his enlightenment, after enjoying the bliss of enlightenment for seven weeks, the first meal he took was Myanmar rice and honey offered to him by two businessmen from Myanmar, Tapassu and Bhallika. They took the first and the only *duratana saraṇa* (refuge in the Buddha and Dhamma). The Buddha plucked out a few strands of his hair and gave this *rūpa-dhātu* (*kesa-dhātu*)to the two Myanmar businessmen. The *dhātu* given in his own lifetime, personally gifted by him and that too the only time he ever gave such a gift in his lifetime is very special indeed. This the Buddha *dhātu* that was gifted in his very lifetime came to Myanmar and the Shewdagon is such a glorious tribute to that fact. Myanmar preserved more than just the *kesa-dhātu* of the Buddha. Through the millennia, it preserved the *Saddhamma-pariyatti* as well as *paṭipatti*; especially the practice of *Vipassana*.

Now Vipassana is spreading round the world. Whether one is from Myanmar, from India from another Theravadin country, from a Mahayana country or from any other part of the world; the most important thing is to take actual steps on the path of Dhamma.

May all of you get the opportunity to taste pure Dhamma at the experiential level. May all of you come out of your misery. May all of you enjoy peace, real harmony, real happiness, real happiness.

Bhavatu Sabba Mangalaṁ, Bhavatu Sabba Mangalaṁ, Bhavatu Sabba Mangalaṁ.

[I] D.N.II Mahāpadānasutta
[II] K.N., Khuddakapāthā Maṅgalasutta
[III] K.N., Khuddakapāthā Maṅgalasutta
[IV] Paṭisambhidāmagga Aṭṭhakathā, Ñāṇakathā
[V] M.NIII, Mahākammavibhaṅga sutta
[VI] S.N. Sagāthāvaggā Upacālā sutta
[VII] A.N., Navakanipātā Sambodhisutta
[VIII] S.N., Nidānavaggā Nidānasaṁyuttā paccayasutta
[IX] D.N. II, Mahāsatipaṭṭhānasutta
[X] D.N. II, Mahāsatipaṭṭānasutta
[XI] D.N.II, Mahāpadānasutta

PAPERS

BUDDHISM AND PURIFICATION

Dr. Kumārābhivaṁsa
International Theravāda Buddhist
Missionary University
Yangon, MYANMAR

To all friends who have come to attend the Buddhist Summit, who have in the *saṁsāra* been relatives, parents, brothers,

I desire to present a *dhamma* gift. If this *dhamma* is accepted and practised, there will be freedom from woeful states of hell, animal, *peta* (ghost) and *asurakāya* (demon) beings, and will result in higher abodes of human, deity, and *brahmas*.

The *dhamma* gifts are the following four:

1. ***Sīla visuddhi* "purification of physical and verbal deeds"**
2. *Citta visuddhi* "purification of mind (concentration)"
3. ***Diṭṭhi visuddhi* "purification of view"**
4. *Kaṅkhā vitaraṇavisuddhi* "purification by overcoming doubt and understanding the law of cause and effect"

Of these four, observing five basic precepts is sufficient for purification of bodily actions and speech.

Here the five fundamental precepts are:

1. Abstaining from killing living beings,
2. **Abstaining from stealing other's properties,**
3. Abstaining from committing sexual misconduct,
4. **Abstaining from telling lies,**
5. Abstaining from taking intoxicating drink and drugs.

If these five precepts are observed, the rude aggressive physical actions (*kāyakamma*) and mental actions (*vacīkamma*) are suppressed and tamed.

One will have sympathy, loving-kindness, compassion as fearing from being killed oneself as another all beings will fear from being killed.

One will have sympathy, loving-kindness, compassion, that is, all beings will fear from being stolen and robbed just as one fears from one's own properties and precious jewels are stolen and robbed.

One will have sympathy, loving-kindness, compassion as one will suffer pain and grief when one's spouse or daughter, etc. are insulted by others as other all beings will suffer sorrow and grief when theirs are insulted.

If such kinds of loving-kindness and compassion are developed, all human beings on the earth will become happy.

Similarly, if one abstains from telling lies and taking intoxicating drink and drugs, all human beings will be happy.

If any human beings belonging to whatever religions or whatever nationalities are able to observe these five precepts, all of them will enjoy and be happy physically and mentally.

For purification of mind or concentration, *citta visuddhi,* one has to reflect on the attributes of the Buddha and radiate loving-kindness to all beings.

Among these two *Buddhānussati* meditation subject, one hangs up or glues the picture of Buddha at a distance such as one yard or one and half yards away from oneself. One has to look at and revere this picture for about five minutes or ten minutes with eye opened. And then one closes eye. Although he closes his eye, if he sees the picture of Buddha in his mind, he should reflect/develop like thus:

Arahaṁ, Arahaṁ, Arahaṁ,
Sammāsambuddho, ...
Vijjā caraṇa sampanno, ...
Sugato, Sugato, ...
Lokavidū, Lokavidū, ...
Anuttaro, Anuttaro, ...
Purisa dhammasārathi, ...
Satthādevamanussānaṁ, ...
Buddho, Buddho, ...
Bhagavā, Bhagavā, ...

Thus, one should reflect three times a day such as one time in the morning, in the afternoon, and in the evening.

One should share one's merit after he had developed the attributes of Buddha. He developed loving-kindness as "may all beings be well and happy by gaining this merits. If one can recite the Metta-sutta (discourse of loving-kindness), he should develop the loving-kindness by reciting the discourse of f loving-kindness. If one practises these *Buddhānussati* meditation subject and cultivating loving-kindness, one's mind will be purified and the defilement such as greed (*lobha*), hatred (*dosa*) and delusion (*moha*) will become less and less, because of the power of the attributes of Buddha and power of cultivating loving-kindness. Hence, purification of mind (*cittavisuddhi*) is developed.

As soon as the Universal monarch's ruby is put into the unclear water pot, the water in the pot become clean and clean as all the particles in the water are settled down. Similarly, if these *Buddhānussati* meditation subject is practiced thoroughly and cultivated loving-kindness wholeheartedly one's own dust of defilement is disappeared and very purified and whitened mind is born.

Thus person with clear and clean mind will have powerful mind and he can accomplish mundane and supra-mundane things.

For purification of view, *diṭṭhi visuddhi,* one has to realize there is only *nāma* and *rūpa* or mind and matter.

There is no such thing as a soul. Soul is only a conception. Some people think that, in this body, there are three things, namely, physical body, mind and the soul. They assume that this soul is about one span (9 inches) and it exists in one's head. I have asked the medical students who are learning anatomy, surgery etc., and medical professors who are teaching those subjects. "When you performed operations on the

patient's head, did you see the soul about 9 inches?" They replied the same answer that they had never found such a thing called soul.

Some people assume that there exists in the heart the soul about half a span (4 ½ inches).

I have asked the medical students and professors who have learned anatomy.

Did you find soul in a patient's heart when you performed an operation?

Like in the former case, they unanimously replied that they had never seen a soul. Some people assume that a soul of a thumb size exists in the Adam's apple of a person. With regard to this assumption, I have also asked the medical students and professors. They replied in unison that they had never seen a soul when they operated that Adam's apple of a person.

Similarly, when the great surgeons were asked, they replied that they had never found a soul in the thirty-two constituent parts of the body.

The teaching of the Buddha is *a*nattā (*na* + *attā*), i.e. no physical thing is a self or soul. According to the Pāḷi *"Natthi attā yassāti anattā,"* the Buddha preached that there is not a soul in any physical phenomenon. The Buddha also expounded that there is no soul (*atta*) in any aggregate of the four mental aggregates, just as there is no soul (*atta*) in the physical aggregate (*rūpakkhandha*).

If it is realized that there is only mind and matter, there is purification of view.

Wrong view, *micchādiṭṭhi* is dispelled.

Purification by overcoming doubt, *kaṅkhāvitaraṇa visuddhi,* requires realization of cause and effect of mind and matter, their state of being in

Here, the arising of the effect according to the cause will be explained.

If one grows a mango seed, the seed will grow up into a mango tree and mangoes can be obtained. If one grows water melon seeds, the seeds will grow into plants and one will get the water melons. Similarly, if one grows plantains, one will have the plantains. This shows how the fruits (effect) arise according to the seeds(cause).

In the same way, according to the Pāḷi "Sankhārapaccayā viññāaṁ" wholesome resultants (kammajarūpa), i.e. human beings and celestial beings, arise because of the wholesome volitional activities. Moreover the unwholesome resultant (kammajarūpa), i.e. being of miserable abode and animals etc, arise accordingly due to the unwholesome volitional activities. The resultants do not arise from the creation of a Creator. The resultants are arising continuously because of the causes.

In the same way, if we record the people, sceneries, pictures and sound by the video-camera we can play back these recording. If the original pictures and sound are good, we can have the good quality pictures and sound. If the original pictures and sound are not good, we will have the poor quality pictures and sound. This simile shows that the resultant playback arise accordingly due to the original pictures and sound recorded by the video-camera. The resultants are not the creations of the Almighty beings such as Brāhmā. Vishnu or creator. A constant flux of arising and passing away.

Good cause will give good results. Bad cause will give bad results. If it is thus realized, then one will accept that there is no almighty being or creator, then doubt will be dispelled.

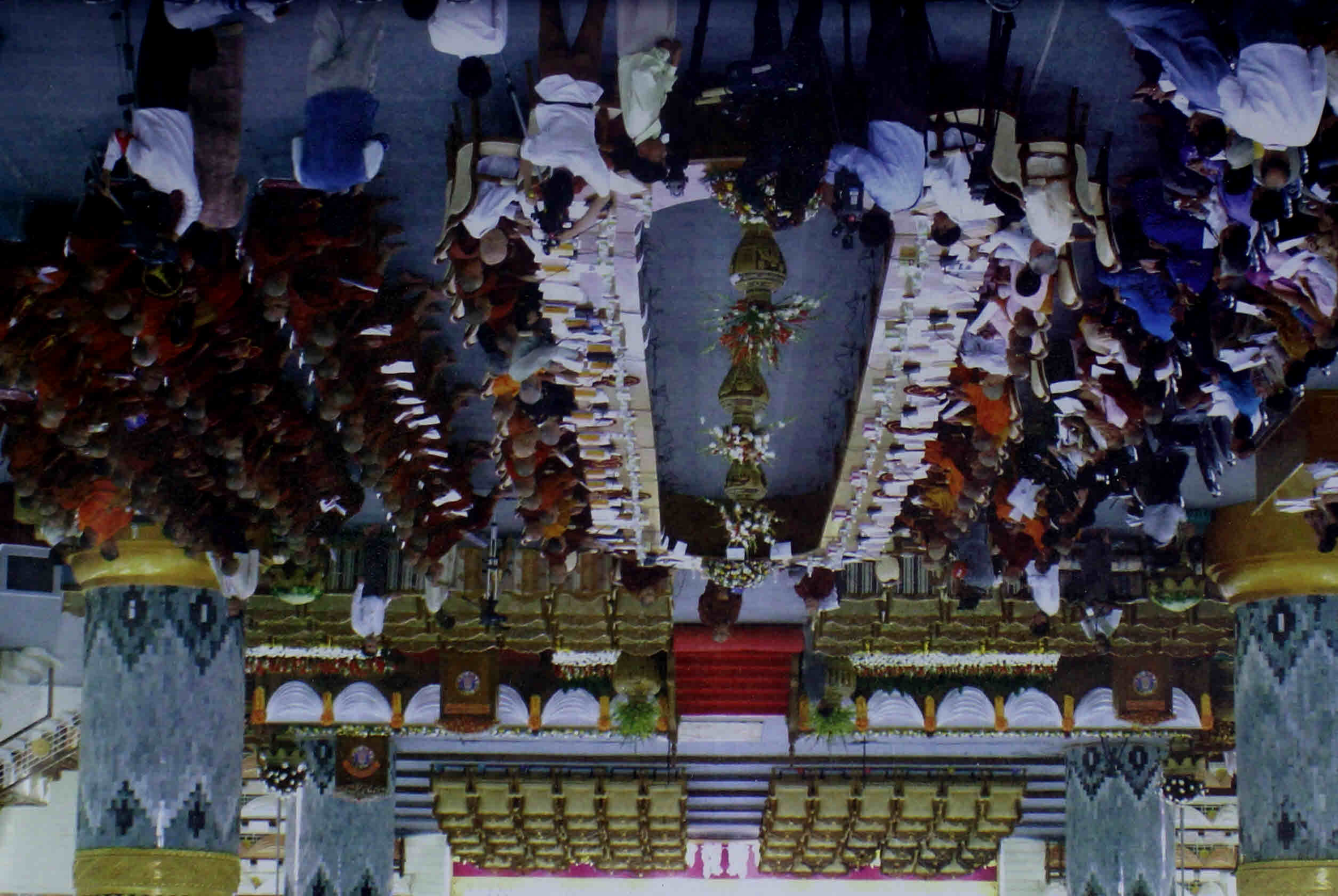

iscussion of Group (1) about "Buddhism and its Relevence to the Present World" at Mahā Pāsāṇa Cave.

ဖွဲ့.(၁)၊ "ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရေးပါမှု၊" ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပရာနေရာ – မဟာပါသာဏ လိုဏ်ဂူတော်ကြီး

THE FACILITATOR ROLE OF THE STATE IN THE PROMOTION AND PROTECTION OF THE BUDDHA-SĀSANA

Ven. U Kosalla, Myanmar
Professor
Faculty of Pariyatti,
The International Theravāda Buddhist Missionary University
Yangon, Myanmar

Introduction

The Buddha-Sāsana has now fared a long journey of over 2500 years and it stands as a long-lived religion. Along this journey it had come across a lot of vicissitudes (Loka-dhamma), changes, ups and downs, fluctuations, both strong and gentle. These generally depend on the availability of the facilitation or support of the contemporary States. For example, plants can grow very well on the fertile land, but not on the barren land. In the same way, religions are prosperous when they are backed and patronized by the rulers in the respective states.

Triple Gem

Before we discuss the core of issues concerning the purification, perpetuation and propagation of the Buddha-Sāsana, let us define 'the Triple Gem' we greatly treasure as follows:-

1. BUDDHA : The teacher, Fully-Enlightened One
2. DHAMMA : The Teaching, Truth
3 SAÑGHA : The Taught, Order/ Community of Bhikkhus

The Buddha attained Enlightenment not by common-place energy, but through great exertion and wisdom and firm resolution which nobody else could even think of, having fulfilled thirty of Pāramīs (Perfections) for four Asaṅkhyeyya-kappas and one lakh world-systems. Having attained his Buddhahood, the Buddha vowed to make beings know the four Noble Truths (Catu-sacca) as he knew, to make them free from the fetters (saṁyojana) as he did and to make others cross over the whirlpool of Saṁsāra as he had done. I stress these points not without any reason, but in order to treat the Buddha and his Enlightenment with due respect and devotion.

The Buddha had contributed a lot towards the welfare and happiness of many sentient beings, liberated them from all kinds of sufferings and astablished them in Nibbāna, the highest Bliss, throughout his life without the slightest sense of weariness, embarrassment and reluctance. That is why he was also titled 'the Great Compassionate One'.

The Dhamma, his Teaching is well-expounded, excellent in the beginning, excellent in the middle and excellent in the end. It needs no additions nor deductions as it is perfect and has no defects at all. It is not beyond the reach and comprehension of human and divine beings. If it is well practised, it leads to the attainment of Nibbāna.

The Dhamma or the Teaching of the Buddha is composed of three Divisions (Ti-Piṭaka) or five Collections (Nikāya) or 84000 portions Of Dhamma

(Dhammakkhandha). Of these, three Divisions are made in accordance with their own features as follows:-

(a) VINAYA : It consists of disciplinary rules for monks.

(b) SUTTANTA : This Division deals with Discourses, short, middle or long.

(c) ABHIDHAMMA: This Division comprises Ultimate Realities (Paramattha) which can be called 'Buddhist Philosophy.

Among these three Divisions Abhidhamma is the most difficult and incomprehensible. Probably it might tend to lose its popularity first of all unless its learning is encouraged by the State government. In Myanmar Abhidhamma studies are prevailing as the government holds examinations by stages annually.

The Sangha, that is, the Community of Bhikkhus, well-disciplined and well-trained, was first organized by the Buddha in order to propagate his Teachings. When the number of Bhikkhus reached 60, the Buddha addressed them thus, "Go forth, monks, upon journeys for the help of the many, for the well-being of the many, out of compassion for the world, for the sake of, for the help of, for the well-being of gods and men. Let not two go the same way." (Vi-III, 137) These missionaries were dispatched by the Lord without the proper assistance of the rulers. Yet it proved considerably successful.

After twenty years had passed since then the Buddha had to lay down disciplinary rules one after another for monks with a view to the following ten reasons:- (Vi-I, 24)

(a) for the excellence of the Sangha,
(b) for the happiness of the Sangha,
(c) for the restraint of the obstinate monks,
(d) for the comfort of the well-behaved monks,
(e) for the restraint of cankers related to the present life,
(f) for the prevention of cankers related to the next life,
(g) for the growth of faith of the faithless,
(h) for the increase of faith of the faithful,
(i) for the establishment of the true Dhamma, and
(j) for the fostering of the Discipline.

The Buddha never laid down any rules for monks prior to the commission of offences. He laid down the rules only after the commission, just like a clever physician applies ointment to the body only when a sore or wound appears on it.

Classification of the BUDDHA-SĀSANA

1. PARIYATTI : The stage of Learning Scriptures
2. PAṬIPATTI : The stage of Practising the Dhamma
3. PAṬIVEDHA : The stage of Realizing the Dhamma

Of these three stages, Pariyatti-Sāsana is the basis of the whole structure of the Buddha-Sāsana. Without its firm foundation the whole building will collapse. These three stages are like three steps of a ladder in ascending order, and accordingly if we went to reach upstairs we have to tread on the lowest step first and then the middle and the last.

Without proper learning, practising of the Dhamma is impossible. Without right practising of the Dhamma, its realization is impossible. The Buddha-Dhamma all

suggests tous to climb up to the apex of the mountain, that is, the Highest Bliss, and not to remain in the low or middle stage with hesitation and indecision.

The Buddha-Sāsana otherwise can be likened to a pond. Pariyatti is its embankment, Paṭipatti the water, and Pativedha lotuses growing in it. There will be no water in a pond without a good embankment, and no lotuses can grow in a pond without any water, Likewise, no realization of the Dhamma without proper practising, and no practice of the Dhamma can be duly done without the first proper learning of the Scriptures.

Role of Pariyatti

The Pali Scriptures are generally learned by Bhikkhus and Sāmaṇeras, for learning business is their choice or earnest commitment in their holy life. Oral traditions are indispensable and preserved in learning Pariyatti up to the present time. Theravāda version and practice are maintained just in their pristine form by the members of the Sangha. Monasteries called 'Sarthinteiks' are the great learning centres of the Buddhist Scriptures in Myanmar.

Concerning the maintenance of Pariyatti as an essential branch in the Promotion of the Buddha-Sāsana, the facilitator role of the State is quite significant and momentous. The State can help the Pariyatti faring on well with such activities,

(a) to support the Pariyatti centres, that is, monasteries and nunneries, with necessities and requisites,

(b) to publish Pāḷi Texts and give free distribution,

(c) to hold religious examinations and give out rewards and certificates to those who pass them,

(d) to conduct the Buddhist cultural courses for the laity.

The Importance of Paṭipatti

Pariyatti and Paṭipatti are two facets of a gold coin, that is, Paṭivadha. And Pariyatti is a distant means, and Paṭipatti a close means of attaining Nibbāna. In other words, Pariyatti is to know the path, Paṭipatti to walk on it, and Paṭivedha to reach the goal. Paipatti involves mental training or mental development of two kinds:-

(a) SAMATHA-BHĀVANĀ : Calm or Tranquillity Meditation, and
(b) VIPASSANĀ-BHĀVANĀ : Insight Meditation.

These two unique methods are taught by the Lord Buddha and they can remove worry, reduce mental tension, eliminate mental depression, give instant peace of mind, and lead to the attainment of Jhāna, Magga, Phala and Nibbāna. By practising these methods, even a boisterous mind can be calmed down, cultivated and cultured.

If these methods are encouraged and prescribed in schools, colleges and universities, by the government, we could expect an excellent State with no thieves nor robbers in it, thus necessitating no police and armed forces and a peaceful and prosperous nation could be envisaged.

The Significance of Morality

When we are talking about Paṭipatti(Practice) as congenial and beneficial factor of promoting the Buddha-Sāsana, we should not turn a blind eye towards the significant role of PAÑCA-SĪLA, that is, the five Great Principles recommended by the Buddha. In

a State where these five are observed, there is no need to worry about the danger of killing, stealing, sexual misconduct, lying and lawlessness out of taking intoxicants. The people in such a State live in peace and harmony. The rule of law and order will widely prevail. They can sleep in houses with doors open at night, and can leave them any moment without anxieties and misgivings about any imminent possibility of dangers. Such immunity from anxieties could be obtained only in a community or State in which the people maintain these five Precepts as life principle.

Through the observance of these moral principles, no wars on the surface of the world would be necessarily waged, no transgression of the law committed, no invasion made, no violation of promises heard of, and no ill-treatment seen.

Nations all over the world could live in co-existence, establish wholesome relationship, construct close co-operation, bury up hatred and antagonism and renovate friendship. Such are potential consequences of the maintenance of these moral conducts.

DECADENCE OF THE BUDDHA-SĀSANA

In order to be able to promote and protect the Buddha-Sāsana from its disappearance or decadence, we should know the factors of its Decadence which appear in the Saddhamma-sammosa-Suttas (Aṅguttara Pali II, 155-159) in three sets of five factors.

The first set of five Factors of Decadence

As for the Bhikkhus _

(1) To hear the Dhamma carelessly and irreverently,

(2) To learn or master the Dhamma carelessly,

(3) To bear it in mind carelessly,

(4) To contemplate carelessly the meaning of the Dhamma borne in Mind, and

(5) Not to practise the Dhamma in accordance with its meaning.

The second set of five factors of Decadence

As for the Bhikkhus_

(1) Not to learn the Dhamma,

(2) Not to preach to others the Dhamma in detail,

(3) Not to teach others the Dhamma in details,

(4) Not to recite the Dhamma in details, and

(5) Not to recollect the Dhamma in detail.

The third set of five factors of Decadence

As for the Bhikkhus_

(1) To grasp the Discourse wrongly,

(2) To be dissobedient and impatient,

(3) To teach others carelessly,

(4) Not to strive hard, but to indulge oneself in great fortune, and

(5) to revile or abuse one another.

The reverse aspects of the factors mentioned above lead to the purification, perpetuation and propagation of the Buddha-Sāsana doubtlessly, as these were asserted by the Lord Buddha himself. These factors are given not just merely for memory's sake, but to put them into practice with a view to the preservation of the Words or Teachings of the Buddha. It is not enough by preserving these in books, or CD-Roms or any other electronic means. Machine everywhere cannot excel Man. The participation of Man will be invariably necessary.

Here the Facilitator Role of the State is quite essential indeed. The State can contribute any means of support, hold and supervise or patronize the Sangha assemblies at opportune time for the accomplishment of the religious affairs.

The Great Buddhist Councils (Saṅgāyanā)

In order to purify, perpetuate and propagate the Buddha-Sāsana effectively, the holding of frequent meetings, gatherings, seminars, conferences, and councils nation-wide or international-wide are greatly required. Such honourable and admirable occasions of Buddhist congregations are quite an essential task of the Buddhist who come and meet together for a common purpose. So to speak, this International Buddhist Conference we are now participating in is really an opportune and beneficial one.

In the time past we had six great events of Buddhist Councils called Saṅgāyanā (Unanimous Recitation of the Canon) as follows:-

(1) the first one was held in Rājagaha, India in 544 BC,

(2) the second one in Vesālī, India in 450 BC,

(3) the third one in Pāṭaliputta, India in 260 BC,

(4) the fourth one in Matale, Sri Lanka in 100 BC,

(5) the fifth one in Mandalay, Myanmar in AD 1871, and

(6) the sixth one in Yangon, Myanmar in AD 1954.

All these Great Buddhist Councils were convened on the demand of the time and generally with the support of the State. If we look at these Councils, we will notice the time-gap between each other varying from 83 years up to 1971 years. This data shows how seldom we hold the Buddhist conventions and how neglectful we are in the promotion of the Buddha-Sāsana nationwise or worldwise.

Throughout the 2546 years' journey of Buddhism, we have only six times of great Buddhist congregations, that is, one occasion for 424 years on the average. Such time-gaps should be narrowed down by our Buddhist brethren and Buddhist conventions should be accelerated and held, if possible, in and by each capable and willing country as a host, inviting its counterparts to participate. This will offer a rare privilege to our Buddhist countries to come together, hold discussions, exchange views and opinions, and give instructions for the promotion of the Buddha-Sāsana.

Now Theravada Buddhism prevails only in five countries, namely, Sri Lanka, Thailand, Myanmar, Cambodia and Laos. If these five countries do not stand in close unity in the case of protecting the Buddha-Sāsana, Buddhism would, sooner or later, disappear from the surface of the world. Some political creeds pose a great threat to

Buddhism, and some faiths lie in wait to attack us from behind or all around. Therefore we should stand unitedly in order to protect Buddhism and face these bravely.

The Way Forward

In the Mahāparinibbāna-Sutta (D-II, 60-13_) the Buddha expounded the seven factors of Prosperity of the Sangha as follows:-

1. Frequent and public meetings,
2. Assembling, dispersing and performing duties in unity,
3. Not to introduce new rules and break the old ones,
4. To honour the Elders (Theras),
5. To prefer a life of solitude,
6. Not to be influenced by craving, and
7. To train one's mind in self-possession as regards fellow-monks.

The Buddha suggested to Bhikkhus to assemble twice a month in order to discuss the Dhamma-Vinaya. This example should be copied by us in order to get the problems solved, and have the religious functions performed without let or hindrance and without much delay as well.

The activities of the Sangha are successful if done by its members collectively and unanimously. But it is rendered null and void if an activity is performed by the dissidents sitting apart from one another. This signifies the importance of unity among the members of the Sangha. The importation of new rules and the subtraction of the old ones are not welcomed or appreciated in the traditions of the Sangha. The statement of the Pahārāda-Sutta (A-III, 38-44) thus supports it, "May disciples will not transgress the code of training made known to them even for life's sake."In the Dhammapada (Verse 109) it is mentioned thus: "To one who is keen to honour and respect the elders, accrue these four blessings, namely, long life, beauty, happiness and strength." In this case, the State in discharging the task of promoting the Buddha-Sāsana should cultivate the seeds of respect to the elders in the gentle hearts of present-day youths.

A Myanmar saying, that is, "Seek the second to gain knowledge, but live alone to attain Nibbāna" suggests the great value of solitude for a Bhikkhu's prosperity. Not to be overcome by the craving itself is an essential part of a Bhikkhu who is walking on the path that leads to the attainment of Nibbāna.

According to the Dhammapada, "Blessed is the birth of Buddhas, blessed is the teaching of the good Dhamma, blessed is the harmony of the Sangha, and blessed is the discipline of the United." (Verse 194) Referring to the stanza mentioned above, we Buddhists are blessed by the appearance of the Buddha, the Dhamma and the Sangha. So as long as we promote the Buddha-Sāsana, we are always blessed. May the State protect the Buddha-Sāsana.

General Proposals

In a Buddhist State, there should be an organized Unitary Body of the Sangha which is composed of all Orders in order to execute all the Sangha issues arising from time to time. Such a Sangha Organization called "The State Saṁgha Mahā Nāyaka Committee" has been duly established by the patronage of the State Government since

1980 in Myanmar. In carrying out the Buddhist affairs, it is assisted and supported by the Ministry of Religious Affairs. This Ministry has under its control two Departments: (1) Department of Religious Affairs and (2) Department for the Promotion and Propagation of the Sāsana.

The first Department deals mostly with examinations, and printing, and administration on one hand, whereas the second one deals chiefly with State Universities and missionary work on the other hand. Thus two State Pariyatti Sāsana Universities, one in Yangon and another in Mandalay, and the International Theravada Buddhist Missionary University arise one after another. The first two universities are the home for local monk-students, the third accept both local and foreign students, male and female, clergy and the laity. The medium language used in this University is English and thus it could spread Buddhism extensively abroad. If such Great Buddhist Universities could spring out in other Buddhist countries, Buddhism will prevail all over the world indeed.

Social institutions, such as Home for the Aged, Home for the Disabled, free Hospitals should be established.

- Sunday Schools should be encouraged and supported.
- Evening or Morning Prayers and Bodhi-pūjas should be retained, and though they are the shadow of Paṭipatti, they could stand first against the attacks coming from outside.
- Seats should be reserved for Buddhist monks on vehicles.
- Indecent bars, public houses, beer houses and brothels should be closed down.
- Construction of buildings by other religions should be limited to a proportionate extent.

Conclusion

Now we are living in a new era of material development, full of inventions and discoveries. Yet those who attempt for mental development are still very few. We Buddhists are greatly privileged with the Buddha-Sāsana, that is, Teaching of the Lord Buddha. The path is there, and it only requires us to walk on it rightly, then we will reach the destination. Therefore, let me suggest to all our brothers to assemble very often and strive for mental discoveries or liberation with great diligence and enthusiasm.

Monastic Education in Myanmar History

Dr. Khin Maung Nyunt
M.A, PhD [London]
Professor of History
International Theravada Buddhist
Missionary University,
Yangon, Myanmar

Based on Myanmar and foreign sources, Myanmar can proudly claim that Buddhism arrived in Myanmar during the lifetime of the Buddha. Buddha Sasana came to Myanmar by land and by sea at least five times. The first three arrivals took place in Buddha's lifetime and the second two arrivals in post Buddha's time.

Buddhism in Myanmar cultural life

Since the time of its introduction to Myanmar, Buddhism had exerted profound impact on Myanmar daily life thanks to its teaching by Buddhist monks and nuns. We have ample evidences to prove the existence of monastic schools imparting literacy and numeracy and religious education since the Pyu Period [1st to 9th century A.D.] of Myanmar history. When Theravāda Buddhism in written form on palm leaf was introduced to Bagan by Maha Thera Shin Arahan and King Anawrahta in A.D 1057, Buddha Sasana spread throughout the kingdom and monastic education flourished in the entire domain.

Monks are teachers who impart knowledge, preach Dhamma and propagate Buddha Sasana. As learning is the first step to the understanding of Buddhism because Buddhist religion is a literate religion, literacy is its primary importance. Literacy and numeracy or the three R's education is one of the main functions of the Buddhist monks.

Traditionally monks are referred to as teachers [Sayadaw] and monastery in Myanmar Language is "Kyaung" which is the residence for the monks as well as school where monks teach pupils both clergy and laity. Myanmar literary education originated in Buddhist monasteries.

High literacy rate in Myanmar is creditable to the widespread monastic education. Monasteries are well supported by the state and the public. They provide free lodging and free messing to the pupils regardless of their birth, rank, social status, race and gender. Under the mentorship of monk teachers, royal sons and commoner's sons alike receive equal treatment and the same type of free education. Monk teachers impart secular and religious knowledge to the pupils. Secular knowledge comprises literacy, numeracy, grammar, literature, history, astrology, alchemy, etc. and religious knowledge includes scriptures, Tipitaka, Buddhist literature, philosophy, meditation, etc. In older times there were monasteries called Pwe Kyaung where training in vocational subject was given such as arts and crafts, medicine, carpentry, masonry, occult sciences and even martial arts. Male pupils could choose to become monk or quit after a few years of monastic education. Products of monastic schools are held in high esteem and respected as literati. Most learned scholars were employed at the court. Some rose to become ministers and counselors. All Myanmar kings were graduated from monastic schools.

Moral instruction of monastic schools

Besides imparting knowledge, monastic education instructs morals to both young and adult alike. Buddhism is a corpus of teachings by Gotama Buddha, the Enlightened Sage, showing the path to escape from the miseries and sufferings of birth cycle to reach the ultimate goal of Nirvana, the end of all cravings[of mind and body] hence the end of all sufferings. One has to learn oneself to understand Buddhism under the guidance of learned monks and salvage oneself from the birth cycle by following the eightfold noble path to attain Nirvana. This is the spiritual side of Buddhism in a nutshell.

There are, however, codes of conduct which Buddhism instructs for a noble living and for refinement of one's life. There are five treatises on rules of discipline and conduct for monks called "Vinaya" which forms a third of Tipitaka. There are thirty eight rules of conduct the Buddha prescribed for all laymen, for all sentient beings to abide by. They are collectively called Mingala Sutta which is one of the many Suttas [discourses] the Buddha preached. All His Suttas are compiled in three treatises forming another third of Tipitaka.

Buddhists are convinced that by the 38 rules of conduct one can lead a good happy mundane life. Kings and ministers can govern a country and one can even draw up plans to gain peace and prosperity for the world; and by the observance of these 38 rules of conduct one can eventually attain Nirvana.

Hence Buddhism as a religion for spiritual deliverance from all sufferings as an education for imparting knowledge, as a means of moral instruction, has taken such a stronghold on a great majority of Myanmar people. Till today Buddhism exercises profound influence upon Myanmar society in general and Myanmar Buddhists in particular.

Monastic education is therefore the very hardcore of Myanmar culture.

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အထွဋ်အမြတ်ညီလာခံကြီး

9-10-11 December, 2004

Yangon, Myanmar

MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS

THE WORLD BUDDHIST SUMMIT

သူတော်ကောင်းတရား နေရာတိုင်းမှာ တန်းတောက်ပါစေ

Discussion of Group (2) about "Buddhist Education", Meeting Room at the Ministry of Religious Affairs

အဖွဲ့.(၂)၊ "ဗုဒ္ဓဘာသာ ပညာရေး"၊ ကျင်းပရာနေရာ - အစည်းအဝေးခန်းမ၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန

BUDDHIST MEDITATION AND WORLD PEACE

Dr. Candāvarābhivaṁsa
Dean of Paṭipatti faculty
International Theravāda Buddhist
Missionary University
Yangon, Union of Myanmar

Venerable *Sayadaws* and Buddhist scholars,

I would like to present about Buddhist meditation and world peace. In Pali the Buddha said *loka*. *Loka* is world. There are three kinds of *lokas:* Satta Loka, Okāsa Loka and Saṅkhāra Loka. Especially, now we attend Satta Loka included mind and matter or *Nāma* and *Rūpa*. In which, *Nāma* is important to be peaceful.

Because *kilesa* or defilements which cauterizes or burns the world associated with *Nāma* or mind. *Kilesa* causes to be corruption in mind. Corrupted mind causes not to be peaceful in the world. In Hatthaka Āḷāvaka Sutta, in Aṅguttaranikāya Pāḷi, the Buddha said: "I did not have *lobha, dosa* and *moha*. I had already eradicated these *kilesas*. Therefore I quite possess peaceful life.

Therefore my presentation will be to be peaceful mind.

Venerable Delegates and Buddhist scholars,

Buddha expounded the first sixty *arahantas*: "Go forth, monks, for the benefit of the many folk, for the happiness of the many folk, out of compassion for the world, for the welfare, the benefit, the happiness of gods and men."

And Buddha himself made certain about the welfare of beings. The noblest benefit that Buddha accomplished for beings is *Nibbāna*.

Buddha laid down practices for realization of *Nibbāna*. The way for realization of *Nibbāna* is the eight constituents of the right path or *sammā maggas*. That is why anyone who wants to attain *Nibbāna* must practise the eight constituents of the right path.

Before -the Buddha there was already the caste system in India. Because of the obstacles of this caste system, there was disunity between the different countries or provinces. The bigger countries oppressed the smaller countries and there was a lot of greed and anger in the world.

When Buddha came into this world, he expounded the eight constituents of the right path. Human beings, while treading along the eight constituents of the right path, could extinguish the greed and anger. Kings and princes such as Ānanda, Anuruddha and Bhaddiya paid respect to the slave Upāli. Conceited persons such as Uruvelakassapa and Saccakaparibbājaka, after following the eight constituents of the right path, became free of arrogance *(māna)* and became disciples of Buddha.

The water of the five great rivers, namely, Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū and Mahī, collectively become one when reaching the ocean. Likewise, people of different castes could follow the eight constituents of the right path of Buddha together. Defilements *(kilesas)* are removed and attain a peaceful life together.

The eight constituents of the right path are:

(1) *Sammādiṭṭhi,* Right view.

(2) *Sammāsaṅkappa,* Right thought.

(3) *Sammāvācā,* Right speech.

(4) *Sammākammanta,* Right action.

(5) *Sammāājīva,* Right livelihood.

(6) *Sammāvāyāma,* Right effort.

(7) *Sammāsati,* Right Mindfulness and

(8) *Sammāsamādhi,* Right concentration.

According to *Abhidhamma,* there are two kinds of *magga,* namely, *sammā magga* (right path) and *micchā magga* (wrong path). *Sammā magga* is divided as two kinds, the mundane *magga* and the supra-mundane *magga.*

Noble persons *(ariyas)* could realize the peace of *Nibbāna* because they could tread the supra-mundane *magga.* Although we are not *ariyas,* we could follow the mundane *magga* and can therefore achieve peacefulness of this mundane world. Therefore to achieve this we have to practise the eight constituents of the right path.

Myanmar is a country in which people can follow both the mundane and supra-mundane *magga* or both right paths. Just as the Religious Council (State Saṁgha Mahā Nāyaka Council) has taken the leadership for people to practise supra-mundane *magga,* the State Peace and Development Council is taking the role of leading people to practise mundane *magga.* That is why in Myanmar, monks, nuns and lay persons alike, are fully enjoying peacefulness of mind.

Today we can see that many parts of the world are affected with natural disasters like bad weather, diseases and war. These are because of the defilements in the continuum of people. In other words, people are faced with these disasters because they do not practise *sammā maggas* or Right paths.

Of course they follow the wrong paths or *micchā magga.* These wrong paths are:

(1) *Micchādiṭṭhi,* wrong view,

(2) *Micchāsaṅkappa,* wrong thought,

(3) *Micchavācā,* wrong speech,

(4) *Micchākammanta,* wrong action,

(5) *Micchāājīva,* wrong livelihood,

(6) *Micchāvāyama,* wrong effort,

(7) *Micchāsati,* wrong mindfulness, and

(8) *Micchāsamādhi,* wrong concentration.

Just as the right path leads to peacefulness, the wrong path leads to a place devoid of peace. That is why anyone wishing to achieve peacefulness should try and follow the right paths.

Sammā magga is the path laid down by the Buddha. However it is a path which could be practised by people of any race or religion and not only by Buddha's disciples. Whoever treads this path will find peacefulness.

When one can practise the *sammā magga* fully one can develop *vipassanā* or Buddhist meditation. Buddhist meditation is the practice for realizing *Nibbāna*. If you practise Buddhist meditation, you will achieve the eight *sammā maggas* and will have both mundane and supra-mundane peace.

In order to practise *vipassanā* meditation you have to go to the process of knowledge. In *Paṭisambhidāmagga Pali* 73, much knowledge were promulgated by Ven. Sariputta Thera. In which, we can step to go up to 67th knowledge. For that the best path is *sammā maggas* or noble eightfold paths. In our environment, it is difficult to see one who can practise with *sammā magga*.

Perhaps you think the path stepped by your is right. But you should not forget this path is for yourself, your family, your friend and your country. According to Buddhist Abhidhamma if you think it is I, it is mine and it is myself, this is wrong view or not real *Sammādiṭṭhi*. Whenever you step, you have to need to be equalized for all beings and things.

The Buddha said: *Sabbe saṅkhārā aniccā* (all phenomena are impermanent)." Here you should notice two words "all phenomena" and "impermanent". Whatever you have seen and met they are the phenomena and impermanence. No one is I, mine, my self and permanence.

And the Buddha said: *"Caraṁ vā yadi vā tiṭṭhaṁ, nisinno udavā sayaṁ pasāreti samiñjeti, esā kāyassa iñjanā* (No one is going, standing, lying, extension and bending. These are just the nature of mind and matter.)." If you realize this nature it is quite right view or *sammādiṭṭhi* included other *sammā maggas*.

At the same time you can eradicate or remove defilement of wrong view or *diṭṭhikilesa*. When realize impermanence of mind and matter you remove defilement of craving or *taṇhākilesa*. One who had no attachment or *diṭṭhupādāna* and *taṇhupādāna*, never accepts Sorrow, Lamentation, Painful, Sorrowful and Desperation. At that time your mind is very pure and peaceful.

According to the *Paṭisambhidāmagga Pāḷi*, in Indriyakathā, one who does not realize arising disappearing attraction danger and aspect, in the case of five faculties cannot be called as 'peaceful person' or *samaṇa* in Pāḷi because of lacking the path or *sāmaññā* in Pāḷi. *Sāmaññā* means eight constituents of the right Paths or *ariyamagga* in Pāḷi. Insight meditation causes to *ariyamagga*. Ariyamagga causes to be Peaceful.

Therefore *sammā maggas* or insight meditation is the cause to be peaceful in the world. So in order to have peace of mind all beings should practise insight meditation or *sammā maggas*.

May all be able to practise eightfold right paths or *sammā maggas*.

May all be able to practise Buddhist meditation or *vipassanā*.

May all have peace completely.

Buddhism—A Way to Live

Josho Adrian Cirlea
Romania

Venerable monks and laypeople,

First of all, I would like to thank you, all of you, for allowing me to be here. As you know, I am from a country where Buddhism is at the beginning. So it is a great chance for me to be here and learn the Dhamma together with you. I will present today a paper which is called "Buddhism—A Way to Live." I will begin this paper with a quotation taken from the Buddha's speech Infinite Life Sutra—of adornment, purity, equality and enlightenment of the Mahayana school.

Wherever the Buddha's teachings have flourished, either in cities or countrysides, people would gain inconceivable benefits. The land and people would be enveloped in peace. The sun and moon would shine clear and bright. Wind and rain would appear accordingly, and there will be no disasters. Nations would be prosperous and there would be no use for soldiers or weapons. People would abide by morality and accord with laws. They would be courteous and humble, and everyone would be content without injustices. There would be no thefts or violence. The strong would not dominate the weak and everyone would get their fair share.

I strongly believe in these words which show us the fact that Buddha's teaching concentrates on the here and now life, trying to make it a better one for all beings. Buddhism is not an otherworldly religion but a religion of living in the present. Don't the *sūtras* tell us that *saṁsāra* and *nirvāna* are one whole and that in reality there is no difference between them? Buddhism does not propose to stray from this world, but the transformation of this world, to return to the natural condition of existence while remaining exactly where we are. Buddhas and Bodhisattvas are permanently engaged in saving the sentient beings and guiding them towards the Truth. The Buddhist practitioner engages on the Path not only for his personal Emancipation but also for the Emancipation of all living beings. The wellbeing of the entire world becomes his own. One of the things which have drawn me most in Buddhism has been the compassion that embraces everything, not only humans but all the beings, without exception. At the basis of this compassion lays the Wisdom which sees the things as they really are, in their true nature, that is, in unity and interdependence, influencing one another. Nobody exists independently, for each and one of us leads a life in relation with all the others. In Brahmajāla Sūtra it is said:

A disciple of the Buddha should have a mind of compassion and cultivate the practice of liberating sentient beings. He must reflect thus: throughout the eons of time, all male sentient beings have been my father, all female sentient beings my mother. I was born of them.

Likewise, Shinran Shonin, the founder of Jodo Shinshu school of Buddhism, which I belong to, states in Tannisho: "All sentient beings without exception have been my parents, or brothers and sisters throughout innumerable lives in many states of existence."

These are one of the deepest and most beautiful words which have been ever uttered in the religious history of the world. Buddhism proposes a perspective by which all the beings are seen as our mothers and fathers.

It is one thing to say that other beings represent our fellow creatures, and another thing to see them as our mothers. The word *mother* is the warmest word in this world; it is the first word we learn to utter. It represents the person who gives us life, the unconditioned love with which she takes care of us when we are small and helpless, and which follows us always in our sad moments.

In Buddhism, we call mother every being we meet, which means we endow it with the highest degree of kinship there is. This is not just a metaphor, but a reality; for indeed all beings have once covered us with their maternal warmth and this kinship continues even now, and our filial duty towards them will never end. Geshe Sonam Rinchen writes in *The 37 Practices of Bodhisattva*:

When your mothers, who have loved you since time without beginning, are suffering, what use is your own happiness? Therefore to free limitless living beings, develop the altruistic intention. This is the practice of Bodhisattvas. What use is your own happiness?

This is what we all should ask ourselves being sunken in our selfish preoccupation of day-to-day life, we think always of ourselves and our well being. Compassion in Buddhism relies on the doctrine of the interdependence of things and on universal filial piety. This doesn't mean only having mercy for someone but seeing yourself as that person, identifying yourself with the others and considering their sadness and joy as your own. In our contemporary world there aren't problems belonging only to a certain man or certain countries; if somebody dies of hunger in Africa or the environment is destroyed in a certain region, the responsibility is held not only by the local Government, but by the whole humanity. It all comes from the mind, if all the people would be guided in their actions by the two teachings mentioned above, surely the world would be a better place to live for all of us. Here is how Buddhism can contribute to the peace and harmony of our planet. Each Buddhist center should be a place for education in order to change the hearts and the minds of the people. In the Jodo Shinshu Buddhist tradition, which I belong to, it is spoken a lot about Tariki. This term means the Other Power and it refers to the Power of Amida Buddha or Amidaba Buddha's Primal Vow, which makes it possible for all people to reach Buddhahood. Furthermore, I consider this word may be used also for other beings which have contributed in one way or another to what we have today. Our parents gave us this body and offered us their protection, nature provides us food, the society offers us education, etc. We must be grateful to every living creature of this Universe.

Even when the circumstances are against us and the others mistreat us, we should consider this as something which makes us educate our patience. What if our mother would suddenly get sick and start to be delirious, what would we do, would we immediately get rid of her without wanting to see her ever again? We are more patient and mindful of with the members of our family for they are ours and the others are just the others, forgetting the fact that according to the Buddhist teaching this discrimination is just an illusion.

Generally speaking, on any religious path the follower's great fear is not reaching his ultimate goal, the Supreme Emancipation, because of his blind passions which he comes to be aware of by introspection. This fear, which in most cases might transform into the search of Enlightenment for oneself only, and spiritual selfishness, is removed in Jodo Shinshu through the faith in Amida Buddha's Main Vow, which makes no

discrimination between the capacities of beings. This is one of the expedient means (*upaya*) offered by Sakyamuni. The Main Vow states:

If when I attain Buddhahood, the sentient beings of the ten quarters, with sincere mind entrusting themselves, aspiring to be born in my land, and saying my Name (*Nemo Amida Butsu*) perhaps even ten times, will not be born there, may I not attain the supreme Enlightenment. I mention that birth in the Pure Land is called birthless birth, that is, attaining of Buddha nature.

The call of Amida Buddha is the call of come as you are and his compassion enables the attainment of Nirvana without destroying the blind passions. Rev. Sakakibara said: "When you take a bath, you enter with the dirtiest part of the body: your feet. In exactly the same way, you enter the Vow of the Buddha with all your defilements." The nembutsu enters your body through the dirtiest part of your body—the bottom of your feet. Amida does not say you must come with your body cleansed, but that you should come with the body that is doomed to the six realms of transmigration. The Buddha himself comes to you begging you to let him save you. As my teacher, Professor Ikeyama, has expressed it, the Buddha says, bowing to you, I beg you, please come soon. Even if you are defiled being, you will be saved as you are. Namo Amida Butsu is the path going beyond birth and death. This is the teaching of Amida Buddha. Relaxed concerning the Enlightenment, but not spiritually inactive, the Jodo Shinshu practitioner does not follow The Path aiming at a personal goal. Dwelling in the stage of being assured of Nirvana he tries to lead a life of humbleness and gratitude towards Amida Buddha and other beings. All the Jode Shinshu practice is about learning how to say *thank you* in all the aspects of one's life. Becoming aware of the two fundamental teachings, the interdependence of all beings and universal filial piety, is implicit.

When our minds and hearts become full of gratitude, the entire universe is like a mother who permanently offers us wonderful gifts. We feel we see Buddhas and Bodhisattvas all over the world, in the people we meet, in our relatives, in our friends, in the eyes of a puppy and even in those who hate us.

Dharma is the natural medicine which can cure our eyes of the poison of egoism and see the world as it is, a place where all beings have the right to life, peace and happiness. Then we could never kill our own mothers.

Thank you.

BUDDHISM AND ITS RELEVANCE TO THE PRESENT WORLD

Ashin Chekinda
Lecturer
ITBMU

Good day my Dhamma friends!

Today, on the occasion of World Buddhist Summit in the capital of Myanmar, Yangon, it is my pleasure to present my submission on the topic of Buddhism and its relevance to the present world.

2548 years have passed since the demise of Buddha. The world has been entering the era of so called IT (Information Technology). Our living world has begun to change into the form of a large village by mean of the sophisticated system of information network.

The enormous workforce of the computerized system has been driving us into the form of robot society. Before and during the past years of Buddha the human society moved in the flow of dignified and glorified status under the divine spiritual guidelines. The conventional movement of the human society was under the guidelines of various religious teachings although the term and name of the religious heading or symbol might have been different. People were in the potentiality to upgrade them morally and spiritually. Individual values were appraised on account of morality as spiritual guidance and teaching predominated in the important roll.

As time went by footing on the path leading to the world of pleasure demanded by sensual desire people devoted throughout the life span inventing, creating new things day and night to meet the endless demand of people. People greatly enjoy the wonderful workmanship of the scientific product accumulating the momentum towards the materialistic world lacking fundamental necessity of morality.

People, in order to catch up the speedy moving pattern of the modernized world striving daily to fit in the frame work of computerized system gradually entering into the robotic move and nature.

All of the mankind require physical basic needs, unlike angles in the upper abode, such as food, dress, living quarters and medication all these fundamental necessities which drive us to fulfill daily need but as time is swiftly moving ahead in the form of sensual pleasure people tend to live in competitions to one another leading to the way of superiority, wealth, fame and power assuming it to be goal.

According to the Buddha's teaching physical needs can not be ignored but should be utilized as tools to attain peace of mind and then to step forward to the liberation, Nibbana as ultimate goal.

However in this present world our daily tense tasks under the robotic system in turn demands the performers to seek the sensual pleasure in order to cure the strain and stress resulted from daily works. People spend most of their time running the sophisticated industries from dawn to dusk lacking the knowledge of religious teaching. Time seems never been permitted to observe the teaching of religion especially the teaching of Buddha which is more than a philosophy could be utilized in our daily life practically to maintain or lead to a better and prosperous life style.

Generally people tend to pull down the curtain or shut the door once he or she hears the word "ISM" thinking that all the ISMs are the same in a way of belief and faith.

Strictly speaking Buddhism is not ISM for it doesn't introduce the elaborate system of theories and facts but it provides the divine technique of living, the genuine way of living, the real peaceful living. Naturally all the living beings thirst for good living and security thus it becomes essential and common goal for all of us however the way to approach the intended goal has been blindly deviated from its path into the direction of abyss of suffering due to the thick cloud of ignorance, delusion covered to us in our daily life. This ignorance (*moha*) on the other hand, is responsible for all pains in different forms.

The one who is well accustomed to the way of living materially may be apparently rich but surely can not get peace of mind if he or she is weak in spirituality. The one who is lost the way by mean of spiritual knowledge can attain the wealth, fame and power in a small portion of what he is supposed to possess. Needless to say human being essentially needs good supports of both mentality and materiality because such being is composed of mind and matter. Life fulfillment by mean of material alone is like a totally dried up pond in which "Mind" is like water. Pond bears name for having both water and cup-like soil therefore lacking one of it can't be termed as a pond and in the same manner mankind needs to have both enriched mind and matter. As both settled-pond soil and water are fundamental substances from where wisdom of lotus spring out to beautify the living world. Naturally in the this pond there exist the drag of society at the bottom and scum of society at the top layer but the beauty and essence of lotus is not totally disturbed although it is standing amidst the said societies.

To achieve "Life" materially alone is not the human's goal for its level is same or nearly to the level of animal beings for animal beings live on the physical plane. If our everyday move is aimed solely or devoted to the living, lodging and eating there is no difference from the other creatures. Therefore this material level is the lowest of the other remaining three levels namely emotional, intellectual and spiritual levels.

At emotional level people are more concerned with like or dislike and all of his actions are directly discharged from emotional feeling. The out come of such action can led to the wrong for reasoning or knowledge is absent here. The other lower beings also pass their daily lives with it and therefore the said level is a little more than material or physical level.

The third level is intellectual level at which people are more concerned with reasoning and learning things intellectually as they have pleasure or enjoy with literature.

The last fourth level is called "Spiritual level" is also be called moral level for it deals with morality (*sīla*). The said discipline is concerned with kind service, sympathy, loving-kindness and understanding. On the other hand it emphasizes with justice and fair dealing.

Without discipline our world is definitely in the state of chaos and frequent facing or encountering with catastrophe.

The main reason of breaching discipline or morality is based on the driven force of craving, hatred and delusion. The quality and level of human being is accounted on the strict observation of morality (*sīla*) without it the human is automatically equalized to the other creatures. Therefore *sīla* is the essential foundation of human society.

In the teaching of Buddha (Buddhism), the wise man namely good person and noble person is to step forward for two more higher levels called "Morality and Concentration so called "discipline" and "Insight and Right understanding" so called "Wisdom".

As it has been mentioned earlier *sīla* as an essential foundation is only to control and trim the outward action of body and verbal only but we still possess the enormously powerful mind which is according to Buddha wanders endlessly and most likely settle on the bad things.

In order to cure or cultivate the mind meditation must be practiced without fail. The word of Meditation is just a common translation of *bhāvanā*. In the real sense *bhāvanā*—Meditation is to cultivate the mind and to develop mental power such as morality, concentration, insight and right understanding etc.

There are two kinds of meditation namely tranquility meditation samatha Bhāvanā" and insight meditation *vipassanā bhāvanā*. *Samatha*, one-pointedness concentration can give good effect for strong and peaceful mind as *samatha* nature is to focus on the fixed object that he acquires. It is very useful for our daily life dealing with variety of contacts through our six senses because steady mind can handle or manipulate things out of forty kinds of tranquility meditation objective.

However such one-pointedness concentration *samatha samadhi* can not give birth wisdom for it deals with conventional things.

Actually momentary concentration *vipassanā samādhi* the awakened and stable mind regardless of its encountering with any type of object can give wisdom, right understanding.

Vipassanā (insight meditation) is observing and seeing things as they really are thus no special and created environment or meditation object is required to do this practice. We need to train ourselves to have mindfulness to see things to reach its root level so that only the mental and physical phenomenon (*nāma* and *rūpa*) is observed and experienced. The nature of above both elements are nothing else but constant flux, impermanence. All the impermanent things are suffering (*dukkha*).

In order to see this root elements we are to train ourselves undisturbed by ever encountering sense object by having full awareness of the constantly flowing objects through our sense doors.

However to attain a right understanding on a particular thing the first step is to motivate the right thought. To possess the right thought right learning or knowledge is very important tool so as to cultivate the right thought. That is the reason why learning or collecting the right teaching is vital importance to all of us.

Buddhism provides such precious teaching. We should not take it as a religious aspect only and keep it aside, instead it should be tasted for its quality and then by own experience alone we can attain its wonderful benefit which is not available in other religions.

As we are ordinary persons produce three actions in our every-day life with contaminated actions due to the selfish desire, hatred and delusion. Therefore if we can eliminate all these defilements in our daily-life the outcome actions will become good and beneficial.

Our ultimate goal is to reach the purified stage and to realize Nibbana.

To summarize all teachings of Buddha to abstain from any evil, to do all the good things and to purify the own mind.

The first phrase represents the verbal and physical actions called *sīla* (morality) and the second line means for s*amādhi* concentration and the last phrase purification of mind is simply for *paññā* (wisdom), reaching the ultimate goal of Liberation or Nibbana.

So we, the disciples of Buddha are responsible to handover the teaching of Buddha "Dhamma" to everyone on this earth as we need a peaceful world.

For monks and nuns to take a leading roll by learning and practicing of Buddha Dhamma and as for the laymen to strictly follow and observe the teaching.

Especially we should pay attention to the succeeding society(new generation) to our level best in order to gain the wonderful benefit of teaching such teaching should be introduced to the young aged who are the main keys of peaceful future world.

If all of the youths could attain the splendid teaching of Buddha such as morality (*sīla*), concentration (*samādhi*) and wisdom (*paññā*) they will become good persons who will in turn give their good reaction producing a peaceful society and clean environment.

So, when to start this task? Time is running out.

Right now we should reach out our hands, helping hands as our ancestors did. I am pleased to represent some of the tasks in progress I am undertaking within my reach.

I have organized the thousands of kids at different ages ranging from 8 to 25 years at my monastery, Dhammaduta at Hmawbhi Township monthly and in summer holidays.

During their attendance they all enjoy the living and learning the Dhamma as the method of conducting is modified to fit with the modern world.

To my experience with the previous occasions held in the past years the knowledge of the kids were found very much satisfactory. They are found so earnest to join such occasions again and again. Their parents are also very happy with the outward improved attitude of their own kids because those kids can easily absorb the subjects taught and easy to mould into the desired shape.

It is obviously observed that the said youths become well improved in good dealing with present society thus I have confidence that they will be in the position to handle things nicely and peacefully when the time comes for them to take an individual responsibility. In the past, during the time of Buddha under the precious teaching of the Buddha the world was in peace and dignity. Therefore I believe that if we maintain such an invaluable practice we will definitely reach our goal of pleasant and peaceful world.

All my dear friends! To conclude my submission here, I would like to urge all of you to participate through the channels within your reach.

May everyone be in peace and happiness.

Thank you very much.

THE WORLD BUDDHIST SUMMIT
9, 10, 11 December, 2004
Yangon, Myanmar
MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS

Moral Philosophy of the Buddha and its Relevance to Contemporary World

Presented by
Dr. Jinabodhi Bhikkhu
Chairman & Associate Professor,
University of Chittagon, Chittagong,
Bangladesh

Among the great thinkers of the world Gautama Buddha was the first person who in the 6th century B.C. proclaimed that observance of moral precepts laid down by Him were unavoidable for sane, sound and secure life of all human beings.

Equality, universal brotherhood, humanism and non-violence constituted the core of His morality. He aspired for a society of man where man could live with equity and amity through materializing the moral ideals.

To the Buddha the concept of 'society' bore a greater meaning. 'Let all living beings be happy and free from fear and affliction'- with this great message He conceived a world society where all sorts of living beings might live securely.

Buddha's morality has three specific strata, namely:

1. Principle of Non-Violence
2. Principles of Sublime Life
3. Five Precepts

These are the fundamental foundation of social ethics against all kinds of disruptions and inequalities in society.[1]

In course of explaining the principles in brief we can consider the relevance of these in the present world-context.

A modern man faces a great predicament. He finds no straight road from his head to his heart. There is a big gap in modern life between profession & practice. Buddha may be of immense help to modern man. His religion has no dogmas to start with, nothing to be taken for granted except that man needs peace and he should strive hard for peace individually as well as collectively. Even the very idea of God, the great fulcrum of traditional religions has not been invoked straight away at least.

No submission to sin, no dependence on grace, no elect but faith in the dignity of man and efficacy of struggle for a better existence and a better world is the bed-rock of Buddha's message.

No denying the fact that notwithstanding the wider connotation of Buddha's message, its primary objective has always been human welfare. All through His life He lived literally a life of others. Therein lies the secret of His greatness, the elan of His great philosophy of life. Just like an affectionate mother ever solicitous of the welfare of her children, in the moment of prayer we should extend our good will to all living beings. No better recipe for broadening the heart, no better antidote to the philosophy of hatred. Not in objective reform alone which is an almost endless process but in cultivation of goodwill lies the future of man. We must have a religion, a drilling of the heart side by side with a rational outlook, on an empirical as well as an ethical basis. This is what Buddha millenniums before did provide & in its earnest execution lies the secret of man's survival & peace.

Buddha's religion as a matter of fact begins with ethics and ends with the experience of Nirvana. The key concept of his philosophy of life is goodness which means basically an attempt not to injure others but to cultivate good will for them. To this neither theists nor atheists can and should take exception and dig the grave of man.

What modern man really needs is to be good and help others being good. No better recipe of the evils he is surrounded with is conceivable. Buddha shows with X-raying insight essence of goodness lies in service, not in 'will to live', not also 'in will to power' but in a will to give, serve and dedicate.[2]

Now we swing over to elucidate the moral principles. Firstly, Non-Violence. Buddhist attitude to this issue:

All tremble at violence,
All fear death:
Comparing oneself with others
One should neither kill nor cause others to kill.

But violence incurs some other traits also. I define violence as that, which harms, debases, dehumanizes or brutalizes human beings, animals or the natural world; and the violent person, as one who causes harm in speech or action, either directly or indirectly, or whose mind is filled with such thoughts.

Through his profound insights into the human mind, the Buddha formulated his teachings in part as a way to help rectify the socially disruptive consequences of violence and conflict in society. Ultimate goal of the spiritual path for the Buddhists is Nibbāna which is the ultimate eradication of Dukkha. It is a possible goal within this life and, among other things, involves a complete detoxification of the mind from greed, hatred and delusion, a revolution in the way the world is perceived, freedom from craving and liberation from the delusion of ego. Thoughts of violence or violent action are defilements and must be eradicated if Nibbāna is to be reached. In this light, Nibbāna is the highest ethical good. This stress alone, however, can lead to distortion if Nibbāna is seen as a metaphysical state above the empirical world and the path to it as divorced from society. Early Buddhism was rooted in the empirical. Violence was to be repudiated because it caused anguish to men and women and disruption in society. If a society was to be established in which people could live without fear and with the freedom of mind to follow the Eightfold Path, violence had to be eschewed.

The question of political defensive violence, however, must be mentioned here. Can violence be justified in a situation where the state needs to defend its citizens against external and internal threats? Is this a situation in which violence is not condemned? The Text suggest Buddhism would here insist on discrimination. Relevant passage implies that the need for an army and consequently for the use of force in defence is acccepted as a worldly necessity. But the picture which emerges is not glorification of the 'Just' war but an appeal for war and violence to be seen against a higher set of values.[3]

Force will certainly be met with force. Bombs will be met with bombs. Vengeance will be met with vengeance. Retaliation never leads to peace. Buddha's advice to his non-violent followers is 'Hatred never ceases through hatred, but through love alone it ceases.' Metta or loving-kindness is the only answer to modern bombs.[4]

An approach more in accordance with Buddhism would be to see the root as taṇhā, māna and diṭṭhi: the craving for power over the material world and over the people; the wish to protect self and judge other groups as inferior; the clinging to one ideology whilst condemning others. The result of taṇhā, māna and diṭṭhi is paparica, the proliferation of ideas which turn the so-called perceiver into the victim of obsessions bearing little relation to the empirical. Nuclear and chemical weapons are horrific projections of the human mind.

On the other hand material causes are: in most countries of the world the poor are becoming poorer. Between countries the richer nations are becoming richer at the expense of the poorer. The warning which the Buddhist Texts give is that such conditions breed violence and that the arm of the law or the gun will not curb it. Only change at the level of the root causes will create more peaceful conditions. This is one of the gravest challenges which the world faces, since it points to a complete re-drawing of the world economics system. The formidable obstacle in the way of such change is taṇhā in those with power or economic might for profit, influence and luxurious lifestyle.

One reaction of the individual to the above tension is complete withdrawal into a life of inaction. This was evidently a temptation in the 6th century B.C. It has been a temptation arisen in all religions throughout the centuries. The mistake is to confuse renunciation and inaction, detachment (virāga) and apathy. The aim of renunciation aims at detachment from rāga, dosa and moha, but the result should not be apathy but rather greater compassion (Karunā) and loving- kindness (Metta). The Buddha lays down the importance of developing wholesome qualities, not merely abstaining from what is unwholesome. The demands of the Eightfold Path are stressed demands incumbent not only on the monk but on all followers:

1. Perfect View
2. Perfect Intention
3. Perfect Speech
4. Perfect Action
5. Perfect Mode of Livelihood
6. Perfect Endeavor
7. Perfect Mindfulness
8. Perfect Concentration.

In a violent world, therefore, the duty of the Buddhist disciple is not inactive withdrawal or apathy but the culture of the mind to root out personal defilements so that perception and judgment can be unbiased and objective; cultivation of positive qualities which will create harmony and peace; and, most important, a readiness to speak out and act against what is blameworthy and in praise of what is worthy of praise. A gradual process of change and training is stressed in the teachings of the Buddha. There are grounds of hope here, since the first stage of gradual training is morality, the foundation of which is the Five Precepts. All of these are linked with abstaining from different forms of violence: direct and indirect killing; theft; the exploitation of women; the violence connected with speech; violence to oneself through the use of drugs.[5]

Considering, what is more important, a nationwide or worldwide campaign for what is called the birth control project to prevent population explosion, it will be seen that observance of the Precepts is a significant way by which Buddhism can come to help materialize this project in the most economical and beneficial manner.

The teachings of Buddhism are like a doctor's prescription. It is like showing the wayfarers two ways, one leading to dangers and distress, whereas the other to progress and happiness. It rests on each wayfarer to decide for himself which one he believes and prefers.

Here is another point to show practical utility of keeping Precepts.As a matter of fact, there have been described in Buddhism the evils of drug addiction such as liquor drinking. This applies as well to other kinds of habit-forming drugs prevalent nowadays. If one can strictly observe Precepts, abstaining absolutely from habit-forming drugs, there will be no such problem for him.

The most obvious benefit to be obtained from the practice of the moral teachings of the Buddha is obviously an increase in the number of good people, with the corresponding reduction of evil people thereby. This results, as a corollary, in more amity and harmony among members of society, along with less feeling of hatred and enmity. This is as far as the practice of Precepts or morality is concerned.

On the contrary, violation of the Precepts prompts one to heinous and horrible crises— crimes of robbery, murder, cheating and swindling, sexual assaults, drug addicts, many of these have become international ones- and these are the appalling scourges of present day society all over the world.[6]

All such social crises are ultimately traceable to the moral depravity of man. Hence the dictum of the Buddha:

To refrain from all evils,
To do what is good,
To purify the mind is incumbent on all community of people.

Another facet of the same coin i.e. the moral philosophy of the Buddha is the cultivation of Sublime Life which is expressed as BrahmaVihar. Here also, the Buddha asserts the pragmatic value of morality to be considered.

In order to give it a practical shape, He substitutes the metaphysical concept of Brahma, the ultimate reality by BrahmaVihar which literally means an excursion into the realm of reality, a deep personal contact with the absolute. He pleaded that if all is one, then the best practical philosophy is to pray for the welfare of all. If we do this, the abstract Brahma-concept comes down from our brain, enter our heart and becomes a gospel of pervasive love.[7]

Brahma-Vihar includes four Divine Abidings, namely, Loving kindness (Mettā), Compassion (Karunā), Sympathetic Joy (Muditā) and Equanimity (Upekkhā).

Mettā means a feeling of boundless love for all living creatures; it is the desire to make others happy, as opposed to hatred, or the desire to make others suffer.

Karunā means compassion towards those in distress who need our help; it is the desire to free those who suffer from their sufferings, as opposed to ill will, or the desire to harm others.

Muditā means sympathetic joy or rejoicing with those who are fortunate or successful, as opposed to a feeling of envy or jealousy.[8]

Upekkhā, the fourth sublime state, is the most difficult and the most essential. Its etymological meaning is discerning rightly, viewing justly or looking impartially, that is without attachment or oversion, without favour or disfavour.

Slights and insults are the common lot of mankind. The world is so constituted that the good and the virtuous are often subjected to unjust criticism and attack. It is heroic to maintain a balanced mind in such circumstances.

Loss and gain, fame and infamy, praise and blame, pain and happiness are eight worldly conditions that affect all humanity. Most people are perturbed when affected by such favorable or unfavorable states. One is elated when one is praised, and depressed when blamed and reviled. He is wise, says the Buddha, who, amidst such vicissitudes of life, stand unmoved like unto a firm rock, exercising perfect equanimity. The Buddha's exemplary life offers us worldlings an excellent example of equanimity.[9]

Now we are standing on the threshold of a new century and a new millennium. Still we are frightened and victim of explosive regional and global tensions. The precisely articulated path of moral and mental training the Buddha's teaching offers, holds out as a solution.[10]

Though the Moral Philosophy of the Buddha preached to the world more than twenty-five centuries ago, are never out of date. We find them very much relevant to the present circumstances of the world. Most of the world's problems such as wars, national conflicts, terrorism, corruption, destruction of the environment, the spread of AIDS and drug abuse would have been solved if the philosophy of the Buddha (Five Precepts, Non Violence, Brahma-Vihar) had been upheld and sincerely practiced in daily life by everyone. In order that the Five Precepts be observed throughout the world, such world organizations as the United Nations and the World Fellowship of Buddhists should persuade and encourage their member nations to uphold the spirit of Pancasila and secure its implementation. If the essence of the Dhamma (Five Precepts etc.) is upheld by people of all religions and social systems, then an era of peace and prospeirty will be ushered into the world; and consequently we will be able to understand and appreciate the utterances of the Buddha:

Natthi Santiparam- Sukham-

There is no higher bliss than peace.[11]

References

1. Neetividya (A manual of Ethics): Anwarullah Bhuiyan, Assisant Professor, Dept. of Philosophy, Jahangir Nagar University, Dhaka Abasar 2003 pp. 25-26.
2. Buddha the Humanist; Dr. G.C. Dev (1907-1971), Professor of Philosophy, University of Dhaka, Dhaka, Bangla Academy, Dhaka, 1969 pp. 26-31.
3. Violence and Disruption in Society- a Study of the Early Buddhist Texts: Elizabeth J. Harris. The Wheel Publication no. 392/393, Buddhist Publication Society, Kandy, Sri Lanka, 1994 pp. 1-2, back cover, 12,16,17.
4. The Dhammapada: Narada Thera. Colombo 1971, p.ix
5. Same as no.3.pp. 50-52, 39.
6. Great Reply to Global Questions; Venerable Phra Rajadhammanidesa (Rabaeb Thiṭan...āno), Wat Borvoranives Vihar, Bangkok, Thailand. Eng. Version by Siri Buddha-sukh, English Lecturer, Mahamakut Buddhist University. Published by The Buddhism Promotion Centre of Thailand, Wat Borvoranives Vihar, Bangkok, Thailand.pp.44,82,83,86,95,96.

7. Same as no. 3 p. 25.

8. Buddhist Morality: Prof. Phra Thepsophon (Prayoon Mererk). Mahachulalongkornrajavidyalay University. 2004. pp. 54-55

9. The Way to Nibbāna; Ven. Narada Thera. The Corporate Body of The Buddha Educational Foundation, Taiwan, 1997. p.21

10. The Buddha and His Message Past, Present and Future: Address given on the occasion of United Nations Celebration of Vesakyear 2000 "Bhikkhu Bodhi". Ministry of Foregin Affaris, Sri Lanka and Buddhist Publication Society, Kandy, Sri Lanka, 2003p.17

11. Same as no. 8. pp 119-120

RELEVANCE OF BUDDHISM AND PRESENT WORLD'S SITUATION

Venerable Dr. Nyanissara
(Aggamahāpaṇḍita, D. Litt)

We humans are mysterious beings with inconceivable potentialities. Noble characteristics and criminal tendencies that are latent within us may rise to the surface of our life at any time unexpectedly without using strength and power. These are dormant within us in various degrees. Within the powerful complex machinery of man's mind, find a treasure storehouse of virtue and a rubbish heap of wickedness. By developing these respective characteristics, we may become either a blessing or a curse to humanity. If we wish to sublimate ourselves to the noble service of humanity, we must endeavor our best to virtue. To discover the invaluable treasure latent within us, righteous patience and persistent effort are essential. Even the poorest people can accomplish this task. Thus, wealth and power are not essential prerequisites to the accumulation of human value.

One powerful destructive vice within us is anger (*dosa*). The constructive virtue that can eliminate this evil force and sublime mankind is loving-kindness (*mettā*). Cruelty (*himsa*) is another vice that is responsible for many horrors and atrocities prevalent in the world today. Compassion (*karuṇā*) is its antidote. Jealousy (*issā*) is another vice that is a poison to every system of the world. The poisonous jealousy leads to fearful rivalries and dangerous competitions. The most effective remedy for this poisonous drug is appreciative joy (*muditā*). Two other universal characteristics that upset the pleasurable things and aversion to the unpleasurable things. Developing equanimity (*upekkhā*) can eliminate these two opposite forces. These four sterling virtues may be rendered by modes of Noble Conduct or Noble Abodes. These four noble conducts are capable of elevating the world if mankind so wills it. If all mankind tries to cultivate these conducts, irrespective of creed, colour or race or gender the world can be transformed into a supreme paradise where we all can live in perfect peace and harmony as ideal citizens of one world. Therefore, we should also extend these four noble virtues towards all living beings without exception. Consequently, these virtual can be a blessing to oneself and all others.

The development of loving-kindness softens people's hearts. In the organization of nations, instead of providing military aid, we should give the pure aid, of loving-kindness to the helpless world. It is defined as the sincere wish for the welfare and genuine happiness of all mankind without making distinction between others and us. "Just as a mother protects her only child even at the risk of her own life, even so one should cultivate bondless loving-kindness towards all living begins." This is the advice of the Buddha. Therefore, loving-kindness is not the passionate love of mother towards her child. Even so, our love towards other nations or other countries must be sincere wish and pure love for the genuine peace and welfare of the world. We should extend the boundless universal brotherhood spirit embracing all nations, all races, all classes, and all countries without barriers in the differences of political views.

The loving-kindness, which is a sincere wish for the genuine peace and welfare of the world, is not a political, racial, national, or even a religious brotherhood. Political brotherhood is confined only to those who share similar political views, such as the partial brotherhood of Democrats, Socialists, Communists, and so on. Racial brotherhood and national brotherhood are restricted only to those of same race and nation. Very often to assert their racial or political superiority, they resort to brutal

warfare and killing of people by mercilessly raining bombs from the sky above. The pathetic incidents of the Second World War are striking example, which can never be forgotten by mankind. Act of violence and terrorism should be denounced, and harmonious honest relation should be established among people of different backgrounds and faiths.

Loving-kindness (*mettā*) is not mere religious brotherhood spirit either. Owing to the limitations of religious brotherhood, religious disputes and so-called holy wars are waged without the least of compassion; sincere outspoken men and women have been roasted and burnt alive. Many atrocities have been perpetrated which baffle description. Cruel wars have been waged in the marring historic pages of world history. To establish genuine peace and happiness amongst mankind, a sincere religious awaking and harmony are necessary in this morally bankrupt world. So we must carefully establish a pure and useful life of love, reason and justice based on the noble principle of their respective teachers and leaders.

The Buddha addressed, "Hatred never ceases through hatred, but hatred ceases by love alone." This is the essence of the ancient and eternal law. As the loving-kindness is a peaceful constructive force, it has the power to counteract destructive influences. Just as hateful thoughts can produce toxic effects in any system or policy, even so loving thoughts can produce healthy, wealthy mental and physical effects. The Buddha emphatically stated the importance of morality as a means to overcome tensions and difficulties to solve the problems of humanity. We should exercise right thought of selflessness, loving-kindness, harmlessness and non violence.

Today's world is full of chaos, miseries, war-weariness, and violence. Nations are arming themselves to their teeth. Human lives are in danger and people are frightened by the arms race between countries. These weapons are always ready to release and to kill many human lives at any moment. In fact, the world is absolutely in need of this universal compassion and sympathetic joy. Great tolerance and right vision require us all to live in one world of perfect peace and harmony like brothers and sisters. We should develop appreciative joy to prevent the poisoning of all systems, which is jealousy. We should develop mental equipoise of man to eliminate attachment to pleasurable situations and aversion to unpleasurable situations.

In the world today, from the materialistic point of view, all technology, industry and machinery are highly advancing, but on the contrary, most people's mind are undeveloped, and their spirits remain in poverty. Most modern people's mentalities are lacking loving-kindness, compassion, sympathetic joy equilibrium, and the thought of selflessness. Their mentalities are very poor in such noble spirit and very selfish. Furthermore, the character of the young generation is bankrupt. Both material and mental progresses are essential for the development of a country. In order to alleviate mental poverty, all religious leaders and spiritual scholars should develop educational infrastructures for the balance of modern education and moral education. Generally, good education is an avenue for improving the morality of nations and is a way out of poverty for people. Now worldly progress is good enough, but the progress of spiritual life is at a minimum degree in the material world. Therefore, we need to try to elevate the spirit of people, especially the character of sons and daughters of our world for the progress of our age in the near and far future.

Actually if we want to make genuine peace in the world, we should establish the age of spiritual renaissance. To do so, we should change and promote the entire

education system of every country, we should plan and carry out projects to teach and learn moral education, cultural education, religious education, spiritual education according to respective country, culture, nature, religion etc. Thus, all spiritual and religious leaders, especially Buddhist leaders, need to meet on a common platform and we should try to form one organization such as the "United Buddhists or the United Religions," just like the United Nations.

If we could organize the United Buddhists or the United Religions, we would cooperate with all nations to solve the problems of all. One should win over anger through kindness, wickedness through goodness, selfishness through charity, and falsehood through truthfulness. This is the advice of the Buddha. On account of different faiths, views or traditions if we cannot meet, stand and walk on a common platform like brothers and sisters, then surely the many missions of compassionate world teachers or many leaders would fail in doing the good of the world.

Herein, let me present an example to clarify my speech. On the different lands, there are many different names of rivers, for example, in Myanmar there is the Ayeyarwady River, in Laos, Cambodia and Vietnam there is the Mekong River, in India the Ganger River, in Europe the Rhine River, in the USA the Mississippi River and so on. All of these rivers are leading to the same destination which is the ocean. They have different names only on the land of different countries, although they are flowing in different ways, when all rives reach the ocean, they become the same in colour and the same in taste. In the ocean there would be no more of their individual names. All waters of all rivers mingle into same taste of salt and same colour of blue. Look at river. What is river? *River* means the water that is flowing in the same way to ocean. So, we are flowing in the same way to ocean, which is the Noble Path. Our Noble Path also leading to same destination which is Nibbāna. When we reach Nibbāna, we would become the same colour that is purification and we would enjoy the same taste which is the bliss of liberation. Since we all are citizens of the world and sons and daughters of the Buddha, loving-kindness (*mettā*), great tolerance (*khanti*), compassion (*karuṇā*), appreciative joy (*muditā*), and wisdom (*paññā*) are a common platform. However unpractical it may seem, surely it can be easier and less risky than engaging in a brutal fighting than engaging in a brutal fighting and nuclear weapon productions.

The meaning of man in the sacred Pali language is the rational being who could judge right or wrong and understand the relationship of cause and effect. When fear, worry, imagination and extreme thought often appear in man's heart, man cannot comprehend objective reality. Going beyond the rational limit, man's imagination runs wild and looks for a saviour. Therefore, fear and imagination are the origin of religion. When belief, worship and praying become the main features in a religion, God rather than man becomes the central figure.

The Buddha's Dhamma does not follow this line of thinking. The problem of human life could be found in the human body. The problem of fear, worry, dissatisfaction and suffering all happen in the human body. The human body is the proportional composition of mind, mental concomitant, and body. Therefore the solution to the problem is also to be found in the human body. The main and mental concomitant are not only the origin of the problems of human beings but also the solutions to these problems have to be found in them. This is called truth or Dhamma when the Buddha preached this regarding human beings, Religion is mainly based on the concept of God because the main idea of religion is belief and worship. On the other hand, the Dhamma synchronizes the actions of body, speech and mind. In the

words of the Buddha, "Easy to do are things that are bad and not beneficial to self. But very, very hard to do indeed is that which is beneficial and good." If Dhamma is to be practiced by every individual, peace will be achieved individually. Individual peace is the starting point to move forward to world peace.

In my conclusion, I would like to encourage all Buddhist leaders. It the present situations of the world that are full of destructive vices, we need to provide constructive power. That is loving-kindness (*mettā*). In the world today cruelties, horror and atrocities prevail everywhere; so we need to contribute an antidote. That is compassion (*karuṇā*). Today, the whole world is really poisonous with fearful rivalries and dangerous competitions. In this situation we must provide the most effective remedy to this world. That is appreciative joy (*muditā*). The people of the world are unstable. They are always getting into mental upset. Therefore we must help them to establish their mental equipoise, when facing the pleasurable situation, not to attach, and when in the miserable situation, to prevent the aversion. That is equilibrium of the mind. This is the Buddha's advice to develop these four measureless noble conducts. Let us gather together and construct the Noble spirit of universal brotherhood.

May the truth and peace prevail every corner of the world.

May all beings be peaceful and happy.

Discussion of Group (3) about "The Promotion and Propagation of Buddhism", International Theravāda Buddhist Missionary University.

အဖွဲ့.(၃) ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး၊ ဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပရာနေရာ – ရှင်းလင်းဟောပြောခန်းမ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြု တက္ကသိုလ်

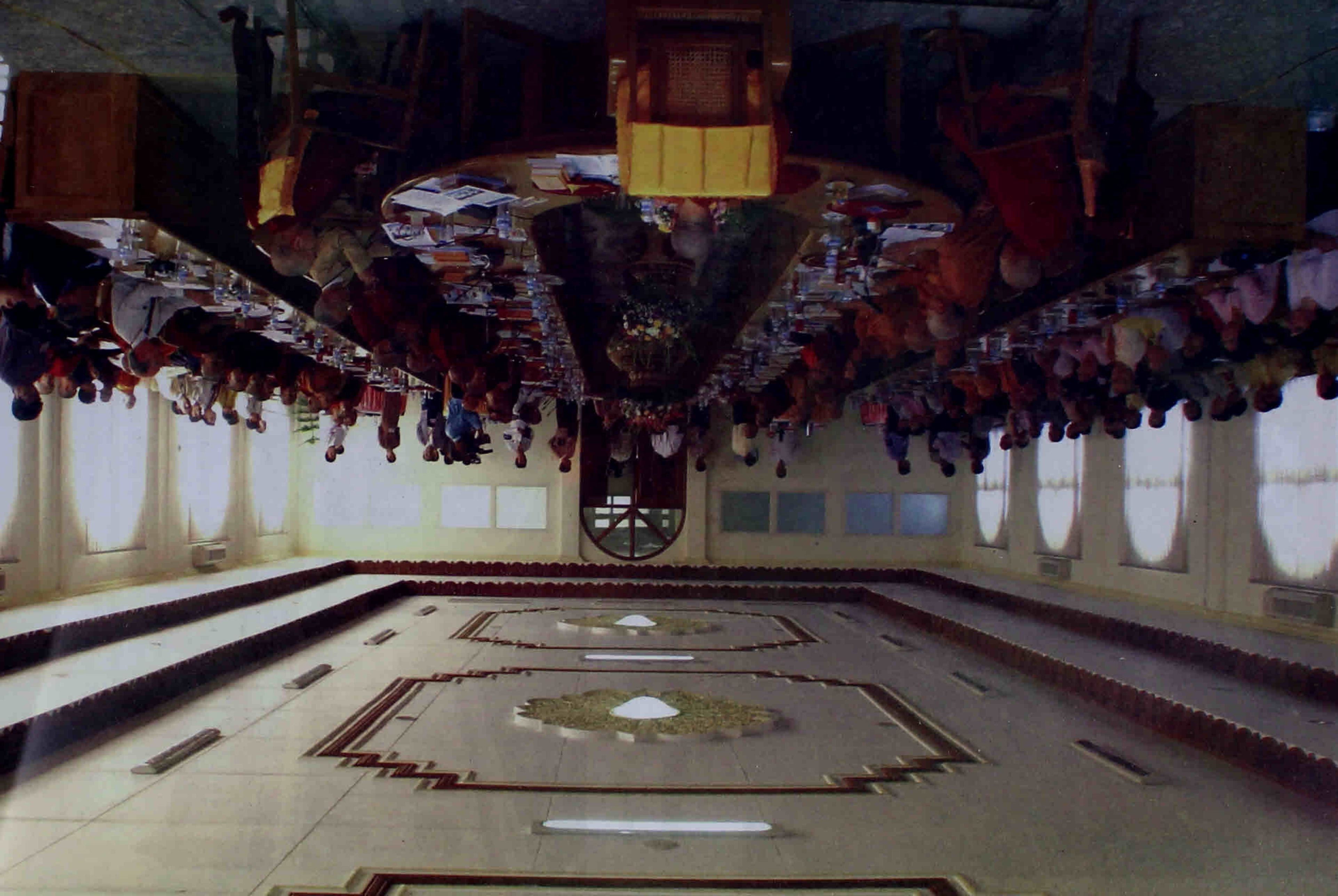

NIBBĀNA IN THERAVĀDA PERSPECTIVE

Dr. Ashin Dhammapiya
Visiting Professor (ITBMU)

Nibbāna is an unconditional reality in the Buddhist philosophical doctrine named *Abhidhammā*. The term '*Nibbāna*' in Pāli (*Nirvāna* in Sanskrit) which occurs in the Pāli Canon and its commentaries have frequently been considered difficult to interpret. Since *Nibbāna* is an unconditional reality in Theravāda Buddhist perspective, it is critical to interpret what it really is. Moreover, no single expression in any language can fully cover the true essence of *Nibbānic* experience. However, Pāli commentators as well as Pāli scholars have attempted to simplify its meaning as "the cessation of suffering, the end of suffering, or the end of *saṁsāra* (the endless of cycle of existences)" and given their definitions of *Nibbāna* as "to be blown out" or "to be extinguished" to a variety of audiences who are curious to know what *Nibbāna* is. Their intention is to make the concept of *Nibbāna* less contradictory and make more complementary for its meaning. Yet some interpretations mislead some readers to have different meanings of *Nibbāna*. As a result, some western scholars, such as Max Müller, interpreted *Nibbāna* as "utter annihilation."[1] He indicated that *Nibbāna* was nothing more than absolute extinction. However, the doctrine of annihilation is not the original purpose of Buddhism. There are still some scholars who are interested in learning what the concept of *Nibbāna* is in Theravada Buddhist perspective.

Though early Buddhists did not encounter difficulty in the interpretation of *Nibbāna* given by the Buddha and *Arahants* (noble disciples), people who live in modern society have difficulty interpreting the concept of *Nibbāna*. There are many reasons for this interpreting. One reason is that the scholarly interpretations are not sufficient enough for them to clearly understand the meaning of *Nibbāna*. The second reason is the limitation of the languages that the scholars use for communication and the third reason is that the writers or the readers have insufficient practice to interpret in order for clarifying what *Nibbāna* is.

In daily life, people use different languages to communicate with each other in order to explain their experiences. It is clear that without languages no one can express his feelings, such as happiness, sadness, emotion, and taste. However, it is impossible to describe the taste of *Nibbāna* or the experience of *Nibbāna* with mere worlds or mere languages. This is because a language is itself considered to be just a name for the ultimate reality. It is said that name is a mere concept (*paññatti*). Indeed, the ultimate reality (*pramattha-dhamma*) has no name and the taste of the *Dhamma* and the essence of *Nibbāna* are beyond languages.

However, from the point of view of philosophy, it is presumed that a philosophical approach is necessary for its solution of the meaning of *Nibbāna*. It is asked, "What is *Nibbāna*?" "Does it exist?" or "Doesn't it exist?" In this regard, it is necessary to define the original meaning of *Nibbāna*. Etymologically, the world *Nibbāna* is a combination of the two words: *Ni* + *vāna* in Pali language. *Ni* here means "negation of," or "departure from" *(nikkhantattā)*, *vāna* means "craving." Thus, *Nibbāna* which derived from the root word *Ni-vāna* means "the absence of craving or departure from the craving." This interpretation is very consistent with the word of the Lord Buddha which can be found in *Dhammapada* Pāli. This is also assumed as the first utterance of the Buddha. The word of the Buddha is as follows:

Anekajātisaṁsāaram. sandhāvissaṁ anibbisam.

Gahakāram gavesamto, dukkhā jāti punappunam.

Gahakāraka ditthosi. puna geham na kāhadsi.

Sabbā te phāsukā bhaggā, gahakutam visankhatam.

visankharagatam cittam. tanhanam khayamajjhagā[2]

Seeking but not finding the house Builders,

I hurried through the round of many births:

Painful is birth ever and again.

O house builder, you have been seen:

You shall not build the house again.

Your rafters have been broken up,

Your ridgepole is demolished too.

My mind has now attained the unformed *Nibbāna*

And reached the end of every sort of craving.

The above statement; however, contains some philosophical issues, since the Buddha uttered these words to himself. Indeed, craving exists in *samsāra*, while *Nibbāna* does not exist in *samsāra*. Then how can one explain the relationship between craving and *Nibbāna*? As a matter of fact, the power of enlightenment gained through meditation is able to remove craving from oneself. It is true to say that craving is linked to *samsāra* and non-craving to *Nibbāna* where no rebirth exists and where no existence exists. Thus it is understood that in *Nibbāna*, there is no rebirth which occurs due to the power of craving together with *kammic* force. And if there is no *bhava* (existence), then there is no longer suffering.

To confirm this position, the commentator, Anuruddha-thera attempts to state his view form the point of logical and practical sense in the *Abhidhammattha-sangaha*. His statement is as follows:

> *Nibbānam pana lokuttarasankhātam catumaggan...an,ena sacchikātabbam magga-phalānam-ārammanabhutam vānasankhātāya tanhāya nikkantattā Nibbāna-nti pavaccati.*[3]
>
> *Nibbāna* is termed supramundane, and is to be realized by the knowledge of the four *paths*. It becomes an object to the paths and fruits, and is called *Nibbāna* because it is a departure from craving, which is an entanglement.

In Buddhist cosmological context, *Nibbāna* can be interpreted "non-existence," because it contains no process of existence. Existence here refers to the process of life and death. Any living being, who no longer belongs to the thirty-one planes of existence seem as been in "non-existence." Yet *Nibbāna* doesn't mean "non-existence," for it truly exists as a transcendental state," although it excludes the thirty-one planes of existence. Thus the view of existence (*bhava*) and the view of cessation of life and death

(*amata*) is clear to understand the difference between the existence of life (*bhava*) and the cessation of the existence (*Nibbāna*) in Theravāda Buddhist perspective.

The *Nibbāna-dhātu sutta, Itivuttaka Pāli Nibbāna-dhātu* (*Nibbāna-element*) is divided into two types. One is a type of *Nibbānic element* with the residue remaining and the other is a type of *Nibbānic element* without the residue remaining. The former type is named *"sa-upaādisesa-Nibbāna-dhātu"* (The full extinction of defilements) and the latter is named *"an-upaādisesa-Nibbāna-dhātu"* (The full extinction of existences). From the perspective of philosophical approach, they are named "Psychological liberation" and "Biological Liberation" respectively. In this regard, Psychological liberation is a kind of spiritual liberation that is free from mental destructions or mental defilements, such as sadness, sorrow, worry, and other mental sufferings. In Theravāda Buddhist perspective, spiritual freedom or Psychological Liberation is also named *vimutti* (liberation). Biological Liberation takes place, when the enlightened beings enter the state of absolute peace (*santi-lakkhana*). That is when the process of the mind and body of the enlightened beings, these so-called identities of *Arahants*, totally stops and its *kammic* force comes to an end. After that, the round of their rebirths is broken for then. This kind of state is known as *Anupādisesa Nibbāna* (*Nibbāna* without remaining), or Biological Liberation.

The conclusion for this paper is that the final state of *Nibbāna* is not absolute cessation but absolute peace. As a matter of fact, the concept of *Nibbāna* has nothing to do with the view of annihilation technically, since Nibbāna practically exists as the unconditioned ultimate reality. One can reach the state of *Nibbāna* by means of practice, because it exists unconditionally in the transcendental state.

Finally, it is my contention that although a partial understanding of *Nibbāna* is possible with a philosophical approach, however, without having a personal experience of the meditative practice, such as *vipassanā* meditation (Insight meditation) or mindfulness meditation, no one can will truly understand what the word *Nibbāna* really means.

(Endnotes)

[1] Guy Richard Welbon, *The Buddhist Nirvana and Its Western Interpreters* (Chicago: U of Chicago P, 1968) 113.

[2] *Dhammapada Pāḷi*, Khuddaka Nikāya (Yangon: Department of Religious Affairs, 1992) 36.

[3] Bhaddanta Anuroddhā-thera, *Abhidhammattha-saṅgaha Pāḷi* (Yangon: Department of Religious Affairs, 1993) 113.

THERAVADA BUDDHISM AND THE THERAVADA SANGHA IN BRITAIN

Venerable Dhammasami (D.Phil.)
University of Oxford, Oxford.

Today Buddhism in the West is considered by many as one of the fastest growing religions.[1] Theravada Buddhism in the West in general and in Britain in particular, owes its development to a few factors: contact between European colonial powers and their colonized Asian nations; academic study of Buddhist scriptures by western scholars; migration from former colonies to Europe; and the arrival of Sangha, both Asian and western, in Europe. In this short paper, I focus on two of these factors, namely academic study of Buddhism and the contribution of the Sangha to development of Theravada Buddhism in Britain

Although no one can really "pinpoint" the date of the arrival of Buddhism in the west,[2] it is possible to track back the interest in Theravada Buddhism through the development of western academic study of Pali literature and the arrival of the Sangha on European soil. A serious study of Buddhism, however, began in the early 19th century when Eugene Burnouf, a French scholar, published a book on Pali grammar in 1826 and then the *Introduction to the History of Indian Buddhism* in 1844. After him, "a galaxy of brilliant scholars" from different nations, who can be categorized into three groups, showed interest in Buddhism and began to co-operate and co-ordinate among themselves in the study of Buddhism. One of those groups, the "Anglo-Germanic School" studied the Pali canonical texts.[3] In 1877, Childers published a dictionary of Pali + English. In 1878, Thomas W. Rhys Davids, who, like Childers served in the Indian Civil Services in Ceylon, published his first ever work called *Buddhism* and three years later, in 1881, after his six famous Hibbert Lecture Series, he formed the Pali Text Society in order, in his own words, "to render accessible to students the rich stores of the earliest Buddhist literature now lying unedited and practically unused in the various manuscripts scattered throughout the University and other Public Libraries of Europe".[4]

With Rhys Davids the pioneer western Pali scholars included his wife, Mrs. Caroline Rhys Davids, (Frank) Woodward, Hare, Honor and Stede from Britain; Max Muller and Herman Oldenberg from Germany; Treckner, Fausbêll and Anderson from Denmark; and Helmer Smith from Sweden.[5] These scholars not only edited and published the Pali canonical texts in Roman characters but also translated them into English. By 1920, four of the five Nikayas of the Pali canonical scriptures had been published and also by 1909, work on English translation began. By 1937 the translation into English of four of the five collections (Pali *nikāyas*) had been completed.[6] The translation by these scholars helped provide a better and fuller and more accurate picture of Buddhism which had been inaccurately and conjecturally depicted by early colonialists and missionaries.

These scholars did not declare themselves Buddhists, although some of them, for instance, Rhys Davids was clearly influenced by the Noble Eightfold Path when he wrote of the teachings of the Buddha: "Buddhist or not Buddhist I have examined every one of the great religious systems of the world, and in none of them have I found anything to surpass in beauty and comprehensiveness, the Noble Eightfold Path of the Buddha. I am content to shape my life according to that path."[7]

Since then academic study of Buddhism has greatly advanced. The translation of some of the texts has already been updated by other western scholars, for example, I.B Honor, Nyannaponika Thera, Nyanamoli Bhikkhu, Welsh Maurice and Bhikkhu Bodhi.

Today many leading universities in Britain such as Oxford, Cambridge and London, have some form of teaching and research related to Buddhism. In the last 40 years, there have been about 100 students who have obtained a Ph.D. from different universities in Britain and it is not a coincidence that half of them graduated at Oxford University where research study in general and the study of Sanskrit and Indology in particular have had a long tradition.

The Pali Text Society, which its founder imagined to last only for 10 years, has been in western more than 123 years, rendering invaluable service to the study of Pali, the preservative and promotion of Pali scriptures and also the understanding of Theravada Buddhism in the English-speaking world.

That the early study of Pali and Theravada Buddhism was confined to the elite few, who were not themselves practicing Buddhists, it would be wrong to conclude that the growth of Theravada Buddhism was only in theory and not in practice. Since the publication of the famous poem "The Light of Asia" by an Oxford scholar, poet and journalist, Sir Edwin Arnold, in 1879, people from educated middle class background began to be attracted to the practice of the Dhamma. These included the early "self-convert" Buddhists such as Alan Bennett, a natural scientist from London and Christmas Humphreys, a lawyer and an MP. Indeed, Alan Bennett went on to become a monk here in Myanmar in 1902 with a clear intention of setting up the Theravada monastic Order in his native England.[8] To that ends, he founded an International Buddhist Society (Buddhasasana Samagama) in March 1903. In 1908 Alan Bennett, now Venerable Ananda Metteyya, led a Buddhist mission to England, assisted by Mrs. M. M. Hla Oung, the honorary treasurer, and her son, who was a lawyer, and his wife. The mission stayed in England for six months. Although Ananda Metteyya was able to inspire people with his talks and writing, he was not able to establish the Theravada monastic Order in Britain. His health deteriorated and after twelve years in the Sangha he had to disrobe. Some of the difficulties faced by Ananda Metteyya in his effort to set up a Theravada Sangha were financial. The mission to England was supported by the money from Myanmar; and when the fund dried up he had to simply come back to Yangon. Although there were a couple of hundreds of Britain Buddhists at that time, there were no devotees in England who would come up with financial assistance. This financial problem remained until 25 years later, when Anagarika Dhammapala, the Ceylonese founder of the Mahabodhi Society in Calcutta and London, set up a monastery for missionary monks from Sri Lanka. Venerable Adiccavamsa, a Myanmar scholar-monk who also went to England in 1925 must have faced the same situation and that must be the reason why he did not attempt to set up a monastery there.

Despite some setback in the establishment of the monastic Order, the Buddhist practices among the British people continued to grow and since 1907 they had held Vesak on the full-moon day of May to mark the birth, enlightenment and death of the Buddha. The number of people at those functions and regular lectures numbered between 25 to 300. Several pamphlets which later developed into magazines or monthly bulletins were also issued to help the study of Buddhism among the practitioners and as well as to help provide information for those who were interested in Buddhism. A magazine called *Buddhism*, published by Ananda Metteyya in Yangon for western Buddhist readers, the *Buddhist Review* started in 1909 by the Buddhist Society of Great Britain and Ireland and *Buddhism in England* started in 1926 by another Buddhist association called the Buddhist Lodge were some of them.

Until 1927 Theravada Buddhism was the only branch of Buddhism known to Britain. As the traditional Theravada philosophy goes that the Sangha is at the heart of the Buddhist practices and promotion of the teachings of the Buddha, the Theravada Buddhists from Myanmar and Sri Lanka as well as the British Buddhists had tried to establish the Sangha in Britain. In 1928 the Mahabodhi Society of London invited three monks from Colombo to teach in London. Some of them stayed longer than other but towards the break of the Second World War, it became rather impossible to maintain a Vihara and the only Vihara founded by the Anagarika Dhammapala was closed. It was, however, reopened in 1948 and since then, particularly from the 1960s, many Theravada monastic centres have sprung up.

At the moment there are 32 Theravada monastic centers with just over one hundred monks from Sri Lanka, Myanmar, Thailand, India and Nepal as well as the native European members of the Sangha residing in them. Most of them are in London and Birmingham, the two biggest cities, but lately there are monastic centres being set up in Manchester, Glasgow, Newcastle, Warwick, Devon, Hamel Hampstead and Oxford.

However, with the interest in Buddhism throughout the country growing day by day, the Theravāda Sangha has found it difficult to satisfy the demand. The growth in the interest in Buddhism can be roughly gauged by surveying the publication of Buddhist literature for general public. In 1878, Prof. Thomas W. Rhys Davids published a book called *Buddhism*. The title itself clearly indicates that the book was aimed at general readers and intended to introduce Buddhism to the wider public. Since than at least there are thirty-nine different authors[9] who have written a book exactly with the same title *Buddhism*, The latest one being published this year. This statistic is by no means exhausted as I have checked only with the catalogue of the Bodleian, the central library of Oxford University. One of those forty authors has her audience as 11 years old school children and since 1995 she has already reprinted her work five times. And there are at least two other authors who have written for the school children. Here what the statistic shows is that for the last two decades there is one book with the title *Buddhism* published every year, again indicating a strong growth in the interest in Buddhism by the people in the West. And, in England and Wales, there are also well-organized syllabuses for Buddhism courses for school children at the GCSE and A/L. By chance in 2002 when the head of Religious Education Department from a famous school, Eton, came to research for his textbook on the tenets of various religions at Oxford, I had the privilege of being consulted on the contents and the doctrinal aspects of some of those contents.

Having now glanced at the development of the Theravada Sangha, let me now discuss briefly the problems facing the Theravada Sangha and their mission. But the problem with the Theravada Sangha has been both their strength and weakness. Strength, because the arrival of Asian Theravada monk in Britain was mainly to look after the spiritual needs of the immigrants who have been making their way to Britain since the 1960s. The Theravada Sangha has done well in this respect. The Theravada centers have been vital in maintaining the religious tradition of their devotees. Buddhist rites and rituals, for instance, have been preserved almost as they are practiced here back in Asia. This is very important to maintain the spiritual development of the Asian Buddhists in the West.

However, this strength inevitably becomes weakness when they have to teach European Buddhists or those of European origin who are interested in Buddhism. This is simply because the temperament of European and their culture are different

from those of migrant Asians. So, the Asian monks find themselves unable to teach the *dhamma* to the native British; partly because of lack of language skill and partly because of the limit of the monastic educational training.

Less than one third of the Theravada members of the Sangha in Britain can teach the *dhamma* in English and those who can still face acculturation problem, that is, to talk about the *dhamma* in European cultural context. The monks lack general knowledge, a sense of history and understanding of contemporary social issues; and many of them are not competent in teaching meditation. The monks are simply not equipped by their educational training back home in Asia to carry out the teaching of Buddhism in the West.

This problem has been in evident since the first three Sri Lankan monks arrived in London in 1928 and since then the British Buddhists have tried to find an answer to this problem. After Ananda Metteyye, who landed in England in 1908, there have been some attempts to set up a western Theravada Sangha. And I have already mentioned that he did not succeed. In the 1950s a gentleman called Richard Rendall was ordained a novice by the Myanmar missionary Sayadaw, U Thitthila. Soon, Rendall, now Kapilavuddho, went to Wat Paknam, Bangkok, Thailand for higher ordination. On his return, he formed the English Sangha Truth. But after a few years he was forced to disrobe by poor health. The English Sangha Trust was not revived until the arrival of the great Thai forest meditation master, Ajahn Chah and his western disciples in England in 1976. The disciples of Ajahn Chah have now established five big monasteries in different parts of England. But it takes time for their number to grow and for those who have been ordained to be developed in the meantime have plenty of supply to their rank but need to refocus their training to equip them with the ability to teach the *dhamma* in the west.

In brief, Buddhism as a whole has been one of the fastest growing religions in the West. And, although the Theravada school of Buddhism is not the school which grows the fastest, it enjoys a steady increase in its popularity. However, the growth has meant, especially for the Theravada Sangha, that demand is greater than supply. In my opinion and also in my experiences, the problem of acculturation faced the Asian born Buddhist monks (and nuns) and the problem of slow growth faced by western born Theravada Sangha exist not only in Britain but also in other parts of Europe and North America. In fact, these two problems are also common in the Japanese, Korean, Tibetan and Chinese Mahayana Sangha in the West.

(Endnotes)

[1] Bhikkhu Bodhi, "Promoting Buddhism in Europe," a paper delivered in Sri Lanka to mark the first death anniversary of Ven. Mitirigala Dhammanisanthi Thera, formerly Asoka Weeraratna, the founder of the German Dhammaduta Mission. 2 July 2000, p. 2; Micheal Tom, *Buddhism in the West*, p.4.

[2] Ian Oliver, *Buddhism in Britain*, p. xi. In order to find out when Buddhism arrived in Europe many scholars have attempted to trace the encounter of Buddhism with westerners. Some goes as far back as Alexander, the Great in the 3rd BC, when he conquered parts of India. J. W. de Jong, A *Brief History of Buddhist Studies in Europe and America* (Delhi: Sri Satguru Publications), pp. 5-6. Others date the first encounter of Buddhism with the West took place in the thirteenth century when Pope Innocent IV sent Franciscan and Dominican friars as envoys to the Mongol Khan. Ibid, p. 8. Here it can be seen that it was the Europeans, rather than the Asian Buddhists, who brought Buddhism to the West, particularly Europe. The Buddhists, however, took Buddhism to North America. The first publication of Pali text into any European language was the *Pātimokkha* translated into French by Simon de la Loubere who visited Ayutthaya, Siam in 1787-88. See

Simon de la Loubere, *The Kingdom of Siam* (Oxford University Press, 1923) and J. W. Jung, pp.13-15.

[3] Bhikkhu Bodhi, "Promoting Buddhism in Europe," p. 3.

[4] Cited by Ian Oliver, *Buddhism in Britain*, p. 30.

[5] Another group of western scholars focused on Indian Buddhism, both Theravada and Mahayana in Sanskrit, Tibetan and Chinese texts. These scholars of the "Franco- Belgian School" were headed by de la Valle Poussin, Sylvain Levy and Lamote. The third group, the "Russian School" consisted of scholars such as Stcherbarsky, Rosenberg and Obermiller and they concentrated on Indian Buddhism in Tibetan sources. Bhikkhu Bodhi, "Promoting Buddhism in Europe," p. 3.

[6] Christmas Humphreys, *The Development of Buddhism in England* (London, 1937), p. 12.

[7] Cited by Ian Oliver, p.34.

[8] He was ordained at Akyab, Arakan (Rakhine) State and later moved to Yangon. In his address delivered at his ordination he said: "Herein lies the work that is before me, the cause to which I have devoted and consecrated my life: to carry to the lands of the West the Law of Love and Truth declared by our Master, to establish in those countries the Sangha of his priests". Christmas Humphreys, *The Development of Buddhism in England*, p. 14.

[9] T. W. Rhys Davids (1878); T. W Rhys Davids (1896) (A collection of his lectures at Cornell University, USA); Andre Bareau (1912); Kenneth K. Saunders (1929); Annie Wood Besant (1941); Charles Henry S. Wood (1947); Christmas Humphrey (1951); Edward Conze (1951); Richard Abbof Gard (1961); Donald Swearer (1977); Michael Ridley (1978); J. G. Edmonds (1978); John Snelling (1986); Peggy Morgan (1987); Lal Mani Joshi (1989); Peter Conolly (1989); Lilian Weather (1992); Madhu Bazas Wengu (1993); Derie Ciush (1994); David Rose (1995); Noble Ross Reat (1995); Luois Fredovic (1995); Catharine Hewitt (1995); Clive Erricker (1995); Sue Penny (1995); Barry Thomas (1996); Mary Green (1997); Bradley K. Hawkins (1999); John Powers (2000); Mel Thompson (2000); Kulanada (2000); Kevin Trainar (ed.) (2001); Ruth Parmiter (2001); Peter Harvey & Brian Peter (eds.)(2001); Anne Geldart (2002); Cavan Wood (2002); Geoff Teece (2003); Philip Wilkinson (2003); Donald S.Lopez (2004); Klaus K. Kloster Maier. (2000)

References

1. Ananda Guruge "Buddhism in Europe in the Twenty- First Century" Buddhism into the Year 2000: International Conference Proceedings, Dhammakaya Foundation, Bangkok, 1994.

2. (Prof.) Arnold de Hoyos, "Buddhism in Latin America" Buddhism into the Year 2000: International Conference Proceedings, Dhammakaya Foundation, Bangkok, 1994.

3. Bhikkhu Bhodhi, Promoting Buddhism in Europe, a paper delivered in Sri Lanka to mark the first death anniversary of Ven. Mitirigala Dhammanisanthi Thera, formerly Asoka Weeraratna, the founder of the German Dhammaduta Mission.2 July 2000.

4. Bhikkhu Pasadiks, "Buddhist Monasticism in European Culture with Special Reference to France". Buddhism into the Year 2000: International Conference Proceedings, Dhammakaya Foundation, Bangkok, 1994.

5. Charles Prebish and Martin Baumann, eds. *Westward Dharma: Buddhism Beyond Asia*, University of California Press, California, 2002.

6. Christmas Humphreys, *The Development of Buddhism in England*, The Buddhist Lodge, London, 1937.

7. Christmas Humphreys, *Sixth Years of Buddhism in England, 1907-1967*, London, 1968.

8. J.W De Jong (Australian National University), *A Brief History of Buddhist Studies in Europe and America*, Sri Satguru Publications, Delhi.

9. James Coleman, *The New Buddhism*, Oxford University Press, Oxford, 2001.

10. Lance S. Cousins, "Theravada Buddhism in England" Buddhism into the Year 2000: International Conference Proceedings, Dhammakaya Foundation, Bangkok, 1994.

11. Prof. R.H.C. Jannsen, " Buddhism in the Netherlands: History and Present Status" Buddhism into the Year 2000: International Conference Proceedings, Dhammakaya Foundation, Bangkok, 1994.

12. Ian P. Oliver, *Buddhism in Britain*, Rider and Company, London, 1979.

13. Steven Heine and Charles Prebish, eds. *Buddhism in the Modern World*, Oxford University Press, 2002.

14. Micheal Tom (His interviews with Buddhist leaders), Buddhism in the West: Spiritual Wisdom for the 21st Century, New Dimensions Foundation, Carlsbad, CA, 1998.

15. *Buddhism in England* (a monthly bulletin of the Buddhist Lodge), 24 volumes, the Buddhist Lodge, 101 a Horseferry Road, Westminster, London, 1926-27.

16. P.C. Almond, *The British Discovery of Buddhism*, Cambridge, 1998.

17. Peter Harvey, *Introduction to Buddhism*, Cambridge Univerdity Press, Cam bridge,1990.

18. (Dr.) Rupert Gethin "Buddhism in Britain: A Brief Sketch of Its History and Development" Buddhism for the New Millennium, World Buddhist Foundation, London, 2000.

19. W. Peiris, *The Western Contribution to Buddhism*, Delhi, 1973.

SOME IDEAS ON HOW TO TEACH THE DHAMMA IN A NON-BUDDHIST COUNTRY

Ashin Nandisena
Mexico

Introduction

The purpose of this paper is to present some ideas on how to teach the Dhamma in a non-Buddhist country. Since 1996, together with Venerable U Sīlānanda,[1] I have been involved in the project of establishing a Theravāda Buddhist monastery in Mexico. Such a monastery, the Dhamma Vihāra, was founded on January 30, 1999, and this year (2004) we celebrated its fifth anniversary. During these years, we have conducted retreats, taught Dhamma lessons and met with many people who came to the monastery. Also we have conducted several workshops for children.

Presently I am living in the Dhamma Vihāra in Mexico. This year we will hold the first novice ordination of a Mexican teenager who wishes to devote his life to follow the Buddha's teachings as a monastic. Also there are three Mexican grown-ups who have requested to become ordained as bhikkhus next year.

Opening the Dhamma Vihāra has been a learning experience to all the people who participated in this project. Since there was not a Theravāda monastery in Mexico before the Dhamma Vihāra was opened, we did not have a point of reference or precedents to which to turn to when problems or unexpected situations arose. Therefore we have learnt quite a few lessons over these years. But the most important lesson we learned, true to the Buddha's Teachings, is to always turn to the Dhamma , to rely on the Dhamma for guidance and a sense of direction when there are not precedents.

In this paper I intend to share some ideas which, I think, could help others who wish to bring the wisdom of the Dhamma to a non-Buddhist country.

Establishing the "Dhamma" as a Base

The Pali word "Dhamma" is derived from the root *"dhara"* which is explained as having the meaning of holding or supporting (*dhāraṇa*). Basically it is called "Dhamma" because it holds beings from falling into the four states of suffering. The "Dhamma" discovered by the Buddha under the Bodhi Tree has the power of protecting or preventing beings from falling in the states of suffering. As it is said in the Jataka Pali:

> Indeed the Dhamma protects the person who practices the Dhamma. The "Dhamma " well-practiced brings happiness. This is the benefit of the "Dhamma " well-practiced. The person who practices the Dhamma does not go to bad destinations.[2]

Any endeavor to bring the Dhamma to a place where it is not well established such as a non Buddhist country should be based on a core group of individuals who have enough confidence and understanding of the teaching of the Buddha in this verse.

It is particularly important that the core group has undertaken the Five Precepts as a basic Dhamma . The Five Precepts are the minimum requirements. An

uncompromised commitment to observe these precepts should be the first condition to accept a lay person into the core group of the association which will undertake the mission of establishing the Dhamma in a non-Buddhist country.

Periodic evaluations should be done to determine if each individual as well as the group are not deviating from the practice of the Dhamma that protects and which eventually will help to accomplish the goals of the project. This reasoning is based on the assumption that if the Dhamma protects and brings happiness to the individuals who practice the Dhamma , it will also protect and bring happiness to the association they have formed and help the project to mature into the vision they have set out.

Therefore, when the individuals that form the association have been established in this basic Dhamma, a solid foundation has been created for the road ahead.

"The Dhamma protects the person who protects the Dhamma ." This motto should never be forgotten.

Making the "Dhamma" Widely Available

After the group has established itself in the basic Dhamma , the second step is to make the Buddha's Teaching widely available so that those who are interested could "come and see" the Dhamma— the third step.

Nowadays there are several ways to make the Dhamma widely available. Even with limited resources, thanks to the amazing developments in technology such as the Internet, it is possible to reach many people.

When the Buddha-Dhamma is not well known, there are bound to be many misunderstandings about what Buddhism really is. This is logical and should not be a cause of concern. I still remember some comments the local people made after we opened the Dhamma Vihāra in 1999. The Dhamma Vihāra is a Theravada forest monastery located in a remote location in the State of Veracruz in southeast Mexico. This is a paraphrase of what I remember: "Now that the Venerable has moved and settle in the new monastery, why isn't he going out to try convert people into Buddhism?" In a mostly Catholic country where people are used to see Christians from other denominations trying to convert them to their branch of Christianity, it is normal that they would expect Buddhists to do the same.

Therefore, correcting the misunderstandings people have about Buddhism is of foremost importance. Patience and clarity in explaining what Buddhism is are required to accomplish this task. And, even possessing these two qualities, it may take a long time to do so.

In a non-Buddhist country, generally speaking, it is the educated people who are better informed about Buddhism and only some of them are inclined to study or practice the teachings. The rest of the populations, which make up the large majority, are generally ignorant of Buddhism. They may be surprised to see monks in the streets or hear some Buddhist teaching; they may be curious and willing to find out what that "new" religion has to teach.

Since the Dhamma Vihāra was opened in 1999, many people have come to visit and ask questions. Let us say, may people have come to satisfy their curiosity just because they saw the sign with the Buddha image that is located at the entrance of the 4 mile-gravel road that leads to the monastery or because they saw the monks in town

or because some friend or relative who visited the monastery told them that the monks do not even kill an ant... A large number of these visitors who lack of any knowledge of the Buddha or his teachings are local children. Sometimes they come in small groups. Other times they come in large groups from the local schools together with their teachers.

To this group, who lack any information about the Buddha-Dhamma , we offer a brochure which has a brief description of Theravada Buddhism and the activities of the monastery. We answer questions and explain the daily activities and rules of conduct of monks and lay people who reside at the monastery. To them we emphasize that first of all Buddhism is an ethical religion; that without this ethical foundation it is not possible to have further spiritual development. We take our time to talk about the Five Precepts and why it is important for the individual to follow them. We take our time to explain each of the Five Precepts using relevant examples to the society and times we live. Rarely, when we perceive that a certain individual has something more than curiosity, we give meditation instructions and talk about some other Buddha's Teachings such as the Law of *Kamma*.

As we mentioned before, the other group is made up of educated people and professionals who have a varying degree of information about the Buddha's Teaching. Generally they come to the monastery with a very specific purpose. Some want to do a meditation retreat, others want to study the Dhamma, others—this sub-group is mainly comprised of foreigners—come to do voluntary service to the monastery. These people are either Buddhists who have embraced Buddhism as their new religion or have an interest in certain aspects of the Dhamma, particularly meditation. Since the Dhamma Vihāra was opened more than five years ago, we have seen an increasing number of people belonging to this group. This is a very promising development.

To be able to offer better Dhamma services to this group, the Dhamma Vihāra has been continuously using the donations it has received to extend and improve its installations; a whole new building was constructed, which includes a large kitchen, eating hall and twelve rooms for mediators and visitors.

Spanish is the mother tongue in Mexico which has over 100 million inhabitants. All over the world it is estimated that there are over 400 million Spanish-speaking people. Since 1996, Centro Mexicano del Buddhismo Theravada (CMBT), the association which supports the Dhamma Vihāra, and the Theravada Buddhist Society of America, have taken advantage of the Internet to spread the Dhamma .

The web pages of CMBT have grown from a few pages to hundreds of pages with general information and electronic publications on Theravada Buddhism. Nowadays, hundreds of Internauts from the Spanish-speaking world, from Argentina to Mexico to Spain, visit and read the Dhamma publications, news and other information CMBT offers in its web pages every day.

Through the Internet we have been able to reach people that would have been impossible to reach by other means. Also we have been able to recruit a group of voluntary translators who translate Dhamma talks and books from English into Spanish. When a translation is finished, the translator submits it by e-mail for editing and publication. In this way, we are constantly updating our web pages with new materials and publications. And that has kept the traffic to our web pages increasing. Just as an example, in June 2004, our web site at www.cmbt.org received a daily average of nearly 8,000 hits.

Until now we have used the Internet as repository of Dhamma material in Spanish where anyone interested can come to read, download, print, etc. Starting in September 2004, we are extending our Internet Dhamma services by launching a forum on Theravada Buddhism in Spanish. The purpose of the forum is to create an online community where people interested in Theravada Buddhism can meet online and also ask and answer questions about different aspects of the Dhamma.

Although the Internet has been a great tool to spread the Dhamma in the Spanish-speaking world, especially to people who are physically located in faraway places, not everybody has access to the Internet. On the other hand, regarding the Dhamma Vihāra, partly due to its remote location, partly due to the travel expanses, it is not possible for everybody to visit it. Therefore, sometimes it is necessary to travel to other places to give retreats and Dhamma talks. During these years we have been traveling not only through Mexico but also to Argentina and Puerto Rico to teach the Dhamma. In this respect, to say that much remains to be done is to give an understatement. Since there is a shortage of Spanish-speaking monks, it will be years until we will be able to satisfy the increasing demand for qualified Dhamma teacher. In the meantime, we will have to rely on lay people who has some knowledge of both the theory and practice of Buddhism to help us in this respect.

This has been a brief description of our effort to make the Dhamma widely available both personally and virtually in Mexico. It is our goal to continue working hard on this area since the amount of Dhamma material available in Spanish is still lagging behind what is available in English. We believe that making the Dhamma easily and widely available is the second step in the project of bringing the Dhamma to a non-Buddhist country. People need to have easily available and accurate information about what Buddhism is. Only when these two conditions are met, that is, (1) information that is easily and freely available and (2) information that is accurate, people will be able to decide whether to go further into the practice and study of the Dhamma .

"Come and See" the "Dhamma"

Only when the Dhamma is easily and widely available, people will be able to "come and see" that Dhamma to try and determine if it is of any benefit to them. From now onwards it is up to each individual to decide on the merits of the Dhamma.

Some people, after coming into contact with the Dhamma, have decided to become Buddhists, only a few have decided to enter the monastic order, while others have become attracted to the practices of meditation. Undoubtedly, the seed of the Dhamma has been planted in many people.

There is a verse in the Dhamma pada which says as follows:-

> If a man does merit, he should do it again and again. He should delight in doing it. The accumulation of merit leads to happiness.[3]

As Buddhists our goal is to attain the end of suffering; as Buddhists our goal is to lead ourselves and others to happiness. And what is the way to happiness? Meritorious deeds, the accumulation of meritorious deeds If we could, through our teaching and work, show others which are the meritorious deeds; if we could, through our example, motivate others to do meritorious deeds; or at least, if we could make others reflect about the importance of doing meritorious deeds, then, we would be fulfilling our

mission even if the people would not become Buddhist. This is so because we would be helping others understand and become established in the very causes of happiness.

*Ashin Nandisena (Angel Oscar Valentinuzzi) is an Argentine-born American Theravada monk. He is the Abbot of the Dhamma Vihara, Half Moon Bay, California, USA. Paper submitted to the World Buddhist Summit (Yangon, Myanmar, 9th to 11th December 2004). You may contact him at nandisena@tbsa.org.

(Endnotes)

[1] Venerable U Sīlānanda is the Abbot of Dhammananda Vihara, Half Moon Bay, California, USA, the Spiritual Director of Centro Maxicano del Buddhismo Threavada A.C., and also the Rector of International Theravāda Buddhist Missionary University, Yangon, Myanmar.

[2] "Dhammo have rakkhati dhammacāriṁ/ dhammo suciṇṇo sukham āvahati/ es' ānisaṁso dhamme suciṇṇe/ na duggatiṁ gacchati dhammacārī." Jātaka Pāḷi 272.

[3] "Puññañ ce puriso kayirā/ kayirā naṁ punappunaṁ/ tam hi chandaṁ kayirātha/ sukho puññassa uccayo. "Dhammapada verse 118.

Theravāda Buddhism in Great Britain

Ven. Galayaye Piyadassi
Sri Saddhatissa International Buddhist Centre
United Kingdom

Historical Background

The history of Buddhism in Great Britain is not a long one. It is difficult to say precisely when the knowledge of "Buddhism reached England. In 1928 a certain author, D. A. Mackenzie published a book with the title Buddhism in pre-Christian Britain". Mackenzie's view was that Buddhism had already flourished in the British Isles before the beginning of the Christian area. By all accounts, the early missions sent by the Emperor Asoka to the West had not born fruit so it is difficult to establish the accuracy of this statement.

The earliest contact of the West with Buddhism was at the beginning of the third century BCE. Alexander the Great's military campaign in Asia in the fourth century BCE took him as far as the river Indus, in present day Pakistan. After his death in 323 BCE, Alexander's heir, Seleucus Nicatar found himself in conflict with the Mauryan dynasty in India. In 303 BCE a Greek Ambassador by the name of Megasthenes visited the court of Chandragupta Maurya, the grand-father of Asoka at his capital, Pataliputta (modern Patna). Although Megasthene's Greek account of Indian life did not describe it in full, it was the chief source of information about India available in ancient Europe and was often quoted by authorities at the time. In his writing, Megasthenes alludes to the existence of Sramanas and Brahmanas but makes no explicit mention of Buddhist monks.

Clement, in the beginning of the third century comments that Indians follow the teachings of the Buddha and venerate him as a God. De Jong suggests that this is the earliest definite reference to Buddhism in Greek or, one might say, in any western source but even then we have no real record of direct contact between Europeans and Asian Buddhists. Therefore Buddhism remained unknown in the European World until the thirteenth century ACE.

Following the gradual increase in trade and Christian missionary activities which culminated in full-blown European colonialism in Asia, Europeans began traveling to Mongolia, China, India and Tibet and writing accounts of their travels which included some references to and information on Buddhism.

In one such early account of the thirteenth century, Marco Polo recounts his experiences of travels through Central Asia to China, and how his journey brought him into contact with the Mahayana form of Buddhism.

Nearly three centuries later in 1498 the discovery of a sea route to India by the Portuguese provided the opportunity for sustained contact between the East and the West. The Europeans however had several other interests in Asia, from finding gold to making converts to Christianity, rather than studying 'heathen' religions. The Jesuits have been credited as the first to encounter Buddhism in Asia but there was no serious interest in Buddhism until the middle of the 19th century.

Here I would like to pay tribute to some noteworthy pioneers such as Burnouf, Hodgeson, Childers, Oldengerg and Fausboll, key contributors to what I may term the

"translation movement". They were followed by Max Muller who edited the famous Sacred Books of the East series in the latter half of the 19th century.

Our topic is Theravada Buddhism in Great Britain: Linked to this is the question, who was the first Briton to encounter Buddhism in Asia? Apparently the first Englishmen to spend a long period living among Buddhist in Sri Lanka and publishing an account of his experiences on his return to Britain appears to have been Robert Knox, a merchant seaman who was held a prisoner in the Kandyan Kingdom by King Rajasinghe II between 1600 and 1679. Although Knox was kept a prisoner, the Sri Lankans kept him in comfort in a Kamdyan village. In his writings Knox gives some information on local Buddhist practices but it is clear that he had no great interest in the subject.

As Philip C. Almond recounts in the British Discovery of Buddhism (1988) "At the beginning of the 19th century the Buddhist tradition did not exist as an object of discourse in the West; In the western imagination, Buddhism was the most recent of the major world religions." This situation changed radically after two centuries of Missionary and Colonial encounters with Buddhist nations such as Sri Lanka and Burma.

Therefore one could confidently say that the middle of the 19th century was the era after which Buddhism truly took root in the West and the knowledge of its detailed teachings made available to westerners. The meteoric expansion witnessed afterwards was vastly due to the practice of translating Buddhist Scriptures into western languages.

In the early part of the 19th century various Buddhist Publications had been written in English by missionaries and civil servants who were stationed in Burma and Ceylon. The first Buddhist texts to be published in English were translations by Francis Buchanan-Hamilton from Latin by Father Vincente Sangarmanos (1758-1891), which were translated from Pāḷi and Burmese in 1799. It comprised of a Buddhist Cosmography, an account of Buddhist teachings, and monastic ordination texts.

The first Pāḷi Language book to be published in 1824 was by the Wesleyan missionary, Benjamin Clough. This was followed by George Turnour's tanslation of the Mahavansa in 1837 and Victor Fausbol's Dhammapada in 1885. Around the same time, Dr. Herman Oldenberg presented to the western society his voluminous Vinaya Pitaka, which was completed in the years between 1879-1883. Before returning to the UK, the eminent Civil Servant Hugh Nevill (1848-1897) collected a massive assortment of Sinhala Palm-Leaf Manuscripts, which are now preserved in the British Library. A great landmark in the history of Buddhism in Britain was the publication in 1879 of Sir Edwin Arnold's great poem "The Light of Asia". This poem about the life of the Buddha aroused a great deal of interest in Buddhism among those who read English literature.

Who was the first British Buddhist? It is very difficult question to answer. General consensus seems to indicate the famous Pāḷi Scholar T.W. Rhys Davids, although he never declared himself a Buddhist. After studying Sanskrit in Germany, Rhys Davids spent eight years (1866-1874)in Ceylon as a civil servant. During this period in addition to carrying out his duties, while living in the village of Bentota, not far from Galle, he also undertook the study of Pāḷi under the tutorship of a Buddhist Monk, Yatramulle Unnanse. When he came back to Britain, he published his first account of Buddhism in 1877, founded the Pāḷi Text Society in 1881 and embarked on an energetic and prolific career of Pāḷi and Buddhist Studies. Prof. Rhys Davids announced during one of his famous Hibbert Lectures, that the foundation of the Pāḷi Text Society, which he insisted 'was to render accessible to students the rich stores of the earliest Buddhist literature now lying unedited and practically unused in the various manuscripts scattered

throughout the Universities and other Public Libraries of Europe'. This clear and profound statement emphasised boldly that the society would endeavour to translate all the texts pertaining to the teachings of Buddhism. Prof. Rhys Davids' commitment and influential work also had an additional, far-reaching benefit. The formation of the Pāḷi Text Society indirectly facilitated the establishment of Sri Lanka's Theravada form of Buddhism in London in the twentieth century.

These early encounters and developments helped the British to gain some knowledge of Buddhism and subsequently encouraged the interest of scholars, though the ordinary citizen was not yet involved, and took little interest in the subject. These developments also prompted some Sri Lankan Buddhists to take the initiative to expand the knowledge of Buddhism in Great Britain and Europe.

Introduction of the Buddhist knowledge and the Practice to the ordinary citizens.

The establishment of the Buddhist Society of Great Britain and Ireland

As mentioned earlier until the end of 19th century, Buddhism in the West remained the concern of scholars only. The beginning of the twentieth century was ripe for a different kind of engagement with Buddhism. The establishment of the Buddha Sādana in Great Britain.

The first Englishman to be ordained was Gordon Douglas and he was named Bhikkhu Asoka at his ordination in 1899 or 1900. The ordination of a Briton as a Buddhist monk, that was to have a significant impact on the spread of Buddhism in Britain was that of Alan Bennet as Ananda Metteyya. He left for Ceylon with the intention of studying and entering the order and whilst in Ceylon, he studied the Dhamma and gave his first lecture in 1901 entitled "The Four Noble Truths." He entered the order in Burma in 1902.

In 1904 J.F. Mackenzie followed Ananda Metteyya to Burma to ordain as Bhikkhu Silacara. Contact was maintained with followers back in Britain who were in the process of establishing bookshop close to the British Museum. Three years later, the Buddhist Society of Great Britain and Ireland was established in 1907 with Prof. Rhys Davids as its first President. In 1908 Ananda Metteyya returned to Britain and started a Buddhist mission.

These were to be momentous events in the history of Britain, the start of a major movement in the establishment of Theravada Buddhism in the U.K. In this context Ven. Ananda metteyya can be compared to the heart of the Buddhist Society of Great Britain and Irelands. Their literary arm was "The Buddhist Review." It must also be remembered that the 'Buddhist Review' was greatly instrumental in expanding the growth of Buddhism in England, from the field of academic study into the living, dynamic religion that it became, bringing a new way of life to those who were receptive. The Buddhist Society of Great Britain and Ireland flourished until the 1920's, but enthusiasm dwindled away following the decision of Ven. Ananda Metteyya to disrobe in 1914 due to ill-health and his death in 1923. In 1926 the Society was formally dissolved.

Opening a new chapter in the expansion of Theravada Buddhism beyond the South and Southeast Asia, the Sir Lankan Buddhist revivalist Anagarika Dharmapala expressed openly his missionary zeal "I am resolved to give the remaining years of my

life to enlighten the people of England by telling them of the sublime doctrine of the Tathagata."

In 1891 Anagarika Dharmapala (David Hewavita-rana, born 1864) founded the Mahabodhi Society in Boddha Gaya in North India. As it is well known, Dharmapala had been to some extent inspired and encouraged in his efforts to promote Buddhism by his association with the Theosophists, Madam Blavatsky and Colonel Olcott who first visited Sri Lanka in 1880. The Mahabodhi Society was to become instrumental in promoting Sri Lankan Buddhist Missionary activities in the West. Anagarika Dhammapala had already visited Britain in 1893, 1896 and 1904 and during this period he made contact with the leading figures of the British Buddhists. In 1926 Anagariak Dharmapala established the British Mahabodhi Society at 86 Madeley Road, Ealing, in London. Two years later in February 1928 Anagarika Dharmapala bought a house at 41, Gloucester Road, Regents Park, and within five months Anagarika Dharmapala sent the first three bhikkhus to take up residence in London. They were, Ven. Paravahar Vajiranana, Dehigaspe Pannasara and Hegoda Nan dasaraaccompanied by Devapriya Valisinha. The periodical which was published by the society was known as "The British Buddhist" and later as the "Wheel." This was the second Buddhist mission to British shores that flourished. Until this time no country or any other nation had established such a well organised Buddhist mission in Britain. They did a great deal of valuable Dhammaduta work in spreading the Dhamma in Britain until its activities were suspended in 1940, due to the outbreak of the Second World War.

The main Buddhist organization of the inter-war years was the Buddhist Lodge of the Theosophical Society. The Lodge was established in 1924 by Christmas Humphreys (1901-1983). Two years later the Lodge seceded from that organization due to its growing emphasis on theism, but Christmas Humphries remained as the President until his death. Throughout the 1920's and 30's the British Mahabodhi Society and the Buddhist Lodge were to remain the twin foci of Buddhist activity in Britain. When in 1940 the Mahabodhi Society suspended its activities the Buddhist Lodge was left as the only active organization in England and its membership started to increase. In 1940 the Burmese Buddhist Monk Venerable U-Thittila arrived in London and gradually began to be active in the Buddhist Lodge. In 1943 the decision was taken to rename the Lodge as the "Buddhist Society of London." The new Buddhist Society rapidly established itself as the largest Buddhist organisation in the United Kingdom.

Following the dissolution of the British Mahabodhi Society in 1940, the Buddhist Vihara Society was set up in 1948 to establish a London Buddhist Vihara again. This came to fruition in 1954; the London Buddhist Vihara reopened in a new four-storey building at No: 10 Ovington Gardens, Knightsbridge, London SW3. The first chief incumbent was Ven. Narada, the famous Buddhist missionary and author from Sri Lanka. Ven. Bope Vinita came as his assistant. While 1956 was the year of the Buddha Jayanthi Celebrations in the Buddhist World, another important historic event took place in relation to Western Buddhism. On the 5th July 1956, three British men were ordained as Samaneras (novices) on British soil by Ven. Mirisse Gunasiri with Ven. Kapilavaddo acting as Acariya. They were Robert Albison, Peter Morgan and George Blake who were henceforth known as Saddhavaddho, Pannavaddo and Vijjavaddho. This is important, as Buddhists believe that until members of the indigenous society are ordained in their own country, the dispensation will not take root in that country.

London Buddhist Vihara entered a new phase in 1957, with the appointment of Venerable Dr. Hammalawa Saddhatissa as the Head of the Vihara. In the following

decades he became known as Pa,l™i scholar and the author of several academic works, bringing world recognition to the London Budhist Vihara. During Ven. Dr Saddhatissa's time, for the third time, the Vihara moved from Knightsbridge to 5 Heathfield Gardens, Chiswick, London W4 4JU where he retired from his duties in 1985.

Ven. Dr Saddhatissa remained committed to the promotion of Buddhism in Britain and the West right up until his death in 1990. I had the good fortune to be one of his students for over 10 years. He was the inspiration for the establishment of the Sri Saddhatissa International Buddhist Centre, Kingsbury, London. I shall expand in detail later about the life and work of this erudite monk.

The current Abbot of London Buddhist Vihara, Venerable Dr Medagama Vajragnana was appointed as Head of the Vihara by the mahabodhi Society of Sri Lanka on 10th March 1985. He continues to this day, in his capacity as the Chief Saṁgha Nāyaka of Great Britain, to make Buddhism accessible to the British public.

London Buddhist Vihara moved again for the fourth time to the current premises at The Avenue, Bedford park, Chiswick, London W4 4JU, on 21st May 1994.

Up to the 1950's the most significant Asian influence on the development of Buddhism in Britain had come from Burma and Sri Lanka. By the beginning of the 1950's influence from Thailand came more to the fore. In 1951, the formation of the Buddhist Soecity of Manchester (still existing)signaled the extension of activities outside London on a permanent basis and subsequently Samanera Dhamma-nanda was ordained by Ven. U Thiitila. In 1954 he went to Thailand for his higher ordination and was named Bhikkhu Kapilavaddo. He came to England and founded the English Sangha Trust whose long term objective was the establishment of an indigenous Sangha community in Britain. Ven Kapilavaddo disrobed in 1957 due to ill health but as soon as he was well the Trust persuaded him to reordain in 1967 and stay at the Vihara. Significantly it was only in 1977 after the arrival of a monk from the Thai Forest Tradition called Ajhan (Luang Por)Chah with a retinue of Western disciples headed by Ajhan Sumedho that the dream of establishing an indigenous British Sangha community materialised. They first occupied the Buddhist Vihara in Hampstead.

In 1979 The English Sangha Turst acquired the land for the establishment of the Chithurst Forest Monasatery in West Sussex and two years later in 1981 a Sima (Chapter House)was consecrated by the world renowned scholar, the Agga Maha Panditha Mahā Nāyaka, the most venerable Ananda Maitreyya of Sri Lanka.

Since then a strong community of the western Sangha has been established in Britain with there further centres been developed at Amaravathi in Hemel Hempstead, Harnham in Northumberland and a Vihara in Devon.

Another significant Buddhist development in the UK was in the Thai Tradition. In 1966 The Buddhapadipa Temple first opened by the King and Queen of Thailand at 99 Christchurch I Road, East Sheen, London. In 1975 the Temple was moved to No. 14, Calonne Road, Wimbledon, London SW 19. Today the Buddhapadipa Temple is a hub of monastic and lay activities, which are open to all.

When Anagarika Dharmapala founded the London Buddhist Vihara, he would not have anticipated the phenomenal growth of Sir Lankan Theravada Buddhism in Britain. To provide for the increasing number of Buddhist, Buddhist communities have opened centers all over the U.K. During the last two decades Sri Lankan Buddhist centres have mushroomed in London. To name some,

1. London Buddhist Vihara (1926)
2. Thames Buddhist Vihara (1978)
3. Sri Saddhatissa International Buddhist Centre (1989)
4. Southgate Buddhist Realist Vihara (1981)
5. East London Buddhist Cultural Centre (1989)
6. Redbridge Buddhist Cultural Centre (1999)
7. International Buddhist Centre Hounslow (2002)
8. Samadhi Meditation Centre Edmonton (2004)

Some Sri Lankan Temples in other parts of UK.

1. Jetavana Buddhist Vihara, Birmingham (1985)
2. Leicester Buddhist Vihara East midlands Buddhist Association, Leicester. (1991)
3. The Midlands International Buddhist Association, Birmingham (1992)
4. Ketumati Buddhist Vihara, Manchester (1999)
5. Letchworth Buddhist Vihara, Herts. (2000)
6. Dhammaniketana Buddhist Vihara, Letchworth (2004)

The above Buddhist Viharas and Centres serve primarily the Sri Lankan communities but all of them embrace other ethnic groups and Buddhist from other nationalities. Many non-Buddhist visitors are keen to learn insight (Vipassana) meditation, a practice followed at all the centres. Generally the centres have resident Buddhist monks who conduct the day-to-day religious activities such as Buddhist studies, meditation classes, children classes which fulfill the needs and aspirations of the devotees.

The growth of interest among westerners in Buddhism since the war is a significant feature of the religious life of Britain. In addition to Theravada Buddhism, the last thirty to forty years have witnessed considerable growth in the numbers of groups and centres associated with all the schools of Buddhism in Britain such as Tibetan, Vajirayana, Zen and other Japanese traditions and Chinese traditions. Accurate statistics are hard to come by, but some indication of the scale of the growth is seen by the fact that in 1952, The Middle Way was able to list only five addresses in the provinces. This had increased to ten by 1965. In 1973 The Middle Way listed some 34 Buddhist groups. In 1979 a book-list was issued listing some sixty five out-of-London address. In 1985 it rose to around 150 groups out-of- London. The 1994 edition of the Buddhist Society's directory lists 274 while another directory listed 302. In 2000 The Buddhist Society's directory lists 302, and the latest directory in 2003 lists 371 Buddhist Centres and Buddhist Organizations in the UK.

As for the total number of Buddhist in Britain to day, Martin Bauman, who has compiled considerable data on Buddhism in the West, has calculated there to be 180,000 in total 50,000 Asians and 130,000 Europeans.

Prof. Lance Cousins of the Manchester University categorised the membership of the first Buddhist Society of the early decades of Britain into seven distinct groups.

1. Members self-converted through reading. People who decided that they were Buddhist after reading books.

2. Ex-Colonials, A number of members had contacted Buddhism in Asia, most through Colonial Service in Burma and Ceylon.

3. A number of scholars were involved with the work of the Societies. David's and F.C Woodward.

4. Esotericists, subdivided into Theosophists and Kabbalists.

5. Asians.

6. Sentimental Universalists, those who espouse some from of belief in the unity of all religions.

7. The Curious.

How has the picture changed as we approach the end of the twentieth century and who now attend Buddhist meetings and activities in Britain? Some of these categories are obviously as relevant today as they were ninety years ago. The scholars and the Asian communities in Britain are increasing every day. Local government representatives and MP's can be added to the list of people attending Buddhist meetings. Young travellers from western countries visiting India, Sri Lanka, Thailand, China and Japan encounter Buddhism and become knowledgeable in Buddhism. There are still a significant number of people who gain an intellectual acquaintance with Buddhism derived from reading. But the main difference between then the now is simply contact as a result of the Presence of Buddhism in Britain for nearly a century.

To encourage the spread of the Buddha's teaching, Buddhist Viharas, Buddhist Centres and Buddhist Organizations organize various Buddhist activities, lectures and Buddhist Classes and School visits. The introduction of more Correspondence Courses in Buddhist studies, and Diploma and post-graduate courses in Universities could also help in further promoting Pāḷi and Buddhist studies.

Venerable Dr. Hammalawe Saddhatissa MA, M.Phil, Ph.D.

Among the most outstanding scholars to promote the growth of Theravada Buddhism in Britain is the late Most Venerable Dr Hammalawe Saddha-tissa thero. As mentioned earlier I had the privilege of working closely with him for several years in the UK.

He was one of the best-known Buddhist monks in Britain, a brilliant scholar who made a strong impact on intellectual and spiritual development of Theravada Buddhism in Britain.

Born in Ceylon in 1914, he was educated in a Buddhist School and admitted into the Order as a novice monk at the age of 12. He was trained a leading Buddhist institutes such as Vidyodaya, before becoming the head of a monastic teaching institute, called pirivana in Sri Lanka.

Ven. Dr Saddhatissa's studies went hand in hand with the practical aspects of teaching and lecturing. As a result, he earned a name as a respected scholar. The Mahabodhi Society of Sri Lanka, the society that fought a long battle to bring the Mahabodhi Temple of Buddha-gaya where the Buddha attained enlightment back under the control of the Buddhists, invited him to go to India as a missionary monk. This

was to continue the work intiated by the late Anagarika Dhammapala, as previously mentioned the great Buddhist revivalists in modern times. The invitation to serve in India proved to be a major turning point in the life of Ven. Dr Saddhatissa. It showed him the direction he was to go for the rest of his life namely, to dedicate himself to propagate the Buddhist doctrine in other parts of the world. It was a mission he was to be engaged in for nearly half a century, until his death in London in 1990.

He worked hard in India in his assigned task, which was to revive Buddhism in its original homeland. To get the message of the Buddha across more effectively to diverse Indian communities, he studied several modern Indian languages, such as Hindi, Urdu, Bengali, Gujarati, Panjabi. His knowledge in these languages brought him closer to the Indian public, and this perhaps contributed to the mass conversion in 1956 in a small city, Nagpur, of half a million so called untouchables led by Dr. B. R. Ambedkar, who was the architect of the Indian Constitution and a minister in the Nehru government. Ven. Dr Saddhatissa officiated the ceremony at which they converted to Buddhism. Both these great personalities contributed immensely to the revival of Theravada Buddhism in India.

While continuing with these activities, Ven. Dr Saddhatissa also pursued his higher studies and obtained a Master's Degree from the Hindu University, Beneres, where he later became a lecturer in Pāḷi.

His services in India could not be continued for much longer, for he was now invited to go to London to give spiritual guidance to Buddhists in the United Kingdom. At the invitation of the Vihara Turst of the London Buddhist Vihara, the Mahabodhi Society of Sri Lanka, which sent him to India, now asked him to become the Head of the London Buddhist Vihara in 1957. The Vihara was the only Theravada Centre for the UK and Europe at this time.

Ven. Dr Saddhatissa's leadership brought in an era of great religious, scholarly and cultural activities. As the main centre of Theravada Buddhism, the London Vihara became the centre of activity for all Buddhists, Asian and locals in the West. Burmese, Thai, India, Sri Lankan and the British were attracted by his guidance and leadership. At his death, the head of one of the Burmese temples in London, Ven. Pannasiha said "Burmese people are very grateful to him because before and after Burmese Bhikkhus settled in the UK he helped them without hesitation whenever they invited him to their religious occasions" The same is true for the Thai; he is remembered fondly in publications such as Sulak Sivalak's biography.

As a Buddhist scholar Ven. Dr Saddhatissa would not rest content with the dissemination of his knowledge in the scriptures and with participation in discussion on abstruse points of the doctrine. He was a prolific writer and has produced in excess of eighteen books and ninety-three articles in English, Sinhala, and Hindi...and German while engaging in various religious and cultural activities connected with the Buddhist Vihara. "The Dasabodhisattupattikatha" "Buddhist Ethics," "A Buddhist Manual" and "The Upasakajanalankaraya" are too well known to introduce here. These works range from the exposition of basic tenets to deeper aspects of the doctrine.

In a commentary on his "Buddhist Ethics" Professor Rich and Gombrich writes, 'while his interests and accomplishments range far wider, a substantial part of the scholarly contribution of the Ven. Dr Saddhatissa as both editor and expositor has been devoted to the interlocked topics of Buddhist ethics and the Buddhist layman.

This concern seems singularly appropriate in one whose life has been devoted both to scholarship and to making the Buddha's message available in the west".

In his review of the same work, Maurice Walshe writes: "There is a growing interest in Buddhism in the west which often takes on forms that are not best dilettante and some times positively harmful in circles where aspects are ignored or relativized. This book should serve as a useful corrective to such tendencies, as well as being a source of authoritative information for the serious enquirer."

Prof. Charles Hallisey, from Chicago University in his review of The Buddha's Way, another work by Ven. Dr Saddhatissa writes, "An important part of Ven. Hammalawa Saddhatissa's life work was introducing Buddhist Thought and practice to those who had little familiarity with the subject. Some fruits of his efforts are, of course to be seen in the continuing life of the Buddhist communities in India and Europe with which he was associated."

Recognition of his scholarship manifested itself also in invitations sent by various universities and organisations to lecture to their students. This ranged from being a visiting lecturer at the University of London from 1958-1960, a Professor at the University of Toronto, Canada, from 1966-1969, and a visiting lecturer at Oxford University in 1973. He has lectured in many other Universities in Europe, the United States, as well as in Korea and Japan. Ven. Dr Saddhatissa was also one of the Vice presidents of the Pāḷi Text Society from 1963 until his demise.

Today there are more than 400 Buddhist Centres in the whole of the UK according to the Buddhist Directory published by the Buddhist Society. Most of the Theravada temples and associations have had connections with the late Ven. Dr Saddhatissa in one way or another.

Theravada Buddhism in Britain would not have advanced so far without the compassionate hard work of those individuals whom I have mentioned. We are very grateful to all of them. Let me close with some words taken from the conclusion of Sir Edwin Arnold's 'Light of Aisa.'

'In many lands and many tongues, and gave
Our Asia Light, that still is beautiful,
Conquering the world with spirit of strong grace:
All which is written in the holy Books,
And where he passed, and what proud Emperors.
Carved his sweet words upon the rocks and caves;
And how-in fullness of the times-it fell
The Buddha died, the great Tathagato,
Even as a man 'mongstmen, fulfilling all:
And how a thousand thousand lakhs since then
Have trod the Path which leads whither he went
Unto NIRVANA, where the Silence lives.

The Light of Asia

Bibliography

(1) Almond, P.C (1998), The British discovery of Buddhism, Cambridge: Cambridge University Press

(2)Batchelor, S. (1992), The Forest Monks of Sussex, World Faith Encounter 1 The Awak ening of the West, The Encounter of Buddhism and Western Culture, London: Aquarian

(3)Budumaga, The Buddha's Way, Vol 1-1 Nos 6 and, 10, SSIBC, London 1995-6

(4)Cousins, L.S (1994) "Theravada Buddhism in England", In Buddhism in the Year 2000: International Conference Proceedings, ed. The Dhammakaya Foundation 141-50, Bangkok and Los Angeles: The Dhammakaya Foundation.

(5)Cush, D. (1990) Buddhist in Britain Today, London: Hodder and Stoughton

(6)De Jong, J.W (1997) A Brief History of Buddhist Studies in Europe and America, Tokyo, Kosei Publishing Co.

(7)Deegalle, M. (2004) "Sri Lankan Theravada Buddhism in London: Religiosity and Communal Activities of a Diaspora, Histories and Religious Traditions: ed. Knut, A. Jacobsen and P. Pratap Kumar.

(8)Dhammapala, G., Gombrich,R. Horman (ed) Buddhist Studies in Honour of Hamrnalawa Saddhatissa, Lake House, Colombo, 1984

(9)Gethin, R. (2000) "Buddhism in Britain: A Brief Sketch of its history and Development" In Buddhism for the New Millennium, ed. Lakshman S. Perera, London: World Buddhist Foundation.

(10)Gombrich, R. F. (2000) "Buddhist Studies in Britain" In the State of Buddhist Studies in the World 1972-1997, ed. Donald K. Swearer and Somparn Promta, Bangkok: Centre for Buddhist Studies, Chulalong Korn University.

(11)Harris, E.J. (1988) Ananda Metteyya: The First British Emissary of Buddhism, The Wheel No 420/422, Kandy, Buddhist Publication Society.

(12)In Memoriam (1990) Ven. Dr Hammalawa Saddhatissa, Buddhist Primate for the United Kingdom and Europe (SSIBC), London

(13)Oliver, I.P. (1979) Buddhism in Britain, Rider and Company, London.

(14)Sivalak, S. (1998) Royalty Demands Resent, Parallah Place, Berkley, California

(15)Sri Saddhatissa International Buddhist Centre (200), The Tenth Anniversary (SSIBC): History and Goodwill Messages, London World Buddhist Foundation.

Buddhist Information, Education and Resources on the Internet

Venerable Pannyavaro
Webmaster of BuddhaNet
Founder and President of the Buddha Dharma Education Association
Vice-President of the World Fellowship of Buddhists

The challenge that Buddhism faces today is not with the Dharma itself, the Buddha's teaching—as the timeless message embedded in the Four Noble Truths maintains its validity—but how to present this ancient teaching as a meaningful alternative to people who have been shaped by the values of the consumer society.

There is a new era of technological innovation sweeping the world, which has spawned a new medium—the Internet's World Wide Web, a very powerful communications network and learning environment. The Internet should not be seen as just a new way to disseminate or repackage the Buddha's teachings but potentially as a base for an innovative online Dharma Community—a Cyber Sangha, that offers alternative social and spiritual values.

The World Wide Web provides the Sangha with an additional resource with which to educate and communicate dharma. A student can access information, teachings, sutras, educational resources and eventually online teachers and monks from anywhere in the world (with access to a device connected to the Internet), anytime of day or night, free of charge, with content personally selected and instantly delivered. This ability to publish information and educational programs relatively cheaply and supplied free of charge suits the Buddhist Sangha traditions of dharma teaching at no cost, for the benefit of all sentient beings.

Online Growth

On what grounds can we realistically predict the future of the Internet? Well we can get some idea from the trend in the online growth. At present about 6 percent of the world's population uses the Internet. Almost one billion people, or 15 percent of the world's population, are predicted to be using the Internet by 2005. Last year, the US accounted for 34 percent of Internet users, Europe 29 percent and Japan 10 percent. By 2005, web use in Europe and Asia will outpace that of the US. And according to reports, the spread of mobile phones and other devices that link users to the Internet will add to this increase.

In less-developed nations, the reality is that most people lack access or cannot afford the Internet or modem communications. Overall, about 400 million of the world's six billion use the Internet daily. Those growing up on the Internet will one day make up the bulk of the population and there will be very few nonusers down the road.

When one looks at online region—it can only be expected to boom. Eight percent of adults and 12 percent of teenagers in the UIS use the Internet for religious or spiritual experiences, and the n umber is likely to grow rapidly, according to a study. So in spite of the drop in interest in mainstream religions and increasing secularization, which is

the view that one's life can or should be carried out without a religious element, the age-old search for meaning has found the new medium—the net.

Technological Innovation

Technology will continue to develop at a rapid rate with the Internet combining with modern appliances and machinery to allow new ways to communicate with, and control, the tools around us. The implications for Buddhist education and information technology systems are immense.

Online Buddhist Resources

With free distribution and teaching of dharma being a key directive of the Buddha, the Internet as a framework seems to fit well with Buddhist community dynamics. Providing a relatively 'toll free' platform for the community to access a variety of Buddhist websites including traditional centres and monastery homepages, online chant books and audio talks for download from many of the traditions great modern teachers, as well as many of their publications available for free download in keeping with the Buddha's teaching. Other resources available include online directories with contact details for monasteries and centres covering many different countries worldwide, as well as online meditation courses, and equipment and supplies available for purchase at online stores.

Top Buddhist Websites

Online Meditation Courses

Online Suttas

BuddhaNet.net

BuddhaNet is a non-sectarian Buddhist information and education network, administered by the Buddha Dharma Education Association, embracing all traditions, publications, teachers and their organizations. As such, BuddhaNet.net contains a wide variety of professional quality PDF files of popular modern and ancient texts and their associated commentaries, as well as original Buddhist scriptures and translations in digital format, also a monthly magazine is produced, educational and entertaining 'Flash' presentations, and even comics and online animations for the kids!

In addition, BuddhaNet publishes online a unique world wide directory of Buddhist temples, organizations and meditation centres. BuddhaNet also produces audio files including temple sound effects, dharma talks and chanting from many different traditions. Generally, most Buddhist websites provide information on the organization, teacher, usually have a few talks and publications for download, as well as some selected Buddhist scriptures from the associated tradition. Whilst this is the first step in creating an online Sangha, the dissemination of information into the collective World Wide Web from what has traditionally been, limited in its external exposure, utilising cutting edge technologies and software programs will allow the message of dharma to be taught using new means and methods, which one day may assist with the cultivation of serenity and insight on a direct experiential level.

BuddhaNet.net has recently been voted one of the world's top websites and appears in the most recent issue, February 2004's 'Best on the Web,' by US publication

PC Magazine. BuddhaNet.net averages more than 500,000 page hits per day, is run by a dedicated team of volunteers, and relies solely on donations for its ongoing operation.

A Globalised World

The linking together of the world's population in the globalised economy is undermining the individual's ability to function as a cooperative, responsible member of their society. This happens because the ultimate effect of corporate culture is to reduce the person to a mere consumer, on the assumption that happiness can be achieved through acquisitiveness and the enjoyment of goods.

Buddhism has within it a social dimension that can address global problems, a way to "heal the wounds of the world." This way is the Buddha's Noble Eightfold Path, the practice of which while personal, requiring individual effort has consequences that are deeply social. So there is a need now for the socially engaged side of Buddhism to be combined with personal growth and the path of liberation as the answer to the individual's alienation.

It will require radical changes before we can see any alternative to current values and attitudes. Yet the Internet could bring about such a social revolution in values, as the corporate world, try as it might has not yet succeeded in dominating it. If we creatively use the technology, the Net can cater for the religious or spiritual side of human nature and the means of offering care and compassion in this digital world. Buddhism with its ancient teaching and cultures must seize the opportunity and adapt itself so that it can make a meaningful contribution to the social and spiritual needs of the inhabitants of this blue planet via this new medium.

While Buddhism is not a religion that proselytes, that is, seeking to win over or convert, it certainly has a sense of its own mission in spreading its message. In the past the Buddha's Teachings spread slowly, not only due to the limitations of ancient communications, but because it needed to make a local adaptation to each new culture it encountered. As an example, it took the Buddha's Dharma about 500 years to go from India to China. It is not only the time factor, but also the need to transform itself into "Chinese Buddhism." That is, it had to accommodate itself to the indigenous religions and philosophies, Taoism and Confucianism, before it was acceptable locally. But in the process of accommodating itself to the local culture the Teaching is transformed and can be very different from the original.

The difference in a Globalised World is that the acceptance of the Buddha's Teachings does not depend on whether it can accommodate itself to a particular culture or religion but the appeal of its core insights. In fact the cultural accretion has to be differentiated from the core understandings before it can be seen to resonate with universal truths. So, in an increasingly secular and Globalised World where technology and scientific appraisal is all pervasive, the Dharma or Truth itself stands alone.

The challenge now is can the Sangha, that is, committed communities of Buddhists, use the tools and acquire the skills of the Digital Age? And further, can we find new ways and means of presenting the Buddha's Teachings that are relevant to the digital world rather than the traditional methods of sermons and ritual that has little or no appeal to the technocratic generation.

It is not just technical skills that are needed but the motivation of selfless service and compassion—core values of the Buddha Dharma as expressed in the ancient Bodhisattva ideal. It is becoming increasingly self-evident that we have to move from the limitation of individual and national boundaries to a worldview of a shared planet.

If such a notion as a Cyber Sangha is to come into being—and realistically it will probably take a generational change—it will either come about when young monks in the scholarly tradition in Buddhist countries go online or more likely, as is happening now, the new generation of Western Buddhists, who are not on the whole conditioned by a particular Buddhist culture, produce more appealing e-Dharma content for its own.

For the traditionalists—hankering for the past—there can be no going back, as it would be foolish to think that one can create some sort of "Virtual Temple" based on ritual and ceremony. Or that one can recreate the particular cultural customs of Buddhism on the net, which unfortunately the pure Buddha's teachings have become so embedded in.

The role of an online Sangha is to offer a spiritual alternative while dissemination the Dharma through E-learning (electronic Dharma). This would need to go hand in hand with the servicing of the needs of people who are experiencing negative aspects of the Globalised Economy—the pressures and stresses it creates.

Buddhist Insights and the Internet

In a rapidly changing digital world, where many are stretched and stressed, we need to come to terms with the effects of such stress and pressure on the human psyche. I am not suggesting that we create some 'virtual utopia' as the Dharma tells us that there is no certainty and that things are inherently unstable and insecure. The experiential knowing of this insight allows us to let go and be free of clinging to that which is known, to block the flow. This acceptance of change and the ability to work with it is in the words of Alan Watts the "Wisdom of Insecurity."

The Internet gives us many opportunities to promote Buddhist values, understandings and insights on a global scale. Buddhism has survived materially until now because of the practice of "Dana", which is a culture of sharing and service, as opposed to the greed culture based on monetary values. This leads to misuse of the technology, as the motivation is merely to make a dollar, as we have seen in the recent collapse of the Dotcoms, which views the Internet as a market place it can exploit. In contrast to this we have the example to the earlier BBS (Bulletin Board System), which had a culture based on a genuine sharing and learning community offering a largely free service operated by volunteers. This is the way an online Dharma Community will ideally operate—as a focal point, a hub for community sharing and support.

In the spiritual vacuum called the Modern World—with its preoccupation with having it all, there is a need to make known the contribution that Buddhist mental culture can offer. The techniques of meditation, for example, can be explained and illustrated very well on the Net through streaming audio and video, with the student being guided by an online teacher. The characteristic of the Internet is its interconnectivity—global interdependence. This is a core Buddhist understanding, a

universal truth. Its appreciation leads to the maturity that moves from an ego-self preoccupation to an interconnectivity that empathizes with all suffering life.

There will be a new emphasis on lifelong learning, on training and retraining, of development and innovation. This era of all-encompassing change will need to be accompanied by an ability to cope with the pressures caused by the new technologies, without becoming overextended and stressed. So we will need to have the skills to manage our own mental health through the healing practices and insights that the Dharma can give us.

We are seeing that the psychological and healing side of Buddhism is being utilized by modern psychotherapy, that there has been a shift from what were predominantly the ritual needs of lay people, to a search for help and support in an increasingly alienated world. So counselling services in the form of interactive multimedia via the Net is the way of the future, as is demonstrated by the popular "chat culture" on the Net.

It is to be hoped that a Cyber Sangha would be supported by, or be an extension of the locally based Buddhist establishments, as it evolves into a network of like-minded people—lay and ordained—who come together as an online community—followers of the Buddha—living out the insight of the Dharma and communicating the Buddha's message of intelligence and compassion in this new Digital World.

E-learning or Electronic Buddhist learning can become a tool for spiritual as well as social development, when access is improved and learning techniques are refined. The reality is that it can never altogether replace face-to-face teachings but has added a new delivery medium that allows for skill-enhancement and easy accessible training. The worldwide Buddhist community will need to develop its own e-learning content with the traditions coming together and pooling their knowledge and skills and researching new ways of presenting the Buddha's Teachings out of compassion for this suffering world.

Information or Knowledge?

It has never been considered that the Buddha's Teachings are to be found only in the text, actually in the past the Dharma was transmitted as much through oral teachings. There is a temptation to merely dump data (facts) online rather than exploit the new ways of presenting information that the technology provides. Data and information do not necessarily translate into knowledge.

The temple approach in teaching the Dharma is through sermons with the teacher and the content being unchallenged. The new way is through group learning via discussion. On the Net it is through chat groups where the teacher or moderator acts as a facilitator for an ongoing debate or discussion.

The benefit of Internet learning is that you have access to information, and you also have access to other people, students or experts. It is the combination of the two that provides an extra dimension than most other technologies. In fact what is happening now is that students are looking for resources themselves and then interacting with them. Learning from digitally enhanced animated characters that act as virtual teachers, could be the future of online learning. Experts predict that successful electronic

learning computer programs will become more sensitive to human nuances and motivation—software that initiates human interaction.

The Great Digital Divide

Until recently, exaggerated publicity or hype in the news media about the Internet was common, but with the collapse of the Dotcoms we can take a more sober view of the situation. The reality was and is more of a digital divide, which is a term for the difficulties some groups in society face in even getting access to computers and the Internet.

This especially applies to the economically disadvantaged Buddhist countries in the Theravada tradition: Cambodia, Myanmar and Sri Lanka. Online technology is unequally distributed because access to and use of computers and the Internet mirror the socioeconomic divide between rich and poor individuals and nations. Another factor is that the English language dominates cyberspace so students and others with little or no understanding of English are often denied access to online learning, although this is changing as the Net is becoming more multi-lingual.

The True Buddhist Teaching or Not?

Another matter that we will have to face is how can we know that what is posted on the Internet is an authentic Buddhist Teaching or not? The way to judge this is to match what is posted with the Four Noble Truths as all Buddhist traditions accept the Four Noble Truths as the structure for their practice in one form or another.

There have been examples of individuals who make extravagant, even bizarre claims to some special knowledge of Enlightenment. I can suggest at least one way to judge this. The transmission of knowledge in Buddhism is essentially based on lineage, which is the verification of the students understanding by a lineage teacher or master. While there is a purely text-based teaching, the scholarly tradition, the practice of mental culture is based on experiential learning which can be checked by a lineage holder. So whether the postings on the Internet claiming to be the Buddha's Dharma are authentic Buddhist Teachings or not, or whether it is just the concoction of a cult—could be checked through its lineage, or lack of it.

What of the Future?

Online meditation classes from any lineage archived from great masters, real time Dharma talks from your favourite monk or nun broadcast every hour of the day and night or available for download later, online chat rooms for Sangha to share discussion and debate regarding all Dharma issues, audio chanting (from any tradition) and associated online chant book (in any language) accessed through the wrist watch or phone, the complete Tripitaka online, in digital format, referenced for easy searching by keyword or phrase, and of course, some favourite Buddhist temple recipes delivered straight to the home fridge's hard drive!

While for some it may seem rather futuristic, broadband and interactive technology and communication between high-tech and traditionally, low-tech products, promises an enormous expansion of the potential of the World Wide Web to create a true online community and enhance online learning and the way it is delivered. On the other

hand, we have to work with the current limitations until the interactive technology matures. And especially, we will have to come to terms with the realities in Buddhist countries that are being left behind in the information revolution.

One way to address this problem is the use of hybrid technology. To this end we are developing ways to deliver e-learning content via the text-based material on the Web or through Intranets using CD-ROMs. For example, BuddhaNet has produced a CD-ROM on "Buddhist Studies for Primary and Secondary Students" that can be used on an Intranet in schools or Dharma centres. The CD is actually a webpage (HTML files) that includes Adobe PDF (Portable Document Files) documents of all of the material, which when printed can then be photocopied. Also we have produced a multimedia CD that interfaces with our website, and includes over sixty Buddhist e-Books.

The traditional temples and bricks and mortar centres will continue to service people's needs for the Dharma, yet this can be expanded and enhanced, and may I say made more relevant, if the evolving Cyber Sangha, who need resources in this development stage, is supported in its aim to develop the Dharma online, using the latest technology that is available.

Simply because a teaching is ancient, that does not mean it cannot sit comfortably with the new technology. If the Buddha were alive today, he would surely be at ease in the digital world. There is a new generation growing up with the Internet's technologies, who regard it as the natural place to find information, for online learning and for spiritual and emotional support. Can we hope that it will be a place that one goes to have a meaningful experience of the Buddha's Dharma as well—it is the future!

BUDDHISM AND ITS RELEVANCE TO THE WORLD SITUATION

Ven. Pandit, Kurunegoda Piyatissa
Nāyaka Mahā Thero,
New York Buddhist Vihara, U.S.A.

One I was invited to deliver a lecture on Buddhism in a certain University of New York, and I gave a lecture which lasted until lunch break. It was to be followed by questions and discussions after lunch. And I was taken to lunch at the University cafeteria by the Professor who arranged the lecture. While we were at the lunch table another professor came to our table and introduced himself, He said that he was greatly interested in Buddhism and asked me to describe Buddhism to him.

He looked at his watch and said I have ten minutes to go to my lecture and said, "Can you please explain me Buddhism in brief." I stated to him, that it is not easy to explain Buddhism in ten minutes. I asked him a question how long it took him to study mathematics or arithmetic as a subject. Then he understood what I intended. Then I said, "If you want me to introduce Buddhism, then I can introduce' Buddhism to you in brief or in a few words or in three words or even in one word. In three sentences it means, do not do evil deeds; do good deeds; and control your mind". If you say it in a few words, it will be; "life is impermanent, suffering and impersonal. If you want to know it in one word; it is mindfulness."

So I do not want to explain Buddhism to you in the article or this message. But we understand that the enlightenment being to be the blessed one endowed with the power of the perfections fulfilling to be enlightened. Bodhisattva left the royal palace and renounced his luxurious life in search of how to overcome the dukkha. He then met renowned contemporary religious teachers and discussed with them how to overcome the suffering in life. He engaged with them in self-mortification but either attained the mental state of neither perception nor non-perception (Nevasaññā nāsaññāyatana). Finally he gave up as there was no answer to his questions. After he had the discussion with Uddakarāma Putta, he realized that what he had already gained that can be achieved by world lings. There was no answer to the questions those he wanted to solve. He recognized that this was not the answer to life because living beings' previous karma will not be ended and will cause to come back to samsara.

Therefore, giving up both self-mortification and self-gratification of senses, he started to live following 'middle path' re-started to meditate alone.

By doing so he developed his mind and wisdom. While he was following the middle path he realized it is the real way to achieve the goal to get away from saṁsāra. Saṁsāra is suffering (Dukkha). When he was developing further ahead with the mind he saw the nature of the world more and more clearly. The existence of something is reality, and when the cause is destroyed it will disappear. The dukkha will also disappear when the cause is not there. Then he discovered that the cause of Dukkha (suffering) is craving. He understood that when the craving is destroyed the dukkha will disappear. Then he wanted to know how he can do it. He discovered and realized that it can be done by following the Noble Eightfold Path which he used to follow by Himself to come to this realization. Later this path was introduced as middle path. And this was how the Enlightenment being attained Full Enlightenment.

To achieve this goal Bodhisattva fulfilled ten perfections in thirty terms for countless eons in the saṁsāra. On the last day of his effort, He sitting under the Bodhi

tree, recalled how he came to the shade of it and prior to that, how he took his alms and so on. When he recalled the past he gained the Knowledge of reminiscence and realized the living beings have a rebirth (re-becoming) after death.

He wanted to know and understand the reason for it. He further developed his mind and gained Knowledge of the divine eye and discovered, because of the results of good and bad action (kamma) done by those beings in the past. There he realized the actions have reactions to give contributive and retributive results.

In the third watch of the night he was investigating the reason for resulting power of the action. There he gained the wisdom of eradication of the cankers (Āsavakkhaya Ñāna) and realized the kamma originates because of mind and its delusion. There he found one of the most profound teachings that come in the teaching. That was known as Dependent origination (Paṭiccasamuppāda).

After realizing that truth he became compassionate on all living beings. He practiced beneficial words on everybody, and avoided all physical practices like killings, stealing, adultery, lying, dishonesty and intoxication. He strived to control all sorts of personal weaknesses, and to develop good things in thought and speech. He practiced them, developed and tried to strengthen his mind to be more energetic and encouraged.

He on a certain full-moon day of Vesak having a freshness of mind after his lunch went under a certain heavy tree which had a very good shade that can bring him shelter for a long time without others seeing from afar to bring seclusion. After sitting there in the first watch of night he meditated and he gained the knowledge on reminiscence and developed and realized that every living being will be reborn again and again. Every living being has a re-becoming. In the second watch of the night he gained the knowledge of divine eye. Through that he found that every living being will be reborn according to the kamma (deeds they have done while they are living). In the last watch of night he realized the reason for bringing results of the karma is a result from defilements in the mind. The theory of dependent origination was the main theory of the teaching occurred in the mind of the enlightened one at this time. Delusion is the origin in one's mind that produces this life to be born again and again. And he completely extinguished delusion from his mind. By this way, he finally realized the Four Noble Truths and the Noble Eightfold path, as well as all other self-discoveries and realizations leading to enlightenment that he preached to us while he was in existence. By achieving Asavakkhaya ñāna he simultaneously attained the state of fully enlightened one.

Since that point on he was known as the fully enlightened one Buddha who gained and achieved the knowledge of omnipotence. This was uttered by him in the first paean immediately after the attainment of full enlightenment (Visaṅkhāra gataṁ cittaiṁ) "By this particular achievement he ended the cycle of re-births from the resulting power of all his past good and bad deeds.

Then he realized and four noble truths that he called as the truth of Dukkha, turth of the origin of the Dukkha, the absence of craving and the path leading to the state of mind.

On this occasion he became fully enlightened and that whatever he wanted to know in the world was realized. He had destroyed any obstruction in penetrating to anything in the universe. That was known as enlightenment and the knowledge he gained was hailed by all deities in the universe. Before he preached this new discovery

he thought how I can preach this understanding to people who were very impatient in the world, confused, arrogant, violent confrontational and fighting for nothing in this world. They were provocative, violent, revenging and have unwholesome qualities in their minds. They were overcome with these types of unwholesome qualities. When he was thinking this way, he became discouraged. Meanwhile the Maha Brahma came to Buddha and invited him to preach to the world, imploring that there are people among them who can understand and realize with what he had realized, achieved and enlightened.

The Lord preached to this world to practice loving kindness, compassion, sympathetic joy and equanimity which possess sublime mental states. His first Dhamma sermon was endowed with all the four noble truths and noble eightfold path as well as enlightenment into darkness of delusion that appears in the minds of people through out the whole universe. He said the Dukkha is present throughout the world because of ignorance of the people that occurred in their minds. The craving (Taṇhā) rules the minds of living beings that destroys the happiness of them.

Buddha's teachings showed the necessary economic system to the world, food production, housing, law, medical instructions, science, cosmology and all other kinds of necessary things needed by the living being in the universe for maintaining a righteous life. These were base on the Noble Eightfold Path.

Taking a fistful of leaves in his hand he declared' "Oh, Monks! Look at my hand. In my hand I have only a fistful of leaves but it is not comparable to the leaves in the forest. Like that I preached you only what you need to know for your deliverance. I did not say other things as it is useless to you by knowing it. For the sake of your freedom from Saṁsāra what you need to know all was I have explained."

Then he began to develop wisdom by going forward with the most important thing to fulfill his aim to find out the way to eliminate the Dukkha.

Little by little, step by step he was reaching the goal. While he was meditating this way he found not only that everything in the world is in turmoil, of changing nature and Dukkha and whatever Dukkha there is, is in the nature of impermanence. Whatever existing, of whichever is, has a reason to be so. If there is no reason it will not exist. If there is such a reason for existence, then it will remain until it is not destroyed by someone. This is the truth of the universe. For that destruction there is a way. That is on the suffering of all living being and matter. One can get away from that suffering. So he realized the four noble truths and understood how to overcome the pain of suffering. Finally he realized the four noble truths and noble eightfold path. He realized by eliminating one's craving, he may be able to achieve the goal what he mentioned as Nibbāna. Out of his compassion he thought it is good to preach this achievement by him for future generations. When he was thinking of to whom he should preach he saw living beings with hatred, confusion and ignorance and who would not be able to understand the deeper insight. Maha Brahma saw what the Buddha was thinking and came to him and invited him to go to the general society and preach regardless of the state of the living beings among whom would be many who would benefit from the Dhamma.

He saw that everyone was suffering in Saṁsāra and determined to preach what he realized. Today, and for all time, living beings in the world are wracked by ignorance, delusion, hatred and violence. Particularly, in the current world situation, hatred, violence and economic suffering are ever present which bring sufferings to all living

beings. As the world today is developed with the knowledge of modern science more than ever before, unfortunately, the minds of the individuals are not so developed. Their minds only developed with greed, hatred and anger and the like unwholesome thoughts. This caused the world to be more confused and deluded.

RELEVANCE OF BUDDHA'S TEACHINGS TO THE CURRENT WORLD

Today, and for all time, living beings in the world are wracked by ignorance, delusion, hatred and violence. Particularly, in the current world situation, hatred, violence and economic suffering are ever present which bring suffering to all living beings. Buddha's teachings of the NOBLE EIGHTFOLD PATH will lead to tranquility among people and bring end to the suffering of all living beings.

Peace is the most demanding thing in the world today. Even during the time of the Buddha there was no difference in the society for need for Peace. That is what the Buddha has bestowed upon them. During the time of the Buddha there were conflicts among people, wars. Due to the factors of defilements, in the people, there was greed, hatred and delusion. Then people's intellect was at a higher level as evidenced by the number of thinkers and religious teachers.

However, due to the factors of defilements in the people they had conflicts and wars. But in the current world people's knowledge and intellect have gone down even though developments in other fields, such as science and technology have advanced. The Buddha identified the nature of the universe and the factors that affects the world and people, and had solution to every problem or condition.

For maintaining peace in the world, after World War I, the League of Nations was established for the purpose of maintaining peace and preventing conflict and wars. But as you can see, none of the problems causing conflicts and wars have been solved!! The Buddha preached compassion, sympathetic joy and equanimity in relations between peoples. If the teachings of the Buddha are taught to various people, and are put into practice in the modern world it will result in peace and tranquility in the world. Buddha's teachings are not limited to a particular people, region or time. His teachings are universally applicable forever and are not limited to a particular region, or people or time in the world. Conflicts were ever present in the world all the time due to environmental factors and mental states of the people.

Buddha preached cultivation of factors in the inner mind of the people giving rise to tranquility. First the individual mind has to develop inner peace. And extend that to other people. Buddha's teachings showed the solution to every problem that exists due to the nature of the universe and people. Buddha's teachings encompassed psychological, environmental, and natural spheres which give rise to conflicts and turmoil and identified the cultivation of factors which would result in both inner peace as well as peace in society and the world. We cannot bring peace to the world through all religions. Because we understand that almost all past wars that took place in the world were due to some religious influences. But Buddhism had no such taint of heading even a drop of blood for the sake of its well-being.

Therefore, we can understand the best way to bring peace appropriate to the modern world is Buddhism and it's teaching of compassion, and cultivating both inner peace within peoples and its application to the people outside of themselves to reduce conflict and peace. In retrospect we can say almost all of the conflicts broke out in the world due to reasons of religion. But Buddhism has no such a taint, because Buddhism

teaches patience, tolerance and forbearance. Emperor Asoka in India, King Anawratha in Myanmar, and King Dutugemunu in Sri Lanka are good examples to prove this fact. They reached out to the enemies with the Dhamma (teachings of the Buddha) and their service for the world was known as Dharmavijaya (triumphant though Dhamma).

Some of those conflicts that arose are due to unrest of people because of poverty, lack of freedom, cruelty of rulers and the like many problems by seeing with compassionate minds can be easily solved. Even the cases like drought, epidemics, famine such things can be overcome through Buddhist guidance of Generosity and four sublime states. Above mentioned rulers' examples teach us how to achieve it.

The teachings like the discourses AGGAÑÑA, CAKKAVATTI, SĪHANĀDA explains how to achieve these goals. In Buddhism, we have more than enough examples and guidance for the sake of maintaing Peace in the world and to achieve the real experience in human birth's happiness, as it is a heavenly world among seven sense sphere worlds (SATTA KĀMĀVACARALOKA). I request to make an appeal to the United Nations to send at least one percent of their annual income to teach the world population how to cultivate inner peace in their minds by practicing Buddhist way of bringing peace. A fraction of the money spent on peace keeping operations and deployment of International troupes in the world, by the United Nations, can be profitably used to improve education, intelligence and economic well being of the people which would otherwise breed conflict, violence and wars. By improving the education of the people of the world the message of compassion and loving kindness preached by the Buddha can be brought to the understanding of the people of the world.

Even in the past while the Buddha was living Buddha's teachings of the Noble Eightfold Path will lead to tranquility among people and bring end to the suffering of all living beings.

May all living beings be well and happy.

weden

Switzerland

Thailand

Discussion of Group (4) about "Buddhist Meditation and World Peace", at Convocation Hall of the State Pariyattti Sāsana University (Yangon).

အဖွဲ့. (၄)၊ "ဗုဒ္ဓဘာသာ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး"၊ ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပရာနေရာ – ဘွဲ့နှင်းသဘင်ခန်းမ၊ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိ သာသနာ့ တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)

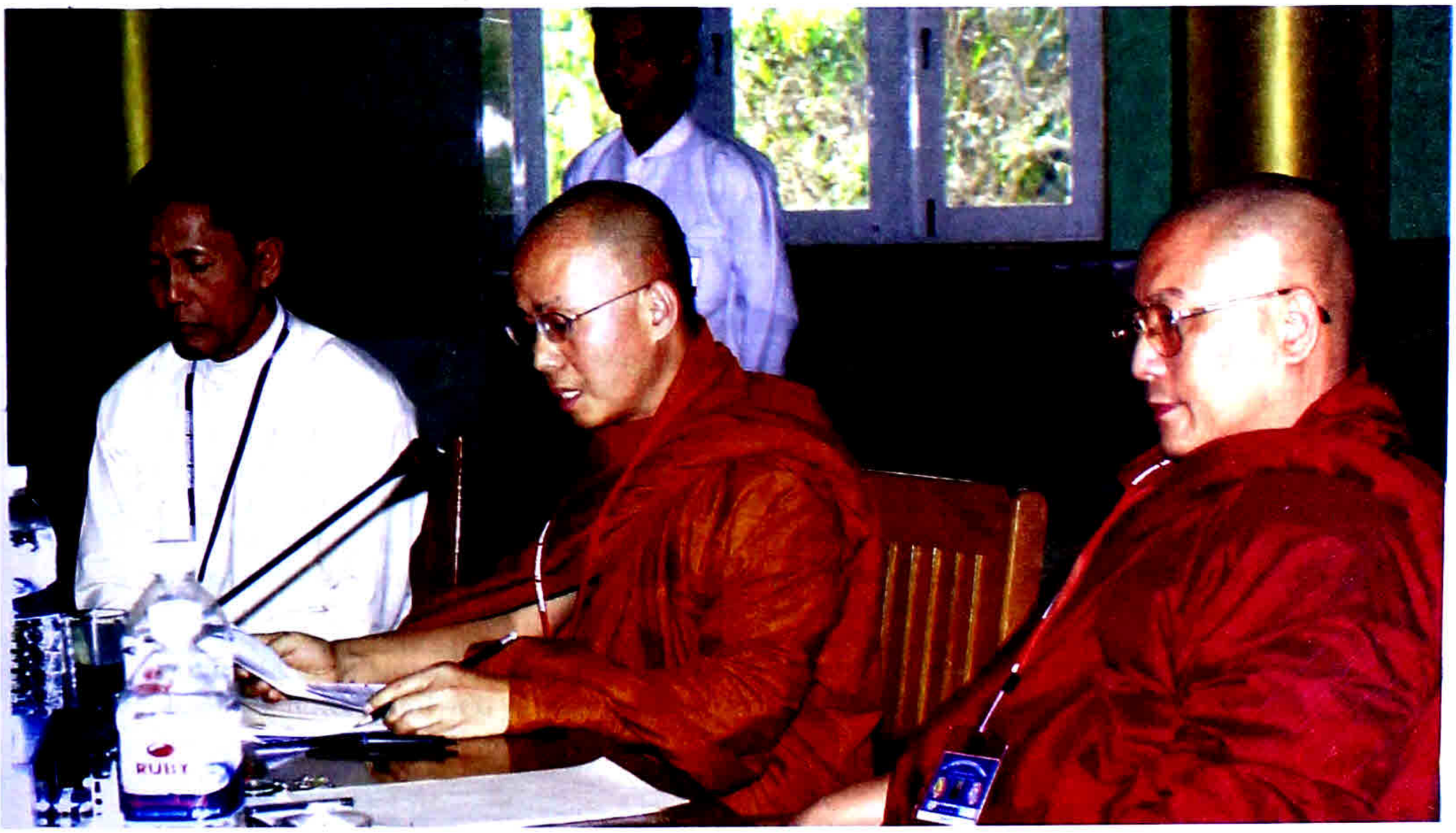

Breakthrough in Insight Meditation (Vipassanā)

Bhaddanta Āciṇṇa,
Dhammācariya, Aggamahā-
kammaṭṭhānācariya
Chief Meditation Teacher and Adviser, International Pa-auk Forest Buddha Sāsanā Meditation Centres, Myanmar

Dr. Mehm Tin Mon,
Mahā Saddhamma Jotikadhaja
Professor, International Theravāda Buddhist Missionary University
President, International Pa-auk Forest Buddha Sāsanānuggaha

Namo Tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa

"SYNOPSIS"

As vipassanā deals with ultimate realities (*paramatthas*), mind and matter, both internal and external, are analyzed with wisdom associated with the right concentration into their ultimate components - cittas, cetasikas and rūpas - and each of these ultimate realities is defined by its characteristic, function, manifestation and approximate cause to develop the 'Knowledge of defining mentality-materiality' (*Nāmarūpapariccheda-ñāṇa*) and the 'Purity of View' (*Diṭṭhivisuddhi*)[1] correctly. The compactness of mental groups (minds) and material groups (*rūpakalāpas*) must be broken (*ghana-vinibbhoga*) to penetrate into the ultimate realities and the characteristic of not-self (*anatta*).[2], [3]

Next the four causes - *kamma, citta* (consciousness), *utu* (heat), *āhāra* (nutriment) - that give rise to materiality, and the causes that give rise to the cognitive series of consciousness in the six sense doors are discerned by direct knowledge. Also the causes and the effects of Dependent Arising (*Paṭiccasamup-pāda*) are discerned and verified to clarify all doubts [4]pertaining to the past, to the present, and to the future, and to develop the 'Knowledge of discerning the causes of mentality-materiality' (*Paccayapariggahañāṇa*) and the 'Purification by overcoming Doubt' (*Kaṅkhā-vitaraṇa-visuddhi*). It is clearly stated in Visuddhi Magga[5]and Abhidhamma Commentary[6] that one cannot emancipate from the round of misery without discerning the causal relations of Dependent Arising.

Again, in undertaking vipassanā, all mentality and materiality, causes and effects, internal and external, pertaining to the past, the present and the future, are defined as impermanent (*anicca*), painful (*dukkha*), and not-self (*anatta*) in turn as directed in Paṭisambhida Magga Pāḷi,[7] Saṅyutta Pāḷi,[8] Visuddhi Magga[9],[10], etc. Many practical methods for investigating, discerning, and defining formations in various ways are employed to get the result described in literature, to develop the ten insight knowledges (*Vipassanāñāṇas*), to achieve the higher purification of the mind, and to realize the highest goal of emancipation which is still possible in the Buddha's Dispensation (*sāsanā*).

In the course of 21 years (from 1983 to 2004) many meditators from Myanmar and abroad have undertaken samatha-vipassanā courses in our International Pa-auk

Forest Buddha Sāsana Centres and many achieved great success with great satisfaction. All are cordially invited to come and meditate in these centres which are open all the year round.

"MAIN PAPER"

Introduction

We are glad to announce the good news that many meditators from Myanmar and abroad have been undertaking vipassanā successfully in minute detail as described in the Buddhist Canons and Visuddhi Magga in our International Pa-auk Forest Buddha Sāsana Meditation centres.

With the help of the bright, penetrative light radiated from the mind associated with the right concentration (*sammāsamādhi*), meditators penetrate into the ultimate realities (*paramatthas*) that make up mind and body, define each consciousness (*citta*), each mental factor (*cetasika*), and each kind of ultimate materiality (*rūpa*) by means of their respective characteristics (*lakkhaṇa*), functions (*kicca*), manifestations (*paccupaṭṭhāna*) and approximate causes (*padaṭṭhāna*), and then discern the causes that give rise to these mentality-materiality including the cause-effect relations of Dependent Arising (*Paṭiccasamup-pāda*). Then they reflect on the three characteristics of formations in many special ways as described in Visuddhi Magga to develop insight knowledge (*Vipassanāñāṇa*) one by one correctly so that the ultimate goal of vipassanā - the realization of Nibbāna - can be attained.

Purification of the Mind

According to Rathavinīta Sutta[11] and Visuddhi Magga[12], the mind is systematically purified in seven stages:

1. *Sīla-visuddhi* - purification of morality,
2. *citta-visuddhi* - purification of the mind by concentration,
3. *Diṭṭhi-visuddhi* - purification of view,
4. *Kaṅkhāvitaraṇa-visuddhi* - purification by overcoming doubt,
5. *Maggāmagga-ñāṇa-dassana-visuddhi* - purification by knowledge and vision of what is the path and what is not the path,
6. *Paṭipadā-ñāṇadassana-visuddhi* - purification by knowledge and vision of the way,
7. *Ñāṇadassana-visuddhi*- purification by knowledge and vision.

Purification of the Mind from Wrong View

After achieving the purity of morality (*sīlavisuddhi*) by diligently observing *catupārisuddhi sīla* and the purity of mind (*cittavisuddhi*) by developing the right concentration, a meditator or yogī should proceed to the third stage of purification (*diṭṭhi-visuddhi*). Here he must get rid of the wrong view of personality belief (*sakkāyadiṭṭhi*) or ego-illusion (*attadiṭṭhi*), thinking that 'I', 'person', 'self', 'soul' or ego exists. To do this, he must analyze his body and mind into their ultimate components and define each ultimate material entity (*pathavī, āpo, tejo,* etc.) and each utimate mental

entity (*citta* and *cetasikas*) in order to realize vividly that only the five aggregates of grasping (*upādānakkhandhas*) exist and that no soul, no self or no ego really exists.

So a yogī must perform the task of defining mentality-materiality when he enters the field of vipassanā. To begin with what is easier, the defining of materiality is first conducted in our meditation centres.

Defining Materiality (*Rūpa-kammaṭṭhāna* or *Rūpa-pariggaha*)

According to *Mahā Gopālaka Sutta*[13] all the primary materiality (*bhūtarūpa*) and derived materiality (*upādārūpa*) must be defined in order to progress to the attainment of the Path-wisdom (*Magga-ñāṇa*).

The yogī first develops the right concentration that he has attained, and then defines the four primary elements by means of *catudhātuvavatthāna*. He defines *pathavī* (the element of extension) by discerning its qualities of hardness, roughness, heaviness, softness, smoothness and lightness, *āpo* (the element of cohesion) by discerning its qualitives of cohesiveness and fluidity, *tejo* (the element of heat) by discerning its qualites of hot and cold, and *vāyo* (the elememt of motion) by discerning its qualities of pushing and supporting.

Starting from a place of his body where hardness is distinct, he reflects on the nature of hardness in every part of his whole body. He does the same for the remaining eleven qualities. He practises to discern all the twelve qualities one by one in order repeatedly until he can discern all of them almost simultaneously. He then concentrates his mind on the twelve qualities, that represent the four elements, until the neighbourhood concentration (*upacāra samādhi*) arises. At this time he is aware of only the four elements and not his body.

As he keeps on focusing his mind on the elements, a grey colour, and then a white colour, and then a clear mass like glass or ice generally appear. This clear mass represents pasāda rūpas. When he continues to discern the four elements in the clear mass, the mass breaks into very tiny particles of material groups (*rūpa-kalāpas*) which arise and dissolve very rapidly. He continues to discern the four elements in the tiny particles with his wisdom as he has discerned them in his body. After that he should discern the derived materiality in the particles. He should analyze the particles in accordance with the five sense-doors (*pañca-dvāras*).

He can define in the same way 54 rūpas each in the ear-door, in the nose-door and in the tongue-door, replacing eye-sensitivity with ear-sensitivity, nose-sensitivity and tongue-sensitivity, respectively. In the body-door there are only 44 rūpas as only 5 kinds of rūpa-kalāpas, namely, body-decad, sex-decad and 3 kinds of octads, are present. The particles containing sensitive matter (pasāda-rūpa) are clear whereas the others are not clear.

Defining Mentality (*Nāma-kammaṭṭhāna* or *Nāma-pariggaha*)

Mentality (*nāma*) means consciousness (*citta*) and mental factors (*cetasikas*) that make up the mind. According to the Abhidhamma Commentary[14], billions of minds arise one after another per second, and cittas and cetasikas have no form and shape. So it may be asked: "How can one observe mentality?"

Abhidhammattha Saṅgaha describes that life-continuum (*bhavaṅga cittas*) serve as the mind-door, and the mind-door cognitive process can take past sense objects including cittas, cetasikas and rūpas which also have no form and shape. So mentality

and materiality can be observed by the cittas that arise at the mind-door (*manodvārika cittas*) when they are associated with the right concentration.

In order to discern mentality, a meditator must first observe

(1) the physical base (*vatthu*) on which the mentality depends, and

(2) the sense-object taken by the cittas and cetasikas[15].

For clarity the mentality should be discerned according to the six sense-doors in terms of cognitive series of consciousness[16].

According to Abhidhamma Commentary[17] the visible object appears in the eye-door and the mind-door simultaneously; the sound appears at the ear-door and the mind-door simultaneously; and so on. So the meditator first develops the right concentration until very bright and penetrative light is radiated. He observes the eye-door (*cakkhupasāda*) and the mind-door (*bhavaṅga citta*) together, and then observes a visible object striking the two doors simultaneously. Then he discerns the cognitive series of consciousness that arises as follows.

-Bh- "Tī-Na-Da-Pa-Ca-Sp-St-Vo-Ja-Ja- Ja-Ja-Ja-Ja-Ja-Td-Td-" Bh-

Bh= *bhavaṅga stream* - life-continuum;

Tī= *atīta-bhavaṅga* - past bhavaṅga which passes by from the time the sense-object strikes the sense-door to the time the object appears at the door;

Na= *bhavaṅga-calana* -vibrating bhavaṅga which arises when the sense- object appears at the sense-door;

Da= *bhavaṅgu-paccheda* - arrested bhavaṅga; the bhavaṅga stream is cut off after this citta and vīthi-citta starts to arise;

Pa= *pañcadvārāvajjana* - five-door adverting consciousness; it apprehends or pays attention to the sense-object;

Ca= *cakkhu-viññāṇa* - eye-consciousness; it sees the sense-object;

Sp= *sampaṭicchana* - receiving consciousness; it receives the sense-object transmitted by the eye-consciousness;

St= *santīraṇa* - investingating consciousness; it investigates the sense-object;

Vo= *voṭṭhapana* - determing consciousness; it determines whether the sense-object is good or bad,

Ja= *javana* - impulsive consciousness; it knows the sense-object and enjoys it;

Td= *tadālambana* - registering consciousness; it follows the javana cittas and continues to enjoy the sense-object;

Bh= *bhavaṅga stream* - life continuum

Similar cognitive series arises at the ear-door, the nose-door, the tongue-door and the body-door when the corresponding sense-objects appear at the doors. We just need to change the eye-consciousness to the ear-consciousness, the nose-consciousness, the tongue-consciousness, or the body-consciousness in the respective cognitive series.

After the termination of each of the above five-door cognitive series, several consequent mind-door cognitive series arise taking the past sense-object in order to investigate the detailed features (size, form, shape, name) of the object. Indeed the mind functions like a super computer storing up billions of sense-data in the mental stream and identifying each sense object presently observed by matching it with the stored-up data.

Independent mind-door cognitive series also arises when a mind-object appears in the mind door as follows:

-Bh- "Na-Da-Ma- Ja-Ja-Ja-Ja-Ja-Ja- Ja-Td-Td"- Bh-

The symbols have the same signifivance as described earlier. 'Ma' stands for *mano-dvārāvajjana* which is identical with *voṭṭhapana*. 'Td' will be absent for sense objects of fairly great instensity. It appears only when the sense object is of very great intensity and very distinct.

After discerning each consciousness in the cognitive series, the meditator then investigates the mental factors that associate with each consciousness. He investigates whether the characteristic of *phassa* making contact between the consciousness and the sense-object is present in each consciousness. Next he investigates whether the characteristic of *vedanā*, i.e. the sensation or feeling as well as the enjoyment of the feeling, is present in each consciousness. In this way he can discern all the mental factors which associate with each consciousness as shown in Table 2.

As described in Abhidhamma, up to 21 cetasikas can associate with greed-rooted consciousness; up to 20 cetasikas can associate with anger-rooted consciousness, up to 33 cetasikas can associate with bhavaṅga cittas; and up to 34 cetasikas can associate with mahākusala cittas. After discerning each cetasika that associates with each citta, the yogī can discern all the cetasikas that associate with each citta almost simultaneously.

The Characteristic of Not-self becomes distinct

It is very important to analyze each mental group (mind) and each material group (*rūpakalāpa*) into their ultimate components in order to know the ultimate realities (*paramatthas*), to achieve *"ghana vinibbhoga"* breaking clown the compactness (analysis of groups or analytical understanding of each individual in a group), and to penetrate into the characteristic of non-self or no-soul (*anatta*).[18],[19]

> *The anatta characteristic is known only in the Buddha's Dispensation; it is unknown outside the Buddha sāsanā.*[20]
>
> *The anatta characteristic is not distinct and not known because it is covered up by "ghana"(compactness as group or lump). If the "ghana" can be broken up or analyzed, the anatta characteristic becomes clear and evident as it really is.18,19 (Abhi. ṭha-2, 47)*

When the meditator has defined all the cittas, cetasikas, and rūpas internally in his mind and body, he defines the mentality-materiality externally in the same way in others to understand that everyone is made up of five aggregates.

The five Aggregates of Grasping (*upādānakkhandhas*) that have to be investigated in vipassanā are:-

1. *Rūpupādānakkhandha* - the materiality aggregate of grasping consisting of 28 kinds of rūpas;

2. *Vedanupādānakkhandha* - the feeling aggregate of grasping comprising vedanā cetasikas associated with 81 lokiya cittas;

3. *Saññupādānakkhandha* - the perception aggregate of grasping comprising saññā cetasikas associated with 81 lokiya cittas;

4. *Saṅkhārupādānakkhandha* - the aggregate of mental formations of grasping comprising 50 lokiya cetasikas other than vedanā and saññā;

5. *Viññāṇupādānakkhandha* - the consciousness aggregate of clinging consisting of 81 lokiya cittas.

When the yogī clearly understands that there are only five aggregates that are arising and dissolving very rapidly and incessantly and there is no substantive entity that can be called a 'person', 'self', 'soul' or 'ego', he can dismiss the wrong view of 'personality-belief' (*sakkāya-diṭṭhi*) and attains the purity of view (*diṭṭhi-visuddhi*).

Knowledge of Defining Mentality-Materiality

The knowledge of defining each citta, each cetasika and each kind of rūpa by means of their characteristics, functions, manifestations and approximate causes is known as *'nāmarūpa-pariccheda-ñāṇa'* - the knowledge of defining mentality-materiality.

Purification by overcoming Doubt (Kaṅkhāvitaraṇa-visuddhi)

The meditator who has defined the mentality-materiality both internally and externally must further discern the causes that give rise to these mentality-materiality. Other- wise doubt or wrong view may arise in him. So he discerns the four causes- *kamma, citta, utu* (heat), *āhāra* (nutriment) - which give rise to materiality.

Discerning the Causes which generate Materiality

After developing the glittering and penetrative meditation light, he focuses his attention on his citta that arises in the heart depending on the heart-base as well as on his fore-finger. When he intends to bend his fore-finger and is actually bending it, he can observe thousands of cittaja-rūpa produced by the cittas that cause the finger to bend. Indeed he can understand that all the movements of his body are caused by cittaja-rūpa.

Next he focuses his attention on a rūpa-kalāpa and discerns a series of utuja rūpakalāpas produced by the *utu* (tejo) in the kalāpa. He can also discern another stream of āhāraja rūpakalāpas produced by the *āhāra* (nutriment) in the kalāpa in combination with the external nutriment. When he can discern the kamma that gives rise to the present exis- tence, he can also observe kammaja rūpas being incessantly produced by that kamma.

Discerning the Causes which give rise to Mentality

Next he investigates with the right thought (*sammāsaṅkappa*) and the right understanding (*sammādiṭṭhi*) the causes which give rise to mentality. Again with the help of the glittering, penetrative meditation light he discerns clearly that the eye-door cognitive series of consciousness arises due to the contact between the eye-door and a visible object; the ear-door cognitive series of consciousness arises due to the contact beween the ear-door and an audible sound, and so on.[21]

Sixteen Kinds of Doubt pertaining to the Past the Future and the Present

Now there still exist five kinds of doubt or uncertainty about the past: "Was I in the past? Was I not in the past? What was I in the past? How was I in the past? Having been what, what was I in the past?" Also there exist five kinds of uncertainty about the future: "Shall I be in the future? Shall I not be in the future? What shall I be in the future? How shall I be in the future? Having been what, what shall I be in the future?" Again there exist six kinds of uncertainty about the present: "Am I? Am I not? What am I? How am I? From what exis-tence comes this existence? What existence will follow the present existence?[22],[23]

Discerning the Causal Relations of Paṭiccasamuppāda

To clarify these sixteen kinds of doubt, the meditator must discern vividly the cause-effect relations of Dependent Origination or Dependent Arising (*Paṭiccasamuppāda*). The Buddha has reminded Ānanda that beings have to undergo the round of rebirths life after life because they do not understand properly and penetratively the causal relations of Dependent Arising.[24] ,[25]

Also in Visuddhi Magga[26] and Abhidhamma Commentary[27] it is clearly stated thus: "There is no one, even in a dream, who has emancipated from the round of misery without the ability to break through the Paṭiccasamuppāda causal relations of the saṅsāra machine with his wisdom sword which has been sharpened on the sacred whetstone of concentration."

Thus the causal relations of paṭicca-samuppāda must be discerned and verified by insight wisdom to clarify all doubts and straighten all wrong views. According to the instructions given in the Visuddhi Commentary:

(1)The past five causes - viz., ignorance (*avijjā*), kamma-formations (*saṅkhāra*), craving (*taṇhā*), grasping (*upādana*), and kamma (*kamma-bhava*) - must be investigated and discerned first, and the arising of the present five effects - viz., resultant consciousness (*viññāṇa*), mentality-materiality (*nāma-rūpa*), six sense-bases (*saḷāyatana*), contact (*phassa*) and feeling (*vedanā*) - due to the five past causes must be observed clearly with wisdom by insight meditation.

(2)The present five causes - viz., ignorance, craving, grasping, kamma-formations and kamma must be discerned next and the arising of the future five effects - viz., resultant consciousness, mentality-materiality, six sense-bases, contact and feeling due to the present five causes must be observed clearly with wisdom by insight meditation. Herein the causes constitute the truth of the cause of suffering (*samudaya-sacca*) and the effects constitute the truth of suffering (*dukkha-sacca*).

Therefore the meditator must observe with wisdom

(1)the arising of the present dukkha sacca due to the past samudaya sacca,

(2)the arising of the future dukkha sacca due to the present samudaya sacca.

To achieve this goal, the meditator, who could discern the arising and dissolving of mentality-materiality both internally and externally, develops the right concentration and observes his mentality-materiality in detail while he is offering food to a Buddha statue. Then he goes to the meditation hall, observes the arising and dissolving of mentality-materiality and traces the mentality-materiality backwards until he can discern the arising and dissolving of mentality-materiality while he was offering food to the

Buddha. If he can see the mentality-materiality as he has seen while offering food to the Buddha, then he can discern the near past mentality-materiality.

After that, he can go on tracing the series of mentality-materiality backward to observe the arising and dissloving of mentality-materiality in himself during prominent instances that took place yesterday, two days ago, — a week ago, two weeks ago, — a month ago, two months ago, — a year ago, two years ago, — until he can discern the mentality-materiality at the time of conception in his mother's womb.

So now he knows the present five effects pertaining to the present existence: rebirth consciousness and the associated mental factors, kammaja rūpas and the sense bases, the contact of the sense base with the sense object and the resultant feeling.

Then he goes on tracing the series of mentality-materiality backward in the immediate past existence. He can actually observe his past existence, the important events and the actions done in that existence. Then he focuses his mind on the mentality-materiality that arises at the time of near death when the maraṇāsanna nimitta was appearing. From this nimitta he discerns the kamma-formations and the kamma that condition the arising of the present existence. He can also discern the three supporting forces, that is, ignorance, craving and gasping, from the accompanying consciousness. Next he tries to discern whether these past five causes gave rise to the present five effects. He can see the arising of the five effects due to the five causes if they represent the true cause-effect relation.

Then he traces the series of mentality-materiality backward in his past existence until he discerns the rebirth consciousness, the associated mental factors, the kammaja rūpas, the sense bases, the contact of the sense base with the sense object and the resultant feeling. He then proceeds tracing the series of mentality-materiality backward in his second past existence in order to find the five causes in that existence that give rise to the five effects in the first past existence. If he is successful, he can proceed to find the cause-effect relation of the third past existence and the second past existence.

He must also discern the cause-effect relation of the present existence with the future existence. So he offers food to the Buddha again, making a wish what he wants to be in the next existence. If he wishes to become a celestial being, then thinking the celestial existence to really exist is ignorance, the desire to become a celestial being is craving, and clinging to that desire is grasping (*upadāna*). His wholesome consciousness and volition for offering food to the Buddha are kamma-formations, and the kamma seed deposited in his mental and material stream is kamma-bhava. So now he has developed the five causes for conditioning a new existence to arise.

Then he intently tries to observe the new existence that will arise due to the five present causes. Usually he observes a new existence which may or may not be the existence that he wished for. Anyhow, he discerns the rebirth consciousness, the associated mental factors, the kammaja rūpas and sense bases, the contact of the sense base and the sense object and the resultant feeling at the time of rebirth of the new existence. He tries to discern whether the present five causes give rise to the future five effects. If they are the true cause-effect relation, he can observe the arising of the five future effects due to the present five causes. He continues to discern the cause-effect relation of the first future existence and the second future existence in a similar way, and so on until he can observe no more future existence.

So now he has successfully discerned the Paṭiccasamuppāda causal relations of his three past existences, the present existence and the future existences in terms of five causes and five effects:

"Five causes were there in the past;

Five fruits we find in the present life;

Five causes do we now produce,

Five fruits we reap in future life."[28]

He further discerns the Paṭiccasamu- ppāda causal relations from one existence to another in terms of one cause and one effect as

(1) dependent on ignorance (*avijjā*) arise kamma formations (*saṅkhāra*);

(2) dependent on kamma formations arises the resultant consciousness (*viññāṇa*);

(3) dependent on the resultant consciousness arise associated cetasikas (*nāma*) and kammaja-rūpa;

(4) dependent on mentality-materiality (*nāma-rūpa*) arise six internal bases (*saḷāyatana*);

(5) dependent on six internal bases arises contact (*phassa*) with sense objects;

(6) dependent on contact arises feeling (*vedanā*);

(7) dependent on feeling arises craving (*taṇhā*);

(8) dependent on feeling arises grasping or clinging (*upādāna*);

(9) dependent on grasping arises kamma formations (*kamma-bhava*) and rebirth process (*upapatti-bhava*);

(10) dependent on kamma formations (in the present existence) arises birth (*jāti*) (in the future existence);

(11) dependent on birth arise decay-and-death (*jarā-marana*), worry (*soka*), lamentation (*parideva*), pain (*dukkha*), grief (*domanassa*) and despair (*upāyāsa*).[29]

After discerning clearly all the causal relations from the most past existence to the last future existence, he can observe the whole series of the arising and dissolving of mentality-materiality extending from the most past existence to the last future existence. So he can get rid of all the 16 doubts described earlier as well as the wrong views such as the 'View of Uncausedness' (*Ahetuka-diṭṭhi*), the 'view of the Wrong Cause' (*Visama-hetuka-diṭṭhi*), the 'View of the Inefficacy of Action' (*Akiriya-diṭṭhi*), the 'View of Nihilism' (*Natthika-diṭṭhi*), the 'View of Eternity of the Soul' (*Sassata-diṭṭhi*) and the 'View of Annihilation of the Soul' (*Uccheda-diṭṭhi*).

Knowledge of Discerning the Causes of Nāma-Rūpa

When he has discerned the conditions of mentality-materiality in this way by means of the causal relations of Dependent Arising and has abandoned uncertainty about the three periods of time, then all past, future and present states are understood by him in accordance with death and rebirth-linking. This marks the state of purification

by overcoming doubt (*Kaṅkhāvitaraṇa-visuddhi*). The 'knowledge of discerning the causes of mentality-materiality' is known as *'Paccaya-pariggaha-ñāṇa.'*

Purification by Knowledge and Vision of what is the Path and what is not the Path (Maggāmagga-ñāṇadassana-visuddhi)

Having defined the cittas, the cetasikas and the rūpas both internally and externally, and having discerned the causal relations of Dependent Arising, the meditator is ready to undertake vipassanā properly. However, he must further clarify his knowledge of the ultimate realities by again defining each of them in four aspects: by means of their individual characteristic (*lakkhaṇa*), function (*rasa*), manifestation (*paccupaṭṭhāna*) and the approximate cause for their arising (*padaṭṭhāna*) as pointed out in Mahā Satipaṭṭhāna Sutta[30] and the Commentaries.[31], [32]

After defining each citta, each cetasika and each rūpa, meditators admit that their knowledge about the ultimate realities becomes very clear.

Undertaking Vipassanā

The meditatior can now undertake vipassanā beginning with what is easier. He first discerns the 18 real rūpas *(nipphanna rūpas)* in the six sense doors and the 42 body parts *(koṭṭhāsas)* and contemplates the nature of impermanence *(anicca)*, suffering *(dukkha)* and not-self *(anatta)* pertaining to each rūpa in each sense door as well as in each body part.

He discerns the nature of arising and dissolving of each rūpa with his wisdom and contemplates the nature of impermanence as *'anicca, anicca'*, both internally and externally. He discerns the nature of being tortured incessantly by the dissolution of rūpas and contemplates *'dukkha, dukkha'*, repeatedly. He discerns clearly with his wisdom the absence of a permanent, imperishable substance that can be called a 'self' or 'soul' and contemplates repeatedly *'anatta, anatta'*.

He should not focus his mind on the tiny particles *(rūpa-kalāpas)* in comtemplating the three characteristic marks for these particles are not ultimate realities and they will disappear as meditation progresses. Instead, he analyzes the particles to observe the ultimate rūpas *(pathavī, āpo, tejo, vāyo , vaṇṇa, gandha, rasa, ojā, etc.)* and focuses his attention on the rapid arising and dissolution of these ultimate rūpas.

When he can discern the three characteristic marks of rūpas quite rapidly and well, he discerns the three characteristic marks of mentality *(nāma)*, pertaining to the six kinds of cognitive series of consciousness. Observing the rapid arising and dissolution of each cognitive consciousness and its concomitant cetasikas at every consciousness moment with his wisdom, he contemplates repeatedly *'anicca. anicca'*. He reflects in this way on all the cittas and the cetasikas in the six kinds of cognitive series both internally and externally. Similarly he discerns the nature of being tortured incessantly by the rapid dissolution of cittas and ceasikas and contemplates *'dukkha, dukkha'*. Again he discerns with his wisdom the absence of a permanent, imperishable substance that can be called a 'self' or 'soul' and contemplates *'anatta. anatta'*.

Then he reflects on the three characteristic marks of mentality and materiality together pertaining to the six kinds of cognitive series of consciousness. Focusing his mind on each consciousness, its concomitants, the 54 types of rūpa associated with the physical base and the sense object, he contemplates repeatedly *'anicca, anicca'* on

the nature of arising and dissolving, *' dukkha, dukkha'* on the nature of being tortured incessantly, and *'anatta, anatta'* on the nature of not-self and no soul.

Then he performs addhāpaccuppanna vipassanā. He contemplates the impermanent characteristic of materiality from birth to death at least once. He repeats contemplating the painful characteristic and then the not-self charateristic. He continues reflecting on any of the three characterstics that he likes both internally and externally.

He contemplates each of the three characteristics of mentality from birth to death in the same way. He should cover all the six types of cognitive series of consciousness. Then he should reflect on mentality and materiality in the same way both internally and externally.

Next he performs vipassanā pertaining to the past, to the present and to the future. In all the past existences, the present existence, and the future existences in which he has discerned the causal relations of Dependent Arising, from birth to death, he contemplates in turn the impermanent, painful and not-self characterstics of materiality alone, mentality alone, and mentality-materiality together.

Next he performs vipassanā pertaining to the present five aggregates. He discerns the real rūpas *(nipphanna rūpas)* in the six sense doors and the 42 body parts of the present existence and contemplates their characterstics of impermanence, suffering and not-self in turn. He also focuses his attention on the arising and dissolution of external real rūpas and contemplats their characteristics of impermanence, suffering and not-self in turn. This is the contemplation of the materiality aggregate.

Then he discerns the vedanā cetasika in each consciousness of the six-door cognitive series and, focusing on its arising and dissolving, he contemplates its characterstics of impermanence, suffering and not-self in turn. He contemplates both internally and externally. This is the contemplation of the feeling aggregate. He then contemplates on the perception aggregate, the aggregate of mental formations and the consciousness aggregate in turn in the same way.

Next he performs Vipassanā pertaining to the past five aggregates, the present five aggregates and the future five aggregates. "Any materiality whatsoever, whether past, present or future, internal or external, gross or subtle, inferior or superior, far or near, he defines all materiality as impermanent, as painful, and as not-self in turn.[33],[34] He discerns the real rūpas in the six sense doors and the 42 body parts of the past exis-tences, the present existence and the future existences successively and contemplates their characteristics of impermanence, suffering and not-self in turn, both internally and externally. He also contemplates on the feeling aggregate, the perception aggregate, the aggregate of mental formations and the consciousness aggregate in turn in the same way.

Undertaking Vipassanā in Forty Ways

Next, in order to strengthen the comprehension of impermanence, pain, and not-self, in the five aggregates in 40 ways, the meditator also comprehends these aggregates by seeing them as impermanent, as painful, as a disease, a boil, a dart, a calamity, an affliction, as alien, as disintegrating, as a plague, a disaster, a terror, a menace, as fickle, perishable, unenduring, as no protection, no shelter, no refuge, as empty, vain, void, not self, as danger, as subject to change, as having no core, as the root of calamity, as murderous, as due to be annihilated, as subject to cankers, as formed, as Māra's bait, as subject to birth, subject to ageing, subject to illness, subject

to death, subject to sorrow, subject to lamentation, subject to despair, subject to defilement.[35]

Vipassanā on the Causes and Effects of Paṭiccasamuppāda

Next he discerns the paramattha dhammas of the causes and the effects of Dependent Arising in the series of exis- tence pertaining to the past, the present and the future and defines them as impermanent, painful and not-self. For example:

> Because avijjā arises, saṅkhāra also arises.
>
> Avijjā arises and dissolves; so it is impermanent,
>
> Saṅkhāra also arises and dissolves; so it is impermanent.

Vipassanā by Means of Material Septad and Immaterial Septad

Next he comprehends materiality and mentality by attributing the three characteristics to them through the medium of the Material Septad (rūpasattaka) and the Immaterial Septad *(arūpasattaka)* as described in Visuddhi Magga.[36]

When he comprehends materiality and mentality through the medium of the Material Septad and the Immaterial Septad thoroughly and skilfully, his practice on rūpakamaṭṭhāna and nāmakammaṭṭhāna comes to completion.

When his wisdom to define materiality and mentality as impermanent, painful and not-self is sharpened in many ways as des-cribed above, the arising and dissolving of these dhammas appear very rapidly and distinctly in his wisdom. He has now developed sammasana-ñāṇa, the 'knowledge of defining mentality-materiality as impermanent, painful and not-self', to the highest level. He has also penetrated a part of the eighteen Principle Insights *(Mahāvipassanā)* and consequently abandons things opposed to what he has already penetrated.[37]

The Development of Udayabbaya-ñaṇa

Udayabbaya-ñāṇa is the knowledge that comprehends distinctly the mentality-materility at the genetic instant as well as at the dissoloving instant together with the three characteristic marks of impermanence, pain and not-self.

To develop this knowledge the meditator again defines all mentality-materiality together with the causes and the effects of Depending Arising as impermanent, painful and not-self. He contemplates the three characteristic marks in turn, both internally and externally, (1) in materiality alone, (2) in mentality alone, and (3) in mentality-materiality together, pertaining to the present, to the past, and to the future. He practises vipassanā by means of (1) reflecting the dhammas on arising *(samudayadhammānupassī)*, (2) reflecting the dhammas on dissolving *(vayadhammā-nupassī)* and (3)reflecting the dhammas on arising and dissolving *(samudaya-vaya- dhammānupassī)*.[38],[39],[40] He practises thoroughly until he comprehends distinctly the mentality-materiality together with the causes and the effects at the genetic instant *(uppāda)*, at the existing instant *(ṭhīti)*, and at the dissolving instant *(bhaṅga)*.

The Appearance of Vipassanā Impurities

Now the Four Noble Truths, the Principles of Paṭiccasamuppāda, and the three characteristic marks become distinct in his wisdom. *Taruṇavipassanāñāṇa* arises in him.

The landmark of this state is the appearance of Ten Impurities of Vipassanā *(Upakkilesas)* in the form of bright body rays, clear knowledge, intense joy, tranquillity, bliss, resolution, exertion, mindfulness, equanimity and attachment.[41] When these appear, he may wrongly think: "I have surely reached the Path, reached Fruition." So he takes what is not the path to be the path and what is not fruition to be fruition. He drops his meditation subject and sits just enjoying his bliss with attachment, conceit and wrong view.

Knowledge of the Path and non-Path

But if he is skilful in Pariyatti or properly guided by the teacher, he knows that they are the impurities of insight and that they will give rise to *taṇhā, māna* and *diṭṭhi.* He examines each impurity and sees it as "This is not mine, this is not I, this is not my self." He cuts off his attachment to body rays, joy, bliss, etc., and exerts effort to develop insight *(vīpassanā)* that is the right path. This is "Purification by knowledge and vision of what is the Path and what is not the Path".

Purification by Knowledge and Vision of the Way (Paṭipadā-ñāṇadassana-visuddhi)

Having established the knowledge of the right path, the meditator strives on to develop eight insight knowledges from *udayabbayañāṇa* to *saṅkhārupekkhāñāṇa* and also the knowledge in conformity with truth *(anulomañāṇa).*

He again undertakes vipassanā defining the three characteristics in turn in (1)only materiality, (2) only mentality, (3) both materiality and mentality, (4) five aggregates *(khandhas),* (5) twelve bases *(āyatanas),* (6) eighteen elements *(dhātus),* covering all mentality-materiality that arise in the six sense doors.

Undertaking Fourfold Anupassanā

Next he performs the fourfold anupas- sanā. He again defines the three characteris- tics in turn in all mentality-materiality mentioned above, giving priority to materiality and proceeding to mentality. This is called *kāyā-nupassanāsatipaṭṭhāna.*

Next he defines the three characteristics in turn in all mentality-materiality as above giving priority to feeling. This is called *vedanānupassanā.* For example:

The sense base arises and dissolves - *anicca. (dukkha, anatta)*

The sense object arises and dissolves - *anicca (dukkha, anatta)*

Feeling arises and dissolves - *anicca.(dukkha, anatta)*

(Continue with all mentality associated with feeling.)

Next he defines the three characteristics in trun in all mentality-materiality as above, giving priority to consciousness *(citta).* This is called *cittānupassanā.* For example:
The sense base arises and dissolves - *anicca. (dukkha, anatta)*

The sense object arises and dissolves - *anicca. (dukkha, anatta)*

Consciousness arises and dissolves - *anicca. (dukkha, anatta)*

(Continue with all mentality associated with consciousness.)

Next he defines the three characterstics in turn in all mentality-materiality as above, giving priority to contact, volition, and so on. This is called *dhammānupassanā*. For example:

The sense base arises and dissolves - *anicca. (dukkha, anatta)*

The sense object arises and dissolves - *anicca. (dukkha, anatta)*

Phassa (cetanā, ...) arises and dissolves - *anicca. (dukkha, anatta)*

(Continue with all mentality associated with phassa, etc.)

Vipassanā by discerning Iriyāpatha-sampajañña

Iriyāpatha means various postures and *sampajañña* means the wisdom of reflection. The meditator must discern all *cittas, cetasikas* and *rūpas*, i.e. the five aggregates, while he is in any posture - going, standing, sitting, lying, stretching, bending, etc. He must be aware of the intention for any movement; he must be aware of the movement and the result of the movement. He must also discern all mentality-materiality (five aggregates) that arise in the six sense doors.

Then he defines the three characteristics in (1)only materiality, (2) only mentality, (3) both materiality and mentality, in the five aggregates that he has discerned in each posture as well as in the six sense doors in turn. He reflects on all mentality-materiality both internally and externally pertaining to the past, to the present, and to the future. He strives on until he can discern the mentality-materiality at the genetic instant, at the existing instant, and at the dissolving instant.

Next he discerns the causes and the effects according to Depending Arising in the mentality - materiality and verifies with his direct knowledge that

(1) because the cause arises, the effect arises;

(2) because the cause dissolves, the effect dissolves;

(3) because the cause arises and dissolves, the effect arises and dissolves.

(4) Again discerning the arising and the dissolution of the causes and the effects, he defines the three characteristics in turn both internally and externally pertaining to the the past, to the present, and to the future. Intermittently he also reflects on the repulsive nature of the mentality-materiality. He strives on to perfect his *udayabbayañāṇa*.

Proceeding to Baṅgānupassanā *(Contemplation of Dissolution)*

When he repeatedly observes in this way, examines and investigates mentality-materiality, causes and effects, to see that they are impermanent, painful, not-self and repulsive, his preceding meditation knowledge connects with his subsequent meditation know- ledge. So his insight knowledge *(vipassanā-ñāṇa)* becomes very strong, very keen, sharp and pure. He no longer exteneds his mindfulness to their arising but brings it to bear on their dissolution.

"Khaya vaya bheda nirodheyewa satisantiṭṭhati"[42]

"With the powerful support of the preceding insight knowledge the mindfulness associated with the subsequent insight know-ledge becomes well established on the fading away, dissolution and cessation of formations."

(1) *Aniccañ khayaṭṭhena* - observing the nature of fading away, breaking up, dissolving and disappearing of formations with direct knowledge, he reflects *"anicca, anicca"* repeatedly.

(2) *Dukkhañ bhayaṭṭhena* - observing the frightful nature of fading away, breaking up, dissolving and disappearing of formations with direct knowledge, he reflects *"dukkha, dukkha"* repeatedly.

(3) *Anattā asārakaṭṭhena* - observing the coreless, selfless and soulless nature of formations with direct knowledge, he reflectes *"anatta, anatta"* repeatedly.

(4) He also reflects on the repulsive nature of formations intermittently.

As he has broken the compactness of mentality and materiality by penetrating into the ulimate realities in mental groups and rūpakalāpas when he developed *nāma-rūpaparicchedañāṇa* and the purification of view, rūpakalāpas are now no longer distinct. Since his insight knowledge is very keen and sharp, the ultimate realities *(paramattha dhammas)* of formations become very quickly distinct in his knowledge. As they appear and dissolve so quickly that he could no longer observe their arising and existing; he observes only their dissolution.

This 'knowledge of contemplation of dissolution' is called *"bhaṅgañāṇa'*.

Undertaking Ñāta-Ñāṇa Vipassanā

'Ñāta' means the mentality-materiality, causes and effects that existed in the past, exist in the present, and will exist in the future, both internally and externally.

'Ñāṇa' means the knowledge that discerns the formations known as ñāta as impermanent, painful and not self. It is the *paññā cetasika* that associates with the javana cittas of the mind-door cognitive series of consciousness.

According to the instructions in Visuddhi Magga[43] the meditator must now discern both *ñāta* and *ñāṇa as* impermanent, painful and not-self. For example:

(1) He discerns materiality, materiality dissolves - *anicca.* The discerning knowledge also dissolves - *anicca.*

(2) He discerns mentality, mentality dissolves-*anicca.* The discerning knowledge also dissolves - *anicca.*

He discerns the formations as anicca, dukkha, anatta in turn, (1) internally for some time, (2) externally for some time, (3) on materiality for some time, (4) on mentality for some time, (5) on causes for some time, (6) on effects for some time, (7) on past formations for some time, (8) on present formations for some time, and (9) on future formations for some time. He can give priority to the dhammas that he can discern better. According to *Mahā ṭīka*[44] it is desirable to undertake vipassanā in several ways to make *bhaṅgañāṇa* perfect.

He should also discern only the dissolution of the causes and effects of Dependent Arising both internally and externally pertaining to three periods and reflect as:

Avijja dissolves - *anicca;* the discerning knowledge also dissolves - *anicca.*

Saṅkhāra dissolves-*anicca;* the discerning knowledge also dissolves-*anicca,* and so on.

The Arising of the Knowledge of Appearance as Terror (Bayañāṇa)

As he repeats, develops and cultivates in this way the contemplation of dissolution, all formations which constitute all kinds of becoming, generation, destiny, station, or abode of beings appear as great terror. The constant torture inflicted by the incessant dissolution of formations becomes very distinct as great pain and great terror.

When he sees how past formations have dissolved, present ones are dissolving, and those to be generated in the future will dissolve, in just the same way, then what is called the 'Knowledge of Appearance as Terror' arises in him at that stage.

The Arising of the Knowledge of Realization of Fault and Unsatisfactoriness (Ādīnavañāṇa)

As he repeats, develops and cultivates the knowledge of appearance as terror he finds no asylum, no shelter, no place to go to, no refuge in any kind of becoming, generation, destiny, station, or abode. The three kinds of becoming appear like charcoal pits full of glowing coal, the four primary elements like hideous venomous snakes, the five aggregates like murderers with raised weapons, the six internal bases like an empty village, the six external bases like village-raiding robbers, the seven stations of consciousness and the nine abodes of beings as though burning, blazing and glowing with the eleven fires. All formations appear as a huge mass of dangers and faults devoid of satisfaction or substance, like a tumour, a disease, a dart, a calamity, an affliction.[45],[46]

Thus by the power of the contemplation of danger, *bhaṅgānupassanā,* all formations appear as frightening dangers, and the knowledge of realization of fault and unsatisfactoriness in them, arises in the meditator.

The Arising of the Knowledge of Feeling Bored and Disgusted (Nibbidāñāṇa)

When he sees all formations as dangers full of faults and unsatisfactoriness, he becomes dispassionate towards, is dissatisfied with, takes no delight in, becomes bored with all manifold formations belonging to any kind of becoming, destiny, station or abode. So the knowledge of feeling bored and disgusted with all sorts of formations also becomes apparent.[47]

The Arising of the Knowledge of Desire for Deliverance *(Muñcitukamyatāñāṇa)*

When he feels bored and disgusted with all formations which are dissolving incessantly, he is dissatisfied with, takes no delight in, is no longer attached to any single one of all the manifold formations in any kind of becoming, generation, destiny, station or abode. He desires to be delivered from the whole field of formations and escaping from it.

Just as a fish in a net, a frog in a snake's jaws, a jungle fowl shut in a cage, a deer fallen into the clutches of a strong snare, a man encircled by enemies want to be delivered and escape from these things, so too the meditator wants to be delivered from the

whole field of formations and escape from it. So the know- ledge of desire for deliverance also arises in him. [48]

The Arising of the Knowledge of Exertion for Deliverance (Paṭisaṅkhāñāṇa)

The yogi, who desires to be delivered from all formations in the thirty-one planes pertaining to three periods, again discerns those same formations, attributing to them the three characteristics by the knowledge of comtemplation for completing deliverance. He sees all formations as impermanent because they (1) cannot go beyond dissolution, (2) exist temporarily, (3) are limited by arising and dissolution, (4) disintegrating, (5) fickle, (6)perishable, (7) unenduring, (8) subject to change, (9) coreless, (10) subject to death.

He sees them as painful because they are (1) torturing incessantly, (2) hard to bear, (3) the basis of pain, (4) a disease, (5) a tumour, (6) a dart, (7) a calamity, (8) an affliction, (9) a plague, (10) a disaster, (11) a terror, (12) no protection, (13) no shelter, (14) no refuge, (15) a danger, (16) the root of calamity, (17) murderous, (18) subject to cankers, (19) Mara's bait, (20) subject to birth, (21) subject to ageing, (22) subject to illness, (23) subject to sorrow, (24) subject to lamentation, (25) subject to despair, (26) subject to defilement, and so on.

He sees all formations as not-self because they are (1) alien, (2) soulless, (3) vain, (4) void, (5) ownerless, (6) not subject to control, (7) changeable to suit one's desire, and so on.

He sees them as repulsive because they are (1) objectionable, (2) stinking, (3) disgusting, (4) repulsive, (5) uneffected by disguise, (6) hideous, (7) loathsome, and so on.

As he strives on in this way, the know-ledge of exertion for deliverance becomes apparent in him.[49]

The Arising of the Knowledge of Equanimity towards Formations *(Saṅkhārupekkhāñāṇa)*

He discerns repeatedly the formations, causes and effects in the thirty-one planes of existence by attributing to them the nature of impermanence, the nature of pain, the nature of foulness, the nature of not-self in turn, sometimes internally and sometimes externally, the nature of dissolution of formations becomes apparent very rapidly. He continues defining the three characteristics in turn on the nature of dissolution.

His meditating mind gradually abandons both terror and delight on formations and becomes equally indifferent and neutral. It becomes calmly established on the dissolution of formations.

Then if the meditating mind remains calm in discerning internal formations, he keeps on discerning materiality and mentality in turn internally. If, on the other hand, the meditating mind remains calm in discerning external formations, he keeps on discerning materiality and mentality in turn externally. Among the three characteristics, he gives priority to the one which he can reflect better.

At this stage faith *(saddhā)* and wisdom *(paññā)*, energy *(vīriya)* and concentration *(samādhi)* must be specially balanced by mindfulness *(sati)*. All the five faculties *(indriyas)* must be balanced to progress to enlightenment.

When the meditating mind is calmly established on the dissolution of formations, the meditator will not hear external sound. If the meditating mind that is calmly fixed on the dissolution of formations is inmovable, the insight meditation becomes specially strong. The yogi can keep on discerning the formations which he can discern better, giving priority to the characteristic which he can reflect better. If he observes only the dissolution of mentality without oberving the dissolution of materiality, he concentrates on discerning the dissolution of mentality only.

Bhayañca nandiñca vippahāya sabbasaṅkhāresu udāsino hoti mijjhatto.[50]

The meditator, who sees clearly the faults of formations and is undertaking vipassanā by discerning the dissolution of formations with the keen intention to emancipate from all formations, finds nothing that can be cherished as "mine——I—— my self."

Abandoning the two extremes of 'terror' *(bhaya)* and *'delight'* (nandī) towards formations, he becomes indifferent and neutral towards them. He neither takes them as 'I' nor 'mine' nor 'my self'; he is like a man who has divorced his unfaithful wife. The know-ledge that takes him to this stage of equanimi-ty is the 'knowledge of equanimity towards formations.'

This *saṅkhārupekkhāñāṇa* , if it sees Nibbāna, the state of peace, as peaceful, relinquishes all formations and runs into Nibbāna. If it does not see Nibbāna as peaceful, it occurs again and again with formations as its object, like the sailor's crow returning to the ship again and again if it does not see land. [51]

If this knowledge is not mature yet, the meditator keeps on discerning (1) present formations for some time, (2) past formations for some time, (3) future formations for some time, (4) internal formations for some time, (5) external formations for some time, (6) materiality for some time, (7) mentality for some time, (8) causes for some time, (9) effects for some time, (10) impermanence for some time, (11) pain for some time, and (12) not self for some time, to make the knowledge mature.

Conformity Knowledge (Anuloma-ñāṇa), Change-of- Lineage Knowledge (Gotrabhuñāṇa), Path Wisdom (Maggañāṇa), Fruition Wisdom (Phalañāṇa), Reviewing Wisdom (Paccavekkhaṇañāṇa)

As he repeats, develops and cultivates that equanimity towards-formations, his faith becomes more resolute, his energy better exerted, his mindfulness better established, his mind better concentrated, while his equani- mity about formations grows more refined. Then when his meditating wisdom emerges from the dissolution of formations called *'pavatta'* and sees the unformed and undissolved nature of Nibbāna called *'apavatta'*, the following cognitive series of consciousness arises.

(Mandapaññā) - "Na-Da-Ma-Pa-U-Nu- Go-Magga-Phala-Phala"-Bh-

(Tikkhapaññā) - "Na-Da-Ma-U-Nu-Go-Magga-Phala-Phala-Phala-" Bh-

Na= *bhavaṅga-calana* - vibrating life-continuum

Da= *bhavaṅgu-paccheda* - arrested life-continuum

Ma= *manodvārāvajjana* - mind-door adverting consciousness

Pa= *Parikamma* - preparation of the Path (magga)

U= *upacāra* - proximity of the Path (magga)

Nu= *anuloma* - conformity to what preceeds and to what follows

Go= *gotrabhu* - change-of-lineage

Magga= *sotāpattimagga* - the Path of stream-entry

Phala= *sotāpatti- phala* - the Fruition of stream-entry

Bh= *bhavaṅga* - life-continuum

When the object of formations as impermanence or pain or not-self appears at the mind-door, life-continuum vibrates twice *(Na-Da)* and is arrested or cut off. After that manodvarāvajjana (Ma) adverts the mental stream towards the object, apprehends it and decides whether it is anicca, dukkha or anatta.. Then one of the four sense-sphere wholesome consciousness associated with knowledge *(ñāṇasampayutta mahākusala citta)* arises four times, functioning as preparation (Pa), proximity (U), conformity (Nu), and change-of-lineage (Go).

'Preparation' does the preliminary work of preparation for the arising of the Path.

'Proximity' functions as access to the Path.

'Conformity' conforms to the functions of truth both in the eight preceeding kinds of insight knowledge and in the thirty-seven re- quisite factors of enlightenment *(Bodhipak-khiya)* that follow.

The knowledge associated with these three cittas *(parikamma, upacāra, anuloma)* is the highest insight knowledge known as the "knowledge of conformity" *(anuloma-ñāṇa)*.

Gotrabhu does not take formations as its object; it takes Nibbāna as its object and points out Nibbāna so that the Path-consciousness *(Magga citta)* can arise after it, also taking Nibbāna as its object. It is like the sailor's crow pointing out the land so that the ship can sail on towards the land. It is called change-of-lineage because it changes the lineage of the meditator from a worldling *(puthujjana)* to a noble person *(ariya)*. Up to gotrabhu citta the yogi is still a worldling (one who is bound by all ten fetters). But as soon as Magga citta arises, the yogi becomes a noble person.

Although the knowledge of conformity *(anulomañāṇa)* is the end of the insight leading to emergence that has formations as its object, still the "change-of-lineage know-ledge" *(gotrabhuñāṇa)* is the last of all kinds of insight leading to emergence.

Magga citta always arises just once performing its fourfold function-viz., (1) comprehension of the truth of suffering, (2) eradication of craving which is the cause of suffering, (3) realization of Nibbāna, and (4) full development of the eight constituents of the Path.

Soon after the Magga citta dissolves, its Fruition, i.e. Phala citta, arises twice without any lapse in time *(akāliko)* taking Nibbāna as its object. This cognitive series is for a yogi of sluggish wisdom *(mandapaññā)*. For a yogi of swift wisdom *(tikkhapaññā)*, parikamma is absent and Fruition consciousness *(Phala citta)* arises three times. As

soon as Fruition citta arises, the yogi becomes a stream-enterer *(sotāpanna)*.[52] He can enjoy the unique bliss of Nibbāna as much as he likes and is fully guaranteed never to be reborn in woeful abodes.

The knowledges associated with the Path consiousness and the Fruition consciousness are known as the "Path wisdom" *(Maggañāṇa)* and the "Fruition wisdom" *(Phalañāṇa)* respectively.

After the magga-vīthi and a few bhavaṅga cittas has passed by, five *paccavekkhaṇa-vīthis* (reviewing cognitive series) normally arise. By these vīthis the yogi (1) reviews the Path, (2) reviews the Fruit, (3) reviews Nibbāna, (4) reviews the defilements *(diṭṭhi* and *vīcikicchā)* he has annihilated, and (5) reviews the defilements remaining to be annihilated. The knowledge associated with these javana cittas is called "reviewing wisdom" *(paccavekkhaṇañāṇa)*.[53]

The Purification by Knowledge and Vision (Ñāṇadassana-visuddhi)

The effort to purify the mind step by step begins with the training of morality to attain *sīlavisuddhi*. When conformity know- ledge is attained, the first six stages of purification, i.e. from *sīlavisuddhi* to *paṭipadā-ñāṇadassana-visuddhi* is completed. On attainment of the first Path and its Fruition, the final stage of purification called *Ñāṇadassana-visuddhi* is reached.

The "Purification by Knowledge and Vision" properly consists of the knowledge of the four Paths, that is to say, the Path of Stream Entry, the Path of Once-return, the Path of Non-return, and the Path of Arahantship.

1. *Sotāpattimagga- the Path of Stream Entry*

This Path eradicates two defilements *(kilesās)*- viz., wrong view *(diṭṭhi)* and sceptical doubt *(vīcikicchā)*, and three fetters *(sañyojanas) - viz., sakkāya-diṭṭhi, vīcikicchā* and *sīlabbataparāmāsa*. It also eliminates the coarse aspects of other difilements so that a stream-enterer will not commit any evil action. He will never be reborn in woeful abodes.

2. *Sakadāgami-magga - the Path of Once*-return

This Path does not eradicate any defilement, but it reduces the strength of the remaining defilements. A Once-returner will be reborn in the sense-sphere only once.

3. *Anāgāmi-magga - the Path of Non-return*

This Path eradicates one more defilement, i.e. anger *(dosa)*, and two more fetters- viz.; sense desire *(kāmarāga)* and hatred *(paṭigha)*. A non-returner will not be reborn in the sense-sphere; he will be reborn only in the Brahma realm.

4. *Arahatta-magga - the Path of Arahantship*

This Path eradicates all the remaining defilements and fetters. So an Arahant's mind is totally pure. An Arahant is one of the Great Ones with cankers destroyed, he bears his last body, he has laid down the burden, reached his goal and destroyed the Fetter of becoming, he is rightly liberated with the final know- ledge and worthy of the highest offerings of the world with its deities. [54]

It should be understood that the corres- ponding Fruition-consciousness *(Phala-citta)* will arise immediately after the dissolution of the respective Path-consciousness *(Magga-citta)* and the four Fruition persons can enjoy their respective Fruition of Nibbāna peace as much as they like.

Conclusion

Vipassanā is conducted in utmost detail according to the instructions of the Buddha described in Tipiṭaka Canons, Visuddhi Magga and in other Pāḷi Commentaries and Sub-commentaries. Various practical methods for investigating, discerning and defining mentality-materiality, causes and effects, internally and externally, pertaining to the past, to the present and to the future, are employed in order to get the results described in literature. Many meditators, with the powerful support of the right concentration, can penetrate into the ulimate realities and discern them as impermanent, painful and not-self. Close, proper guidance by the teacher is essential and constantly provided and intimate discussions are made to make sure that meditators are on the right path without any deviation.

Many meditators are highly satisfied as they can penetrate deeply into the field of vipassanā and discern the truth with direct knowledge. Several meditators have accomplished the whole course of vipassanā. Some educated Chinese meditators from Taiwan, Vietnam, Malaysia and Singapore remarked that they were very much delighted to undertake vipassanā in detail in accord with the Chinese version of Visuddhi Magga.

Venerable Ācinṇa, Pa-auk Forest Chief Meditation Master, have written eight Pa-auk Meditation Manuals to be used by meditators as the guide, and five large volumes, totalling 3500 pages, describing in detail the samatha-vipassanā meditation conducted at Pa-auk Forest Meditation Centres with full explanation and references under the title of "Nibbā-nagāmini Paṭipadā".

References

All references refer to the sixth Buddhist Council Myanmar Edition.

A.	Aṅguttara Nikāya
Abh.A	Abhidhammā Commentary
D.	Dīgha Nikāya
DA.	Dīgha Nikāya Commentary
M.	Majjhima Nikāya
MA.	Majjhima Nikāya Commentary
S.	Sañyutta Nikāya
SA.	Sañyutta Nikāya Commentary
Ps.	Paṭisambhidā Magga
Vs.	Visuddhi Magga
Vs.Ṭī.	Visuddhi Magga Sub-commentary

(Endnotes)

[1] Vs. 2.222
[2] Vs. 2.276
[3] Abh.A 2.47
[4] Vs. 2.233
[5] Vs. 2.221
[6] Abh.A 2.189
[7] Ps. 51-52
[8] S. 2.258

[9] Vs. 2.242-243, 265-267
[10] Ps. 55 ff
[11] M.1.199-205
[12] Vs. 2.73, 2.222-(315)
[13] M. 1. 281-286
[14] SA. 2.295
[15] Abh.A 1.114; MA. 3.60
[16] Vs. 2.252-253; MA. 1.266-267
[17] Abhi. A. 1.114
[18] Abhi. A. 2.47
[19] Vs. 2.276
[20] Abhi. A. 2.46
[21] S. 1.302-303
[22] M. 1.10
[23] Vs. 2.234
[24] D. 2.47
[25] S.1.318
[26] Vs. 2.221
[27] Abh.A 2.189
[28] Vs. 2.214; Ps. 50
[29] S.1.243
[30] M.1.78
[31] DA.2.53
[32] SA. 2.44-45
[33] Vs. 2.300-301; Abh.A 1.270-271
[34] Ps.55 ff; Vs. 2.242 ff
[35] Vs. 2.246-248
[36] Vs. 2.253-264
[37] Vs. 2.264
[38] M.1.71 ff
[39] Vs. 2.267 ff
[40] MA. 281 ff
[41] Vs. 2.269-274
[42] Vs. 2.277
[43] Vs. 2.278
[44] Vs. Ti. 2.441
[45] Vs. 2.282-284
[46] Vs. 2.284
[47] Vs. 2.287-288
[48] Vs. 2.288-289
[49] Vs. 2.289-291
[50] Vs. 2.294
[51] Vs. 2.294-295
[52] Vs. 2.315
[53] Vs. 2.315-316
[54] Vs. 2.318

Planting of 36-Bodhi trees to commemorate The World Buddhist Summit around Mahāpāsāṇa Cave.

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထိပ်သီးညီလာခံ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ဗောဓိညောင်ပင် ၃၆-ပင်ကို မဟာပါသာဏလိုဏ်ဂူ ပတ်ပတ်လည်တွင် စိုက်ပျိုးနေပုံ

HERITAGE OF NALANDA AND ITS CONTINUITY

Dr. Ravindra Panth
Director,
Nava Nalanda Mahavihara
Nalanda, Bihar, India.

1. There is an urgent need today for a reassessment of the role of education in this rapidly changing world. The ideal of value education that many educators have begun to talk about today is the development of character. In Buddhist education utmost importance is given to quality education and character building is an important aspect. This was the main concern in the ancient Nalanda University where making of man was an art and was given prime importance. That is why the university of Nalanda developed from a modest beginning, as a place where a small group of monks lived a life of meditation and contemplation, i.e., a *Vihāra*, to eventually emerge as a full fledged university, a Māhavihāra, a centre for advanced study and research for almost seven centuries. As a result students and scholars came from far off places like China, Korea, Tibet, etc. to study and imbibe wisdom.

2. The earliest account of Nalanda is available in the Pali Literature. It mentions Nalanda along with Rajagaha (present Rajgir) which was the capital of the powerful Magadhan Empire, ruled by king Bimbisara and later on by his son Ajatashatru. Nalanda, a prosperous and developed town, was situated a 'Yojana' away at the outskirts of Rajagaha. It was safer and more peaceful place compared to Rajagaha. Rajagaha and Nalanda together formed an important area of Buddha's dhammic activities. The Buddha often stayed at and passed through the famous place named Pāvārika Mango-grove (which was donated to the *sangha* by Princess Pāvārika).

3. In due course of time the Mango-grove and other viharas which were originally meant for dwelling of wandering monks gradually turned into places of long stay, higher learning and spirituals activities. In the process of imparting higher knowledge these places or Vihāras, ultimately became prominent centres of learning.

4. In this way the place like Nalanda where monks lived a life of seclusion, mediation and contemplation during the time of the Buddha, gradually emerged as a Mahāvihāra, a University and as a centre of advanced studies and research.

5. At the moment Nalanda and the ruins of the ancient Mahāvihāra are almost synonymous. The name 'Nalanda' conjures up a picture of the ancient Mahāihāra, which was one of the greatest seat of Buddhist learning for nearly seven hundred years. The most illustrious of the Chinese, Xuan Zang (Hieun Tsang), who was also an alumnus of the Mahāvihāra, wrote that Gupta King, Sakraditya, otherwise known as Kumara Gupta (415-455 AD), had constructed a Vihāra in the middle of the Mango Grove. This is now confirmed also by archaeological evidence at Nalanda. History tells us that successive Gupta kings constructed additional Vihāras which eventually led to the establishment of the Mahāvihāra.

6. After the Gupta kings, the Mahāvihāra never suffered for want of royal assistance. The next important royal patron was king Harsha the king of Kannauj. During his time, the Mahāvihāra was at the apex of its development and was considered to be a model academic institution whose reputation spread far and wide in the East and Far East. It was during period that Xuan Zang came to Nalanda to study.

7. Xuan Zang and I-tsing provide the details of the infrastructure of the Mahāvihāra. Xuan Zang speaks of 10,000 students residing in the campus. Students were selected after strict entrance test and the scrutiny was conducted by the guardians of the gates (dvārapāla). The courses of study in Nalanda Mahāvihāra, as described by Xuan Zang, were broad enough to include different branches of learning. Philosophy of both Buddhist and non-Buddhist schools, often antagonistic to each other, as well as other branches of secular study formed part of curriculum.[1] Xuan Zang refers to the five vidyas, the fivefold traditional subjects of study in those days—(i) *Sabdavidyā* or grammar and philosophy, (ii) *Cikitsāvidyā* or medicine, (iii) Hetuvidyā or logic, (iv) *Silpasthānavidyā* or fine arts, and (v) Ādhyātamavidyā or metaphysics.[2]

8. The purpose of these studies was made clear by a Tibetan writer Bu-ston, "The science of logic, (*hetuvidyā*) and of grammar and philosophy (*sabdavidyā*) in order to vanquish one's adversaries (in controversy), the science of medicine (cikitsāvidyā) for administering help to others and that of metaphysics to acquire knowledge of oneself."[3]

9. The educational system of Nalanda University was based on the personal relationship between pupil and teacher. The higher education was imparted to a select group of students, who lived in close touch with their teachers. In addition to intellectual development, care was also taken to develop the character of each student. It seems *Pariyatti* or theory, *Patipatti* of practice and *Pativedhana* or penetration or realization, insight into the truth were the integral part of the curricula. The ultimate goal was to attain full knowledge. The contribution of the *Mahāvihāra* in the development of Buddhist eduacation was tremendous.

10. The teaching method according to Xuan Zang was mainly tutorial with more attention being paid to the needs of students: "The old and the young mutually help one another,"[4] that is, the old meaning the teacher, helped the student in his studies by explaining to him the various difficult passages of the book.[5] The student in turn assisted the teacher in performing domestic and religious duties. Alongside this tutorial method came discussions, and the student acquired much knowledge by listening to discussions that were carried on form morning to night.[6] These lectures often took the shape of personal discussion between the teacher and the student, who could not follow the lecture or who had some doubt related to something in the lecture. At times, a professor would lecture on knotty problems brought to their attention by the students who could not solve them.[7] At times they gave a lecture about some important problem they had solved, or on some truth they had divined.[8]

11. The discussions and debates appear as a continual search for truth. From a practical view however, they may be seen as training the intellect, and encouraging the habit of industrious effort. The personality of the teacher played a great role in the development of the character and in culturing the outlook of the student. Nalanda made a great contribution to the arena of education, by creating an environment of enthusiasm for the pursuit of spiritual and intellectual endeavours.

12. The contribution of the Mahavihara to the development of Buddhist learning, particularly to its idealistic philosophy was well recognised. Silabhadra, who is reported to have been the only one having mastery over the Sutras, instructed Xuan Zang in the intricacies of idealistic philosophy and the latter in turn founded a new school of it after his return to China. Nalanda was also a centre of Buddhist Logic. Dignnaga, the father of Buddhist logic, was an acarya here. Dharmakirti who further developed logic followed him; Prajnakaramitra of the Pala period was another luminary in this field.

13. The cultural legacy of Nalanda was finally taken over by Pala kings who promoted it for several centuries. The contributions of the Pala Kings to the Mahāvihāra are preserved in its ruins most of which date back to the Pala period (810-850 AD). The conception of Mahavihara-bhikshu-sanghassa perhaps developed during this period for the earlier Chinese travellers Xuan Zang and I-tsing use the term Sanghārāma. Besides the Mahāvihāra of Nalanda, some other establishments that flourished during the Pala period also refer to the phraseology indicating the name.

14. The Mahavihara also became a centre of esoteric Buddhism, and its contribution to the spread of Buddhism abroad, particularly in Tibet, forms a golden chapter of its history. Shantaraksita was first invited Padmasambhava of the Nalanda Mahavihara who converted Tibet to the Tantric form of Buddhism and came to be deified as the Guru (Lama). Shantaraksita preached there the doctrinal aspects of Buddhism. His contemporary Kamalasila of Nalanda was also invited to Tibet.

15. Before they established contact with Tibet, the acaryas of Nalanda used to go to Central Asia and China. Prajnakaramitra, Vajrabodhi, Amoghavajra, Prajna, and others figure prominently as translators of Buddhist texts. Dharmapala went from Nalanda to Sumatra at a ripe age and disseminated true Dhamma. In this way we see that the Nalanda Mahavihara was so high that the graduates from the Mahaihara were in demand as court chaplains, poets or historians, as teachers and philosophers, etc.

16. Anicca is an important part of the Lord Buddha's teaching which also operated in Nalanda. Due to conflicting forces, Nalanda Mahavihara was gradually deserted and eventually forgotten. The site was eventually reduced to mounds of earth. Francis Buchanan was the first to initiate a survey of the site in January 1812. However, it was Sir Alexander Cunningham who finally identified the complex of ruins of the Mahavihara in 1861-62. In was between 1915-35 Archaeological Survey of India excavated the present site.

17. In the early 1950's, in order to revive the lost glory and the heritage of ancient Nalanda Maavihara, His Excellency Dr. Rajendra Prasad, the first President of the Republic of India, declared that the ancient seat of Buddhist learning at Nalanda would be revived. As a result Nava Nalanda Mahavihara was established by the Government of Bihar to revive the glory and heritage of Nalanda with Bhikshu jagdish Kashyap as its founder Director. Nava Nalanda Mahavihara continued to flourish under Kashyapji and several other Directors.

18. This attracted many foreign monks and students from several regions like Myanmar, Thailand, Bangladesh, Bhutan, Cambodia, Sri Lanka, Tibet, Vietnam, Japan, Taiwan etc. and is still attracting students. Teaching, research and publication are the primary activities of Nava Nalanda Mahavihara. The Nava Nalanda Mahavihara offers several courses related with Buddhism.

19. Presently, the Mahavihara offers a one-year certificate course and two-year diploma courses in Pali. The Mahavihara is affiliated with Kameshwar Singh Darbhanga Sanskrit University, for the Pali Acharya Course (traditional degree).

20. Similarly, the Mahavihara in affiliation with Magadh University of Bodh Gaya conducts M.A. courses in Pali, Philosophy, and Ancient Indian and Asian Studies, following the syllabus of the University. The language courses are of two years duration. Hindi, English, Tibetan and Sanskrit are required for M.A. students. Courses leading to the Ph.D. degree are also offered in conjunction with Magadh University.

21. Future courses include Indian Culture and Civilisation, a course on Vipassana and Buddhist Studies (Applied Buddhism), a course on research methodology, a course pertaining to Buddhism in light of modern science. There are also plans to start computer courses, distance education in Pali and Buddhist Studies and courses related with Cultural Tourism related to Buddhist sites. Practical courses on archaeology, scriptlogy, Buddhist àrt and other fine arts including performing arts will also be taken up. There are plans to collaborate with other similar National and International Institutes and Universities.

22. The academic activities of the Mahavihara include teaching and research, seminars and conferences, special convocations publications and the maintenance and ongoing development of library.

23. In future Xuan Zang Memorial Area will be developed as centre for Patipatti activity and as a cultural village.

24. At present Nava Nalanda Makhavihara is an autonomous Institute under Department of Culture, Government of India and is keeping the continuity of the rich heritage of Nalanda.

May all beings be Happy.

(Endnotes)

[1] Nalanda: past & present, the Ancient University of Nalanda, Dr. D.K. Banerjee.
[2] ibid
[3] ibid
[4] Hiuen Tsiang, Buddhist Records of the Western World, A Beal, Vol II p170
[5] The Nalanda University, H.D. Sankalia, Oriental Publishers, elhi
[6] ibid
[7] Sankalia op cit
[8] ibid

Buddhist Meditation and World Peace

Ven. U Lokanatha
Jamaica

In the world as a whole there is a need for peace which we all desire, peace in our hearts and in our minds, peace between neighbour and among nations because the world is still in a state of chaos, devoid of peace and real happiness.

If we talk about peace among us without developing our mind through meditation, one will not attain real peace. So, the two words, meditation and peace are interdependent and interrelated. In Buddhism, meditation is one of the principal teachings to attain final liberation, Nibbana or salvation. According to the teaching of Buddha, any amount of meritorious deeds alone will not lead a person to attain the final goal without the corresponding mental purification. Naturally, the untrained mind is very elusive and persuades people to commit evil and become slaves of the senses. Imagination and emotions always mislead man if his mind is not properly trained. One who knows how to practice meditation will be able to control one's mind when it is misled by the senses. Most of the troubles, which we are confronting today, are due to the untrained and uncultured mind. It is already established that meditation is the remedy for many physical and mental sicknesses.

Therefore, many of these sicknesses and disorders can be avoided if people spend a few minutes each day to calm their senses and to obtain peace of mind through the practice of meditation. Buddhist meditation has no other purpose than to bring the mind back into the present, into the state of fully awakened consciousness, by clearing if from all obstacles that have been created by habit or tradition.

We should follow the Buddha's example; the Buddha obtained his Enlightenment through the development of his mind. He did not seek divine power to help him. He gained his wisdom through self-effort by practicing meditation. To have a healthy body and mind and to have peace in life, one must learn how to practice meditation.

When there is no real peace and rest in the mind, the whole life will collapse. People naturally try to overcome their miseries through pleasing the senses: they drink, gamble, sing and dance- all the time having the illusion that they are enjoying the real happiness of life. Sense stimulation is not the real way to achieve relaxation. The more we try to please the senses through sensual pleasures, the more will we become slaves to the senses. There will be no end to our craving for satisfaction. The real way to relax is to calm the senses by the control of the mind. If we can control the mind, then we will be able to control everything. When the mind is fully controlled and purified, it will be free from mental disturbances. Ultimately, we will be able to attain our salvation and find peace and happiness.

To practice meditation, one must exercise strong determination, effort and patience. Immediate results cannot be expected. We must remember that it takes many years for a person to be qualified as a doctor, lawyer, mathematician, philosopher or a scientist. Similarly to be a good meditator, it will take sometime for the person to control the wandering mind and to calm the senses. One must not lose patience for not being able to obtain rapid results. At the same time the meditator must also cultivate his morality. A congenial place for meditation is another important aspect. The meditator must have an object for his meditation, for without an object the wavering mind is not

easy to trap. The chosen object must not create lust, anger, delusion, or emotion in the meditator's mind.

We spend most of our time on our body: to feed it, to clothe it, to wash it, to beautify it, to relax it, but how much time do we spend on our mind for the same purpose?

The Buddha exhorts his disciples to depend on themselves for their salvation, for both purity and defilement depend on oneself. In the Dhammapada he says, "You yourselves should make the exertion, the Buddha are only teachers. The thoughtful who enter the Way are freed from the bondage of sin. He who does not rouse himself when it is time to rise, who, though young and strong is full of sloth, whose will and thoughts are weak, that lazy and idle man will never find the way to enlightenment. Strenuousness is the path of immortality, sloth the path of death. Those who are strenuous do not die; those who are slothful-are as if already dead".

Buddha point out the path, and it is left to us to follow that path to save ourselves. To depend on others for salvation is negative, but to depend on oneself is positive. In exhorting his disciples to be self-dependent the Buddha says in the Parinibbana Sutta, "Be ye lamps unto yourself; be ye refuges to yourselves; hold fast to the Dhamma as a lamp; hold fast to the Dhamma as a refuge; seek not for refuge in anyone except yourselves. Whosoever shall be a lamp unto themselves and a refuge unto themselves, it is they among the seekers after bodhi who shall reach the very topmost height"

Therefore, if you practice Vipassana meditation to train and to purify your mind, you may choose an object on which to focus your mind, you may choose an object on which to focus your mind. That object will be the "home" object of meditation. Traditionally, the breath is taken as the object. You keep your mind focus on the breath and make mental notes "in-out-in-out" along with the breaths. During the noting of the breath when your mind gets lost or distracted, you make notes of them too, such as "thinking" or "hearing" or "distractions" or "emotion" etc. And also you make notes of the feelings in your body. In this way, you keep yourself aware of everything that is happening in you or that comes to you through the six sense doors.

By keeping your mind on the object of meditation, you are able to achieve concentration or one-pointed-ness of mind, which is necessary for the penetrative knowledge into the true nature of mind and body to arise and to see things as they truly are. "True nature" means the nature of impermanence, the nature of unsatisfaction, and the nature of insubstantiality or the absence of an unchanging self or soul. It is important to see these three characteristics of nature so that you can have a correct view of things, so that you many have less attachment to mind and body, and gradually be able to weaken the hold of mental defilements that prevent enlightenment.

By doing so, man can do the highest service to society by simply abstaining from evils. The cultured mind that is developed through meditation performs a most useful service to others. Meditation is not simply a waste of man's valuable time. The advanced mind of a meditator can solve so many human problems, and is very useful to enlighten others. Meditation is very useful to help a person live peacefully despite the various disturbances that are so prevalent in this modern world. We cannot be expected to retire to a jungle or forest to live in ivory tower 'far from the madding crowd'. One should meditate to try to attain something that even money cannot buy or bring.

If you practice meditation, you can learn to behave with civility even though you are disturbed by others. Through meditation you can learn how to relax the body and to calm the mind; you can learn to be tranquil and happy within. You can also learn to make the proper decision when you have a difficult period in your life. These qualities cannot be purchased from anywhere. No amount of money or property can buy these qualities, yet you can attain them through meditation. And finally the ultimate object of Buddhist meditation is to eradicate all defilements from the mind and to attain the final goal, ultimate peace Nibbāna.

What is Nibbāna? Nibbāna is not an abode. It is regarded as the highest stage of mental purity. The nature of it is the highest stage of mental purity. The nature of its great peace cannot be fully expressed in words, in thoughts, or in the form of similes. Yet, some scholars have presented it as something positive; others have on the other hand seen it as something negative. However, the following Sutta may help people understand what the nature of Nibbāna is.

Once Venerable Sariputta was staying among the folk of Magadha at Nalaka village. Then the wanderer, Jambukha,daka, paid a visit to him and asked, "You, Buddhist, utter the word of Nibbāna frequently. What is Nibbāna?" Venerable Sariputta replied, "The total destruction of delusion is called Nibbāna." "Is there any practice to attain Nibbāna?" Jambukhādaka added. "Yes, indeed, it can be attained thought the practice of the Eightfold noble path; right understanding, right through, right speech, right action, right livelihood, right effort, right mindfulness and right concentration", Venerable Sāriputta replied. (In Samyutta Nikaya)

If we try to seek the cause of the unhappiness men bring upon themselves, we can find these three primary psychological causes; greed, hatred and delusion. Only when Nibbāna is attained, the three causes and their effects, unhappiness, are absolutely destroyed and uprooted, and then everlasting peace and happiness appear.

The synopsis of the article:

"The real way to attain everlasting peace is to calm the craving for fulfillment of the senses by the control of the mind".

PROPAGATION OF BUDDHISM THROUGH THE AGES AND CHALLENGES TO FACE

Dr. Bhikshu Satyapala, Head,
Department of Buddhist Studies,
University of Delhi, India
Delhi - 110 007
Residence:
5/1, University Flats
(University of Delhi)
University Road,

Introduction

Buddhism that exists now in different forms has a long history of about 2550 years. As we know Buddhism is a way of life based on the teachings of the Buddha who flourished in Northern India in the sixth-fifth century B.C., an era of great unrest among the people due to dogmatic and ritualistic beliefs, prevalent in then India. At this juncture Bodhisattva was born in royal family of Kapilavastu, headed by king Suddhodana, the chief of the Sakyan Republic. He was named Siddhartha Gotama, destined to be the Buddha as predicted by the astrologers, particularly Asita. He was, therefore, kept confined under utmost luxuries of worldly life so that He could not renounce the world to attain/realize the Buddhahood. But, the witness of the realities of life in form of disease, old age, and death along with peaceful facial expression of a hermit/mendicant/sadhu while His visit to the royal garden of His kingdom made him restless to think over and to find out solutions of the life's problems. Consequently, He renounced the worldly luxurious life and adopted the life of an ascetic. Going through the strenuous practices and finding them futile, one day after taking the meal of rice-milk, offered by Sujātā, a daughter of the merchant of nearby village, He realized the Supreme Enlightenment (Buddhahood) at Uruvelā, (Bodha-Gaya)*, and thereafter He became famous in the world as Gotama(Gautama), the Buddha. The dawn of Supreme Enlightenment upon Him enabled Him to discover the *Dhamma* and through which he realized the apparent and ultimate realities of life. He discloses His finds to His erstwhile five companions, *Pañcavaggiya-bhikkhu* in His first sermon [1], which is popularly known as *"Dhammacakkappavattana"* and thereafter, He preached for forty-five years to the people of different strata of the Indian society. The basic motto of his righteous way-faring was the welfare and happiness of the many, *bahujana hitāya bahujana sukhāya*. This aim promoted the development of love and compassion, the basic human traits, which enchanted the people to embrace the blissful way of life revealed by the Buddha. Consequently, Buddhism spread in South and Southeast Asian countries initially, and now in the Western countries. The trend of preaching and propagating *Dhamma* with such motto that was initiated by the Buddha continues even today. The invaluable instructions given by the Buddha in respect of leading a peaceful life and realizing the Eternal Bliss not only then but even now have immense beneficial value, and hence still attracting and benefiting the masses.

During such a long span of time of about 2550 years it underwent through many ups and downs. However, its propagation keeps on going. Of course in this process some challenges and interruptions it had to face, but its rapid stride of spread and development (through propagation), and attracting and benefiting the masses has not come to an end as yet. During such a long span of time we mark distinct phases and

means in its propagation, spread, and preservation, which should be classified and described as below.

Propagation of Buddhism through Oral Tradition

First of all we find the starting of propagation of Buddhism through oral tradition, which begins with Buddha's first discourse delivered at Sarnatha and continues primarily up to the time of fourth Buddhist Council held in Sri Lanka when the entire *Buddhavacana* was finally given a written form. This does not mean that oral tradition of imparting instructions or delivering discourses came to an end with the composition of the *Dhamma* in written form. No doubt, it was a prime mode of propagating *Dhamma* till the fourth Council. This tradition continues even today, of course on lesser extent, as it is, from the time immemorial, a very effective mode of communication and articulation of one's views to the others. In propagating Buddhism orally, the Buddha Himself, His prominent disciples, ordained monks and nuns, and the first three Councils played an important role.

Role of the Buddha and His prominent disciples

As stated above in the propagation of Buddhism we find distinct kind of challenges which were faced by its propagators, As we know the propagation of Buddhism begins with the first discourse of the Buddha, which he delivered at *Isipatanamigadāya* (modern Sarnath) to his erstwhile five companions, known as *Pañcavaggiya-bhikkhū* in the history of Buddhism. The first discourse of the Buddha, known as *Dhammacakkappavattanasutta* i.e. the Discourse on Turning the wheel on *Dhamma* is the foundation-stone of the entire edifice of Buddhism. Through this discourse the Buddha made the people aware of the suffering of the worldly life. He also apprised the people about the root cause desire (taṇhā) of the suffering of life; the state of perfect happiness (Nibbāna); and more remarkably the means to attain the state of perfect bliss. Having heard the Buddha, the *Pañcavagggiya-bhikkhu* embraced His path and requested to accept them as His disciples. Henceforth, the Buddha continued to preach the finds of his supreme realization for 45 years till the attainment of His great salvation Mahāparinibbāna.

During this period the Buddha had to face many problems which not only include the personal derogatory remarks against Him but attempts were also made to malign His character and even on His life. The Buddha met all these challenges successfully without relinquishing his loving kindness and compassionate attitude.

Besides, the question of language for propagating the *Buddhavacana* also came before Him as a challenge which was successfully solved by allowing the people to understand and comprehend the *Buddhavacana* in his own language *Sukāya nirutti*[4], which was then the language of masses. There is controversy in respect of *Sukāya nirutti* and several interpretations have been put forward by the scholars but it generally refers to the language of the Buddha which the people of the time was acquainted with. Though the Buddha was requested by two brothers of *yameḷutekūla* to accept the *Chandas* (Vedic Samskrit)as the medium/language of instruction or propagation of the *Dhamma,* but it was turned down by the Buddha[5]. In the course of preaching the Buddha was also criticized by the ignorant people but he continued his righteous missionary by practising the *Brahmavihāra.* He was never distracted from His path and continued to shower His love and compassion over the suffering humanity.

Remarkable here to note the Buddha never preached the people without being requested by the people. He also not tried to impose his own views or *Dhamma* on others rather, he asked the people to accept and follow His teaching after testing on the touch-stone.[6] He tried to arouse the tendency of learning and inquisitiveness among the listeners/people towards the *Dhamma*. He always tried to convince the listeners adopting the means of reasons/arguments. To make His *Dhamma* easily understandable He preached His discourses in simple and lucid language, used simile on large scale, rejected mysterious mode of propagation. He told the people that the goal set forth by Him was within the reach of all the people if they follow and tread on the middle path, *Majjhimapaṭipadā*, enunciated by Him. The Buddha took utmost care to preach His discourses with precision, illustrations suited to the mental elevation, beliefs and professions of the people. He never hesitated in analyzing and clarifying His discourses. He taught the *Dhamma*, which are highly educative, informative and practical. He never asked the people to go for any ritual for the attainment of peace in the life, but to do the right and leave the wrong. The essence of His discourses could clearly be gleaned from the following verse:

"Sabba pāpassa akaraṇṇaṁ kusalassa upasampadā '

Sacittapariyodapanaṁ etaṁ buddhānaṁ sāsanaṁ "[7]

In fact, this verse could be regarded as the essence of Buddhism, which clearly fostered the moral values. In doing so He allowed the freedom of learning and expression. He always asked the listeners to testify the reality and universality of the *Dhamma* he taught.

Role of the Sangha in the propagation of the Dhamma

With the establishment and expansion of the Saṅgha and right granted to the Order to propagate in the *Dhamma*, there began a new phase of the propagation of the Buddha's *Dhamma*. It is known to us that the conversion of the first five monks laid foundation of the Buddhist Order, which thereafter continued to grow. In course of time the Saṅgha was also granted permission to propagate the teachings of the Buddha.[8] As a result the rapid propagation and all round expansion of Buddhism took place in the different parts of Northern India. Besides, it also helped in the expansion of the Saṅgha. In fact, the formation of the Buddhist Order marked the beginning of the second stage of the propagation of Buddhism. The members of the Order joined the Order after hearing and understanding the efficacy of the *Dhamma*, with sole intention to overcome the miseries of life by treading on the path prescribed by the Buddha. Initially, they were not allowed to preach but to move about in the society in order to get alms for their livelihood. People being influenced by his simple way of living were attracted towards them, and also inquired of their faith of practice. Being attracted, some people accompanied by them approached the Buddha to know His *Dhamma*. The Buddha obliged such peoples and also allowed them, on their request, to join the Order or accepted them as their lay-devotees. In absence of permission to the monks to ordain the people in the Order the Buddha realized the inconvenience faced by the masses and therefore, He allowed the monks to ordain the people willing to join the Order after fulfilling certain conditions such as leaving the household life forever, taking refuge in the Triple Gem, shaving off head, etc.

Having received this permission, the monks fanned out in the different parts of the *Jambudīpa* and started preaching the masses on the lines or guidelines set forth by the Buddha. This event paved the ground for the speedy spread of Buddhism in different parts of Northern India, as prior to this the person willing to join the order was brought near the Buddha for his/her conversion into the Order and this took much time. The disciples of the Buddha also faced certain problems but he had the privilege of the Master Himself. So whenever he faced any problems they were sorted out by the Master.

Role of Buddha's disciples in preserving Buddhavacana orally Or Propagation of Dhamma by Convening Buddhist Council

The Pāli Tipiṭaka and its allied literature exist as a result of the Buddha's discovery of the noble and liberating path of the pure *Dhamma*. This path enables all those who follow it to lead a peaceful and happy life. Indeed, in this day and age we are fortunate to have the authentic teachings of the Buddha preserved for future generations through the conscientious and concerted efforts of his ordained disciples down through the ages.

After the Great Salvation of the Buddha the preservation of *Dhamma* is required not for the protection of the *Dhamma*, but in the greater interest of the entire suffering beings and particularly for the protection of the entire humanity. In order to preserve it the memorization and recitation of the *Dhamma* by the disciples of the Buddha played a greater role. Remarkable here to note that the Buddha started preaching his discourse orally and this tradition of preaching continued till the entire teachings of the Buddha was composed in a written book form. It is known to us that wherever the Buddha gave his discourse to his ordained disciples in his righteous way-faring, those ordained monks immediately used to commit those teachings word by word to their memory. In this way, the Buddha's words were preserved accurately and were in due course passed down orally from teachers to pupils. Some of the monks who had heard the Buddha's teachings were *Arahantas* and endowed with many spiritual powers. They were free from the pollution of defilements, and have the ability to ensure the faithful preservation of the teachings of the Buddha for posterity. Even those monks who had not yet attained *Arahantahood* but had reached the first three stages of sainthood had powerful retentive memories to preserve the Buddha's teaching in their mind. One such monk according to Buddhist tradition was Ānanda, the attendant and constant companion of the Buddha during the last twenty-five years of His life. Ānanda was highly intelligent and gifted with the ability to remember whatever he heard. Indeed, it was his expressed wish that the Buddha always relate all of his discourses to him and although he was not yet an *Arhanta* he deliberately committed to memory word for word all the Buddha's sermons with which he exhorted monks, nuns and his lay-followers. The combined efforts of these gifted and devoted monks made it possible for the *Dhamma* and *Vinaya*, as taught by the Buddha to be preserved in its original state.

The provision of the uposatha ceremony helped much in reciting and preserving the purity of the *Dhamma*, particularly the *Vinaya*. Similarly, the pondering over the *Dhamma* by the members of Buddhist Order during the rainy retreats also helped in preservation and memorization of the *Dhamma*.

Role of Councils in preservation and propagation of the Dhamma

After the Great Salvation of the Buddha several Councils were convened by the *Arahanta* monks to recite the *Dhamma*.[9] The recitation of the *Dhamma* further played greater role in the preservation of the original words of the Buddha besides it propagation. We know it very well that the Buddha had said to his disciples that when he was no longer amongst them, it was essential that the *Saṅgha* should come together for the purpose of collectively reciting the *Dhamma*, precisely as he had taught it. In compliance with this instruction the Elders duly called a council i.e. the first council. In this very council the Buddha's teachings were also systematized.[10] With this the next stage of the propagation of Buddhism began.

Thereafter several councils were convened on different occasions. Though the first three councils were called on different issues also, the real purpose was to compile, classify from different points of views, and to authenticate the entire discourse either delivered directly by the Buddha or approved by Him during 45 years of His righteous way-faring. Whenever any problem as regards the *Dhamma* arose, it was resolved by convening the council. The originality and the authenticity of the *Dhamma* compiled in the first council were affirmed. Efforts were also made to maintain the purity of the *Saṅgha*. The third council proved a great epoch in the history of Buddhism. It not only solved the contemporary problems the Buddhist order were facing and brought the present form of the *Tipiṭaka*, particularly the Abhidhamma, but played such a great role it made Buddhism the religion of almost the entire South Asia. Following the decision of the third council Ashoka who espoused the cause of Buddhism after the bloody battle of Kaling War in 261 B.C. he dispatched *Dhammadūta-s* (Buddhist missionaries), who were well-versed in the *Dhamma* and *Vinaya*, to nine different countries.[11] The names of these *Dhamma*dūta-s (*Dhamma* missionaries) and their destination could be shown in a tabular form as under:

S1. NO.	Missionaries	The destination	Remarks
1.	Ven. Majjhantika Thera[12]	Kashmir & Gandar	
2.	Ven. Mahādeva[13]	Mahinsakamaṇḍala	Mysore
3.	Ven. Rakkhita[14]	Vanvāsa	North Kanara district in the South and Sindh
4.	Ven. Yonaka Dhammarakkhita[15]	Aparantaka	North Gujarat, Kathiawar, Kutch and Sindh
5.	Ven. Mahādahmma-rakkhita[16]	Mahāraṭṭha	Mahārashtra
6.	Ven. Mahārakhita[17]	Yonaka-loka	The land of the Ionians, Bractrians and the Greeks
7.	Ven. Majjhima[18]	Himvanta	The place adjoining the Himalayas
8.	Ven. Soṇa and Uttara[19]	Suvaṇṇabhūmi	Myanmar
9.	Ven. Mahinda, Sambhala, Ittiya, Uttiya, and Bhaddasāla [20]	Tambapaṇṇi	Sri Lanka

Propagation of the Dhamma through the Dhamma Missionaries

The *Dhamma* missions sent to the different countries (destination), as mentioned above, proved a great success in the history of Buddhism. Wherever they reached, they were much successful in their cherished goal of preaching the teachings of the Buddha bore great fruits in the course of time and went a long way in ennobling the peoples of these lands with the gifts of the *Dhamma* and influencing their civilizations and cultures. With the spread of the *Dhamma*, i.e. the words of the Buddha, in due course India came to be known as VISVAGURU, the teacher of the world.

It was one of the missionaries dispatched by Maurayan King Asoka under his son Mahinda, which brought Buddhism to the island of Sir Lanka, and turned the entire island into a Buddhist country. One of the Sri Lankan king known as Devānām Piya Tissa (B.C. 247-207) played an important role in the propagation of it. According to the tradition he gave a very warm welcome to the missionary reached there under the leadership of Mahinda, Ittiya, Uttiya etc. Knowing the solemn teachings of the Buddha from them the people and the king of Sri Lanka were influenced by the teachings of the Buddha so much so that they enthusiastically embraced Buddhism. This marked the beginning of a new phase in the annals of Buddhism. Millions of people became Buddhist on a single stroke, and thousands joined the Buddhist Order. Even Saṅghamitta, the daughter of the Maurayan king Asoka was called for on special request to establish an Order of *Bhikkhūnis* (nuns). A *Mahāvihāra* at Anurādhāpura was established where there started the process of teaching and study of the *Tipiṭaka*. It is said that Mahinda brought the Tipiṭaka with him but was in oral form, which was converted into written form at the fourth council, held in Sri Lanka during the reign of Sri Lankan king Vaṭṭgāmini Abhaya (B.C. 101-77 or 88-46).[21] The entire *Piṭaka* literature along with the *Aṭṭhakathās* were inscribed on palm leaves and the scriptures were checked over a hundred times.[22] It is also believed that the commentaries (*Aṭṭhakathā*) on the Piṭaka reached Sri Lanka along with Mahinda, which was translated into Simhalese, the native language of Sri Lanka. From this very language the noted commentator *Buddhaghosa* converted/brought back the entire *Aṭṭhakathā* in its original language *"Buddhaghoso sabbaṁ siṁhalaṭṭhakathaṁ mulabhāsāya māgadhikāya prarivattesi"*.[23] From the different texts composed by Buddhaghosa, we came across several *Aṭṭhakathās named as Mahāaṭṭhakathā, Mahā-paccari, Kurandi or Kurundiya, Andhaṭṭhakathā, Sankhepaṭṭhakathā, Agamaṭṭhakathā and Acariyānaṁ samanaṭṭhakathā*.[24] It appears that the *Aṭṭhakathās* of Buddhaghosa are more or less based on the essence of the aforesaid Simhalese *Aṭṭhakathā*.[25]" Theses facts make explicit that Sri Lanka not only preserved the original teachings of the Buddha but also contributed in the composition of some new Pali Texts. *Mahāvihāra* at Anurādhāpura, and Uttara-Vihāra remained in forefront in this field. Following the tradition of the very *Mahāvihāra* Buddhaghosa composed his works in form of different *Aṭṭhakathā*s as evident from the following verses composed.

"Tesaṁ pāmojjakaranaṁ suvisuddhavinicchayaṁ/

Mahāvihāravāsinaṁ, desanānayanissitaṁ//

Visuddhimaggaṁ bhāsissaṁ, taṁ me sakkacca bhāsto/

Visuddhikāmā sabbepi, nisāmayatha sādhavo ti//[26]

Following the spread and propagation of Buddhism in Sri Lanka, several books on the other streams of Pali Language like grammar, poetics, chronicles etc. were

composed in order to give easy understanding of the words of the Buddha or making us aware of the different courses or events that took place in the history of Buddhism or Buddhist Order. This process of writing on the teaching of the Buddha is still going on. And thus, Sri Lanka is playing a great role in the propagation of the word of the Buddha.

The era of the emergence of noted commentators like Buddhaghosa, Buddhadatta Dhammapāla, Anuruddha, Kaccāna, Mahākassapa etc. could be seen as other phase of the development in the field of Pāḷi Buddhism and Pāḷi Language. A number of books composed by these commentators made us known about the teaching of the Buddha in a very simple language. Some of the works of the commentators are so important that they are very much revered in the Buddhist world. The *Visuddhimagga* composed by Buddhaghosa is considered as the encyclopaedia of Buddhism.

Written Tradition

Written Tradition: Palm leaves, stone (caves, pillars, rock edicts)slabs, Pectoria depiction, Fine Arts, Book form, localization through translations, transliteration, inscriptions, etc.

Remarkable to note the time of the Buddha to the completion of the *Dhamma* was orally transmitted from one person to other. The monks had the capacity to rote by heart even the entire *Piṭaka* literature. Even a single monk was capable of memorizing those *Dhamma* as evident from the perusal of the proceedings of the different Buddhist councils. It is beyond doubt that the entire *Dhamma* was recited by Ānanda while Upali recited the *Vinaya*. The availability of the references of words like *Suttantika*, *Abhidhammika* etc. in the Pali literature, explicitly, justified this fact.

The written tradition of the propagation of Buddhism began during the time of the Maurayan king Asoka when some of the teachings were engraved on the rock slabs and the wall of caves but on lesser extent as gleaned from the Bhābru Edict, Barābara cave inscription etc... However, till the coming of *Tipiṭaka* in written form the chief mode of propagating the *Dhamma* remained oral. The fourth council held in Sri Lanka, and the Councils held in Myanmar played a major role in propagating Buddhism through written form. For the better appraisal or understanding it appears pertinent here to the proceedings of these councils.

Role of the fourth Buddhist Council in propagation of Buddhism

The fourth council was held in Sri Lanka in about 29 B.C. under the noble patronage of King Vaṭṭagāmini.[27] The noble idea behind convening this council was specifically to reduce the *Tipiṭaka* in its entirety to writing because it was realized by several monks that it was now possible for majority of monks to retain the entire *Tipiṭaka* in their memories as had been the case formerly for the Venerable Mahinda and others who followed him soon after. As the art of writing had, by this time developed, substantially, under the presidentship of Venerable Mahārakkhita, five hundred monks recited the words of Buddha and then wrote them down on palm leaves.[28] This remarkable work was done in a cave called the Āloka, situated in the cleft of an ancient landslip near what is now Matale. Thus the aim of the council was achieved and the preservation in writing of the entire Tipiṭaka i.e Buddhavacana or *Dhamma* in authentic form was ensured for the welfare of generations to come. After the fourth

council the era of the propagation of Buddhism by written means began and entire teachings of the Buddha was written on palm leaves.

Role of the fifth and sixth councils and Myanmar

The fifth council was convened in 1871 A.D. at Mandalay,[29] Burma now known as Myanmar. The main purpose and objective of the fifth congregation of the Monks was to recite all the teachings of the Buddha and examine them meticulously in detail to see whether any of them had been altered, distorted of dropped. This council was presided over by three Elders, namely; the Venerable Mahāthera Jāgarābhivamsa, the Venerable Mahāthera Narimdabhiddhaja, and the Venerable Mahāthera Sumangalasāmi. Besides, some two thousand four hundred monks participated in fulfilling the objectives of the council. The recitation of the *Dhamma* lasted for five months. After the completion and unanimous approval of the recitation the entire *Tipiṭaka* was inscribed on marble slabs and they were housed in beautiful miniature *'Piṭaka'* pagodas on a special site in the grounds of king Mindon's Kuthodaw Pagoda at the foot of Mandalay Hill, where this so called 'largest book in the world' stands to this day.

The sixth council was held at Kaba Aye in Yangon, formerly known as Rangoon in 1954 A.D.[30] In convening this council the Honorable U Nu, the Prime Minister of Myanmar played an active role. On his direction the Mahapasāna Guhā, the great cave, an artificial cave very much akin to the Saptipaṇṇi Cave (Rajgir, Bihar, India) where the first council had been held was constructed. The Council met on May 17th, 1954. Similar to the preceding Councils, its first objective was to affirm and preserve the genuine *Dhamma* and *Vinaya*. However it was unique in so far as the twenty five hundred erudite and learned monks who took part in it came from eight countries Myanmar, Cambodia, India, Laos, Nepal, Sri Lanka, Thailand, and Vietnam. The late Venerable Mahāsī Sayādaw was appointed for the noble task of asking the required questions about the *Dhamma*. The Venerable Bhaddanta Vicittasārabhivaṁsa answered all of them learnedly and satisfactorily. Remarkable here to note that by the time this council met all the participating countries had the Pali *Tipiṭaka* rendered into their native scripts, with the exception of India.

The traditional recitation of the *Dhamma* took two years. During this period the *Tipiṭaka* and its allied literature in all the scripts were painstakingly examined; their differences were found in the contents of any of the texts. Finally, after the final official approval of the Council all the volumes of the *Tipiṭaka* and its commentaries were prepared for printing on modern presses and published in Myanmar (Burmese) script. These notable achievements were made possible through the dedicated efforts of the two thousand five hundred monks and numerous lay people. Their work came to end in May, 1956, two and a half millennia after the *Mahāparinibbāna* of the Buddha. This Council's work was unique achievement of representatives for the entire Buddhist world. The version of the *Tipiṭaka* which is undertaken to produce has been recognized as being true to the pristine teachings of Gotama the Buddha and the most authoritative rendering of them to date.

It is remarkable to note here prior to the propagation of Buddhism on large scale in written from, as stated above, certain passages (seven texts) from the Pali Canon *Tipiṭaka* like *Anāgata-bhayāni, Upatisapasine, Moenyyasutta* (Munisutta), *Aliyavamdsasutta* (Ariyavamsasutta), *Lahulovādsutta* (Rahulovādasutta) etc. were engraved on rock edicts like Bhabru, etc. by the mighty Maurayan King Asoka[31]. Several other kings also got

either the messages of the Buddha or the some events related to the life of the Buddha depicted on the cave, rock etc.

Just after the completion of the fourth Buddhist Council the entire *Tipitaka* was written on Palm leaves.[32]

Buddhism was also propagated through the paintings which were made on the walls of the caves and *Viharas*. In respect of this it would not be out of context to refer to the world famous Ajanta Cave, which depicts several events related the life of the Buddha as well as the life stories of the previous birth of the Buddha i.e.Bodhisattva in pictorial form.[33]

The spread and propagation of Buddhism were also promoted by depiction of the events and life stories related to the Buddha on the wall of several Buddhist *Vihāras* like Nalanda, Odantapuri etc. as evidenced form the remains found from these sites. The minute perusal of the several temples (now regarded as Hindu temples), situated around these *Vihāras*, clearly manifest that these were the temples established in honour of the Buddha and hence they depict some of the events related to the life of the Buddha. In this regard the reference of the Borobudur could also be cited which depicts several Jataka stories. In this way, the teachings of the Buddha was also engraved on stone-slabs, pillars, etc.

On the basis of the *Tipiṭaka* approved in the sixth councils, the entire *Tipiṭaka* was written on CD first in Thailand and thereafter in some other countries also including India, where the Vipassana Research Institute is doing an important and memorable work in bringing the *Tipiṭaka* and other allied literature in book form as well as CD.

Collection of the manuscript and printing of the Dhamma in book form

During the colonial era the discovery of the manuscripts of Buddhist Texts from Nepal and Gilgit exposed Buddhism to the western world. Several scholars like Maxmuller, Mr. and Mrs. Rhys Davis, W. Geiger, Fusaboll, Ederto, Schervatsky, Kern etc. took keen interest in learning it and bringing it before the masses[34]. It is their efforts that enable Buddhism to see the light of the present day, and also embarks a new era of learning of Buddhism and research on its different aspects.

Following the discovery of huge manuscripts of Buddhist texts at different places of Myanmar, Sir Lanka etc. a new surge in the field of its learning and publishing is seen. Several institutions like Pali Text Society, London; Buddhist Publication Society, Kandy (Sri Lanka); Mahā-Bodhi Society of India etc. came into existence and did a pioneer work in disseminating Buddhism throughout the world through different means like publication of Buddhism, opening Buddhist learning Centers etc. The publication of books as cheap edition has made accessible it to the common masses whereas the library edition has made it more durable besides helping the propagation of Buddhsim in different parts of the world.

When the people come to know about the efficacies of the Buddha-*Dhamma* some of them started translating, transliterating in local languages and scripts. Even some of them started writing independent books on the Buddha. Consequently, we find a large number of independent books which disseminate and unearth the meanings of the teachings of the Buddha. It would not be possible to enumerate all such books, but one of such books I would like to quote here as it revolutionize Buddhism in the western world, and this book is none other than the book written by Russell Arnold i.e. The Light of Asia. In this way we find the happening of localization and globalization

of Buddhism. It would not be out of context to state here that the very nature of Buddhism and its immense moral values and scientific outlook influenced Arnold so much so that he wrote such a historic book on Buddhism. The immense values of the teachings of the Buddha could also be gauged from the fact that one of the major and most venerable works on Buddhism *'Dhammapada'* has been translated into almost all the major languages of the world.

Propagation of Buddhism through educational institutions, etc.

The provision of teaching Buddhism in different educational institutions, universities, etc. and promoting research in the field of different aspects of Buddhism, and the teaching of *Dhamma* through publishing Research Journals, Magazines, *Dhamma* Bulletins etc. are not only helping in the propagation of Buddhism but also making it globalize.

Propagation of Buddhism through electronic modes

The process of globalization of Buddhism accelerates in the present era. As we know the present era is the era of progress in the field of science and electronics in which the propagation of Buddhism has taken a new dimension. In order to propagate it the composition of *Pāḷi* Buddhist literature on CD, creation of visuals, pictorial graph, films etc. regarding the Buddha and His teaching has provided a new turn to Buddhism enabling its easy propagation and long lasting preservation. It would not be out of context to refer here that the entire *Tipiṭaka* approved in the sixth Council was written on CD first in Thailand and thereafter in some other countries also including India where the *Vipassana* Research Institute, Igatpuri, Maharashtra is doing an important and memorable work in bringing the *Tipitaka* and other allied literature in book form as well as CD. Similarly, the publication and free distribution of books, and CD on Buddhism by the Corporate Body of the Buddha Educational Foundation, Taipei, Taiwan, and R.O.C. is greatly helping in making the world aware of the teachings of the Buddha.

Besides, the Radio and Television Programmes on Buddhism and Tele-conferencing and Internet-conferencing between the peoples in respect of knowing about Buddhism etc. have started playing a pivotal role in making Buddhism a global religion.

No doubt, as the Buddha says, every conditioned thing is impermanent; the impermanency of these modes of preserving and propagating Buddhism cannot be denied; it is, however, certain that such modes continue to play an importanta role in different arenas of the propagation and spread of Buddhism. Where the translation of the Buddhist literature into different languages has greatly helped the people of the regions to which the languages of the translation belong, the modern techniques and instruments have made Buddhism a global religion leading to the establishment of a number of institutions and research centers etc. We must encourage the use of modern technologies as they are doing a tremendous job in the rapid and easy spread and propagation of Buddhism. At the same time we should not forget its traditional method of propagation as all people in the world do not have access to such modern technologies. We should continue to disseminate Buddhism through traditional method also, as they are totally dependent on manpower while the modern techniques require support of modern instruments as well as energy generated by men through the use of

modern techniques. Hence, the better way of propagating Buddhism would be to establish a kind of co-ordination between the two.

In this way we see that science helped much in propagation of Buddhism. In fact, science and Buddhism are not opposed to but complementary to each other.

Reference:

*Bapat, P.V., .22

1. *Mahavagga*, .11

2.*Sankhittapitaka*, p.19

3.*Mahāvagga*, p.11

4.*Sankhittapitaka*(Cullavagga), p.365

5.Law, B.C. Introductionn.p.XIII

6.*Kalāmasutta, sutta no*, VRI, CD

7.*Dhammapada*, verse no. 183p.276

8.*Sankhittapitaka* p.20

9.Bapat, P.V, pp.31-49

10.ibid, p.34

11.Barua , B.M, Rock Edict XIII

12.*Dipavaṁsa*, chapter-8, verse no.2

13.ibid, verse no.5

14.ibid, verse no.6

15.ibid verse no.7

16.ibid, verse. No.8

17.ibid, verse, no. 9

18.ibid, verse, no 10

19.ibid verse, no.11

20.ibid, verse, no.12

21.Bapat, P.V.p.44

22.ibid.

23.*Sadammasaṅgaha*, p.34

24.ibid.

25.ibid.

26.*Visuddhimagga*, p.34

27.Bapat, P.V., p.45

28.ibid.p.47

29.ibid.

30.Barua, B.M. Bhābru Edict, p.115

31.op.cit.

32.op.cit

33.Bapat, P.V. , P.290

34.ibid.pp.333-387

BIBLIOGRAPHY

1.Bapat, P.V., 2500 *Years of Buddhism*, Fifth Print, Publication Division, Ministry of Information And Broadcasting, Government Of India, 1987

2.Barua, B.M. *Inscriptions of Asoka*, Ed. By B.N. Chaudhary, Sanskrit College Calcutta, West Bengal, India, 1991.

3.Law,B.C., *A History of Pali Literature*, Indological Boo House , Delhi, India, 1983

4.Negi, Dr. Wangchuk Dorjee, ed., *Dhammapada*, The Corporate Body of the Buddha Educational Forndation, Taiwan, 2003

5.Singh, Dr. Parmanand Ed., *Dipavaṁsa*, Bauddha Adara Granthamala, M.G. Kashi Vidyapith, Varanasi, U.P.India, 1996.

6.Tatia, Nathmal, ed., *Sankhittapitaka* Vol.I,Nalanda Mahavihara, Halanda, Bihar, India,1975

7.Tiwari, Prof. Mahesh,ed., *Mahavagga*, Part-1, Department of Buddhist Studies, University of Delhi, Delhi India, 1982

8.Tiwari, Prof. Mahesh, ed., Sa*Dhamma*sangaho, Nava Nalanda Mahavihara, Nalanda, Bihara, India

9.Chattha Sangayana CD, Third Version, VRI, Igatapuri, Maharashtra, 1999

Buddhism and World Peace

Dr. Phra Sudhivorayan
Pro-Rector
Mahachulalongkornrajavidyalaya
University
Thailand

Most Venarable Mahatheras,
The Participants,
Friends in Dhamma,

I am very glad to say that today is the most important day in the history of Buddha Sasana in Myanmar. We have come here to attend the World Buddhist Summit Supported by the Maharathera Saba and the Government of the Union of Myanmar.

Buddha Sasana in Myanmar is the pillar of one Buddhism in two parts. for Pariyatti Sasana Chattha Sanghayana or the sixth council has collected the best Pali Tipitaka and non-canonical texts Atthakatha and Tika and printed in Volumes. These are the main reference texts of Buddhist world. For the Patipatti Sasana we have the excellent and great meditation masters like Mahsi Sayadaw, Mogok Sayadaw, Ledi Sayadaw and U Ba Khin who is the teacher of Goenka etc. who have introduced the way of practice of Buddhist Meditation for the people not only in the land of Myanmar but also in the land of the world. In the part of Dhamma communication I think we should cooperate with information technology. It must be there to propagate Buddhism in the world. Now, particularly in some of the Buddhist countries are disturbed by the terrorists. We should protect our Buddha Sasana with moderate model of practice and convert the mind of terroeists into the right way for Dhamma Vijaya which is victory by dhamma way. Say no to Yuudha Vijaya which is victory by force. Referring to the realtion between Thai Buddhists and Myanmar Buddhists started from the time of Bagan under the reign of Anawratha the great. In the 16th century we have developed the religious relations and cooperations in many ways paritcularly in the part of Pariyatti and Vipassana meditation practice particularly in Maha Chula Buddhist University. We adopted your texts and also the way of practice to use in our programme of curriculum.

On behalf of Mahachula Buddhist University, Wat Mahadhatu, Bangkok I would like to express my appreciation on the occasion of this summit hosted by Sangha Mahathera Sabha and the Government of Myanmar.

May the Triple Gems bless on success of the World Buddhist Summit and bring the progess of Buddha Sasana in Myanmar and bring the peace for the whole world.

Sabbe Satta, bhavantu Sukhita,

May all living beings be happy

Thank you very much.

Buddhism and Its Relevance to the Present-Day World

Bhaddanta Dr. Ādicca (Thirīpavara Dhammācariya)
B.A. (Eco.), M.A. (Pāḷi), M.Phil., Ph.D. (New Delhi)

Bhavatu sabbamaṅgalaṁ

Buddhism is founded by Gotama Buddha, over 2,500 years ago, a young prince called Siddhattha, family name Gotama, confronted with the reality of life and the suffering of mankind. He had a great desire to find a solution to this problem of suffering, its cause and its removal. With this in view, he renounced his worldly life and wandered amidst the northern parts of India. He approached all the teachers of the different schools of the thinking in His time. However, nobody was competent enough to give Him the knowledge or the explanation He earnestly sought after. He went on to practice forms of serve austerities and made a superhuman effort for six long years. His delicate body was reduced to almost a skeleton. The more He tormented His body, the further away was He from His goal. Then realising the utter futility of self-mortification, He finally decided to follow a different course, avoiding the two extremes of self-mortification and self-indulgence.

The new path which He discovered was the middle way- the Eight fold Path which subsequently became the salient characteristic of His Teaching. He discovered the Four Great Noble Truths by following this path, understood things as they truly were and finally attained Full Enlightenment.

His first sermon is the Four Great Noble Truths. In it He explained about *dukkha* (suffering), the cause of *dukkha*, the cessation of *dukkha* and the way leading to the cessation of *dukkha* and the way leading to the Cessation of *dukkha*.

If one looks at things objectively, one will still obtain a realistic view of life and of the world. One may achieve the way to perfect freedom, peace, tranquillity and happiness as one practices the Teachings of Buddha.

Dukkha is not only sufferings or pains as is normally accepted. It goes further and deeper than that. *dukkha*, sufferings of Buddhism means imperfections, impermanences, emptinessess and insubstantialities etc.

The Dhamma- the Law of righteousness, if perceived properly by mankind, they will avoid all misery and achieve *Nibbāna*—the final release from all sufferings.

Against the above-mentioned backdrop, let us survey the Universe, the present day world of mankind we live in. The world is beset by calamities, catastrophes and disasters, misfortune, natural and emenating also from manmade causes.

Let us now formulate and list the kind of disasters that beset the world today.

Some nations of the world are running the factories that release smoke and carbon. Their aim is for their own benefit and not for other peoples. Carbon dioxide and other industrial gases, meanwhile, have been trapping heat in our atmosphere and causing the greenhouse effect. The temperature of the earth slowly starts to rise. This contributes towards global warming. The melting of ice, disappearing of glaciers in the polar regions are the results of global warming. This in turn affects the weather such as disastrous floods, downpour of heavy rains, storms, earthquakes, eruptions, rising of high temperatures, heat-waves and so on.

Some add-on problems are the danger of air pollution, water pollution, which leads to many sea creatures' deaths. Leakages from nuclear energy factories and secret testing of nuclear weapons are other causes to make the weather worse.

The production of chlorofluorocarbons (CFCs), chemicals used in refrigerators and air conditioners destroy ozone. The drop in ozone allows more sun's harmful ultraviolet light to reach the Earth's surface. As a result, there could be deaths from skin cancer. Ultraviolet radiation can also cause cataracts, weaken the immune system, damage crops and disrupts the reproduction of plankton that anchor the marine food chain. Those incidents the world is facing to-day are not all natural and the result of nature. Those are proofs of human mindlessness, greed, selfishness and lust for power and possession.

The present world has permitted more and more laxity in sexual behaviour. There is a brisk trade in human beings selling of women and children for immoral purposes. This is the worst side of globalisation. This problem of human trafficking globally will lead to the life endangering and fast spreading diseases like the HIV, AIDS, SARS, BIRD FLU and other horrible follow-up crimes. The root causes of the human trafficking are greed, craving and cruelness. If the richer people share what they have, with the poorer ones with sympathy and loving kindness according to Buddhism, the problems will be considerably solved.

The using of hallucinatory drugs like amphetamines, heroin and such tablets are another problem of today's world. It can also lead to incurable diseases like HIV, AIDS. If one keeps to Buddha's Five Precepts of not taking intoxicants and narcotic drugs, the above problems will not occur.

Trading of arms and explosives, narcotic drugs, sex, rare animals are due to greediness, lack of feeling, sympathy and compassion.

There is much advance in science and technology but in some parts of the world people are suffering from starvation, food shortages and malnutrition. This is due to the leaders of the world.

Now, the present-day world is facing the danger of nuclear weapons, bio-chemical weapons, suicide-bombings, violence and intimidation. No country is safe or secure any more. Militancy and terrorism is destabilising human society everywhere. Arms race and wars have been going on for centuries. This is for power and superiority over each other.

From this present form of globalization, the current world economic order is leading the richer countries to become richer and the poorer countries to become poorer. If the richer countries share and help materially and spiritually, according to the Buddhism—with loving-kindness, compassion, sympathetic joy and equanimity, the world will become more pleasant to live in.

During the time of Buddha, the citizens of Kuru always practice to abstain from (1) Killing (2) Stealing (3) Sexual misconduct (4) Telling falsehood and (5) Using of intoxicants.

For these reasons, they are always free from dangers and misfortunes.

The end result is because of man's craving, greed and lust for power, selfishness and ignorance. It is far from noble or pure or charitable or loving-kindness. Unless perceived and recognized as such, and checked and controlled, as soon as they conceive

in the human mind, it will continue and create havoc and disaster for all mankind in the universe.

Let us therefore remember and always keep in mind the Buddha's teachings. The Buddha's *dhamma* which is perfection in Morality, Patience, Truthfulness, Compassion, Sympathetic-joy, Loving-kindness, Equanimity. Only good and benefit will accrue from these factors.

The results of man's Craving, Greed, Hatred, Ignorance, Conceit, Selfishness, Shamelessness, Jealousy and Avarice will only increase the world's sufferings.

Sukhī Attānaṁ parihārantu –

Situation of Buddhism in the West

Ashin Uttama
Czech Republic

Respected Sangha, Revered Buddhist Leaders, Dear Dharma Friends,

I am very thankful to the organizing Sangha for the invitation to this World Buddhist Summit. I highly appreciate the possibility to participate in this gathering , and I am very honoured by this opportunity to address the noble congregation.

I was reflecting what I can contribute to this Summit. There are the most distinguished Venerable Maha Theras here, the highest Saṁgha Mahā Nāyakas and the most respected senior Buddhist leaders. Certainly, all these prominent guests and dignitaries know about Buddhism much more than I do. But then I understood that I can use this occasion to give to the venerable assembly a brief account of the spreading of Buddhism in the Western world. For thousands of years Buddhism was an Asian spiritual system and religion. In the last two centuries, however, Buddhism is making its way to the West as well. I am one of the few Buddhist monks, who were born, who live and who share the Dhamma in the Western hemisphere.

Buddhism is often quoted to be the first really universal religion of the world, which was not reserved only to one specific nation, ethnic tribe, or class of the population. From the very beginning Buddhism was a system breaking barriers between castes and nations; the liberating message was meant for all sentient beings who could understand and develop faith.

If we look into history, we will find that the first recorded reports of Buddhism and its practices reached Europe only in the 13th century. Till the 18th century, however, the general understanding of Buddhism in Europe was very superficial, fragmented, and distorted. Only from the 19th century onwards, Europe gradually gained reliable knowledge of the different Buddhist teachings. In order to get acquainted with the spiritual heritage of Asia, travellers, scientists and even Christian missionaries brought religious manuscripts from various Asian nations to Europe. Renowned universities as well as private circles of specialists, academics then scientifically tested, studied, analyzed, compared, translated, and chronologically sorted the manuscripts according to time, language and geographic area. Today the Western world has a quite precise and reliable picture of the history and later developments of Buddhism.

For the last 150 years genuine Buddhist texts have been available in the West. Numerous books about all the different aspects of Buddhism have been published. Countless Western people have been deeply impressed by the breathtaking depth of Lord Buddha's teachings. Already at the beginning of the 20th century some small Buddhist circles formed, but only in the last 40 years we can say that an autonomous Western Sangha really exists.

In the 1950's and 1960's some Zen Masters came to the USA and started to share their Dharma—especially in California. Young, progressive Americans admired the unusual teachings and organized meditation courses. From that time Buddhism in the West has been not only an exotic and highly unusual philosophy, but also something to actually practice and acquire benefit. In the 1960's the Tibetan refugees with their colourful and mystical Buddhist religion found much sympathy in the Western World. At about the same time many Americans and Europeans started to practice the powerful

intensive Burmese [Myanmar] methods of insight meditation. At the present time almost all important Buddhist schools are represented in the West and have their followers.

To teach Buddha Dhamma in the West is quite a different task compared to Dhammaduta in Asia. Surely, the Western mind is afflicted by the same root defilements as the human mind anywhere in the world. However, when we compare the psychological structure of Asian and Western minds, we find considerable differences. Western people have different inclinations, different sets of values, different things they consider as being important. Within the contemporary Western culture, with its emphasis on democracy and the materialistic, scientific approach, we can trace the impact of the ancient Greek and Roman traditions. The cult of individualism, uneasy and critical attitude towards authorities, adherence to logic and rational investigation, remarkable ability to work with conceptual abstractions, these are the outstanding features of the present-day Western paradigm. Also in the area of ethics and morality the influence of Christianity is relatively strong and should not be overlooked.

The predominant quality I notice as typical of the Asian approach to Buddhism is saddha—trusting, devotional faith. For Western people the Buddhist teachings are rarely an object of devotion. Westerners, for the most part, are attracted by the unusually deep philosophical values in Buddhism. They appreciate the emphasis on profound understanding and insight; they are inspired by the vision of mental liberation. Western people approach the Dhamma mainly through the faculty of paññā: knowledge, understanding and wisdom.

For Western people there is one more important factor in the Buddhist teachings: some central points of Dhamma, such as universal conditionality, paramount relativity, relativity of time and space, the cosmologic idea of formation and dissolution of the Universe, and to some extent, even the idea of subatomic components of matter agree surprisingly well with the most daring theories of contemporary science. Beside these astonishing theoretical parallels and the above-mentioned philosophical depth, Western people value also very much the tolerant, non-violent ethical framework of Buddhism and its practical, pragmatic approach to existence. To many Western people Dhamma opened a new gate to spiritual dimension of life. It is my firm conviction that Buddhism has the potential to become the most important spiritual system of the world.

In the West Buddhism is blending with a rational intellectual, democratic society. The social situation is quite different from the social setup in Asia, and is even more distant from the structure of the Asian society at the time of Lord Buddha. It is quite natural and understandable that Western Buddhism is taking its own identity, character and shape. Devotional practices are less dominant; the traditional areas of faith such as the teachings of endless rebirth in samsara are getting less emphasis; the question what happens after death usually does not serve as the main source of spiritual urge and inspiration. In general, Western people prefer to be inspired by positive qualities of Buddhist teachings such as universal love, compassion, purity, insight and wisdom. They do not respond very well to the attempts to motivate them by suffering and fear of hell.

In the Western world the different schools of Buddhism are not geographically divided as it is the case in Asia. Western people are coming into contact with all the forms of Asian Buddhism. This may be one of the reasons why the Western students are not always committed to just one way of practice. They have quite often several teachers from various Buddhist or even not-Buddhist traditions. Not just the students

but also the Western teachers of different Buddhist schools meet together, have exchange and jointly discuss various ideas, practices as well as problems and difficulties. Perhaps the divided Buddhist Sangha and the teachings are now—after two thousand years of coming together to become one clear teaching of liberation again, which will contain and encompass correctly all the particular Buddhist practices and traditions—perhaps.

Buddhism in the West is in its beginning but already some dissonances with Asian established traditions are becoming apparent. Probably the most painful and sore point is the position of women in Buddhism and in the Buddhist Sangha. This problem doesn't concern only Buddhism, of course. The Western women are striving for equal social and spiritual standing as the male part of the population—and the Western men are sometimes actively supporting them in their efforts.

Today many Westerners are engaged in various Buddhist practices, but only a part of these people would call themselves Buddhists. The situation is developing and changing but till today the somehow non-religious approach to the Buddha's teachings in the West is still quite prevailing and perceptible.

The students of Dhamma in the West certainly appreciate the paramount dimension of Buddhist teachings, but at the same time, they are interested in quite practical aspects and actual effects of Buddhist practice. Indulgence in theoretical disputes is rather rare. The Western students expect from their spiritual teachers integrity and authenticity; they expect from them honesty, friendliness and sensitivity; they certainly appreciate good sense of humour.

Generally, it is possible to say that the emerging Western Buddhism has quite a good and healthy base; what is lagging is perhaps the depth and spiritual maturity of Western teachers. Western life is heavily comfort-oriented in the material as well as mental sphere. To my feeling Western people pay too much attention to ease and consolation along their spiritual path so that they may have difficulties to arrive at the full depth of true spiritual realization. But this point does not concern only the West. It seems to be the general tendency all over the world. Western teachers do not present themselves as Masters but rather as Dhamma friends. To teach Dhamma is usually understood as just another step of personal ongoing practice. Western people will usually not bow to a Western teacher but they may quite readily show such a high respect to an accomplished Asian teacher.

One of the foremost objectives of Buddhist Summits is to "work together," how wonderful noble and inspiring intention. In these Summits we are coming near to each other, we learn to listen and fully respect each other; we are designing the steps of our further cooperation. After the *parinibbāna* of Lord Buddha the Sangha and the doctrine broke into a number of different schools. I hope that with our common effort and wisdom we will constructively bridge and connect the differences so that we will be again united, so that we will be able to work together more efficiently for the prosperity of Buddhist Sasana and benefit of all sentient beings.

May the Teachings of Lord Buddha illuminate the whole world

Kandersteg, 20th October, 2004

PROMOTION OF BUDDHISM IN THE 21ST CENTURY

Ven. Dr. Uttaranyana
Buddha Vihara, Burmingham,
UK

Most Venerable Mahatheras,
Respected members of the Sangha,
Brothers and sisters in Dhamma from all lands and all schools,

I greet you with joy. It is a great and glorious opportunity for us to come together in harmony like this.

Our ultimate victory, our ultimate happiness, is the attainment of Enlightenment, but there is another happiness to be experienced on the way. It is to pass on the teaching that has come down to us from the Buddha and that has been entrusted to our care. Our duty, as children of the Buddha, is to pass on that inheritance to future generations. How we should be doing so in this 21st century of the Common Era is the subject of my paper. The new century challenges the practice of our faith as never before but it also brings great opportunities for those wise enough to see them. It is not enough, however, simply to perceive them. We must train and equip ourselves, both to meet the challenge on the one hand, and on the other to seize the opportunity.

I hope it is obvious to all of us that it really is our mission to spread the teaching of the Buddha throughout the world and to make it heard. At the end of his first Rains Retreat, with only sixty-one perfected monks in the Order, the Blessed One told them to go out into the world and witness to the effectiveness of his training:

> Set out on your journey for the profit of many, out of compassion for the world, and for the welfare, the benefit, the bliss of gods and men. None should take the same road together. Teach the Dhamma that is good from beginning to end. Make known in heart and mind the perfected, utterly pure, righteous way. There are those with little dust in their eyes bound for death that will flourish once they learn of this teaching.

It is important to remember where we find these words. It is in the Mahāvagga section of the monastic code of discipline. Even before the training rules for monks and nuns were drawn up, this duty of teaching was laid down and is as necessary in our day as in the Buddha's day.

It is our mission, I said, to spread the teaching and make it heard? Heard, I should add, not only in those parts of the world that do not yet acknowledge themselves as Buddhists, but also in our own countries. Buddhism has a good reputation at the moment and much is expected of it. We might even say that the eyes of the world are upon us. If the Buddha's teachings are not applied, as they ought to be in our own countries, we can hardly expect others to have confidence in us as Buddhist teachers.

Now, what are the modern circumstances, which call for our teachings? First of all there is the globalization of the so-called business ethic. This is neither more nor less than the application of business efficiency to greed, launching it as a competitive ideology. We have spent so much time squabbling among ourselves that we have failed to see until now how threatened we are by the professional organization that

materialism has acquired. We need now to defend the very concept of spirituality itself. Greed is seen as a good and compassion is condemned as weakness. Competition is seen as good, with its baggage of hatred, of anger and, indeed, of all the negative emotions that the Buddha diagnosed as bringing suffering, misery and despair. In truth, competition is a form of war. Competition brings misery, rather than prosperity. It is our duty to persuade those who preach it as the new Gospel that it is an abomination that threatens not just the welfare of human beings but also the very survival of our planet.

In circumstances such as these, Buddhism starts with great advantages. First of all, it gives us the intellectual tools to analyze what is happening and to suggest a remedy to the present breakdown of civilized values. The human behaviour that his teaching analyses is the same after 2,600 years as when the Buddha first taught; it does not alter with time. Neither does human nature differ from country to country; it is the same in East and West. Suffering arises from the same causes and can be ended by the same remedies.

Also in Buddhism's favour is the present distrust of authority. There is no authoritarian centre to Buddhism. Its appeal is to personal experience, to trial of the teaching before assent is given. Faith is not demanded either in doctrines or in authoritarian concepts such as God. Indeed, many people who discover Buddhism say that this is something they have believed all their lives without realizing that they were 'Buddhist.' All we have to do is discover these hidden Buddhists! In the West especially, many have become disillusioned with materialism. We do not need to convince them that it brings suffering rather than content, for they have discovered this truth for themselves. What they are desperate to hear is what we have to teach. A way that lessens dependence on things, that weakens the bonds of greed, hate and the assertion of the ego; a way that leads to peace of mind; a way that gives them hope.

In the promotion and propagation of Buddhism in the modern age, we are following the Lord Buddha's instruction: "Teach the Dhamma, that is good from beginning to end. Make known in heart and mind the perfected, utterly pure, righteous way." To fulfil this duty, Buddhist missionary centres must be established around the world. Such centres may be of various kinds:

1. Buddhist learning centres catering for a variety of abilities
2. Meditation centres
3. Pagodas, stupas and monasteries

But there are other ways of making Buddhism known, including:

1. TV programmes
2. Internet web sites
3. Nation-wide magazines
4. Academic research papers
5. Public ceremonies

As an example of the last of these, I will mention our local co-operation with Birmingham Museum & Art Gallery. They have a magnificent standing Buddha in the Indian Gupta style and invited us this year to celebrate Buddha Day in front of it, as we

had done once a few years before. This autumn we took part in another public ceremony there and on top of this they asked me to advise them when preparing an exhibition of their collection of palm-leaf Buddhist scriptures.

Let me mention too how our Birmingham Peace Pagoda functions as a learning centre. Each year we have visits from an average of 24 schools, colleges, universities and adult organizations. When over a hundred students are involved, these groups are usually divided into two. In addition, there are five junior schools each year that are involved in an Interfaith Education Project organised by one of our devotees. These come back several times to study particular themes with one of our monks. At our monastery on the same site there are several classes in Buddhist studies and meditation retreats provided free of charge where everybody can study the Dhamma in both theory and practice. Some of these classes are planned in cooperation with local colleges. At present we are planning a degree course with Birmingham University as well.

Now, missionary activity is a speciality like any other and can only be undertaken after special training. Some already have training centres in their own countries, but we should give greater thought to the quality of teaching there, to what is taught and to the calibre of those trained. More is demanded than broad scholarship. Linguistic ability is of great importance if we are to teach those in other lands, for example. Again, we must be sure that those who go among the temptations of materially developed countries are of the highest morality and take their training rules seriously. Meditation is the treasure we have to offer and it is much in demand all over the world. The missionary must therefore be highly experienced in it—not just in its theory but also and even more importantly in its practice. On top of this, missionaries will need the practical ability to organise their new centre.

If we are to teach in other countries, it is also important that we be at least as well educated as those who live there. If they know everything except Buddhism and we know nothing except Buddhism, there is hardly the opportunity for a meeting of minds. We need to know something of Eastern as well as Western philosophy. We need to know about the history of the country in which we teach. We need to get acquainted with the religions we are liable to encounter and be ready to hold intelligent dialogue with those who follow them. That too requires training—in the ability to listen, to compare justly and to reply tactfully! In addition, with science playing such a large part in forming modern thought, we have to know something of that too. Finally, we need to be able to use a computer. Communication with others is increasingly dependent on this, as is the search for and storing of information.

If we are to take our missionary role seriously, then the first thing we must decide is how these endeavours are to be paid for. Otherwise, it will remain merely a pious wish, and the Buddha's command to us will go unheeded. Much more seriously, a great opportunity will be missed and the world will be the unhappier, because the Buddha's teaching has not been made more available.

Of one thing I am convinced, however. To take such a scheme forward we must act together, it must be a joint enterprise across the different schools. Occasions such as the World Buddhist Summit will themselves be an empty exercise unless something practical comes out of them. Let our meeting together be more than a talking shop. Certainly it is a good beginning; we understand each other better, we are gaining strength in diversity. Let us now put these benefits to use and make the World Buddhist Summit memorable as being the one when we progressed from talking to each other and took

measures to make our voice heard more effectively in the world. Let us all join hands as brothers and sisters to make the teachings of Buddhism better known, working together and supporting each other financially and spiritually.

Most venerable Mahatheras, Respected Sangha and Dhamma friends,

We have been considering how to promote Buddhism in the 21st century. But you and I know that in Buddhist terms it is already the 26th century. Let us go out and bring the rest of the world up to date!

Farewell Dinner and Cultural Performance at the Myanmar Convention Centre (near Great Marble Buddha Image)

လောကချမ်းသာ အဘယလာဘမုနိဘုရားအနီး မြန်မာကွန်ဗင်းရှင်းစင်တာတွင် တည်ခင်းဧည့်ခံသော ဂုဏ်ပြုညစာစားပွဲ